

פדרת כתבי רבינו האר"י זצ"ל

חלק י"ב

ספר

לקוטי תורה

נביאים כתובים

ונלוה אליו

ספר טעמי המצות

על כל תרי"ג מצות

אשר חיבר הרב הגדול האלקי מוה"ר חיים וויטאל זצוקלה"ה, כפי מה שקיבל מפי רבו המקובל האלקי הרב הקדוש רבינו יצחק לוריא אשכנזי זיע"א, אשר דיבר בקדשו כפי הקבלה האמיתית שקיבל מפי אליהו ז"ל.

עם תוספות

הגהות מן הדפוסים הקודמים, עם מראה מקומות על רוב מאמרי חז"ל בש"ס ובזוהר, ומכל כתבי רבינו האר"י זיע"א בעץ חיים ושמונה שערים. ומספר עץ חיים עם פנים מסבירות ותלמוד עשר ספירות למרן האר"י הלוי אשלג זיע"א בעהמ"ח פירוש הסלם על הזוהר הקדוש. מלוקטים ומסודרים ע"י בעהמ"ח ספר מעלות הסלם על תיקוני הזוהר שליט"א.

זוה לשון המדפיס מודפוס ווילנא שנת תר"מ שממנו נעתק הדפסה זו, הספר הזה נדפס עד כה בשיבושים והשמטות ובלא סדרים, ועתה נפדר והוגה בעיון רב מכמה כת"י עתיקים, ובפרט מכת"י שנמצא בעקד ספרי הרה"ג החריף המפורסם מוה"ר שמריה צוקרמן ז"ל ממאהלוב אשר השיגו מבית הגאון ר' נתן אדלר זללה"ה.

קריאה מהנהלת הישיבה „קול יהודה“

מ"ט) אוי להם לבני אדם סתומי עין, עליהם נאמר עינים להם ולא יראו באור התורה, בהמות המה שאינם מסתכלים ואינם יודעים אלא בתבן של התורה שהיא כמו קליפה וחיצונית החכמה וכר עכ"ל. ופי' הגר"א ז"ל: החכמה הפנימית נקראת קדש, ותבן הוא לימוד הפשוט הנקרא תבנא דאורייתא, ומוץ הוא דקדוק המלות שהוא קליפה אחרונה של התורה, לא להבין הענין רק שימושי תיבות ודקדוקן. אע"ג שהכל הוא קדושת התורה, מ"מ נגד חכמת הקבלה המה קליפין. וכמו שכתוב בפרשת בראשית דא קליפה לדא וכר עכ"ל.

והרה"ק מזידיטשוב ז"ל (בספרו טור מרע ועשה טוב) פירש הדברים הנ"ל ז"ל: והנה בלי ידיעת חכמת הקבלה הוא כבהמה וכר אחר שעושה המצוה בלי טעם רק מצות אנשים מלומדה, ודמיון לבהמות האוכלים חציר, שאין בו טעם אכילת אדם וכר. ואפילו הוא בעל עסקים גדול במר"מ וכדומה וטרוד הרבה לא יפטור מעסק חכמה זאת וכר ותשתדל לקמוץ זמן מהיום משאר דברים ולימודים, למען ישאר לך זמן לעסוק בחכמה זו כי היא יסודי התורה וכר כשם שאי אתה פטור מקביעות עתים לפשוטי התורה כי על זה שואלים קבעת עתים לתורה, ק"ו שאי אתה פטור מפנימית התורה כי מבלעדה האדם שור אוכל עשב וכר עכ"ל. ובספרו עטרת צבי פרשת בהעלותך כתב וז"ל וזאת נחלט ונשרש בנפשי אשר מי שלא ראה אור ספר הזוהר לא ראה אור מימיו. מכל הדברים הללו אתה למד שמוכרחים לעשות כל מיני השתדלויות, ולחסוך זמן בכדי ללמוד את החכמה הקדושה הלזו, כי מבלעדה הרי

בתוקף אמונתנו בדברי רבותינו נ"ע שעתידיה חכמה זו להתגלות באחרית הימים ואנו רואים שבמפנים ומבחוץ תקפו עלינו הצרות. מבפנים כיצד? הדור הצעיר הולך מאתנו, חדור הוא ברוח הפקרות ופריצות, ועושים שמות בתורתנו הקדושה. מבחוץ כיצד? בכל אלפי שנות גלויותינו לא היה עוד זמן נורא כזה אשר בזמן אחד תקפה שנאה כבושה את כל עמנו, בכל המקומות שהם נחותים שמה. מצב נורא כזה דורש מאתנו לקחת חשבון הנפש, ולעשות „אתערותא דלתתא“ בכדי לקרב קץ גלויותינו, להחיש פרות נפשנו, ולעשות השתדלות שתתרבה הרעת בקרב ישראל, וכל העם מקצה יעבדו את ה', וימלא אחרי כל חוקיו ומצותיו.

והנה ידוע הוא, כי הגורם לכל היסורים הנוראים של עניות וחרב ביוזם והרג ר"ל, הוא מפאת חוסר השתדלות בלימוד חכמת הקבלה, שעל הפסוק (ישעיה מ') קול אומר קרא, ואמר מה אקרא, כל הבשר חציר, וכל חסדו כציץ השדה, יבש חציר נבל ציץ כי רוח ה' נשבה בו, אכן חציר העם. פירשו חכ"ל (תיקו"ו תי' ל') היא אומרת מה אקרא „כל הבשר חציר“ כולם כבהמות נדמו האוכלים חציר. „וכל חסדו כציץ השדה“ כל חסד שעושים לעצמם הם עושים, המה הם העושים התורה יבשה, שאינם חפצים להשתדל בחכמת הקבלה, אוי להם שגורמים בזה עניות וחרב וביוזם והרג ואבדן לעולם, ע"כ. הרי שסיבת הגברת הרע בגשמיות, הוא בגלל אי העבודה ושקידה על הלימוד הקדוש, של לימוד חכמת הקבלה, כי בלימוד התורה הנגלית בלחוד לא יוצאים ידי החובה. וכמ"ש שם (תיקון

קריאה מהנהלת הישיבה "קול יהודה"

מאמינים בחכמת הקבלה ויודעים שיש להם חסרון בהעדרה של חכמת הקבלה, אלא שחושבים שאין בזמן הזה מי שיבין בה, מחמת עומק המושג, וכנגד הכת הזאת כתב הרשב"י ע"ה (פרשת קדושים ועכ"ד מיבעי ליה לבר נש למילף מילי דאורייתא מכל בר נש אפילו ממאן דלא ידע, בגין דעל דא יתער באורייתא באורח קשוט וכו', שלמדנו שחייב האדם ללמוד מכל אדם, אפילו ממי שאינו יודע וכו', ומצאתי כתוב מה שנגזר למעלה שלא יתעסקו בחכמת האמת בגלויה **היה לזמן קצוב עד תשלום שנת ה' אלפים ר"ג**, ומשם ואילך יקרא דרא בתראה והותרה הגזירה והרשות נתונה להתעסק בספר הזהר ומשנת ה' אלפים ג' מאות ליצירה מן המוכחר שיתעסקו ברבים גדולים וקטנים וכדאיתא ברע"מ, ואחר שבזכות זה עתיד לבא מלך המשיח ולא בזכות אחר אין ראוי להתרשל עכ"ל.

וזה לשון מהר"ח ז"ל בהקדמה לספר עץ חיים דף י"ג, ולא עוד, אלא שלא נברא האדם, אלא כדי שילמוד חכמת הקבלה אלא שצריך שיהיה גופו נקי בתחלה, ע"י המצות המעשיות, שכל תכליתן לדבר זה, והם מוכרחים עכ"פ. ואח"כ תוכל הנשמה הנקראת נר ה' נשמת אדם, להאיר בגוף הזה, כנר הנתונה תוך עששית וזכוכית, ומאירה, ונותנת לו כח, להבין סתרי התורה, ומגלה עמוקות מני חשך. וז"ס משה, מצות ה' ברה מאירת עינים, ר"ל להבין סתרי תורה על ידה, שהם תכלית הכל, כנוכר בזהר שיר השירים^נ, אות ת"פ ע"פ הגידה לי שאהבה נפשי וכו', זכאין, אינון כל דמשתדלין למנדע בחכמתא דמאריהון,

האדם נרמה כמו שור אוכל עשב, אשר אינם ראויים למאכל האדם. וכן השל"ה הקדוש אמר לבניו שכל מי שלא טעם טעם חכמת הקבלה לא טעם טעם יראת חטא מימיו. וכן אמר שגדול וחשוב היום שנתגלה בו קבלת רבינו האר"י ז"ל כיום שניתן תורת משה לישראל.

ועוד זאת: כי הירידה הגדולה של הדור — שעזבו את שמירת התורה, הוא גם כן הסיבת מניעת הלימוד הקדוש — **חכמת הקבלה**, ומובא בספר תורת שמחה (דף ג"ז) אשר הרה"ק ר' **בונם מפרשיסחא ז"ל** אמר לו להה"ס ר' **העניך מאלכסנדר ז"ל**, חידוש לי על עיר פראג שהיא מקום לומדים ותורה בין בעידנא דעסק בה ובין בעידנא דלא עסיק בה מגני ומצלי ואיך יורד שם היהדות מיום ליום אחורנית ר"ל, אבל הענין הוא דמקודם היה די בתורה הנגלית אבל עתה בעקבתא דמשיחא צריך להיות גם תורת הנסתר, כמו שאנו רואים נר דולק וקודם שכבה היא מתחזקת ביותר ושלהבת עולה יותר, כמו כן מקודם לא היה היצר הרע מתגבר כל כך, והיה די תורה בנגלה לתבלין לנגדו, אבל עתה קודם הגאולה היצר הרע מתגבר יותר וצריכים להתחזק גם בנסתר, עכ"ל.

ואמנם כן בכל משך גלוייתינו היינו מצוים ועומדים להסתיר את החכמה הקדושה הלזו המלאה רזין ורזי דרזין, אבל לעתות הללו אשר אנחנו עומדים בה, כבר באנו לעקבתא דמשיחא, ולכן להיפך עלינו לגלות את החכמה הקדושה הלזו, וכמו"ש הגאון הק' הר' **אברהם אזולאי ז"ל** בהקדמת ספרו אור החמה, שהמתרשלים מלעסוק בחכמת האמת נחלקים לדי' כתות וכו' כת הג'

הגהות ומראה מקומות וביאורים

עשה תשובה, ולא נשאר לו אלא העבירות שרק המיתה מכפרת עליהן, על ידי זה, דהיינו המיתה, מסתלקים ממנו כל הדינים שבעולם, ולא עוד.

^נ אשריהם כל אלו העוסקים בתורה, לדעת חכמת אדונם, והם יודעים ומסתכלים בסודות עליונים, כי כשאדם יוצא מהעולם הזה, והוא

קריאה מזהנהלת הישיבה "קול יהודה"

דיומא כאן, ומחר בביה קברי, וחד למנדע ולאסתכלא בהאי עלמא דאיהו ביה, ועל מה אתתקן. ולבתר ברזין עלאין, לאשתמודע למארי. וכל דא יסתכל בר נש, מגו נהירו דאורייתא. ת"ח, כל מאן דאזל לההוא עלמא בלא ידיעה, אע"ג דאית ביה עובדין טבין סגיאין, מפסקין ליה מכל תרעין דההוא עלמא וכו'. ת"ח מה כתיב, אם לא תדעי לך היפה בנשים, אם אנת אתיא בלא ידיעה, ולא אסתכלת בחכמה, עד דלא אתית להכא, ולא ידעת רזין דעלמא עילאה, אע"ג דאנת היפה בנשים, במצות ובמעשים טובים, לית אנת כדאי למעיל הכא, צאי לך וכו'.

גם בפרשת פקודי דף רמ"ו ע"א, וז"ל ב, דאי חיותא קדישא קיימא, כד נשמתא סלקא, ומטאת לגבה, כדין שאיל לה ברזא דחכמתא דמארה, וכפום האי חכמתא דרדיף אבתרא

ואינון ידעין ומסתכלים ברזין עלאין, בגין דבר נש כד נפיק מהאי עלמא, בהאי אסתלקו מיניה כל דינים דעלמא, ולא עוד אלא דמתפתחאן ליה תליסר תרעי דאפרסמונא דכיא, דכל חכמתא עילאה תליא בהו, ולא עוד, אלא שהקב"ה חקיק ליה בההוא סורפירא, דכל דיוקנין גליפן תמו, בהאי עלמא ובעלמא דאתי, והקב"ה אשתעשע ביה בג"ע, ואחסין תרין עלמין, עלמא דין, ועלמא דאתי. חכמתא דאצטריך ליה לבינ, חד למנדע ולאסתכלא ברזין דמריה, חד למנדע ליה לגופיה, ולאשתמודעא מאן איהו, והיך איהו, ותקונא דגופא היך אתתקן, והיאך איהו זמין למיעל בדינא קמי מלכא דכלא. וחד למנדע ולאסתכלא ברזין דנשמתין, מאן איהו ההיא נפש דביה, ומאן אתייא, ועל מה אתייא להאי גופא סרוחה,

הנהגות ומראה מקומות וביאורים

אפילו יש בו הרבה מעשים טובים מוציאים אותו מכל השערים של העולם ההוא. בוא וראה מה כתוב, אם לא תדעי לך היפה בנשים, הקב"ה חשיב לנשמה, אם את באת, ולא הסתכלת בחכמה מטרם שבאת לכאן, ואינך יודעת את סודות העולם העליון, צאי לך.

^ב חיה הקדושה הוּו עומדת, וכשהנשמה עולה ומגעת אליה, או היא שואלת הנשמה בסוד חכמת אדונה, וכפי החכמה שרדפה אחריה והשיגה כך נותנים לה שכרה. ואם האדם היה יכול להשיג חכמה ולא השיג דוחים הנשמה לחוץ, ואינה נכנסת, ועומדת תחת היכל ההוא בכבושה, וכשמרימות כנפיהם אלו השרפים שמתחת החיה, אז כולם מכים בכנפיהם, ושורפים הנשמה. ונשרפת ואינה נשרפת ועומדת ואינה עומדת, ומאירה ואינה מאירה וכך דינים אותה בכל יום. ואע"פ שיש לה מעשים טובים דוחים אותה לחוץ. משום שאין שכר בעולם ההוא כאלו שמשתדלים בחכמה. להסתכל בכבוד אדונם, ואין שיעור לשכר של אלו היודעים חכמה להסתכל בכבוד אדונם, אשרי חלקם בעולם הזה ובעולם הבא.

אלא שפותחים לו י"ג שערים מסודות האפרסמון הטהור, שחכמה עליונה תלויה בהם. ולא עוד, אלא שהקב"ה חוקק אותו בבגד המלכות ההוא, שכל הצורות חקוקות שם (כמ"ש בזהר ב"ב אות י"ט ע"ט), והקב"ה משתעשע עמו בגן עדן, ומנחילו ב' עולמות, את העולם הזה ואת העולם הבא.

החכמה שהאדם צריך לדעת אותה. אחת היא, לדעת ולהסתכל בסוד אדונו. ואחת היא, לדעת את עצמו, שידע מי הוא, ואיך נברא, ומאין הוא בא, ולאן ילך, ותקון הגוף איך מתתקן, ואיך הוא עתיד לבא בדין לפני מלך הכל, ואחד הוא, לדעת ולהסתכל בסודות הנשמה. מה היא נפש זו שבו, ומאין באה, ועל מה היא באה בגוף הזה, שהוא טפה סרוחה, שהיום כאן ומחר בקבר, ואחד הוא, להסתכל בעולם הזה, ולדעת העולם, שהוא נמצא בו, ועל מה יתתקן העולם ואחר זה, יסתכל בסודות העליונים של העולם העליון, לדעת את אדונו, וכל זה יסתכל האדם מתוך סודות התורה. בוא וראה, כל מי שהולך לעולם ההוא בלא ידיעת סודות התורה,

קריאה מהנהלת הישיבה „קול יהודה“

ואל יאמר האומר מי יודע עומק הדברים ומי יכול לעמוד לפני האר"י ז"ל להבין עמקי סודותיו. כי בחמלה ה' עלינו שלח לנו משמי מעונה עיד וקדיש ממנו יתד ממנו פנה הוא האיר עינינו באור גדול אור הפנים אור פני מלך חיים פנים מאירות ופנים מסבירות מורינו ורבינו המקובל האלקי כש"ת ר' יהודה הלוי אשלג זיע"א בעהמ"ח ספר הסולם פירוש על הזהר, וזהר חדש. וספר תלמוד עשר ספירות שש עשרה חלקים. שבדורנו זה זכינו להבין החכמה וללמדה ולהתקן על ידה. ובכן שמחו צדיקים והרנינו כל ישרי לב כי סתדי תורה אשר היו טמונים ונסתרים מעיני הקדמונים והראשונים יצאו ונגלו באלו הזמנים, ובזכות תורתנו נזכה לראות בנחמת ציון ויגאלנו גאולת עולם אמן.

ומלבד התקנות הגדולות הנאמרות בשער הספר הוספנו כמה מעלות מועילות: א) השתדלנו להשלים המלים בכל מקום שהיה חצי תיבה וקו אחריו. ב) שמנו נקודות לחלק בין הפסקות ובכל ענין שלם התחלנו בדיבור המתחיל. וכל הספר נדפס באותיות מדובעות.

וכדי להקל על אלו המבקשים קרבת ה' פתחנו ישיבה בשם קול יהודה בעיר הקודש ירושלים תובב"א ותל-אביב ללימוד חכמת הקבלה תורת הנסתר ספרי התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי זיע"א וספרי רבינו ר' יצחק לוריא זיע"א עם הביאורים של הסולם ותלמוד עשר ספירות למרן הר' יהודה הלוי אשלג זיע"א. ומדי יום ביומו לומדים בישיבתנו ספרי אורות אלו המאירים כספירים, כאור שבעת הימים. בכד לדעת להבין ולהשכיל בסודות התורה. ואנו נותנים אפשרות לכל מי שרוצה לחדור לעומק חכמה זו, אשר לאט לאט יתפסו את עומק המושגים האלה, לטעום מטעם עץ החיים ומדברי אלקים חיים.

ואדבק, הכי יהביה ליה אגריה, ואי יכיל לאדבקא, ולא אידבק, דחי ליה לבר, ולא עיילא, וקיימא תחות ההוא היכלא בטמירו בכסיפו, וכד נטלי גדפייהו, אינון שרפים דתחותא, כדון כלהו בטשי בגדפייהו, ואוקדון לה וכר, והכי אתדנת בכל יומא, נהירת ולא נהירת, ואע"ג דעובדין טבין אית ליה, בגין דלית אגרא בההוא עלמא, כאינון דמשתדלי בחכמתא, לאסתכלא ביקרא דמאריהון, ולית שיעורא דאינון דידיעי חכמתא ביקרא דמאריהון עכ"ל.

ח"ל הרמ"ח לוצאטו זצ"ל בהקדמתו לקל"ח פתחי חכמה, ואתה בן אדם בין תבין את אשר לפניך, והבט נא וראה שכל התקונים הגדולים המה תחת ידיך, ע"י עסק התורה וחכמת האמת. והנה החכמה הזאת בקרן זווית היא מונחת ואין דורש ואין מבקש, והכתוב מכריו בקשו את ה' אליהם, את דוד מלכם, שלא תהיה אצלכם כאבידה שאינה מתבקשת, רק כאבידה המתבקשת, דהיינו שאנו צריכים לבקש תקונים שיתקונו כל הקלקולים שעל ידי זה יבא משיחנו.

דברי גאוני וקדושי ארץ המועתקים כאן ועוד אלפי מאמרים המפורזים בזהר הקדוש ובשאר ספרים, ובהקדמה למוהר"ו זצ"ל שלפנינו בספר ע"ה, אשר כולם כאחד רואים בעיני קדשם, שכל עיכוב גאולתנו, שכל הרע המסובב על ידי הגלות הגדול הזה, וכל ההזנחה הגדולה המתהווה בדורנו זה אחרון — שהוא אך ורק מחוסר לימוד קדוש זה, — כל אלה הניעו אותנו לקחת עלינו את המעמסה הקדושה הזאת, להשתדל בעזה"י להרבות, ולהפיץ את חכמת האמת, להוציא לאור את כל כתבי רבינו האר"י ז"ל, ספר עץ חיים, וכל השמונה שיערים, מבוא שיערים עולת תמיד ופ"י עץ חיים, לקוטי תורה וספר הלקוטים. וה' יהי בעזרנו.

קריאה מהנהלת הישיבה "קול יהודה"

ואנו פונים בזה אל הקהל הרחב בבקשתנו זאת: אתם השרידים אשר ה' קורא אליכם מעומק לבכם, ונפשכם תשאף לזאת והנכם מתגעגעים וכמהים לקנות לב חכמה. אתם עם ה' אשר לבכם נשבר בקרבכם בראותם ובשומעכם על הצרות שבאו על כלליות עם ישראל. אתם החרדים לדבר ה' אשר לבכם מתפלץ ראות את הירידה הגדולה שירדנו במובן הרוחני, התורני והמוסרי — אתם כולכם החפצים לרומם את קרן ישראל, וקרן התורה והיהדות ולקרב קץ גלוייתינו, הברו! באו חושו לקחת לקח מתורת ה' מחכמת הקבלה, ואלה הדברים הקדושים אלה.

ואלה שלמרות רצונם וחשקם ללימוד קדוש זה, אין באפשרותם לבוא לישיבה שימו לבכם אל המטרה הקרושה והנשגבה, ותמכו את ישיבתינו למען נוכל להמשיך למלא ולהוציא לפועל את הרחבת הפצת לימוד חכמת האמת.

השתתפו בפועל ובמעשה להגדיל תורה ולהאדירה.

הנהלת הישיבה קול יהודה

לוח ראשי תבות וקיצורים

א

בעזרת השם. בעוה"ב : בעולם הבא. בעוה"ז : בעולם הזה. בעוה"ר : בעונותינו הרבים. בעה"ח : בעץ החיים. בע"כ : בעל כרחו. בע"מ : בעל מנת. בע"ש : בערב שבת. בעש"ק : בערב שבת קודש. בע"ת : בעל תשובה. ב"פ : ב' פעמים. בפ"ע : בפני עצמו. ברה"מ"ז : ברכת המזון. בר"ת : בראשי תיבות. ב"ש : ב' שלישים. בשכמ"ל"ו : ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. בת"ת : בתפארת.

ג

ג"א : גירסא אחרינא (גרסא אחרת נוסח אחר) ; ג' אלפים ; ג' אמצעיות. גו"ע : גולגלתא ועינים. גי' : גימטריה, (צרופי האותיות למספרן). ג"ט קר"ע פ"ח : (ז' תיקוני רישא) גולגלתא לבנה, טלא דבדולחא, קרומא דאוריא, רעוא דמצחא, עמר נקא, פקוחו דעיינין, חוטמא. ג"ע : גן עדן ; גלוי עריות. ג"ע אח"פ : גולגלתא, עינים, אוונ, חוטם, פה. ג"פ : ג' פעמים. ג"ר : ג' ראשונות. ג"ש : גזרה שוה. ג"ת : ג' תחתונות.

ד

ד' : דף. ד"א : דבר אחר ; דרך אמת. ד"ה : דברי הימים ; דבור המתחיל. דה"ג : הדוד וגבורה. דו"ב : דבר ונוקבא. דו"ק : התבונן היטב ; זייק. ד"ז : דפוס וולצברך. דחו"ל : דברי חכמינו זכרם לברכה. ד"ט"ר : דט' ראשונות. דכ"ז : דכל זה. דלפי"ז : דלפי זה. ד"מ : דפוס מנטובא ; דרך משל ; דיני ממונות, דבר מצוה. דנת"א : דנקודות, תגין, אותיות. דע"כ : דעל כן ; דעל כרחך. דע"ס : דעשר ספירות. דעסמ"ב : דע"ב ס"ג מ"ה בין דפו"י : דפ"ס ישן. דצח"מ : דומם, צומח, חי, מדבר. ד"ק : דפוס קרימונה. ד"ש : דרכי שלום. ד"ת : דברי תורה, דין תורה. דת"י : דעת, תפארת, יסוד.

ה

הי"ע : השם ירחם עליו. האר"י : האלקי רבינו יצחק. ה"ג : ה' גבורות. ה"ה : הוא הדין ; הרי הוא ; הלא הוא. שני ההי"ן של שם הוי"ה. ה"ה"ד : הדא הוא דכתיב. ה"ח : ה' חסדים. ה"י : היתה. ה"י"ם : הוד, יסוד, מלכות. (ג' אותיות משם אלהים). ה"ל"ל : הוי ליה למימר. ה"מ : ה' מקיפים ; הני מילי. ה"נ : הכא נמי. ה"נז' : הנוכר. ה"נז"ל : הנוכר לעיל ; הנוכר למעלה. ה"ס : הוא סוד. ה"פ : הכי פשיטו ; ה' פעמים ; ה' פרצופין ; הכי פירושו. ה"ק : הקדוש. ה"ק : הכי קאמר ; ה' קצוות. הקב"ה : הקדוש ברוך הוא. הקס"ה"ז : הקדמת ספר הזהר. ה"ר : ה' ראשונות ה' ראשונה. הרמ"ק : האלקי רבינו משה קורדובירו. השי"ת : השם יתברך. ה"ת : ה' תתאה. ה' תחונות. התפ"א : התפשטות א'. התפ"ב : התפשטות ב'.

א"א : אברהם אבינו ; אי אפשר ; אריך אנפין ; אריך אפים. אב"א : אהור באהור. אב"ג : אנא בכח גדולת. אבי"ע : אצילות בריאה יצירה עשיה (ד' עולמות העליונים). א"ג : אין גורסים ; ארבע גלויות. א"ד : אינו דומה ; איכא דאמרי (יש אומרים). אדה"ר : אדם הראשון. אדל"ג : אפשר ולא גרסינן. א"ה, א"ו"ה, אוה"ע : א'מות העולם. אה"ל : אור הלבנה. או"א : אבא ואמא ; אחד ואחד. או"ח : אור חוור. או"י : אור ישר. א"י : ארץ ישראל. או"מ : אור מקיף. או"נ : אריך ונוקבא. או"פ : אור פנימי. אחב"פ : אהור בפנים. אחז"ז : אהר זה. אחז"ל : אמרו חכמינו זכרם לברכה. אח"כ : אהר כן ; אחרי כן. אח"פ : אוון חוטם פת. א"כ : אם כן ; אינו כדאי ; אין כאן. אכמ"ל : אין כאן מקומו להאריך. א"ל : אמר ליה. אל"ה : ג' אותיות משם אלהים. אמ"ר : אור מים רקיע. אנ"כ : אורות נצוצין כלים. א"ס : אין סוף. אע"ג : אף על גב. אע"פ : אף על פי. אעפ"כ : אף על פי כן. א"צ : אינו צריך. אצ"ל : אין צריך לומר. א"ק : אדם קדמון (שם עולם) ; אין קץ ; אמר קרא (כתוב במקרא). אקב"ו : אשר קדשנו במצותיו וצונו. א"ר : אמר רב ; אל רחום. ארגמ"ן : אוריאל, רפאל, גבריאל, מיכאל, נוריאל (שמות מלאכים). ארמ"ע : אש, רוח, מימ, עפר (ארבע יסודות העולם). אשל"י : אדום, שחור, לבן, ירוק. א"ת : אם תאמר ; אל תאמר ; אל תקרא ; אי תימא. א—ת (האותיות מן א עד ת). א"ת ב"ש : אחד מצרופי אותיות הא"ב (הראשונה עם האחרונה, השניה עם זו שלפני האחרונה וכן הלאה). את"ל : אם תמצא לומר. אתעד"ל : אתערותא דלעילא. אתעדל"ת : אתערותא דלתתא.

ב

ב"א : בראשית א' ; בן אדם ; בנין אב ; ברוך אתה. בא"ד : באמצע דבור. באבי"ע : באצילות, בריאה, יצירה, עשיה. באד"ר : באורא רבא. באדר"ז : באורא זוטא. בא"י : ברוך אתה ה'. ב"ב : בראשית ב'. בג"ד : בגין דא. בג"ה : בינה גבורה, הוד. בג"כ : בגין כך. ב"ד : בית דין. בד"א : במה דברים אמורים ; בדרך אחרת. בדו"ר : בדחילו ורחימו. ב"ה : בית המקדש ; בין השמשות. בהכ"נ : בית הכנסת. ביהמ"ק : בית המקדש. בוצד"ק : בוצינא דקרדונתא. בחי' : בחינה. בחי"א : בחינה א'. בחי"ב : בחי"ג בחי"ד : בחינה ב' גידל. בי"ע : בריאה, יצירה, עשיה. בכ"מ : בכל מקום ; בכמה מקומות. במ"א : במקום אחר. במ"ר : במדרש רבה. ב"נ : בד נש. ב"ן : מספר (שם היה במילוי ההי"ן) ב"ס : בספר. ב"ס"ד : בספרא דצניעותא ; בסיעתא דשמיא. בסו"ה : בסוד הכתוב. ב"ע : בריאות עולם. בע"א : בענף א'. בע"ה :

מאונים, עקרב, קשת, גדי, דלי, דגים. ט"ת : ט'
תחתונות

י"א : יש אומרים ; יש אוסרים ; ירא אלהים ; ירחמהו אל. י"א"י : ישוב ארץ ישראל. י"א"ל : יש אם למקרא ; יש אם למסורת ; יוכרם אלהים לטובה. י"ג : יש גורסים ; יין גפן ; מספר. י"ד : יש דורשים. י"ה : (ב' אותיות הראשונות משם הוי"ה). י"ה"א : ג' מלואים של שם הוי"ה יודין ההין אלסין. י"ה"ב, י"ה"כ"פ : יום הכפורים. י"ה"ד : יהי רצון. י"ו"כ : יום כסור. י"ו"ש : ימין ושמאל. יחנר"ן : יחידה, חיה, נשמה, רוח, נפש. י"ט : יצר טוב ; יש טעם ; יום טוב. י"ט"ט : יום טוב. י"ל"א : יתברך ויתעלה לעולם אמן. י"י : רמו על יתוד הוי"ה ואדני. י"י"י : יברכך יאר ישא. י"כ"ק : יום כסור קטן. י"ל : יש לומר. י"מ : יש מפרשים ; יש מקומות ; יציאת מצרים. י"ס : יוד ספירות ; יש ספרים ; יש סוברים. י"ס"ג : יש ספרים גורסים. יצה"ט : יצר הטוב. יצה"ר : יצר הרע. יש"א : ימין, שמאל, אמצע. ישסו"ת : ישראל סבא ותבונה. ית' : יתברך ; יתעלה. ית"ש : יתברך שמו.

כ

כ' כבוד. כ"א : כי אם ; כל אחד ; כך אומר ; כתוב אחד ; כלל אחד. כ"א"א : כתוב אחד אומר. כ"א"א : כל אחד-ואחד ; כל איש ואיש. כ"א"ל : כל אומה ולשון. כ"אחז"ל : כך אמרו חכמינו זכרם לברכה. כ"ב : אותיות התורה. כ"ג : כהן גדול. כ"ד : כדי דבור ; כל דבר ; כך דרשו. כ"ד"א : כמה דאת אמר ; כדא דאת אמרת. כ"ד"ש : כדרך שאמרו. כ"ה : כתוב הכא. כ"ה"א : כן הוא אומר. כ"ה"ג : כהן גדול ; כהאי גוונא. כ"ה"ג"ג : כל המוסיף גורע. כ"ה"ב : כן היא נוסחת. כ"ה"ק : כתבי הקודש. כו' וכו' : וכולה : (לאמור) על הקורא לגמור כל הפסוק או המאמר, שהורב רק חלק ממנו. כו"כ : כך וכך. כו"פ : כלל ופרט. כו"פ"כ : כלל ופרט וכלל. כ"ז : כל זה ; כל זמן ; כף וכות ; כלי זימן. כ"ח : כלי חיצון ; כתר חכמה. כח"ב : כתר, חכמה, בינה. כחב"ד : כתר, חכמה, בינה, דעת. כח"ב תו"מ : כתר, חכמה, בינה, תפארת ומלכות. כ"י : כנסת ישראל ; כתב יד ; כן ירבו. כ"כ : כל כך, כמו כן ; כתוב כאן. כל"ז : כלי זימן. כל"י : כהן, לוי, ישראל. כ"מ : כל מה ; כל מקום ; כן מצאתי ; כן משמע ; כן מוכח. כמ"ד"א : כמה דאת אמרת. כמו"ש : כמו שכתוב. כמש"א : כמו שאתה אומר. כמש"ה : כמו שאמר הכתוב. כ"נ : כן נאמר ; כן נראה. כנה"ג : כנסת הגדולה. כנו' : כנוכר. כנ"י : כנסת ישראל. כנ"ל : כנוכר לעיל ; כן נראה לי. כנלע"ד : כן נראה לפי עניות דעתי. כסה"כ : כסא הכבוד. כ"ע : כולי עלמא ; כתר עליון. כ"פ : כלי פנימי ; כל פנים ; כך פרשו. כצ"ל : כן צריך לאמור, להיות, לבאר. כ"ק : כלי קודש. כ"ש : כל שכן ; כבוד שמו ; כל שעה ; כבוד שבת. כש"ד : כללו של דבר. כש"כ : כל שכן. כשו"ש : כל שעה ושעה ; כל שנה ושנה. כש"ט :

ז"אכ"מ : ואין כאן מקומו. ואכמ"ל : ואין כאן מקום להאריך. ואל"כ : ואם לא כן ; ואהבת לרעך כמוך. ובעוה"ר : ובעונותינו הרבים. ובש' : ובשעה. וגו' : וגומר (ראה וכו'). ודו"ק : דייק (כמו התבונן היטב, לדייק בשעת העיון ולא בקרוב). וד"ל : ודי למבין. ול"ב : ודי לחכימא ברמיזא. והמ"י : והשכיל יבין. וזה"ד : וזה הדין. וז"ל : וזה לשונו. וכה"א : וכן הוא אומר. וכו' : וכולה ; וכולי. (כמו וגומר, סימן להמשיך את המאמר או המספר עד הסוף, אף אם אין סוסו נזכר בכתב). ול"ג : ולי נראה. ונלע"ד : ונראה לפי עניות דעתי. וע"ד : ועל דא. ועד"ז : ועל דרך זה. ועכ"ז : ועם כל זה ; ועל כל זה. ו"ק : ו' קצוות. וש"ב : ושם נסמן. ו"ת : ו' תחתונות. ותי' : ותיקונים.

ז

ז"א : זעיר אנפין ; זכות אבות ; זה אומר. זאה"ל : זכור אותו האיש לטוב. זא"י : זה אצל זה ; זה אל זה ; זה את זה ; זה אחר זה (וכן זו). זב"ז : זה בזה. זזה"ז : זמן הוה. זזה"ש : זה הוא שאמר. זו"ן : זעיר ונוקבא. זה לשונו ; זכרו (זכרוננו) לברכה. זל"ז : זה לזה. ז"ח : זהר חדש. זכ"ל : ז' כוכבי לכת. זלמ"ז : זה למטה מזה ; זה למעלה מזה. ז"מ : ז' מלכים. זמ"ז : זה מזה. זמ"ן גק"ט : סדר ששת סדרי המשנה ; זרעים, מועד, נשים, גויקין, קדשים, טהרות. ז"ס : זה סוד. ז"ע : זה ענין. זעה"א : זקני עם הארץ. זע"ז : זה על זה. ז"פ : ז' פעמים. זצ"ל : זכר צדיק לברכה. ז"ק : זרע קודש ; זקף קטן. ז"ש : זה שכתב ; שאמר. ז"ת : ז' תחתונות. זת"ז : זה תוך זה ; זה תחת זה.

ח

ח' : חלק ; חדש. ח"א : חלק א' ; חכמים אומרים ; חד אמר. ח"ב : חלק ב' ; חכמה בינה. חב"ד : חכמה, בינה, דעת. חבת"ם : חכמה, בינה, תפארת, מלכות. ח"ג : חלק ג' ; חלופי גרסאות. ח"ד : חלק ד'. חד"ר : חסד דין רחמים. ח"ה : חלק ה' ; חלול ה'. חה"ש : חלול השם. חה"מ : חול המועד. ח"ו : חלק ו' ; חסד זאו ; חס ושלום. חו"ג : חסדים וגבורות. חוה"מ : חול המועד. חוהמ"ס : חול המועד סיכות. חוהמ"פ : חול המועד ססה. חו"ל, ח"ל : חוץ לארץ. ח"ז : חלק ז' ; חדש זה. חז"ל : חכמינו זכרם לברכה. חח"ן : חכמה חסד נצח. חכ"א : חכמים אומרים. חל"ה : חלק לעולם הבא. חנ"ה : חנוכה הבית. חנכ"ל שצ"ם : שבעה כוכבי הלכת ; חמה, נגה, כוכב, לבנה, שבתאי, צדק, מאדים. ח"ס : חכמה סתימאה. ח"ע : חיי עולם. חע"ה : חיי עולם הבא. חש"ח : חולמ, שורק, חיריק.

ט

ט"א : טור א' ; טעם אחר. טו"ר : טוב ורע. ט"מ : טומאת מת ; טעמא מאי ; טעמי מקרא. טנת"א : טעמים, נקודות תנין, אותיות. ט"ס : ט' ספירות. ט"ר : ט' ראשונות. טש"ת, סא"ב, מע"ק, גד"ד : ג"ב המולות ; טלה, שור, תאומים, סרטן, אריה, בתולה.

כתר שם טוב. כש"ש : כמו שכתבתי שם. כ"ת : כתר תורה. כתה"ק : כתיבי הקודש. כתחז"ל : כתחון חכמינו זכרם לברכה.

ל

ל"א : לשון אחר. לא"א : לא אמרו אלא. ל"ב : מספר. לבנ"ה : ל"ב נתיבות החכמה. ל"ג : לא גרסינו. ל"ד : לאו דוקא ; לפי דעת ; לא דמי. לד"א : לדעת אחרים ; לדבר אחר. לד"ה : לדברי הכל. ל"ה : לבנת הספיר ; למען השם. לה"פ : לחם הפנים. לו"ל : לפני ולפנים. ל"ו : לשון זכר. לזעי"צ : לזכר עולם יהי צדיק. ל"כ : לא כתוב ; לא כן. לכאו"א : לכל אחד ואחד. לכ"ל : לכן נראה לי. לכ"ע : לכולי עלמא. לכ"ש : לא כל שכן. ל"מ : לא מצאתי. למה"ד : למה הדבר דומה. ל"נ : לי נראה ; לשון נקבה. לנ"ל : לכן נראה לי. לע"ע : לעת עתה. לעסמ"ב : לע"ב ס"ג. מ"ה. בין. לעת"ל : לעתיד לבוא. לפ"ג : לפרט גדול. לפמש"ה : לפני משורת הדין. לפ"ע : לפי ענינו. לפע"ד : לפי עניות דעתי. לפ"ק : לפרט קטן. לפ"ש : לפי שעה. ל"צ : לא צריך. ל"ש : לא שנו ; לא שגא ; לא שייך ; ליל שמורים. לשה"ר : לשון הרע. לש"ש : לשם שמים. ל"ת : לא תעשה.

מ

מ"א : מקום אחר ; מקום אחד ; מדרש אגדה ; מלכים א' ; מים אחרונים ; מנהג אבותינו. מאה"ג : מאור הגדול ; מאור הגולה. מארז"ל : מאמר רבותינו זכרם לברכה. מ"ב : שם מ"ב אותיות ; מה בכך ; מתן בסתר. מב"ד : מיתת בית דין ; משיח בן דוד. מב"ו : מלך בשר ודם ; מתנת בשר ודם. מב"י : משיח בן יוסף. מ"ג : מחזור גדול (כ"א שנים) ; מ"ד : מין דוכרין ; מאן דאמר ; מאי דכתיב ; מי דמי ; מה דעתך ; מי דבש. מד"א : מאן דאמר ; משום דרכי אמורי. מדה"ד : מדת הדין. מדה"נ : מדרש הנעלם. מדה"ר : מדת הרחמים. מד"ש : מפני דרכי שלום. מ"ה : מספר הויה במילוי אלפין ; משום הכי ; מלך העולם ; מלאך המות. מה"ד : מדת הדין. מהל"ל : מה הוה ליה למימר. מה"מ : מלאך המות ; מלך המשיח ; מגא הני מילי. מה"נ : מדרש הנעלם. מה"ש : מלאכי השרת. מר"ל : מוציא לאור. מול"מ : מטי ולא מטי. מו"מ : מעלה ומטה ; משא ומתן ; מגע ומשא. מו"ס : מוחא סתימאה. מוצי"ט : מוצאי יום טוב. מוצש"ק : מוציא שבת קודש. מו"ש : מוציא שבת. מ"ז : משנה ז'. מחזו"ל : מאמר חכמינו זכרם לברכה. מ"ט. מקח טעות. מטטרון"ן : שם מלאך. מ"י : ב' אותיות משם אליהם. מכ"ש : מכל שכן. מ"ל : מגא לן. מלה"ד : משל למה הדבר דומה. מלה"ש : מלאכי השרת. מל"ת : מצות לא תעשה ; מסיח לפי תומו. מ"מ : מכל מקום ; מארי מתניתין ; מארי מתיבתא ; מאי משמע ; מראה מקום ; מת מצוה ; משנה מקום. ממ"ה : מלך מלכי המלכים. ממ"ן : ממה נפשך. מ"ן : מין נוקבין. מנ"מ : מאי נפקא מינה ? מ"ס : מדת סודם ; מד סבר ; מותא סתימאה. מסה"ז : מסורת הוהר. מ"ע :

מצות עשה ; מראית עין ; מצות ערוב. מע"ה : מעלה עליו הכתוב. מע"ט : מעשים טובים. מעל"ע : מעת לעת (יום שלם). מ"צ : משיח צדק. מצפ"ץ : שם הויה באותיות א"ת ב"ש. מרע"ה : משה רבינו עליו השלום. מ"ש : מה שכתוב ; מאי שנא. משא"כ : מה שאין כן. מש"כ : מה שכתוב כאן. מ"ת : משנה תורה ; מתן תורה. מת"ל : מה תלמוד לומר.

נ

נ"א : נוסחא אחרינא ; נביאים אחרונים. נא"כ : נאמר כאן. נג"ע, ר"ע : נפילים, גבורים, ענקים, רפאים, עמלקים. נ"ה : נצח הוד. נה"י : נצח הוד, יסוד. נה"מ : נצח הוד, יסוד, מלכות. נו"ב : נע ונד ; נעשה ונשמע. נוק' : נוקבא. נח"ש : נדוי, חרם, שמתא. נ"ל : נראה לי. נ"מ : נפקא מינה. נ"נ : נח נפש. נ"ע : נוקבי עינים ; נשמתו עדן ; נוחו עדן. נ"צ : נחמת ציון. נק' : נקרא. נר"ן : נפש רוח ; נחת רוח ; נביאים ראשונים. נר"ן : נפש, רוח, נשמה. נרנח"י : נפש, רוח, נשמה, חיה, יחידה. נש"ב : נ' שערי בינה. נת"א : נקודות, תגיף, אותיות.

ס

ס"א : ספרים אחרים ; סטרא אחרא ; סתרי אותיות. ס"ב : סימן ברכה. ס"ג : (הוי"ה במילוי יודין ואלף באו) ; סנהדרין גדולה. ס"ד : סוף דבר ; סלקא דעתך. סד"א : סלקא דעתך אמינא. סר"ה : סוד הכתוב. סו"ס : סוף סוף. ס' : סימן. ס"י : ספרים ישנים ; ספר ישן ; סימן יפה ; ספר יצירה. ס"ל : סח לי ; סבירה ליה. ס"מ : סטרא מטאבותא. ס"נ : סכנת נפשות. ס"ע : סדר עבודה. ס"פ : סוף טסקו. ספ"י : סבד פנים יפות. ספ"י : ספירה. ס"ת : ספר תורה ; סתרי תורה ; סוף תיבה.

ע

ע' : עיין. ע"א : ענף א' ; עמוד א' ; עיני אחר. עאכו"כ : על אחת כמה וכמה. ע"ב : (הויה במילוי יודין) ; שם ע"ב. עבג"ע"מ : עור, בשר, גדין, עצמות, מוחא. ע"ג : ענף ג' ; עבודת גלולים ; על גב. ע"ד : על דבר ; על דרך ; על דעת. עד"ה : על דרך הכתוב ; על דרך האמת. האמור. עד"ו : על דרך זה. עד"מ : על דרך משל. עד"ר : על דרך רמז. ע"ה : עליו השלום ; עשרת הדברים ; עם הארץ ; עין הרע ; עבר ה'. עה"ב : עולם הבא. עה"ז : עולם הזה. עה"ח : עץ החיים. עה"ר : עין הרע. עה"ש : עליו השלום. עו"א : עובדי אלילים. עוה"ב : עולם הבא. עוה"ז : עולם הזה. עומ"ש : עול מלכות שמים. עו"נ : עתיק ונוקבא. ע"ז : עבודה זרה ; על זה ; עם זה ; עבר זמנו. ע"ח : עץ חיים. ע"ט : על טעם ; עצה טובה ; עין טובה. ע"י : עיין ; עילאין. ע"י : על ידי ; על ידי אחרים. עיה"ק : עיר הקדש. עיו"ט : ערב יום טוב. עיו"כ : ערב יום כבוד. עיו"ז : על ידי זה. עיו"מ : עבור, ניקה, מוחין. עיקת"ו : עיר קדשנו תבנה ותכונן. ע"כ : על כן ; עד כאן ; עד כמה ; עבודת כוכבים ; עבד כנעני.

ד"ן. ר"ג: ריש גלותא. רדל"א: רישא דלא אתידע.
 ר"ה: ראש השנה. רה"י: רשות היחיד. רה"ק:
 רוח הקדש. רה"ר: רשות הרבים. ר"ח: ראש חודש.
 רח"ו: ר' חיים ויטאל. ר"י: רבי יהודה; רבי יצחק;
 רבי יוסי. רי"ו: מספר. ר"ל: רחמנא לשויב;
 רחמנא ליציל; ראיה לדבר; רצוני לומר. ר"מ: ראש
 מתיבתא; רעיא מהימנא; ריש מתיבתא. רמ"ח:
 מספר. רמ"ק: ר' משה קורדובירו. רע"מ: רעיא
 מהימנא. רפ"ח: מספר. רשב"י: ר' שמעון בר
 יוחאי. רשר"ד: ראיה, שמיעה, ריה, דבור. ר"ת:
 ראשי תיבות. רת"ס: ראש, תוך, סוף.

ש

ש': שורה, שעה. ש"א: שמואל א'; שלישי אמצעי;
 שלישי א'. ש"ב: שמואל ב'; שער ב'. שבי"כ:
 שבירת כלים. ש"ג: שער ג'; שיעור ג'. שג"ע: של
 גן עדן. שה"ש: שיר השירים. שו"ש: ששון
 ושמחה. שו"ת: שאלות ותשובות. ש"ח: שנאת
 חנם; שבת חנוכה. שר"ל: שיש לאמר; שיש לברך.
 ש"כ: מספר. שכ"א: שכל אחד. שכאו"א: שכל
 אחד ואחד. שמרשב"י: שער מאמרי רבי שמעון
 בן יוחאי. ש"נ: שם נסמן. שנגל"ה: שורש, גשמה,
 גוף, לבוש, היכל. שנא"ן: (ד' חיות המרכבה) שור,
 נשר, אריה, אדם. שס"ה: מספר. ש"ע: שלישי
 עליון; שמנה עשרה; שמיני עצרת. ש"צ: שליח
 צבור. שצ"ם חנכ"ל: (ו' כוכבי לכת) שבתאי, צדק,
 מאדים, חמה, נוגה, כוכב, לבנה. ש"ר: שלוש רגלים;
 שם רע. ש"ש: שם שמים. ש"ת: שמחת תורה;
 שלישי תחתון.

ת

ת"א: תרגום אונקלוס; תרוץ אחד. תא"מ: תהלים,
 איוב, משלי. ת"ד: תיקונא דיקנא. תה"ד: תפלת
 הדרך. תה"ר: תהומא רבא. תה"ש: תפלת השחר.
 ת"ו: תם ונשלם. תובב"א: תכנה ותכונן במהרה
 בימינו אמנ. תובי"ל: תם ונשלם ברוך ה' לעולם.
 תוה"ק: תורתנו הקדושה. תו"מ: תפארת ומלכות;
 תרומות ומעשרות; תיכף ומיד. ת"ו, שלב"ע: תם
 ונשלם שבח לאל בורא עולם. תשוב"כ: תורה שבכתב.
 תשבוע"פ: תורה שבעל פה. ת"ז: תקוני זרה.
 ת"ח: תא חזי; תקונים חדשים; תלמיד חכם.
 תחה"מ: תחית המתים. תכ"ב: תלת כלילן בתלת.
 תכ"ד: תוך כדי דבור. תכ"ה: תורת כהנים. ת"ל:
 תלמוד לומר; תרי לישני (שתי נוסחאות); תהלה לאל.
 ת"מ: תפלת מנחה. תע"ס: תלמוד עשר ספירות.
 ת"ע: תפלת ערבית. תרי"ג: (מספר) תרי"ג מצות.
 תק"ח: תקונים חדשים. ת"ש: תפילין של יד.
 תש"ר: תפילין של ראש. ת"ת: תפארת.

עכאו"א: על כל אחד ואחד; עם כל איש ואיש.
 עכ"ד: עד כאן דבריו. עכ"ז: עד כל זה. עכו"ם:
 עבודת כוכבים. עכ"ל: עד כאן לשונו. עכ"פ: על
 כל פנים. ע"ל: עין לעיל. ע"מ: על מנת; על
 משקל; עשר מאמרות; על מה; על מחצה; עשר
 מכות. עמד"א: עמודא דאמצעייתא. עמ"ש: עין מה
 שכתבתי; עד מאה שנים; עול מלכות שמים. ענ"ב:
 עקודים, נקודים, ברודים. ע"ס: עשר ספירות; על
 סמך. עמס"ב: ע"ב סג מ"ה ב"ן. עע"ז: עובדי
 עבודה זרה. עעכו"ם: עובדי עבודת כוכבים ומזלות.
 ע"פ: על פי. עצה"ד: עץ הדעת. עצה"ט: על
 צד היותר טוב. ע"ק: עתיקא קדישא. ע"ר: ערב רב.
 ער"ה: ערב ראש השנה. ער"ח: ערב ראש חודש.
 ע"ש: עין שם; ערב שבת; על שלחן. עש"א: עד
 שיבוא אליהו. עש"ה: עין שם היטב. עש"מ: על
 שום מה. ע"ת: ערוב תחומים; על תנאי.

פ

פ"א: פרק א'; פעם אחת; פירוש אחר. פא"פ:
 פנים אל פנים; פה אל פה; פעם אחר פעם. פ"ב:
 פרק ב'. פב"א: פנים באחור. פב"פ: פנים בפנים.
 פ"ג: פרק ג'. פ"ד: פסק דין; פרק ד'. פד"ה,
 פדה"ב: פדיון הבן. פו"א: פנים ואחור. פו"ח:
 פנימיות וחיצוניות. פו"כ: פרט וכלל. פו"ר: פריה
 ורביה. פי': פירוש. פי": פ'שעי ישראל; פועל
 יוצא. פלו': פלוני. פלח"ק: פתיחה לחכמת הקבלה.
 פלפה"ס: פתיחה לפירוש הסלם. פמ"א: פנים
 מאירות. פמ"ס: פנים מסבירות. פ"ג: פקוח נפש.
 פדיון נפש. פס"ד: פסק דין. פ"פ: פתחון פה.
 פ"ק: פרק קמא; פורים קטן; פרט קטן. פו"א:
 פרקי רבי אליעזר. פרד"ס: פשט, רמז, דרוש, סוד.

צ

צא"ל: צריך אתה לדעת. צ"ג: ציון ג'; צום גדליה.
 צ"ד: ציון ד' וכדומה. צח"מ: צומח, חי, מדבר.
 צ"ל: צריך לומר; צריך להיות. צ"ע: צריך עיון.
 צעב"ח: צער בעלי חיים. צע"ג: צריך עיון גדול.

ק

ק': קדוש; קמא; קהל; קטן. ק"א: קונטרס
 אחרון. קב"ה: קודשא בריך הוא. קבו"ש: קודשא
 בריך הוא ושכינתיה. קה"מ: קריאת המגילה. קה"ק:
 קדש הקדשים. קה"ת: קריאת התורה. ק"ו: קל
 וחומר. קו"ח: קל וחומר. קוש"י: קוצו של יוד.
 קכ"ד: קדם כל דבר. קלי': קליפות. קמ"ל: קא
 משמע לו. ק"פ: קרבן פסח. ק"ק: קדש קדשים;
 קדשים קלים. קק"ק: קדוש, קדוש, קדוש. ק"ש:
 קריאת שמע; קבלת שבת.

ר

ר"א: רבי אבא; רבי אלעזר. ראב"ד: ראש בית

תפלה קודם הלמוד מהאר"י זיע"א

רבון העולמים ואדוני האדונים אב הרחמים הסליחות מודים
אנחנו לפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו בקידה ובהשתחויה
שקרבתנו לתורתך ולעבודתך עבודת הקדש ונתת לנו חלק
בסודות תורתך הקדושה מה אנו ומה חיינו אשר עשית
עמנו חסד גדול כזה על כן אנחנו מפילים תחנונינו לפניך
שתמחול ותסלח לכל חטאתינו ועונותינו ואל יהיו עונותינו
מבדילים ביננו לביניך. וכן יהי רצון מלפניך ה' אלהינו
ואלהי אבותינו שתכונן את לבבינו ליראתך ולאהבתך
ותקשיב אזניך לדברינו אלה ותפתח לבבנו הערל בסודות
תורתך ויהיה למודינו זה נחת רוח לפני כסא כבודך כריח
נחוח ותאציל עלינו אור מקור נשמתנו בכל בהינתנו
ושיתנוצצו ניצוצות עבדיך הקדושים אשר על ידם גלית
דבריך אלה בעולם וזכותם וזכות אבותם וזכות תורתם
ותמימותם וקדושתם יעמוד לנו לבל נכשל בדברים אלו
ובזכותם תאיר עינינו במה שאנו לומדים כמאמר נעים
זמירות ישראל: „גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך, כי ה'
יתן חכמה מפיו דעת ותבונה. יהיו לרצון אמרי פי והגיון
לבי לפניך ה' צורי וגואלי...”

ספר

לקוטי תורה

ה' צבאות עמנו משגב לנו אלקי יעקב סלה.

סדר בראשית

הוא אמא, וכן עולה אלהים מנין הכס"א, דאמא מקננא בכורסייא. ואמר ברא אלקים, אמא דבריאה, בכח אמא דאצילות שנתלבשה בה. וזהו בראשית שהוא אמא דאצילות, בכח זה ברא אלהים דבריאה, את השמים ואת הארץ ז"ג דבריאה.

ז"ס בירור המלכים הראשונים שמתו, כנודע כי בכל עולם ועולם היה בחי המלכים שמתו. וזהו והארץ היתה תהו ובהו, שהוא שבירת הכלים. ג) זרוח אלהים מרחפת על פני המים, שהוא החיות שלא היו הכלים יכולין לקבל. ז"ס התגין שע"ג האותיות שהוא אור הרוחף עליהם.

ויאמר אלהים יהי אור, הוא סוד חסד עילאה, דהיינו מלך הח', הדרה, שע"י נתקנו. ד) ותחלה הוברר הפסולת והקליפה קדמה,

בראשית: לא דברה תורה באצילות, אלא דבריאה, ע"כ התורה נקראת תורת הבריאה. וע"כ התחילה התורה בב', כי הא' (היא ראשונה) רומז לאצילות, והב' (היא שניה) רומז לבריאה, שהוא עולם השני. וגם א', תחלת תיבת אצילות. וב', תחלת בריאה.

גם ידוע, דאמא מקננא בכורסייא, א) וע"כ התחילה בב', דהיינו ר"ת בינה. וזהו בתשרי נברא העולם, שהוא שמאלו תחת לראשי, כי אבא לעולם ימין, ואמא שמאל. ואותיות בראשית הוא: ב"א תשרי. וע"כ נזכר כאן ל"ב אלקים, כי ל"ב נתיבות דאבא, הם ל"ב היות. ובאמא, הם ל"ב אלקים. ב) וראשית רמז לאבא, ראשית חכמה. והיינו ב' מבראשית, דהיינו נקודה בהיכליה או"א שוין יחד. וע"כ אמר ברא לשון בריאה, ואלהים

הגהות ומראה מקומות

ד) ע"ח ח"א שער סדר אצילות למהרח"ו פרק ב' ד"ה והנה אלו הה'. שער שבירת הכלים פרק ח'. שער מאמרי רשב"י זיע"א באד"ר דף קפ"ט ד"ה והנה הו"ק החדשות. ועיין בתע"ס שיעור י' בלוח התשובות תשובה צ' צ"א צ"ב.

א) תקוני זהר תקון ו' דף כ"ג. ובת"ז ע"ס מעלות הסולם אות ג"ג. ע"ח שער סדר אבי"ע פ"ב. תע"ס ח"ג פרק ג'. ב) תלמוד עשר ספירות שיעור תשובה פ'.

ג) ע"ח ח"א שער דרושי הנקודות פרק א'.

כדרך שהקליפה קודמת לפרי, וזהו ישרצו שרץ נפש חיה, וכן כולם, עד יום הששי שנברא אדם, שהוא האוכל הנשאר. ה) וע"כ בשבת נאסר ברירת הפסולת מתוך האוכל, מפני שזה היה דרך ברירות למעלה, פסולת מתוך האוכל, ובשבת לא היה הבירור. אבל אוכל מתוך הפסולת לעולם מותר, מפני שזה לא היה למעלה.

יש להקשות, בבריאת ז"נ, וכן בבריאת אדם, שהוכפלו במעשה בראשית, פעמים, כי תחלה אמר ברא אלקים את השמים ואת הארץ, הרי ז"נ. ואח"כ הו' ימים הם הו"ק דז"נ כנודע. ואח"כ ביום ו', אמר ויברא אלהים את האדם בצלמו, אח"כ וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה, והפסיק ביום ז' בינתיים, שאמר ויכולו השמים. ולעולם הוזכרו זכר ונקבה למעלה, והכא בצווי לא נזכר נקבה כלל, ואם לא צוה אלא על אדם, למה נענשה חוה. (ועוד) כי אחר הצווי היה הבריאה של נוקבא, כי אח"כ אמר ויפל ה' אלקים תרדמה על האדם.

ונבאר זה, כי להיות שמאדם קדמון לכל הקדומים, לא נתגלה ע"ב, ו) אלא הס"ג התחיל להתגלות דרך הפה והחוטם וכו', וע"כ התחיל בבי, שהוא בחי' ס"ג. וכשהיה בחי' ס"ג יוצא, היה בחי' הנקודות דס"ג, ובסוד מלכים הראשונים. וז"ס את השמים ואת הארץ, שהם הז' מלכים, שהיה בהם השבירה. ולפי שה' בחי' ס"ג, הוזכרה בהם ה' "השמים" הארץ. ואמר את ואת, לכלול ז"נ דבחי' עשיה שבאצילות דאחר התיקון, דהכל היה השורש שלהם כאן. ולפי שעיקר הנפילה היה בנוק, לכך אמר והארץ היתה תוהו וכו', עשה עיקר ממנה. ונזכר הז"א ברמו, בר, דכתיב "והארץ, ואמר תהו ובהו וחושך, שהוא השבירה. ולפי שהיה בחי' הרבה, שזו נפלה למטה מזו, לכך אמד תהו ובהו כו'.

ולפי שבכאן היה כלול בחי' ב"ן, כי מן הס"ג הזה שנשברו הכלים, נעשה אח"כ תיקון עם המ"ה, שהוא המתקן, והוסר סיגים מן ס"ג, וזהו ס"ג, לשון סיגים, הכל ס"ג יחדיו נאלחו, והוברר הב"ן שנתקן, נמצא שהב"ן היה כלול בס"ג, וע"כ הוזכר כאן ב"פ תוהו, כי "והארץ היתה" תהו ובהו, ר"ת למפרע תהו א' כנגד הס"ג, וא' כנגד הב"ן.

וידוע שהכלים הנשברים, ירדו אל מקום הבריאה, וזהו חשך על פני תהום. (ס"ת כלים) כי שם בראש הבריאה, הוא פני תהום, כי משם ולמטה הוא המים.

ורוח אלהים מרחפת כו', הוא האר, שלא היו הכלים יכולין לקבלו, וזהו ורוח אלהים מרחפת על פני המים, שלא ירד מן האור אל הכלים, רק רפ"ח ניצוצין, וזהו מרחפת: מ"ת רפ"ח, שהם גי' ע"ב, רי"ו.

ואחר השבירה, נזדווגו הס"ג עם הע"ב העליון, (דא"ק) ויצא המ"ה החדש דרך מצח העליון, והוא היה המתקן, ז) וז"ש ויאמר אלהים יהי אור, שהוא המ"ה המתקן. והי אור, ואז נעשה התיקון, והוא ז' ימי בראשית.

וע"כ נאמר בסוף, כי בו שבת מכל מלאכתו, כי לא היתה המלאכה אלא באצילות, כי כל שאר עולמות ב"ע, אינן אלא חותם אצילות, וע"כ כי בו שבת מכל מלאכתו.

ועד עתה, לא הוזכר אדם, אלא שמים וארץ למעלה בס"ג, והימים הוא התיקון כנ"ל, ואחר שנשלם התיקון באצילות, משם ולהלאה התחיל שם אדם, בנ"א דבריאה ודיצירה ודעשיה, כאשר נאמר ביום ו', ויברא אלהים את האדם בצלמו, על אדם דבריאה.

ומ"ש בתחלה נעשה אדם, שהוא עשיה, ואח"כ בריאה. מתחלה בצלמינו כדמותינו, ואח"כ בצלמו לבד. כי הדיבור היה מזו"נ דאצילות, ולא שאל אלא על אדם דעשיה,

הנהגות ומראת מקומות

ז) ע"ח ח"א שער התיקון פרק א' ובי, תע"ט שיעור ח' בתחלתו. ע"ח עפ"מ"ס ענף מ"א ומ"ב.

ה) שער המצות פרשת בהר. ע"ח ח"א שער יא: שער המלכים דף ק"ס ד"ה והנה בימות החול.

ו) ע"ח ח"א שער דרושי הנקודות פרק א'.

שהוא עתיד לחטוא, כנזכר בזוהר (ח) ע"י שאל ואמר נעשה אדם בצלמינו כדמותינו, כי זה הוא אמירת אבא דבריאה לאבא דבריאה, ע"י התלבשות בהן זו"ג דאצילות.

וצלם ודמות, הכל מן הנוקבא אמא, שהיא המלבשת את הולד דהיינו הצלם, ע"כ צלם עולה אהי"ה דיודין, שהוא בחי' נוקבא. אלא שהצלם הוא מה שנותן אמא לדכורא, ודמות שיש בו צורה יותר, הוא מה שנותן אמא לנוקבא, ולפי שכונתו היה לעשיה, ולעולם התחתון יש לו כח כל מה שלמעלה, ובעליון אין בו בחי' התחתון, (ט) ולפיכך אמר בצלמינו כדמותינו, הכל על עשיה. ואע"פ שאמרו בזוהר, צלם ברכורא, הכונה הוא צלם לז"א דעשיה, ודמות לנוק' דעשיה, אכן הכל ע"י אמא דבריאה לעשיה, שהכל בחי' נוקבא. הרי שכל השאלה היה, על אדם דעשיה. ואח"כ אמר ויברא אלהים את האדם בצלמו, דהיינו אדם דבריאה, ולכן אמר ויברא. ואדם דעשיה לא הוצרך להזכיר שנעשה, דפשיטא, כיון ששאל עליו, די הדיבור בזה לעשותו, וזש"ה בדבר ה' שמים נעשו, והיינו אדם דעשיה, לא הוצרך אליו מעשה, אלא השאלה והדיבור בהם מספיק. ואמר בצלם אלהים ברא אותו, הם המוחין הבאים אליו מלובשים בנה"י דאמא, הנקרא צלם (י) כנודע.

ולאדם זה דבריאה, לא היה צווי שלא יאכל מעץ הדעת, כי להיות זה העולם ברור מקליפות, לא היה בו חשש כלל, ולכך נאמר ואת כל עץ אשר בו פרי עץ לכם יהיה לאכלה, כלומר אפילו עה"ד שבתוך הגן, כי באדם זה אין בו חשש.

ומה שנזכר בריאת אדם זה דבריאה ביום ו', פי' שיהיה דאוי להיות בריאתו אחר יום הו', שהוא נוק' דז"א דאצילות, אלא משום

דלעולם יום הו' שהוא נוק', הרי שהוא יסוד, אינפ מתפרדים, כי היסוד ממלכות אין להם פירוד לעולם, והנה א"כ ביום ו', שם הוא כלול הנוק' ג"כ. ועוד שעיקר הדכורא הוא יסוד, כי הנוק' אינה, רק בית קיבול לקבל הטפה שנותן בה יסוד, והיא אספקלריא דלא נהירא. וגם כי בהזכר יום הששי בה', משא"כ בשאר ימים, הורה שכבר הנוק' נתקנה, ולא חסרה רק חזרת פב"פ להזדווג. וז"ש כאן, כיון שנכנס שבת, דהיינו הכניסה שבת ממש בסוד הזיווג, הכנסת כלה לחופה.

ואמר אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, בכאן הודיע, כי כשנברא אדם דבריאה נעשה שם גם אדם דעשיה, וזה להיות כי בריאה בחי' ה', וה' לעולם כפולה ב' ההין, כזה ה"ה, הא' בריאה, והב' עשיה. ויצירה עדיין לא נתגלה, שכן היה כוונה תחלה, להיות אשת חיל עטרת בעלה, (כ) יהה"ו, ה' על ו', וב' ההין אמא וברתא, שהוא כפול הה'. ואח"כ בעבור החטא ירדה ה' אחרונה למטה, ונעשה יהו"ה. וזש"ה אלה תולדות השמים והארץ, דהיינו זו"ן דבריאה. וז"ש בהבראם שהוא הבריאה. וה' קטנה, משום שבריאותם היה ע"י מלכות דאצילות, שהיא ה' קטנה.

וזה היה, ביום עשו"ת ה' אלקים ארץ ושמים, בבריאה הוזכר בהן השמים והארץ, ובעשיה ארץ ושמים בלא ה', משום שבריאה היא ה' ראשונה הנרגשת, והב' הוא עשיה הה' כפולה, שאינה נרגשת בפה, והיא נעלמת. ואמר בבריאה שמים תחלה, ובעשיה ארץ תחלה. משום שהבריאה שהיתה ע"י זו"ן דאצילות בהתלבשותם, שהיא עלמא דכורא, לכן שמים קודמין, שהוא ו' של השם. ובעשיה שהיא עלמא דנוק', דשלטא נוק' בדכורא. לכן

הגהות ומראה מקומות

- (ח) זהר בראשית דף כב. ובזוהר ע"פ הסולם אות קס"א קס"ב קס"ג.
- (ט) ע"ה ח"א שער יא: שער המלכים פ"א דף קמ"ו ד"ה והנה הו' נקודות. ע"ה עם פמ"ס ענף י'. (י) ע"ה ח"א שער המוחין פרק ו'. תע"ס שיעור
- י"ב מן אות רי"ד כל ההמשך.
- (כ) זהר ח"א לח: ח"ב סג: קנת. ח"ג מב: צו: קכו. קעח: רל. רנח. ת"ז ט: תי"ט לט. שער הכוונות ענין תפילין דרוש ו'. ספר עולת תמיד דף פ' ט"ב ד"ה התפילין כסברת רש"י.

הן הבחינה הנ"ל, היה זכר ונקבה, שמים וארץ
בבריאה, ארץ ושמים בעשיה, חוץ מיצירה,
שעלה תחלה במחשבה, להיות העשיה נקבה
ליצירה, וגם שלא ירדו העולמות אלא עד
מלכות שביצירה, והעון גרם לירד. וז"ש וייצר
ה' אלקים את האדם, ולא הוזכרה נוקבא אע"פ
שהיתה בכאן בכת, וז"ש וייצר בבו' יודין, ב'
יצירות, כמ"ד זנב היתה מ).

ויטע ה' אלקים גן בעדן מקדם.

(גן עשיה, בעדן בריאה, מקדם קודם
יצירה) שהיא חיצונית עולם הבריאה, (בינה)
בו"ת שלו, שהוא בחינת הת"ת, אשר שם
בחינת גן, ((אח"כ) וישם שם את האדם אשר
יצר, שהוא אדם (מ"ה) דיצירה, וז"ש אשר
יצ"ר.

ויצמח ה' אלקים וגו'. ומעץ הדעת טוב ורע:

לאדם דיצירה, לא צוה שלא לאכול מעץ,
משום שגם הוא היה מבורר, ולא היה הצוין
רק לאדם דעשיה, משום ששם נשאר ונאחזות
בו הקליפות, ואם יאכל יתקונו ג"כ הקליפות
הנאחזות בו. ושם ביצירה הוא עולם המלאכים,
שם הד' מחנות שכינה. וזהו ומשם (מבריאה)
יפרד והיה לד' ראשים, (דיצירה) והם ד'
נהרות, (בעשיה).

ויקח ה' אלקים את האדם דעשיה.

כי על האדם דיצירה כבר אמר לעיל וישם
שם את האדם אשר יצר, ועכשיו אמר על
האדם דעשיה, כי לקחו מן הבריאה אשר היה
היה שם, ויניחוו בג"ע דיצירה, להיות בחי'
נוקבא אל היצירה. וז"ש בה. לעבדה ולשמרה,
כי בזה שייך עבודה, וצריך שמירה, משום
שבו נאחזות הקליפות.

ארץ (ה') קדמה, ואח"כ שמים. וגם זהו טעם
ב', למה נעשה העשיה עם הבריאה, קודם
היצירה. משום שהיא נוקבא בחינת ה', שהיא
ד' על ר', והד' שהוא עשיה נגלית שם, והיצירה
לא היה.

וזהו שנחלקו ב"ש ובי"ה, (ל) אם שמים
נבראו תחלה או ארץ, ואמר רשב"י, תמהני
איך נחלקו, כוונתו: כי בודאי לעולם לא
נחלקו, אלא בבריאה השמים קדמו, דהיינו
מן הטעם שאמרנו, שהוא עלמא דדכורא.
ולשכלול, דהיינו עולם העשיה, שהוא שכלול
ותשלום הכל, שם הארץ קדמה, מר אמר חדא
ומר אמר חדא ולא פליגי.

וכל שיח השדה טרם יצמח.

עדיין לא היה צמח בעולם העשיה, מפני
שלא המטיר הבריאה על הארץ, מפני שאדם
דיצירה אין, להעלות מ"נ מלמטה למעלה אל
הבריאה, כדי שימטיר מיין עילאין. כי לא
זו בלבד, אלא ואד יעלה מן הארץ, שהוא
א"ד מאדני, חצי השם, כי לא היה עדיין עולם
היצירה שהוא דכורא, אלא עולם העשיה שהוא
נוקבא, והיתה מעלה מ"נ מצד הנוקבא לבד, כי
לעולם אנו צריכין מ"ן מלמטה, מזכר ונוקבא,
ועכשיו לא היה אלא החצי כי דכורא עדיין
לא היה. וז"ש, וא"ד יעלה מן הארץ דהיינו
עשיה, ושם בחינת אלקים, ואלקים דאלפין
עולה אר"ץ, ומשם היה מעלה מ"ן, ומשקים
את כל פני האדמה, דהיינו הבריאה, וזהו
הארמ"ה: אדם ה', כי הבריאה היא ה',
והעלאת מ"ן היה, אל האדם דבריאה, ועד
עתה נברא אדם דבריאה ודעשיה כנ"ל, אבל
של יצירה לא.

ועתה אמר, וייצר ה' אלקים את האדם
עפר מן האדמה, ויפח באפיו נשמת חיים,
מן בריאה, שהיא בחינת נשמה. וכל עולמות
כולם דלעילא, הן דאצילות, הן קודם דאצילות.

הנהרות ומריאה מקומות

(ל) חגיגה יב: מורש רבה בראשית פ"א כ"א. (מ) ברכות סא.

ואפשר לומר עוד, מה שסמך לא טוב היות האדם לבדו, לצווי, כשנאמר כי זה היה על אדם דעשיה, משום דעד עכשיו היו כל העולמות אב"א, ודצה הקב"ה לתקן אדם דעשיה בסוד הנסירה, ובהתקנה זו יתוקנו כל העולמות, לכן אמר אעשה לו עזר כנגדו, שיהיה כנגדו, ולא באחור, ולפי שנאמר כי ביום אכלך ממנו מות תמות, וכיון שיצא מפיו, בהכרח יעשה וימות, כד"א נורא עלילה על בני אדם, ועל כן אמר לא טוב היות האדם לבדו, שא"א שיהיה קיים באיש, לפחות יהיה קיים במינו, ולכן הוצרך לו אשה. וגם מפני שאם היה הכרח שיאכל וימות, היה בעדו כן בלא אשה, אכן אחר הנסירה, פנים חדשות בא לכאן, ולא היה הדיבור ע"ז, ואפשר שלא יחטא. ולכך אמר עזר כנגדו, (ס) זכה עזר, לא זכה כנגדו. והוא לא זכה, ששימש מסתו שלא בזמנו, קודם השבת.

ו"ש, ויהיו שניהם ערומים, וכשארז"ל, (ע) שראה הנחש עסוקים בתשמיש, ונתאוה להם, וזהו ולא יתבוששו, מפני שלא היה בוש"ת, נטפל להם נחש. ושבת אותיות בשת, מפני שאם היה ממתין ביום שבת, אין בו שליטת נחש כלל. ומפני שלא יתבוששו, שלא המתין לשבת, שהוא הבושת, לכך סמך אליו מיד, והנחש היה ערום. וכיון שחטאו, ראו עצמן ערומים, שלא היו יכולין לקבל אור היצירה, ונשארו בלא לבוש, וירדו למטה י"ד מעלות, ד' דיצירה וי' דעשיה, (פ) ואז נתגשמו יותר, ויעשו להם חגורות. וז"ש ואירא כי עירום אנכי, שלא הייתי יכול לקבל אור היצירה, ואיני מכוסה, ואז נתקללו ונתגרשו מג"ע, לעבוד אדמה בתפלתו כנ"ל.

למה התחילה התורה בב' ולא בא', והניח הא' להתחיל בה י' דברות אנכי, להורות: שיש בה ב' בחי', פשט וסוד, כי התורה שהיה

ולזה צוה מכל עץ הגן אכול תאכל, שיתקן ויהנה מכל שאר הבחינות, אבל מעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו, משום שבזה יתהנו הקליפות ממנה, ויהיה להם היות. וסמך פסוק לא טוב היות האדם לבדו אל הציווי, לפי שמיד כשיצא הרבר מפיו, היה מוכרח שיאכל ויחטא, וירד (העשיה) למטה, כמאמרם ז"ל, נורא עלילה על בני אדם. (ג) לזה סמך לומר, ויאמר לא טוב היות האדם לבדו, אדם דיצירה לבדו בלא נוקבא. כי עד עתה עלה במחשבה, להיות כל העשיה נוקבא לזה, (דיצירה) אכן השתא בהכרח תרד העשיה למטה, ולא טוב שיהיה (יצירה) בלא נוקבא לבדו, לכן הקדים רפואה למכה, אז ויפל ה' אלקים תרדמה על האדם דיצירה. ויבן ה' אלקים, כי צ"י בינה דיצירה היה זה, וזהו ויבן.

ויאמר האדם דיצירה, זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי, כי עד עתה היתה הנוקבא שלו מעולם אחר למטה ממנו שהוא עשיה, אבל זאת הפעם עצם מעצמי. לזאת ודאי יקרא אשה, כי כשהוא ראוי אל הזווג, שהוא כבר בן כ' שנה, אין צריך לאר"א, שכבר נטל כל המוחין הראויין אליו וצריכין לו, כי עד עתה היה צריך כל שעה לעלות יותר, ולוקח יותר מאביו ואמו, אכן כשהגיע לבן כ' שנה, כבר ירש הכל.

ואכלו מפרי העץ:

אדם דעשיה ונוקבא, שירדו למטה, וזהו ויעשו להם חגורות, דהיינו התלבשות זה עולם הגשמי, ועל זה נאמר לו וקוץ ודרדר, ויעש להם כתנות עזר, הלבוש הגשמי.

וישלחו ה' אלקים מג-ע לעבוד
אז האדמה אשר לוקח משם.

דהיינו הבריאה, לתקן בתפלתו כמ"ש.

הגהות ומראה מקומות

(פ) שער מאמרי רשב"י זיע"א פרשת קדושים דף קע"ט ט"ב ד"ה ונמצא כי תע"ס שיעור ט"ז בלוח התשובות תשובה ק"ט.

(ג) מדרש תנומא וישב ד'.

(ס) יבמות סג. ועיין מד"ר בראשית פ"ו ג'.

(ע) מדרש רבה בראשית סוף פרשה י"ח.

עד שמגיעין לקצה רוח המערב לצפון, שהוא מערבית צפונית, ואם היו יכולין ללכת ברוח צפון, היה קרוב להם מאד, שלא היו צריכין לילך באותו דרך כלל, אלא רוח אחד שהוא צפון לבד. אלא שאותו רוח הוא פרוץ, ואין אניות יכולין לעבור בו, כי הוא עיר פרוצה אין חומה. והנה כל עובי הארץ, בערך הים אקינוס, הוא כגרגר חרדל, כי ים האקינוס ת"ק שנה, והארץ מהלך שבע שנים לבד.

או נאמר כשנשקשה קראי אהרדי, פסוק א' אומר, מצפון תפתח הרעה. נראה שרוח צפון, הוא הגיהנם. ופסוק אחד אומר, מה רב טובך אשר צפנת ליריאיך, וצפונך תמלא בטנם, שהוא ג"ע, כי שם הטוב הגנוז לצדיקים. וכה"א אומר לצפון תני, לע"ל טובות לצדיקים. אלא האמת כך הוא, להיות רוח צפון כנגד הגבורה, שהדרום ימין נגד אברהם שהוא חסד, כי שם הוא היסוד מים, שלעולם המים נמשכים משם, וכן היה אברהם עושה חסד לכל העולם. לא כן יצחק שהוא גבורה, נגד יסוד אש, שהוא ברוח צפון, שלא רצה לברך את יעקב, ואפילו לעשו לא רצה לברכו, אלא בשכר הביאה לי ציד ואוכלה בעבור תברכני נפשך. וכמו שמיצחק יצא יעקב ועשו, כן ברוח צפון יוצא גיהנם וג"ע. ולהיות שג"ע הוא א' מן הדברים שקרמו לעולם, כמשה גן בעדן מקדם, וכן גיהנם קודם לעולם, כמד"א כי ערוך מאתמול תפתה, לכן אמר בראשית, כלומר ב' דברים שהן מצד צפון הפרוץ, היו ראשית לעולם, וזהו בראשית: ב' ראשית, להורות השכר והעונש לצדיקים העושים תורה, והמתבטלים ממנה.

או נאמר כי לכך התחילה התורה בב', לומר, כי ב' דברים היו ראשית, וזהו ב' ראשית, השמים והארץ היו שניהם ראשית, השמים נבראו תחלה, והארץ נבראת תחלה, וביאור המחלוקת ב"ש זב"ה שנחלקו בה, ויתישבו הכתובים, כתוב אחד אומר השמים

הקב"ה משתעשע בה, וגם הלימוד שלומדין בה הצדיקים בג"ע, הוא בחלק הסוד, וזהו התורה ראשונה אשר שם בג"ע. ולהורות כי זאת התורה היא תורה שניה, שנתלבשה, לכן התחילה תורה בב', שהיא תורה שניה שנתלבשה, לכן התחילה תורה בב', שהיא תורה שניה שנתלבשה בפשט, כב' שהיא שניה לא"ב. ולפי שלפני א' אין רשות לדבר, שהיא נוגע במה שלמעלה ובמה שלמטה. וא' נגד עולם אצילות שהיא עולם הראשון, והיה מקום לאדם לחשוב קודם לזה מה היה, לכן התחיל התורה בב', שהוא נגד עולם הבריאה, שהוא עולם הב', להורות כי זאת התורה הוא מעולם הבריאה, לכן אמר הלשון ברא, כי בזה העולם יש רשות לדבר, ולכן התחיל התורה בב', ולפי שבעולם האצילות אין לנו רשות לדבר, וכ"ש בשלמעלה הימנו, לכן התורה שהיא נגד עולם הראשון עולם אצילות, אין שייך בו רק מחשבה, כי יש באדם ד' דברים: מחשבה, ואח"כ מהרהר להוציא משפתיים זה המחשבה, וזה קרוב לדיבור. ואחריו הדיבור. ואחריו מעשה. והיינו נגד ד' עולמות, וכנגדם אמר הכתוב, אז ראה, מחשבה. ויספרה, הרהור. הכינה, דיבור. וגם חקרה, מעשה. אח"כ ויאמר לאדם.

או נאמר מה שהתחילה התורה בב' לפי שהב' פרצתה א', ומחיצתה ג', וצורתה כמו העולם, לכן התחילה התורה מב' (צ) והיה הכוונה, שאם יעשה אדם עצמו אלוה, שיאמרו לו שיעשה הוא רוח הד'. (כענין קליגוליס) וזה הרוח הפרוץ, הוא צפון, וזש"ה נוטה צפון על תהו. כי הרקיע הנטוי על רוח הצפון, הוא נטוי על תהו. כי שאר הרוחות מזרח ומערב דרום, הרקיע בנויה עליהם, ואינו על תהו, שעשה ית' כמין כיפה במחיצות, ורוח צפון לבדו, הוא נטוי על תהו. והראיה ע"ז יורדי הים, שרצונם ללכת בים ברוח מזרחית צפונית למערב, הם מסובים בים האוקינוס כל ג' רוחות העולם, המזרח ודרום וכל רוח המערב,

הגהות ומראה מקומות

(צ) ילקוט ירמיה סימן רס"ג בשם פרורי"א.

החומרי, לכן אכלו בבית אברהם. כן נשמת האדם, מתלבשת באויר עולם הזה, לכן אמר נעשה לשון רבים. כי ע"י שמתלבשת הנשמה שהיא מאתו יתברך, באויר העולמות, אמר נעשה אדם, נעשה ללבוש בעולם העשיה אדם שהיא הנשמה, ויהיה בצלמינו שהוא הרוחניות המלאכים, כדמותינו, שהוא התלבשות שמתלבשות באויר עולם הזה כשבאים כאן. הרי שיש בזה האדם ב' בחינות: אדם עליון, שהוא הנשמה, ואדם התחתון, שהוא הגוף, הרי ב' מיני אדם זה תוך זה.

ובזה יובן פסוק שופך דם האדם באדם, כי דם אדם הוא נפש, אשר בתוך האדם הוא הגוף. וידוע כי הדם הוא הנפש, ולז"א, כשהורג אדם, עיקר הנזק הוא לגוף, ואמר טעם לזה, כי בצלם אלקים עשה את האדם, ולא אמר כי בצלם ודמות, כמ"ש בפסוק אחר בצלמינו כדמותינו, כי לפי שכל עונש הרוצח הוא, על הרע ועל ההיזק שעשה לנפש אדם, הוקשה לו, כי אדרבה אם עושה היזק לגוף החומרי, לנפש טובה גדולה עושה. שהנשיאה מבית האסורים, כי הנשמה חלק אלוה ממעל, והיא מתאוה תמיד לעלות אל בית אביה, אלא שהוא עוליבא, ובע"כ היא אסורה בגוף החומרי, וא"כ ראוי לשכר ולא לעונש. ולזה השיב, כי בצלם אלקים עשה את האדם, שהיא הרוחניות של מעלה, עשה האדם, כי כשירדת בעוה"ז, היא מתלבשת באויר העוה"ז כנ"ל, ושכינה בתחתונים צורך גבוה היא (ק) כי שכינת עוון מתאות לשכון כבוד בארצנו. וידוע כי העובר ע"ז, גורם שתסתלק שכינה מישראל, וישאר העוה"ז כגוף המת. כן עון זה הרוצח, הגורם לנפש האדם שתסתלק למעלה מעוה"ז, כאלו גרם להסתלק שכינה מישראל, כי בצלם אלהים עשה את האדם, כמו שמסלק השכינה ראוי לעונש, כן המסלק נפש האדם, שהוא חלק אלקים ממעל, ראוי לעונש.

ואח"כ הארץ, וכן לקמן אלה תולדות השמים והארץ. וכתוב א' אימר, ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים, וכן כתיב אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים, ותו דתחלה אמר אף ידי וכו' יראה דתחלה נברא שמים, ואח"כ אמר וימיני טפחה שמים, ו' דוימיני מורה אחר שידו יסדה ארץ, אח"כ ימינו טפחה שמים. אלא בעולם הבריאה, שמים קדמו, כי באותו העולם גוברת הקדושה, ודבר רוחני, ובעולם עשיה, ארץ קדמה, וז"ש ולשכלול ארץ קדמה, כי שם גבר החומרי יותר. כי כל כוונות עולם עשיה היה להגשים הרברים, לכן שם ארץ קדמה, וז"ש אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, בעולם הבריאה היו כן. אבל ביום עשות, דהיינו בעולם עשיה, היו ארץ ושמים, ארץ תהלה ואח"כ שמים. וז"ש אף ידי יסדה ארץ, ר"ל שמים נבראו תחלה, ואף הארץ, והו בבריאה. אבל בעשיה, הארץ נעשה תחלה, ואח"כ וימינו טפחה שמים. אמר טפחה, ר"ל טפח ה', כי בטפח הש"י, שיש בו ה' אצבעות, וכ"א ק' אלף, ולכן הם ת"ק אלף שנים. וז"ש, ושמים בורת תכן, שיש בה ה' אצבעות. וז"ש את השמים, כי את לרבות שמים אחרים, דעולם עשיה. את הארץ, לרבות ארץ אחרת דעולם (הבריאה) (עשיה).

הנה באדם יש ארץ ושמים, כי הטרפס המפסיק בין אברי נשימה, ובין אברי המאכל לבדם, הוא הרקיע הנטוי על הארץ. לכן למעלה הן, כל אברים הרוחניים: הלב, והריאה, והמות, וכיוצא, ולמטה כל אברי הגשמיים החומריים. נמצא האדם, חצי העליון נגד שמים, וחצי תחתון נגד הארץ. כי האדם עולם קטן הוא, ואמר הכתוב נעשה אדם בצלמנו וגו', כי בצלמנו הוא בחי' נשמה, שהיא נקרא אדם, כמ"ש על בשר אדם לא ייסך, והגוף אינו אדם, אלא בשר אדם. ומלת נעשה, אמר על הגוף, שנעשה מחומר העולם הגשמי, וכמו שהמלאכים כשבאים לעולם הזה עולם התחתון, מתלבשים (בגוף) בעולם הזה

הגהות ומראה מקומות

(ק) מדרש רבה איכה פ"א ל"ה. וזה ח"א סא. ח"ב לב: נת. סה:

לעולם, ר) כי משם הוא שב להבנות בזמן התחיה וזה שאמר הכתוב ובוהו כי בו עדיין לחלוחית, לשוב ולהחיות ע"י אותו העצם, ואותו העצם אינו מתקיים, אלא בכח הנשמה החופפת עליו כדאמרן.

זה שאמר בהתהלכך תנחה אותך, בשעת פטירתך מזה העולם. בשכבך תשמור עליך, בקבר. בזכות התורה שלומד הנשמה מחופפת על העצמות. וכן בשעת פטירתו, יש בעוה"ז דרך אחד חשוך מאוד, וכשנפטר האדם נכנס נשמתו באותו הדרך החשוך, ואז הנשמה אינה יודעת איזה הדרך אשר תלך בה, רק התורה שעסק בעוה"ז, מאירה לפניו, וכמ"ש כי נר מצוה ותורה אור. וז"ש בהתהלכך תנחה אותך בשכבך תשמור עליך, בזכות התורה, הנשמה שומרת העצמות שלא ירקבו, ור"ל שמירה האמור כאן, הוא על העצמות, שנאמר שומר כל עצמותיו אחת מהנה לא נשברה, שהיא אחת המיוחדת, אותו עצם כנ"ל, וכיון שלא נתרקב, כל העצמות עומדים.

ואח"כ בא זמן התחיה, וז"ש ויאמד אלקים יהי אור ויהי אור, דהיינו האור שעתיד הקב"ה להחיות בו מתים כנ"ל. אז החשך שהיה על פניו בזמן המות, יוסר מעליו, ויהי אור אחר התחיה, והיינו באלף הו' לא יהיה עוד חושך כלל, אבל לילה כיום יאיר. וז"ש ויהי ערב ויהי בקר, היינו לילה ויום, יהיה הכל יום אחד, וכן לא יהיה עוד חשך המות. וז"ש הנעור בן ק' שנים ימות, הוא בא"ה. אבל בישראל, יהיה חירות ממ"ה, וכמ"ש בלע המות לנצח וגו'.

ראוי לדעת, כי כל העולמות וכל הנבראים כולם, נבראו בצרופי שמות הקדושים, והשרש העליון, הוא שם בן ד', כי יש בו ד' אותיות, וי"ב צרופים, ג' לכל אות. הרי מד' נעשה

נמצא, שיש באדם השמים וארץ, באופן אחר מאותו שאמדנו לעיל. כי יש בו בחי' הנשמה, שהוא נגד שמים, שהוא הרוחניות מן השמים. ויש בו בחי' גוף, שהוא נגד הארץ. לאלו אמר, ב' ראשית, כי ב' דברים אלו, היו ראשית הבריאה, שמים וארץ, מדבר הכתוב על בריאת אדם, שמים אמר על בריאת נשמה, ואת הארץ על הגוף הנקרא ארץ.

ובפסוק זה יש ז' תיבות, נגד חיי אדם ע' שנה. ואח"כ מת, וזש"ה והארץ היתה תהו וזהו שהוא הגוף הנקרא ארץ, היתה תהו, ר"ל תימה, שאדם מתמה מאוד, כשראה צורת הגוף אחר מותו, שהיה בחוד אדמוני ויפה עינים, ואח"כ אחי מותו, נשתנה לירקון, ומסריה, שמתמיה ומבהיל את האדם, כשרואה פני האדם שהוא בוהו והאדם יחשוב כי אחרי מותו אברה תקותו ח"ו, ולא ישוב עוד לחיות, וז"ש ובוהו, ואמר שאינו כמו שהוא חושב, כי אותו עצם הלר"ו, עדיין בו הנשמה מחופפת עליו עד יום התחיה, ואין המיתה זו אלא כישן ויקץ, וז"ש וחושך על פני תהום. אותיות תהום המר"ת, כי האדם במותו, אינו אלא כיושב חשך, ואחר כך יצא לאורה, כי רוח אלקים מרחפת, כלומר הנשמה אינו מניחתו, כי כשהיה בתוכו ממש, היה מחיה אותו בעצם, ואם היה מסתלק ממנו לגמרי, לא היה עוד שום תקוה, כי היה עצמותיו נרקבין והולכין, ואף הלר"ז לא היה נשאר בו, ועכשיו, רוח אלקים דהיינו נשמתו, מרחפת על עצמותו, וז"ש מרחפת על פני המים, בזכות התורה שלמד חופף עליו. ועל המים דקאמר, היא התורה, כמו הוי כל צמא לכו למים. א"נ המים דקאמר, הוא הטל, והנשמה חופפת עליו על העצמות, וממתנת ע"פ המים, שאז יאיר אורו, כענין כי טל אורות טלך, הנאמר בטל שעתיד הקב"ה להחיות בו מתים. כי היה בחשך, ואז יאיר אורו באותו הטל, והוא יתברך שומר אותו העצם שהוא הלר"ז, שארו"ל שנשאר באדם

הגהות ומראה מקומות

(ר) מד"ר בראשית פכ"ח. מד"ר ויקרא פי"ח. זהר ח"א סט. קטו. קלו. ח"ב כח: ח"ג רכב.

ויצחק הוא דינא קשיא. ולפיכך אות ה' נכפלת בשם בן ד', שמילוי ה"א היא ה' אחרת. ומילוי ה' ראשונה של שם, היא ה' שניה של שם, וממנו יוצאת. ובזאת הה' זעירא, נברא העוה"ו, לכן ה' דהבראם היא ה' זעירא. לפי שהיא נבלעת תוך הראשונה, ואינה נכרת בקריאתה אלא הראשונה לבד, וזו היא מילוי ה"ה.

וכן ד' יסודות, עיקרם אינו אלא ג', שהם. מים, אש, רוח. כי העפר אינו, אלא משריפת אש יצא האפר, שהוא יסוד עפר. וכן מן ה' ראשונה שהוא יסוד אש, ממנה יצא העפר, שהוא ה' אחרונה.

(ת) וכנגד ד' אותיות השם, עשה הש"י ד' עולמות: אבי"ע. והיתה הכוונה, כי להיותו תכלית הרוחניות, לא היה אפשר לעשות זה העולם הגשמי, כ"א ע"י מרחק רב. והנה בעולם האצילות, אין שם לא מלאך ולא שרף, אלא שמו לבדו. וכמו המלך מתיחד בחדר פנימי לבדו, ויש לו עוד מקום שמתגלה לדבר עם שריו ועבדיו, שרוצה להנהיג מלכותו, ואלו הן שאר העולמות. ובעולם האצילות כבר הוא נזכר בשם, והשם בהכרח מורה איזה גבול, אבל למעלה מזה, אין רשות אפילו להזכיר שם ח"ו. וכנגד עולם האצילות אמר, כל הנקרא בשמ"י, כי שם יש קריאת שם, ולכן אמר בו כל, כי כל שאר עולמות תלויין בזה. ואח"ז ברא עולם הבריאה, הנקרא כסא הכבוד, כי שם נתגלה על ידי התלבשות, כי שם כסא, וזה כבודו. כענין ר"י קרא למאניה מכבודתי, ולזה אמר ולכבודי בראתיו. ואם יצא עולם הבריאה ממקומו, ויעלה מעט בגבול עולם האצילות, יתבטל מיד וישרף ואינו מתקיים, כ"א במקומו. ובעולם היצירה, אם יתקרב לעולם הבריאה, ישרף ויתבטל, וע"ז אמר הכתוב יצרתיו. וכנגד עולם העשיה, אמר אף עשיתיו, והיתה הכונה בד' עולמות, להסתיר

י"ב. וי"ב נעשה מכ"א מהם ו', הרי ע"ב שמות, היוצאים מג"פ: ויסע, ויבא, ויט. (ש).

וכנגדם יש במרכבה עליונה ד' דגלים, שהם: מיכאל, גבריאל, רפאל, אוריאל. וכ"א יש בו ג', כי עם מיכאל ג', עם גבריאל ג' כו', הרי י"ב. וכ"א יש עמו ו' אחרים, שהם ע"ב. ואלו הם ב"ד העליון, שמהם נאחזים ע' שרים דא"ה. ולכן בחג שהוא נגד ע' שרים דא"ה, אנו נוטלין לולב, שהוא עם ד' אותיות גי' ע"ב. ונגדם היו האבות ד' עם דוד, וי"ב שבטים. וע' נפש הבאים מצרימה. וכנגדם היו ד' דגלים במדבר, ועם כל דגל ג' שבטים הרי י"ב, וע' זקנים ומשה ואהרן. וכן ע' סנהדרין וב' סופרים, א' כותב זכות, ואחד חוב. וכנגדן ד' רוחות העולם, ומהן יוצאין י"ב מיני רוחות, שמכל רוח ג' רוחות, כי מאמצע רוח מזרחית יוצא רוח מזרח, ומב' קצותיו, מן קצה רוח מזרח הסמוך לדרום, יוצא רוח מזרחית דרומית. ומן הסמוך לצפון, יוצא מזרחית צפונית. וכן מהדרום מהאמצעי, יוצא רוח דרומית. ומב' קצותיו, מקצה הסמוך למזרח, יוצא דרומית מזרחית. ומסמוך למערב, דרומית מערבית. וההפרש שבין מזרחית דרומית. לדרומית מזרחית, שבדרומית מזרחית, הדרום גובר על מזרח. ובמזרחית דרומית, מזרח גובר על דרום. וכע"ז במערב ובצפון, הרי י"ב מיני רוחות, וכ"א מתחלק לו', הרי ע"ב מיני רוחות יש בעולם. וכן כל הנבראים שבעולם הם ע"ב, מיני דשאים ע"ב, מיני בהמות חיות ועופות וכיוצא, כולם הם ע"ב, מפני שנבראו על ידי ע"ב צרופי השמות.

וכנגד ד' אותיות שם בן ד', הם ד' יסודות. כי יו"ד שבשם, נגד יסוד המים, נגד אברהם, חסד, דרום. ה"א יסוד אש, יצחק, גבורה, צפון. וא"ו יסוד רוח, יעקב, ת"ת, מזרח. ה"א יסוד עפר, דוד, גבורה תתאה, מערב, דינא רפיא.

הגהות ומראה מקומות

(ש) זהר ח"א ז: י"ז. ח"ב נא: קטו. קלב: קעה: קפ: רלד: ח"ג עג. עח. קג. קעג. רמה: רג. רנו. רסג. רעו. ת"ז בהקדמה ה: יוד: ת"ו כב: תקי: כה: תכ"א ג: תכ"ב סד. סו: סז: תכ"ד סט. תנ"א פו: תנ"ח צב: בהשמטות תקון ו' קמה: ז"ח אחרי מח. חקת נא. שה"ש סא: סח: עו. תקיח צד: צה: צו: צח: קב: ק: קיא: קיג. קכא. (ת) ע"ח ח"ב שער דרושי אבי"ע פרק א'.

לשעבר. ואח"כ ויאמר אלהים יהי אור, שהם ז"ת מחסד ולמטה, הנקרא אור קדמאה, שהוא אחר התיקון.

ורוח אלהים מרחפת על פני המים, דע, כי סוד ש"ך ניצוצין, הם רפ"ח ניצוצין הנודעים, עם ל"ב אלהים, יעלה ש"ך. וזהו ורוח אלהים מרחפת, מ"ת רפ"ח עם רוח אלהים, שהם ל"ב אלהים.

ויאמר אלהים תדשא הארץ דשא וכו', עץ פרי, ארז"ל א) עץ שטעם עצו ופריו שוה, והארץ לא הוציאה רק עושה פרי לברו, אמנם הענין, כי כוונתה היה לטובת אדם הראשון, כדי שלא יטעה בצווי הקב"ה לומר, על העץ שצוה הקב"ה שלא לאכול, ולא על הפרי, כי זה עצמו היה הערמת נחש, והצווי היה לאדם מכל עץ הגן אכל תאכל, ומעץ הדעת אשר בתוך הגן לא תאכל, ועץ הדעת טעם עצו ופריו שוה. והנחש היה ערום, ויאמר אל האשה אף כי אמר אלהים מכל עץ הגן וכו', פירש: העץ צוה הש"י, מעץ הדעת לא האכל, אך הפרי עצמו מותר באכילה. וחה השיבה לו, כי גם הפרי נאסר לנו. וז"א מפרי עץ אשר בתוך הגן. אך אח"כ ב) ותרא האשה כי טוב, כאשר ראתה כי עץ הדעת טוב ועצו ופריו שוין, אז אמרה באמת אל הנחש, וז"ש ותרא כי טוב העץ עצמו למאכל, ולא אמרה כי טוב פרי עץ. ועי"ז נתפתו מדבר הנחש, כ"א לא היה טוב העץ למאכל רק הפרי, א"כ אעפ"י שהקב"ה לא פירש לאמר מפרי עץ הדעת לא תאכל, רק אמר מעץ הדעת, ע"כ היו יודעים שע"כ לא צוה אלא על הפרי ולא על העץ, שאינו ראוי לאכילה, אבל עתה כראותה כי טוב העץ למאכל, אז אמרה א"כ ודאי לא צוה הקב"ה רק על העץ, כיון שלא פירש ואמר מפרי העץ, אחר היות שגם העץ טוב למאכל. וז"ש ותרא האשה כי טוב העץ למאכל ותקח מפריו, ולא אמר ותקח מעצו, כאשר התחיל בלשונו תחלה.

עצמו לבוש אחר לבוש, כדי שיכולין עולם הנבראים להתקיים. וזש"ה כבוד אלקים הסתר דבר, כי בדבר ה' שמים נעשו, ואם היה דבר יוצא מגולה, לא היה אפשר לעולם הגשמי להעשות, אלא ע"י העלם והסתר, שהעלם הסתר דבריו מלבוש אל לבוש, יכולין העולמות להעשות ולהתקיים, והוא כדמיון אש השורף, ויש דברים שיוכלו להתקרב אליו ולא ישרפו מהרה, כאבנים וכיוצא בהן, ואם היה שם במקומו קש או תבן ישרוף מיד, אבל אם יתרחק התבן והקש מהאש שיעור רב, אזי לא ישרוף מיד.

בראשית פ"י: בר"א שי"ת, ו"ק נבראו ע"י באר העליון, שהוא שם ב"ן קנ"א, וז"ש בראשית. ברא אלהים, פירוש: כי אלהיים שהוא המלכות, נבראת על ידי בא"ר התחתון, שהוא גימטריא הויה אלהים הויה אדני, ת) והענין, כי השם שממנו נמשכים ו"ק כנ"ל, הוא יותר העליון, כי הלא ד' בני"ם הם, והם גימטריא ק"ד ק"ד, ב"ן א' במלכות. ב"ן ב' בתבונה, קודם שנתפשט תוך ז"א. ב"ן ג' בתבונה, כשהיא מתפשטת בז"א. ב"ן ד' באמא עילאה. והנה מ"ש לעיל סוד בראשית, זהו כשהמלכות אב"א עמו, אכן כשהיא פב"פ עמו, אז בר"א נעשית אבר, שהוא היסוד הקודש, ושי"ת נעשה סוד מ"ה, שהוא הו"יה דאלפין, ונתחבר אבר עם מ"ה, ונעשה אב"רה"ם, כי מן בראשית עצמו, נעשה אברהם. גם מן ברא אלהים את, שהוא בר"א שני כנ"ל, מן ברא נעשית אבר, וזה היסוד שבה נעשה לקבל מן דכורא. ומן אלהים נעשה ה"ג מנצפ"ך, העומדים ונתונים בבאר הנ"ל, שהוא נקודת ציון שבה, לעורר הזווג.

והארץ היתה תהו ובהו, כבר הודעתין בספר הדרושים שער א"ק, כי קודם הז"ת שהם תפארת ומלכות, היו ז' מלכין קדמאן לארום, שהם סוד ה"ת ומלכות קודם התיקון, ואז והארץ היתה תהו ובהו, וזהו היתה

הגהות ומראה מקומות

ת) שער הכונות ענין דרושי הלילה דרוש י רי"ז ט"ב ד"ה אות הבית. א) מד"ר בראשית דף ש"ע ט"ב ד"ה וזה ענין. שער ההקדמות דף פ"ה ט' ב) ל"ג מן ותרא עד ותרא (דפו"י).

ויפת הוא נ"ה שבה, וחם היסוד שבה, ששם תוקף הגבורה שבה. אמנם כנגד אלו, יש בית השחי באדם תחת זרועות, והסוד כי הלא נה"י שבת"ת, עלה אח"כ בבחי' הזרועות והגוף, ולכן אותן שערות הנמשכות שם, נקרא בית השחי.

וכל שי"ת, הנה חג"ת נה"י נקרא שי"ת, ש' חג"ת, י"ח נה"י, ג' וו"ן, ואלו מאירין בסוד הטפה בנוקבא, וטרם יהיה בארץ, וירדו הו"ק, לא היה בה כח להוליד תולדות בי"ע. אלה תולדות השמים והארץ, ר"ל, כי תהו הנרמו בר"ת תולדות השמים והארץ, והתיקון שלהם הוא, בהבראם, ר"ל בה' פרצופים, סוד התיקון.

ויבן ה' אלהים את הצלע, ז"ס הנסירה, הנעשה בר"ה, והוא שיוצאין המוחין מז"א, ונכנסין בנקודת מלכות, ונבנית ונגדלת. גם ויבן גימ' חיים, שהם המוחין דז"א הנקראים חיי המלך, שהם אהי"ה הוי"ה אהי"ה, שהם ג' חיים. וע"י אלו המוחין, נבנית הנוקבא, כי עתה נתונים אליה. ויש מוחין דאבא, ויש מוחין דאמא, ועל שניהן הוא אומר ויבן ה' אלהים אר"א, את הצלע, בחי' נקודה לברא כלולה מי, ואח"כ נבנית, ואז ויביאה אל האדם ז"א שבו מ"ה גי' אדם:

ויבן ה' אלהים, אמרו רז"ל (ג) מלמד שבאשה ניתן בינה יתירה יותר מבאיש, פי': זה מדבר ביעקב ורחל, כי מן החסדים של יסוד דבינה, אשר נתפשטו בגוף דז"א, אין יעקב לוקח כלל, אמנם רחל נוטלת ב' חסדים וב"ש מן החסדים האלה במוחין שלה, כי מלבד שח"ב שלה, נעשה מהתפשטות המוחין תוך נה"י דאמא, המגעת עד רחל, עכ"ז זולת זה לוקחת ב' חסדים המתפשטים תוך נה"י דזעיר אנפין, ששרשם מיסוד דאמא ולא מנה"ה, ועכ"ז נוטלתם גם רחל, הרי כי נתנה בינה במוחין של האשה יותר משל איש, כי חסדים אלו מבינה הנקראת אימא יצאו.

ויאמר אלהים נעשה אדם, הנה מתשרי שהוא עת העיבור עד ניסן, ששה חדשים, כי יש יולדת לז', ויולדת למקוטעין, (א) אף שלא נשלם זמן כל החודש הז'. והעובר גדל באלו החדשים בבטן אמו, ע"י ז' כוכבי לכת, כי הוא יתברך מסר העולם בידם שהם מערכת השמים ועם זה מתורץ תירוץ א', על קושית המינים, שאמר נעשה בלשון רבים, כי אל המערכת אמר, כי הם המגדלים כ"א בחדשו, אמר להם נעשה. א"נ תירוץ אחר, כמארז"ל, עם נפשותיהן של צדיקים נמלך, (י) וזו להיות בריאת אדם חובה, כמארז"ל (ב) נוח לו שלא נברא, ואין חבין לאדם שלא בפניו, לכן נמלך עמהם תחלה, ואמר נעשה אדם ברשותכם ועל דעתכם.

בראשית, הנה יש למלה זו כפי הכלל שמסר לנו בעל ס"י, תש"ך צירופים, והם סוד שם ע"ב, גי' חסד, י' פעמים חסד עולה תש"ך, הרי י"ס, י' מאמרות שבחכמה, למתק ברי"ת וא"ש, שהוא סוד שם ב"ן, גבורה, שבו נברא (עולם) הנקודות היוצאים מן העין, בסוד שנקראו חכמים עיני העדה.

בראשית: פי' חכמה נקרא ראשית. אלהים, בינה. וכתוב בר"א ולא כתיב האציל, דחכמה היינו אצילות, ובינה היינו בריאה, בסוד אבי"ע שבאצילות.

בפסוק בראשית יוצא שם קדוש, צמ"ר כ"ד, דהיינו מס"ת הפסוקים: הארץ, המים, אור", החשך, אחד". ופי' צמ"ר שהוא כתר, שנאמר רישיה כעמר נקי, מאיר את כ"ד צרופי אדני. וכל שיח השדה, דע, כי המלכות נקרא שדה, בבחי' נה"י שבה, כי שם הוא סוד שדה ולא בית, אך אינו מדבר, כי המדבר הוא חיצונית, אך השדה הוא בר' זריעה. וכבר ביארתי בספר פע"ח פ"ב משבת, ענין שדה של תפוחים, איך נשאר המלכות במקום נה"י, כשעולה בליל שבת נשאר מקום פנוי, ונקרא שדה. אמנם נה"י שבה, נקרא שי"ח השדה, כי שי"ח היא אותיות "שם" חם" יפת, כי שם

הגהות ומראה מקומות

(א) ר"ה יא. יבמות מ"ב. נדה לח: (ב) מד"ר בראשית פרשה ח"ו. (ג) עירובין י"ג: (ד) נדה מה:

דע כי הצלע שנבנית ממנה היא צלע החמישית, בסוד נקבה: נקב ה', כי מהצלע החמישית יצאה.

ויאמר האדם זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי.

להיות בחי' לאה דינין קשים עד מאד אע"פ שבעולם העליון הוא ממותק עד מאד, עכ"ז בעולם התחתון הוזה שהוא חומרי לא יכלה לצאת לאה ממותקת, ויצאה דינים קשים מאד בסוד קליפה, וזהו חוזה ראשונה. ואח"כ יצאה חוזה הב' ממותקת, ונשארה עם אדה"ר.

אח"כ ביעקב שתקן פגם אדה"ר, הוא לקח כל הב' לאה ורחל, וגבתקה ע"י לאה, וזשארז"ל (ה) כי לאה (היתה ראויה להיות) בחלקו של עשו, לולי ריבוי תפלותיה ודמעותיה, וז"ש ועיני לאה רכות מן הדמעות. והנה מצינו באדם הראשון כתיב זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי, וביארו בתיקונים שהם ב' נשים, א' מעצם וא' מבשר. והענין, כי לאה היא עצם דינים קשים, והוא סוד הצלע, כי לאה אחורי הצלעות יוצאה. אך רחל היא בשר מבשרי, דינא רפיא, במקום גילוי החסדים. וכונת אדם: כי ב' נשים היה לו, עצם ובשר, אך לזאת הב' יקרא אשה. ולא ראשונה שאינה נמתקת.

והנחש היה ערום :

נבאר חטא אדם הראשון ולידת קין והבל ושת, וענין ד' חכמים שנכנסו לפרדס, כפי מה שקבלתי ממורי האר"י זללה"ה.

(ו) כבר ידעת, כי מלכות הוא באחורי דז"א, מן החוזה ולמטה, והיא לוקחת (לכתרה) שיעור ב"ש התחתונים של ת"ת דז"א, וז"ס ושמתי כ"ד כ"ד שמשותיך, פי' ב"פ כ"ד, וז"ס ותמלא כרה ותעל. והם סוד כ"ד אותיות של בשכמל"ה, ולזה נקראת ד"ך, עני. ואלו הם סוד כ"ד ספרים דאורייתא. והנה ג"ש הת"ת

הנה ארז"ל (ד) שאדה"ר קודם בריאת חוזה, היה לו אשה אחרת, חוזה ראשונה לילית, ומה ענינה, דע, כי אדה"ר דמיון ז"א, והנה ז"א יש לו שתי נקבות: לאה, ורחל. וכבר ביארנו, כי לאה דיניה קשים עד מאד, מפני שהיא אחוריים של הבינה, וגם כי היא עומדת למעלה במקום הסתום. אך רחל, היא נמתקת, כי היא במקום הגלוי של החסדים. והנה ז"א נקרא אדם, כי הוא סוד שם מ"ה, גימ' אדם, והנה נודע, כי הפשוט שבשם הוא עיקר, כי המלוי הוא בחי' נוקבא, כי מלוי גימט' אלהים, דין שהיא נוקבא שכולה דינים. וגם נקרא מלוי, שכל כח הנוקבא ועצמותיה ואורותיה וכחותיה, כולם גנוזים תוך ז"א, כי עטרה דגבורה תוך הז"א, ואח"כ יוצא ממנו לחוץ, באופן שהנוקבא הוא מלוי ז"א, כי המלוי צ"ל דמות הגוף, הממלא בתוכו סוד העובר והולד שבתוכו, לכן סוד המלוי מורה על הנוקבא. אמנם מלוי של שם מ"ה, הוא גימט' י"ט כמנין חוזה, הרי איך חוזה אשת אדם, והיתה בשר מבשרו.

אמנם כבר ביארנו, כי ז"א יש בו ב' בחי', א' הוא עד החוזה, ושם יש לו בחי' יסוד הראשון, ששם מזדווג עם לאה. וחצי האחרון מהחוזה ולמטה, בסוד הגלוי. ונמצא כי יש בו ב' בחי' שמות של ב"ה, וכנגדם יוצאים ממנו ב"פ מלויים, שהוא גימ' ב"פ חוזה. והנה חוזה ראשונה, היא לאה. וחוזה הב', היא רחל. והנה

הגהות ומראה מקומות

שער מאמרי רז"ל ברכות דף ז' ט"א ד"ה שם פ"ה. שם דף ט"ז מסכת חגיגה ענין ד' נכנסו בפרדס ד"ה שם בגמרא. שם דף ל"ה ד"ה שם פרשה מ"ג במאמר פסיעותיו של אברהם אבינו. ספר הלכות פשוט תוריע סימן י"ג בפסוק אדם כי יהיה בעור. ועיין בהקדמת התקונים ע"פ מעלות הסולם מן אות שטי"ו.

(ד) מד"ר בראשית פכ"ב ז, חוזה הראשונה חוזה לעפרה. ע"ח ח"ב שער לאה ורחל פרק ב. ספר בית שער לכונות מן אות קליה.

(ה) ב"ב קנג.
(ו) ע"ח ח"א שער לידת המוחין פרק ב'. שער ההקדמות דף שפ"ז ט"ב ד"ה ונבאר עתה במטרות.

נמצא, שכתר של ז"א, הוא גדול באור מאד, וגופו קטן. אך כתר המלכות, הוא להיפך, שגופו גדול, ואורה מועט מאד מאד. גם זה ההפרש שיש בין דכורא לנוקבא, וטעם אל הנ"ל יתבאר למטה בע"ה.

אך דע, שאין זה רק כאשר עדיין לא נכנסו המוחין דאבא בז"א, רק מוחין דאמא לבד. כי כאשר נכנסו גם המוחין דאבא, אז יגדל כתר ז"א שלישי יותר, ויהיה הכתר שלו ב"ש ג"כ. והענין, כאשר נראה בחוש העין, כאשר יש ב' כלים שווין בארכן ממש, כאשר מכניסים כלי תוך כלי, שהוא שזה לו בארכו ובגובה, א"כ הפנימי יוצא בולט לחוץ, והוא שזה אל ב"ש ת"ת דאמא.

אמנם להיות הדבר כן, מוכרח הדבר להיות הפרש א', בין ב' מוחין דכורא לב' מוחין דנוקבא, והפרש זה נמשך מהפרש הנ"ל, והוא כי הלא ידעת, כי המוחין הם חר"ב וח"ג, ואלו הן מוחין דדכורא, ומוחין דנוקבא הם חב"ג לבד, כמבואר אצלנו שחסר ממנה עטרה דחסד, ודע שסוד המוחין, הם סוד טיפי המוח דאור"א בעת ההולדה כנודע, והם ב' טיפות ח"ב, נמשכין מן מוח עצמן של חר"ב דאבא ואמא. אך ב' טיפין דחור"ג אינן נמשכין רק מו"ק דאור"א, מן החור"ג המתפשטים ברו"ק דאור"א, ולא מן הדעת עצמו דאור"א. ומן הראוי היה, שכיון שכך הוא, שכאשר ימשכו אלו המוחין בז"א, יהיה כך כי חר"ב יהיו בראשו, אך החור"ג יתפשטו בגופו ברו"ק, ולא יהיה בו בחי' דעת מקובץ מחור"ג בראשו, כיון שלא נמשכו להם אלא מו"ק דאבא. אמנם אינו כך, רק אפילו החור"ג, נעשו לו מוח בראשו עצמו ממש. האמנם בנוקבא מלכות אינו כן, רק בראשה אין לה רק ב' מוחין, כנזכר באד"ו. אך הגבורות הם ברו"ק דגופה, והם באמצע במקום הכתפים שלה, ושם הוא קובץ הגבורות שלה, ושם הוא סוד הדעת, בשליש העליון דת"ת שלה, בין הכתפים. וז"ס קשר י' דתפילין של יד.

של ז"א, הם ג"פ כ"ד, שהם ע"ב, שהוא סוד החד המתפשט בת"ת ז"א, מה"ח המתפשטים בו, והנה חסד גימטריא ע"ב, אמנם היא אינה לוקחת כ"א ב' כ"ד, ונשאר כ"ד הראשון, ולכן נקראת דך עני, ואלו הם ב' אורות, כמבואר שכל אור הוא חסד, אור דיומא קדמאה. אמנם כתר ז"א, הוא ג"פ אור, גימט' כתר, והיא אין בה רק ב' אור, כמנין בית, ולכן נקראת דך עני.

וזה, ושמתי כ"ד כ"ד שמשותף, כי בזמן החורבן בטלן ב' אורות ממנה, כמבואר אצלנו בסוד ז) משחרב בהמ"ק אסור למלאות פיו שחוק כי שחוק גימט' ב"ת, והוא ב"פ אור, ולעתיד יחזירם הקב"ה אליה. וזה סוד ושמתי כ"ד כ"ד שמשותף, ולפי שלוקחת מת"ת ז"א הנקרא שמש, וגם ז"א עצמו נקרא שמש, ולזה אמר ושמתי כ"ד כ"ד שמשותף, דב' פעמים כ"ד אלו, הם ב' שמיים, שהם ב' שלישי ת"ת שהוא שמש, וזהו שמשותף. אמנם זה מגוף הת"ת דז"א עצמו, אך מן האור המתפשט בתוכו, שהוא סוד החד שבו המתפשט בו, אינה לוקחת רק חצי שלישי אור לבד, באופן כי לוקחת ב"ש גוף, וחצי שלישי אור לבד.

אבל ז"א עצמו אינו כן, כי לוקח הכתר שלו מן ת"ת דבינה ג"כ, רק שאינו לוקח רק שלישי א' מגוף ת"ת דבינה ממש, באופן שכתרו קטן מכתרה כפי ערך, אך ודאי שחציו שלישי ת"ת דבינה, גדול מכל ב"ש ת"ת דז"א, אך כונתניו היא, שלפי ערך היה ראוי, שכמו שהיא לוקחת ב"ש הת"ת שלו, כך הוא יקח ב"ש מת"ת דבינה, אמנם אינו לוקח רק שלישי הת"ת בבחינת הגוף, אך מבחינת אור, הוא לוקח כל האור כמו שהוא, בסוד אין התורה מתקיימת אלא במ"י, שממית עצמו עליה, כי נה"י דבינה כשנכנסו בז"א, הם בלי אור של עצמן, רק באור המוחין דז"א עצמו, משא"כ בת"ת דאמא, שהוא עצמו עם האור של עצמו, הוא כתר לז"א, ואין להאריך כאן.

הגהות ומראה מקומות

(1) ברכות לא.

רחל יוצאת, רק מהארת הגבורות דאימא, ובהיותם מכוסים, אין האורות יכולים לעבור ב' מחיצות, א' יסוד אימא, זא' ת"ת דז"א. ולכן אינה יוצאת רק אחר כלות יסוד אימא, והנה אם היה היסוד יורד יותר למטה, לא היתה המלכות יכולה לצאת רק למטה, והיתה קטנה עד מאד.

טעם הג', בעבור אמא עצמה, והוא, כי כבר ידעת ענין אימא עילאה, שנכנסים נה"י שלה תוך ז"א, ובדאי בהיותם שם תוך הז"א, אינה יכולה להזדווג עם אבא, אמנם לזה צריך שיוכפלו נה"י דאימא, כי זיווג דאז"א תדיר ולא פסיק לעולם, ובהיותם בז"א, א"א להזדווג עם אבא, ולזה הוצרך שיוכפלו, ותשאר אימא עילאה למעלה שלימה בכל י"ס מחוץ לז"א. אמנם סוד כפל הזה צריך לפרש, והוא שאמרנו בענין, אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה, (ז) כי נה"י דאמא יורדין תוך ז"א, ומסתלקים רוחניות שבו, ונשארים למעלה מז"א. אמנם הלבושים דנה"י דאמא, נכנסו תוך ז"א, ובתוך נה"י דאמא אלו, מתלבשים המוחין דז"א, אך רוחניות עצמן שהוא פנימיות הנוגע לבינה, נשאר למעלה, וזה המיתה כנדע, ולהיות שהרוחניות נשאר למעלה, יש בו כח להוציא מלבושים וכלים חדשים, ונשאר לבושים הראשונים של נה"י תוך ז"א, והם נחשבים כגופו ממש, כנדע מסוד קו המדה, ועיין בפע"ח. נמצא נה"י דאמא, נעשה ממש גופו של ז"א, אמנם הרוחניות והעצמות הנשאר למעלה, ממציא כלים חדשים, והם נה"י חדשים אחרים, ואז נשלמה אימא עלאה ב"ס שלה, ויכולה להזדווג עם אבא. והנה ודאי שאין כח בעצמות להוציא כלים חדשים לגמרי, רק שהוא בסוד הגדלות דקטן, כי כל הלבוש דאמא שנשאר חציו למעלה, נתגדל ונתארך, עד שמלביש את העצמות ורוחניות דנה"י דאמא, ונמצא כי נכפלות הלבושים העליונים, ונגדלים כפלים ממה שהיו כבר, שיספיקו להלביש את הרוחניות דנה"י דאמא.

הרי הפרש אחר בין מוחין דרכורא למוחין דנוקבא וההפרש הראשון גורם לזה. והענין, כי בנוקבא אין מקום שאלה, אך בדכורא יש לשאול למה לא היה כמו בנוקבא, אחר אשר שורש החו"ג הם מ"ק ולא מן הדעת. והענין, כי להיות כי הכתר שלו הוא מאיר מאד עד אין קץ כנ"ל. אך גוף הכתר הוא קטן בערך האור שבתוכו, לכן יש כח באור הכתר הגדול ההוא, להמשיך ולאחוז ולהעלות את אלו החו"ג למעלה, להיות מוחין ממש, דוגמת דעת דאבא, שהוא למעלה בין חו"ב שלו ממש. אך הנוקבא, שאין הכתר שלה מאיר כ"כ כנ"ל, לכן נשארו הגבורות שלה למטה ברו"ק, דוגמת מקום אשר ממנו חוצבה, כי אין מי שיעלה וימשיכם למעלה. הרי ביארנו ב' הפרשים שיש בין ז"א לנוקבא, א' בכתר, וא' במוחין, והפרש א' גורם לחבירו.

אמנם הטעם, למה הז"א אינו לוקח הכתר שלו בת"ת דאימא ב"ש גמורים, הוא לג' טעמים: א', הוא מטעם המ"ל. ב', בעבור הז"א. ג', בעבור אמא עילאה. ונבאר עתה טעם ז"א, והוא, אם יעלה ב"ש בת"ת דבינה, נמצא שיצטרך הבינה לרדת יותר למטה, ולכנוס ב"ש ת"ת שלה לז"א, ויתפשט קו אמצעי שלה למטה, כי סוד הכתר נעשה מן ת"ת, שהוא קו אמצעי, ולכן ברדת הת"ת למטה, גם היסוד (אמא) יורד למטה יותר. והנה עתה שכתר ז"א אין בו רק שלישי א' דת"ת, נמצא יסוד הבינה למעלה, והוא נשלם בסוף שלישי א' דת"ת דז"א כנדע, ועד שם עומדים החסדים מכוסים, כי הבינה מעלמת ומכסה אותם. ואם היה מתפשט היסוד יותר למטה, נמצא שגילוי החסדים יהיה יותר למטה, ולא יתגלו רק עד שלישי ת"ת התחתון דז"א, ובזה יהיה הז"א חשוך מאד, כי לא יאירו בו החסדים רק למטה, לכן הוא כך.

טעם הב' בעבור המלכות, והוא עם טעם הנ"ל, כי הלא ידעת כי המלכות יוצאת ראשה אחר סיום יסוד דאימא, במקום (סוף) שלישי עליון דת"ת. והטעם הוא, מפני שאין

הגהות ומראה מקומות

(ז) ברכות סג: שבת פג: גיטין נז:

ולכן הוצרך שישאר ממנה שליש שלא ישתנה מכמות שהיה, ובאותו שליש תהיה שוה לחכמה, ואע"פ שאין כולה שוה אל החכמה, עכ"ז יספיק שליש א' זה, שיהיה שוה לחכמה. והטעם, לפי שבינה היא צורתה ה', שצורתה ג' קוין כזה ה', לכן שליש העליון כולל הג' קוין, והוא, שהג' קוין כוללין י"ס שבה, כיצד: קו ימין חח"ן, וכן שאר הקוין. ואחר ששליש העליון שהוא חב"ד שלה קיימים, הרי ג' קוים קיימין שם, וא"צ שיהיה ניכר הג' קוין בב"ש התחתונות שהם ו"ק, ובפרט שהוא הכרח שיוכפלו, כדי שישלים פרצופא דאמא. וגם טעם אחר קרוב לזה הנ"ל, כי ג"ר חשובות כא', והנה כ"ח דאמא לא נכפלת, ואם כל הבינה דאימא תכפול, נמצא חלוקה מב' ראשונות. אך כשישאר שליש א' ממנה, שיהיה שוה לג"ר, יספיק, והוא עם טעם הנ"ל כי בשליש הא' ניכרין הג' קוין.

(ח) ועתה נבאר, ונחזור לדרוש אדה"ר, והוא שכבר נתבאר לעיל בהז"א, כאשר אין לו רק מוחין דאמא, אין לו כתר רק משליש התחתון דת"ת דאמא. והנה אדה"ר במעשיו ובמחשבתו ובכוונתו, חשב להגדיל הכתר דז"א, שיהיה בו ב' שלישי ת"ת דאמא בלתי זמנו קודם שיכנסו בו המוחין דאבא, וזה פגם גדול, והוא, כי אדרבא נצטווה ע"ז שלא יעשה דבר בלא זמנו, רק כסדר הרברים, וז"ש ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו, וביאור הענין, שתבין עץ הדעת מה ענינו, דע, כי הדעת עצמו הוא אמצעי בין חר"ב, ועץ החיים הוא הז"א הלוקח המוחין דחר"ב הנקרא חיים כנודע. אך עץ הדעת, הוא ז"א הלוקח מוח דעת בו. וכבר ידעת, כי חר"ב דז"א מתפשטין בתוכו, בסוד קוין שלו. כי החכמה מתפשט בקו ימין שבו. עד הנצח. והבינה בקו שמאל, עד הוד. וב' מוחין אלו, מלובשים תוך ג"ה דאמא, והם סתומים בתוכו, וכזה אין הארתם יוצא לחוץ, ואין החיצונים יונקים מהם, כי יש להם מחיצות, א' לבוש ג"ה, וא' הוא לבוש גוף

ועתה נבאר סדר כפילתם, והוא, שכאשר ז"א אינו לוקח לכתרו, רק שליש ת"ת דאמא לבר, הנה אז יהיה השיעור שאנו נצרכים שיכפלו, הנה הם יהיו כ"כ שיעור, כמו שנכנסו בז"א. הפי' בזה, כי הנה נכנסו בז"א ד' מדות ושליש, והם נהי"ם, ושליש ת"ת, וכנגדם ממש צריך שיכפלו למעלה, כיצד: נקח דח"ג, הרי ג' מדות, ונקח ב"ש ת"ת הנשארים, ועוד ב"ש מן הבינה דאמא, כ"ז הם ד' מדות ושליש, ואלו יגדלו עד שיוכפלו, ומה שיהיה ד' מדות ושליש, יהיה עתה ח' מדות וב"ש, חצים לעצמן, וחצים להשלים הר' מדות ושליש, מה שנכנסו בז"א, וזה הסדר הוא עתה, כשאין הכתר דז"א לוקח ת"ת מהבינה רק ש"א. אבל אם לוקח הוא ב' שלישי ת"ת דבינה, נמצא שנכנסין בז"א ד' מדות וב"ש, והיינו צריכין ליקח עוד ש"א יותר ממה שהיינו לוקחים תחילה, והוא שליש עליון דבינה, נמצא שכל הבינה כולה דאימא, היתה צריכה להגדיל ולהתחלק כנ"ל חציה לעצמה, וחציה להשלים מה שנכנס בז"א, והנה זה א"א לעשות כן, והטעם, לפי שכמו שבאז"א שהם סוד חר"ב מי' נקודות של כללות כל האצילות, הנה תמיד יש בהם זיווג תדיר שאינו פוסק והם שוין, כמ"ש באיראא כחדא נפקין וכחדא שריין, ואין אבא גדולא מאימא, רק שניהן שוין במעלה א', ולטעם זה הוא זיווג תדיר. משא"כ בזו"ג, לפי שאין הנוקבא שוה אליו, ולפעמים יש לה חסרון, ואז אינה יכולה להזדווג עם ז"א, לכן אין זיווגם תדיר. וכן הוא הענין בכל חר"ב שבאצילות, כי חר"ב של בינה עצמה, ג"כ הם צריכין שיהיו במציאותם וזיווגם תדיר. ואם כל הבינה דאמא היתה צריכה להכפל, היתה חסרה בערך החכמה, כי ודאי חכמה דאמא שלא הוכפלה וכל כחה נשאר בה, יהיה יותר מעולה מאד מן הבינה שנחלקה, וחצי כחה נותנת למטה, שאף על פי שהגדילה, עם כל זה ודאי שיתמעט אורה יותר מבראשונה,

הגהות ומראה מקומות

(ח) שער הפסוקים פרשת בראשית דף ר' ט"ב דיוש ב'.

כתר ז"א כנ"ל, פי' בעוד שלא נכנס המוחין דאבא, ואז שיעור כתר דז"א הוא שליש ת"ת דבינה, ורצה שיגדיל ויהיה ב' שלישים, וזה חטא גדול ופגם למעלה.

פגם א', שבו תולין ה' פגימות ביחד: א' שהגדיל כתר ז"א בלא זמנה, נמצא שגוף הכתר גדול ב' שלישים, ובו אור מועט של שליש א', לפי שאין בו אור המגיע לב"ש, רק בהכנסו שם המוחין דאבא, נמצא שהחשיך מאד הכתר דז"א, ושם בו חשך, גם בכלל הזה נכלל בו פגם אחר, והוא שהתיש כח הז"א כנקבה, כי בתר דז"א והנוקבא שוין ממש, כ"א יש לו ב"ש גוף, ומעט אור.

פגם ב' הוא בדעת, כשהפילו למטה ממקומו, והושיבו בין הכתפים, בשליש העליון דת"ת בין חר"ג, והטעם הוא כנ"ל, שכפי הטבע הוא שירד הדעת מיד במקום הזה, אמנם אור הכתר הוא מעלה אותו למעלה, ועתה שחסר אור הכתר, אין בו כח להעלות את הדעת למעלה ונופל למטה, ועתה יכולין החיצונים לאחות, אף מן שורש החסדים שהן בדעת, משא"כ בתחלה שלא היו אחוזין בו כי הוא היה למעלה, גם אם היה מוח דאבא עמו, היה מבטל אחיות החיצונים.

פגם ג', שבהיות הדעת למעלה, הם במקום צר מאד, ולכן החר"ג מחוברין יחד, והגבורות עם החסדים עומדים (יחד) והם מתמתקים שם, ועתה בנפלים למטה במקום רחב בין הכתפים, גרם פירוד גדול בין החסדים לגבורות, שהחסדים הלכו בכתף ימין, כי החסד שחשו בכתף ימין דא"א כנודע, והגבורות הלכו בכתף שמאל שמשם שרשם.

פגם ד', בלאה שאחורי ז"א בחציו הראשון, והוא, כי הלא לאה יוצאה מן המלכות דאמא, שהיתה במקום דעת ז"א, וכנגדה לאה יוצאת משם ממש, וכשהדעת הוא למעלה, או לאה היא גדולה כשעורה, והיא עליונה, ועתה בודדת הדעת למטה, גם לאה ירדה עמו למטה.

פגם ה' ברחל, והטעם, כי ברדת הדעת למטה, בין הכתפים, יורד עמו לבושו ג"כ,

דז"א עצמו כנ"ל. עוד טעם אחר, כי החיצונים אינן מגיעין עד אמא כנודע, לכן אין החיצונים יכולין להגיע לינק מהם, להיות מלובשים בבינה, שהיא מונעתם מלהתאחו בהם. אמנם הדעת דז"א, הוא בלי לבוש, כי אין היסוד דבינה מגיע, רק עד החזה דז"א, ומשם ולמטה הם מגולין החסדים בלי לבוש, ואז יכולין החיצונים ליקח מהם, ולהתאחו מהם. לכן מעץ החיים אין פחד לאכול, אך מעץ הדעת אין לאכול, כי משם יונקים החיצונים לפעמים, כמ"ש אח"ז בע"ה. נמצא, שבכל מקום שיש קו אמצעי מן החזה ולמטה, בין בז"א, בין בנוקבא, בין בבריאה, בין ביצירה, בין בעשיה כנודע, נקרא עץ הדעת.

ובזה לא יקשה לך מאמרי הוזהר ותקונים החולקים, זה אומר בכה וזה אומר בכה, פעמים מכנים אותו באצילות, ופעמים בבריאה, ופעמים ביצירה ובעשיה, פעם בדכורא, ופעם בנוקבא, ואין כאן המקום להאריך. וזה ענין מאמרם טוב ורע, פי': שיש בו טוב מה שיונק מן הקדושה, ויש בו (רע) מה שיוצא ומאיר לחוץ ממחיצת ז"א, ויונקים החיצונים.

גם נמצא בוזהר, כי עץ הדעת הוא בבינה, והוא ג"כ צודק עם זה, כי הדעת דז"א מיסוד הבינה הוא יוצא, ונמצא עץ הדעת הוא ביסוד דאמא, בהיותו תוך ז"א, או בת"ת ז"א, או בת"ת דנוקבא, כי שם אחיות החיצונים, לפי שאין שם מוחין, שאין מוחין אלא בראש, ואין יכול להגיע שם. אבל בת"ת שהוא גופא, אעפ"י שמתפשטים שם המוחין, אינם נקראים מוחין, וגם מפני שאין שם רק מחיצה א', והחסדים מגולים, ויוצא אורם עד מקום החיצונים, וגם מפני שממלבוש אימא בורחים ממנה החיצונים, והנה חסדים אלו כאשר נכנסו גם המוחין דאבא, או אין יכולת כלל להחיצונים לדבק בשום אופן כלל, כי אבא דוחה החיצונים לגמרי, אך בהיות מוחין דאמא לבד, או יש אחיזה לחיצונים בחסדים המגולין, לכן עדיין באותו שעה שלא נכנסו עדיין מוחין דאבא בז"א, לכן נצטווה ומעץ הדעת טר"ר לא תאכל, ולא הספיק זה, אלא שנתכוין להגדיל

בענין חטא אדה"ר. יש מי שאומר שחטא בנוקבא וכן הוא שהחזיר מדכורא נוקבא, והתיש כחו. גם כי גרם פגם לרחל ולא, שהם נוקבין. גם יש מי שאומר שחטא בעץ הדעת וכן הוא ממש כנ"ל.

גם אמרו בתיקונים, שחטא אדה"ר היה, ששם חושך בין עילת העילות לכתר, (ט) והענין, כמ"ש בתיקונים שם, ובזוהר בראשית כ"ב, שיש עילת העילות, ועילת כל העילות. אמנם סוד זה הוא, כי מה שלמעלה מעתיקא, נקרא עילת על כל העילות, כי היא העילה ראשונה, אשר כל העילות הם תחתיו ונמצאים ממנו. אמנם עילת העילות, הוא צודק בהרבה מקומות, כי כל מדרגה שיהיה למטה ממנה עילות אחרות, תקרא אותה המדרגה, עילת העילות. והנה ז"א, תקרא אמא בערך שלו, עילת העילות, כי היא עילת של העילות דז"נ. והנה אדם הראשון הניח שם חושך, בין כתר דז"א ובין האמא, הנקראת עילת העילות בערך ז"א. גם בסוד שם כתר אל תטעה, כי כמה כתרים הן, והכל כפי מקומו כך הוא. אמנם הכתר הנזכר כאן בתיקונים, הוא הכתר דז"א, הנעשה מת"ת דבינה, ושם נתן אדה"ר בכתר ההוא חושך כנ"ל ואז הפסיק בין כתר, לאמא הנקראת עילת העילות. הרי נתבאר כאן חטא אדה"ר היטיב. (ועתה נבאר ענין ד' חכמים שנכנסו לפרד"ס).

הנה אחר שחטא אדה"ר חטא זה, אשר עדיין אנו אוכלין פירותיו בעולם הזה, ולא יתוקן עד ביאת המשיח. הנה ד' חכמים אלו גדולים היו בדורם כנודע, ועלו בדעתם לתקן מה שעוות אדה"ר. ואפשר, שבדעתם היה לתקן כל החטא ההוא, או לפחות כל החלקים של שרשי נשמתן באדה"ר. והנה ראו חכמים אלו, כי תיקון חטא אדה"ר, תלוי מה שיתקנו מה שפגם, והוא במה שהגדיל אדה"ר את כתר ז"א שלא בזמנו, קודם כניסת מוחין דאבא, שהגרים כל הפגמים הנ"ל. לכן א"א להם שיתקנו העוות הזה, ולהעלות את הדעת דז"א

שהוא יסוד דאמא. ואל תתמה איך יורד יסוד ונשארים נ"ה דאמא למעלה, שכבר ביארנו שהכתר הוא מת"ת דאמא, ונמצא שפגם הכתר הוא גורם (ירידה) ביסוד ג"כ, שהוא קו האמצעי, לכן הוא לבדו יורד, ולא הנ"ה. נמצא שירד הדעת שיעור מדה א' ממקום הדעת, וירד אל מקום הת"ת. וכמו שבהיות הדעת למעלה, אז יסוד דאימא כלה בשליש העליון דת"ת דז"א, ועתה שירד מדרגה א', נמצא שכלה ונשתלם בשליש א' דיסוד דז"א, ועד שם הוא סיום רגלי לאה, ושם מתחלת רחל, נמצא שלא נשאר מקום לרחל כלל ועיקר, ואינה יכולה להבנות כלל.

עוד יש בה כמה פגמים, והוא, כי גופא דז"א עצמו הוא חשוך מאד, לפי שכל גופו אינו לו הארה מן החסדים כלל, כי אין יסוד בינה נשלם רק בשליש יסוד דז"א, נמצא שאין ז"א מקבל אור החסדים, רק הב"ש תחתונים דיסוד לבד, וכל גופו נשאר חשוך. אך בתחלה כשהיו נשלמות בשליש עליון דת"ת, אז היו תנה"י שלו כולם מקבלים אור ה"ח מגולין. ולא די זה, אלא אפילו כל גופו עד ראשו, היו מקבלין אור דרך הג' קוים דנה"י המגולין, ממטה למעלה, בסוד הכאה ביסוד דרך ירידה, כמבואר אצלינו. אך עתה אין שום מקום עליה כלל, שהקוים הם סתומים לגמרי במחיצת הבינה, וזה פגם גדול מאד.

עוד פגם אחר גדול, והוא, שבתחלה היו הת"ג במקום צר למעלה, והיו החסדים יורדים תחלה בעת הזיווג, דרך הגרון שהוא מקום צר מאד, וזירחיב המקום, ויפנו דרך לעבור הגבורות. כדרך המים המרחיבין את הצנור כנודע דרך הטבע, אך עתה הם במקום רחב מאד, לכן הגבורות בהיותן דינים, הן קודמין לצאת, ואינם רוצין להמתין עד שירדו החסדים תחלה, ועי"כ הדין מתרבה בעולם. הרי כמה מיני פגמים פגם אדה"ר, במה שהגדיל הכתר ז"א שלא בזמנו.

ובזה תבין כמה מאמרי זוהר ותיקונים,

הגזרות ומראה מקומות

(ט) תקון ס"ט דף קט"ו:

למעלה, אם לא ע"י שימשכו את המוחין דאבא, ויכניסום בז"א, ואז יתוקן הכתר, ויכול לעלות את הדעת דז"א למעלה, ובזה יתוקן הכל.

והנה מה שראוי לכל מי שרוצה לתקן הפגם ההוא, הוא להמשיך כל ד' מוחין דאבא, שהם חב"ד, שהדעת נחלק לחר"ג. ולזה צריך דבר ולתקן תקון גדול, עד שיוכלו להמשיך כל הד' מוחין. והנה אלו הד' חכמים (י) רצו לתקן את המעוות הזה על ארבעתן יחד, וכ"א תיקן והמשיך מוח א' מד' מוחין דאבא. ובודאי שטעו בזה, שהיו צריכין כ"א מהם להשלים כל הענין שלו ע"י. (כ) ולכן תמצא שאף לאותו זקן ר"ע, ביקש מדה"ד לדחותו. ויש לדקדק בזה, וכי זה בכח מדה"ד לדחפו, בשלמה ג' אחרים חטאו ונענשו. אבל ר"ע שלא חטא, ונכנס בשלום, למה היו רוצין לדחפו, לולי תשובתו יתברך הניחו לזקן זה, ראוי וכדאי הוא להשתמש בכבודי. אבל הענין הוא, שגם הוא היה ראוי לתקן כל הד' מוחין כולם, אע"פ שע"י מוח א' שתיקן, הספיק להמשיך כולם, כמ"ש בע"ה. מ"מ יותר היה ראוי לתקן וימשיכם כולם. לכן רצו לדחפו, לולי תשובתו יתברך, שאמר הניחו וכו', כי ראוי היה לכהן, אחר שהספיק להמשיכם ע"י מוח א' לבד, לכן הניחו לזקן זה ראוי הוא וכו'.

ונבאר, כי בן עזאי התחיל לתקן מוח חכמה דאבא, והמשיך אותו, וחשב כי בהמשיכו את חכמת אבא, הנה אז חכמת אבא, תעלה את חכמת אמא אשר עמה, ואז חכמת אמא, שהיא מקו הימיני, אשר ממנו ה' חסדים יוצאין כנודע, הנה היא תעלה ותמשיך את החסדים למעלה במקומה, ואז ימשיכו החסדים את הגבורות, ויעלו אותם למעלה, כי טבע החו"ג להתחבר יחד זה עם זה תמיד, כי הם דמיון זר"ג ממש, וכל תשוקתם הם להתחבר יחד זה עם זה, יען כי הם כמו ב' מוחין, כמו חו"ב, והמקום צר מאד, וצריכין להתחבר, כי צר להם המקום. רק כשנפלו

החו"ג בין הכתפים, כי אז נבדלו ונתפרדו, אך ודאי שאם החסדים יתרחקו מהם ויעלו למעלה, אז גם הגבורות יעלו למעלה להתחבר עם החסדים, ובזה יעלה הדעת למקומה, ויתוקן הכל. אמנם להעלות הבינה דאימא לעלות למעלה, א"צ להוריד ג"כ בעבורה בינת אבא כי כל ירדת חו"ב דאמא לא ירדו, רק מפני הדעת שיורד, לכן בעלות הדעת, מאליו תעלה הבינה למעלה, וזה מה שחשב בן עזאי.

אמנם טעה בזה, שאפילו שאנו אומרים שחו"ב דאמא ירדו גם הם, אין זו ירידה, כי לא ירד רק הדעת לבדו לטעם הנ"ל, אך הם לא ירדו, רק אור שלהם לבדם, להחיות הדעת, שהם החו"ג שיצאו מחו"ב כנודע, ונמצא שחו"ב דאמא עומדים למעלה, והם מרחוקים מהדעת הרחקה גדולה, לכן כשתעלה חכמת אמא ע"י חכמת אבא, נמצא שלא היה בה כח להעלות החסדים עמה, שרחוקים הם ממנה, אדרבא הוסיף פגם, כי מתחלה היה חכמה דאמא עם הו"ג ממתיק אותם, ועתה שעלתה, נמצא הגבורות רחוקים ממנה, והם דינים קשים עד מאד, ולכן מת, כי הגביר כח הדין והגבורות, ונסתלק מן העולם, בסוד פסוק ימותו ולא בחכמה, ולפי שהסיר החכמה מאצל הגבורות להפרידם מהם, וקיצץ בנטיעות, שהפריד את החכמה וקצצה, לכן מת. האמנם לפי שהמשכתו היה בסוד קו הימין שהוא החכמה, והיה כונתו לתקן קו הימין שהם בחכמה וחסדים, לכן נאמר עליו יקר בעיני ה' המותה לחסידיו.

והנה בן זומא, כיון להמשיך בינה דאבא, והטעם, לפי שחשב ואמר, כי הנה כל הפגם (הג') של אדה"ר, תכליתו ושורשו אינו, רק שגרם אל החיצונים שינקו מן הגבורות, אחר שנפלו ונתפרדו מן החסדים, ונתגברו הגבורות. לכן במה שאתקן ואעלה את הגבורות, בזה יספיק, וממילא יתוקנו הכל. לכן המשיך בינה דאבא, אע"פ שסמך על מה שהקדימו חביריו, עכ"ז חטא, במה שהמשיך גבורה לבדו, כי

חגהות ומראה מקומות

(י) שער מאמרי רז"ל דף ט"ז ט"א ד"ה שם
 בגמרא ס"ב דף י"ד ע"ב וז"ל ת"ר ד' נכנסו בפרדס.
 (כ) בדפו"י כתוב כאן בסוגרים ג"ל פירושו שהיה לכל אחד מהם לתקן כל הד' מוחין וכדלקמן.

אם נמשיך הדעת דאבא בחי' החסד שבו, הנה הוא יעלה את החסדים דאמא בודאי. ואינו כמו בן עזאי שהיה צריך להוריד חכמה דאבא, שיעלה חכמה דאמא, ואחר כך חכמה דאמא תעלה את החסדים, כי רחוקים הם ממנו מאד. אמנם כאן בהורדת חסדים דאבא, ימשיכו דרך קו המישור את החסדים בודאי, ואז יעלו מאליהם החסדים עם הגבורות כנ"ל, כי הגבורות הם נוקבא, ובהם כתיב ואלך תשוקתו, ובוהו ניתקן כל מה שפגמו בן עזאי ובן זומא. וז"ס ר' עקיבא נכנס בשלום ויצא בשלום. פי': כי היסוד לעולם נקרא שלום, והוא נכנס לפרדס ע"י שלום, והוא הוריד השלום העליון שהוא יסוד אבא, והמשיך יסוד התחתון שלום דאמא, והעלהו למעלה, ותיקן הכל.

אך אלישע שהעלה רק הגבורה לבר, כי אמר, אחר שכל הפגם הוא בגבורה, שבהם נאחזים הקליפות. א"כ יספיק, במה שימשיך את הגבורה דאבא, ובוהו יעלה את הגבורות דאמא. והנה כל זה הם דינין גמורין. כי בן עזאי המשיך את החכמה, קו ימין. ור' עקיבא המשיך את החסדים. ובן זומא, אע"פ שהמשיך את קו השמאל, הנה עכ"ז הבינה אינה דינים גמורים, רק שהדינים מתערין מינה, אך עם כל זה רובן רחמים גמורים כנודע. אך אלישע, אחר שהמשיך את הגבורות בגבורות לברן, הנה הגבורות בהם נאחזים החיצונים והקליפות, ולכן גם הוא נענש ליתן אל הקליפות.

אמנם ארבעה נכנסו לפרדס, הפירוש: כי כבר בארנו, כי אדם הראשון גרם כמה פגמים, וקצת הפגמים היו בלאה, כי לאה כולה דינים כנודע, ולכן רצו להמתיקה, ואי אפשר להמתיק, אם לא יתקנו תחלה את הז"א, לכן התחילו לתקן את הז"א.

והנה נלע"ד ששמעתי ממורי זללה"ה, כי אלו הארבע חכמים, נמשכו שורש נשמתם מן

המשיך והוריד בינה דאבא, כדי שעל ידו תעלה ותמשוך בינה דאמא, ואז יעלו הגבורות למעלה, ולא ינקו מהם החיצונים. ואדרבא חטא בזה, כי בתחלה היה הגבורות סמוכין אל החסדים, ועתה שעלו למעלה, נתרחקו מן החסדים, ולא הספיק זה רק שנתחברו עם הגבורה עילאה שהיא בינה דאמא, ואז הם דינים גמורים לברם, ואז נתערבו גבורות עם גבורות, וזה יותר קשה מן בן עזאי. כי בבן עזאי נשארו החסדים למטה עם הגבורות למתקם, וגם הבינה דאמא, גבורה עילאה, היתה רחוקה מן הגבורות ולא יזיק רק שהרחיק החכמה מהן כנ"ל. אך בן זומא, הרחיק את הגבורות מן החסדים וזמן החכמה, ושתפם עם הבינה שהוא שורש הדינין. והנה טבע הנוקבא לעלות עד הזכרים למעלה, כמ"ש ואלך תשוקתו. אבל אין הזכר יורד עד הנוקבא, לכן בהעלות החסדים יעלה הגבורות עמהן, אך בעלות הגבורות, אין החסדים עולין עמהן, ונשארו החסדים למטה. והנה אין הדעת שלם רק בהתחבר חסדים עם גבורות. והנה בן זומא קלקל הדעת, והוציא את חצי הדעת שהם הגבורות ממקומם, מן הדעת שהוא יסוד דאמא שנפל למטה, והעלה למעלה החצי הדעת לברן, והחסדים לברן נשארו למטה בתוך הדעת, ולכן מדה נגד מדה, גם הוא יצא מדעתו. (ואמנם בערך שב"ז סמך על ב"ע, לכן לא מת, רק יצא מדעתו) והוא עונש קטן מן המיתה. אמנם בן עזאי שרצה לתקן קו הימני, נקרא חסיד, כנודע בזהר בפסוק המותה לחסידיו, ולכן אמר בבן זומא, דבש מצאת אכול דייד כמ"ש, כי הדבש הוא שורש דינים, כמבואר בסוד השופר (ל) שהם סוד הש"ך דינים, לפי שהוא הגביר כח הדין, נאמר עליו מקרא זה כנ"ל.

אמנם ר"ע, כיון להמשיך החסדים דאבא, וחשב ואמר, כי הלא הפגם אינו רק מפני הגבורות, שאחזים בהם החיצונים כנ"ל. אמנם

הגהות ומראה מקומות

(ל) שער הכונות ענין ר"ה דרוש ז', ד"ה ועתה נבאר, פע"ח דרושי השופר פרק א' ובי. תע"ס שיעור י' בלוח התשובות תשובה פ"ב פי"ג פ"ד.

הז"א עצמו ממוחיו, במקום אשר שם יוצא הארות מוחין דלאה, ויוצאין ד' הארות לר' מוחין דלאה, ואלו הד' חכמים, הם משלחין ארבע הארות אלו אל לאה, ודי בזה. והנה יש פרדס, ויש פרסה. (מ) והם נגד לאה ורחל, כי רחל נקראת פרסה, שהוא אדני ס"ה, ויש לה פ"ר דינין, ה"ג מנצפ"ד, הרי פ"ר ס"ה. ולאה נקראת פרדס, ובזו שכחתי מה ששמעתי.

אך נלענ"ד ג' פירושים: א', כי עיקר שם אדני הוא ברחל, לכן לאה חסרה מעט מרחל עיקרא דביתא, ולכן חסרה א' מפרסה, ונשארה פרדס. והוא אותה כוונה דפרסה עצמה, רק שנחסר א'. ב', כי שם מ"ה דאלפין הוא בז"א, ומלוי מ"ה הוא גי' י"ט, והמלוי ההוא יוצא אל אחוריים ששם לאה. והנה מ"ה וי"ט, הם ס"ד, ופ"ר דינין שהם מנצפ"ד, הרי פרדס. ג', והוא היותר נכון אצלי, והוא כל עיקרה הוא ממלכות דבינה שהוא שם ס"ג, ועם הכולל הרי ס"ד, ופ"ר דמנצפ"ד, הרי פרדס. כי לאה עיקרה משם ס"ג, וע"ה, ולקוח ה"ג שמהם נבנית, הרי פרד"ס, עד כאן נראה לי ששמעתי.

(ג) ועתה נבאר ענין קין והבל, כי הלא קין והבל נולדו אחר הפגם, וכבר בארנו פגם אדה"ר, ואיך היה ז"א ולאה ורחל. והנה בארנו, כי לאה יוצאת מן החוזה, אחר סיום שליש הראשון דת"ת, ומגעת נגד שליש ראשון דיסוד. ורחל מתחלת אחר שליש עליון דיסוד, ואין מקום לאצילות לסבול אורך גופה כנ"ל, לכן ירדה למטה רגליה לבריאה כנ"ל, וז"ס רגליה יורדות מות, שגרם חטא אדה"ר. והנה כשנזדווגו אדם וחוה עליונים, שהם

ז"א ונוקבא הנקראת רחל, הוצרכה רחל לעלות במקום לאה, ולהיות כי לאה שלמה בפרצופה, כי מה שנגע בה פגם, היא שירדה קצת ממקומה, אך כולה ישבה באצילות, לכן היה בה כח לתקן, ולקחת מ"ן שלה. אך רחל ירדה למטה בבריאה, ולא היה בה מ"ן, והיתה מזכרת ליקח המ"ן מלאה בהלוואה (ס) ולזדווג עם ז"א.

והנה כבר ידעת, כי הה"ג שלוקחת הנוקבא, הם מתפשטים בר"ק, (שלה) דוגמם החסדים בזכר. אמנם (עתה) לא נתפשטו הה"ג בלאה, רק ירדה למטה ביסוד שלה לבר, ושם הם המ"ן, ואלו לוקחם רחל בהלוואה, הג' עיקרים דלאה. והענין, כי אחרי שבז"א עצמו לא היה בו בחינת התפשטות החסדים בו כנ"ל, כי הגבורות התחילו לצאת כנ"ל, לכן גם בנוקבא לא היה תיקון זה.

והנה כשנזדווגה רחל, לקחה בעת הזיווג, ב' גבורות זכרים וב"ש. והענין, כי כשירדו שורש החו"ג, שהוא שורש הדעת, וירדו למטה בין הכתפים בחו"ג, ירדו תחלה הגבורות להתפשט בזכר כנ"ל. כי המקום רחב, והגבורות קודמין לצאת. והוא ג"כ פגם א' שעשה אדה"ר ע"י חטא. ולא זכרנו בו לעיל, כי הזכר נהפך לנוקבא, כי נתפשטו הה"ג בור"ק דוגמת הנוקבא. אמנם דע, כי יש (ע) גבורות זכרים ונקבות. והענין, כי אמת הוא שעטרא דגבורה ניתנה לרחל, ועיטרא דחסד בז"א, אכן ודאי ששורש עיטרא דגבורה שרשה נשארת בדעת ז"א, שאל"כ גם הז"א היה דעתו ק"ל, שהם החסדים מחצית הדעת, אך נשאר בו השרשים (דה"ג) ודאי, ולא די זה, אלא כי גם בנוקבא מתפשטים גבורות עם החסדים. לכן בזה תבין, כי יש

הגהות ומראה מקומות

- (ס) עיין הקדמת ספר הזוהר ע"פ הסולם אות ט"ז ובדפוס"י דף כ. תע"ס שיעור י"ד לוח התשובות תשובה קל"א קל"ב.
- (ע) ע"ה ח"א שער אנ"ך פרק ז'. ח"ב שער תקון הנוקבא פרק ג' שער מ"ן ומ"ד פרק י"ג. מבז"ש ש"ן ח"א פ"י. תע"ס שיעור ט' לוח התשובות תשובה כ"ד כ"ה.

- (מ) שער מאמרי רז"ל דף י"ח ט"ב ד"ה והנה לאה.
- (ג) זהר בראשית לו: נח ס: סא. שער הגלגולים תחלת הקדמה כ"ח. שער הכוונות דרושי ר"ה דרוש א'. שער הפסוקים בראשית סימן ד' דף י"ח ט"ב ד"ה ונודע כי קין והבל. עיין פרדרי"א פרק כ"א. זהר פקודי רל"א ע"ב.

אנשים שבאים מסוד הגבורה, כי יש ג"כ גבורות זכרים. ולכן קין שהיה שורש נשמתו משורש הגבורה, ולא מפני זה היה נקבה, כי הוא משורש גבורות זכרים. וגם ט"א בנה, ושניהם אמיתים, וטעם זה הב' מבואר הוא, והענין, כי הלא ב' עיטרין אלו, הן סוד ב' זרועות דא"א כנודע, ושם בוודאי הם זכרים. והנה בעודם מתפשטות בזכר, הם זכרים. ובירידתן אל הנוקבא, אז נקרא נקבה.

וכדי שתבין יותר בבירור, אבאר לך סוד א', שהוא כי מה ההפרש יש בין אורות העליונים, עד שזה יקרא זכר וזה נקבה. אך הענין בקיצור הוא, כי האור העליון הוא נמשך ונתפשט למטה, וכאשר יבא עד מקום ששם נחלש כחו, נקרא נקבה, ובעודו למעלה יהיה זכר. כי גם הבאות נקבות ממוח הזכר באו, ושם כח הזכר. והענין כי בדרת האור העליון (ע) למעלה, אינו עובר דרך מחיצה כנודע, כי אמא חוץ ז"א נכנסת, ושם הוא נפתח היסוד שלה, ומאיר האורות עצמן כמו שיצאו ממוח האב, ואין הפרש ביניהן לכן בהיות האורות והגבורות שם, נקרא זכרים. אמנם הנקבה אינה מקבלת המחין שלה, רק דרך מחיצת ז"א. הן האחוריים שלו כנ"ל, ואז מתמעטין האורות הנכנסין בה, ואז נקרא נקבות וזה שורש האמיתי בענין זה. כי חלישות האור ממה שהיה, אז נקרא נקבה וז"ש תשש כחו כנקבה. ואמנם ז"ס שקראו לאשה נקבה, כי עיקרה של רחל אינה יוצאת, אלא ע"י שעבר עטרה דגבורה הנקרא באידרא, בוצינא דקרדינותא, ועבר ונקב נקב א' בגופא דז"א במקום החזה, ויצא לחוץ מן האחוריים, ושם נעשית רחל. ולהיות כל אורה אינה אלא ע"י נקב, היא נקראת נקב ה', (פ) ודי בזה.

וכדי שתבין יותר בבירור, אבאר לך סוד א', שהוא כי מה ההפרש יש בין אורות העליונים, עד שזה יקרא זכר וזה נקבה. אך הענין בקיצור הוא, כי האור העליון הוא נמשך ונתפשט למטה, וכאשר יבא עד מקום ששם נחלש כחו, נקרא נקבה, ובעודו למעלה יהיה זכר. כי גם הבאות נקבות ממוח הזכר באו, ושם כח הזכר. והענין כי בדרת האור העליון (ע) למעלה, אינו עובר דרך מחיצה כנודע, כי אמא חוץ ז"א נכנסת, ושם הוא נפתח היסוד שלה, ומאיר האורות עצמן כמו שיצאו ממוח האב, ואין הפרש ביניהן לכן בהיות האורות והגבורות שם, נקרא זכרים. אמנם הנקבה אינה מקבלת המחין שלה, רק דרך מחיצת ז"א. הן האחוריים שלו כנ"ל, ואז מתמעטין האורות הנכנסין בה, ואז נקרא נקבות וזה שורש האמיתי בענין זה. כי חלישות האור ממה שהיה, אז נקרא נקבה וז"ש תשש כחו כנקבה. ואמנם ז"ס שקראו לאשה נקבה, כי עיקרה של רחל אינה יוצאת, אלא ע"י שעבר עטרה דגבורה הנקרא באידרא, בוצינא דקרדינותא, ועבר ונקב נקב א' בגופא דז"א במקום החזה, ויצא לחוץ מן האחוריים, ושם נעשית רחל. ולהיות כל אורה אינה אלא ע"י נקב, היא נקראת נקב ה', (פ) ודי בזה.

ונחזור לענין, כי כאשר הגבורות יצאו תחלה, קנו מקומן ונתפשטו בזכר במקום החסדים, ולפי שלא עברו עדיין אל הנוקבא, עדיין זכרים הם. וכישצאו אליה הגבורות,

הנהגות ומראה מקומות

ט"ב ד"ה וזהו ענין. מבו"ש ש"ו ח"א ד"א וד"ד. תע"ס שיפור ט' בלוח התשובות תשובה י"ח

(ע) ר"ל בפרצופים עליונים.

(פ) ע"ח ח"ב שער תקון הנוקבא פ"ג דף קנ"ו

לקחתם רחל ג"כ בהלוואה, אותן ה"ח לצורך מ"נ, להוציא את הבל, וזהו מה שנותנת רחל בהבל.

אמנם ז"א, נותן בה עוד טפה דדכורא, אותן הב"ג ושליש א' העומד בשליש התחתון דיסוד, וגם יורד שלישי העליון חסד א' המגולה האמצעית, אך שלישי העליון הסתום אינו יורד. נמצא כי ז"א נותן ב"ג ושליש א' מגבורות ועוד שליש א' מחסד. בין הכל הם ב"ג וב"ש, דוגמת מה שנתן אל קין, רק שבכאן יש שלישי א' מחסד, מה שלא היה כן בקין. והמלכות נותנת בו הה"ח נוקבא, בין הכל הוא ח' מדות פחות שלישי העליון כמו קין. נמצא כי הבל רובו חסדים, רק שהם נוקבין, ואין בו רק שלישי א' חסד דדכורא, ולזה היה יותר התבסמות בהבל, רק לפי שגם הוא יצא מן הגבורות זכרים, וגם החסדים לא היה אלא נקבות, לכן עדיין צריך תיקון. א"כ נמצא שנשאר בז"א שלישי דחסד, וירד בשליש התחתון דיסוד, ונשאר למעלה בלתי התפשטות ד' חסדים ושליש. ואז כשנודווג אדם וחוה, להוציא את שת, היה כולו טוב, כי אז ירד אותן הד' חסדים ושליש שלמעלה, עם השליש הנשאר ביסוד, והיו כולם, ה' חסדים פחות שלישי, וכולם ירדו ונתנו לשת.

וא"ת, למה בענין הגבורה לא ירדו כל הגבורה יחד, הטעם הוא, לפי שהחסדים הם מים כנ"ל, והמים הם יורדין במרוצה, ואינם מתעכבים, ואחר שמוצאין פתח, יורדים כולם ביחד, לכן יורדים כל ה"ח פחות שלישי בסוד טפה דדכורא. ורחל נותנת בסוד מ"נ שלה, את הרשימין הנשאר מן הה"ח נוקבא שנותנת בהבל, כי החסדים מניחין רשימו יותר מן הגבורה, ואם היתה יכולה לקחת חסדים חדשים, היתה לוקחת, אמנם כבר אין לה מה ליקח בהלוואה מלאה, כי כבר לקחה רחל החו"ג, לכן אין לה מה ליתן אלא רשימו דה"ח לבד. נמצא כי בערך א', לוקחין יותר קין והבל

נמצא שיורדין ב"ג המתפשטים בנ"ה, וגם ב"ש גבורה המתפשטים ביסוד המגולים, ואלו נתנים לרחל בעת הזיווג, בסוד טיפת הדכורא והיא מעלה אותן המ"ן הה"ג של הנקבות שנטלה בהלוואה מלאה, ואז יצא קין הבכור מאלו הגבורות, והיה כלול מב"ג וב"ש גבורה הדכורים, ומה"ג נוקבא, הרי הכל ח"ג פחות שלישי. אמנם אותן הגבורות הזכרים שירדו מנ"ה, הם ג"כ מגולים. והענין כמש"ל, כי עיקר ירידת האמא הוא בקו האמצעי לבדו, שיורד למטה עד יסוד ז"א, ולא בב' קוין הימין והשמאל. לכן נמצא, כי אותן הב"ג וב"ש זכרים, כולם הם מגילים. והרי בזה תבין, כי אע"פ שהחסד הוא ברא בוכרא, עכ"ז עתה יצאו הג' בסוד קין הבכור, ובוה תבין ג"כ, איך קין כולו גבורה דינים קשים, כמ"ש בזוהר פרשת בראשית ז).

אך הבל, היה בו קצת ביסוס יותר, והוא רחמים יותר. והענין, כי היה בו חו"ג יחד. והענין, כי הלא אחרי שנטל קין אותם הח' גבורות פחות שלישי, נמצא כי עדיין יש מקום פנוי, להתפשט ב"ש של חסדים, כי אחרי הגבורה יוצאין החסדים. והנה שלישי הגבורה שביסוד המכוסה, יורד למטה בשליש התחתון שביסוד, ובמקום נ"ה, ירדו שם ב"ג הנשארות למעלה, ובוה נשלמו הגבורות. ונשאר עדיין מקום פנוי ביסוד, מקום ב"ש (של) שלישי א' האמצעי המגולה, והשליש הב' למעלה בשליש המכוסה, ולכן ירדו שם ב"ש חסד, מחסד א' האחרון שבה"ח, ויורדין בב"ש הראשונים דיסוד.

אמנם כשנודווגו להוציא את הבל, כבר כלו ונשלמו המ"ן רחל, ויצא בקין. ולכן הוצרכה רחל לקחת מ"ן אחרים בהלוואה מלאה, והוא, כי הלא לאה לוקחת ב' מ"ן: א' מחסדים, וא' מגבורות והנה הארת חסדים מתפשטים בגופא דלאה, והגבורות יורדין למטה ביסוד שלה. וכשלקחה רחל תחלה ה"ג, אז ירדו החסדים שבגופא דלאה ביסוד שלה, ועתה

הנהגות זמראה מקומות

(ז) דף נד, ובוהר ע"פ הסולם אות שלי"ג ושלי"ד.

הדכורא, וזה כפי' הא'. גם בודאי שמעתי, כי קין רובו מגבורות הזכר. והבל מחסדי הנוקבא. ולזה היה כח בקין לקום על הבל ולהורגו. ולא מתישב לא כפי' הא', ולא כפי' הב', לכן אני מסופק בשני פירושים הנ"ל. אך היותר נכון אצלי, הוא הפירוש הא'. ועיין בספר הגלגולים (ק) כי שם נתבאר יותר בארוכה ענין שורש קין והבל וגם סוד מעלת אדה"ר, שנקרא חלתו של עולם, הכל נתבאר שם.

ונבאר מעלת אדה"ר קודם שחטא. (ר) אמר ברעיא מהימנא פרשת קדושים, אדה"ר לא הוי ליה מהאי עלמא כלום, חד צדיק עבד שמושא בנוקבא וכו'. וסוד הענין, דע, כי אדה"ר היה כולל כל הנשמות כולם. והנה קודם שחטא היה גבוה ממה שהוא עתה ביצירה. ואם תשאלני כי נברא מעפר (ש) ביהמ"ק שהוא מעולם העשיה. התשובה, כי לא היו העולמות כמו שהוא עתה, כי בחטא אדה"ר פגם בעולמות כולם כביכול, מן האצילות עד העשיה. והענין הוא, כי בודאי היו בחינת עולמות אבי"ע, רק שהיו במדרגה גבוה יותר ממה שהוא עתה.

והענין הוא, כבר ביארנו, איך ע"י תפלתנו ביום השבת, אנו מעלין העולמות אל מקומם ומדרגותם. נמצא כי מה שהוא עתה ביום השבת, אז היה כך בעצמו בחול. וביאור הדבר: כי מקום שהוא עתה ז"א דאצילות, היה אז עולם הבריאה, י"ס במקום י"ס זעיר אנפין. אמנם נוקבא דאצילות, כבר ידעת כי אין לה רק שיעור ד' ספירות, שהם נה"י של ז"א וחצי ת"ת, כי לכן נקראת ד', ששיעורה ד' מדרגות. והנה ביצירה יש י"ס, והיו ד' ראשונים דיצירה, במקום שעומדת עתה הנוקבא דאצילות. ושאר הו"ס דיצירה, היו

משת, כי הם לקחו כ"א מהם ח' מדות פחות שליש. אך שת לא נטל, רק ה' לבד פחות שליש, כי הה"ח שלוקח מרחל, הם רשימו לבד. ובערך א' נמצא, שנטל יותר, שנטל י' מדות פחות שליש, וגם כי שת כולו חסדים, וקין כולו גבורות, והבל מעורב מחו"ג. וגם כי שת נטל ה' מדות וכולם זכרים, אך קין והבל לא נטלו רק ב' מדות וב"ש לבד, לכן נקרא שת, שממנו הושתת העולם, כי כולו רחמים, וגם שהם זכרים. הרי ביארנו בזה היטב. וזה נלענ"ד, שהוא סוד האמיתי.

אך יש לי בזה פי' אחר, שנלע"ד ששמעתי, אך פי' הא' ששמעתי, נלע"ד שהוא אמיתי, ועכ"ז לא נאסוף ירינו מלכתוב גם את הב'. והוא כלל כי כל מדה וספירה דז"א, יש לה ג' שלישים. אך היסוד אינו שלם, ואינו רק ב"ש לבד. וא"כ יש סדר אחר בירידת החו"ג, והוא באופן זה, כי תחלה נתפשטו ב"ג בנ"ה, וב"ש גבורה ביסוד, ואח"כ לקח קין ב"ג דנ"ה, ושליש א' גבורה תחתונה שביסוד המגולה, כי אין בו רק שליש א' מגולה, ושליש א' מכוסה. ונטל ה"ג נוקבין כנ"ל, הכל הם ז' מדות ושליש. וכן הבל לקח אח"כ ב"ג ושליש מז"א, וה"ח נוקבין כנ"ל. הרי ג"כ הבל לקח ז' מדות ושליש א'. אח"כ נטל שת שליש א' מגבורה הנשאר ביסוד הסתום, ועוד ה"ח שלמים הזכרים, וגם נטל ה"ח רשימו דנוקבא.

והנה מה שנסתפקתי בזה, כי נלע"ד ששמעתי, שקין לא לקח רק ז' מדות ושליש, א"כ הפי' הב' האמיתי, גם נלע"ד ששמעתי, כי שת כולו חסדים. וא"כ זה נוטה כפי' הא'. וגם שמעתי שהבל נטל שליש א' מחסדי

הגהות ומראה מקומות

(ש) מד"ר בראשית פרשה י"ד ח'. ירושלמי נזיר פרק ז' ה"ב, כתוב נטל הקב"ה ממקום המוכח מלא תרוד אחד וברא בו אדם. בזהר ב"א אות תי"ג כתוב תנינן אדם מאתר דבית המקדש נמק. בזהר ויגש אות י"ד כתוב כד ברא קב"ה, ליה לאדם, אכניש עפריה מארבע סטרן דעלמא, ועבד גרמיה באתר דמקדשא. ועיין במסכת סנהדרין לד.

(ק) פרק פ"א כ"ב. וענין חלתו של עולם הוא בפרק ט"ו. שער הגלגולים הקדמה ז'. תע"ס שיעור ט"ז לוח התשובות תשובה ק"ו.

(ר) שער מאמרי רשב"י זיע"א פרשת קדושים דף קע"ד ט"ב ד"ה שם בדה פ"ג. ע"ח ח"ב שער מ"ן ומ"ד סוף פרק א' תע"ס סוף שיעור ח' ושיעור ט"ז מן אות מ"ב. שער הפסוקים בראשית דרוש ג'.

מקום אל הקליפות, כי הרי עשיה מכלל הקדושה, ואיך יקרא עולם הקליפות. אך הענין, כי אין זה מקומו מתחלה, כי אחר חטא אדה"ר, נפל העשיה במקום הקליפות. וגם ד' אחרונים דיצירה, שהם מגולין, הרגלים העליונים של הזכר הנקרא יצירה, הם תוך הקליפות. וז"ס ויאסף רגליו אל המטה, והוא מציאת כוונת שבת, להעלות עולמות לבחינתם, ולא יהיו בגלות תוך החיצונים. וז"ס ההליכה בשבת ברגלים מחוץ לתחום, שנמצא כי הוא גורם הורדת נה"י אל הקליפות, וכל כוונתינו בשבת, לתקן הפגם ולהעלות העולמות, כמו שהיה בראשונה. וכבר ביארנו, איך אדה"ר היה כולל כל ג' העולמות בי"ע כנ"ל.

ונבאר עתה סדר התפשטותו באלו העולמות. הנה ראשו של אדם הראשון, היה בעולם הבריאה, שהוא עתה ז"א דאצילות. וגרונו היה בד' הראשונים דיצירה, שהם בנוקבא דאצילות. וכבר ידעת, כי הנוקבא דאצילות, נקרא ג"ע. נמצא שהיה אדם הראשון עד גרונו בג"ע. וגופו בר"ת דיצירה, ובד' ראשונים דעשיה, שהם עתה בריאה.

ואמנם בזה העולם הבריאה שהוא עתה, אז היו ו' דיצירה וד' דעשיה. ונחלק לשנים שהם ד"ו, וטעם הדבר, כי הלא נודע כי גוף האדם שהוא ת"ת, יש בו ב' בחי': והוא מקום המכוסה, והמקום המגולה. ולכן גופו של אדה"ר שהוא ת"ת, נתקן בב' חצאי העולמות, יחציו המגולה במקום ד' ראשונים דעשיה, וחציו המכוסה בו"ו אחרונים דיצירה. נמצא כי גוף אדה"ר, היה עקרו בעולם היצירה שהוא סוד ו' שבשם. וכבר ידעת, כי אות ו' רומז לגוף, לכן גופו היה ניתן ביצירה.

הרי ביארנו התפשטות אדה"ר היה בג' עולמות בי"ע קודם החטא, והיה אוחז כל ג' עולמות בבחי' או, שהיה בחי' עליונה מאד, ובוזה תראה מעלת אדה"ר. ואמנם באותן הב' עולמות, לא היה מתנהג העולם כלל. אך עתה נתמעטו, ונכנסו תוך הקליפות, ואפילו הרגלים

במקום ו"ס של עולם הנקרא עתה בריאה. וד"ס הראשונים דעשיה, היו במקום שהוא עתה ד' אחרונות דבריאה. וז"ס דעשיה, היו במקום שהוא עתה ו"ס דיצירה, נמצא כי סיום העשיה, היה במקום עולם היצירה. וזו"נ דאצילות, היה אז במקום שהן עתה או"א דאצילות. והנה כ"ז נעשה עתה בשבת, ע"י החזרת מוסף, ואז נשלם זה. אך אז, היה זה מעצמו, ובחול. אבל בשבת, היו עולים יותר ויותר לאין קץ. ואמנם ג"כ מאו"א דאצילות ולמעלה, היו יותר גבוה במעלתן, ממה שיש להם עתה, אך שאין אנו יכולין לדבר את סדר מדרגתן ועלייתן.

גם יש הפרש עתה ממה שהיה מאז, כי היו כל עולמות עצמן כולם בכל בחי' למעלה. אך עתה אפילו ביום השבת, אין אנו יכולין להעלות, רק פנימיות העולמות, ולא החיצוניות, כמבואר אצלינו. כי אם היה החיצוניות עולים, היינו רואים בעינינו עליית העולמות בשבת. והנה נמצא, מה שהם עתה ד' אחרונים ביצירה, וכל י"ס דעשיה, שהם כולם י"ד ספירות, היה אז המקום ההוא חלל ופנוי, ושם היה מדור לכל הקליפות והחיצונים, וז"ס תחום העולם. וז"ס מארו"ל, ת) למה נקרא שד"י, שאמר לעולמו ד"י פי': כשהיו הד' עולמות מתפשטין, לא רצה הקב"ה שיתפשטו באלו הי"ד ספירות, שהם גימ' ד"י. אלא שיתפשטו עד שם לבד, וישאר הי"ד ספירות מקום פנוי לקליפות. והנה נמצא, כי אז היה כמו עתה במוסף שבת, ובמנחה של יום טוב. פי': כי כבר שוה מוסף שבת, כמו מנחת י"ט, כי במנחה של שבת, יש עלייה יותר, כנודע שעולה ז"א בדיקנא דא"א.

והנה אחר שחטא, הוריד כל העולמות למטה ממקומם ומדרגתם, והורידם כמו שהם עתה, ונמצא כי עולם העשיה, הוריד כמו שהוא בתוך הקליפות, ובאותו חלל שהיה תחלה פנוי אל הקליפות. ובוזה תביי, למה עולם העשיה קרא אותו בוזה ובתיקונים, שהוא

הנהות ומראה מקומות

(ת) חגיגה יב. מד"ר בראשית ה'. שער רוח הקודש דף קל"א יחוד י"ח.

שהם ג' אחרונים דיצירה, נכנסו שם בסוד רחצתי את רגלי איככה אטנפם. (ת) והנה כבר ידעת, כי גם בעוה"ז הם נרשמים ונכללים כל הג' עולמות אלו, כי אמרו בזוהר, שבא"י שלטה יצירה, ובח"ל שלטה עשיה. מכאן אנו צריכין לבאר לך, מה היה נקרא אז א"י, כי הלא אמרו רז"ל, אדה"ר גופו נברא מא"י, ועגבותיו מבבל. ולכן נבאר, כי הלא בזמן ההוא, שהיו העולמות יותר גבוהים ממדריגתם, היה בבחי' אחרת. והנה ארז"ל א) גופו של אדה"ר היה מא"י, וידעת כי בא"י שלטה היצירה, ואין עשיה שלטה בארץ ישראל. והנה אז בו' ראשונים של בריאה, אז היו הו' אחרונות דיצירה של עתה, והרי ביארנו כי משם היה גופו של אדה"ר, מו' תחתונים דיצירה, שהוא בסוד וי"ו שבשם, גופו של אדם, הרי גופו מא"י, כי א"י הוא עולם היצירה, כי הוא אמצע כל העולמות, שהוא עולם היצירה, אמצעי העולמות מבי"ע. והנה בספירה אחרונה מו"ס דיצירה הנ"ל (שד"ר שלה) במלכות דנוקבא דז"א דאצילות, אשר היא עתה ספירה ו' של עולם הבריאה, והנה שם היה הסוד של עבר הירדן, של בני גד ובני ראובן, והוא סוד מלכות דיצירה של אז, עם כל ד"ר דעשיה של אז, שהם עתה ה"ס תחתונות דבריאה. נמצא כי עבר הירדן, הם ה"ס תחתונות דבריאה של עתה. ואמנם ספירה ה' מה' הנ"ל, הוא סוד מלכות דבריאה של עתה, שהיא ספירה ד' של עשיה של אז, לא היה עבר הירדן, רק ד' אחרות, אך זו הה' היא סוד סוריא שהיא פחותה מעבר הירדן. באופן, שבמלכות דיצירה של אז, הוא עבר הירדן. ומלכות בריאה של עתה, היתה אז בחי' סוריא. והנה ו' אחרונים של עשיה של אז, שהם ו' ראשונים של יצירה, אלו היה אז בח"ל, כי אז היה בחי' עשיה, ובח"ל שלטה עשיה כנזכר. והנה כבר ביארנו, שרגליו של אדה"ר, הפרקין העליונים שהם

עגבותיו, אלו היו מן בבל, מן אקרא דאגמא. כדאיתא בגמרא. והענין כנזכר בירושלמי ב) בענין פרה שיצאה מירושלים, ובעלה רץ אחריה, וקודם הלילה הגיע לבבל. נמצא בבל קרובה לא"י, משאר ארצות של ח"ל, לכן עגבותיו מבבל היה שהם ב"פ עילאין. ושאר הפרקים תתאין, הרי אורך אדה"ר היה מכל עוה"ז, הרחוקים, הרי אורך ג' עולמות בי"ע, והיה ג"כ גופו באורך ג' עולמות בי"ע. נמצא, כי בעת שנברא, היה ראשו וגרונו תוך ג"ע, וגופו ורגליו משאר העולמות, האמנם אחר שנברא, אז הכניסו כולם בג"ע, וכנס שם כל גופו ג"כ. והנה הג"ע ביארנו שהיה אז ד"ר דיצירה, אשר הוא עתה נוקבא דז"א דאצילות. ואחר שנברא, נכנס כולו בג"ע הזה. והענין, כי הלא קודם שהושלם להבראות, ר"ל בעת שהיה נברא, היה נתון באופן הנ"ל, והיה אז, מה שהוא עתה במוסף שבת. אך אחר שנברא, היה כולו בג"ע, והיה דוגמת מה שהוא עתה במנחת שבת. כי כבר ידעת, כי במנחת שבת, עולה עולם הבריאה באמא דאצילות, ויצירה בז"א דאצילות, וד"ר דעשיה במקום נוקבא דאצילות, ושאר ו"ס דעשיה בו' ראשונות דבריאה של עתה. כי הז"א דאצילות עולים בא"א, ונוקבא באבא. ולכן עלתה הבריאה עד הבינה, וכ"ז במנחת שבת. והענין כי ז"א דאצילות נעשה ארוך וגדול, (כא"א) ונוקבא עלתה באבא, בסוד ה' בחכמה יסד ארץ, באבא יסד ברתא, בסוד ושמרתם את השבת כי קודש היא, כי הנוקבא שהיא שמור, נעשה קודש אבא, ולכן אמר כי קודש היא, ג) כי הז"א עולה עד א"א. ובריאה עלתה עד אמא, כי כבר ידעת, כי אמא מקננא בכורסיא. ויצירה בו"א, כי ז"א מקננא במלאכים. ועשיה בנוקבא, כי מלכות מקננא באופנים. הרי כי עתה העולמות כראוי, וזהו כל מה שאנו יכולים לעשות ע"י תפלתנו ביום השבת בעת המנחה, ויותר מזה אין בנו כח.

הגהות ומראה מקומות

(ב) ירושלמי מעשר שני פ"ה ה"ב.

(ג) ג"א מוסיף ולא אמר כי קודש הוא (תמ"ו)

(ת) עיין ז"ח בראשית אות ק"ז ק"ח ובסולם אות ק"ח.

(א) סנהדרין לה:

והנה נמצא כי ו' אחרונים דעשיה, היה או ב' ראשונים דבריאה של עתה, וכל שאר העולמות, היו כולם מנוקבא דאצילות ולמעלה. ואלו ה' יוצאים לחוץ, כאשה עוברת שהעובר שלה בולט לחוץ, ואמנם ד' תחתונים דבריאה, וכל היצירה וכל העשיה, היה חלל ופנוי, וז"ס תחום שבת אלפים אמה.

והנה עכ"ז אנו צריכין שכל הג' עולמות ב"ע יוכללו באצילות, וישארו פנויים, ולא ישארו ו' אחרונים דעשיה חוץ לאצילות, וכל העולמות יהיה קודש גמור תוך אצילות, ואמנם זה היה נתקן בעצמו עד מנחת שבת, בסוד תוספות של שבת, כי אמת הוא שבהיות הנוקבא באחורי ז"א, שאין לה רק ד' ספירות לבד, אך כשחוזרים פב"פ, אז יש לה אורך י"ס גמורות, וכן היה עתה, כי כבר ידעת כי יצירה ועשיה, הם בבחינות זו"נ דאצילות ממש, וכשעולה העשיה למעלה, היא עומדת אחורי היצירה, נגד ד' תחתונים שלה. אמנם כשבא סוד תוספות שבת, העשיה הופכת פניה, ועומדת פב"פ עם יצירה תוך אצילות, ונמצא בזה ג' עולמות ב"ע, כולם הם תוך האצילות, ומקום שלהם נשאר חלל ופנוי. והנה כ"ז נעשה בסוד תוספות שבת מעצמו, לא ע"י מעשה של אדם. נמצא כי ג' בחינות אלו היה: א' בעת בריאת אדם, ואז היה המקום פנוי י"ד ספירות, ב' אחר שנברא אדה"ר מחצות ולמעלה, כי כבר ידעת, כי משעה חמישית של יום הששי, ניתוסף קדושה בעולמות, ומתחילין הם לעלות, וז"ס ה' יתירה של הששי כמבואר. ג) אז היה כ"ד ספירות פנויות שהם: עשיה ויצירה, וד' אחרונים של בריאה. ג' היה בע"ש עת תוספות שבת בין הערביים, ואז כל ג' עולמות פנויים. נמצא כי כל מה שהוא עתה במנחה שבת נעשה ע"י מעשינו, נעשה אז ע"י תוספות שבת מעצמו.

והנה בליל שבת, אם היה אדה"ר מתפלל, אז היה גורם ע"י מעשיו עליות יתירות, להעלות

העולמות למעלה ממקום מדרגותם. ואין אנו עתה בפרטי העולמות שהיו יכולין להעלות או העולמות, מתפלת ליל שבת עד מנחת שבת. אלא לומר בקיצור, כי אז במנחת שבת, היה חוזר אצילות כפי מקומו הראשון עד א"ק, כמבואר אצלינו, והיה חוזר הכל לשורשו הראשון. הרי נתבאר כל מה שהיה יכול לעשות אדה"ר. ואחר שחטא, החזיר הכל כמה שהוא עתה, ונפלו העולמות כולם, כמו שהם עתה תוך הקליפות.

וזוהו תבין מארז"ל ד) שהכניסו הקב"ה בג"ע אחר שבראו, והוא ע"ד שביארנו, שזה היה בסוד תוספות שבת, שכל אורך אדה"ר, שהיה ג' עולמות ב"ע כולם נכנסו תוך (הקליפות) האצילות, ולא היה חוץ לג"ע, שהוא במקום האצילות, וכולם היה משם ולמעלה, ולא חוצה לה.

ובזה תבין מעלת אדה"ר קודם שחטא, שאז היה גופו גבוה יותר ממה שהוא עתה מטטרו"ן בעולם היצירה, כי אדם ראשו היה נוגע עד מקום שהוא עתה ז"א דאצילות, ומה שהיה אז רגליו של אדה"ר, שהם ד' מדרגות שהם ו' אחרונות של יצירה, הם עתה ו' ראשונות של בריאה. ולא עוד, אלא שד' תחתונות דיצירה, (עתה) הם במקום שהיה (אז) חלל ומקום פנוי. א"כ ראו כמה היה מעלתו של אדם הראשון יותר ממט"ט, וכ"ז היה בעת שנברא, כי אח"כ היה יכול לעלות דבר נפלא כנודע. והנה כבר ביארנו ענין מט"ט, כי אע"פ שאנו מוציאים בזה שהוא מיצירה, פי' שו"ק שלו הוא ביצירה, כי אמת הוא, שמת"ט ראשו הוא בבריאה, וגופו ביצירה, ורגליו בעשיה. נמצא כח אדה"ר, היה אוחז ותופס בגופו כל אורך ג' עולמות ב"ע בסודם העליון, קודם ירידתו ונפילתו. אך מט"ט, אינו אוחז ג' עולמות אלו, רק עתה אחר ירידתו ונפילתו. ויש הפרש גדול ביניהם, מאופן שהיו תחלה למה שהם עתה.

חנחות ומראה מקומות

ושמעתי ממורי זלה"ה, דף ס"ח ט"ב. ד) מדר' בראשית י"ט, י"ח. ועיין סנהדרין נט:

ג) שער הכונות ח"ב ענין ליל ששי דף כ"ד ד"ה וזה החלי. שער מאמרי חז"ל בסוף הספר ד"ה

ואמנם נבאר עתה ענין א', דע, כשחזר אדה"ר ונתמעט, אבר ההוא זהירא, פי אדה"ר היה לו ג"כ, מלבד שהיה לו ג' עולמות, שהיה כולל אותם, הנה היה לו ג"כ נר"ן דאצילות, והם הנקראים זהירא עילאה. וכשחטא אדה"ר, פרקן ממנו אותו אור דזהירא עילאה, והוצנעה לע"ל. עד דאתא כלי לצרף, דאתא חנוך ונטל ליה, ועיי' כך הומלך על כל מלאכים. ואמנם עכ"ו, לא הגיע למדרגת אבותיו קודם שחטא כנ"ל.

ועתה אנו צריכין לבאר ענין א', והוא, כמ"ש כי הנוקבא דאצילות אין לה שיעור רק ד"ס, ולכן כשעולה הבריאה (עולה) שם, הנה ד' ראשונות עולות שם, וז' תחתונות נשאר למטה. וקשה עד מאד, כי מבואר כי המדרגה התחתונה שבאצילות, גדולה מכל מה שלמטה הימנה, ונכלל בכלל זה ב"ע. וכן התחתונה שביצירה, גדול מכל מה שלמטה ממנו עד סוף כל העולמות. ואמנם (למה) לא תוכל להכניס כל הבדיאה בנוקבא דאצילות, רק אמרנו שאינו נכנס שם דק ד"ס לבר, שזה שוה בשוה וזה תימא. אך הענין הוא, מה שאנו אומרים כן, הוא בערך אורות עצמן, כי אור העליון כולל בעדכו כל מה שלמטה. אך בענין מקום אינו כן, והראיה לזה, כי הלא אנו רואין בו בטפה אחרונה שבמות, כולל כל הגוף, והנה אנו רואין כי כל ד"ס העליונות שהם כחב"ד, הם נכללין במקום מועט, שהוא ראש האדם. ואנו רואין ספירה תחתונה מהם, שיש לו מקום כפלים מכל הראש ביחד, כמו הת"ת וכמו השוקים. גם נלע"ד ששמעתי, כי אין זה אלא בהיותם למטה, אמנם כשעולה הבריאה במקום הנוקבא, חוזרת במעלת אור הנוקבא ג"כ ובגדלות, ואינה יכולה לכנוס כולה שם, רק בערך הגוף לבר, כי עתה אור הבריאה, כמו הנוקבא דאצילות.

והנה בזה תבין מ"ש בווהר, במאמר ו' אלפי שנין הוו עלמא, ה) שהם סוד ב"ע, וכולם היה לוקחם אדה"ר קודם שחטא. ואחר שחטא, אז ידרו כל העולמות, ואז מה שהיו מתחלה מן העליונים, הוא עתה מן התחתונים. כי אז היה גופו מג"ע, שהם ר' אחרונים דיצירה, ועתה גופו מא"י תחתונים, שהוא מזה העולם.

ובזה תבין מ"ש בפרשת קדושים, אדם קדמא לא הוה ליה מהאי עלמא כלום. וקודם זה אמר, אלא מעפרא דבי מקדשא לעילא, והוא מ"ש לעיל, כי אין זה בה"מ שממנו נברא אדה"ר, אלא ב"ה דלעילא כמ"ש. גם זהו מ"ש דנהירו דגופו דיליה יתיר מכל אינון מלאכין, וכל גופו נהיר יתיר ממלאכים, גם זהו כמ"ש. כיון שחטא אז היה אועיר גרמיה (ואיצטריך) לגופא (דבשרא וזה) היה כי הקטין א"ע ממה שהיה תחלה לקח כל ב"ע, ועתה הקטין, ונעשה גופא אחרא מזה העולם התחתון.

גם זהו מ"ש עד דאתי חנוך ונטל ליה קב"ה, וזה יובן ממ"ש בריש פרשת ואתחנן, ו) אפיקו חד נהורא טמירא, ומליא להאי גבילו דעפרא, וקאים על רגליה כר. כי האדם היה תופס ג' עולמות ב"ע, וא"כ מוכרח היה שזו"נ באצילות נודווגו, וילדו אותן. פ"י: מזווג דאצילות יצאה בריאה, ומה שאחריה. ולזה אמר לעיל, אילנא רברבא ותקיף אתחבר ואודווג. פירוש כי מזווג דאצילות נולד אדה"ר, שהיה כולל כל ב"ע. אתיב מלכיה רוחיה לגביה, פ"י: כי כיון שחטא ניטלה ממנו האי קדושה, ונוקבא דאצילות לוקחת אותה, וז"ס וההיא חיותא נטלה לה כדין זמינין מנא אחרא וז"ס שהוא חנוך, שנטל זו הנשמה, ועיי' כח זה (שאינו) (שולט) במלאכין קדישין, כי חנוך הוא מטטור"ן, ממונה על כל המלאכים.

הנהרות ומראה מקומות

- (א) ע"ז ט. שער הפסוקים בראשית דף י"א ט"א
- (ב) ד"ה ונבאר ענין הנשמות. תע"ס שיעור ח' מן אות ע"ו עד אות פ"ח.
- (ג) אות קצ"ד ובדפו"י ר"ע: שער מאמרי רשב"י זיע"א דף קפ"א ד"ה אמר עוד כיון. שער הגלגולים הקדמה כ"ט, ל"א, ול"ו דף קנ"ה ד"ה כלל העולה.

להר"ם נגארא סוד חטא אדה"ר וענין עץ הדעת טוב ורע.

(ז) דע, כי ד' דברים כלולים בבריאת עולם, הם: חי מדבר, שהוא אדם. וחי שאינו מדבר. צומח. דומם. וכשנתקנו כל העולמות בעת הבריאה, נתקן אדם. אך חי בלתי מדבר, נתקן ע"י קריאת אדה"ר שמות לכל הבהמות, וזהו קריאת שמות להם מצד הקדושה, ולהסתיר מן הקליפות. ולכן נאסר אדה"ר לאכול בשר, כי כבר היו מתוקנים ונבררים. כי כבר ידעת, כי כוונת האכילה לברור כנודע. (ח) ולא הותר לו, רק צומח והדומם, שלא נתקנו עדיין, ולא נבררו, כדי שיתוקנו ע"י אכילתו, שיחזרו חלק מן האדם עצמו.

ואע"פ שאדם הראשון כשחטא ואכל מעץ הדעת ט"ר, ג"כ כל ב"ח חטאו ואכלו ממנו ונתקלקלו, עכ"ז ע"י הקרבן שהקריב אדה"ר, (ט) ותיטב ליי"י משור פה, הנה ע"י קרבן הנ"ל, חזרו ונתקנו. ואח"כ במבול, חזרו ונתקלקלו, בסוד כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ, אפילו בהמה והיה נודקקו לשאינו מינו. ולכן משם ואילך, הותר אכילת בשר לנח ולבניו לתקנם. ובזמן שהבית המקדש קיים, היה הכל נתקן על ידי הקרבנות, כי האדם היה נתקן על ידי התשובה והיודיו שהיה מתודה על קרבנו, והב"ח נתקן על ידי הקרבנות עצמן, והצומח ע"י הנסכים והמנחות שמן ויין שהוא צומח, דומם ע"י המלח (י), וז"ס על כל קרבנך תקריב מלח.

וחטא אדה"ר היה, כי נודע, כי המאציל הראשון, תיקן שיעשה כתר נוקבא דז"א.

משליש א' דחסד שבת"ת ז"א. (כ) וחר"ב שבה, מב"ח המגולים דנ"ה דז"א. והדעת שבה, מן ה"ג המתקבצות ביסוד ז"א. ואחרי שבא ה"ג אל הדעת דנוקבא ביחד, אז יורדת ומתפשטת בגופא, מחסד עד הוד שבה, דוגמת החסדים בז"א. ואדה"ר, רצה להמשיך הה"ג מלמעלה, קודם שירדו אל יסוד ז"א, רק ממקום צאתם מיסוד דאמא, שהוא בשליש העליון דת"ת ז"א, משם רצה להמשיך ולתת ג' גבורות לכח"ב שבה, והב"ג אחרות דז"א בנ"ה. ועיי"כ גרם ג' מיני פגמים: א' כי בכ"ש ת"ת דז"א המגולים, יש בהם גבורה וחסדים, והם כלאים. ב', כי ג"ג כח"ב שבה, אינם יכולים להמתיק, והם דינים תקיפין ברישא ובסיפא, משא"כ בתחלה שהיו נייחין ברישא, ותקיפין בסיפא. ג', כי אז באין החסדים לבדן, והגבורות לבדן.

וענין עץ הדעת טוב ורע, הוא בזו"ן, ובז"א הוא מקום שמסתיים יסוד בינה, ששם החסדים המגולים, ומשם ולמטה, יונקים החיצונים, להיותם מגולים, ונקרא רע. ומשם ולמעלה מכוסים ביסוד הבינה, ואין שולטין בה החיצונים כנודע, ונקרא טוב.

וז"ס המזוזה, הנתונה בשליש העליון של הפתח, (ל) והענין, כי פתח הוא אחוריים דת"ת דז"א, כי שם האורות מגולים ונפתחין, ויוצאים אל האחוריים, ויונקים משם הקליפות, לכן נקרא רע כנ"ל. לכן ניתנה שם המזוזה, להבריח המזיקים והקליפות משם, שלא יוכלו לינק משם, ונותנין בשליש העליון, במקום שנקרא טוב. וז"ס והיה שדי בצריך, פי': כי שדי סוד המזוזה, ששם שדי כתוב מאחוריה, בעבור שלא

הגהות ומראה מקומות

ואחד אמצעי בין דומם לצומח. שער הגלגולים דף ס"א ט"א ד"ה ודע. ועיין מסכת שבת עג: האי מאן דכניף מילחא ממלחתיא חייב משום מעמר.
(כ) ע"ח ח"ב שער תקון הנוקבא פרק א' ו'.
(ל) מנחות לג: שער המצות פרשת ואתחנן דף פ"ח ט"א ד"ה מצות המזוזה. שער ההקדמות דף ק"ע ט"ב ד"ה סוד המזוזה. ודף קע"ה ט"א ד"ה הנה המזוזה.

(ו) שער הפסוקים בראשית דף ט"ז דרוש ד'.
(ח) שער המצות פרשת עקב. ספר הלקוטים תחלת פרשת בראשית.
(ט) חולין ס.
(י) ע"ח ח"ב שער קיצור אבי"ע פרק ב'. שער המצות פרשת עקב. ספר הלקוטים תחלת פרשת בראשית. ספר ארבע מאות שקל כסף דף ע"ג ובהגהות צמח כתוב שיש ג' מיני מלח אחד דומם ואחד צומח

כי מילוי מ"ה גי' י"ט, שהוא גי' חוה, המלכות היוצאה ממלוי מ"ה דאלפין, כי גם ב' אותיות אחרונים ו"ה במילוי אלפין גי' י"ט. והטעם, כי חוה היא המלכות, אינה יוצאת רק מבחינת ו"ה משם מ"ה דז"א, שהוא מת"ת דז"א ולמטה. כי ב' אותיות י"ה, נשארו למעלה ברישא דז"א עצמו, אך ו"ה שהוא בגופיה דיליה, מלאים אלפין כמנין חוה, לכן משם ולמטה גימטריא חוה, תסיר הב' אלפין שיש במילואו וא"ו ה"א, אשר כנגדם רחל באחורים, נשאר גי' טוב, שאין ב' אורות אלו שהן סוד ב' אלפין הנ"ל יוצאין אל החיצונים, ונעשין טוב. הרי נתבאר עץ הדעת בז"א, ובשם מ"ה שבו.

גם בחינתו בנוקבא דז"א הוא כך, כי נודע כי ג"ר כח"ב שבה, נעשה מתנ"ה דז"א. ומג"ח שבהם ודעת שבה, נעשה מן יסוד שבו, ומן ה"ג אשר שם. ואח"כ מתפשטים ה"ג אלו, מחסד עד הוד שבה כנודע. והנה ב' גבורות וב"ש שבה, נמתקו בהיותם ביסוד ז"א, ע"י ב"ח וב"ש המגולים דתנ"ה. ונשארו ב"ג תחתונים ושליש דנוקבא, בלתי מיתוק. אך עכ"ו, אח"כ ע"י עליות החסדים מיסוד ז"א ולמעלה בסוד אור חוזר כנודע, נמתקו קצת גם את ב"ג אחרונים (ושליש). ובזה יובן טו"ר אשר בה, והענין, כי הלא היא עומדת אב"א עם ז"א, וגוף שלה ת"ת שבה, נגד יסוד ז"א ממש, ויסוד ז"א עד טבורה ממש, להיותו ארוך. אך יסוד אמא, מסתיים בחוה ז"א, להיותה קצר. לכן עד מקום הטבור שלה נקרא טוב, כי מתכסה האור ע"י יסוד דז"א המגיע עד שם, ובאים לה אורות דרך מסך יסוד ז"א. ומן טבורה ולמטה האור נגלה, ונקרא רע. והנה את זה לעומת זה עשה אלהים זרין גם בתצוניהם, והזכר יותר רוחניית מן הנוקבא, ולכן כיון ששרשו בז"א, יונק מן הרע יותר מן האחורים שלו. ונוקבא דקליפה מן הרע של הנוקבא דקדושה, שהוא מטבוד ולמטה. ובזה אל תתמה, אם אחוזה בז"א עצמו מן הת"ת שבו ולמטה, ובנוקבא כל בנינה

ינקו החיצונים הנקדאים רע, צריך ואיבך. וזהו שנאמר בצדיק.

וענין מזוזה, הוא סוד מלכות, כמ"ש לך במקום אחר טעם הנסירה, כי למה האציל את האצילות זרין אב"א, לשיצטרך אח"כ נסירה. והענין, כי ע"י מעשה אדם עובד אדמה, ומסיר הקוצים הם הקליפות מן הכרם. וקודם יצירת האדם, היה אפשר לינק לחיצונים, מאותן האחוריים המגולים, הנקרא רע כנודע. לכן ניתנה למלכות שהוא סוד מזוזה אב"א בפתח ההוא וסתמה, ולא יכלו החיצונים להתאחו באחורים המכוסים זה בזה, כי בפנים אין להם אחיזה, וגם לא באחוריים, להיותם מכוסים ע"י המלכות שהוא המזוזה. אמנם האחיות שיש אל החיצונים במקום ההוא, הוא נגד הראש של הנוקבא, כי הראש עגול ואינו רחב, לכן אינו נדבק בגופא דז"א, ושם יש אחיזה אל החיצונים גם בז"א. וכנגד התפשטות זרועות ושוקיים של הנוקבא כי נודע כי הנוק' אין נדבקת בזעיר אנפין, רק בגופא לבה, קו האמצעי. רק זרועות ושוקיים דידה, נגד זרועות ושוקיים דידה, היו אפשר להתאחו, משא"כ עתה. וז"ס וכנפיהם פרודות מלמעלה האמור ביחזקאל, ונתבאר בספר התקונים, דמתפרשין בדרועין ושוקין דא מן דא, ואז באותן המקומות יכולין החיצונים להתאחו, ובחי' מקומות אלו נקרא רע בז"א עצמו, לא ששולטין הקליפות ומגיעין עד שם, אלא שמשם יניקתם ונמשך אליהם עד מקומם.

ועתה נבאר מלת טו"ר דז"א ע"ד הנ"ל, והוא, כי בז"א שם מ"ה דאלפין, וכאשר תכה יר"ד פעמים ה"א, גימטריא ק"כ. ואח"כ ה"א פעמים וא"ו, ג' ע"ת. והכל גי' קצ"ח. ותכה וא"ו פעמים ה"א עם הכולל, הרי רע"ו, (מ) והוא עץ הדעת טוב ורע. והענין, כי כל בחינת הכאה הוא באחודים, כי האודות מכים זה בזה. ומתנוצצים ומתרבים ע"י הכאתם ופגיעתן זה בזה כנודע, ואז יוצאין ניצוצין מז"א אל האחורים, ונעשין רע. וענין טוב, כבר ידעת

הגהות ומראה מקומות

(מ) ע"ח ח"ב שער לאה ודחל פרק ב'. ספר בית שער לכונות מן אות קל"ה המשך.

רע. ועתה נבאר ענין הבל, איך נתפשט. כי הלא נפש דהבל, נתגלגל בשת, בנו של אדה"ר. ושת ניתן בו בחינת הטוב (דנפש) אך בחינת הרע נסתלק, וניתן לבלעם הרשע. וכבר ידעת, כי אף בבירור הרע, נשארים בו קצת נצוצי קדושה, וצריכין להתברר אח"כ, כאשר נתבאר אצלינו בסוד בלעם. והם סוד טוב ורע של בחי' הנפש, והם אותיות הבל, כי ה' של הבל הוא נפש דטוב, וזה לקח שת, וזה כל שת"ה תחת רגליו, שת"ה הם אותיות ש"ת ה'. ונפש הרע של הבל, הם אותיות ב"ל, ואותו לקח בלעם, וזה משפטים ב"ל ידעום, כי אותיות בל מורה על הקליפה.

ואחר שנתקן הנפש, נתקן הרוח, כנדע כי אין האדם נתקן ע"י גילגול, אלא כסדר, תחלה נפש, ואחר שנתקן לגמרי, אז בא הרוח לתקן, ואחר שנתקן הרוח, בא נשמתו לתקן, ואין כאן מקום דרוש בזה. אמנם סוד הרוח של הבל, כלול ו"ק כנדע, וזה ניתן לנח הצדיק. ולהיות כי רוח שהוא ת"ת כלול ג' קוין, שהם חג"ת, יפת נגד חסד, הם נגד גבורה, שם נגד ת"ת. והנה בחי' תפארת שנתגלגלה בשם בן נח, הוא רוח, בחינת הת"ת עצמו הכולל ו"ק. אך נח אביו, הוא בחינת התפשטות הו"ק שבת"ת. והנה הנפש, כבר ביארנו, שנתקן ונתברר הרע שבה וניתן לבלעם. אבל הרוח לא נתברר, והיה מעורב הטוב ברע, לכן תראה, כי מן חם יצא טבי עבדא של ר"ג, מן בחינה זו. וזה טבי, הוא הטוב שנתברר מן הרע.

אח"כ נתגלגלה הנשמה במשה ע"ה, והנה הנשמה לא נתערב בה רע מעולם כנ"ל, והיה טוב לבד. וז"ס הנאמר במשה, ותרא אותו כי טוב הוא. וכבר ידעת, כי כשבא הנשמה, אז באים שם הנפש הרוח מתוקנים תחלה, לכן תראה, כי כל הנ"ל נרמזו במשה. כי ש' דש"ת במשה, ושם כלולו במשה, ה' דהבל במשה. וז"ס וגם ידעתוך בש"ם (ס) וגם מצאת חן בעיני, אם נא מצאתי חן בעיניך, כי אותיות

ושיעור קומתה נגד מקום הנ"ל, אין בה אחיזה כ"א מטיבורה ולמטה, כי אין היונקים שווין, כי הנוקבא יונקת מן טבור הנוקבא (ולמטה) דוקא, אך זכר יונק מן הזכר עצמו. והנה סוד מלת טוב ורע בנוקבא הוא, כבר ביארנו, כי הה"ג דגדלות מתפשטות בגופא דנוקבא, וג' גבורות מהן נמתקו לגמרי, וב' אחרונות נמתקו קצת, ע"י ג' חסדים דז"א כתנ"ה שבו, המתערבים אורות שלהם עם הה"ג, וממתקים אותו. נמצא כי אותו המתוק של ג"ח הנ"ל, המתערבים עם הה"ג דנוקבא ויורדים עמהם. לכן בחינת חסדים הממתקים נימנין בפרטות, כי הם גוברין וממתקין ע"י, וכ"ז נקרא טוב, אך עיקרות טוב, הוא בחינת מיתוק החסדים, ורוב הטוב מהן, כמ"ש בע"ה. אך המיעוט הוא מן הגבורות, לכן נמנו בפרטות, והענין, כי ג"ח הממותקין, הם ג' הויר"ת, והם י"ב אותיות, הרי הם בפרטות, כי כל הטוב נמשך מהם. והג' גבורות המתמתקות כנ"ל ע"י האור חוור, (עם ב"ג) הם הה"ג, ה' הויות בדרך כללות, ואם תצרף י"ב וה', ג' טוב. אך הרע, הם בחינת ג' מוחין דקטנות, שיורדין ביסוד דנוקבא, אחר שבא מוחין דגדלות, ואלו אין להם מיתוק, ומשם יונקים החיצונים מן הטבור ולמטה, ונקרא רע, והוא, כי ג' אלהים הם, והם ג' רנ"ה, וגם יש בו ה' אותיות פשוט, וי"ג אותיות מילויים, הרי י"ח אותיות י"ח זרנ"ה, גימט' ורע, הרי נתבאר טר"ר בזו"ן היטב ע"ד הנ"ל.

הנחש השיאני ואוכל :

ארז"ל (נ) אחר שבא נחש על חוה, הטיל בה זוהמא, וילדה קין והבל. קין יצא מסוד נר"ן, של הקדושה מסטרא דטוב, וגם מעורב בו רע בנר"ן. והבל יוצא ג"כ בבחינת נר"ן, וכבר ידעת, כי הבל מיעוטו רע. והענין, כי תערובות הרע שבו, לא היה אלא בנפש ורוח, אך הנשמה כולו טוב, ולא נתפשט בהם

הנהרות ומראה מקומות

הפסוקים פרשת תשא סימן ל"ג דף קנ"ד ט"ב בפסוק ויאמר משה. שער הגלגולים הקדמה כ"ט דף ע"ט.

(1) ע"ז כב:

(2) ספר הלקוטים פרשת נח סוף סימן ו'. שער

חן הן נח. אמנם בשם אמר לשון ידיעה, ובנח לשון מציאה. והענין, כי שם, כל אותיותיו גלוי וידוע במשה, וז"ס ידעתוך בשם, ידיעה ממש. אבל נח לא נרמזו אותיותיו במשה, ואינם רק מציאה, ולא ידיעה הנגלית לעין. רק מציאה, כמו שמוצאין בכח הנעלם מן העין. וחזר ואמר משה אם נא מצאתי. פי': כי אותיות שם אני יודע כבר, שנרמזו בי. אך אותיות נח אינם נודעים, אבל אם כך הוא אמת שמצאתי ח"ן בעיניך שהוא נ"ח, עשה עמי חסד הזה שהודיעני נא את דרכיך, ובה אדע כי מצאתי חן בעיניך, שהוא נ"ח כנ"ל.

הוא ישופך ראש:

משם הרב ז"ל. דע, שחטא אדה"ר גרם, שיצאו הגבורות קודם החסדים בלתי ממותקים, ועי"ז נולדה קטטה בעולם, והקליפה רצתה לינק מן הקדושה, ואינה שולטת כ"א בעקב של הנוקבא הנקרא עקב בסוד פסיעה לבר. וז"ס ידיעת הטומאה ח"ו, מלשון וידע אדם אשתו, שהוא סוד קליפת נוגה דאפתי לאיתתא. כי אדה"ר שכב אשתו נדה, ובימי החול, וגרם לעקב הזה קלקול, ופרץ הגדר הקדושה של החשמ"ל, בסוד וידעו כי ערומים הם. לכן פורץ גדר ישכנו נחש. והנה סוד פתוי נוגה, נתבאר בויקרא, שהיא גונבת החסדים מזווג הקדושה, כי נכללה שם בעת הזיווג, ומוציאה לחיצונים. וז"ס מים גנובים ימתקו.

ויקרא האדם שם אשתו חוה, כי היא היתה אם כל חי:

חוה גימטריא י"ט, ע) והוא מילוי הוי"ה דאלפין. לכן האדם שהוא גי' שם מ"ה, הנה אשתו ראוי שתקרא חוה, כי ממנו נעשה. לכן נקראת חוה ג"כ, כי היא נוקבא דז"א. שהיא

בחצי שם התחתון, כי שם י"ה באו"א, ושם ו"ה בז"א ואילך, והנה מילוי ו"א"ו ה"א, המילוי לבר גי' ח', והפשוט ו"ה, הרי חו"ה, כי ח' הוא מילוי ו"ה פשוט, כנלע"ד חיים. גם נלע"ד, והוא יותר אמיתי, כי שם מ"ה בז"א כולה, והנוקבא היוצא מכנגד חצי השם שהוא ו"ה, לוקחת המילוי שלהם שהוא ח', ועם אותיות ו"ה הרי חו"ה. גם חוה נקרא כך, כי הזכר נכלל בי', והנקבה בט', ושניהם י"ט גי' חוה. וז"ס אברהם הוליד לק', ושרה לצ'.

פי' הפסוק אם כל חי, עי' בס' הגלגולים: ענין שמות האדם וחוה קין והבל ושת: דע, כי אדם שם מ"ה דאלפין. אמנם השם לברו הוא כ"ו, ונוסף עליו עד תשלום מ"ה והוא י"ט, גי' חוה. גם תכוין, כי כבר הודעתך, פ) כי מת"ת ומלכות של חכמה, משם נאצלה הבינה ומהם נבנית, שהוא סוד ו"ד שבמילוי יו"ד, הם ת"ת ומלכות דחכמה, ומהם נבנית, לכן נעשית ח', שהוא דו, ד' על וא"ו, להיות נוקבא על דכורא. לכן אותיות ו"ה דהוי"ה שבחכמה, הם רומזים אל ת"ת ומלכות. הנה כשתמלאה באלפין וא"ו ה"א, גי' כמנין חוה, שהיא הבינה הנבנית עי' ת"ת ומלכות דחכמה הנקרא מ"ה. גם סוד גדול, דע, כי להיות ת"ת ומלכות אינם רק י"ט ספירות לבר, רק אם תחבר הת"ת למלכות, יהיה הת"ת י"ט, וגם המלכות בעצמה י"ט, כי זהו סוד עשרה עשרה הכף האחד. וכשתמלא י"ט כל אחד ואחד כלול מי', גי' ק"ץ, ולכן נקרא המלכות קץ הימין והנה בינה נקרא חוה, על שם גי' י"ט, לרמז שנבנה מת"ת ומלכות שבחכמה שהם י"ט ספירות. וגם כי ממנה יצאו ת"ת ומ"ל, כללות מי"ט ספירות.

אמנם דע, ענין המלכות כבר ידעת, כי היא מדתה נגד תנה"י דז"א, שהם ד"ס. מאלו ד' נמשכין לה גולגולת ומוחין, נמצא כי ד"ס הראשונות, יתיחס אל ז"א ברדאי, ולא נשארה לה מספירה שלה, רק ו"ס כמנין ה"א. אך ז"א

הגהות ומראה מקומות

פ) ע"ח ח"א שער מטי ולא מטי פרק גי' דף צ"ח ט"ב ד"ה וכן הענין ג"כ בבינה. וסוף פרק ה'. ספר עולת תמיד דף צ"ו ד"ה וכן הוא.

ע) שער הפסוקים בראשית סימן גי' דף י"ז פסוק זה. ע"ח ח"א שער התקון פרק גי'. ח"ב שער הירח פרק ב'.

זו"נ תמיד פב"פ, ויהיה תמיד מוחותיו שלמים ברוחניות. אך אחר שחטא אדה"ר, גרם שיהיה אב"א, ומוחין שלהם מסתלק תיכף אחר התפלה. ונשאר כלי ריק בלי מוחין. שהם סוד החיצונית לבר, והן בתים של עור, בלי אזכרות בתוכן, שהם כתב התפילין. וז"פ ויעש ה' אלהים (כתנות אור) שהם אר"א, שמהם נמשכין התפילין. לאדם ז"א. תפילין דרישא. ולאשתו נוקבא, תפילין דדרוע. כתנות עור בבחינת עור לבה, משא"כ קודם החטא.

ויהי מקץ ימים ויבא קין:

כי אות צ' פשוטה, נחלקה לב' אותיות ין, הרי קי"ן וק"ץ חדא הוא ואותיות שוות. (ק)

ואל קין ואל מנחתו לא שעה:

(ר) דע כי צפרה גימט' שעה, שהוא בסוד לאה, מקבלת ש"ע נהורין מפנים דא"א. והנה לפי שהוא לקח צפרה מבעלה, ופגם בשע"ה לכן לא שעה.

כי שבעתים יוקם קין ולמך שבעים ושבעה:

הנה משה היה לו ז' שמות, (ש) והרג את המצרי שהוא גלגול קין. וגם יתרו היה לו ז' שמות, (ת) כי כשהרג המצרי, הרגו בשם מ"ב, כדי להעלות נפשו. ואז נדבק ביתרו ונתגייר, וכפר בע"ז. אבל לבלעם הרשע, לא רצה להמיתו בשם המפורש, רק בחרבו הטמאה. ולזה לא אמר אמות מות ישרים, אלא תמות נפשי מות ישרים, כי נפשו מתה מיתת ישרים,

הגהות ומראה מקומות

ד"ה וז"ס וגם צפור מצאה בית. ופרק י"ד דף ר"א. (ש) סוטה יב: מגילה יג. שער הפסוקים פרשת בראשית דף ר"ד בפסוק כי שבעתים יקם. פרשת בלק בפסוק וירא את הקיני. ספר הלקושים פרשת קרח. שער הגלגולים הקדמה ל"ג הקדמה ל"ו. (ת) מכילתא פרשת יתרו.

בהצטרפות ט"ס שלו עם הד' של המלכות שהם שלו ג"כ, הם כמנין י"ג גימ' וא"ו. ובוזה תבין, למה הוא נקרא וא"ו, ומלכות ה"א. וענין קין הוא, כי עולה כמנין אהי"ה דידין עם השם, הוא קס"א, גם השם בריבוע כזה: יפ"י, הפ"ה, ופ"ו, הפ"ה. אם תסיר ד' אותיות עיקר השם העולה כ"ו, נשאר ק"ס כמנין קין, גימט' צלם. לפי שקין הוא מאמא אהי"ה דידין, גי' צלם.

והנה הבל, אינו הוי"ה כמו קין, רק ממילוי השם דס"ג, אם תסיר שם עצמו שהוא כ"ו, נשאר ל"ו כמנין הבל. נמצא, כי מתוספות השם וממלואו, יוצא הבל, ולא מריבועו כמו קין. וז"ש ותוסף ללדת את אחיו את הבל, בלשון תוספות. אמנם קין שהוא מריבוע של שם, נאמר קניתי איש את ה', ר"ל עם הוי"ה ממש, כי קין עם ה' שהוא כ"ו, עולה קפ"ו. אמנם שת, הוא מריבוע שם ב"ן, כזה: אם תרבע יו"ד פעם יו"ד, ה"ה פעם ה"ה, ו"ו פעם ו"ו, ה"ה פעם ה"ה, עולה תשמ"ד, ועם השם עצמו הרי תשמ"ה, תסיר מהשם המילוי דאלפין, דהיינו מ"ה, נשאר ש"ת.

ויעש ה' לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם:

בספרו של ר"מ, היה כתוב כתנות אור בא'. (צ) אמנם סוד הענין, כבר ידעת, כי אדם ואשתו רומזים לזו"נ, והנה ידעת בסוד התפילין, כי יש בהן בחינה פנימית וחיצונית, כי הבתים הן רק חיצונית המוחין, והם עור. אבל התפילין בעצמן, הם סוד א"פ, כי הם סוד האזכרות והויות המוחין בעצמן. והנה כבר ידעת, כי קודם שחטא אדם, היה ראוי שיהיה

(צ) מדרש רבה בראשית כ"ב"ט.

(ק) שער הפסוקים בראשית דף כ"ד בפסוק ויהי מקץ ימים. שער המצות פרשת ראה דף קי"א ט"ב ד"ה ודע כי ק'. ספר הלקוטים פרשת ראה בפסוק פתוח תפתח. ועיי' שער הכונות ענין פורים דרוש א'. (ר) ע"ח ח"א שער א"א פרק י"ג דף קצ"ט. ע"א

בגלגול נבל הכרמלי. אך גופו לא מת רק מיתה טמאים כנודע.

כי שבעתים וכו' :

ת) כבר ביארנו בכמה מקומות, היות שאול המלך מגלגול קין. אמנם דע, כי היה גלגול למך, ולמך בהפך אותיות מלך, כי הוא המלך הראשון שמלך על ישראל. והנה מלמך עד שאול ע"ז דורות, ואז נהרג שאול ע"י עצמו, ונפל על חניתו, כי היה חייב מיתה מזמן למך, שהרג את הנפש את קין, וזהו למך שבעים ושבעה, שלמך יוקם אחר ע"ז דורות בימי שאול. (הג"ה משם צמח, "שנה" ויולד "את" למך ר"ת שאול, למך דהיינו שאול מלך).

אז "הוחל" לקרוא "בשם ה' :

ר"ת ה"ל"ב א) והוא אותיות הבל בהיפך אתוון, על שנתגלגל באנוש ועבד ע"א (בס"א וכפר בע"ז).

ויתהלך :

דע, כי כשמת חנוך, היה יותר גבוה ממדרגת משה, כי הוא רבו של משה, והוא מלאך זגוגנא"ל. וגם כי הוא השיג חיה, ומשה נשמה, אך משיח ישיג יחידה. וראוי היה משה שיזכה למלאך, אך שגרם החטא, בעבור ערכונות ערב רב, שהיה רוצה לתקנם ולא תקנם. וחנוך לא היה רוצה לתקן דורה, כי קודם מתן תורה לא היו ערבים זה בזה. אך אליהו לא רצה בערכות, והיה מקנא, ורוצה להורגם, ונסתלק מערכות, ונכנס תחתיו אלישע.

ויחי למך וכו', ויולד בן ויקרא שמו נח :

אמר הר"מ מינץ ששמע ממורי זללה"ה, כי מה נשתנה בכאן מכל השאר, שנאמר בהם ויולד את מתושלח, ויולד את למך, וכן בכולם. וכאן נאמר ויולד בן סתם, ואחר כך ויקרא שמו נח. והענין, כי עד מתושלח היה צדיק א'

בכל דוד ודוד מאותן י' דורות, וכשבא מתושלח היה צדיק גמור, וחותר וכורת כל הקליפות, בכח חרב פיפיות אשר בידו, שהוא שמו יתברך, לכן נקרא מתושלח, מלשון ואיש שלחו בידו, בשלח יעבורו, לשון חרב. וכשנולד נח, אבד מתושלח כח החרב הזה, והיו הקליפות רבות מאד, לכן נתיירא אז למך לקרא שם לבנו בעת לידתו, עד שיגדיל, ואח"כ ויקרא שמו נח, כי כל מה דאתגלי שלטא עליה עינא בישא. (ואמר הר"מ כי אינו זוכר באמיתות מ"ש לו מורי בזה).

לא ידון רוחי באדם לעולם בשג"ם הוא בשר :

הנה קודם החטא של דור המבול, היה חיות של אדם בא מצד א"א, דתמן אורכא דיומין, לכן היו מאריכין ימים זמן רב. אך אחר החטא, אינו בא רק מז"א, הנקרא זעיר יומין בכמה מקומות. וז"ש הקב"ה, לא ידון רוחי של א"א באדם, כי עי"כ יחיה לעולם. (ובזה י"ל) והואיל בשגם הוא בשר, והם רודפין אחר תאוות הגשמיות גופניות, לכן והיו ימיו ק"ך שנים בלבד ולא יותר. ב)

ונח מצא חן בעיני ה' :

מהרח"ו ז"ל. כבר ידעת כי סוד (ע"י) שם מ"ה בריבוע ק"ל, ובהסיר ממנו הפשוט שהוא שם ע"ב המכסה ראות, ואז סוד ע"בים סתר לו ולא יראה, ואז נשאר ח"ן כמנין נ"ח. וזהו מצ"א חן גימט' ק"ל, כמנין עי"ן. וח"ן הוא הפנימי, וזהו בעינ"י ה'. גם יוסף יסוד מצא חן, כי זווג תלוי בעינים, כמארו"ל נוטלת מאור עיניו של אדם. ואור היסוד בא מעינא פקיא, בסוד הנה עין ה' אל יראיו למיחלים לחסדו, יסוד המצפה לה"ח שיכנסו בו, לכן נח ויוסף שהם ביסוד אבא, לקחו אור שבעינים שהוא חן להזווג, וזהו ויט אליו חסד, כי ענין חן הזה, הוא התפשטות ה"ח.

הנהות ומראה מקומות

ולשת גם הוא יולד בן. ועיין שבת קי"ח. זהר בראשית נו. רמב"ם פ"א דע"ז ה"א. ב) עיין זהר בראשית ב' מן אות תי"ט.

ת) ספר הלוקטים בראשית בפסוק ויחי שת חמש שנים. א) שער הפסוקים פרשת בראשית דף כ"ו בפסוק

ט ע מ י ה מ צ ו ת

הקדמה לטעמי המצות

והוא לבאר שורש מ"ע ומצות ל"ת מה ענינם, ונבאר ענין הלאוין שבתורה

האיך רמוזים:

שהם: התקבצות, והתפשטות, והתקבצות, ואמנם התקבצות הראשון בדעת שלה, הם ג"כ ה' מיתות ב"ד כנ"ל, אך התפשטות והתקבצות שני, הם מחולפים משל דכורא. ואיני זוכר איך הוא, אם מתחלף התפשטות בהתקבצות, כי התפשטות יהיה גזרות ב"ד, והתקבצות יהיו ב' בחי': לאו הניתק לעשה, ולא שאין בו מעשה, או אם הוא מתחלף הלאו שאין בו מעשה, בלאו הניתק לעשה, ואיני זוכר ב'), ואמנם מ"ע, הם בבחינות החסדים, כידוע כי שם אל בחסד, ואל במילואו גי' קפ"ה, וב' אל גימ' ש"ע, שהוא סוד מ"ע, שהוא ש"ע וד' אותיות דב' אל והכולל, הרי עשה:

ג) ענין מה שארז"ל, כל לא תעשה שבתורה נשים חייבות, חוץ מבל תשחית כו'. וכל מצות שהזמן גרמא, נשים פטורות וכו' ד) והטעם הוא, לפי שכל לא תעשה היא בגבורה, שהוא חלק הנשים, חוץ מבל תקיף, שהאשה אין לה דיקנא. אבל מ"ע, הם החסדים המכוסים, ולכן נשים פטורות, לפי שאין הנשים שהם רחל ולא, נוטלת חלק בהם. לפי שלא אינה יכולה ליטלם, רק בכיסוי גמור, ורחל ג"כ אינה נוטלת, לפי שהיא אינה מתחלת, רק מן החסדים

א) דע, כי יש ד' מיתות ב"ד, ויש מיתות בידי שמים, ויש כרת, וב' אלו האחרונים, נחשבים לאחד, כי שניהם בידי שמים, רק שזה קודם לזה בזמן, אך המיתות ב"ד, חלוקים במציאותם עצמם. והנה הם ה' מיתות, כנגד ה"ג המכונסים בדעת ז"א, כי כל הלאוין הם גבורות כנודע. ואמנם ה' אלו, הם מתפשטים בה"ק דז"א, ומעורבים עם חסדי ז"א כנודע. ויש בהם ב' חלוקות: ב"ג ושליש מכוסים, וב"ג וב"ש מגולים. והמכוסים נקראו לאו שאין בו מעשה, כי בהיותם מכוסים, אין בהם מעשה. והמגולים, הם נקראו לאו הניתק לעשה. פי': כי כל עשה הוא בחסדים. והנה גבורות אלו הנמתקים עם החסדים ניתקו לעשה, כי הוסרו ונמתקו מבחינת גבורות, ונעשו חסדים. ואמנם על ב' בחינות אלו אין לוקין עליהם, כי החסדים הם מבסמים אותם.

אח"כ הה"ג אלו, חוזרים ומתקבצים ביסוד דז"א, ומשם ניתנו לדעת הנוקבא, משא"כ עד עתה. ולכן אלו הגבורות שביסוד, נקראים גזירות ותקנות חכמים, שכל אלו הם בסוד נוקבא, שהיא מקבלת מיסוד דכורא, וכ"ז הוא בדכורא. גם בנוקבא יש לה ג' בחינות אלו.

הגהות ומראה מקומות

שערים שנדספו בירושלים עיה"ק דף ד' בהגה"ה.
ג) שער מאמרי רשב"י זיע"א דף ט' ד"ה עור ירצה.
ד) ברכות כ: שבת סב. עירובין כו. חגיגה ד.
ד"ה ל. קדושין כט. מנחות מג.

א) שער המצות דף ב' ט"ב ענין כולל בענין מצות עשה ולא תעשה. ועיין שער המצות פרשת תצא דף קמ"ג ט"א ד"ה מצות המלקות.
ב) בדפו"י כתוב הגה"ה ע"י בשער המצות מח'

רמ"ח אברים שלה נכללים ברמ"ח אברים שלו, ומהם נעשים. אבל מל"ת, הם נגד שס"ה גידים, ויש לו שס"ה בפני עצמו, ולה בפני עצמה שס"ה, כי הם נבדלים אותם דדכורא מאותם דנוקבא, ואינם מחוברים, רק בבשר העליון והחיצון של רמ"ח אברים, ולכן גם היא חייבת בהם בפני עצמה.

ולהבין לשון הזהר אומר, שמי עם י"ה שס"ה, זכרי עם ו"ה רמ"ח, ובוה תבין איך ברמ"ח איברים נכללת עמו, ובשס"ה אינה נכללת עמו, ויש לה שס"ה גידים אחרים וזולתה. והענין הוא: כי הלא הגידים אשר בהם בחי' הדם, מתפשט לחיות הגוף כנודע, הנה הם רמוזים בשם י"ה במילואו, שמי עם י"ה שס"ה. והענין, כי חיות האדם נמשך מאו"א, הנקרא י"ה, והוא באופן זה: כי י' דשם י"ה במילואו גימ' ק' וה' של שם י"ה, שהוא סוד אמא, אשר בה סוד הציורים, סוד וייצר ה' את כר', כי הוא סוד נקודת צירי כנודע. ולכן ה' של שם י"ה אשר רומזו בה, נצטיירה בסוד ב' ציוריה, כי צורת ה' הוא ד"ה, או ד"י, ושניהם גי' כ"ה, ועם יו"ד שהוא ק', הרי הכל בגימ' ד"ם, כי הדם הוא נמשך מאו"א להגידים, כי כל חיות נמשך מאו"א, ולכן השס"ה גידים הם למעלה בשם י"ה, שהוא גימ' ט"ו, ועם ב' אותיות י"ז כמנין גיד, הרי הגיד והדם שבתוכו, נמשך מאו"א.

ואמנם היות מספרם שס"ה גידים, הוא ג"כ משם י"ה, כי הלא ביארנו, כי שם י"ה הוא גיד, שהוא י"ז עם ב' אותיותיו, והנה גם הוא גי' דם כנ"ל, וכאשר נמנה גיד פעמים ד"ם שהוא י"ז פעמים מ"ד, יהיה גי' תשמ"ה, דהיינו ז' מאות וארבעים ושמונה. תסיר שס"ה גידים לו, ושס"ה גידים לה, נשאר ח"י, וזהו גי'ד עם הכולל, גימ' ח"י. והוא סוד הגיד והאבר הקדוש, יסוד הזכר, הנקרא ח"י העולמים,

המגולים למטה, ואלו נקראים שהזמן גרמא. לפי שכבר ידעת, שירידת החסדים למטה, צריך המשך זמן, וזהו במכוסה, לפי שמעכבים אותם המחיצות מלידה, ונמצא כי הזמן גרמא להם לירד. אבל החסדים המגולים, יורדים בתוכו במרוצה, לפי שאין להם מחיצות המעכבים אותם, כנזכר אצלינו בדרוש של י"ג שנה של זעיר. ג) ולכן נקרא מ"ע שאין הזמן גרמא, שאלו נוטלים רחל, לכן הנשים חייבות בהם.

והנה מה שארז"ל בספר הזוהר, שמי עם י"ה שס"ה, זכרי עם ו"ה רמ"ח. קשה, למה האותיות ראשונות של שם הם הדינים, שהם שס"ה ל"ת. ואותיות ו"ה הם רחמים, שהם רמ"ח אברים כמנין רח"ם, ד) הטעם, כי כל שם זה הוא בו"א בי"ס שלו, והנה בראש שלו הם אותיות י"ה, והם נעלמות בנה"י דבינה שלו כנודע, לכן הם כולם דינים, והם סוד הדם המתפשט תוך השס"ה גידים להחיות הגוף. אך מת"ת הו"א ולמטה, הוא סוד שם ו"ה, הנה אין שם מתלבשים הנה"י דבינה, והם רחמים, כמנין רח"ם רמ"ח אברים.

ועתה נבאר הטעם, למה נשים פטורות ממצות עשה שהזמן גרמא, לפי שכבר נודע, שהנוקבא היוצאת מהחזה דדכורא ולמטה, ובאותו מקום הם דבוקים ביחד, ומקום ההוא יקרא זמן, כי הזמן הוא היות בחינת יום ובחי' לילה נקרא זמן. וז"א נקרא יום, ונוקבא נקראת לילה. וכל המצות אשר הם תלויים נגד המקום ההוא, מהחזה ולמטה, נקרא מ"ע שהזמן גרמא, לטעם הנזכר, כי שם נקרא זמן. ומשם ולמעלה חייבת, כי אין הזמן גרמא. אבל מ"ע שבמקום חיבורם, הוא מ"ע שהזמן גרמא, ולכן הנשים פטורות ממ"ע שהזמן גרמא, דנוקבא אתכלילת בדכורא, א"כ בעשות הזכר את המצוה, אין מהצורך שגם הנשים תעשנה לבריה, כי כבר נכללת עמו בעת שעושה אותה המצוה, כי

הנהות ומראה מקומות

שער מאמרי רשב"י זיע"א דף ז' ט"ב ד"ה שם תקון ס"ט. ע"ח ח"ב שער מין ומ"ד פ"ו. שער נ' פ"ד. וע"י בסולם זהר בראשית א' דף קע"ו ד"ה ולא יקשה.

ג) שער מאמרי רז"ל אבות דף ע"ז. שער הכונות ענין פסח דרוש א' ד"ה והנה ז"א.

ד) שער המצות דף ג' ט"ב ד"ה עוד אמרו ז"ל.

אשר גיד זה מיוחד בו, ואין לנוקבא אחר כמוהו. דוגמת שאר השס"ה גידין, שהם כפולים ואינה צריכה היא אליו, ולכן חייבת במל"ת. אך רמ"ח מ"ע, הם מחויבים, כי אין לה רמ"ח איברים, רק היא נכללת עמו בו"ק שלו, ולכן היא פטורה באותם שהיא מגעת שם עד החוזה. שהוא שם שהזמן גרמא כנ"ל, ומשם ולמטה (ג) היא חייבת, כי אינה נכללת עמו, ונקרא שלא הזמן גרמא.

והנה היום הרמ"ח שלו והרמ"ח שלה הכל א' הוא, כי הרמ"ח מ"ע יוצאים מב' אותיות ו"ה, כי זכרי עם ו"ה הם רמ"ת. והנה רמ"ח אלו הם בסוד אותיות ו"ה, שהם זו"נ. כי שם מתחברים שניהם אב"א, בסוד האברים והבשר כנ"ל, ואינם נפרדים. ולכן הרמ"ח מ"ע הם למטה, והשס"ה מל"ת הם למעלה, כי הם דם וחיותם דאברים הנמשך. ובזה יתיישב, כי לכאורה היה ראוי להיות להיפך. ואמנם מב' אותיות ו"ה עם ב' אותיות הם גימ' י"ג, וכל זה השורש השם הפשוט, נקרא אתה בסוד המילוי שלה, והוא במילוי אלפי"ן, ולהיותו בו"א הם ואו הא, גימ' י"ט, והוא רמו אל הנוקבא היוצאת מאחוריה, ונקראת חוה, גי' י"ט. ונאמר עתה י"ג פעמים י"ט, גימ' רמ"ח עם הכולל, הרי א"כ אין כאן רק רמ"ח בלבד. משא"כ בשס"ה, שהם כפולים. ויובן עם הנזכר, כי בכאן אין לעצמות גופא ורמ"ח איברים שלה, רק מה שלוקחת ממנו, ולכן נכללת ברמ"ח שלו. וז"ס מה שארז"ל (ד) אשתו כגופו דמיא, אך החיות המתפשט אח"כ, הם השס"ה גידין והם שבתוכם, ואלו לוקחתם הזעיר אנפין מאו"א ואינה צריכה אליו, ולכן יש לה שס"ה גידין אחרים זולתו.

סוד מציאות המצות כולם, מצות עשה ומצות לא תעשה:
נ"ל, כי הנה ב' בחי' אלו של זיווג, עושה האדם ע"י מצוה, והם: זיווג או"א, וזיווג זו"ן.

והענין, כי ג"כ יש ב' בחינות של מצות, והם: מ"ע, ומל"ת. וכבר ידעת מה שכתב בספר הזהר, שמי עם י"ה כו', ה) הורו בזה: כי מל"ת תלויים בב' אותיות י"ה, שהם או"א. ומ"ע בב' אותיות ו"ה, שהם זו"נ. והנה בעשית האדם מצוה, גורם ב' זיווגים, כי ב' אותיות מ"צ ממצוה, הם בא"ת ב"ש י"ה, הרי זיווג או"א, שהם י"ה. וזה נעשה ע"י קיום האדם מל"ת, בסוד שמי עם י"ה שס"ה כנזכר. והענין, כי שמי הם באבא אחורי אבא קפ"ה, אות י'. וקס"ו באמא אות ה', ושניהם בגי' שמי, ובהתחברם עם י"ה שורש הב' שמות הנזכר, אז הוא שס"ה, כמנין ל"ת, כי ע"י קיום האדם מל"ת, גורם להתחבר שמי שהם אחורים דאו"א, עם הפנים שלהם, אז הכל גי' שס"ה, ונלע"ד חיים, כי להיות זיווג או"א נעלם ועליון מאד, ולכן להיות מל"ת, שהם דינין, גורמין חילוף ונתחלפו ונעלמו בב' אותיות מ"צ דמצוה.

וכשהאדם מקיים מ"ע, גורם זיווג זו"נ, שהם ו"ה דהויה של מצוה, כי מצוה היא אותיות הו"ה, רק שב' אותיות ראשונות נתחלפו בא"ת ב"ש כנזכר, ואז ו"ה עם זכרי רמ"ח מ"ע.

ומצאתי בפ' הר"ר משה פיס בשם מורינו זלה"ה, דע, שיש ג' מינים בעשיית מצוה: א', שמתקן הפגם שעשו העבירות בעולמות אבי"ע, ונסתלק האור, ובמצוה מתקן אותו הפגם. ב', שעושה יחוד או"א. ג', שעושה זיווג זו"נ, כמו הרוך דין אמת לאמתו, וכאלו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית. וההפרש שיש בין יחוד לזיווג הוא כמ"ש, זיווג זו"נ, ויחוד או"א. ובזה יובן למה נתחלפו אותיות י"ה במצוה, לאותיות מ"צ בא"ת ב"ש, שהמצוה עושה יחוד לבדו בין או"א ולא זיווג, וע"כ הם אותיות מחולפות, כי הזיווג הוא סוד חברו הטיפה בטיפה פנימית. אבל יחוד הוא ב' גופים מתחברים ונעשים אחד כמו יחוד. אבל

הגהות ומראה מקומות

רעג: רעת: ת"ז בהקדמה ד: יא. תקון ב' ית. ת"י כו. תכ"ב סד. תכ"ט עג. תנ"ה פח: פט. תס"ט קז: תק"ח צ"ט ט"ב שכ"ו שלי"ב. קג ט"ב ש"ב. קח ט"ד

ג) נ"ל שצ"ל ולמעלה.

ד) מנחות צג: בכורות לה. זהר ח"ב קיז:

ה) זהר ח"א כד. רנב. ח"ג קי: רכב: רכח:

אך עכ"ז הוא יותר מבוסס משל חול, אחר חצות. גם בליל ר"ח אחר חצות, או ליל יו"ט אחר חצות. דינם כמו בשבת אחר חצות, אע"פ שאין זיווגם כליל שבת, עכ"ז ת"ח מותר לשמש או מטתו. בליל טבילה, היה נוהג מורי זלה"ה להיות נעור עד חצות הלילה, ועוסק בתורה, ואח"כ משמש מטתו, וקורא ק"ש. וכל זה כדי שלא יבא לידי הרהור כלל, ואולי ח"ו יבא לידי קרי.

(ח) בענין המשמש מטתו לאור הנר, שאמרן רז"ל דהוויין ליה בנים נכפין, לא מבעי בשעת הולדת הולד, אלא אפילו אחר עיבור אשתו, עכ"ז הוויין לו בנים נכפין. גם היה אומר, כי לא סגי במחיצה שיראה אור הנר בתוכה, אבל צריך שתהיה מחיצה גמורה, שאין שם אור הנר כלל ועיקר ניכר בבית לגמרי, ואם לא יעשה כך, לא ימלט מלהיות בנוי נכפין. עכ"פ אותם שאירע להם דבר זה, אפילו בזקנותם, תבא להם, אם לא בא בבחרותם, ואמר שרוב קטנים מתים בנכפים בעון זה. וחכם א' בזמננו, נענש בגילגול שיעיר עזים בעון זה, בימי מורי זלה"ה, לפי שגרם מיתה נכפית לבניו. וז"ס באר "חפרוה" שרים "כרוה, ר"ת חשך בכריית הבאר, ואסור להיות לאור הנר, כדי להמשיך ממעלה אור בבאר הזה.

ובענין העונה, אמר, כי אדם צריך לקיים מצות עונה בימי עיבורה, ובימי יניקת הולד, כי יש זיווג למעלה תדיר, אפילו בעיבור ויניקה העליונים, לצורך קיום העולם, כי הוא זיווג תדיר. ולענין ימי החורף, שאלתי אותו אם אמלט עצמי, ואפטר מן העונה, להיות זמן קור, כדי שלא אצטרך לטבול, גם להיותה בימי עיבור ויניקה. והשיב לי, כי אם גם האשה מוחלת ואינה מקפדת, בודאי אז הוא פטור. אך עכ"ז טוב לקיימה. ואני שמעתי משכנים שלו שידעו בו, שלא היה מקיים מצות עונה בזמנים הנ"ל.

בזו"נ עושה מצוה זיווג, ע"כ הוא בלי חילוף, ו"ה. ע"כ.

(ו) מצות פריה ורביה, נתבאר אצלינו בשער הגלגולים פרק א', לברר הרפ"ח ניצוצין שבתוך הקליפת נוגה, ולהחזיר אל הקדושה. והנה האב ואם נותנים מצד רוחם בשעת הזיווג, ב' כסוים לנשמות: א' מן האב, וא' מן האם. כי הנשמה שיהיה הולד, הוא מחו"ג דזרין עילאין, והלבוש מאביו ואמו. ולבוש זה מסייעו לעשות מצות כי הוא אינו יכול לעשותם שהוא קטן, ובפרט אם הוא מגולגל, כי אין עונותיו מניחים לעשות מצוה, וצריך סעד לתומכו בזה הלבוש. וכן אם הנשמה חדשה היא, ולא הורגלה להיות בעולם הזה, באופן כי המסייעו אינו, רק זה הלבוש. ואפילו השפע שנותנין מן השמים, הוא ע"י הלבוש, וזהו ענין שותפות האדם עם אשתו בולד. ובזה תבין כמה החמירה התורה אל האדם, לקדש את עצמו בשעת תשיש, כנודע שאם יקדש האדם א"ע, ימשיך בנשמה ההיא לבוש קדוש, שע"י זה יזכה לעבוד את ה'. ואע"פ שהיא נשמה גדולה, צריכה אל קידוש אביו ואמו בשעת תשיש, להמציא לו לבוש מעולה, ולא יהיה לבוש זה סיבה לחטא דוגמת יצר הרע, נמצא שאם יחטא הבן העונות נחשבים אל האב.

(ז) בענין הזיווג, בתחלת הלילה נאסר בזוהר פרשת אמור, והטעם מה שידעת, כי אז הוא זיווג יעקב ולאה, שהוא זיווג התחתון מכל הזיווגים, וזהו הטעם שאז תגבורת הדינין. אך מחצות ואילך, הוא ישראל ולאה, בבחינת רחל, שהוא כשיעור קומת ישראל כולה, והוא יותר מבוסס, לכן לע"ה מותר. אך ת"ח אין לו רשות, רק בליל שבת אחר חצות, כי אז הוא זיווג ישראל עם רחל, כמו בשחרית דחול. האמנם ליל שבת קודם חצות, הוא כמו ליל חול אחר חצות, שהוא ישראל עם לאה, בבחינת רחל.

הנחות ומראה מקומות

(ו) עיין שער המצות בראשית דף ז'.

(ח) פסחים קיב: שער המצות סוף פרשת בראשית.

(ז) עיין שער המצות בראשית דף ז' ד"ה ענין הזיווג.

ואמר שרי שרי, ר"ל שרי האחד, להבריה ג' קליפות הקשות: רוח, ענן, ואש. ושרי הב' היינו לקליפת נוגה, שנאמר ונוגה לו סביב. והענין, כי כבר ידעת, שכל הס"א נכלל בר' קליפות אלו הג', שהם ג' שני ערלה, שם הוא טומאת מעשה העבירות. ובקליפת נוגה, תליין טומאת המחשבה. ולזה אמר שרי אחד, אל פעולת מעשה הטומאה. ושרי ב' לטומאת מחשבה. ולזה מועיל הלחש, להסיר מחשבות והרהורים רעים מהאדם באמרו בעת הזאת.

לא תיעול ולא תיפק, כלומר כי קליפת נוגה כשיורדים הנשמות, היא לוקחתם בסוד טקלא, כדאיתא בסבא פ' משפטים, שקליפת נוגה פעמים מכרעת לצד הקדושה, ופעמים לצד הטומאה. וז"ש רשב"י בפרשת משפטים, ראיתי דמעת העשוקים, והפירוש קליפת נוגה כשלוקחת הנשמה, לחסרון כוונת הבוזעל, ולפעמים היא נקשרת לצד הטומאה, ונעשקים כל אותן הנשמות, וז"ס יש נספה בלא משפט. ולז"א לא תיעול ולא תיפק, לא תיעול לקחת הנשמה כנוכר, ולא תיפק, ר"ל: ולא תוציא אותה מידינו. ומ"ש לא דידך ולא בעדבך, ר"ל: איני רוצה בשליחותך כלל, לא בדידך שהוא מצד הקליפה. ולא בעדבך, ר"ל איני בגורלך, שלפעמים נכללת בקדושה, או לפעמים להיפוך.

תוב תוב ימא ארגישת, ר"ל: חזור בך, דהיינו ים מלכות ארגישת, ר"ל: שהס' צירופי אלהים, שהם ס' גיבורים סביב לה, שהיא הרגישתם ר"ל נתנה להם כח להרוג אותך. וז"ש גלגלי לך קראין, ר"ל אותן הגלגלים סביב למלכות שהיא ימא, קראין לך לרצוץ מוחך.

אח"כ אמר, בחולקא קדישא אחידנא, ר"ל: אני בסטר קדושה אוחו לעולם, ואיני כמותך שלפעמים את קדושה, ולפעמים קליפה. בקדושה דמלכא ז"א אתעטפנא, ר"ל: כשם שז"א מתעטף בשערות א"א, המעורבים עם שערותיו בסוד טלית. כן אני מתעטף באותו הארה, כדי שלא

ט) תבין מן התקונים צ"ג, כי כל אזהרת רז"ל על זיווג מע"ש לע"ש הוא, אם משמש לשם הריון, כי צריך לבנים. וצריך להיות זהיר או בזיווג, כדי שישרה בהאי טפה נשמה קדישא עליונה מזיווג עליון. אמנם אם אשתו מעוברת או מניקה, אין לחוש לכך. והטעם כנז"ל, כי כל עצמה של אזהרה זו אינו, רק לבל ישפיע נשמות, רק הנקרא צדיק, ויעלו רק נשמת השבת כנ"ל, ואם היא כבר מעוברת או מניקה בטלה טענה זו. וכשהאדם מתעורר בקישוי אבר בחלומו, יזהר שלא יבעול מיד ע"י קישוי אבר זה, כי יצאו בניו פגומים, ואז נקרא בני תמורה בעצם. ואם היא מעוברת, ג"כ מוליד רוחין ושדין בישין, שהכל צריך שיהיה בכוונת שניהם. סוד הזיווג בשבת, יכווין בשם צמר כ"ד. ובשם זה ניקוד אַזְבוּגָה, ואלו ב' שמות עולים גי' חשמ"ל.

בענין אותן פסוקים הנזכר בזהר לומר בשעת הזיווג בליל שבת, רוח ה' עלי כו', לא היה נוהג מורי לאמרם, ושמענו שהיה מגמגם שאינו מדברי הזהר. הלחש הנזכר בזהר ויקרא דף י"ט, עטיפא בקטפא כו', שרי שרי כו', עטיפא, מלשון רוח מלפני יעטרף. והכוונה, שתיכף משנגזר על נשמת זכר לבוא לעוה"ז, נחצבת גם נוקבא מלבנת הספיר, ועולה למעלה באחור הזכר, בהיכל עצם השמים, ומתעטפים שניהם יחד, ברוח העוטפם ממחצבותם, וזה הרוח בא מרוח פסקניות, כמו שמתעטפים בטלית, והוא דוגמת חתן וכלה, ומנהג אבותיהם בידיהם. בקיטפא, היינו מלכות דלבנת הספיר, הוא קולטא הנקרא קיטפא, שהוא היכל שמתקבצים בו נשמות הנקלטות מלמעלה מן האילן שהוא ת"ת ואמר אח"כ אודמנת, שהוא מלשון הזמנה להבריה הקליפות. כמ"ש רשב"י ע"ה, בפרשת תרומה י' שצ"ל הב לן ונברך, וז"ס אודמנת. ותדע לך שמלת עטיפא, רומז לשם הויה שמשם הנשמות נחצבות, וקיטפא רומז למלכות אדנ"י, שמשם הנוקבא. והאומר אותו הזמנה, יחשוב בזיווג אל ב' שמות הנ"ל.

הגהות ומראה מקומות

ט) שער המצות דף ז' ד"ה חמרות בענין הזוג. י' זהר ה"ג קצא: ובוהר ע"פ הסולם בלק את קכ"ו.

שרי א' נגד זכר, וא' נגד נוקבא לילית. ימא אדגישת, כלומר: ים עליון שהוא אמא עלאה, ארגשת, ר"ל: הרגישו שם ביסוד שלה, שהוא אהיה במרובע, כזה: א', א"ה, אה"י, אהי"ה, שהוא גימ' חול, וחול זה הוא גבול לים, וע"ז ארו"ל, שהיה מראה להים שם אהי"ה, והוא שוקט מזעפו, וחוזרים גלי ים לאחוריהם, ומתיראים משם זה. ואמר לה, שכבר נתעורר שם זה, וגם היא תברח ותעלה למקום ששמו מצולת ים, דהיינו נוקבא דתהומא רבא. וז"ש גלגלי לך קראן, ר"ל: שגלגלי ימא קראין לך, שתחזור גם אתה לנוקבא דתהומא רבא, ואמר גלגלי ולא גלי, לפי שחוזר על גלגלי שם אהי"ה שהם דין, קוראים לה למחוץ ראשה. בחולקא קרישא אחידנא, ה' מנת חלקי וגורלי. תהפך חולקא, ויהיה חלוקא, והוא מלכות. ואז יכוין שאשתו דוגמתה. בקדושא דמלכא אתעטפנא, ר"ל היינו ז"א, שהוא מתקדש כשבא אליו הארתו וקדושה, בסוד טלית, ויכוין שהוא דוגמתו מאפיל בטליתו, ואז מובטח שאותן הטפות לא ילכו לאיבוד, ויעשו מהם גרים, כד"א מבטנו יורשנו אל. תיבת הלחש, גי' הויה דו"א, קי"ו אותיות, נגד אהיה ברבוע ד"ם, וע"ב ברבוע הויה, שהוא ג"כ ביסוד אמא, שנותנים למלכות ביחוד ק"ש. ויכוין שבכח אלו השמות מבריה הקליפה. עכ"מ.

תוכל לבא במקומי לא במעלה ולא במטה. ואם יאמר כן, בודאי שיבא נשמה להולד מסיטרא דקדושא, וגם רובם יהיו זכרים. פירוש ב': צריך אתה לדעת, שבשעת הזיווג, להיות שהוא מעשה בהמות, ונתעורר תאוות הזימה, אודמנית לילית שם, ולקחת הטיפה המתמצית מאבר הקדוש הנשאר בסדין, ועושה מהם שדין. שנית שמכח הטפה ההיא, שולטת בולד שנתהוה מטפה של אותו הזיווג, שהיא לקחה המותר הנשאר בסדין, ותיכף שיוצא לאויר העולם, היא מזדמנית לחייכא בהו. לכן אמר רשב"י, עטיפא, כלומר: המעוטפת בקטפא בסדין, כמ"ש בערוך, שרש קטף, שהוא בגד הרך שמשמין על המכה וכו', והוא בלשון מערב קטפא. אודמנית, היא מזומנת להכנס בסדין זה, לעשות הפעולה שאמרנו. שרי שרי, כלומר תחיר עיטפא וקשר שלך בסדין, לא תעול ולא תיפק, לא תעול בסדין, ולא תיפק, לא תוציא אותן הטפות, שהם לא דידך ר"ל: אותן הטפות שהם לבטלה, לא שלך הם. ולא בעדבך, ר"ל: לא יהיו בגורלך, שלא תעשה מהם שדין כרצונך. ועטיפא וקטפא יחד, גימ' שט"ן, ובכללם עולים גימט' נחש וג' אותיות, וא' המותר נגד הכולל. תוב תוב, כלומר: חזור בתהומא רבא, שהוא מקומה, שמלת חזור איך נופל אלא על מי שיצא ממקומו שיחזור. זכך

פ ר ש ת נ ח

אלה תולדות נח:

ויולד נח שלשה בנים:

(מהאריז"ל). בענין שר המשקים שם ביארנו, ענין נח שהוא יסוד, לכן יש לו ג' בנים. לכן הוליד ברמותו ובצלמו, ג' פעמים ב"ן, והוא נגד ג' קוין נה"י, שכולם נכללים

סוד יסוד אבא, היורד עד יסוד ז"א, ומשקה לבינה גן העליון, ולנוקבא גן תחתון. ולזה נקרא מעין גנים. ונח לשון מנוחה, והוא בחינת יסוד אבא תוך יסוד ז"א:

בו, וג' קיין הם ג' ווי"ן, גימטרי' ח"י, לכן היסוד נקרא איש חי. וכשמתחברין יחד נעשין ש', לכן ר"ת שם חם יפת שי"ח. כי ג' ווי"ן נעשין ח"י, ונעשה מהם אות ש' (ב)

ויולד נח שלשה בנים:

(מהרח"ו ז"ל). הנה אחר שמצא נח חן, שהן החסדים כנ"ל, לכן הוליד ג' בנים, שהם ה"ג, ואינם מתמתקים רק ג', שהם נגד החסדים המגולים. ואלו הב"ג (דנ"ה) מתקבצין ונעשין גבורה א', והם סוד ד' בני"ם כנודע, ונח כשיצא מן התיבה, רצה להוליד בן ד' נגד ב"ג דנ"ה. וחם סרסו, שירא שיהיה לו גרעון מהחסד שלו בגבורה, כי למתקם צריך הארה מהמגולים, וישאר הוא בלי מיתוק, לזה קילל הרביעי שבבניו, ולפי שנח הוליד למטה, יצא כנען עבד עבדים, כולו קליפה.

קץ כל בשר בא לפני:

דע כי החיצונים מושבם באחור. (מצאתי נ"א וז"ל. דע, כי החיצונים מושבם באחור, לכן נקראו אלהים אחרים. ובסיבת החטא, נכנסין בקדושה ובאים לפנים, היפך שם אלהים אחרים, אחוריים ג) וזהו קץ הנזכר בא לפני) וז"ס נזורו אחור, כי ישראל בבחינת פנים, וכשחטאו, חזרו למקום הקליפות שבאחור, והבן.

(מהאריז"ל). סוד תיבת נח, הוא רמז ליסוד אמא, שחזרה ונתעברה מז"א. וז"ס הנזכר בתיקונים ד) שהתיבה סוד אמא. לכן אמר ה', צהר תעשה לתיבה, צהר גימט' אלהים דההי"ן שביסוד אמא. וז"ס ואל אמא תכלנה, אמ"ה גימטריא מ"ו, מילוי ע"ב, דהיינו יסוד אבא, שהארתו מלובשת תוך יסוד אימא. לכן היו

אסורים בתשמיש, כי עוה"ב סוד יה"כ, שאסור בתשמיש.

מה שלא היה נח אדה"ר שברא הקב"ה, כיון דסוף סוף כל בני אדה"ר נימוחו, ואנחנו כולנו בני נח, א"כ מתחלה יהיה כן. אלא בהיות כל הנשמות של המבול צריכין תיקון, בסוד המלכים שירדו, והוצרכו למבול לצרפם, אף שנראה שחטא אדם הראשון גרם שהוצרכו כן, מ"מ נורא עלילה על בני אדם, והעיקר היה מפני מיתות המלכים הראשונים. וזהו שסתם מעיינם של בני נח, והולידו אחר המבול. וז"ש ויולדו להם בנים אחר המבול, ולא קודם, מפני שלא היה זרעם צריכין לתקון. וז"ש, וכל שי"ח השדה, ר"ת שם חם יפת, לא היה בארץ קודם לכן, מפני שעדיין לא המטיר ה' אלהים על הארץ, שהוא המבול שהיה צריך להביא, כדי לתקן כל הנשמות ההם. וע"כ היה ענין הקשת בימיו, דכתיב את קשתי נתתי בענן, משום דנח בעצמו הוא היסוד, וג' גווני הקשת, הוא ג' בניו, והם כלולים בו, ונראה דין שהרי בימי החסידים לא היה נראה קשת, משום שלא היה נראה (בקשת) האבות עצמן שהם יותר רחמים, אלא נה"י, שהם דמות האבות, והם יותר דין, אבל לעולם הם רחמים, כי בהתגלותם מביא דחמים.

חמש עשרה אמה מלמעלה גברו

המים:

י"ל אמאי ט"ו, ולא יותר ולא פחות. ועוד אחר שאמר גברו המים למעלה, ל"ל ויכסו ההרים, היינו למעלה. אלא, בהיות עון דור המבול השחתת זרע לבטלה, וידוע כי דבר זה גורם למעלה, שיצאה הטפה מן הזכר ואין הנוקבא מקבלתם, אלא אוחזין בו החיצונים. וז"ס וירא אלהים את הארץ והנה נשחתה

הגהות ומראה מקומות

בראשית א' אות רל"ה ובדפוס ישן דף כ"ה ע"ב. ג) שער מאמרי רשב"י ויעיא דף ק"צ ט"ב ד"ה שם בדף קכ"ח המשך באריכות. ד) תקון ו' אות ל"ה ובדפוס ישן דף כ"ב ע"א.

ב) שער הפסוקים פרשת בראשית דף ג' סימן ב' בפסוק וכל שיח השדה. פרשת נח בפסוק ויולד נח. ספר הלכות בראשית בפסוק ונח מצא חן. ובפרשת נח בפסוק ויולד נח ד"ה ודע שהשלשה. ועיין בזה

ברוך ה' אלקי שם וגו'. יפת אלהים ליפת וגו'.

וי"ל, למה נקט בשם הוי"ה, וביפת אלהים. ועוד שקילל כנען, ארור כנען, ולא חם עצמו החוטא. אלא בהיות נח וג' בניו בתיבה, ובסוד היסוד וג' גוונים שלו, הם: שם נצח, חם הוד, ויפת יסוד. כענין ויהי יוסף יפ"ת, ובהיות שלעולם בעליון נשאר הרשימו של כל התחתונים שעברו ע"י, ובתחתונים אין בה מן העליונים, לכן בש' דשם, נרמזו בו ג' קוין נה"י. וחם ויפת בר"ת, שעולה ח"י. משום שהיסוד חוזר לכלול את כולם. ולהיות כי בנצח גובר בו שם הוי"ה, דשם עולה כ"ו ושד"י, לכן אמר ברוך ה' בשם הוי"ה. וביסוד לשם נדחו ג' אלהים דקטנות, כשבאו מוחין דגדלות, והג' אלהים מלאים: א' בידין עולה ש', והב' אלהים עם ה' אותיותיו, והמילוי שהם י"ג אותיות, הרי פ"ו וי"ג וה', הרי כולם ק"ד. והג' אלהים לבד בלי מנין אותיותיהן, הרי גימטריא יפ"ת. וע"כ אמר יפ"ת אלהים ליפת, ולא קילל את חם שהוא בהוד, ואפילו שהוא גבורה, הוא קדושה. אלא שאחר שמתפשט ונאחזין בו הקליפות, לכן קילל את כנען, שהוא היוצא ממנו אחרי התפשטות.

(מהרח"ו ז"ל) ענין דור הפלגה. י"ל, איך אמר ועתה לא יבצר מהם, כי אף שהבחירה ביד האדם, היפלא מה' דבר למנוע מחשבותם הרעה. אלא ענינם היו, שהיו יודעין שמותיו של הקב"ה, והיו משתמשין בו מעשיות, והיו יודעין כל מלאך ומלאך כפי מדרגותו, ולהשביע המלאך השולט עליו, כי זהו ענין ההשבעות ושמושי שמות הקדושים, שנדע כל שמושם, להשביע התחתון בשם העליון המשפיע המושל עליו, ואם ישנה דבר זה, לא תעלה בידו כלל שום דבר. ואלו היו יודעין כ"ז. וז"ש בפרשת בראשית, אז הוחל, כי בימי אנוש הוחל לקרוא

הארץ שלמעלה, ומה היה השחתתה, כי השחית כל בשר, דהיינו יסוד העליון הנקרא כ"ל, את דרכו על הארץ, ולא בנוקבא ובוזה נשחתה, שלא היתה מעלה מ"ן כלל, וע"כ הביא עליהם את מי המבול, שהעלתה היא המ"ן שלה, היינו הגבורות. וכשבאין מ"ד על גבורות שלה, נמתקו הגבורות, וזהו לעבדה מ"ע, כי בזה ממשיך עליו המ"ד, וזהו לעבוד את ה'. ולשמרה מל"ת ולשמרה שלא יאחזו בה החיצונים. אבל השתא לא היה מ"ד כלל, אלא כולם היו דינים קשים.

וידוע כי הה"ג הם ה' אותיות אלקים, ושרשם ה' דשם אלקים, ולעולם כל גבורה מהם כלול מ'י, וזהו ה"י דאלקים, שהוא הפ"י, ואלו הם הט"ו אמה שעלו למעלה. והמים הם מ"ן הנ"ל, שנסתלק ממנה ה"י, ונשאר אלם מאלקים. ונו' מלמעלה: מלמע"ל ה' שנסתלקו למעלה מן הה', וגבורות אלו עלו למעלה מראשה, דהיינו בשליש ת"ת שלה.

עוד עלו עד חר"ג, שהם נקראו הרים, ונ"ה גבעות. וידוע כי בדור המבול הי' זר"ן אב"א, וזהו ה"ר ה"ר, אלהים באחוריים, הרי שהגבורות שלה עלו עד כאן, וידוע כי שם יסוד אמא, ונתגלו שם, וגם שורש הגבורות שלה דביסוד אמא, וז"ש בזוהר על המבול, שהיו מיין תתאין עם מיין עלאין, הכוונה ג"כ גבורות גשמים שלה, עם הגבורות דאמא. וזהו נבקעו כל מעיינות תהום, דהיינו הגבורות דרחל, וארובות השמים נפתחו, דהיינו יסוד אמא. שמקומו בשמים, היינו בשליש ת"ת שבו, וארובות ר' ט"ו, שהם ר' אחוריים (ה) דאלקים, ושאר האותיות ע"ה ט"ו, הם ט"ו אותיות דאחוריים דאלקים הנ"ל, וזהו מבול, כי להיותם באים דרך אחור ז"א, כי שם אחוריים דע"ב ס"ג מ"ה, שהם כ"ו אותיות ג' פעמים כ"ו, הרי ע"ה גימטריא מבו"ל.

הגהות ומראה מקומות

מלת וארובות במ"ק הוא ט"ו (דפו"י). נ"א ושאר אותיות (ר"ל אוביה מן וארובה כ"ה בכ"י).

(ה) נ"ב ומ"כ נ"ל דר"ל אותיות וארובות השמים נפתחו זולת ר', הם י"ד אותיות וע"ה הרי ט"ו גם

בשם ה', שהיו יודעין שמוש שמותיו יתברך. גם פ"י המתרגם, שפ"י שהתחילו לעבוד ע"ז, הכוונה הוא, כי בידיעה הזאת שהיו משתמשין בשמותיו יתברך, היו מורידין כח לע"ז, והכל א' ב' הפרושים. והנה שמוש זה לא היה עולה בידם, אם לא היו יודעין צירוף האותיות והשמות בלשון הקודש, כי א"א לשמוש השמות בלשון אחר, וז"ש ויהי כל הארץ שפה אחת, גימטריא לשון הקודש, ודברים אחרים, הם ממש שמוש שמותיו יתברך, שהם אחדותו יתברך, ויחוד שמותיו הקדושים.

ויאמרו הבה נבנה לנו עיר ומגדל, ע"ז שהיה רצונם לעשות. וראשו בשמים, שיהא אל הע"ז כח מן הקדושה עליונה, ע"י שמוש שמותיו כנ"ל, כי כבר היו יודעים שאין בה כח, אם לא יבא אליה מן הקדושה. וכוננתה היה שיפיע אליהם טובה בהכרח, בכח שמוש שמותיו. אף אם לא היו טובים, כי היו רוצים ללכת בשרירות לבם הרע, ולא היו רוצים להשתעבד תחת הקדושה, כי צריך טורח גדול לסגף עצמו מתאוות החומר, והם היו רוצין להתעדרן בתאות עה"ז, והע"ז תשפיע להם טובה בכח שמוש השמות כאמור.

והמכין בכל זה, היה נמרוד, כי הוא ראש בדור הפלגה, והיה חכם גדול בכח שמוש הזאת. וזאת ממש היה כוונת נבוכדנצר, כי היה גלגול נמרוד הרשע, לכן אותיות נמרוד הוא אותיות נבוכד, כי מלת נצר הוא כמו קיסר. ובנמרוד נ' תחלה וד' בסופו, וכן בנבוכד. ומעשה צלם שעשה נ"נ, היא היתה הכוונה בעצמה, בעיר ומגדל נמרוד, שהוא ע"ז. גם נ"נ עשה הצלם, בכח שמות הקדושים, לקח הציץ של כה"ג שהיה חקוק בה שם המפורש, ונתן אותו בפי הצלם, והיה אומר אנכי ה' אלהיך, והיה אומר אמת, כי שם המפורש שבו היה מדבר, והם היו טועים וחושבים שהצלם היה מדבר זה.

ומה עשה דניאל, עלה על ראשו בסולמות שהביאו לו, שהיה אומר שרוצה לנשקו

וכשנשקו הוציאו מפיו, ומיד שהוציאו מפיו, מיד נפל, כי לא היה יכול לעמוד, כי היה ארכו ס' אמה, ורחבו ו' אמה, אלא בכח שם המפורש. וע"ז אמר, ופקדתי על כל בבבל, כי כל היה ע"ז של נ"נ. ועז"א והוצאתי בלעז מפיו, שהוא שם המפורש שהיה תוך פיו.

וזאת בעצמו היה כוונת פרעה הרשע, ופיתום ורעמסס היה בנוי על ידי מגדל, ונמרוד אמר הבה נבנה, ופרעה אמר הבה נתחכמה לו, כוונתם נגד מושיעם, בכח שימוש השמות כנ"ל. וכמו שנבלע המגדל שלישי בארץ, (כן פיתום, ארז"ל ו) פי תהום בולעו. וכמו שנפל המגדל שלישי בארץ) כן רעמסס, ראשון ראשון מתרוסס גם בשמות הקדושים שהיה מוריד בע"ז, היה רוצה להשתעבד בישראל, שלא יצאו מתחת שעבודו לעולם.

ולז"א, וירד ה' לראות את העיר ואת המגדל אשר בנו בני האדם, כי בני נח הם ולא בני האדם, אלא הכוונה היה, כי כל כוונתם הם, ללכת אחר החומר והאדמה, ולא תחת הקדושה.

ולז"א ויאמר הן עם אחד ושפה אחת לכולם, כלומר שאם לא היו יודעין לשון הקודש, לא היו פועלים השמות כלל. אבל זה החילום לעשות, כי כל כח שיכלו לעשות ולהתחיל בזה, על היותם מדברים בלשון הקודש, לכן לא יבצר מהם, כי בכח שמוש השמות ובכח השבעתם, יעשו כל מה שירצו. וז"ש משל למלך שמסר מפתח אוצרותיו לכמה בני אדם, והיו נכנסין באוצרותיו כל פעם שירצו ואין מוחה, מה עשה המלך כדי שלא יכנסו כשירצה, שינה המנעולים, ולא היו יכולין לפתוח. וכן עשה הש"י, ששינה את השמות למעלה, וז"ש הבה נרדה ונבלה שם שפתם. ועוד שבלבל לשונם, ולא היו יכולין לדבר בלשון הקודש, ואף אם היו משביעים את השמות בלשון אחר, לא היו פועלין כלל, לכן השכיח מהם לשון הקודש, ולא ידעו לעשות שום דבר.

הנחות ומראה מקומות

(1) פוסה יא.

ט ע מ י ה מ צ ו ת

מצות מניעת השחתת זרע לבטלה.

הנה בכוונת ק"ש שעל המטה נתבאר אצלינו, (כ) כי סוד רי"ו, הוא חרב עליון. וכנגדו יש חרב אחר בקליפות, אשר הם לוקחין טפות נשמות מזרע העליון הנמשך בלי נוקבא כנזכר. ובזה החרב קוצצין אותן. גם הם נגד רי"ו תחתון שבמלכות, הנעשה משם ב"ן דההי"ן שהוא סוד נקודת ציון דרחל. ויש כנגדה בקליפה סוד הנזכר הנקרא כלב, כי כלב גימטריא ב"ן, (וכן) שם הוי"ה דההי"ן. נגד זה אמר הכתוב, הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי. והיה אומר מורי זללה"ה, כי גם אותן טפות דיהות שיוצאין מאדם קודם זיווג, הם בכלל ש"ז לבטלה, וצריך תקון גדול, ותקון צון זה כתבנו בשער יחודים בענין תקון העונות. א)

מצות שפיכת דם הרוצח:

שופך דם האדם, (ל) דע, כי שם מלוי

אלפי"ן בת"ת, ועולה גימטריא אדם. והנה אות א' שבתוך מילוי הוא"ו, הוא שם אהיה. והא' דסוד ה"א אחרונה שבשם כתר דנוקבא דז"א הפנימי שבכולם, והוא השלישי, כי בו חסר א' אחת למלוי ה' אחרונה, והושם במקומה ה' כפולה. ואות הא' בהיותו שם למטה בת"ת, בשם מילוי אלפי"ן תוך הוא"ו, עולה השם גימטריא אדם, אך בהסלקו אל מקומו, אז ישאר השם גימטריא דם. וגם הא' הוא סוד אהיה, והוא בסוד שיר פשוט כפול משולש מרובע, עולה ג"כ דם. והוא שם החיצון דבינה דנוקבא דז"א, הרי כי בהסתלקות א' זו למעלה יהיה גימטריא דם. וגם ממלוי אלפי"ן ישאר ד"ם. וז"ס דמים בדמים נגעו. אך כאשר תחבר הא' בשם מלוי אלפי"ן, יהיה אדם. והרי כל אות א' זו היא סוד דם אדם הנזכר וחיותו, וז"ס אמו מזרעת אדם, כי א' מצד בינה כנזכר בסוד אהיה. וז"ס רביעית דם הנפש, שהוא רבוע שם אהיה, כזה: א', א"ה, אה"י, אהי"ה, גימטריא ד"ם.

פ ר ש ת ל ל

לך לך מארצך:

רק ר"ק לבד, או אין זיווג, שהזיווג אי אפשר להיות אלא ע"י המוחין. והנה אז היה בבחינת ר"ק לבד, וכשבא אברהם או התחיל הזיווג להתעורר, לכן נקרא שמו ע"ש הזיווג, אך עדיין לא היה הזיווג, לכן אמר הקב"ה לך לך, כדי שיבא לא"י, ויעורר האהבה, ויבא זיווג ע"י. וז"ש לך לך ואעשך לגוי גדול, כי עד עתה היה בר"ק לבד, ועתה יתארך ויתגדל ע"י, ויהיה לו ג"כ ג"ר שהם המוחין, ואעשך לגוי גדול.

(ז) ראוי להבין, אם קודם מתן תורה היה הזיווג נעשה בימי האבות, או לא. אמנם הרי במלת אברהם, יש רמזים לזיווג, כי יש בו אותיות אב"ר, וגם מ"ם סתומה, כי זה רומז אל חיבור היסוד האב"ר הנ"ל, בנוקבא שהוא מ"ם סתומה. אמנם דע, כי הלא מתחלה קודם האבות, לא היה זיווג מעולם. וכבר ידעת, כי הגורים הזיווג, הם המוחין, אך כאשר אין בז"א

הגהות ומראה מקומות

(ל) שער המצות פרשת נח. שער הכונות ענין הפסח דרוש א'. (ז) הקדמת ספר הוהר ע"פ הסולם אות מ"ח ובדפו"י סוף דף ג'.

(כ) שער הכונות ענין דרושי הלילה דרוש ז' דף ס"ד ט"ב ד"ה ואמנם ענין.
(א) שער רוח הקודש דף ס"ב תקון כ"ו.

כי חסד גנוז בפומא דאמה, והוא גורם הולדה. ובית אביך, חכמה, הוא אבא. אל הארץ, זו לאה.

אמנם אויעך ענין הנקרא אברם אברהם בה, ויצחק ויעקב לא ניתוסף בהם ה' והענין הוא, כי הלא עד עתה היה אברם יסוד רידיה ורידה, ולפי שעדיין לא היה מוחין, היה חסר סוד הזיווג, הנעשה ע"י ה"ח הבאין ממוח ג' דעת, וכאשר נגדלו המוחין, או ירש מסוד הדעת, ואז נתנה לו ה"ח, וה' יתירה דביה וכבר הודעתך כי החסד נקרא יומא דכולא, משום דאזיל עם כולהו יומין, והוא המוליד חסדים בפום אמה, לכן ניתוסף בו ה', משא"כ בכל האחרים. (א)

וילך אברם כאשר דבר אליו ה':

וילך אתו לו"ט: עולה מ"ה ט) שהוא אחורים (דו"א, שבו שם) דמ"ה. כי הר"ן ע"ה עולה ע"ב קפ"ד, שהם אחורים דיסוד אבא. (ואברהם דחסד ג' ע"ב) הוא שם הפנים, הרי הר"ן ואברם אחים, זה פנימי וזה אחוריים שלו. והו"א הוא מ"ה, שהוא מילוי ע"ב, שהוא מ"ו, ולוט באחור שלו, כי הפנים שהם חסדים הם בז"א נעשה מ"ה, ולוט ושרה אחים היו, כי זה ביסוד אבא באחור שלו וגבורות, ושרה ביסוד אמא שהם סמוכין זה לזה. וגם אברם קראה אחות. כי החו"ג בסוד אמא אחים היו.

ואברם בן ע"ה שנה בצאתו מחרן:

כבר ביארנו בדרוש אחר, (י) שזה נדרש בסוד החסד, שהוא אברהם, הוא בסוד ה' היות, שהם ה"ח, והם ה' שבאברהם. וזה יוצא ממעבר יב"ק, שהוא הגרון, שהוא ג' ג' אלהים. וכאשר מתפשטין הג' מוחין שהם ג'

אמנם דע, כי כמו שאנו אומרין כי בר"ח הזיווג בבחינת נצח לבד, וכן בר"ה בבחינת גבורה, וכן בכל שאר י"ט ח) כן היה הענין בימי אברהם, כי אז כל הזיווג לא היה רק בסוד החסד לבד, לכן עיקר הגדלות המוחין, מוח החכמה הנוטה לחסד. לזה אמר ואעשך לגוי גדול, בבחינת אברהם לבד. וכן בימי יצחק, נתעורר מוח הבינה, ואז הזיווג ע"י הגבורה. ובימי יעקב, אז היה המטה שלמה והולדה גמורה, כי אז נתקן הג' מוחין כולם גמורין.

אמנם אברהם זכה בה' יתירה, לרמוז על ה' של בינה, וכבר ידעת, כי כל המוחין הבאין לו"א, הם ע"י הבינה הזאת, המתלבשים בנה"י שלה, ועולין בגולגלתא. וכן אחר שזכה לעורר הזיווג העליון, ניתן לו ה' תוספת. אמנם ביצחק ויעקב לא הוצרכו לזה, אחר נרמזה ה' באברהם, שהוא יומא דכולהו, יומא קדמאה דכולהו.

גם נבאר שם שרה אשתו מה ענינה, והוא, כי שרה נוקבא, והוא בסוד אלהים. ואלהים ביודין ש', ועם ה' אותיות ש"ה, ואחורים ר', הרי שרה. ואז נתקנה וראויה לזיווג.

אמנם עתה נבאר, מה ענין אמרו לך לך מארצך. והענין, כי עתה היה אברהם למטה ברחל, ועתה א"ל, שילך מארצו התחתונה אל ארץ העליונה היא לאה. וז"ש אשר אראך. פירוש: שעדיין לא היו לו"א מוחין, ולא היה לאה נגלית ונראית, כי מכח אותן מוחין נגלית ונראית, וז"ש אל הארץ אשר אראך, כי ע"י שאעשה אותך לגוי גדול שהוא הגדלות המוחין, אז אראך את הארץ העליונה.

ואמר ג' כנוים: ארצך, ומולדתך, ובית אביך. נגד ג"ס שבקו ימין החסד, והם: נצח למטה נקרא ארצך, כי הוא קרוב למלכות הנקרא ארץ. וחסד יותר עליון נקרא, מולדתך,

הגהות ומראה מקומות

(ט) שער הפסוקים לך דף ל"ג ט"ב ד"ה וענין מלחמה. שם דף ל"ה ט"ב בפסוק ויקחו את לוט. (י) שער הפסוקים לך דף ל"ב ט"א ד"ה והנה אברהם.

(ח) שער הכונות ענין ד"ח דף קי"ג ט"א. ענין ראש השנה דרוש ה'. פע"ח שער ר"ח פ"ו. תע"ס שיעור ט"ו תשובה ו'. (א) שער הפסוקים לך לך סימן י"ב.

להתמשך למטה להתגלות, הרי כבר אברהם נולד למעלה, וכיון שכן למעלה, כבר יצאה הטפה (מאחור) מיסוד אבא, אלא שחזרה להתלבשה בנה"י כנודע, לכנוס ברישא דז"א למוחין אליו. כל האמור כאן, הוא אחר שנכנסו בז"א ה"ח, המחשבה עליונה גזור אל ה"ח להתמשך למטה, וזהו לך לך: כי ידוע, כי ה"ח בהיותם במוח, הם נר"ן, נגד נש"ב, כי הם כלולים מיור"ד ואח"כ נתפשטו בחג"ת נ"ה שהם ה' הרי נ' אחרת, והתפשטות והתגלות, הוא לתועלת אל ה' חסדים עצמם, כי הם במקום צר, והם הולכין ומתרחבין אחר שיצאו לחוץ מיסוד אמא, וזהו לך לך, שהוא גימטריא ק', כנגד הכלולים וכנגד המתפשטים, וזהו לך לך להנאתך. וכנגד זה היה ק' שנה שחיה אברהם אח"כ, וגם כי המקום המקבל המוחין הללו, שהם י' מדות שבז"א עצמן, הם כללות כ"א מיור"ד הרי ק'. וכן כשחזרו ה"ח לעלות אחר שירדו, בסוד אור חזון, הם חוזרין כדרך שבאו, בי' מדות כלולות בי' הרי ק'.

וצ' של שרה, הם ה"ג, שנעשו ד' בני"ם. הג' גבורות ממותקים עם ג"ח, מתחברים והיה דגבורות עם היות דחסדים, ונעשה ב"ן, הרי ג' בני"ם, ואלו הם הראשונים, שהם חג"ת, כי אלו יצאו ראשונה, כי מחסד התחיל. זהב"ג: שאינן נמתקות, נעשה ב"ן אחר, הרי הם ד' בני"ם. (ג) וא"כ ה"ג הכלולים במוחים הם נ', והד' בני"ם הם כלולים מי"ס, הרי צ' שנים. ועוד הג' דחג"ת כ"א הוא בפ"ע, ולכך הם למ"ד, אבל הב"ג דנ"ה שהן ב' פלגי גופא הם א' והם י', והכל מ', ועם נ' הכללות במוח הנ"ל ה"ג, הרי צ'. ועוד כשנכנסו בנוקבא, היא מתכוננת עם הגבורות ט' מדות שבה, שהם כח"ב חג"ת נה"י, הרי ט'. שכח"ב שבה הם מב"ח המגולים נ"ה, וב"ש דז"א, וא"כ ט'

הויות דע"ב ס"ג מ"ה, חב"ד, כ) תוך ג' אלהים הנ"ל שבגרון, או מתחברים הוי"ה אלהי"ם, ונעשה יב"ק. אמנם ג' יב"ק הם בכאן, שהם ג' הויות וג' אלהים. והנה אלהים במילוי י"ג אותיות ג"פ, גי' ט"ל. וכבר ביארנו לך, כי אלו הג' אלהים היו מוחין הראשונים של ז"א בהיותו קטן, והנה שורש אלו הג' מוחין שהם חב"ד, הם סוד יה"ו כנודע, והנה המילוי הויות דז"א הוא באלפין, לכן אם תמלאהו באלפין, גי' ט"ל, הרי ג' אלהים הם שם יה"ו בעצמו. ונחזור לענין, כי יש בהן ט"ל אותיות, וג' שמות הוי"ה בכל מילוי אלפיו הם ל' אותיות (ל) הרי הכל ס"ט אותיות, ועם ג' שמות הויה וג' אלהים, הרי ע"ה. וז"ש, ואברם בן ע"ה שנה בצאתו מחרן, כי גרון וחרן שוין במנין, שיש שם בחי' ע"ה, ודרך שם עובר אברהם ויצא משם, והתפשט אח"כ השם שלו בגוף. וכבר ידעת כי גרון סוד בינה, ואחריה סוד זרוע ימין שהוא חסד, הנקרא אברהם.

ויאמר ה' אל אברם לך לך:

(מ) כבר ידעת, כי אברם ואברהם הוא חסדים, שהם הטפה דאבא. אלא שהחסדים הללו כשהם ביסוד ז"א. אז הם בסוד אברהם, אב"ר מ"ה, כי שם מ"ה הוא שם. וכשהם ביסוד דאבא, אז הוא בסוד אברם, כי תבונה מ"ם סתומה, והיא אב"ר ס. ועוד, כי בהיות החסדים למעלה באבא, אין גילוי אל הטיפה שהוא ה"ח, כי שם הזיווג הוא תדיר, ולא מתפרשין לעלמא, לכן לא נודע שעת הוצאות הטפה, לכן שם הם בסוד אברם, כי אין שם גילוי להם. אבל כשהם למטה ביסוד ז"א, שהזיווג להם בפרקים, שם יש גילוי אל הטפה, שהם ה"ח, הם אברהם שנתגלה ה"ח, והשם הנזכר כאן, הוא שם הוי"ה, מרמו אל אבא, כי במחשבתו גזור אל הטפה

הגהות ומראה מקומות

- (ל) שער הכוונות ח"ב ענין הפסח דרוש ו'.
 (מ) ספר הקוטים לך בפסוק ויעבור אברם בארץ.
 (נ) עיין בשער הכוונות ענין הפסח דרוש ד' דף קס"א ט"ב ד"ה ובוה תבין, כנגד ד' בני"ם דברה תורה באופן אחר.

- (כ) ע"ח ח"ב שער העיבורים פ"ב. שער הפסוקים תחלת פרשת ויצא. בדפו"י כתוב בסוגרים מ"כ: ע"ב ס"ג מ"ה, שכל אחד מהם באחודיים כ"ו אותיות, הרי ג' פעמים כ"ו. גימטריא ע"ח, ועם ע"ב ס"ג מ"ה בגימטריא ק"פ בין הכל גימטריא חרן.

מדות כלולות מי' הרי צ'. וכן כשחוזרים לעלות בה בסוד אור חזרה, הם ע"ד שירדו, הרי צ' שנה בשרה, לכן אמר לך לך, ג"ח המגולים ל', וב' המכוסים כ', הרי ל"ך.

ואמר מארצך וממולדתך, מבואר בזוהר, שהם נגד ג' אלפין דמ"ה, והכוונה, כי בת"ת דז"א יש שם מ"ה, שיש בו ג' אלפין, ואלף ראשונה מכוסה, והב' במקום מגולה, שהם ב"ש ת"ת. וזה לך לך מארצך, כי ביסוד אמא שם אלהים דאלפין העולה אר"ץ, שליש א' דת"ת שהוא א' ראשונה שבמקום המכוסה, ומולדתך, שליש אמצעי, ששם הלידה, כי שם מתגלים החסדים דיסוד אמא, שמגיע עד שליש הא' לבד, וזהו מקום א' האמצעי. ומבית אביך, זה שליש התחתון, כי משליש האחרון נכפל אליה, כי מזה שליש האחרון נוטלת רחל החסד שלו, כי שליש אמצעי עולה להגדיל הכתר שבו, והשליש אחרון נכפל אליה, והיא הבית. ולפי שאינה נוטלת החסדים אלא בכח יסוד אבא המתגלה שם, לכן אמר מבית אביך. וזהו ה' בחכמה יס"ד ארץ, וזהו מקום ה' אחרונה (ס).

אל הארץ אשר אראך:

כי גם ברחל יש אלהים דאלפין בסוד מוחין דקטנות, ואמר אשר אראך, שהוא עלמא דאתגליא. וגם אשר אראך לעצמך, כשתצא אל הנוקבא, תתגלה אתה לחוץ. ואראך עולה רכ"ב, שהיא רכב ישראל, ורכב גי' ב' אלפין שנוטלת כדאמרן, וזהו אראך ב' אלפין. ואפשר עוד, מארצך: היא מלכות דאבא, בסוד עטרה שבו. וממולדך: שהוא מיסוד אימא. ומבית אביך: הוא מיסוד תבונה, כל נה"י שלה תוך רישא ז"א, שהיא בית ליסוד אבא, דנה"י דאבא המתלבש תוך נה"י אמא כנודע בסוד המוחין, וזהו מבית אביך. אל הארץ אשר אראך, (היא נוקבא דז"א).

ואעשך לגוי גדול, גוי גי' עולה י"ט כמנין חוה, שהוא רחל, שהוא מילוי דמ"ה. ולפי שהוא בחי' עשיה דאצילות, לכן אמר ואעשך, לשון עשיה. לגוי עולה מ"ט, שהם המ"ט פנים המתגלין מן ה"ח הכללים מי', כי השער הראשון העליון אינו מתגלה לעולם. לגוי גדול, עולה מג"ן, גי' ג' אל המאירין בפנים דז"א. ואברכך: כשנכנסין לנה"י דז"א, ושם הברכה, וזה ואברכך.

ואגדלה שמך: עד עתה אברם, ועכשיו אברהם, שם גדול. ועוד, כשירדין אל היסוד, אז יוצאין משם אל הנוקבא, הנקרא שם. והחסדים הם המגדילים אותה ואתו, וזהו ואגדלה שמך.

היה ברכה: כי עד עתה בהיותו בז"א היו בסוד זכר. ועכשיו כשיוצאין אל הנוקבא, הם בסוד נקבה, וזהו ברכה, לשון נקבה. א"ב, עד עתה היה הוא מבורך, ולא ברכה עצמה, עכשיו היה ברכה, כי לעולם החסדים המגולים הם ברכה להאיר על הארץ, הנוקבא. וז"ש ואברכך מברכך, שהם ב"ח המגולין, שהם מברכין ומאירין אל החסדים המגולים היוצאין לחוץ אל הנוקבא, ואם ירצו החיצונים להתאחו בה אחרור אותם, וזהו מקללך אאור. (ע)

ונברכו בך כל משפחות האדמה: הם החסדים דימין דא"א כנודע, והם הברכות דעתיק יומין, וזהו ונברכו בך כל משפחות האדמה, הם ע' לשון. ובישראל ע' נפשות, נגד ב"ש וב"ח המגולין של חסדים, שכל חסד הוא כ"ו הרי ב"ח ז"ב, וב"ש הרי ע'. וזהו ונברכו בך כל משפחות האדמה.

ואברהם בן ע"ה שנה בצאתו מחרן, שהם גי' אלהים בגרון, ובצאתו משם, יוצא בחילוף אכדט"ם שעולה ע"ה. (פ) ועוד, כשיוצא משם הגי' מוחין בסוד הויות במילוי, הם י' אותיות, הרי הם ל' אותיות, ויוצאין מגרון, ששם גי' אלקים במילוי, לכל אחד י"ג אותיות,

הגהות ומראה מקומות

הלקוטים לך בפסוק ועבור אברם בארץ. (פ) שער הכונות ח"ב ענין הפסח דרוש ו'. ספר הלקוטים לך ד"ה ודע כי נכון.

(ס) שער הפסוקים משלי פסוק ה' בחכמה יסוד ארץ. להלן ריש ספר משלי פסוק זה. (ע) ע"ח ח"ב שער דרושי הצלם פרק ב'. ספר

חזור, היא ירידה. ואמר מצרימה, בסוד הגרון, כי תחלה קודם שנתפשטה, היה אלהים, אשר שם דינים קשים, וזהו חרן לשון חרי אף. אבל עכשיו שכבר נתפשטו ונתגלו, הומתקו, ולא נשאר בה רק היותה במקום צר, וזהו מצרימה.

ויהי כאשר הקריב ויאמר אל שרי אשתו:

שהם הגבורות, הנה נא וכי, החיצונים מתאזין לאחוז בה, שהם משורשי הגבורות, וירצו ג"כ להתאחו בי, דהיינו החסדים. אמרי נא אחותי את, ואחר שיאחזו בך, הרי כאלו נאחזים בי, וירפו ממני, וזהו וחיתה נפשי בגללך.

ויהי כבוא אברם מצרימה:

שהוא המצר של הגרון, ושם באחוריים ג' שרים: שר המשקים, שר הטבחים, ושר האופים (צ) שהם הוורידין וקנה וושט, והם שרי פרעה, שהוא העורף.

ויראו אותה שרי פרעה:

שהם פנימים, ראו הגבורות בגרון בפנים. ויהללו אותה לארזיהם שבעורף בחוץ, כי הם היו רואין אותה והוא לא, ולכך ויהללו אותה אל פרעה, ואז נתאחו בה, וזהו ותקת האשה בית פרעה. ויען כי בעת אשר שלט האדם באדם, שהוא שליטות הקליפות באדם דקדושה, לרע לו אל הקליפה, כי הוא חושב ליהנות מן הקדושה, ואדרבא ניצוצים מן הקדושה המעורבים בם, שכולם הם בסוד המלכים דמתו, מתדבקות בקדושה ומתפרדות. נמצא אף מה שהיה להם, נאבר מהם. ו"ס ולאברם היטיב בעבודה ויהי לו וכי, שהם הניצוצין שנתבררו. וזהו וינגע ה' את פרעה, שלח נגעים להם,

הרי הם ט"ל, ולי הרי הם ס"ט, ועם ו' כוללים הרי ע"ה, דהיינו ג' היות וג' אלהים.

ועוד ממה שנתחדש, כי כללות ה"ח שבמות, הרי נ' וב' וחצי מן המגולים מן המתפשטים הרי כ"ה, לכן נקראת רח"ל ולא, כ"ה כ"ה, שמן ה"ג המתפשטים בלאה, מתחלת סוד הדעת מלכות דאמא, ונוטלת הב' וחצי המתפשטים. ורחל ב' וחצי, והא דאמרינן רחל נוטלת ב"ש המגולים, וחצי שליש התוא, הוא הגניבה של התרפים דרחל, אבל לפי האמת הוא דלאה. וזהו ואברם בן ע"ה שנים בצאתו מחרן. וכל אלו נמשכין למטה, ללכת ארצה כנען שהוא רחל.

ויעבר אברם בארץ, שהם החסדים שהם בארץ. עד מקום שכם, הכתפיים שלה. עד אלון מורה, הוא הת"ת שבה, הוא גוף האילן, והכנעני שהוא החיצון, או בארץ, ואחוז בה, שהיה באחור. וכל המשכות החסדים הללו בירידה זו הראשונה, לא היה אליו אלא הכנה לבר, כי עיקר ירידתה זו הראשונה, היא לצורך ז"א, ובחזרה ב' אז נוטלת היא, ו"ש, ויקרא שם אברם בשם ה', פ"י: ירידה זו אינה, רק קריאת שם לבר, הכנה אל מה שיבא. ויסע אברם הלך ונסוע הנגבה, כל הנסיעות החסדים, כדי להאיר אל רחל, שהיא נגובה ויבשה, דלית לה מגרמה כלום, והחסדים שהם המים, נותנים בה לחות.

ויהי רעב בארץ:

עדיין בירידה זו, רחל היא רעבה, ער הירידה ב' כאמור. וזהו רעב: ר', אחוריים דאלהים, שהם אחוריים שלה. וע"ב, אחור דהו"ה, אחור שלו, כי הוא אב"א, וזהו רעב, ב' אחוריים.

וירד אברם מצרימה:

היא העליה ממטה ולמעלה, ולהיות בסוד אור

הגהות ומראה מקומות

(צ) שער הפסוקים לך דף ל"א ט"ב ד"ה ואברהם. ותחילת פרשת ויצא. שם פרשת וישב דף פ"ט ט"ב ד"ה ונתחיל בענין. ע"ח ח"ב שער העבורים פ"ה.

דהיינו כחות הדין לדחותו. (כמבואר בווהר אצל נגע צרעת) ואז הציל שרה, שהם הגבורות מידו. ואז התחיל הירידה הב', וזהו ויעל אברם ממצרים, כי לעולם ירידה זו עליה הוא להם, שמתגלים החסדים והאורות. ולו"ט עמו, שהוא האחור כנ"ל. וכל הכוונה בירידה זו אל הנוקבא כנ"ל, וזהו הנגבה דקאמר.

ואברם כבד מאד, מן הניצוצין שנתבררו ונאחזין עמו. וילך למסעיו, הראשון. וגם ללוט ההולך, נתאחזו בו ניצוצי קדושה, שהיה מסוד אחור הקדושה, שהיו מעורבים בקליפה, נתבררו ונאחזו בו, וכולם הלכו אל הנוקבא דז"א. זה באחור וזה בפנים.

ויהי ריב (ק) פירוש: הקליפה היתה נאחזת באחור, ורצה להאחו גם בפנים, וזהו ויהי ריב. וז"ש והכנעני או בארץ, שהיה הקליפה נאחזת בה, שהיתה באחור. ואז אמר לו הפרד נא מעלי, משום דלוט הוא אחורי מ"ה, שהוא אברם שהם החסדים. אל אברם, הפרד נא מעלי ממש. מפני שהוא אחוריו, וזהו ויפרדו איש מעל אחיו, ולוט ירד מיסוד ז"א, אל המלכים דמתו, וזהו ככר הירדן. ואברם ישב בארץ כנען, שב אל הקדושה. וזהו ויהי בימי אמרפל, כל אלה הם בסוד המלכים דמתו, וכיון שירד לוט לתוכם הניצוצין של הקדושה שנאחזו בו מלמעלה, חזרו החיצונים ולקחו אותם מידו. וזהו שאמר ויקחו את לוט ורכושו, דהיינו הניצוצין הנ"ל. ואז ומלכי צדק הוציא לחם, דהיינו שיסוד של אבא, הנקרא מלך דצדק, שהוא נוקבא דז"א, כי ה' בחכמה יסד ארץ, והוא מלך שלם כנ"ל, האיר אל החסדים, וזהו הוציא לחם ויין. והוא כהן לאל עליון, כי דעת אבא הוא כהן כנודע, ואז בירר החסדים, ואמר ברוך אברם שהוא החסדים. לאל עליון: שהוא אור יסוד אבא,

משום שהחסדים הללו צריכין אל ז"א ונוקבא, וז"ש קונה שמים וארץ.

**ויהי בימי אמרפל מלך שנער
אריוך מלך אלסר וכו'.**

כבר ידעת (ר) כי יש ז' מלכאן קדמאן, בסוד א"א או"א זו"נ ואלה המלכים, מצד נוקבא. וכבר הודעתין, כי אע"פ שאנו קוראין ז', הם ט' שלמים (ש) והם ט' אותיות שיש בשם ב"ן שבמלכות. ואלו הט' מלכים הם קליפות וזוהמא של אלו המלכים הם הקליפות ממש. אמנם דע, כי ד' המלכים, הם ד' אותיות השורש שבשם הו"ה, (דב"ן) וה' מלכים הם ה' אותיות המילוי, וז"ס ארבעה מלכים את החמשה, וכולם מצד מלכות, וכולם נקראים מלכים על שמה. והנה ענין מלחמה זו היתה לפי שעד עתה לוט שהיה קרוב אל אברהם, ולוט היה בסוד קליפה שכנגד אחורי ז"א, לכן לוט גימטריא מ"ה, נגד מ"ה דאלפין והיה קרוב לאברם ויונק ממנו, ואז כל המלכים היו בשלום ושקט. וכאשר אברם נכנס לא"י, לקיים גזירת ואעשה אותך לגוי גדול, לצורך זיווג העליון. נפרד לוט מעליו, ולא היה אברהם משפיע בו, כיון שנגלה זיווג הקדושה, אז כתיב ויפרדו איש מעל אחיו, ואז אותן המלכים לא היה להם יניקה כלל ועיקר, ואז נלחמו ביניהם.

והענין, כי הנה לא היה סוד תיקון עדיין אל המלכים, רק בסוד ד' שהם השרשים, אבל לה' לא היה תיקון. וכבר נודע, שכל דבר בלתי תיקון, הוא מופשט מן הלבוש, ויכול לעלות למעלה ממנו, להיות מלוכש בתיקון. והנה עד עתה שהיה השפע מושפע ביניהם, היה שלום ביניהם. אך כאשר חסרו יניקתם, אז רצו אלו ה' לעלות למעלה ממדרגתם, ולעלות

הנהרות ומראה מקומות

רחובות הנהר. ע"ח עם פמ"ס ענף י' וי"א. ועיין דרוש זה בשער הפסוקים לך סימן י"ד.
(ש) ע"ח ח"א שער דרושי הנקודות פרק ג' ד"ה והנה הבלים.

(ק) בספר הלקוטים לך סימן י"ג כתוב כל המאמר (ר) ע"ח ח"א שער דרושי הנקודות פרק ד' והי. שער שבירת הכלים פרק ו' וז'. שער המלכים פ"א ב' ופרק ה'. שער ז"א פרק ג'. ע"ח ח"ג תחלת הקדמת

ורב כח עם הכולל, אלסר, גימטריא אלקים דאלפין.

כדרלעמר, כד"ר הוא דר"ך, נגד ב"פ יב"ק, שהוא בקדושה. לעמר, גימטריא ש"ם, שהוא שד"י הוי"ה, כדרלעמר כולו, הוא גימטריא שם ובי"ב יב"ק הנ"ל, וכנגדו בקדושה, וש"ם דר"ך אראנו בישע אלקים. עילם הוא אהיה דההין.

ותדעל, הוא ע"ת ד"ל, עת הוא ע"ב ק"ל (ב"ן) ע"ב קר"ם. ד"ל, הוא משם בוכ"ו, וד"ל אותיות מילוי המילוי דשם אדנ"י. ושמות המלכים האחרים, הם בר"ע, הם אותיות רע"ב. דע כי סוד רעב נמשך, כאשר הויה אלקים בסוד אחוריים, כי הוי"ה בריבוע עולה ע"ב, אלהים בריבוע עולה ר', הרי רע"ב. והנה כאשר הם פב"פ, הם שב"ע, כי אלהים במילוי יודי"ן גימטריא ש', והויה ביהודי"ן ע"ב, הרי שב"ע. מלך סדום, גימטריא ק"ד, כי סדם חסר כתיב, גימטריא ב' שמות ב"ן שהם בקדושה.

ברש"ע הם אותיות בר"ע, רק ש' מורה על רעה גדולה יותר מבר"ע, והוא, כי מלבד הויה אלהים שהוא סוד אחור, גם יש אלהים אחר, שהוא אלקים דיהודי"ן גימטריא שין, וזהו ש' של ברש"ע, ואז נמצאו בו כל בחי' של אלקים במילוי ובריבוע, ושם הויה לבד ברבוע. שנא"ב, סוד שנ"ד ימי לבנה, שהם ברשותה. שמאבר שם הוא גימטריא שד"י הוי"ה, ואבר הוא הוי"ה אלהים הוי"ה אדני כנ"ל.

ויקחו את לוט ואת רכושו בן אחי אברם:

כבר הודעתין ב) איך רבא האמורא, נמשך נשמתו, משרש דנעמה העמונית בת לוט. זוי"ס ואת כל רכושו בן אחי, ר"ת רבא. (כי כולה היא למעלה) וכאשר הקליפות שבו את לוט,

למעלה על הדי שרשים, להיות כי אורם גדול, להיותם בלי תיקון. וזאת היא החזקה והגבורה שהיה להם לעלות ולהתגבר על השרשים. ואז מדרו בהם, ורצו לעלות למעלה, וליקח שפע מלמעלה. אך אחר כך, להיות אלו הדי שורש אל הדי אותיות הוי"ה עצמן, גברה כוחם, עם היותם מתוקנים, ונצחום המיתום. ועכ"ז מחמת חסרון שפע הבא להם, שבו ולקחו לוט, כי הוא היה תחלה קרוב לאברם, וינקו ממנו, ורצו להדבק בו ולעלות אליו, כדי שישפיע בהם, ויקחו שפע מאברהם לתת להם. וז"ס רמזהו רז"ל ת) באמרם כי כוונתם היה ליקח לוט, כדי שיבא אברהם להצילו, וישבו אותו ג"כ, והבן זה.

אמנם מלכים אלו, כ"א יש בו סוד אד"ם כנודע, ומבואר אצלינו. אמנם המלך אחרון שבהם, הוא המלכות שבהם, אין לו רק י"ו לבד, וחסר ממנו כ"ט למספר אד"ם, וז"ס ומלך בלע היא צוער, הי"א גימטריא י"ו, לכן נקרא צוער, כי היא צעירה מכולם. וכנגדו בקדושה כתיב, איה שרה אשתך, כי ע"י איה, זה שהם אותיות הי"א שהוא במלכות, תזכה אל הזיווג להיות לה בנים.

אמנם נבאר קצת שמות מלכים אלו: דע, כי ד' מלכים הראשונים, יש בהם ד' מיתות ב"ד. וכנגדם ד' מיתות אחרות, שהם: א) כרת, ומיתה בירי שמים, ומיתה, ומלקות שהיא במקום כרת. אמנם דע, אמרפ"ל: אמ"ד פר"ל לאברהם לכבשן האש, סוד השריפה. גם בי סוד הכרת, שהיא קליפה ראשונה, הנקרא כרתיאל, ושנער גימטריא כרת.

אריוך, היא ה' ראשונה דבינה, לכן יש בו אותיות א"ך, נגד אהי"ה, וביניהן רי"ו סוד גבורה. ומה תבין סוד שמואל ורב, כי רב הוא ע"ב ק"ל, והוא בז"א. ושמואל נקרא אריוך, כי הוא בבינה, לכן היה אומר שמואל, אי איישר חילי אבטליניה, כי אריוך גימטריא

הגחות ומראח מקומות

ב) שער הפסוקים לך דף ל"ה בפסוק ויקחו את לוט. שער הגלגולים הקדמה ל"ו, דף כ"ד ד"ה והסוב שבהבל. ספר הגלגולים סוף פרק ס"ג.

ה) מדי"ר בראשית מ"א ו'. זהו לך פו:
א) ניב הגה"ה כרת דיומין ודשינן ומיתה בירי שמים ומלקות (כ"ה בכ"י).

גם את נשמת רבא שבו עמו, עד שיצאה נעמה העמונית, ויצא ממנה רבא. וז"ס בן אחי אברם כי אותיות רב"א הוא באברם. ובוזה תבין שנתרץ הקושיא בזה, והוא דהיה לו לומר, ויקחו את לוט בן אחי אברם ואת כל רכושו, אך הוצרך לומר כן מפני הר"ת, וגם לרמוז, כי רבא עצמו הוא בן אחי אברם כנ"ל, ואח"ז חזר לרמוז בלעדי רק אשר, ר"ת רב"א.

אנכי מגן לך.

פירוש: אותו מקום הנקרא מגן, אתן לך. כי תרגום חנם, מגן, שהוא סוד מתנת חנם, שאין מגיע שם פגם התחתונים, ובחנם נאחזים שם הקליפות, שאין להם שום אחיזה, והם סוד ג' ראשונות דז"א וז"ש אנכי מגן לך.

אני ה' אשר הוצאתיך מאור כשדים:

הנה כבר ידעת, כי שם הוי"ה בז"א, וז"ש אני ה'. פירוש: אני ששמי נקרא ה', היינו ת"ת, ע"י מדה זו הוצאתיך מאור כשדים, כי תיבת אני מורה על עצם הוי"ה הוא ז"א. והנה עיקר הוי"ה שבת"ת, הוא מ"ה, ופשוט ומילוי ומילוי המילוי הוא מ"ב, מ"ה ומ"ב גימטריא פ"ו, גימטריא אני הוי"ה. גם אני עולה ס"א, והוא כנגד המלכות, שיש בה שם ב"ן וט' אותיות המילוי, עולה ס"א, גימטריא אני.

ויאמר אדני יהויה במה אדע כי אירשנה:

דע, כי לעיל אמר הקב"ה, כי לך ולזרעך אתן את כל הארץ הזאת, והוא ארץ החיים ג"ע, ואברהם בקש אות על זה, כי אדני

הוי"ה בניקוד אלקי"ם, שלשתן גימטריא גן עדן. ג) לכן הזכיר שמות אלו.

ותרדמה נפלה על אברם:

תרדמה גימטריא תרגום, כי בלשון תרגום מדבר עם הנביאים, שאינם יכולין לקבל הנבואה רק ע"י תרדמה, וזהו ותרדמה נפלה על אברם. ולזה במחזה, שהוא לשון תרגום, כדפירוש בזהר. ד) ודע, כי תרגום הוא באחוריים דקדושה, וכל אחוריים הוא שמות בסוד המילוי, ואלו נקראין תרדמה, שהוא גימטריא תרגום. וזהו ויפל ה' אלקים תרדמה על האדם, כי הנסירה היא בהיות אב"א, אשר לסיבה זו סוד תרדמה הנ"ל, ואז נסרה, ואחר כך ויביאה אל האדם פב"פ.

ויאמר אל אברם ידוע תדע כי גר יהיה זרעך:

ארז"ל ה) כי יוסף העביר העם לערים, שלא יאמרו על ישראל שהם גרים, לכן טלטלם לערים, שגם הם יהיו גרים כמותם. וזהו בארץ לא להם, בארץ שאינה של אותן שמחזיקין בה, כי הלא גם את העם העביר לערים, אי"כ אין זו חרפה אם זרעו יהיו שם.

את הקיני ואת הקניזי:

הנה בא"י יש י' אומין, ו) נגד י' מדות שבקדושה. וכנגדם יש ג"כ בקליפה, והו' מהם שהם תחתונים, יכלו ישראל לכבוש. אבל הקליפות שהם נגד ג"ר שלה, לא יכלו, שהם קליפות דקות ביותר, וגדולות. והם: קני, וקניזי, וקדמוני. קיני נגד בינה שבה, עולה קס"א. קניזי, נגד חכמה שבו, זקן זה קנה חכמה.

הנהרות ומראה מקומות

לך דף ל"ו בפסוק ותרדמה. ספר הלקוטים לך בפסוק ויהי השמש לבוא.

ה) חולין ט: שער הפסוקים לך סוף דף ל"ו.

ו) ספר הלקוטים פרשת לך פסוק זה עיי"ש.

ג) נ"ב בגליון גן עדן גימטריא קע"ו, ובי שמות אדני הוי"ה אלקי"ם ג"כ גימטריא קע"ו, והואיל הוי"ה בנקוד אלקים הרי כאלו נכתב אלקים בהוי"ה. ד) לך דף פ"ח סוף ע"ב. שער הפסוקים פרשת

ויעבר אברם בארץ, אותיות עיבור. ולכן עדיין היה נקרא אברם: אב"ר ם סתומה, ואחר שנתישב בא"י, נקרא אברהם, ונתוסף בו ה' יתירה, שהוא סוד ה"ח של הגדלות עיבור ב' כנודע, ואלו ה"ח הם היסוד לכל העולמות ומקיימם, וז"ש (ו) בהבראם: בה' בראם, בה' יתירה. גם אמרו (ז) באברהם, הכל א'. וה"ג דאמא, נכללו בשרה אשתו, ואברהם היה ממתק הגבורות של אשתו, שהם בחי' אלקים דינין, כי שרי הם ב' שמות אלהים פנים ואחור, וה' אותיות דפנים, וה' אותיות דכללות דאחור, והכל שרי. ואברהם ממתקו, וזהו אלה תולדות שמים וארץ בהבראם: באברהם. ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים, וז"ש אברהם היה מגייר את האנשים, ושרה את הנשים, כי זה חסד וזה גבורה, ולפי שיצחק הוא סוד הגבורות כנודע, לכן נתדמה לאמו, ותלאו הכתוב בה, כמ"ש ולשרה בן.

הנה שם אברם חסר ה', מורה קודם התפשטות ה"ח המגדילין את האילן, לכן אינו מוליד. וזהו ויעבר אברם בארץ הלך ונסוע הנגבה, תיבת הנגבה מורה אל היובש והנגוב מימי החסד, אחר כך נקרא אברהם בתוס' ה', מורה על התפשטות ה"ח, ויכול להוליד זרע מתוקנת וממותקת, משא"כ אברם.

ויאמר אלהים שרי אשתך לא תקרא שמה שרי כי שרה שמה:

בתחלה נקראת שרי בירד, כשהגבורות מכוסים ביסוד דאמא, דאמא מסתיימת בדוכרא, (ח) דהיינו סיום שלה שהוא יסודה, שמשם

ובקליפות נקרא קניזי. קדמוני, נגד כתר שבה, ונקרא ארץ כנען, כי כנען היא מה שכנגד המלכות, שבה כלולות כל העליונים, לפי שרחל היה חוה, שהוא מילוי מ"ה, וי' מדות שבה, הם י"פ י"ט, וזהו קץ הימין, שכנגדה קץ שמאל, כי כנען גימטריא ק"ץ.

בא נא אל שפחתי:

טעם לקיחת אברם את הגר, ידוע כי שרה והגר, סוד פרי וקליפה, והקליפה קדמה עכשיו לפרי, לכך ילדה הגר קודם לשרה, בסוד ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום. והגר גימטריא יצחק בסוד הדינין, וכמו שהמלכים קדומין מתו, כי לא נתבסמו, ג"כ שרה הכניסה עין הרע בעזברה של הגר (מסוד קין) והפילה, כי היא מסוד הדינין דקליפה, ולכך הפילה, בסוד הנפילים היו בארץ, ורצתה לבסמה להגביר הטוב ולהכניע הרע, ולז"א אברהם עשי הטוב בעיניך, ולז"א המלאך שובי אל גבירתך והתעני. והעובר השני היה מסוד הבל, ונתבסמו מעט, בסוד הדינין, עד עקידת יצחק, ובי' ביסומין אלו דקין הבל, תמצא באדרא רבא ובאדרא זוטא עיין שם.

ולא יקרא עוד שמך אברם והיה שמך אברהם:

בסוד אברם ואברהם, דע, כי תחלה הוצרך למסור עצמו על קידוש השם באור כשדים, כדי לעשות זיווג העליון דאוי"א כדי לתקן זוני' בבחי' עיבור, וא"א אלא ע"י קדה"ש, אז נעשה בחינת עיבור א' דג' כלול בג', וזהו

תגחות ומראת מקומות

- (ו) זהר ח"א ד. כה. מו: צא: צג. רנב: ח"ג כט.
- לד: מג. קכב: קכג. רטזו: רצז: רצת. ת"ז ת"ז פו.
- חק"ע קלח: ז"ח בי"א ט"ד שי"א. ג' ט"א שט"ו.
- ט"ד שני"ב. י"ז ט"א ש"ג. מנחות כט:
- (ז) ב"ר פרשה י"ב. זהר ח"א ג: כת. מו: נה:
- פו: פז. צא: צג. קה: קכח: קנז: רל: רלא. רמו.
- רנב: ח"ב לא. מח: עט. רכ: ח"ג כט. לא. לד:
- לת. מג: קכב: קכג. רטזו: רצז: רצת. ת"ז תני"ח צב:
- ז"ח א: ב: ג: יז. כו. פו.
- (ח) זהר בהקדמה אות י"ז ובדפו"י דף ב. ואות
- פ"ג עי"ש בסולם דף צ' ד"ה ושלמא דלילה. זהר
- ויחי רמו: כתוב שם כי אמא נקראת עלמא דדוכרא.
- ע"ח ח"א שער הכללים פ"א דף י"ח ד"ה והנה
- דע. שער רוח הקודש דף י"ז תקון כ"ב. ספר הלוקטים

ניכרת שהיא נקבה, זה הסיוס היה בתוך זכר, וכיון שהיא שוה אל הזכר, אינה ניכרת אם היא נוקבא, שהו"א מכסה עליה, לכן הוה שרי

ט ע מ י ה מ צ ו ת

מצות מילה וכונותיה

דע, כי המילה מעכב גזירה רעה של שמנים שנה, הנמשכת מבינה, בסוד זאם בגבורות שמנים שנה. צריך שיאמר אבי הבן, אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך. והקהל ישיבו לו, נשבעה בטוב ביתך קדוש היכלך. כנוכר לך א רצו. והאומרו יכוין בר"ת אשרי תבחר וגו', גימ' כה"ת, שם קדוש מע"ב. והעונים יכונו "נשבעה" בטוב ר"ת ב"ן עכ"מ. בענין הנוהגין לומר כשמלין בניהם פסוקי במה אקדם ה', שמעתי מהר"י ארזי"ן בשם מורי זללה"ה, שמיחה בידי אדם א' שהיה אומרם, כי הוא פותח פיו לשטן, באומרו האתן בכורי פשעי פרי בטני חטאת נפשי, ואפשר שיגרום מיתה לבניו ח"ץ ע"י פסוקים אלו.

סוד מצות מילה ופריעה:

כתוב אצלינו בענין מצות אונאה. (ב) ואמנם עתה נבאר הדברים באורך.
דע, כי במצות מילה יש ב' דברים: הא' כריתת הערלה, שאז מתגלה ב' חסדים מגולים דנ"ה, ושני שלישי חסדים דת"ת. ואח"כ על ידי פריעה, מתגלה גם שלישי העליון דחסד שבת"ת. כי הנה כתוב בזוהר פרשה ויקהל דר"ג בענין הקליפות, איך יש קליפה, ונקראת קליפת נוגה, בסוד כעין חשמל מתוך

אש, כדין איקרי חשמ"ל, חש ואתגלי מ"ל, ומה הוא מ"ל, כד"א וימל יהושע וכו' ע"ש. ואע"פ שאין כאן ביאורו, נבאר בקיצור ענינו, כי הנה בתחלה טרם, שנתפשטו החסדים בו' קצות כנודע, הנה אז הערלה שהיא קליפת נוגה, חופפת ונאחזת ביסוד שלו סביב, וזהו ונוגה לו סביב. ושרשה מן הצנור השמאלי שביסוד, שהוא משפיע המותרות ושופכן לחוק, להיות מזון להחיצונים ולקליפות, כמבואר בכ"י כורי ז"ל, בענין מאמר בני חת ועפרון החתי ועיין שם. ג) וקליפת נוגה הנשרשת בצנור השמאלי, נאחזת בקרושה, וסוכבת היסוד הקדוש נקראת ערלה. ובהיות ערלה זו חופפת על היסוד, אין החסדים יורדים עד היסוד, כדי שלא ינקו הקליפות מהם, ולא יתאחזו באורות הגדולים ההם. וע"כ לא די שאינם יורדים עד היסוד, אלא שאינם אפילו בכל מקום המגולה למעלה, שהוא בשני שלישים תחתונים דת"ת ונ"ה דזעיר, אשר משם ולמטה הוא מקום מגולה כנוכר, כיון שאין שם מחיצות כלי יסוד דאימא, ולכן אינם יורדים ונופלים עד היסוד ודאי, וע"כ הם נשארים למעלה בשרשם בדעת דזעיר, ואינם מתפשטים למטה, כי נאחזה הערלה ביסוד שלו. וא"כ כאשר נימול וכורתין הערלה ההיא, מסתלקת משם קליפת נוגה הנזכרת, ואז יורדים החסדים הנזכרים ומתפשטים במקומם, שהם בתנ"ה דזעיר, ונדע כי כל חסד מהם, הוא הו"ה א' כנו"ל. והנה הו"ה

הגהות ומראה מקומות

פרשת תרומה דף ק"ג ד"ה ודע כי כל. ובסוף הדרוש כתוב הגה"ה א"ש הנה הדרוש הזה תולק עם הדרוש הנכתב בפרשת לך לך בסוד המילה והאונאה כאשר עיניך תתויינה מישרים בכמה פרטים וצ"ע.
ג) שער מאמרי רשב"י ויע"א דף מ"ו ט"ב ד"ה ותו דח'.

פסוק זה ושם הגירסא שהיא נשמה אל הזכר עיין ע"ח
א) דף צד: ובוהר ע"פ הסולם פרשת לך אות תכ"ו.
ב) שער המצות פרשת לך לך. ע"ח ח"ב שער לג: שער האונאה פרק א', שער מאמרי רשב"י ויע"א

ואחר ירידתן ממתקין הגבורות אשר שם. ואח"כ פעם שנית, מתגלין גם שליש העליון דת"ת, ויהיו ע"ח אורות, שגם הח' אורות היתרות מהם, שהוא בחי' שליש העליון, יורדים אח"כ עד היסוד, ומתמתקין חלק מן הגבורות כמ"ש. והנה אחר שע"י כריתות הערלה, נתגלה ע' אורות כמנין מל, הנה אח"כ ע"י ברכת היין, יורדין אלו הע' אורות הנזכרים שנתגלו ע"י מילה במקומם. עתה ע"י ברכת היין, יורדים עד היסוד דועיר, ואז מתמתקין הגבורות אשר שם, ומאירה בהם, לא בכלום כי אם ב"ג וב"ש גבורה כמספר עצמן, והנה היין הם סוד הגבורות שאינם נמתקים רק במספר ע' אורות בלבד, והם כמנין יין, להורות שביין הם ע' אורות הגבורות, הנמתקין ע"י ע' אורות דחסדים, היורדים עתה ביסוד. ותמצא, שתכיון כי היין הם גימ' ע' אורות בחסדים המגולים, שיורדין עתה ביסוד. וגם תכיון, שממתקין ע' אורות דגבורות, שהם עצמן סוד היין כנודע. וביאור הענין הוא: כי הנה כאשר אלו הע' חסדים יורדים ביסוד וממתקין את הע' גבורות, בהכרח הוא שמתערבים יחד, ויש בחסדים בחי' קצוות מן הגבורות ומתחברות עמהם, ולכן ברדתם שם, נקראים גם הם בחי' יין, שהוא גבורה, כי אינם נמשכים רק ע"י בחי' היין, שהוא גימ' ע'. ואמנם ע' גבורות אלו, הם בחי' כוס של יין, כי כוס גי' אלהים, שבו ה' אותיות, נגד ה"ג כנודע. אבל היין הם ע' חסדים עצמן, שנתערבו עם הגבורה ומתמתקים כנזכר הרי נתבאר ענין המילה, שהיא כריתת הערלה, שאז מתגלים ע' אורות חסדים במקומן. ונתבאר ענין כוס היין, שהוא

גי' כ"ו, והנה ב' היות של שני חסדים אשר בנ"ה גי' ב"ן, וב"ש התחתונים דחסד דת"ת, הרי הם י"ח נקודות, פי' הח' העליונים הם מכוסים בשליש העליון כנ"ל, א"כ בהצטרף ח"י ב"ן יהיה גי' ע' אורות מגולים, שהם גי' מ"ל מחשמ"ל. ואז הוא בחי' אונאה פחות משתות שקיים המקח, והוא בזמן קיום מצוה המילה בכריתות הערלה כנ"ל, שאז מתגלים ע' אורות דחסדים המגולים, שהם גי' מ"ל מחשמל הנזכר בזוהר ויקהל, וכך אתעברת קליפת נוגה, אקרי מל. וכאשר הערלה קליפת נוגה הנאחזת משם מחמת עונות, יונקת מאלו הע' אורות המגולים, איקרי ח"שמ"ל, שמהרה הקליפה לקבל אור מן מ"ל הנ"ל. ג)

ונחזור לענין, כי הנה ע"י המילה שהיא כריתות הערלה, עדיין הע' אורות הנזכרים המגולים לא נתפשטו, רק בב' שלישים תתאין דת"ת זבנ"ה, אבל עדיין לא ירדו ביסוד עצמו דועיר. והנה ענין ד' אותיות מילה, פירושם מ"ל י"ה, כי מל הם ע' אורות המגולים, וי"ה הם בחי' שליש העליון מכוסה. ולמטה בסוד הפריעה לקמן, נבאר למה נקרא י"ה, ועיין שם, והמהל צריך שיכיון בעת כריתות ערלה, שע"י יתגלו מ"ל אורות הנ"ל במקומם עד ההוד כנזכר. ויכוין באומרו על המילה, שהוא מ"ל י"ה, כמ"ש בענין י"ה למטה בענין הפריעה, שגם הוא פרע י"ה.

ועתה נבאר מצות ברכת היין, לפי שאחז"ל (ד) מילה טעונה כוס, ואע"פ שברכת היין הוא אחר הפריעה, עכ"ז נבארהו תחילה, כדי שיובן היטב עם המאמר, כי הנה הע' אורות, שהם גימ' מ"ל, אלו מתגלין תחלה ויורדים ביסוד,

הגהות ומראה מקומות

תינוק וכו', ופירש רבינו שמואל בר נטרנאי זצ"ל דהיינו טעמא כדאמר בירושלמי שהיו מתפללים על הכוס והיה אומר תשלח אסותא וכו'. גם במהרי"ל הלכות מילה מובאים אלה הדברים בשם רבינו שמואל. ובחינושי אנשי שם (על המרדכי בסוף יומא א) מביא זאת מירושלמי בשם רבינו יעקב ברי' שמשון. ומפורש מדובר על הצורך בין בספרי הגאונים רב עמרם ורב סעדיה עכ"ל.

ג) בית שער לכונות מן אות פ"ו.
ד) בסידור צלותא דאברהם ח"ב דף תר"צ בסדר ברית מילה כתוב שם וז"ל: בגמרא הבבליה והירושלמית שלפנינו לא הוזכר הצורך בין לברית מילה, רק מפי כמה ראשונים מתברר דרך אגב שלפי הירושלמי שהיה לעיניהם טעונה ברכת אשר קידש כוס יין. באור זרוע (ח"ב סימן ק"ז) מובא ומנהג שמטפטים באצבע מן היין בכוס לתוך פיו של

גבורות. כי ע' גבורות הם בסוד היין, והם ב' בחי': מילה, ויין כנ"ל, ולא נרמזו ע' אורות הגבורות ג"כ. אבל הענין, כי בע' חסדים הראשונים, צריך ב' בחי' א' להוריד חסדים משרשם מדעת עד מקומם, שהוא בת"ת ובנ"ה, ובחינה זו נעשית ע"י מילה כנ"ל, ואח"כ צריך בחי' ב', להורידם משם עד היסוד, וזהו ע"י היין כנ"ל. אמנם זה השליש העליון המכוסה, כבר ירד מן הדעת עד המקום שלו, ולכן אין צריך עתה, דק להורידו עד היסוד. והנה כאשר יורד ביסוד מתחבר תיכף שם שלישי הגבורה, ואינו צריך בחי' אחרת אחריה, ולכן נכללים יחד בסוד הפריעה. אבל בענין החסדים האחרים, אינם מתחברים עם הגבורה, רק בבחי' הב' לבר, ולכן לא נרמזו במילה.

והנה יעדנו למעלה לבאר מלת מילה מה ענינו, וזה ביאורו: כי הנה דוגמת מה שנתבאר למעלה במלת פריעה, שהוא פרע י"ה, כך ענין המילה, מל י"ה. פי': כי הע' חסדים הם בגי' מ"ל, שהם ב' חסדים דנ"ה וב"ש ת"ת לבדם, וחי' אורות השליש העליון, הוא י"ה של מילה, להיות מחובר עם ח' אורות הגבורה כנזכר, הרי גימטריא י"ה.

ובזה יובן מה שארז"ל (ד) מל ולא פרע את המילה, כאלו לא מל, כי ב' אותיות מל של המילה, ע' אורות התחתונים. המגולים ע"י כריתות הערלה, הנקרא מילה. ואמנם ב' אותיות י"ה של המילה, שהם אורות סתומים העליונים, לא נגלו עדיין, נמצא כי מל ולא פרע, עדיין מילה עצמה לא נגמרה, כי אותיות י"ה ממילה עדיין לא נגלו. עד מעשה פריעה כנ"ל. הרי כל ב' בחי' נרמזו במילה, שהוא מל וי"ה. וטעם לזה: כי אע"פ שב' אותיות י"ה אינם נגלים עד הפריעה, עכ"ז עיקר גילויים הוא מחמת המילה, כי אם לא נימול' לא היה שלישי ההוא יורד במקומו, אלא היה נשאר גם הוא למעלה בדעת כנ"ל. ונמצא, כי מעשה המילה, גורם בחי' האחד, שהיא ירדת שלישי העליון של החסד למטה, לשלישי העליון של ספירת

ירידת ע' חסדים ביסוד, וממתקין הע' גבורות. וב' בחי' אלו, עדיין אינם דק בחי' ע' אורות, שהם ג"ח פחות שלישי, וממתקים ג"ג פחות שלישי, אשר כ"ז נקרא אונאה פחות שתות כנ"ל. ועתה נבאר מצות פריעה, שהיא אונאה יותר משתות, כי עתה יתגלה גם שלישי עליון המכוסה ויהיה ג"ח גמורים דתנ"ה מגולים וימתקו ג"ג שלימות שביסוד. והנה פריעה, ר"ל: גלוי, כי ע"י הסרת עור הערלה ההיא, המכסה וסובב את אבר הקדוש, נפרע ומתגלה שלישי עליון המכוסה שבת"ת, ואז נגמרים ומתגלים ג"ח מגולים שלימים. אבל בהיות הערלה סובבת על היסוד, אין שלישי עליון הנזכר רוצה להתגלות, כדי שלא יהיה אחיות הקליפות בהם יותר מדאי כנ"ל. ואמנם בחי' המילה שהוא כריתת הערלה, אע"פ שגם היא גורמת גילוי הע' חסדים כנזכר, שהם ג' חסדים פחות שלישי, וגם גורמת גילוי היסוד עצמו, עכ"ז אינו נקרא בשם פריעה, לפי שדרך אותם חסדים להיות תמיד בגלוי, כי אין להם מסך יסוד הבינה, ואינו נזכר רק בשם מילה, שהוא לשון כריתת הערלה. אבל שלישי העליון שתמיד הוא מכוסה ביסוד אמא, נקרא פריעה וגילוי גמור מחדש, משא"כ בראשונה. והנה מלת פריעה, ר"ל: פרע י"ה. לפי ששלישי העליון נקרא י"ה, לפי שהנה נתבאר, שהם ח' נקודות, ח' חסדים, וסתומים שם. ואלו מתגלים ע"י הפריעה, ויורד ג"כ הארתם למטה ביסוד, וממתקים ג"כ כנגדם וכשיעורם, ח' נקודות אחרות של שלישי הגבורה כנ"ל, ונשלם להמתיק ג"ג שלימות. והנה ח' חסדים וח"ג, גימט' י"ה ע"ה. וזו ענין פריעה, פר"ע י"ה, כי י"ו אורות נפתחים ונתגלים עתה ע"י הפריעה, כי הרי נתוספו עתה ב' אורות ביסוד, א' הארת שלישי עליון דחסד, ב' ירידת חסדים המגולים, שהם ב"ש חסד דת"ת, וחסדים דנ"ה הרי ע'.

וא"ת, למה בענין הפריעה נרמזו ח' אורות גבורה, ובענין המילה בב' אותיות מ"ל, לא נרמזו רק ע' אורות דחסדים, ולא נזכר ע'

הגהות ומראה מקומות

(ד) משנה במסכת שבת דף קל"ז ע"א.

המילה. והענין הוא כי הגמ"ל גימטריא ע"ה. שהם כל הג' חסדים שלמים הנגלים, וגם השליש המכוסה, שבין כולם הם ע"ח אורות המתגלים ביסוד, ע"י פעולת המילה וכריתת הערלה, שהם ג"ח, ג' היות פשוטות, כ"א כ"ו גימטריא הגמ"ל, ואלו מתגלים ע"י המילה, שהם ב' אותיות מ"ל מן הגמל, וע"י נתגלו ע"ח אורות, כמנין תיבת הגמל כנוכר. וביאר הכתוב היכן נתגלו ע"ח אורות אלו, ואמר שנתגלו ביסוד, ונתחברו עם הגבורה אשר שם כנ"ל, הנקרא יצחק, וזהו את יצחק, ר"ל עם יצחק, ונמצא החסדים שהם ע"ח גימטריא הגמל, נתחברו עם יצחק שהם הגבורות. ואם תרדק היטב, איך תחלה לא היה הגבורות רק כמנין ק"ל, שהם ה"ג ה' היות, ועתה אשר ירדו ג' היות ג"ח, ומתקו את ה' גבורות, נמצאו ח' היות שהם גימטריא יצחק, ד"פ ב"ן, בסוד מ"ש באגדה, נגד ר' בנימין דברה תורה, והוא חיבור ג"ח בג' גבורות, הרי הם ג"פ ב"ן, ועוד ב"ן ד' שהוא חיבור ב' גבורות שלא נמתקו, ואמנם לפי שהע' אורות נתגלים תחלה, ואח"כ הח' אורות הסתומים בשליש העליון, לכן חלקו רז"ל תיבת הגמל, לבי' תיבות, מ"ל הכ ע' אורות המגולים, וה"ג הם ח' אורות הסתומים בשליש העליון, ולהיות עליונים, נזכר תחלה ה"ג, וע' אורות תחתונים אח"כ מ"ל, ועיין בספר פשטי תורה, דרוש אברהם יצחק ויעקב ויוסף, ושם בארנו פסוק זה באופנים אחרים, ע"פ הקדמה זו.

(מתלמידי הדב ז"ל) סוד המילה: צריך אתה לדעת כי מילה גימטריא אלקים פשוט ע"ה, וערלה גימטריא אלקים מלא, וה' אותיות כמנין ערליה. נמצא שהמהל צריך לכיון כשדואה ערלת הקטן, שרואה בה' דינים כולן, כי אלקים פשוט הוא מדת הדין הקשה, לכן הוא במדת הגבורה, ואלקים מלא כמנין ערלה עם ה' אותיות, ועתה יכוין, שבא למתקם בהוי"ה ואדנ"י, גמטריא צ"א, וגימטריא המיליה ע"ה, כמנין אמ"ן, וכשיעשה הפריעה, יכוין

ת"ת דו"א, ואמנם ע"י פריעה, לא נעשית רק הבחי' הב', שהוא הורדת השליש למטה ביסוד, וענין בחי' זו טפלה אל הבחי' הא', לכן במלת מילה, נכלל הע' החסדים המגולין במ"ל של מילה, והח' חסדים העליונים, בי"ה של מילה, והדי איך ב' בחי' של מילה ופריעה, רמו במלת מילה לברה, וא"כ כל זמן שלא פרע, לא נגמרה המילה והוי כאלו לא מל. והנה תבין מ"ש בזהוה ובאדרת נשא, בפסוק הוא יושב פתח (יסוד) האהל כחום היום (הי"ח) אמר שם, דאתגליא חסד בפום אמה. פי': כי הנה אברהם, הוא סוד החסדים, כמבואר אצלינו. והנה התינוק כשנולד, נולד ערלתו עמו, וחופפת על היסוד, וכשנימול, אתגליא י"ה, שהוא ראש פי האמה שלו, שהיוד ההיא היא בחי' החסדים העליונים, הנקראים אברהם, כנודע כי חסד גימטריא ע"ב, והוא הוי"ה דמילוי יודי"ן, כי כל יוד היא בחסד. וז"ש באברהם אחר שנימל, וידא אליו ה' והוא יושב פתח האהל כחום היום, פי': אברהם שהוא החסדים, צורת יר"ד, אתגלי בפתח האהל, שהוא פי האמה, שצורתה יר"ד, שהוא עטרה שביסוד. והענין הוא כמ"ש, כי ע"י פריעה, נתגלו י"ו אורות, ח' רחסדים וח' רגבורות, ושניהם נצטיירו ביסוד עצמו, כי היסוד עצמו צורת ו' ארוכה, והעטרה צורת יר"ד, הנגלית ע"י הפריעה, ואז נעשה י' על ו', וזהו בחי' י"ו אורות הנזכרים והמשכיל יבין בסוד טעם היות מילה לח', שהוא רמו לאצילת המלך הח' הנקרא הדי"ר, כנוכר בכ"י מורי ז"ל במקומו. הג"ה טעם היות מילה לח' ימים, להורות על ז' מלכין דלא אתקיימו, עד בא המלך הח', ואתגליא חסד עילאה בפי אמה, ואתבסמת נוקבא, ולפיכך מילה ופריעה (ביסוד) כי לא אתגלי חסד עילאה, עד בא היסוד, ומבסם לה לנוקבא ע"כ.

גם זה ענין הפסוק, ביום הגמל את יצחק, וחז"ל (ה) דרשו על המילה, וחלקו התיבה לשני תיבות, ואמר ה"ג מל, שעשה סעודה ביום

הגחות ומראה מקומות

(ה) במקרי דר' אליעזר פרק כ"ט. שער הפסוקים פרשת וירא דף נ"ו בפסוק ויגדל הילד.

אדום הוא ג"כ מדת הדין, מצא מין את מינו וניעורו. ולכן זורקין יין בפה על המילה, לומר כי אנו רוצים למתק הדין מבפנים. עם היין, (שהוא שם, כה"י בכ"י) (שדי ועם) הויה ושם אדנ"י, והמל תינוק בכוונה זו, לעולם לא יטמא בריתו, ויורה הוראה. וכמו שיש בערלה ב', ערלה זפריעה, כן בברית הלשון ב' חומות, שפתים והשינים, ושינים קשים משפתים, כן הערלה קשה מפריעה, לכן מל ולא פרע כאלו לא מל. (מתקון ברית המעורר הוא הלשון, להתוודות עמו, כי גם זה לעומת זה עשה אלקים).

בהגלות העטרה, הוא דמות יר"ד, חותם גוף קטן דאות שד"י, כי במקומו בהיותו מכוסה היה שד, כי הב' זרועות והראש דמות ש', בסוד וישא אהרן ידיו, זרוע וחצי גוף דמות ד', הרי שד, ובהגלות ה"י בפריעה, הרי שד"י. גם דע, כי מילה גימטריא פ"ה, וע"ה גימטריא אלהים, לכן מוצצים בפה כלומר: אנו מושכים בפה כח הדינים והקליפות הקשה שהוא אלקים. לכן מוצצים ג"כ ביין, לפי שיין ג"כ גבורה, כהמילה עם הכולל, מין במינו, גבורה בגבורה. להוציאו מרמ"ח איבריו, באופן: כי המוצץ יכוין, כי הדם הוא מדת הדין, ויין

פ ר ש ת ו י ר א

והנה בן לשרה אשתך:

יוצאים דרך הפה לחוץ בסוד הכל, וכנגדם ז' תיבות, בפסוק ישקני וכו'.

ונבאר תחלה ענין מ"ן, ואח"כ נשיקתו, כי הנשיקין הם כפולין זה בזה זה בזה, באופן שהם ד' רוחין. אך המ"ן אינו רק א', ויש מ"ן לנוקבא, ויש מ"ד לדכורא. אך הנשיקין, מתערבין של זה בזה ושל זה בזה, והנה ג' צדיקים היו בעולם, שבאין מג' בחי' אלו, והם: בנימין, יצחק, חבקוק. ואפשר שאחרים רבים יהיו דוגמתו, רק שאלו שורש לכולם. ונבאר עתה מצייאת בנימין (י) שהוא בא מן המ"נ, ואחר כך נבאר יצחק וחבקוק (כ) שהם באין מן הנשיקין. וידעת, כי ל' אין האשה מתעברת מביאה ראשונה. וגם נודע, (מ) כי אין אשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי. וענין זה הוא נודע כי הנקבה אינה נוטלת שום אור, אם לא ע"י ז"א. אמנם סוד המ"נ שלה, כבר ביארנו, שהם סוד הו"ה של ההי"ן

ענין מה שמצינו לרז"ל, שיש אנשים שבאו מן הנוקבא, כמו שמצינו לחבקוק, דהוי מסטרא דנוקבא, לכן מותא אתקשרא ברגלוי. ט) דע, כי בזה יש ג' מיני מציאות, והוא, כי כבר הודעתך, שזר"ג כשמזודגין יחד, זה נותן מ"ד, וזה נותן מ"נ. אמנם נודע, שקודם הזיווג יש בחי' נשיקין, וכבר ידעת, כי גם הנשיקין, הם בחי' הזיווג יותר פנימי. אמנם גם יש נשיקין דכורא, ונשיקין נוקבין. וז"ש ישקני מנשיקות פיהו, כי הם ד' נשיקין, שהם ד' אותיות של אהב"ה, כנזכר בפרשת תרומה, שהן ב' של זכר, דאתכלילו בתרין דנוקבא. אמנם הפירוש הוא: כי בכל נשיקין, יש סוד הכל הפה, היוצא מן הריאה אל הגרון, נמצא כי כוחם הוא מו"ת. והענין הוא, כי מן האור שנמשך מן הג' שבראש אל הגוף, קודם שיכנסו בגוף בז"ת.

הגהות ומראה מקומות

- כ) שער הפסוקים פרשת וירא דף ג' ט"ב ד"ה ועתה נבאר ענין יצחק וחבקוק.
- ל) יבמות לד.
- מ) סנהדרין כב.

- ט) זהר פרשת בשלח דף מד:
- י) שער הפסוקים פרשת וירא דף מ"ד ט"ב ד"ה ונתחיל בענין בחי' בנימין. ע"ה ח"ב שער מ"ן ומ"ד פרק ט'.

זיווג לעולם דזרין, שאין זיווג אר"א קודם להם. והטעם, כי אלו הב' עיטרין דנטלו זרין, הווין לגופייהו, אבל לחדש מחדש בנים אחרים, אינם יכולין אם לא שיקחו תוספות ההוא מלמעלה מאביהם ואמם. גם אר"א לוקחים חיות יותר מלמעלה, עד המאציל העליון, כי הוא לבדו יש בו כח לחדש תמיד, לפי שאין לו סוף, משא"כ בנאצלים, שאין להם אלא לעצמן, מה שניתן להם מלמעלה. לכן דע, שאין זיווג למטה בז"א, שאין זיווג ההוא נמשך מלמעלה עד אין סוף. וזה כונת יחוד ק"ש באמיתתה, (ס) כי כבר ידעת שהוא זיווג אר"א, להמציא מוחין חדשים לזרין הבנים שלהם, כדי שיוכלו גם הם להזדווג ולהוציא בנים אחרים, ולכן צריך בשעת ק"ש לכוין להשלים הזיווג עד א"ס, כי ז"א יקבל מאר"א, ואר"א מכתה, וכתר מעתיק עד א"ס, ובעונותינו לא נמסר בידינו.

והנה נמצא, כי אע"פ שכבר לקחום זרין אותן ב' עיטרין, שהם תכלית ועיקר הזיווג, כנודע כי אין הזיווג אלא מן הדעת, בסוד וידע אדם את חוה אשתו, ואע"פ שכבר לקחום בראש האצילות בעת שנאצלו, עכ"ז בכל פעם שצריכין להזדווג, הם צריכין להתחדש, וליקח אותן הב' עיטרין משרשם העליון, כמו שידעת. והוא דוגמת האדם, כי מה שהוא אוכל ושותה, מתרבה בו מוחו להזדווג ולהשמש, ואם לא יאכל פעם א' או פעמיים, אם ישמש, יכלה מוחו וימות. ונמצא, כי כל זיווג זרין, קדם להם זיווג אר"א, ונותנין להם ב' עיטרים מחדש, ויכולין להזדווג, זה נותן חסדים וזה נותן גבורות. אמנם השרש לכ"ז הם אותן הב' עיטרים, שלקחו בעת שנאצלו, והם עיקרים עומדים לעד. וכשבאים מחדש אלו הב' עיטרים, אין יכולת בנוקבא להעלות מ"נ אלו שהם הגבורות חדשות, אם לא ע"י הגבורות ראשונים שבה, בעת אצילות מזיווג הראשון.

שעולה ב"ן, הוא המעלה מ"ן, כדי להוליד בנים. והוא, כי שם זה הוא בנוקבא ראצילות, וכן הוא בעשיה הנקרא נפש, לכן על ידי שם זה נוצר תחלה נפש האדם, וזה הבאה לאדם מעת צאתו מרחם אמו, כי שם זה הוא פנימית ורוחניות של עולם הנקבה.

והנה כבר ידעת מ"ש בסבא דמשפטים, כי בביאה ראשונה של אדם, שדי רוחא בגוה. (נ) והענין, כי האשה אינה יולדת עד שתהא שלמה, כי טרפה אינה יולדת, אמנם כל שלמותה אינה, אלא עד שיש בה שם ב"ן הוה, שהיא נפשה של הנקבה, ואז יש בה כח להוליד. ואמנם זה הנפש אינו נותן לה, עד זוגא קדמאה דבעלה עמה, ואז יהיב לה נפש, ועי"ז נשאר בחי' נפש דבעלה ביסוד שלה, והוא המעלה אחר כך בכל שאר זיווגים את המ"נ, לכן אין האשה מתעברת בביאה ראשונה, כי בביאה ראשונה עושה אותה, כדי שתהיה כלי ראוי לקבל טפה הזרעית, ואחר שקבלה הכלי ההוא, משם ואילך תתעבר, ותקבל הטפה הזרעית בכלי ההוא.

ואמנם ענין ההוא רוחא כי הלא ניתן לה ב' עיטרין, שהם החו"ג, שהם מ"ה ב"ן. ואף על פי שבהיות הנוקבא אב"א, אינה יכולה לתקן ולעשות פרצוף, אם לא ע"י שניתוספה שניתנת בה ה"ג, עכ"ז אינה לוקחת ה"ג עצמם, כי אינם רק הארה בעלמא, העוברת שם דרך האחוריים, כי הלא הה"ג ירדו, אחר כלות החסדים ועמדו ביסוד דז"א, ומשם עובר הארתם אל הנקבה. ואמנם ה"ג עצמן, א"א שתקבלן אם לא ע"י זיווג ממש, כי אז יוצאין לגמרי מן היסוד שלו, ונתנין ביסוד שלה, ואלו תמיד נשארין בה שם, והם חיותם, ונקרא נפש המלכות, כי עצמות המלכות לא נעשה אלא מהארה שלהם כנ"ל, ואלו עמדו שם תמיד לשורש, כמו השאור של עיסה. ואין לך שום

הגחות ומראה מקומות

שיעור י"ב מן אות קמ"ה מבואר כל ד' מיני ק"ש: ק"ש שעל המטה, ק"ש וקרבנות, וק"ש דיוצר, וק"ש דערבית. ההפרש שבין הזוגים וההמשכות שבכ"א מהם.

(ג) זהו ח"ב דף צט: ק. תע"ס שיעור ט' לוח התשובות תשובה קנ"ו. שער הגלגולים הקדמה ל"ו דף קט"ו ד"ה וביאור ענין זה.
(ס) שער הכונות דרושי ק"ש דרוש ג' ד' ו'. תע"ס

שהזכר נותן החסדים לנקבה, ושם מצטיירות עם הגבורות שבנקבה, וע"י כולן נצטייר יחד, ונעשה גוף אחד. אך החסדים בצאתן מן הזכר, גם הם מתלבשין שם, עם החסדים הראשונים שהיה לזכר, דוגמת הרוחא דשביק בגוה. וז"ש בסבא דמשפטים, כי לבוש של הנשמה נקרא אל"ה פ) שהוא סוד החסדים שנקראו אל, וז"ש צ) שראה הקב"ה אור קדמאה וגזוז לצדיקים, כי הוא יוצא ע"י לבוש, ואין להאריך בזה. וכן ג"כ הגבורות של הנקבה, קודם שהם עולים בסוד מ"ג, לקבל טפה דדכורא, הם מתלבשים עם גבורות ראשונות, דהאי רוחא דשביק בגוה, ועי"ז יש בהם כח לעלות, וז"ש כי ההוא רוחא הוא המעלה מ"ג.

ואל תתמה, אם ההוא רוחא הוא גדול מהחדשים, ואיך יעשה לבוש להם, כי אדרבה, הוא בסוד כנשר יעיר קנו, מגינה על בניה, וכמ"ש על פסוק יומם יצוה ה' חסדו כי כל האורות מתלבשין בחסד ראשון לשומרם מחיצונים, כי הוא גבוה, ואין חיצונים יכולין לאחוז בהם, וז"ש אמרתי עולם חסד יבנה. אחר כך יוצא הולד, כלול מחר"ג חדשות, מחוברות גוף א'. וכן באים מלובשין בלבוש חסד דאבא, ובלבוש גבורה דאמא, וז"ג, ונעשה מלובש א'.

והנה דע, כי שרש לבוש זה, הוא האי רוחא דשביק בה, הוא שם ב"ן, שכנגדו יש באמא עלאה שם ב"ן ג"כ ביסוד שלה, אמנם מורישו אל ז"א. וכזה תבין, למה נקרא הרוחא ההוא תמיד בשם ב"ן. אך הענין הוא, כי לפי שהוא יוצא מאותו הב"ן שבאמא, שהוא רוח שהניח בה אבא, וכשיצא הז"א נוטלו, ע"ד שביארנו. (שכל הבנים הנולדים נוטלים חלק מזה הרוח, ולכן נקרא ע"ש ב"ן).

הגהות ומראה מקומות

ע) ע"ח שער מ"ן ומ"ד פרק ח' וי"ב תע"ט
 ז) זהר ח"א ז' יב. טז: כב: ל: לא: לב. מה:
 מו. מט. קלא. רג: רסד. ח"ב לה. קכו: קמח: קפו:
 רח. רכ: רכד: רל. דעז: ח"ג לה. פה. פח. צג. רכה.
 רלא: ת"ז תי"ט לט: ת"מ פא. ת"ע קכ. ז"ח ו. טו.
 רות פה. צב: תק"ח קטו: חגיגה יג:

ושמור כלל זה בידך, כי אותן הראשונים נקרא רוחא דשדי בגוה, והם הכלי והרוח המעלה מ"ג, אך אלו חדשות הם המ"ג עצמם ממש. ע) והנה מאלו המ"ג חדשים נעשה הולד, אך עכ"ז דע לך סוד נפלא, כי אין לך שום ולד בעולם, שאינו לוקח מאותו הרוח קדמאה איזה מעט. נמצא, כי בן הראשון לוקח מ"ן שלו, עם מעט מההוא רוח דשדי בגוה. ואחריו בן הב', לוקח ממנו, וכן עד תשלום כל הבנים שיולדת האשה, וכאשר נשלם ההוא רוחא, ואין בה עוד מאותן הראשונים, הנקרא ההוא רוחא דשדי בגוה, וכאשר נפסקו ונגמרו כי ילדה כל הבנים, וכ"א נטל חלקו, אז נפסק ההוא רוחא, ואין האשה יולדת יותר. ואז חדל להיות לשרה אורח כנשים, כי האורח בא מן הגבורות כנדע, והם אותן גבורות ראשונות דנוקבא, רוחא דשדי בגוה. וכאשר נפסקו ונגמרו, כי נולדו כל הבנים, וכ"א נטל חלקו משם, אז נפסק האורח, ואין האשה יולדת, כי אם אין שאור אין עיסה.

ואמנם אע"פ שאמרנו שנגמר ונפסק, לא נפסק לגמרי, רק שלא נשאר בה כ"א חלק א' החיות, שצריך להאשה, כמ"ש שהוא נפש האשה, ואם היתה יולדת אותו, היתה האשה מתה. והנה נבאר ג"כ, מה משמש ההוא רוחא אל השאר. והענין, כי האמת הוא שמאותן גבורות חדשות הבאין מחדש, משם עצמם הם מצטיירות מהם, ונעשית גוף הולד, והם הולד בעצמו. ואמנם אין לך נשמה שאין צריכה להתלבש, כמ"ש בסבא דמשפטים בפסוק בבגדו בה, ובפסוק שארה כסותה.

והנה ב' כסויין יש לנשמה, א' מאב, וא' מאם. כי הנשמה שהיא הולד, הם חר"ג החדשים

כי ראוי לדעת, כי הלא אם כל הנשמות היו באין כסדר, והיו הבנים בני אב ואם למעלה ג"כ בשורש נשמתן, אז היה ראוי לכבדם, כי מאחר שהבן משורש אחד עם אביו ואמו, והוא ניתן למטה מהן, א"כ בהכרח שהוא עלול מהן, ואי אפשר שירד אליו איזה שפע, אם לא שיעבור דרך אביו ואמו. כי כן הדין, ה' גנות המסתפקין מים ממעין א' ונתקלקלו, שהתחתונה מסייעת עם כולם, כי התחתון שצריך לקבל, צריך לתקן צינור המעין כולו, מן המקור, עד המקום אשר הוא עומד שם. שבכל מקום שמתקלקל, אין המים בא אליו. אבל הראשון, אין צריך לתקן רק כנגדו, עד מקום שהוא עומד, כי אף אם יתקלקל ויפסק משם ולמטה, אין לו חשש בזה, כי אדרבא ישארו כל המים למעלה. כי זה סוד הפסוק אבותינו חטאו ואינם, ואנחנו עונותיהם סבלנו, כי אם האבות קלקלו הצינורות העליונים, צריכין הבנים לתקנם ולסבול עונם, כי אם הצינור מקולקל במקום האבות, אע"פ שתקנו הבנים מקומם בהצינור הרבוק אצלם, מה הועילו בזה, כשהמקור למעלה מהם במקום האבות מקולקל, וא"כ צריכין לתקן ג"כ מקום אבותם, ועונותם של הראשונים. וז"ס אבות אכלו בוסר ושיני בנים תקהינה. וזהו ענין פקד עון אבות על בנים, אך לא נאמר ובנים על אבות, כי אין הפגם מגיע אל האבות, אדרבה, מצינו בישמעאל בן אברהם, נאמר לו באשר הוא שם, ואע"פ שצפה הקב"ה שעתידין בניו להרוג פ' אלפים פרחי כהונה וכיוצא בזה כמ"ש רז"ל, לא דנו אלא באשר הוא שם, והדברים מבוארין.

ונחזור לענין, כי א"א לבא שפע אל הבן, אם לא ע"י אביו ואמו, א"כ הדין נותן שהוא חייב בכבודם, והם אינן חייבין בכבודו, אע"פ שהם משורש אחד. אמנם זה יהיה כשהאבות והבנים הם משורש א', אבל אמנם מצינו רוב העולם מגולגלים, ואין להם יחוס וקודבה כלל ועיקר עם אביהם, ואדרבא לפעמים נשמת אדם

וסוד הדבר יותר בפירוש הוא, כי ההכרח דההוא רוחא דשביק בה דכורא, צריך שיהיה כלול בשם ב"ן מתרין רוחין, כדי שיהיה כח, להוליד זכרים ונקבות, לכן נקרא ההוא רוחא שם ב"ן, כי הוא גימטריא ב"פ הוי"ה, נגד זכר ונקבה, הוי"ה א' לזכר והוי"ה א' לנקבה. והנה כאשר מתחברים אלו ה' הבי' שמות של הוי"ה ביחד, נעשה הוי"ה של מלוי ההי"ן, ונכרין בו ה' הוי"ת, כי הפשוט של שם הוא הוי"ה, וכן אותיות המילוי: ו"ד, ה', ו', ה'. גימטריא הוי"ה. לפי שכשתחבר ב' אותיות ו"ד נעשה י'. נמצא כי המילוי של שם ב"ן, הוא הוי"ה א' כצורתה ובאותיותיה, ואין בה הפרש רק באות י"ד, שנחלק ונעשה ו"ד, אבל שאר אותיות אין בהם שום שינוי. ובזה טעם הדבר לא קבלתי, ואפשר לומר, כי הוי"ה עצמה נגד הזכר נקרא הוי"ה, אך המילוי לא יכול ליקח י' פשוטה ממש, כי כל עצמה אינה רק מילוי כנודע, לכן לוקחת מילוי יו"ד, ו"ד, אבל בשאר אותיות שהם נוקבא, יכולה לקחת אותם פשוטים כאשר הם. והענין, כי האות י"ד דכורא ממש, אבל ג' אותיות ה"ה, הם נוקבא, אע"פ שאות ו' דכורא, עכ"ז ניתן (תחת הנוקבא) (אחר ה' נוקבא) ונקרא נקבה כנלע"ד.

ונחזור לענין, כי ב' אלו הוי"ת, הם סוד הוי"ה בההי"ן, הנקרא ב"ן. והוא ממש ההוא רוחא שביסוד אמא. ואחר כך לוקח הז"א כל ה' הוי"ת, והוא סוד דכורא, הלוקח תרין עיטרין חריג, כי ב' עיטרין הם ב' היות אלו. ולכן נקרא ב"ן, שלוקח גם שניהם, שהם סוד ב' הוי"ת מ"ה וב"ן, רק ששניהן נקראים ביחד שם ב"ן, כי כל עצמם הן בחי' מ"ן, רק שנשארים בהם כחות של מ"ה וב"ן, כדי שיוכל להוליד זכרים ונקבות. ואחר כך בעת הזיווג נחלקת אז, הוי"ה א' לוקחו ז"א, והוי"ה ב' ניתן למלכות בעת הזיווג. וגם בזה הוי"ה נכללין שניהם, ונקרא שם ב"ן כנ"ל.

ונחזור לענין, כי זהו מצות כיבוד א"א, (צ)

הנהגות ומראה מקומות

(צ) ע"ח ח"א שער עקודים טרק ו'. ח"ב שער המצות פרשת יתרו. שער הפסוקים דף מ"ט ט"א דרושי הצלם ט"ב כלל ט'. שער הנסירה ט"ב שער ד"ה והנה אחר שביארנו. תלמוד עשר ספירות ח"ד ט"ב.

מן השני, וכן עד"ז בכל הבנים ואין להאריך. גם יש דרך ב', והוא, כי גם הבן בהיותו בבטן אמו, שביארנו כי הגבורות הראשונים נעשו רוחא, כדי להעלות מ"ן אלו, כך הגבורות שלו מניחין רוחא תוך אמו לצורך הבנים שילדו אחר כך, וכן עושה הבן הב', וכן הבן הג', עד כמה בנים. ועיין בדרוש שכתבתי על ענין קשר שיש לי עם החברים שלי, ושם נתבאר. (ר)

ואמנם כ"ז אינו, רק עד תחית המתים כי אחר כך נוטל כל אחד את שלו, וכל דבר חוזר לשורשו, ואין יחוס לבן עם אב ולא עם אחיו, אא"כ הם משורש א', ואין להאריך בזה, כי גם זה ביארנו במקום אחר.

ונחזור אל הענין, כי ראובן בן יעקב הוא אח הגדול, לכן נקרא ראו ב"ן, כלומר כי זה הבכור שנוטל כל בחי' הב"ן, שהוא האי רוחא דשביק יעקב בלאה. האמנם אבד אותו המעלה, ונטלו יוסף, לכן היה ראוי ראובן לטול כתר כהונה ומלכות, כמ"ש יתר שאת ויתר עז, לכן נקרא בשם זה, משא"כ שאר השבטים, כי גם הם בנים ולא בנות, וא"כ איך אמרו ראובן, אלא הכוונה, כי ז"ס הב"ן ההוא, שהניח יעקב בלאה.

ואמנם כאשר ילדה רחל את בנימין, נאמר בה ויהי בצאת נפשה כי מתה. ופי' הדבר: כי אותו הבחי' של האי רוחא דשביק בה יעקב הנקרא בן, הנה כבר ביארנו כי יש בו חלק חיות הנוקבא עצמה, והוא הנקרא נפשה. אמנם בלאה שהיא היתה ראשונה, וניתן כח בהאי רוחא שבה, לילד ז' בנים, וגם ישאר בה חיות לנפשה. אמנם האי רוחא דשביק יעקב ברחל הוא קטן, ולא הספיק להוליד רק יוסף לבד, וכאשר רצתה להוליד בנימין, לא היה כח לה. לכן תמצא, שזה הבן היה עתיד לצאת מלאה, עד שהתפללה על אחותה, כמ"ש על פסוק ואחר ילדה בת, כי לא היה כח ברחל רק להוליד יוסף לבדו, וכאשר נתעברה מבנימין, הוצרכה לתת בו חלק שלה, הנקראת נפשה, חיות שלה. וכל עוד שהיה בנימין במעיה, היתה

הגהות ומראה מקומות

(ר) שער הגלגולים הקדמה ל"ט דף קס"ו ד"ה ונחזור לענין.

גבוה לאין קץ, ובא להיות בנו של אדם נבזה ושפל בקצה המדרגות, ואיך היה חייב בכבודו, אך הענין מוכן עם מ"ש, כי אין לך אדם, שאין לו נשמה מלובשת בלבוש נפש דעצמות אביו ואמו, וכל המצות שהוא עושה, הוא הכל ע"י אותו הלבוש שירש מאביו ואמו, ולבוש זה מסייעו לעשות מצות, כשהוא אינו יודע לעשות, שהוא קטן, ובפרט כשהוא מגולגל, כי עונותיו אינן מניחין לו לעשות מצוה, וצריך סעד לתמוך מזה הלבוש. וכן אם היא נשמה חדשה, ולא הורגלה להיות בעוה"ז, באופן כי המסייע אינו רק זה הלבוש. ואפילו השפע שנותנין לו מן השמים, הוא ע"י הלבוש הזה, וזהו ענין שותפות האדם ואשתו בבניהם.

ואמנם בזה תבין, למה החמירה תורה לאדב' להתקדש עצמו בשעת תשמיש, והוא, שאם יקדש את עצמו, אז ימשיך בנשמה לבוש קדוש, אשר על ידו יזכה לעבוד השם. ואע"פ שיהיה נשמה גדולה, צריכה אל קידוש אביו בשעת תשמיש, שאל"כ אדרבה, יהיה זה הלבוש מזיק לו, דוגמת היצה"ר. נמצא אם הבן יחטא, נחשבים עונותיו אל אביו.

גם בזה תבין, ענין מארז"ל (ק) כבר את אביך, לרבות אחיך הגדול. והענין הוא, מב' פנים, ואיני זוכר איזה מהם אמיתי, ולענ"ד כי שניהם אמיתים. והענין, כי הלא הוא רוחא קדמאה דשביק בה, ממנו נחלק לכל הבנים שילדו. ואמנם כמו שבאותו הרוח כללות כל אותן הבנים, כך הולך הסדר ממדרגה למדרגה, כי הבן הב' נוטל תמצית ההוא רוחא אשר נשאר בנוקבא, והוא כלול ומשועבד אל הראשון, והוא ענף ממנו, וכן השלישי משועבד לב' הבנים הראשונים, כי הבן הראשון מצווים כל אחיו לכבדו, מהטעם עצמו שהם חייבים לכבד אביהם, שהוא יותר מעולה, כי גם הבן הראשון משועבד לו. והבן הב' משועבד לכבד בן הא' לבדו, והשלישי משועבד לב' בנים הראשונים, אך יותר משועבד אל אביו. וכן שאחריו יהיה במדרגה יותר משועבד בכבוד אחיו הראשון

(ק) כתובות ק"ג ואת ר' יתירה. (נ"ב צ"ל ואת

אמר לרבות ר"א).

והוא סוד מטטרון שבבריאה, יובן מהזהר, ושם נתרצה קושיא זו, ואין להאריך, וכבר נתבאר במקום אחר, איך בנימין מסיטרא דנוקבא, ולפי שנטל חיי הנקבה עצמה ונפשה, לכן לא מת.

ונבאר ענין הנשיקין, (ש) הלא ידוע, כי קודם שאדם מזדווג עם אשתו, מחבקה ומנשקה. אמנם סוד הנשיקין, הוא סוד זווג העליון, יותר מזווג תשמיש, הוא, כי הג"ר שבאדם, מזדווגין עם הג"ר שבאשתו, ואמנם זיווג העליון אינו ממש כמו התחתון, כי התחתון הוא גופא ממש, מוציא טפת זרע, ובפרט מ"ש, כי טפת החסדים שהאדם מזריע, אינו נמשכת ממוח הדעת עצמו, רק מן אותן התפשטות של ה"ח המתפשטין בו"ק, כמו שנתבאר בסוד חטא אדה"ר, ובד' שנכנסו לפרדס וע"ש (ת) ומועטין הם אותן שבאו מן הדעת עצמו, כי אלו היו טפין שזרק יוסף מבין ציפורניו נמצא, כי עיקר זווג התחתון, הוא ז"ת. אך הנשיקין מג"ר.

והענין, כי חו"ב דז"א, דוגמת אר"א, והם מזדווגים בסיום הג"ר, ע"י הדעת שביניהם המזווגים ומחברם. אמנם חיבור זה תוך ז"א בתוך הפה, כמבואר כי החיך הוא חכמה, גרון הוא בינה, והלשון דעת המזדווג, ושם מזדווגין, ואין להאריך. אמנם אע"פ שיש שם זווג זכר ונקבה, עכ"ז הם נחשבין לא, כי הכל בו"א עצמו. וגם אר"א כחדא נפקן וכחדא שרין, ומכ"ש חו"ב דז"א, שנחשב הכל לזכר.

אמנם גם בפה הנקבה, יש בחי' זו בחו"ב שלה, והאמת הוא כי ז"ס מ"ש בפרשת תרומה קמ"ו בענין הנשיקה, כי ד' רוחין, הם ד' אותיות אהב"ה ע"ש, ותבין ג"כ אמרו, דלית רחימא כדביקתא רוחא ברוחא, בר מנשיקה. והוא, כי זווג התחתון הוא גופני, דביקות גופא בגופא אך זווג נשיקין רוחא ברוחא, כי טפה היוצא מזיווג זה, הוא רוחניות, והוא סוד

חיה, וכשילדה, יצאה נפשה ממנה ומתה. וז"ס ויהי בצאת נפשה, הוא ב"ן. וכן ר"ת בצאת נפשה, הוא ב"ן. וזהו ב"ן ימין, כי גם זה דוגמת ראובן, רק שראובן מראש הב"ן, וזה מסופה, שהוא חלק חיות הנשמה עצמה.

אמנם חיות כח בלאה להוליד ז', ורחל א' לבד, זה יובן ממה שידעת, חיות לאה תופסת בישראל העליון ז' מדות, כי היא נגד הבינה, אם ז' הבנים. אמנם רחל היא אחרונה, ואין בה רק בחי' (ר) הצדיק דעילל בה שהוא יוסף, וצדיק דנפיק מינה והוא בנימין, כי לאה להיותה למעלה, אינה נכנסת בבריאה בעולם הפירוד, אך רחל היא תחתונה, ומה שיוולדת יולדת לתתא בעולם הפירוד והמות שהוא מן הבריאה ולמטה, שבה כתיב ומשם יפרד, לכן קראתו בן אוני, ואביו קרא לו בנימין, והוא אע"פ שהוא סוד הב"ן, הצדיק דנפיק לבריאה, אין בן אוני רק בן ימין, כי הוא באצילות עדיין, ואין לבאר ענין זה בכאן, אך אבאר לך בכאן דרך רמז בלבד, כי כמו דאמא עילאה הבינה יש בה הוי"ה א', אמנם הה' שבה נותן שם ב"ן דההי"ן כנודע במקום המ"ג דיליה, והנה סוד שם בן זהו סוד ז"א, הנקרא ב"ן כנ"ל, והוא סוד ב' היות, שהם סוד ציור הה' עצמה שהוא ד"ו שהם זו"ג, אך עיקר של הז"א כנ"ל. כן יש בה"א תתאה של רחל, שהיא תתאה באצילות שבו ג"כ ד"ו, והוא ב"ן דהתיק, וזה בן שלה, הוא סוד בנימין. וזהו מטטרון, לכן שופריה דבנימין, כעין שופריה דרחל, שהוא מטטרון הנער של רחל, ה' תתאה שבאצילות. אמנם מט"ט, הוא סוד זר"ן דבריאה, לכן יש בו ו' אותיות, נגד ו"ק של ז"א. אמנם גם הנקבה של מט"ט, היא דוגמת רחל, דאצילות, ויש בה שם ב"ן ג"כ, וז"ס סנדלפון. וכן הענין בכל ההי"ן שבנקבה בכל מדרגתם, ואין להאריך.

אמנם הטעם, איך בנימין מכלל י"ב שבטים,

הגהות ומראה מקומות

(ש) ע"ח ח"ב שער מ"ן ומ"ד פרק ד' ופרק ט' וי"ד. תע"ס שיעור ט"ו אות קע"ח ובלוח התשובות תשובה קכ"ב. (ת) שער הפסוקים בראשית ד"ד ד"ה ומעץ הדעת. שער מאמרי רז"ל דף ט"ז ד"ה ונתחיל.

(ר) זהו ויצא קניה. שער מאמרי רשב"י זיע"א דף קל"ט ט"א ד"ה וזמ"ש. שער הפסוקים פרשת וישב דף פ"ט ט"א ד"ה וז"ס מ"ש. תע"ס שיעור י"ד מן אות פ"ט.

שם תמיד, לצורך שאר הזווגים של הנשיקה. שיהיה משם ולהלאה.

ודע, כי הנשמות הבאים מנשיקין, גדולים הן מאותן הבאים מווג התחתון של תשמיש, אדרכא, והו הענין שיש מעלה גדולה אל מלאכים, יותר מבני אדם. כי הם באים מהנשיקין, ובני אדם מזיווג התחתון, ועמ"ש בדרוש המלאכים. (ושארז"ל ר) אין לך כל דיבור ודיבור שיוצא מפי תקב"ה, שלא נברא ממנו מלאך, כי הוא זיווג גמור ועליון מן התחתון. אלא שהוא יותר נעלם ורוחני, ואלו מלאכים נקראו קולות, שנאמר וכל העם רואים את הקולות (כמ"ש בתקונים).

וכבר אמרנו שב' מיני רוחין הם, אותה ששורשה נקבה מצטרף בזכר, וחוזר להיות זכר. ומה ששורשה זכר, נצטרף עם הנקבה. אמנם יש בשניהם בחי' נקבה. ויצחק היה מבחי' א', וחבוקק מבחי' ב', של אלו הב' רוחין דנשיקין קדמאן. אמנם מן אותן נשיקין אחרים, מעת שנאצלו זרין עד עתה, מכולם הם נמשכים נשמת מלאכים, או צדיקים גדולים, כמ"ש בעה"ש (בדרושים).

הנה בזה יש לי ב' דרכים, ואני מסופק בהם, ואמנם דרך א' שאכתוב נ"ל עיקר. כי הנה הוא יותר מעולה (רוחא) דאתי מנוקבא ונתערב עם הזכר, מן אותו שבא מן הזכר ונתערב עם הנוקבא והענין, כי הרוח הנוקבא אע"פ ששורשו נוקבא, עכ"ז בהיותו מעורב בזכר כמה ימים, נעשה זכר. ובודאי עלה ממדרגת נוקבא למדרגת זכר. אך האי רוח זכר כשיורד לנוקבא, אע"פ ששורשו זכר, כיון שיורד בנוקבא נתהפך ונעשה נוקבא בודאי. ותשובה זו אני זוכר, ששמעתי בפי' ממורי זל"ה. והנה מזה הרוח דנוקבא הניתן בפי' הזכר, מזה בא יצחק, וחס והנה בן לשרה אשתך. פי': כי זה סוד הבן, רוח עלילה של נשיקין הנקרא ב"ן כנ"ל, רק ששורשו הוא לשרה אשתך ושלה הוא מעיקרא, אע"פ שעתה הוא משלך. ולזה לא אמר והנה בן עתה לשרה אשתך, רק שזה היה תחלה בן לשרה אשתך מצד הנוקבא.

הנחות ומראח מקומות

(ק) מד"ר בראשית פמ"ח. (ר) תגינה יד: ע"ח שער מ"ן ומ"ד ורוש ד'.

ההבל היוצא מהפה. כי כל ז' הכלים מבינה שהוא גרון נפקו, וזה מבוואר.

אמנם היינו יכולים לומר, כי ה' רוחין, הם ב' מחו"ב דו"א, וב' מחו"ב דנוקבא. האמנם עם היות זה אמת, עכ"ז אנו מונין לאחד לבר, כי הנשיקה היוצא מו"א, הוא רוחא חרא ונשיקה של נוקבא רוחא חרא, באופן שהם ב' רוחין לבר.

אמנם היותם ד' רוחין, זה תבין ממ"ש בפרשת תרומה, ד' רוחין אינן בנשיקה, כל חד וחד כלול בחבריה. ופי' הרבר: כי האדם כאשר נושק אשתו, כן אשתו מנשקת אותו, ואינו כמו הזווג התחתון שהוא יחידי מוכר לנקבה, אך כאן הזיווג כפול, כי האדם נושק לאשתו, והאשה לאיש. נמצא כי יש בנשיקות האדם ב' בחינות. הא' הוא ההבל עצמה הנמשך ע"י נשיקה, והוא שורש הבל עצמו, והאחד הוא מה שנתערב בהבל הנקבה, ונעשה מן שורש הנקבה. ועד"ז יש ב' רוחין מנשיקות הנקבה לזכר. כי כשנושק האדם, בהכרח נשאר בו שורש הבל של נשיקה ההוא, וג"כ יש בו הבל דנשיקה, שניתן מפי הנוקבא אליו. וכן יש בנוקבא שורש הבל שלה, וגם הבל נשיקות האדם אליה באופן ששורשם הם ב' נשיקות, אך הם כפולים וב"ז וזה בזה, עד שנעשו ד' רוחין. אמנם אין לנו עסק בענין זה, אם הם ב' או ד', אבל אמרנו כאן שיש רוחא דנשיקה, היוצא מפה זכר לנקבה, ושם נתערבו, ונעשה נוקבא כמו הבל שבפה הנקבה. נמצא, אע"פ ששורשו זכר, עכ"ז (ק) כד אזלת לקרתא אויל בנמוסיא, ונעשה שם נוקבא וכן הענין להיפוך, כי כשהנקבה נושקת הזכר, נותנת בו הבל של הנוקבא, ולפי שנותנת תוך פיו של זכר, יהיה זכר כמותה, אמנם שורש היא נקבה.

והנה כמו שהזווג הראשון, בעילה ראשונה עושה אותה כלי, ונדבק בה האי רוחא. כן הענין בנשיקין, כי נשיקה ראשונה שהחתן נושק לכלה, נעשית בה רוחא דנוקבא, בסוד יסוד העליון דבינה, הנתונה בפי' הנוקבא. והוא רוחא קדמאה של אותו הנשיקה, נשאר

רי"ו, וסוד זה מ"ש ברפ"ח ניצוצים, שהם ע"ב רי"ו, כי ע"ב הוא ע"ב דיודיין, והרי"ו הוא ג"כ ע"ב, של ס"ג מ"ה ב"ן. ואלו הג' הם גבורה, כמנין רי"ו, שהוא גימט' גבורה, כי הם מן הבינה ולמטה. אך הע"ב גי' חסד שהוא באבא, וגליף עליו ד' שמות: ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן. והוא סוד תכלית הרפ"ח ניצוצין.

דרוש מהחברים השייך לפרשה זו

בהיות שכל מה שאנו צריכין לתקן בעולם הזה, היא לבחי' זר"ג, כי אין לנו פרנסה ושפע כ"א מהם, שהם אבינו ואמנו, כמ"ש רשב"י ע"פ ישמח אביך ואמך דא קב"ה כו'. (א) ע"כ אנו צריכים לתקן עמהם הזיווג דאר"א, כדי שירדו להם מוחים להזדווג, ואז ירד מהם שפע ונשמות וכל הצריך. ויש להקשות על רז"ל, שאמרו (ב) אין הקב"ה נכנס לירושלים של מעלה, עד שיכנסו לירושלים של מטה. ובמ"א אמרו, כי אר"א תרין רעין דלא מתפרשין לעלמא. (ג) ולתתא נקרא דודים, דלא מזדווגי תדיר, אלא לזמנין ידיעין. ולמה שפרשו שנקראו רעים ג"כ א"א, שהרי בפירוש אמרו על פסוק שלח תשלח, (ד) ב' תירוכין, שכינתא עילאה ושכינתא תתאה, וזה נרמז בפסוק שלח תשלח את האם, א"ת: אמא תתאה, שכוללת אותיות מא' עד ת'. האם: אמא עילאה.

ופי' הדבר: שיש ב' מיני זיווגים: א' פנימי, וא' חיצון. החיצון אינו חסר לעולם, ואין צריך שום התעוררות, והוא לקיום העולמות כולם, כמ"ש ז"ל (ה) יפה לאשה, יפה לולה, יפה לחלב. והב' להוציא בריאות חדשות בעולם ע"י הזיווג. וזה נשבע וכו' עד שיכנסו בירושלים

אך חבקוק, היה מרוח של זכר דאתיהיב בנוקבא, וז"ס את חובקת בן, כי אותו רוח עילאה הנקרא בן כנוכר, את היא חובקת אותו עתה, דאתיהיב בך, שאת נוקבא. ולכן יצחק שהיה יותר מעולה שנהפך לזכר, לכן לא מת. אך נגזר מיתה עליו בעת העקידה, בפרט כמו שארז"ל, (ש) כי אז פרחו נשמתו וחזרה אליו. ואמנם העקידה בעת היותו בן ל"ז שנים, והם גי' הב"ל, כי הם סוד אותו הבל של נשיקה, וכאשר נסתים זמן ההב"ל מת, לולי רחמי הש"י שחזר והחיהו

אך חבקוק שנהפך והיה נוקבא, לכן בשנה ראשונה שנולד מת, והוצרך אלישע להחיותו, ולהמשיך עליו רוח עילאה, ממקור החיים של הזכר, מפני הז"א היוצא הבל חדש (וז"ס וישם פיו כו', כדי להוציא הבל חדש) מז"א, שהוא נגד אלישע.

הדרך הב' הוא להיפך, כי יצחק מרוח זכר בנוקבא, ולפי שנשתנה במעי הנוקבא, לכן אמר והנה בן לשרה אשתך, כי אזלת לקרתא אויל בנימוסיא, ונחשב כאלו הוא שלה. וחבקוק היה מרוח נוקבא הניתן בזכר, ולהיות כי שורשו מנוקבא, נאמר בו את חובקת בן. ולהיות שורשו מנוקבא, מת בשנה הראשונה. אבל יצחק ששורשו מזכר, לא מת עד ל"ז שנים, שעמד ההבל העליון של דכורא, שמשם החיים באים, ובכלות ההבל דדכורא, אז מת. האמנם פירוש הא' נ"ל יותר אמת.

והנה במלת חבקוק, נזכר בפרשה בראשית (ת) דנגלף עליה שם בן ע"ב דתיבין ואתון כו', פי': תחלה גילף עליו האותיות, שהאותיות הם רי"ו, כמנין חבקוק, אך התיבות הם ע"ב לבד, ותרווייהו גליף אלישע נמצא שהם ע"ב

הנהרות ומראה מקומות

- (ג) בזהר ע"פ הסולם ויקרא אות ל"ו ל"ח. ובדפו"י דף ד. ע"ח ח"א שער הכללים סוף פרק י"ג ד"ה ומזה יעלה לנו. ועיין בתע"ס שיעור ח' אות ס"ב באור פנימי ד"ה זוג דישסו"ת.
- (ד) הקדמת ספר ת"ז א: תק"ו כא: ספר הלכותים וירא פסוק זה ושם הגירסא שכוללים האותיות כלם.
- (ה) נדה לא.

- (ש) פרקי דר' אליעזר פרק ל"א.
- (ת) בזהר ח"א דף ז: שער הפסוקים דף נ"ו ט"א ד"ה ולהבין זה.
- (א) זהר ח"ג נה. סא: קיט. קנו. רמ: ברכות לה: אין אביו אלא הקב"ה ואין אמו אלא כנסת ישראל. ספר הלכותים וירא בפסוק וירא אליו ה'.
- (ב) תענית ה.

שנתגלה אליו בתוקף הגבורה שהוא ממרא שעולה פ"ר כמ"ש, להמתיק הדינין ע"י הזיווג. והוא יושב פתח האהל, ר"ל אברהם חסד עילאה דאמא הנקרא הר"א כנודע, ישב פתח האהל, שהוא פום האמה, פתח הגוף. אימת, כחום היום כשנתחמם הזכר, הנקרא יומם להזדווג כו'.

וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו:

אלו הם מחנה שכניה, העולים עמה לזווג. והם ג' גווני הקשת (ג) שהם ג' גווני גבורות ממותקות, והם עולים למעלה, לקבל הטפה של הזכר. באופן שהטפה שלו יורדת למטה אליה, וטפה דנוקבא עולה למעלה. וז"ש נצבים עליו, ממש עולה למעלה. וכשראה אותם, וירא וירץ לקראתם, זה טפה היורדת במרוצה לחוץ. וישתחו ארצה, נכנס למלכות, שהוא ארץ כנודע. אז דיבר עם השכינה, אדני אל נא תעבור מעל עבדך, לא תסלק השגחתך והשפעתך מעל עבדך, שהוא מט"ט הון את העולמות כולם. יוקח נא מעט מים, ירצה: שהמים יורדים בגבורה, לכן נקרא גבורת גשמים ואברהם חסד, והמים אינם מחלקו, לז"א יוקח נא מעט מים ע"י שליח. ואמר מעט מים, כלומר על ידי שהם ק"ך אלהים, ומה שאנו משיגים הם קי"ט, שא' אינו מושג. ותחסרהו מעט מאלהים שהוא ק"ך אלהים, שכל אלהים מושג, ולא חסר כ"א מעט, שהוא א'. או ירצה: שם אלהים שלמעלה, אינו חסר, ומושג מהן כ"א מעט, שהם הצרופים העולים מע"ט, שהן קי"ט וז"ס ותחסרהו מעט מאלהים שלמעלה, שהוא קי"ט לתת למטה, ששרש אלהים הוא עיקר הכל, לא חסר כלום, שלא השיג בו כלל, שהוא אלהים דאמא. אבל בלחם שהוא שלו, אמר ואסחה פת לחם, אני בעצמי.

ורחצו רגליכם, ירצה: לפי שאלו הם למטה בענין העולמות, והחיצונים נמצאין שם, ולז"א

של מטה, פירוש עד שיהיו מוכנים זו"ג, להכניס בה מוחין. וא"א לומר עד שיכנוס ממש, כי מה הם שהם מזדווגים, הוא להמשיך הנשמה מא"א, ואם אר"א עדיין לא המשיכו אצלם, היאך תרד אל זו"ג, כי כן דרך המשכתו, זר"ג הם ממשיכין מאר"א, ואר"א מא"א, וא"א מלמעלה. לזה מוכרח לפרש עד שיכנס, שיהיו מוכנים לכנוס נמצא כי עיקר מה שאנו צריכין לתקן ולזווג הוא זו"ג, ועיקר הזיווג הוא המתקות הגבורות, לזווגם בחסדים, שיהיה זיווג הגבורות עם החסד. וגבורות הנקבה הוא מנצפ"ד שעולים ע"ה ממרא, שהם גבורות המבקשות המתוק והזיווג. ובהיות אברם ערל, א"א להזדווג, כי החסד עילאה המתגלה בפום אמה, כשמגיע לערלה מסתלק, לזה נתן לו ממרא עצה שימול.

הוא, כי שלושה רעים היו לאברהם: ענר, אשכול, וממרא. ענר גי' ש"ך דינים שבת"ת. אשכול יסוד, פי': כי יסוד נקרא שר"י, ומוריד החסדים שהוא תוך אהיה דאמא, (עולה נ"ד) ובריבוע עולה מ"ה, שר"י ומ"ד עולה אשכול ע"ה, וזה הון ומפרנס לכל, ולזה נקרא שר"י, והוא הבחינה חיצונה שביסוד, שהוא זווג החיצון המחיה וזן את הכל. ר"ל: כמו שיש לאמא ב' זיווגים, הם גבורה שבחסד, שכן פי' רז"ל ז) שדי, שאמר לעולמו די, אחר שנתן מדה וגבול, הוא כח הגבורה, שהחסדים מתפשטים לאין תכלית. ועוד פי', שהוא שורד המערכה, וזה א"א כ"א ע"י הגבורה. ואלו השנים שהם ענר אשכול, שאינם נמתקות ע"י הזיווג, לא נתנו לו עצה על המילה, כי אין להם תועלת מזה. אבל ממרא, שעיקר המתקתו ע"י זווג, וכשהוא ערל החסד מסתלק, לכך הוא נתן לו עצה על המילה.

וז"ש וירא אליו, ר"ל שעתה ע"י שכל עצמו, נתגלה החסד בפומא דאמה, לז"א וירא אליו, נתגלה השם אליה, לקבל ה"ח. ובמה נתגלה, באלוני ממרא, פי' אילן הוא תוקף, ור"ל

הנחות ומראה מקומות

(1) חגיגה יב. רט: רמא. רמג. ח"ג יוד. רל: רעה. ת"ז בהקדמה
 (2) זהר ח"א יח. לט: מד. עא: ח"ב פד. קלט. יב. תקי"ו כב.

כוונתה רק סתם, לז"א לאמר לא צחקתי כי יראה, פי': כוונת שרה היה בשני פנים, כי היא כחשה דרך סתם, והש"י יודע לבבות, יכיר על מה זה כחשה, שהוא על מה שאמר ואני זקנתי, אך לא רצתה לפרש דבריה, כדי שלא יריב בעלה אברהם עמה, לאמר שתלתה בו הגרעון, במ"ש ואדני זקן. לכן כחשה סתם ואמרה לא כך היה ואז יבין אברהם, כי כוונתה היה לומר לא צחקתי כלל. וזהו ותכחש שרה לאמר לא צחקתי, פירוש: כי כחשה דרך סתם, כדי שיוכרו דבריה, כאלו אומרת לא צחקתי. אך כוונתה היה לדבר אחר כנ"ל. וא"ת א"כ למה לא פירשה דבריה, לז"א כי יראה, לכן לא גלתה מה שכחשה רק דרך סתם, כדי שלא יבין אברהם רק שלא צחקה. ולז"א מלת לאמר המיותרת, אלא לאמר קאי על אברהם, שיאמר לא צחקתי כלל. והנה כפי ראות הטבע בני אדם הוא, שאחר שהש"י שינה מפני השלום את הדבר, וא"כ קשה שהיא תכחשהו, ע"ז היה ראוי שיאמר לה ודאי כדברך כן הוא, אבל מפני השלום שנית. אבל ענותנותו של בורא עולם הוא, אף שכחשה שרה, לא רצה לפרסם הענין, כדי שלא תפול קנאה ומחלוקת ביניהן, לכן לא חזר ואמר לה, רק ויאמר לא כי צחקת. (זה שמעתי מפי מורי ז"ל).

(ו) ענין לוט ושתי בנותיו: לוט עולה מ"ה, כי הוא אחוריים דו"א, וכשם שיש לז"א ב' בנות לאה ורחל, שהם בנותיו, שהן יוצאין ממנו, ונעשין לו נשים. כן ג"כ לוט, שהוא האחור, יש לו ב' בנות, ונעשים לו נשים. וידוע, כי עמון הוא נגד לאה, שהוא נוע"ם העליון. ורחל מואב שהוא מאב, כענין ה' בחכמה יסד ארץ. וע"כ הצעירה הסתירה, משום שהוא עלמא דאתכסיא. ובכירה אמרה מאב, שהוא עלמא דאתגלייא, כי בכירה עולה רחל. וצעירה עולה י"פ לאה, כי י"פ לאה ע"ה שהוא ל"ז עולה

ורחצו רגליכם, ירצה: מאבק שתחת רגליכם, שהם החיצונים. ואח"כ והשענו תחת העץ, שהוא עץ החיים. ואקחה פת לחם כמו שפירשתי. וסעדו לבכם, שהיא השכינה הנקראת לב. או ירצה: לב שהוא מט"ט, שהוא לב העולמות כולם. ולא אמר לבבכם, לפי שהוא עץ הרעת טוב ורע הדבוק בו מאחוריו, לז"א לבכם, סטרא דקדושה לבד. אחר תעבורו פי' שילוח אותן. וז"ש ויטע אש"ל, כמשארז"ל ד) "אכילה ש"תיה" לז"ה, אכילה א' מימין, שתיה ש' שורקת משמאל, לז"ה שהוא ל' באמצע. וזהו לז"ה (והיבור) שהוא באמצע, ולזה יצאו ממנו כהנים ולוים מימין ומשמאל (וישראל באמצע). כי על כן עברתם על, ירצה: שלזה באתם להשפיע לעבדיכם, שאתם קורין אותו עבד, לפי שהוא עבד ה', אבל הוא שר הגדול.

ותכחש שרה לאמר לא צחקתי: (ה)

יש לשאול, האיך אפשר שתתיירא להודות שצחקה על מה שאמר הש"י, ולא תתיירא לומר שקר וכזב, ובפרט להכחיש את הש"י, ואדרבא גדול עון זה מעון השחוק. אך הענין הוא, כי הש"י א"ל למה זה צחקה שרה, ולא אמר כדברי שרה, שאמרה ואדוני זקן, רק ואני זקנתי, כדי להטיל שלום בין איש לאשתו. והנה ותכחש שרה, פי': לא שכחשה ואמרה בפירוש לו שלא צחקה, שזה א"א, שודאי צחקה, ואיך תכחש להש"י, בהיות שהש"י אמר שצחקה. אמנם בדברי שרה, לא היו מפורשין לאמר על מה זה כחשה שרה להש"י, רק דרך סתם כחשה ואמרה, לא כך הוא. וכפי כוונת שרה מה שכחשה אינו על השחוק רק על מה שאמר הש"י ואני זקנתי, כי לא כך היה רק ואדוני זקן, וע"ז כחשה, כי הרי ראתה שחורה לימי עידונה, ולא צחקה רק לסיבת ואדני זקן. אמנם הכתוב נתן טעם שכחשה שרה, ולא אמרה בפירוש

הגהות ומראה מקומות

(ו) שער הפסוקים פרשת לך בפסוק ויהי בימי אמרפל. ובפסוק ויקחו את לוט. ובפרשת וירא דף ל"ט סימן י"ט. ספר הלוקטים וירא בפסוק ויעל לוט.

(ד) מדרש תהלים פל"ז א'. פסיקתא זוטרתא בראשית פכ"א ל"ג.

(ה) שער הפסוקים דף ל"ח ריש פרשת וירא.

ג"י ש"ע, וצעירה עולה שע"ה, מפני שלאה היא נגד הפנים דו"א ששם יש ב"פ אל במילוי, עולה ש"ע, שהם ש"ע נהורין שבפנים. וי"ל, להיות כי רחל מעיקרא בסוד נקודה, היא בכירה. ולהיות שלאה אינה יוצאת עד אחר שנכנסו בה המוחין, נקראת צעירה.

והנה כוונת בנות לוט, מפני שלוט כשנפרד מאברהם, הלך לו אצל המלכים שמתו, אצל הנוקבא שלהם. וז"ס סדם עולה ק"ד, כי חסר ו' כתיב, לכן הם ה' ערים, כי הנוקבא היא ד' והיא ה', והוה ארבעה מלכים את החמשה. והוה ערים, כי עיר עולה פ"ר, שהן מנצפ"ך, שהם דיני הנוקבא. ואחר הפיכת סדום, חזר לו לוט אצל הזכרים שבמלכים, וז"ש וישב בהר, כי לעולם הרים הם בחינת אלהים כנודע, אחר אלהים עולה ר', וה' אותיות הרי ה"ר, והלך לו אצל המערה שעולה ש"ך, שהם דיני הזכר, ואחר כך הלך עתה אצל הזכרים שבאותן המלכים. וידוע כי סיבת שבירת המלכים היתה משום שלא היתה בחינת נוקבא, שלא היו זו"ג, עד שבא הדר מלך הח', שהיה בו תיקון זו"ג, ונתקיים. לכן אמרו בנות לוט, ואיש אין בארץ לבא עלינו, כלומר אף דאיכא דכורא, לא יש לבא עלינו, כי אלו אין להם בחינת נוקבא, ואין לנו תיקון אלא עם אבינו, שהוא אחר דמ"ה, דהיינו מלך הח' חסד עילאה, שיש בו תיקון זו"ג, וגם אבינו שהוא אחר שלו יש לו תיקון זו"ג, ממנו אנו יכולין להבנות. ואז ותהרין ב' בנות לוט מאביהן, והצעירה קראו ב"ן עמ"י שעולה עק"ב, משום ששם במקום לאה שהוא נגד הבריאה, שהם ב' אלהים דא"י דבריאה שנקרא אלהים, כי כן עולה אלהים כמו הכסא.

(ו) סוד עמון ומואב: דע, כי הלא עמון ומואב הם ב' קליפות, אחוזים בב' ההין שבשם, כי עמון ה' עילאה בינה, מואב ה' תתאה מלכות כמ"ש בזהר. וא"כ קשה, איך מואב יצא ראשון, ואח"כ נולד עמון, והנה נהפך הוא

למעלה בב' ההין, אך הענין הוא, כי עמון אותיות נועם, כי ה' ראשון נקרא נועם, והי נועם, ה' אלהינו, עלמא דאתי נקרא נועם. והקליפה הנאחו בה, מתהפך מנועם לעמון, כי נועם חסר ו', ג"י אהיה דיודין קס"א, והוא בבינה. גם נועם במילוי ר', גימ' קס"ו, שהוא אחריים דס"ג של הבינה ג"כ. אמנם קליפת עמון זה, אינה באמא עילאה עצמה, רק במלכות דתבונה, שנעשה ממנה בחינת לאה, קשר של תפילין. ובחינת לאה זו הנקראת תמיד בינה כנודע, והוא שאנו קורין אותם נועם, וה' ראשונה ממנה יצא עמון.

ומן רחל ה' תתאה, יצא מואב, ולפי שלאה אחריים דבינה שם ס"ג, נקרא היא נועם בו', שהוא קס"ו אחריים דס"ג, וכנגדה עמון ג"כ מלא בו', ונודע כי הקליפה לוקחת לעולם ניצוצי קדושה מעורבת, (עמה) לכן מה שלקחה קליפת עמון סוד נעמה העמונית, כי היא גימט' נועם דקדושה, וכן מה שלקחה קליפת מואב, הוא רות המואבית. והוא, כי שם אדני ברחל, ומילוי גימטריא תרע"א, תסיר ממנו שם אדני, תשאר רות המואבית.

ועתה נבאר קושיא ראשונה, כי איך נקרא בן הבכירה מואב, ובן הצעירה עמון, כי ראוי להיות היפך, כי עמון ה' עילאה, ומואב ה"ת. אך הענין, כי עמון יש לו ב' בחינות, בתחלה הוא קודם והוא בכור קודם מואב, בסוד ה"ר, ואחריו יצא מואב ה"ת ב'. אך אח"כ, נתבטל אותו עמון הראשון, וחזר עתה ונתגלה פעם ב'. ובדרך פעם ב' נקרא מואב מן הבכירה ועמון מן הצעירה, אך בפעם הראשון, בודאי עמון יצא ראשונה

ובזה תבין ענין נאה, למה בן הבכירה נקרא מואב, ולא בן אבי, ובן הצעירה נקרא בן עמי ולא עמון. אך הענין הוא עם מ"ש, כי הראשון נקרא עמון, אך שנתבטל וחזר להתגלות פעם ב', נקרא ב"ן, לכן קראו בן עמי, פי': בן עמון הראשון, מכח הראשון יצא זה אח"כ, וכאלו

חגהות ומראה מקומות

(ו) זהר ח"א פ: קי. ז"ה מדרש רות. שער הפסוקים דף ל"ט ד"ה ותלד הבכירה.

של ר"ק דו"א, כי אע"פ שיתאחזו בהם חיצונים, אין כ"כ פגם, כמו אם יתאחזו ח"ו בחסדים. ובפרט, כי אדרבה כוונתו יתברך לתת חיות אל הקליפות מה"ג, אשר הם שורש הקליפות. משא"כ בחסדים. לכן הגבורות לבדן ירדו בו"א, בהיותו בן ו"ק, משא"כ החסדים.

אמנם אח"כ, שנכנסו ג"פ ראשונות של אמא, וכבר ביארנו כי ג"פ קדמאין דאמא יורדין ביחד עם ג"פ תתאין דאבא בבת אחת, והטעם עם הנ"ל, כדי שלא יהי אחיזה לחיצונים בג"ר דאמא, ובפרט בחסדים כנ"ל, לכן יורדין עמם ביחד ג"ת דאבא להכרית הקליפות. אך בו"ת, אין חשש אם יתאחזו, ואדרבא צריך לתת להם חיות כנ"ל, ואז ג"ת דאבא יורדין, וג"ר דאמא, והחסדים תוך הדעת דיסוד דאמא כנודע, ואין עתה פחד מן החיצונים, הרי איך הגבורות נכנסין ומתפשטין תחלה בו"א קודם החסדים.

הנה החסדים יורדין ומתפשטין בו"א, לצורך בגין פרצופו כנודע, והנה הארתן דה"ג הוא שנכנסו תחלה, קודם החסדים. אך הגבורות עצמן אשר בדעת בג"ר דאמא הצריכין לירד ברחל לצרכה כנודע, עדיין לא ירדו, ומה שירדו הוא התפשטות הגבורות לבד ולא שורשם.

והנה שורש גבורות אלו, אין יורדין למטה, כי יש פחד מן הקליפות שלא יתאחזו בהן, כי גבורות תקיפין הן כנודע. ואע"פ שנכנסו ג"ת דאבא, עכ"ז לא יספיקו למנוע יניקת ואחיזת החיצונים בגבורות התקיפים, כי משם שרשם. אמנם לצורך חיותם, כבר הספיק להם בהתפשטות הארת הגבורות תחלה כנ"ל, ואין אנו רוצין שיתאחזו גם בשרשם. ולכן אלו הגבורות נשארו עדיין למעלה, ואינם יורדין. והנה עתה בהכנס ג"פ תתאין דאבא, נכנסין קצת מן היסוד שלו, כי הוא דכורא, והוא ארוך, ואינו כמו יסוד דאמא שהוא קצר, ואז כורת הקליפות כנ"ל. ואז בחי' עמון עליונה

הוא בנו, לכן נקרא בן עמי, כמו בן עמון הראשון, וא"כ בערך זה נקרא אמו צעירה, כי ילדתו אחרי מואב. ואולי זה ריבוי גם באמרו, והצעירה גם היא ילדה, להורות: כי ב"פ ילדתו כנזכר. אמנם מואב לא נתבטל, והוא המואב הראשון, לכן לא נקרא בן אבי, כמו שנקרא בן עמי.

ונבאר ענין זה, ובוזה יובן ג"כ, למה מואב נקרא ע"ש האב, משא"כ בעמון. והענין, כי הלא ז"א בתחלה הוא בסוד ר"ק לבד, ואחר כך נתגדל ע"י מוחין דגדלות. ונודע, כי יש לו מוחין דאו"א, ונאין מלוכשין בנה"י דאו"א. וכבר נתבאר אצלינו, ובפרט בסדר התפלה וק"ש, ז) כי תחלה נכנסין ר"פ תתאין דנה"י דאמא, ועדיין נקרא הו"א בבחינת ו"ק לבד, ואז מתגלים הארת ה"ג ומתפשטין בו"א כנודע, (אע"פ שלא נכנסו ג' פרקין קדמאין דאמא, וממקומן מאירים זיורדין תוך ז"א, והנה תחלה נכנסין הגבורות ומתפשטין בו"א כנודע) וכבר ידעת, כי לאה ורחל מן הה"ג עיטרא דגבורה נעשו ב' פרצופים, לכן בתחלת ירידת וכניסת הה"ג תוך ז"א בראשו, אז נעשה פרצוף לאה במקום המכוסה. ואח"כ יורדים הגבורות יותר למטה עד מקום רחל, מקום הגלוי, ומתקנים ונעשים פרצוף רחל. ולהיות כי עדיין לא נכנסו מוחין דאבא, אשר הם המבטלים את כח הקליפות, בסוד המחשבה שמבררת וזורקת הש"ך ניצוצין כנודע, ח) לכן אז הקליפות איחזין באותן הגבורות שירדו על הסדר, תחלה בלאה, ואח"כ ברחל. ובבחינה זו, תקרא לאה בכירה, ושם הקטנה רחל, ועד"ז קדם עמון למואב. והנה החסדים עדיין לא נכנסו תוך ז"א, ונשארו למעלה מעל ראשו, כי כיון שעדיין לא נכנסו מוחין דאבא, המבטלין ומשביתין וכורתין את הקליפות לגמרי, אם היו נכנסין, היו הקליפות אוחזין גם בחסדים, והיה פגם גדול מאד. נמצא כי הגבורות לבדם ירדו תחלה, כאשר ירדו רק בחינת מוחין דאמא

הגהות ומראה מקומות

ז) שער הכונות דרושי ק"ש דרוש ו'. ח) ע"ה ח"א שער עקודים פ"ב ד"ה ודע כי כאשר. ח"ב שער ל"ה פ"ז. שער המצות פרשת תזריע.

לקדמותה. בירידת הגבורות לתוך הז"א במקום לאה, ומה שנתבטל חזר למקומה, לכן נקרא בן עמי, (פי' בן עמו) הראשון שנתבטל כנ"ל, משא"כ במואב. ובערך זה, עמון הוא הצעיר, ומואב הוא הבכור.

ועתה נבאר פסוקים הנ"ל, ובו יתבאר למה נקרא מואב, והנה הכתוב אומר, כי אש יצאה מחשבון. והענין, כי הלא בלק מלך מואב היה שהוא נגד הקליפת רחל. וחשבון עיר סיוחן גבול מואב הוא, וז"ס על כן יאמרו המושלים באו חשבון כו', כי ארנון גבול מואב, ויתבאר מ"ש בזהר בשלח ט) ואת הנחלים ארנון, ועם נחלייא דאשתכחו ואתנגידו מהאי אתר עילאה דאתקרי ארנון, מהו ארנון, זווגא עילאה דלא מתפרשין לעלמין וכו', כד"א ונהר יוצא מעדן וכו'. וסוד הענין כי גבול מואב, פי' אצילות פרצופה, כשנגבלה ונתחממה היה ע"י ארנון, וז"ש כי ארנון גבול מואב, כי ע"י זיווג עילאה הב' דאו"א כנ"ל, הנקרא ארנון, ע"י זיווג זה נגבלה המלכות שהוא מואב, כי כל גבולה ופרצופה ע"י גבורות הם, ואלו ירדו מזיווג זה דאו"א כנז"ל.

ובזה תבין, כי שם בזהר, כל כוונתם בפסוק זה רמז על הגבורה, וכמ"ש את והב בסופה, כד"א לעלוקה שתי בנות הב הב, בסופה ים סוף, והוא רחל, אשר שם הגבורה, וכמ"ש אח"כ שם אמדו מאי ארנון, זיווגא עילאה וכו', ובדא משתרשין שרשוי וכו', לאמטוי קדבא וכו', וע"ש, והענין, כי ע"י הנחלים אלו, שהם ה' גבורות ה' דאבא וה' דאמא, והם הנחלים שבכל היסודות, הנקראים נחלין כנדע, ואלו נגדין ויוצאין מזווגא עילאה הנקרא ארנון, בסוד הזווג הב' הנ"ל, וע"י אלו נתקן מואב, וירדו בה ה' גבורות כנ"ל, וז"ש את והב בסופה, הם הגבורות היורדין שם. ואמנם שם ארנון, הוא חסר בלא ו', גימטריא ש', והם סוד ה' גבורות כנ"ל, כ"א כלול מ' הרי ש', לכן נקרא זיווג זה ארנון שהוא גי' ש', ע"ש ל' גבורות היורדין אל המלכות, בכח זיווג זה. ואלו הם

אשר בלאה, פסקה ונתבטלה. אמנם בחינת מואב התחתונה לא נתבטלה, כי ג"פ תתאין דאבא לבד נכנסו, ונשארו למעלה ברישא דז"א לכן לא נתבטל רק בחי' עמון, שהוא במקום המחזין דזעיר. אבל מואב שהוא למטה, לא נתבטל. וזה הטעם עצמו ג"כ, שלא ירדו הגבורות עצמן למטה ברחל, כי אין כח בג"פ תתאין דאבא הנשארים למעלה בראש הז"א, לבטל הקליפה מהם למטה במקום רחל, לכן כיון שאינן יכולין לירד במקומם ונשארו למעלה ולא נכנסו ונשארינן עם פרקין קדמאין דאבא. והנה צדיכין להוריד אלו הגבורות בהכרח, לתקן רחל כנדע, ויש להם פחד לירד. לכן מה הם עושין, חוזרין אלו הה"ג דיסוד אמא, ומצטרפין עם ה' דיסוד אבא, כנדע כי ה"ח וה"ג ביסוד אבא, וכנגדם ה"ח וה"ג ביסוד אמא, ועולין אלו ה' דאבא וה' דאמא בסוד מ"ן, עד מקום או"א, ועושין זיווג ב' באו"א, ומוציאין ה"ח אבא וה"ח אמא, שהם עשרה אחרים כנגדן. (ונלעד"ה, כי אלו ה"ח דאבא, הם גבורות, כי מכח מ"ן דגבורות לבדן נעשו כנ"ל, אך נקראו החסדים בערך אותן דאמא, וז"ס ה"ח דיסוד אמא, כי הם ה"ג דאבא כמבואר).

ונחזור לענין, כי נודע, שבקדושה נשאר תמיד רשימו הקדושה הראשונה, אף על פי שנסתלקו. א"כ הם ל' גבורות אלו ה' ראשונים והם ה' דאו"א, הרי י', ונשארינן רשימו שלהן למטה טרם עלותם, ואח"כ עלו בסוד מ"ן כנ"ל. הרי כ'. אח"כ ירדו בסוד הזיווג הב' עשרה אחרות, הרי ל' גבורות וכולם לצורך רחל. וסוד הזיווג הב' הזה, נרמז אצלינו בברכת אבות, ח) בסוד קונה הכל, שהוא מזל עילאה המזווג לאו"א, הנקרא ונקה, אותיות קונה וע"ש.

והנה אחר הזיווג הב', שבאו י' אחרות ונתערבו עם הראשונים, ונתקנו ונתבסמו יחד, ואין עתה פחד שיאחזו החיצונים בהם, ואז נכנסין ונתפשטין ויורדין בז"א עד רחל, ובזווג אותה פרצוף שלם, ועתה חוזר קליפת עמון

הגהות ומראה מקומות

(ח) שער הכוונות כונת העמידה סוף דרוש ד' דף ר"כ ד"ה קונה הכל. (ט) זהר ח"ב נ"ו.

דיליה ממותקות, ומתקו את הגבורות הראשונות, ועיי"כ נבנית המלכות רחל, ולכן נקרא מואב, כי שורש תקונה מאבא עילאה, וז"ש ה' בחכמה יסד ארץ, והבן זה, ושומר כלל זה בידך, בכ"מ שזכור בחי' הארה אל רחל מיסוד אבא, בסוד ותתצב אחותו מרחוק, כמד"א מרחוק ה' נראה לי, כמבואר בברכת אבות ור"ל.

והנה מואב גימט' מ"ט, והוא סוד שם יר"ד ה"א וא"ו ה"ה, שה' אחרונה בה' לבר, והוא סוד רחל, ה' תתאה, הנקראת מואב, אשר נעשה נה"ג שחזרות ועולות בסוד מלכות ונכפלות. (וזה) סוד רשפיה רשפי אש שלהבת י"ה, פי': כי הגבורות של נוקבא, הנקרא רשפי וגחליב, הם רשפי אש, (פי' בחינה שבגבורות שהם גי' א"ש ע"ה כנ"ל) וביאר מהיכן יצאה אש זה, ואמר שהוא בשלהבת י"ה, היוצא מן י"ה, יר"ד אבא ה' אמא, שהוא זיווג אר"א הנקרא ארנון, אשר גם הוא גי' אש, כי ארנון חסר ו' כנ"ל, והנה גבורות אלו נכנסים ברחל ברעת שבה, ועיי' נבנית, ולכן "רשפי אש" שלהבת י"ה, ר"ת ראשי פי': כי גבורות אלו, הם לבנין ראש הנוקבא, למוחין שלה, וזהו אותיות שלהבת ב' תיבות: ש"ל הב"ת. (פי' ראשי של הבת) שהיא רחל הנקראת בת כנודע.

ועתה נבאר, איך יצאה שלהבת זו מן י"ה, והענין, כי י"ה יש בו גי' מילויים: יר"ד ה"י, יר"ד ה"א, יר"ד ה"ה, גי' צ"א כמנין אמן כנודע, והנה מזדווגים אר"א הנקראים י"ה כנודע, בסוד גי' מלואים כנ"ל, ואז בטשי דא עם דא, לכן מכה יר"ד עם ה"י, ונעשים יר"ד פעמים ה"י גי' ש', י' פעמים ה"א גימ' ק"ך, הרי ת"ך. יר"ד פעמים ה"ה ר', גי' כתר, כי גי' בחינות אלו נעשים כתר אל הנוקבא רחל, ומזדווג עם ז"א, בסוד יאהרונה"י, שהם גי' צ"א, גי' גי' מלואים הנ"ל בלתי הכאה, וכשתחבר צ"א עם כתר, גי' אשתי, כי אז נעשה אשתו של ז"א, תוספי עליו מלוי המלוי הנ"ל: ר"ד מיר"ה, י' א' ה' מן ה"י, ה"א ה"ה, גי' כ"ו כ"ו ואשת"י, גי' שלהבת, הרי איך יוצא שלהבת מן י"ה, ושלהבת ע"ה גימ' תשלח, וזהו שלח נא ביד תשלח, ונחזור לענין סוד מואב גי' מ"ט, והוא שם מילוי אלפין, זה יר"ד ה"א וא"ו ה"ה, והוא שם מילוי אלפין,

הנחלים היורדין מן ארנון עילאה למואב, וז"ש ע"כ יאמרו המושלים, הם אר"א השליטין העליונים. באו חשבון, פי': האומרין לאותן גבורות אשר לא היו רוצין לילך למואב עיר סיחון, מפחד הקליפות כנ"ל, לכן באו חשבון, פי': באו ועלו בסוד מ"ן, אל זיווג וביאה עליונה דאמא, והעלו מ"ן אל אבא מחשבה עילאה, וזהו באו חשבון.

וע"כ תבנה ותכונן עיר סיחון, הוא מואב, המלכות רחל תתאה, כי ע"י זיווג ההוא ירדו ה"ג אל רחל, ויבנו ויכוננו וישכללו בסוד בנין גופא, אשר שם מתפשטין הגבורות ברעת שלה עד הוד שלה, וזהו קרוי בנין, וגם כללותם ביסוד שלה לצורך זיווג, לעשותה כלי מ"ן, נקרא כוננת, בסוד מקדש ה' כוננו ירך, כמבואר אצלינו, וז"ש תבנה ותכונן עיר סיחון, היא רחל הנקראת עיר.

הנה מ"ש מושלים תחלה, כדי לבנות עיר סיחון, ואח"כ אמר כי אש יצאה מחשבון, עתה התנבא על אבידת הקליפות מואב, הנאחזות ברחל, וז"ש כי אש יצאה מחשבון, הוא סוד הגבורות כנ"ל, כ"א כלול מי' גימ' אש עם הכולל, שכולם אש ודינין וגבורות תקיפין, ויצאה אש זו מחשבון עילאה, היא המחשבה עילאה, כי מזיווג ההיא עילאה הנקרא ארנון, יצאה האש הזו, כי ארנון ואש גימ' אחו, והנה אש זו יצאה מחשבון, ונכנסה ברחל הנקראת סיחון, כמבואר אצלינו לעיל, בסוד באו חשבון, ומשם תבנה ותכונן עיר רחל, ואחר שנכנסו הגבורות ברחל עיר סיחון, יוצאה להבה מקרית סיחון, כי הלהבה שורשה מן האש הנ"ל, ומשם נעשה להבה מן האש הגחליית בהיותה במלכות עיר סיחון, ומשם יצאה להבה זו, ואכלה ער מואב, כל הקליפות הנאחזות במלכות, הנקראות ער מואב, וזהו ער מואב מלשון ערו"ה וגלוי, כי מה שנתגלה מן הגבורות שברחל, נעשה מואב, וז"ש ער מואב, וכולם קליפות בעלי במות והפסילין הפסולין, וע"ר זה נאחזות בגבורות, היוצאות מארנון עילאה.

ונחזור לענין, כי המלכות נתקנה ע"י חשבון אבא עילאה, שהוריד ה"ג חדשות מטיפה

צריך זכר, שעולה ע"ב קס"א שהם אר"א, כי שניהן חשובין כא', א' אל הרכורא וא' אל הנוקבא. אבל ביצחק, שהם הגבורות לבד, בחינת הנוקבא, וזה ע"י האב, לזה הוצרך פקד, שהוא הו"ה דידיון, ולהיות הגבורות הם יוצאין בסוד זיווג אב"א, וע"כ הוא פקד, שהוא אחוריים דהו"ה דידיון כנדוע. וביוסף שהוא ג"כ חסדים, היו בסוד פב"פ, גימט' ע"ב קס"א עולה זכור"ר.

ואברהם בן מאה שנה בהולד לו את יצחק בנו:

כי אין הגבורות יוצאות, עד שהחסדים מתפשטין לגמרי עד היסוד, כל יוד שלו כלול מ' הרי ק', ואח"כ מתחילין הגבורות לצאת. וע"כ יצחק שהם הגבורות, הוא בנו של אברהם שהם החסדים, משום שיוצא אחר החסדים, כמו הבן שיוצא מן האב.

סוד העקידה: דע, כי אדם והבל חטאו בראיה שהציצו, (כ) ונתגלגלו שניהן באברהם, ושניהן ביצחק. ועיקר יצחק לתקן הבל, ואברהם לתקן בחינת אדם. וז"ש את שם בנו הנולד לו, שכבר ידענו שם זה, ואחר שנולד לא היה נקרא הנולד לו, אלא לרמוז על מ"ש, כי הוא בנו הנולד לו לשעבר פעם אחר, כי אברהם היה אדם, ויצחק הבל בנו. וזהו ר"ת "בנו הנולד לו, הבל". ותיקן זה ע"י העקידה, כמ"ש בע"ה. וע"כ לא נעקד יצחק, עד שהיה בן ל"ז שנה, כמנין הבל. וז"ש אחרי כן, אלהים יראה לו השה לעולה, כלומר לתקן אותו עון דהבל שחטא בראיה, "השה לעולה בני, ר"ת הבל. וזהו ג"כ וילכו שניהם יהדיו: לענין אחד, זה לתקן אדם, וזה לתקן הבל, בחינה א', וזהו דקאמר יחידיו.

וסוד העקידה היתה, שהחסדים יהיו שם

הגהות ומראה מקומות

(כ) ת"ז תס"ט דף קב: שער הפסוקים וירא סימן כ"ב בפסוק ויאמר אברהם. ספר הלקוטים סימן כ"ב פ' ויאמר אברהם. וע"י ברע"מ בהר מאות ס"ג ובסולם שם מאמר שינוי השם שינוי מקום שינוי מעשה.

חוץ מה"ת שמילויה בה', והוא סוד רחל, ה"ת הנקראת מואב כנ"ל, אשר נעשה מה"ג שחזרות ועולות בסוד מ"ג ונכפלות. (י)

ענין בנות לוט: כבר הודעתך, כי אחת היא רות. וב' היא נעמה. והם בסוד בינה ומלכות. והענין, כי כל דבר שבקליפה, כשתפרד מן הקדושה, מושך עמו ניצוצי קדושה. וכשנפרד לוט מאברהם, אז הוציא ב' טיפין ונצוצין מן הקדושה, א' נגד מלכות והיא רות. ב' מן הבינה, והיא נעמה. אמנם מרות יצאו עובד ודוד, וכל שזרש אמונת המלוכה עד משיח. משא"כ בנעמה והענין, כי להיות נעמה מן הבינה, לא היה כח ללוט להדבק שם הרבה, להיותה מעלמא דאתכסיא. אך מרות שהיא מלכות, שם היה כח לקליפה להוציא כל אותן ניצוצות, וכל שרש הגדול ההוא. ואדרבה להיות בינה מקום נעלם, לא נאחו בה כמו ברות.

וה' פקד את שרה כאשר אמר:

מה שנאמר פקידה בשרה, וזכירה ברחל. וירדע כי זכירה בדכורא, ופקידה בנוקבא, ולפי האמת הכל הוא מדכורא לנוקבא. ואפשר, כי ברחל הכוונה, להוציא את יוסף, שהוא נגד היסוד, ששם מתקבצים החריג, לכן נאמר בו זכירה, כי החסדים הם סוד הזכר כנדוע. ובשרה, להיות הכוונה ליצחק שהם הגבורות כנדוע, שהם בחינת הנוקבא, לכן נאמר בה פקידה. וסוד הענין, כי לעולם זכר תלוי באמא, והנוקבא באבא. כעין ה' בחכמה יסד ארץ, בחכמה שהוא אבא, יסד ארץ שהיא נוקבא. כונן שמים בתבונה, שמים שהוא דכורא, בתבונה שהיא נוקבא. וכן אלה בני לאה, ואת דינה בתו, כי לעולם אשה מורעת תחלה יולדת זכר, לכן ביוסף שהם ה"ח וה"ג, שהם בחינת זר"ג,

(י) ספר הלקוטים שיר השירים פסוק שימיני כחותם. שער הכוונות ח"ב ענין רחיצת פיו בע"ש. שער הפסוקים וירא דף מ"ג ט"ב ד"ה ונבאר איך השלבת. ובפרשת שמות פסוק וירא מלאך ה'.

מתוק זה, שאנו רוצים לעקוד הגבורות מתוך החסדים, ולהמתקם, אלא ביסוד, שהוא הקץ, והוא סיום הגוף. ואע"פ שנה נראה יותר למטה, אעפ"כ הם סתומים, והאור היוצא מהם לחוץ, אינו יוצא אלא דרך היסוד, שהוא סיום כל הגוף. והו"ו יצחק: ק"ץ ח"י. כי בכאן היה קץ, וא"א לחיות, אלא שעם המיתוק היה חי, ולא מת.

ו"ש, ויהי אחר הדברים האלה, והאלהים שהם הגבורות, נסה את אברהם, ולא אמר לאברהם, אלא את אברהם. הכוונה עם אברהם, כי רצו הגבורות להתמתק עם החסדים יחד, ליעשות שניהם א', וזהו לאכללא מיא באשא ואשא במיא, כאמור בזהר. ויאמר קח נא עתה, שהוא בן ל"ז שנים, שכבר ירדו אל היסוד, עתה הוא העת לקשרם ולעקדם. ואמר את בנך; שהוא גבורות שבהר, שהוא בחי' ב"ן, והוא לעולם מח הגבורות. את יחידיך: גבורות שבת"ת, כי כל הצדדים יש להם חיבור, ח"ב ח"ג נ"ה, ות"ת יחיד, וז"ש את יחידיך. אשר אהבת: גבורות שבנצח, כי אברהם הוא אוהב אותן, שהוא מן קו ימין, והוא חסד ימין. את יצחק: אמר נגד ב"ג המכוסים, כי הם כללות גבורות כולם, והג' גבורות נמתקות שם ביסוד בג"ח המגולים, אבל אלו הבי' אינן מתמתקין, אלא כשחוזרין החסדים לעלות למעלה בסוד אור חזור, אז הם ממתקים אלו הבי', וז"ש והעלהו שם לעולה, בדרך העלייה תמתיק את אלו.

א"נ, יצחק גי' ר"פ ב"ן, וזהו כי הה"ג כ"א מהם הוא הוי"ה א', וכשנמתקת עם החסד שהוא ג"כ הוי"ה, הרי ב' הוי"ה, חר"ג, הרי ב"ן. נמצא כי ג' גבורות שמתמתקות עם ג"ה, הרי ג' בני"ם. והב"ג אחרות שאין להם חסד למתקם, מתחברין זו עם זו, ונעשה ב"ן א', הרי ד' בני"ם, נגד יצחק במנינו. נמצא יצחק רומז על כל הגבורות. ואע"פ שכבר ירדו למטה, אמר קח נא, כי צריך להמשיך החסדים למעלה, כדי

ביסוד ז"א, יכבשו ויקשרו הגבורות למטה, וזה ע"י אברהם שהם החסדים שהעקידו את יצחק, שהם הגבורות. וזה א"א עד שירדו הגבורות למטה ביסוד, כי למעלה אינן ממותקין, משום שעוברות דרך העברה, ויורדות למטה אל מקום היסוד, ואין יכולין להתמתק. ועוד, כי שם למעלה, החסד כ"א במקומו, ואין בו כח להתמק. אבל למטה ביסוד, ששם כל החסדים, ושם הגבורות מתערבות, והאור רב שם, ומתמתקים. (ל)

לכן לא היתה עקידת יצחק עד ל"ז שנים, אע"פ שבחסדים אנו מונים שמתפשטים בי' שלו, מאה שנה של אברהם. הגבורות אין אנו מונין להם מרישא דו"א, אלא משליש הת"ת, שהוא מקום יסוד דאמא, ושם מתגלים הגבורות. והטעם, משום שהחסדים שהם לצורך עצמן, והם מגדילים כל שיעור קומתו כנודע, ולכן אנו מונים כל הי'. אבל הגבורות שהם לצורך הנוקבא, ונוקבא אינה יוצאת כ"א משליש ת"ת דו"א, לכן אין אנו מונין להם אלא משם, ומשם אל היסוד הנ"ל ל"ז, כי נה"י כ"א כלול מי' הרי למ"ד, וב"ש ת"ת הרי ל"ו. עוד, אמא ס"ג, והמילוי שלה הוא אור המתגלה מן יסודה, שהוא ל"ו מילוי דס"ג, ועוד, מה שגרם ליצחק העקידה, הוא להיותו בחי' נוקבא שהוא מהגבורה, וכל מי שהוא מסטרא דנוקבא מותא אתקשרית ביה, ע"כ גם בנה של שונמית מת, להיותו מסטרא דנוקבא. ע"כ אמר לה שאי בנך, וכן יצחק. אלא שחבוק שהיו כבר הגבורות מונחות ביסוד מת מיד, אבל עתה כשנולד יצחק, התחילו לצאת ולירד למטה בעת שהם יורדות בו"א, אף שהם הגבורות יש להם בחינת דכורא ואין שם מיתה. וכשהגיע לפי היסוד שהוא יוצא לנוקבא, אז באה מיתה להדבק בו, ועוד, שבמקום הזה שהם יורדות בתוכו, היא בחי' הבל שמחיה את האדם ההבל שבתוכו, וע"כ אין שם מיתה. עקידה ע"ה, גי' קץ. להורות: שאין שם

הגהות ומראה מקומות

(ל) ספר הלקוטים וירא סימן כ"א בפסוק ויהי אחר הדברים ע"ח ח"ב שער כ"ה פ"ב ג' כלל י"ד ופרק ו'.

ויאמר אבי, הרי אתה חסד, ואין אתה מסטרא דגבורה. ויאמר הנני בני, לא אמר הנני בלבד, שהוא מורה על החסדים, וגם לא אמר בני שמורה על ההיפך, ומהיותו חסד נעשה גבורה מכל וכל, אלא אמר הנני בני, הרי כאן ב' חר"ג, לאכללא אשא במיא. ויאמר אברהם, אלהי"ם שהם הגבורות הסותמים וחותמים הראיה העליונה, עכשיו בהמתקו, יראה לו, ויוכל לראות השם לעולה בני, ואז נכללו זה בזה, חז"ש וילכו שניהם יחדיו, שניהם יחד: אשא במיא, ומיא באשא.

ויבאו אל המקום, היינו יסוד. ויבן את המזבח, שהוא הנוקבא לז"א. ויעקד את יצחק, שהוא המתקת הגבורות ליתן אותם לה. ויקח את המאכלת, שחשב אברהם שצריך להוציא הדם, שהוא תוקף הגבורות, כדי למתק הגבורות, כי הדם הוא אחיות החצונים. ואז ויקרא אליו אברהם אברהם, (ג) קרמאה לא שלים, שהחסדים לבדם. ובתרא שלים, שאז נכללו אשא במיא. אל תעש לו מאומה, ארו"ל (ס) מומה כתיב, פי': אל תעש לו מום, כי אפילו הדם יתמתקו על ירך אף שלא תוציא את דמו.

כי עתה ידעתי כי ירא אלהי"ם עתה, שהם הגבורות. כי עד עתה היית אהבי שהם החסדים, ועתה ירא אלקים אתה שנתערב בגבורות במה שלא חשכת את בנך יחידך. וזהו ידעתי, לשון זוג וחבור חר"ג, ולפי שאחר המתקת הגבורות עם החסדים, היה צריך לחזור הגבורות להתעלות לשרשם למעלה, כדי שלא יתאחו החיצונים בלבוש, וזהו והעלהו לעולה, עתה נתקן זה באיל, כי לעולם הגבורות יוצאים מיסוד אמא ואהיה דאלפין, שמילוי המילוי מ"א אותיות כמנין אי"ל, וזהו הלבוש. ויצחק פנימי שהם הגבורות. אמר לו די שיעלהו הלבוש, שהוא אהיה לשורשו, וא"צ להעלות את יצחק בעצמו.

הגחות ומראה מקומות

(מ) ענין פורים דף ש"ל ד"ה והנה שורש נשמת מרכי.
(ג) זהר ח"ג קלח.
(ס) מדר בראשית פנ"ו.

להמתיקם. ונמצא הגבורות עקדים וקשורים, כי החסדים למטה, והאור נמשך מלמעלה מן החסדים שביסוד אמא, והגבורות בתוכם, וזהו לך, לך נגד האור הבא לו עתה, וניתוסף למעלה, אל ארץ המוריה הוא היסוד, כמ"ש יסוד נקרא הר המוריה. (מ)

וזהו קח לך בשמים מר דרוז, כי מר ראש לבשמים, כי היסוד שהוא שבת, והוא יום ה', שעולה מלכות בשבת בראש הו"א. אף שגם הו"א עולה, הבחי' שנשארה כאן במקומה, שהוא בחי' בריאה, בשבת שהוא בחי' ו"ק דו"א ו' היות, ומלכות הוא י' בראש הר, הם י"ו, ואז היא עטרת בעלה, והיסוד שלה הוא הו'.

והנה ארץ המוריה, היא מקום ששמו כן, ושם הרים הרבה, והנה אמר לילך על אחד ההרים, ולא אמר אחד, אלא אחד. ועוד, הוא א' הכולל את כולם, שמתקבצין בו. ונקרא הר המוריה ע"ש יסוד אבא שבו, שהוא תורה, לשון הוראה, וז"ס כי מציון תצא תורה, דהיינו יסוד אמא, שהוא הנ' שערים, והם שערים המצויינים בהלכה, שהוא נוקבא דזעיר הנקרא הלכה, ומשם מיסוד דאמא, תצא תורה שהוא יסוד דאבא. דבר ה', שהוא דבור דבר גילוי, כי כל אמירה בוי"א דבור בנוקבא. זה יצא מירושלים, שהוא עלמא דאתגליא.

ועוד נקרא מקום זה ארץ המוריה, משום שמכאן נבנית הנוקבא, שהוא מורה, לשון סמראה עצמו בגילוי, ואמר אשר אומר אליך, לשון הגדלה, כמו את ה' האמרת היום. וזהו כי גם ירידה ליסוד, תועלת גדול להגדלה לחסדים, כי משם חוזרים ועולים ומגדילין א"ע. וישקם אברהם בבוקר, שהם החסדים, בבוקר: בקרו של אברהם, שהוא היסוד, כי כקומו בפומא דאמה, ולעולם בוקר הוא יסוד, ויהי ערב ויהי בוקר, שהוא יסוד ומלכות אז, ויאמר יצחק אל אברהם אביו, שהוא חסד,

(מ) בספר הלקוטים הגירסא היא שהיסוד נקרא הר המור. ברע"מ פרשת ויקרא דף ג' ע"ב כתוב כי חסד הנקרא מור שורה בפום אמה. שער הכונות

שיוצא לחוץ. וע"כ נתבשר מיד שנולדה רבקה, כי כשמגיעין הגבורות ליסוד, מיד יצאה הנוקבא. וזה שארז"ל (נ) שיצחק הלך להביא את הגר, שעולה ר"ח גי' יצחק אחר המיתוק, והם בחי' ד' בני"ם שיוצאין לחוץ, שהם בחי' ניקבא לאברהם.

הנה ילדה מלכה גם "היא" בני"ם "לנחור, ר"ת הב"ל, כי ממנו ג"כ לבן בן נחור. גם הטעם, כי כמו ששרה הולידה ליצחק חלק טוב דהבל, גם זהו חלק רע דהבל. עוץ בכורו, היינו קין. בזה היינו הבל. ויצא מהבל איוב, שנאמר הבל יפצה פיהו. ולזה היה רוצה להציץ. לבא עד תכונתו.

הנה ילדה מלכה גם היא, צריכין אנו לבאר, ענין אברהם יצחק יעקב ויוסף. דע, כי אברהם הוא סוד החסד, (ס) גימט' רמ"ח, ח"פ אל. ואלו הח"פ אל, הם בפנים עליונים. כי הנה ב"פ אל במלואו, עולה ש"ע נהורין דא"א. ויצחק ח"פ הוי"ה, והוא בסוד הח"ג שיש לו, שהן ח' היות, והם גי' יצחק. אמנם הח"ג נודע שהם ק"ל, וג' גבורות אחרות הם ביסוד, כי כבר ידעת כי ביסוד שם כל ה"ח מתכנסין, אך ג' מהן מתגלין כנודע, שהם בת"ת נ"ה, כי אז כבר נשלם יסוד דבינה, לכן אלו הג' חסדים מאירין ביסוד, ונשאר שם אור גדול מהם, אע"פ שנמשכין אח"כ כל ה"ח אל המלכות בעת הזיווג. הרי שיש לו ג' היות של החסדים, וגם כנגד עצמו לקח ג' גבורות התחתונים, להיות שנגלה בהם גילוי של החסדים ג', לכן גבורות אלו ג"כ נשאר שרשם ביסוד, הרי ביסוד ו' היות, ג' היות חסדים, וג' היות גבורות, לכן הוא מכריע, לכן ו' היות גי' יוסף, ולזה הטעם נקרא יסוד יוסף גם הוא, כי מה שנקרא יצחק, הוא לפי שיסוד הוא סוד יצחק, קיץ ח"י נטיל לשמאלא, והנה ג' גבורות גי' ע"ח וג' כוללים הרי פ"א, וכן יסוד ע"ה גי' פ"א.

ובסבך בקרניו, הם בני"ה, כי בכור שורו דהיינו היסוד, וקרני ראם קרניו, הם נ"ה. והנה בנה"י דאמא, ג' אהיה, דיודין ב' וא' באלף, והאיל גימט' מ"א אותיות דאהיה דאלפין של יסוד, וסב"ך עולה ב"פ א"ם, שהיא (הבינה) הב' אחרים של נצח הוד. וזהו בקרניו, שהם תוקפיה דיצחק, והגבורות משם אהיה ואדני"י המלביש אותם, הם התוקף. וע"י אהיה אדני"י גי' אלהים שהוא לשון תוקף, וזהו ויעלהו לעולה תחת בנו שהוא פנימי, ולא העלה אלא הלבוש לבר, שהוא האי"ל הא"ם דאהיה הנ"ל. ובהדבוק הלבוש לשורשו, יספיק גם לפנימי, שלא יאחזו בו החיצונים, הרי טעם למה הספיק האיל במקום יצחק, ועוד, שמפני שהביא הבל מבכורות צאנו ומחלבהו, וזה שלא הוצרך עצמו שהוא הבל לעלות, אלא הספיק האיל לתורתו, כמו שהקריב הוא קרבן תחלה.

ויקרא אברהם שם המקום, שהם החסדים, יראה, שהם הגבורות שעולין רי"ו, כמנין גבורה. והזכיר בלשון גבורה ראייה, מאחר שנכלל אשא במיא ומיא באשא, יש בחי' חסדים בגבורה, וגבורה בחסד, וז"ש ראייה בימין ושמיעה בשמאל. (מ) וראייה שהוא חסד עולה רי"ו כמנין גבורה, וכאן ראייה הוא חסד ועולה רי"ו כגבורה משום שגם בחסד יש גבורה ושמיעה עולה כה"ת, כי שם זה מורה על החסד, כמ"ש במק"א, והוא בשמאל, כי גם בשמאל יש חסד כנ"ל.

ואחר שנעשה העקידה, ונמתקו הגבורות ונעשה הה"ג ד' בני"ם, כי אחר המיתוק הוא שנעשה ד' בני"ם, כי קודם המיתוק הם ה"ג ח' היות, אך אחר המיתוק, אמר לו ריבוי זרע, וז"ש והרבה ארבה את זרעך, שעולה כמנין ד' בני"ם.

וישב אברהם אל נעריו, ויצחק נשאר למטה ביסוד ת"ת אל הנוקבא, הנה יצחק שהוא בחי' דכורא שבגבורה, הוא טמון ביסוד זעיר אנפין, ורבקה היא נוקבא שהיא בבחינה

הגהות ומראה מקומות

(ס) שער הפסוקים סוף פרשת וירא ד"ה וכמו

שביארנו.

(מ) ע"ח ח"א שער אח"פ פרק א'.

(נ) מדרש תנחומא פרשת חיל' שרה.

גם ט"א. והוא, כי כבר ידעת מ"ש בזהר יתרו, בנכור את יום השבת, (מ) כי סוד יום השבת הוא סוד יסוד, לכן היסוד גי' י"ה (גם) כי היסוד יש בו עטרה שהיא אדנ"י, לכן היסוד עצמו נקרא י"ה, והעטרה נקרא אדנ"י, הרי בארנו ענין יוסף, שהוא ר' היות, ג' חסדים וג' היות גבורות. ונחזור לענין יצחק, כי הלא ג' גבורות אלו הנשארות ביסוד, נוטלים ג"כ יצחק מצידו כי כבר ידעת כי יצחק הוא קץ חי, והנה הם עתה ביצחק ח' היות של גבורות גימטריא יצחק.

ונבאר עתה יעקב, כי הוא סוד ז' היות שעולים גימ' יעקב, וזהו ויצא יעקב מבאר שבע, סוד ז' היות אלו. וילך חרנה, שהוא מקום הדינים אלו, שהם ג' אלהים, חרון גימ' ג' אלהים כמבואר. ואות ה' של חרנה, הוא ה' אותיות אלקים, וז"ס ג' אלהים: דידיו, אלפיו, ההי"ן. והנה הראשון בלאה, הג' ברחל, והב' אמצעי ביעקב דאלפיו, לכן יעקב כולל ב' אלהים והוא סוד גי' יעקב, שהם ב' אלקים, וי' הם י' אותיותיהן, כי שניהן מתחברים בו.

ונחזור למציאת יצחק ויוסף, כי הלא כבר ידעת, כי סוד ש"ך ניצוציו, הם סוד: ע"ב, רי"ג, ול"ב. כי שם הו"ו"ה יש בו ד' אותיות, ומהם יוצאים ד' היות: ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן. וכבר הודעתך, כי כ"א מהם הם סוד ע"ב: א', ע"ב דידיו"ן, ב', ס"ג וי' אותיות, הרי ע"ב, ג', מ"ה עם הויה כ"ו, ד', הוא ב"ן בריבוע, הוא ע"ב. הרי ד"פ ע"ב, הוא רפ"ח, ונתקנו קצת ע"י ל"ב דינים אחרים, שהן ל"ב אלהים, ותחלת זה הם מתים, וזהו רוח אלהים מרחפת, הן אותיות מ"ת רפ"ח. אך ע"י רוח אלהים, שהן ל"ב אלהים, אזי הכל נעשה ש"ך

ניצוצים, ואח"כ מתמתקים יותר, ע"י ה' אלפיו, ואז הם ה"פ אדני כנדע.

והנה יצחק ויסוד, גימ' רפ"ח, שהם רפ"ח דינים כנ"ל, ומ"ש ביום הגמל את יצחק, ודרו"ל (נ) ה"ג מ"ל, פי': הם הה"ג והג' גבורות הנשארים ביסוד הנוקבא, הנקרא מ"ל, וזהו הגמל. וכאשר נצרף אלו הח' גבורות הם גימ' יצחק כנ"ל, וזהו הגמל את יצחק, גם אם תצרף הגמל שהוא גי' ע"ח, שהם סוד הג' גבורות שביסוד הנקרא מ"ל, שהם ג' היות ויצחק, יהיה הכל רפ"ח ניצוצים הנ"ל, עם ב' כוללים הגמל ויצחק, וזו הגמל את יצחק.

אמנם היות אברהם ח' פעמים אל, הוא כי כבר ידעת, כי בכל פאת הזקן יש שם אל, שהוא מדה ראשונה מי"ג מדות. וכבר ידעת, כי הם ג"פ אל, שהם ג' עולמות, שהן אלף עלמין, גי' אל שדי מלא, אל הויה, אל אדני, וכן בפאה שמאלית ג' אל אחרים. הרי ר' אל, וב' אל במלוי בבי הפנים, שהם גי' ש"ע נהורין כנדע, הרי ח"פ אל, הרי מנין אברהם.

גם דע, כי יש בו ב' יסודות דלאה ורחל, הם ב' ממי"ן, כנזכר בכונת ומביא גואל, (ס) מ' סתומה ציור הרחם, שהם גימטריא פ', כמנין יסוד המזדווג עם שניהם.

ונבאר עתה יותר באורך, סוד הפסוק הנה ילדה מלכה כו', דע, כי כמו שאברהם בקדושה, כן נחור בקליפה. וכמו בקדושה ע"ב שבטים, כן י"ב בקליפה. והם ח' שילדה מלכה, וד' שילדה פלגשו ראומה. וכמו שגבירות דקדושה, ילדו ח' בנים, ופלגשים בלהה זולפה ד' בנים, שהן ד' קשרים כנדע. כן בקליפות הגבירה ילדה ח' ופלגשו ד'.

הגהות ומראה מקומות

(מ) זהר ח"ב צב. וזכור את יום השבת לקדשו דא איהו רוא דברית קדישא. ח"ג מה ת"ז בהקדמה יא: ת"ז כא: תכ"ב ס"ו: ת"ל עה: תמ"ח פח. ת"ע קכד. ז"ח בראשית ת. תולדות כו. בשלח ל. יתרו לב. תשא מד: שה"ש סב. (נ) פרד"א פרק כט. שבת דף קל. בתוספות ד"ה שש אנכי. שער הפסוקים וירא דף נ"ז בפסוק ויגדל הילד. שער המצות פרשת לך דף י"ט ד"ה ובוה יובן. ע"ח שער האונאה פרק ג. (ס) שער הכונות ענין כונת העמידה דף ר"ה ד"ה ונדע כי סוד. שער הפסוקים פרשת לך דף ל"א ד"ה ובוה תבין. פרשת וירא דף נ"ז ד"ה ובפסוק והארץ.

(מ) זהר ח"ב צב. וזכור את יום השבת לקדשו דא איהו רוא דברית קדישא. ח"ג מה ת"ז בהקדמה יא: ת"ז כא: תכ"ב ס"ו: ת"ל עה: תמ"ח פח. ת"ע קכד. ז"ח בראשית ת. תולדות כו. בשלח ל. יתרו לב. תשא מד: שה"ש סב. (נ) פרד"א פרק כט. שבת דף קל. בתוספות ד"ה

הענין, כי כבר ביארנו, כי בקדושה יש למעלה לאה ב"א, שהיא הגבירה, ומאחוריה ולפה. ולמטה ממנה, סוד גבירה ב' שהיא רחל, ושפחתה הב' בלהה, ושתייהן למטה, בסוד עטרה. אך בקליפה אינו כן, כי לאה ורחל שתייהן שם כללות א', בסוד ב' מוחין ח"ב של הנוקבא, שהם ב' ציפרין הנזכרים בפרשת ויחי (ע) וכן כנגדם באחורים סוד פילגשים, היא פלגש אחת, וב' מוחין שהם כללות הב' פלגשים. לכן כאן הם מלכה וראומה ב' לבד, לכן מלכה היא הגבירה, והיא בעולם העשיה, אל אדני, גי' צ"ו כמנין מלכה ע"ה. וראומה, פי' רא"ו מ"ה, כי מ"ה הוא מילוי אלפי"ן שביצירה. ולפי שפילגשו זו היא בעשיה ואינה יכולה לעלות ביצירה שהוא מ"ה כמו בקדושה, לכן נקרא רא"ו מ"ה, כי היא רואה עולם מ"ה, ואינה עולם לשם. אמנם נחר, הוא סוד חר"ן דקדושה, שהם ג' אלקים, ואם תחבר עמו ל' של לנחר, יהיה רפ"ח, שהוא כל שורש הדינין כנ"ל. והנה כבר ביארנו, כי אברהם גימ' ח' פעמים אל, אך כאן כנגדו ח"פ אל"ה בתוספות

ה', וזהו שמנה אל"ה ילדה, כי סוד אלה הוא בקליפה כמבואר. גם הענין, כי ח' אלה גימ' רפ"ח, שהם שרשי כל הדינים. גם דע, כי סוד ח' ההי"ן אלו שנתוספו בכאן, הם גימ' מ', והם ב' צירים וב' דלתות של מלכה, שהוא צורת מ' סתומה, וכנגד ח' ההי"ן אלו, היו לה ח' בנים. אמנם ראומה לא נחשב רק כללות הענין, שהם ב' צירים וב' דלתות הם ד' מציאות, וכנגדן הולידה ד' בנים. וכבר ידעת, גי' אלפי"ן של גי' אהיה היורדין לתתא בעשיה של צ"ו, וג' אלפי"ן גימ' של"ג, עם צ"ו גימ' פילגשו, וזהו ופילגשו ושמה ראומה.

ונחזור לענין האבות, כי יעקב מכריע בין אברהם ליצחק. לכן לוקח כפליים מהם, כי מה שלקח אברהם יותר מיעקב הם אדני, כשתסיר יעקב שהוא קפ"ב מאברהם, ישאר ס"ה גי' אדני. גם כשתסיר יעקב מיצחק, נשאר הויה כ"ה, הרי כי אברהם ויצחק נטלו יותר מיעקב הויה אדני. והנה שם יעקב עצמו גימטריא קפ"ב, שהוא ב' פעמים הויה אדני, הרי שלקח כפליים מהם.

ט ע מ י ה מ צ ו ת

(א) מצות ביקור חולים: החולה נמשך משם מ"ט, שהוא שם מ"ה רד' אותיות, והם מ"ט כמנין חולה, לפי שחסר ממנו שער הנ', ולזה אירע לו החולי. והכוונה תהיה להמשיך לו שער הנ', ועי"ז יתרפא החולה, והוא כללות של מ"ה, ועי"ז הם נ' שערים. (הר"א פלקין משם מורי זללה"ה). (ב) אמנם מה ששמעתי אני, הוא בפסוק ה' יסעדנו על ערש דוי, והוא, כי סוד החולי בא לו מחמת היפוך רחמים לדין, וסוד הי"ד היתה דר"י, גם י"ד במספרה הוא

עשר, והוא זה עשר חוזר להיות ערש דוי, והרי כל משכבו הפכת בחליו, סוד ב' היפוכים הנ"ל. וביאור הדברים: דע, שהוא חולה, לפי שאור חכמה אבא נסתלק ממנו, ולכן צריך להמשיך לו מזון משם, כדי לסעדו ולהחזיקו. וז"ס משרז"ל בס"ה, כי מזון החולה בא מחכמה. והענין: כי חכמה הוא י' שבשם, וכאשר הוא חולה, מתהפכת הי"ד זו, ונעשית דר"י, ואז הוא חולה ודוי לבב. גם י' גי' עשר, נהפך לערש, שהוא שוכב על המטה, הנקרא ערש דוי.

הגהות ומראה מקומות

(א) שער הפסוקים ריש פרשת ויחי. ספר הלקוטים ויחי סימן מ"ה בפסוק ויגד ליעקב.
(ב) ת"ז ע"פ מעלות הסולם אות ק"ו ק"ז ובדפו"י דף לה: שער מאמרי רשב"י זיע"א דף ז' ד"ה שם בתקן ס"ט.

(ע) דף ריו: שער מאמרי רשב"י זיע"א פרשת ויחי דף ע"ג ט"ב. ע"ה ח"ב שער הקליפות פ"ב. שער קליפת נוגה פ"ב וג', מבוש"ש ש"ג ח"ב פרק י"ד. שם שער ו' ח"ב פ"ד. ה' ו'. ועיין בספרא דפניעותא אות נ"ד בפירוש הסולם.

ואמנם אבא הוא שם ע"ב, ואחוריו דפ"ק. והענין, כי אין פנימית אבא עצמו יורד למטה, רק אחוריו שלו כנודע כי כל דבר עליון לא ירד למטה, רק מצד אחוריים שלו, והוא קפ"ד, שהוא דפק, לכן כל חיות אדם בדפק הזה כנודע, ולכן ממנו יבררו חולי האדם, כי כפי שיש עבירה נחסר האור משם. אמנם כבר ידעת מ"ש בתיקונים, יי מינים יש בדפ"ק, והם: צירי, סגול כ"ו, וסוד הענין הוא: כי אבא סוד נקודות כנודע, והנה אותן הרפיקות שנותן כולם בצירי נקודות. והנה לפעמים כשתשים ירך בדפק, תראה נקודה א', ואח"כ נקודה ב' בצידה, ונקרא צירי. ולפעמים זו למעלה מזו, ונקרא שבא. ולפעמים ראשונה ארוכה, והב' נקודה לבד, וזו קמץ. וכן כיוצא בזה, וזה מורה כפי החיות שנמשך, ומאיזה בחי' שבחכמה. כי אם נקודת הדפק הוא קמץ, מורה על התגברות בחי' הכתר שבחכמה, אשר משם שולח חיות אל האדם, ואל האברים כולם. ואם הוא פתח, הוא מהחכמה שבחכמה, וכן כיוצא בזה בכל הנקודים. ולפעמים הם ב' נקודין, שבא צירי, או שבא קמץ, וכיוצא בזה. ואמנם דע, כי בזה יורה חטא האדם, כי אם הרפיקה הוא קמץ, ג) זה יורה שחטא בכתר, ולכן כתר מתגבר ומראה כחו, כדי שלא יסתלק. וזה ההיכר, אם אנו רואין בחי' אחת גוברת, יורה על החסרון אותה בחינה, ע"ד תוסף רוחם יגעונו, שכל דבר החלוש הוא מגבר בכח, כדי להתחזק. ולפעמים זה מורה להיפך, על שעשה בבחינה ההיא איזה מצוה ואין אתנו ידע עד מה.

ולכן אז צריך שיסעדנו ה' ויזון אותו, וישקה אותו על מציאות הערש דוי שיש לו, ואז ע"י אותו הסעדה והזנה שהוא מאבא יי שבשם, אז כל משכבו הפכת בחליו. פ"י: המשכב ששכב הוא ערש הנ"ל, וגם חליו שגרם לשכב על מטתו, חוזר להיות עשר, ודוי, חוזר להיות יו"ד, וזהו כל משכבו הפכת בחליו, ועי"כ הוא מתרפא. וכמ"ש, כי סיבת חליו הוא, בהסתלקות השפע מהחכמה.

ונבאר עתה ענין דפק האדם, שבו מתגלים חלאי האדם, דע, כי הלא אדם עליון הוא ז"א, וכבר נתבאר בסוד כולם בחכמה עשית, כי אבא עילאה הוא חיות אצילות. וכשאר עליון דא"ס מתפשט בעולם אצילות, הוא מתלבש תוך אבא, ומתעלם בתוכו, ואז אבא מתפשט בכל אצילות עד סופו, ובו מוצנע החיות ונעלם בו, וע"י שואבים חיות עליוני של א"ס, ומחיה את כל עולם אצילות, וז"ס כולם בחכמה עשית. והנה החכמה, הוא מתפשט בסוד הוורידים של אדם חיוני של האדם ורפיקות, ובתוך אותם הרפיקות גנוז ונעלם החיות דא"ס המחיה את כולם, באופן כי הרפק בעצמו שהוא וריר, הוא אבא, והחיות שבתוכו, הוא אור הא"ס וחיותו. וכבר ידעת, כי במחשבה אתבריר הש"ך גיצוצין, והפסולת נדחה לבר מגו הטוב. ולכן סוד הדם הטוב וחיות הנאה, הוא מסתלק ומתעלם בדפק, ודם הרע יוצא לחוץ, ואז צריך הקזה להוציא לחוץ. (ואמנם לפעמים מחמת העונות, אין יכולת במחשבה לברר ולדחות הקליפה, ואז צריך הקזה להוציא לחוץ).

הנהות ומראה מקומות

ג) שער מאמרי רשביי ויע"א דף ז' ט"א, ד"ה והנה אם תחבר דפק.

פרשת חיי שרה

הלב, כי חיות של אדם הוא תוך הלב, הוי קריעה בלב, שנקרע ויוצא מה שבתוכו. וכנגד הל' שהם המוחים שבתוך נה"י דאמא, הוי הבכיה, שהוא ל"ז מלוי ס"ג, זהם ג' ימים לבכי, נגד נה"י שלה. ונגד ס' שהוא בחי' ד' מוחין בלי לבוש, הוא ד' ימי הספד היתרים על הבכי, שג' ימים לבכי, ו' להספד שהם ד' יותר, כי הם נגד טפה דאבא, וכן עולה מספד קפ"ד.

ותמת שרה בקרית ארבע:

הנה שרה סוד המלכות, והנה הכתר של המלכות, הוא שם אדני בריבוע, כמ"ש בדרושים, והנה הם ד' מציאות: (א', א"ד, אד"נ, אדני") וזהו בקרית ארבע. אמנם עם היותם ד' צרופים הכל א' וחיבור א', וזהו חברון, לכן תמצא שחיתה ככ"ז נגד שם הנ"ל, שעולה עם הכולל קכ"ו.

לספוד לשרה ולבכותה:

כ' זעירא משום ג' לבכי וז' להספד (פ) והוי הבכי מועט מן ההספד. והענין הוא, משום דהיא עצמה תתאה, שהוא כ' זעירא, כי כ' (פשוטה) לעולם באמא, שמתפשטת תוך ז"א, וכ' (כפופה) ברחל, שהיא כפופה, שאוספת רגליה למעלה שלא יתאחזו בה החיצונים עתה בגלות שהיא למטה, שפטירת הצדיקים גורמים להעלותה, וזהו ויאסוף רגליו אל המטה, ועוד הוא כ' זעירא, כי כל כ' כתר, כי לעולם הכתר הוא אדני ברבוע עולה קכ"ו, לכן חיי שרה קכ"ז שהוא א' יותר, משום שהיא היתה בחינת כתר, ועתה בפטירתה חסר הכתר.

ויהיו, עולה ל"ז, כי בהיות שרה בחינת גבורות, אין כל החיות שלה, אלא ממילוי ס"ג, דהיינו ל"ז, כשמתגלה האור מיסוד אמא בשליש ת"ת שלו, כי משם מתחילין הגבורות להתגלות, וזהו חיות שרה. ולהיות שרה בחינת הכתר, וזהו שרה בחינת ראש, אותיות ראש) היא מאה, דהיינו בחינת כתר שבכתר, וכל מה שהוא יותר עליון, עולין חשבוננו יותר למאות, שגם הי' הכלולים בו, הם כלולים מי'. ועשרים, היינו חר"ב שבכתר, שאלו עולים לעשרה בלבד. ושבע, הם ר"ק שבכתר ומלכות, שאלו הם אחדים לבר. ותחלה היו חיי שרה, שהיתה עתידה לחיות אלו השנים. ואחר שחיתה אותם, קרוים שני חיי שרה, כי נעשו שלה.

אח"כ ויבא אברהם לספוד לשרה ולבכותה, כי ז"א נוטל לעצמו, מן האור היוצא מיסוד אמא, זיעקב, מיסוד אבא, והנוקבא נוטלת משתיהן, וע"כ מספד עולה קפ"ד, נגד מה שאבדה בפטירתה בחינת אבא, שהוא מאיר בה, ולפי שאינו אלא אחור שלו, ולכן הוא קפ"ד, אחור דידוי"ן. בכי"ה עולה ל"ז, נגד מה שנטלה מאמא, שהוא מילוי ס"ג, ועל שאבדה במיתתה אור זה, היא הבכיה, ולפי שבכל בני אדם מאיר בם הצלם כנודע, צ' שהיא בחינת שנכנסה לתוכו, והל' והם' הם המקיפים עליו, ובחינת הם' היא בחינת הטפה כשיוצאת מאבא, שעדיין אין לה לבוש, והוא בבחינת ד' מוחין: ח"ב חו"ג, ובחי' ל', הוא אחר שמתלבשים המוחים בנה"י, נעשים הר' ל' לבר, וכשמת האדם, נסתלק מעליו הל"ם המקיפים עליו, שאלו היו שומרים לבחי' הצ' שלא תצא, ולא יהיה בה אחיזה לחיצונים לאחזו, ולכן כשמת, עושין לו ג' דברים, נגד ג' דברים אלו, צ' הוא תוך

הנהרות ומראה מקומו

(פ) מו"ק כז: שער המצות דף כ"ב ט"ב ד"ה גם בזה תבין. ספר הלקוטים חיי שרה בפסוק זה.

מערת המכפלה:

הנה הקשו בזה (צ) למה פ"א כתיב מערת המכפלה, ופעם אחרת כתיב שדה המכפלה, ופעם אחרת כתיב מערת שדה המכפלה. והענין, כי כ"ז בשם ב"ן דההי"ן, כי הוא ב' היות יחד, כי המילוי הוא כמו השורש, ולזה שם זה נקרא המכפלה, כי הוא כפול: כי אות י' מילואו ר"ד, הוא ג"כ י', וכן ה"ה, ו"ו, ה"ה. אמנם שם זה עולה גי' בכל, ולכן נקבר אברהם בה, כי הוא סוד בת היתה לאברהם ובכל שמה. (ק) וגם יצחק ויעקב נקברו בה, כי גם הם סוד בכל מכל כל כנודע. (ר) והנה בשם זה יש בו ב' ההי"ן, ה' ראשונה וה' אחרונה במילואה. ועתה נבאר כסדר, כי ה' ראשונה שבוכלם, נקראת מערת המכפלה, כי היא בעצמה נקראת מערה, אשר יש לה מילוי ה' אחרת כפולה, וזהו מערת המכפלה. וה' שניה שהיא המילוי של ה' ראשונה, נקראת מכפלה סתם, כי הלא מצינו בפסוק כתיב מכפלה סתם בלא שדה, ובלא מערת. והשלישית שהיא השניה בשם, נקראת שדה המכפלה כנ"ל. והד' נקראת מערת שדה המכפלה. אמנם כאשר נזכיר מערת סתם, אז הוא סוד ה' סתם, שאין בה מילוי ההי"ן רק יודי"ן או אלפי"ן. אמנם סוד ד' ההי"ן אלו, הם סוד ד' חלקי בינה, ב' בינות וב' תבונות כמבואר. וזהו שם ב"ן שמבינה. וכנגדם יש ד' חלקים אחרים שבמלכות התחתונה, ושם יש ב"ן אחר, והבן ש) זה.

ורבקה יוצאת וכדה על שכמה ותמלא כדה ותעל:

הנה כבר ידעת, כי חס"ד שבת"ת נחלק

הגהות ומראה מקומות

(צ) אסור לאדם שימלא שחוק פיו בעוה"י. ספר הלוקטים חיי שרה בפסוק ורבקה יוצאת וכדה. תולדות בפסוק ויאב יצחק את עשו. ועיין במעלות הסולם בספר התקונים מן אות שט"ו.

(א) מד"ר בראשית פרשה ס' שער הפסוקים פרשת חיי שרה סימן כ"ד דף ס' ט"ב. שער הגלגלים הקדמת ל"ו דף קי"ד ודף ק"כ. ספר הגלגלים פמ"ט וניד.

(צ) ח"א קכז: שער הפסוקים חיי שרה בפסוק זה.

(ק) ב"ב טז:

(ר) ב"ב יז.

(ש) ע"ה ח"א שער או"א פרק ח' כלל ה'. ע"ה

שער פרטי ע"מ סוף פרק ד'.

(ת) ע"ה שער לידת המוחין, פרק ב'. שער מאמרי

ד"ל מסכת ברכות מאמר ר"י משום רשב"י

לג' חלקים, והם ג"פ כ"ד. ת) והנה בגלות, אין לה רק כ"ד א', ולעתיד יהיה בי"ת בנוי, שהם גימ' ב"פ אור, וזהו ושמתי כ"ד כ"ד שמשותיך, כנראה לעיל בפרשת בראשית, נמצא שרבקה שהיא נוקבא, יש כ"ד א' בפנים בראשה, וכ"ד א' למעלה על שכמה במקום שמסתיים יסוד אמא, והנה עתה מדבר בזמן הגאולה, שאז ירד כ"ד זה דרך יסוד (אמא) ועליה זו נקראת ירידה, כי האור בא אליה דרך ירידה, אבל היא אינה מקבלת אורותיה אלא דרך אור חוזר כנוכח, אמר ותרד העינה, היינו הארת יסוד אמא הנקרא מעין, ותמלא כד"ה מפי העין שהוא מקום היסוד אמא, אז ותעל, חוזרות אורות אלו ומגדלין אותה ואת כתר, שיהיו לה ג' שלישים כמו ז"א בעלה, ואז ותמלא כדה. והנה ג' כ"ד הללו, שכל שלישי מורה ע"ש הוי"ה א', כי ג' היות בציור עינין, ובכ"א כ"ד עגולים, עולה ע"ב חסד כנוכח במקום אחר, נמצא כל כ"ד הוא הוי"ה א', הרי ג' היר"ת כאן, נגד אלו, הם הכדים שנתן אליהו ז"ל בתעלה מלאו ד' כדים נגד ד' אותיות השם, שנו נגד שלישי שני. שלשו נגד שלישי ג', והבן זה, כי הוא שכתבתי לך הוא סוד עמוק. (א) ענין אליעזר עבר אברהם: הנה תחלה היה בכלל ארור, כי נשמתו היה דקדושה, שנתנה בקליפה הארורה. ואח"כ כשנולד אליעזר יצאתה אותה נשמה מאותה קליפה הנקרא ארור, ואח"כ נקרא ברוך, כמ"ש בא ברוך ה'. והענין, כי אברהם הוא סוד ה"ח כנ"ל, אמנם אליעזר היה עבד של אברהם, והעלה מ"ן דיסוד למלכות, ע"י החסדים שהם מאברהם, ואז נקרא ברוך, כי כל ברוך הוא ביסוד, או דדכורא או דנוקבא.

זכריהו ובניהו שוין, כי אותיות יה"ו שוין בהם, רק שבמקום ב"ן שבשם בניהו, נתחלף זכ"ר בזכריהו, וענינם סוד מ"ן שבמ"ל ג"כ, רק שהם בסוד ה' אחרונה שבשם ע"ב, אבל הוא במלכות ג"כ. כיצד: כשתמלא ה' אחרונה שבשם הויה במילוי יו"ד, ונעשית ה"י פעמים ה"י, גימטריא זכר, עם ב' אותיות ה"י. וזהו ענין זכריהו, כי גם הוא מציאת מ"ן שבמלכות כמו בניהו. אמנם נבאר עתה גלגול בניהו בן יהודע.

זכריה בן יהודע. דע, כי יואב שר הצבא של דוד, שהרגו בניהו בן יהודע בימי שלמה, נתגלגל אח"כ ביואש, שהמליכו יהודע הכהן. כי רצה יהודע לתקן, מה שהרג בניהו בנו את יואב, ועכ"ז לא נתקן, כי אח"כ הרגו יואש לזכריהו, שהיה בגלגול בניהו, לפי שהוא הרגו תחלה בימי שלמה, כי אע"פ שהרגו תחלה ברין ממש, אין הקב"ה מניח צדיק שיבא תקלה על ידו, ויואב ראש הסנהדרין, לכן הוצרך בניהו לנקות אותו עון, והוצרך להתגלגל בזכריה, ואחר כך הרגו יואש, שהוא גלגול יואב, ונתחלפה אות ב' מיואב באות ש' מיואש, ובניהו זכריהו שניהם כהנים.

והנה זכריה קודם שנהרג, חירף וגידף את בני ישראל, למה אתם עוברים את פי ה' וכו', וידוע כי מי שחירף לרבים, אע"פ שהוא בדין, עכ"ז נענש, כמו שמצינו באבים בן רחבעם, שכתוב בו וימיתו ה', וארז"ל (א) מפני שחירף את ישראל, אע"פ שהיה בדין, נענש, שאין הקב"ה רוצה רק שימצו טוב על ישראל לכן נענש.

אח"כ נתגלגל רוחו ונפשו, ונתחלקו בשני גירי הצדק שמעיה ואבטליון. כי שמעיה נשיא, היה רוחו של זכריה, ואבטליון אב"ד, היה נפשו של זכריה. לכן לפי שדיבר על בני ישראל, נתגלגל בגרים, רק שהם גירי צדק, ונדבקו תחלה באלקים אחרים, דוגמת מה שחירף את ישראל ממש, שאמר להם למה עזבתן וגו'. ונלע"ד, כי אפשר כי הכהן ההוא

ואחר כך הוברר יותר, ונתגלגל בכלב בן יפנה. ולכן בעת שנשתלחו המרגלים, כתיב ויבא עד חברון, ארז"ל (ש) שבא להשתטח על קברי אבות, כי בתחלה היה עבד אברהם ראשון שבאבות, ושם הלך להתפלל, לכן היה מתענה כל ימיו, כמארז"ל (ת) שנקרא אשחור, שנשחרו פניו מפני התענית, כדי שיצא לגמרי מכלל ארור הא', לכן כלב גימטריא ב"ן, שהוא השם המעלה מ"ן ממלכות לגבי דכורא.

ואח"כ הוברר יותר, ונתגלגל בבניהו בן יהודע, והנה בניהו: בן יה"ו. כי הלא יה"ו ג' אותיות ראשונות דהויה, וה' אחרונה שבשם, כבר ידעת שהיא מלכות, שיש לה הויה דההי"ן שהוא ב"ן, נמצא כי ה' אחרונה נקראת ב"ן של יה"ו, כי ב"ן של יה"ו הוא שם הויה עצמו. אמנם פי' הוא: כי בניהו סוד מ"ן דמלכות, העולה לגבי דכורא הנקרא יה"ו, וזהו בניהו: בן יה"ו, ב"ן נוקבא, יה"ו דכורא. גם נתגלגל ביהודע אביו של בניהו הנ"ל, והנה גם פי' יהודע, הוא ממש דוגמת פי' בניהו, כיצד: יה"ו מיהודע הוא יה"ו מבניהו, ונשאר מיהודע אותיות יר"ע, שהם גימט' פ"ד, שהם סוד מ"ן דמלכות הנקרא ב"ן של בניהו, שהוא סוד פ"ד, כמבואר אצלנו בבראשית, בסוד מ"ב זיווגין כפולין, כי טפת הזכר הוא שם מ"ב א', וטפת הנוקבא היא כפולה ב' שמות מ"ב, שהם פ"ד, כי אין טפה מלמעלה שאין טפיים עולה כנגדה, לכן נקרא ידע בסוד והארם ידע את חוה, שהוא טיפת התשמיש הנקרא ידע, הרי כי אותיות ב"ן מבניהו וידע מיהודע, הם שוין, כי הם גלגול א', דע,

כי כל האנשים האלה שבשורש זה, כולם הם שורש מ"ן שבמלכות, ולכן שמות כולם מורין על מציאת המלכות. אח"כ נתגלגלו שניהם, שהן א"ב וב"ן, שהם יהודע ובניהו, בזכריהו ויהודע הכהן אביו. נמצא כי זכריהו ובניהו הם גלגול א', ושני יהודע הם גלגול שוין. והנה אותיות

הנהרות ומראה מקומות

(א) מד"ר בראשית פרשה ס"ה — ט"ו. פרשה

ע"ג ד'.

(ש) סוטה לד: שער הגלגולים הקדמה ל"ו.

(ת) סוטה יב.

ולבני הפלגשים:

(מהרח"ו ז"ל). דע, כי כ"מ שיוכל ליכנוס אות משם הוי"ה ואינה נכנסת, הוא מפני הטומאה. לכן אמרו רז"ל, שמסר להם שם טומאה, ו) מתנת חסר כתיב, וכן ויהי ריב חסר כתיב רב, כי גם לוט נסע מקדם, וארז"ל מקדמונו של עולם לעבוד ע"א.

וישלחם מעל יצחק בנו קדמה
אל ארץ קדם:

(מהרח"ו ז"ל).

דע, כי ליצחק מסר שם הקדוש הוי"ה, ק"ד מ"ה, שהוא שם מ"ה. ולהם מסר שם טומאה הנאחזים בשם קדם, שהוא אחוריים דב"ן, כי שם אחוזים באחוריים כל ס"א.

ענין שני חיי אברהם:

הנה כי אברהם סוד הה"ח כשמתפשטין בזעיר אנפין, נקרא הוי"ה דאלפין מ"ה. והנה הה"ח ה' פעמים הוי"ה גימטריא ק"ל, והנה כשיחברו אלו הויות שהם ק"ל ויתפשטו ב"א הנקרא מ"ה, אז נעשה הכל קע"ה, ואלו הם שנותיו של אברהם.

אמנם שורש קע"ה אלו בפרטות, כי כבר ביארנו, ששורש אברהם נמשך מפנים עליון, שיש בהם ש"ע נהורין, לכן כשמתפשטין אלו ה"ח ביסוד ז"א, אז נעשה יוסף יפה תואר ויפה מראה, מצד יופי הפנים העליונים, (דא"א) שמשם שורש החסדים. וכבר ידעת, כי הדרת פנים זקן, לכן הסריס אין לו הדרת פנים זקן. והנה באותן הפנים, יש ח"פ א"ל, כמנין אברהם הנמשך משם, והם תקון הא' מ"ג ת"ד הנקרא

הגהות ומראה מקומות

פרק י"ג. ז"ה רות אות רי"ט ובדפוי דף ע"ט ט"ד.
ו) סנהדרין צא. ספר הלקוטים חיי שרה פסוק ולבני הפלגשים.
ז) שער הפסוקים פרשת לך תחלת הפרשה ד"ה ונחזור. שם פרשת חיי שרה דף ס"ג.

שחרפן, ואמר ייתון בני עממיא לשלם, הוא היה גלגול יואש המלך. ב) אך עכ"ז במה שקראם עממיא, לנקום ולשלם מה שחירף תחלה את ישראל. אח"כ רוחו נתגלגל בר' משה קורדוויירא, ונפשו בר' אליהו די וידאש, שחיבר ראשית חכמה, לכן אהבו זה את זה. ג)

מה יצא הדבר:

ארז"ל מהיכן יצא, מהר המוריה יצא. ד) ורבנן אמרי, רוח הקודש אומר, ותהי אשה לבן אדוניך. הכוונה: לפי שיצחק היה מסטרא דנוקבא כנזכר בזה, לפיכך לא היה לו הזיווג, כי הוא היה בנוקבא, ועוד דמיתה היה שורה בו, כי רגליה יורדות מות, ומהיכן בא לו זיווג, מהר המוריה, כי אז יצאה נשמתו, וחזרה בעיבור אחר כו'.

רבנן אמרי ותהי אשה לבן אדוניך, כי עד עתה להיותו מסטרא דנוקבא לא הוזכר בו אלא בן לשרה אשתך, ולשרה בן, כי היה מסטראה ועכשיו חזר להיות בן אברהם, וז"ש ותהי אשה לבן אדוניך, כי עכשיו נהפך לזכר.

ותרכבנה על הגמלים:

דע, כי רבקה רכבה על הגמלים, רמז לאותו נחש, שאמרו רז"ל ה) שהי' כעין גמל, ובא סמאל ורכב עליו לפתות את חוה והטיל בה זוהמא, עתה רכבה עליו, ע"ד עני ורכב על החמור לאכפיא ליה תחותיה.

(מהרח"ו ז"ל). ענין בני קטורה, היה כדי להוליד הדינין תקיפין, אשר היה ראוי יצחק שהיה דין להוציאם. ומפני כי יצחק היה תקיפא דדינא והיה נחרב העולם, לכן הוציאם מאברהם, שלא יהיו כ"כ קשות.

ב) יומא עא.

ג) שער הגלגולים הקדמה ל"ג—ל"ו.

ד) מד"ר בראשית פרשה ס'. ספר הלקוטים חיי

שרה בפסוק ויען לבן ובתואל.

ה) זהר ח"א לה: קסט: בהשטמות רסג: פרדריא

הנה ר"פ ס"ג, הם גי' חשמ"ל, והש"ע נהורין עם ב' היות שיש בהן ח' אותיות, גימ' חשמ"ל, וחשמ"ל גימ' אר"ר פניא"ל, כי הוא אור פנים העליונים. וכבר ידעת, כי שורש אור הפנים אלו, הם משם אל במילוי כנ"ל, גי' אר"ר פניא"ל. והנה שרשם הוא ו' שמות ס"ג, וס"ג ברבוע הוא יונ"ק, וזו ושעשע יונק. אמנם ו' שמות ס"ג, הם בפנים גי' מימין וג' משמאל.

(ט) ענין ש"ע נהורין דא"א, הם בכמה בחינות: א' הוא, כי הלא בחינת הפנים, הוא תיקון השביעי דויעבור, והוא בחסד, כאשר מתחיל ממלכות כנודע. וב' צדי הפנים, שהם ב' שמות אל הוא בחסד. וב"פ אל, הם ש"ע נהורין. גם פ"י ב' כי הנה תיקון ואמת, כבר פירשתי, שהוא גי' ז' שמות ס"ג. והנה בארנו, כי בחוטם יש ס"ג א', כי חוטם גי' ס"ג. וכאשר תסיר החוטם, ישארו ב' פנים, ו' פעמים ס"ג, שהם גי' שע"ה, כמנין חשמ"ל, והם הש"ע נהורין. ועוד, ב' היות היורדות מרישא חיורא אל הפנים שהם ח' אתוון, הרי שע"ח. אמנם ב' הפנים עם החוטם, הם כמנין ואמת, שהם ז' שמות ס"ג, גם פ"י ג', והוא מ"ש בפסוק כי יקרא קן צפור כו', כי הוא סוד ט"פ מ"א שהם בבינה, מ"ב חסר א', שהם מלוי אהיה, בו מ"א אתוון, והם סוד ט"פ מ"א שבפנים עליונים. הנגלים מצד הבינה, שהוא סוד אהיה, מ"א אותיות הם ש"ע, כי דאבא הם טמירים, פ"י ד', הוא י"פ מלוי ס"ג שהם י"פ ל"ז, גי' ש"ע.

א"ל. וכבר ידעת, כי אית ביה גי' עלמין וכ"א נקרא אל, הרי גי' אל מימין, וג' אל משמאל, וב' שמות אל הם בפנים עצמן בימין ובשמאל, הרי ח"פ אל כמנין אברהם. אמנם אלו הב' אל שבפנים, הם נמשכין מסוד ב' היות שיש בפנים, אחד מימין וא' משמאל, והם בידויין ואלו הם סוד ב' היות הראשונים שיש ביי"ג ת"ד, שהם ה' ה' אל כו'. אמנם היות אלו, יש להם פנים ואחוריים, והנה כל אחור הוא סוד ריבוע כנודע, והנה הרבוע של שם זה דידויין הוא קפ"ד, ואל במילוי הוא קפ"ד, הרי איך מב' אלו האחוריים של ב' שמות הנ"ל, נמשכו ב' שמות אל. והנה ב"פ אל במילוי, יהי' גימ' ש"ע, והם ש"ע נהורין שבפנים העליונים. (ח)

ונחזור לענין, לבאר מציאות קע"ה שנים של חיי אברהם, ונאמר, כי ב' היות אלו, שבפנים העליונים, הם בחילוף מצפ"ץ מצפ"ץ, ואמנם כשתחלקן, ותמלא מ"ם צד"י, ואחריו פ"א צד"י, אמנם מ"ם צד"י, גי' קפ"ד שהוא אל, וכן פ"א צד"י הוא קפ"ה, כמנין אל במילוי. וכן בשם הב', הרי ד' אל, והם סוד ב"פ ש"ע. כי ש"ע הראשון, שהם ד' אותיות ראשונים משם מצפ"ץ, הם בסוד פנים ש"ע נהורין. וב' אחרונים, הם ב' אל אחרים, בסוד ש"ע נהורין סוד אחוריים. והנה אלו הב"ע ש"ע הם סוד ושעש"ע יונק על חור פתן. ויונ"ק גי' קס"ו, שהוא ס"ג בריבוע גי' קס"ו. וכבר ידעת, כי שרש ש"ע נהורין אלו, הם בסוד ס"ג, כי

פ ר ש ת ת ו ל ד ו ת

ותבונה, ואברהם ושרה בסוד אר"א כנוכר בר"מ. (י) והנה כבר ידעת בסוד חכם בבינה, כי יש"ס ותבונה שניהם נקראים בינה, לכן היה

ויהי יצחק בן ארבעים שנה:

כבר ידעת, שיצחק ורבקה בסוד יש"ס

הגהות ומראה מקומות

- (ח) ספר הלקוטים ישעיה בפסוק ושעשע יונק.
 (ט) ע"ח ח"א שער א"א פרק י"ג וי"ד.
 (י) עיין גליון בזהר פרשת לך דף פ. ובוהר ע"ח ח"א שער הזווגים פרק ג'.

בן ארבעים שנה בקחתו את רבקה, בסוד בן
מ' לבניה. (כ)

ויעתר יצחק לה' לנוכח אשתו:

פ"י רז"ל (ד) בני חיי ומווני כו', פ"י: כי
כשירד אור א"ס ומתפשט בעתיקא שהוא א"א,
שיעור כל אצילות, שהשאר מלבישים לא"א,
נמצא שכשיוצא האור ההוא לבריאה, ששם
מגיעים הרגלים, וגם זה א"א (להשפיע) לפי
שרגליו סתומין, ואיך יצא האור מהם. אבל
הענין הוא, שהאור יוצא דרך יסוד למעלה
בין הברכיים, ויוצא לז"א שהיא לבושו, וכשיוצא
האור מיסוד דא"א, בא נגד דעת ז"א, ואור
היוצא דרך יסוד, הוא הנקרא בוקר, וז"ש
הבוקר אור, שהוא יוסף הנקרא בוקר, וממנו
אור יוצא. והיוצא מהזקן דרך שערות, נקרא
מו"ל, לפי שהוא נוזל טפין טפין.

ופי' הרבר: כי האור של א"ס, כשמתפשט
ברישא דא"א, ששם המוחין, וכשבא להתפשט
דרך הגרון, ששם מקום צר, ואז האור בוקע
ויוצא דרך שער, וממנו נתהווה הזקן. וז"ש
אדירים משברי ים, (ה) והם מבחינת השערות,
לשון כולו כאדרת שער. והנה כשנבקע הכלי,
והאור יוצא דרך שער, זהו אדרת. והנה השער
בחינה ו', והאור שבתוכו י', שהוא טפת האור
הנכנס בתוכו, והזקן מגיע עד טיבורו דא"א,
ששם ראש ז"א, והם י"ג תקונים, כי האור
מתפשט ובוקע בזקן, והוא מכח ג' מוחין, והם
ג' היות, שהם י"ב אותיות, והבחי' הכוללת
הם י"ג תקונים, לכן כל הי"ג הם לדיקנא של
דכורא.

אבל למטה בז"א, אינם כ"א ט', כי למעלה
בא"א לא יש נקבה, והג' ההי"ן שבשמות הם

לנוקבא, ומה שנשאר בו הם ג' יה"ו, לזה הם
ט' תקונים דז"א. ולמעלה בא"א הם י"ג.

ומאלו הי"ג, השנים מאלו נקרא מו"ל,
שיהא השפע נוזל, לפי שהם מתפשטין יותר,
והם נוצ"ר ונק"ה, ואלו הב' מזלות מזדווגים,
ומשפיעין בזו"ג, ולזה השערות הם מגיעין
עד הטיבור, כדי להשפיע בזו"ג, שמתחילין מן
הטיבור.

ונוצר הוא רצו"ן, כי בינה נקראת רצו"ן,
והיא מרת החסד, וע"כ היו ח' בגדי כהן גדול.
שסתם זקן (כה"ג) הוא בינה, (ספ"י ח') והזקן
הוא המלבוש, שנאמר לבושה כתלג חיוור, והזקן
הוא ונק"ה. וב' מזלות מזדווגים כא'.

ואלו הב' מזלות, הם ב' טפין שארז"ל, (ו)
שהיו בזקן אהרן. וז"ש כשמן הטוב על הראש
יורד על הזקן. ופי' שמן, הוא אור החכמה,
וז"ש רז"ל (ז) כל הרגיל בשמן, זוכה לחכמה.
והמוחין כולם מכונים לחכמה ונקראים על שמה,
וז"ש"ה כשמן הטוב. פי' כי סדר התלבשות
פרצוף א"א הוא זה, אבא הוא מלביש זרוע
ימינו וחצי גופו, אמא זרוע שמאלו וחצי גופו,
עד הטיבור, אלו הן התפילין שאנו מניחין
בזרוע שמאל, שאנו מעלין הנוקבא באמא, שהיא
זרוע שמאל דא"א. וז"א מלביש הירך הימיני
עד הטבור, ונוקבא הירך השמאלי עד הטבור.
וז"ס איהו בנצח ואיהו בהוד. וזקן א"א מגיע
עד טיבורו, ששם ראש ז"א, וז"ש על הראש,
שהשפע נוזל על הראש דז"א, אבל קודם
שמגיע על הראש דז"א, יורד על הזקן, ופי'
שעולה לנוצר, וזהו שיעור ע"פ מדותיו, פי'
על מדת י"ו, שהם שערות, שהם י"ו כנוכר,
וז"ש ע"ל, פי' השערות ממש. ואח"כ ז"א נותן
לנוקבא בסוד פתחי לי אחותי שראשי נמלא
ט"ל, שהוא אור היורד משער ראשו שעולה ט"ל.

הגהות ומראה מקומות

לו ט"ד שי"ו. ספר הלקוטים תולדות פסוק ויעתר
יצחק לה'. שער הפסוקים פסוק זה.

(ה) שער רוח הקודש הנדפס מחדש דף כ"ז ד"ה
כונת השק, שער מאמרי רשב"י דף רמ"ט. שער
הכונות ח"ב ענין ערבית ליל שבת.

(ו) הוריות יב. כריתות ה: (ז) מנחות פה.

(כ) אבות פרק ה'.

(ד) מו"ק כה. תוספות קדושין פב. ד"ה אלא.
זהר ח"א כד. מג: קטו. קנו: קנט: קס: קסא. רז.
רנב. רנו: ח"ב ו. רנב: רעד: ח"ג כה: עט: רטז:
רצב: ת"ז בהקדמה טו: ת"י כה: תכ"ב סז: ת"ג
פו: תס"ט צט: קא: קי. קטו. ת"ע קכו. ז"ח יתר

בעולם. אבל אם יבואנה (ע"י) הגבורות, היה נאבד העולם ח"ו. אבל שאר פרטים שאינו צורך כ"כ, יבוא ע"י הזכות שהם הגבורות.

לה' לנוכח אשתו:

ס"ת חוה, כי רבקה תקנה עון חוה, שהיא גלגולה. וכן יצחק תיקן עון אדם, בפשוט צוארו ע"ג המזבח, כנזכר בפרשת בהר (י (וירא)). א"נ ויעתר, מלמד שנעתר יצחק למזל הח', שהוא מזל עליון, והוא לנכח רומז אל ג' היות, שהם כמנין מזלא. ממזל זה יונק אבא שהוא דכורא. והנה יצחק הוא דין דאמא, דדינין מתערין מינה, והנה אמא יונקת ממזל הי"ג ונקה, ולכן קודם נתעתר אל המזל הח', שהוא כולו חסד, כדי להמשיך למלכות, (שהיא ה' זעירא דלית לה מגרמה כלום) ואח"כ המשיך ממזל התחתון, וזהו ויעתר יצחק לה' לנוכח אשתו, לנכח דהיינו מזל הח'. ויעתר לו ולא לה, כי ר' הוא יסוד, הנקרא דרך, בסוד דרך גבר בעלמה, ואח"כ ותהר.

והנה ב' המזלות רומזים כאן, מזל הח' הוא ע"ה, כמנין מזלא. ומזל הי"ג כלול מכלם, ויש בו ג' היות, והיינו ויעתר יצחק לה' (כ) לנכח אשתו ר"ת כמנין מזל, והוא הי"ג ושם אדני במלואו עולה תרע"א, ויש בהן ג' אותיות עתר דויעתר, ונשארו ב' אותיות ר"י דויעתר, וחסר א' לתרע"א, ודע, כי יש א' ציורו יר"י, ולכן ר"י הנשאר מויעתר, תעשה אותו ציור א', וחסר י' עליון שעל הו', והוא י' דהוי"ה שכולו במלואו יודין, כנדע שהוא הוי"ה שבדיקנא דא"א, וז"ס מארז"ל בני חיי ומזוני במזלא תליא מילתא, והחשוק מבנים, יכוון בתפלתו ב' העליון דהוי"ה שבמזלא, כי משם סוד הבנים כנ"ל.

הגהות ומראה מקומות

(י) זהר ח"ג קיא: ספר הלקוטים תולדות פסוק זה. (כ) נ"ב הגה"ה ויעתר לו ה' ותלך לדרוש את ה', גם ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו (כן גדאה מאיזה העתקות שכצ"ל).

קוצותי רסיסי לילה, הם הנימין דיליה דאחוריים, תולין ומתפשטין עד רישא דנוקבא שבאחוריו. וז"ס רסיסי לילה, פי' רסיסי הנוגעים ללילה, שהיא המלכות. לאלו הב' מזלות היה תפלת יצחק ורבקה, וז"ש ויעתר, פי' רז"ל ח) מה עתר זה מהפך וכו' פי' יצחק היה מתפלל למזל ונקה, ושם היה צריך להשפיע לאשתו. ורבקה היתה מתפללת למזל ונוצר שהוא דכודא, וכ"א היה מתפלל היפך חברו, וז"ש לנוכח אשתו.

או ירצה: שנוכח חסר, עולה מזל, שהיה מתפלל למזל י"ג, שצדיכה ממנו אשתו. ואמר ויעתר, פי' אותיות תרע"א, שהוא תרגום שער, שבשער הזה שהוא אדני"י מלא, עולה תרע"א, שהוא מזל ונקה. וא' שחסר מעתר, הוא שנחלקה לב', י"ו בנוצר וי"ו בונקה, א. וזהו ויעתר, שהוא במזל ונקה, ששם היה יצחק מתפלל כמו שפירשתי ואדני שבמזל ונקה, יש י"ב אותיות, והם י"ב כוללים שבמזל ונקה, כמו שיש במזל ונוצר. ולז"א שהיתה רבקה ראויה לצאת ממנה י"ב שבטים, אלא שהיא לא רצתה, ואמרה, א"כ שעיבורה היא בצער, למה ז"ה אנכי, מנין ז"ה, וזכה יעקב והעמידן. (ט)

והנה ג' היות דמזלא, עולין לח"ם, ההלחם יורד ממזלא הנ"ל. והנה במשנת פת במלח תאכל ביאדנו, שהמים היורדין בגבורה, שהם נותנין מדה, והם בוצינא דקרדוניתא, שכל הגבורות הם צורך גדול, ולזה (בני חיי ומזוני) אינם בזכות שהם הגבורות, כי זכ"ת עולה ב"פ רי"ו, אלא במזלא שהוא ע"י הזיווג אלו הב' מזלות שפירשנו. ונקטו בני חיי ומזוני, לפי שבני מסוד הדעת, הנמשך דרך חוט השדרה והיי מאמא, שמשם נמשכים (שהם) החיים. ומזוני מאבא, ולוקחים כסדר ממטה למעלה. אלו הם התלויים בזיווג ב' המזלות, כי הם צורך

(ח) סוכה יד.

(ט) ספר הלקוטים תולדות פסוק ויעתר יצחק. משלי בפסוק עיניך לנכח יביטו. שער הפסוקים משלי פסוק עיניך לנכח יביטו.

**ויצא הראשון אדמוני כולו
כאדרת שער:**

הנה אנכי הולך למות וגו':

הנה י' דמים הם, (מ) והטוב שבהם לקחם יעקב, והם גימטריא ת"ם, לכן נקרא איש תם. הרע לקחו עשו, ועליו נאמר זורו רשעים. וי"פ דם גימ' מ"ת וז"ש הנה אנכי הולך למות ולמה זה לי בכורה, כי הבכור היה ראוי לעבודה ככהן, ובעבורה להשיג עוה"ב, ועשו נטל עוה"ז לחלקו, כי לקח כל הרע מי' דמים, א"כ אחר שהוא הולך למ"ה, ולקח כל הרע מי' דמים גי' מת, למה זה לי בכורה.

עקב אשר שמע אברהם בקולי:

דע, סוד עקב, גימטריא ענבים (נ) כי הם סוד ב' בחי' עינים, שמהן ב' דמעות, שהם היין, והם כוחות הדין. והעינים נ"ה של הבינה, הנקראת אלהים חיים, ולא נקרא ח"י, לרמזו אל ב' בחי' אלהים שיוצאות משם (ס) והם סוד נ"ה אלהי צבאות, והם יורדין ונעשין מוחין בז"א, ומשם נמשכין אל העינים דז"א, וזהו בחינה א', הנזכר בוהר, כי נ"ה נקראים עינים. ואלו ב' עינים, הם סוד ענבים, שבתוכם היין, והם ב' דמעות, ב"פ אלהים, והוא גימ' ענבים, או עק"ב. והנה אחר הראש דז"א, מתחיל חסד דאברהם, והוא המבסס דמעין עילאין וממתקן, (בסוד ענבים מתוקין) וזהו עקב אשר שמע אברהם בקולי, פירוש: כי אברהם תיקן מציאת העקב הזה, והמתיקן. וז"ש (ע) בן עק"ב שנה הכיר אברהם את בוראו, כי אחר שתקן עק"ב זה, הכיר את בוראו. וז"ס כענבים במדבר מצאתי אבותיכם, פי': כי הנה במדבר גימ' רמ"ח

הנה לא אמר כולו אדרת, רק כולו כאדרת. פי': כי הנה הודעתך, כי או"א של הקדושה, הם נכללין במזל קדישא, וכל השערות חופפין עליהם, והם נקראים אדרת שער, בסוד אדיר במרום, כמ"ש בענין קבלת שבת ע"ש. (ל) אמנם למטה ז"א אין לו שער, ולכן אמר ואנכי איש חלק. אך בקליפה עשו, לא יש תיקון באו"א שלהם, לכן כל השערות הראוין להן הן נמשכין עד ז"א דקליפה שהוא עשו, וזה אומרו כאדרת שער, ר"ל: כמו האדרת הראויה להיות למעלה באו"א, כ"ז נמשך בעשו הרשע למטה בז"א שלו. אמנם שער, ר"ל עשר, כי הם יו"ד שעל ו', והם סוד הנימין שהם ווי"ן כנזכר בתקונים, ושרש השערות הם סוד היודין שע"ג הווי"ן שהם ראשי הווי"ן. וזהו שער עשר, כי מקור השערות מראשי יודי"ן שעל הווי"ן.

ויהי עשו וגו' איש שדה:

הנה רו"ל אמרו בספר הבהיר, כי המלכות נקראת חתיכת שדה חוץ לגן. והנה עץ החיים הוא בגן עצמו, ובחתיכת שדה הנ"ל, שם סוד עץ הדעת טו"ר, ונקרא עץ השדה. והנה עשו שהוא בקליפה, נקרא איש שדה, מקום השדים והקליפות שאינן בישוב, אך עכ"ז להיות בו ניצוצי קדושה, קראו איש שדה, ולא איש מדבר, כי כן היה ראוי לקראו, כי מדבר יותר גרוע משדה כנודע.

הגהות ומראה מקומות

כענבים במדבר. שער מאמרי רשב"י זיע"א דף קי"ז ט"ב ד"ה וענין שתי דמעות.
(ס) זהו שמות דף יט: ועיין בהגהות רמ"ז ורנ"ש סוף ספר מבו"ש אות רמ"ט. שער מאמרי רשב"י זיע"א דף ל"ה מן ד"ה והנה להיות.
(ע) נדרים לב. שער הפסוקים פרשת תולדות פסוק זה.

(ל) שער הכונות ח"ב ענין ערבית ליל שבת. שער מאמרי רשב"י זיע"א דף רמ"ט.
(מ) שער הכונות ענין הפסח דרוש א' דף קל"ט ט"ב ד"ה גם צריך שתדע. שם ענין ספירת העומר דרוש ט'. ע"ח ח"ב שער דרושי הצלם פ"ב כלל ה'.
(נ) ע"ח ח"ב שער לאה ורחל פרק ד' דף רי"א ט"א ד"ה והבט נא. ספר הלקוטים הושע בפסוק

(כמנין אברהם), והנה אברהם הוא תיקן ענבים אלו כנ"ל, וע"י זכו ישראל להלוך במדבר, וזכו לכל הטובות, וזהו כענבים במדבר מצאתי ישראל, וזהו ג"י יעקב, שהוא ב"פ אלהים עם י' אותיותיהן.

וישקף:

דע, כי בעולם היצירה, הקליפה שוה בשוה עם הקרושה, ולכן אפשר שיהיה זוג, כי אלו היתה קליפה דבוקה, לא היה אפשר להזדווג, ושם נאמר וישקף אבימלך, (קליפה דיצירה) כו' והנה יצחק מצחק. פ)

ענין כריות בארות הללו, הם סוד עבדי יצחק, שהם הגבורות דאמא, החופרים כלי מ"ן בנוקבא לעשותה כלי, לכן היה משתדל ג"כ יצחק בחפירה זאת, והנה בהיותו חפירה, אז היה הנוקבא בסוד ה', אבל כשעונותינו מبدילין, סתמום פלשתים, ונעשה ח'. וז"ס באר חפרוה שרים שהם האב והבן, וז"ס קצתי בחי"י (יצחק ק"ץ ח"י דיסוד) מפני בנות ח"ת, (צנור שמאל דיסוד). צ)

ויקרא שם הבאר עשק:

ג' בארות הן: א' נקרא עש"ק, הוא סוד הוי"ה אלקים הויה אדני, גימ' בא"ר. ז) ומזה היו רוצים להמשיך רועי גרר, וזה "לאמר לנו "המים ר"ת ג' אדני, לנו גימ' אלהים, שהם ב' יחדים של הוי"ה עמהם, ומצידם דצו להתאחו. הב' היא נוקבא, ונקרא שטנה, כי כולו בסוד נוקבא הוא שם ע"ב ק"ל, כי כולו אחוריים ג' בא"ר. הג' הוא רחובות, והוא שם הוי"ה אהיה שניהן במילוי ההי"ן, ג' באר. ה' בארות, שהם: א', באר שבע, הויה אלהים הויה אדני, גימ' באר, והוא סוד ד'

אותיות דהויה שבבריאה. והוא סוד באר, כי במקום אהיה הוא אלהים בכאן, שהוא ג' הכסא שבבריאה. הב', הוא הויה דההי"ן ב"ן, ואהיה דההי"ן קנ"א, הבאר א' בלאה, והב' ברחל. ג' אחוריים דמ"ה, שהם ע"ב ק"ל. ד', אהיה דיודין קס"א, ומ"א אותיות שבפשוטו ומלואו ומלוי המלוי. ה', אהיה הויה ואדני"י והויה אדני. ויקרא שם הבאר עש"ק, והנה באר הא', הוא דעת דנוקבא, כי באר זה נקרא עש"ק, כי ע"ב ק"ל, ע"ב קד"ם, וב"ן שבה, עולה עש"ק, ועם ד' כללי הויה שורש הכל, הרי דע"ת, אך באר הב' שטנה הוא, כי ש' עולה אלהים דיודין, וטנה ע"ה עולה ס"ה, שהוא סוד שם המלכות. אך באר הג', הוא סוד היסוד דאמא, הנקרא רחובות, גם רחובות, גימטריא ד' אהיה, ב' ביודין וא' באלפין, וא' בההי"ן, עולה רחובות, אלו ד' שמות ביסוד שלה.

ואנכי איש חלק:

כבר ידעת כי בחציו דז"א, יצא נוקבא דיליה, נמצא שנחלק לב' חלקים, וזו ואנכי איש חלק, ובוזה תבין משארז"ל ח) ע"פ משה איש אלהים, מחציו ולמעלה אלהים, מחציו ולמטה איש, פ"י: כי אלהים זה, הוא סוד הבינה, שנה"י שלה נכנסים עד חצי ת"ת דז"א, ושם כנגד נעשית לאה, שהיא ג"כ סוד הבינה, הנקרא אלהים. ומשה אשר נגד ז"א, מחציו ולמעלה נקרא ג"כ אלהים, ומשם ולמטה בסוד רחל, נקרא איש, וזה איש האלהים. בחלק הנקרא איש, משם יצאה רחל, בסוד כי מאיש לוקחה זאת, האמור בחוה שניה שהיא רחל, וזהו האשה אשר נתת עמדי. יעקב יעקב ב"פ זא"ז, והם נגד יעקב היוצא בפני ז"א, ונגד רחל היוצאת מאחורי ז"א, לכן קורא בזהר לשכינה יעקב.

הגהות ומראה מקומות

ז) ע"ח ח"ב שער השמות פרק ד'. שער ההקדמות מן דף קצ"ו. שם דף רי"ז.
ח) מד"ר דברים פרשה י"א. שער הפסוקים תולדות סימן כ"ז פסוק זה.

פ) ע"ח ח"ב שער מ"ח פרק ג'. הקדמה לתע"ס דף מ"א ט"ב ד"ה והבחינה הראשונה.
צ) שער מאמרי רשב"י ויע"א דף מ"ו ד"ה ודע כי בני חת.

ואנכי איש חלק. כבר בארנו, היות קוצי דשערי דא"א נגיד ונפיק עד רישא דז"א ט) ומשם ואילך אין שער בו. והנה בקליפה, לא נעשה תיקון, לא בא"א, ולא באו"א שלהם, ולא יצאו מתוקנים בשערות, רק בז"א הטמא, שהוא עשו במקום ז"א. וז"ש, הן עשו אחי איש שעיר, ר"ל עשו אחי שהוא מקביל כנגדי בטומאה, שאני גם כן בת"ת, איש שעיר, כלומר: כאדרת שער. ואנכי איש חלק, כי קוצי דשערי אינן מגיעים בי, ונמצא אנכי איש חלק. גם אמר אנכי איש חלק, כמארו"ל משה מחציו ולמטה נקרא איש, מחציו ולמעלה נקרא אלהים. ויעקב ומשה בחד דרגא, וזהו איש חלק, והוא, כי לאה הנקראת אלהים, היא מחציו ולמעלה. אך משם ולמטה, אינו רק רחל, שהיא גוף א', ושניהן נקרא אחד. גם אמר אנכי איש חלק, כי נחלק לב': עד החזה לאה, ומשם ולמטה רחל. וק' מתחלפת בר', הרי חל"ק רח"ל.

עלי קללתך בני:

דע, כי רבקה גלגול חוה, ובעבורה נתקלל האדם, שהוא יעקב, דשופרא דיעקב מעין שופרא דאדם, י) ועתה היו צריכין לתקן בשמיעה זאת לטובה, כמו ששמע אז לרעה. כמ"ש, כי שמעת לקול אשתך. וזהו אך שמע בקולי, שהמיעוט הוא דהשתא הזה. שמיעה לטובה, מכלל דתחלה לרעה.

עשיתי כאשר דברת אלי:

קשה, איך אמר יעקב דבר כזב. גם כי באמרו אנכי עשו בכורך, ביארו בזה, שלא דיבר כזב, שיש פסיק בין אנכי, לעשו בכורך. פ': אנכי מי שאנכי, אבל עשו בכורך. וא"כ גם כאן צריך ביאור, אך הענין, שהיה לו לומר

עשיתי את אשר דברת אלי, וגם היה במשמע שעשה את אשר דיבר אליו, אך אמרו כאשר בכ' הדמיון, פירוש: מה שאמרת לעשו, אני עשיתי כאלו היית מצוה אותי, אך ודאי שלא דיבר יצחק כך, וזהו כאשר כמו שהיית מדבר אלי.

גשה נא ושקה לי בני:

נצצה בו רוח הקודש, שאלה הברכות גנבם יעקב מעשו, לכן ר"ת "גשה נא" ושקה "בני" האתה, הוא גנובה.

ויבא לו יין וישת:

במלת לו ב' טעמים, וסוד הענין תבין, מ"ש בזהר פרשת תולדות ופנחס, כ) מאתר רחיק קריב ליה. אמנם בפרשת בלק, ל) בעובדא דהאי ינוקא, אמר, הכי אמר חנוך מט"ט, דארמי ליה מיא ביינא, כי הענין הוא, כבר ידעתוך כי היסוד דאבא, הוא תוך היסוד דאמא, ושניהם תוך ז"א. הנה יצחק סוד הגבורות שביסוד אמא, והוא יין החזק, שכל הדינים תלים שם ומצויים. ומתמצית הגבורות, יוצא דם להניק לעשו, בסוד מיץ אפים יוצא ד"ם.

והנה יעקב הוא סוד הארת יסוד אבא, שע"כ הוא בחיר שבאבות, רק הוא שלישי, לפי שקודם הכל יצא אברהם שהוא חסדים, ואח"כ נתפשטו וירדו הגבורות (יצחק) מתוך היסוד דאמא, זכ"ז תוך ז"א. אח"כ יוצא הארת יסוד אבא לחוץ דז"א, והם סוד יעקב. והנה יעקב (רצה) למתק באותו יין שהשקה ליצחק אביו, שהם שורש מקום הגבורות, יין העליון היוצא מבינה, שהוא עיטרא דגבורה, רצה יעקב להטיל בו מים, כדי למותקו, מ) ובוזה יתנו לו הברכות,

הגהות ומראה מקומות

כ) זהר פרשת תולדות קמב: ופרשת פנחס רנח: שער הפסוקים תולדות פסוק זה.
ל) בלק קפט.
מ) שער הכונות ח"ב דף צ"ט ד"ה וכשימונו.

ט) ע"ח ח"ב שער תקון הנוקבא פ"ב כלל י"ט.
שער לאה ורחל סוף פרק ט' שער פו"ח פ"ו. שער הקליפות פרק ג'. שער מאמרי רז"ל דף נ"ה.
י) ב"מ פד. ב"ב נח.

ולא לעשו אחיו. כי אם היו נשארות הגבורות בלתי מזוג, היה דין קשה, והיה נוטל עשו את הברכות. ואם רצינו לומר, כי יעקב הטיל המים ביון, כיון שהוא סוד היסוד דאבא, דאיהו בחשאי. אמנם היותר פשוט הוא, כי המזיגם בחסדים ע"י המים, וזה ע"י שרשו של יעקב, שהוא יסוד דאבא. כי אז ע"י הארת יסוד אבא בגבורות אמא, אז הם מתמתקות. וגם במה שנודע, כי אפילו החסדים שבתוך יסוד אמא, הם שורשם מן היסוד דאבא, כמבואר בספר פע"ח שער הציצית מ) נמצא, כי שורש המים הן מן אבא, רק שנתנו לאמא אח"כ ע"י הזווגים, וז"ס תרי טעמי, שדמותן ב' וי"ן, ולכן הם סוד ב' היסודות של אר"א, שהם צורת ב' וי"ן, כי כל יסוד בחי' ו' קטנה. והענין, כי החבור ב' יסודות אלו, כרי שיאיר יסוד אבא ביסוד אמא, ויתמזגו הגבורות הנקראות יין ע"י מים היוצאין מיסוד אבא. ולפי שיעקב הוא משורש היסוד ההוא דאבא, לכן היה בידו להמתיק ולהמזיג הגבורות במים. וזהו ג"כ מ"ש פרשת תולדות, מאחר רחיק קריב ליה פי': כי טעם אלו תרי טעמי שנכתבו במלת ל"ו, הוא לדמו, מאתר רחיק, קריב. פירוש: הלא החכמה שהיא אבא נקרא רחוק, נ) בסוד ותתצב אחותו מדחוק, בסוד מדחוק ה' נראה לי, ואמר, כי מאותו מקום רחוק, שהוא יסוד דאבא, משם קרבו, ומשם המשיך מים למזוג יין ההוא. (ועיין פרשת תרומה).

למערת המכפלה, אחר הבקר אשר רץ, נכנס בג"ע, כמארז"ל ע) והריח ריח טוב וסיפר אברהם זה לבנו ליצחק, ואמר עתה ראה ריח בני, כאשר הריח אבי אז. וזהו ר"ת "אשר ברכו ה' אבי. ונלענ"ד, כי יעקב וג"ע מספרן שוין, כי ג"ע עם האותיות עולה גימטריא יעקב. וז"ש שנכנס עמו ג"ע.

הנה ארז"ל, בן ס"ג שנה היה יעקב, פ) כשנתברך מאביו. והוא סוד צ) הפעוטות בן ו' שנה מקחן מקח, וממכרן ממכר. כי ו' מדרגות ושליש, יורדין המוחין בז"א, עד שמתגלין בכ"ח ב"ד ח"ג ושליש ת"ת, שם כלה יסוד דתבונה, ו"ס ושליש, הרי הכל ס"ג, ואח"כ מתגלין החסדים, שהם גנוזים ביסוד דבינה, ואז מקבל יעקב הברכות. כפי מ"ש לך, שיעקב יצא מכנגד החזה דז"א ולתתא, שם כלה יסוד הבינה, ואז נעשים מוחין דיעקב, ומקבל הברכות. אך עכ"ז, עדיין המוחין של אבא, גנוזים בנה"י דאבא, שהן מוחין ליעקב, כמבואר אצלינו. עדיין הם נעלמים וטמונים תוך יסוד דאבא, וז"ס יעקב שהיה טמון י"ד שנה אחר קבלת ברכות. ק)

למה אשכל גם שניכם יום אחד. מלת גם קשה. וי"ל דארז"ל, שהיתה רבקה ראויה להוליד י"ב שבטים, אלא שעשו היפך מטרון שלה, לכן אמרה למה אשכל גם שניכם, מלבד אותן שראויה להוליד. ר)

וקח לך משם אשה:

כריח שדה אשר ברכו ה':

ארז"ל ש) יש מי שהולך אל זוגו, כי יש ת) זנב ופרצוף, וזנב היינו בחי' לאה, שהיא זנב לבינה, מלכות שבה. ופרצוף, היינו רחל, בבחי' נקודה שדשית באצילות. והנה כל שהיא בסוד

ארז"ל, כשנכנס יעקב, נכנס עמו ריח ג"ע: ס) וי"ל מנין ידע יצחק שזהו ריח ג"ע שידע לומר כריח השדה. וי"ל, כאשר אברהם אבינו נכנס

הגהות ומראה מקומות

- א) שער הכונות דרושי הציצית דרוש ג' וד'. (מגילה יו.)
- ב) זהר שמות יב.
- ג) מד"ר בראשית פרשה ס"ה זהר בא דף ל"ט.
- ד) ילקוט חוש ערך אברהם סימן צ"א. שער הפסוקים תולדות פסוק זה.
- ה) מגילה יו. ספר הלקוטים תולדות פסוק זה.
- ו) גיטין נט. (ק) מגילה יו.
- ז) מד"ר פרשת תולדות פרשה ס"ג. ספר הלקוטים תולדות בפסוק למה אשכל גם שניכם.
- ח) מדרש רבה ויצא פרשה ס"ח. ספר הלקוטים תולדות בפסוק ויברך יצחק את יעקב.
- ט) ברכות סא. עירובין ית.

הארה, הולכת לבן זוגה, כגון רבקה אצל יצחק שהיא בחינת לאה, בבחי' דאתמר ויביאה אל האדם. ובזמן שהאשה בסוד נקודה כמו רחל, הלך בעלה אצלה, כמו יעקב אל רחל. ולאה אצל יעקב נקראת זווגו בא אצלו, כי הרי הוא לא בא בשבילה, וגם לא רצה אותה, וזה סוד קריאתה לאה, ר"ל: גוף חלש ונלאה, תרגום נבל תבל, מלאה תלאה. וכבר ידעת, כי לאה

נעשית מן אחוריים דבינה שנפלו, בסוד נובלה בינה שכינה. לכן לא נאמר בה רק ועיני לאה רכות, ולא נזכר בה הויה. אכן ברחל כתיב ורחל היתה יפת תואר, כי רחל נקודה שרשית א' מעשר הויה שבאצילות. גם ידעת, כי לאה נעשה ממלכות דתבונה, בסוד קשר תפילין, ותפילין הם סוד אור מקיף, לכן לאה אותיות אהל (מקיף).

פרשת ויצא

ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה:

כבר נודע, כי מוחין הראשונים שהיו לז"א (היו ג' אלהים, ואח"כ ירדו למטה בגרון, שהם ג' אלהים, והוא גימ' חרן. וכבר בארנו, שיסוד הבינה כבר כלה בחזה דז"א, ואח"כ יוצא יסוד החכמה למטה ממנו, ונמשך ביעקב כנודע. וכבר בארנו סוד יעקב, שנמשך מנה"י דאבא, מחזה דז"א ולמטה. וז"ס פסוק ויצא יעקב מבאר שבע, כי יעקב שהוא יסוד דאבא חכמה, שממנו עתיד להעשות יעקב, יצא מבאר שבע, שהוא יסוד דבינה, הנקרא באר שבע, כי יסוד נקרא בא"ר. וז"ס ס"ת ויצא יעקב מבאר שבע, הוא אב"ר, סיום יסוד החכמה, שיוצא ומתגלה, אחר צאתו מיסוד דבינה, הנקרא באר שבע ויסוד זה הנקרא אבר נקרא יעקב על שם שעתיד להעשות ממנו. והנה יסוד בינה הנקרא באר שבע, לפי שהוא מוחין דז"א, שתחלה היו ד' קודם התלבשות בנה"י דבינה, ואח"כ נעשית ג' חב"ד, הנה הם בחי' ד' וג', וזו באר שבע. גם הוא סוד אחר, כי הנה ז' מוחין הם כפי האמת, שהם ג' חב"ד דנה"י דחכמה, וכן בנה"י דבינה הם ח"ב ח"ג, הרי ז' מוחין, כולם נכללים בנה"י דבינה, לכן נקרא באר שבע.

אך כשנתעלם אור זה למעלה תוך גרון דז"א, אז נאמר בו וילך חרנה, שחזר אח"כ להתעלם בחרן שהוא הגרון, שהוא גימ' ג' אלהים הנ"ל.

ויקח מאבני המקום:

הנה כאן זכה יעקב, להדבק בהארץ לאה, לכן שמה מראשותיו, כי לאה מקומה בראש. וז"ש וישכב במקום ההוא, כלומר: שיש זיווג במקום ההוא, בסוד הדיבור. וכל הזיווג ההוא, הוא להשפיע כ"ב אתוון, אלא שבכאן נעלם מאוד ונקרא עלמא דאתכסייא, ורחל עלמא דאתגלייא. וז"ש, ויהי בבוקר והנה היא לאה, כי בלילה היתה נעלמת, אבל בבוקר והנה היא לאה. ולזה קרא שם המקום בית אל, נגד מלכות התאה רח"ל, בסוד חסד אל. וכנגד בינה, שמאחוריים דילה דינין תקיפין, בסוד עצם קשה מאד שהוא לוז. לזה לא אמר בראשונה אלא לראשונה, והנוקבא הראשונה לאה.

ויחלום:

כבר ידעת ענין החלום, שהוא בזמן הקטנות, והארה ראשונה דרשימו דגדלות

הגהות ומראה מקומות

(א) שער הפסוקים פרשת לך בפסוק ואברם בן חמש ושבעים. פרשת ויצא בפסוק ויצא יעקב. פרשת וישב בפסוק ויוסף הורד מצרימה.

ויהי בבוקר והנה היא לאה:

ארז"ל ג) שרחל מסרה סימנים ללאה, ורחל היתה תחת המטה. דע, כי זווג לאה עם ישראל, (ורחל) היא למטה עם יעקב, נמצא כי אז היא תחת המטה דישראל ולאה. גם בחצות לילה נידחת רחל בבדיאה, ואז היא יושבת תחת המטה, ועיין בתיקון חצות.

סוד יעקב עם ב' נשיו: ד)

דע, כי ב' בחי' יש למלכות, א' למעלה, בסוד קשר של תפילין, וא' למטה תחת החזה. אמנם זו שלמטה, הוא סוד רחל. אמנם יעקב קודם שנקרא ישראל, לא היה משיג בכל מציאות ז"א, רק מכנגד החזה ולמטה, מקום המלכות הנקראת רחל, לכן ויאהב יעקב את רחל, והיא באתגליא. אך למעלה ד' קשר דתפילין, הוא בסוד לאה, לכן לא היה יכול יעקב להזדווג עמה, כי לא היה משיגה, וז"ש בזהר ויצא, ה) כי רחל ולאה, היו מהעולם ועד העולם, ז' שנין דעלמא דאתכסיא. והענין, כי הלא יסוד דבינה, הוא דעת דז"א, וכנגדה יצאה ד', שהיא קשר של תפילין אחורי הראש, הרי כי לאה סוד הבינה, לכן ז' שנין שלה באתכסיא. שכן כחב"ד ח"ג ושליש ת"ת עד החזה, כי הם ז' בחי' שהיו מכוסים מיעקב, אז מקודם שנקרא ישראל. ו)

ובזה תבין מ"ש פרשת ויצא, ז) כי שנאה לאה, דסני בר נש עריין דאמא, כי הלא סוד קשר דתפילין, זה היא בסוד המלכות (והיסוד) דבינה ואין להאריך. והנה בחי' הבינה נקרא מ"י, וכשמתפשטים כאן בבחי' לאה, אז מסוד אלה נעשה אלהים, כי בינה נקראת, מ"י בבחי'

הנשאר תוך הקטנות ההוא, נקרא חלם, כנזכר אצלנו פ' וישב. ב) והנה זה ראה יעקב חלם והנה סולם גימ' ע"ב ס"ג, שהם מוחין דגדלות, או"א המתפשט בו. מוצב ארצה, היינו שמהם בסימוי קצותיהם הם ג"כ בתוך הנוקבא, נה"י דו"א. וראשו מגיע השמימה, כגון בשבת, שז"א מוחותיו הם במקום או"א ומזלא. והנה מלאכי אלהים, שהם או"א בזמן הקטנות, מסתלקים ממנו ועולים, ויודדים בזמן הגדלות.

שם הקטנה רחל:

הנה יסוד דאבא, עובר דרך יסוד אמא, ומתגלה בסיום החזה, ושם יצאה רחל נגד יעקב, הנקרא ג"כ קטן, לכן נקראת רחל קטנה. והנה שם בחזה מאיר היסוד דאבא, העולה ע"ב: י, י"ה, יה"ו, יה"ה. והיסוד דאמא העולה קט"ו, ושניהן עולה רח"ל.

ורחל היתה יפ"ת:

דע, כי ירושלים סוד לאה, דינא קשיא, יד"ו של"ם. ש', אלהים דיד"ן. ר', אלקים בריבוע. יול"ם, גי' אלהים. כי ירושלים דינא קשיא. גם ירושלים, (שלם) היינו ש"ע נהורין שיורדין בפנים של לאה. (וג' אותיות יר"ו גימטדיא ב' פעמים אל במילוי ובפשוט) ציון נגד רחל, דינא רפיא. והנה רחל נקראת יפ"ת, לפי שהיא אב"א עם ז"א, וניכרין פניה. אבל לאה היותה פנים נגד אהור, ולא ניכר פניה, לא נאמר בה יפ"ת. וכנגד ד' קשר של תפילין שבראש, והוא נגד עורף הראש, פנים נגד עורף ז"א, ולא כן רחל.

הנהות ומראה מקומות

- ב) שער הפסוקים תחלת פרשת ויצא. פרשת וישב בפסוק ויוסף הורד מצרימה.
- ג) מדרש רבה איכה בפתחה כ"ד.
- ד) שער הפסוקים ויצא דף ע' פסוק ויאהב יעקב את רחל. ע"ח ח"ב שער לאה ורחל פ"ב
- ספר בית שער לכונות מן אות קל"ה.
- ה) זהר ח"א קנג:
- ו) שער הפסוקים פרשת וישלח בפסוק ויאמר לא יעקב.
- ז) זהר ח"א קנד:

ובזה תבין, למה בת"ת, יש בו ד' אותיות
הייה כולם, משא"כ בשאר ספירות. והענין,
כי הלא כבר ידעת, כי הת"ת ו' של הויה,
ובאחורי הת"ת זה, הוא מלכות—הרי שהת"ת
הוא כולל ו"ה של הויה, וגם (למטה) (למעלה)
בשליש העליון דת"ת, יש בו סוד היסוד כנ"ל,
אשר שם הוא מזווג עם המלכות, קשר של
תפילין דמלכות דבינה, ואז הם ב' בסוד י"ה,
הרי איך כל שם הויה הוא בת"ת, משא"כ
בשאר הספירות שלו. והענין, כי כשהוא הויה
בניקוד, אז כפי הניקוד, כן יהיה. אך כשאינו
מנוקד, לעולם הוא בסוד חיצונות דת"ת, כי
בפנימית של כל ספירה וספירה יש הויה
אחד בניקוד. ועיין בזוהר ויחי על הני תרין
ציפרין ענין ד' נשים דיעקב. (כ)

מהרח"ו ז"ל. (ל) ראובן בסוד חסד, או"ר
ב"ן. שמעון סוד גבורה, ש"ם ער"ן. לוי סוד
ת"ת, נגד יעקב איש תם, לכן לוי ג' אותיות
אמצעות דמילוי שד"י, בסוד יעקב שבאמצע.
וג' אלו, נגד ג' אותיות יה"ו, והו כסא של
שליש רגלים. יהודה, ה' של שם, וכשנולד יהודה,
אז נאמר ותעמוד, בכסא של ד' רגלים, ולכן זכה
יהודה למלכות, וכתוב בשלמה שבא ממנו.
וישב על כסא ה'.

ענין בני לאה, שהם ששה זכרים ונקבה א'
(ס) כבר הדעתיק, כי לאה היא ברישא דז"א,
והיא יוצאת מכח הארת יסוד אמא, ולכן
כשמסתיים יסוד בינה, אז נסתיים שיעור לאה.
והנה היא תופסת ו' ספירות ושליש, כ"ח ב"ד
הו"ג ושליש ת"ת, הרי ו"ס ושליש. וכל ספירה
כלול מ', הרי ס"ג, בסוד ו"ס כ"א כלול מ'.

העליונה, ומחצי ת"ת ולמטה שיעור ז"א, נקראת
אל"ה, וחיבור שניהן נקרא אלהי"ם. ואז אותו
אלה נעשה בקשר של תפילין סוד לאה, וזה
בסוד הרמזו בסבא משפטים בפסוק מ"י אל"ה
כעב תעופינה. (ח)

אמנם דע, כי בחי' זו היא מזווגת עם
ז"א, אך לא ע"י היסוד, רק ע"י דעת שלו
ממש. וזו וידע אדם את חוה אשתו. וזווג זה
הוא בטמירו, לכן אתכסיא מיעקב מתחילה.
אמנם כי הלא קשר דתפילין זו, היוצאת מכח
מלכות דבינה עצמה, שירדה עם נה"י שלה,
להעשות מוחין ברישא דז"א. ונמצא כי מלכות
זו, היא מלכות דבינה עצמה, אמנם תמיד יש לה.
פרצוף שלם כמו שיש לז"א ושיעור מידתה הוא
מכתר ז"א עד החזה שלו. והנה שיעור יסוד
הבינה, כבר ידעת כי הוא מגיע עד הודים
דז"א, אשר נעשה ע"י הצירים ודלתות של
יסוד דבינה. והנה גם היסוד של אותו ד'
דקשר של תפילין, היא שם נגד דדי האדם,
אמנם כבר ידעת, כי זה ראש ת"ת דז"א,
והנה תחלה היה הוא סוד יסוד, כנודע כי נה"י
נעשית חג"ת, ונמצא כי ג' בחי' יסוד יש
שם להם: יסוד בינה, ויסוד ז"א, ויסוד לאה.
קשר דתפילין. וכשתחזור להיות עמו פב"פ,
נמצא כי מתחבר יסוד של הוד', עם יסוד בינה,
נעשה רחם אחד להזווג עם יסוד ז"א, וז"ש
בזוהר, ומהכא דסני ב"ג עריין דאמא.

ודע, כי משה לא השיג אלא עד ד' זה,
כמ"ש (ט) וראית את אחורי, זו קשר דתפילין,
כמ"ש (י) משה זכה לבינה, והיא ד', שהוא
מלכות דבינה עצמה כנ"ל.

הגהות ומראה מקומות

(י) זהר ח"ב קטו. ח"ג רכג: ז"ח ל"א ט"ג
ל"ג ט"א. נדרים לח: ר"ה כא:
(כ) זהר ח"א ריו: שער מאמרי רשב"י זיע"א
דף ע"ג ט"ב. ע"ח ח"ב שער הקליפות פ"ב. מבו"ש
ש"ו ח"ב פ"ה וו.
(ל) ספר הלכותים עקב סימן ח' בפסוק ארץ חטה
ושעורה ד"ה וסדר השבטים.
(ס) שער הפסוקים ויצא דף ע' ט"ב ד"ה והנה
מקום.

(ח) זהר ח"ב דף קה. שער הכונות ענין פסח
דרוש א' דף קמ"ו ט"א ד"ה ואמנם שיעור. ועיי"ש
בהגהות ומ"מ אות מ'. מי ברא אלה זהר ח"א ג:
כט: ל. רכז: ח"ב קה. קכו: רכו. רלא: רלב. ח"ג
רלג. רנב: ת"ז תכ"א מב: תקמ"ט פה: ת"ג פו.
ז"ח לו:
(ט) מנחות לה: ספר עולת תמיד ענין התפילין
דף ס"א ט"ב ד"ה ונבאר ענין הרצועות. ע"ח ח"א
שער הכללים פרק י"ב.

עלמא דדכורא כנודע, אך השליש הוא בחי' העטרה דיסוד אמא, וכבר ידוע, כי עטרה הוא בחי' המלכות נוקבא, ואפילו בהיותו עטרה דדכורא, כ"ש עטרה דנוקבא, לכן כנגד אותה עיטרא, יצאת דינה נוקבא, ובוה (תבין איך) הספיק שלישי לבה, להוציא נוקבא, והזכרים כ"א לוקח י', אך הנוקבא לקחה שלישי א' לבה, כי המלכות קטנה מכולם, וכנגד העטרה של אמא, הספיק להוציא דינה בת לאה, ובוה תבין איך הזהר קורא לדינה מלכות, כי היא עטרה דמלכות דאמא. (נלע"ד, כי אלו ו' בנים ובת, הם ק"ד ק"ד דלאה, הנקראים ד' בני"ם בכ"מ ולא קבלתי).

אמנם סדר אלו הרי בנים שכחתיו, ונלע"ד, שהם: זבולן בכתר, וזהו הפעם יזבלני אישי, והוא חשוב מיששכר כשארז"ל פ) ואחריו יששכר בחכמה, בסוד י"ש שכ"ר, כמבואר שיש שכר בהכמה הנקרא י"ש (צ) יהודה בינה הפעם אודה את ה'. ק) לוי בסוד דעת שהוא מכריע ונלוה עם ה'. וגם כי בו נתגלגל חו"ג. ראובן בחסד, או"ר ב"ן. שמעון גבורה כנ"ל. דינה בשליש ה"ת העליון, כי שם עטרה.

ר) ואל תקשה אלינו מיששכר שביארנו במקום אחר שהוא בינה, וז"ש ובני יששכר יודעי בינה לעתים. כי שם פירושו הוא מיסוד אמא, ולא מיסוד אבא, אך אחר היותו בבינה עצמה, אנו אומרים כאן שהוא בחכמה שלה. וכמ"ש בר"ע שהוא דוגמת יששכר כנודע, והוא מנה"י דאמא, הוא מגבורת החסד הימנית, כמבואר אצלינו. ענין עקרת הבית רחל, שהיתה עקרה משאר אמהות. לפי שנודע שג' אהיה הם: יודין, ואלפין, וההיך, וסדרן כך: דיודין בג"ר דנוקבא. דההיך בג"ת, דאלפין בג' אמצעים,

אמנם הבינה, נה"י שלה נכנסין בתוכי, וגם הם נעשין ארכן ק' אמא כמותו, והוא סוד שם ס"ג שבבינה עם המילוי שלו שהוא ל"ו, עולה ק'. וסוד הענין, כי אמא יש לה ב' בחי': א', הוא מקום המכוסה, שהוא עד החזה דז"א והוא עד סיום יסוד שלה. ב', הוא משם ולמטה מקום הגלוי. והנה מקום המכוסה, הוא בחי' שם ס"ג, ובחי' הגלוי, הוא מילוי שם ס"ג. והטעם, כי במקום הכיסוי הוא שם ס"ג ממש, כי הוא סוד הבינה עצמה, אך מן החזה ולמטה, אין הבינה מתפשטת, אלא מילוי שלה, שהם סוד החסדים שהיו סתומים, והיתה היא ממולאת מהם, ועתה יצא אותו המילוי שהם. אוהן החסדים לחוץ, ואז נתגלה המילוי שהוא תוך שם ס"ג, והוא סוד מילוי שהוא ל"ו, כי הוא ממש מילוי.

גם ראה, כי מלוי של שם ס"ג, גי' ל"ו, שהוא הב"ל. וז"ס אותו התבל, שהם אותן החסדים שיוצאין מן היסוד דאמא. גם ראה באופן אחר, והוא ע"ד שביארנו, כי שם ס"ג עצמותו נתלבש בר"ס ושליש של ז"א, כי הם גימטריא ס"ג, וכנגדו שם ס"ג דבינה, אך המלוי שלו נתלבש בגלוי של ז"א, ע) שהם ג"ס נה"י הם ל', וב"ש הת"ת, כמבואר אצלינו, כי כל ספירה כלול מ', וב"ש י' הרי ז', הרי הכל ל"ו. הרי איך נקשר זה בזה וזה בזה היטב.

ונחזור לענין, כי יש לה שיעור ס"ג אורות, ונגד הו"ס הוציאה ו' בנים, וכנגד הו' שהוא שלישי עליון דת"ת, ילדה בת נקבה. ולפי שזה השליש הוא אחרון אחר כל הרי אחרים, לכן נאמר ואחר ילדה בת. אמנם כל הרי זכרים שהם נה"י דאמא, שהם

הגהות ומראה מקומות

- ע) שער הפסוקים ויצא דף ע"א ט"ב ד"ה ונבאר טעם.
 ט) מד"ר בראשית פרשה ע"ב.
 צ) זהר ח"ג דף רל"ט.
 ק) שער הפסוקים ויצא דף ע"ד ט"ב בפסוק
- ותאמר לאה. ספר עולת תמיד דף ל"ה ענין כונת הברכות ועי"ש בהגהות צמה.
 ר) שער מאמרי רשב"י זיע"א דף ש"ב ד"ה הקשה לו. ספר הלקושים דברי הימים בפסוק ומבני יששכר. סוף ספר לקוטי תורה.

גם יש י"ב מזלות, והם ו"ק הנכללים בת"ת ממש הנקרא ו' (צ) והם ו' היכלין דהיכל הרצון (דת"ת) ומאלו נרשמו ה' מזלות, ונזלו וירדו במזל יסוד הזכר מעילא לתתא, והם חג"ת נה"י, וכולם הם ו"ק שיש בתוך הת"ת. כי הו' כוכבי לכת, הם מז"ס ממש עצמן. וכנגדן אור חזר ו' מזלות אחרות מתתא לעילא, מיסוד עד חסד, והכל ביסוד הנקרא רקיע, מכח ההכאה שיכה עם אור היושר, ושם מסתיימין הדכורא, וחוזר למעלה, ונעשה ו' זעירא דיסוד. הרי לך י"ב מזלות, בחשבון ו"ה הם ברקיע. וז"ש בתיקונים תיקון י"ח, ושית מזלות אינון לעילא בהאי אתר, וזה הרקיע, נרשמן בו כל הרשימים שיש מן החסד עד יסוד.

ומ"ש כי מסטרא דמלכות אתקריאו ז' כוכבי לכת, הכוונה כשתצרך גם (המזלות) (המלכות) עמהם, יהיה ז' כוכבי לכת. והענין, כי הוקשה להם, כי אם כל זה ביסוד, והרי המלכות למטה ממנה, איך הם ז', והלא אינם אלא ו', מחסד עד היסוד. ותירך, מסטרא דשכינתא, כי יש בחינת מלכות עליונה, שרשה בחכמה, הנקרא סטרא דשכינתא, זאינה מלכות שכינתא תתאה. ואותה המלכות סטרא דשכינתא למעלה, נקראת סיהרא, ומשלמת החשבון הו' כוכבי לכת. והבן זה, כדי שתבין כי הרי המלכות הניחה רושם שלה למעלה, ושרשה בבניה, באות ד' של ה', הנעשית מצורת ה. ומשם נמשכת סיהרא ביסוד, נהר דנגיד.

ודע, כי השעות הן י"ב, וכולם הם למטה במלכות תתאה, הנקרא מזל שעה עומדת לו. הם י"ב שעות, שהם י"ב אתון דאדני. והי"ב מזלות ביסוד, מושלים באלו הי"ב שעות, שיש כמש כנגדם במלכות, כי גם היא דמות ז"א, ונקראת כמראה אדם. נמצא כי השעות שהם במלכות, נקראו חשבון ותקופות, כי כל חשבון

וכבר נתבאר אצלינו, (ע) שלפי שאלפין בג' אמצעים, לכן שם נעשה שדים ורדים, כי ככלות הדרם שבמקור בעת הלידה, שהוא ביסוד שלה, ששם הדמים, ושם אהיה של ההין עולה למעלה במקום הדדין ונעשה חלב, לכן קס"א קמ"ג גימטריא ש"ד. נחזור לענין, כי כמו שיש חילוק בה' כנ"ל, מן הראשונות לאמצעיות ולאחרונות, גם בכ"א מהן, יש חילוק זה, כי חכמה שבה היא אהי"ה יודיין, ובינה מאלפין, ודעת דההין. ועד"ז בג' אמצעיות, ובג' תחתונות. נמצא שביסוד נוקבא הוא שם אהי"ה דההין, אמנם בכל ג' אמהות, היה נשלם היסוד שלהם, ע"י שם אהיה דההין, ונגמר שם ביסוד שבה, סוף מדרגותיהם. לכן גם אות ה' המורה ע"ז, ניתן בסוף התיבה שבהן, לכן לא היו עקרות. וז"ש לאה בלהה זלפה, שבסוף שמותיהן יש ה', להורות על היותן ראויין להוליד (בכח) שם אהיה דההין. אך רחל לא נרמזה אות ה' כלל, לא תחלה ולא בסוף, לכן היתה עקרה, כי אות ה' פתוחה למטה, המורה על היותה ראויה לקבל זרע ולילד, לכן אמרה הנה אמתי בלהה בא אליה ואבנה גם אנכי ממנה (להיותה אמתי, ויש בה ה' יתירה של הולדה, אבנה גם אנכי ממנה) ותועיל מציאת אות ה' שבה. ונלעד"ה ששמעתי ממורי זללה"ה, כי לכן נכפלה ב' ההין בבלהה, משא"כ בלאה וזלפה, להורות: כי היה בה בבלהה, בחי' ה' ההין: א' של חלקה, וא' של רחל. וזהו ואבנה ממנה, פירוש: ממנה ממש, מן ה' יתירה שיש בשמה ממש, להיותה אמתי ושפחתי, מסרתי הה' שלי בידה. (פ) ענין הו' כוכבי לכת: אור ישר של הו' ספירות, מחסד עד מלכות, נכללות ונרשמות ביסוד, חי עולמים, הנקרא אות בצבא שלו. וזהו והיו לאותות ולמועדים ולימים ושנים ברקיע השמים, שהוא ביסוד. ואלו הם מסטרא דבת שבע שהיא בינה, וממנה שבע הנ"ל.

הגהות ומראה מקומות

(פ) ספר הלקוטים פרשת ויצא בפסוק ורחל היתה יפת תואר ד"ה ענין הו' כוכבי לכת. ספר התקונים עם מעלות הסולם דף שע"ה ד"ה בכדי להסביר. (צ) ע"ה ח"א שער טנת"א פרק ז'.

(ע) ע"ה ח"א שער הכללים פרק ג'. שער או"א פרק ח"י כלל ד'. שער הולדת או"א וזו"ן פרק ג'. ע"ה עם פמ"ס ענף ס"ט. שער הכונות ענין הציצית דרוש ד'. שער המצות פרשת ואתחנן.

בסוד וישכב, כי השכיבה היא ביסוד, וכל הכ"ב אותיות בו, בסוד בך יברך ישראל. וי"ב פשוטין הם המזלות שבהם. וג' אמ"ש, שהם הג' יסודות: אויר, מים, אש. כי היסוד עפר, לא נרשם ונתגלה עד המלכות שלמטה הימנה, שנקרא יבשה. ואפשר כי מנצפ"ך כפולים, הם ביסוד עפר בנוקבא.

גם תדקדק, כי טלה הוא החסד, ושור גבורה, ותאומים הוא צורות אדם, כנזכר תיקון ט"ו, והוא ת"ת. סרטן בנצח, הגדל במי החסד. אריה הוא בהוד. בתולה, יסוד גן נעול. אחר כך, מאזנים, עקרב, קשת, גדי, דלי, דגים, כסדר הזה: דגים ביסוד דנוקבא, אור חזר, בני יוסף וידגו לרוב.

אמנם ז' כוכבי לכת, איני מבין סדרן, כי בתיקון ע' אמר, כי סדרן הוא כך: בג"ד כפר"ת, לבנה, מאדים, חמה, נוגה, כוכב, שבתאי, צדק. והם חג"ת נהי"ם.

והבן, כי כמו שיש כ"ב אותיות אלו ביסוד התחתון, שהם: ג' יסודות, וז' כוכבי לכת, וי"ב מזלות. כנגדם הם ברקיע העליון, וביסוד העליון הנקרא דעת. וידעת מ"ש בפ' משפטים (ו) כי דעת גנוז בפומא דמלכא, לכן כ"ב אותיות הם בפה, וכן מילה עולה פ"ה, יסוד עליון ותחתון. וכנגדן יותר למעלה בדעת עליון אר"א, דהיינו דיקנא, הם י"ב מזלות, עם חודש העיבור י"ג ת"ד. והבין היטב.

כי דע, שראוי שיהיה אריה חסד ראובן, שור גבורה שמעון, לוי ת"ת נשר, יהודה נצח, הנקשר בימין, שעליו התפלל דוד שבא מיהודה, נעימות בימינך נצח. לכן הוא אריה הנמשך מחסד. יששכר הוד, כי בינה הנקרא יש, עד הוד אתפשטת, ושם סוד הדודאים נתנו ריח. זבולון, יסוד. היושב לחוף ימים זכר, והוא ברית מילה. כנזכר בזוהר על זבולון, דמתמן נגידו דעלמא דאתי.

בנימין חסד דנוקבא, מתתא לעילא, אור חזר, מ"ן, ב"ן ימין: הוא נמשך מהימין עליון, דכורא. דן נחש, גבורה דנוקבא צפון. נפתלי

ומנין הוא במלכות. כנזכר פרשת פנחס. (ק) אך המזלות עצמן, אינם אלא ביסוד. וחושבנם, שהם השעות, הם במלכות. ואלו של מלכות הם דינים, כנזכר בתיקון כ"א. ושביסוד, הם רחמים. ואל תטעה בזה, ונקראו תקופות, לשון תוקף ודין מצד המלכות שהוא החשבון, אך הם ביסוד.

ואם תדקדק תמצא, כי הי"ב מזלות שביסוד הם נקראו י"ב שעות היום. וי"ב שעות שכנגדם במלכות, הם נקראו י"ב שעות הלילה, כנזכר פרשת ויחי. ובוה יתורץ קושיא א', שלפעמים הי"ב שבטים מכנה אותם בעולם הזכר. ופעם בעולם הנוקבא. והכל אמת, כי אותן הי"ב מזלות שביסוד, הם סוד שבטים עילאין. והי"ב שבטים דנוקבא, הי"ב מזלות שבמלכות.

ובוה תבין דבר נחמד, שנקראים שבטי ישראל, שהם י"ב מזלות שביסוד, הם סוד ר"ק, שיש תוך ת"ת הנקרא ישראל, והם ר' מעילא לתתא ומתתא לעילא, הם י"ב, וכולם מן ישראל שהוא הת"ת, ולא הו"ק עצמן. ובין תבין מה שפירש מורי זללה"ה בתחלת שמות, בפירוש מאמרי הזוהר.

ואלו הי"ב הם: מניסן ועד אלול הוא הקיץ, זכרים, מעילא לתתא, חג"ת נה"י, וסיון בו נתנה תורה ת"ת. ומתשרי עד חודש אדר, גבורות גשמים, אור חזר נוקבא, והבן זה היטב.

ובוה תבין, אלה תולדות יעקב יוסף, שכל תולדות של י"ב שבטים שבת"ת העליון, כולם הם ביוסף, שהוא יסוד, רקיע השמים ת"ת. ניתוסף ה' של השמים, שהם ה"ח מחסד עד הוד.

ובוה תבין, כי (ז' כפולות) הם ז' כוכבי לכת, וכנזכר בס"י, גם בתיקונים תיקון ע', שיש ז' רפויים (רחמים), וז' דגושים שהם דין במלכות. ונקראו ז' רקיעים, כי יסוד נקרא רקיע והמלכות ז' ארצות כי מלכות נקרא ארץ. וידעת שכל אותיות הם מבינה, שנמשכו עד יסוד,

הגהות ומראה מקומות

(ק) זהר ח"ג דף ר"כ: (ו) זהר ח"ב דף קכג.

כי יהודה מילא מקומו בת"ת דכורא, לכן דגל מחנה יהודה מזרחה, ודגל ראובן בחסד דכורא תימנה, ודגל דן צפונה גבורה נוקבא, ודגל אפרים יסוד נוקבא, מערב: עירוב דחוי"ג ביסוד כנודע. ובוזה אפשר לישיב דברי הסבא משפטים, כי יהודה (בכל מקום בחי') (נטיל מקום) דלוי בת"ת. (פ) ויששכר נ"ה, ויוסף יסוד דכורא. ע"כ ממורי זללה"ה, ועיין זהר ויחי רמ"ג, יהודה אתכליל בגופא ובירכא. (צ)

ותקרא את שמו יוסף:

הנה ציון גימטריא יוסף, והוא, כי היסוד דכורא, יש בו ג"כ ג' ב"ן דמ"ד בסוד נר"ן, כמבואר בנ"א, וכן נוקבא יש בה ג' ב"ן דמ"ן נר"ן והנה יוסף הוא סוד היסוד דמ"ד, ובנימין הוא יסוד דנוקבא. וז"ש יוסף ה' לי ב"ן אחר, כי מלבד הב"ן דמ"ן שנתן לה בביאה ראשונה, בסוד ויהי בצאת נפשה כי מתה, כמבואר. נתן לי בן אחר יוסף, שהוא ג"כ בסוד ב"ן.

והכשבים הפריד יעקב:

כבר ידעת, כי ז"ת דעתיק, נכנסים גו רישא דא"א, ונעשים בו ז' תקוני דגלגלתא. (ק) והנה בכ"מ הז' תקוני נקרא בשם יעקב, וזה יעקב הנזכר כאן בענין לבן. והנה כשב גימטרי' ב"פ קס"א, נמצא ב' כשבים הם ד"פ קס"א, והם ד' לבושים, לד' בחינת ע"ב שברישא דא"א, כנזכר אצלינו שער התיקון. (ר) והנה בעת שרצה המאציל לתקן המלכים דמיתו, אסף רגלי א"א למעלה, כנזכר בשער תיקון, (ש) ועי"כ יצא הבל מיסוד א"א שעלה לת"ת שלו, ונתעוררו מוחין אר"א ונתחממו לזווג מהבל הנ"ל, ונודווגו זר"ג דב"ן כנזכר שם באורך. וכ"ז נרמז כאן,

ת"ת גופא, כנזכר זוהר פרשת ויחי, הנותן אמרי שפר, דא גופא, ולמעלה בסוד זכר, לוי. (קול שיר) ולמטה נפתלי, אור חזור, אילה, נוקבא גופא הנקראת (קר"ל) בחינת (דבור) הנותן אמרי שפר. גר נצה, הנותן צבאות וחילות (ס) לחוד וזהו גימ"ל הל"ת, והבן אשר הוד תתאה צדק, וטובל בשמן רגלו, ושמן דעלמא דאתי עד הוד הנקרא רגלו אתפשטת. והבן מ"ש פרשת ויחי על כל י"ב שבטים. ואם תדקדק תמצא מ"ש. (ע)

וזהו מאשר שמנה לחמו, נוקבא, ושם הוא הלחם, דטחנין ע"י שחקים שהם נ"ה, ומהוד נמשך לחם, וכ"ז נמשך מעילא, מעלמא דאתי בינה, המתפשט עד שם, אף ביסוד נוקבא. ויוסף הוא יסוד עצמו, שכל הי"ב מזלות, וכל י"ב שבטים, נרשמים בו, בסוד אלה תולדות יעקב יוסף כנ"ל. וז"ש נחנו ולא אנחנו, כי סוד א' הוא סוד יוסף עצמו, לכן צורת א' הוא חודש העיבור, בין ב' ור"ן, כזה וא"ו, י"ב מזלות, והוא לבדו מעלמא דכורא, ושאר שבטים היו בנוקבא, כי הם נצוצות הנרשמות בנוקבא. והבן, כי חדש עיבור לעולם אדר, כי הוא סוד היסוד ממש, ושם הוא מקום העיבור והוא הנתוסף בסוד יוסף.

והבן, כי אליהו אתי מגד שהוא נצה, מעורב בהוד, שהוא נדב ואביהוא, כי שנים הן, ועיקרו מנצה, שהוא רוחו של אליהו. וז"ש ורוח ה' ישאך, ועוד כתיב נחה רוח אליהו. ואביהוא נפש הוד, כי שם מלכות הנקרא נפש. ור"ע מאביהוא, והוא יששכר הוד זכר, ואותו שידעת הנוצר מנוצת ר"ע הוד זכר, ויוצא בסוד אור חזור נוקבא, להאיר ללאה. והאמת כי לוי אינו במנין השבטים, ואפשר

הגהות ומראה מקומות

(ר) בספר הלקוטים ויצא פסוק זה כתוב כנזכר אצלינו בשער ג' רישין והוא בע"ח ח"א שער א"א פ"ג וד'. שער המצות סוף מרשת קדושים.
(ש) ע"ח ח"א שער הכללים סוף פ"ב. שער התיקון פ"א. ע"ח עם פמ"ס ענף מ"א תע"ס שיעור ח' בתחילתו.

(ס) נ"א להודווג גימל דלת.
(ע) זהר ח"א מן דף רל"ה עד דף רמ"ה.
(ט) זהר ח"ב דף קד.
(צ) זהר ויחי אות תרצ"ו ובדפוס"י דף רמג.
(ק) ע"ח ח"א שער א"א פרק ר' ז'. תע"ס תחילת שיעור י"ג. ומן אות ג' עד אות צ"ב בשיעור י"ג. ספר הלקוטים ויצא פסוק זה.

דהיינו לובן העליון, ואז וישת לו עדרים לבדו, היינו תיקון ז"ת דלילה. ולא שתם על צאן לבן, כי ז"ת שלו הם דקים ונעלמים, עכ"מ. גם זה ויקרא לו לבן יגר שהדותא. הנה יגר גימטריא אביר, וזהו סהדותא, בסוד אל דעות ה' עדת אבירים, שיעקב מקהיל ב' דעות ח"ג עדה שלמה, ואין עדות פחות משנים. ת)

שהכשבים הפריד יעקב, דהיינו ז"ת דעתיק הנקרא יעקב כנ"ל, הפריד הכשבים הנ"ל ממקומם, בסוד התכפלות א"א, ואז ויתן פני הצאן, שהם זו"ג דב"ן נקרא צאן, אל עקוד, דהיינו א"א שרגליו מקופלים ועקודים כמו עקידה, ואז וכל חום בצאן לבן, דהיינו שתתעורר החמימות שבז"ת שבא"א, צאו לבן

פרשת וישלח

ויקח מן הבא בידו מנחה:

במשכן שילה היה ג"כ הזיווג ע"ד הנ"ל, וזהו מנוחה, כי היא מנחה ו, פירוש: סוד המנחה של ו, שהיא גבורה דו"א, נקרא מנוחה: מנחה ו, וזהו שאמר וירא מנוחה כי טוב, כי הוא נמשך מן האר"ר עולמות שבחסד הנקרא טוב, ובין כולם הם ש"י עולמות. אמנם סוד מנחה"ה שהם גבורה, יחזור לעתיד ב"ב לאותיות נחמ"ה. ונחזור אל הפירוש, כי הלא ביארנו, כי המנחה הם ק"ג עולמות של יד שמאל, וזהו ויקח מן הבא בידו מנחה, ולא בידו רק בידו, שהם הגבורות ידו אחת, שהם סוד המנחה, לפי שעשו נמשך מגבורות, לכן ניתן לו חלק משם. אמנם עשו הרשע רמו לו, כי גם הוא אם ירצה, יכול לינק מכל י"ש עולמות ע"י קטרוגו בעו"ה, וז"ש יש לי רב אחי, כלומר הי"ש שלי, והנה תמצא במנחה ששלח יעקב לעשו, עזים מאתים כו' ח' תיבות רצופין מסיימות במ"ם, הם נגד ח' שרצים שעומדים בקליפה, וכנגדם בקדושה יש ג"כ ח' תיבות מסיימן במ"ם, בענין הקרבן: תמימים, ומנחתם, ונסכיחם, לפרים וכו', הם נגד ח' מלכים שמלכו בארץ אדום, שלהם שורש בקדושה כנודע. וזהו שרמו יעקב בענין הקליפה באות מ' במנחה, לומר מומיין הטיל יעקב בהם, כדי שיפסלו

רצוני לבאר לך כאן, מציאות המנחה מה הוא, וביאור כמה פסוקים. והנה דע, כי כבר ידעת מ"ש בזהר תרומה קס"ו, מענין ש"י עולמות דשריין תחות כרסייא, ר"ז בסטר ימינא וק"ג בסטר שמאלא. והענין, כי הלא ביארתי בספר פע"ח, ק) מה ענין ש"י עולמות אלו ע"ש. והנה אותן ק"ג עולמות שבצר שמאל, גימטריא מנחה"ה, כי הם מתעוררין אחר חצי היום, כנודע כי אז שמאל דיצחק איתער, לכן נקרא תפלת מנחה. גם דע, כי הנה סוד הדינין כולם, מסוד מנצפ"ך, ואותיות מ"ג של מנחה, הם מ"ג דמנצפ"ך. גם נודע, שכל אלו הה"ג, הם חוזרים להתאסף בחוטמא, ח', ששם מקור כל הדינין והתבסמותן, כמבואר בפסוק ואסף איש טהור. אחר כך נמשכין בפומא, שהוא אות ה' כנודע. וזהו ח"ה דמנחה. הרי ידעת, איך מנחה מעורר כל הדינין של גבורה, שהוא ק"ג כמנין מנחה. והנה כבר הודעתוך, כי בתפלת המנחה או הוא זיווג אב"א בשיעור קמתו ממש, וזה הענין לא היה רק במשכן שילה, ולזה כיונו רז"ל באמרם ר) אל המנוחה ואל הנחלה, מנוחה: זה שילה. נחלה: זה בית עולמים. כי שם

הנחות ומראה מקומות

ר) מגילה י'. שער הכוונות ח"א דרושי ק"ש דרוש א' ח"ב בתחילתו בענין שנוי התפלות.

ת) ספר הלכותיים ויצא פסוק זה. ק) הקדמה לשער מנחה ומעריב. שער הכוונות ענין מנחה דרוש ב'.

נשמות של צדיקים, (וכל השפע שנשפע לו, הוא גם לצורך כל התלים בו, ולכן) (הנה) חביב עליהם ממונם, כי להיות שנשפע מלמעלה. (אינו ראוי שימאס בו) כי אם אינו צורך לו, לא היה ניתן לו אותו דבר מהקב"ה, לכן חזר על פכים קטנים, כי אם לא היה חוזר, היה נראה כאלו אין רוצה אותן, וכל דבר הנשפע מלמעלה, צריך להדר עליו, לכן חזר, להורות שהיא חביבה עליו.

ויאבק:

גימטריא קי"ט, כמנין כסא הכבוד. וזו שארז"ל ב) מכאן שהעלו אבק עד כסא הכבוד.

וירא כי לא יכול לו ויגע:

פי': כי לא נגע בבחי' היותו ז"א הנקרא ישראל, רק בבחי' היותו יעקב, היוצא מנגד החוזה דז"א ולמטה, לזה אמר ויגע בכף ירכו, פירוש: פרק התחתון דנצח ז"א, אשר הוא פרק עליון דנצח יעקב, והוא נצח שלו. גם נגע בהוד דרחל, פרק העליון שלה. כי הלא כשהם אב"א, נמצא הוד שלה נגד נצח שלו. משא"כ ז"א עם יעקב שהם שוין, לפי שהן פנים באחור.

ויקרא לו אל אלקי ישראל:

כבר ידעת, כי יעקב יוצא מתוך היסוד אבא, ע"י בקיעתו. הנה כשעלה יעקב באחוריים העליונים, שיש ביסוד אבא, והוא שם ע"ב במלוי בריבוע עולה קפ"ד, קפ"ד והכולל, הרי אל במילואו, וזהו ויקרא לו אל. אך לפעמים לקח ע"ב דאבא, וקס"א דאמא, ואחר כך שם הוי"ה של ז"א, אז עולה רנ"ו, עם ג' אותיות

הגהות ומראה מקומות

בפסוק ויוסף הורד מצרימה. ע"ח ח"ב שער העבורים פרק ה'.

(א) חולין צא. שער המצות פרשת משפטים דף ל"ו ט"א ד"ה ובוה יתבאר.

(ב) חולין צא. ספר הלקוטים וישלח בפי ויותר יעקב.

לע"ז, כמאמר רז"ל. (ש) וכרי שלא תאמר ח"ו שאלו הח' ממי"ן אחרים דבקדושה, ג"כ רומזים מזמין, לזה הקדים בפסוק שלפניו ואמר תמימים, ופסק וסיים, ואחר כך פסוק הב', התחיל ומנחתם וכו'. ובוה יובן למה אותן הממי"ן הנרמזים במנחת יעקב לעשו, כולם באו בפסוק א'. ואלו שבקרבן, בבי' פסוקים, וכמ"ש לעיל.

ויעבר את מעבר יב"ק:

הנה כי כבר ידעת, כי מוחין דאבא תוך מוחין דאמא, ויסוד דאבא בוקע ועובר יסוד דאמא. והנה אין מוחין דאבא נכנסין בתשלום, אלא עד גמר דחיית מוחין דקטנות. (ת) והנה תחלת דחיית הקטנות לגרון, וכבר ידעת כי המוחין דקטנות ג' אלקים, אך מוחין דגדלות הם שלשה הוי"ת, וכל הוי"ה ממתקת אלקים א'. והנה יסוד דאבא, בוקע ועובר את המוחין דגדלות דקטנות חוץ מהחוזה ולמטה, הנה הוי"ה אלקים, עולה יב"ק, ויסוד זה עובר שניהם, וזהו מעבר יב"ק. ואחר כך ממה שנתגלה מיסוד אבא ולחוץ, יצא בחי' יעקב, אשר עליו נאמר פסוק זה, אשר הוא יוצא משם.

גם דע, כי יש ד' מיני יב"ק: א', הוי"ה אלקים. ב', אהיה הוי"ה אדני. ג', הוי"ה בריבוע ומילוי עולה קפ"ה, בהסרת ע"ב, הרי יב"ק. ד', יה"ו דיחיד בריבוע כזה: יו"ד, יו"ד ה"י, יו"ד ה"י וי"ו, גימטריא יב"ק.

ויותר יעקב לבדו:

ארז"ל (א) שחזר על פכים קטנים, הנה נודע, כי הצדיק נשמתו כלולה מרמ"ח אבריים, וכל אבר ואבר יש לו כמה ניצוצות של כמה

ויקרא את שמו ישראל:

הנה בשם זה אשר שמו לו עתה להקרא בשם ישראל, רמו לו להיות כלול בו כל האבות והאמהות בשם ישראל, ר"ת: יצחק יעקב, שרה, רבקה, רחל, אברהם, לאה. (כי הוא עיקר לכולם).

ותקש בלדתה:

דע, כי בקשת יסוד ז"א, יש ג' גוונים, ג' חסדים המגולים המתקבצים ביסוד נוקבא, שהוא בנימין הצדיק. וז"ש ותק"ש, בסוד הקש"ת הזה, ולפיכך כשנולד זה בצאת האור הזה מתה, וז"ש בחנה אשה קש"ת רוח, בסוד הקשת.

ויהי בצאת נפשה כי מתה:

הנה ידעת, כי אין אשה מתעברת בביאה ראשונה, (ז) והטעם, כי בביאה ראשונה, ניתן באשה רוח א' מצד הבעל, כנזכר בסבא דמשפטים. והנה אותו רוח שנתן יעקב ברחל, הוא בנימין. לכן כאשר מתה, אז יצאה נפשה, הוא אותו הנפש הניתן בה. וסוד הענין, כי הוא דעת שבמלכות, כי עולה ב"ן. והנה הוא נמשך אליה מן הת"ת, וז"ס רוחא דשביק בה, וזה נקרא נפש המלכות, ובהיותו למעלה נקרא יוסף, ולמטה נקרא בנימין, וזהו נפש הניתן בה בביאה ראשונה, שנתחברו ת"ת ומלכות כברית (עולם) בעת אצילות. (ח)

וזהו רנ"ו ליעקב שמחה, כי אז יש שמחה, וז"ש בזוהר, נעשה יעקב חכם, כי קבל חכמה, שכל החכמה שהיה ליעקב, הקנה אליו משם אל היצא מחכמה. וז"ס הנזכר בזוהר, אל נהירו דחכמתא.

ותצא דינה בת לאה:

ארז"ל (ג) שנתהפכה דינה מבן לבת, בשביל תפלת לאה, וזהו ותצא דינה בת לאה. תדע מי הוא הגורם שיצאה ונולדה בת, הנה לאה היא הגורמת בתפלתה. והנה דינה, בה צד טומאה, בסוד נחש הבא על חוה, לכן בא עליה החמור החוי, לשון חוי"א, וכל אותו הזוהמא נדבקת בו, ותהי טומאתה עליו, והיא טהרה ממקור הזוהמא, לכן נשאה שמעון, כי נטהרה.

שכם בני חשקה נפשו בבתכם:

כבר נתבאר, כי בחטא אדה"ר, נתערבו הניצוצין, וקצת ירדו בעמק הקליפות, לכן שכם שהיה בו ניצוץ אדה"ר, חשק כ"כ בדינה, לכן נהרג אחר תקונו, אחר שעשה ברית מילה.

והארץ הנה היא רחבת ידים:

דע, כי ר' חנינא בן תרדיון, גלגול ניצוץ הטוב של שכם בן חמור. והנה בתו של ר' חנינא (ד) שמה בקובה של זונות (ה) בסוד נחש שבא על חוה. וזהו ענין דינה: נידה, עד שלא טהרה, עד שבא עליה חמור החוי, שאז נטהרה, ותהי טומאתה עליו. כנזכר בזוהר שהיא טהרה אז, לכן נידה אותיות דינה. לכן דחב"ת, ר"ת ר' חנינא בן תרדיון. (ו)

הגהות ומראה מקומות

(ו) שער הפסוקים וישלה פסוק זה.
(ז) יבמות לו. שער הפסוקים פרשת וירא בפסוק ותהר ותלד שרה.
(ח) שער מאמרי רשב"י דף קל"ח ד"ה ודע.

(ג) ברכות סא. שער הפסוקים וישלה פסוק זה.
(ד) עיין שער מאמרי רז"ל דף מ' ד"ה גם זה.
(ה) עי"ז ית. שער הגלגולים הקדמה ל"ו.
(ו) עי"ז כב:

ד) סוד בנימין:

דע, כי יש מ"ד ומ"נ, והם ה"ח ימינים דאבא חכמה, וה"ג שמאלים דאמא בינה. והנה בבנימין יש בו ב' בחי' אלו, או ה"ג הבאים שם מבינה, וכנגדן רחל שהיא נוקבא הבאה מבינה, כאמה בתה, קדאתו ב"ן אוני, גימטריא בינה. או כללות ה"ח (דאבא) ימנים וכנגדם ואביו קרא לו בנימין, פירושו: בן ימין.

סוד שני חיי יצחק ק"פ שנה:

כי האחורים של ד' היות: ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן, ק"ב אותיות. ואחורים של ג' שמות אהיה, ע"ח אותיות, הדי ק"פ, כמנין שני יצחק. ה) והטעם כי אלו האחורים הם דינים לכן הם ביצחק שהוא דינא קשיא. גם אם תשים רבוע הויה אהיה שהם כ' אותיות, כי בפשוט אין למנות ד' היות, רק הויה"ה א', כי כולם שוין בפשוט. וכן באהיה ע"ד הנ"ל, הם כזה: י', י"ה, י"ה, י"ה, י"ה, א"ה, א"ה, אה"י, אה"י. הם כ' אותיות, ועם ק"פ הרי ר', כמנין ר' דאחוריים דאלהים פשוט, שהוא א', א"ל, אלהי, אלהי"ם. וזה להודות, כי הוא היה שרשו.

סוד ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום:

כבר נתבאר. אמנם ידעת, כי א"ק הוא

ראשון, המקבץ שפע מא"ס, ו) והנה דע, כי נשתלשל ממנו ניצוץ א', נחלק לב', מוח וקליפה שורש ישראל תוך המוח. ושורש הקליפה, שורש האומות עובדי כוכבים ומזלות. שרה והגר, יצחק וישמעאל, ויעקב ועשו. ובניצוץ הזה, קדם שרש האומות לשרש ישראל, בסוד המלכים אשר מלכו וכו'. וניצוץ זה יצא ממלכות דא"ק, י' יצאו מהקליפה, ז' עממין: חתי, גרגשי, אמודי, כנעני, פריזי, חוי, יבוסים, והג': קיני, קניזי, וקדמוני. ואלו ז' נשבר מלכותם, וכבשו ישראל אותם. וניצוץ הקליפה היא כלולה מ"י, ונתפשטו י' נצוצים מינה, והם סוד י' עמין, י' קליפין. ונצוצים דמות, סוד י"ס. ולפי שלא יכלו לקבל אוד תורה, נשבר מלכותם, וז"ס ואלה המלכים, הם סוד מאנין תבידין כנוכר בזהר ז') ולא דצו עול תורה, כ"א ז' מצות בני נח. ואפילו באלו אין נזהרים בהם, לכן נשבר מלכותם ומלכו לפי שעה ומתו והדוחנית שלהם חזרו למעלה, בסוד הרוח תשוב אל האלהים. וגוף נשאר בסוד קליפה, וזאת המיתה אינה מיתה, רק ידידה ממדרגה למדרגה, מעליונה לתחתונה. ואם תרצה לדאות דוגמתה אשה היולדת ג"כ, וארו"ל ח) אין שליא בלא ולד, במוח וקליפה.

ולעולם הקליפה קדמה, כמו עשו ליעקב, וידו אוחות בעקב עשו. כי נתעכב עד שיצא עשו, וזה רמוז בזהר בואלה המשפטים, שאמרו דזא דואלה המלכים. וכתבי

הגהות ומראה מקומות

ד) ע"ח ח"א שער עקודים ט"ה. ח"ב שער טו"ח פ"ז. שער הפסוקים וישלה פסוק זה. שער ההקדמות דף שצ"ג ט"ב ד"ה סוד בנימין. תע"ס שיעור י"ד בלוח התשובות תשובה כ"א. ה) שער הפסוקים וישלה בפסוק ויהיו ימי יצחק. ו) ע"ח ח"א דרוש עגולים ויושר דף ל"א ט"ב ד"ה ודע כי יש בזה. ועיי"ש בהגהות ומ"מ אות א', הגה"ה מע"ח עם סמ"ס וז"ל, והוא הכולל לכל אלפי אלפים ורבוא רבבות העולמות עד אין קצבה, שהם למעלה מן עולם האצילות, וה"ס הקו האחד שנמשך מא"ס ב"ה עד לנקודה האמצעית ממש

ז) זהר ח"ב מב: ובזהר ע"פ הסולם אות רכ"א. פרשת בא. ע"ח ח"א שער ט: שער שבירת הכלים. סדר הלוקטים וישלה בפסוק ואלה המלכים. ח) נדה יח. כו. בכורות כב.

נשאר ונתאחו בע"ק. והקליפה נשאר למטה. וירר להם חיות בלבד מלמעלה, ונתבסמו. וכל חזרת האורות, הם סוד השערות בע"ק. והם מ"נ ודינים גמורים, ונברר האור שלהם. ואף על פי שהם ז' מלכים, היו עשר, כדמיון היכלות, שהם ז', והם סוד י', כמ"ש במקום אחר, ודי בנה.

בבטן עקב את אחיו, שעשה עצמו עוקבא לאחיו. ט) וכתיב יעבר אדוני לפני עבדו. כי הקליפה קדמה לפרי, והם המלכים שיצאו מהבינה, ומלכו בארץ אדום דייקא, שכל דינין מתערין מתמן. כי היא נוקבא, והדינין מהנוקבא ומתו, בשביל שלא היה להם אחיזה בע"ק, לכן כשחזר למעלה האור שהוא סוד המוח.

ט ע מ י ה מ צ ו ת

שלה, הדבוקה בימין של זכר שהוא הנצח, כשהיא אב"א. ומפני שהיתה המלכות אב"א, לכן היה הקלקול כנ"ל. ואלו היה פב"פ, אז תהיה שמאל שלה בימין שלה, לא שלטו החיצונים.

וראוי להקשות, למה לא נקרא שמו ישראל, אלא אחר שהוא צולע על ירכו אלא הטעם הוא, כי הפגם לא היה אלא בבחי' אחרונה שבשוק הימין, כי פרק האחרון של שוק הימין דכורא, ממנו נעשו ג"פ שבשוק הנקבה, וא"כ נמצא שנפגם עקב ימין שהוא נצח ז"א, (והבחי' הב') (והבחי' הא' שבהוד שלה) שבה עקב שמאל, וכפי זה ראוי ונכון להחמיר מצות גיד הנשה בב' הירכים, נצח דידיה והוד דידיה, ע"כ.

(א) מצות ל"ת, אוהרת גיד הנשה, שנאמר ע"כ לא יאכלו וכו'. סוד הירך יעקב הנאמר בזוהר שבנצח היה הפגם, ופעם א' אומר שבהוד היה הפגם. והענין: כי בהיות המלכות אב"א עם ז"א, השוק הימין של הז"א שהוא סוד הנצח, היה שם שוק השמאל שלה שהוא ההוד, וכן להיפך. וכ"ה בגשמי, כי ב' אחורים אב"א, הימין של זה בשמאל של זה, והשמאל של זה בימין של זה. ומה שפירש בזוהר, שהנצח נפגם, הוא הנצח של הזכר, וזה שדקדק בזוהר באומרו והוא צולע על ירכו, דא נצח. ובהוד של הזכר לא היה קלקול, שהרי יהושע אתנבי מהוד של משה, והיינו הודו של משה בחי' הזכר. ומ"ש כי ההוד נפגם, היא בבחי' נקבה, בירך שמאל

פ ר ש ת ו י ש ב

של יעקב הוא יוסף, כי הוא העיקר. גם הוא הנקרא יעקב, לכן הוא ר"ת את"י, כי אתו התולדות, כי היסוד הנקרא יוסף, הוא המוליד. ור"ת "יוסף בן שבע, הוא יב"ש, כי עתה יבש ויחרב, וירמו יובש גדול עד מאד ביסוד,

"אלה" תולדות "יעקב יוסף":

הנה כל תולדות נעשה ע"י יסוד, והנה השבטים פגמו ביסוד העליון, לגנוב את יוסף למכרו. ובא הכתוב ואמר, שהתולדות העיקר

הנהרות ומראה מקומות

תק"ה צח ט"ד שכ"ט. ועיין בספר זוהר ע"פ הסולם בראשית א' אות קמ"ג ובסולם שם מאמר ג' נהורין.

ט) זהר ח"ב דף קיא. ובוהר ע"פ הסולם אות שי"ד.
א) זהר ח"א כא: כו: קע: קעא. ת"ז תי"ג כט.

ליהרג י' הרוגי מלוכה, שהם טיפי יוסף כנודע. וידע שעתידין לומר 'אל נקמות ה' אל נקמות הופיע, שהוא ראשי התיבות אנ"ה ולכן אמר זה כאשר לא מצא יוסף, כי ירדתו ומכירתו למצרים, הוא סיבה לכל הנזכר. (מ) יוסף כולל ג' השרים אלו, כי הוא ברית הלשון, וכן לשון גימטריא ב' אלהים: ש' גימטריא אלהים דיודין, לרין גימטריא פ"ה אלהים פשוט.

כתונת פסיים:

ר"ת "פסקון" סגרון "יוסף" משה, או "מטטרון". שכבר ידעת, כי יוסף ומטטרון הכל א', בסוד נשמת אדם הראשון, כמבואר בספר הגלגולים פ"ז ע"ש. (כ)

ויהי ער בכור יהודה רע בעיני ה':

דע, המוציא שו"ל פוגם בחר"ג, והנה הם י' הויר"ת, ועם י' כוללים עולה ע"ה הם ע"ד ד"ע. והנה הה"ח הם ה' הויר"ת גימטריא עין ימין, וה' הויר"ת בניקוד אלקים ה"ג עין שמאל, ז"ש בעיני ה', כי זה פגם רע, נוגע באורות עיניים. עוד טעם א', כי הנה כבר ידעת, כי טפה בסוד י', כנזכר בתיקונים. (ג) ומוח האדם בסוד יוד חר"ב, ומוח הגו"ד הוא הדעת, לכן שם ד' קשר של תפילין באותו מקום, ושם יורד הטפה בכח כ"ז אותיות התורה, שבהם גרקס הולד. ובהשחתת זרע, הרי כ"ז לבטלה, צא וחשוב י"פ כ"ו, גימטריא רע, לכן נקרא רע ולא רשע.

ויהי יוסף ייפה תואר ייפה מראה:

ד"ת יתום, כי הוא יתום מאמא, וסוד העיני, כי הלא בינה אם הבנים מתפשטת בז"א, והנה נ"ה מתפשטים בכל הב' קוין דז"א, שהם חח"נ בג"ה, אך היסוד שלה אינה מתפשטת רק בדעת, בשליש א' דתפארת, אך ביסוד ז"א אינה נוגעת כלל, נמצא שאין בכל הספירה דז"א שיהיה יתום מאמא, רק יסוד, שהוא יוסף.

הגהות ומראה מקומות

(ל) ספר הלקוטים וישב פסוק זה. ע"ח ח"א שער ה': טנת"א פ"ו. שער הפסוקים ריש ספר מלכים. (מ) שער הכונות ח"א דף ק"ז דיה אל נקמות ה'. (נ) ג"א ומוח האדם הוא בסוד י', כי הם ג' מוחין: אחד י', שני ו' שלישי ד'. (ספר הלקוטים ודמו"י).

ויתנכלו אותו להמיתו:

דע, כי חשבו אחי יוסף, שהוא שירים מהקליפה שנפרדה מאברהם ויצחק, בצאת מהן ישמעאל ועשו, ועדיין לא נטהרו. ומה גם בחשבם שיוסף פגם ביסוד, והטהו לצינור השמאלי ח"ו, במה שהביא דבתם רעה, היפוך השלום. ויסוד סוד הלשון, והדיבור פוגם בו. ועוד מפרטי הדבה שהוציא, שהיה אומר, שאוכלין אבר מן החי, ותולין עיניהם בבנות הארץ, כ"ז תלוי ביסוד. וכן זלוזל בבני השפחות היפך השלום, לקרותן עבדים, שהוא בן חורין היפוך העבדות. ויסוד נקרא כל, כולל כל המדות וחשבו שהם השלימו חסרונו ביניהן. ואז ויתנכלו אותו, חשבו להיות בעלי האות שלו. ועוד, שהם י' להשלמת אור ישר, ובנימין להשלמת אור חזור, וטעותם. כי דעת אע"פ שהוא כולל כל המדות, הוא מדה בפ"ע. ועוד שזה טעות מפורסם, כי השבטים אינם דוגמת י"ס, אלא י"ב גבולים דמלכות, שנים עשר בקר. (ל)

הילד איננו ואני אנה אני בא:

הנה ראובן צפה ברוח הקודש, שעתידין

(י) ע"ח ח"ב שער ל"ג. ספר המצות פרשת לך לך. שער הפסוקים ריש פרשת וישב. (כ) עיין בספר התקונים תקון י"ח אות ו'. שער רוח הקודש דף ק"ז ט"א דיה ותכוין אח"כ. שער הפסוקים פרשת וישב פסוק זה.

ויהי אחר הדברים האלה וכו' :

עתה נבאר סוד יוסף ופרעה וחלומותיו, וג' השרים. (ו) והענין, כי כבר ביארנו למעלה, כי המוחין דקטנות כשבאין מוחין דגדלות, דוחין אותן למטה, האמנם תחלת דחיתן הוא בגרון. והענין, כי הוא כשנסדר הי"ס באדם, הנה הראש יש בו ג' מוחין, והם ג"ר. וגוף, הם ז"ס תחתונים, מחסד ולמטה. האמנם מציאות הגרון, אין אנו מוציין לו שום אחיזה בספירות, אך הענין הוא, כשיורדין המוחין דקטנות, הם יורדין במקום הגרון, ונעשים ג' מיני צינורות, שבהם תלוי חיי האדם. והנה אלו נעשים, מן שלשה אלקים, מוחין דקטנות. כיצד: ממוח החכמה דקטנות, נעשה סוד הקנה, והוא שר המשקים. ומתבינה דקטנות, הוושט, שהוא שר האופים. ומהורדין, שהוא מוח דעת, נעשה שר הטבחים.

ודע, כי ענין הגרון, נקרא ארץ מצרים, כי הוא מקום יותר צר שבכל האדם, כי הלא ג' מוחין ברדתן ובהתפשטותן למטה בגוף, שם מתרחבים לכל רוחב הגוף בג' קוים, אמנם בהיותם למעלה שם בשרשם בראש, שם הם במקום צר יותר מבגוף. אך ברדתם בגרון, שם צר עד קצה האחרון, כי איך יוכלו להתקבץ ג' מוחין ביחד, במקום צר כמו בגרון, ולכן מתעכבין שם, ושם הוא סוד מצרים. אמנם אין זה אלא מצד האחוריים, כי אין שום אחיזה לחיצונים מבפנים. רק שכבר הודעתין, כי גם זה לעומת זה עשה אלקים, ויש אחיזה לחיצונים בכל ז"א. ואמנם בחינת מלכות מצרים כנגד הגרון, רק שיונקת מצד האחוריים, שהוא אחוריים של הגרון, ושם בגרון הוא התפשטות ג' מוחין עילאין באותו מצר, לכן חכמת מצרים גדולה על כל שאר האומות, לפי שלוקחת כל המוחין במצר א', ולוקחת הארה בתכלית האחרון.

הנה מלך מצרים, נקרא פרעה, כי פרעה כללות כל האחוריים של הגרון, ונקרא עורף,

כי פרעה גימטריא עורף. גם פרעה אותיות עורף. ואמנם זה העורף, כולל ג' בחינות תחתיות, שהם: קנה, וושט, וורידין. ובאלו הג', מתלבשין הג' מוחין עילאין: חכמה בקנה, והענין, כי הקנה עומד מצד ימין, ולכן החכמה מתפשטת בו. וגם כי הקנה יורד אל הריאה, והריאה שואבת כל מיני משקים. ופי' הדבר הוא זה, כי אע"פ שנראה מדברי התיקונים, כי הריאה שואבת המשקין, והכרס והאצטמוכא שואבת המאכל. והרי מצינו במקום אחר, כי הקנה הוא דוגמת עוה"ב שאין בו לא אכילה ולא שתיה, וגם אנו רואין בחוש, שאם יעבור טפת מים בקנה, יחנק האדם וימות. א"כ הרי אנו רואין, כי הקנה סימפון הריאה ולא זולתו, וא"כ מהיכן שואבת הריאה המשקין. אך הענין הוא, כי המים והמשקין ג"כ עוברין דרך הוושט, כדרך שעובר המאכל, אך כשיורדין המשקין בוושט, ופוגעים כנגד מקום הריאה, ע"י החום הגדול שבלב כנודע, אז הריאה שואבת המשקין דרך המחיצות, ונותנת על הלב שהוא המלך שיתקרב.

ונחזור אל הענין, כי הריאה שואבת המשקין והמים, שהם סוד קו החסד הימין, ולכן מוח החכמה מתפשטת בו. ומוח הבינה מתפשט תוך הוושט, שהם סוד המאכלים, כי כל המזונות הם מצד הגבורה, קו שמאל. ומוח דעת מתפשטת בקו האמצעי, שהם סוד הורדין ומזקין, שהם יושבין בין הקנה וושט, והם עיקר חיות האדם שהוא הד"ם, הנקרא נפש האדם.

וכבר ידעת, כי הבינה נקרא אהי"ה, והוא סוד האלף, העומדת במילוי אות ו' של מ"ה. וכשתרבע שם אהיה, הוא בגימטריא דם, ונכנס בתוך מ"ה באמצע ממש, בתוך אות ו', ושם הוא בסוד דם האדם, כמבואר אצלינו בסוד שופך דם האדם באדם. והנה אות ו' של מ"ה, הוא קו האמצעי שהוא ת"ת דו"א, ושם מתפשט שם אהיה שהוא דם כנ"ל, תוך אותם הורדין קו האמצעי, והוא סוד דעת, שהם ה"ח וה"ג, שהם סוד י' דמים, כמבואר בדרוש

הגחות ומראה מקומות

(ו) שער הפסוקים פרשת וישב בפסוק ויוסף הורד מצרימה.

פסח, ו) הרי בארנו ענין ג' מוחין, ומקום התפשטותן בגרון.

אמנם כבר הקדמתי דך, כי כל מוחין אלו, הם מוחין דקטנות, כי משם יש אחיזה לחיצונים, ולא במוחין דגדלות. והנה ג' מוחין של הקטנות אלו, המתפשטים בבחינת קנה ושט וורידין, הם הג' שרים של מצרים, אשר ג' אלו בכללותם הם בגרון, והגרון כולל שלשתם, שהוא פרעה מלך מצרים, המולך על ג' שרים אלו. הם על אופן זה, כי הלא בחי' כולם, הם בחינת מוחין דקטנות, שהוא סוד אלהים, הוא ענין ש"ר, כי אלהים במלוי יודין עולה ש', וברבוע עולה ר', והן אותיות ש"ר. נמצא כי כל שר, הוא אלהים בפנים ובאחוריים, וז"ס שר המשקים כו'. ואף על פי שג' מוחין דקטנות, הם ג' אלהים במלוי יודין אלפין ההין, עכ"ז להיותם טפלים לחכמה, כולם נקראו על שמו שהוא שר, שהוא סוד אלהים דיודיין.

ונבאר מלת משקה ואופה, וטבחים. כי משקה הוא הקנה, אשר בו הריאה שואבת כל מיני משקים. האופה הוא הושט, שהוא אופה ומבשל כל המאכלים. וטבחים הוא ורידים המזרקין המוציאין דם, ובהם עיקר השחיטה להוציא דם. לכן נקרא שר הטבחים, כי הם סוד הורידין, המתפשטים בכל איברי הגוף, למלאם מן הדם. והוא סוד דעת עליון, אשר נאמר עליו, וברעת חדרים ימלאו, ומתפשטים בכל הגוף, החסדים שהוא סוד הדם וחיות האדם, המתפשט בכל האדם. ואמנם כללות ג' שרים אלו, הם ג' שמות אלהים, ולכן המקום הסובלם כולם נקרא גרון, גימטריא ג' אלהים פשוטים. וז"ס ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה שהוא סוד היסוד ראבא הנכנס בחרן שהוא סוד הגרון, כי גרון גימטריא חרין, וז"ס נחר גרונך, כי הגרון נעשה נחר, כי הוא בחינת אלהים היורדין, שהוא בחי' דינים, בחרן שהוא סוד הדינין.

ועתה נבאר ענין יוסף וירידתו למצרים, כבר הקדמנו לך, כי כמו שיש בז"א קטנות וגדלות, כן בכל הצדיקים קטנות וגדלות. והנה ביוסף, יש ג"כ קטנות וגדלות. ואמנם יוסף, לעולם בחינת היסוד דז"א כנודע. האמנם כבר בארנו ענין היסוד, שהוא סוד מגדל הפורח באיור, ז) שאין לו על מה שיסמוך. ואמרנו, שהם בחינת אורות עליונים היורדים שם, ומהם נעשה בחינת יוסף, שהוא היסוד. ואמנם בקטנות ז"א, ירדו אותן ג' אלהים העליונים, שהם המוחין דקטנות שבראש, והם יורדים עד היסוד, כי עד שם הוא תכלית ירידתם כנ"ל, ומשם נעשה יוסף, בסוד נער וקטן. כי כאשר תמנה ג' אלהים, פשוט ומלוי ומלוי המלוי, יהיה בכל שם אלהים נ"ב אותיות. נמצא ג' שמות אלהים ג"פ ב"ן, וז"ס ויבואו בני האלהים להתיצב על ה', כי ה' הוא מוחין דגדלות, השם הויה העומד למעלה. אמנם בני האלהים, הם המוחין דקטנות היורדין למטה. אך ביום הדין ר"ה, אז כתיב להתיצב על ה', כי חזרו בני אלקים למעלה למקומם בסוד הקטנות, כי בר"ה חוזר העולם לקדמותו, ואין להאריך. והנה הג"פ ב"ן גימטריא יוסף, שהוא סוד ג' ב"ן הנ"ל, שירדו עד היסוד.

גם נקרא יוסף בסוד הגדלות, והוא כשירדין מוחין דגדלות, הנה כשירדין החסדים ומתפשטין בו"ק דז"א, וכללות הה"ח מתקבצים ביסוד, כי לכן היסוד נקרא כל, לפי שמלקט הה"ח, שהם סוד נ' שערי בינה, כי כל חסד כלול מ"י כנודע. כי הוא הויה א', וי' אותיות דמילוי, הם י"ס הנכללין בכל חסד מאלו, נמצא כי ה"ח כ"א כלול מיוז, הם נש"ב, שהם יורדין משערי בינה, שהוא היסוד ראבא, שנפתח ויוצאין ה"ח בו, ונקרא היסוד כל, לפי שמלקט נש"ב, גימטריא כל. וז"ס וילקט יוסף את כל הכסף, כי יוסף הוא המלקט כל החסדים, שהוא כסף, היורדין בגרון שהוא ארץ מצרים. והנה החסד נקרא א"ל, בסוד חסד אל כל היום, והנה

הגהות ומראה מקומות

ו) שער הכונות ח"ב ענין פסח דרוש א'. פרשה וישב דף פ"ו ט"א ד"ה ולכן נבאר עתה.
ז) ע"ת ח"ב שער הנסירה סרק ה'. שער הפסוקים שער מאמרי רשב"י זיע"א דף ר"ט ד"ה גם בזה

להסתלק המוחין דגדלות למעלה, או חזרין המוחין דקטנות ג"כ למעלה במקומם בראש כנ"ל, בסוד אלהים ראיתי עולים מן הארץ, כי חוזרים לעלות אל הראש שבמקומם הראשון. והנה כשחוזרים אל האלהים לעלות למעלה, עוברים דרך הגרון, או ג"כ נקרא ירידת יוסף למצרים, ואע"פ שכפי הנראה נקרא עליה, אינה אלא ירידה כמ"ש בע"ה, כי עליה זו אינה, אלא חסרון וירידה. והנה ירידת יוסף למצרים בסוד הגדלות, הוא באופן זה, ולכן נבאר לך ענין א' שחזרנו למעלה, והוא, כי הלא המוחין הם ג', שהם חב"ד, אע"פ שבדעת נחלק לב' שהם חו"ג, עכ"ז אינם אלא א', ומוח א'. והנה ג' מוחין דקטנות, הם ג' ב"ן כנ"ל, שהם בני אלקים. וכן ג' מוחין דגדלות, הם ג' היות ונמצא כשירדין הג' מוחין דגדלות, שהם בחינת ו"ק דמוחין דגדלות דאמא, שעדיין מוחין דקטנות בגרון. כי כאשר נכנסו מוחין דגדלות אבא, אז כבר נפלו וירדו אלו האלקים למטה מהגרון, כמבואר בברכת אבות. ואמנם כשנכנסו מוחין דגדלות אמא, עדיין עומדין מוחין דקטנות דאלקים בגרון, אז מתלבשים זה בזה, ונעשים האלקים לבוש אל ההיות שהם הגדלות. נמצא כי מתחברים ג' היות, תוך ג' אלהים. והנה הויה ואלהים גימטריא יב"ק, וז"ס יעקב, שהוא יסוד דאבא, העובר בתוך הגרון דז"א, הנקדא מעבר יב"ק, ח) שהוא סוד הגדון, ששם עומדים מוחין דגדלות, תוך מוחין דקטנות ביחד, ונקרא מעבר יב"ק.

וג"פ יב"ק שהם ג' מוחין דקטנות, (וג' מוחין דגדלות) הם גימטריא של"ו, וז"ס של"ו הייתי ויפרפרני, כי בהיות הגדלות תוך הקטנות הם נמתקין, ואז נאמר שלו הייתי, שהיו נמתקין. ואחר שיצאו משם ההיות, ויפרפרני, פידוש: כי היות דגדלות, שהם הג' דגדלות, הם רחמים, ומכניעים הדינים של אלהים דקטנות, כי אין הדין נמתק אלא בשרשו, שהם הג' דגדלות. והם סוד מנצפ"ד, שהם סוד פ"ר. וכאשר נסתלק אותו הפר שהוא רחמים, נשאר אלהים דקטנות

ה"פ אל גימטריא יוסף. גם טעם, כי כל חסד מה"ח הם הויה א', ה' הויה ה"פ כ"ו, ועם היות יסוד עצמו, שהם ו"פ כ"ו, גימטריא יוסף.

גם ט"א, כי הלא ה"ג יורדין ביסוד, ושם הם מתמתקות עם החסדים, כנודע אצלינו, בדרוש ארבעה בנים. ושם ביארנו, כי הג' גבורות מתמתקות עם ג' חסדים. (המגולין, שכל אחד מהם הוא הויה א', נמצא, כי הג' גבורות עם ג' מתוקיהם שהם החסדים, הם ו') (שהם ג') היות, והם ג"פ ב"ן. ונשארים ב"ג שאינם כמותקות, הם ב' היות אחרות, והוא ב"ן רביעי. והנה יוסף, הוא סוד ג' הממותקות, שהם ו' היות, גימטריא יוסף. וז"ס בן פורת יוסף, כי לעולם הוא סוד ב"ן. ז)

נמצא, כי בהיות יוסף בבחינת מוחין דקטנות, הוא כל הג' מוחין דקטנות. אך בבחינת הגדלות, אינו רק בחינת הדעת דגדלות, שהם החסדים והגבורות שהם ביסוד דאמא. וזהו א' מן הפידושים שאמרו (בלשון) הזהר, וצדיק לעילא וצדיק לתתא, כי גם יוסף שרשו מן היסוד העליון דאמא, וזהו צדיק לעילא, בהיכל הו' העליון שעולה עד שם. והוא סוד מה שהודעתין בענין לאה המזדווגת עם ישראל מהחזה ולמעלה, הוא ע"י שורש יוסף שהוא שם בחזה, ואין להאריך.

וענין גלות יוסף למצרים, הוא בב' בחינות, בין בבחינת הקטנות, בין בבחינת גדלות. ונבאר עתה בחינת הקטנות, כי הלא בדת יוסף, שהוא סוד המוחין דקטנות, ויורד עד הגרון, שם הוא סוד ירידת יוסף למצרים שהוא הגרון, ואז בדתו שם, החיצונים יונקים ממנו, ונאחזים בו, שהוא סוד השרים ופרעה כנ"ל, וז"ס לעבר נמכר יוסף, כי נמכר ונסגר ביד החיצונים, שהוא כנען הארור הנקדא עבד.

גם יש מציאות אחר, והוא, שכבר ביארנו איך בירידת מוחין דגדלות, יורדין מוחין דקטנות למטה, והוא סוד גלות (שירד יוסף) למצרים. ואמנם כשיש ח"ו שום פגם, שחוזרים

הנהות ומראה מקומות

(ז) להלן ויחי דף קי"ג ט"א ד"ה והנה המלכות. ח) שער הפסוקים ריש פרשת וישלח.

דינין גמורין, וגרם הסתלקות של הפ"ר הוא, שיעשה אלו אלהים פרורין פרורין, מחמת הקושי של הדינין שלהם. והוכיחי מכה רבה, אשר נעשה פרורין מכה הצרות. וזהו בבחינת הפנים שבגרון. וגם בבחינת האחוריים של הגרון, הוא העורף שהוא פרעה, גם שם נאחזים בעורף, אותן הדינים והחיצונים הנאחזין שם, ועם זה יפרפרני. (מ"כ ז"ס פרפ"ר ומת).

ונחזור לענין, כי יוסף הוא החסדים והגבורות, ואלו הגננים ביסוד דאמא שהוא דעת דו"א קו האמצעי, והוא שבחי' יוסף קו האמצעי. וכשנכנסו אלו החסדים או הגבורות תוך הגרון, בזה המעבר יב"ק. ז"ס ירדת יוסף למצרים. וכן יהיה דוגמת מה שביארנו בקטנות, כי גם כשיש ח"ו פגם, שחוזרים למעלה האלקים בגרון, נקרא ירדת מצרים. וכן בענין הגדלות, כשיש ח"ו פגם, כשחוזרים (החסדים) והגבורות להסתלק בגרון, או נקרא ירדת מצרים. ואמנם לפי שיוסף אינו אלא סוד דעת, אמצעי של החסדים והגבורות כנ"ל, לכן לא נמכר יוסף אלא לשר הטבחים, שהוא הדעת דקטנות כנ"ל.

כי הדעת דגדלות נכנס תוך הדעת דקטנות. גם בזה תבין מה שלקח יוסף בת שר הטבחים לאשה, והטעם כמ"ש בע"ה, ועיין בדרוש ח"י נשים שהמלך (מותר בהם). ושם ביארנו, בת פוטי פרע מה שרשה, ואמרנו, כי היא בחינת לאה דקטנות, היוצאת מהכאת יסוד דאבא בבניה, וזה כשירדין מוחין דקטנות, גם לאה זו יורדת שם בסוד הבינה. וכשירד יוסף למצרים, מצאה שם במקום שר של הטבחים, ולקחה לו לאשה, כי היא אשתו, וע"ש כי הוא דרוש נחמד. ומ"ש ענין סוד לאה, הוא באופן זה, כי האחוריים דלאה: למ"ד, למ"ד אל"ף, למ"ד אל"ף ה"י. גם לאה בגימטריא ל"ו, ועם י"ז של אותיות אחוריים (עולה) תקי"ב, וכן אסנת עולה תקי"ב.

הלא לאלקים פתרונים:

הנה אלקים במילוי ומילוי המילוי, הם

נ"ב אותיות, שהם ה' אותיות פשוט, י"ג אותיות המלוי, ד"ל (דמילוי המילוי) וסימן: ה' י"ג ד"ל, וז"ס יגדל נא כח אדני, כי הגבורות העליונות בדינא רפיא דהיינו אדני, מכניעות אותם ואינם נראין בפניהם. וסוד י"ג היינו מדות, למתק הדין, ד"ל היינו מילואים שהוא יותר רפות הדלות, יהיו ג' פעמים ב"ן גימטריא יוסף, כי ביסוד ששם יוסף, יש ג' שמות ב"ן, לכן אמר ספרו נא לי. עוד, כי פתרון הוא שם אלהים הנגלה, חל"ם הוא הויה הנסתרת, בו וג' היות, הם גימטריא חל"ם בנקודת חולם, ויועיל לחלום.

ונבאר עתה, החלומות של פרעה, ושר המשקים, ושר האופים. כבר ידעת מה שאמרן (רו"ל ט) כי מה ששמח יוסף בחלומות אלה, לפי שהם מורין עליו, וכל ענינם אינו אלא ביאור גלות יוסף, וגאולת מצרים. וזה תבין במ"ש, והוא, דע כי סוד החלום, הוא סוד ג' מוחין דגדלות, שהם ג' היות, והם גימטריא חל"ם, והם בעת רדתם תוך אלו הג' אלהים שבגרון, שהם ג' שרים. וכבר ידעת, כי כל מציאות שינה הוא בקטנות, ואז החלום הוא מבחינת הגדלות שנשאר תוך הקטנות, והוא סתום שם, ולכן החלום סתום, ואין מתפרש אלא ע"י הפותר שהוא יוסף, שהוא יסוד דו"א, ומתקבצים שם כל האורות העליונים.

וכבר בארנו, שהמוחין הם ד' היות: ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן, והם גימטריא רל"ב. והם באין מלובשים תוך נה"י דאמא, שהם ג' שמות אה"ה בג' מילואים, גימטריא תנ"ה. ועם הד' היות, יעלה הכל תרפ"ו, והם סוד פותר עם הכולל: וז"ס בן פור"ת יוסף, כי ביסוד שהוא יוסף, שם מתקבצים אלו המוחין, ואז נקרא בן פורת יוסף, ונעשה פות"ר החלומות. לכן הפתרון גדולה מדרגתו יותר מן החלום, כי החלום הוא סוד המוחין לחוד בהיותם סתום בגרון, והפותר הוא סוד המוחין בהיותם מגולין למטה ביסוד, שאז ניכר מציאות החלום מה שהוא למעלה בסתום.

הגהות ומראה מקומות

(ט) חולין צב. וזה ח"א קצב. ח"ג קפט: שער הפסוקים כרשת וישב דף צ"ב ט"ב ד"ה עוד אפשר

גם פ"א הוא לזמר, כי אחר שזה החלום נוגע לאלהים כמ"ש, א"כ ספרו נא לי, כי לי נוגע חלום זה כמ"ש בעז"ה.

אמנם חלום שר המשקים היה, שראה נ' שריגים, וענינם ג' אלקים של קטנות, שהם סוד ג' שרים הנ"ל, והם בעצמן ג' שריגים. נמצא כי זה החלום, היה נוגע להם ממש, שהם יונקים משם. ונוגע ליוסף, כי ז"ס מכירת יוסף שם. והנה במלת שריגים, נרמזו ג' מוחין דקטנות, כי כתיב שריגם חסר י', והנה הש' הוא אלקים דיודין, נגד מוח חכמה. ואות ר', נגד אלהים דההי"ן, בינ"ה, בסוד ריבוע. נשאר ג' אותיות גים, גימטריא ב"ן עם הכולל, שהוא ב"ן אותיות, שהם אלהים דאלפין, שהוא סוד הדעת כנ"ל. וזה חלום שר המשקים, הבא מכח חכמה שהוא הקנה, הכולל כל ג' מוחין שהם שלשה שריגים, ונתנם אל פרעה אל אחוריים, כי משם יונקים.

ואמנם חלום שר האופים, שהוא סוד מוח בינה, הוא יותר דין גדול וחזק משר המשקים, לכן כל חלומותיו דין תקיף, לכן ראה כל הג' מוחין, בבחינת ג' סלי חודי על ראשו. כי שר המשקים ראה הב' מוחין ימינים, שהם חכמה ודעת בישובם, זה בבחינת מלוי ש' דפנים, וזה בבחינת גי"ם ב"ן דאותיות, אך בינה לבד שהוא דינים, ראה בסוד אחורים, שהיא ר' של שריגים. אך שר האופים, ראה כולם בסוד אחורים שהם דינים תקיפים, וזו ענין ג' סלי חרי, כי חרי חסר ו', מלשון חרי אף הגדול, והוא שם אלהים (פשוט ומלא) דאחורים, שיש בו י"ח אותיות, והוא גימטריא ד', וזו חרי ח"י ר'. והם ג' חרי, נגד ג' מוחין, וכולם בסוד חרי, שהוא אחורים גימטריא ר', וי"ג אותיות המילוי, וה' אותיות השרש, הרי ח"י, ועם ו' הרי חורי. לכן לפי שהיה הכל דינים תקיפים, לכן שלטו בו הדינים, וזו ואותו תלה. ואמנם ואותו תלה, בסוד קוצותיו תלתלים, כי קוצי ושערי דרישא דז"א, הם סוד תלתלים, כי ת"ל ה"פ אלהים, ומהם

ונבאר, כי ז"ס חלום פרעה, פרעה הוא סוד הגרון, וכאשר עוברין מוחין דגדלות, אז נאמר בו ופרעה חולם, ואמנם היסוד בינה נקרא יאור, ונהר יוצא מעדן, והוא בגרון. והנה העורף עומד על הגרון ממש באחוריו ודורך עליו, וז"ס ופרעה עומד על היאור. (א) וז"ס שאמר יוסף לפרעה, אלקים יענה את שלום, ולא אמר שם הוי"ה. והענין, כי לפי שפרעה הוא בחינת אלקים דקטנות, ושם אחיותו, ולא מן הגדלות, לכן אמר פרעה למשה, לא ידעתי את ה'. ואמרו בזה, בפסוק ויחזק ה' את לב פרעה, כי כשהיה פרעה שומע שם הוי"ה יוצא מפיו של משה, היה מתחזק לבו, והטעם כי כל קיום פרעה הוא משם אלקים, וכל ביטולו משם הוי"ה, לכן אמר לא ידעתי את ה', כי אין אחיותו משם הוי"ה, לכן הש"י כל שליחותו היה בשם הוי"ה להכניעו.

ונחזור לענין, כי לזה אמד אלהים יענה את שלום פרעה, כי שם בחינתו. והענין, כי אלהים שבגרון, הם מלבישים את החלם שהוא הגדלות, והם יודעין מה שבתוכו, ולכן יענה את שלומה, ויגלה את פתרונו. וז"ס שאמר יוסף, הלא לאלהים פתרונים, פירוש: כי הלא שר המשקים ושר האופים, הם מבחינת אלהים, וחלומותיהם סוד הגדלות אשר בתוכם, ואמר יוסף כי הלא לאלהים פתרונים, פירוש: כי הענין הפתרון הוא לאלהים, בעבור האלהים המכסה וסותם החלום, הוא שצריך הפתרון, והוא למתק האלקים, לגלות היות שהם החלום, ע"י פתרון, שהם אותן הז' שמות הנ"ל, שהם גימטריא פותר. והנה כולל כל גי' בחינות אלו, עם בחינת החלום עצמו, הם סוד יוסף, שהם ו' היות. ואמנם יוסף, הוא בחינת אלהים דקטנות כנ"ל, ועם בחינת הפתרון גם הוא סוד יוסף כנ"ל, לכן הוא נקרא בן פורת יוסף, א"כ ספרו נא לי, כי אני ראוי לפתרון, ואין זה ראוי והגון אלא לי.

הגהה

(א) ונלע"ד חיים, כי ז' פרות טובות, הם ז' דגדלות, גימטריא תרפ"ז, וז' הרעות, הם ז' דקטנות, ולא שמעתי.

נמשכים סוד השערות, שהם כולם דינים כנודע, בסוד ואיש כי ימרט ראשו. והענין כמו שידעת, כי אין הדין נמתק אלא בשרשו, והנה שורש כל הדינים דו"א, הם סוד קוצותיו ושערותיו. לכן ואותו תלה, והעלהו למעלה, ותלהו בראשו בסוד השערות, שהם סוד ת"ל ה', כי ה' אותיות שיש בשם אלהים, וה"פ אלהי"ם גימטריא ת"ל.

דרוש גלות מצרים

(י) ועתה נבאר גלות מצרים, כי כבר הודעתך, כי כשהעון גורם, ויש ח"ו פגם, מסתלקים מוחין דקטנות, וחוזרים להתעלם למעלה למקום שבאו, ואז עולים החסדים שהם למטה, וחוזרים להתעלם למעלה בשרשם, או בדעת ז"א, או יותר למעלה באו"א במקום שבאו. וכבר בארנו בדרוש פסח, כי בגלות מצרים, היו המוחין דגדלות למעלה, ולכן גברה יד ממשלת מצרים. והנה כבר ידעת, כי חג"ת נקראו אבות, ונה"י בנים. והנה בני ישראל, הם נ"ה. פירוש: כי כאשר מתפשטים ה"ח תוך ז"א, הנה ב"ח ושליש הם מכוסים, וב"ח וב"ש מגולים, והם ב"ח שבנ"ה וב"ש שבת"ת דו"א הנקרא ישראל, ואלו החסדים המגולים הם בני ישראל, כי הם מתפשטין בנ"ה, הנקרא בנים.

וכבר ידעת, כי כל הבנים והנשמות, הם מטפת חסדים, כי משם ההולדה, ובפרט מן המגולים. ואמנם בני ישראל, הם סוד ב' חסדים וב' שלישים המגולים, כי עיקר נשמות בני ישראל משם יצאו, לכן הם ע' נפש, בסוד מה שהודעתך, ור"ח נסע מאת ה', ג' אותיות של נס"ע באמצע האלפא בית, סמוכות זו לזו, והם מורים על החסדים, שמהם נשמות ורוחין באדם, וזהו ורוח נסע, שהם ה"ח, וכל א' כלולה מ"י הרי נ', ואלו הנ' שערי בינה, שיוצאים מן השער והפתח שנפתח ביסוד בינה, ובהיותם למעלה הם נ', ואחר כך מתפשטין בו"ק, ואז

הם שם בב' בחי': א' סוד המכוסה, וא' סוד המגולה. וז"ס דורי נסע ונגלה וכו', והענין, כי ע"י נסיעה אשר יורדין ונוסעין החסדים, בסוד ג' אותיות של נס"ע כנודע, ואחר כך נגלה, כי הם מתגלים למטה. והענין, כי ב' חסדים ושליש הם מכוסים, וז"ס אות ס'. וב' חסדים וב"ש הם המגולין, וז"ס אות ע' של נסע. כ) באופן, כי כל חסד הוא הוי"ה, וכאשר תחלק ב"ח עם ב' היות יהיה כ"ו כ"ו הם נ"ב, ושליש א' ח' דת"ת, הרי ס' דנסע, והס' עצמו מורה על סיתום הנ"ל. והמגולים, הם ב' היות נ"ב, וב' שלישים הם י"ח. הרי ע' של נסע. וז"ס בני ישראל, הם החסדים המגולים, שהם עולים ע' נפש שיצאו למצרים.

והנה יעקב ירד למצרים, כי כבר הודעתך, איך הוא יוצא מיסוד דאבא. וכשבא גלות מצרים, שנסתלקו המוחין למעלה, ונתעלמו. ואז יעקב, שהוא המוחין דאבא, ובני ישראל שהם אלו החסדים הנ"ל, עלו למעלה. וכאשר עלו עברו דרך הגרון שהוא מצרים, שהוא סוד גלות מצרים.

ואמנם, אע"פ שג"כ באין נשמות מן החסדים המכוסים, עכ"ז אין הסתלקות ניכר במכוסים, כי תמיד הם מכוסים ונעלמים, ואינו ניכר אלא בחסדים המגולים תחלה, ועתה נעלמים ומתכסים בהם ניכר הגלות והעלם, כי נשאר סתומים ומכוסים כבראשונה. ולכן הגלות אינו ניכר, אלא בע' נפש הנקרא ישראל לבד.

ואמנם כשיצאו מן הגרון ונתפשטו בו"א, אז כתיב, ויסעו בני ישראל כשש מאות אלף רגלי העם, והטעם, כי כשנתגלגלו אלו הע' נפש החסדים המגולים, וירדו למטה ביסוד עד מלכות ג"כ שהוא א"י, אז חזרו לעלות, כנודע כי ע"י ההכאה ביסוד, הם חוזרים להעלות למעלה, ובוקעים היסוד דאמא הסותם החסדים, ונבקע היסוד ומתגלים החסדים הסתומים ג"כ.

הגהות ומראה מקומות

שער ל"ג: שער האונאה פרק ג'. שער ההקומות דף קצג. שער המצות פרשת לך לך. שער הפסוקים ספר ישעיה סימן ל"ח.

(י) שער הכונות ח"ב ענין הפסח דרוש א'. שער הפסוקים שמות דף ק"י ד"ה והנה ענין. (כ) להלן ספר ישעיה סימן ל"ח. ע"ח ח"ב

סוד תמר: ל)

דע, כי תמר שם אדני, בצירור כזה: אלף דל"ת נו"ן יו"ד גימטריא תרע"א, וכשתסיר שם ייא"י שהוא מס"ג, ישאר תמר. מ) וזהו הבה לשון הזמנה, ר"ל: הכן עצמך לקבל מוחין, כי חמיך שהוא גימטריא החכמה, עולה תמנתה, ר"ל: להשפיע לז"א, הנקרא ת"ם, להעלהו לקבל נת"ה, שהם קס"א קנ"א קמ"ג. גם ת"ן גימטריא יו"ד היות דמ"ה דו"א, וז"ש עולה תמנתה, ולא אמר לתמנת, שהיה נראה שעולה מאליו, ונאמר חמיך שהוא אבא מעלה (ז"א) לנת"ה שהיא אמא כנ"ל, או ותסר בגדי אלמנותה לעלות גם היא. ובגדיה, היינו בסוד נקודה מאחורי היסוד. גם בגדיה הוא שהפשיטה לבוש מסבא מעליה, ואז פשטה ג"כ תואר שם אלמנה, שהוא א', א"ד, אר"ג, אדנ"י, גימטריא אלמנה, וזהו ג"כ בגדי אלמנותה י' אותיות.

ותכס בצעיף:

והוא, כי צעיף גימטריא ר"ן, והוא סוד ג' שמות ע"ב שבג' אבות, שכ"א יש לו ע"ב, וי' אותיות, ד' השורש, גימטריא צעיף.

ותשב בפתח עינים:

שהם ז' עינים, חג"ת נהי"מ, על אבן אחת, שהוא הנקרא שם ב"ן, והכוונה, שעלתה עד המלכות דחכמה, וז"ש אחר כך על דרך תמנתה, ר"ל עליו ממש, לקחת גם היא המוחין.

ויחשבה לזונה:

כתרגומו, נפקת ברא, כי לפעמים שם אדני דבריאה, עולה לזיווג אצילות. וחשב יהודה

וז"ס קריעת ים סוף, יסוד דאמא, הנקרא י"ס, סופא דדרגין דילה, ועתה ניכר התועלת הנמשך לכל החסדים כולם, ולכן יצאו כל החסדים כולם ממצרים, שהם ת"ר אלף, שהם ר"ק מחדד עד יסוד, אשר בהן מתפשטין החסדים, וכולם מתקבצים ביסוד, וכל א' כלולה מק' אלף, לכן היה מספר ת"ר אלף. ואז משם הלכו בני ישראל ארצה כנען, שהוא סוד רחל, הנקרא ארץ, הנתונה תחלה ביד כנען שהם החיצונים, והם סוד החסדים המגולין ההולכין ונכנסין בנוקבא, ובנין ומתקנים אותה, כי כל בנינה ע"י אלו החסדים.

הנה צריך לבאר קושיא א', שנראה לפום ריהטא, כי א"כ מצרים היא יותר עליונה, כי היא בגרון של ז"א, וא"י שהיא רחל יותר למטה, וא"כ איך אמר הכתוב עלו זה בנגב, וכן אמר רדו שמה. והענין, דע, כי אין עליה וירידה רק במעלות המדרגות כ) וזה מבואר בסוד יוצר אור ובורא חושך, כי הבריאה להיותה סתומה, נקראת חושך, והיא גרועה מן היצירה המגולה הנקרא אור. וזהו סוד שביארנו, עליונים למטה ותחתונים למעלה וכו', כי אדרבה מקום מגולה נקרא עליה, ומקום הסתום נקרא ירידה, שהוא מניעות אור. ובפרט כשמסתלקין ומתעלין בגרון, שאז הוא חסרון האור למטה. גם ענין אחר, כי כאשר ירדו המוחין וחוזרין בגרון, תכליתם להיות אורם יורד להם ממעלה למטה, וזהו נקרא ירידה. אמנם אחר צאת החסדים ונפלו ביסוד, אז נקרא עליה, כי חוזרים הם לעלות ממטה למעלה. ובוה תבין סוד עליה לא"י, כי בני ישראל, אלו החסדים המגולים שעלו מהיסוד ולמעלה בחזה דו"א, ומשם נכנסין לארץ שהיא הנוקבא. אך בהיותם שם בגרון כל תכליתם אינו אלא דרך הירידה. אך כניסתן לא"י, הוא סוד עליה כמ"ש.

הנהות ומראה מקומות

סימן ל"ח. שער ההקדמות דף שע"ד ט"ב ד"ה ונבאר סוד תמר. מ) בדפו"י נ"כ עיין במאורות נתן בביאור כנוי תמר.

כ) ע"ח ח"א שער א"א סוף פרק ח'.
ל) ע"ח ח"א שער י"ח: רפ"ח נצוצין פ"ה. ספר הלקטים וישב בפסוק ויאמר יהודה לתמר. ישעיה

עולה ב"פ יסוד. ושמו חירה, ה"ר ח"י, יסוד ח"י העולמים, וה"ר היינו עטרת היסוד. גם הרה"ה גימטריא רי"ג, כמנין הצדיק עם אותיות.

ותקשור על ידו שני:

(ב) דע, כי ער השחית יותר מאונן, חדא דהשחית בידו, ועוד כי לא היה מחמת סבה, רק מחמת עבירה. ואונן לא היה, רק כי ידע כי לא לו יהיה הזרע. וגם לא היה, רק אם בא אל אשת אחיו, ושחת ארצה. ולזה יהודה חשב, שלא היה צריך רק להביא את ער. ועוד, בעבור שער הניח בה רוחא, דהיינו ג) אין אשה כורתת ברית, אלא למי שעשאה כלי, כי הואיל וכוננתו היה רק שלא תתעבר, אם כן בוודאי הואיל ואין אשה מתעברת מביאה ראשונה, ד) לא שחת זרעו בפ"א. אבל אונן תמיד השחית זרעו, כי כבר היתה בעולה, והיה אם בא תמיד שיחת זרעו ארצה. ומ"מ בעבור שאונן עשה בה מאמר, ודבק בה רוחא ע"י קידושין, שבו ג"כ מדבקין רוחא. וכשבא לצאת, הנכנס ראשון יצא אחרון, ופרץ היה ער, וזרח אונן. וזרח נתן ידו לאמר, כי כיון שלא היה משחית זרעו בידו, היה רוצה לצאת ראשונה ליקח הבכורה שהוא עדיף, והמילדת קשרה על ידו שני, דמ"מ הוא כמי ששפך דמים ואינו טוב לגמרי, וכיון שכן, ראוי שיצא ג"כ ער בראשונה, ומה פרצת עליך פרץ, שנתחזקת, כמשל השפופרת הנ"ל, מי שנכנס ראשון יצא אחרון.

שהיא היתה מבריאה, שהיצירה היה בגדי אלמנותה. ולא ידע כי כלתו היא, כלת ר' היא. שהיתה מלכות דאצילות המקננת בבריאה, שבגדי אלמנותה הוא בריאה.

ויט אליה:

כדי שתבא לפניו פב"פ, ונעשה פרצוף, שהיא הוי"ה דשם ב"ן, וזהו ר"ת "נא "אבא "אליך. אז ותאמר מ"ה תתן לי, שהיתה רוצה לקבל חסדים דשם מ"ה, למתק ה"ג ה"פ אלקים, רומזים בר"ת "תתן "לי. עוד אמרה לו ברמז, כי אני שם אדני, ושם מ"ה תתן לי, שיהיה גימטריא נ"ס, לצאת מהגלות המר, הנקרא תמר במרירות. והשיב, אנכי אשלח גדי עזים שהוא סמא"ל מן העולם. א)

ויאמר מ"ה הערבון אשר אתן לך:

שם מ"ה, כי תחלה מקבלת הלבושים, ואחר כך המוחין עצמם. ואמרה חותם, גימטריא תנ"ה. (שאה"י האור כולל בהם) ופתילך, גימטריא תקמ"ו, גימטריא חותם, ושם הויה ואדני עמהם. ומטך, הוא שם מ"ה עם י' אותיות שלו, גימטריא מטה. מיד ויבא אליה, ונעשה הזיווג.

ותלבש בגדי וכו':

כי חזרה בסוד נקודה, ובסוד האלמנה. וישלח יהודה וגו', העדולמי: שהוא יסוד, ולא מצאה, שהיתה בסוד נקודה, וזהו העדולמי יסוד ז"א, שבו מלוכש יסוד אבא, ועדולמי

פ ר ש ת מ ק י

ויהי מקץ שנתיים ימים:

תש"ל. וכללות ו' אותיות שס"ה שס"ה, גימטריא השל"ה, כמנין אדני פשוט ומלואו, עולה תרע"א וס"ה, גימטריא תשל"ו, והוא נקרא קץ הימין למעלה.

הנה שנתיים ימים, גימטריא תש"ל. ר"ל: כי בכל שנה שס"ה ימים, וב"פ שס"ה, הוא

הגהות ומראה מקומות

- (א) ספר הלקוטים וישב בפסוק ויגד לתמר לאמר.
 (ב) ספר הלקוטים וישב בפסוק ויהי בלדתה.
 (ג) סנהדרין דף כ"ב ע"ב.
 (ד) יבמות דף לד עמוד א'.

שבע פרות הבריאות:

אתה תהיה על ביתי ועל פיך ישק
כל עמי רק הכסא אגדל ממך:

פירוש, שאני נקרא מלך בסוד פרעה, ואתה משנה לת"ת, א"כ הכסא אגדל ממך, וזהו וירכב אותו במרכבת המשנה, בסוד יוסף נער מטטרו"ן.

הן ז' היכלות דבריא, בריאות דייקא. וז' פרות אחרות, ז' היכלות דיצירה, רעות מראה, כי ביצירה יש טוב ורע, עץ הרעת טר"ר, לכן כתיב על שפת היאור, ולא ביאור ממש.

שבע שבלים בריאות וטובות:

לכו אל יוסף אשר יאמר לכם תעשו:

ארז"ל (ג) שמל אותם יוסף. סוד הרבר דעכי כבר הודעתך, כי אותן ק"ל שנה שהיו ישראל במצרים קודם לידת מרעה, היה להציל אותן נצוצי קרי של אדה"ר, לכן גידונו בעבודה קשה, כדי לצרפן וללבנן. גם הודעתך, כי נצוצים אלו באו תחלה ברוד המבול דודר הפלגה, (ס) וגם הם חטאו בעון האדם, והיו משחיתים את זרעם כנודע, והנה אותן נצוצים שהיו בני בניהם של אדם, אשר יצאו ברוד המבול, היו בסוד מצרים שמל יוסף להחזירם אל הקדושה, בסוד ברית העליון, לפי שיצאו משם בסוד קרי. וז"ש, ואת העם העביר לערים מקצה גבול מצרים, כי אלו שהעביר יוסף, הם אותן שמל, וטלטלם לצרפם וללבנם, ואלו הם הערב רב. וז"ש, הנה עם בני ישראל רב ועצום ממנו, כי מתחלה אמר עם בני ישראל, ואחר כך אמר ויקוצו מפני בני ישראל, וסוד הענין, כי הלא (כבר) (עברים) היו אותן שנמולו, והיו בעריהן נוהגין מנהג ישראל. וגם יעקב ארז"ל שהיה במצרים מגייר גרים (ע) וכל אלו היו נוהגין מנהג ישראל. אמנם ראה פרעה את אלו הנקרא עם בניי, (ואינם ישראל) עצמן, וזהו הנה עם בני ישראל וכו', וזהו ויאמר אל עמו וכו', (כי גם) אלו היו מצרים, אלא שלא היו עמו של פרעה, אלא עם בני ישראל. לכן אמר ויאמר אל עמו, אל המצרים האחרים, שלא היו עם בני ישראל. ואחר כך ויקוצו מפני בני ישראל, שהם ישראל עצמן, ובזות תבין קצת טעם, למה גלו ישראל למצרים, הכל

ג"כ מבחי' בריאה, ופרעה מלכות ראצילות, דתמן כל נהורין אתפריעו. והיאור היא בריאה, ששם מתלבשת המלכות, וי"ב בקד אשר הים עומד עליהם, וזהו עומד על היאור. גם יאור הוא הארת יסוד ראצילות, נהר המשפיע בפרעה, והוא קנה הנזכר בשבליים, קנה עם הכולל גימטריא יוסף.

ותאכלנה הפרות:

הנה כבר ידעת, כי כל הרעב וכל הגזירות, באים מצד הנוקבא, בהיותה שלטא על דכורא, ואברה ח"ו מיתוקה, והוא הוי"ה הפוכה שלא כסדרה. לכן רמו הכתוב בר"ת שבע הפרות "יפות" המראה "והבריאות, היה"ו, שהנוקבא שלטא על דכורא, ה' נוקבא על י' דכורא, ה' על ו'. לכן בא הרעב, וזו מצד עונות, שמעוררין דינין דנוקבא, הנקראת אשה. וזו "את" שבע הפרות, ר"ת אשה, אשר מצדה בא הרעב.

שבע גדול:

דע, כי הג' אבות שהם ש', בכ"א מהן שם ע"ב, בחי' חסד. אבל רעב, הן אותיות בר"ע, שהוא מגבורה שם אלהים, וע"ב אחורים דהוי"ה, ור' אלהים ברבוע, כמבואר בדרוש אמרפל. (מהרח"ו ז"ל) והיה האוכל לפקדון לארץ: יסוד דמלכות, לשבע שני הרעב: לתת מזון לז' שנים, שהם יצירה ועשיה, הנרמו ברעות.

הגהות ומראה מקומות

(ג) מדרש דבה מקץ פרשה צ' וצ"א. ילקוט מקץ רמו קמ"ת. (ס) שער הכונות ענין הפסח דרוש א'. (ע) מדר' בראשית פרשה פ"ד.

בשביל ניצוצות אלו, שקלטה ערות מצרים
(והבן. ג)

ו"ש, וגם ערב רב עלה אתם, כי אלו הם
סוד הערב רב, שנתערבו ניצוצין דקדושה
במצרים, לכן רצה משה להעלותם. אך הקב"ה
ראה, שהנה עדיין לא היו מתוקנין וראויין,
ולא היה רוצה להוציאן עדיין, אמנם ב' מינים
היו, ואלו נקראים ערב רב, ויש ערב קטן
כנזכר בזהר פרשת תשא, שאית ערב רב ואית
ערב זעיר כנזכר בזהר (ע) בסוד בין הערבים
ואלו הם הערב רב שיצאו מדעת העליון, הנקרא
רב. ולא מצד היסוד, הנקרא קטן. לכן ערב
ר"ב גימטריא דע"ת, ואלו הם שחטאו וקצצו

למעלה, בסוד עם קשה עורף שבפרשת עקב,
ע"ש בסוד ד' דאח"ד.

מזמרת הארץ:

גימטריא תרפ"ז, והם: ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן.
קס"א, קנ"א, קמ"ג. גימטריא תרפ"ז, והם סוד
אשה כי תזריע, והבן.

סוד הגביע של יוסף:

כי יוסף הוא ביסוד, שבו ת"ה, וכל חסד
נקרא טוב, שנאמר אך טוב וחסד וכ'. והנה
ה"פ טוב גימטריא גביע. וזלעד"ה, כי ג"כ עולה
מילה, שהוא היסוד.

פ ר ש ת ו י ג ש

ויגש אליו יהודה:

והיה בתבואות ונתתם חמישית לפרעה
וארבע הידות:

מלכות נגש ליסוד שהוא יוסף, וכן אמרו
בזהר כי הנה המלכים נועדו. ב"י אדני: הם
י"ב צרופי הוי"ה. ידבר נא עבדך: כי היא
נאצלת ממנו ועבד לו.

ויותר הוא לבדו לאמו:

הכוונה, כי הוא המ"נ שלה, א"כ נותר
בודאי לאמו. ואביו אהבו: כי עתה היה משמש
במקום צדיק עליון יוסף יסוד, לכן בנימין
נקרא ג"כ צדיק.

יש לנו אב זקן:

זה אבא, אב זקן, גימטריא קס"א דאמא.
וילד קטן, ילד גימטריא מ"ה ע"ה, זה ז"א.

הגהות ומראה מקומות

ע"ח ח"ב שער הנסירה פ"ב. שער הארת המוחין פ"ז.
שער הכוונות דף קט"ז ט"א ד"ה באומרו. שם דרושי
הלילה דרוש י'.

ז' שער מאמרי רשב"י זיע"א דף רנ"א ד"ה
והנה.

ג) שער הפסוקים שמות דף ק"ג ד"ה ודע.
ד) זהו ח"ב דף קצ"א: ובוהר ע"פ הסולם מן
אות ס' עד אות ס"ד.
ה) שער רוח הקודש דף קי"ד ט"ב יחוד ד.
שער הפסוקים ויגש דף צ"ז ט"א ד"ה והיה בתבואת.

סוד ה"ג, וכשמתגבר הדין או רואה דם בהם, ז"ש ידיכם דמים מלאו. אמנם ב' דמים הן, כמבואר כי כשהא' של שם המילוי דאלפין שבתוך הוא"ו, עולה ומסתלק ממנו, ועולה אל הבינה, אזי הם ב' דמים: א' הוא של מילוי אלפין העולה מ"ה, ונשאר מ"ד דם. גם שם אהיה בריבוע: א', א"ה, אה"י, אה"י"ה, עולה דם וזהו דמים. והנה ב"פ דם, שהם ב' דמים, גימטריא פ"ח, וזהו שמרני מידי פ"ח, כי בידיים הנ"ל יעשו פ"ח, שהם ב' דמים הנ"ל.

ביד שמאל, וכין ביד ימין הם ה"ח. הם סוד ה' אותיות מנצפ"ך, והם כפולים, הרי הם י', נגד י' אצבעות. ואלו נתהוו במקום רחם יסוד הבינה, ומהם נתהוו סוד הכלי של בינה, להכניס מ"נ בהם. וזהו ונתתם חמישית לפרעה, שהיא הבינה פרעה כנודע, אך ארבע הידות יהיה לכם. וזה הענין הוא ג"כ במלכות, כי הב' ידות דבינה נכללין כא', והם סוד כלי מ"נ במלכות, עיד יש ד' ידות אחרים, ב' של ז"א, וב' של נוקבא. אמנם העולה מזה, כי ידים אלו הם

פרשת ויחי

ויחי יעקב שבע עשרה שנה:

והיה למטה מן המטה, כי לא היה בעלה דמטרוניתא. אבל בשעת פטירתו, נתעלה וישב על המטה, ונקרא ישראל, ועלה על המטה, וזהו ויתחזק ישראל. והנה ארז"ל, (ע) ד' דברים צריכין חיזוק, ומורה ד' מוחין, כמ"ש במקומו. והנה משה גימטריא ג' פעמים חוק, שהוא נגד ג' מיני מוחין: עיבור, יניקה, גדלות. לכן עתה שזכה יעקב למדרגת משה, נאמר ויתחזק ישראל.

פירוש י"ו, כמנין טוב. והרע של אדה"ר ק"ל שנה, לא היה ליעקב שלום ושלוח בהם, והנותר הם חיי יעקב וק"ל מעט ורעים.

ויתחזק ישראל:

יש לדקדק, למה קראו יעקב, ואחר כך ישראל. דע, כי בקטנות נקרא ז"א יעקב, כמ"ש מי יקום יעקב כי קטן הוא. וחולה גימטריא מ"ט, שם מ"ה ד' אותיות. לכן היה חולה, כי חסר ממנו הארת זה השם, ואין בו מוחין. וז"ש כי חולת אהב"ה, גימטריא אח"ה, שהוא שם היוצא משם מ"ה, יא"א. וזש"ה, הלא א"ל אח"ד בראנו, כי שם היוצא משם ס"ג, יא"י, ג' יודין וא', גימטריא א"ל. (ס) ואחד היוצא משם מ"ה בראנו, ויעקב חולה שאין בו המוחין. ומי הוא המעורר, הנה בנך יוסף, כי כשהוא מתעורר עולה עד הרעת, ומעורר הטפה, והוא יורד מהמוחין. ואז ויתחזק ישראל, שנתגדל להיות ראש. ומשה זכה בחייו, מה שזכה ישראל אחד מיתה, לכן היה יעקב קטן בחייו.

אל שדי נראה אלי בלון:

כאן נדמו משה ואהרן, שהוא א"ל שדי גימטריא משה, נרא"ה אותיות אהר"ן.

ראובן:

גימטריא גרון, ג' מיני מוחין דאלקים שבגרון, כנודע.

אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי:

כבר ידעת מ"ש בוהר, כי אם האדם יש

הגהות ומראה מקומות

(ס) זהר ח"ג דף רמו: ובוהר ע"פ הסולם רע"מ אות תרמ"ו. (ע) שבת פח.

ראובן בכורי אתה:

הנה קין הוא הבכור, בנו של אדם הראשון, והיה יעקב רוצה, שיקח ראובן הבכורה של קין, סוד הלא אם תיטיב שאת וכו', כמ"ש בזהר. וז"ש בלאה, ותקרא שמו ראובן, פירשו רז"ל (צ) רא"ו ב"ן הראשון שנברא בעולם הוא קין, שהוא ראובן בן אדם הראשון. וכשחטא ראובן, נסתלקה ממנו, ונתנה ליתרו, כי ביתרו נתקנה נשמת קין כנודע (ק) וזהו ראובן בכורי אתה, אבל יתר שאת, ר"ל יתרו נטל הבכורה הנקרא שאת, ואם אתה היית זוכה היית נוטלה, ועיין בספר הגלגולים. (ר)

ראובן בכורי אתה:

כבר ידעת, כי ראובן גלגול קין, וז"ש רא"ו ב"ן, ראו ברא קדמאה דאושיד דמא בעלמא, ותיקון זה בענין הריגת יוסף, שרצה להשיבו אל אביו. אבל בחזרת תאומתו לא תיקן, וז"ש ראובן בכורי אתה, וראוי לכהונה ולבכורה ולמלכות, ומה אעשה שחללת משכבי אביך בב' תאומתו, (ש) ולא יש תיקון כ"א יתרו, שהוא נרמז ביתר עז, שיתר פרשה אחת בתורה, הנקראת עז, כד"א ה' עז לעמו יתן. ויתר שאת, אותיות אשת, הוא יתן התאומה יתירה לבעלה.

גור אריה יהודה:

כל הבחי' שבאריה הם הגבורות, וכן עולה אריה גבורה, גימטריא ר"ו. וכן גור, מלשון מגור מסביב, כי הם הגבורות שהם המורא.

לו זכות, וחושב בטוב בשעת הזווג, אזי הקב"ה מזמן לו נשמה טובה. ואם הוא חוטא וחושב ברע, אזי הקב"ה נותן לו נשמה רעה מסטרא אחרא. לכן יש צלם א' למעלה מראשו בשעת תשמיש, דוגמת הנולד, אם יהיה ננס, גבור, ארוך, חלוש, חכם, שוטה, עני, וכדומה. ואם האדם היה לו זכות, היה רואה אותו. ולכן ארז"ל, ראיתי בני עליה והמה מועטין, כי אותן שהם מאצילות הנקרא עליה, חפשתי ולא מצאתי. והנה בשעה שנזדווג יעקב עם בלהה, ירדו אז טפות הקרושה, ומה שירד, שוב אינו עולה. והנה כשבלבל ראובן יצועי אביו, אז אותן הטפות נכנסו בבטן אסנת, וילדה אפרים ומנשה. וז"ש, אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי, כי זה היה בבטן לאה, לכן הם נקראים שלי. אך ומולדתך אשר הולדת אחריהם לך יהיו, ע"פ מחשבתך ומעשיך כאשר תהיה ראוי. וז"ש ויהי בשכון ישראל בארץ ההיא וגו', וישמע ישראל, פירושו: הבין ישראל, כי אותו ענין לא היה עושה ראובן, כי אם שליח מאתו יתברך, ולא שהיה כוונתו לבלבל יצועי אביו, לכן אמר ויהיו בני ישראל שנים עשר ולא י"ד.

"ביום ההוא" לאמר:

ר"ת הב"ל, כי (משה) (אפרים) בגלגול הבל. והנה יעקב הקדים אפרים למנשה, וכן משה שהוא בגלגול הבל, שמו בדגלים לפני מנשה. וז"ש ביום ההוא לאמר ר"ת הבל, ר"ל ע"י הבל שהוא משה, ישימך אפרים לפני מנשה בדגלים. ישימך אלהים כאפרים וכמנשה ר"ת גימטריא ל"ז, כמנין הבל, מכאן רמז קדימת הבל לקין הבכור. (פ)

הגהות ומראה מקומות

קין. קית. שער הפסוקים פרשת בראשית בפסוק כי שבעתים יקם קין. פרשת ויחי סימן מ"ט. פרשת יתרו סימן י"ח. שער הגלגולים הקדמה ל"ב הקדמה ל"ו. (ר) פרק כ"ט ופרק ל"ה.

(ש) בדפו"י כתוב הגה"ה נראה שצ"ל בתאומתו

הב'.

(פ) שער הפסוקים פרשת בראשית דף כ"ד בפסוק ותוסף ללדת את אחיו. פרשת ויחי בפסוק ויברכם ביום ההוא. פרשת יתרו בפסוק ויאמר אל משה.

(צ) ברכות ז: שער הפסוקים פרשת ויחי סימן מ"ט בפסוק ראובן בכורי אתה.

(ק) רע"מ פרשת פנחס רטז: ת"ז תקון ס"ט דף

אמר בני. וזהו שנפלו לבריאה ונתקן עם יהודה. וזהו בני עלית אתה, שאתה בחי ב"ן, שהיא בחי המלכות, עלית ותקנת זאת. אבל עוד ירדו מהרפ"ח אלו למטה יותר, וזהו כרע שהוא ביצירה, ששם בחי ו"ק כנודע, ונפלו עד הכרעים שביצירה היינו נ"ה, וזהו כרע. רבץ (כאריה) הוא מה שנפל בעשיה, ששם הוא תחת רגליו למטה, וזהו רבץ תחת מרגלותיו. כאריה על בחי היצירה, ששם הוא בחי א"ל פשוט ובמלוי, שעולה רי"ו, וז"ש כאריה, כי א"ל ואל"ף למ"ד, עולה גימטריא אריה, והוא ביצירה ואמר כלביא, על מה שנפל בעשיה, כי שם בחינת מ"ב שהוא בגבורה, בחשבון לבי"א עם הכולל, דשם מ"ב.

וכ"ז לא נתקן אז ע"י יהודה, אלא מ"י יקימנו, והוא נעמי, שהיא מבחינת הנועם דאמא אהיה דידוין, עם הזווג שעשתה רות עם בועז, ונתקנו כל העולמות אז, כי בחינת בועז הוא בחינת יהודה ממש, שהוא המלכות הנקראת עוז לעמו יתן, וזהו בו עז. ומחלון וכליון, הם ער ואונן, ועובד בא לעבוד את האדמה, ולהסיר הקוצים מעליה לתקן הכל. וז"ש בסבא משפטים קנ"ב, וע"ד אקרי עובר, דפלא ועבר לקב"ה, ונפיק מגו חקלא בישין דגובין בישין, דהיינו שהסיר הקליפות שנתאחזו בה, וז"ש מ"י יקימנו, וע"כ בשמע אנו ממשיכין עליה מע' גדולה, דהיינו מ"י, (ז"ת) מאמא עילאה, אל הש"ם שעולה ב"ן, עם רפ"ח, כי אין מי שיתקן זה, אלא מ"י, וז"ש מ"י יקימנו, שבכל יום אין אנו מעלין אותה אלא עד הבריאה, לכן אנו אומרים ק"ש ביוצר אור, שהוא תיקון הבריאה.

עד כי יבא שילה:

הנה שילה ומשה שניהן שוין בגימטריא, כי משיח בן דוד הוא נקרא שילה, וגם מצינו שמש"ח הוא סוד משה. והנה סוד הדברים ממה

לכן לא נאמר גור, אלא ביצחק, ולא בשאר אבות. שאמר לו הש"י, גור בארץ הזאת. וליעקב נאמר, וישב יעקב בארץ מגורי אביו, כי הגבורות הם בנין המלכות שהיא הארץ, וזהו בארץ מגורי אביו, שהוא יצחק, שהוא בחי גבורות.

והנה המלכות היא ה' אחרונה שבשם, שהיא רביעית, לכן יש בה ד' ההי"ן, כי ד' כולל מד', ובה שם ב"ן, שהוא שם הדי', וידוע כי ג' גבורות ממותקות בגי' המגולים, וכל גבורה היא שם הוי"ה, וכל חסד הוא שם הוי"ה, הרי הם ו היות ג' בני"ם. ועוד ב' גבורות שאינם ממותקות, והם ב' היות אחרות, הרי הם ב"ן ד', הרי ד' בני"ם גימטריא גור, וכן עולה יצחק עם הכולל. (צ)

ואריה הוא בחי רי"ו, מן הרפ"ח ניצוצין שנפלו דהיינו הע"ב, וס"ג עם י' אותיות, ומ"ה וכ"ו, ג"פ ע"ב הרי רי"ו. הרי ב' בחי הגבורה: א' בחי גור, וא' בחי אריה. וכל אלו הבחי הם ביהודה, שהוא בחי המלכות, אותיות יה"י, הוא רי"ו דע"ב ס"ג מ"ה. ואותיות ד' ה', הוא בחי הגור דהיינו הדי' בני"ם כנ"ל, כי ה' הוא ב"ן, וד' ה' כלומר הדי' בני"ם. וז"ש גור אריה יהודה, כי ב' בחי אלו גור ואריה, הם ביהודה, שהיא המלכות, כי שם נפלו הרפ"ח ניצוצין. לכן בשמע אנו מעלין הרי"ו הוזה שהיא במלכות למעלה. (ק)

והרי הניצוצין היו בחי רפ"ח, כשהיו עדיין פורחין קודם שירדו למטה, וזהו מרחפת: ר"ת, מ"ת רפ"ח, כי רח"פ הוא ג"כ בחי שהיו פורחין, מלשון על גזליו ירחף, וכן פר"ח. ואחר שנפלו בעמקי הקליפות, נעשו טרף, כי עם טרף אותם החיצונים, כל המוסיף גורע, כי עם הקליפה שנתחברו בהם, נעשו מן הרפ"ח טרף, וזהו מטרף בני עלית. וזה כשנפלו בבריאה, ושם הוא בשר בשדה, טרפה דהיינו אבר שנתדלדל מן החי. ולפי שהוא בחי ב"ן, לכן

הגהות ומראה מקומות

(צ) לעיל פרשת וישב דף ק"ג ט"א ד"ה גם ט"א. (ק) שער הכוונות ענין קריאת שמע דף קמ"ו ט"א ד"ה וביאור הענין הוא. מע"ח שער הק"ש פרק ט.

שהודעתין בחטא אדה"ר, צ) כי תחילה היה לו נר"ג מן בי"ע, אחר כך נפש ממלכות דאצילות, ורוח מז"א, ונשמה מאמא, וחיה מאבא, ואז היה כולל כל הנשמות וכל העולמות כנוכר בזוהר, והנה כשחטא, נתמעט קומתו עד ק' אמה כמבואר. י) אמנם משה תקן הרבה מחטאו של אדם הראשון, וזכה עד בינה דאצילות, ופירוש הדברים, שהיה לו כל הבחינות הנ"ל מעשיה עד ז"א דאצילות, והיה לו רוח דאצילות, ואני מסופק, אם היה לו גם נשמה דאצילות ולא חיה, או אם נאמר שרוח לבדו היה לו וחסרו נשמה וחיה. אכן הפירוש הא' נלענ"ד יותר, באופן, כי משיח ב"ד לעתיה, יהיה בו אותו חיה שלא זכה אליה משה. וא"כ המשיח הוא משה עצמו, בסוד כימי צאתך ממצרים, רק שהיא נשמה לנשמה שלו, לכן נאמר, אז ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד, יותר מאברהם ויצחק ויעקב ומשה, ואז יתקן מה שלא נשלם בגלגול משה, לכן שילה ומשה שניהם שווין. כ)

יששכר חמור גרם :

הנה כבר נודע, כי יעקב יצא מיסוד אבא. גם יששכר הוא מבחי' יעקב עצמו, שהוא בחי' התורה, אשר נובלת חכמה של מעלה תורה ק) לכן היה עוסק בתורה. גם אותו הזווג של אותה הלילה, היה מבחי' יעקב, כמ"ש וישכב בלילה הוא, ר"ל בחי' יעקב עצמו, לכן לא אמר ההוא, שמלת הוא קאי ליעקב שהוא דכורא, וקאי ללאה שהיא עלמא דאתכסיא

ונקרא הוא. והוא, כי הז"א יש לו ב' נקבות, לאה (עצם), ורחל (בשר). רחל נקרא עלמא דאתגליא, ולאה עלמא דאתכסיא. לכן לא אמר הכתוב וישכב עם לאה.

והענין, כי לאה בא מבינה, הנקרא גם כן עלמא דאתכסיא, כי הבינה נקרא אלקים, תסיד מ"י מאלקים שהם ג"ר דאמא, ישאר אלה בי"ק דאמא, שמהם יצאה לאה, (לכן נקרא אתכסיא).

לכן לפי שיעקב נובלת חכמה שלמעלה תורה, לכן גם יששכר היה לומד תורה. לכן בא נשמת יששכר בר' עקיבא, כי בעקיבא יש אותיות יעקב, לכן אמר ר' עקיבא, מי יתן לי ת"ח ואנשכנו כחמור, ז) ושאלו לו למה לא אמרת ככלב, ואמר לפי שהוא מניח עצם. והענין הוא, כי הוא מסוד אותו חמור, שכתוב בו חמור גרם, ותרגום גרם עצם. וכשם שיעקב היה לו ב' נשים, גם ר' עקיבא היה לו בת כלבא שבוע, נגד ניצוץ רחל, וגם היא היתה נקראת רחל כנוכר באבות דר' נתן, ר) וגם בתה היתה נקראת רחל, שעליה אמרו רז"ל, בגמרא ש) רחילא בתר רחילא אזלא. ואשת טורנוסרופס הרשע, היה בה ניצוץ לאה, לכן היה מ' שנה ע"ה. ואהר כך (בן מ' לבינה) עסק בתורה, כיששכר חמור גרם. גם בא יששכר בר"י בן זכאי, שהיה ג"כ בתחלה עוסק בפרקמטיא, ואחר כך למד כמו יששכר. ת) (יששכר "חמור גרם" רובץ, ר"ת חגי"ר דהוא שמשון חגי"ר היה. "רובץ" בין "המשפתיים" ר"ת רבה. וירא מנוחה זו נבואה, כמו ומנוחה לא מצאתי. כי טוב זו אשה, ושמה דלילה,

הנהרות ומראה מקומות

- ק) מדרש רבה בראשית י"ז ז', ע"ח ח"א שער הכללים סוף פרק א'.
- ז) פסחים מט: שער הפסוקים פרשת ויצא סימן ל' בפסוק וישכב עמה בלילה הוא.
- ר) סדק ו'. שער מאמרי רשב"י זיע"א מן דף ש"א ט"א ד"ה מאמר במדרש כל המשך המאמר. שער הגלגולים הקדמה ל"ד.
- ש) כתובות סג. ואשת טורנוסרופוס הרשע היא בע"ז. כ. נדרים נ: ת) ר"ה לא: סנהדרין מא.

- צ) שער הפסוקים בראשית סימן ב' דרוש ג'.
- שער הגלגולים הקדמה ל"א ל"ב ל"ג ל"ז.
- י) חגיגה יב. מדר' בראשית פרשה י"ט ועיין מדרש רבה ריש פרשת תזריע. ומדרש תנחומא תזריע ח'.
- כ) ע"ח ח"א שער ג': סדר האצילות למהרח"ו דף נ"א ט"א ד"ה ובהשתלם. ספר בית שער לכונות מן אות מ"א עד אות נ"ג. ילקוט ישעיה רמז קל"ח שער הפסוקים ויחי במסוק לא יסוד שבט.

החסדים המגולים הללו שעולין ע, הם המגדלין את יוסף, והי מ"ד שלו. ד)

בנות:

הם הב"ג וב"ש המגולין, להמתיק עם ה"ח הללו כנגדם עולות, שהם המ"ג לקבל מ"ה, וז"ש בנות כי הם במנין ב' היות כנ"ל בחסדים. צעדה הם שעולים לקבל מ"ה, וז"ש עלי שר"ה, כי הגבורה העליונה שביסוד שלה, הוא שם אב"ג ית"ן, עולה גימטריא שור. וגבורות התחתונים הם מתמתקים, לכן המתמתקין עולים נגד החסדים לקבל הארת מ"ה, ועולים על הגבורה ראשונה היינו שור כנ"ל. ה)

א"נ ב"ן דקאמר על היסוד דאמא, שבו הם ב' היות שעולים ב"ן, וידוע, כי החסדים דאמא, הם גבורות דאבא שבאו לכאן, בסוד חכם בבינה. וא"כ בחסד יש ד' היות דאבא ועולה רל"ב, ובגבורות יש ג' אה"ה דאמא, דיור"ן ההי"ן אלפי"ן, עולה תנ"ה, הרי פורת, כי תנ"ה ורל"ב עולה תרפ"ז, שהוא פורה ע"ה, וכל זה מתקבץ ביסוד היינו יוסף, ובן פורת עלי עין, אמר על יסוד אבא שבו, שהם ג"כ ב' היות הרי ב"ן, וידוע שהגבורות דאבא היו החסדים דאמא שבאו לכאן, בסוד והבן בחכמה, א"כ הרי ג"כ תנ"ה ורל"ב גימט' פורת, וכ"ז מקובץ ביסוד, דהיינו ביסוד ז"א, ועי"ז הוא פרה ורבה, וזהו עולה עין, כי בחי' תבונה הוי ע' גדולה דשמע, לפי שאמא עילאה שהיא בינה, היא מן ג"ה, ושם הכל דכורא, וזהו יר"ד שבשם, כי ה' דהיינו בינה, כלולה ביר"ד הכל דכורא. ותבונה הוי מן ז"ת כלול

שראה שיש בה ניצוץ קדושה א) מתמנה. ויט שכמו לסבול, שלקה וילפת בב' עמודי התוך בין כתפיו. ויהי למ"ס עובר, היינו סמ"ל שהיה עובר וטוחן בבית ע"א, וכל מעשה שמשון רמזו בכאן. ב)

בן פורת יוסף:

פורת בגימטריא תרפ"ז עם הכולל, והוא, כי יוסף יסוד דכורא, המחבר עם יסוד המלכות, ואז הכל מתחברין בו, שהם ד' היות רל"ב. וג' אהיה תנ"ה, והכל עולה תרפ"ז. וזה ענין שנקרא יוסף פותר חלומות, כנ"ל בפרשת וישב. ג)

בן פורת יוסף:

היסוד אין לו חסד, והוא גדל ופרה ורבה עם ב"ח המגולים שבנ"ה, שמכים אותם ביסוד, וזהו ב"ן, הב"ח הם ב' היות עולה ב"ן, ועי"ז פורת יוסף. ועוד יש לו ב"ן אחר, שהם ב"ש חסדים דת"ת המגולים, שמכים גם הם ביסוד, וכל שלישי הוא הויה, הרי ב"ן, וזהו שחזר לומר ב"ן פורת. וז"ש עלי עי"ן, כי בחסדים ג' בחי', וסימניהון נס"ע, וזהו: בכללות בראש הו"א, הם ה"ח, וכ"א כלול מ"ה, הרי ג'. אחר כך מתפשטים בו"א, א' בחסד, וא' בגבורה, הרי ב' היות, ושליש בת"ת, כל אלו הם מכוסים ביסוד אמא, ושליש הויה היא ח', הרי ס' מכוסים, היינו ב' היות ושליש. וב"ש הויה בת"ת הם מגולים, הרי ח"י, וב"ח דנ"ה ג"כ מגולים, הרי ב"ן וח"י הרי ע'. וז"ש עלי עי"ן, כי

הנהרות ומראה מקומות

ג) שער הפסוקים וישב דף צ"ב ט"א ד"ה ואמנם ענין הפתרון. שם ויחי בפסוק בן פורת יוסף. ד) ע"ה ח"ב שער ל"ג: שער האונאה פ"ג שער המצות פרשת לך. שער הפסוקים ישעיה סימן ל"ח להלן לקוטי תנ"ך ישעיה סימן ל"ח. שער ההקדמות דף קצג. ספר הלוקטים ויחי בפסוק בן פורת יוסף. ה) שער הגלגולים הקדמה כ"ג דף ס"ז ט"ב ושי"ג.

א) צ"ל מתמנע. ע"ה ח"א שער הכללים פ"ג. שער ההקדמות דף קפ"ט: ספר הלוקטים פרשת בהעלותך בפסוק על אודות אשה הכושית. ספר הלוקטים שופטים בפסוק ויהי איש אחד מצרעה. שער המצות פרשת שופטים דף קי"ח ט"ב ד"ה אבל המנע. ב) בדפ"י כתוב כאן הגה"ה וז"ל כל המוסגר בחצאי עגולים ליתא בכתי"י.

מי' הרי ע'. לכן ה"י שבשם ס"ג מתמלא ביר"ד, דאף דכורא הוא בחי' נוקבא כי י' כלול בה'. א"נ, לפי שיש בה ב' בחי' ביסוד, שיש בחי' זיווג לאה למעלה, ויש בה בחי' זיווג רחל לתתא. וזה, כשהגדיל מבחי' ו"ק לט', ונעשה מכל מדות ב' שלישים מדה אחת, ונעשה מב"ש עליונות דת"ת דעת. ושליש תחתון דת"ת עם שלישי העליון דיסוד, נעשה ת"ת. ונשארו ב"ש מיוסוד לעצמו, ואלו ב"ש התחתונים, הם בחי' היסוד המזווג עם רחל. ושליש דיסוד שעלה למעלה להצטרף עם ת"ת, הוי בחי' היסוד להזדווג עם לאה. והנה בן פורת יוסף, אמר על יסוד תחתון, המזווג עם רחל. ובן פורת עלי עין, אמר על בחי' היסוד העליון, המזווג עם לאה, שהוא על כל ע', שהם חסדים המגולים, שהם ב"ח נ"ה וב"ש דת"ת המגולים כנ"ל. ויסוד זה, אף כי הוא בשליש תחתון דת"ת, מעולה הוא על כל ע', בסוד הקמה הברית כנדע. וזהו עלי עין דקאמר.

ובנות שהם לאה ורחל, הב' בנות, כ"א כיהן צעדה ומתפשט כל שיעור קומה שלו, כי לפעמים לאה מתפשטת ונוטלת הכל, ולפעמים רחל. והנה כששניהם נכללין ונעשין א', אז זיווג הוי עם יסוד התחתון, וז"ש ב' בנות צעדה עלי שור, ומתפשטין עד למטה, עלי שור: כדי להזדווג עם שור, היינו יסוד התחתון יוסף, דכתיב בכור שורו הדר לו.

א"נ, לפי שביסוד היו ב' הגדלות, כי מעיקרא כשהיה ז"א בסוד ו"ק, היה היסוד שיעור רובע המדה (א) רוב הת"ת, ואחר כך כשמגדיל בסוד ט', נעשה היסוד ב"ש מדה, ועל הגדלה זו אמר בן פורת יוסף. ואחר כך כשבאו אליו המוחין, נעשה מדה שלימה כשיעור ת"ת. ועל הגדלה זו נאמר, שנשתרבב יוסף לכסות אמו מפני עשו, כי הוא מקומו של עשו למעלה, הוא בצד יעקב, וכמ"ש והנה עשו בא מצידו, אל תקרא מצידו, (בצירי) אלא מצידו (בחיריק), כי ידוע שיעקב יוצא מלפני ז"א,

מהארת יסוד אבא היוצאת לחוץ. ושם מצד יעקב, יוצא באלכסון עשו גם כן מהארה זו, לכן היה יצחק מקרב אותו. ויאהב יצחק את עשו, משום שהיה רואה מצד קדושה, לכן יצאו ממנו כמה חסידים.

הנה ראש רחל, יוצא בשליש עליון דת"ת ז"א, וצריך היסוד בסוד הקמת ברית להשתרבב למעלה, לכסות על ת"ת ז"א עצמו, שלא יהא עשו יונק ממנו, ולכסות על רחל שלא יהא בה אחיזה ח"ו, כי בנוקבא יש בה השש אחיזה ח"ו. אבל בז"א לא יש, רק שלא יהנה מאורו, הנה אין אור שיכסה ויפסוק ביניהם, אלא אור היסוד, כי הנה בית יוסף להבה, ובית עשו לקש. ועל הגדלה זו הב' אשר ביסוד אור חוזר, אמר בן פורת, שנשתרבב עלי עין של עשו. ועוד עלי עין, לכסות על רחל, כי עי"ן עולה ק"ל, גימטריא ה' היות, וידוע כי בנין רחל (מה"ג) שהם ה' היות, שעולים ק"ל מנין עי"ן, והכוונה שפרה ורבה, ונשתרבב והגדיל לכסות על אמו רחל, ועדיין צריך להודיע איך היא אמו.

בן פורת יוסף:

הנה יוסף בחי' דכורא, לכן יש לו נוקבא, וזו בנות צעדה עלי שור. אבל בנימין דרגא דנוקבא, לכן בנימין זאב יטרף מן המחול בפילגש, כי בנימין בחינת נוקבא. גם בא בתמורת דינה, שהיה ראוי שתלד רחל.

ויפוזו זרועי ידיו:

דע, כי ענין יציאת י' טיפין מיוסף הוא, כי כל טפה בסוד י', כנזכר בתקונים. וי' היא הטפה היורה כחץ מהקשת, וזו ותשב באיתן קשתו, לכן הקשת בג' גוונים, בסוד ג' יודי"ן שבשם. ונחלקה ה' לעשר, כדי שיוכלו לסבול י' הרוגי מלכות, ובאה מקום האצבעות ולא מהברית עצמו, כי לולי כן היתה הרעה רבה, וזה בשביל יעקב הנראה אליו, וזהו מידי אביר

הגהות ומראה מקומות

(א) צ"ל רובע. ע"ה ח"ב שער תיקון הנוקבא פ"ב כלל ט' דף קנ"ב ט"ב ד"ה ואמנם שיעור.

שוין. באופן שצריכין כריעה תחלה לכפוף קומתו, להוריד רגליו למטה, ואחר כך זקיפה לזקוף את המלכות למעלה עמו, וז"ש (ב) כל הכורע כורע בברוך.

יעקב. והנה אביר יעקב, אותיות רבי עקיבא, וזו מידי אביר יעקב, שאמרו רז"ל משמת ר' עקיבא, בטלו זרועות עולם, ת) שהוא היה זרוע שמאל דז"א, והבן זה.

ויעל עמו גם רכב:

ויאסוף רגליו אל המטה:

הענין, כי הקב"ה א"ל שישוב עמו לקברו, בסוד ואנכי אעלך גם עלה, עליה א' לקברו, ועליה ב' כאשר יצאו צבאות ה'.

דע, כי הלא הצדיק עולה בעת פטירתו עד אר"א להיות שם מ"נ א) ובוה נמצא כי אוסף רגליו אל המטה שהיא המלכות, ושאר גופו למעלה עם אר"א. ואחר שמתברך משם, יורד למטה, ונשאר תמיד בסוד מ"נ למלכות, יותר בשלימות ממה שהיה בחייו. אמנם עד"ו, הוא זיווג ת"ת ומלכות, כי הלא שיעור המלכות הוא בנה"י כנוכר, וא"כ כשרוצה (ז"א) להודווג, צריך שידחוק רגליו למטה מן המלכות, ותשאר המלכות למעלה בחצי גופו, במקום ראשי פרקים דנה"י שלו, ואז הוא כופף קומתו, ואז הם

וסוד גורן האטד

שע' שרים נעשו כגורן, ועשו לו אבל ז' ימים. וכאשר ראו יושבי כנען, אמרו אבל כבד זה למצרים, לשרו של מצרים, כי בשביל יעקב נעצר הרעב, וזהו אבל וכר'. (עי' זוהר סוף פרשת ויחי).

ט ע מ י ה מ צ ו ת

דיני האבילות ומציאתם, דע, כי האבילות הוא חזרת הז"א בסוד אלהים דקטנות, כי זו סיבת המיתה. והענין: כי כבר ידעת, כי האבילות נהגים ז' ימים, והענין, כי האדם יש לו נשמה פנימית ומקיף, דוגמת הצלם דז"א, כי צ' בחי' פנימית ול"מ הם ב' המקיפים (ב) וכבר ידעת, כי הל' הם ג' מקיפים, והמ' ד' מקיפים, שהם (נה"י) (חב"ד) וח"ב ח"ג (דדעת), הרי הם ז' מקיפים. ואדם בחיותו, יש לו את כלם. אמנם ל' ימים קודם שמת האדם, מסתלקים ממנו בחי' המקיפים, שהם צל על ראשו. וז"ש בזהר על פסוק עד שיפוח היום ונסו הצללים,

מצות קבורת המת, ושאר כל דיני האבילות הנוהגים:

סוד קבורת המת, ובפרט מי שהוא משורש קין, צריך שיכוונו הקוברים, שתתעכל כל אותה הזוחמא שנתערבה בנפשו בחטא אדם הראשון, שתתעכל בקרקע וישאר נקי. דמעה ממתקת ק"ך צירופי אלהים, כמנין דמעה, בכיה נמשכת ממילוי ס"ג, שהוא כמנין בכיה, ואז נמתקין ק"ך אלהים באחורי הז"א (עיין בליקוטי הורה בפרשת חיי שרה כי הוא ג"כ שייך למצוה זו וע"ש). (א)

חנהות ומראה מקומות

קא. קכ. קכג. קלו: תקיח קט"ו ט"א שורה ט"ו ושל"ב. שער ההקדמות דף שמי"א ט"א דרוש כ"ח קטן. שער הפסוקים ויחי דף ק' בסטוק ויכל יעקב. (א) שער המצות ויחי דף כ"א ד"ה ענין קבורת המת. (ב) ע"ת שער כ"ה פ"א.

ת) סוטה מט: ושם הגירסא זרועי תורה. (א) שער המצות דף ו' ט"א ד"ה והנה זה הוא. (ב) ברכות יב. זהר ח"א כד. קלב: ח"ב קכ. ח"ג רכט. רמב: רנו. ת"ו בהקדמה ת. תי"ח לג. לד: לה. לז: תכ"א מו: תכ"ב סה: סו: תקון ס"ט

רק אחר ז' ימי אבילות. כי הלא בנין ציון, הוא לתת כח אל המקיף לעמוד שם, ואם יבנה קודם שיבא שם המקיף, נמצא שאנו נותנין כח אל הטומאה האחוזה במת שישרה שם, ולא תלך משם. דוגמת הבונה בית, ואינו מזכיר עליו שמו יתברך, שרוחא מסאבא שרוי בגוה. אך אחר שאז בא המקיף, שאז מצוה לעשות ציון, כסא למקיף.

וזו פירש מלת אבל: כי הלי דאבל, הוא הלי דצלם. ואחר כך מה שמיותר בחי' המ' על הלי, הוא שהדעת נחלק בכאן לב', וזהו א"ב מאבל. כי בלי' הוא הא', שהוא הדעת. אך במ' נחלקים לב', ולכן לא נזכר רק אלו ה' בחי' כי אלו הם החילוקים שבין ל' ומ', ובשאר ה' שוים. גם אבל (במ"ק) גימטריא ר', שהוא ו' מקיפים, חב"ד חג"ת, ומה שהיה אותיות אלו, הם לטעם הנזכר, שמורה כי הא' של הלי' הוא שנים במ', וזהו אבל.

ואמנם כיון שמסתלקים אלו הבחי' מן המת כנודע, וכבר ידעת, כי אם מת א' מן משפחה, ידאגו כל המשפחה, א"כ היותר קרובים אליו אבלים, כי זה מורה, שמגיע להם היוזק. והענין: כי החלק שהם נאחזים בו באדם העליון, ונסתלק משם בחי' המוחין דא"א, ולא נשאר מהם רק בחי' הקטנות, כי כבר ידעת כי המוחים נקראים חיי המלך. והנה ביום ראשון נסתלק הכל, ולכן אסור האבל להניח תפילין ביום א', וז"ס אונן. אבל אחר כך מתחילים ליכנס המוחין, ומותר להניח התפילין, אבל אינם נגמרים ליכנס עד סיום ז' ימים. ואמנם כל זה במוחין דאמא, שמשם התפילין. אבל לא מוחא דאבא, ואינם נכנסים כל ז' ימי אבילות. (ולכן לא יניח תפילין דר"ת כל ז') וסימן ימותו ולא בחכמה, כי במקום מיתה אין חכמה.

ובענין השבת נבאר, כי יש ספק בדבר, אם בשבת נכנסים אותן של אבא, או לאו, ויש סברות לכאן ולכאן. וזהו שאבל נוהג דברים שבצנעה בשבת, כי מוחין דאבא תמיד מכוסין

כי הם ב' בחי': א' מאבא, וא' מאמא, כולם הם צל א'. ואמנם בעת פטירת אדם, חוזרים בו כולם יחד, כדי שיסבלו כלם כח המיתה וענשה, וז"ס תוסף רוחם יגועון. ואמנם בעת פטירת האדם, הנשמה והרוח הולכים עם המקיפים שלהם, במקום הראוי להם. ונפש עם ז' מקיפים שלה, שהוא ה"ם דצלם, כנודע כי יש צלם מנר"ן ח"י, ואמנם צלם של הנפש, נחלק לפנימי וחיצוני, והפנימי הוא הצי' דצלם, והוא הולך עם הגוף אל הקבר, ונפשו עליו תאבל. אך הצי' מקיפים של הנפש, שהם ל"ם דצלם, אלו נשארים בבית אבל, כי אינם יכולים להפרד כ"כ בנקל ממקום שנפרד ונפטר בו. וזה מה שאמרו רז"ל (א) כל ז' ימי האבל, באה נפש המת בביתו, והוא סוד המקיפים של הנפש. ואמנם הם הולכים ובאים, כי הם רוצים להיות בבית שמת המת ונפטר בו, גם רוצים להשתתף עם נפש הפנימית שבו, ולכן הולכות אל הקבר, וחוזרות לביתו. ואמנם בכל יום מ' ימי אבילות מסתלק מקיף א' מן המקיפים, ונשאר דבוק עם הנפש. וכך עושים עד ז' ימי אבילות, ומ' נשלמו כלם מלהסתלק, ומתקשרים עם הנפש בקבר, ולכן תיקנו ז' ימי אבילות, בעוד שעדיין נפש המת בבית אבל. ואמנם כאשר עדיין היו מקיפים בבית אבל, אז היו הקליפות נאחזות מאוד בנפש המת, כי במקיף אין להם אחיזה, ובכל יום מסתלק כח הקליפה, עד כלות ז' ימים, ואז אינו נשאר שם, רק מה שהוא בחי' הכרחי לישאר שם, בעוד שהבשר קיים, כדאיתא בזוהר. וזהו סבת עונש המת באלו ז' ימים, כי אין המקיף שומר הפנימית, וגם טומאת המת הוא לטעם זה, כי יש אחיזה אל החיצונים עמו מאוד, ואחר כך מתמעטת.

ואמנם מה שמתחיל מחלק המקיף לילך בקבר, הוא מהל' של הצלם, יום א' דעת, יום ב' בינה, יום ג' חכמה, ואז בג' ימים עיקר דין המת בקבר כנודע. ומשם ואילך, שהולך בחי' המ"ם של הצלם, אז מתמעטין הדינים. ולכן נהגין האשכנזים, שלא לעשות ציון על הקבר,

הנהות ומראה מקומות

(א) ירושלמי ורוקה. שער המצות ויחי דף כ"ב ט"א ד"ה ולבחי' אלו.

הגדלות, כדי שיוכל ליניק, ואז ראוי שיניח הפילין. והענין: כי הוא ביניקה, נקרא רביצה על הבנים, וסוד רביצה זו פירוש הוא, שיוודת למטה האם, ומשפלת עצמה, כדי שיוכל הו"א להניק ממקומו. אך בגדלות, הו"א עצמו עולה, ואינה יורדת. ואני מסופק אם זה שמעתי, או להיפך, כי הו"א בגדלותו אינו מגיע רק עד ת"ת דתבונה, אך ביניקה האם מגבהת אותו בין זרועותיה חריג כדי להניקו, כי שם מקום הדדים, ונמצא הוא גבוה כמו בשבת, ואין כאן מקום תפילין.

ואמנם דע, כי מה שאנו אומרים שמוחין דו"א מסתלקים ממנו, ר"ל: כי תמיד כאשר נכנסים בו אלו המוחין, הם נכנסים חסדים שבתוכו בדעת שלו, ואינם מתפשטים ברוק שלו בחריג וכו', רק הם יורדים במישור, דרך יושר דרך קו אמצעי לבד, רק שהם מגיעים עד החוזה מקום סתום, ואינם יורדים למטה. (אך) (וכן) בו ימי האבילות, (אין) מתפשטין ויורדין. ואמנם זה הטעם שאבל אסור בתשמיש המטה, כי אין החסדים יורדים למטה, גם ז"ס שהאבל יושב בראש, כמ"ש רז"ל על כאשר אבליים ינחם. והענין כי מה שהיה צריך אל האבל, שיתפשטו בו חסדים לכאן ולכאן, כדי שיינקו ממנו בניו ובנותיו אשתו וקרוביו, עתה הכל לקח הוא לבדו, ודומה למלך, וראוי להיות בראש.

וענין העטיפה, כבר נודע שצריך לכסות את פיו, והענין הוא, כי הלא כשנכנסין המוחין בו"א, אז מתרבה האור, ויורד ונמשך דרך פיו לחוץ, בסוד הבל המקיף. ועתה נסתלק זה ההבל מפיו, ולהורות זה עוטף וסותם את פיו. ונעילת הסנדל, ג"כ כבר נודע, כי אמא עילאה סובבת ומלבשת את הו"א, ונודעת אותה, כמבואר אצלינו בשער התפלה, ועתה בהסתלקותם אינה נודעת אותה, ולכן אסור בנעילת הסנדל.

בענין השכבות, שאומרים על המתים כמה

ומוצנעים תוך מוחין דאמא, וכיון שאינם בשבת א"כ ראוי לנהוג דברים שבצנעה, אך דברים שבפרהסיא אינם חסרים. ומורי זללה"ה נהג באבלו, שלא לישב בשבת בבהכ"נ במקום אבילות, שהם דברים בפרהסיא. אבל לא היה יוצא להקביל שבת בערב שבת, כי עדיין אינו שבת, אפילו אם יהיה בפרהסיא אין חשש לשיהיה מותר. גם בענין עסק התורה בדיני האבילות בדרך סוד, היה מגמגם ופקפק בדבר, להיותם משמחי לב, והיה מתחיל ע"י סירוב, שהיו מסרבין בו, ואחר כך היה פוסק באמצע הדרוש.

והנה איסור תפילין הוא, ע"ד קטן פטור מן התפילין. גם אבל הוא בסוד קטנות כנ"ל. ונבאר עתה, האיך הקטנות גורם הסתלקות דתפילין, הנה ביארנו, כי הו"א בהיותו גדול, שנכנסו בו המוחין, או עולה למעלה ראשו. כי תחילה היה בסוד ר"ק, ועתה גדול ראשו למעלה, ועתה הוא מגיע עד חצי התבונה כנודע. והנה אז שם כנגדו, בא קוצי שערי דא"א, נגד הדעת דו"א, ומכה שם, ע"י אותו ההארה אשר בהיא קוצי דשערי, ואז ניתוסף הארה במוחין דו"א, ובוקעים, ואור שלהם יוצא לחוץ בסוד התפילין. (ב) ואמנם בהיותו קטן, הראש שלו במקום שהוא עתה ת"ת דו"א כנודע, ואין האורות דקוצי שערות מגיעין שם, ואין בקיעות אורות להוציא תפילין ולכן קטן והאבל פטורים מן התפילין. ומטעם זה תבין, איסור תפילין בשבת, כי בשבת עולה ראש ז"א למעלה מבחול, ואין קוצי דשערי מכין נגד המוחין, ואיך יצאו התפילין, כי אינו מגיע אלא בגופו דו"א, ואין שם מוחין להוציא התפילין. נמצא להיות ז"א ארוך משיעורו, או קטן משיעורו, אין בו תפילין.

ואמנם אם תשאל ותאמר, כי הלא ביארנו, בעת יניקת ז"א מן התבונה, הוא מוכרח שיהיה בין זרועותיה, כמו שהוא מגיע ראשו בזמן

הגחות ומראה מקומות

דרוש יו. שער המצות פרשת יחי דף כ"א ט"ב ד"ה דיני האבלות. תע"ס שיעור י"א מן אות ק"י.

(ב) ע"ה ח"א שער הכללים ס"ה. ח"ב שער דרושי הצלם פרק א' ד' וחי. שער ההקדמות דף שלי

תוארים וכינוים, היה אומר, לא די שכל זמן שהיה בזה העולם היו מחנפים לאדם בעונות, בעבור אהבת המועיל, אלא שגם אחר המות מחנפים ואומרים עליו דברים שאין בו, ואדרבה מצערים לאדם, אם אומרים עליו מה שאין בו. אין טוב לילך ב"פ על קבר א' ביום א'.

ענין משאחז"ל הקורא כתב ע"ג קבר משכח תלמודו, דוקא בכתב בולט. מה שנהגו ליטול ידיו אחר קבורת מת, נלער"ח, כי הוא משום הדין שההולך בין המתים רוח רעה שורה על ידיו ומשכח תלמודו. ועיין כ"ז באורך בשער המצות מח' שערים בפרשה זו, ובהג"ה שם).

ספר שמות

ויקם מלך חדש:

פרשת שמות

דהיינו היצה"ר, שהוא מלך זקן וכסיל. על מצרים: בהיותו תוך הבטן. אשר לא ידע את יוסף: זה הקב"ה. ויאמר אל עמו: שהם כחות הטומאה. הנה עם בני ישראל: שהם כחות הנפש, רב ועצום ממנו, מה עושה, ויבן ערי מסכנות לפרעה, שהוא היצה"ר, פרעה יש בו אותיות הערף. וערי מסכנות הוא הגוף, כדי להתחזק בו היצה"ר. את פיתום: הוא הפה, כי שם כל התאות להתחזק בו את היצה"ר לאכול ולשתות, וזהו פיתום: פ"י תהו"ם. כי אומר הב הב, לאכול ולשתות, והתהום בולע לעולם. ואת רעמסס: שהוא המסס, לעכל המאכל והוא מס"ס ר"ע. וכאשר יענו אותו כחות הטומאה והיצר הרע, אל כחות הנשמה, כן ירבה וכן יפרוץ, כי כל עוד שהגוף מתגדל, כן נכנסת בו הנשמה יותר כדקאמרן.

ויציאת מצרים היתה, דוגמת הלידה, וגם י"מכות יש בהם דוגמא לזה. המכה הראשונה, היתה דם, שאין פתיחת הקבר, בלא דם תחלה, שאל"כ היה נחנק העובר ונטבע בדם, שהוא כחות הטומאה. ואחר כך צפרדע, שהם הע' קלין של היולדות, שכנגדם יש ע' תיבות, במזמור יענך ה' ביום צרה. (ב) ולכן הוא ציפור, שהם קולות ופיטפוטי עופות בעת הלידה. ומכת חשך, כי ידוע כי בג' חדשים הראשונים, דר העובר במדור התחתון, ובאמצעים באמצעי, ובאחרונים בעליון, ובשעת הלידה מתגלגל ויורד למטה, ויושב בחשך בצער גדול. ומכת בכורות, הוא הכנעות כחות הטומאה שהיו לו בפנים, שאל"כ היו הורגים אותו. ואף על פי

(מ"כ) להיות כי ע' פנים לתורה, וא' מהם הוא רמו, והנה ירידת ישראל למצרים, הוא רומז אל הולד בעודו תוך בטן אמו בין המצרים ההמה, וע"ז נפרש מ"ש ואלה שמות בני ישראל, שהם כחות הנשמה. כי כמו שיש בגוף רמ"ח אברים ושס"ה גידים, כן יש בנשמה עצמה. והם כחות הנשמה, הבאים מצרימה. את יעקב: שבאים בתוך הולד, בעוד העובר בבטן אמו, עם יעקב שהוא היצר טוב. ואמר הבאים, ולא אמר שכבר באו, לפי שהוא יתברך יוצר רוח האדם בקרבו, כמבואר בזהר (א) כי כל עוד טאדם הולך וגדל, כן הנשמה הולכת ונכנסת בקרבו. וכן מבואר שם, אין קדוש כה', כי אף שישראל קדושים, אינם קדושים מעצמם, אלא היא יתברך מקדש אותם. וז"ס כי אין בלתך, אין קדושתו מאחריים, אלא הוא יתברך מעצמו הוא קדוש, וקדושת ישראל אינם זולתך. וזהו כי אין בלתך ואין צור כאלהינו, אין צייר כאלהינו. (ב) כי הצר צורה על הנייר, אינו ידוע לצייר בו אברים פנימיים: כרס, ובני מעיים, לב, וכבד, ומרה. והוא יתברך לא לבר זה, אלא צר צורה אחרת בתוך הבטן העובר במעי אמו. ובתוך העובר, איברים פנימים ורוח ג"כ. וז"ס יוצר רוח האדם בקרבו, באופן שכל עוד שהעובר הולך וגדל, כך הנשמה נכנסת. ולזה אמר הבאים מצרימה, כי כחות הנשמה באים מעט מעט. ואחר כך בעת הלידה שכבר נעשה איש, אז איש וביתו באו, שהוא הגוף שהוא בית לנשמה, אז באו בהחלט כל כחות הגוף.

הגהות ומראה מקומות

(א) זהר ח"ג דף מג. ספר הלקוטים ריש פרשת שמות. (ב) זהר ח"ג רמט: ובוהר ע"פ הסולם פנחס אות תרצ"ה. (ג) מגילה יד.

שהם היו מגודלים עמו, כן דרכם יורד (ומסטינ) (ומסית) עולה ומקטרג.

אחר זה בעת הלידה, ויצא הראשון אדמוני, שהוא היצר הרע, כי אף שנהרגו כל שאר כחות הטומאה, עדיין נשאר יצה"ר. וכמו שהיה במכת בכורות, שנהרגו כל הבכורות, ופרעה שהוא גדול שבכולם. שכנגד היצר הרע, נשאר הי. כן היצה"ר נשאר בו, כי זו היא כל כוונתו יתברך, שיהיה בו היצה"ר, ולפתח חטאת רובץ, ולכן אמר ויצא הראשון אדמוני, כי הראשון הוא היצה"ר, שנכנס באדם משעת צאתו מרחם אמו. כי היצ"ט אינו נכנס בו, עד שיהיה בן י"ג שנה ויום א', והוא אדמוני שופך דמים, וכן היתה הלידה בחודש ניסן, שאז מאדים שולט בו כוכבי לכת.

ידוע, כי הי"ב מזלות, מתחלקים לדי יסודות כל ג' מהם נגד יסוד א', ומזל טלה הוא מיסוד האש, ועקרב מיסוד המים, שאין העקרב הורג את האדם, אלא מרוב קרירות שבו. וכל א' מז' כוכבי לכת, יש לו ב' מזלות, אלא חמה ולבנה, שאין להם אלא א'. ובמאדים שולטים ב' מזלות, טלה ועקרב, ולכן היו שוחטין טלה בי"ד, בהיות המזל בתוקפו. והנה אלו הב' מזלות, כנגדם יש ב' גיהנם: של אש, כנגד טלה, והוא נגד העובר על המצות ל"ת, שהוא מתחמם לעבור עבירה. ויש גיהנם של שלג, שהוא עקרב, נגד המתקרב, ועובר על מ"ע, שהוא מעצלות, יושב בשב ואל תעשה. ואמרו רז"ל (ג) כי רשעים אף בפתחה של גיהנם אינם חוזרים, שהם גוזלים השלג, כשהם בגיהנם של שלג, כדי להתקרר בו כשיניחו אותו בגיהנם של אש, וכמשה"ה ציה גם חם יגזלו מימי שלג שאול חטאו.

ולחבין האיך אפשר לגזול שם, אלא בהיות כי הזדונות נעשו לו כזכיות, והם בעודם תוך הגיהנם של שלג, שבים בתשובה בהכרח, וחושבים תשובתם, שמא יועיל אותם להצילם מגיהנם של אש, וזה הגזל שעושים, ואינם יודעים כי אין התשובה מועילה אלא בעה"ז. ולכן היצר הרע נקרא אדמוני.

ויקראו שמו עשו, שהוא יצה"ר, כי כל עשו ויעקב הנזכר לעיל בפרשה, עשו הוא יצר הרע, ויעקב הוא יצר טוב. ולז"א ויקראו שמו עשו, כי אביו ואמו מכירים שיש בו יצה"ר. ואחר כן, מופלג, אחר י"ג שנה ויום אחד, יצא אחיו, וזה אינו ניכר לכל כשנכנס, אלא הוא יתברך היודע, ולכן אמר ויקרא שמו יעקב, כי הוא היודע, קרא שמו יעקב. ויגדלו הנערים: כי אחר שנגדלו נעשו שנים, כי עד עתה לא היה אלא א'. ויהי עשו שהוא היצה"ר, איש שדה, אוהב עניני עוה"ז, כי שדה הנזכר כאן, הוא העוה"ז. ויעקב איש תם יושב אהלים, עוסק בתורה.

ויזד יעקב נזיד, שהם המחשבות שחושב לעולם, האיך יעבוד אל אלהיו. ומלת נזיד הוא לשון מחשבה, מלשון אשר זדו עליהם, כתרגומו, זה לעולם חושב מחשבות, ומסגף את עצמו, כדי להשיג חיי עולם הבא. זבין כה וזבין כה יצר הרע נכנע, כיון שרואה האדם חוזר אחר עולם הבא. וז"ש ויבא עשו, זה יצר הרע, מן השדה, שהם תענוגי עולם הזה, והוא עיף ממחשבתו של יצר טוב. ויאמר עשו היצר הרע, אל יעקב יצר טוב, הלעיטני נא, כי כמה ימים שסגפת אותי במחשבות הטובות ובתענית, ולכן הלעיטני אתה דרך הלעטה, מה שלא אכלתי כל אלו הימים, כי עיף אנכי.

ויאמר יעקב מכרה כיום את בכורתך לי, מפני שביום ראשון שנכנס היצר טוב בגופו של אדם, כשהוא בן י"ג שנה ויום א', אזי הוא מולך באותו היום בהכרח, ויצה"ר נכנע מפניו. ולכן אור לי"ד בודקין את החמץ לאור הנר, כי ביום א' של שנת י"ד, הוא נכנס בזכות התורה שלמד בקטנות הנקרא אור, כענין ותורה אור. ובזכות המצות שנתחנך בהם דרך חינוך שנקרא נר, כענין נר מצוה. בזכות שניהב בודקין את החמץ שהוא היצה"ר, ודוחין אותו, ומכניעין אותו, ונכנס בו נשמה ויצר טוב. והנה יש באדם שאור, שהוא בא מכח טיפת

הגהות ומראה מקומות

(ג) מסכת גיהנם פרק ג'. ראשית חכמה שער היראה פרק י"ג. ספר הלקוטים שמות תחלת הפרשה.

לעיר. א"נ בערמה השיב לו היצר הרע, שהרי אני חלש כמה, ואין בי כח עוד להתגבר על הגוף, כי אתה הכנעת אותי בסיגופים ובעסק תורתך, למה לי לשלוט בגוף. ול"א ולמה זה לי בכורה, וכל זה בערמה, וכמו שעשה השועל לבעל הפרדס, שהראה עצמו כאלו כבר הוא מת, כדי שלא יהרגהו. וכן אמרו היועצים הזקנים לרחבעם בן שלמה, אם היום תכניע לפני העם, תמלוך עליהם. ויצ"ט הוא רמאי יותר ממנו, וכמ"ש יעקב לרחל, כי אחי אביה הוא ברמאות. ולכן אמר השבעה לי, וישבע.

ואם האדם רוצה שהיצר טוב ישלוט בו, ואע"פ שיצה"ר שואל ממנו מאכל הרבה דרך הלעטה, מ"מ יעקב שהוא היצר טוב, אינו נותן לו אלא מעט, כדי שלא יחזור לסורו, ויתגבר מתוך מאכל הרבה. אלא צדיק אוכל לשובע נפשו, נתן לו לחם ונזיד עדשים, ויאכל דרך אכילה, ולא דרך הלעטה.

ואחר שהוא בן ד', צריך שיסגל במצות ומעשים טובים, וז"ס וספרתם לכם כר, תספרו חמשים יום, להשלים ע' שנה שהארם חי בהם בעוה"ז, כמ"ש ימי שנותינו ע' שנה. ואחר הע' תבא בכלח אלי קבר, ואז והקרבתם מנחה חדשה, שאם הוא צדיק, מיכאל שר הגדול מקריב נשמתו לפני השי"ת. וז"ש בפרשת ראה, שבעה שבועות תספר לך, מהחל חרמ"ש בקמה, בגימטריא ומלאך המות. כי אחר שהוא בן ד' שנים, דנים אותו בב"ד של מעלה, ואז התחיל מלאך המות לשלוט בו, ולכן אמר לשון חרמש ולא לשון מגל, ואמר בקמ"ה, לפי שהוא בן כ', כבר עמד בקומתו, ואינו גדל בקומה יותר, ואז תחל לספור שבעה שבועות, עד שתשלים הני' שנה להשלים הע' שנה.

ואמר ועשית חג שבועות לה' אלהיך מסת נדבת ירך אשר תתן, ולא אמר נדבת לברך, עם היות כי הנדבה היא מצד הלב, אלא לרמות, שצריך האדם להרגיל עצמו כל כך במעשה

האב, כענין הן בעוון חוללתי, כלום נתכוין ישי אבי אלא להנאתו. ד) וחמץ בא מכח טיפת האם, לכן נקראת מחמצת לשון נקבה, ורוחים כל זה לחוץ, ואוכלין מצה שהוא נגד יצר טוב. וצריך לאכול המצה ולרחות החמץ ז' ימים שהם נגד ז' שנים שנשארו לו, להיות בן ד' שנה. שאז נרון בב"ד של מעלה, כי באלו ז' שנים, צריך האדם להשמר מאד מיצה"ר, יען שהוא מורגל עמו עד שהיה בן י"ג שנה ויום א', והוא כמו החולה שמתרפא מחליו, שצריך בימים הראשונים לאכול מאכלים דקים וקלים שלא יזיקו לו. ולכן נצטוינו לאכול מצה בז' ימי הפסח, וכמו שהשיב ר"ש לר"א בנו, ששאלו, כי אחר שחמץ יצה"ר ומצה יצר טוב, למה לא נצטוינו שלא לאכול חמץ כל השנה. ה) והשיב לו כי הימים הללו, להיותם חולים שיצאו ממצרים, הוצרכו לאכול מצה. ואח"כ בהיותם בריאים וטובים, לא יזיק להם אף אם יאכלו חמץ. וכן צריך לבחור, להשמר מאד מיצר הרע, עד שיהא בן ד' שנה.

וכי תימא, מה דין יש עליו, הרי אנו רואים כמה שמתו בתוך השנים הללו, והלא אין להם מיתה בעון אביהם, שכבר גדלו ויצאו מרשות אבותם, וגם על עונותם אין להם דין מלמעלה. אלא שהוא יתברך, כיון שרואה שאינו הולך בדרך ישרה וטובה, מסלק השגחתו ממנו, ומלאך המות שוגע בו, כיון שהוא עומד בלי שמירה, וע"ז נאמר יש נספה בלא משפט, שלא דנו אותו לזה.

ולזה אמר לו היצר טוב אל היצה"ר, מכרה כיום את בכורתך לי, שאהיה אני גובר לעולם בגוף זה. ויאמר לו היצר הרע, הנה אנכי הולך למות, כי כל מגמותי לתענוגי עולם הזה, והרשעים מיתתם קרויה מיתה, לא כן צדיקים, ולמה זה לי בכורה זו. א"נ אמר אנכי הולך למות, כי אין לאדם לנוח בעוה"ז, כי הולך האדם לעולם, ונוסע לבית עולמו כהולך מעיר

הגהות ומראה מקומות

ה) עיין זהר ח"ב דף מ. ובוהר ע"פ הסולם

פרשת בא אות קס"ו קס"ז.

ו) מ"א י"ב ז'. ועי' במד"ד קהלת ט"ה סימן כ"א.

ד) עיין שער הגלגולים הקדמה ל"ח דף קס"ב

ט"א ד"ה וכן דוד המלך. ילקוט המכירי תהלים

פקי"ח כ"ח.

מיד בבל, גלו למדי, ואחר כך ליון, ואחר כך לאדום, ואחר כך תהיה גאולה בהחלט. וכן ענין ז' ימי החג נגד ע' שרים, ובכל יום ניצולים מיד שר א', שהוא כולל עשרה. וגולים ליד שר א', וכן בכל יום ויום ניצולים מיד זה, ונפלים ליד אחר, ויום הו' ניצולו מיד כולם, ולכן הוא יום הושענא רבא.

ולפי שהם נמשלו למים, שעל כן היה ניסוך המים בחג, לכן אין אנו שואלין המים, עד שיעברו ז' ימי החג, שלא יתנו לנו המים בעודם שולטים, שיהא המים הזדונים. וכבר אמרו רז"ל (ז) טעם א', שהגשמים בחג אין סימן טוב, וכמ"ש משל לעבד שבא למזוג כוס לרבו, ושפך לו קיתון על פניו. והרי אנחנו העבדים, ואין מוזגין כוס, אלא על ניסוך המים כאמור. ולכן לולב עולה ס"ח, כמנין חיים. וד' אותיותיו הרי ע"ב, וכן הדס עם ג' אותיותיו, עולה ע"ב. נגד ע' שרים השולטים בחג, שהם נאחזים בב"ד העליון, שהם ע' דיינים, וב' סופרים, א' כותב זכות, וא' חובה.

והנה ז' ימי החג, הם נגד ע' שרים דאומות העולם, ולכן היו מקריבין ע' פרים בחג. (ח) וכן היה ניסוך המים כנגדם, ולא היה ניסוך המים אלא בו", ואף שזו כמו ע"ז, וכן בענין שעיר המשתלח לעזאזל ביוה"כ, אעפ"כ מפני שהיה גזירתו עלינו, אנו מקיימים מצותיו. ויום אגד"ה לא היה בו ניסוך המים, שאם היה ג"כ ניסוך המים באילו הימים, לא היו יכולין להרע לנו. וז"ס "שרים" רדפוני "חנם, אם השרים שהם ע' אומות רדפוני, הוא הנם בלא ניסוך המים. ור"ת "שלישי" רביעי "חמישי, וס"ת מ"ם. ולפי שהימים הללו נגד ע' שרים כדאמרן, צייתה התורה ליקח לחלקינו פרי עץ הדר, הקב"ה שהוא דר עמנו תמיד לעולם ועד. כי השרים מתבטלים והולכים, כשנפלה בבל, נפל שרה ונתבטלה, וכן כל השאר. אבל הוא

הצדקה, עד שהיד בעצמה תהא מורגלת בה. וכמ"ש הלל בשמחת בית השואבה (ו) אם אני כאן הכל כאן, כי הלל היה זקן מאד, ואני פטור מן הראייה, אעפ"כ אני מצער עצמי כדי שיבואו כל ישראל, וישאו ק"ו ממני, ומה הלל הזקן שהוא פטור ממצוה זו, מצער עצמו, מכ"ש מי שיוכל לעלות וז"ש הכל כאן. ואם אין אני כאן, ילפי מקלקלתא וילמדו ממני, ולא יאמרו שאני פטור, אלא שאין מצוה בעלייה ולא ילמדו משאר חכמים העולים, דלא ילפי מתקנתא. וכי תימא האיך אני יכול לעלות, אחר שאני זקן בן ק"ך שנה, לז"א למקום שאני רוצה, רגלי מוליכות אותי, שהם מורגלים לעשות רצון קונם, כענין וישא יעקב רגליו, ברצונו הטוב נעשה קל ללכת.

ואחר זה בא חג הסוכות, שהוא אחר המיתה וזהו החופות שעושין לנשמה בג"ע. וז"ס באספכם את תבואת הארץ, דהיינו התורה והמצות אשר סיגל בעודו בעוה"ז, אז תחוגו את חג ה', שמה בגן עדן, ז' ימים הראשונים, כי הצדיקים, אף באותן ז' ימים הראשונים, יש להם שמחה. וז"ש ביום הראשון, יום המיתה עצמה, מיד שבתון וגו', ואז ולקחתם לכם, תקחו משלכם. כי קודם שבאה הנשמה לעוה"ז, לא היתה הנשמה אוכלת אלא משולחן אביה, אבל אחרי בואה לעוה"ז, וסוגלת מצות ומע"ט, אז תאכלו משלכם. ביום הראשון תאכלו פרי עץ הדר, דהיינו ברית הקודש, ששמרו אותו בטהרה, ולא היתה בו חזונית, וגם שנתעסק בפריה ורביה, ולכן אתרוג היבש פסול, ושכרו תאכלו שם. והזכיר ג' סכות, כנגד ג' חופות שיש להם שמה בג"ע, א' לנשמה, וא' לרוח, וא' לנפש.

ענין גוג ומגוג, עולה ע' כנגד כל הע' אימות, כי אז ימלך גוג ומגוג על כל ע' אומות, וכלם יבאו יחד על ישראל, וכשיגאלו מידם, אז יהיה הושענא רבא. כי עתה שנגאלו

הגהות ומראה מקומות

(ח) סוכה נה: זהר ח"א רסא. ח"ב נט. קפו.
ח"ג כד: נד: קג: קכג: קמח: רני. רנט.

(ו) סוכה נג.

(ז) סוכה כח:

ולפי שלפעמים נכללים זו בזו, לכן המילדת כתיב חסר. גם שהם בחי' אם ובת, כי תבונה סוד מלכות דבינה. לכן יוכבד ומרים אמא וברתא, וכן יוכבד גימטריא מ"ב, והוא אם ע"ה, שהוא סוד אמא עילאה. ומרים סוד תבונה, ובה דינין מתערין, וז"ש בזהר ומינה דינין מתערים י' היינו מבחי' תבונה, ולא כן בינה, לכן היא הויה בניקוד אלהים, כי היא גופא רחמים, אך תבונה דינים, לכן מרים גימטריא פ"ר דינים.

וכבר ידעת, שבאמא שם ס"ג, יש ג' מלואי אהיה, המלבישים בתוכן ד' שמות: ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן, לכן העברי"ת גימטריא תרפ"ו, כמנין כל השמות. ושם השנית פועה, גימטריא קט"א שבתבונה. כי ס"ג באמא, וקט"א במלכות דאמא תבונה, כנדע. ושם האחת שפ"ה, היינו אמא, שופ"ר העליון כנדע. וכונת פרעה לבטל הארת מוחין דז"א, לכן אם בן והמיתן אותו, אבל הבת דהיינו הנוקבא תחיון, כדי שייקו ממנו השפע, ויקח הוא כל השפע.

עוד מצאתי, כי יוכבד ומרים, סוד לאה ורחל. והיו יונקות מב' נוקבא דפרדשקי (דא"א) דמתמן אתמשך רוחא דחי' לכלא. כ' זו"ש והחיון את הילדים, שהיו ממשיכין להם מחוטמא דעתיק להחיותן.

וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי:

ויש לדקדק, איך כשלקח עמרם את יוכבד, קראה בת, דכתיב ויקח את בת לוי, ותיכף קרא אותה אשה, דכתיב ותהר האשה, וכי בזמן מועט כזה נעשה מבת אשה, הענין, כי אמרו רז"ל ל' כי יוכבד בת ק"ל שנה, וחזרה

הגהות ומראה מקומות

ואמנם הטעם, גם בדף ע"ג ט"א ד"ה גם טעם. שער הכונות ח"א דף ס"ז ד"ה וענין קשירת. שער רוח הקודש דף קי"ב יחוד ג'. ספר הלקוטים שמות בפסוק ויאמר מלך מצרים.
ל' סוטה יב. שער הפסוקים פרשת שמות דף ק"ה ט"א ד"ה ובוה יתורץ. ספר הלקוטים פרשת שמות פסוק זה.

יתברך, שמו קיים לעולם ולעולמי עולמים. ולכן אמר זה תקחו לכם. וכן כפות זה הקב"ה, שהוא יחיד ומיוחד, וכמו שאין בו ענפים רבים כשאר אילנות, אלא ענף אחד בלבד, וכן השרים הם הענפים רבים, והוא יתברך שמו הוא אחד. וענף עץ עבות זה הקב"ה, שהוא כולל דין ורחמים, כמו ההדס המשולש, שהוא נגד הג' אבות: אברהם חסד לבדו, יצחק גבורה לבה, יעקב דין ורחמים. וזה לא ימצא בעולם, מי שיהא בו ג' הפכים ברגע, אלא אלהינו יתברך. וערבי נחל, זה הקב"ה, שאינו גדל אלא על המים, כענין אלהינו הוא יתברך שמו, משתעשע עם התורה, שנמשלה למים, כענין כל צמא לכו למים. (ע"כ).

ויאמר אל עמו הנה עם בני ישראל רב ועצום:

ארז"ל ט' שהעבירו מהן מצות מילה, וזהו ר"ת הנה עם בני ישראל רב ועצום ממנו, העבירו, וס"ת מילה, שהעבירו עול מלכות שמים של המילה.

את בני ישראל בפרך:

הנה תיכף ומיד כשנכנסו לגלות, תיכף ומיד צמח הישועה, שהיו ישראל עתידין להגאל בחודש האביב, לכן ר"ת "את בני ישראל בפרך הוא אביב, לרמוז על חודש האביב.

ויאמר מלך מצרים:

דע, כי מילדות העבריות, הם בינה ותבונה,

להיות בת. והסוד הוא. כי יוכבד היתה גלגול חוה אשת אדם הראשון, וכמו שאדם הראשון פירש מחוה ק"ל שנה עד שהוליד שת, כן יוכבד גלגול חוה, לא ילדה למשה שהוא גלגול שת, עד ק"ל שנה. לכן נקראת בת, שאז נתעברה בה חוה, ואחר כך תיכף נקראה אשה, לרמז על חוה, האשה אשר נתת עמדי, כי להיותה עיבור חדש, נקרא בת, ונקרא ג"כ אשה, ע"ש האשה אשר וכו'. כי גם חוה אחר ק"ל שנה, ילדה שת שהוא גלגול משה. ותבין בזה מאמרם ז"ל על פסוק קערת כסף שלשים ומאה משקלה, ק"ל, כמנין ק"ל שנה שפירש אדם מאשתו, ועשה תשובה, וזהו משקל"ה, אותיות משה ק"ל, כי יוכבד אמו ילדתו לק"ל שנה.

ותרא אותו כי טוב:

דע לך סוד נמרץ, כי ביארנו, כי יעקב אמר שני מגורי ק"ל שנה מעט זרעים, היו לתקן בו עון אדה"ר, באותן ק"ל שנה שהוליד שידין רוחין לילין, לכן קראם רעים. וכבר ביארנו לך, כי סוד אלו שידין הנבראים מבעלי קריין, הם סוד טפות נשמות קדושות שמתלבשות בגוף, כגון שידין ולילין הנעשין מן לילית אשה זרה (מ) וחוזרים להיות רעים מצד הרע, אמנם אלו נשמות היו צריכין תיקון בהכרח, לכן כל ק"ל שנה הראשונים שהיו ישראל במצרים, כל אותן הנשמות שנולדו בומן ההוא, היו אותן טפות שהוליד אדם הראשון בק"ל שנה, שידין רוחין ולילין. וכשנולד משה, אז כלו ונפסקו כולם, והוא התחיל להיות מצד הטוב ולא מצד הרע כבראשונה, וז"ס ותרא אותו כי טוב. והנה אם תסיר פ' שנה משנולד משה עד שיצאו ישראל ממצרים, שהיו שם

רד"ו שנה, ישאר ק"ל, נגד ק"ל שנה של אדם הראשון, שהוליד רוחין ולילין, ואחר כך הוליד שת בנו כדמותו וכצלמו, וכן משה שהוא גלגול, נולד אחר ק"ל שנה.

ותרא אותו כי טוב הוא:

כי הנה כל צדיק וצדיק יש לו א"פ וא"מ. נגד הפנימי, נאמר ותרא אותו כי טוב הוא. ונגד המקיף, אמר כי קרן עור פני משה.

ותקח לו תיבת גומא:

הנה נח ומשה, שרשם ביסוד אבא. שנח בבחינת למטה, ומשה בבחינה למעלה. ולכן נכנסו שניהן בתיבה, הנה משה היה בתיבתו חמר, נגד דור הפלגה. ונח (מ) זפת, נגד דור המבול. ולזה היו משליכין מהם ביאור, בסוד והמים להם חומה, שהיו מדור המבול. ומהם בונים לבנים, נגד דור הפלגה.

מן העבריות ותינק לך:

ארז"ל (ג) שמשה נולד מהול, וזהו רמז כאן "מן" העבריות "ותינק לך, ר"ת מהול, לכן לא רצה לינק מן המצרית. וז"ש ותרא אותו כי טוב הוא, פירוש: שראתה בו אות שלו שהוא מילה, הנקרא אות. כי טוב הוא, כי הערלה הוא רע, והוא היה טוב מהול.

ותקרא שמו משה כי מן המים משית'הו:

נודע מן הדרושים, כי בחינת משה הוא מיסוד אבא, הסתום וגנון תוך יסוד אמא. (ס) והנה יסוד אבא הוא בחינת ע"ב, ואחוריים

הגהות ומראה מקומות

(ס) ע"ח ח"א שער הכללים פרק י' ד"ה והנה ה' בחי' יש למשה. שער הפסוקים שמות דף ק"ו ד"ה ועתה נבאר. ע"ח עם פמ"ס דף קנ"ג בפמ"א ד"ה והנה היסוד. תלמוד עשר ספירות שיעור ז' לוח התשובות תשובה ק"כ.

(מ) שער הכונות דרושי פסח דרוש א' שער הפסוקים שמות דף ק"א ט"ב ד"ה והנה הענין.

(מ) הגה"ה נ"ב נראה שצ"ל וגם זפת (דפו"י).

(ג) סוטה יב. מד"ר שמות פרשה א'. שער הפסוקים

טרשת שמות פסוק זה.

דע"ב עולה קפ"ד, ויסוד דאמא שהוא אה"ה דידוי"ן קס"א, ס"ה גימטריא משה, והנה ע"ב שעולה חסד, הוא בחינת מים, וזהו כי מן המים משיתהו. והנה משה ע"ה גימטריא נוצר ורצון, וז"ש (ס) בהאי רצון אסתלק משה, וז"ס נוצר חסד לאלפים, כי יסוד דאבא שהוא החסד ואחוריו קפ"ד, הוא טמיר ביסוד דאמא הנקרא אהיה, ואמא נוצר אותו, וזהו נוצר חסד שהוא יסוד אבא, ומי נוצר את החסדים לאלפים, היינו יסוד אמא קס"א, כמנין אלפים, לכן בינה נקרא נוצר. גם לאלפים, כי נוצר שהוא גימטריא משה בחינת ז"א, הנה אמא שומרת ונוצרת ליסוד אבא הנקרא חסד ליתנו לז"א, שהוא מילוי אלפין, וזהו לאלפים. והנה נ' דנוצר חסד הוא גדולה, כי כל אותיות גדולות שבתורה הם בבינה, כי מדת נוצר חסד הוא בבינה, כמבואר בכוונת ויעבור, לכן נ' גדולה נגד נ' שערי בינה, לכן משה שהוא מיסוד הבינה גימטריא נוצר, לכן נכנס בהיכל הרצון, ז"ש בזהר בהאי רצון איתכניש משה.

דע כי משה מן הדעת דז"א, והוא כולל חג"ת הראשונים דז"א, שנתהו אחר כך משם חב"ד. אמנם אלו הם אותיות משה: כי מ' הוא בחסד, ש' בת"ת, ה' בגבורה. אמנם סדר שלהם מה"ש, והוא שם של ע"ב ויסע ויבא ויט, כי סודו הוא חג"ת, והיה ראוי לקראו מה"ש, לז"א כי מן המים משיתהו, ולכן נקרא משה ולא מה"ש כסידורה, כי גברה בו החסד שהוא מן המים, ולכן אלו היה נותן בו הה' באמצע, היתה היא מכריע הגבורות, לכן שם הש' שהוא הת"ת מכריע ביניהם, להטות כלפי חסד. דע, כי שם מה"ש שם א' מע"ב, יש בו סגולה

שכשיהרהר ויזכור בו תמיד בלי היסח הדעת, שלא יטבע במים וזהו כי מי המים משיתהו.

וירא איש מצרי מכה וגר מאחיו:

קרי ביה מאחיו, לפי שהמצרי היה גלגול אחיו שהוא קין, עיין בספר הגלגולים. (ע)

מי שמך לאיש שר:

אמרו רז"ל (פ) בשם מ"ב הרגו משה למצרי, והוא ס"ת מי שמך לאיש, יכ"ש, שבחצי השם של נגיד יכ"ש, הרג את המצרי. ולעתיד יהרג בשם נגיד, וזהו נגיד כל עמך אעשה נפלאות לעתיד ב"ב. והנה מי שמך לאיש שר ר"ת משלי"ש, כי הוא משלש בגלגול, בסוד משה שת הבל הרמוזים בשמו.

ויבאו הרועים ויגרשום:

הנה יתרו גלגול קין, שהיה מונע א) הבל מלרעות צאנו כנזכר בדרז"ל (ב) דין אמר פרח באוירא, ודין אמר חלוץ. לכן בעון זה באו הרועים ויגרשום, עד שבא משה שהוא הבל ויושיעון. אז גם יתרו תקן התאומה יתירה, והשיב את הגזלה אשר גזל בימי קין, היא צפודה, ואמר קראן לו ויאכל לחם, וחזיהו ותאכילתו והשקהו תמורת הריגה, וענין אמרו רז"ל (צ) שכן א' נדר לעזו, היה מקצת וזהמא דקין, שהטיל בתאומתו והבן.

דלה דלה לנו וישק את הצאן:

דלה גימטריא ט"ל, כי טל אורות טליה,

הגחות ומראה מקומות

- (א) צ"ל להבל כן כתוב בספר הלקוטים פרשה זו ופסוק זה. שער המצות שופטים דף קי"ט ד"ה ובוה תבין. שער הגלגולים הקדמהק ל"ג ול"ו.
- (ב) מדרש רבה בראשית פרשה כ"ב, ט"ו.
- (ג) מכילתא ובמדרש ילקוט פרשת שמות על פסוק ויואל משה לשבת. ילקוט חוש הנקרא הישראלי במלת משה אות פ. ובמלת עגל אות י"א. ספר הלקוטים שמות פסוק זה.

- (ס) זהר ח"א מד: ח"ב פח: קנו. ועיין תוספות מנחות ל. ד"ה מכאן ואילך.
- (ע) פרק כ"ט. שער הפסוקים בראשית דף כ"ד בפסוק כי שבעתים יקם קין. פרשת שמות פסוק זה.
- (ס) מדר' שמות פ"א. סדרד"א פמ"ה. זהר אמור קו. ת"ז ע"פ מעלות הסולם אות רי"ב ועי"ש במעלות הסולם ד"ה הנה המפורשים. שער הפסוקים פרשת שמות פסוק זה.

בו"א, וסוד עיטרא דגבורה במלכות, ואלו הב' הם סוד ע"ב ק"ל, כי ע"ב הוא גימטריא חסד, שהוא עיטרא דדכורא. וק"ל הוא עיטרא דגבורה במלכות. וכאשר תחבר גימטריא של השם העולה כ"ו עם ל"ב נתיבות החכמה, וע"ב דכורא, יהיה ק"ל אחרת כנ"ל. אך להיותו סוד הזכר, שהוא עטרא דחסד, נקרא ע"ב, שהוא גימטריא חסד. ועטרא דמלכות, נקרא ק"ל, כי הוא סוד דעתה קל"ה.

וירא ה' כי סר לראות:

דע, כי כבר ביארנו, (ש) איך יש לז"א ב' מוחין, שהוא: אחסנתא דאר"א, וב' עיטרין. והנה באלו הב' מוחין שהוא חר"ב, יש להם בחי' דעת המזווגם בינתיים. וכן למטה בסוד ב' עיטרין, יש דעת א' מכריע בינתיים. וז"ס כי אל דעות ה'. אמנם הא' נשאר למעלה, ואינו יורד ומתפשט כמו הב', לכן כתיב בו, ולא נתכנו עלילות בא'. ולהב' קרי ביה ולו נתכנו עלילות בו'. והטעם, כי הוא יורד ומתפשט לכמה אדרין ואכסדראין לכאן ולכאן, והוא הולך דרך עקמימות לכאן ולכאן, להתפשט. ואלו הם עלילות ועקמימות אשר נתכנו לו, והוא מתפשט בחו"ג, והוא סוד יעקב, שנאמר בו עם חסיד תתחסד זעם עיקש וכו'. והנה מציאות דעות האלו, הא' מקורו מב' פנים דא"א (ת) שהם מדה ז' מי"ג תקונים דא"א, שהם ב' תפוחין, דוהו ואמת, אמנם הוא סוד שביעי, כי הוא כולל כל תיקונים קדמאין, והוא ז'. לכן דע, כי פנים אלו, כוללים ז' שמות ס"ג, ואמנם ז"פ ס"ג גימטריא אמת, לכן תיקון זה נקרא ואמת. אחר כך מתפשטין מז' שמות אלו, סוד מלואין, שהם, כשתסיר השם מעצמו

שהם ג' מיני טל: יר"ד ה"א וא"ו, גימטריא ט"ל, ב', כוז"ו חילוף הוי"ה, גימטריא ט"ל. ג', הוי"ה ההין הא' ציור ד"י, והב' ציור ד"ו ור"י גימטריא ט"ל ע"ה. והם ג' טל"ים הנזכר בפסוק הנ"ל.

ומשה היה רועה את צאן יתרו:

הנה אמרו היה, ר"ל גלגולו שלעבר, בגלגול הבל רועה הצאן. וכבר דרשו רז"ל (ק) במה שנאמר היה, כבר היה ג"כ. והנה הבל נהרג על כי גזל צמח האדמה מקין להאכיל לבהמתו, ולכן עתה וינהג את הצאן אחר המדבר שלא ליהנות מן הגזל, כי שב בתשובה. דע, כי בחי' הנוקבא הנקרא הר האלקים, הוא אלהים דאלפין גימטריא ארץ. אם תסיר ממנו השרש, ישאר המילוי גימטריא הר, כי אחוריים גימטריא ר'. ועם ה' אותיות גימטריא הר, וז"ש הר האלקים.

וירא ה' כי סר לראות:

כי הגיע עד מדרגה זו, בסוד דעת דו"א, שכל י' היות מתחברים שם, כ"ו מצד החכמה וכו', הכל כמנין ס"ר. והנה זה נחלק למטה מחציו במלכות, שהוא סוד חר עטרא, מאינון ב' עיטרין דברעת ז"א, ואז נקרא המלכות ק"ל. וז"ס ונפשנו קצה בלחם הקלקל, ב"פ ק"ל, נגר ב' עיטרין חו"ג דגניזין באר"א, ותרויהו איתחברו בדעת דו"א, הנקרא שמים, ומשם בא המן, הנני ממטיר לכם לחם מן השמים, וז"ס הטל דנחית לרישא דו"א הנקרא שמים. (גימט' י"פ ט"ל) והם סוד אותן ב' עיטרין, שהם ב"פ ק"ל, כמנין לחם הקלקל. (ר) וז"ס סר הנ"ל, כי סר לראות. אמנם סוד עיטרא דחסד אישתאר

הנהרות ומראה מקומות

זע"א דף רנ"א ט"ב ד"ה ווהו מ"ש. שם דף רס"ד ט"ב ד"ה והרי נתבאר. תע"ס שיעור י"ד לוח התשובות תשובה י' וי"ד.
(ת) ע"ח ח"א שער א"א פרק ט'. ע"ח עם פמ"ס ענף ס"ה. תע"ס שיעור י"ג בסופו. מבוא שערים ש"ג ח"ב פ"א ופ"ב.

(ק) מדרש רבה בראשית פרשה ב', א'. שער הפסוקים וספר הלוקטים פרשה זו ופסוק זה.
(ר) שער הפסוקים פרשת חקת סימן כ"א בפסוק וידבר העם. ע"ח ח"ב שער מ"ן ומ"ד פ"ג. ספר הלוקטים שמות פסוק זה.
(ש) אדרת האזינו ר"א. רצב: שער מאמרי רשב"י

שהוא ס"ג, ישאר מלואו ל"ו, שהוא גימטריא הב"ל. ואלו כולם מתפשטין עד הבינה אמא עילאה, ושם שרשם מתגלה בפה. וז"ס תורת אמת היתה בפיהו, כי ה"ו במילואו כזה ה"י וי"ו, גימטריא ל"ו, כמנין מילוי שם ס"ג, להורות: כי כל אלו בסוד מילואי ס"ג, העולים הב"ל. ואלו הם שרש ז' הבלים דקהלת. ואחר כך אלו ז' הבלים יוצאין מפה אמא, ומלובשים בהם ז"ת שבה, ואחר כך מתחברין יחד, כאשר נכנסו אחסנתא דא"ר בני"ה שלהם להעשות המוחין לז"א, או נכנסים ג"כ ז' מילואים בסוד דעת, ומכריע ביניהם. והנה ז"פ זה המילוי, גימטריא ס"ר עם הכולל, אמנם משה, זכה לזה דעת העליון ג"כ. וזהו וירא ה' כי סר לראות, מכאן נמשך סוד המן, שנאמר בו לחם הקלקל, גימטריא ס"ר. והנה לא זכה להוריד דעת זה למלכות, רק משה, והנה חצי שם זה גימטריא ק"ל, סוד הדעת קל היורד למלכות מסוד דעה זה, ונשאר ק"ל א' למעלה בז"א. וזהו לחם הקלקל ב"פ ק"ל.

גם יש דעת הב' בין עיטרין, והם סוד ה"ח וה"ג, שהם י' הוי"ות, והם ג"כ גימטריא ס"ר. וכאשר חצי הדעת הזה, מליא אידרין ואכסדראן או ה"ח מתפשטין בזכר, המטה כלפי חסד. והה"ג יורדין בנוקבא, ואז דעתן של נשים קלה, שהם ה' הוי"ות אלו בסוד הגבורות, שעולים גימטריא ק"ל, ועם ה' הוי"ות עצמו גימטריא קל"ה. וז"ס ה' פסוקים של ואהבת, כל פסוק ר"ת וס"ת גימטריא כ"ו, נגד ה' הוי"ות שבהם קל קל. ת) ונחזור לענין, כי הנה אותן ז' הבלים יוצאין, ונחננין מחצה לנקבה בסוד קלה, אז נקראת לבת אש, וזהו וירא כו' כי נעשה לבת אש, בסוד אותן ההבלים, שהם גימטריא ס"ר, כי הבל ולהב הכל א'.

וירא ה' כי סר לראות:

ופסוק כה תאמר אהי"ה. ופסוק רדו שמה.

דע, כי דעת דז"א, י' הוי"ות מצד אבא, וי' אהי"ה מצד אמא. והנה י' הוי"ות גימטריא סר, וי' אהי"ה גימטריא ר"י, כמנין רד"ו. א) ושניהן עולה דעת, עם ד' אותיות. אמנם משה חשב, שהיה נמשך גלות בסוד י' הוי"ות שעולין ס"ר, וזהו וירא ה' כי סר לראות, כי ראה הש"י למשה שטעה, בחשבו כי משם נמשך גלות מצרים, ומשם ג"כ עתידין ליגאל. א"ל הש"י, לא כן הוא, כי הלא גלותם נמשך משמות אהי"ה, שהם סוד רד"ו, שמה גלות של ישראל במצרים, וכן גאולתם הוא ג"כ משם. וזהו אהי"ה שלחני אליכם, כי מצד אהי"ה תהא גאולתכם, לכן תמצא כי גאולת מצרים הוא בכל התורה בסוד בינה, שהוא סוד שם אהי"ה דו"ק ותשכח.

אמנם בזה תבין ענין הדעת מה ענינו ומציאותו, והוא, כי כלול מ' הוי"ות, וי' אהי"ה שהם לבושים, ר"ס ור"י, הכל גימטריא ע"ת. ואלו נחלקים לד' חלקים כמ"ש, נמצא זהו דעת: ד' ע"ת, כי הם ד' חלקים, וכולם הם עת, והוא, כי י' הוי"ות וי' אהי"ה, כל אחד הם ה"ח וה"ג, שהם ד' חלקים, וכללותם עת, הרי הם הכל דע"ת.

אמנם גם בזה תבין, מה שארז"ל, על מציאות ה' דמים טמאים באשה. ב) וענינו הם, כי הלא ראוי שתדע, כי אלו י' הוי"ות וי' אהי"ה, יש להם אחורים, וכבר ידעת כי האחוריים הם בסוד ריבוע, כנזכר בתיקונים. והנה כשתרבע הוי"ה הוא: י', י"ה, י"ה, י"ה, י"ה, ע"ב כמנין חסד. נמצא, כי גם אחורים דהוי"ה, הם חסד, אך אחוריים דאהי"ה, הם: א', א"ה, אה"י, אהי"ה, שעולין גימטריא כמנין דם. אמנם כבר הודעתך, כי כל אלו נמשכין אל המלכות, ה"ח וה"ג שנותן לה הזכר. אמנם הה"ג של האחוריים שלהם, הם ה"פ דם, ומאלו נמשכין ה' דמים טמאים שבאשה. אך הה' אחוריים שנותן לה הזכר הם ה' דמים טהורין.

ולהשלים הענין דע, כי כבר ידעת, איך

הגהות ומראה מקומות

- ת) שער הכונות ענין ק"ש דרוש ח' דף קס"ה
- א) שער הכונות ח"ב דרושי הפסוק דרוש א'. שער הפסוקים וספר הלקוטים פרשה זו. ב) גדה יט.
- ט"ב ד"ה ולכן תמצא. ספר הלקוטים שמות פסוק זה.

וירא ה' כי סר לראות:

הכונה, כי רצה להשפיע בנוקבא ה"ח וה"ג, גימטריא ס"ר, ב"פ עי"ן, כדי שתוכל לראות. כי מצאה מלובשת בה"ג, שהם ה"פ אלהים, בסוד ויבא הר אלהים חורבה, שהיה חורבה. ותמצא בפסוק ויהי בימים הרבים, ה"פ אלקים, נגד ה"ג. ובא למתקם בהשפעת ה"ח. ואמר הקב"ה של נעליך, שיפרוש מאשתו, אחר שהוא מזווג למעלה, בסוד ויבא הר אלקים לשון ביאה, וז"ש כי המקום אשר אתה עומד עליו. וז"ש ידעתך בשם, שהוא מלכות נקראת, בסוד וידע אדם. (ו) וז"ש מי אנכי כי אלך אל פרעה, כלומר, עדיין אנכי נעלם, כמנין מ"י שנים מן הר"ס, ויאמר כי אהיה עמך. שלא נשארו רק הוא מספר אהיה שהם רד"ו.

וירא אליו מלאך ה' בלבת אש:

סוד מלאך זה, הוא אלקים, עם ה' אותיות גימטריא מלאך, לכן נראה בלבת אש, דינין. ואפשר שאש הוא אלקים הכל ביחידין ע"ה, שגימטריא ש'.

ועתה לכה ואשלחך אל פרעה:

מלת לכה ואשלחך, סותרים זא"ו, אך הכוונה: כי הלא הקב"ה היה משלח את משה, בב' שליחות: א' לטובת גאולת ישראל, הב' לרעה, שע"י השליחות נאמר, תכבד העבודה על האנשים. אמנם הקב"ה, אינו מכנה השליחות לעולם על הרעה, לכן נגד הא' שהוא תכבד העבודה, אמר לכה לעצמך, כאלו איני משלחך. אך נגד הב' שהוא לטובת גאולת ישראל, אמר ואשלחך, כי בכאן כנה הקב"ה שמו על השליחות לטובה. וכיוצא בזה תבין פסוקים, ואשמע את

אמרו רז"ל (ג) לא קם נביא בישראל כמשה, אבל בא"ה קם, ומנו, בלעם. כי משה ובלעם, הם סוד הרעת, זה בקדושה, וזה בטומאה. ותחלה נתערבו טר"ר ע"י חטא הבל, ואחר כך נתקנו, ויצא משה טוב לבדו, וזהו ותרא אותו כי טוב. ונפרד ממנו בלעם, השקול כמשה ברעת של טומאה, וזה שהיה מתפאר ויודע דעת עליון.

ואמנם בסוד דורו של משה, נקרא דור דעה, כי כולם מסוד הרעת. וכנגדם ער"ב ר"ב, הם מסוד הרעת שבקליפה, כי כ"ו הוא אותן ניצוצין של אדם הראשון באותן ק"ל שנה, כמ"ש במ"א. ועדיין לא היו מתוקנים, ומשה היה רוצה להוציאם קודם זמנם ולתקנם תיכף, ובשביל אלו, היה הגלות של מצרים בסוד הרעת העליון, כמבואר לעיל בסוד רד"ו שנה, כי ישראל והע"ר כולם מסוד הרעת, לכן תמצא כי ער"ב ר"ב גימטריא דעת.

גם עם זה תבין, מ"ש פרשת וילך (ד) הנך שוכב עם אבותיך וקם, והנה הוא א' מן המקראות שאין להם הכרע, פירוש: כי מלת וקם, תוכל לחזור על שלפניו, ועל שלאחריו, והכל אמת. והוא, כי משה עצמו יקום אחר כך, ויתגלגל בימים הללו בדרא בתראה בערב רב עצמו, וזהו וקם העם הזה וזנה, שהוא הע"ר, וזהו אשר בא שמ"ה אותיות מש"ה, כי משה יתגלגל בתוכם, כמ"ש כי כולם בסוד דעת. (ה) אמנם סוד הגלגול הזה, הוא סוד נעלם, והענין, כי אין לך דור שמשה אינו בתוכו להשלים הדור ההוא, גם דור המדבר יחזרו ברורינו זה להתגלגל, בדרא בתראה. ובוה תבין, כי רוב אנשי דורינו, נשותיהם מושלות עליהם, לפי שהיו בזמן העגל, ונתנו הנזמים לעגל, והנשים לא רצו, לכן הם מושלות עליהם. נמצא כי בדור הזה הוא גלגול דור המדבר והע"ר ג"כ, ומשה בתוך כולם.

הגהות ומראה מקומות

(ה) שער הגלגולים הקדמה כ', ספר הלקוטים שמות. סוף המאמר על פסוק זה.
(ו) שער הכוונות ח"ב דרושי פסח דרוש א'. ספר הלקוטים שמות פסוק זה.

(ג) מד"ד במדבר פי"ד כ'. זהר ח"א י'. ח"ב
כ"א: ח"ג קצנ: ספרי בהעלותך ס"ח. תנדב"א
זוטא פ"י.
(ד) יומא נ"ב:

ויאמר אהיה אשר אהיה:

הנה, כאן גילה לו ד' גליות, כנגד זה אמר, כה תאמר. כי משה שאל לו על שם הויה, ואמר כ"ה, כי אהיה במילוי ההי"ן יש בו כ"ה אותיות, והרי ג' אהיה, ופעם הויה, אשר כנגד ד' גליות, ואש"ר עולה ג"כ אהיה דיודי"ן, (באחוריים) בהסרת מ"ד מתקמ"ד.

א"נ, שלכך א"ל שם אהיה, כי כל שמות הקדש, חתמן הקב"ה בשם אמת, שהוא חותמה, בסוד אהי"ה פעם אהי"ה, גימטריא אמ"ת. שאילולי כן, כשהיה אדם מוציא שם מפיו, היה נשרף מהבל פיו, לכן הלביש את השמות, וחתמן בשם אהיה. לכן אמר תחלה אהיה שהוא סוד החותם, ואחר כך הזכיר אהיה עצמו, במלת אשר אהיה. והנה ארו"ל, שמשה אמר להש"י דיה לצרה בשעתה, ולכאורה קשה, וכי נעלם מהש"י, עד בא דבר משה. אלא הענין הוא, כי משה לא הבין כוונת הש"י, שלעולם הש"י לא רצה שיאמר אהיה אשר אהיה, שפירושו אהיה בגלות זה אהיה בגלות אחר, כי דיה לצרה בשעתה כדבר משה, אלא שכוונת הש"י להודיע לו דברי אמת, והעד שלא א"ל כה תאמר, ומשרע"ה סבר, שכוונת הש"י להודיע אהיה אשר אהיה לבני ישראל, לכן הקשה לו דיה. ואז אמר הקב"ה, כה תאמר, כי כדברך כן היתה כוונתי בתחלה, שתאמר אהיה שלחני אליכם, ולא אהיה אשר אהיה, אלא שלא הבנת כי כוונתי היה רק להודיע לך, ולא לישראל.

פקוד פקדתי:

ארו"ל (ז) סימן מסור בידם כו', הנה פקד בסוד רבוע ע"ב, ומשה בסוד אהיה קס"א. וכבר הוא אומר, כי אהיה עמך ואין חסר רק הפק"ד, ואז נשלם מספר משה. וכבוא אור

קול ה' אומר, את מי אשלח, ומי ילך לנו. תחלה אמר אשלח, ואחר כך אמר ילך. גם תחלה לשון יחיד, ואחר כך לשון רבים. אך הענין, כי ישעיה חצי נחמה וחצי צרה, כמ"ש. אך ירמיה כולו צרה. אמנם נגד ב' אלו אמר, את מי אשלח נגד הטובה והנחמה, לז"א לשון שליחות גמור, ובלשון יחיד כי כינה השליחות לעצמו לבר. אך נגד היותו שליח בענין הצרות, אמר ומי ילך לנו, בלשון הליכה, ובלשון רבים, כי לא רצה הקב"ה לעשות רעה לברו. ואמר ישעיה, הנני שלחני, ר"ל, איני רוצה, רק טאהיה שליח לטובה, וזהו שלחני בלשון שליחות. אז אמר לו הקב"ה לך, כי עתה לא היה צריך רק לרעה, לז"א לך ואמרת וגו', שהיא רעה, לכן אמר בלשון הליכה.

ואמרו ל"י מה" שמו" מה":

ס"ת הוי"ה. פירוש: שישראל ישאלוהו על הגאולה האין תבא, ועדיין שם הוי"ה נעלם בס"ת. והשיב לו, ג' אהיה, שהם ג' מוחין דז"א, שג' אלפין דמ"ה כבר יצאו.

זה שמי לעולם:

שהוא שם הוי"ה דז"א הנעלם. וזה זכרי: לאה ורחל, (ו) כבר יצאו, אמור להם שהנעלם כבר נתגלה הויה ונראה אלי, בסוד מבטן מי יצא. דע, כי השיג משה מדרגה אחר מדרגה: בראשונה, אהיה בינה. אשר חכמה, בסוד ראשית חכמה. אהיה ב', כתר. ג"ר. אחר כך שם הוי"ה, שהוא גופא דאילנא. אחר כך זה שמי וזה זכרי, שם אדנות, שהוא לעולם: להעלים שם הויה. והנה דע, כי השמות מוציאים זה את זה, כי סוף אהי"ה, תחלת הוי"ה. וא"ד מאדני, נגד ה' דסוף הויה. גם ה' פ"י הוא נ' מאדני, כי הכל אחדות א' והבן.

הגהות ומראה מקומות

יב"ע על הכתוב פקוד פקוד. מדרש לקח טוב הנקרא פסיקתא זוטרתא ויחר נ' — כו. שמות ד' — ל"א. ילקוט רמז קע"ד. ועיין בספר הלקוטים שמות בפסוק ויאמר משה אל ד"ה ודע כי.

(ו) ג"ב הגה"ה זכר, ע"ה גימטריא רחל. לעולם וזה ר"ת גימטריא לאה כן מצאנו בכ"י.
(ז) מדרש תנחומא שמות אות כ"ד בפסוק וילך משה ואהרן. מדרש שמות ס"ה. פדר"א פמ"ח תרגום

אבא, פקד: יגאלו, כי של אמא כבר הם בך. וזהו כי אהיה עמך, כבר עמך.

מי שם פה:

הנה מזווג או"א, יוצא ג' יה"ו גימטריא ס"ג וכ"ב אתוון, גימטריא פ"ה. ומאלו נערך ונתקן הפה העליון, וזה הפנימיות. והלבוש שהוא שם מ"ה בריבוע, גימטריא ק"ל. תסיר מ"ה שהוא השורש, נשאר פ"ה. וזהו פה לאדם, כי בהסרת שורש מ"ה שהוא אדם, נשאר פה. וכבר נתבאר ב) בשער עיבורים פרק ב'.

ויאמר פרעה מי ה' זכר:

כבר ידעת, כי הקליפה הוא שיעור קומה טמא, בסוד אנדרטי של נבוכדנצר. והנה מצרים בכחינת כתר שעל הראש, ובכל הוא הראש,

ומדי הזרועות, ויון הגוף, ואדום הרגלים. וכבר ידעת, כי כתר כולל כל מציאות הגוף בו, לכן פרעה ראש המלכות, והיה כופר בכל ד' אותיות השם. אבל שאר המלכיות, כל א' כופר באות א' לברו. וז"ש מי ה', דהיינו כל אותיות השם.

כי ביד חזקה ישלחם וביד חזקה יגרשם:

דע, כי הז"א בימי קטנות נקרא אלקים, ובגדלות נכנסין בו הויות. וזהו אותות, דהיינו: אותיות י', דהיינו י' אותיות דשם מ"ה. ואז מתגלגל שם הויה בכ"ח דמילוי המילוי, שהם ב' ידו"ת, וזהו ביד חזקה: (יד אותיות) יוד וא"ו דל"ת, ה"א אל"ף. וביד חזקה: וא"ו אל"ף וא"ו, ה"א אל"ף. שהם י"ד אותיות שניות.

ט ע מ י ה מ צ ו ת

ענין שמות וקבלה מעשיות:

עונשו גדול מאד, וכמה פעמים יהיו לבטלה, לכן באים בפיו ברכות לבטלה תמיד, כי עבירה גוררת עבירה. ואני שאלתי למורי זללה"ה, אם מותר להשתמש בהם, כמו הקדמונים שהיו משתמשים, כדי לידע החכמה. והשיב לי מורי זללה"ה, כי אותם החכמים היו משתמשים בטמות הקדש, לפי שהיה להם אפר פרה, כר' טרפון ב) אבל אנחנו טמאי מת, ואסורים בדברים אלו. ואפילו אותם השמות שבידינו, מוטעים הם, והכל אסור. ואם היה איזה אמיתים, הם מותרים.

מורי זללה"ה כשהיה קורא ומזדמן לו שם, כמו מטטרו"ן, לא היה מוציא מפיו, אלא היה קורא מט"ט. ואת סמאל, היה קורא ס"מ, ב' אותיות ראשונים. והטעם אל, כי כשהקב"ה

טוב לאדם לצייר אותיות הו"ה, תמיד בצירור נגד עיניו, וז"ס שויתי ה' לנגדי תמיד, ואז גורם להביא יראה בלב האדם מן הש"י, ולזכך הנפש.

ענין ההוגה את השם באותיותיו, א) היה מורי זללה"ה אומר, כי גם השם ב' אותיותיו במילוי, כזה: יוד ה"י וי"ו ה"י, וכיוצא בזה, נקרא הוגה השם באותיות. אבל דאי עיקר הפירוש הוא, שקורא ד' אותיות הויה ככתבם בלי מילוי. וצריך לזהר בזה, אפילו בקריאת המילוי, וכך יש לקרות: יוד א"י, ה"י א"י, וי"ו א"י, ה"י א"י.

המשתמשים בשמות הקדושים, או בהשבעות

הגהות ומראה מקומות

ב) נדה ו: תגיגה כה. ספרא פרשת מצורע פ"א. שער רוח הקודש דף מ"א תקון ג'. שער המצות פרשת שמות דף כ"ו ט"א ד"ה ושאלתי למורי.

ח) ע"ח ח"ב שער כ"ח. ח"א שער א"א פרק י"ב ד"ה ואח"כ. שער הפסוקים שמות פסוק זה. א) פסחים ו. שער המצות פרשת שמות.

ובשמות מלאכים שהם משמשיו, יש ליהרהר מלהזכירם. והשיב לי עם מ"ש רשב"י ע"ה, על פסוק ועברתי בארץ מצרים (ד) כי ארץ מצרים מקום טומאה ביותר, והיה פחד אם היה יורד מלאך לשם, יכול היה לאיתפגמא, באותו כח הטומאה. אבל הש"י, אש אוכלה הוא, ואינו שייך בו. והנה דבר זה הוא ג"כ, כי המלאכים הם במדור העליון זך יותר, ואם ירדו אצלינו, אז יתערבו בזה האויר הנפסד, ויש פחד שלא יתערב ויתלבש בו, וזה הפסד להם, ולכן אסור להזכירם.

ברא את המלאכים, צום, כשיקראום או כשישביעום, שיבאו. ולכן כשהאדם מזכירם, חושבים שקוראים אותם, ובאים כששומעים שם. וכשבאים ורואים לבטלה, יבא נזק לאדם מזה. ולזה צריך להזהר מלהזכיר. (ג) אבל אם הוא שם כשמות בני אדם, מיכאל גבריאל וכעד"ו, מותר להזכירם ואין חשש בזה. ואם הוא אהוב מעליונים ומתחתונים, ויודע שמעולם לא חטא, יוכל להזכירם, ואין חשש שיזיקהו. וגם על זה שאלתיו, למה אנו מזכירים בפירוש שם שדי, או אלהים, ואין חשש.

פ ר ש ת ו א ר א

וארא אל אברהם:

דאלפין, כי זה הבחי' הוסיף משה על האבות, וו"ש ושמי ה' לא נודעתי להם, דהיינו שם מ"ה.

הן בני ישראל לא שמעו אלי וכי':

הנה שכינה, גימטריא שפ"ה. ובהיות משה ז"א ערל שפתים, שאינו מקבל מאמא עילאה שפה עילאה, ואינו משפיע למלכות שפה תתאה. אמר, שאם ישראל שהם מן הפנים לא שמעו אלי, ואיך ישמעני פרעה שהוא מן העורף.

ואלעזר בן אהרן לקח לו מבנות פוטיאל וגו':

הנה ארז"ל, (ט) בן שפטפט ביצרו, ובן שפיטם עגלים לע"א, והם יוסף ויתרו, וממנו יבא נדב הבכור, בחי' רוח, יוסף. ואביהוא, בבחי' נפש. וזהו אנחנו טמאים לנפש אדם, ולא לנפשות אדם, כי נדב בחי' רוח היה, ולא

פירוש, האבות יצאו מאמא, שהוא שם ס"ג, דיש בו ג' יודי"ן וא'. וכן ר"ת שמותן, אברהם יצחק יעקב ישראל, גימטריא א"ל. לכן אברהם שהוא הראשון, הוא חסד אל. וידוע, דאמא מקננא בכורסייא, דתמן אל שדי. לפיכך אמר וארא אל אברהם באל שדי, וזהו לא היה כמש, כי אם בחילוף. וע"כ כתיב באברהם, היה דבר ה' אל אברם במחז"ה (ח) שהוא לשון תרגום, וכל תרגום הוא חילוף. לכן ס"ת של האבות, גימטריא שדי בחילוף, מק"ב בא"ת ב"ש, שדי. והנה אף שיש להם ד' שמות, הנה אינם אלא ג', אי"י, ר"ת גימטריא כמנין אהיה דאמא, שמשם יצאו. והנה ס"ת שהם מק"ב ולי' דישראל, עולה עקב, וי' אחרת של ר"ת דשם ישראל, הרי יעקב, שע"י כולם יצא יעקב. והנה משה עולה אל שדי, שלקח כל הבחי' אבות, וזהו ש' של משה, שהוא ג"כ בחי' האבות. ונשאר מ"ה, דהיינו מ"ה דאלפין, שהוא היה

הגהות ומראה מקומות

(ג) שער המצות שמות דף כ"ו ט"ב ד"ה גם
היה מורי. (ד) עיין זהר ח"ב לח.
(ה) זהר ח"א פח:
(ט) סוטה מג. זהר ח"ב כו: שער הגלגולים
הקדמה לב. שער הפסוקים וראא בפסוק ואלעזר בן
אהרן.

אצבע אלהים הוא:

כנים גימטריא ק"ך, כמנין צרושי אלהים. הנה הם לא יכלו להוציאם, ואמרו כי זאת המכה היתה משם אלקים. ולכן נטבע פרעה ב"ם סו"ף, שמשם היה לו יניקה, מסו"ף שם אלהים, שהם ב' אותיות מ"י, ובם לקה.

הירא את דבר ה':

ארז"ל י' שזה היה איוב, הוא הירא. כי ר"ת הירא את דבר ה', גימטריא איוב עם הכולל. ודע, כי נתחלף מלת דבר, לצירוף בר. וטעם שלא נתחלף בצירוף האחרון רב"ד, כי היה בכאן קצת רחמים, שהירא את דבר ה', היה ניצול. לכן תפס האמצעי שהוא בר"ד, ולא צירוף האחרון שהוא רב"ד, שהוא דין קשה. עשר מכות ושרשם, נתבאר בפע"ח בשער חג המצות.

שרתה בו טומאה. וכשנתקנא פנחס במעשה זמרי, לקח שניהם. ובפלגש בגבעה, הפסיד לפנים ה' עמו. וזהו וישאל את נפשו למות, שלא הי' לו כ"א בחי' נפש, כמ"ש רגליה יורדות מות. וכשהלך לחורב שהוא בחי' משה, שהוא הרוח, זכה ברוח, לזה נשאר חי וקיים, וזהו בריתי היתה אתו החיים והשלום, שזכה ליסוד העליון, ששם מקור החיים, שהוא בחי' רוח. וז"ש דוד, ורוח נדיבה תסמכני, שאל רוח של נדב, שלא היה לו כ"א נפש. וזהו ששאל אלישע, ויהי נ"א (פי' ר"ת נדב אביהוא) פי שנים ברוחך אלי, שאל בחי' הרוח. ואלישע גי' בחי' הגבורות, וז"פ אלישע, כי בקין נאמר לא שעה, שלא פנה אליו ולא קבלה. ואלישע פי', אלי פנה. פירוש: שבפנים יש ב' אל במילוי, בכל פן אל, והם גימטריא ש"ע נהורין, ולפי שאליהו לקח רוח נדב, ועלה ליסוד, הוא מבשר הגאולה, שיסוד הוא הגואל.

פ ר ש ת ב א

למען שתי אותותי אלה בקרבך:

דינים גוברין על הרחמים. ל' והש"י היה רוצה להכניעו ולבטלו, ולהוציא את ישראל משם, ולא הספיק ע"י הודאה בסוד הדינים כנ"ל. ולכן אמר הקב"ה, למען שתי אותותי אלה בקרבך, פירוש: אותיות י' ואלה בקרבך, פירוש: כי היה רוצה למלאות שם הוי"ה אשר בה הודה פרעה, ולשום בקרב אותיות ההוי"ה י' אותיות המילוי, וזהו אותותי: אותיות י'. וכבר ידעת, כי פרעה מן אלקים דקטנות נאחו, וכשנכנסין ההוי"ה, אז האלקים מתבטלין, וזהו בקרבך של פרעה ממש.

וזחזרו לענין, כי ע"י המילוי ההוי"ה, היה רוצה להכותו מכאן ואילך ד' מכות, שהם: ארבה, חושך, מכת בכורות, וק"ס, שנטבעו

הנה פרעה לא היה מכיר וידע שם הוי"ה, והיה כופר בו, כמ"ש לא ידעתי את ה'. אבל שב אלקים היה מכיר, כמ"ש אצבע אלקים הוא, כמ"ש הטעם אצלינו (כ) כי פרעה מסוד העורף יונק, אשר שם ג' מוחין דקטנות, שר הטבחים וכו', וג' שמות אלקים, מן שם יונק פרעה. ולא מכיר הגדלות, שהם שמות הוי"ה, כי אז היה מתבטל, ואין לו יניקה משם, ואינו נמצא שם. וכאשר הודה, לא רצה להודות רק בסוד הדינים, אפילו בהוי"ה עצמו, כדי שלא יתבטל מציאותו לגמרי, לכן אמר חטאתי הפעם ה' הצדיק ואני, ר"ת ה"י ה"ו, שהוא ה' על י' ה' על ו', שהם

הנהות ומראה מקומות

ל' שער הפסוקים מקץ בפסוק ותאכלנה הסרות. פרשה זו הפסוק זה. ע"ח ח"ב שער מ"ן ומ"ד פט"ו תחלת ספר עולת תמיד.

י' מד"ר שמות פי"ב ב. שער הפסוקים וארא פי"ט. כ) שער הפסוקים פרשת וישב דף כ"ח. שם פרשת בא. שער הכונות דרושי הפסח דרוש ג'.

הצדיק מן העולם, או עולה נשמתו בפעם הראשונה, שהוא בעת פטירתו, והוא עולה מ"ן, מן הנוקבא אל הז"א, והם מזדווגים יחד, וכמ"ש פרשת ויקהל, וכדין אלביש חד צדיק קנאה. (ג) וכבר ידעת, כי צדיק העליון מזדווג עם המלכות בסוד יוסף, שהוא גימטריא קנאה. וז"ס אמרו רז"ל (ס) אין אדם מקנא לאשתו, אלא א"כ נכנס בו רוח טהרה. גם אמרו, כי האדם האוהב אשתו, גורם לו קנאה, ואין הקנאה אלא מאהבה רבה שביניהם. נמצא כי הקנאה היא מעלה ושלמות, ואינה פרידות. אמנם בפעם הראשונה, גורם זיווג כולל. פי': כי מזדווגים זו"נ בבחי' כל העולמות כולם, וכולם מקבלים שפע ע"י זווג ההוא. אך מפעם ב' ואילך, אינו נעשה זיווג, אלא מבחי' נשמתו לבד. אמנם אם יהיה כמשה ע"ה, אפשר שיעשה הזיווג תמיד. והנה הרשעים אינם יכולין לעלות למעלה, ואינם יכולין להעלות מ"ג, ונשארים למטה. וז"ס ונכרתה הנפש ההיא, כי היא נכרתה כמקום שחוצבה, ונופלת למטה. אמנם דע, דמ"ש לעיל, זה הוא מי שאין לו רק נפש. אבל מי שיש לו נשמה, יכול לעשות מ"ן בבחינת נשמתו באר"א, וגם שם מזדווגים על ידו. וז"ש (ע) כך עלה במחשבה, כי עלה בסוד מ"ן מן האמא אל אבא, ע"י אותו הריגה. וכמ"ש בסוד ק"ש, כי זווג אר"א א"א לעשותו, רק ע"י הריגה ממש, וע"ש.

(פ) ענין כרת, דע, שבאדם יש נר"ן, והנשמה מקבלת שפע העליון ראשונה, והיא נוטלת לעצמה עיקר האור, והתמצית נותנת אל הרוח, שהוא לבוש לנשמה. וכן הרוח והנפש, נותנים התמצית אל הגוף. ואחר המות, לעולם הנשמה

המצרים. והם נגד מילויים של הוי"ה, והם על הסדר ממטה למעלה: כי הארבה נמשך, ע"י מילוי הוי"ן, ונמשך כן עד קי"ס, שהוא ע"י מילוי היודין.

ונבאר עתה סוד הארבה, איך נמשך ממילוי הוי"ן, (ל) כי אם תצייר צורות הוי"ן, כ"א צורתה ג' ווי"ן, כזה: ה, יהיה שם ב"ן בזה גימטריא ק"ד, והנה ב"פ ק"ד גימטריא ארבה, והם גימטריא יצחק. וז"ש, הרבה ארבה את זרעך, והוא גימטריא ק"ד ק"ד, שהם ב' הוי"ות דב"ן בציור ווי"ן כנ"ל. וזהו לקדק"ד נזיר אחיו הנאמר ליוסף, והוא ב"ן זקונים. והענין, כי אלקים הראשונים הם דקטנות שבמוחין, וכשבאין הגדלות יורדין אל הגרון, וג' אלקים הם ט"ו אותיות גימטריא י"ה, ואלו הן יורדין אח"כ עד היסוד עצמו, ונעשה ג' ב"ן שהוא גימטריא יוסף.

ראו כי רעה נגד פניכם:

ארו"ל (מ) שהוא כוכב של דם עולה כנגדם והוא סוד מול טל"ה, העולה ד"ם שעולה כנגדם. לכן אמר הכתוב, היום גלותי את חרפת מצרים, ויקרא את שמו גלגל, הנה היה ראוי לקראו גילוי, או גלול אלא שהיה ב' גלות: הא', שהסיר אותו דם של כוכב מצרים. גם מ"ט להם פרעה כי רעה נגד פניכם, שהוא הערלה, ונתגלית ברית קודש, ובזה נעשו ב' גללים.

ונכרתה הנפש וכו':

ענין הכרת, כבר ידעת, כי בכל זמן שנפטר

הגהות ומראה מקומות

פסוק וערל זכר. פרשת בא בפסוק ונכרתה הנפש ההיא. שער הגלגולים הקדמה כ"ד.

(ס) סוטה ג.

(ע) מנחות כט: שער הכונות. דרושי ק"ש דרוש ו'. דרושי נפילת אפים דרוש ה'.

(פ) ספר הלכותים לך בפסוק וערל זכר. בא בפסוק ונכרתה הנפש ההיא.

(ל) שער ההקדמות דף רכ"ג ד"ה אות הקוף. שער רוח הקודש דף קמ"א יחוד כ'. שער הפסוקים ריש פרשת בא.

(מ) רש"י בשם המדרש. בפסוק זה. ספר הלכותים פרשת בא פסוק זה.

(ג) זהו ח"ב דף רי"א. שער המצות בתחילת הספר דף ה' ד"ה עוד יש אופן. ספר הלכותים פרשת לך

נקשרת בדות, ואיש מעל אחיו לא יפרדו. ואם האדם זוכה, גם הנפש מקבלת מאור הנשמה ורוח, ממקום העליון שנמשך לנשמה ורוח, מלבד הנמשך לה ממקום המשפיע לנפש. וז"ש, והשביע בצחצחות נפשך, והם ג', שגם הנפש נוטלת מן הצח הנובע אליה, ומן הצחות הנובע לנשמה ורוח, לכן נכללו בתיבה אחת, שאמר צחות, משום שהנשמה לעולם נקשרת ברוח. גם ממשיכין אל העצמות שבקבר, והעצמות מתחברין עצם אל עצם, והנפש נכנסת בתוכן בעודו בקבר, וז"ש ועצמותיך יחליץ, מלשון חלוצי צבא, והיינו סדר כלי זיין, שהוא זה על זה, העצמות הנפרדין מתחברין עצם אל עצם. אבל אם לא זכה, שעבר על כריתות, הנה גופו נכרת שאין הנשמה שורה בה, וגם הנפש נכרתה, ומתפרדת מהנשמה ורוח, וזהו ונכרתה הנפש ההיא. אבל הנשמה ורוח אין נפרדין, ולא שייך בהו כרת, כי אין הפגם פוגע בהם לעולם.

ומושב בני ישראל ת"ל שנה:

הנה ה"פ אלהים, עולה ת"ל, וזהו בנוי לתלפיות. וכן נזכר ה"פ אלהים. מן ותעל שועתם אל האלהים, עד וידע אלקים. באותו הפרשה קטנה של ויהי בימים הרבים ההם, ואז היתה גאולה, ולזה אמר והנה לא שמעת עד כה, פירוש: עד כ"ה אותיות, שיש בה' שמות אלהים.

קדש לי כל בכור:

יש כאן קושיא בפסוקים הללו, כי תחלה אמר הש"י קדש לי כל בכור, ומשה לא עשה כן, רק ויאמר משה אל העם זכור וגו'. אחר כך בפרשה שניה, אז צוה משה והעברת כל פטר דחם, וזה תימא גדול. אך הענין, כי הלא

כבר ידעת, וכבר ביארנו בפרשת מקץ, בפסוק לכו אל יוסף, ענין הע"ר יעוין שם, צ) כי משה היה רוצה להכניסן תחת כנפי השכינה, ולא כן היתה כוונתו יתברך, לפי שלא היו ראויין. והנה הש"י אמר קדש לי כל בכור בבני ישראל, ולא בעם, שהוא ע"ר, לפי שלא היו עדיין מתוקנים, ואין ראוי לקדש את בכוריהם. ובפרט כמו שידעת, שסוד עון הקרי, עולה עד דעת העליון הנקרא בכור. אמנם משה ע"ה היה סבור, שאם עתה במצוה ראשונה בצאתם ממצרים, אם היה נותנה לישראל ולא להם, היו חוזרים למצרים, בראותם שהם אינן נכנסין בסוג אחד, כמו שעשו אחד כך בעגל, שראו הארון נוסע לפני ישראל ולא לפניהם, לזה אמרו קום עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו. ומפחד זה, התחיל משה לומר מצוה אחרת השווה להם ולכל ישראל, שהיא מצות החמץ, ובכלל דבריו הודיעם, שאין להם חלק במצות קדושת בכורות. והענין, כי תחלה נאמר בלשון רבים. אשר יצאתם מארץ מצרים, היום אתם יוצאים, וכל שאר הפרשה, נאמרה בלשון יחיד, כי יביאך וגו', והוא, כי תחלה מדבר עם העם, ואמר זכור וגו', ואמר מבית עבדים, פירוש שמצרים נקרא בית עבדים, שנשתעבדו שם ישראל, ואין הכוונה שהם נשתעבדו שם, וזהו ויאמר משה אל העם שהם הע"ר, אמר כי בחוק יד, פירוש: כי לישראל לא היה צריך חזק יד, כי בטענה גדולה בא משה אל פרעה, שלח את בני ויעבדוני, אך אלו שהם ממצרים כמותם, לולי חזק יד והנסים והמופתים, לא היה משלחם, וזהו בחזק יד, לכן גם אתם לא תאכלו חמץ.

והענין, כי כבר הודעת, ק) שע"ר הם בסוד הדעת העליון שביסוד דבינה. וסוד מלכות של הבינה, ה"ס המצה שמורה העליונה, והוא ד' דאחד רבתי, (כמ"ש בסוד המצה) לכן נצטוו

הגהות ימראה מקומות

כתוב לאה נקראת מצה שמורה. ובדרושי ק"ש דרוש וי כתוב שלאה נקראת ד' רבתי דאחד. לעיל פרשת שמות דף ק"ל ט"א ד"ה ואמנם.

צ) שער הפסוקים פרשת בא פסוק זה.

ק) שער הפסוקים פרשת שמות דף ק"ה ט"ב

ד"ה ונבא. בשער הכונות דרושי פסח דרוש ד'

ישראל אחר חצות, ובעבור מכת בכורות שלחם פרעה, לכן חייבים במצוה זו. אבל אתם יוצאים ביום ולא בלילה, וא"כ פטורים ממצוה זו של קידוש בכורות. ואחר שפייסם, הפך פניו נגד ישראל, ודבר עמהן בלשון יחיד. ולפי שמצות ישראל בענין חמץ, הוא טעם משונה מטעם הע"ר, כמ"ש בעבור זה עשה ה' לי, ולא בעבור הע"ר, לכן חזר וכללם. ואמר להם מצות חמץ, להשוותם עם הע"ר במצוה זו, ואחר כך אמר עיקר הכונה, שהיא מצות קידוש בכורות.

במצוה. והנה גם שם סוד דעתן של נשים קלה. כי מצוה גימטריא קל"ה. והנה אמר היום אתם יוצאים בחודש האביב, הציע להם הקדמה זו לומר, כי אם תשמעו שאני מצוה לישראל מצוה אחרת ולא לכם, אל תתמהו ע"ז, כי אין אתם צריכין לה, ולא לפי שאין הקב"ה חפץ בכם, כי הלא מצות מצוה הנוגעת לכם, כבר הודעתני ונתתי לכם ג"כ, אבל זו אחרת אתם פטורין בה, והטעם, כי הלא אתם יוצאים היום. פי': ישראל נצטוו על פטר רחם, לפי שניצולו בכורי

ט ע מ י ה מ צ ו ת

מצות איסור מלאכה ב"ט:

חוץ מאוכל נפש, שנאמר אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם. כי כל י"ט, הם בסוד תבונה, רביע על בנין, ולא בבינה עליונה. והשם דתבונה, היא ס"ג, ויום טוב גימטריא ע"ג, כמנין ס"ג וי' אותיות. ואמנם ב"ט עצמו יש חילוק, כי בפסח יעלו ת"ת ומלכות עד שם, ומזדווגין למעלה, בספירה א' דתבונה. ובשבועות בספירה אחרת שלה, הכל לפי המועדים. נמצא, כי כל י"ט הם בתבונה. (ה) וכבר ידעת, כי תבונה זו מתלבשת בו"א. ואמנם כבר ידעת, ענין ג' עלמין, הנזכר בריש אדרת (נשא ו) ושם ביארנו, כי הא' נגד הבריאה, והוא אלף עלמין. והב' נגד יצירה והיא נ"ו. והג' נגד עשיה, והוא צ"ו, נגד א"ל אדני. והנה

מצות ביעור חמץ, ואכילת מצוה, ומרור, וחגיגת חג הפסח, מבואר בסדר התפלה, בענין פסח ויציאת מצרים. (א)

מצות צליית הפסח ראשו על כרעיו: כבר הודעתין, כי ביציאת מצרים, היה הו"א ג' גו ג', בגו בטנה דאמא עילאה, כמבואר אצלינו (ב) ואמנם כבר נודע מ"ש בגמרא (ג) התינוק במעי אמו ראשו על ברכיה, ולכן היה צלוי, ראשו על כרעיו, להורות שהיה מקופל במעי אמו ג' גו ג', ועתה הוא בסוד גדלות.

מצות אל תאכלו ממנו נ"א:

ר"ת נעמה אגרת, כי האוכל נא, גורם שיש יניקה מאותו שפע, לנעמה אגרת. ואלו הם הב' צפרין הנזכר בפרשת ויחי. (ד)

הגהות ומראה מקומות

ומ"ש הרב כי ימים טובים הם בתבונה היינו מה שנעשה מעצם קדושת הימים ממילא, אבל ע"י תפילתם של ישראל בימים אלה עולים זו"ן עד או"א עלאין, כן כתוב בשער הכונות ח"ב בענין השינויים שבין יו"ט לשבת, דף קכ"ו ט"א ד"ה אלה מועדי ה'. ועיין בשער הכונות ענין הפסח דף קנ"ה בהגהות ומ"מ אות כ'.

(ו) דף קלב. שער מאמרי דשב"י זיע"א דף ר"ג ד"ה עוד שם. מבו"ש ש"ג ח"ב פרק י"ד—ר"ז.

(א) שער הכונות ענין הפסח.

(ב) שער הכונות ענין הפסח דרוש א' דף קמ"ז ט"ב ד"ה ונחזור לענין א'. (ג) נדה ל'.

(ד) דף ריו. שער מאמרי רשב"י אע"א דף ע"ג ריש פרשת ויחי. ע"ח ח"ב שער הקליפות פ"ב. מבו"ש ש"ו ח"ב פ"ה ו'. שער המצות תחלת פרשת בא. ועיין בספרא בניעותא אות נ"ד בפירוש הסולם. (ה) שער הכונות דרושי חזרת העמידה דחול דרוש ב'. דרושי יו"ט דרוש ג'. שער המצות פרשת בא.

מלאכה דעשיה גימטריא צ"ה. כמנין עולם עשיה. ולפי ששם תוקף הקליפות, ע"כ נאסר מלאכה ביום זה, שלא לעורר הקליפות. אבל אוכל, גימטריא נ"ז, נגד יצירה, דשם אינו כ"כ אחיזה, לכן הותר יום זה אוכל נפש.

מצות קדוש חודש:

דע, כי כל החדשים הם במלכות. והענין, יש בזה ב' בחי': א' מצד עצמה, והב' היותה מצד הזכר כמ"ש בע"ה. והנה היא מתחלת מחדש ניסן. (ז) ודע, כי כל החדשים נקראים ר"ה, והענין: כי כולם בחי' הראש. ולכן כל חודש יש בו מספר גדול ל' יום, וסדרם כך הוא: ניסן, גלגלתא. אייר, סיון, ב' אודנין. תמוז, אב, ב' עיינין. ולכן נחשב בה"מ בתמוז אב, בסוד עיני עיני יורדה מים, שהם ב' עיינין הנזכר. והנה כשנדע מהות עינים ההם, הם סוד נ"ה, ולכן עיקר החרבן בעין שמאל, חודש אב, וזהו כל היום דוה, למפרע הוד. אלול, חוטם. נשאר הפה כאן שאינו במנין, והוא נעלם. גם זה הסדר כנזכר, הוא בזכר, כי תשרי, גלגלת הזכר. חשון, כסליה, ב' אודנין. טבת, שבט, ב' עיינין. אדר, חוטם. וגם כאן נשאר פה שלו נעלם, וזה סוד קידוש חודש, שצריכים הדיינין לקדש אותם בפה הדיינין. והנה לפי שחסר מן הפה של הזכר, לכן אין להתיר לעבר שום חודש, מלבד אדר. ובוה טעה חזקיה המלך ע"ה, שעבר ניסן בניסן, (ח) וטעה הוא, לפי שאין לעבר רק אדר ב', והוא פה של הזכר, שהוא מכלל השנה שעברה, להשלים הפה. אך ניסן, הוא משנה הבאה.

בענין החדשים, כבר בארנו בתפלת ר"ה, מתשרי עד אדר, ר"ק דרכורא, כי אדר חטם, וניסן פה דרכורא, ונעשה גלגלתא בנוקבא, כי יוצא ותבל פה דרכורא, לגלגלתא דנוקבא.

ונמצא שמועיל ניסן לו ולה, לכן מעברין אדר ולא חודש אחר, כדי שיהא חודש ההוא בפומא דדכורא. לכן צריך לקדש החודש ולומר מקודש, כמ"ש אשר תקראו אותם, כי ע"י הבל פה נעשה גלגולת דילה. וגם ר' הם מניסן עד תשרי, נמצא כי אלול חוטמא דילה, ותשרי פומא דילה, וגלגולת דילה ג"כ. ונ"ל חיים, דלא שייך פה אלא בניסן, דמפומא דילה נעשה גלגלתא, אך בתשרי אינו רק גלגלת דילה, ולא פומא דילה, כי אין גולגלתו נעשה מפומא דילה, והראיה דא"כ יעברו אלול כמו אדר.

בענין אכילת פסח בליל ט"ו

כבר נתבאר בשער מיעוט הירח, (ט) סוד בית ראשון, שנקרא ה' ראשונה. ובית שני, ה' אחרונה. כי בבית הראשון, היתה שוה קומתה לקומתו ממש, והיתה יונקת מאותן ה' ראשונים שלו, ולכן נקראת או סיהרא באשלמותא. והענין: כמ"ש בזהר בט"ו לחודש, או קיימא סיהרא באשלמותא. (י) כי סוד ט"ו לחודש, הוא ה' על י'. פירוש: כי כל קומת המלכות הם י"ט, ושיעור קומתם הם בת"ת נה"י דרכורא. והנה על אלו, עומד למעלה ה' ראשונים, הרי ה' על י'. וא"כ כשהיא נגדלת עד למעלה, נמצא שהיא יורשת אותם ה', שהם על שיעור קומת ה' שלה, ואז הוא סוד ט"ו. גם ענין זה היה ליל א' של פסח, ט"ו לניסן, לכן פסח מצרים מקחו בעשור, להורות כי הוא בסוד י', והמתינו עד יום ט"ו לחודש, ואז אכלוהו, כי אז האירה בה עוד ה' ראשונים שהוא ליל פסח, ונתפשטה עד למעלה, באופן כי בהיותה שם, נמצא שהיא מסוד ה' ראשונה.

מצות ספור יציאת מצרים:

הענין, כי פסח הוא פ"ה ס"ח, והוא סוד

הנהגות ומראה מקומות

(ט) ע"ח ח"ב שער מיעוט הירח פרק ב'. תע"ט שיעור ט"ו מתחילתו.
(י) זהר אמור ע"פ הסולם אות קל"ב ואות רנ"ו.

(ז) שער הכונות ענין ר"ה דרוש א' דף ר"א ס"ב
ד"ה ורצוני להרחיב. שם דרוש ד'. פרי עץ חיים ר"ה פרק ד'.
(ח) סנהדרין יב.

עם הל"ב נתיבות ויה' הממתקם, ואלו הם הבכורות הראשונות, אשר יצאו ומתו. ויצא חסד עילאה אל התיקון, ולכך נכנסו הכהנים תחתם, כמו דהתם נכנס חסד עילאה דהיינו הכהן, במקום הרפ"ח שהם הבכורות. להיות כי טפת חסד עילאה בפום אמה שריא, דהיינו המלך הה' הד"ר, כליל מה"ח. לכן צריך ליתן ה' סלעים לכהן, והנה סלע גימטריא ק"ס, בסוד שם אהיה דיודין שביסוד החכמה.

המקיפין, היוצאין מן הפה בימי פסח ובימי העומר, כנזכר אצלינו במצות ספירת העומר, (כ) ולכן צריך לספר ביציאת מצרים, כי הוא יציאת החסדים מן הגרון, הנקרא מצרים ולכן אנו מספרין אותם, לכיון שאותה יציאת מצרים הוא ג"כ דרך הפ"ה הסמוכה לגרון הנקרא מצרים, כדי שיהיו בחי' המקיפין כנ"ל.

מצות פדיון הבכורות:

מצות תפילין:

קדש לי כל בכור פטר כל רחם, פטר עולה רפ"ח ע"ה, והם דינים, שא"א לפתיחת הקבר בלתי דם, ולכן הרפ"ח ניצוצין נפלו, והם דינים זכרים, שכ"ה דיני דכורא, הרפ"ח,

מבוארת בסדר התפלה באורך, עם כתיבתם, וכל הנלוים אליהם, והוא בחלק א'. (ל)

פ ר ש ת ב ש ל ח

ויהי בשלח פרעה:

ויתאחזו שם. לכן הסיבם דרך המדבר ים סוף דהיינו רחל, דהוי סופא דדרגין. (ר) ומשה שהיה מבחינת יסוד דאבא, לא היה יכול ליכנס לא"י שהוא רחל, אם לא ע"י יסוד ז"א שהוא יוסף, לכן אמר ויקח משה את עצמות יוסף עמו, משה דהוה יסוד דאבא, נתלבש ביוסף, דהיינו יסוד ז"א. ובזה הלך בסופא דדרגין ליכנס ברחל.

ויהי לישראל צער, ממה ששלח פרעה את העם ע"ר, כי בעבורם לא נחם אלהים לישראל כר, כי קרוב הוא, והיו נכנסין מיד לארץ, אלא חשש פן ינחם העם, הע"ר, ושובו מצרימה. וכיון שראה משה שהיו מוכרחין לילך דרך המדבר ים סוף, ויהיו צריכין לעבור הים, לקח עצמות יוסף עמו, לבקוע הים, כענין הים ראה וינס. (ק) והנה פלשתים, הם במקום השערות, קוצותיו תלתלים, כמנין י' אלקים דקטנות, שמשם יצאו השערות למעלה. וידוע, שהן היו מבחי' לאה, ועכשיו הולכים לא"י דהיינו רחל, וחשש שאם ילכו במקום לאה כי שם השערות, ישובו למצרים, דשם הוא ג"כ בחינת מצרים.

ויקח משה את עצמות יוסף:

הנה ו"ו, ה"ס ת"ת ויסוד. וכבר ידעת, כי משה בסוד הת"ת, לכן הוא לקח את עצמות יוסף, להכניסם לארץ ישראל, היא הנוקבא העליונה.

הנהרות ומראה מקומות

(ק) מד"ר וישב פרשה מ"ז זהר ח"ב מ"ט. הים ראה וינס מה ראה ארונא של יוסף. תק"ז תק"ט ק. ספר הלקוטים ריש פרשת בשלח. (ר) שער הפסוקים שמות. ע"ח שער ל"ב ס"א ג' ו'.

(כ) שער הכונות ח"ב ענין הפסח דרוש ג' דף קנ"ד ט"ב ד"ה ובוזה יתבאר טעם. (ל) שער הכונות מן דף ג' עד דף ע"ז. ובספר עו"ת מן דף נ"ח עד דף ק'.

ויקח שש מאות רכב בחור:

הנה שר מצרים, הביא כל מרכבה שלו לקטרג, והת"ר נגד ו"ק. וכל רכב מצרים נגד המלכות. ושלישים על כולו, נגד ג"ר, דהיינו מוחין, הנחלקין לשלישים. והקב"ה הסיר אופן מרכבותיו.

מה תצעק אלי:

בוהר אמרו, ר' בעתיקא תליא מילתא, ובאדרא דא תליא בעתיקא בתרין תפוחין, לכן מה תצעק אלי, ר"ת אמת.

אנוסה מפני בני ישראל כי ה' נלחם להם במצרים:

כבר ידעת, כי פרעה, כל יניקתו היה ממוחין דקטנות שם אלהים, ובשם הוי"ה שהוא גדלות, לא היה יודע, בסוד לא ידעתי את ה'. והם היו סבורין, כי אצבע אלהים הוא, ולכן לא היו חוששין, כי לא יהיה להם כליה. ועתה ראו שהנהגה ע"י שם הוי"ה, אמרו אנוסה הפעם, כי הוא יכלה אותנו, כי הוא בשם הוי"ה נלחם במצרים.

את ה' ייאמינו בה:

ר"ת איוב, כי אז נתקן איוב, שהוא תרח אבי אברהם, כי כשהיו ישראל עוברים בים, ורצה השטן לקטרג, הסיתו הקב"ה באיוב, (א) ונשלם תרח אבי אברהם. (ב)

עזי זמרת יה:

פסוק זה נאמר בראש השירה, כי פרחת

נשמתך, ושמעו קול שירה, ופתח הקב"ה אוניהם ושמעו זמירות כל צבא מרום, ועי"כ חזרה נשמתן בהם כמארו"ל. (ש) וז"ש עזי זמרת יה, פי': כחי ועזי שהיה לי, היה ע"י זמרת יה. פירוש: ע"י אותן זמירות ששמעתי מן מה"ש שאמרו לשם י"ה, שע"ז ויהי לי לישועה, שנושעתי מן המות.

ויבאו מרתה:

הנה נודע, כי יש ב"פ ש"ך דינים, א' בז"א, וא' בנוקבא. וב"פ ש"ך, גימטריא תמרה (ת) וזהו מרתה. והנה לא יכלו לשתות כי מרים המה, כי ב"פ ק"ך צירופי אלקים, גימטריא מ"ר. ויורהו ה' עץ: שנכנסו ג"כ הוי"ות, ונמתקו המים הללו, והבן זה, כי אני ה' רופאך: יש בו ד' יודי"ן דע"ב, וטוב לכיין בו בכל יום, כדי להסיר הקליפות ע"י ד' יודי"ן הללו. ואני מסופק אם הוא ממורי ז"ל.

הנני ממטיר לכם לחם מן השמים:

כבר ידעת, הו"ו מילואה ו' אחרת, והם יעקב וישראל, הם ב' שמות מ"ה, ואחוריים ק"ל, והם ב"פ ק"ל גימטריא עי"ן, לכן המן נקרא לחם הקלק"ל, וז"ס לחם מן השמים, היינו ז"א.

ויאמרו איש אל אחיו מ"ן הוא:

הנה המ"ן, הוא סוד ז' יודי"ן דע"ב וס"ג, וב' יודי"ן שבציור א שבפה, י"ו שנים לעילא, וי"ו לתתא א. וזהו טחינת המן, להפריד בשנים לעשותו יודי"ן, וזהו המן כורע גד, הם ז' יודי"ן, הנטחנין ע"י ב' יודי"ן דשנים של הא'. וכאשר

הנהרות ומראה מקומות

וירא ישראל את היר. ספר איוב סימן א'.
(ש) זהר ח"ב מה.
(ת) שער ההקדמות דף שע"ד ט"ב סוד תמר.
ע"ח ח"ב שער רפ"ח נציצין פה. ספר הלקוטים בשלה פסוק זה ופסוק וחם השמש. ספר ישעיה סימן ל"ה.

(ר) זהר ח"ב מה. נב:

(א) כמ"ש במדרש רבה בשלה פרשה כ"א. ובזהר

ח"ב לה.

(ב) כי איוב היה גלגול תרח כמ"ש בשער

הגלגולים הקדמה ט"ו שער הפכוקים בשלה פסוק

הוא לך, רק עליה, כי אתה ירא מהעם כי יסקלוך והן ע"ר, לכן עבר כתיב חסר ו', אותיות ערב, כי ודאי מבני ישראל אין פחד, ואעפ"כ עלה ולא תפחד מהם. ד)

והכית בצור ויצאו ממנו מים:

הנה נודע, כי צור המלכות, הנקרא אלהים במלוי ההי"ן, גימטריא צור ע"ה. ונודע, כי המלכות עניה דלה, דלית לה מגרמה כלום, וא"כ איך יכול לצאת ממנה מים להשקות התחתונים. והענין, כי למעלה ממנו, יש ג"כ צור, שהוא ממותק ומתוקן, והוא ת"ת, וממנו יש להמשיך שפע לצור תתאה מלכות, כדי שיהיה לה לתתן אח"כ להתחתונים. וז"ש, הנני עומד לפניך שם על הצור, כי ז"א דהיינו הויה, נותן לצור התחתון. והנה מז"א שהוא שם הויה, יוצא מנין צור, והוא באופן זה: יפ"י ק', יפ"ה ב', הפ"ה כ"ה, הפ"ו ל', ופ"ו ל"ה, ופ"ה ל', הפ"ה כ"ה. הרי הכל כמנין צור, וזהו דרך הכאה, וזה והכית בצור. כי בהכות עם המטה למטה בצור, הוצרך להכות בחשבון כנ"ל העולה צור. וצריך הכאה, מפני שאין האורות יוצאים לחוץ, כ"א דרך הכאה. וא"כ כשיכוין משה להכות למעלה במספר צור בשם הויה, אזי יצאו מים, וז"ש ההופכי הצור אגם מים, כי כה שהיתה דלה בלי מים, ואחר שניתן לה מלמעלה, נהפכה לאג"ם מים. וז"ש כאן על הצור בחורב לשון יובש. ה)

עמלק:

גימטריא ב"פ ק"ך צרופי אלהים, ימין ושמאל שבקליפה. וכנגדו בקדושה, ר"ם, ונשא של כסא כבוד, ימין ושמאל דקדושה. לכן אין הכסא שלם, עד בא נקמתו.

הגהות ומראה מקומות

א' ד"ה והנה הספירה. ד) שער הפסוקים פרשה זו ופסוק זה.
ה) שער הפסוקים בשלה בפסוק הנני עומד לפניך. ועי' בז"ה בשלה אות י"א בסולם מאמר נחש עלי צור.

ראו שהמן יורד מע"ב ס"ג לנוקבא, שהוא ב"ן, אמרו מ"ן הוא, כי לא ידעו מ"ה הוא, כי לא השיגו במ"ה, שלא היה נכלל ממ"ה שהוא ז"א. או ירצה: כי מלוי ע"ב ס"ג ב"ן, גימטריא ק"ט, ולקחו י"ט ממנו שהוא מילוי מ"ה, שלא היו משיגים אותו, ונשאר מ"ן, כי לא ידעו מה, שמ"ה נכלל עמהן, ולזה קראו מ"ן.

עמר לגלגולת:

דע, כי יש תיקון א' בגלגלתא. נקרא עמר נקי. א) גם יש תיקון, נקרא טלא דבדולחא. ועמר גימטריא ש"י עלמין, ומלא העמ"ר מ"ן, גימטריא ת' עלמין דירתי צדיקיא, בסוד ת' שקל כסף חיורי, וב' עמר, היינו ש"י ש"י, כמנין כתר, היינו הגלגלתא שערי דעמר נקי.

וחם השמש ונמס:

כבר ידעת, כי המ"ן הם דינים, בסוד מ"ן דמנצפ"ך. וכבר ידעת, כי ב"פ ש"ך דינים בזו"ג, והם גימטריא שמ"ש. ושרש ש"ך דינים, מ"ב נתיבות חכמה, ל"ב אלקים, ובהם מלובשים ל"ב הויות דאבא. והנה שמש, גימטריא י"פ ל"ב הויות שבזו"א, ול"ב שנותן לו אבא גימט' שמש, וכשהן נכנסים, וחס השמש מהגבורות שההויות נמתקו בשרשם ונמסו הדינים. ב)

והעמר עשירית האפה:

דהיינו אותיות הפאה שהיא מלכות, נקראת אלקים, כמנין פאה. והוא מדה עשירית, וזהו עשירית האפה. ג)

"עבור לפני העם:

ר"ת עלה, פירוש: אל תחשוב שירידה

א) ע"ח ח"א שער א"א פרק ו'. ע"ח עם פמ"ס ענף ס"ה. תע"ס תחילת שיעור י"ג.
ב) ספר הלוקטים בשלה פסוק זה.
ג) ע"ח ח"א שער א"א פרק י"א דף קצ"ה טור

כי יד על כס יה:

העם, כי עמהם במלת נ"א יתנהג, ובמצרים
בי"ד חזקה. ובחורבן, נפלו בעונותינו אותיות
י"ד מכסא, וכשיחזרו אותיות י"ד על כס,
וילבישו אותיות י"ה, מלחמה לה' בעמלק. והנה
או תהיה אור הלבנה, ויהיה סדר השם, באדי"ן
דק"ו כחדא כספא ודהבא וגו', ויתבטלו הקליפות
כלם, בשעה שיתגבר הקדושה.

כי יד על כס יה:

הנה ר"ת ויקרא "שמו ה' נסי, הוא שי"ן,
הי"ד שנשבע בה עתה, הרי שדי. והוא שם
הכסא י"ה, שהוא סוד הבינה, הנקרא שדי.

הנה כבר נתבאר בכונת אמן, (ו) כי אדני
לבוש הויה. והנה אותיות י"ד דאדני, לבוש
לאותיות י"ה. ואותיות נ"א, לבוש לאותיות ו"ה.
והנה כבר ביארנו וידעת, כי עיקר שם אדני
ד"ן, ובא אלף דאהיה בתחלתו וי' בסופו, למתק
אותיות דן באמצע, וז"ש הגוי אשר יעבדו דן
אנכי. ולהיות שהיה במצרים, נגוף ורפא, נגוף
למצרים ורפא לישראל, לכן אמר משה שלח
נא ביד תשלח, ר"ל שיכנסו מלת נא ביד,
והנה נ"א פעם י"ד גימטריא תשל"ח. (ר"ל
עם כ"ד צרופי אדני) וז"ש דבר נא באוני

ט ע מ י ה מ צ ו ת

מצות תחומין וערובי חצרות

(מ) סוד תחום שבת:

ומשם והלאה הוא שדה אדום, כי בשדה מצאה,
ואסור לצאת שם, כי אין הקדושה מתפשטת
חוץ משיעור זה בשבת. והנה ד"ס תג"ל, הם
סוד ג' פרסאות, לפי שהם סוד עשיה הנקראת
אדני, ושם הוא הסוד הה"ג של הנוקבא תתאה,
שהם גימטריא פ"ר. וכן שם סוד סנדלפון גימט'
פ"ר, ושם אדני" ס"ה, הרי פ"רס"ה.

ואמנם לפי שגברו הקליפות בעונינו, ונכנסו
ושלטו עד חצי ספירת נצח דעשיה, כי ההוד
נאחזו בו כולה, בסוד כל היום דוה, והודי נהפך
למשחית, אך בנצח לא שלטו רק בחציה, וז"ס
זיגע בכף יריכו ימנית, וז"ס וגם נצח ישראל
לא ישקר ולא ינחם. פירוש: כי ההוד נאחזים
בו החיצונים הנקראים שקר, אך נצח לא ישלוט
בו בכולה, וזה לא ישקר, לא יהיה כולו שקר.
והנה נה"י ג' פרסאות הם, וכל פרסה ד' מילין,
כי ספירת המלכות נכללות עמהם, כי הם שיעור
קומתה. ועתה ששלטו הקליפות עד חצי נצח,
לא נשאר מקום שדה פנוי של קדושה, רק חצי

כי מדאורייתא עד ג' פרסאות, שהם י"ב
מילין. והענין, כי בשבת נכללין ג' תחתונות,
ועוליין במקום ג' אמצעים. ונמצא כי מקום נה"י
דעשיה, הוא חלול ומקום פנוי, ואין ישוב, רק
בבחי' שדה הלבן. ולכן בישוב אין שיעור
תחומין רק בשדה. הנה אחר סוף הישוב, שהוא
אחר ג' תחתונות דעשיה, סיום כל הקדושה,
שנתעלו עתה במקום האמצעי, ולא נשאר בחי'
השדה של קדושה, רק בחי' שיעור אותו חלול
ומקום הפנוי, שהוא שיעור ג' תחתונים, וגם
מקום המלכות, כי בעלות נה"י למעלה, אשר
בהם קומת המלכות, או גם היא עולה עמה,
ובמקום ד"ס מקום פנוי וחלול, וזהו סוד שדה.
ואמנם רשימו דקדושה נשאר שם, ולכן היא
של קדושה, שיכולה קדושת האדם העליון
להתפשט עד שם אם ירצה, ואינו מעכב על
ידו, כי הקליפות הם אחר סיום שיעור זה.

הגהות ומראה מקומות

אמן פ"א. ספר הלכות בשלה פסוק זה.
(מ) ספר המצות בשלה דרוש ב'.

(ו) שער הכונת ח"א ענין חזרת העמידה דרוש
ה' דף רע"ב ט"א ד"ה כוונת אמן. פע"ח דרושי

חזרו למקומם, וכן דבריאה, וכן דיצירה. אמנם בין אצילות לבריאה, ובין בריאה ליצירה, ובין יצירה לעשיה, אין שם קליפות מפסיקות בינתיים, כי עולם האצילות סמוך לו ראש הבריאה, וכן בשאר העולמות, ואפילו בשבת שעולים נה"י דאצילות למעלה, הנה ג"ר דבריאה עולים במקומם, ותמיד דבוקים ביחד לא יפרדו, וכן בשאר עולמות. משא"כ בעשיה, כי ביום השבת נה"י דעשיה נפרדים מהקליפות, ועולים למעלה, ונשאר חלל ביניהם, ואז יש שמחה יתירה אל סוד הנפש שהיא עשיה כנודע. ובמ"ש שנתחברו עם הקליפות, אז יש צער אל הנפש, שמתקרבת אל הקליפות, משא"כ ברוח דיצירה, ונשמה דבריאה, ונשמה לנשמה דאצילות, כי תמיד הם דבוקים במה שלמעלה מהם, ואין בהם אחיזה לקליפות. אמנם ההפרש שלהם מן שבת לחול הוא, כי בשבת עולים למקום גבוה, משא"כ בחול. אך הנפש יש לה גרעון אחר, כי בחול מתקרב ומתדבק בקליפות ממש, וז"ס וינפש, שארו"ל (ע) וי נפש, ולא כתיב וי רוח, או וי נשמה.

סוד עירובי מבואות וחצרות ותחומין:

כבר נתבאר אצלינו בסוד שבת (ס) שהם נה"י שעלו למעלה בתוספת שבת, במקום ג' אמצעות, ונשאר מקום פנוי וחלל, ושם הוא סוד תחומין מן התורה ג' פרסאות, נגד חלל ג"ס הנזכר, ואחר ששלטו הקליפות בב' ספירות וחצי, לא נשאר מקום חלל, רק מקום חצי ספירה שהם ב' מילין, והם תחומים דרבנן, כי מן התורה אף עד ג' פרסאות מותר לילך, גם נלע"ד, כי זה מה שארו"ל שתחומין דרבנן,

הגהות ומראה מקומות

דרושי יוכ"פ פ"ה ספר הלקוטים פרשת תצא סימן כ"ב. תע"ס מן אות נ"ט. ועיין בשער המצות פרשת בשלה דף ל' ט"ב ד"ה ואמנם תחום ובהגהות ומ"מ אות פ' מובא שם ההגיה מהר"ג שפירא זצ"ל.

(ע) ביצה טו.

(ס) שער הכונות ח"ב דף ל"א ט"א. שער המצות בשלה דרוש ג'.

נצח, והם ב' אלפים אמה, מיל א'. ג) ולכן גזרו רבנן תחומים, עד אלפים אמה, אחרי ראותם שליטת החיצונים עד שם.

והנה המקום הפנוי שבין קדושה לקליפה, נקרא תחום שבת, כי היא תחום של שבת הקדושה, שלא יכנס שם הקליפה, ולכן תחום הוא, אותיות חותם, כי המקום הוא חותם של ג' אהי"ה, דיודי"ן וההי"ן ואלפי"ן, שהם בגימט' חותם, כמבואר אצלינו בדרוש יה"כ ע"ש. (ס) וע"כ אין חיצונים יכולים ליגע שם, בסוד היין ביד אינו יהודי צריך שיהיה חתום, שלא יגע בו ע"ש. ותראה איך נעשה בחי' חותם זה של הבינה, בסוד נה"י של כל עולם ועולם. ואמנם העושה מלאכה, גורם הכנסות הקליפה למקום החלול הפנוי והקדוש הוא והנה בהיותם רחוקים משם, היו הקליפות כמו חללים מתיים שוכני קבר, וז"ס חלל, כי המקום רחוק ביניהם, ונסתלקה חיות קדושה שלהם למעלה רחוק מהם, ונשארו חללים מתיים. וע"י עשית המלאכה, גורם קריבתן והכנסתם למקום החלול, ואז החלל נהפך בגימטריא חיים, כי עתה לא יש מקום חלול ופנוי, ונדבקו בקדושה כמו בימי חול, ויחזרו לחיות. ולכן העונש של העושה מלאכה, נאמר בו מחלליה מות יומת. פירוש: הגורם הכנסת הקליפה באותו חלול הקדוש, וזהו מחלליה לשון חלל, ונהפך לקליפות הנקראים מות, החלל לחיים, א"כ מות ימות, מדה כנגד מדה.

והנה במוצאי שבת, מסתלק החותם הנ"ל, וחוזרים נה"י דעשיה לחזור למקומם, ואז הקליפות הם אוחזים ונדבקים בהם, כי אין מרחק ביניהם אל הקדושה, וז"ס תגבורת החיצונים במ"ש. והנה ע"ד זה, נה"י דאצילות

(ג) בספר המצות כתוב הגה"ה א"ש צ"ע, כי הצי ספירת הנצח היא ד' אלפים, ולא ב' אלפים, היות כל ספירה פרסה אחת, וכל פרסה ד' מילין וצ"ע. ועיי"ש בהגהות ומ"מ אות ע', פע"ח הקדמה לשער השבת פרק א'.

(ס) ע"ח ח"ב שער דרושי הצלם פרק ב' כלל ד'. שער הירח פ"ב. מבוי"ש ש"ו ח"א פ"ה. שער הכונות

כי נה"י נקראים רבנן תלמידי חכמים, נ) ואין להאריך בכאן. ואמנם בערובי חצירות, אינם בשדה במקום פנוי, רק בבתים ובישוב, שהם נה"י עצמן, ואינם בשדה דוגמת עירובי תחומין ונקרא חצירות, כי אלו הם בתי בראי בתי חצירות לבר מגופא. וז"ס מה שכתוב במשנה (ס) לא אמרו לערב בחצירות, אלא כדי שלא ישכחו התינוקות, כי התינוק הם נה"י, בסוד כ' הכרובים, והם תינוקות של בית רבן, כמבואר בכ"י מ"ן ז"ל בריש הקדמת הזוהר. (ע) ולכן פי' עירוב נעשה, באופן שיכריע קו האמצעי לבי קוין דנו"ה הימיני והשמאלי, שיערבו יחד בקו האמצעי, שהוא יסוד המכריע, ולהמתיק הגבורה עם החסד, ע"י הקו האמצעי ת"ת, ונעשים שם ע"ב רי"ו. והגבורה גימטריא רי"ו, בסוד אותיות עירוב, כי ע"ב רי"ו נתערבו יחד, ונמתקו זה בזה ע"י קו האמצעי ת"ת, לכן נקרא עירוב, להורות תערובות יחד שם. והנה סוד עירוב כזה, הוא בגי' אמצעית חג"ת, ושם הוא עירובי מבואות, כי הם בתי גוואי,

ומבואות לשון ביאה וכניסה. וכנגדם בגי' תחתונים נה"י, ערובי חצירות בתי בראי. והם ע"ב בנצח, רי"ו בהור, ונכללים ביסוד, ונעשים עירוב ע"ד הנ"ל. גם זהו לשון ערובי חצרות ערובי מבואות, כי עירוב הם אותיות ע"ב רי"ו כנ"ל.

בענין העירוב, היה נוהג מורי ז"ל, לערוב בכל ע"ש שתופי מבואות ועירובי חצירות, והיה בוצע בליל שבת בפת השיתוף, ובבוקר על פת הנעשה בו עירוב. והיה נוהג לערב קודם ואומר הברכה, ואחר כך מזכה לבני החצר ע"י אחר, כי כן הדין, כי אחר שעירוב בעדה אז מזכה לאחרים. (פ) גם ראיתי מוליך הטלית והספר מביתו לבה"כ. וגם היה מוליכו לבית התפילה של כנסת הגדולה ביום השבת, ולא היה מקפיד אם היה עירוב כהוגן או לא. העיד לי הר"ג יצ"ו משם מורי, שלא היה משים על ראשו קאפילוש ביום השבת בימי החורף משום אהל, ובפרט חוץ למדינה משום משאוי, לא היה מוציאו עמו.

פ ר ש ת י ת ר ו

וישמע יתרו כהן מדין חותן משה:

דע, כי יש בס"א כהן מדין, והוא נגד יסוד אבא שבקדושה. כי שם בקדושה הוא אהבה, ובקליפה היא איבה ומריבה. ויש כהן און, נגד יסוד ז"א, ששם און כחי וראשית אוני. ובס"א הם פועלי און. וז"ס, כי אחר שנעשה בהם הנסירה כמו בקדושה, להיותן פב"פ דס"א,

הם כקוף בפני אדם אב"א, וגם הם ננסרו להיות פב"פ, ואינם יכולים להזדווג, שלא נסמך להם אור לזווגם, ונשארו בפרודא. והו שארי בחברא אב"א, וסיים בפרודא וז"ש, יתפרדו כל פועלי און. ולמעלה בסוד אר"א, לא מתפרשין לעלמין, והם באתחברותא. וכנגדו בס"א, אשת מדנים ובית חבר, לכן הוא כהן מדין. (ת)

הגהות ומראה מקומות

- (ג) ברכות ו. הני ברכי דרבנן. זהר ח"ב קיא.
 קיב: שער הכונות ענין ק"ש דרוש ה' דף קל"ו
 ט"א ד"ה כונות יחוד ק"ש.
 (ס) עירובין עא:
 (ע) הקדמת ספר הזהר ע"פ הסולם אות ו'.
 ובדפ"ה א: זהר ח"ב בהשמטות רעח. ז"ח דף מב:
- שער מאמרי רשב"י זיע"א דף כ' ד"ה בראשית. ספר
 הלוקטים פרשת תרומה בפסוק ועשית כפורת.
 (פ) עיין מ"א סימן שס"ו ס"ק ב'. שער הכונות
 ח"ב דף כ"ח ד"ה אחר תפלת המנחה.
 (ת) ספר הלוקטים ריש פרשה זו. ספר המצות
 פרשת שופטים דף קכ"ג ט"א ד"ה ויתרו הוא בחינת.

ויקח יתרו חותן משה את צפורה אשת משה אחר שלוחיה:

צריך לדעת, כי קין והבל היו מבחינת יסודות דא"א שבתוך הז"א. קין מיסוד אמא המכוסה, והבל מיסוד אבא מכוסה, קודם שיתגלה למטה. לכן קין עולה גימטריא קס"א, אהי"ה דיודין. א) והנה משה הוא הבל, ויתרו הוא קין, שבא לתקן מה שהרג להבל. והנה אמרו רז"ל ב) שהרגו בשביל תאומה יתויה, שנולדה עם הבל. וזהו את את הכתוב בהבל, את אהיו את הבל, ובקין לא נאמר אלא ותלד את קין, שלא נולדה עמו רק תאומה א'. והנה ענין תאומות הללו, כי היסוד דאמא שבתוך הז"א, מאיר למלכות דאמא, שיוצאת מאחורי יסוד אמא, היא לאה, והיא תאומתה של קין, שהוא ג"כ מיסוד אמא. ומאור מלכות דאבא, יוצאת ג"כ תאומה א' מאחורי יסוד אבא עצמו, ועוד שניה מהכאת אורות זה דמלכות דאבא ביסוד דאמא, יוצאה עוד תאומה אחרת, באחורי יסוד דאמא. ואלו הב' תאומות דהבל, שהוא מיסוד אבא. והנה קין, על התאומה הב' שיוצאת מהכאת אור אבא ביסוד אמא, היה אומר זו שלי, דאבא ביסוד אמא הוציאה, אף אם היא מאור אבא, וע"ז קם עליו והרגהו. והנה יתרו שהוא קין, בא לתקן זה.

והנה צפורה, היתה תאומה זאת, שהיתה ביסוד אמא. לכן היתה בת יתרו, שמאור דאבא המכה ביסוד אמא יצאה, ויתרו הוא מיסוד אמא שהוא קין, לכן הביאה למשה שהוא הבל, להורות כי שלו היא, לתקן את אשר עיות בראשונה. וז"ש ויקח יתרו וכו' את צפורה אשת משה אחר שלוחיה, אחר שמשה שהוא הבל דהיינו יסוד אבא שלח אור זה ליסוד אמא, וא"כ היה ראוי להיות של קין ולא של הבל, שכבר שלחה ליסוד אמא, ואעפ"כ חזר והביאה למשה.

ואמר ואת שני בניה, בכנוי אליה, ולא של משה, משום ששניהן היו מבחינת יסוד אמא ולא מיסוד אבא, לכן כינה אותם אליה. וזהו שם הא' גרשם שעולה קדמ"ת, אחורים דאהיה דיודין. וכן אליעזר עולה שי"ה, כי אמא היא ה' ראשונה של שם, והיא בחינת ס"ג כנודע, וה"פ ס"ג עולה שט"ו, והה' עצמו הרי ש"ך, והם ש"ך דינים שבה, וחסרו ממנה הב' שרשים העליונים, הממתיקים כל הש"ך דינים, לכן נקרא אליעזר, עולה שי"ה. (והשאר כתוב בגלגול קין בלקוטים).

"אני חתנך" יתרו:

ר"ת אחי, כי הוא גלגול קין, ולכן לפי שכפר בדיניו, ואמר לית דין ולית דיין, לכן חידש עתה פרשת דינים, ואתה תחזה. עיין בספר הגלגולים פרק ל"ג.

חקי האלהים:

דע, כי שם אלהים, אם תחליפו באותיות הסמוכין לאחריהן, שהם במוכ"ן, גימטריא חקי, וזהו חקי אלהים, כי חקי יוצא מאלהים.

בחדש השלישי לצאת בני ישראל:

הנה בתקונים אמרו, ג) כי שת היה נקרא שי"ת, וחסר י'. וזה שרמז בסופי תיבות שי"ת, כי הוא גלגול ש"ת. ור"ת הבל, בסוד משה שת הבל, הרמזים בשמו.

כה תאמר לבית יעקב:

כל אמירה היא בנוקבא, כי היא כמו הפה, שהיא כוללת כל המוצאות, והיא מוציאה אותן לחוץ. וכן אמא מקבלת טפת אבא, והיא מוציאה

הגהות ומראה מקומות

- מלך חדש. שער הגלגולים הקדמה ל"ג ול"ו.
ב) מד"ר בראשית פכ"ב. זהר ה"א נד:
ג) ת"ז תס"ט דף קיח.

- א) שער המצות פרשת שופטים דף קי"ט ד"ה ובוה תבין ענין משה. ספר הלקוטים פרשה זו במסוק זה. שער הפסוקים פרשת שמות בפסוק ויקם

(התורה) לחוץ. וז"ש, לדעת חכמה ומוסר, דהיינו הטפה דאבא, בסוד וידע אדם את חוה, דהיינו דאתי מחכמה, ואחר כך להבין אמרי בינה, הרי אמירה בבינה, וידוע כי ביסוד דאמא חו"ג, החסדים לעצמו של ז"א, והגבורה לנוקבא. ומיסוד אבא חו"ג, ואין מזה לא לז"א ולא לנוקבא כלל, אלא הכל יחד לקחם יעקב, והוא נותן גבורות לנוקבא (והנה בזמן) דהיינו דור המדבר, כי עדיין לא היה זווג לועיר אנפין, דהיינו ישראל עם רחל, עד שיכנסו לארץ ישראל, שהוא בחינת רחל. ואז בדרך המדבר, לא היה זווג אלא יעקב עם נוקבא, שהיתה יוצאת עמו. והגבורות שהיה הוא לוקח, היה נותן לנוקבא ההיא, שהוא דור המדבר. וז"ש, דור המדבר אין להם חלק לעולם הבא (ג) שהוא בינה, הנקרא עלמא דאתי מטעם שהיא באה תמיד, ונכנסת ומתפשטת תמיד בז"א, ואין להם חלק בה, כי הם מבחי גבורות דאבא, ואין להם חלק כלל באמא. ולפי שהיה בישראל ב' בחינות מיעקב ונוקבא, אותן שמתו במדבר, ולא נכנסו לא"י. והיה בהם גם הטף, שנכנסו לא"י, שאלו היה מבחי ישראלי, ורצה הקב"ה שכולם ימשכו עליהם מב' בחינות שאמדנו, לכן אמר כה תאמר דהיינו אמירה שהיא אמא, לבית יעקב, שאין בחינתו אלא מאבא, אלו ימשיכו עליהם גם מאמא, ויקבלו עליהם אמירה, דהיינו אמא. ותגיד לבני ישראל, ותגיד לשון המשכה, דהיינו יסוד אבא, הנמשך למטה מהיסוד אמא עד יסוד ז"א, לבני ישראל שהם בחינת ז"א, היינו שהם מבחינת אמא, אלו אני רוצה שימשיכו עליהם גם מיסוד אבא. וכן אמר שם בפרשת ואתחנן, (ד) והיינו דקאמר ואביא אתכם אלי, וזה היה מדבר אל בחי' דור המדבר, שהם מבחינת יעקב, דהיינו מבחינת אבא, לכן אמר אשר צוה אתכם, אתכם דייקא, שאתם דור המדבר, צוה לעשות עשרת הדברים, שהם ה"ח וה"ג דיסוד אבא.

הגהות ומראה מקומות

(ד) שער הפסוקים פרשת שמות דף קי"א ט"ב
 ד"ה ונבאר עתה דרוש גדול. ע"ח ח"ב שער לי"ב:
 הארת המוחין סרק ג'.

(ג) סנהדרין קח. ספר הלקוטים פרשה זו ססוק
 זה. ע"ח ח"א שער ארי"א פ"ב. שער הזווגים סוף פ"ה.
 ע"י השמטות לספר הזהר בראשית אות שלי"ד.

עם ישראל, ואז הולך יעקב לצדו לז"א, ואז הם שלשתן כמו סג"ל.

הנה זה המקום שנטל יעקב השתא, בעת הזווג ישראל עם רחל, הוא מקומו של עשו, כענין הנה עשו בא מצידו של יעקב, כי גם הוא יוצא מאור יסוד אבא, לכן יצאו ממנו כמה חסידים, (ו) לכן היה יצחק מקרבו, שהיה רואה שיש לו אחיוה בקרושה. הנה בשעת זווג ישראל עם רחל, או עשו נדחה אל הקליפות לנוקבא שלו, ויעקב לוקח מקומו, לכן אנו אומרים בשכמל"ו בלחש, כדי שלא ירגיש עשו שהוא שעת זווג וידחה ממקומו. (ז)

והנה בעת זווג דישראל ונוקבא רחל, אז נקרא טוב, וז"ש הללויה כי טוב, כי זה גורם מוחין דאז"א שיכנסו, וזהו הללויה, שהם אר"א, כי מהם נמשך כי טוב ה', דהיינו ז"א נעשה טוב, שהם החסידים דאמא, שהם נותנים לנוקבא בסוד הזווג. וז"ש זמרו לשמו כי נעים, שהוא נוקבא הנקרא שם, כי נעים, שהם הגבורות דאמא, שהיא מתבוננת בהם, ואין נעימה אלא לאשה כי ח) אין אשה אלא ליופי. וז"ש הנה מה טוב, החסידים שלו. ומה נעים, הגבורות שלה. שבת אחים, בסוד כשהיא אב"א או אין זווג, הם אחים לבד, ואחר כך גם יחד, שנעשה עמו סב"ם, ומזווגים בזווג יחד. והנה ידוע, שאינו דומה חר"ג דאמא, לחר"ג דאבא, כי חסידים דאמא לז"א, והגבורות לנוקבא, לא כן ביעקב, שהוא נוטל לעצמו החר"ג דאבא, ואחר כך בסוד זווג נותן לנוקבא הגבורות. הנה יעקב הנה, מאור יסוד אבא הנכנס תוך ז"א, והכלים דיעקב, הם אחורים דאבא שנפלו, בסוד שבירת הכלים, ואבא עצמו הוא המעלה אותם אחורים שלו שנפלו, כי יסוד דאבא כשירד בתוך הז"א, עולים לקראתו האחורים שלו, כי הוא אורו ממש, המלבישים אור דיעקב, והיא נובלת חכמה

לו נוקבא, והיה לו זווג במדבר, בחי' דור המדבר כנ"ל.

הנה אלו ב' תקונים, שוין וקרובין זה לזה, כי בחינת ז"א, אף שהיה הוא מהחסידים דאמא, ורחל מגבורה דאמא, והם הי' נקודים משורש אצילות ראשון, ויעקב ונוקבא, אף שלא היו משרש האצילות הראשון, הם חר"ג דאבא, שהוא עליון מאמא, והנה המתקן בז"א, מתקן בשרש האצילות, והמתקן ביעקב, הוא ממשיך אור האבא, ועל האמת, הא בהא תליא, כי בהתקן הז"א ונמשך אליו מוחין אל הזווג, נתקן גם יעקב שיצא מיסוד אבא.

ואמר אתם ראינתם אשר עשיתי למצרים ואביא אתכם אלי, כי כל עוד שלא נכנסו לא"י, הם עצמן היו כלה לז"א, ואבא חסר י': ביאה ממש, וז"ש ואב"א אתכם.

ועתה אם שמוע:

פשט הכתוב הוא, משום דערל אסור בתורה, ולכן אמר אם תרצו לקבל התורה, צריכים אתם לשמוע מצות ברית מילה, ולהיות בני ברית מהולים. וז"ש, אם שמוע תשמעו בקולי שהוא תורה, ושמרתם את בריתי, שלא תהיו ערלים.

והייתם לי סגולה:

כהן לוי ישראל, הרי סגול' ג' נקודות. והסוד כאן ה) כי יש ג' בחינות בז"א: ישראל, יעקב, ישורון, מלשון שורה, ישור על אנשים, ואין שורה פחות מג', והם: ז"א, ורחל מלכות מאחוריו אב"א, ויעקב בפניו, אחורי יעקב בפני ז"א, הנה בשעת זווג יעקב עם רחל, הולך יעקב לנצח דז"א, והיא בהוד, סב"ם עם יעקב, וכשהזווג ישראל ורחל, הוי רחל סב"ם

הגהות ומראה מקומות

(ז) ע"ה ח"ב שער ל"ב: שער הארת המוחין פרק ב' דף קכ"ג ט"א ד"ה גם תבין ענין עשו. ספר הזהר: עם פירוש הסולם פרשת תרומה אות קל"ח. ובדפו"י דף קל"ד. ספר הלקוטים פרשה זו. (ח) סוף מסכת תענית.

ה) ע"ה ח"ב שער סרצופי זו"ן ט"א וה'. שער יעקב ולאה ס"ב. שער ההקדמות דף רמה ט"ב ד"ה והנה כאשר ז"א. זהר ע"ם הפולם וישלח אות רמ"ה. ובדפו"י דף קע"ז ע"ב. (ו) גיטין נו: סנהדרין צו: שער הפסוקים דף ס"ב. שער הגלגולים הקדמה ל"ג ול"ו

של מעלה תורה, שהוא יעקב הנקרא תורה. וז"ש כי יעקב בחר לו י"ה, כי י"ה שהוא אבא, בחר לו ובירר והעלה לו ליעקב, ובזה ישראל לסגולתו, כי כשמזווג ישראל עם רחל, הם נעשים סגול עם יעקב הנ"ל, שיעקב לוקח מקומו דעשו.

וז"ש, ועתה אם שמוע תשמעו, דהיינו אם שמוע החסדים דאמא שהם בז"א, תשמעו הגבורות דאמא שהם בנוקבא, וז"ש בקולי, קול תורה שבע"פ. ושמרתם את בריתי, יסוד אבא, שנטל יעקב החורג שלו יחד, ולכן אמר שמירה א', ובחורג דאמא אמר ב' שמיעות, אם שמוע תשמעו, משום דאמא כל בחי' נותנת בפ"ל, לא כן האבא, שנותן ליעקב הכל ביחד. ואע"ג דגם אלו של אבא מתחלקין, חסדים ליעקב, וגבורות לנוקבא. מ"מ, נתינת התורה אינו, אלא בשעה שהם יוצאים לז"א, וכשהם יוצאין מז"א חורג דאמא, מתחלקין לו ולנוקבא. משא"כ בחורג דאבא שהם יוצאים לז"א ביחד, ונתנין ליעקב, ואז והייתם לי סגולה, דהיינו החסדים דאמא א', וגבורות דאמא ב', וחורג דאבא יחד, הרי ג' נקודות, שהם סגול.

דהיינו מה דאמרן, שישאל דהיינו ז"א מזדווג עם נוקבא פב"פ, ויעקב הולך אל הצד במקומו של עשו, שהוא שר כל העמים. ולזה אמר מכל העמים, שיעקב יקח מקום כל העמים, דהיינו עשו. ולפי שעתה היו במדבר, ולא נכנסו עדיין לא"י, ולא היה לישראל דהיינו ז"א נוקבא להזדווג עמה, כי אין לו זווג עם רחל, עד שאתם תכנסו לארץ, כי אתם במעשיכם, יש לכם יכולת לעשות לו זווג עם נוקבא דיעקב ממש, כמו שיש לו עם רחל, כי כל הנוקבות הם שלו, כי כל המוחין נכנסין תחלה בו, וממנו יצאו לכולם. וז"ש כי לי כל הארץ, ויכול אני להזדווג עמה, וידוע, כי ארץ לעולם נקראת נוקבא.

ולפי שבאין מאלו הב' בחי' שאמרנו, והם אותן בחי' ישראל, שהם מתקנים בשרש

האצילות, שרצה לתקן לזווג גם בחי' יעקב, אף שאינו משרש האצילות, לאלו היה צריך יותר הדיבור, משל אותן שהיה מבחי' יעקב פשוט, ויותר שרצה לתקן בשורש האצילות, להמשיך עליהם ממה שהוא שורש האצילות, לכן אמר לכולם ואתם תהיו לי ממלכת כהנים, דהיינו מלכות כפולה: של בחי' דאמא דנוקבא דז"א, היא הנוטלת הגבורות דאמא, הרי בחי' א'. ואחר כך בסוד הזווג, הוא נותן אליה גם החסדים, הרי ב'. והם: בחי' כהונה, לז"א, כהונה: חסדים, הממתקים הגבורות, שהם הלויים, וז"ס כהנים, שהם כלולים בלויים, כי החסדים ממתקים הגבורות הם. כל זה (ממה שתקנו) (ממש שתקבלו מאמא). מיסוד הנקרא קדוש.

אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל:

כי הם צריכין זירון יותר. שירצו לתקן ביעקב, אף שאינו משרש אצילות.

בהיות הבוקר ויהי קולות:

ארז"ל ט) שאלולי שקבלו ישראל את התורה, היה הקב"ה מחריב העולם. וזהו שרמזו כאן בר"ת, בהיות הבוקר ויהי, ר"ת בה"ו, שרצה לחזור העולם לתהו ובהו.

ויוצא משה את העם לקראת האלהים:

כבר ידעת, כי כל דור המדבר, הם סוד לאה אשת יעקב, היוצאת מאחוריים שלו. והנה עתה רומז בר"ת את העם לקראת, שהוא בחי' אותה לאה, הנקראת אצלינו דור המדבר, שהיא ג"כ בחי' לאה. י)

דע, כי הי' דברות, בסוד י' דשם הוי"ה. והנה בתחלה היו שני הלוחות לוח א', וזהו כנגד י' פשוטה. כ) ואח"כ בהתחלקם, נעשו ר"ד

הגהות ומראה מקומות

ט) פסחים סח. שבת פח. י) שער הפסוקים פרשה זו פסוק זה. כ) ספר הלקוטים פרשה זו סימן י"ח ד"ה דע כי עשרת, ושם כתוב ו' פשוטה והלשון כאן נראה יותר מתוקן.

וב' נקרא אב ובן, וגלגול ג' וד', נקרא שלשים ורבעים. אך בצדיקים עושה חסד, שהוא גימט' גלגול, לאלפים: עד אלפים גלגולים. כי בכל גלגול יוסף לחדש תורה ומעשים טובים, וזהו לאלפים מלשון ואאלפך חכמה. וגם אלפים אותיות פלאים, לפי שמחדש פלאים. (ס)

ועושה חסד לאלפים:

הם סוד אלפים גלגולים, דמתגלגלים הנשמות. אמנם ז"ס מ"ש בספר הכונות בכונת נוצר חסד (ז) וע"ש בסוד מצולת ים, שהם אלו הנשמות הנקראים אלפיים: אדנ"י, אלהיים. וכשהם בקדושה, אז הוא נוצר חסד לאלפים. וכשארם רשע, אז כתיב בו ותרד פלאים, כי אלפים נהפך לפלאים, ויורד בעמקי הקליפות, מצולת ים הנקרא פלאים. ועושה חסד: הנה ועשה כתיב חסר ו', שהם ש"ע נהורין, והם מתפשטין בחוטמא דא"א, שהם ש"ע עלמין, ומתפשטין באורכא דחוטמא, והכל חסדים, וזהו ועשה חסד. (ח)

זכור את יום השבת לקדשו:

הנה כבר הודעתין (ט) כי המוסף הוא בסוד יוסף, כי י' בא"ת ב"ש מתחלף באות מ', ונעשה מוסף. וזהו במוסף דשבת, באיה מקום כבודו, עולה הזכר יסוד דדכורא יותר משאר הפרצוף. לכן ר"ת "את" יום "השבת, איה. שבאיה מקום וכו', הוא עולה כמבואר שם. (י)

כבד את אביך:

הנה סמך מצוה זו לשבת, והוא, כי חייב לחדש ד"ת בשבת. וכשהבן מחדש ד"ת, מעטרין

בסוד ו' דברות ראשונים, וד' אחרים, רומזו לד"ו, והם ד"ו של יו"ד. ואחר כך שנכתבו ה' בכל לוח, נגד ב' ההיין של שם. (ה"ח ה"ג דיסוד אמא).

אנכי: (ל)

הנה ידעת, כי הלחת בא"ת ב"ש, הכסא, כי משם נחצבו, לכן פתח באנכי גימטריא כסא. לכן אמר וידבר אלהים, גימטריא הכס"א.

אנכי ה' אלהיך:

הנה ידוע, שהמלכות נקרא אני, בסוד שם ב"ן וט' אותיות עולין אני (מ) וכשמאיר בה סוד נקודה הפנימית שהוא הכתר שלה, נקראת אנכי, וזהו כוונת מאמר הזוהר, כי אני ואנכי כלא בשכינתא. וז"ש אנכי: "אנא "נפשי" כתבית "יהיבית (נ) כי הנקודה הפנימית הוא סוד נפש שלה.

פוקד עון אבות על בנים ועושה חסד לאלפים וכו':

הנה כשאוכל מרובה על פסולת או משליכין הפסולת, ולוקחים את האוכל, אך כשהפסולת מרובה על האוכל, מצרפין אותו כצרוף כסף וזהב, והנשאר משליכין אותו. וכן הוא בענין גלגולי הרשעים, כי בפעם א' הוא חוטא מאד, ובפעם ב' הוא בא בגלגול, וחוזר ומוסיף לחטוא ועי"ז אם נשאר בו איזה נצוצי קדושה נסתלקין ממנו. וכן בפעם ג' ד', עד שלא נשאר בו שום טוב, וז"ש פוקד עון וכו'. כי גלגול א'

הגהות ומראה מקומות

דף ט"ו ט"ב יחוד ב'. שער רוח הקודש דף ג' תקון ט"ו להסיר הכעס.
(ח) אד"ר דף קמ: ע"ח ח"א שער א"א פרק י"ב ט"ו. שער הפסוקים פרשה זו סוף פסוק זה.
(ט) שער הכונות ח"ב דרוש מוסף שבת ד"ה ובחזרת.
(י) שער הפסוקים פרשה זו פסוק זה.

(ל) ספר הלקוטים פרשה זו סימן י"ח ד"ה אנכי.
(מ) שער ההקדמות דף רי"ד ט"א ד"ה אני. זהר ח"א ו, ח"ב פ: רלו: שער הפסוקים פרשת לך בפסוק ויאמר אליו אני ה'. פרשה זו בפסוק זה.
(נ) שבת קה. (ס) שער הפסוקים יתרו סימן כ'.
(ז) שער הכונות ח"ב דף ר"ט ט"א ד"ה וזה היחוד הנזכר. שער היהודים פרק י"א דפוס למברג

את האב בעטרות בעוה"ב. לזה סמך שהרוצה לכבד אביו ואמו, יזכור ביום השבת, ויחדש ד"ת, וזהו כבודם האמת. (כ)

אלהי כסף ואלהי זהב:

דע, כי ז"ן בקליפה, והם נקראים בעל

ואשירה. כמו שבקדושה הזכר הוא חסדים, כך הקליפה שהוא נקרא בעל, היו עושין אותו צורות שמש מכסף, וכשם שבקדושה הנוקבא בסוד הגבורה, כן בקליפה הנוקבא הנקראת אשרה, היו עושין צורות ירח מזהב, וזהו אלהי כסף ואלהי זהב. (ל)

ט ע מ י ה מ צ ו ת

אזהרת ע"ז, לא יהיה לך אלהים אחרים:

שמירת שבת:

מ"כ בדברי החברים ענין ע"ז, הנה כח ע"ז במקום שאין בו חיות כלל, כי אע"פ שנפלו רפ"ח נצוצין בעמקי הקליפה, בבחי' הע"ז אין שם כלל מן הניצוצות לחיות, וע"כ נקרא זבחי מתים, וע"כ נקרא צואה. כי הנה מאכל אדם, כל מה שהוא אוכל, יש בו חיות עליון, ולפי שהאדם בגופו הוא גשם, גם המאכל הוא גשמי, ואחר שניזון הגוף מן החיות שבו, המותר שלא נשאר בו שום חיות כלל יוצא לחוץ. ולכן אוכלי המן, לא היו מוציאים כלל רעי, כי כל המן היה אוכל בלי פסולת. אבל שאר המאכלים, אחר שנברר חיות לזון את האדם, יוצא הפסולת לחוץ בלי שום חיות. וכן הענין בעצמו בע"ז, שאין שם חיות כלל, ולכן המורה בע"ז, כאילו כופר בכל התורה, (א) כי זאת הטומאה היותר חזקה וקשה, בלי שום קדושה מעורב בתוכו.

נתבאר בסדר התפלה בדרוש שבת באורך. (ג)
מצות כיבוד אם ואם, ואחיו הגדול:

ע"י בלקוטי תורה פרשת וירא, כי שם נתבאר כ"ז באריכות וע"ש (ד) וצריך ליוזרה שלא ישבע בחיי אביו ואמו, דזהו בכלל כבוד את אביך ואת אמך.

אזהרת קללת אב ואם:

הנה המכבד אביו ואמו, גורם שיכנסו ב' עיטרין בז"א בן יקיר, שאו"א נותנים לו השפע, בסוד הכבוד, שהם או"א הנקראים כבוד. אך ח"ו המקללם, גורם שיסתלקו הב' עיטרים מז"א, ולכן מות יומת, כי הב' עיטרין משם תוצאות חיים, כי הם מן המוחין הנקראים חיים כנודע, וזה מונע החיים יומת.

אזהרת שבועת שוא:

בתקוני העונות, שם כתבנו הפגם מה הוא, והתקון בכל פרטיו. (ב)

אזהרת לא תרצח:

כתבנו בפרשת נח, בפסוק שופך דם האדם. (ה)

הגהות ומראה מקומות

- (ב) שער רוח הקודש דף מ"ב תקון ו'.
(ג) שער הכונות ח"ב דף ל"ב ט"א ד"ה ענין השבת ע"ש כל ההמשך. ספר עולת תמיד מן דף קכ"א עד דף קכ"ט.
(ד) לעיל דף קמ"ט. שער המצות פרשת יתרו.
(ה) שער המצות פרשת נח.
(כ) זהר ח"ג דף קעד.
(ל) ספר הלקוטים סוף פרשת יתרו בפסוק זה.
(א) חולין ה. מומר לעכו"ם הוה מומר לכל התורה כולה. והלשון בחז"ל הוא חמורה ע"ז שכל הכופר בה כמודה בכל התורה כולה חולין ה. שבועות כט. נודים כה. קדושין מ.

כנגדו מלמטה, ח) ולכן הגונב ישלם שנים, וז"ס תשלומי כפל.

מצות מזבח אדמה:

דע, כי מן העשן הקרבנות, ניזון הקליפות נוגה, כי משם נפש הבהמית שבאדם ושבעהמות טהורות. ודע, כי באדה"ר נבררו כל הבירורים של הנשמות בבחי' אב"א, והיו חסרים בבחי' פב"פ. והובררו כל הבהמות, וזולתי בהמות בהררי אלף, והדומם והצומח לא נגמרו להתברר לכן היו אוכלים, לבררם. וכאשר חטאו, חזרו הנשמות והבהמות גם הם לעמקי הקליפות, והנשמות עולות בסוד מ"ן, והבהמות טהורות לבר מתבררים ע"י אכילתינו, וכן הדומם והצומח. ולעתיד, יתבררו בהמות בהררי אלף, וגם הטמאות, כ"מ בר"מ פנחס. ט) הנה תדע בזה הנפש הבהמית שבאדם מה היא, והוא יצ"ט ויצה"ר שבאדם. ונשמות הרשעים, מג' קליפות: ענן, ורוח, ואש מתלקחת, שכולם רע. וכן הבהמות וחיות ועופות טמאים. אך הנפש הבהמית שבישראל, ונפש הבהמית דחיות ועופות טהורות, כולם מנוגה, ולכן יש חלב מן החזה ולמטה, חלב טהור וחלב טמא, טו"ר, כנגד נוקבא דנוגה כנ"ל. והנה אלו הם שיור המלכים שמתו שלא נתבררו עדיין, וז"ס מזבח אדמה, בסוד מלכי ארץ אדום, כנוכר פרשת תרומה קל"ט. וז"ס הכל היה מן העפר, וז"ס אדמת עפר הנזכר פ' משפטים ק"ב וק"ה ע"ב.

אזהרת גלוי עריות:

כתבנו בתיקון עונות, באורך הפגם, (והתקון. ו)

אזהרת לא תגנוב:

הנה באזהרת אונאה, נתבאר אלינו ז) כי ההפרש בין גנב לגזול, שגזול הוא בגלוי, וגנב הוא בסתר. וסוד הדבר, כי הגזול, פוגם בב"ש ת"ת ובנ"ה בחסדים המגולים, כי ז"ס גזלה בפרהסיא. והגונב, פוגם בשליש המכוסה, ולכן הגנבה בסתר. והנה עונש הגנב יותר מגזול, כי עיקר פגם אהיות הקליפה בשליש המכוסה, כי בחסדים התחתונים דרכם לאחוז, כי שם גזילה בגלוי, ולכן דרכם להתאחו בהם, כמבואר בשער פשטי תורה, בסוד חטא עץ הדעת טו"ר, כי עיקר הפגם הוא, כשהחיצונים נאחזים בשליש המכוסה, אשר זה נקרא עבירה בסתר. ודע, כי יש דרך אחר בזה, והוא, כי הגונב גורם, שיגנבו הקליפה ע"כ השפע המ"ד והנפשות שכבר יש בנוקבא, הם עושקים אותם, והנה נפשות נמשכות מדעת דנוקבא. לכן הגונב משלם כפל שעולה ק"ל, להחזיר הח"רג שנהנו מהקליפות, לדעת קל זה. אך הגזול, גורם שיקחו הקליפות סוד מ"נ הנשמות העולות למעלה ליחד זר"נ, ונעשקות בידם, והנה אין טיפה שיורדת מלמעלה, שאין טיפיים עולה

פ ר ש ת מ ש פ ט י ם

כי תקנה עבד עברי:

הכוונה, שהנשמה היתה בנ"א, ופגמה בר"ק, וירדה למטה. ולזה עובר ר' שנים, ובכל שנה מתקן מדה א' מזה שפגם, ובז' יצא למקומו. או בכסף או, במלכות דאצילות.

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבוד:

זה הלומד משנה, ששה סדרים. גם בזה אני מסופק, אם הוא ממורי זללה"ה.

הגהות ומראה מקומות

- (ו) שער רוח הקודש דף נ"ב מן תקון י"ז—כ"ז.
 (ז) ע"ח ח"ב שער ל"ג: שער האונאה פרק ח'.
 שער המצות פרשת לך דף כ' ט"א ד"ה האמנם לקיחת. שער המצות פרשת משפטים דף ל"ו ד"ה
 דין הגנב. ח) ירושלמי תענית פ"א ה"ג.
 ט) דף רמ: ע"ח ח"ב שער מ"ט: קליפת נגה דף שפ"ג ט"ב ד"ה ודע כי באדם. ספר הלכותיים פרשה זו כסוק מזבח אדמה.

ואם אמר יאמר העבד אהבתי את אדוני:

ואשר לא צדה:

שלא נתכוון להרוג, והאלקים אנה לידה, כי הנהרג היה חייב מיתה, התיקון לזה הוא הגלגול בנה העולם, וזה המקום אשר ינוס, דהיינו בגלגול אדם, וזה זמן גלגולו באלול, וזה "אנה" לידו "ושמתי" לך ר"ת אלול, כדלקמן. וז"ס, פן ירדוף גואל הדם, שהוא סמאל, וכשמתגלגל באדם, יש לו מנוחה, עכ"מ. (ל)

וכי ימכור איש:

אם בגפו יבא בגפו יצא:

הנה הכתוב מדבר, שישלחו ישראל עבדיהם לחירות, ורמז הכתוב, שיש לעשות כך, שגם הקב"ה הוציא את ישראל מבית עבדים בחודש האביב, הרומז בר"ת "אם" בגפו "יבא" בגפו, ר"ת אבי"ב. (מ)

אם אחרת יקח לו:

"שארה" כסותה "ועונתה" לא יגרע, ר"ת שכ"ל. כי אינו רשאי ליקח אחרת, אם אינו שכול בנים, ואני מסופק אם הוא ממורי ז"ל.

ואשר לא צדה והאלהים "אנה" לידו "ושמתי" לך:

ר"ת אלול, לרמז: שחודש זה ניתן לכפרה, לכל מי ששגג ועשה שום עון בכל השנה, הוא קרוב לקוראיו בחדש הזה, והוא ר"ת "אני" לדודי "ודודי" לי.

לא תהיה משכלה ועקרה בארצך את מספר ימיך אמלא:

קשה, מה קשר יש לתחלת הפסוק עם סופו. וי"ל, כי האשה שהיא משוכלת ומתים בניה, בעון הולד, שבפעם הא' היה חייב כרת,

דא חכמה. את בתו לאמה: (בינה) שהיא נשמה מבינה, (ראצילות) והיא חשובה הרבה, ואף אם תפגום, לא תרד למטה בכריאה, ואינו משועבד לז"א. ועם היות שאין אור דאמא יורד לבריאה כ"א ע"י ז"א, מ"מ אינו כ"א מעבר לז"א, ואינו משועבד לז"א. וז"ס מ"ש רז"ל (כ) אמה העבריה אינה עובדת לא את הבן, ולא את הבת. ובנשמה זו נאמר, לא תצא כצאת העבדים בשן ועין, כי היוצא בשן ועין הוא פגום. אבל כשהאדון נותן דמי שן ועין, כשם שהוא משלם דמי שן ועין, כך נשלמים אבריו למעלה, ולזה אין לפגמה.

אם רעה בעיני אדוניה:

שלא עשה תשובה כראוי, עד שבעבור כן לא יעדה, שמן הדין היה לו ליעדה, לזה לו קרי ב', וכתוב בא'. לפיכך ייעוד הוא קדושין, כשהוא למעלה, וכשהוא למטה נקרא יעוד. והפדה: אפ"ה אינה יורדת למטה, וז"ש בבגדו בה, כי היא מלובשת בשכ אלזה, כנזכר בסבא. ואם לבנו יעדנה: היינו בעלותה לז"א, זהו כשפגם במצות ל"ת. אבל מכה איש, שהרג, אינו בזה, אבל תיקונו מות יומת, ב' מיתות. ועכ"ז מקרבין מיתתו, כדי שלא יהא נאבד, ויחזור לעולם. כי זאת המיתה אינה ממרקת עון, שסוף סוף היה ראוי למות, אבל התיקון שיחזור למות פעם ב'.

הגהות ומראה מקומות

(כ) קדושין יז: (ל) שער הפסוקים פרשת משפטים פסוק זה. (מ) שער הפסוקים פרשת משפטים פסוק זה.

וישכון כבוד ה':

שם הוי"ה גימטריא כ"ו, ועם ד' אותיות, גימטריא ל'. ותחלק הוי"ה לב' י"ה ו"ה הרי ל"ב, עם ב' כוללים, נגד ל"ב נתיבות החכמה, גימטריא כבוד. והו' וישכון כבוד יהו"ה.

ולפי שחטא בחטא שהוא חייב כרת, מת עתה בכרת. וכאשר לא יתגלגל באותו הוולד אותו האיש החייב כרת, אז מספר ימיך אמלא, ר"ל: שימלא ימי עיבורה ט' חדשים, ובניהם יהיו בני קיימא, ולא תהיה משכלה.

ט ע מ י ה מ צ ו ת

מצות עבד עברי:

ע"ב רי"ו, הכלולים במלכות למטה. הרי ד' אבות נזיקין בקליפה, נגד ד' אבות עליונים. כי גם את זה לעומת זה עשה אלהים. ולמד מבעה זה שן, שלפעמים נגלה ולפעמים נכסה, הוא סוד ל"ב נתיבות, ל"ב שינים בפה העליון, הסותמין את הלשון, שהוא ת"ת בסוד בחי העליונה. נגדם למטה בקליפות, כאשר יבער הגלגל, ונמצא שכולם מודים, שמבעה נגד הת"ת, אלא שזה בחי העליונה, וזה התחתונה.

ולפי ששור רומז לגבורה, וגבורות אינן סגיאי, כד"א מי ימלל גבורות ה', ונכללים בג': גבורה, הוד, מלכות, שמאלו נמשכים כל הגבורות, לפיכך ג' אבות בשור, "קרון" שן "רגל, והם אותיות שקר, כי הם למטה בקליפות. וקרון הוא נגד מלכות, במשוך בקרון היובל. ורגל כנגד ההוד, סוד ירכים, שהם תרין סמכין. ושן נגד גבורה, בסוד ל"ב אלהים שבכראשית, שהם סוד הגבורה, נגד ל"ב שינים. והנה ג' אבות אלו התחתונים שבקליפות, לפעמים יפגמו במקום הקודש, ובניצוצי הקדושה שבמלכות, וזה חצר הניזוק. ולפעמים יפגמו במה שלמטה ממנו, במקום שליטת הטומאה ג"כ, ובסוד אלקים אחרים, וזהו רשות הרבים. וכאשר יהיה הפגם מצד הקרון, שהוא בקליפה שכנגד המלכות אין לה כח לפגום במלכות ולא במה שלמטה ממנה, רק עד החציה, שהם נה"י שבה, וז"ש דוד המלך ע"ה, אל תעלני בחצי ימי, כי עד שם מגיע הפגם הקרון, שהיא נגד המלכות. ולפיכך אמר אחשורוש לאסתר המלכה, מה

ארז"ל בקדושין, אמה העבריה, אינה עובדת לא את הבן ולא את הבת. (א פירוש: כי אמה העבריה, סוד הבריאה, שאינה עובדת לא את הבן ולא את הבת. אבל עבד עברי, שהוא מט"ט ביצירה, עובד את הבן שהוא ת"ת, ולא את הבת, כי הבת בסנדלפון בעשיה. ולכן שש שנים יעבוד, כי היצירה שולטת בשית יומין דחול. ובשנת השביעי יצא חפשי, כי אז שולט עולם הבריאה. (ועין בשער המצות). (ב)

דיני ד' אבות נזיקין:

הם: השור, והבור, והמבעה, וההבער. והם הקליפות. והם, נגד ד' אבות עליונים שבקדושה: אברהם, יצחק, ויעקב, ודוד. כי שור, הוא נגד מדת יצחק, שהוא גבורה, כד"א לפני אריה אל הימין, לפני השור משמאל. ובור, נגד אברהם כי הוא בחי באר מים חיים, וזו בור שאון טיט היון. והמבעה, נגד ת"ת, למ"ד מבעה זה אדם, כדכתיב (ישעיה) כתפארת אדם לשבת בית. והנה במבעה שני שמות, שם מ"ב ושם ע"ב, הרי מבעה. וג' היתרים מע"ה, כנגד תפארת, שהוא כלול ימין ושמאל. ובור הוא בחי ד' אותיות מאברהם בגי', וחסרה המ' שהוא המים, כי זה הוא בור ריק אין בו מים. וההבער, נגד המלכות, כי היא אש הגדולה, ואכלה ושיציאת כולה, בסוד אשא תכלא. וההבער הוא בסוד

הגהות ומראה מקומות

(א) קדושין יז: (ב) שער המצות פרשת משפטים דף ל"ה ד"ה אמרו"ל.

מתחלתם, כי ג' נגד ב"ע, וקרן בסוד עשייה, ותפגום בעלייתה למעלה למקומן. ושן ורגל בסוד בריאה יצירה, ודרכם בכך. אבל כאשר יגיע לפגום בחצר הניזק שהוא המלכות, אז תפגום ח"ו בכללה, ולפיכך משלם נזק שלם. ואולי פגימה זו תהי' בא' מב' מינים: אם שתפגום ממקומם למעלה בסוד התעוררת הדינים במלכות, או שתעלה עד הבריאה בסוד צידי רשות הרבים, ותפגום למעלה. כי לדעת רב, ימשוך פגימה למעלה, מצד התעוררת ממקומה לבר, וזהו ענין מחזרת ראשה, אע"פ שכולה ברשות הרבים. אמנם לדעת שמואל, לא ימשוך ממנה (פגם) רק בעלותה ממקומה, ותעמוד כולה בבריאה, לפיכך פוטר במחזרת. אא"כ שבקה לרחבה, ואזלה בצידי רחבה. ג)

כי יפתח איש בור:

אם עשה ח"ו עבירות, שגורמים לחפור בור, שהוא יסוד דנוקבא דקליפה, הפך הבאד הקודש, ונפל שמה שור או חמור, משיח בן דוד משיח בן יוסף, שלם ישלם.

מצות סקילה שריפה הרג וחנוק:

נתבאר בקריאת שמע שעל המטה. ד)

אזהרת טריפה:

הוא הרע שברפ"ה ניצוצים דקליפת נוגה, שנטרפה מן כלב הרע שבקליפה, שהיא סוד ב"ן, מ"ן של הקליפה הרע. וכשחוזרת למוטב, נתקנת בב"ן דקדושה. וזה הטריפה הוא מלבוש עליון דחשמ"ל, הנקרא בשר שנטרף כנוצר. וז"ס ובשר בשדה טריפה לכלב תשליכון אותו. ואמנם נבלה הוא יתד רע, כי ריח נבילה פוגם מאד בנפש, ומרחיקה ממנו. כמו הבשמים שמחזירים הנפש. וגם ריח הטוב ארו"ל ה) עליו נאמר כל הנשמה תהלל י"ה. גם הסתכלות אדם

שאלתך ומה בקשתך עד חצי המלכות, כי עד שם קליפת הקרן, שכנגד המלכות. והכוונה: שאם שאלתך על מרת המלכות שנקראת מ"ה בכללה, וז"ש מה שאלתך עד חצי המלכות, ששם שליטות הקליפות שכנגד המלכות כדכתבינו, ותעש, ר"ל: תוסר הקליפה מחצי המלכות. ולפיכך הקרן אינו משלם אלא חצי נזק, והיינו עד חצי המלכות ולא יותר. וזה כאשר לא יתמיד הפגם ההוא, רק פעמים ושלש, שהם סוד נה"י, בסוד תם, יונהי תמתי המתיחדת ומתקשטת בג' אלו, ואז נקראת תמה. ויעקב בעלה נקרא איש תם, כי תם למעלה מנה"י. וכאשר יתחבר ת"ת, עם ג' אלו הנקרא תם, יהיה אמת. וזהו תתן אמת ליעקב, ויעקב איש תם יושב אוהלים אלו. אמנם כאשר יתמיד הפגם בעון הדור עד ד' פעמים, וזהו שור המועד, אז ח"ו יהיה הפגם בכלום, ולפיכך משלם נזק שלם. וסוד קליפות אלו במקום המות, ולפיכך תם יש לו ב' אותיות ממות, ומועד ג"כ יש לו ב' אותיות ממות. וכל עוד שלא הולך וגדמ הפגם עד שלש אלו, יקרא חצי המלכות. וכאשר יתחבר מ"ו ממלת מות, במלת ע"ד, יהיה מועד. ב) כי עד הוא ת"ת, בסוד עד תאות גבעות עולם, וכשיהיה הפגם עד פעם הרביעי, יגיע עד ת"ת שבה, ואז יתחברו אותיות מ"ו עם ע"ד שהוא ת"ת, ויהיה מועד. והקרן יהיה בה' מינים, שהם קרן ותולדתו, שהם: נגיחה, נגיפה, בעיטה וכו', נגד ה' גבורות שמצד המלכות, הרי נתבאר פרטי הקרן.

ואולם הקליפות שכנגד גבורה הוד, שהם שן ורגל, להיותם עליונים למעלה מהקליפות שכנגד המלכות, לא יפגמו ברשות הרבים, שהוא למטה במלכות דבדיאה, ולפיכך ברשות הרבים פטורים, כי שם ביתם תמיד ודרכם בכך. משא"כ בקרן שהוא הקליפה התחתונה, ואין דרכה לעלות אפילו במקום זה, ואלו דרכם בכך

הגהות ומראה מקומות

ד) שער הכונות ח"א דרושי הלילה ס"ה דף

שנ"ה ט"א ד"ה וסוד הענין הוא.

ה) ברכות מג:

ב) זהר ח"א נ. רמז: ח"ב כב.

ג) בבא קמא דף כא עמוד א'. שער מאמרי רז"ל

ב"ק דף כ"ו ד"ה שם בגמרא.

דנוגה, כי בהם סוד הכשפים. והנה הקליפה נקראת מות, ולכן מכשפה לא תחיה. והנה דע, כי ב' מחיין דח"ב דו"א דנוגה, נקראים עזא ועזאל, וכללות שניהם, נקראת לעזאזל. ולכן אלו העזים, הם דין חוק. (ו) וז"ס גרי יונק מחלב אמו, היא חכמת ז"א דנוגה דאצילות. ותחתיו הם ב' נשים זונות, ב' מחיין דבי"ע, ועליהם נאמר ונוגשיו מעולל, כי עולל חכמת ז"א דנוגה דאצילות, ויונק בינה דו"א דנוגה דאצילות, והוא יונק מאמא עילאה, מלכות דאצילות דקדושה, וממנו נמשך לנשים זונות דבריאה, ואז נשים משלו בו, אחר שלקחו השפע ע"י הגדי. ולכן גדול עונשו של האוכל בשר בחלב. ומודי ז"ל היה נוהג, שלא לאכול בשר אחר גבינה, וגבינה אחד בשר כל היום. שמעתי אוסרים לאכול (עם הבשר) סוקר, הנעשה מהקנים מתוקים, לפי שבעשיתו נותנים בו חלב, וע"י חלב נעשה, וראיתי למורי זללה"ה שאכלו, ואפילו עם בשר.

מצות ראייה בג' רגלים:

הנה ג"ד, ח"ג ת"ת, נקראים בחי' ידים. וג' שניות, נקראים בחי' רגלים. והענין הוא, כי חג"ת הם ב' ידים, וכללותם במכריע, הוא ת"ת באמצעיתם, יקרא גם הוא יד, כי הוא יד א', כולל ב' ידים אחרים, שהם ח"ג. וז"ס: יד הגדולה, יד החזקה, יד הרמה באמצע. כנזכר בזהר ובתקונים. (ז) וכנגדם נה"י, ג' רגלים. כי נ"ה הם ב' רגלים, ונכללים במכריע יסוד, ונעשה רגל ג'. וז"ס שלש רגלים תחוג לי בשנה, כי המלכות נקרא ח"ג דכלהו, כנזכר בריש תקונים בכ"י, והיא נאחזת בנה"י כנ"ל.

בנצלבים ונהרגים, פוגם מאד בנפש, ואפילו בהסתכלות ברחוק ק' אמה.

עונש מפתה, ולו תהיה לאשה:

דע, כי כל פיתוי זה, הוא בנוקבא דבריאה ע"י נוגה. והענין: כי נוגה נקרא ערלה, ונקרא עור, כנזכר פרשת תצא רע"ו רע"ז, ושם יכולה קליפת נוגה לאתדבקא, אבל באצילות אינה יכולה לאתדבקא בו. ומ"ש לשכב עמה, פירושו: כי ג' קליפות נתרבקו בנוגה, והנוגה בנערה זו, בסוד ערלה של המילה, ודם נידה ביסוד הנקבה, ואז נתחללה. ולו תהיה לאשה, כי על ידה נתהפך משד למלאך (ד) וע"ש פרשת תצא רע"ו.

אזהרת ושם אלהים אחרים לא תזכירו:

אסור לאדם להזכיר שם סמאל בפיו, ובפרט בלילה, שאז ממשלתו, כל המזכיר שמו או אפילו מעין זה, כגון אלו האומרים דיאבי"ל שהוא ש"ד בלעז, וכיוצא בדברים אלו, אין להזכירם, מפני שמגבירים כחו. ופעם א' זכרתי שם סמאל בלילה, באמצע הדיבור עם בני אדם, ובבקר ראיתי מורי ז"ל, וא"ל למה עברת בלילה על לאו ושם אלהים אחרים לא תזכירו. לכן הזהר כל ימיד, שלא תזכיר שמו, ולא כיוצא בו, ובפרט בלילה, כי אז יכול להתגבר עליך ועל אחרים בסיבתך ח"ו. (ה)

אזהרת מכשפה לא תחיה, ולא תבשל גדי בחלב אמו:

דע, כי כל ה"י כתיבן דחרשין, הם י"ס

הגהות ומראה מקומות

זיע"א דף ע"ג ט"ב פרשת ויחי ד"ה שם בדף ר"ז. ועיין בס"ד אות ג"ד בפירוש הסולם. ספר הלקוטים פרשה זו בספוק לא תבשל גדי.

(ז) זהר ח"א כג. ח"ג רמו: רעב: דטג. ת"ז בהקדמה ט. תנ"ה פט. תסי"ט קא: תק"ע קל. תק"ח ק"ז ט"א ש"א.

(ד) בית שער לכוונת מן אות ע' עד אות קכ"ה. (ה) שער המצות פרשת שמות דף כ"ו ט"ב ד"ה גם היה מורי. פרשת משפטים דף ל"ו ד"ה איסור הזכרת.

(ו) ע"ח ח"ב שער הקליפות פ"ב. קליפת נוגה פרק ט'. מבו"ש ש"ו ח"ב פ"ה ו'. שער מאמרי רשב"י

ונמצא כי הג' אלו, הם מאירים בה ג"פ בשנה, ובכחם נעשים ג' חגים בג' זמנים אלו. והנה אע"פ שג' חגים הם חג"ת, עכ"ז הארת חג"ת בנה"י, וע"י נה"י מאירים במלכות. וז"ס חובת ראייה ברגלים, והענין: כי מצות ראייה היא כך, שיעלה האדם לעזרת ישראל להראות שם בג' חגים, ואין חוב אלא לאנשים זכרים, והענין לעלות ברגליהם, להמשיך כח ברגלים העליונים שהם נה"י בג' רגלים. ולכן לא נאמר בג' מועדים, אלא ג' רגלים, לרמז כי ענין הארת ג' חגים אלו ע"י רגלים העליונים נה"י, המאירים במלכות שהוא עזרת ישראל. והאמת, כי עזרת נשים, היא שיעזר קומתה בבחי' יסוד

פ ר ש ת ת ר ו מ ה

וזאת התרומה אשר תקחו:

אחיזה שם. אבל בנוקבא שיש להם אחיזה, צריך תרומה.

ויש בתרומה ג' בחי': (ל) עין רעה, א' מס'. עין יפה, א' ממ', בינונית, א' מנ'. והם כנגד: בינה, תבונה, ורחל. וכנגדם, ג' תרומות שנזכר במשכן, וכנגדם אמר הפסוק, ג"פ תרומה: ויקחו לי, זה תרומה א' ממ', נגד תבונה. תקחו את תרומתי, נגד בינה, שהיא תרומת י', כי לעולם הי' דיסוד אבא עמה, לא מתפרשין לעלמין. וזאת התרומה, נגד רחל, הי' תרומה. פי': היא ה', ולמעלה מ' וס'. ס' בינה, והיא מ' עצמה, אלא שנתוסף בה יו"ד בקוצה למעלה ולמטה, ונעשית ס'. מ' וס' הר"י ק', לכן נקרא תרומה בלשון יחיד, והרי הם תרי ממאה, כי הם ב' בינה ותבונה, והם א', והברכה באה משניהם, כי הנוקבא לעולם נקרא בית, כי הזכר הוא א', והיא ב', וגם הם ב' נקבות, והברכה מהם. ולכן עין רעה, שמורה שיש אחיזה לחצונים, לפחות צריך להוציא

(כ) הנה תרומה הוא בסוד הנוקבא. והנקבות הם ב': לאה, ורחל. הם ב' ההי"ן של השם, וכ"א כלול מ'י, הרי נ' שערי בינה, ונעשים כלולות מ'י, משום שנוטלת יו"ד מיסוד דרכורא. וז"ס יהיה, י"ה למעלה, י"ה למטה. וז"ס נ' פשוטה הוא אמא, ולפי שאין שם אחיזה, לפיכך היא מתפשטת למטה, כזה: ו'. ולא כן ברחל, אלא שחוזרת אורה אליה, כדי שלא יתאחזו בה החצונים, וזהו נ' כפופה, שמעלה אורה למעלה. והו' באמצע כזה: נו"ן, ו' הוא ז"א, המבריח מן עולם עד עולם. והו' הוא מ"ה, ואל תקרי מ"ה אלא מאה, שהם הב' נונין שעולה ק'. לכן הברכה היא לעולם בסוד ק', כענין מאה שערים ויברכהו. לכן אנו נותנין תרומה, לחזור הק' לשורשם, כדי שלא יתאחזו בהם החצונים, וזהו תרומה, לשון הרמה. וזה בנוקבא, כי ברכורא אין צורך לזה שאין להם

הנהרות ומראה מקומות

(כ) ספר הלוקטים פרשת תרומה בתחילתה. (ל) תרומות פרק ד' מ"ג.

היתה כל אחת מדה א' של הב' נקבות, בינה ורחל. אבל חולדה ודבורה, היו מן הכללות שלהן, חולדה מכללות בינה, וזהו חולד מלשון החליד את הסכין, דהיינו עלמא דאתכסיא, וע"כ לא נתנבאה אלא פעם אחת. ודבורה מכללות רחל, לכן דבורה מלשון דבור, כי היא עלמא דאתגליא, וזהו ותשר דבורה, שהוא כמנין שק"ו צי"ת, כי זו היתה בחינתה.

א' מס', שהוא בבינה למעלה, שצריך לשמור שלפחות שלשם לא יתאחזו, וזהו תרומתי בכינוי דכורא, שהוא תמיד עמה, ולא מתפרשין. ותבונה היא נעלמה ומכוסה, וע"כ עין יפה א' ממ', שהיא בתבונה, שהוא מ' סתומה דלמרכבה המשרה. וכנגדה אמר לי תרומה, שהיא ג"כ תמיד עמו, אבל לא כמו בינה, לכן לא אמר תרומתי.

ותולעת שני:

(ס) דע, כי תולע עולה שור, גימ' אב"ג ית"ץ, כי היא גבורה ראשונה. ונוסף בו ת' תולעת, גימטריא שק"ו צי"ת, שהיא אחרונה. כי לעולם הגבורות הם ז', נגד ז' שמות שבאנא בכח, ה' המתפשטים, והכולל ביסוד, וגם במלכות, הרי ז'. ולכלול כולם ביחד, נרמזו בתולעת, הגבורה ראשונה ואחרונה, וכולם נכללים ביניהם.

דע, כי המשכן רמז, ל"ס שרשים מקורות דא"א. והנה כבר ידעת, כי סביב הקדושה יש ג' קליפות: רוח סערה, וענן גדול, ואש מתלקחת. וז"ס יריעות תכלת, ועורות אילים, ויריעות עזים. והמשכן קודש הילולים לה' בתוכם.

ככל אשר אני מראה אותך:

הנה שלמה ניצוץ מרע"ה, וזו ככל אשר אני מראה, כן תעשה בימי שלמה.

ועשו ארון עצי שטים:

דע כי הארון בסוד יסוד אבא, וכבר ידעת, כי ביסוד יש ג' קליפין: עור ערלה, ועור הפריעה, והדס. לעומת זה יצא כנגדם גולגלתא דנוקבא בסוד ארון, גימטריא נזר. לכן עשה ג' ארונות זה תוך זה, כי המוח יש לו ג' קליפים: קרום דק, וקרום עב, ועצם הגלגולת.

וברחל לא אמר שום כנוי אליו, אלא התרומה, וכנגדה בינונית א' מנ', כי שם אין עין יפה, משום שאף היא צריכה אלינו, ע"כ א"א שלא יתאחזו בה החצונים. וע"כ העיקר לתקן הוא בתבונה, ושם הוא עין יפה, ולמעלה אתכסיא וא"צ ליוהר שם. ובבינה ותבונה הם מ' וס', שיש בהם ד' קוין, כי הנוקבא לעולם היא נה"י, ויסוד דכורא הסותם, הרי ד' קוין. אבל ברחל, שהיסוד עמה לפרקים, ע"כ אמר התרומה, כי היא ה', שיש בה ג' קוין לבד. וזה שארז"ל, (מ) ק' נשים כתרי גברי, שהם אבא וז"א, והם ק' נשים, כי הב' נקבות כלולה מ' כל מדה שלהם כדארמן, הרי ב' נונין, ק'. אבל בחי' הדכורא הן א', וזהו שהשם מ"ה דכורא, יש בו י' וג' אלפין, שהם י"ג, כמנין אחד. והנוקבא הוא שם ס"ג, שהוא ג' יודין וא', גי' אל. וזהו הלא אל אחד בראנו, כי הלא אל, דהיינו אמא. נתלבשה בז"א, דהיינו אחד כנ"ל. ועי"ז יצא עולם הבריאה, זהו בראנו, כי הוצרך שם להתלבש אמא, משום דאמא מקנא בכורסיא.

וזהו שרז"ל, (נ) כי ב' נשים נתנבאו לישראל, והם: חולדה, ודבורה. אע"פ שהרבה נביאות היו, לא הוצרך נבואתן לכל ישראל, כי בזמנם היו אנשים מתנבאים לישראל, כגון אברהם בזמן שרה, וכיוצא בהם. אבל אלו נתנבאו, ובזמנם לא היו אלא הן, ושאר כל הנביאות.

הגהות ומראה מקומות

התיו. שער הכונות ח"א דרושי תפילת השחר דרוש ג' ד"ה גם בפי. שער מאמרי רשב"י זיע"א פרשת תרומה. שער הגלגולים הקדמה כ"ג.

(מ) ברכות מה:

(נ) מגילה יד:

(ס) שער ההקדמות דף רכ"ג ט"ב ד"ה אות

ויהיו תואמים מלמטה:

הם ז"א ונוקבא. אבל אריא הם מלבישין
א"א מגרון ולתתא. וזהו יהיו תמים על ראשו.
אל הטבעת גרין דא"א. שם סוד טבעת הגדולה.
ענין רחל ולא, כ"א מהן נקרא תם (מ) וז"ש
ויחדיו יהיו תמים, והוא, כי הלא הגבורות הם
הולכים אל הנוקבא, וגם לוקחת הארת החסדים.
והנה אלו ה"י, באים מלובשין ב"י אחוריים
דיסוד אמא, שהם י' אהיה, י' דמים, גי'
תם, והוא בלאה וכן ברחל.

והבריח התיכון מבריח מן הקצה
אל הקצה:

הוא יסוד יעקב, וב' קצוות אלו, הם סוד
מן העולם ועד העולם, והם סוד הויה אדני
למעלה גי' (ג) קצה. וה' למטה קצה השני.

והשלחן תתן:

דע, כי ההיכל בסוד יסוד, וכל יסוד נקרא
מזלא, לכן היה שם, מנורה, שלחן, מזבת.
שהם: בני, חיי, ומוזני, כי מנורה סוד חיים,
להעלות גר תמיד. שולחן בסוד מונות, לחם
הפנים, והקטרת (בני) עוצרת המגפה.

טעמי המצות

וזהו ויבא הר האלהים חורבה, כי הר הוא
מאלהים, ולכן הוא חורבה, להיותו דין ואינו
ישוב, וב' ה"ר גי' משכן, ואמנם ב' אחורים
דו"ג, הם ב' הרים כנוכר, הדבוקים זה בזה,
ולכן היה המשכן במדבר, במקום חורבה,
שהוא בסוד אחוריים, כי משכן גי' ב' הרים.

הגהות ומראה מקומות

שער מיעוט הירח פ"א ב' וגי'. שער ההקדמות דף
שס"ד ט"א כל ההמשך. תע"ס שיעור ט"ו מתחילתו
כל ההמשך.

ועליו העור. והגלגולת הוא הכפורת, והפרוכת
העור, להבדיל בין הקודש ובין החול, הוא
הראש מגוף, והתורה רמו למוח, בסנים רמו
ליה, כי תחלה היה לוח אחד, לחת כתיב,
ובעון העגל נעשה ב' כנודע.

ושני אדנים תחת הקרש האחד:

הנה צרופי הויה הם י"ב, וצרופי אדני
כ"ד, ב' צרופי אדני, תחת צירוף א' דהויה.
וזהו וב' אדנים תחת הקרש הא' שהוא שם
הויה, וזהו לשתי ידותיו, ב' ידות בכל שם,
כיצד: יו"ד וא"ו דל"ת, ה"א אל"ף, הרי י"ד
אתו"ן, וכן וא"ו אל"ף וא"ו ה"א אל"ף.

ויהיו תואמים מלמטה:

הנה יעקב ורחל הם תואמים מלמטה, כי
למטה מחזה דו"א, שם עומדים יעקב ורחל
תואמים שוין בקומתן, וזהו יונתי תמתי, תאומתי.
אך כשרחל לוקחת בחי' לאה, ועי"כ נגדלת
פב"ס, כנודע. כי ע"י בחינה שלוקחת רחל
מלאה, ע"כ נגדלת רחל ונעשה פריצוף שלם
בקומתה, עד ראש ז"א עצמו, וזה ויחדיו יהיו
תמים על ראשו, כי אז מגעת רחל עד ראש
ז"א, והם תואמים יחדיו.

מצות מקדש ומשכן ועשו לי מקדש:

ענין המשכן, ומשכן שילה, ובה"מ. א)
דע, כי במשכן היו זר"ג אב"א בימי חול, וז"ס
משכן גי' ת"י, בסוד ב' אחורים דאלהים,
שאחוריים עם ה' אותיות אלהים הרי ה"ר.

(מ) זהר שלח מן אות קי"ו בסולם מאמר תפיתמים.
(ג) גיב פירוש רבוע הויה הוא ק"ל ואדני.
(א) שער המצות ריש פרשת תרומה. ע"ח ח"ב

ועצמה, שהוא כשיעור נה"י דבינה וחצי ת"ת שלה. ג) אמנם אפשר באופן אחר, כי הלא נשים דעתן קלות, והוא שאין בדעת שלה חסדים, רק גבורות לבד, באופן שהם חצי דעת לבד, הרי כי המוחין שלה הם ב' מוחין וחצי, שהם ח"ב וחצי דעת שהם הגבורות. ואפשר באופן אחר, כי ארון הוא המלכות, והנה המלכות נחלקת לג' בחי': ג"ר, וג"א, וג"ת. ואמנם אמרו אמתים וחצי ארכו, הוא נגד ג"ר, לפי שהראש הוא צר כנודע, ואינו רחב, וכן שם הם המוחין בצרות, ומתפשטין משם ומתארכין עד סופו, ולכן שייך בו ארכו, והם סוד ח"ב שלה, ודעתה קלה. וח"ב שלה, כל א' מהם אמתים וחצי ארכו, שהם ב' צידי אורך ראשה. אך רחבו, הם ח"ג שלה, ששם מתרחבין הכתפים והזרועות, וקומתו הם נ"ה, ב' יריכין דילה המקיימין אותה.

ועתה נפרש, איך חכמה ובינה, הנקראים ארכה, הם אמתים וחצי, הוא, כי הלא החסדים שיש בנ"ה דזעיר, לוקחתם היא בח"ב דידה, הם נכפלים לשנים, (כל אחד ואחד, ונמצא כי חסד שבנצח נכפל לשנים) בסוד הגדלות החסדים כנודע. והא' לנצח דזעיר עצמו, והא' המלכות, וכן בהוד. הרי חסד א' בחכמה מדה שלמה, וזהו נקרא אמ"ה, וכן בהוד, וכן בנצח, יש להם מוחין שהם ח"ב. והנה דע כלל אחד, כי כל עיקר קריאת שם המוחין, אינו אלא בראש ז"א לבד, רק שעד ב"פ קדמאין דנ"ה דז"א, לפי שהם נעשים מוחין למלכות, נקראים גם הם מוחין, אבל משם ולמטה אינן נקראים מוחין, רק גופא. ולכן כללות כל הג"פ שבנצח, נכלל תחלה האור שלו בפרק העליון, כדי שיוכל לקרא מוחין, אע"פ שהם גופא דז"א, וכנגד כללות ג"פ למעלה בפרק העליון, הם סוד ג' חצאי אמה, ועם אמת

והנה בהיותם אב"א, אז הם הכל דינים בבחינת אלקים. אך במשכן שילה, אז חזרו פב"פ, מדת רחל לבד, שהיא מחוזה ולמטה, ולכן היה בית בנוי בכתלים, ונלע"ד, כי אחר התפלה היו חוזרים אב"א, ולכן עדיין נקרא משכן, וזהו שילה גי' משה, כי ש' הוא אלהים דיודי"ן, לרמוז כי תחלה היתה אחוריים דאלהים, ועתה הם פב"פ דאלהים עליונים, שהוא במלוי יודי"ן. ומ"ה הוא שם מ"ה דאלפין, כי עתה ז"א אינו בבחינת אלהים, רק שם הויה דמ"ה, וגם שהוא דרך הפנים, אך במקדש, אז היו שוים זו"נ בקומתם, והיא עולה אפילו כנגד מדת לאה, ולכן מקדש גי' מדת, כאשר הודעתין בסוד ומדת ימי מה היא, כי לאה נקראת מדת. וז"ס משארז"ל כי בימי שלמה קיימא סיהרא באשלמותא, ו) שגדל כל אורך ז"א, ולכן עשה שלמה י"ד ימים שמחה, מחולקים ז' וז', נגד רחל ונגד לאה.

מצות עשיית ארון וכפורת:

מבואר אצלינו בחלק הקדמות, בדרושי יסוד אבא. ב) ועתה נבאר בדרך אחר שקבלתי ממורי זללה"ה. ועשו ארון, הנה תמצא ברוב מדות שהיו במשכן, היו בהם חצאי אמות, והענין במה שידעת, איך כלם הם בסוד חצאים, כי הלא מבינה דא"א, מהם נעשו ב' כתרים דא"א, (ומחצי ת"ת דא"א) (נ"א ואו"א) נעשה סיום הבינה וגלגולת לז"א, וכן מת"ת דז"א מחציו ולמטה, מתחלת המלכות וכיוצא בזה. והנה סוד הארון, הוא המלכות, ושיעורה הוא נה"י וחצי ת"ת, ואמנם היסוד אין לו שיעור ומדה בפני עצמו, כי הוא בכלל נ"ה, כי עומד בינתיים, ואמנם נ"ה, הם אמתים וחצי הוא הת"ת, הרי אמתים וחצי ארכו, גם התורה שבתוך הארון שהוא הת"ת, יש לו בחינת זו

הגהות ומראה מקומות

ד"ה ענין הארון. ספר הלקוטים תרומה פסוק ועשו לי ארון.

ג) עיין ע"ה ח"א שער דרושי הנקודות דף ק"ז ד"ה והמשכיל יבין. תע"ס שיעור ו' אות ח'.

ו) מד"ר שמות פרשה ט"ו כ"ו. זהר ח"א רכ"ב: רכה: ח"ג סא.

ב) ע"ה ח"ב שער ל"ב: שער הארת המוחין פרק ח'. שער המצות פרשת תרומה דף ל"ז ט"ב

ולכן אינו רק חצי מדה בכל פרק ופרק. ואמה וחצי רחבו, הוא החסד שבמלכות. כי שם גבורה א' מהה"ג המתפשטים בה. הרי אמה א'. וחצי האמה ממוח החכמה. כי חציו לז"א וחצי אליה, לפי שאינו נכפל כנזכר, הרי אמה וחצי רחבו בחו"ג. וכן ער"ז אמה וחצי קומתו, בנ"ה שלה. חנה אין נזכר כאן מדת קו האמצעי כלל, לפי שאין בה מוח דעת אמצעי, רק חו"ב, שהם ב' קוין ימין ושמאל, ואין מדת מוחין רק בשני קוין אלו לבר, ולא באמצעי.

החסד, הם אמתים וחצי. וכן בהוד, מוח בינה אמה, ועם אמה וחצי הם אמתים וחצי. וחסד נקרא אמה שלמה. מה שהוא בפרק א', לפי שכל חסד עולה בחכמת המלכות. וכן בבינת המלכות, אין שום דבר נשאר למטה. משא"כ במוחין הנמשכים בכל התפשטות גוף המלכות, לכן בכל פרק ופרק אינו רק חצי אמה. גם טעם ב', לפי שחסד הוא מתגלה, ולכן לא נחלק לב', וחלק המלכות נקרא מדה שלמה. אך המוחין אין נכפלים לב', כי תמיד הם סתומים.

פ ר ש ת ת צ ו ה

לכהן עליון ז"א. הלבוש בחשן המשפט, שהיא הנוקבא, בחזה שלו. (ו') חקוקים י"ב שבצ"מ, להורות שאין בהם (אותיות) ח"ט, כ"א שלמים. לכן זכה כהן תחתון לחזה.

ע) ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים:

הנה הקטרת ושמן ישמחו לב, ת"ת ומלכות, וגורמים אהבה ביניהן. לכן גדול דבר הקטרת יותר מקרבנות כלם, לכן ר"ת "את הנרות בין" הערבים, אהבה, שגורם אהבה ביניהם.

ששה משמותם על אבן אחת:

הנה בריש תיקונים (ס) נזכר י"ב צרופים הויה, ו' נגלים בר"ת, ו' נעלמים בס"ת, וע"ש. והנה הרי נגלים בר"ת, מצד יסוד אבא. והנעלמים, מצד יסוד אמא. עכ"ז נקודותיהן מר"ת. והי"ב השבטים נתונים על כתפות האפוד, נגד הנגלה והנסתר. וכנגדן י"ב אבנים בחושן ג"כ. לכן היו ו' שבטים מצד הדין, ו' שבטים מצד הרחמים. אלו נותנין קללה בהר עיבל, ואלו נותנין ברכה בהר גריזים.

את חזה התנופה:

דע, כי זכה כהן בחזה השלמים, רמז

ט ע מ י ה מ צ ו ת

הנה בארנו בשער דרושי צלם, (ש) איך נופלים ויורדים החסדים במרוצה תוך היסוד, ובכח אותו הכאה, חוזרים לעלות ממטה למעלה. והענין הוא: כי הלא עיקר האור הנוקבא אינו, אלא אור חוזר ממטה למעלה, כי בעת עלייתם

מצות הדלקת נרות בשמן זית זך:

הנה נודע, כי המלכות היא מנורה הטהורה, שהיא אחורי הו"א, וכל עיקר בנינה ותקונה, הוא ע"י אותן החסדים מגולים דנה"י דז"א.

הגהות ומראה מקומות

(ש) ע"ח ח"ב שער כה: דרושי הצלם פ"ב מ"ב ובהכללים שם כלל ב' ג' ו"ד. שער תקון הנוקבא פ"ו. שער הירח פ"ב. שער ההקדמות דף קע"ה ד"ה

(ס) דף ט: ובתקונים ע"פ מעלות הסולם מן אות ר"ה. שער הפסוקים פרשת תצוה פסוק זה.

ממנו שמן זך. גי' זית, כי מן הזית יוצא שמן זך, ונלע"ד, כי הוא נקשר עם הקורם, כי שם יהיו הוא בגי' דו"א, כנודע כי ג' אותיות דאהי"ה, הם בחג"ת, וה' אחרונה במלכות, שעומדת דבוקה בחוזה הת"ת. וג' שמות יה"ו, הם בנה"י דו"א, וכנגדם הוא הזית, שהם נה"י, החסדים המגולים, הנכתשים ומוציאים ממנה שמן זית זך, למאור במנורת המלכות.

מצות אפוד וחושן:

הנה האפוד, נגד האספקלריא שאינה מאירה. וחושן, אספקלריא המאירה. דא אחר, ודא פנים, כנוכר בזהרר. (ב) והענין: כי זו"ג הם אחר באחר, מצד הפנים הוא ז"א, והוא חושן, ומצד אחר נקרא אפוד, כי אפוד בגי' הוי"ה אדנ"י, חיבור נוקבא בז"א, וחושן בז"א עצמו, בסוד מוחין דקטנות, שהם דין, זהו חושן המשפט, דין גמור דקטנות, וסוד החושן: הנה הוא סוד נחש, הקורע רחם האילה, בשעה שהיא כורעת לילד, כמבואר אצלינו בסוד קריעת י"ס (ג) כי זהו דינים גמורים, לכן קשה פרנסה כק"י, שהיא תלויה בדין, כנוכר בזהר. (ד) נמצא, כי נחש הוא סוד הפשוט משם שדי, והאחוריים דאהיה שהוא דם, הרי נחש, כי זה בחינת קטנות, וע"ש בענין קי"ס.

ועתה נבאר הדברים באורך: הנה אהרן בדוגמת ז"א, וכשם שהז"א הוא משים על לבו אורות יסוד דאמא המתגלים בחוזה, ומרוב הארה אשר שם על לבו, האורות בוקעים ומאירים ויוצאים לחוץ, וכן הציץ, הוא באופן

ממטה למעלה, או יוצא הארתם לחוץ מאחורי ז"א מתוך החוזה, ונותן אל הנוקבא, ואם לא היה באופן זה, לא היה שום בנין אל הנוקבא כלל, וזהו אמרו כתיב למאור, פי': כי זתים הללו, שהם ב' חסדים דג"ה, הם מתכתשין תחלה ביסוד דו"א, ולכן כתיב מסטרא דצדיק כנוכר בזהרר, (ת) כי שם נכתשין, בכח של הכאה וירידה, ושם מתפררין לפירורים רבים, ועי"כ יוצא שמן למנורה, שהיא הנוקבא, וז"ש כתיב למאור, פי' למאור המנורה, וביאר עוד ואמר, להעלות נר תמיד, פי': כי בנין הנוקבא א"א לעשותו, אלא באור חוזר מתתא לעילא כנוכר, ולכן הוכרח להיות כן, ח"ש להעלות נר, כי המלכות הנקראת נר, תעלה אור ממטה למעלה, וזו להעלות, כי תמיד תעלה אור ממטה למעלה. (הג"ה: מלוי המלוי דאהי"ה דיודין או דאלפין, בהם ז"ך אותיות, וז"ס שמן זית ז"ך כתיב למאור, דהיינו ב' חסדים וב"ש המגולים, כאשר הם ניתנים לנוקבא ע"י היסוד, כי כל חסד הוא שם הוי"ה במלוי, שהוא י' אותיות, נמצא ב' הוי"ת י', וב"ש הם ז' אותיות, נמצא כי ב' הוי"ה וב"ש דהוי"ה, הם ז"ך אותיות גי' ז"ך, ע"כ הג"ה).

והנה שמעתי פנים אחרות ממורי זללה"ה, כי אותן הב' שמות של השבת, שהם אהי"ה יה"ו, יוצאים מהן ז' שמות, והם ז' מרגלאין, הנה הם בסוד ז"ק דו"א, (א) והנה ד' שמות זיש בשם אהיה שהם גי' תבל, כי כשהמלכות מקבלת מהם אור, נקראת תבל וג' שמות של יה"ו, גי' זית, והנה זה הזית, הוא כללות ג' שמות דיה"ו כנוכר, וכשכותשים אותן, מוציאים

הגהות ומראה מקומות

(ב) זהר ח"ב רל: ובוהר ע"פ הסולם פרשת פקודי אות קפ"ד.
(ג) שער הכונות ח"ב ענין ספירת העומר דרוש י"ב, שער המצות פרשת תצוה דף מ"ב ט"ב ד"ה מעשה חושן ואפוד, ספר הלקוטים תצוה סימו כ"ח, ועיין בשער מאמרי רשב"י ויע"א דף קצ"א מן ד"ה ודע.
(ד) מד"ר בראשית ריש פס"ח, מד"ר ויקרא ריש פרשה פ"ח, מד"ר במדבר פ"ג, מד"ר שמאל פ"ה, סוטה ב, זהר ח"א רו: ח"ב קע, קעא.

דרוש ז', שער המצות ריש פרשת תצוה, וריש פרשת בהעלותך, ספר הלקוטים ריש פרשת תצוה, תע"ס שיעור ט' מן אות ג"ט.
(ה) ח"ג רמז.

(א) זהר ח"ב ד צב, ובוהר ע"פ הסולם אות תקל"ד ועי"ש בפירוש הסולם מאמר ב' מרגלן, שער הכונות דרושי קבלת שבת דרוש מזמור לדוד ודרוש ב' מדרושי ערבית ושבת, שער המצות פרשת תצוה ד מ"ב ט"א ד"ה ובענין שמן זית.

זה מיסוד אמא שכנגד המצח. ששם מקום המוחין כולן, הן האורות מאירים לחוץ. וכנגדו היה אהרן לובש ציץ וחושן, כמו שיש באדם העליון, הבגדים האלו, מן האורות האלו שאמרנו. והנה האפוד היה מתחיל מכנגד מתניו מאחוריו, ונמשך למטה עד רגליו, וזהו כנגד הנוקבא היוצאת מאחורי הו"א, ויוצא בשליש ת"ת עד רגליו, וע"כ אמר הכתוב, לא יזח החושן מעל האפוד, כי לעולם הם שם מחוברים למעלה, ואפילו כשירדה אח"כ הרשימה שלה נשאר למעלה, כמ"ש לעולם ד' דברך נצב בשמים. ועל כן אפוד עולה פ"ה, היינו אלהים שהוא הנוקבא, וכן אפוד מלא ו' עולה צ"א, כמנין הו"י"ה אדני, להורות: שצריך שיהיו מחוברים לעולם ועד.

והנה האורים ותומים, אמרו בזהר, (ב) כי האורים חשן, והתומים אפוד. מורה על מה שאמרנו, כי האורים הם האורות המתגלים שם על לבו כנוכח, ומאירים דבריהם. תומים הם נגד נוקבא. כענין ויחדיו יהיו תמים על ראשו. וידוע שיש ב' נוקבין לאה ורחל, הנה השני כתפות שהיו באפוד, היו נגד לאה, לפי שהיא עלמא דאתכסיא, אינה מתגלה ממנו, רק ב' הקיין שלה לברו. וכן בלאה ורחל ד' אלפין עולה תם, ולכן יעקב המזדווג עמהם, נקרא איש תם, בעלה דתם, או לאה או רחל, וזהו התומים. כנגדו. הנה חושן בגימ' שדי, ואחוריים דאה"י"ה דם, שהכל שני"ח, וזהו חשן. כי הנה הלב, שם סיום עטרת היסוד דאמא, ולכן הוא אחור דאה"י"ה, ושם במקום לב יש יסוד דו"א, הוא יסוד הראשון, שהוא לזווג לאה, כנודע שיש בו"א בחינת ב' יסודות, א' כשהוא בחינת ו"ק, ויסוד עולה למעלה בשליש הראשון ונעשה ת"ת. ובחינת יסוד זה, הוא לזווג לאה. ועוד

אחר הגדלה, יש לו יסוד למטה במקומו, לזווג רחל. וא"כ כנגד הלב יש בו בחינת יסוד, ולעולם ביסוד הוא שם שדי, ולכן במקום הזה נגד הלב, הם השדים. הרי שיש במקום הלב הארת שם שדי מיסוד שבו, והארת אחור משם אהיה העולה דם, גי' נחש כמנין חשן. (ג) האורים ותומים, היו שם מ"ב ושם ע"ב. האורים מ"ב, שהוא ברישא, והתומים ע"ב, שהוא בגופא. כי לעולם שם מ"ב ברישא, וע"ב בגופא. ואפוד הנזכר במ"א, כמ"ש באביתר אפוד ירד בידו, לא היו אורים ותומים ממש, כי א"א לשאול אלא במשכן או במקדש, ואפוד היו מוליכים אותו ממקומו לשאול בו (ד) ולכן אמר תמים תהיה עם ה' אלהיך, דהיינו שתדבק בגופא דמלכא, כדאמרן דתומים הם שם ע"ב דאינון בגופא. וכן יעקב איש תם, אחוז בגופא דמלכא. לכן נאמר שם הבה תמים, והכוונה: כי הבה גי' י"ב, כי י"ב שבטים נאחזים בגופא דמלכא, כי שבטים הם ווי"ן, וי"ב ווי"ן הם ע"ב, כדאמרן שע"ב הוא בגופא. (ה)

מצות ציץ נזר הקודש:

הנה ממוחין דאבא שבתוך ז"א, יוצאים מצדם הארות לחוץ במצח דז"א, בבחינת אור המקיף, למוחין ההם, ואותו אור המקיף בחינת ציץ של כה"ג, ונקרא ציץ לשון זכר, כי הם מוחין דאבא שהוא זכר, ולכן ציץ של כה"ג, היה נתון במצחו למעלה מן התפילין, כי תפילין הם ממוחים דאמא, והציץ ממוחין דאבא, ולכן כתוב בו קדש לה'. (נ"א שז"ס ל' של לה', ה"י דצלם, שהוא בחינת המקיף כנודע) (נה"י דאבא) כי כל קודש הוא במוחין כנודע, ובפרט במוחין דאבא שנקרא קודש, כנודע שכל קודש

הגהות ומראה מקומות

(ד) נ"ב אי"מ צ"ע למה לא נרמז מכל סרצוף ז"א רק בתצוניות לבו, ונ"ל כיון שהוא מצות מעשיות הוה מתקן דוקא בתצוניות, לא כן מצות שהם בדבור. כמ"ש הרב בע"ח שער פריה פרק א' ופ' ע"ב.

(ה) ספר הלקוטים פרשת תצוה סימן כ"ח.

(ב) ח"ב ר"ל. שער המצות דף מ"ב ט"ב.

(ג) זהר ח"ב דף רלד: ובוהר ע"פ הסולם פרשת פקודי מן אות רס"ד עד אות רס"ו. עיין בסולם מאמר שם מ"ב וע"ב. ז"ח פרשת אחרי מ"ח. ובז"ח ע"פ הסולם אחרי מן אות ג"ח. שה"ש דף ס"ח ט"ד ובז"ח ע"פ הסולם אות שפ"ב.

בבינה כנ"ל, ולכן אותיות מתגלים במצח שהוא בינה שבו. ואם היה רשע, פניו נופלים בס"א, ומתבייש לפני קדושה, והיה שב בתשובה.

מצות חינוך מזבח הזהב בקטרת. אחר הדלקת נרות:

דע, כי ז"א כשיש בו מוחין דאמא, נקרא קטרת. וכשיש בו מוחין דאבא, נקרא שמן. והענין: כי השמן בחשאי כנוצר וזהר תוריעו. וכן אבא בחשאי, ונקרא מחשבה, שהוא בחשאי. ואז נקרא ז"א שמים, גי' שמן. וז"ס שמן וקטרת ישמח לב. ולכן היו נעשים ביחד, העלאת נרות המנורה, וענין הקטרת. והנה תחלה נכנסין מקיפי קטנות דאבא. ואח"כ ר' קצוות גדלות דאמא, ולכן היו מטיבין המנורה קודם. ואח"כ מקטירים קטרת, שהוא כניסת מוחין דאמא, וכל מוחין דאבא גדלות.

בחכמה. והענין: כי באבא יש הו"ה דיודיין, ויש בו ד' יודיין, וכל י' עולה ק', נמצא שד' יודיין דע"ב, הם גי' ת', וכללות ד' יודיין עצמן, הרי הכל גי' קדש כמבואר אצלינו. והיה בוקע אור ד' מוחין הפנימים דאבא לחוץ במצח דז"א, מב' צדדי המצח אצל האזנים, (סוד הצדעים) והיתה יוצאת הארת חכמה דאבא, וחסדים שבדעת דאבא מצד זה. והארת בינה וגבורות מצד זה והיו כלם מתפשטים בכל המצח, ונעשה בחינת ציץ של הכ"ג. (ה) ונלע"ד ששמעתי ממורי ז"ל ג"כ, שהו"ה הכתובה בציץ, היתה עד"ז: י"ו בצד ימין זה ע"ג זה, וה"ה בצד שמאל זה ע"ג זה, ואיני זוכר היטב. והנה הכ"ג דוגמת איש העלין, ולכן היה לובש בגדי אדם עליון, וכל אדם שעובר לפני הציץ, אם כשר היה ניכר במצחו, כי הבינה שבו נגלה במצח, והאותיות

פ ר ש ת ת ש א

כי תשא את ראש בני ישראל:

ואתה דבר כי את שבתותי תשמרו:

קשה, מאי ואתה דבר, משא"כ בכל הדברות ועוד כי בדברות ראשונות אמר זכור, ולא אמר כאשר צוך ה', ובשניות אמר, כאשר צוך וכן בכיבוד אב ואם, בשניות אמר כאשר צוך למען ייטב לך, משא"כ בראשונות. והענין, כי מציאות מצות שבת וכיבוד אב ואם הכל אחד. כי זהו כיבוד אב ואם דגופא. וזה כיבוד או"א דנפשא, שהם זר"ב. וז"ס את שבתותי תשמרו: ב' שבתות, שהם ת"ת ומלכות. ובענין שבת, יש ב' מיני שביחה, א' ממלאכה, כי בזה גם האדם חפץ בצווי זה, כי הוא נח ושובת מן היגיעה. ב' לשומרו בכל פרטות.

הנה תרומה ראשונה, לנרבת המשכן. וב', לתמידין, וג', לאדנים, והנה נגד של תמידין, המכפרים על חטא, ארו"ל (ע) לא לן אדם בירושלים וחטא בידו, ועליהן נאמר כפר נפשו. ושל אדנים, לכפר עון העגל, וכנגדם אמר תרומה לה', לכפר על נפשותיכם. והנה נגד תרומת תמידים, אמר עשרים גרה, שהוא יר"ד במלואה. מחצית השקל, שהוא י' פשוטה. והו' בסוד שם הו"ה. (וד' אותיותיו), וכנגד תרומת האדנים, אמר (לצקת אדני) שהוא נגד שם אדני, וזה אדנים. וכבר ידעת כי במלוי המלוי ופשוטו, בסוד ק' אדנים.

הגהות ומראה מקומות

(ו) עי' זהר ע"פ הסולם אחרי אות מ"ו ובדפו"י נח:

(ע) מד"ר במדבר פכ"א י"ט. ספר הלקוטים ריש

פרשת תשא.

(ה) ספר עולת תמיד ענין הציצית דף מ"ו ט"א

ד"ה והענין במה. שער הכונות ת"א ענין הציצית

דרוש ד'.

את שבתותי תשמרו כי אות היא ביני וביניכם :

ר"ת אשתך אהוב, כי בשבת חייב אדם
לאהוב את אשתו, ולהזדווג עמה. לכן 'בני
'ישראל' את 'השבת ר"ת ביאה. את השבת
לדורותיכם: ר"ת אהל, כי אין אהל אלא
אשה, כמבואר. (ק)

ושמרו בני ישראל את השבת וכר :

וקשה מה עשיה שייך ביום השבת, דקאמר
לעשות את יום השבת. ואפשר, משום שיש
בשבת בחינת זכור ושמור, זכור נגד מ"ע,
ושמור נגד מל"ת. לכן אמר ושמרו, נגד
שמירת מל"ת. ולעשות מ"ע, שהוא זכור. ואפשר
שושמרו הוא מלשון ואביו שמר את הדבר,
שצריכין בני ישראל שלא להזדווג עם נשותיהן
בחול אלא בשבת.

בני ישראל את השבת :

ר"ת ביאה, שימתינו וישמרו הביאה עד
שבת. ואמר לעשות את השבת, בזה שהוא
מתקן ועושה את יום השבת, וגורם הנשמות
שמביא לעולם לדורותם. לא מס"א, שיהיה
הדורות של ברית עולם שבקדושה. ולא דורות
דס"א. כי ביני ובין 'בני ישראל' אות 'היא,
ר"ת ביאה, כי הביאה בשבת, הוא אות הזווג,
כי ששת ימים עשה ה' את השמים והארץ,
ולא היה זווג למעלה אלא ביום השביעי, אז
שבת וינפש היינו בזווג לעילא, ולא בחול.

עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו :

הנה תחלה היו הולכין לפני ישראל ב'
מנהיגים, ארון של יוסף ומשה, ועכשיו ראו
כי בושש משה, אמרו כי זה משה האיש, אילו

כדי לקיים מצות הש"י לבד. וכבר ידעת
משארז"ל (פ) על ישמח משה, כי שאל מפרעה
במצרים, שיניח לישראל שישבתו ביום השבת,
ויעשו ו' ימים. והודה לו פרעה, כדי שיהיה
להם בשאר ימי שבוע כח לעשות מלאכה,
וישראל שמחו בזה. וז"ש, ואתה דבר, אתה
שאמרת להם בחינת השביתה ממלאכה לתועלתם,
שישבתו וינחו מיגיעם, חזור אתה ודבר להם,
מעתה לא יעשו כן, לשמור שבת לתועלתם,
רק להיותו מצוה ממני, וזהו אך מיעוטא,
שלא יקיימו מטעם אחר, רק להיותם שבתותי
מצוים ממני, כי אות היא לדעת כי אני ה'
מקדשכם, ולא לנו מעבודה. וכבר ביארנו
ב' שבתותי, שהוא ת"ת ומלכות, ובדברות
ראשונות אמר זכור ולא כאשר צוך, והכוונה
לטעם הא' לנו מהעבודה, וביאר להם שהיא
מצוה שהדעת גזורה. ובשניות ביאר טעם הב',
שהוא מחמת מצות הש"י, וזהו כאשר צוך,
ולתכלית זה צריך שישמור השבת.

גם בכיבוד או"א, יש ב' בחינות הנ"ל, כי
הדעת גזר שהוא ראוי לכך, שהוציאו לעולם,
האכילהו והשקהו. והב', כי הוא דוגמת או"א
העליונים. וזהו כבוד את אביך, את לרבות
או"א העליונים. ומטעם זה, בראשונים שאירי
בכיבוד או"א תחתונים, אמר למען יאריכון
ימך, שהוא גדלות הו"ק הנקרא ימים. אך
בשניות דאירי בכיבוד או"א העליונים, הוא
מצוה כתיקונה, לכן גורם שפע גדול מאד,
והוא למען יאריכון ימך כנ"ל, ולמען ייטב
לך, שהוא סוד המוחין, כמבואר על גומל
חסדים טובים, (צ) כי ע"י מצוה זו בכוונה הנ"ל,
יגמור גם כניסת מוחין. ובוה תבין אומרו
באחרונות שמור וכר, כאשר צוך, פי' שמור,
מלכות הנקראת שמור היא מצוה עתה מצוה
זו, ואמרת לנו שמור יום השבת, כי כבר
צוך מצוה זו ה' אלהיך ג"כ, שהוא ת"ת,
בדברות הראשונות.

הגהות ומראה מקומות

(צ) שער הכוונות ת"א דרושי העמידה דרוש ב'.
(ק) עיין מאמרים אלה בשער הפסוקים פרשה זו.

(פ) מד"ר שמות פ"א כ"ת. מדרש תהלים מזמור
ק"ט. שער הפסוקים פרשת תשא.

היה מת, היה ארון שלו הולך לפנינו. (כארון יוסף) ועתה שלא מת, עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו. שתמיד לא יחסר ב' מנהיגים.

סוד העגל שעשו ישראל וירבעם:

דע, כי בזה תבין. (מ"ש בסבא) מאן הוא נחשא דפרח באוירא, שארי בחיבורא וסיים בפרודא. צ) וסוד אשר הלך חשכים ואין נוגה לו, והוא, כי כבר ידעת, כי הקליפה אצל הקדושה כקוף בפני אדם, והנה סוד אצילות, תחלה היה הנוקבא מחוברת בזכר אב"א, ואח"כ ננסרה ונפרדה, ואח"כ חזרה להתחבר פב"פ. והנה הקליפה עשתה כן, אך כאשר ננסרה ונפרדה, או בא יום השבת, ונשארה בפרודא, ולא יכלה עוד להתיחד פב"פ, וזהו שארי בחיבורא וסיים בפרודא.

אמנם כבר ידעת, ק) כי באדם יש ב' נקודות, אות ברית קודש, ולמעלה הימנו נקודת הטבור. התחתון הוא למטה ביסוד, והעליון הוא למעלה בבינה, לכן הוא סתום, עלמא דסתומא, ואין התינוק יונק משם, רק במעי אמו. בהיותו במעי בינה, אמא עילאה, בעלמא דאתי. אמנם באחור האדם, אין נקודה כלל נגד הטבור, אך יש נקודה נגד היסוד באחור האדם, כי אין אחיזה לחיצונים באחור הבינה.

אמנם כל הדור ההוא, היה סוד הבינה, לכן לא נכנסו לא"י, רק מתו במדבר. ר) והנה הע"ר, רצו לעשות אחיזה לטומאה, גם נגד

הטבור, בסוד הבינה, והנה שם מן הטבור, הוא התחלת המלכות באחור, כנוזכר באדרא. בטיבורא שארי בטיבורא שלים, ש) ואז עשו סוד אותו העגל כלול זה בזה אב"א, וזהו קום עשה לנו אלהים אשר ילכו, לשון רבים, והוא סוד שארי בחיבורא. והנה בהיות שניהם אב"א, נמצא מכל צד שיראו בו, יש להם פנים, כי סוד אחוריים מחוברין ואינם נראין, וזה אשר ילכו לפנינו, סוד הפנים כנ"ל. ולפי שראו איחור משה, כי בשש, לכן עשו ג"כ אב"א. וכבר ידעת מ"ש בזהוה שיר השירים, כי לא נתחברו פב"פ ת"ת עם מלכות, עד ימי שלמה. ת)

והנה סוד אלקים הוא, כי משם יש אחיזה לכל החיצונים, כמ"ש בסוד הגאווה והליצנות. א) אמנם סודו הוא מנצפ"ך ה"ג, וסוד מ"י מאלהים, והוא סוד הבל, שהוא סוד מ"י אסף רוח בחפניו, כי הוא סוד החוטם, האוסף כל הדינים למקומם, ואז מתבסמין, וכל ה"ג חוזרין בחוטם, בסוד א' לבד בבינה. וז"ס וכבס האוסף, כי בינה היא האוספת הרוח, ומה שהיו ה' דינין, שהם סוד פר"ה, אותיות ה' פ"ר, ר"ל: שהם ה' מנצפ"ך, העולה פ"ר. הנה עתה הוא אפ"ר, ר"ל: א' פ"ר, כי כולם נכללו בא' שהוא חוטם, ושם נתבסמו.

וסוד אל"ה, הוא סוד קין: א' דרוע, ל' היד, ה' אצבעות. ולפי שהע"ר הוא סוד קין, לכן אמר אלה אלהיך ישראל. אמנם הם היו רוצין להמשיך אליו סוד הבל, שהוא סוד הבל הפה והחוטם, וזהו עגלים ישקון, כי סוד

הגהות ומראה מקומות

ת) ז"ח דף ס"ב סוף ט"ד וס"ג ריש ט"א. ובז"ח ע"פ הסולם אות קי"ד. ע"ח ח"ב שער מיעוט הירח ס"ב דף קפ"ט ט"א ד"ה ואח"כ כאשר נבנה. שער ההקדמות דף שס"ז סוף ט"א. תע"ס שיעור ט"ו בלוח התשובות תשובה קפז. א) שער מאמרי רשב"י זיע"א פרשת נשא דף קפ"ג ד"ה והואיל. שער מאמרי רז"ל דף כ"ד ד"ה והנה עון הלצים. שער המצות פרשת וילך דף קמ"ד ט"ב ד"ה והנה עון. שער רוח הקודש דף מ"ח ט"א ד"ה תקון הגאווה. ועיין בשער הכוונות ח"ב ענין ר"ה דף ר"ט מן ד"ה וזה היחוד עד סוף דף ר"י.

צ) משפטים צה. שער מאמרי רשב"י זיע"א משפטים דף פ"ח ד"ה שם צ"ה. ספר הלוקטים פרשה זו בפסוק ויקח מידם ויצר.

ק) ע"ח ח"ב שער ל"ב: הארת המוחין פרק ה'. סולם פרשת תצוה מאמר בתרי נקודין אתפרשת מלכו שמיא.

ר) שהם בני לאה שהיא בחינת בינה, ע"ח ח"ב שער ל"ב: הארת המוחין פרק א' ב' וד'. שער הפסוקים ריש פרשת שמות כל ההמשך.

ש) זהר ח"ג דף קמא: ובוהר ע"פ הסולם אדרא רבא אות ש"ן.

העגל, כי העגל עצמו ידע להכיר בו, ע"י השמות שהקב"ה היה אומר, אנכי ה' אלהיך, הוא אלהיך ולא אני, וז"ס ידע שוד קנהה, שהוא הקב"ה המדבר בפיו. אבל עמי לא ידע, אלא חשבו שהעגל על עצמו הוא אומר אנכי ה' אלהיך, ומפני שהשור מין טהור, נאמר עליו לשון ידיעה, וגם היה יודע כי בכח השמות היה מדבר. וחמוד טמא, עשו אותו המצרים בכח כשפיהם, דכתיב אשר בשר חמורים בשרם, היה מכיר המלאך הממונה עליו, וזהו וחמוד אבוס בעליו. זה הקב"ה, אבל עמי לא התבונן.

סוד העגל, שהיה מזהב, וצורת שור:

דע, כי הפגם היה באמא עילאה, כנזכר בזהר, ד) באמא. חאבו. ולכן עשו צורת שור, בסוד אמא. כי אריה אבא, ושוד אמא, אדם ז"א, ונשר נוקבא כנודע. אמנם טעותם היה, שהיו יודעים כי אמא היא הנותנת מוחין וחיות בז"א, ושם אחיות משה, וידעו כי כשיחטאו, יסתלקו הפנימית מוחין מוחין בקשו יותר לעשות קבוע בתחתונים מוחין דז"א שם אלהים, וזהו קום עשה לנו אלהים. ולפי שפגמו בז"א מלגיו, הוצרך משה להשפיע י"ג תקונים מא"א, כדי שיחזרו המוחין פנימית בז"א שניות, לכן אמר כאן י"ג מדות, וז"ס פני ילכו, ר"ל, שילכו פנים של זעם, שהם שם אלקים, ויבראו פנימיות של ז"א הויר"ת רגילות, והניחותי לך.

ענין העגל, כתוב בספר גלגולים (ק) אהרן, אותיות הר"ן, ואותיות אהר מאברהם חסר, והנה הוא גלגול אדה"ר שעבר ע"ז, לכן כדי לתקן זה, בא בגלגול אהרן בא, וגם אז לא נתקן, כי היה צריך ליהרג כשאמרו לו הע"ד לעשות העגל לע"ז, והיה לו למסור

הנשיקה בפומא. לכן ר"ת ידע שור קנהו וחמור, ישק"ו, כי רצו לנשקו בסוד הורדת דיני פה וחוטם אליו. ואם היו עושין כן, היו מחריבים העולם, כי היו מגיעים הקליפות והדינים עד הבינה. ולא עלה בידם, רק אלה לבד. אמנם עכ"ז, בכח ב' הגבורות פה וחוטם, הרומזים במלת מ"י דאלקים, בו עשו העגל. וז"ס שם יל"י העולה מ"י, ורמז בר"ת ישראל לא ידע. ומשם תבין, איך סוד השם הזה ב' הגבורות אלו, וכשבא ירבעם רצה לנסר אותן לב, ואז סיים בפרודא, והבן. ב)

דע, כי הבהמות אין להם אלא רוח הבהמיות, כי ז"ס תוציא הארץ נפש חיה למינה וזהו ג"כ, רוח הבהמה הירודת למטה לארץ. אבל יש בהמות, שיש בהם ניצוץ קדושה, על נפש הבהמות, כמו שמצינו באתון של בלעם, ותרא את המלאך, גם כשהיו הפרות נושאים הארון, היו אומרים שירה, דכתיב וישרנה הפרות. וזה היה כח הקדושה של הארון, והרגישו אותו, ע"י ניצוץ הקדושה שבתוכן. והנה העגל שעשו ע"ר, היה צורת חמור ושור יחדיו, כנזכר בזהר, השוד יצא בכח אותו הטס, שהשליך משה ליאור, להעלות אדונו של יוסף, שכתב בו משה עלה שור, שכן נאמר על יוסף בכור שורו הדר לו, ג) וגם כתוב בו שם יל"י, והוא שם י"ה פשוט, ובמילוי יודין, הוא כמנין שם יל"י, והוא סוד עליית הנשמה, והנה שם יל"י גי' נ' שערי בינה, אשר ע"י יצאו ישראל ממצרים, כנזכר בזהר. וזהו השם שכתב משה בכוונה, כדי להעלות אדונו של יוסף הנקרא שוד, בכח עלי שור יצא ועלה העגל, ובכח שם יל"י עלה, כי שם זה המעלה כנ"ל.

והנה העגל, בכח אותן השמות היה מדבר, ואומד אנכי ה' אלהיך, והפסוק ידע שוד קנהו וחמור אבוס בעליו, נאמר על

הגהות ומראה מקומות

(ק) דף ל"ח פרק ל"ז. שער הגלגולים סוף הקדמה ל"ג. שער הפסוקים ריש פרשת וארא. ספר הלקוטים תשא בפסוק קום עשה לנו. שער הגלגולים הקימה ל"ט דף קס"ג ט"ב ד"ה ודע כי אהרן.

(ב) שער הפסוקים ריש ספר ישעיה.

(ג) פרוד"א סרק מ"ה. רש"י פרשת תשא ל"ב פסוק ד'. (ד) זהר ח"ב קצא. ספר הלקוטים פרשת תשא ד"ה סוד העגל.

הלוחות. מנ"ה דבינה, ששם תשלום נ' שערי בינה, בסוד אמא עד הוד אתפשטת. א) סוד שבירת הלוחות, היו כעין שבירת הכלים, שהיו בשביל הגבורות שירדו בהם מרובים. בסוד שם ב"ן. ולכן אמר מכת"ב אלהי"ם הוא. גי' קס"ת, ב"פ פ"ר, ולכן נשברו. ולכן לא היה ט' בראשונות, דהיינו טוב החסדים, ולכן נתנו בקולות וברקים מגולה, טובה תוכחת מגולה. והשניות סוד שם החסדים, לכן היו בצניעות מכוסים, בסוד אהבה מסותרת. והנה כשם שבשבירות הכלים, נתעלו הפנימית למאציל, הרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה, והכלים ירדו בכריאה, וישוב העפר על הארץ כשהיה. ב) כן גם הלוחות היו אותיות פורחות מידי משה, והגוף נכבד ע"י משה, ונפלו ונשברו הלוחות. והשניות סוד מ"ה, שם החדש, לכן בשניהם נתעכב מ' יום, בסוד יצירת ולד מ' יום, ובין הקלקול והתקון ארבעים של הביורו, כנזכר בא"ק. ג)

מחני :

דע, כי נח היה בחינת משה, ולא התפלל על דורו, לכן אמר מחני, מי נח זאת לי, כי הוא גרם, לכן נקרא על שמו. ואף שלא התפלל עליהם, מכ"מ בזכותו נתלה להם ק"ך שנים, כמנין שני משה, וזהו בשגם הוא בשר והיו ימיו מאה ועשרים שנה, ושם במבול נאמר, ה' למבול ישב, פי' נתעכב מלהביא המבול, ר"ת יל"י וס"ת הבל, ד) וישב ה' מלך לעולם, ר"ת גי' אלהים, כי אז לא נתנהג במדת הרחמים בשם הויה, אלא שם הויה ישב ונתעכב, ולא נהג אלא במדת אלהים, ומשה חזר להתפלל עליהם, לתקן את אשר עיות, וע"כ אמר מחני נא, לשון מיחוי, כמו מי המבול, וכל ימיו לא היה אלא בתפלה על הדור, לתקן מה שעיות באותן הימים אשר

נפשו למיתה, והוא לא עשה כן, כי ראה חור זכות לפניו, וחור ג"כ אדה"ר, כי בא אדה"ר ג"כ בנחור אחי אברהם, וכן עתה הרן באהרן, ונחור בחור, והיה סובר אהרן, כי די בהריגת חור. ר)

ויאמר חג לה' מחר :

הנה תימא גדולה בדבר זה, וכבר תרצו ז"ל מלת ויבן מזבח לה', שכוונתו לש"ש היה, אך החג הזה מה יאמר בו, ואיך כתבה תורה פלסתר, ואיך יצאו דברים כאלה מפי אהרן. אמנם סוד הנמרץ בזה, כי העגל נעשה ב"יו בתמוו, וב"יו נשתברו הלוחות, ועתיד הקב"ה להפכם ליו"ט. נמצא כי חג לה' מחר, כי יש מחר לאחר זמן, וכ"מ בדרו"ל. ש)

ברעה הוציאם להרוג אותם בהרים :

נדע שמשה הוא בחינת טוב דהבל, בסוד ותרא אותו כי טוב הוא. והנה ארו"ל, ת) כי קין הרג להבל בהרים. וז"ש משה שהוא הבל, בר"ת "ברעה" הוציאם "להרוג" הבל, ואמר להש"י למה יאמרו מצרים לאמר ברעה דקין הוציאם ולא בטוב דהבל, וכתוב בקין ויקם קין ויהרגהו, וכאן כתיב להרוג אותם. בקין כתיב ארור אתה מן האדמה, הן גרשתי אותי מעל פני האדמה, וכאן כתיב לכלותם מעל פני האדמה. וז"ש וינחם ה' על הרעה, ר"ל הרעה דקין, והנה ישראל היו מהרע דהבל, וע"ר מהרע דקין, וז"ש, אתה ידעת את העם כי ברע הוא, אותיות ערב, ברע דקין.

והלחות מעשה אלהים המה :

גי' נ' שערי בינה, ומשם הוא בחינת

הגהות ומראה מקומות

- ר) סנהדרין ז. מד"ר ויקרא ריש פרשה י.
 פדר"א פרק מ"ה. ש) מכילתא סוף פרשת בא.
 ת) מדרש תנחומא פרשת בראשית. שער הפסוקים
 תשא פסוק זה.
 א) זהר ח"ג רכג: רפ.
 ב) פסחים פז:
 ג) ע"ח ח"א שער אנ"ך פרק ב'.
 ד) שער הפסוקים ישעיה סימן א'.

חטאו בעגל, ופגמו בשם זה של ילמי, שהוא נגד שור במזלות, ואמרו עלה שור. וז"ס ישראל לא ידע. ר"ת ילמי. עמי לא התבונן, ר"ת עלה.

ועתה הורד עדיך:

רע, שמשוה היה בחינת אדה"ר, וכמו שאדה"ר היה כולל כל הנשמות בעולם (ר) כן משה שקול ככל ישראל. ולפי שאדה"ר ישב ק"ל שנה ולא נזדווג עם חוה, ואח"כ הוליד שת. כן היתה יוכבד בת ק"ל שנים כשילדה למשה, ואחר הק"ל שנה דאדה"ר, שהיה רע, שהוליד רחין ומויקין, ואלו היו אותן שהיו בכור הברזל במצרים לצרפס, ואח"כ יצא משה שהוא טוב, וז"ש ותרא אותו כי טוב הוא.

והנה בבריאת האדם, נאמר נעשה בלשון רבים, ולא עשה כן בכל השאר, אלא יהי אור, יהי רקיע לשון יחיד, אלא המאציל העליון ברא הבריאה, ואין בעולם הבריאה כח להשיג, אלא במדרגת לבד, ולא נקודה אחרת למעלה. וכן יצירה, וכן עשיה. ולא עשה כן אל האדם, שרצה שישג כל העולמות, ויקשור את כולם. ונמצא (בתז"ח) (ש) שרצה המאציל שיתנו כל עולם ועולם חלק ברצונם, כדי שכולם ירחמו עליו, ואם יחטא יפגום בכל העולם, וכולם יבקשו רחמים עליו, ואם יזכה, יגילו וישמחו בו כולם. ולכן רצה שיתנו לו חלקם, שיזדווגו וז"נ דעשיה, ויתנו לו מחיות פנימיות שלהם נפש, וכן ע"י זיווג ז"נ דיצירה, רוח, מן המוח וחיות שלהם, וכן מן הבריאה. הנשמה. הרי בעולמות למטה, וכן בעולם האצילות, נפש ממלכות, רוח מז"א, נשמה מאמא, חיה מאבא. וע"כ אמר נעשה, בלשון רבים, שנתיעץ בפמליא שלו עליונים ותחתונים. שיתנו כולם חלקם ברצונם בו, וכן היה, והשיג חלקו מכולם, עד נשמה לנשמה מאבא

הגהות ומראה מקומות

(ש) תקונים זהר חדש דף קי"ד ודף קט"ו. עיין בהקדמת ספר הזהר בסולם אות קנ"ז בסולם מאמר שמאי וארקא ד"ה וז"ל שם בשעתא.

(ת) ת"ז מא:

(א) ת"ז תנ"ח דף צב:

(ר) שער הפסוקים פרשת שמות דף ק"ד ד"ה ועתה נבאר ענין. ספר הלכותיים שמות בפסוק וילך איש מבית לוי. [שקול משה כנגד ששים רבוא של ישראל] מדרש רבה שה"ש פרשה א' ס"ד. זהר ח"ג רטז:

דאצילות. לכן כשחטא, פגם במחשבה, כמבואר בזהר. (ת)

והנה סמ"ל וסייעתו, לא רצו ליתן, וזו מה שקטרגו, מה אנוש כי תזכרנו, כי הוא יתברך היה רוצה, שיתנו לו מן החיות שבתוכן, וידוע כי החיות שבתוכן, הם י"א סמני הקטורת, ואם היו נותנין לו החיות, היו האורות הולכין ומתבררין, והיו הם מתבטלין כולם, לכן לא רצו ליתנם ברצונם, וקטרגו עליו, ואז הפילם, כדמוכח בפרקי דר"א. וכונת הנפילה היה, כדי שלא יינקו מן הקדושה יותר בהיותן למעלה, ואין מי שיברר מתוכן הקדושה, כיון שאין נותנין חלק באדם. לכן הפילם, עד זמן שנאמר בלע המות וכו'. ע"כ ס"מ בא לפתות את האדם להחטיו, כיון שאין לו חלק בו, ובסיבתו הורידתו למטה, ורוצה שיפול גם האדם כמותו, כי אין לו שום רחמניות עליו. והנה אחר שחטא אדה"ר, נסתלק ממנו כל הבחינות שהיה לו, ולא נשאר לו אלא נפש לבד, ואז ירד למטה, והוצרך להתלבש בזה החומר העכור, כמבואר בזהר משכא דחויא, (א) גבי ויעש ה' אלהים לאדם כתנות עור וילבישם. וזהו שהטיל וזהמא, שלא רצה ליתן בו חלק החיות מן הקדושה, אלא מן הלבוש והקליפה שבו נתן לו. ולפי שהשיג אדה"ר עד המחשבה, לכן נקרא אדם גי' מ"ה, וחכמה הוא כ"ח מ"ה. ואחר שחטא, נתמעטה קומתו, שנסתלק ממנו כל בחינת אלו, והנה כשבא משה, חזר במעשיו הטובים, וזכה לכל הבחינות שהיו באדה"ר, עד חיה מאבא. כי בחינת א"א אין עדיין מי שהשיגה, אלא לע"ל. וז"ס מה שמו, דהיינו אדם. ומה שם בנו, משה.

והנה בחינת זו דאבא, השיגה משה כשקיבל את התורה, כנודע שנובלת חכמה שלמעלה תורה, דהיינו יסוד אבא, המתפשט תוך ז"א,

ואז הז"א נעשה בחינת משה. והנה משה זכה יותר, שגם ס"מ נתן לו חלק מן החיות שבתוכו, מה שלא נתן לאדה"ר. והטעם, שאדה"ר עדיין לא עשה מעשה תחלה, כדי שבזכותו יהיה ראוי לכל הבחינות ההם, אלא מתנה נתן לו, והנה כולם רצו ליתן לאה"ר, אבל ס"מ לא רצה ליתן. אבל למשה שזכה במעשיו הטובים, אף הוא נתן לו מן החיות שבו מן הדין, כי כן ראוי לו, וז"ש רז"ל, (ו) כשעלה משה למרום, נתנו לו כל מלה"ש מתנות, ואף מה"מ מסר לו קטורת, דאי לא מנא ידע. וקשה מנ"ל דמה"מ מסר לו הקטורת, דילמא הקב"ה, או שאר מלה"ש. אך בהיות י"א סמני הקטורת חיות של מה"מ, וא"א שיתן לו, כי אם ברצונו. ולכן אי לאו דא"ל מרצונו מנא ידע, כי הוא יתברך אינו רוצה ליתן החיות שבתוך אחרים כ"א מרצונם. לכן בשעת המגפה, אמר לאהרן קח את המחיתה, כי באותו חלק שנתנו לו מן החיות שבתוכם על ידי הקטרת, המשיך כל החיות שבתוכם אצלו, ונשארו כולם פגרים מתים, ובזה המגפה נעצרה. וז"ש לקחת מתנות באדם, ר"ל מה שלקחת מתנות, או בהיותך כלול באה"ר, כי אז היו מתנות, כי עדיין לא זכה אדה"ר במעשיו. עכשיו חזרת ושבת שבי, כי אחר שנסתלקו מאה"ר, היו שבין כל האורות מידו, וכיון שבא משה, חזר ושבם מידם בכח מעשיו כדיו, כי זהו לשון שבי, שהיא השבה בכח ובנרוע. ואף סוררים, היינו ס"מ וסייעתו נתנו לך, מה שלא רצו ליתן מתנה לאדם, ועכשיו שהיה בדין ובכח מעשיך, נתנו לך, וזהו לשון סוררים, כבן סורר ומורה. כי מעיקרא באה"ר היו סוררים, והפצירו במ, ולא נתנו. אבל עדיין בחינת א"א, לא זכה אליה, לכן נאמר בתקונים, ותחסרהו מעט מאלהים, דא כתר. אבל לע"ל, נאמר על משה, הנה ישכיל עבדי, ירום מאברהם, ונשא מיצחק, מאד מאדם, אותיות מא"ד אד"ם, כי אז ישיג בחינת א"א,

מה שלא השיג אדם. והנה ישראל, כנגד נעשה אדם, שנאמר אז באה"ר, ליתן לו מכל הבחינות, ובחטאו נסתלקו. אמרו הם נעשה ונשמע לתקן, ואז פסקה זוהמתן, וניתן להם העדי, שהוא החיות שבתוך הקליפה. וע"כ היה או חירות ממלאך המות, ולא היו מתים, אם לא חטאו בעגל. ולפי שהם לא היו ראויים לזה העדי, אלא בזכותו של משה, ולא בזכותן. לכן מה"מ חזר ופתה אותן, ועשו את העגל, ולא היתה המיתה שולטת, כל עוד שהיה העדי ההוא בתוכן, לכן נאמר הורד עדיך מעליך ואדעה מה אעשה לך. והם היו ס' ריבוא, וירדו ק"ך רבוא מלאכי חבלה, ונטלו ב' עטרות מכ"א מהן, וכשהורידו מהן מישראל, זכה משה ונטל הק"ך הנ"ל, וכנגדם היו ימיו ק"ך שנים, וזהו בשגם הוא בשר והיו ימיו ק"ך שנה.

הנה מקום אתי:

ארז"ל הוא מקומו של עולם. (ש) זה תבין בסוד הצמצום, שנתבאר אצלינו, שעשה הקב"ה מקום, בתוך אותו הצמצום, לעולמות. א"כ הוא מקומו של עולם. (ת)

וראית את אחורי:

הנה משה מיסוד אבא מאחוריים שלו, ומצד הפנים דיסוד אמא, כי יסוד אבא תוך יסוד אמא. וז"ש וראית את אחורי, שהוא שם קפ"ד קס"א, גימ' משה. לפני לא יראו, בין באבא בין באמא, כי הם דבוקים אב"פ, אחור יסוד דאבא, בפנים יסוד דאמא, ואין יכול לראות, ומשם היה משה.

וראית את אחורי:

זה תבין ממה שנבאר בפרשת עקב, (א) כי הקב"ה רצה לעשות כל התקון בסוד לאה,

הנהרות ומראה מקומות

(ת) ע"ח דרוש עגולים ויושר ענף ב', תע"ס ח"א.
 (א) ע"ח ח"ב שער לאה ורחל פרק ו', שער הפסוקים פרשה זו פסוק זה.

(ו) שבת פט.

(ש) פסיקתא רבתי פרק כ"א י'. ע"ח ח"א ש"א ענף א'. תע"ס חלק א' פרק א' אות ד'.

נוצר חסד לאלפים:

הנה שם מ"ה בריבוע, יש בו ו' אלפין, שז"ס ו' אלפי שנין הוי עלמא, ג) שהם ו"ק ז"א הנקרא עולם, כמ"ש עולם חסד יבנה, כי מחסד מתחיל בנין עולם. הנה אמא עילאה, הנוצר חסד לאלפים אחרונים, כי הראשונים יש להם מעצמם, ואמצעים של תורה אינו צורך, אבל בימות המשיח האחרונים שאנו בגלות, לאלו נוצר אמא החסד, ונוצר גי' רצון, כי מחשבה באבא, ורצון באמא, גם ר"ת 'נוצר חסד לאלפים נח"ל, שהוא אמא כנודע.

ויתן על פניו מסוה:

ענין מסוה, כי הנה אחר מעשה העגל, לא היו יכולים ישראל לקבל הארה הבאה להם מלמעלה, ובקבלת משה התורה, קבל אלף אורות, והם אל שדי גי' משה, ובמילואו אלף, כי בריאה משפיע בז"א שהוא יצירה בחינת משה, שהוא המקבל אלף אורות, ודע, כי אחר שחטאו ישראל בעגל, נתמעטה השגת משה, ולא נשאר אלא חלק א' מאלף, ד) וז"ס א' זעירא של ויקרא אל משה, ואז לא השיג מן הבריאה, רק ממט"ט וסנדלפרין, שהם נגד ב' אותיות שניות דשם הוי"ה, שהם ר"ה, כי אז עלה ז"א בחינת ו' לאמא ס', ונוקבא בתבונה ס', ומשם נעשו מסך ומבדיל בין בינה ותבונה ז"א ו' ונוקבא ה', ס' וס' שבלוחות בנס היו עומדין, הרי מסוה, (והתחתונים) (ובראשונה) היה באה להם השפע ע"י זר"ג, מן מ"ס בינה ותבונה, ואח"כ לא הושפע, רק ע"י מט"ט וסנדלפרין, מט"ט הוא מז"א, ו' דיצירה, וסנדל מנוקבא, ה' דעשיה, ואז נעשו ג"כ מסוה ומסך, בין זר"ג התחתונים, וזהו פ"י מ"ס ר"ה, כי מ"ס ר"ת מט"ט סנדל ומקום יניקתם מאותיות ר"ה, הרי מסוה, ומשם יניקת משה אחר העגל.

הגהות ומראה מקומות

ג) ע"ז ס', ד) זהר ח"ב נה, שער הפסוקים סוף פרשה זו, שער הכונות שחרית של שבת ד"ה ישמח משה.

דבינה, ולהחזירה פב"פ עם ז"א, ולא רצה משה שיתבטל המלכות התחתונה דז"א, אמנם הקב"ה קיים הכל, ולא מחה את מלכות התחתונה, וגם את המלכות זו דבינה, תיקן אותה ב' דרגין, ולא החזירה פב"פ לגמרי, וזהו וראית את אחורי, שהוא ד' דאחד רבתי, קשר של תפילין, אך ופני לא יראו, שהם סוד החזרת פב"פ.

וראית את אחורי:

בזה סוד גדול עד מאד, סוד נשמת משה, דע, כי מציאות שורש נשמתו, הוא מחיצונית אחורי הדעת, שהוא סוד השם במילוי יודין בריבוע עולה קפ"ד, ומפנימיות בינה, שהוא שם אהי"ה דיודין, עולה קס"א, ושניהן גימ' משה, ולפי שהיה בסוד אחורי הדעת דז"א, לכן נאמר לו וראית את אחורי, א)

פסל לך:

אמרו רז"ל שהלוחות נעשו מתחת כסא הכבוד, כי לחת מתחלף בא"ת ב"ש אותיות כסא, וכל דרשות רז"ל גרמוזים בפסוק, כי לחת חסר כתיב.

ה' ה' אל רחום:

הטעם שזכר משה רבעיה י"ג מדות, בהתפללו על עון העגל, ובמרגלים לא זכר רק ט', כי עון העגל היה הפגם בזעיר אנפין, שהיו כופרים בשם הוי"ה, כמו פרעה לא ידעתי את ה', ואמרו קום עשה לנו אלהים, אך עון המרגלים היה הפגם בנוקבא, שהוציאו דיבת הארץ, ב) לכן הזכיר שם ט' מדות, להמשיך מז"א (שבו רק ט' ת"ד), לנוקבא, אך כאן, מא"א לז"א, עיין בפרשת בראשית.

א) שער הפסוקים פרשת שמות דף ק"ו ט"ב
ד"ה ועתה נבאר מספר.
ב) ספר הלוקטים פרשה זו פסוק זה.

וס"ה לנוקבא. וכשהיה משה מדבר עם הקב"ה, ואח"כ עם ישראל, היה מתבקע היסוד. ומתגלה האור. כי ישראל היו מוכנים, ואז היה מסיר המסוה, ונשאר האור מגולה. כי מ"ה וס"ה, היה אורם מכוסה ביסוד התבונה. וכשאינו מדבר אלא עם העם, כדי שלא יהא נראה האור, היה מכסה האור בב' שמות מ"ה וס"ה. ואין האור מתגלה כ"כ. ולפי שזה הכיסוי אינו מהכלי, כמו תבונה שמכסה הב' בחינות העליונים, ואינו אלא כיסוי עב מאד ממנו, שמ"ה וס"ה לגבי אר"א, כגופא לגבי נשמתא, לזה היה מסוה. וסוף סוף המסוה (מכסה) גוף האור, לכן עשאו רק מסוה, אבל הארת פניו היתה מאירה דרך המסוה.

הנה מסוה גי' קי"א, כמנין אל"ף, שהוא גי' קי"א. וז"ס אלף זעירא של ויקרא אל משה, ודוק.

מסוה:

גי' ב' שמות מ"ה ס"ה דאדני. וכבר ידעת מענין ה' בחינות שיש למשה (ה) בהתפשטות יסוד אבא, מקומו בין ב' הזרועות בת"ת ז"א, הוא שם משה. והנה שם ע"ב בחכמה דז"א, וס"ג בבינה, ומ"ה בחג"ת, ובמלכות ד' תחתונות אדני. ששם מתפשטין לנוקבא דז"א. ששם מתחלת. ואלו הב' שמות, בוקעים דרך היסוד התבונה, להאיר ליעקב ודור דעה. המ"ה ליעקב.

ט ע מ י ה מ צ ו ת

מצות מחצית השקל:

נוטלים הם אותם הבחינות ונעשין ווי"ן, וע"כ נקראו בני ישראל שיוצאין ממנה. והנה כוונת השערות אלו, לכסות עורף ההוא, כדי שלא יסתכלו שם החיצונים. וזש"ה כי תשא את ראש בני ישראל, להעלות השערות למעלה. והנה ענין המשקל, היא בשערות. כי שם הויה ביוד"ין, וד' יוד"ין שבשם ע"ב זה, הם ש"ק דמשקל, שכל י' כלולה מק'. והמ' ממשקל, הם ד' יוד"ין עצמם. והל' היא י' פשוטה ומילואה, שכ"ז בחינת י', והכל משקל. וכנגדם נתקיים בית ראשון ת"י שנים שהם ד' יוד"ין, וי' עצמה, הרי ת"י. ובית שני ת"ך, שהם ד' יוד"ין, וי' במילואה. וסימניך: כתי"ת, ת"י ת"ך, וכלם בחכמה שהוא קודש. כנודע כי שם זה דע"ב בחכמה, הנקרא קודש. וק"ש קדש הם ד' יוד"ין העולים ת', והד' הוא ד' יוד"ין פשוטות, וד' אותיות השם. וכ"ז הוא בשערות, וזהו ג"כ שקל הקודש, וז"ס למקוריהם,

כי תשא את ראש בני ישראל, ז"ס חזרת האור למעלה, בסוד השערות. א) כי' הכתר עצמו כלול מ"יס, והנה נודע, שהשערות הם דינים אלו, שחוזרים בסוד אור חזור. כי כל שאר הספירות כ"ז שהם מתפשטים, הם רחמים יותר. אבל הדינים אם מתפשטים, מתחזק דינם, ולכן חוזרים לעלות ולהתבסס הדין, וכ"ז הוא באור פנימי הנכנס בכתר, והנה הו' מלכין דמיתו, יצאו קודם בסוד דינים האלו, ולפי שלא היה להם שום ביסוס, מתו. ואלו שהיה להם ביסוס, נתקיימו, ולכן חוזרים ועולים ומתבסמים. והנה השערות הם כמו צנורות, שהאור יוצא מהן, הם ווי"ן, ולכן נקראים בני ישראל ג"ה, שהנה בראש איכא קרומא דאירא שהוא ת"ת, והוא י' ואלו עולים ובוקעים הרקיע ההוא. שהוא בחינת ו', ולכן

הגהות ומראה מקומות

ד"ה והנה בב' בחי'. ספר עז"ת ענין הציצית דף מ"ז ט"ב ד"ה ונחזור עתה. תע"ס שיעור י"ג לוח התשובות תשובה קי"ב. ותשובה פ"ה.

ה) ע"ה ח"א שער הכללים סוף פרק י'. ספר הלקוטים סוף פרשה זו.
א) ע"ה ח"א שער א"א פרק ה' דף קפ"ד ט"א

שכל מנין הוא בשערות, ולכן יש כמה קוצים, ובכל קוץ ת"י נימין. א)

הנה מחצית השקל הזה, שהיו ישראל נותנים, הובא בתיקונים, שהיה גורם אורות לא"א, וזהו ונתנו איש כופר נפשו, כי א"א נפש כל האצילות, ולפי שבהגלות כל השערות, מתכסה העורף שלא יהיה בו אחיזה לחיצונים, לכן גורם שלא יהיה בהם נגף, והם אדרבה גורמים שיתגלו האורות יותר, החיצונים מתרחקים. (ו"ש כי פנו אלי עורף, שגרמו יניקת החיצונים, ולא פנו הפנים לגלות המצ"ח, שהוא גילוי האורות שבה, וע"י גילוי המצח מתרבים האורות). והנה יש באמצע הראש, אורח חד פנוי מבלי שערות, והשערות מחצי הראש מצד זה, ומחצי הראש מצד זה, והם נ"ה, ואותו האורח שבאמצע, הוא בחינת של היסוד, הנקרא אורח, ולכן אין בו שערות, כי השערות שמצד זה ומצד זה הם נ"ה, האורח שבאמצע, הוא בחינת יסוד דעתיק, וכנגד זה המחצית, הוא מחצית השקל, וזש"ה זה יתנו, שהוא יסוד הנקרא ז"ה, יתנו.

כל העובר על הפקודים, כל הוא יסוד, העובר בין נ"ה, שהם פקודי ב"י, הנקראים נ"ה, ולכן היה עשרים גרה, ג"י ארח, וזה מחצית השקל, משום שהיסוד דכורא, הוא נוטל מימינו מצד הנצח, ולא מן ההוד, וזהו העשיר לא ירבה, אין בו יותר מעשר, שהוא כלול מ"י, ודל הוא יסוד, לא ימעיט מעשר ב) לכן יתנו עשרה גרה מחצית השקל.

מצות משיחת כה"ג:

נתברך באיד"ר בפסוק כשמן הטוב. ג)

מצות שמן המשחה:

כבר ידעת, כי מר דרור משקלו ת"ק, והיה

נשקל בפעם א'. וקנמן בשם, היה ג"כ ת"ק, רק שהיה נשקל בב' פעמים, וזהו וקנמן בשם מחציתו ר"נ, אך הקנה בשם, כל עצמו אינו רק ר"נ, וטעם הדבר הוא: כי הנה כל אלו הסמים, הם סוד שם אלהים, וכבר ידעת כי ג' אלהים הם, א' בבינה, וא' בגבורה, וא' במלכות, ואמנם מר דרור, נגד אלהים דבינה, ולפיכך נקרא דרור, בסוד וקראתם דרור, שהוא הבינה, וקנמן בשם, נחלק לב', כי אע"פ שהוא בגבורה, גם בהוד יש אלהים, רק שהוא מכלל ז"א, ואין אנו מונים רק אלהים א' דבינה, ואלהים א' דז"א, וא' דמלכות, ואמנם הוא אמת, כי בז"א עצמו יש ב' אלהים ג"כ, אך שניהם נחשבים לא' ואלהים הג' שהוא קנה בשם, הוא במלכות, ואמנם סוד ת"ק, הוא ב' אלהים, א' עולה ש', והוא הפנים, וגם נגד אחרים שלו, שהוא ברבוע עולה ר', הרי כי הכל ת"ק, ולפי שכללות זה הוא בבינה, לכן היה משקלו ת"ק ובפעם א'. אמנם קנמן בשם שבז"א, נשקל בב' פעמים, אע"פ שאינו אלא אחד, נשקל בב' פעמים, ולכן היה ת"ק, ונשקל לחצאים, חציו ר"ן נגד גבורה, וחציו ר"ן נגד הוד, ולכן היה נשקל בב' פעמים, וזו מחציתו ר"ן, אכן המלכות שאין בה ב' אלהים, אין בה רק ר"ן לבר, ד) ובפעם א'.

ובזה תבין, כי כל סמים אלו נקראים בשמים ראש, כי כולם בסוד אלהים ע"ד הנזכר, וזהו ראש: כי ר', דומז לאלהים דרבוה, הש', למלוי יודין, וא' הוא השם בעצמו, גם דע, כי ג' סמים אלו, בארנו, שהם: בינה, ז"א, מלכות, וכבר ידעת, כי יש בהם ג' אהיה: א' דיודיין בבינה, וא' דאלפיין בז"א, וא' דההיין במלכות, והנה ג' מלואים הנזכר, בלי שמות עצמן, הם ג"י שצ"ב כמנין בשמים, וזהו בשמים ראש, גם ענין מר דרור: כי מר ג"י ב"פ ק"ך,

הוא ק"ך צדופי אלהים שיש בו כנודע, וכל

הגהות ומראה מקומות

- א) שער המצות פרשת לך דף י"א ד"ה ומשקל. ע"ח ח"ב שער ל"ג פ"א, שער מאמרי רשב"י זיע"א פרשת תרומה. באד"ז דף קצ"ח ס"ב ד"ה ונחזור לענינינו. שער רוח הקודש דף כ"ז ד"ה כונת השק.
- ב) עיין ספר הלקוטים פרשת תשא בפסוק זה יתנו.
- ג) שער מאמרי רשב"י זיע"א באד"ר דף ר"ב ד"ה ודע כי י"ג. ד) שער המצות פרשה זו.

אותיות, עולה הר, והנה ב' הרים הם: א' בכינה, וא' במלכות, והא' גבוה מן השני, ונכלל ונעלם בראשו. וז"ס הר ההר, הר ע"ג הר, ושם היתה קבורת אהרן. גם באותיות אהרן יש הר, להורות על זה.

מצות קטרת:

נתבאר אצלינו בסוד התפלה. (ה)

אזהרת חתון עובד כוכבים:

נתבאר בשער היחודים, בתיקון עון בא על העובדת כוכבים. (ו)

אלו הם באחור בינה, וכנגד אלו יש ק"ך צרופים במלכות המתפשטים בבי"ע, כמבואר אצלינו. וע"י מעשה זה, היו כל אלו ק"ך ק"ך אלהים מצורפים ונכללים זה בזה עד למעלה בכינה, והיא ממתקן, וכללות כולם הם מ"ר. גם דרור הוא כמ"ש, כי הלא אחוריים שבמלכות הכולל ק"ך אלהים, הוא שם אלהים ברבוע העולה ר', ועם ה' אותיות הוא ר"ה, וכן אחורי בינה כזה, הרי ב"פ ר"ה ג"י דרור, וזה מר דרור.

גם עם זה תבין, מציאת קבורת אהרן בהר ההר, עם מ"ש, כי שם אלהים ברבוע עם ה'

פ ר ש ת ו י ק ה ל

ויקהל משה:

לכן אמר לשון צווי, שהזהירם בזה על מלאכת משכן, ואמר תעשה, ולא תעשה, שהיא תיעשה מעצמה כמו והבית בהבנותו. וזוה וביום השביעי יהיה לכם קודש, כיון דאתם מקדשים גם בימי החול במעשה המשכן, בשבת ודאי יהיה לכם קודש, תוספות קדושה, ונשמה יתירה.

ויאמר משה ראו קרא ה' בשם בצלאל:

ענין ראייה זה שאמר ראו, הכוונה, לפי שהיה קשה בעיניהם לאמר, שע"י מעשה המשכן יתכפר על מעשה עגל, לכן אמר מופת גדול זה, שלא בחר ה' מי שיעשה המשכן, אלא בצלאל בן בנו של חור שהרגתם אותו, על שלא עשה את העגל, בזה יהיה לכם מופת, כי במעשה המשכן יתכפר לכם עון העגל, כיון שקטיגור נעשה סניגור. לכן לא יחס בצלאל אלא עד חור, לא פחות ולא יותר, להורות להם שהוא מזרעו של חור, להיות סניגור על קטיגור. ולפי שהזהב עשו לעגל, לכן הזהיר

לפי שמשה היה מבחי' יסוד אבא, וכן דור המדבר היה אותה בחי' עצמה, ולפי שעשו העגל, הוצרך משה להקהילם ולאספן אליו, לחזור לשורשם שיהיו נכללין בו. על עון ויקהלו על אהרן, ולהאיר בהם אור הקדושה להסיר מעליהם טומאת העגל. וז"ש את כל עדת, שהיו מסוד הדעת. (ז) והנה ער"ב ר"ב ג"י דע"ת, לפי שהיו ג"כ מבחי' דעת, והן מן הסיגים שבו. וגם לפי שהם חטאו בעגל בהקהל, שנאמר ויקהל העם על אהרן, הוצרך הקהל אחר לתקנם, דכתיב ויקהל משה. ולפי שחטאו באלה, שאמרו אלה אלהיך ישראל, כנגדו שבא לתקן, אמר אלה הדברים. ולפי שהמורה בע"א ככופר בכל התורה כולה, (צוה) לתקן ב' דברים שהם שקולין ככל התורה כולו, ענין שבת, שהשומר שבת שקול ככל התורה כולו, זכן עשיית המשכן, והנה התחיל ואמר ששת ימים תעשה מלאכה, שיעשו המשכן ו' ימים.

הגהות ומראה מקומות

(ז) שער הפסוקים שמות דף ק"ז ט"א ד"ה והנה בחינת הערב רב. ספר הלקוטים ריש פרשה זו.

(ה) שער דרושי תפילת השחר דף פ"ו ד"ה (ו) שער רוח הקודש דף ג"ד תקון ב'.

משיח מיהודה, ושריה מדן. כנזכר בזהר בלק (ה) כי זה תכלית בנין בה"מ, להיות ה' בהיכל קדשו בסוד, בסוד יאהרונה"י.

ויעש את הכיור נחושת במראות הצובאות:

הנה בשעת הקרבת הקרבן, היה הכהן מכיר בפניו מקום שפגם ובמחשבתו, והיה מנקה אותו מחטאו, ובאשה שאסור להסתכל בפניה, הביא אותה לפני הכיור שעשו במראות הצובאות, ורואה שם צורתה, ומכיר במחשבתה, והיה מנקה חלאתה.

האדנים שהיו במשכן, היו כולם בחינת אדני, לכן נקרא אדני"י, שהיה בחינת המלכות, והקרשים עומדים היו נ"ה, והיו ק', אותן שבמשכן, עם אותן שבפנים במקום הפרוכת.

בכל מעשה מלאכת המשכן זהב תחלה, ואח"כ כסף, ואין כן סדר המקרא שיחשוב זהב תחלה, ואח"כ כסף, דכתיב לי הכסף ולי הזהב, וכאן שינה אלא כנ"ל, וכן באהליאב, לפי שיהיו ישראל עתידים להיות עובדי עגל אחר, שעשה ירבעם ב"ן, לכן הקדים רפואה למכה, שיהיה עושה המשכן אהליאב למטה דן, לכפר עון שב"ן.

דע, כי בצלאל מסוד שם הוי"ה, לכן דגל מחנה יהודה קדמה מזרחה, ובחי' הת"ת, לכן עשה בצלאל: צ"ל א"ל הפנימי, היינו שעשה יריעות המשכן הפנימי, ויריעות החיצונים עשה אהליאב שבא משבט דן, מאסף כל המחנות שם אדני, ולכן עשה יריעות עזים, קליפות לפרי, וכן בבנין הבית, שלמה מצד יהודה, וחירים מצד דן, ונתחברו בסוד יאהרונה"י, ולעתיד.

פרשת פקודי

המלכות, נקרא ד"ל ואביון, בסוד אספקלריא שאינה מאירה, והוא, כי אות ת"ו חסר יו"ד, אך כשתהיה מלאה ביר"ד, אז תהיה גדולה ושלימה, בסוד הלבנה במילוי וז"ס יגדל, פי': יגד"ל מילוי העולה ד"ל, ויעשה ל"ה, שתוא עם יו"ד שבמלוי תי"ו, ולכן י' דיגדל גדולה, לרמוז ע"ז.

גם ענין יגדל, הוא י"ג ד"ל, כי אדני הוא הפשוט, וכח אדני, הם המילויים, שהם: מילוי, ומילוי המילוי, שכשהם גדולים בסוד י' היתירה באות תי"ו, אז הם מ"ז אותיות, כמנין יגדל, כי הם י"ב דמילוי, ול"ה דמילוי המילוי, ולפי דמילוי המילוי תמיד חסר בסוד ד"ל, אך לפעמים ניתוסף אות י' כנ"ל, לכן נשאר חשבון ד"ל במקומו, ויו"ד הניתוסף הושמה במילוי לבדה, וזהו י"ג, כי המילוי הוא י"ב, ועם אות יוד הרי י"ג, לכן אות י' דיגדל

מאת אדנים:

לפי שהיו בחינת עשיה, כי שם אל אדני גי' צ"ו, וד' אותיות אדני הרי ק', וכן אדני"י ס"ה ול"ד אותיות דמילוי המילוי שלו, הרי ק' ע"ה, ואדני חצר המשכן עם אותן שבפתח ס"ה, כמנין אדני"י, לפי שכולם היו בחינת אדני, שהוא המלכות, והעמודים שלהם, (או הקרשים) היו בחינת נ"ה.

מאת אדנים למאת הככר ככר לאדן:

הם כחשבון שם המלכות, הנקרא אדני, ושם זה גימ' מאה באוזן זה: כי מלוי המילוי של שם זה, הוא אליף למ"ד פ"א, דל"ת למ"ד תי"ו, נר"ן וי"ו נר"ן, יו"ד וא"ו דל"ת, ל"ד אותיות כמנין ד"ל, ולכן שם אדני שהיא

הגהות ומראה מקומות

(ה) דף קעד: ספר הלקוטים פרשה זו.

לקוטי

פקודי

תורה

קעה

גדולה, להורות על מה שניתוספו מחדש, ואז נקרא גדול כח אדני, כמו שידעת כי בשם הוי"ה מילוי המילוי שלו נקרא כח, לפי שהם כ"ח אותיות כנודע. לכן ג"כ המילוי דמילוי אדני, נקרא כ"ח לטעם זה. אמנם (ו)

כשנצרך הכל, שהוא: פשוט, ומילוי, ומילוי המילוי, יהיה נ"א אותיות. וז"ש ועתה יגדל נ"א. והנה נחזור לענינינו, כי שם אדני גי' ס"ה. ועם ל"ה אותיות מילוי המילוי, הם ק' אדני. ו)

הגהות ומראה מקומות

(ו) שער הפסוקים פרשת פקודי סימן ל"ח. פרשת שלח בפסוק ועתה יגדל נא.

ס פ ר ו י ק ר א

פ ר ש ת ו י ק ר א

ויקרא אל משה:

כי הם יותר מעולים שבכל הנשמות, כי הם
בחי' הכתר שבכל פרצוף ופרצוף.

אך באלו הנשמות, יש ג"כ חילוק, והוא,
כי הלא אדה"ר כשהוליד את בניו, ודאי כי
המשיך להם הנשמות, ואמנם לא היה יכול
להמשיך להם נשמות מאותן שנשרו, כי כולם
ירדו לעומק הקליפות, אך נתן להם משלו, כאב
מנחיל לבניו ממה שיש לו, ולא ממה שאין לו.
ונמצא כי כשהוליד את קין והבל, נתן להם
משלו, מן הבחינה שנשאר בו, שהם נשמות
עליונים, וסוד החלה, וכן הענין כשבא שת,
נתן לו מזאת הבחינה ג"כ, רק שזה (קין)
נטל מסוד מה שנשאר באדה"ר, בבחינת ה"ג.
וזה (הבל) נטל מה שנשאר בבחינת חסדים,
וע"ש בענין חטא דאדה"ר, והנה אלו הנשמות
שנקראו חלתו של עולם, יש להם תוספות,
מעלה גדולה על שאר הנשמות שנשרו, וזה
לב' סבות: א', כי הלא אלו הם מבחינת כתרם,
ב', לפי שאלו נשאר באדה"ר עצמו, אך אותן
הנשמות עצמן ירדו לעמקי הקליפות מיד, ויש
טורח גדול לתקן אותן הנשמות כשבאין לעוה"ז.
ונבאר ענין ג) נ"א כי ביארנו בדרוש
אדה"ר, איך קין נטל הב' גבורות של נ"ה,
וע"ש וכו' תבין מ"ש כאן, ואמנם הענין הוא,
שכבר ביארנו, שנו"א שרשם מקין, והנה קין
נטל ב' בחינת נ"ה שבו מן אדה"ר, וזה היה
נשמת קין, ונ"ה הם ב' פלגי גופא, לכן נגד
זה נקראים פלגי גופא, דלא איתנסבו, לטענה
זו, ולכן היו חשובין תרומיהו נפש א' כנוצר
בוהר, ד) שאל"כ איך נטל פנחס ב' נפשות
ביחד, אלא משום שהם סוד ב' פלגי גופא.

סוד א' זעירא (א) דע, כי משה הוא
אחור יסוד אבא, ופנים דיסוד אמא, שהוא
קפ"ד קס"א, ושניהם גי' משה, וידוע, כי אל
שדי לעולם ביסוד, לכן משה גימ' אל שדי,
ובמילוי גימ' אלף, והנה משה במעשה העגל
שעשו ישראל, גרמו לו שנסתלק מעליו כל
האלף, ולא נשתייר רק אחד מני אלף, וזהו
אלף זעירא, לכן הכא ויקרא אל משה, א'
זעירא, שה"ס המלכות, וידבר אליו ע"י א'
זעירא שהוא המלכות, לא פב"פ, משום שלא
נתיחד אליו הדיבור.

דרוש נדב ואביהוא

ונבאר עתה ענין נדב ואביהוא, כי הלא
ביאור הכתוב שאמר, אנחנו טמאים לנפש אדם,
שזה נאמר על נדב ואביהוא, אמנם קראם נפש
אדם, הסוד הוא כבר הודעתך ענין זה באורך,
ב) ונחזור עתה להזכיר קצתו כדי שיובנו
הדברים היטב, והוא, כי כל הנשמות הבאות
בעולם, כולם הם אותן בחינת שנשרו מאדה"ר,
והם סוד ט' תחתונות, שנשרו בכל פרצוף
ופרצוף, שיש מעשיה עד זו"נ של בריאה, ומאלו
באו רוב נשמות, שהיו אחר אדה"ר, עד ימות
המשיח, אמנם יש ג"כ קצת נשמות חדשות
שבאו ג"כ, אך הם יותר גבוהות מאלו, והן
מן אותן הכתרים שבכל פרצוף שנשאר באדה"ר,

הגהות ומראה מקומות

שער הפסוקים בראשית דף כ"א ד"ה ונחזור, פרשת
שמיני דף ק"ס ט"ב ד"ה ודע כי פעם אחרת.
ג) שער הפסוקים פרשת שמיני כתוב דרוש זה.
ד) ח"ג רינ.

א) זהר בשלח נח, שער הפסוקים פרשת תשא
בפסוק ויכל משה, שם ריש פרשה זו, שער הכוזבות
ח"ב דרוש מזמור שיר ליום השבת.
ב) שער הגלגולים הקדמה ל"ג וסוף הקדמה ל"ז.

והנה יובן עם זה, כי הלא משורש קין היו נו"א, ויצאו תרי פלגי גופא, זה מנצח וזה מהוד, ולכן נאמר אנחנו טמאים לנפש אדם, כי הם נפשו של אדה"ר עצמו, ואבר מאבריו, מן הנשמות שנשארו בו, שהיה חלתו של עולם, שנשארו לחלקו של אדה"ר, ואינו ממה שנשרו ממנו.

גם כיון לקרוא אותם נפש ולא רוח, כי הלא הם בבחינת הב' כתרים של נו"ה, רק שמאירים בבחינת מלכות, הנקרא נפש של אדה"ר ממש, ואמנם אחר ביאת המשיח, אז יתקנו כל אלו הפגמים, וכיון שהם מאלו הבחינת של הכתרים הנ"ל, והוא מה שנשאר באדה"ר עצמו, הנה אלו יהיה בבחינת כתרים גמורים ממש, עם כל הצורך להם. ואחר שיתקנו כל הנשמות כולם, ג"כ אותן נשמות התחתונים שנשרו ממנו, אז יחזרו כולם יחד, והיה אדה"ר שלם כבראשונה. גם יתרון אל אלו הנשמות של הכתרים הנ"ל, כי הלא אדה"ר אע"פ שנטלה ממנו זיהרא עילאה, נשאר בו נפש ראצילות, ולכן מי שהוא מאלו הכתרים, יוכל להשיג ולתקן בפעם הראשונה שבא בגלגול לעולם, לעלות וליקח אפילו נפש ראצילות ולא יותר. משא"כ שאר הנשמות שאינם כן, רק (אלו) שיתגלגלו בנפש דעשיה, לא יקנו אפילו רוח דיצירה, עד גלגול אחר, ומכ"ש שלא יזכו לנפש ראצילות כמ"ש במ"א.

והנה יובן עם זה, כי הלא משורש קין היו נו"א, ויצאו תרי פלגי גופא, זה מנצח וזה מהוד, ולכן נאמר אנחנו טמאים לנפש אדם, כי הם נפשו של אדה"ר עצמו, ואבר מאבריו, מן הנשמות שנשארו בו, שהיה חלתו של עולם, שנשארו לחלקו של אדה"ר, ואינו ממה שנשרו ממנו.

גם כיון לקרוא אותם נפש ולא רוח, כי הלא הם בבחינת הב' כתרים של נו"ה, רק שמאירים בבחינת מלכות, הנקרא נפש של אדה"ר ממש, ואמנם אחר ביאת המשיח, אז יתקנו כל אלו הפגמים, וכיון שהם מאלו הבחינת של הכתרים הנ"ל, והוא מה שנשאר באדה"ר עצמו, הנה אלו יהיה בבחינת כתרים גמורים ממש, עם כל הצורך להם. ואחר שיתקנו כל הנשמות כולם, ג"כ אותן נשמות התחתונים שנשרו ממנו, אז יחזרו כולם יחד, והיה אדה"ר שלם כבראשונה. גם יתרון אל אלו הנשמות של הכתרים הנ"ל, כי הלא אדה"ר אע"פ שנטלה ממנו זיהרא עילאה, נשאר בו נפש ראצילות, ולכן מי שהוא מאלו הכתרים, יוכל להשיג ולתקן בפעם הראשונה שבא בגלגול לעולם, לעלות וליקח אפילו נפש ראצילות ולא יותר. משא"כ שאר הנשמות שאינם כן, רק (אלו) שיתגלגלו בנפש דעשיה, לא יקנו אפילו רוח דיצירה, עד גלגול אחר, ומכ"ש שלא יזכו לנפש ראצילות כמ"ש במ"א.

ונבאר ענין חטא נדב ואביהוא וענין משה ואהרן אלעזר ואיתמר:

והנה כבר הודעתך, כי כמה פנים לפנים, וכמה אחוריים לאחוריים יש, והנה אחר לשם ע"ב בהיותו פשוט כזה: י, י"ה, יה"ו יהו"ה, גי' ע"ב, ויש אחר באופן אחר, והוא מילוי, והוא עולה דפ"ק, וכבר הודעתך בסדר המעלות של הפנים והאחוריים (ו) כי הפשוטים הם יותר מעולים מן המלוים, נמצא כי האחוריים שהוא ע"ב, יותר גבוהים מן האחוריים שהוא דפ"ק, והנה אהרן, הוא מב' אחוריים אלו, שהוא ע"ב דפ"ק, גימ' אהרן, לכן תמצא, שמשה גדול מאהרן, שיש לו הפנים דאמא, ואהרן גדול ממש, שיש לו האחוריים דאבא, וז"ס קדימת משה לאהרן, וקדימת אהרן למשה, אך עכ"ז, ודאי כי משה הוא יותר גדול, כי יש בו פנים דאמא, והטעם, כי או"א הם שוין ביחד, ואינן כמו זו"נ, שהאחוריים דז"א גדולים מפנים דנוק', אך בכאן שוין, ואין בין אבא לאמא רק הפרש מועט, כמ"ש במקומו, ולכן משה עדיף, כי יש לו בחינת פנים דאמא, אע"פ שאין לו אותן אחוריים דע"ב, אלא דפ"ק.

והנה נקרא אהרן איש חסד, כי כולו מאבא, שהוא סוד חסד, ע"ב דיודין, אך משה ג"כ יש לו שורש בבנינה, לכן נקרא אהרן

הגהות ומראה מקומות

ויחי בפסוק לא יסוד שבט מיהודה.
(ו) ע"ה ח"א שער רפ"ה נצוצין פרק א'. תע"ס
שיעור ה' תשובה ל"ז, ושיעור י"א תשובה מ"ה.

(ה) נדרים לח: ר"ה כא: זהר ח"ב קיד: קטו.
ח"ג רע"ט פנחס רכג: ת"ז בהקדמה ז: תכ"ב סח:
ז"ה יתרו לא ט"ג לג ט"א, שער הפסוקים פרשת

שושבינא דמטרוניתא ז) כי כבר הודעתך בסוד פסוק ה' בחכמה יסוד ארץ, כי כל תיקון ארץ שהוא מטרוניתא, אינו נעשה אלא ע"י יסוד דאבא הנקרא חכמה, וה"ס אהרן, ולכך נקרא שושבינא דמטרוניתא. והנה נמצא, כי משה ואהרן אחים, כי שניהם יסוד אבא.

ואמנם אלעזר ואיתמר, הם מנ"ה דאבא, אלעזר מנצח, ואיתמר מהוד. ונדב ואביהוא מנ"ה דאמא, נדב מנצח, ואביהוא מהוד. והנה אע"פ שבג' קוין אלו, אנו אומרים כי קו הימין גדול מכולם, לפי שהדעת למטה במעלה מהחכמה, וא"כ גם הנצח היה ראוי להיות גדול מהיסוד, וא"כ היה ראוי להיות אלעזר (ואיתמר) למעלה ממשה. אך התשובה, כי אדרכא לא די שהוא קטן ממשה ואהרן, אלא שהוא בבחינה א' יותר קטן מנ"ה, ואע"פ שאלעזר ואיתמר מאבא, והן מאמא. לכן אמר בזוהר, שנדב שקול מכלם, ואביהוא שקול יותר מאלעזר ואיתמר.

והטעם דע, כי הלא נודע, כי נה"י דאבא הם מלובשים תוך נה"י דאמא, ואמנם בנ"ה מראשו ועד רגליו, תמיד מלובשים נ"ה דאבא תוך נ"ה דאמא. אמנם יסוד דאבא, אינו מתלבש תוך יסוד דאמא, אלא עד חוזה דנ"ה, ומשם ואילך הוא מגולה. ועכ"ז הארות החו"ג דיסוד אמא, חופפין ומלבישין עליו. ונמצא כי נ"ה דאבא סתומים מאד, ואין אור יוצא מהם כלל, אם לא ע"י נ"ה דאמא. נמצא לא די כי יסוד אבא הוא גדול מהם, להיות עליהם, אלא שגם נ"ה דאמא גדולים מהם, כי הם מגולים ומאירים, אע"פ שהם עצמן גדולים, עכ"ז אור היוצא מהם, והנשמות הנמשכות משם, הם יותר סתומות, ויש להם הארה מועטת, ממה שיש לנשמות הבאים מנ"ה דאמא. ולכן היה נר"א גדולים מאלעזר ואיתמר. ולא די כ"ז, אלא שכמעט בבחינה א', היו גדולים מאהרן אביהם וממשה, כי הם סתומים בתוך הבינה והם מגולים. וז"ש משה לאהרן, הם גדולים ממני וממך, כמארו"ל.

ונבאר עתה כוונת נדב ואביהוא מה היה, כי הלא נודע, כי כל בנינה של המלכות אינו, אלא מנה"י דאמא. נמצא כל תקון המלכות אינו, אלא מנה"י דאמא, ששם בחינת נדב ואביהוא ולהיות כי כבר בארנו, כי הם סוד נפש דאצילות של אדה"ר שחטא, והפרידה מבעלה. לכן חזרו נדב ואביהוא שהם בחינת נפש הראוי אל המלכות, ורצו לתקנה ע"י עצמם. והנה כבר הודעתך בפסוק שמן וקטרת ישמח לב, כי מוחין דאבא הם שמן, ומוחין דאמא הם קטורת. לכן רצו להקטיר שניהם קטורת, כדי לתקן את המלכות, ולקשרה עם בעלה על ידם, כי הם הנאותים לזה. ואמנם, לפי שמוחין דאמא הם באים מלובשים בנה"י דאמא כנודע, והם סוד ג' אהי"ה בג' מילואים, שהם גימט' תנ"ה לכן נתנו הקטורת שהם מוחין מצד אמא, ונתנו תוך המחיתה שהם נה"י דאמא, הלבושין של המוחין, שהם גימ' תנ"ה, (וכן מלת מחת"ה גי' תנ"ה ע"ה) והוליקוה למזבח שהוא המלכות, לתקנה ולקשרה בבעלה. וזהו אמרו, ויקחו שני בני אהרן נדב ואביהוא, וכי לא יודעין שהם בני אהרן. והכוונה הוא, כמ"ש בסוד בני ישראל, כי נ"ה נקראו בנים, לכן נדב ואביהוא שהם בחינת נ"ה, קראם הכתוב בני אהרן. והנה זאת היתה כוונת נדב ואביהוא כי אנשים גדולים היו כנ"ל, והנה טעו בהם ונענשו. והענין, כי הלא ביארנו בסוד הצרעת, כי כשהמוחין דאמא נכנסין בנוקבא, ואינם ע"י מוחין דאבא, יש כח בחיצונים להתאחו בהם, וז"ס הצרעת כמבואר. והיה ראוי לנדב ואביהוא שיתחברו עם אהרן, ועם אלעזר ואיתמר, וגם עם מרע"ה, כי הם מוחין דאבא, ועמהם יעשו פעולה זו, ואז היתה נתקנת המלכות כראוי, אך עתה שהם לבדם רצו לתקנה, נאחזו במ החיצונים הנקרא אש זרה. (נמצא שאין ח"ו כפשוטו, שהקריבו אש זרה) אך כוונתן לשמים, שחשבו, כי אחר שבנין המלכות הוא ע"י נה"י, (דאמא) הם היו מספיקין לפעולה זו.

הנהות ומראה מקומות

ז) זהר ח"ג ברע"מ כ. נג:

נשמתכם, ואין לכם לבכות על אבידתכם, אך ואחיהם כל בית ישראל יבכו.

והנה קראם בית ישראל לשון נוקבא, ולא בני ישראל, רק בית. והענין, כי הלא כל בני ישראל, הם בני רחל עקרת הבית, היא נקראת בית ישראל, וכל ישראל נקראים על שמה, והם ראויים לבכות על אבידתם, כי כל תיקונה אינו אלא ע"י נדב ואביהוא, שהם נ"ה דאמא. כי אע"פ שיהיו מישראל (מנה"י) אבא, ובפרט דור המדבר, עכ"ז אין להם שום הארה, וג"כ הם אינם באים לעולם, אלא ע"י הבינה, לכן הם יבכו את השריפה, שלהם נוגע החסרון. אך אתם אהרן ואלעזר ואיתמר, שהם הראשים, והם בחינת העיקרים של נה"י דאבא, א"צ אל נה"י דאמא כמו שאר בני ישראל, ולכן אם היו מראין איזה אבילות, נראה כמטיל חסרון בשמן קדש שעליהם, שהם נה"י דאבא, והיו מראין שהם טפלים ח"ו לשל אמא. אך שאר בני ישראל, הנקראים בית ישראל, והטעם הוא, שכלם בחי' ע' נפש, סוד נ"ה דאמא, בסוד גלות מצרים, שנאמר בשבעים נפש ירדו אבותיך מצרימה, הנה אלו ראויים לבכות את השרפה.

כל חלב וכל דם לא תאכלו:

כבר הודעתך בדרוש פרצוף לאה ט) כי אין יניקה לחיצונים רק מסיימי קצוות שבז"א, ובכחם יניקת ישמעאל מאברהם מזרוע ימין דז"א מסיימו, והוא בחי' חלב הטמא דנוגה, ויניקת עשו מיצחק זרוע שמאלי דז"א בסיימו, בחי' דם טמא. בסוד הוא אדום, ומאכלו אדום, ולבושו אדום, וכל ענינו דם. לכן נאסר חלב ודם, אבל בהקרב לגבוה, יוכלל נוגה בקדושה ולא ינקו משם, והבן.

ובזה תבין כמה מאמרים בזוהר (ח) זה אומר בכה, וזה אומר בכה, וכולם נכוחים עם מ"ש, כי מי שאומר שהקריבו אש זרה הוא כך, אלא שנמשך מאליו והם לא נתכוונו לזה, וגם מי שאומר שחטאם היה, לפי שלא נטלו עצה מאביהם, ונטלו שררה בחיי אביהם, ג"כ ע"ד שביארנו, שהיו ראויים לשתף אביהם עמהן, ולנהוג בו כבוד, כי הוא בחינת אבא. גם מי שאומר שלא נשאו נשים, פירוש: כי הלא אמא אשת אבא, והם היו צריכין להשיא אבא עם אמא, ולזווגם בפעולה זאת, ואלו שמו עצמם כאלו היו זכרים, ולא היו צריכין לסיוע אבא כלל, וכאלו הם עצמן בחינת אבא, ומנקבות חזרו לזכרים, נמצא שהיו בלתי נשואי אשה.

גם מי שאומר, ששתויי יין נסך היו, כי היין גבורות דאמא והמחזין שלה, והם נסכו אותו היין, שנגעו ואחזו החיצונים, הנקרא אש זרה, לפי שלא שתפו המוחזין דאבא.

וכאשר ידע אהרן טעיות אלו, וידע שחטאו, אז וידום אהרן, לכן סמך לזה, יין ושכר אל תשת, להזהירם במה שחטאו נדב ואביהוא, וז"ס שתמצא במלת אשר לא צוה אותם, במלת לא נקוד תרי טעמי, כי סוד תרי טעמי הם נ"ה, ולפי שהם היו משם ופגמו שם, לכן נקוד כן.

ואמנם ענין אלעזר ואיתמר, גם הם מנה"ה דאבא, ונקראים בנים ג"כ, והנה אמר להם, כי חסרון נדב ואביהוא ומיתתם, אינה להם, כי הלא אהרן ואלעזר ואיתמר הם מנה"י דאבא, וא"כ חסרון דנה"י דאמא אינו מגיע אליהם, כי אבא א"צ לאמא, וז"ס ראשיכם אל תפרעו, והטעם כי שמן משחת קדש עליכם, כי אתם ממוחזין דאבא, הנקראים שמן, כי משם שרש

הגהות ומראה מקומות

(ח) זהר ח"ג ה: לנ: לו: נו: ס. סנהדרין נב. מד"ר ויקרא פרשה כ.

(ט) ע"ח ח"ב שער לאה ורחל פרק ג.

ט ע מ י ה מ צ ו ת

מצות קרבנות:

ידוע, כי שם הויה: קוץ היו"ד, הוא א"א. וי, אבא. ה, אמא. ו, ו"א. ה' נוקבא. א) והנה כנגדם, ברא הקב"ה: דומם, צומח, חי, מדבר, נשמה. והנה מכל אלו הד' מינים, יש ברורים ותקונים לעלות, וכל אלו הדברים, היו נתקנים ע"י הקרבן. כי המלח הוא הדומם, והיה ניתקן ע"י חלקי הדומם. וסוד יין ושמן, מתקן חלקי הצומח. וב"ח, כמשמעו. והיודי שאדם מתורה על הקרבן, נגד מדבר. וכונת כהן בעת הקרבה, נגד נשמה פנימית. ובאלו הה' עושה תיקון הד' עולמות, והם נר"נ ח"י. ווש"ה אשה ריח ניחוח לה, אשה, נגד הנפש, שהוא הנוקבא קרי בה אשה. גם אש שהיא המלכות בסוד אש אוכלה. ריח, נגד רוח דיצירה וז"א. ניחות. נגד אמא. נשמה דבריאה. לה, נגד נשמה לנשמה, אבא, שע"י נשלם הויה כולה, וז"ס קרבן לה, שמקרב ד' כחות הויה כנוכר.

ודע, כי כל בהמות וחיות ועופות, יש להם נפש, היורדת ונשפעת מחיות הקודש, אם טהורה ממרכבת הקדושה, ואם טמאה נשפעת ממרכבה הטמאה. אמנם נפש הבהמה, יורד מכח פני שור שבמרכבה. וחיות, מצורת אריה שבמרכבה. ועופות, מנשר שבמרכבה. וגם נפש הבהמית שבאדם, נמשכת מפני אדם שבמרכבה הן דקדושה הן דטומאה, כנוכר באורך פרשת פנחס. ב) ואמנם כ"ז אינו רק בבחינת חיצונית, כי הפנימית כולו קדושה, ומשם בחינת נר"נ הפנימים. והנה לפעמים תמצא, בשעת ירידת נשמת אדם רשע, ובעת אצילת נפש לבהמה או לחיה מרכיבין נשמה ההיא בתוכה להענישו, כפי אשר גזרו מן השמים. ובוה ית' סוד הקרבן,

המקרב רחוקים ולפעמים יקרה שנזדמן במזונות הבהמה, ונתקרבה אח"כ על המזבח, וכשנעשה בה עבודה הגונה, מתקרבת לשרשה ונתקנת. ואף אם אין בבהמה בחינת גלגול, הנה יש בה בחינת רפ"ח נצוצים שנפלו ונשברו, ועתה נתקנו. וז"ס טריפות וכשרות, כי הבהמה אשר תמצא כשר, ותאכל לאדם כשר, סימנא מילתא היא, דניצוץ קדושה יש בה, ואשרי המעלה אותו. ואם נמצא בה טריפות, סימנא מלתא שעדיין לא ניתן זמן שתצא מתחת יד קליפה, הנקראת כלב, לכן לכלב תשליכון אותו, עד שימלא ענשו, ויגולגל פ"ב בבהמה כשרה ויאכלנה אדם כשר ותתעלה.

אזהרת הקטרת שאור דבש, שנאמר כי כל שאר וכל דבש לא תקטירו וכו', הטעם שנאסר הקטרתם הוא, כי שאר דבש, הוא סוד דיני הגדלות ודיני לקטנות. שאר: גי' אלקיים דיודיק, ואלקיים ברבוע, הם סוד דיני הקטנות. דבש: גי' ש"ו, הם סוד ש"ך דינים גדולות, וחסר י"ד, בסוד השופר ויד האוחזת בו, ולכן לפי שהם דינים אסורים בהקטרה ג).

מצות על כל קרבנך תקריב מלח:

נתבאר אצלינו בשער פנימי וחיצוץ, בדרוש א' וע"ש. ואמנם נבאר בקיצור מופלג, כי עכירות של נפש הבהמית שבאדם, כשעולה אל נפש דעשיה ליוון ממנו, הוא גורם לחטוא לו. ומי הגורם לו העכירות שבתחלה, דנפש הבהמית שבאדם שהיא חיצונית. ולכן כשאדם חוטא, מקריב קרבן נפש בהמה של ב"ה, שהם גרמו לו לחטוא, ונחית אש גבוה, ושוורף אותו העבירות, ואז שרש נפש בהמי שבאדם, נמשך

הגהות ומראה מקומות

- א) ע"ה ח"ב שער מ"ב: דרושי אבי"ע פרק א'.
 ב) ספר בית שער לכונות בתחילתו תע"ס ח"ג פרק ה'.
 ג) זהר ח"ג מן דף ר"מ עד דף רמ"ב ובוהר
 ע"פ הסולם מן אות תק"כ עד אות תקמ"ז.
 ג) שער הכונות ח"ב ענין ר"ה סוף דרוש ז'.
 ענין פסח דרוש ד'. שער המצות ריש פרשת ויקרא.

שנים שהן ארבע וכו'. ביאור משנה זו ע"ד הסוד, דע כי המשנה זו מדבר מסוד שם הויה במלואו. והנה יש בו ב"פ ז', כיצד: י"ה יו"ד ה"א הרי ז', ר"ה וא"ו ה"א הרי ז'. נמצא כי שם הויה נחלק לב', חצי ראשון הוא ז' וחצי ב' ז', הרי ב' שבועות, ואלו הם האבות, כי הם עיקר השם במלואו. ואמנם הם ד', כי כשתמלא השם במלוי המלוי, הם כ"ח כנודע, והם ד"פ ז'. כיצד: חצי שם הראשון, יש בו ב"פ ז', שהוא י"ד אותיות, כזה: יו"ד וא"ו דל"ת, ה"א אל"ף. וכן חצי שם אחרון, כזה: וא"ו אלף וא"ו, ה"א אלף. הרי כי עיקר השם הוא ב"פ ז', וזהו שבועות שנים. אח"כ במלוי המלוי, נעשה ד' שבועות, שהם כ"ח אותיות דמלוי המלוי. ובוה יתורץ הקושיא על התוספות שהקשו בדיעת הטומאה, העלמות הו"ל למיתני. ולמה לא הקשו גבי שבועות, דלא נקט העלמות, כי גם בכאן צריך העלם, אמאי לא תני העלמות, גם הקושיא, דלמאי אצטריך לאשמעינן שהם שנים שהן ארבע, לימא שבועות ארבע, ועם הנזכר יתורץ, כי זה מלוי לבד אב, וזה מלוי המלוי שהוא תולדה. גם אמרו ארבע, אין אנו צריכים לדחוק כפי פשוטו, שפירושו ב', שיש בהם ב', ועם ב' האחרים הם ד', רק שהן ד' אחרות זולת ב' הראשונים, כי זה מלוי וזה מלוי המלוי ואם נרצה, נישבו גם לפי הפשוט, כי הב' של המלוי, נכללים בתוך מלוי המלוי בודאי, באופן שהכל ביחד הם ד' שבועות עם אותיות המלוי עצמם.

אמנם אמרו להרע או להטיב, פ"י הענין: כי ב' אותיות האחרונים הם להרע, והתחיל ממטה למעלה. והענין, כי כבר הודעתך, כי ז' מלכין אשר מתו, הם זר"ג, שהם ב' אותיות ו"ה, כי כבר הודעתך כי אות ר' הוא ז"א כלול מו"ק, ואות ה' היא המלכות, ואלו הם הו' מלכים דמתו ונשברו, שמרוב דינים שלהם שהרעו, לכן נפלו ונתבטלו, וזהו להרע. וב'

לו ניקוי וזכות, כי הכל הוא משורש א' חוצבו, ומתכפר האדם, והבן היטב סוד הקרבנות. ולהיות כי גם נפש הדומם והצומח הם יותר עכורים, כי גם הם גורמים ומסייעים לחטוא את נפש הבהמה מיצה"ר שבהם, לכן היו הנסכים והסתות, שהם צומח דומם. על כל קרבנך תקריב מלח, הוא כח דומם, ובוה נתקנו כל חלקי הדצח"ם.

והנה מצות קרבנות, נתבאר בשער פנימי וחיצון. ואמנם כבר ידעת מ"ש אצלינו, בענין חטא אדה"ר (ד) איך חזר ועירב הרע עם הטוב, וגברו הקליפות, ונמצא שפגם בכל העולמות, וצריך בירור מחדש. ולכן צוה הקב"ה על ענין קרבנות, שיביא עמו כל הד' יסודות, כדי שיתבררו כולם. יסוד דומם, מלח ומים, שהוא מסוד עשיה. יסוד צומח, סלת שמן ויין, מסוד יצירה. יסוד ב"ח, צאן ובקר בבהמה, ותורים ובני יונה בעוף, מסוד בריאה. והמשתדלים, כהנים בעבודתם, ולוים בדוכנם, וישראל במעמדם, והבעלים המקריבים עצמן, מסוד אצילות. ויש נאכל לאישים עשיה. ריח יצירה ניהוח בריאה. לה' אצילות. והוצרכו לכ"ז דע, כי כשנפלו נצוצי האור בקליפה, מקצתם נפלו בדומם, ומקצתם בצומח, ומקצתם בב"ח שאינו מדבר, וקצתם בב"ח מדבר. ולפיכך ארו"ל, (ה) אין לך עשב שאין לו שר מלמעלה שמכה בו וגדל, דהיינו נצוצים שנפלו, והם הם המגדלים הכל, עד שמעלים אותם ע"י בני אדם שמבררין הטוב מהקליפה, ולכן בזמן שבהמ"ק קיים, היה מועיל קרבן להעלות הנצוצים לבררם, ועכשיו התפלה במקום הקרבן, לפיכך התפלה נחלקת לב' חלקים, עובדא ומלולא, כנזכר בספר כונת בשער התפלה

מצות שבועת בטוי, נפש כי תשבע לבטא בשפתים להרע או להטיב:

ונבאר ענין מרז"ל במסכת שבועות, שבועות

הגהות ומראה מקומות

אות מ"ב. שער הגלגולים הקדמה כ"ב. ד"ה וראוי עתה. (ה) מד"ר בראשית פרשה י"ו. וזה ח"א רנא. ח"ב קפא:

(ד) שער הפסוקים בראשית דף ט' דרוש ג'. שער מאמרי רשב"י פרשת קדושים. ע"ח ח"ב שער מ"ן ומ"ד פרק א'. תע"ס סוף שיעור ח'. ושיעור ט"ז מן

אותיות ראשונים י"ה להיטב שהם או"א. שכלם לטוב, ולא מתו, כמבואר אצלינו.

ואמרו להיטב פי': להיטב לאחרים. והענין דע, כי אלו המלכים שמתו ונפלו למטה בבריאה כמבואר אצלינו, (ד) הנה נתבאר שנשאר בהם קצת חיות להחיותם, דאל"כ לא היה שום תיקון כלל, רק היה בתוכם ניצוצים אשר היה מחיה אותם, ואמנם אחר שנתקנו ועלו למעלה, אז ניתוסף בהם הארה גדולה. (ה) והענין כי בהיותם בסוד ביטול, הנה אז היה להם חיות מספיק להם בצמצום גדול שלא יתבטלו לגמרי, וזהו נקרא חיות. אך מזון ואכילה, הוא דבר יותר עליון ממנו, כי המזון גורם שפע רב יותר על מה שצריך לצמצם עצמו, כי האדם כשהוא מתענה ואינו אוכל, יש בו חיות מצומצם בצמצום גדול, שיעמידו מבלי שיאכל כמה ימים רצופים. נמצא כי סוד מאכל, הוא חיות הנמשך אל האדם, והוא יותר חיות מחיות עצמו המצומצם תוך האדם כנוצר. והנה לזה בארו בגמרא, להרע שלא אוכל. להיטב שאוכל פי': חיות המצומצם שהיה נמשך אל הז' מלכים, היה נמשך להם מב' אותיות ו"ה של השם, שהם גי' י"א. נגד י"א סמני קטורת, המקיימין ומחייין החיצונים. אך המאכל, לא היה נמשך משם, וזהו להרע (או להיטב, להרע) שלא אוכל, שאכילה לא היתה נמשכת משם. אך כשעלו

אלו המלכים למעלה, היה להיטב שאוכל, מב' אותיות י"ה, כנדוע כי תיקון ז' מלכים אלו הם מאו"א, ואז נמשך להם אכילה ממש, שהוא מזון יותר גדול מאד. וז"ס אכילה: אכל יה, כי סוד מאכל ומזון בא בשם י"ה שהוא או"א, כנדוע כי כל סוד מאכל אינו נאכל ונגמר אלא ע"י כחות הפה והשיניים, שהם סוד או"א. אך סוד החיות, בא מן הלב, מאותיות ו"ה שהם בגופא, ואין להאריך בזה. (ו)

אזהרת אכילת דם וחלב:

נתבאר אצלינו בשער הקליפה פ"ה, וע"ש. ועיין בלק"ת פרשה זו. מורי ז"ל, היה אוכל בצצים צלויים, ולא היה חושש לדם הנמצא בהם לפעמים. גם היה אוכל פלאדי"ש די נייאדה"ק ממולאים בשר ובצצים, ולא חשש לסברת רמב"ם. ואני שאלתי לאמו, איך אכל פשט"ילא, וא"ל, מורי זללה"ה צה, שנבשל הבשר והבצלים בזית, או שנייבש אותם קודם שנשים אותו בעיסה. גם היה אוכל תרנגולת שלימה ולא היה חושש לסברת רמב"ם, אך בשר בהמה של אחרונים, לא היה אוכל כלל ועיקר. גם קר"ם שנשאר אחר שמסירים הגבינה מהחלב, לא היה אוכל, מפני שהוא דם מעיקרו, ואחר בירור החלב נשאר קר"ם, וחוזר לעיקרו ונעשה דם. (כמו שפסק הר"א ממיץ).

פ ר ש ת צ ו

מצות תרומת הדשן:

כתיב ולבש הכהן מדו בד. הנה כבר בארנו באדרת נשא, סוד ת' אלף עלמין דכסופין, דנהרין מההוא חיוורתא, (ז) שהם ת' שקל כסף, והנה הכהן נהיר מהאי חיוורתא כי הוא בסוד הכסף.

הגהות ומראה מקומות

ואמנם היותם כל ההמשך. שער המצות פרשת צו. ע"ה ח"א שער א"א סוף פרק ה'. ספר הלקוטים פרשת אחרי בפסוק בזאת יבא אהרן. שער רוח הקודש דף כ"ז ד"ה כונת השק. תע"ס שיעור י"ג תשובה ח', ולי"ז.

(ד) ע"ה ח"א שער שבירת הכלים פרק ה'. ח"ב שער תקון הנוקבא פ"ב כלל ט'.
(ה) ע"ה ח"א שער רפ"ה נצוצין פרק א'.
(ו) שער המצות פרשת ויקרא.
(ז) שער מאמרי רשב"י ויע"א דף קצ"ז ט"א ד"ה

פ ר ש ת ש מ י נ י

קרב אל המזבח:

ארז"ל, שאמר משה לאהרן, קרב אל המזבח. שהיה אהרן בוש, אמר לו משה לכך נבחרת. (י) הענין, שלהיות כך מדת ענוה ובושה, נבחרת יותר משאר חבירך להיות כהן.

ט ע מ י ה מ צ ו ת

מן הה"ג, בג"ח המגולים כנוכר, וזה בדרך ירידה ונשארים ב"ג תחתונים בלי מיתוק, ועיין בשער דרוש הצלם בדרוש חר"ג, כי שם יתבאר היטב. (ב) והנה נמצא, כי נתחברו ג' גבורות עם ג"ח, וכבר ידעת, כי כל גבורה או חסד, הוא הויה א', ונמצא כי בהצטרף הגבורות עם המיתוק שלה, הוא החסד, מתחברים ב' הויות יחד, שהוא ג' ב"ן. וא"כ נמצא כי ג"ג הנמתקות עם ג"ח, הם ג"פ ב"ן. כי לעולם, דבר שבקדושה נשאר רשימו קיים בו, וכיון שנתמקו הגבורות עם החסדים, נשאר הרשימו של החסד תוך הגבורה, אע"פ שעלו אח"כ החסדים למעלה כנודע. ונמצא, כי הג' גבורות הממותקים, נקראים ג' בני"ם, נשארו ב"ג תחתונים, שהם דבחי נ"ה שלא נמתקו, לכן נתחברו גם הם, כי הם ב' גבורות בלתי ממותקות, ובפרט שהם בחי נ"ה הנקרא בשם בני"ם, כמבואר אצלנו בכמה מקומות, ואז מצטרפים ונעשים ב"ן ד', כי ב"ג הם ב' הויה, ג' ב"ן, והרי יש כאן ד' בני"ם. אשר כנגדם אמרו בהגדה, כנגד ד' בני"ם דברה תורה וכו'. (ג) ואמנם כשחוזרים החסדים לעלות למעלה, אז הם ממתקים את הב"ג שנשארו בלי מיתוק, והם ממתקות אותם עתה דרך עליה. ונמצא כי ג"ג ראשונים, שהם בחי חג"ת, הם ממותקות בתחלה בעת ירידתם. אך ב"ג תחתונות

ז' ימים היה משה מקים את המשכן, וחוזר ומפרקו. ובשמיני נשלם הקמתו, נגד ז"מ קדמאין, וביום השמיני הדר. ואע"פ שנענשו ומתו נדב ואביהו, שהיו ב' פלגי גופא ביום ההוא. (חסר) (וע' בפרשת ויקרא, דרוש נדב יאביהוא).

מצות בדיקות חיות ועופות, ודגים
טמאים וטהורים, זאת החיה אשר
תאכלו:

הנה כל הבהמות חיות ועופות וכו', כל אלו הם תולדות המלכות הנוקבא. ואמנם העטרה של הה"ג, הם הנתונים אל הנוקבא, ומשם באים שורש כל אלו המינים הנוכרים. אמנם כבר ידעת, כי ב' עיטריך שהם חר"ג, שהם ב' שמות מ"ה וב"ן. ואמנם בהמה ג' ב"ן, להורות שהוא מעיטרא דגבורה, והוא במלכות. וענין החיה, ארז"ל (א) חיה בכלל בהמה. ופ"י הענין: כי שם ב"ן הנוכר בהה"ן, הוא ג' בהמה, אם תמלא אותו במלוי המלוי, הנה יש בו כ"ג אותיות, גימט' ח"י"ה. נמצא, כי חיה בכלל בהמה, כי חיה הוא מלוי המלוי דשם ב"ן, כי מלוי המלוי מובלע בשם ב"ן, בתוך השם ונכלל בו כנודע.

ועתה נבאר ביותר ביאור, הנה כבר ידעת, שאחר שירדים החסדים מיסוד דאמא, נופלים ביסוד דז"א ג' חסדים לבד, שהם הג"ח דנ"ה, ות"ת דז"א, המגולים כנודע, ואלו יורדים ביסוד כנודע. והנה אח"כ יורדים הגבורות עד היסוד, ואז ברדתם נמתקים ג' גבורות עליונים

הגהות ומראה מקומות

דף שכ"ח ד"ה דרוש י"ו, תע"ס שיעור י"א. שער הכונות דרושי ציצית פ"ב. שער המצות ריש פרשת (ג) שער הכונות דרושי העמידה במלים ומביא גאל לבני בנייהם. שם ענין הפסח סוף דרוש ד'.

(י) תורת כהנים פרשה זו. רש"י בחומש פסוק זה. (א) חולין ע: ספר הלקוטים פרשת שמיני בפסוק וזאת החיה. שער הפסוקים דף פ"ח ד"ה עוד טעם. (ב) ע"ח ח"ב שער כ"ה טרק ב'. שער ההקדמות

של בחי' נ"ה, אינם ממותקות אלא דרך עליה, כמבואר אצלנו בדרוש החו"ג וע"ש.

ועתה נבאר פרטן, הנה הבהמה אנו מוצאים שהיא יותר כבדה בתנועתה, יותר מכל שאר הנבראים. והטעם, כי היא מבחי' אותן ב"ג שלא נמתקו, והם גי' ב"ן ב"ג, וגי' בהמה, כי הם ב' הוי"ת יחד, והם תחתונים מכולם, ולכן הם כבדות מכלם, ואינם מעופפות. ואמנם הטהרה שלהם הוא, שימתקו דרך עליה כנוצר, כי מהגבורות שאינם נמתקות, הם דינים גמורים, ונאחזים בהם החיצונים, לכך הטמאים אסורים לאכלם. אמנם כשאנו רואין בהם סימני טהרה, הוא הוראה שכבר נמתקו, שבאו מב' גבורות התחתונים, אחר שכבר נמתקו. והנה סימני טהרה הם: מעלה גרה, ומפרסת פרסה, והנה גרה, הוא גימ' ד"פ ב"ן, שהוא ה"ג הנזכר, שהם ד' בנים כמנין גרה. ואמנם מעלה גרה הוא הוראה, שעלה ב"ן זה הרביעי שהם ב"ג תחתונים, ונמתקו דרך עליה כנוצר, ואז יוכלו להתחבר עם הג' בנים אחרים, כי גם הם ממותקים כמותם, ואז מתחברים ביחד כמנין גרה, וזהו מעלת גרה.

גם תהיה מפרסת פרסה, כי פרסה אותיות פ"ר ס"ה, כי הה"ג הם סוד מנצפ"ך כנודע, והם גי' פ"ר, וס"ה היא המלכות, ד' שנקראת אדני גי' ס"ה, ונמצא כי פרסה היא ה"ג כולם ביחד, היותם נכללות כולם, וניתנים מן יסוד דו"א ליסוד דנוקבא, ולא נגעו בהם חיצונים, רק הם שלימות, וביחד ניתנו אל המלכות, בלתי חסרון, ונמצא, כי אע"פ שהם מעלת גרה, אין להם כשרות, עד שיודע בודאי שלא יצא שום דבר אל החיצונים, כי זה מורה סימן היותה מפרסת פרסה, הרי בארנו ב' סימני בהמה.

והנה חיה, בסוד מילוי המילוי של בהמה, שהם ב"ג הנ"ל, והם צריכים מיתוק, רק שהם בבחי' מלוי, ולכן יש להם סימנים אחרים, ולא קבלתי פירושם. ולכן גם החיה אינה מעופפת, כי היא כמו בהמה, אך להיותה ממלוי, היא

יותר קלה במרוצתה מן הבהמה, ואמנם העופות, הם מאותן ג' גבורות הנמתקות, שהם ג' בני"ם כנ"ל, וכן עוף גי' ג' ב"ן, כי הם ג' בני"ם הנזכרים בהיותם ביסוד, ועל שם זה נקרא היסוד יוסף, כי הוא גי' ג' בני"ם אלו כמבואר אצלנו, ה) והנה להיותם גבורות ממותקות, לכן רובם טהורות, כמשארז"ל ו) שאין מספר לטהורים, אך הטמאים הם מועטים, כי אחר שהם מעטים ביארם הכתוב, כי הם ממותקים, ואין לחיצונים אחיזה בהם, אלא דבר מועט. לכן לא נזכר להם סימנים בתורה, אך עכ"ז חז"ל הזכירו בהם סימנים, כי עכ"ז יש לחיצונים קצת אחיזה בהם. והנה לפי שנתחברו הג' בני"ם ביחד לכן הם מינים רבים לאין קץ, אך החיה אין בה רק ז' מינים, אך הבהמה שהיא פחותה מן החיה כנוצר, אינה אלא ג' מינים. והנה להיות העוף מאלו הג"ג עליונות הממותקים, לכן הם מעופפים מאד, כי הם מעולים ועליונים יותר מהבהמה וחיה.

והנה הארבה, הם בחי' קבוץ כל הד' בני"ם ביחד, ובכללות חיבור כולם ביחד, נמשכו מינים מיני הארבה, והכל הוא אחר המיתוק עם התחתונים, לכן נאמר חילי הגדול, כי בהתחבר ביחד הד' בנים כולם, אז יש בהם ריבוי עצום מאד, וגם הם מעופפים כמו העוף, וכבר ידעת, כי חכמי הטבע אומרים, כי טבע עוף מן האש, ולכן פורח באויר, כדרך השליהבת העולה למעלה. והנה הגבורות הם אש לוהט. והנה הארבה הוא גימ' ד"פ ב"ן, כי יש בו כח כל הה"ג ממותקות, אמנם יש מינים הרבה בארבה, והם נמשכים כפי התחברות הגבורות יחד, כי בהתחברות גבורת החסד בגבורת הנצח, יוליד מין א', וכיוצא בזה כפי צירוף התחברות כך יולידו מינים משונים זה מזה, וז"ס מש"ה, וארבה את זרעו ואתן לו את יצחק, כי כבר הודעתך, כי יצחק הוא מציאת ה"ג, בהיותם למעלה בדכורא תוך ז"א, ולכן יצחק היה זכר, אע"פ שהוא מן הגבורה, והוא

הנהרות ומראה מקומות

ה) שער המצות דף מ"ח ס"א ד"ה ונודע שאחד.

ו) חולין סג:

ד) שער המצות פרשת לך דף י"ט ד"ה ובנה

תבין.

למעלה, וזהו נטה ירך בארבה ועל, שהוא סוד עלייתו. והנה עוף עולה גימ' יוסף שהוא יסוד, ולכן הם פורחים, מפני שהם בסוד עלייה, שתורת הגבורה ופורחת למעלה. ולפי שדגים וחגבים הם מן היסוד שנקרא חי, לכן אין צריכים שחיטה, אלא אסיפה לבד. משא"כ היה ובהמה ועוף, שהם בנוקבא, ולכן צריכים שחיטה. והנה מיסוד דו"א דאצילות, יוצאים משם המלאכים, והם העופות היוצאים משם, כענין שנאמר בגבריאל, מועף ביעף, ומיסוד דו"א דבי"ע, יוצאים מהם העופות, וז"ש רז"ל שנבראים מן הרקק, (ד) כי ז"א שבבריאה הוא דכורא, אך מכ"מ הוא עלמא דנוקבא, כי כל עולמות שלמטה, הם חיילות דנוקבא דו"א, ונמצא שהם מתמצית החסדים, אחר שהלכו אל הנוקבא דאצילות, וזהו ועוף ירב בארץ, דהיינו שיוצאים מן הארץ, וממים שעל הארץ, שהם בחי' חסדים דיסוד ז"א, וכן יש קשקשים בהן ברגלים, שהוא בחי' דג, ופורח ג"כ כמו החגב, והנה לאדם יש לו חלב יניקה, כי האמא ינקא לון, ויש להם חלב אם וכן לחיה ולבהמה, יש להם יניקה שהיא הנוקבא, משא"כ בדגים וחגבים ועופות, שאין להם חלב אם שיינקו, משום שהם בחי' יסוד, דאמא לא ינקא להו, דאמא עד הוד אתפשטה, לכן נקרא יסוד יתום, כי אין לו חלב אם, וזו ויהי יוסף ייפה תואר ייפה מראה, ר"ת יתום, ולכן עוף צריך שחיטה, משום שיש לו בחי' גם מן הארץ, שהוא מן הרקק.

פ ר ש ת ת ז ר י ע

והבינה שקדמה והזריעה תחלה, יצא ז"א גובר על המלכות, אך מלכות כשהזריעה תחלה, יצאה בריאה שהיא נוקבא, גובר על זכר שהוא יצירה.

הנהות ומראה מקומות

ו"ס וארבה, שער הפסוקים וירא דף מ"ד בפסוק ותהר ותלד שרה, ספר הלכות פ"ה ז' סימן י"א.
ג) ג"כ מן החברים, (ד) חולין כז':
כ) נדה כה.

גימ' ד' בניס הנזכר, (ז) נמצא, כי ארבה גי' יצחק, כי אלו הד' בניס שהם הה"ג, הם סוד הארבה, והוא סוד ריבוי הורע לאין קץ. נמצא כי לרבות זרע, נתן לו יצחק שהוא גימ' ארבה, שבו תלוי רבוי זרע, ונלע"ד, כי זה סוד הריון שנאמר בו הרבה ארבה.

והנה בחי' הדגים הם ג"כ מאלו הה"ג, ד' בניס כנזכר, לכן גם הם רבים לאין קץ, כמ"ש וידגו לרוב בקרב הארץ, והנה אותיות דג: ג' הוא, כי הם ג' ממותקות, ואות ד', פי' ב"ן הד', ואמנם ענינו הוא, שאינו כמו הארבה שנכללו כלם יחד, אך כאן אע"פ שלקחו מכל הד' בני"ם עכ"ז לא לקחום ביחד, אך תחלה לקחו מבהי' הג' בני"ם ממותקים, ואח"כ השלימו ולקחו גם ב"ן הד', שהוא ד' של ד"ג, וזה ההפרש שיש בדגים מבארבה, גם יש חילוק אחר והוא, כי בארבה לקחו כל פרטות הד' בניס, שהם גי' ארבה, אך הדג לא לקח רק כללות הד' בניס לבד וזהו ד"ג: שהוא ד' אחדים לבד, שהוא כללות הד' בניס לבד, אך הארבה לקח אפילו הפרטות, שהוא גימ' ארבה, ולכן הן מעופפים ולא דגים.

ג) והנה האדם, יוצא מכללות ז"א, וחיה ובהמה, מכללות הנוקבא, ודגים וחגבים ועופות, יוצאים מיסוד דו"א, ולכן ד"ג עולה ז', כי היסוד שביעי, והוא גומל דלים, וזו ד"ג, והוא מן החסדים הניתנים לצורך עצמו של יסוד, לכן גדל בימים, והארבה סוד הגבורה בחזירתם

אשה כי תזריע וילדה זכר:

ארז"ל (כ) אשה מזרעת תחילה יולדת זכר, ודאי כשתגבר טפת הנוקבא תהיה לה בן.

ז) ע"ח ח"ב שער האונאה פ"ה, שער מ"ן ומ"ד פ"ט דף רמ"ד ד"ה ואלו הם, ובהגה"ה שם ד"ה אמר הכותב חייב שם סוף פ"ג, שער המצות לך דף י"ח ד"ה ועתה נבאר, שם פרשת שמיני דף מ"ט ד"ה

אדם כי יהיה בעור בשרו וגו':

(ל) אד"ם, ז"א, מ"ה. כי יהיה במקום לאה ורחל, הרבוקים בעור בשרו מאחוריו, שא"ת וספח"ת ובהר"ת, היונקים שם מן החסדים דאמא. כי בהסתלק מחי אבא מז"א, או במקום ג' בחי' אור, שהם החסדים דאמא שבדתי' דז"א, שהם סוד הג' אלפי"ן דמ"ה, שמאור א' דדעת יוצא ללאה, שהיא אש"ת ז"א, תמורתה היא הנגע, הנקרא שא"ת, לשון נשיאה למעלה באחור הדעת כלאה. וספחת ובהרת, תמורת ב'

אורות דבחי' ת"ת יסוד, היוצאים לרחל. ובהרת גי' רות עה"כ, מילוי אדנ"י בלא השרש ועה"כ. ותמורת אדנ"י בא"ת ב"ש תקמ"ט, גימט' ספחת עה"כ. ושאר הוא גימט' א"ל אל"ף דל"ת גו"ן יו"ד. ולכן נגע גי' קכ"ג, מילוי דאהיה (בלא השרש) דאלפי"ן דאמא, הממלא מחי ז"א אד"ם מ"ה, לכן הובא אל הכהן, להחזיר אור אבא בז"א. כי נגע הוא דינים קדושים דאמא, בהיותה בלא אבא, שדוחה הטומאה שבאדם ובבית בסוד התכלת, וכ"ז בהיותה עם אבא. (מ)

טעמי המצות

אשה כי תזריע:

התחיל לדבר בזכר, ואח"כ בנקבה. ולמה לא התחיל בנקבה, אלא יש לדעת, כי כשיצאו מלכין קדמאין מבינה, בסוד ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום, כי הנה הבינה הוא אדום. שדינין מתערין מינה, נפלו ומתו. ואח"כ הוצרכו לחזור בסוד העיבור בבטן הבינה, כדי להתברר שם. והנה אר"א לא הוצרכו אל עיבור, כי לא נפלו רק מחסד ולמטה כל הו"ק. אבל אלו ז' שנפלו, הוצרכו לחזור ולהתברר שם במקום בטן הבינה, ששם לא היתה נפילה, שם נעשה הביור, וישבו שם ט' חדשים בסוד העיבור, כדי להתברר אח"כ בסוד הלידה. והנה כשיצאו, לא יצאו אלא ר' לבר, שהוא הז"א בסוד ו' זעירא, ועדיין לא יצאה הנוקבא. ואח"כ כשבאו לו המוחין שבעיבור ב' או יצאה הנוקבא מאחוריו. ולפי שאלו המוחין ויצאת הנוקבא תלוי במעשה

התחוננים, הם בעלי בחירה, ואפשר שיעשה או לא, לכן אמר ואם נקבה תלד על צד ספק, אם יהיה אם לא, אבל הזכר ודאי תלד. והנה אחר שנתבררו, שם נשאר ממה שנתברר בולד, הפסולת הוא הרם. ולפי שהיו ז' קצוות, מחסד ולמטה, לכן וטמאה ז' ימים, כי בכל יום, האשה דוחה פסולת של מדה אחת. ותחילה יוצא הולד ההוא ומתברר, ואח"כ בכל יום הולך ונרחח הפסולת שהוא הרם עד ז' ימים. ולפי שאחר שנתברר ויצא הז"א, עדיין הוא כולו גבורות, והוצרך הוא יתברך לשתף עמו הרחמים, כענין שנאמר בראשית ברא אלהים, בתחלה עלה במחשבה להיות בדין, ואח"כ שיתף עמו רחמים, וזהו ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים. (א) והנה רחמים היה המלך הח' הדר, דהיינו חסד עילאה, שזהו עיקר התקון, ולפי שחסד מתגלה בפום אמה, הוצרך ביום ח' לימול, חשיה וביום השמיני ימול, לפי שאז בא המלך הח', ימול בשר

הנהות ומראה מקומות

(א) זהר ח"א ג: ד. כד: כה: מו: נה: סו: צא: צג: קה: קכח: רמו: רנב: ח"ב לא. מח: עו. עט. רכ: ח"ג כט. לא. לד: לה. מג. קכג. רטז: רצח: ת"ז תקי"ג פו. תסי"ט קט: תקי"ע קלח: ז"ח ב: מד"ד בראשית סוף פרשה י"ב.

(ל) ע"ח ח"ב שער פרצופי זו"ן פ"א. שער לאה ורחל פרק ז'. שער הפסוקים ספר איוב סימן ב' ד"ה ויען השטן. שער ההקדמות דף תנ"א. (מ) שער המצות טרשת תזריע דף ג"ב ט"ב ד"ה גם נלע"ד

ערלתו. כי אע"פ שכבר נתברר הז"א אעפ"כ, כיון שהיה גבורות, נשאר בכל כלולותיו זה המקצת דהיינו הערלה רבוקה בו, לכן עתה שבא המלך הח' לכנוס בו, הוצרך להסיר הערלה ההוא. והנה המלך הח' נקרא הדר, ע"ש שמתגלה ביסוד, ולכן היסוד נקרא פרי עץ הדר. וגם אין לסריס הדרת פנים שהוא ביסוד. ולפי שחסד זה הוא שם הוי"ה, לכן היתה יושבת כ"ו ימים על דמי טהרה, כי באלו הכ"ו ימים, היה כ"ו החסד עילאה, הולך ומתפשט בתוך ז"א, וזש"ה ושלשים יום ושלשת ימים תשב וכו', שהם הוי"ה דהיינו כ"ו (ח' ימים ראשונים) ב' בין הכל ל"ג.

ואם נקבה תלד, אז איכא ימי טומאה שבויעיים, משום שבה עצמה היו כלולים ז"ק שלה, וגם כל מה שנשאר מן הז"א, אף מה שלא היה ראוי לבריאה, נפל ליצירה ושם הוברר פ"ב, ומה שלא היה ראוי ליצירה, נפל לעשיה, וכן כל המדרגות. וא"כ בה נתבררו הו' שבה, וחזרו להתברר מה שנשארו בה מן הו' שלו, ולכן וטמאה שבויעיים, ז' ימים כדי לדחות הטומאה שנשאר בה מן הו' שלה. ועוד

מראות נגעים

הם נשי סמאל, נעמה ולילית. ובי' שפחותיו, גרירה וצריעה, הנדבקות בחוה, והיא הטלת וזהמא. והם כנגד רחל ולאה זלפה ובלהה, ונרמזו בפסוק ערש ברזל מצד עוג, שהוא רמז לס"מ, כנזכר אצלנו בדרושי הקליפות. ה' ולכן היו שתיים שהן ד', כי יניקת הטמאות נעמה ולילית הם עיקרים, והם ד' בצירוף השפחות, כמו בקדושת. ולכן המצורע ישב בדד, גימ' י', ר"ל חוץ מ"ס, בסוד נקודה דחורבה, כי אין שם ישוב.

ואם נקבה תלד, אז איכא ימי טומאה שבויעיים, משום שבה עצמה היו כלולים ז"ק שלה, וגם כל מה שנשאר מן הז"א, אף מה שלא היה ראוי לבריאה, נפל ליצירה ושם הוברר פ"ב, ומה שלא היה ראוי ליצירה, נפל לעשיה, וכן כל המדרגות. וא"כ בה נתבררו הו' שבה, וחזרו להתברר מה שנשארו בה מן הו' שלו, ולכן וטמאה שבויעיים, ז' ימים כדי לדחות הטומאה שנשאר בה מן הו' שלה. ועוד

מצות טומאת צרעת:

נתבאר אצלנו, בספר דע"ה, בשער רחל ולאה פ"ו.

פ ר ש ת מ צ ו ר ע

מוח בינה דנוגה, והחיה חכמה דנוגה הנקראת חיה, כנודע בסוד החכמה תחיה את בעליה. מצות טומאת נדה, דע, כי יש באשה ה' דמים טהורים, וה' טמאים. ב) והם ב' מנצפ"ך דז"א

מצות טהרת מצורע בבי' צפרים חיות: נתבאר אצלנו בספר פע"ח בשער קליפות א) ואמנם קיצור הדברים, כי ב' צפרים אלו, הם סוד הנזכר בפרשת ויחי השחוטה הוא סוד

הגהות ומראה מקומות

אשה כי תוריע. שער המצות ריש פרשת תוריע. (ה) ע"ה ח"ב שער הקליפות פרק ב' ופרק ד'. מבו"ש ש"ו ח"ב ס"ה ו'. שער מאמרי רשב"י זע"א פרשת ויחי ופרשת משפטים. (א) ע"ה שער מ"ה ס"ב ד'. (ב) נדה יט. שער המצות ריש פרשת תוריע וריש פרשת אחרי. שער רוח הקודש דף ג"ב תקון י"ז י"ח. ובשער הגלגולים סוף הקדמה כ"ב כתוב הבא על הנדה מתגלגל בגייה.

(ב) ג"ב ז' אחרים כימים ראשונים לטהרה (כ"ה בכ"י). (ג) ג"ב י"ד אחרים כימי טומאה לטהרה (כ"ה בכ"י). (ד) ג"ב והנה ס"ו ולי"ג שבו הם ק', שאז וז"ו עלו בסוד ק', דהיינו הוא ט' והיא עשירית, וכ"א כלולה מיו"ד הרי ק' ולמי שזה נעשה ע"י חסד, לכך אברהם נמול לצי"ט, ולא הוליד את יצחק אלא לק' שנה. (כ"ה בכ"י) ספר הלקוטים פרשה זו בפסוק

ובינה, שהם בסוד קס"ת סופר כנדע. ואלו ה' מנצפ"ך שלוקחת ע"י בינה הם טהורים, שהם גבורות ממותקות. אבל אותם שלוקחת ע"י ז"א, הם דינים גמורים. ואלו הב' בחי' הם ציון וירושלים, כי ציון הם הדינים שלוקחת ע"י בינה, ולכן ציון רחמים. וירושלים דין, אותם שקבלה ע"י ז"א. (ג) וכבר ידעת כי הבינה בנה"י שלה, שבהם ניתנים המוחין דז"א הם ג' אהי"ה: א' ריודין קס"א, והוא בנצח. וא' באלפין קמ"ג.

בהור. וא' דההי"ן קנ"א, ביסוד. שלשתן גי' תנ"ה, והוא גי' חותם ע"ה, שאז נקראת גן נעול מעין חתום. וכשהעונות גורמים, יונקים החיצונים מגבורות אלו, אז נעשים נדת דותה ועיין בדרושים.

מצות טומאת שכבת זרע:

נתבאר באורך בענין ק"ש שעה"מ ד' וע"ש בפסוק יעלו חסידים.

פ ר ש ת א ח ר י מ ו ת

קודש לחול. וכשארם עובר לא תעשה, אז היא משלמת השלשה קליפות הרעות של היצה"ר שלו, שהוא (וגבורה) סוד הגבורות, ונעשה רע גמור, וזהו עונש על העובר על מצות לא תעשה. והנה ביום הכפורים, צוה השי"ת, וברשותו וברצונו, אנו עושין לשלוח לסמאל שעיר אחד, שהוא טוב רע כנ"ל, ואז הוא שמח על שלשה קליפות רעות, כי כבר קבל שפע וחיות בהטוב שבאותו השעיר, כנדע כי הסיבה שהם רודפים אחר הקדושה, הוא להחיות עצמן, כי זולתה הם מתים. וזהו שמחה גדולה שמקבל סמאל ע"י שעיר עזאזל, ובפרט כשנותן לו מדעתו דעת גמורה, שלא ביגיעה ובלא עמל. ואז כהן גדול היה מתודה על ראש השעיר, וכח התשובה היא (ו) שאז מתברר חלק היצירה, ונפרד הטוב שבו מהרע, כי א"א שיהיו כבתחילה קודם שיחטא, שיהיו ביחד מעורבים, כי ע"י עבירה נתבשם וגבר (הטוב) הרע, וחזר והיה הטוב כפוף תחתיו למקומו. וזהו פירוש תשובה, ואז נמצא שנפרדים זה מזה ע"י כך, ואמנם מחוברים בקליפת הנוגה, אמנם הרע שבו שכבר נגמר, היה נדבק בשעיר ויוצא לגמרי אל הקליפות

(ה) סוד עזאזל, שהוא סוד סמאל ונוקבא דנוגה שנותנים לו השעיר, ונקרא מצולת ים, שירי בירורי סיגי המלכים, והם צלמות, דוכרא ונוקבא. ולכן אתהפך למלפא סניגורא, שזו מצד הטוב שבו, כנזכר בוזהר פרשת אמור דף ק"א. והנה שני שעירים, הם סוד שני אנשים מרגלים, ח"ב דזעיר דקליפת נוגה דאצילות, כנזכר שם. ואותה של חכמה, הוא ממותק יותר, ולכן נשאר גורל אחד לה'. אך השני דמוח דבינה דזעיר, (שהוא בינה) לעזאזל הוא סמאל ונוקבא דנוגה, שהם כנגד זר"נ דבי"ע, ולפיכך שמחים. ולפי שנקראו עזים, כנזכר בוזהר תרומה דף ק"ח ב', לכן זר"ן דנוגה דבי"ע, בנים שלהם, נקראים עזאזל, וכללות שניהם נקרא עזאזל, דוגמת צלמות ומצלות, שהוא כללות שניהם, צל דכר, ונוקבא מות.

וכשניתן השעיר לעזאזל, אז נאמר ותשליך במצלות ים כל חטאתם, כנזכר בוזהר אחרי מות דף ס"ג. יען הם מציאות נוקבא דקדושה ושיריה. ולכן אלו העזים הם דין חזק כנזכר בוזהר פרשת שמיני דף מ"א ע"ש. והנה כבר ידעת, שקליפת נוגה חציו טוב וחציו רע, והיא מפסקת בין

הגהות ומראה מקומות

(ה) כתוב בתקוני השגיאות וז"ל הסוד עזאזל שבריש פרשת אחרי מות אינו בכ"י ובדפוסים הוסיפו והעתיקו זה מע"ח פ"ח ופ"ט מקליפת נוגה והוא בשיבושים עצומים והשמטות כמה שורות והמעין יקחנו משם וירוח צמא:נו. (ו) נ"ב שהיא אבי"ע ס"א מ"א (דפו"י).

(ג) שער המצות פרשת שופטים דף קט"ז ט"ב ד"ה גם בחי' אלו, שער מאמרי רשב"י זיע"א פרשת תרומה דף צ"ד ד"ה שם דף קנ"ו.

(ד) שער הכונות ח"א ענין דרושי הלילה דרוש ד' דף שס"ו ט"א.

גדול, ואדרבא מה שהיה הוא תחילה נשלם, עתה להיפך, כי ישלם ישלימנו לך, פי': כי הטיב נשלם ומתחבר עם נפש הקדושה של האדם, ואז נשלם האדם. וסמאל יאבד הטוב (הוא ממנו לגמרי. ס)

איש אל כל שאר בשרו:

דע, כי ט"ו עריות מנה הכתוב, כי פגם ג"ע באו"א עילאה, שהם י"ה שבשם. וז"ס ער"ה תעור קשתך.

גמורים, והטוב חוזר לקדושה העליונה, ולא לקליפת נוגה. וזהו סוד שמחת סמאל, כי ראה שנתתקף עתה, ובכל דעתו להדבק עמו, והוא שוטה וטועה בדעתו, כי אדרבא גחלים הוא חותה על ראשו, פירוש: כי בתחילה היתה הרע בקליפת נוגה מעורבת עם הטוב, היה לו אחיזה גדולה, כי ההכרח קדושה עליונה משפעת לאותו הטוב שהוא מחלק לה, כי זהו סוד גלות ישראל בין העובדי כוכבים. ועתה שנפרד הטוב מהרע, אבד סמאל אותו החלק שהיה נשפע מבחי' אותו הטוב. ונמצא כי זה הסח הרעת של סמאל והפסד

ט ע מ י ה מ צ ו ת

באורך. מצות עינוי נפש ב"ה, וכל הה' עינוים נתבאר בע"ח בכוונת י"כ באר היטב וע"ש. א)

מצות שעיר המשתלח ושעיר חטאת:
נתבאר בדע"ח בשער קליפות פ"ח ופ"ט

פ ר ש ת ק ד ו ש י ם

אחרת, בו' ימים אחרים, אז הם סוד המלכים אשר מלכו בארץ אדום. וביום השבת או יצא מלך הח' שהוא הדר. ולפי שעדיין לא נתקנו הג' הראשונים תיקון גמור, לכן מתו כל אלו המלכים. ולפי שלא היה תיקון למעלה, לא היו יכולים המלכים לסבול אור שלמעלה של המאציל, לכן כיון שהמלכים כולם דין, לכן מתו כל אלו המלכים ונתבטלו. (ב) וכבר הודעתך בענין תיקוני עילאין, כי כולם מסכים ומבדילין, כדי שיוכלו התחתונים לקבל אור הגדול, ולא יהיו עיניהם כהות. וכדרך המסתכל באור שמש. נמצא כי ממיעוט הארה, הוא אדרבה התקן. אמנם כשיצא המלך הח' שהוא הדר, אז

את שבתותי תשמרו:

(ע) הנה במלך הח', תבין ענין הב' שבתות שנאמרו בתורה, שבמקום שנזכר שבת, נזכר ב"פ, את שבתותי תשמרו, ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת וכיוצא. גם בזה תבין היטב, מהיכן טעו אותן שאומרים, כי זו שמטה שניה. והענין, דע כי כאשר האציל המאציל עליון את י"ס, תחלה האציל ג"ר, ואז היה שבת העליון כנודע. אמנם כאשר האציל את אלו, לא היה בתיקון גמור, כי עדיין לא היה בתיקון גמור הראוי להם, לכן עדיין יום זה לא נחשב במספר. והנה אח"כ האציל שבוע

הגהות ומראה מקומות

התשובות תשובה צ"ב. ספר הלקוטים קדושים פסוק זה ועי"ש בהגהות וחרושים אות ז'.
(א) שער הכונות ח"ב דרושי יום הכפורים.
(ב) ע"ח ח"א שער שבירת הכלים פ"ו וח'.

(ס) ע"ח ח"ב שער מ"ט: קליפת נוגה פרק ז' ח' וט'.
(ע) שער מאמרי רשב"י זיע"א דף ר"יב ט"ב
ד"ה עור שם בדרך קליה. תע"ס שיעור יוד בלוח

מוכרח, שאם היה מלך א' שלא נתבסם כולו, והיה נשאר דינים קיים בלי בירור וחקון, היה אותו הבחינה של אותו מלך, חסר בספירה (שכנגדו), וכבר נודע מדרוש רפ"ח נצוצים, שמכ"א ואחד מהם נפלו הנצוצים, והאורות נשארו באצילות, ואח"כ מה שנפל מבריאה נתברר ביצירה ונתקן, כנודע.

לא תעמוד על דם רעך:

בפסוק ואהבת לרעך כמוך, פרש"י ז"ל, דעך זה הקב"ה, כמ"ש רעך וריע אביך וכו'. ונוכל לסיים הפסוק עד"ו אני ה'. וגם ראשית הפסוק צודק, שאמר לא תעמוד על דם רעך, ר"ל לא תעמוד למעט את הדמות, להרוג שום אדם, כי אתה ממעט כביכול דמות העליון כנודע, וכאילו אתה עומד על דם רעך העליון הוא הש"י. וביאר ואמר מי הוא זה הנקרא רעך, ואמר אני ה'. ר"ל כי אני ה' הנקרא רעך.

ואיש וגו' כי יהיה בהם אוב או ידעוני:

הנה שאול חטא באו"ב ונו"ב, הן באותיות צדופי אב ובן, לכן נהרג הוא ובן במלחמה. וז"ס סמיכת הפסוקים כי בשניהן חטא בנוב ואוב, והבן. (ועי' מד"ד ר"פ אמור).

יצא מתוקן יותר מכולם כנודע. והנה הוא בסוד היסוד כנ"ל, וזה היה יום השבת. ואח"כ נתקן ג"ר כנזכר באדרא, ואז יצא בשבוע ב', ז"ס תחתונים, שאנו קורין עתה חג"ת נהי"מ. ואז ביום השבת, היתה המלכות. הרי הם ב' שבתות, א' ביום שבת הא', שנאצל הדר העליון. וביום שבת הב', שנאצל שנית המלכות, ואלו הם סוד ב' שבתות הנזכר בכ"מ.

ובזה תבין סוד, מה שאנו קורין לז' אלפים אלו, שמטה שניה, כי הם שניות בערך המלכים בארץ אדום. אמנם בזה טעו באומרם. דא"כ שזו היא שמטה ב', א"כ ודאי צריך שישלימו עד ז' שמטות. אמנם בזה תבין, איך הוד המלך הח', הוא יסוד ממש, והוא קודם אל החסד שאנו קורין עתה חסד. והנה אחר שיצאו אלו הז"ס, אז חזרו אותן המלכים להתקן, וכולם נכללים באלו הז"ס, שאחר שנבררו ונצרפו משורש הדין שהיה בהם ויצאו מהן, והוברר סוד הפסולת, והשאר נכלל ונמתק באלו הז"ס, כ"א כפי בחינתו, כי אותן המלכים הם עצמן אלו הז"ס כנ"ל. נמצא כי מ"ש בזהר קל"ח, מנהגן אתבסמו ומנהגן לא אתבסמו, אין הכונה שיש מאותן המלכים שנתבסמו, ויש שלא נתבסמו, כי כל אותן המלכים הח' נתבסמו, אך שבכל אחד מהם יש חלק שלא נתבסמו, ויש שנתבסמו. (צמח: שפירוש זה

ט ע מ י ה מ צ ו ת

אזהרת אל תפנו אל האלילים:

תעשה לך, שאם תראה בטומאה, יהפוך מעצמותו ויעשו בך רושם ותהיה כמהו, לכן ג"כ בדבר הטוב מועיל. וז"ס והביטו אחרי משה, כי לא היה כח לראות פניו. כענין דבינו הקדוש, שראה ר' מאיר מאחוריו (א) הבן. טוב שלא ידחץ ולא יסתפר מיד העובד גלולים, שלא לאתערבא צולמא דיליה בצולמא דע"ז.

דע כי בהבטת וראיית איש את דעהו עושה רושם, והנשמה בכח הראות יוצאה להביט, ואם הוא דבר טוב בפועל נדבק בו, ויתהוו ממנו טוב. ואם הוא דבר רע, יקח ג"כ מעצמותו, וח"ו תחלף הנשמה. וז"ס אל תפנו אל האלילים, מפני שאלהי מסכה לא

הגהות ומראה מקומות

(א) עירובין יג: ספר הלכות קדושים פסוק זה.

ובא מצוה גדולה כזו ולא אקיימנה, ואיך אשא פני להתפלל.

מצות כלאים:

סוד הכלאים, שנאסר בתורה להרכיב אילנות וזרעים וכיוצא בזה, וכבר הודעתיה, ג) שאין לך דבר בעולם, שאין בו מגלגלים, בין באילנות, ובין בזרעים, בין בעשבים והמגולגלים ההם יושבים שם, עד מלאת קצבת הגזירה שגזרו עליו. ואם מערבם יחד זה בזה, גורם עונש לאותם המגולגלים אשר שם, כי זה מגולגל בבחינה א', וזה מגולגל בבחינה אחרת. והוא מערבם יחד.

מצות ואהבת לרעך כמוך:

דע, כי כל ישראל סוד גוף א' של נשמת אדה"ר, כנודע אצלנו בסוד עת אשר שלט וכו'. ד) וכל א' מישראל הוא אבר פרטי, כי זה הערבות שאדם ערב בשביל חברו אם יחטא. ולכן נהג מורי זלה"ה, לומר פרטי הוודוים כלם, אפילו שלא היה בו, והיה אומר, כי אעפ"י שלא מצאו בו, צריך להתודות עליהם, ולכן תקנו בלשון רבים חטאנו וכו', ולא חטאתי, כי כל ישראל גוף א', ולכן אעפ"י שאין בו אותו עון ראוי להתודות, כי כשעשהו חבריו כאלו עשהו עצמו. ולכן נאמר בלשון רבים. ואפילו אם היחיד מתפלל ומתודה בביתו, צ"ל לשון רבים, כי מה שחטא אחד נחשב כאלו חטאו ביחד מצד ערבות נשמות.

מצות ערלה ג' שנים:

נתבאר אצלנו בהקדמת ביאור אדרת האינינו. ה) אסור לילך עם הרשע לקנות ירק בגן

מצות שכר שכיר:

הנה הכתוב אומר 'ביומו' תתן 'שכרו', ר"ת שבת, כי כל המצות שאדם עושה באמצע שבוע, או אם קורא תורה הרבה, אז יש לו אפילו בחול, תוספת קדושת שבת, כל מה שיכול עפ"י כללות בני אדם להשיג בתוספת שבת, כמ"ש רשב"י ע"ה, כי ת"ח בימי חול יש להם נפש שיש לע"ה בשבת. ב) נמצא כי השכר שהש"י נותן לת"ח העוסקים בתורה, או מקיימים המצות, הוא נמשל לשכיר מקוה פעלו, והוא שיש לו שכר שכיר ביום ההוא אפילו בחול שיש לו תוספת קדושת שבת, ולכן נרמז שבת בר"ת. גם הכוונה על השכר הניתן לאדם בימי חול, הוא מצטרפת עם שאר תוספת קדושת שבת הבאה מאליה בשבת כנודע, וע"כ ב' תוספת האלו ניתנים אל האדם ביום שבת, נמצא כי פריעת שכר שכיר הזה הוא ביום שבת, לכן נרמז שבת, בסוד מי שטרח בע"ש יאכל בשבת. גם הכוונה, כי המקיים המצוה של שכר שכיר, בפרטיות יש לו סגולה, לשיוכה האדם המקיים אותם לאמצעיית תוספת נפש באותה שבת, והוא מדה כנגד מדה, כי בשכר שכיר נאמר ואליו הוא נושא את נפשו, וכנגד זה ניתן לו גם כן נפש יתירה לקיים נפשו, ולכן נרמז שבת בר"ת של מצוה זו.

בענין שכר שכיר, היה מורי זלה"ה נזהר לדבר גזומא, והיה מתעכב לפעמים מלהתפלל מנחה, עד ששילם. ולפעמים מעכב ומאחר תפלת מנחה עד שקיעת החמה, שלא היה בידו מעות מזומנים לפריעת שכר, והיה משלח ומבקש מעות מכאן ומכאן. עד ששילם שכר שכיר, ואח"כ היה מתפלל מנחה. ואומר, איך אחפלל להש"י.

הגהות ומראה מקומות

ד) שער הסוסיים בראשית דרוש ג'. ספר המצות ריש פרשת נח. שער הכוונות ח"א דף ב' ט"א ד"ה קודם שהאדם.
ה) שער מאמרי רשב"י זיע"א דף רפ"ג ט"א ד"ה והנה הם שלשה ערלות. תע"ס שיעור י"ד בלות התשובות תשובה קי"ח. שער המצות פרשת לך דף ט"ו ט"ב ד"ה ולבאר שני.

ב) זהר משפטים צד: בצדיק דאיהו יום השבת. פרשת צו כט. בגין דת"ח כיום שבת. נשא קכ"ד: הכמים דדמין לשבת ויו"ט. ברכות מז: שנים ושבת מצטרפין. שבת קי"ט. מי עדיפת לן מנה. ת"ז תכ"א מו. נד:

ג) שער הגלגלים הקדמה כ"ב דף ס' מן ד"ה ואמנם, עד דף ס"ג ד"ה אמר שמואל.

בא"י, או פירות, שמא יעקר ערלה לפניו בא"י, וכשהוא יודע אסור באכילה.

אזהרת שעטנז

נתבאר בענין חטא קין והבל. ונבאר בו מציאות צמר ופשתן מה מקומם. נודע משאחז"ל בב"מ המוכר שדה לחברו לז' שנים לא יזרענו פשתן ו) וטעמו פירשו בגמרא, כי הפשתן מכחיש כח הקרקע, ואין חזרו אלא עד ז' שנים. וארז"ל פשתן נקרא עץ, כד"א בפשתי העץ. ובסוד המלכות מפרי האדמה מנחה לה. והוא סוד רוחא דשבק בה ת"ת כשעשאה כלי, והוא שם ב"ן, והוא ביסוד שלה, שלכך נקרא עץ. לכן דע שכל צומח ואילן הם במלכות דיצירה. והנה קין (הבל) העלה מלוי דשם ב"ן זה שבמלכות לת"ת בסוד מ"נ כנודע. והחטא היה כי שם זה צריך שיהיה במלכות לעולם, כדי להעלות מ"נ, לקבל אור העליון מ"ד, ושניהם ישארו בה. אבל קין לא העלה מ"נ, אלא לעקרם ממש משם ולחזור אל מקורם ממש בו"א עצמו. ובסוד הפשתן שמכחיש כח הקרקע בו' שנים, והוא שם ב"ן זה, שהוא כח המלכות, כח של קרקע, וכל מציאת הו"ס תתאין שבה מכחיש כחם, והם הו' שנים וזש"ה ויבא קין מפרי האדמה, פי': מה שקרא פרי האדמה, על שהוא יונק כל כח האדמה, ועוקרו משם ומכחישו. וזה מפרי האדמה, וזוהו הוציאו רז"ל דשל פשתן היה. והנה פרי זה העלה מנחה לה' שהוא הז"א, והחזירה לשרשה, ונשאר המלכות עתה חסירה משם ב"ן, וזהו חטא קין, (והבל) ואמנם הבל בא לתקן טעות קין, והביא צמר. והענין, כי דעת הנה שמוריד ז"א לנזקבא, הוא בא מדעת עליון דמזלא יקרא כנודע, כי ע"י

מתחברים או"א, ומשם ניתוסף כח לז"א, ואז נזדווג בנוקבא, ויהיב בה האי רוחא, כנודע בסדר ק"ש שעל המטה, להרוג המזיקים. ו) ונמצא שהביא צמר להחזיר בו סוד דעת עליון, כדי להשפיע גם בו"א, ואז גם הוא יחזור לשוב בה כח זה שעקר קין משם, והוא האי רוחא, ולכן הביא הבל מבכורת צאנו וכו'. והענין, כי כבר בארנו שחטא קין היה ביצירה במלכות שבה, ואז הוצרך הבל להמשיך מדעת עליון דא"א דיצירה הנזכרת, וידוע שכל כח זה הוא ביסוד דיצירה כי היסוד נקרא חי, והנה סוד הדעת נקרא יסוד, והוא סוד הכבשים, כי כבש הוא בהיפוך שכב, כי ממנו סוד השכיבה העליונה, וז"ס ומלאו את הארץ וכבשה, וז"ס הכבוש' השוכב עמה, ודע כי כמו שיש זקן העליון, יש למטה זקן התחתון סביב היסוד, והבן סודות גדולות אלו, כי כמו שיש י"ג ת"ד עילאה, כך יש י"ג ת"ד תתאה ביסוד. וז"ס גדולה מילה שנכתרו עליה י"ג ברייתות ח) והבן זה. וכבר הודעתוך כי מנה"י דא"א, ממנו נעשה ז"א, ומאתו זקן התתון דא"א, נעשה דיקנא דז"א. וז"ס מן המצר קראתי יה וגו', דהני קראי בדיקנא דז"א אתאמרו, כי יצא מסוד אותו צמר כבשים שהוא ביסוד עליון דא"א, ולכן צמר אותיות מצר, וז"ס מן המצר קראתי.

גם מזה תבין סוד מה שהודעתוך, כי יסוד דא"א מזדווג מיניה וביה, ומיניה נפיק ז"א, לכן נקרא מן המצר, והבן זה. וז"ס השופר, שנקרא מן המצר קראתי יה, כנודע שהוא צר מצד אחד, ורחב מצד אחד. והענין, כי מיסוד דא"א, שם היה מציאת זווג תולדת ז"א, ואמנם אז לא היה רק בסוד ו' זעירא, שהם ג' לבר, ג' כלילין בג', וז"ס קול דנפיק משופר, שהוא ג' לבר, אש רוח מים, והבן. ונחזור

הגהות ומראה מקומות

דף רט"ו ד"ה ונתחיל מוהג. ספר עולת-תמיד דרושי ק"ש דף ס"ב.

ח) נדרים לא: שער מאמרי רשב"י זיע"א דף רפ"ג ט"ב ד"ה ונבאר עתה הבחינה. תע"ס שיעור י"ד בלוח התשובות תשובה ס"ח. ע"ח ח"א שער הולדת או"א וזו"ן פ"ה ד"ה ועיין בבאיור.

ו) ב"מ קט: שער המצות פרשת קדושים דף ג"ז ד"ה דין כלאים ושעטנז.

ז) שער הכונות ח"א ענין דרושי הלילה דרוש ח'. פע"ח דרושי ק"ש שעל המטה דרוש ז' ח'. ע"ח ח"ב שער דרושי הצלם פ"ב כלל ט"ז. שער מ"ן ומ"ד דרושי י'. שער מאמרי רשב"י זיע"א

שבשם. ומדה, כנגד אמה. והסוד מה שאמרו חז"ל מדה ביבש ומשורה בלה. כי הבינה נקראת אש. שנאמר כי ד' אלהיך אש אכלה הוא, וכל הו"א רמו בבינה, כמו שנאמר ועבד הלוי הוא, ונקראת אש. לפי שהיא יונקות מן החכמה, כי יו"ד פעם ה"י גי' ש', ובאש מייבש ושוּרף, ולכן מדה ביבש. והוי"ה אהי"ה עם ב' כוללים, עולים מדה. והמשקל בת"ת ו' שבשם, והמשורה בנוקבא. כי משורה גי' תקנ"א, והוא כי הנוקבא שם ב"ן, ועומדת נגד נה"י דו"א, הרי נ"ה גי' כלה, צא וחשוב כל א' כלולה מי, י"פ נ"ה הרי תקנ"א.

אזהרת ועונש א"א:

נתבאר אצלינו בשער היחודים (כ) בתיקון עון א"א באורך.

אזהרת ועונש הבא על אמו:

נתבאר אצלינו בכלל תיקונים משכב זכור בתיקון העון. (ל)

אזהרת ועונש אוב וידעוני:

נתבאר אצלינו בשער מחזין דקטנות פ"ג ע"ש דבר נחמד, וענין אוב וידעוני ובעלת אוב דשמואל הכל שם.

אזהרת ועונש משכב זכור:

נתבאר אצלינו בשער היחודים בתיקון העון באורך. (מ)

לענין, כפי כמו ששער רישא דא"א כעמר נקי, כן שערות יסוד שלו ג"כ לבנים, וזהו צמר כבשים הלבן, כי כל שערות ע"ק הם לבנים, ומזה הצמר הקריב הבל את קרבנו. כמאמר רז"ל. ואמנם צמר ז"א הוא שחור, רק זקן העליון ושער ראשו, כשהוא בסוד הזקנה, אז מתלבנות, דוגמת סבא דסבין עילאה, רק בבחרותו הם שחורות, ובזקנותו מתלבנות. להיותם קרובים לא"א, כי מיסוד שלו נעשה לו מחזין, אך זקן התחתון בוז"א לעולם שחור, אפילו בזקנותו, וזהו להיותו רחוק מלבנונית ע"ק (ח) ומבשרי אחזה אלוה. ונמצא כי ע"י קרבן הבל, נתעורר דעת עליון, וניתוסף כח ברדת הז"א, והחזיר ההוא רוחא שם ב"ן במלכות ביסוד שלה, וז"ש וישע אל הבל וגו', ואל קין ואל מנחתו לא שעה. והענין, כי הלא צמר זה היה נמשך מדעת עליון לז"א והוא מ"ה, והנה צמר מ"ה, גי' שעה, וזהו אל מנחתו לא שעה וגו'. אך אל הבל שעה, שהמשיכה למטה במלכות, וז"ש הלא אם תטיב שאת, פ"י: עד עתה העלית שם ב"ן דמלכות שהוא מ"ן שלה, ועקרתם ממקומם הראוי, אבל אם תטיב מעשיך, אז שא"ת פ"י: תוכל לשאת ולהעלות מ"ג למעלה כהוגן וכראוי. ובוה נבין איסור כלאים. ולמה מותר בציצית. ועיין בחלק א' מספר פע"ח בשער ציצית ושם תמצאנה. (ט)

מצות אזהרת שלא לעשות עול במשפט במדה ובמשקל ובמשורה:

(י) הנה בכאן רמו לך פרצופך ד' אותיות השם, כי המשפט הוא נגד אבא. שהוא י

הגהות ומראה מקומות

(כ) שער רוח הקודש מן דף ג"ד עד דף ג"ח. ומן דף ק"ג עד דף ק"י עשר יחודים. שער היחודים דף ל"ו ט"ד. פרק ו'.
(ל) שער רוח הקודש מן דף ג"ז עד דף ס"ב ומן דף צ"ג עד דף ק"ג.
(מ) שער רוח הקודש מן דף ג"ז עד דף ס"ב. ומן דף צ"ג עד דף ק"ג. שער היחודים דף ל"ה ט"ד פ"ה.

(ח) תע"ס שיעור י"ג תשובה ע"ה. שיעור י"ד תשובה מ"ה מ"ט. (ט) זהר ח"ג דפ"רז. בזהר ע"פ הסולם מן אות ק"ה עד אות קכ"ד. עיי"ש בפירוש הסולם מאמר כלאים ושעטניז.

(י) ת"ז ת"ע קלד: ספרא דצינעוּתא דף קעא. ובוזהר ע"פ הסולם אות ע"א. ע"ח ח"ב שער ל"ג: שער האונאה פרק א'. שער המצות פרשת לך. מבו"ש ש"ה ח"א פ"ט ועיי"ש בהגהות צמח.

אזהרת ועונש הבא על הבהמה:

נבאר בשער היחודים בתיקון העון
(באורך. נ)

אזהרת ועונש הבא על הנדה:

בשער היחודים בתיקון העון באורך. ס)

אזהרת פאת הראש: ע

בכל פעם שעושה מצוה אינו מספיק לו במה שעושה אותה, אלא שיכוין בעשייתה לקיים מצות בוראו שצוהו בכך. ונדבר במצות הפאה, כשהוא מסתפר יכוין שאינו מניח לשחת לו פאת הראש מב' צדדיו, וגם פאת הזקן. והכונה: דע, כי שערות ברישא ד"א הם, וברישא דו"א, וברישא דנוקבא, ואמנם שערות ד"א, הם רחמים גמורים, וכולם הם צינורות של אורות היורדים למטה, ואין ראוי לספרם, ולכן אין הנזיר שהוא רישא דעתיק מספר רישא, וכמ"ש במצות נזיר. פ) אבל ב"א ראוי לספר ראשו, ובפרט מי שהוא משורש קין. וראוי לאדם לכוין כשמספר ראשו, שהוא דוגמת ז"א, צ) ומסלק כל הגבורות דדינים ממנו, ע"י התער, שהוא שם אדנ"י במלוי גי' תרע"א, ואדני היפך דינא, לכן הוא גי' תער, לסלק

הדינים. גם תער גי' מצמציי"ת, שהוא תער השכירה, החותכת ומגלחת הדינים. ק) ואמנם כבר ידעת, כי הראש כלול מי"ס, והמלכות שבו הוא סוד פאת הראש, לכן פאה גימ' אלהים, ולעולם, פאה הוא במלכות. ר) ואמנם אין קיום לעולם, כ"א ע"י הדינים ואין ראוי לסלקם לגמרי, לכן בחי' מלכות לבד אני צריכים להניח, וזו ברישא דו"א אך נוקבא אינה מספרת ראשה, והטעם כי נוקבא היא וכל הדינים הם בעשיה, ואם תסיר הדינים מרישא דנוקבא, לא ישאר שום דינים בעולם, לכן מוכרחת להניחם לכן אין אשה מספרת ראשה. ש) מאוד היה נזהר, שלא לגלח אחר חצות שהוא זמן מנחה גדולה, אפילו בע"ש היה נזהר.

מצות הזקן:

ראוי לאדם שלא יעקר שום שיער כלל מזקנו, כי הם צינורות שפע, ויכוין, כי ראש הזקן הוא תקונא קדמאה א"ל, בסוד י"ג מידות, ושיער הזקן ימין ושמאל, הם ב"פ זקן, גימ' שדי, הרי אל שדי, וזה יכוין בכל עת, שלא לאהוז בזקנו, כדי שלא יעקור שום שיער. ת)

אזהרת פאת הראש והזקן:

א) בענין פאת הראש, היה מורי זללה"ה

הגהות ומראה מקומות

ק) שער המצות פרשת נשא דף ס"ז. שער רוח הקודש דף ס"ו ט"א ד"ה כונה אחת להנצל מן הלסטים. שם דף צ"ד ט"א ד"ה וזה היחוד שתיחד. ר) שער המצות פרשת קדושים ופרשת נשא, ע"ח ח"א שער א"א פ"א. מבוי"ש ש"ב ח"ב פ"א. שער הכונות דרושי ויעבור דרוש ה'. זהר ע"פ הסולם ב"א אות קי"ב עי"ש במראות הסולם. ש) זהר ח"ג ע"ט. קכה: קכו. קנא: יומא מז. שער המצות פרשת קדושים ופרשת נשא. ת) זהר ח"ג קל: ובוהר ע"פ הסולם באדרא רבא אות ע"ב. א) שער המצות פרשת קדושים דף נ"ו ט"ב ד"ה ואמנם בענין.

א) לעיל אותיות ע' ופ', וש"נ.

ג) שער היחודים דף ל"ו וט"ד סוף פ"ה. שער רוח הקודש דף נ"ג תקון י"ט. ס) שער היחודים דף ל"ו ט"ג. שער רוח הקודש דף נ"ב תקון י"ז ותקון י"ח. ע) שער המצות פרשת קדושים דף נ"ה ט"ב ד"ה פאת הראש. פ) שער המצות פרשת נשא, ועיין בוהר ע"פ הסולם פרשת נשא אות קכ"ו בסולם מאמר הנזיר. צ) שער המצות פרשת קדושים. שער הכונות ענין סוכות דרוש ה' ד"ה ועתה נבאר, כתוב ז"ל כי אתה המנענע הלולב נרמו בז"א. מבוי"ש ש"ג ח"ב פ"א ועי"ש בצמח. ש"ה ח"ב פ"ג. ע"ח ח"א שער הולדת או"א וז"ן פ"ה ד"ה ואם תשאלני כתוב שם כי כל אדם נרמו ביי"ס דאצילות.

מפני שיבה תקום: (ק)

הם ג' תיקונים: דא"א, דז"א, ונוקבא. וכנגד הא' אמר מפני שיבה תקום, שהוא דיקנא דא"א. וכנגד דיקנא דז"א, אמר והדרת פני זקן, זה שקנה חכמה. (ר) וכנגד נוקבא שאין בה זקן, אמר ויראת מאלהיך, שהוא סוד היראה. ואמנם ז"א נק' זקן זה שקנה חכמה, כי לא היה לו חכמה, עד שעיטר לו אבא בהאי עיטרא כנודע, ועייל בו מוחא סוד חכמה עילאה, וזה קנה, כי קנה מחדש. גם ידעת, כי הוא נקרא זה. (ש) ואמנם מי שהוא זקן מס' ואילך, ראוי לקום מפניו, אפילו אינו ת"ח. אך מי שהוא פחות מס' אין צריך לקום מפניו, אא"כ הוא חכם שקנה חכמה, ולכן ר"ת 'מפני שיבה תקום מש"ת, פי' משתיך שנין ואילך, אמנם כפי גדרם כן ראוי לכבדם, כי בשיבה הנרמו בא"א, נאמר בו קימה. ובז"א, נאמר בו הידור לבד. אך בנוקבא נאמר ויראת לבד, לא בקימה ולא בהידור. וטעם שיתקן שנין הוא סוד, כי למעלה בשית תיקונים ראשונים, אין בהם שום גילוי כלל. אזוהרה שלא לנחש ולעונן נתבאר אצלינו בשער הקליפה. (ת)

נוהג, להניח כל רוחב הצדעים, שהוא כל שערות שיש מן האזן עד שליש המצת. שהוא חלק שיש בראש משני צדדי המוח ומפסיק בנתיים, ובגובה היה מניח שעור, אם יקימו האזנים למעלה בראש עד אותו מקום ויותר מעט למעלה, ובזקן היה נוהג שלא לגלח כלל ועיקר, לא בתער ולא במספרים, לא למעלה ולא למטה בשום מקום, רק השער שעל השפה המעכב מלאכול, היה חותך במספרים ולא בתער, גם שער הפאות שעל הראש היה מניח לגדלם, ולא חתכם עד שגדלו כל כך שיכנס למטה במקום שער הזקן ממש, שאז היה חותכם, עד שיעור אותו מקום, כי משם ולמטה לא יקרא פאת הראש.

מצות קימה והידור לקום מפני שיבה:

כי הוא גורם מאוד חכמת התורה, אם יכוין במה שכתבנו. בענין קימה והידור, ראיתי למורי ז"ל היה מהלך בדרך, אחר מי שהיה מתכבד בלכתו לפניו, ואמר אחר שהוא נהנה במה שמוליכני לאחריי, א"כ מחויב אני לחלוק לו כבוד שהוא רוצה, ותמיד היו דבריו בענוה גדולה. (צ)

פ ר ש ת א מ ו ר

אלה מועדי ה':

כמנין יום טוב, ומעצמן מאליהן הן עולין עד אמא כלה. וז"ש. אלה מועדי ה', כי אלה המועדים בעצמן גורמין עליה עד אמא. אך אשר תקראו אותם במועדם, אתם כתיב, פי': מה שאתם בעצמכם ע"י תפלתכם יכולים לזמנם ולקראם לזו"ג. מלשון מקראי קדש, הוא עד

ר"ת אמ"י, כי כל המועדות אין עליה בהן אל הזו"ג. רק עד אמא לבד. כי יום טוב גימ' ע"ג, להורות כי ב"ט אינן עולין רק עד אמא לבד, שהן ס"ג וי' אותיות ע"ג.

הנהרות ומראה מקומות

(ר) קדושין לב. שער רוח הקודש דף קצ"ב.
(ש) זתר ח"א ס. רטו. ח"ב לו: לח: ח"ג לא.
ת"ז ת"ע קכא.
(ת) ע"ה שער קליפת נוגה פ"ד.

(צ) שער המצות פרשת קדושים דף נ"ה ט"א.
ד"ה גם פ"א.
(ק) שער המצות ריש פרשת קדושים. ספר הלכותיים
פרשת קדושים בפסוק זה.

אבא ג"כ, כמו בשבת. ולכן "אותם" במועדם, ר"ת אב, אך בשבת מעצמן עולין עד אבא, כי קודש הוא. (ע)

מצות. לכן צוה לקשר ארבעתן, כדי שיתקיימו אלו עם אלו. (פ)

בסוכת תשבו:

דבר לנוכח. עם הו' צדיקים היושבים בסוכה, כמ"ש בזה"ר. (צ) בזמן שכל האזרח בישראל ישבו בסוכות, לאלו דבר שלא לנוכח. אי נמי, בשכר שתשבו בסוכות ז' ימים בעה"ו, יזכו כל אזרח בישראל ישבו בסוכת עורו של לויתן, לזה לא הזכיר כאן ז' ימים. והקפה, להפיל חומת ברזל המפסקת בינינו לבין אבינו שבשמים, כענין הקפת יריחו להפיל החומה.

ולקחתם לכם ביום הראשון:

אתרוג יש בו ריח וטעם, נגד בעלי תורה ומצות. לולב טעם ולא ריח, התמרים נגד בעלי תורה, בלא מצות. הדס ריח ולא טעם, נגד בעלי מצות ולא תורה. ערבה לא ריח ולא טעם, נגד מי שאין בו לא תורה ולא

ט ע מ י ה מ צ ו ת

מצות מנחת שעורים ושתי הלחם

כבר נתבאר בשער חג המצות (א) כי בפסח המלכות בסוד הקטנות, ולכן אין בה רק הה"ג, שהם מנצפ"ה, שהם סוד העומר שעורים שקרבים ביום ב' של פסח הנ"ל, כי שערה גי' תקע"ה, שהם סוד ב' מנצפ"ה כפולות, שהם גי' פר עם ה' אותיות תק"ע, וכשנכללים ה' הם תקע"ה, כמנין שערה, ולכן מקריבים שעורים. אך ביום השבועות, מקריבים שתי להם מן החיטים, שהם סוד טפת חסדים. והענין, כי חטה גי' כ"ב אותיות, שהם כלולין בטפת החסדים שמהם נוצר הולד, ואין להאריך.

מצות שביתה ביום א' דפסח:

נתבאר אצלינו בשער חג המצות. (ב)

מצות ספירת העומר:

נתבאר בשער חג המצות באורך.

מצות שביתה בעצרת:

נתבאר באורך בשער חג השבועות. (ד)

מצות תקיעת שופר:

נתבאר בשער ר"ה. (ה)

מצות סוכה ולולב וד' מיניו:

נתבאר בשער סוכות. (ו)

הגהות ומראה מקומות

הגלגולים הקדמה מ' דף קע"ט ט"ב ד"ה שם בספר. (ב) פ"ח שער חג המצות פ"ד. שער הכונות ענין הפסח דרוש ד'.

(ג) פ"ח שער חג המצות מן סדק ו'. שער הכונות ענין ספירת העומר מן דף קע"ב עד דף קצ"ט.

(ד) שער הכונות ח"ב ענין חג השבועות מן דף קצ"ט עד דף ר"ה.

(ה) שער הכונות ענין ר"ה דרוש ז' ח' וט". פ"ח דרושי השופר פ"א ב' וג'. מבוי"ש מן דף שי"ב עד דף שי"ח.

(ו) שער הכונות ענין סוכות מן דף רצ"ז עד דף

(ע) שער הכונות ח"ב ענין השינויים שבין יו"ט לשבת דף קכ"ו ט"א ד"ה אלה מועדי ה'. ספר הלקוטים אמור פסוק זה.

(פ) מד"ר ויקרא פרשה ל'. ספר הלקוטים אמור ד"ה עוד ולקחתם.

(צ) זהר ח"ג דף קג: ספר הלקוטים אמור פסוק זה.

(א) שער הכונות ענין ספירת העומר דף קפ"ג

ט"א דרוש י"א, שם דף קמ"ז דרוש י"ב, שם ענין

חג השבועות דף ר"ד ט"ב ד"ה ענין ב' הלחם.

שער מאמרי רשב"י זיע"א פרשת בלק דף רכ"ז

ד"ה שם בדף קפ"ח. ובד"ה שם בדף קצ"א. שער

אזהרת ונוקב שם ה' מות יומת: ח)

נתבאר אצלינו בפסוק ויקוב בן אשה
הישראלית. כי צריך שתדע, מ"ש בזה, (ט)
שויקוב לשון ויקוב חור בדלתו, דבעי לאגנא
על אמא. הנה צריך לידע, כשנהרג הבל, ע"ד
תאומה יתירה, הנה הרע של קין, בא בסוד
המצרי שהרג משה, שהוא גלגול הבל שהרגו
קין.

והנה הנוקב שם ה', היה בנו טל המצרי,
והיה כולו רע בלא טוב, ואמו היתה נקראת
שלומית בת דברי והיה בה ג"כ ניצוץ תאומה
יתירה דהבל. שעליה הרגו קין, ולכן נהרג
אותו מצרי על דבר שלומית הזאת. (י) והנה
ידעת, כי יש בין יצירה לעשיה סוד מסך אחד
המפסיק, בסוד פרסה, והוא סוד המלכות של
אותו עולם, ואותו המלכות נקראת דלת,
בסוד ד' דאחד. והנה נודע, כי חורג הוא סוד
שם אהר"ה. והנה בן המצרי זה, שהוא מצד
קין והבל, שהם סוד החורג. והנה בכח השם
הזה, שמשם היה יונק, כמו שרמוזו בר"ת ויקב
בן האשה הישראלית "את" השם "ויביאו,
שהוא צירוף אחד משם אהר"ה, גם רמוז בר"ת
'את' האבות ואת' הידעונים, בכח שם זה
רצה לנקב מסך זה, להמשיך שפע לאמא שהיא
בעשיה. וזו ויקב את השם, מלשון ויקב חור
בדלתו, שהוא סוד מלכות דיצירה הנקראת
דלת.

מצות לחם הפנים י"ב חלות, וארוז'ל
שתמיד היה חם (ז) שנאמר לשום לחם חם
ביום הלקחו. והענין הוא, כי כבר הודעתני,
כי יש למעלה כמה זיוגים, שהם בסוד אכילה,
והוא סוד אכלו רעים. והוא סוד זיוג אר"א,
הנעשה ע"י מולא דדיקנא דע"ק, ולחם גימטריא
מולא. ואמנם הוא סוד כפל הו', שהם ו"ו,
י"ב חלות, ששה וששה. והם עצמן סוד ה"א
ה"א, שהם י"ב. ואמנם סוד י"ב אלו, נמשכים
מג' שמות הויה דמולא, שבהם י"ב אותיות
הויה גי' לחם, וגי' מולא. ואמנם לפי שזווג
אר"א אינו נפסק תמיד, לכן היה הלחם הזה,
שהוא המול המעוררן לזווג, אשר היה תמיד
על השלחן לחם פנים לפני ה' תמיד. ולטעם
זה היה חם תמיד, לרמוז כי תמיד הוא חם,
לעורר זווג עליון בלי הפסק, ואמנם לחם זה,
הכהנים היו אוכלים אותו, וסוד הענין, כי
הלא סוד הכהנים העליונים הם בחכמה, ושם
הוא מתחיל כהנא רבא שבכל הי"ס, ובזה תבין
פסוק והכהנים הלויים זכו, כי הלא תראה
כמה פעמים קורא לויים לכהנים, כמ"ש ונגשו
הכהנים בני לוי וכיוצא. וסוד הענין, כי הלא
כהן ולוי העליונים, הם חר"ב, ולפי ששם לא
מתפרשין תמיד, והלוי אשר שם הוא נמתק
בלי דין, לכן יש בו התחברות גדול עם הכהנים,
וכלם כחד שריין. אך למטה שהלוי הוא סוד
גבורות קשים, או אין מתחברים, לכן לחם
הפנים מאכל כהנים מצד חכמה.

פ ר ש ת ב ה ר

לא תונו איש את עמיתו:

משות. אין חזרת. וזה רומז בס"ת איש" את
עמיתו ויראת, שתות. והאותיות למפרע, הם
לרמוז על חזרתם למפרע.

ארוז'ל, (כ) שתות אונאה, חזרת. פחות

הנהות ומראה מקומות

(ט) זהר ח"ג קו.
(י) שער הפסוקים בראשית דף כ"ד בפסוק כי
שבעתם יוקם קין. שער הגלגולים הקדמה ל"ו.
(כ) ב"מ מג. ספר הלקוטים קדושים בפסוק ולא
תונו. שער הפסוקים בהר פסוק זה. שער המצות
פרשת לך. ע"ח שער האונאה פ"א.

שכ"ה. פע"ח שער הלולב פ"ג וחי. מבו"ש מן דף
שי"ח עד דף שכ"ז. ספר הלקוטים פרשת אמור.
(ז) חגיגה כו: זהר פנחס רמה. שער הכונות ח"ב
ענין השלחן. שער המצות פרשת אמור.
(ח) שער הפסוקים פרשת אמור בפסוק ויקוב
בן האשה.

מצות שמיטה ויובל:

כבר נודע, שהשביעית נקרא שבת. כמשה' ושבתה הארץ. וראוי לדעת למה נקרא שבת, ומה יש בין שבת לשנה השביעית. והענין, כבר ביארנו א) ענין יום השבת, שהוא ענין בחי' עליית העולמות למעלה, וכ"א עולה ממדרגתו שהיה בימי חול, הוא נהי"מ דעשיה, עולות במקום חג"ת, וחג"ת במקום כח"ב דעשיה, וכח"ב דעשיה במקום נהי"מ דיצירה, וכן כיוצא בהם, עד המאציל העליון. כי אפילו אריך דאצילות, עולה למעלה, ועולים אר"א למקומו כנודע. נמצא כי ביום השבת, יש עלייה לכל העולמות קולם. אמנם השנה השביעית, נקראת יום השבת, להיות לה דמיון יום השבת, שעולין כל העולמות למעלה ממדרגתם. רק ההפרש, כי ביום השבת עולין כל הנאצלים כולן, אך בשביעית אינו כן, אלא עולין ג' עולמות ביע. כיצד: עולין נה"י דעשיה בחג"ת וכו', עד שנמצא שעולין ג"ר דבריאה, במלכות דאצילות. אך ממלכות דאצילות ואילך, אין עלייה כלל, ואין בנו כח להעלותם רק בשבת. ב) ועוד יש הפרש, וממנו יתבאר הפרש הנזכר יותר מבואר, והוא, כי ביום השבת, כל הר"ת נהי"מ שבכל עולם, עולין במקום ג' אמצעות. אך בשביעית אינו כן, אלא עולין נה"י דעשיה במקום חג"ת, דעשיה ומלכות דעשיה במקום נה"י דעשיה נמצא כי המלכות נפרדת מנה"י, ואינה עולה במקום חג"ת, אלא נשארת לבדה במקום נה"י. וכן ע"ז הדרך עולין ג"ר דעשיה במקום מלכות דיצירה, ומלכות דיצירה במקום נה"י דיצירה, ונה"י דיצירה במקום חג"ת, וחג"ת במקום כח"ב, וכח"ב במקום מלכות דבריאה ומלכות דבריאה במקום נה"י וכו'. עד שעולין כח"ב דבריאה במקום מלכות דאצילות, וממנה ולמעלה כולם נשארים במקומם כנזכר.

וצריך לבאר, איך אפשר שביום השבת יעלו ד"ס שהם נהי"מ, במקום ג' לבד שהם חג"ת. גם איך יעלו ג' שהם כח"ב, במקום ד' שהם נהי"מ. אך, כי הלא נה"י הם ג' קוין, זה מימין וזה משמאל וזה באמצע. ואמנם הרביעית שהוא המלכות, אינה למטה מהם, עד שנאמר שיש לה מקום בפ"ע. ואז יקשה לנו הקושיא כנזכר, אך המלכות אינה תחת נה"י, אלא מאחוריהם, כידוע כי המלכות עומדת באחורי נה"י דז"א. נמצא שרגלי המלכות נגמרין בסיום נה"י דז"א. וא"כ אינה תופסת אורך מקום כלל בפ"ע, וזה בהיותה בחול באחור. גם בשבת כשחוזרת פב"ס, טענה זו בעצמה, כי היא עומדת פב"ס עם נה"י, אך לעולם אינה לוקחת מקום תחתיהם בפ"ע. וא"כ לא קשיא איך יעלו אלו הר' במקום ג', וגי במקום ד', כי אורך הד' כאורך הג' ממש. והרי בזה נתבאר מציאית עליות שבת.

וא"ת אכתי קשיא בשביעית, איך יעלה ג"ר במלכות שהוא ספירה אחת לבד, או איך תעלה המלכות שהוא ספירה אחת במקום נה"י שהם ג'. תשובתך, המלכות אינה ספירה אחת לבד, שהרי היא פרצוף בפ"ע, אלא שאורך כל פרצופה, הוא כאורך נה"י, דז"א ממש, ולכן תוכל המלכות לעלות במקום נה"י, ולמלאות מקומם, וגם כח"ב יוכלו לעלות במקומה לבד. ועוד יש הפרשים אחרים, ויתבאר מאליהם עם מ"ש ב"ה. והענין, ידוע כי מלת שבת, ביארו בסה"ז ג) ש' בת, פ"י: המלכות הנקראת בת עולה נגד חג"ת, שה"ס ש' ג' קוין, ג' אבות, וכשעולים נה"י, עולה גם המלכות עמהם במקום חג"ת. וז"ס שבת, ח"ס תוספת של שבת מבשביעית, כי שביעית אינה עולה רק עד נה"י לבד, ח"ס ושבתה הארץ וגו', כי הארץ שהיא המלכות, היא לבד שבתה, ואינה נכללת בנה"י, רק עולה עד מקום נה"י לבד. גם אמרו ושבתה הארץ, רומז על הפרש

הגהות ומראה מקומות

ב) שער המצות פרשת בהר דף ס"ד ד"ה ונחזור
ג) וזה ח"א כג: ח"ב דר. ח"ג רמג: רפא. ת"ז
תכ"א מה: תכ"ב סו. ז"ח ס.

א) שער הכונות ח"ב דף ל' ט"ב ד"ה אם תשיב
משבת רגליך. ספר הלכות פרשת בהר. שער המצות
פרשת בהר.

הראשון שבארנו, כי בשבת יש עליה ושבתה לכל י"ס דאצילות. אך בשביעית אין עליה ושבתה רק למלכות לבד, כי שאר י"ס דאצילות נשארים במקומם, ואין להם עליה כלל, וזהו ושבתה הארץ, והיתה שבת הארץ, פי': שתעלה הארץ לה, שהוא ז"א, אך אינו עולה עד חג"ת כמו בשבת, שא"כ אין שבתת הארץ לבד, רק גם לנה"י דז"א, אך עתה אין שבתה רק לארץ, כי היא לבד עולה. ואע"פ שג' עולמות ב"ע עולים כל הי"ס, עכ"ז הג' עולמות הם כולם נוקבא. והם חילות של מלכות דאצילות. נמצא שכל שבתה אינה, רק עד מלכות דאצילות, וזהו שבת הארץ. וז"ש בזהר (ד) כי שמיטה בה' תתאה, ויובל בה' עילאה. וסוד היובל הוא, שיש לה כל מציאת השביעית, רק שיש בה תוספת אחר, והוא שיש עליה באצילות ג"כ, כי הז"א עולה עד הבינה שהיא ה' עילאה, אך משם ולמעלה אין שם עליה כלל.

הרי כי ג' הפרשים הם: א' הוא בשביעית, שאז עולין ב"ע עד מלכות דאצילות. ב' ביובל, שאז עולין עד הבינה. ג' בשבת, שאז עולים כל העולמות כולם. ולכן תמצא שכל דינים הנזהגים בשביעית נזהגים ביובל, ומפני העליה יתירה דיובל, יש לה התוספת, והוא שיוצאים בה עבדים לחירות. בסוד יציאת מצרים, שיצאו ישראל ג"כ ממצרים, שאין זה יכול ליעשות רק ע"י אמא ה' עלאה, שנפתח ג' שעריה, וכמ"ש בסוד פסח ועומר (ה) ולטעם זה, היובל הוא אחר ג' שנים, שהם ג' שערי בינה. והשמיטה אחר ז' שנים, ה' תתאה, שהיא בת שבע. והענין, כי ביום שבת כל מלאכות שבעולם אסורים, ובי"ט הותר אוכל נפש. ובשביעית הותרו כל מלאכות, ולא נאסר רק מלאכת קרקע לבד.

וכדי להבין כ"ז, נבאר ענין איסור

מלאכות והנה כבר בארנו, כי תחלת הכל, הוא ז' מלכים דמיתו בארץ אדום, ולפי שמתו, צריכים אנו להעלותם למעלה ולהחיותם, כי אנו מזווגין זו"ג, ואנו מעלין ע"י תפלתינו ומעשינו הטובים, לאותן הז' מלכים, בחי' מ"ג אל המלכות. ואז הם מתחדשים חיים, וזה נמשך עד ימות המשיח, כי כשיכלו להתברר כל אלו הז' מלכים, ויתקנו לבד, ויורפרו ויתלבנו כל הטוב והקדושה שבהם, אז תשאר הקליפה בסוד סיגים, ואז כתיב בלע המות לנצח. ונמצא, כי ע"י תפלתנו ומעשינו בעה"ז, אנו יכולין לברר וללבן אלו הז' מלכים. והנה בימי החול, יש מלאכה, כי כל מלאכה מורה, על היות דברים צריכים תיקונים ע"י מעשה, שאלו ברא הקב"ה עולמו כמו שיהיה לעתיד לבא בעה"ז, שנאמר יהיה פסח בר בארץ, שתוציא גלוסקאות יפים, (ו) לא היו צריכים בני אדם לעשות כמה מיני מלאכות כדי לאכול, אך עתה צריכין לחרוש ולזרוע וכו', ולהוציא התבן והמוץ והסובין שהם הקליפה, ואח"כ לתקנו ע"י האש, שהוא אפיה ובשול, ואז נשלם ונתקן, וכן שאר המלאכות. כמ"ש (ז) ר"ע לטורנסרופס הרשע, ענין התורמסין שצריכין למתוק, והחטים וכו'. הרי בארנו לך איך כל מה שיש בכל העולמות כולם הם מסוד הז' מלכים האלו ואין לך דבר שלא בא מן הז' מלכים האלה. והנה אם אלו המלכים לא מתו ונתבטלו ונעשה קליפות מהם, לא היו צריכין בירור, כי מעצמן היו מבוררין, ולא היו צריכין שום תיקון כלל. אך עתה שמתו, והם צריכין תיקון, ואז צריכין תפלה ומצות ומע"ט. כדי שיתקנו ע"י, ולהעלותם בסוד מ"ן, וכמו שהיה בסוד עליון, שהוא הברור הצריך אל ד' העולמות עצמן, שהם אבי"ע. גם היה לענין הנשמות, כי משם יסודם, ממה שנשאר אחר הברור הצריך אל העולמות. ומלבד כל זה,

הגהות ומראה מקומות

ח"ב דרושי ר"ה דרוש ז', מב"ש שיה ח"א פט"ו.
 תע"ס שיעור י"ב בלוח התשובות תשובה ג"ב.
 (ו) כתובות קיא: שבת ל:
 (ז) מד"ד בראשית פרשה י"א.

(ד) זהר ח"ג קח.
 (ה) שער הכונות ענין הפסח דרוש י"א והוא דרוש ה' של ספירת העומר. זהר ח"א כב. מה. צג.
 קננ: קננ. ח"ב כב. קכא. ח"ג נת. ק: שער הכונות

אפילו בכל עניני עולם הזה השפלים, הם הפסולת הנשאר מאותן ה' מלכים דמיתה, ולכן אין מתבררים, רק אחר כמה תיקונים ומלאכות, ולכן אין מלאכה שאין בה מצוה, בא לחרוש. מקיים לא תחרוש בשור חמור. בא לזרוע, מקיים לא תזרע כלאים. וכן עד"ו בכל המלאכות. בסוד בכל דרכיך דעהו.

וכל זה היה, כדי לברר אותם המלכים, ע"י המלאכה, בכח מצוה מעשיית שיש בדברים אלו. וכאשר נתקן ונעשה הפת, ואדם אוכלו, הוא חוזר להתברר, ונעשה חלק חיוני, אבר מאברי אדם. וכן בכל הדברים, ובכל הפרטים, וזהו מבואר למי שירצה לדעת אמיתות הדברים כאלה.

והכלל העולה, שאפילו המלאכות שבעולם הזה, לצורך בירור המלכים הם. וכל המלאכות בעוה"ז בעולם עשיה. וכן מלאכה גימט' א"ל אדנ"י, שהוא עולם העשיה. אמנם אוכל נפש, להיותו חוזר אבר רוחני ממש, הוא יותר מעולה, והוא בסוד היצירה. ולכן אוכל. גי' א"ל הוי"ה. ואין להאריך בזה פה. ח' ואמנם בימות החול, הותרו כל המלאכות שבעולם, אך לא באסור, שא"כ לא יתבררו, ואדרבה יתוספו הקליפות, רק בהיתר גמור, בסוד בכל דרכיך דעהו, כדי לברר ה' מלכים וכ"ז בענין עוה"ז, וגם מה שצריך לברר לצורך עליות העולמות לצורך נשמות ג"כ, אנו עושין ע"י בכח מעשה ידינו, שהם התפילות, ומצות תפילין וציצית וסוכה ולולב וזולתם. ונמצא.

שבימי החול, א"א להתברר כלל אם לא ע"י, ולכן הותרו המלאכות כנוכר, ונצטוונו בכל המצות, ובפרט בסוד התפילות. הנה בוודאי, שאדם צריך סיוע מעליונים, להספיק דברים אלו ע"י, וגם עליונים צריכן לסיוע מתחתונים בסוד תנו עוז לאלהים ט) ולכן בימי החול, יורדין העולמות העליונים, ומתלבשין למטה ממדרגתם, כדי י) לברר ולסייע ה' מלכים, וז"ס היות ז' תחתונים דאצילות יורדות, והם מתלבשין בו' ימי המעשה, כדי לברר כל זה. ואין כח רק בו"א לברר שהוא דכורא. ולכן הם ששת ימי החול לברו, כי ו"ק דז"א הם הבוררים כל ימי השבוע. רק ביום ה' שהוא יום השבת, נגד מלכות, אין כח במלכות לברר, לכן אדרבה ע"י מה שנתקן כל ימי השבוע, הוא עולה ביום השבת, שהוא כנגדה, ומתחברת עם זעיר, ואז מוציאין נשמות חדשות, כמ"ש בעזרת ה'.

ובזה יתורץ, איך אפשר שיום השבת שאין יום מקודש כמוהו, יהיה כנגד המלכות התחתונה, וששת ימי המעשה יהיו נגד הו"א, כי אדרבה כל מי שהוא יותר עליון, אינו ירא לרדת למטה ממקומו, משא"כ מלכות ודי למבין, כ) ואמנם ביום השבת, אז הוא נגד המלכות כנ"ל, ואין יכול לברר מהו' מלכים, ולכן אז כל הו"ק עליונים שנתלבשו בו' ימי החול, חוזרים לעלות במקומם הראשון, כי כשהם למטה הם מבררים מה שיש למטה, אך בהיותם למעלה במקומם, אז אין שם מה לברר, אך הם מזדווגים שם, ומוציאים נשמות חדשות. וז"ס קדושת שבת.

הגהות ומראה מקומות

לכאורה צריכים ששת ימי המעשה להיות יותר חשובים מיום השבת, שהרי חג"ת נה"י שהם ששת ימי המעשה, הם חשובים יותר ממלכות שהיא יום השבת. אלא הפירוש הוא, שכל שבוע הוא מדרגה בפני עצמו, שבימות החול היא חסרה מלכות, וע"כ המדרגה סתומה ואין בה קדושה, כי בחסר מלכות חסר ג"ר דאורות, ורק בהתגלות המלכות במדרגה ההיא, דהיינו בביאת יום השבת, אז מתגלה הקדושה בכל המדרגה, דהיינו גם בששת ימי המעשה, והקדושה שורה בכל השבוע ההוא, עכ"ל.

ח) שער הכונות ענין אסרו חג דף קל"ד ד"ה וזהו טעם. פ"ע"ה שער מקראי יי"י"י תרק ו'.

ט) זהר ח"א סא. ח"ב לב: נח. סד. סה: מדרש רבה איכה פ"א ל"ג.

י) ג"א לסייע בבירור הנוכר (שער המצות).

כ) עיין בהקדמת ספר זהוהר את ע"ה בסולם מאמר דטעין חמרי ד"ה וזה אמרו בגין, וז"ל כי כל זמן שהמדרגה היא בחסרון המלכות נבחת לסתומה ובלתי נודעת, ובהשגתה את המלכות, אז משגת שלמותה, וז"ס ששת ימי המעשה ושבת. כי

ט) וטעם הזווג לת"ח, כי ביום השבת, או הם נשמות השבת חדשות, ממקור העליון, ולא מן הברור.

ואמנם עליות העולמות ביום השבת, אינו ממש עליה, כי הלא בארנו שבהיותם במקומם, שם מספיק להמשיך נשמות חדשות, אך כשבאים לברר, אז הם באים למטה ממדרגתם, ומתלבשים למטה בימי החול. ונמצא כי מקומם אמיתי הוא, מה שעולים ביום השבת, אך מה שהם בימי החול אינו מקומם, אלא למטה ממדרגתם, שירדו שם כדי לברר הו' מלכים, וכ"ז תבין ממ"ש בדרוש אדם הראשון, שהיה תחלה יותר מעולה ממט"ט. ממה שהוא עתה, ע"ש י) כי בזה תבין, איך בעת אצילות, היו העולמות, באופן שהם נעשים עתה ביום שבת. נמצא, כי בימי חול יורדים למטה כדי לברר, ובימי שבת אנו מעלים אותן למקומן, כדי להמציא נשמות חדשות. וזהו טעם איסור ל"ט מלאכות ביום שבת, אפילו אוכל נפש אסור, כי אין בירור בשבת, והכל הוא חדש. וז"ס מזמור שיר חדש בשבת בזמירות, כנזכר בזה תרומה קל"ו, שצ"ל שירו לה' שיר חדש וגו' בשבת. וז"ס שאין בוררים אוכל מתוך הפסולת בשבת, כי אין בירור בשבת מתוך פסולת, שהוא בירור הו' מלכים, אך הכל הוא אוכל גמור, נשמות חדשות בלי פסולת, וכשאדם עושה מלאכה בשבת, או בורר, הוא גורם להוריד כחות עליונים למטה, כמו בחול, ואז יש כח להחיצונים להדבק שם, וחיצונים נקראו עלמא דמותא, לכן מחלליה מות יומת.

וזה תבין ממ"ש בסוד תחומין, כ) כי בחול, הקדושה סמוכה לחיצונים, ובשבת יש ביניהם הפסק אלפים אמה, שהוא תחום שבת, ואין החיצונים נדבקים בקדושה. וא"כ העושה מלאכה בשבת, גורם ירידת הקדושה לחיצונים לכן חייב

מיתה. וז"ס איסור ההליכה חוץ לתחום שבת, כי סוד התחום הוא אלפים, שהוא סוד נה"י דעשיה שעלו במקום חג"ת דעשיה, ונמצא מקום נה"י דעשיה פנוי, ובאותו חלל אין הקליפות אשר הם למטה מעשיה, יכולים לעלות עד שם, רק נשאר מקום חלל, ושם יכולים בני אדם לילך, אך חוץ לתחום הזה, אם יצא האדם, גורם לאדם העליון שיצא חוץ לתחום, וירד בקליפות, והנה רגלי אדם, שהולכים ויוצאים חוץ לתחום, הם סוד נה"י דעשיה, היוצאים למטה בעשיה במקום הקליפות וז"ס איסור תחומין בשבת.

ואולם ביי"ט, אין העולמות עולין כ"כ כמו בשבת, ולכן הותרה מלאכת אוכל נפש, ובחול המועד, הותרה מלאכת דבר האבד, כמ"ש במקומו בזה, ל) ואמנם בשביעית, שהעליה היא יותר מעוטה מכלם, ולכן הוא חול גמור, ואין האיסור אלא במלאכת קרקע, והענין מבואר במש"ל, כי בשביעית אין שום עליה כלל ממלכות דאצילות ומעלה, ונמצא שאין שביטה ומנוחה בשביעית, אלא למלכות לבד, הנקראת ארץ, ולכן לא נאסרה רק עבודת הארץ, אך שאר מלאכות השייכים מן המלכות ולמעלה, הם מותרין.

ועתה נבאר סוד ענין עבודת ארץ, ונאמר, כי כל ענין מלאכה הנוגעת לארץ, כחרישה וזריעה ודומיהן, הוא העלאת מ"ן, ושאר מלאכות הנוגעים לדכורא, הם הורדת מ"ד וכיוצא בזה, כי כבר אמרנו, שכל המלאכות הם להעלות הו' מלכים, ולמתקם כנ"ל. ואמנם סוד הזריעה והעבודה, הוא בסוד ואדם אין לעבוד את האדמה כנ"ל, כי ע"י האדם נעשית עבודת הארץ העליונה, ואמנם בשביעית, אין צורך למעשה האדם כנ"ל, וכמ"ש בע"ה, והנה סוד הזריעה, הן נשמות דמ"ן הטמונים בתוך הארץ,

הגהות ומראה מקומות

זהו סוד, שער הכונות חלק ב' דרוש תחום שבת. ל) שער הכונות ח"ב ענין השינויים בין יו"ט לשבת דף קכ"ג ט"ב ד"ה בית מועד, פע"ח שער מקראי קודש פרק ג'. ספר עולת תמיד דף קל"א ט"א ד"ה מועדים.

ט) ע"ח ח"א שער המלכים סוף פ"ו.
י) שער הפסוקים פרשת בראשית דרוש ג'. שער מאמרי רשב"י זיע"א פרשת קדושים, תע"ס שיעור ט"ז מן אות מ"ב.
כ) שער מאמרי רשב"י זיע"א דף קע"ט ד"ה גם

הם עולים ממטה למעלה, ומתגלים ע"פ הקרקע, והוא בסוד אור זרוע לצדיק, שכבר הוא זרוע מתחילה, ועתה הוא עולה מאליו ונזרע, כנזכר בזוהר (מ) ודי למבין.

גם סוד הקצירה, הוא סוד הלידה העליונה, שהם נשמות, שהם בעיבור תוך הנוקבא, הם נקצרות משם, ונתונות בעוה"ז לגופות השפלים. וכדי לבאר לך להבין הענין זה, נבאר לך מחצדי חקלא הנוכר בסה"ז, באמרו ורזין אילין למחצדי חקלא אתייהב (נ) הענין, כמ"ש בדרוש פסת, ענין קריעת י"ס (ס) כי כשהמלכות רוצה ללדת אלו הנשמות שהם בעיבור בתוכה, הנה' לפתח חטאת רובץ, הוא הנחש העליון הנושך בערייתה, ועי"כ היא מולדת, ואמנם, כדי שלא יתאחו החיצונים בנשמות אלו ויתדבקו בהם, צריך תפילת הצדיקים, שע"י תפילתם יולדת נקבה עילאה, ואינה צריכה אל הנחש החטאת רובץ, וי"ס קרע שטי"ן, כי שטן גי' נחש, כי הנחש הוא קרע רחם איילה, וקריעה זו נעשית ע"י שם הנזכר, וי"ס משאדו"ל (ע) שתקנו יענך ה' ביום צרה וכו', שהם ע' תיבין, דע' קלין דילודה, והכלל היוצא, כי צריך תפלות הצדיקים, להזריע תחילה נשמות אלו, ואח"כ לילד אותן, שהוא סוד קצירת שדה העליון, והכל על ידי מעשיהם ותפלתם, ולכן נקראו חכמים היודעים סוד התפלה מחצדי חקלא, קוצרים שדה העליון, ולוקטים פירות, ואמנם בשביעית אין צריך להם כלל.

וצריך לבאר, שא"כ שהכל נעשה מעצמו, א"כ מה אנו צריכין להתפלל ולעשות מצות בימים האלו בשבת ובשביעית, אחד שהכל נעשה מעצמו, גם ראוי לדעת, מה הפרש יש בין שבת לשביעית, אך הענין הוא, כי בימי החול אנו צריכין לתקן ע"י תפילתנו, שני מציאות הכנות: א', הוא כדי לתקן זר"ג, עד שיתקנו בבחי' אהור באהור בפרצוף גמור, כל א' מהם כלול מ"ס, כי בתחלה אין לזעיר אלא רק

רק, והמלכות נקודה א' לבר, ואח"כ ע"י מעשינו, נתקנו פרצוף גמור, עד שחזרו אהור באהור, ב', הוא להביא אח"כ פנים בפנים, ואז הם מזדווגים להוציא הנשמות, הנה בשנה הז', אין אנו צריכים רק תיקון השני, שהוא להביא פנים בפנים, כי בעצמם בלתי תפילתנו הם מתוקנים, רק שעדיין הם אהור באהור, אבל ע"י תפילתנו הזורים פנים בפנים, ובשבת, מה שנעשה בחול על ידי תפילתנו, נעשה מעצמם, כי בהכנס ליל שבת חזרה להיות המלכות פנים בפנים עם הז"א, ואמנם כל תפילתנו אינו, אלא להעלותם ממקומם, ממדרגה למדרגה עד אר"א כנודע, נמצא, מה שנעשה בחול ע"י תפילתנו, שהוא להחזיר פנים בפנים בהיותם במקומם למטה, הוא נעשה מעצמו ביום השבת, ומה שניתוסף אז ע"י הוא להעלותם למעלה, ושגם שם יהיו פב"ט, ואולם בי"ט ובחול המועד ובר"ח, גם בהם יש עליות ע"י תפילתנו, אלא שאין עליותיהם שוין כנודע, נמצא שאם היינו עושים מלאכה בימים אלו, כ"א לפי מדרגתו, היה ח"ו נראה כמטיל פגם למעלה, שהם צריכים למעשה התחתונים, וזהו גרעון ופגם ח"ו, ואמנם בשביעית, אין עולין אלא מאליהן כנזכר, ולכן אסור בכל עבודת הקרקע, ואך הספיח מותרין, לפי שהם עולין מאליהם, אבל מה שאדם מעלה ע"י פעולותיו, אסור.

ועתה נבאר ענין יציאת האדם חוץ לתחום בשביעית, כי זה נראה מכלל עבודת הארץ, שהאדם דש עליה, אך במ"ש לעיל סוד התחומין, יתבאר היטב, כי כבר ביארנו למעלה, כי נ"ה הם הרגלים הולכים ע"ג קרקע, שהוא המלכות, וכשבני האדם הולכים חוץ לתחום, גזרמים לרגלים העליונים לצאת להחיצונים, וזה איסור תחום שבת, וידוע שאין אסור תחומין בספינה ההולכת בים, ואע"פ שיוצא אדם בשבת, וילך כמה פרסאות מותר, וביארו הטעם בגמרא, כי אין תחומין למעלה מ"י, והיום שבו מהלכת

הגהות ומראה מקומות

- (ס) שער הכונות ענין ספירת העומר דרוש י"ב.
- (ע) זהר ח"ג רמט: ובוהר ע"פ הסולם פנחס אות תרצח.
- (מ) ח"ב דף קס"ו: ובוהר ע"פ הסולם אות תש"מ.
- (נ) זהר ח"ג דף קמא: ובוהר ע"פ הסולם אר"ר אות רצ"ט.

עולים נה"י עם המלכות ביחד לחג"ת, ונמצא כי הרגלים דורסים ע"ג הקרקע, ולכן יש שם איסור תחומין. אך בשביעית אין המלכות עולה עמהם, כי הם במקום חג"ת, והיא במקום נה"י. ונמצא שאין הרגלים דורסים בה, הוא דומה ממש לדין הספינה כנזכר, ואין תחומין למעלה מי, שאפילו בשבת הותר. וז"ס מ"ש בשביעית, ושבתה הארץ וכו', פי' הארץ שהיא המלכות שובתת מאליה, דוגמת שבת, ומעלה מ"נ מאליה לז"א. הנקרא ה', וזהו שבת לה', כי מעצמה עולה לה', ואין צריכה אלינו. גם ז"ס והיתה שבת הארץ וגו', כי כל ענין שביעית אינו אלא בארץ שהוא המלכות, ולא למעלה כנ"ל.

הספינה למעלה מי' (פ). וסוד הענין, כי הספינה היא המלכות היותה קרובה לחיצונים, והנה הרגלים העליונים שהם נ"ה, כל זמן שאינם נוגעים בקרקע שהיא המלכות, אין זה נקרא יציאת תחום. אע"פ שילך כמה פרסאות למעלה באויר גבוה י"ט, א"א שיצא לחיצונים, אלא עד שיגיע לקרקע, ואז אם יוצא חוץ לתחום, נוגע לחיצונים. והנה כי המלכות גבוה י', ולכן אין תחומין למעלה מי', ואע"פ שילך כמה פרסאות, שעדיין היא בקדושה, ושם הוא מהלך. ועם זה שביארנו סוד השבת, נתבאר סוד היתר יציאת תחומין בשביעית, כי כל ההליכה בשביעית, נקראת למעלה מי', והוא, כי בשבת

הנהות ומראה מקומות

(פ) עירובין מג. כל המאמר הזה כתוב בשער המצות פרשת בהר ובספר הלוקטים פרשת בהר.

ספר במדבר

פרשת במדבר

לבני ראובן: ז

קשה, למה בכל השבטים נאמר לבני, ובשבט נפתלי האחרון, אמר בני נפתלי, ולא לבני. והענין פשוט, דע כשרצו למנות את ישראל, היו הולכין וסובבים את כל מחנה ישראל, ועומדין בכל פתח ופתח, וכותבין אותו בפנקס סדר השמות, פב"פ משבט פלוני, ופב"פ משבט פלוני, וכן כיוצא בזה, עד שגמרו למנות כל הבתים של ישראל. ואח"כ לקחו פנקס הזה, מעורב עם רבוא אנשים, וצריך לעשות חילוק אחר, להוציא מספר כל שבט ושבט בגליון לבד. ואז היו מתחילין בפנקס הראשון ואמרו,

פב"פ תכתבו אותו לשבט פלוני, והיו כותבין אותו שם בפ"ע, עד שהיו משלימין כל האנשים של אותו השבט, שהם כתובין בפנקס הראשון. ואח"כ חוזרין ומבקשים כל הכתוב בפנקס ההוא, שהוא משבט השני, ואומרים זה לבני שמעון, וכן כל כיוצא בזה עד י"א שבטים. וכשנשלמו כל הי"א, ולא נשאר רק שבט א', שהוא שבט נפתלי באחרונה, לא היו צריכין לחזור ולהוציא בכתב אחר, כי כבר אין שם מעורב עמו עוד שבט אחר, רק הוא לבדו, ולכן היו מונין אותו במקומו, והיו אומרים בני נפתלי אלו נשארו וכך וכך מספרם. אך האחרים שהיו צריכין להוציא חשבונם בכתב אחר, נאמר בו לבני, פי': עוד האיש הכתוב כאן, צריך לחבר לבני שמעון, או לבני ראובן וכו'.

פרשת נשא

נשא את ראש בני גרשון:

הנה שבט לוי, שהם שורש הה"ג דעטרא דגבורה דנוקבא. אמנם כבר ידעת, כמה בחי' יש בהן: כי יש בחינת ה"ג בשרשם, שהוא בדעת של הנוקבא. גם יש בחינת התפשטות בה"ק. גם ה"ג דמ"נ ביסוד הנוקבא. גם יש בחינות אחרות: א', הוא בחינת הגבורות שניתנו לה בראשונה ביציאתה. לצורך בנין גופא ועצמותה. גם יש לה ה"ג, שנותנין לה בביאה ראשונה, להעשות כלי. וגם יש ה"ג שנותנין לה בכל ביאה וביאה. הרי כי הגבורות נחלקות לג' בחינות, שהם: או ג"ר, או בחינת ג"א, או בחינת ג"ת כנ"ל. אמנם אלו הם ג' בני

לוי, שהם גרשון קהת ומררי, ואיני יודע אם הם ג' בחינות הראשונים, או האחרונים. אמנם נבאר עתה ענין בני גרשון ונאמר, כי הלא הה"ג הם כפולות, הם ב"פ מנצפ"ך, שהם גי' קס"ת הסופר כנודע (ק) וז"ס גרשון גימ' קס"ת הסופר. אמנם דע, כי לפי שבני לוי הם בחינת גבורות כחות הנוקבא, לכן לא תשא את ראשם בתוך בני ישראל, רק הן לעצמן, כי אלו הם לצורך הנוקבא. אמנם אלו הם, בהיות עדיין אלו הה"ג תוך הז"א, קודם שנתנו בנוקבא. וכבר ידעת איך הה"ג יורדים במרוצה ביסוד דנוקבא, ומשם עולים למעלה, ומאירים ממטה למעלה, בכל פרצופה. וכבר ידעת, איך הנוקבא בה יש גלוי, רק בב' הגבורות התחתונים

הגהות ומראה מקומות

(ז) שער הפסוקים פרשת במדבר. (ק) שער הפסוקים ספר יחזקאל סימן ט'.

שנמשכין אליה ש"ע נהורין. אך לאה, נקראה לבית אבותם, בית העליונה, שיש בה אורות כמנין אבת"ם ע"ה, שהם סוד ד' אלפין שלוקחת מד' אהי"ה, שהם גימ' מד"ת, בסוד ומדת ימי מ"ה היא, כמבואר. (ר)

אמנם בני מררי, הם בסוד המין שלה התחתונות, לכן הם מרים מקושי הדין, והוא מררי, ר"ל מרירות. אמנם הם סוד ה"פ מים, גי' מררי, שהם הה"ג, שכ"א נקרא מין כנודע. ולכן באלו אין יכולת לישא את ראשם למעלה, כי אם יעלו שם, יזיקו וימררו גם את שלמעלה, לכן לא נזכר נשיאות ראש בבני מררי, רק תפקוד אותם. אמנם אלו בני גרשון, שהם הגבורות העולות עד למעלה כנ"ל. ונמצא כי הארה היוצאת מהן, הוא אחר שעלו, ונמצא כי תחלה יורד האור אל לאה העליונה, ואח"כ לרחל, לכן בבני גרשון, כתיב לבית אבותם תחלה, אך בקהת ומררי להיפך, כתיב למשפחותם ואח"כ לבית אבותם.

ועבר עליו רוח קנאה:

הנה ארו"ל (ש) אין אדם מקנא, אא"כ נכנס בו רוח טהרה. דע, כי יוסף הוא היסוד, והוא גי' ציון, שהוא יסוד המלכות, ויוסף הוא יסוד דדכורא. הנכנס תוך ציון, גם הוא גי' ג"פ ב"ן, אשר נתנו מיסוד ז"א, אל יסוד נוקבא, ולכן יוסף וציון, כ"א גימטריא ג"פ ב"ן, הנזכר באל"ף ה' נפשי אשא, (ת) כמבואר שהוא בחינת נר"ן. גם יוסף גי' קנ"ה, והוא סוד מה שהדעתיד, כי הם ה"ח וה"ג, והם י' הויו"ת. והנה ה"ג הם במלכות, וה"ח מחדד ועד הוד, וכולם נמשכין דרך היסוד, וגם יש לו הויה אחרת בפ"ע, נמצא כי הם ה' הויו"ת, וא' שלו הרי ו', והם גימטריא קנ"ו. גם הוא גימ' קנאה, וז"ש בפרשת ויקהל כד"ן חד צדיק אלביש קנאה וכו', (א) וז"ס אין אדם מקנא לאשתו, אא"כ נכנס בו רוח טהרה, כי הוא מסטרא דיוסף העליון.

לכך, שהם נ"ה, ואלו הם העולות למעלה. לכן מנין בני גרשון, בשם נשיאת הראש, וז"ש נשא את ראש בני גרשון, לכן היה הצווי שלא למנותן אלא מבן ל' ולמעלה, כי הג' גבורות העליונים המכוסין, שהם סוד ל' שנה, בסוד כ"א כלול מי', הם הצריכות הארה, ולא ב' התחתונים, לכן היה המנין מבן ל' שנה. אמנם לפי שכללות הגבורות הם ה', לכן מנה אותן עד בן חמשים שנה, כי הם מצטרפים יחד.

אמנם ענין למשפחותם לבית אבותם, הם נגד ה' נוקבי, הלוקחות אלו ה' גבורות, שהם לאה ורחל, כי כ"א מהן אינן לוקחות חסדים, רק גבורות.

והנה למשפחותם, הם רחל, והטעם, כי הפנים העליונים הם סוד ש"ע נהורין כנודע, ואלו נמשכין אל נוקבא רחל בקו יושר, וז"ש ורחל היתה יפת תואר ויפת מראה, משא"כ לאה, ונמשך לה זה היופי מהש"ע נהורין, הנמשכין עד היסוד שהוא יוסף, הנקרא שלום, שהוא ג"כ גימ' ש"ע נהורין היורדין אל היסוד, הנקרא ו', הרי שצ"ו גימ' שלום, לכן היה יוסף יפה תואר ג"כ, ותחילתן לוקחם יוסף, ומהם הולכין אל אחוריים שהוא רחל, ויתכן לדעתי, כי ז"ס ואחר נגש יוסף ורחל וישתחו, (ק) כי יוסף הוא לפנים, ורחל הוא באחוריים. וז"ס הדרת פנים זקן שהוא היסוד, וסימן תוא, מי שיש לו זקן, שאינו סריס, והנה אלו ש"ע נהורין הוא סוד למ"ש מן למשפחותם, נשאר אותיות פחות"ם, גימ' תקל"ה, והם סוד י"ס המלכות, שכ"א יש בה שם ב"ן א', וז"ס הלא אנכי טוב לך מעשרה בני"ם, והנה י' בנים, גימ' תק"ך, ועם הכולל עשרה תק"ל, וצריך לכלול ה', שהם סוד הגבורות, (תוך החסדים) הרי תקל"ה.

או אם נאמר, כי המלכות נקרא ה' תתאה, ועם תק"ל הרי תקל"ה, נמצא, כי תיבת למשפחותם, פירושה רחל, הוא סוד תקל"ה,

הגהות ומראה מקומות

(ש) סוטה גי', ספר הלכות פרשה זו בפסוק ועבר עליו רוח קנאה. (ת) שער הכונות ח"א דרושי נפילת אפים דרוש גי'. (א) זהר ח"ב ריא.

(ק) נ"ב נ"ל כי וישתחו עם ו' אותיות גימטריא ב' פעמים ש"ע (דפו"י).
(ר) ע"ח ח"ב שער לאה ורחל פרק א'.

קצרת כסף אחת שלשים ומאה:
 ארז"ל (ת) היא יוכבד שילדה לק"ל שנים.
 ואפשר שזה רומז בלשון משקל"ה. שהוא

אותיות מש"ה ק"ל, שמשה נולד לק"ל שנה.
 וטעם הדבר, שהוא היה גלגול שת. שגם הוא
 נולד אחר ק"ל שנה, שהיה אדם פרוש מאשתו.

ט ע מ י ה מ צ ו ת

מצות השקאת מים המררים:

נתבאר אצלינו שמץ מנהו בשער מ"ג. (א)

מצות נזיר:

הנה הנזיר, סודו רישא דעתיקא, ולכן אסור
 לספר רישא, וז"ס קדר"ש יהי"ה גדל פרע וגו',
 כי אדני במילואו גי' תרע"א, ולהיותו בדין, כי
 אדני היפוכו דינא, ולכן הוא בגי' תע"ר, לרמוז
 שצריך לסלק את הדינין שלה, גם הז"א צריך
 לספח את רישא, כמ"ש במצות פאה, אך אריך
 אסור לספר. (ב) והנה תער גי' מצמצי"ת, שהוא
 תער השכירה המגלחת את השערות, אך א"א,
 במקום תער קדוש יהיה, פי' קדוש גימ' ת"י,
 שהוא שם מלוי יודין, וכ"א כלולה מי' הרי ד'
 יודין, ויו"ד אותיות הרי ת"י כמנין קדוש, כי
 י"ג נימין בא"א, וכל שאר בחינותיו כלם הם
 בחינת שמות דיודין, כמבואר אצלינו (ג) ולכן
 כל שערותיו קדושים, כי כל קדוש בחכמה,
 כנוכר בסה"ז, ושם הוא שם ע"ב במילואי יודין.
 והפרש בין קדוש לקדושה, ביארנהו בקדושת
 בעריצך, (ד) כי קדוש גימ' ת"י, ויהי"ה בא"ת

ב"ש מצמ"צ, הרי קדר"ש יהי"ה הוא מצמצי"ת.
 והכוונה להורות, כי מה שהוא למטה מצמצי"ת,
 שהוא סוד התער המורה על החתך, בכאן בע"ק
 הוא קדוש יהיה, ולכן אסור לספר רישא, וראוי
 להגדילם ולכן גדל פרע וכו'.

ו"ל מורי זללה"ה בספרא דצניעותא
 בפירושו, (ה) אין ספק היות מנין הנימין דרישא
 דא"א כמנין קדוש, ובנזיר נאמר קדוש יהיה
 גדל פרע שער ראשו, יורה כי הנזיר עולה
 למקום גבוה, ידמה לעליון, ומצינו בנזיר ג"פ
 קדוש, כנגד הנימין, וכנגד ת"י עלמין היוצאין
 ממנו, ואמנם הטעם למנין זה הוא, כי כמו שג'
 מוחות התחתונים כלולים במוח זה, כן ל"ב
 נתיבות מוחא תתאה כלולה בו, ונמשכין ע"י
 נימין אלו לנימין דועיר, ועי"כ מתפשט מוחין
 לל"ב שבילין, כדאיתא באדרא זוטא, והנה כל
 קוץ מאלו, כלול ל"ב נתיבות, וכל נתיב כלול
 מי"ס, הרי ש"ך, והם ש"ך ניצוצין דבטש בוצינא
 דקרדינותא, כדאיתא בריש פרקין, והם ש"י
 עולמות שעתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק (ו)
 כי נתיב א' לא ידע עיט, ונמצא שנשאר ש"י.
 והנה שם בן ד' אותיותו ד' יודין ת', ומילואו
 הרי ת"י, ולפיכך הנימין ת"י ולפיכך

הגהות ומראה מקומות

ובאדר"ו דף רל"ח ט"א ד"ה ונבאר עתה, שער הוח
 הקודש דף קכ"ז ט"א ד"ה ואחר שהקדמנו כל
 ההמשך.

(ד) שער הכונות דרושי חזרת העמידה דרוש ג'.
 (ה) שער מאמרי רשב"י זיע"א דף קכ"ז ט"א
 ד"ה ואמנם היות, זהר אמור צנ, ובוהר ע"פ הסולם
 אות פ"ו בסולם מאמר ונקדשתי עילא ותתא בג'
 דרגין.

(ו) סנהדרין ק.

(ת) מד"ר במדבר פרשה י"ד כ"ד, שער הפסוקים
 נשא פסוק זה.

(א) זהר ח"ג קכד, זהר ע"פ הסולם רע"מ נשא
 אות ט"א עיי"ש בסולם מאמר הסוטה.

(ב) שער המצות פרשת קדושים ופרשת נשא,
 שער רוח הקודש דף פ"ו ט"א ד"ה כונה אחת, שם
 דף צ"ד ד"ה וזה היחוד.

(ג) ע"ח ח"א שער א"א פרק ה', מבוש"ש ש"ג
 ח"ב פ"ו ופ"ט, שער מאמרי רשב"י באדר"ר דף קצ"ה.

שמות עולה שפ"ד, וחשבון השם כ"ו, הרי ת"י כמנין קרו"ש.

מצות ברכת כהנים:

נתבאר אצלינו בשער חזרת העמידה, באר היטב כל מלה ומלה. (ז)

אנו אומרים ג' פעמים קדוש, לפי שיש בעתיקא ג"פ הוי"ה, וכל אחד עולה קדוש, ולפי שג' שמות אלו במילואים ל' אותיות, ולפיכך סתם בזירות ל' יום. וגם שמות הוי"ה הוא בחשבוננו רד' אותיות ל'. וז"ש כל ימי נזרו קדוש יהיה לה, ל' יה"וה, דע כי ל"ב נתיבות, כל א' כלול מ"ב אותיות. שהם ג'

פ ר ש ת ב ה ע ל ו ת ך

ויעש כן אהרן:

הזה אל מול פני המנורה, הוא מתחיל מן העת שמתחיל להאיר. וז"ש בהעלותך, נקיט ליה ע"ש העתיד, כי אחד כ"ו הצווי, היה ממתין עד שתהא שלהבת עולה מאליה כנ"ל. והנה אהרן לא עשה כן, דלא כתיב ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה האיר נרותיה. רק העלה, ופי', כי לא עשה כצווי, שיהיו נוטין אל מול פני המנורה, רק אחר שהעלה הנרות, ועלתה השלהבת מאליה, ולא עשה כן מתחלת הארתן כאשר צוה משה, וא"כ היה נראה מזה, כי שינה אהרן ממ"ש לו משה, לזה הוצרך הכתוב ויעש כן אהרן. פי' אף שלפי הנראה אל מול פני המנורה העלה נרותיה ולא האיר, עכ"ז ויעש כן אהרן קרינן ביה, שלא שינה, נמצא, כי מחמת שהיינו אומרים ששינה, הוצרך הכתוב לומר שלא שינה, ולא עוד אלא מגיד שבחו, שאפילו מה ששינה הוא לשבת, כי באמת תחלת הארתן זה היה נוטה אותן אל מול פני המנורה, ומה גם המתין עד אחר שהשלהבת עולה מאליה, יהיו נוטין אל מול פני המנורה, ולא יחזרו להטות לצד אחר, לפיכך אמר הכתוב העלה.

אנחנו טמאים לנפש אדם:

דבר זה מבואר בכמה מקומות, כי נרב

פי' רש"י ז"ל, להגיד שבחו של אהרן שלא שינה, וקשה, למה הוצרך סיפור זה כאן, יותר מבשאר מקומות. אך הענין הוא מה שאנו רואין בדברי משה ומעשה אהרן, היה נראה, ששינה אהרן מדברי משה, כי משה א"ל אל מול פני המנורה יאירו פי' כשיאירו, שהיא מתחלת הרלקותן, קודם שתהא שלהבת עולה מאליה, אך כשמתחיל ההארה להאחו בהם, תיכף ברגע ההוא, יהיו פונים הו' נרות אל מול פני המנורה, שהיא קנה אמצעי, לזה לא אמר הכתוב יעלו הנרות, אלא יאירו, פי' מתחלת הארתן, יהיו נוטין למול פני המנורה, אמנם בזה נתישב מ"ש רש"י ז"ל תחלת בהעלותך, פי' כאשר תרצה להעלות ולהדליק הנרות, וקראה בלשון העלאה כמ"ש רש"י ז"ל, לפי שצריך להמתין עד שתהא שלהבת עולה מאליה, ולכן קראה לשון העלאה, ודבר הכתוב כפי האמת, אך כוונתו, כאשר תרצה להעלות לעשות הרלקת נדות, הוזהר שמן העת שיאירו, תיכף יהיו נוטין אל מול פני המנורה, ולזה אמר יאירו ולא אמר יעלו, כמ"ש בהעלותך, וזהו כוונת רש"י ז"ל, באמרו בהעלותך, ע"ש שהשלהבת עולה מאליה להורות על הנ"ל, נמצא, כי הצווי

הגהות ומראה מקומות

(ז) שער הכונות ח"א חזרת העמידה דרוש ה' והוא מן דף רס"ג עד דף רע"ב.

ואביהוא חלקי נפש ראצילות דאה"ר, ג) וזה אנחנו טמאים לגפש אדם.

והמן כורע גד:

כי הקב"ה נתן לישראל את המן, כדי שיינקו נשמות חדשות מן השחקים, שהם נ"ה, תרין ביעים, השוחקים מן לצדיקים: צדיק וצדק, וז"ס והמן כורע גד: ג', יסוד דדכורא, גומל חסדים, ד', יסוד דילה, דלח ועניה, ועינו כעין הבדולח: דאזריק ממוחא, דתמן טלא דברולחא, וכ"ז כדי שיוכלו לקבל התורה, גם גד גי' ז', יסוד שביעי, מ"ן גי' ט' עשירית, כי יסוד ט', והשמות בנקודם הם ט', אמרו צדיק כי טוב, ויש בו חו"ג, והם ג"ד, ר"ת גומל דלים, וכן מ"ן: מ', מימי החסד, ג', בינה, המתגלה בגבורה, והורע טפה י', הנכנס ביניהם בג"ד, ונעשה גי"ד, גי' טוב, וז"ש, אמרו צדיק כי טוב.

ועינו כעין הבדולח:

עין גי' ק"ל, כחשבון ה' הויות, דה"ח וה"ג, וזהו ועינו כעין ב' עינינו, ק"ל ק"ל, וזהו לחם הקלקל, תרי קל, ובדולח ב', חיות וסומק, ותיבות הפסוק ז', כמנין גד, וכ"ז אותיות, כמנין כ"ז אותיות התורה, כ"ב דחסד, ומנצפ"ד דגבורה, וזהו ג"ד, וכולם יוצאין דרך היסוד לנוקבא, וישכב: יש כ"ב, הרי ג"ד הם כ"ז אותיות חו"ג, ובהצטרפות הטיפה שהוא צורת י', הם י"ס וכ"ב אתון, וזהו גי"ד, הזכר הוא ג', והורע י', והנקבה ד', עזר כנגדו, ויצא שם הקדוש, והוא זה: ורך ההע מוי גאן כזה ועב ריד ענל גוח.

ובעיני משה רע:

הנה העיר, היו העם הבוכין והיו מחלק

הרע של מרע"ה, מאותו בחינה של הרע דקין, והיו מתקנאים בו, שכשם שלקח משה תאומתו, כך הם היו רוצים לעשות, לכן ארו"ל, על עסקי משפחותם. ד)

שש מאות אלף רגלי:

דע, כי משה כולל כל הנשמות של כל ישראל מצד החסדים, ואליהו מצד הגבורות.

ענין אלדד ומידד:

דע, כי אלדד ומידד, הם סוד ב' דדים ושדים המוזגים החלב, ה) כי הלא הנוקבא בקראת אלהים, ובהיותה בסוד ג' אמצעות שבה, אז שם אלהים מתחלק לשנים, כיצד: ב' אותיות א"ל, הולכות לצד הימין, בסוד חסד אל כל היום, ואז נעשה אדלד, וב' אותיות מ"י לצד שמאל, ואז נעשה מ"י דד, כי מ"י הוא קו שמאל, ג' שערי בינה, הרי כי ב' דדים, הם א"ל מ"י מאלהים, והנה אות ה' המפסקת בין אל ובין מ"י, הוא סוד צינור החלב, הנמשך באמצע בין הדדים, לכן אות ה', עומדת באמצע שם אלהים, והנה יש בו ב' מיני חלב: א', הוא החלב ההולך אל צד ימין, וא', הוא ההולך אל צד שמאל, ואינם שווין, כי הימין ממותק מחבירו, והנה בב' בחינת נעשה ה' מאלהים חלב, כיצד: הרי אות ה', יש בה ג' מיני מילואים, וסימנם יה"א כנודע, והנה ה"י ה"ה ה"א, גי' ל"א, וג' כוללים הרי ל"ד, וה' עצמה הרי ט"ל, וכללות ה' או כללות הכל יחד, הרי מ', גימט' חלב, הרי בארנו בחינה א' של חלב, הנמשכת לדד אחד, והוא בחינת מלוי ה', בחינה ב' בסוד ציור, כיצד: צורת ה', ד"י ד"ו, גי' כ"ד, וג' מילוי ה' לבד, שהם יה"א, גי' י"ו, כ"ד וי"ו, גי' ט', שהוא חל"ב.

הגהות ומראה מקומות

ה) ע"ה ח"א שער הכללים פרק ג', מבוי"ש ש"ה ח"ב פ"ג, שער ההקדמות דף קס"ה דרוש ד' בזמן הלידה והיניקה, תע"ס שיעור י"ב מן אות רפ"א עד סוף הספר.

ג) שער הפסוקים פרשת בהעלותך פסוק זה, שער הגלגולים הקדמה ל"א, ריש הקדמה ל"ה ודף קנ"א ד"ה אח"כ א"ל דרוש שורש נפשי, ד) שבת קל, יומא עה.

אם יהיה נביאכם:

דע, כי שאר נביאים, נבואתם במראה, דהיינו, במלכות תתאה אתודע, וע"י המלאך גבריאל, שהוא סוד החלם.

לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא:

הם סוד ב' נוקבא, לאה ורחל, כי בית ועלייה, הם לאה ורחל. בסוד נשרפו חטיך בעליה, (ח) כי חטה גי' כ"ב אתון בווג עליון, ולפעמים הדינין תקיפין, נשרפו בעלייה. בסוד (ט) ראיתי בני עלייה והם מועטים. לז"א בכל ביתו נאמן הוא, כי רחל מלכות תתאה, יושבת בסוד (י) נ' כפופה, בסבת הקליפות, ומלכות עילאה עומדת בסוד נ' פשוטה, נ' כפופה וגו"ן פשוטה, מנאמן לנאמן. לז"א בכל ביתי נאמן הוא.

פה אל פה אדבר בו:

פי', כי לאה בסוד פה מאחוריו אב"א. והנה כשחזרו פב"פ פה אל פה אדבר בו, והווג בסוד הדבור, כמ"ש ראוה מדברת. והלשון יסוד, כנגד ברית מעור. ומראה היא לאה, אין מראה אלא שכנגד הפנים.

ותמונת ה' יביט:

הנה תפילין נקרא שם ה', כענין וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך. וכנגדם ד' מאחוריו, נגד ד' בתים. וכתר לאה שם, במקום ד' זו וקשר של תפילין. ומשה זכה ללאה, ולז"א ותמונת ה' יביט, שהקשר הוא תמונת ה' שלפניו יביט. וז"ש חז"ל, ותמונת ה' יביט, זו קשר של תפילין, כלומר ד', נגד ד' אותיות שבשם.

ומדוע לא יראתם:

כלומר, אחר שנבואתכם מרחל. בסוד יראה, עקב ענוה.

הגהות ומראה מקומות

בהעלותך בפסוק על אודות הכושית. שער הפסוקים בהעלותך סימן י"ב.
(ח) ב"מ מז:
(ט) סוכה דף מה עמוד ב'. (י) שבת דף קד.

הרי ב' מיני חלב באות ה', לכן הושמה באמצע השם, כי הוא חלב הנמשך לב' דדים ה).

על אודות האשה הכשית אשר לקח:

הנה יוסף לא נקבר גופו בארץ, רק עצמותיו, כי יצא ממנו טפת הזרע, על דעת אותה זונה. אך לפי שלא נשלם אותו המעשה, נקברו עצמותיו. וז"ש והעליתם את עצמותי. אמנם משה, אעפ"י שלא יצא ממנו טפה, עכ"ז לקח אותה האשה הכושית, כמ"ש בדברי הימים דמשה (ו) ולקחה כבעל את אשתו, לכן אפילו עצמותיו לא זכו להקבר בא"י, הנקרא אשה יראת ה', ויעקב, לפי שבאה לידו תמנע פלגש אליפז. ולא רצה, לכן נקברו עצמותיו וגופו בארץ. (זהו דברי הר"ר קלונימוס).

ועתה נבאר זה, כי הלא לעיל אמר אלדד ומידד מתנבאים במחנה, ונבואתם היה: משה מת, ויהושע מכניס לארץ. לכן אהרן ומרים רצו לדעת, מה זה ועל מה זה, למה לא יכנוס משה לא"י, כי עדיין לא ידעו טעם הסלע עד פרשת חקת. והנה היו יכולין לומר, כי הטעם הוא, כמ"ש בזוהר היש בה עץ וכו', כי (אם) אין בא"י עץ החיים, שהוא פני חמה, אינה כדאי שמשה יכנוס שם. והם דחו סברא זו, ואמרו כי הסבה הוא, כי אשה כושית לקח בקנין גמור כנ"ל, וזהו ויאמרו וכו', הלא גם בנו דיבר. פי': כי אם הטעם הוא במשה, היותו פני חמה מחמת נבואתו, הלא גם בנו דיבר ה', ולמה לא יכנוס הוא כמונו, כי עדיין לא נגזרה על אהרן ומרים ג"כ שלא יכנוסו לארץ. וע"ז השיבם הקב"ה, כי אין זו טענה, רק עיקר הטעם של הזוהר הנ"ל. והטענה שאמרתם הלא גם בנו דיבר, ג"כ אינה טענה, כי יש חילוק בין דבר נבואתכם לנבואתו, כמ"ש אם יהיה נביאכם וכו'. (ז)

(ה) ע"ה ח"ב שער העיבורים פרק ב'.

(ו) הוא ספר הישר, לקמן פרשת שופטים.

(ז) סנהדרין צט: זהו ח"א כא: שער ההקדמות דף

קפ"ט. ע"ה ח"א שער הכללים פרק י"ג. ספר הלוקטים

ויחר אף ה' בם:

בסוד הפה העינים, כמ"ש ודברתם אל הסלע לעיניהם שהיא (רחל), לית לה עינין, ש) בסוד עולימתא שפירתא דלית לה עינין, וזהו לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני, ומעלתם בי, שהאחרת נקראת פה, וזהו מ"ש"ל ותדבר מרים ואהרן במשה, כי מרים סוד רחל, ה"ג עולה פ"ר כמנין מנצפ"ך, ואהרן שהוא סוד, שניהן דברו, על אודות האשה "הכשית" אשר "לקח, ר"ת לאה, שכ"ה נצוצים ע"ה, גימ' כוש, ודברו, למה (לא) נדבק ברחל, שהוא יותר חסד, וסמך לזה, והאיש משה עניו מאד, בסוד לאה הנקראת ענוה, עקב ענוה יראת ה'.

לא כן עבדי משה:

הנה רוב הנביאים, השגתם בכי"ע, ששם מט"ט עבד מטטרו"ן, והיו סבורין שמשה ג"כ השגתו בעבד, לכן אמר לא כן עבדי משה, שאינו בבחינת עבד, כי בכל ביתי נאמן הוא, באצילות.

אל נא רפא נא לה:

זה הפסוק יש בו י"א אותיות, ופ' באמצע, פ' בא"ת ב"ש ר, פ"י: כי משה רב"ע"ה המתיק ה"ח וה"ג שבדעת ז"א, וע"י נמתקו הגבורות, ונתרפאה.

טעמי המצות

דילה, וכבר ידעת, שהה"ג שבדעת המלכות מתפשטים בז' קצוות שלה, ע"ד התפשטות החסדים בז' התחתונות דזעיר, כיצד: ה"ג מחסד עד הוד, ואח"כ התקבצות (הה"ג מתקבצות הארה) שלהם ביסוד שלה, ומהארה

הגהות ומראה מקומות

(ת) שער המצות פרשת תרומה דף ל"ז ד"ה ובמקושר של שלמה, שם ריש פרשת בהעלותך, ע"ח ח"ב שער תקון הנוקבא פרק ז'.

מצד דיני חוטם דז"א, וירדו הדינים דצרעת, אש"ת שא"ת או ספח"ת, ר) דרך הפה, וסוד הנשים אלו, הם סוד ב' ימי ר"ה, בסוד הרת עולם, והם סוד ב' מנצפ"ך, ההתחתונה בסוד מנצפ"ך ושכ"ה ניצוצים, הם גימ' הר"ת עולם, והעליונה סוד הצלע, שזכה לה משה, והיא כלת משה, סוד נקודה פנימית, שמתלבשים זו בזו, בסוד רחל מסרה סימנים ללאה, אלא שאחותה עיקר, כשבא באהל לאה, וכשבא באהל רחל, היא עיקר, אבל אחר יהודה, ותקנא רחל באחותה, כי לא היתה נכללת באחותה כנ"ל, ונ"ל דזהו וסרה קנאת אפרים מעל יהודה, כי לעתיד תכלל א' בחברתה, בסוד ב' העצים והיו לאחדים, ולכן היה בקיעת המלכות, ושאל ודוד, ומיתת בני יהודה.

והנה בסוד סלע שחטא משה, שצוה הש"י ודברתם אל הסלע, כי לאה מקודם היתה פב"פ, בסוד הדיבור בברית הלשון, חזה העלמת הענין משלמה ע"ה, דרך גבר בעלמה, דרך גבר זה משה, והיה רוצה הש"י להעלות רחל שהיא הסלע אל צלע, בסוד דיבור במקום אחותה, ומשה לא עשה כן, בשביל אחותה לאה, כי תהיה אב"א באותו פעם, והיא (לאה) כלת משה, לזה ויך את הסלע, בסוד מט"ט, שהוא מטה אלקים, לבוש ליסוד עילאה, והיא (לאה)

מצות הדלקת נרות:

דע, כי המנורה היא סוד רחל, נוקבא דזעיר העומדת מאחוריו, ת) וז' נרות המנורה, הם ז' קצוות שלה, שהם גופא, מחסד עד המלכות

(ר) ע"ח ח"ב שער לאה ורחל פרק ז'.

(ש) זהר ח"ב דף צה, שער מאמרי רשב"י דף

ד' ט"א ד"ה דע כי הכלה.

זו יוצא ג"כ אל המלכות שבה, בסוד חותם בתוך חותם, כמבואר אצלינו. א) והנה כמו שה"ח שבזעיר, נקרא ה' אורות, ה"פ אור בפרשת בראשית, כן אלו הה"ג. הן ה' אורות שבנוקבא. רק של הזכר הם אורות היום והשמש, ושל הנוקבא הם אורות של לילה. והנה אלו הה"ג המתפשטים בנוקבא, הם אורות המאירים בז' נרות המנורה, כי הם שלהבת האש הגדולה המאירה ועולה.

וכבר בארתי לך ענין העלאת הגבורות איך הם, ב) כי הם דוגמת העלאת החסדים בזעיר, רק יש ביניהם הפרש, והוא, כי הזעיר הוא מכוסה עד החזה שלו ע"י יסוד הבינה אשר שם, ומן החזה ולמטה הוא נגלה, ואז ברדת החסדים דרך שם, נמצא ב' שלישים וב' חסדים שלמים מגולים, וב"ח ושליש א' מכוסים, ואותם החסדים המגולים להיות מגולים, הם יורדין במרוצה עד היסוד דזעיר, ומשם חוזרין לעלות עד ראש הזעיר, ומתפשטים בג' קוים של הזעיר עד הכתר שבו כנודע. ואמנם הנוקבא, ג"כ כשיוצאין הגבורות מזעיר לנוקבא להנתן בה, הנה הם עוברין דרך מחיצות הז"א, המפסקת בינו לבינה, כי היא עומדת מאחוריו, ואז כמו שבעת היות אלו הגבורות תוך הז"א, היו נתונים ומכוסים תוך הז"א עצמו, כך בצאת הארת אלו הגבורות דרך מחיצות גופא דז"א ליכנס אל הנוקבא, הם באים ג"כ דרך הארת דופני ז"א ומחיצותיו עמהם. ונמצא כי יוצאים הארת ה"ג אלו, עם הארת מחיצת גופא דז"א המלבשת אותם עמהם, וא"כ נמצא כי עד מקום שמגיע יסוד דז"א הנה כנגדו הוא מקום מכוסה בנוקבא, כי יוצא אור אותו לבוש של יסוד דדכורא, ומכסה ומלביש את הגבורות עד נגד המקום שהוא כלה ונפסק, והנה שיעור אורך יסוד דדכורא, הוא כנגדו מכוסה בנוקבא בכל הת"ת שלה, כנודע אצלינו בסדר

ציור הנוקבא שאחורי ז"א, ונמצא שלא יש גילוי לנוקבא רק ב"ג לבד שהן נ"ה שבה. וז"ס ההפרש שיש בה מן הז"א, כי הז"א יש לו ג"ח מגולים, ובנוקבא לא יש רק ב"ג לבד, וזהו כשיעור הג' עצמן.

גם יש הפרש הזה בענין המקום עצמו, כי בז"א נופלים החסדים ממקום גבוה מאד, שהוא מן החזה עד היסוד. אך בנוקבא כמעט אין ירידה ונפילה ניכרת בה, כי הלא מקום התחלת גלויים, הוא מסוף סיום הת"ת שלה, והנה יסוד שלה דבוק שם ממש בסיום הת"ת, ונמצא שלא יש כמלא נימא במקום ירידה ונפילה, הרי יש שינוים, וכבר בארנו לך, כי הגדלת החסדים הם עיקר, מחמת אורך מקום מרוצתם וירידתם, כנודע כי אם יפול אבן ממקום גבוה עשר אמות למטה בקרקע, יחזור אחר כך לעלות למעלה ב' אמות או ג', ואם יהיה הגובה עשרים אמה, יחזור האבן לעלות כפל כפלים, וזה פשוט כי כפי מדת הירידה, כך חזרת עליה אח"כ, ולכן שם בז"א שהיה מרחק גדול, היה יכולת בחסדים לעלות, והיה כח בהם להתגדל ולהתפשט בכל ג' קוים דז"א עד כתר שבו כנודע, אך בנוקבא שמקום הירידה הוא דבר מועט עד מאד, עד שכמעט אינו נכנס בגדר נפילה, ובפרט שחסר בה מדה אחת פחות שלישי כי בז"א הם ג"ח פחות שלישי מגולים, ובנוקבא הם ב"ג לבד, ונמצא שאין כח באלו גבורות לחזור ולעלות למעלה עד הכתר דנוקבא כדי להגדילה, ולכן אם היו עולים דרך כל הג' קוים, ומתפשט כחם בכל הג' קוים, לא היו יכולים לעלות עד הכתר רק עד ח"ב לבד, ולכן היה הענין הזה באופן שלא יעלו גבורות אלא דרך קו אמצעי לבד, ועי"ז יהיה כח לעלות עד הכתר שבה ולהגדילה, וטעם הדבר, למה אין אנו חוששין אלא על הכתר, ולא אל הב' קוים האחרים, הענין הוא, כי

הגהות ומראה מקומות

פרק ו'. שער הירח פרק ב'. שער ההקדמות דף קע"ה ד"ה דרוש ז'. תע"ס שיעור ט' מן אות נ"ט. שער המצות פרשת בהעלותך.

א) שער הכוונות ענין סוכות דרוש ו'.
ב) ע"ת ח"ב שער כ"ה: דרושי הצלם פ"ב מ"ב ושם בכללים כלל ב' וג' וי"ד. שער תקון הנוקבא

הלא כבר בארנו, כי בבי' קוין שלה יש ב' מוחין שמתפשטים בבי' הקוין ההם, אך בכתר לא יש שום מוח, ולכן מוכרח שיעלו הארת אלו הגבורות בכתר שלה כדי שיהיו בסוד המוחין בכתר עצמו, שאל"כ יהיה כתר שלה גרוע מחו"ב שלה, כמבואר אצלינו בחסדים דז"א עצמו העולים עד הכתר.

ונמצא עתה, כי כשהיו אלו הב"ג חוזרים ועולים מן היסוד, היו חוזרים ליכנס במקום שיוצאים ממש דרך קו אמצעי, והיו עולים עד הכתר שבה, ומגדלות אותו. וא"ת, אחר שהם חוזרות להתעלם בדרך שיצאו, אם כן הם חוזרים להתמעט כפי שהיה תחלה, ואיך הם מגדילים אותה. אך זה יובן, כמ"ש בענין עליות החסדים דז"א ג"כ, ואמרנו, כי הענין הוא, כי אחר שכבר נתגלו פעם א' אז האירו החסדים הארה גדולה ונתפשט הארתם ונתגלה מה שהיה תחלה מכונס בדוחק גדול, ולכן בעת שחזרת להכנס כבר שיעורה רב משהיה בתחלה, וכשנכנסת בתוכו ומתרחב יסוד דאמא, וגם החסדים פנימים המכוסים קונים הארה גדולה, ועי"כ הם מתגדלים, כי אין המקום יכול לסובלן וכן הענין כאן בנוקבא. גם יש תירוץ אחר שם בחסדים דז"א, והוא, כי כשחוזרים לעלות, אין חוזרים תוך היסוד כמו שהוא בנוקבא, אך הם חוזרים מחוץ לדופני היסוד דאמא, באותו חלל שיש בין יסוד דאמא לגופא ודופני ז"א, כנזכר בדרוש ופרוס ג) לכן עולים בבי' קוים האחרים, שאין שם מחיצות, ומאירים מבחוץ של נה"י דאמא המתפשטים שם כנדע, ואז זו הארה דחסדים מקיף מבחוץ לנה"י דאמא, והארת המוחין וחסדים עצמן שיש תוך נה"י דאמא, הם מכים ומאירים זה בזה, ואז ניתוסף הארתם מאד ונגדלה, ואמנם טעם זה, לא שייך אלא בז"א, לפי שעולים בכל הג' קוים.

אך בנוקבא שאינם עולים רק ממקום שבאו, לא שייך בו רק תירוץ הא'.

עתה נבאר כ"ז בסוד הדלקת נרות המנורה, ונאמר, כי הלא הורדת הגבורות ממעלה למטה עד יסוד דנוקבא, זה נקרא הארת הנרות, כמ"ש הכתוב יאירו שבעת הנרות, ועליות האורות וחזרתם ממטה למעלה בסוד הגדלה, נקרא העלאת הנרות, וזשרו"ל ד) המתן עד שתהא שלהבת עולה מאליה, והנה אהרן עשה יותר ממה שנצטוה והוא, כי הלא לא נצטוה שיהיו נוטים אל פני המנורה אלא בעת הורדתם, ושיכוין שאותם ה"ג מתחלת הארתם, יכוין שיהיו נוטים אל פני המנורה, אל קו אמצעי כנ"ל ולא יותר. אמנם הוא הוסיף על מה שנצטוה, כי המתין הוא בכוננתו, עד שהעלה נרותיה וחזרו לעלות למעלה, וזהו אל מול פני המנורה העלה, פי': כי המתין אפילו עד שעת העלאתו, שיהיו אל מול פני המנורה, שלא יכנסו אלא דרך קו האמצעי כנ"ל, ובוזה נמצא פשט הכתוב וסודו, כולו בדרך אחד ממש.

ונבאר ענין כוונת אהרן מה היתה, והוא, כי אע"פ שבעת ירידתם יהיו אל מול פני המנורה, עכ"ז בשעת חזרתם למעלה, אחר שכבר נתגלו ונתפרדו אחת מחברתה, הנה ודאי שיהיו עולין נפרדות זו מזו, זו לקו ימין, וזו לקו שמאל, ולכן המתין אהרן עד שעת חזרתם לעלות, אחר שכבר נתגלה, שאז יעלו דרך קו האמצעי דוקא, שהוא אל מול פני המנורה, ואז אחר שיכנסו שם משם ולהלאה אין צורך יותר, כי מעצמן עולים דרך קו אמצעי עד כתר שלה, אחר שעולים במקום מחיצות הם עולין דרך מישור, ואין חשש שינטו לכאן ולכאן.

והנה היות זה ע"י אהרן, כבר בארתי

הגהות ומראה מקומות

ס"ה. שער ההקדמות דף ש"ב ד"ה דרוש ב'. שער המצות פרשת בהעלותך ופרשת תצא. שער הפסוקים פרשת נשא ופרשת בהעלותך. תע"ס שיעור ט' מן אות ג"ט.

ג) שער הכונות ענין ערבית ליל שבת דף ס"ד ט"ב ד"ה ונבאר פי' מלות ופרוס.

ד) שבת כא. ע"ח ח"ב שער כ"ה: דרוש הצלם פ"כ. שער ל"ד: תקון הנקובא פ"ה. מבו"ש ש"ו ח"א

ארץ. כי ע"י חכמה תיקן ויסד ארץ העליונה
שהוא המלכות. (ו)

מצות העברת תער ללויים:

רישא דז"א כולו דינים, לכן בעי לגלחא
יתהון, כנזכר בויהי ר"י, הוא אמא, דמינה
דינין מתערין, עד הוד אתפשטא בז"א, ולוי
בסוד אמא, גבורות דז"א, שנאמר ועבד הלוי
הוא, ומפני שהוא דינים וכן לויים ג"י אלהים,
צוה להעביר תער על כל בשרם. (ז)

לך בענין חטא נדב ואביהוא ד) כי אהרן הוא
סוד יסוד ראבא שבתוך הז"א, שהוא ג"י ע"ב
קפ"ד, פנים ואחוריים דיסוד ראבא, הוא מכון
נגד קו אמצעי דנוקבא ממש בכיון, והוא
מאיר לקו אמצעי דרחל, והוא מקבץ אותן
גבורות באותו קו, ועולים דרך שם, באופן
כי לולי הארת יסוד אבא שהוא אהרן, לא
היו עולין דרך קו ההוא דוקא, ולכן נקרא
אהרן שושבינא דמטרוניתא, (ה) כי הוא הגורם
בנין מטרוניתא והארתה, וז"ס ה' בחכמה יסוד

פ ר ש ת

צריך לוי חלק ונחלה בא"י, והנה מציון
יוסף, שנחלק לב' שבטים, מנשה ואפרים,
ולכן הוצרך שלוי עצמו יתגלגל בא' מאלו,
ואמנם בראות משה דבר זה, ראה בדעתו
להיות יהושע תלמידו, שלא יכשל בדבר,
ולכן התפלל עליו, ואז נתעבר בו נשמת
לוי, וז"ס ויקרא משה וכו', לכן תמצא, כי
במטה מנשה כתיב למטה יוסף, ובמטה אפרים,
לא כתיב למטה יוסף, כי בגלגול לוי היה,
אך גלגול יוסף, היה במנשה.

ובזה תבין אמרו, שלח לך אנשנם, ואח"כ
למטה אבותיו תשלחו, אך הענין, כי כל
הי"א שבטים, היו בשליחות ישראל, וזהו
תשלחו, לשון רבים, אך נגד יהושע שהוא
גלגול לוי, שהוא משבטו של משה, שלחו
משה בעצמו במקומו, כי משה משבט לוי
היה, וזהו שלח לך, לשון יחיד, גם אמר לך
במקומך, ר"ל: בעבור שבט לוי, שלא שלחו
מרגל, ובמקום משה הלך יהושע בעבורו.

(א) הנה תמצא, שיש שנוי כאן לפרשת במדבר
כי שם כתיב ראשי אלפי ישראל המה, וכאן
כתיב ראשי בני ישראל הם, אך הענין
בהקדמת רז"ל, כי מ"ש יוסף במצרים מרגלים
אתם, רמז להם על דבר זה, כי אתם תהיו
מרגלים בכניסת הארץ, אך יהושע למטה
אפרים, לא היה ממרגלים, והנה הענין, כי
עתה בכניסת הארץ, רצה הקב"ה להתעבר
נפשות הי"ב שבטים, באלו הי"ב נשיאים,
כדי לחזק אותם שלא יחטאו, ועכ"ז לא הועיל
כאשר נבאר, ולז"א הש"י ויתורו את ארץ
כנען אשר אני נותן לבנ"י ישראל, בני
ישראל ממש, כי הם הי"ב שבטים, להם אני
נותן את הארץ עתה בסוד העיבור, שנתעברו
בסוד י"ב אלו, לכן שינה כאן באמרו ראשי
בני ישראל, ולא אמר אלפי, כי הלא אלו
בני ישראל עצמן, אותן הראשים שהם י"ב
שבטים עצמן. (ב)

אמנם לוי לא היה מרגל, כי הלא לא

הגהות ומראה מקומות

(ז) שער המצות פרשת קדושים ופרשת נשא,
ועיין בזהר ע"פ הסולם פרשת נשא אות קכ"ו בסולם
מאמר הנזיר.

(א) שער הפסוקים ריש פרשת שלח.

(ב) שער הגלגולים הקדמה ל"ו דף קכ"א ד"ה ועתה.

(ד) שער הפסוקים פרשת שמיני, לעיל פרשת
ויקרא.

(ה) זהר ח"א רסו, ח"ג ברע"מ כ, נג: ועיין שער

הפסוקים שמואל ב' דף ר"כ ד"ה ואמנם היות.

(ו) שער הפסוקים ריש ספר משלי.

אמנם כאשר הרעו מעשיהם, ובאו בכונה רעה, אז נסתלקו מהם אותן העיבורים, כדרך הנהוג בזה כנודע, כי אפילו נשמת אדם עצמו, מסתלק בעת שחוטא. ובוה תבין מ"ש, וילכו ויבאו אל משה, אחר שאמר וישבו מתור הארץ. אמנם מ"ש וילכו, חוזר על נשמות השבטים שהלכו להם, ונסתלקו בחטאם. ואז ויבואו אל משה וכו'.

הנהגה כלב, סוד גלגולו הוא אליעזר עבד אברהם, (ב) כי לכך זכה שנקרא בסוד ברוך, בא ברוך ה' ולא נסתלק ממנו עיבור יהודה. גם יהושע, לא נסתלק ממנו עיבור לוי. ולז"א, ויהושע ב"נ וכלב ב"י, חיו מן האנשים ההם וכו', כי אומרו מן האנשים ההם מיותר, אך הכוונה, כי שאר אנשים ההם מתו, אפילו בהליכתן לתור הארץ, שנסתלקו מהם עיבור השבטים, כנ"ל על וילכו ויבאו. אך אלו חיו מן האנשים, ר"ל שממש חיו, שלא נסתלקו מהם עיבור השבטים.

גם לז"א, ועבדי כלב עקב היתה רוח אחרת, פ"י: כי ניתוסף בו עיבור נשמת יהודה, ולא אירע לו כמו האחרים, כי אעפ"י שנתעברו בהם נסתלקו ולא הצליחו, אך זה היתה לו רוח אחרת ההוא, וימלא אחרי, שהושלם בו, ולא נסתלק ממנו כמו באחרים.

ואם תדקדק תמצא, כי ר"ת אשר שלה משה 'לתור את הארץ, הוא לאה, כי רצה לשלחם בסוד לאה, עלמא עילאה רחמים, הם לא רצו רק בסוד הדין שהיא רחל מלכות, לכן כתיב ויעלו עד ר'חב לבא 'חמת, ר"ת רחל. ובוה תבין, כי הם אמרו עמלק יושב בארץ וכו', על הים יעל יד 'הירדן, ר"ת הוי"ה, כי בוה ה' תתאה מלכות על ה', כי דינין מתגברין. לכן הכנענים היושבים בארץ, יתגברו על ישראל שהם מסוד ו'. אך כלב אמר, נעלה וירשנו אותה" כי" בס"ת הוי"ה, כי כל השם כולו סוד דינים גמורים, ה' על ו'

ה' על י', ובוה יתגברו על הכנענים. אמנם הם השיבו, כי לגבי הכנענים השם הוא ישר כסדר, ואמרו 'יושביה היא וכל העם, ר"ת הוי"ה. וזהו שבא כלב להשתטח על קבר אברהם, שהוא גלגול אליעזר עבד אברהם. ואח"כ אמר הקב"ה, אדרבא, הדבר הוא כמ"ש כלב, כי השם הוא הוי"ה, להתגבר על הכנענים, לכן ירש כלב את הארץ, וזהו שמה" וורע"ו יורישנה" העמלקי", ס"ת הה"י.

ויקרא משה להושע בן נון יהושע:

ארז"ל (ג) י"ה יושיעך מעצת מרגלים, לפי שהם היו יודעין, שיהושע עתיד להנחילם את הארץ, ולמלוך עליהם. לכן יחפוץ יהושע לומר היפך סברתם, כדי ליטול השררה. ואולי יתרגוהו ויתיעצו עליו, לכן התפלל עליו, ובוה תבין פסוק ויהס כלב וכו', משא"כ יהושע, אך הענין הוא, כי יהושע היו יכולין להשיבו, שכדי שיטול שררה, לכן הוא אומר היפך דבריהם, משא"כ כלב, לכן ויהס כלב, ולא יהושע.

סוד כלב ב"ן יפונה:

מ"כ קודם לזה, בלשון זה, כי כלאב בן דוד, גי' סוד יו"ד ה"ה ו"ו ה"ה. ואח"כ מ"כ, ז"ס כלב בן יפונה. ואפשר ששניהם גילגול א', דע, כי נשמת כלב שורשו מן אליעזר עבד אברהם, כי אליעזר יצא מקללת ארור כנען, כשאמר לו לבן בא ברוך ה', שאם לא קיימו כך למעלה, לא היה נכתב בתורה, ואז נכנס לכלל ברוך. לכן בשביל מעלה זו שא"ל בא ברוך ה', לזה נתגלגל בנבל הכרמלי, שאותיותן שוות, לכן ארז"ל, למנצח על מות לבן, שזכה לבן, שאמר עליו המזמור הזה, על מות לבן, וזהו נבל, לבן הוי נבל, וז"ש שנקרא כלב בן יפונה, (בן מי) שא"ל ואנכי פניתי הבית. וארז"ל (ד)

הגחות ומראה מקומות

(ג) סוטה לד: זהר ח"ג קנח:

(ד) סוטה יב. שער הסוטים חיי שרה סימן כ"ד

שער הגלגולים הקדמה לו.

(ב) שער הגלגולים הקדמה ל"ו. שער הסוטים

פרשת חיי שרה סימן כ"ד. פרשת שלה דף קע"ד

ס"א ד"ה והטעם לאלו.

אפשר שתתעלם עשיה ביצירה, ויצירה בבריאה, והיו מספרות הנפשות רוחא ברוחא. אמנם רוחא דרחל כבר יצאה, ולא נשאר בה רוחא דשדי בגוה להתקשר עמה. לכן נקברה בדרך, ויעקב מתעלם בבריאה עם לאה, ומספרים זה עם זה רוחא ברוחא.

ואחר שידעת סוד כלב, תבין סוד המרגלים ג"כ, שנאמר בכלב יען כי מלא אחרי ה'. והנה סוד המרגלים, היו י בני יעקב ממש, שנתעברו בהם. לז"א יוסף מרגלים אתם, ר"ל שהם עתידים להתלבש בסוד מרגלים. ולז"א בפרשת שלח, ראשי בני ישראל המה, ולא אמר ראשי אלפי בני. והנה כאשר חזרו וחשבו לדבר לה"ר, נאמר בהם מלה מיותרת וילכו ויבאו, והלא כבר נאמר וישבו מתוך הארץ מקץ ארבעים יום. אלא הענין שהנשמות של ה' שבטים שנתעברו בהם, הלכו להם, והם עצמן ויבאו. אך יהושע וכלב נשאר בהם העיבור, יהודה בכלב, ואפרים ביהושע. לכן נאמר ויהושע בן נון וכלב בן יפנה חיו מן האנשים ההם, פי': מאותן שהלכו, ולא מאותן שחזרו. וזהו ג"כ אמרו מן האנשים ההם, פי': בני יעקב בעצמם, ופי' חיו, שנשאר בהן נשמתן. ומפני שכלב היה סוד אליעזר, הוא סוד התעוררות החתן המשמש לחסדים, היינו אליעזר פירושה עזר לא"ל, שהוא חסד, והוא אברהם. הוא בחינת כלב, לכן בא להשתטח על קברי אבות, שעיקרם וראשיתם הוא אברהם. ומפני שהוא עיבור יהודה, נאמר בו יען כי מלא אחרי ה', כי יהודה הוא סוד אחוריים, הנתקנים מן ד' שביהודה, לשם הויה שבו, כי יהודה הוא ד' הויה. והנה גלגול, הוא בניהו בן יהודע, (ח) ונאמר בו, פגע בו יואש, הוא יואב, ש' נתחלף בב' בא"ת ב"ש, זכריה בן יהודע, ונהרג במצות המלך 'נבחראדן' בלאדן, ר"ת גי' כלב, שמעיה נפש, אבטליון רח.

שפינה מעצת מרגלים, כי ע"י ברכת לבן נתגלגל אליעזר בכלב, וכבנו הוא חשוב. וסוד כלב שם ב"ן דההי"ן, כי שם זה גי' כלב. יר"ד ה"ה ו"ו ה"ה. וסוד שם זה, ה"ס הוא רוחא דעייל בנוקבא, לעורר מ"ג. כמו שפי' בפרשת נח, דהא לית איתערותא במ"ג, עד דרוחא דדוכרא עייל בה, והיינו סוד ביאה ראשונה, שארז"ל, (ה) אין אשה מתעברת מביאה ראשונה. וסוד שם זה, מורה על המלכות, כאשר היא אב"א, כי היא מתפרשא בדוועין ושוקין דיליה דיליה, וע"כ השם הזה ד' וד', שהם ד' אותיות מצד הזכר, ד' מצד הנקבא, להראות דוועין ושוקין דיליה ודיליה, ועל סוד שם זה, נקרא בנימין, ב"ן ימי"ן. ועליו נאמר, ויהי בצאת נפשה וכו', כי שם זה מעורר מ"ג, והוא נקרא נפשה, ומפני כי שם זה מורה אחוריים, בהיות אב"א, והוא קרוב להאחו בו החיצונים, לכן קראו אמו בן אוני, אך אביו קרא לו בנימין, לקשרו בימין, היינו בסוד אנ"א שעולה ב"ן, בסוד מסי"ג שאנו אומרים בנפילת אפים, אליך ה' נפשי 'אשא 'אלהי ר"ת ב"ן.

ואגב אורחא, נפרש סוד ג"א, (ו) כי נופל למטה בסוד עשיה, כי בעמידה היה באצילות. וג' שמות אלו, הוא: יר"ד ה"י וא"ו ה"י, הוא סוד אמא עילאה, מקננא בכורסיא. ויר"ד ה"א וא"ו ה"א, ז"א, מקננא ביצירה. ויר"ד ה"ה ו"ו ה"ה, מלכות, מקנן בעשיה. והנה באמרו אליך ה' נפשי אשא, קושר עשיה ביצירה, ויצירה בבריאה, בסוד ג' שמות. ואח"כ בסוד המלכות דאצילות, בסוד שם ב"ן שבה, ואז הוא נעשה מ"ן. והנה בסוד בנימין שפירשתי, נבין למה לא נקברה רחל במערה. (ז) והענין, כי כל סוד קבורה, הוא סוד התעלמות במה שלמטה ממנו. והנה יעקב בסוד הקבורה, נתעלם ביצירה, ורחל בעשיה, ולאה בבריאה. והנה זה ירידה ליעקב, ואם לא היה מציאת הקודם, שילדה רחל את בנימין, ויהי בצאת נפשה כי מתה, כבר היה

הגהות ומראה מקומות

(ה) יבמות לה.

(ז) שער ההקמות דף שע"ו ד"ה טעם למה.

(ח) שער הפסוקים ח"י שרה דף ס"א ד"ה ודע

(ו) שער הכונות ח"א ענין נפילת אפים פרק ג'

והבן. שער הגלגולים הקדמה ל"ג—ל"ו.

ד'. פעי"ח שער נפילת אפים פרק ב'.

ח ט' תקוני ז"א

ועתה יגדל נא כח ה':

דע. כי ג' שמות הן, ע"ב, ס"ג, מ"ה. והם בז"א. ובכל שם מאלו, יש בו סוד: פשוט, ומלוי, ומלוי דמלוי, שהם מ"ב אתון כנודע. והנה מלוי דמלוי, הוא כ"ח אתון, בכ"א מהם. ואלו נקראים כ"ח אדני, כי מהם נמשך הכח אל המלכות. והנה אם תחבר ג' אלו, שהם ג"פ מ"ב, עולה קכ"ו. וכן אדני עולה קכ"ו: א, א"ד, אד"נ, אדני. יגדל נא כח אדני, ב' הידים ימין ושמאל, הם כ"ח פרקים, והם ה' אלהינו ה', וחילופם כוז"ו במוכס"ז כוז"י. וע"י העון, תשש כח"ו. וע"י מעשים טובים של תשובה, כח"ו מגדל ונותן כח.

כתיב בפרשה זו ט' תקוני דיקנא דז"א. אמנם ו' אינון, אך ט' איקרו, כנזכר בזוהר והם באופן זה: ארך, א', אפים, ב'. ורב חסד, ג. נושא עון, ד'. ופשע, ה'. ונקה, ו'. ואינון ג' אחרנין, שהם: לא ינקה, פוקד וכו', על שלשים וכו', הרי ג' בין כולם ט'. ואלו הם הט"ת שבז"א ומאירים מלמעלה, אל רחום וחנון, שהם מן הי"ג דרישא, שהם יה"ו שבשם העליון דז"א. וארך אפים ורב חסד, הם ג', מאירים בג'. ואמת נוצר חסד לאלפים, הרי ג', מאירין בב' דהכא. נושא עון ופשע, שהם

יה"ו שבשם דבתר כתפוי, שאינון מאירים כ"ב. וע"כ הן מאירים בב'. וה' עליונה שבשם עליון דז"א. וה' אחרונה דשם דבתר כתפוי, מאירים בונקה דהכא. וצריכים ב' ההי"ן, כדי להאיר בג"ת ולהמתיקם, מפני שהם דינים פוקד וכו'. וע"י אלו הג' הם י"ו, אלא שאלו נידחין שהם דינים, ושם העליון דז"א שמאיר כאן בב' תיקונים מהם, אין הארתן שזה לעליונים. אף שמאירים בהם. ולכן וא"ו ה"א אינון בז"א, ושמותם למעלה בא"א. אבל י"ה, יש בז"א כמו שיש בא"א. א"ל הראשון דז"א, מי א"ל כמוך, הוי הכא ג"כ א"ל ממש. וב' דז"א, הוא נושא עון, הוא יו"ד בז"א.

הכרת תכרת הנפש ההיא עונה בה:

ט קרי ביה עונה בחולם, מלשון ועונתה לא יגרע. ופירש הדבר, כי אותה הנשמה, אם היתה קדושה ולא חטאה, היתה מתחברת עם בת זוגה בג"ע, ומולדת נפש לגרים, כמ"ש בזוהר. י) אך נפש הוה שחטאה, חטא גדול שחייבים עליה כרת, נכרתה מבת זוגה, חלף מה שהיה ראוי להיות עונה בחולם לשון זוגה, עתה יהיה להיפך בבחינת עון וחטא, ותכרת מבת זוגה. וזה א' מאופני כרת, ואופן כרת זה לפעמים, למי שלא זכה להבנות, ולהיות לו בנים, כנזכר בסבא. כ)

ט ע מ י ה מ צ ו ת

מצות חלה:

מורי זללה"ה היה נוהג ליקח חלה חלק א' ממ"ח תמיד אף על פי שהולכת לשריפה.

הגהות ומראה מקומות

הלקוטים פרשת לך בפסוק וערל זכר. שם פרשת בא בפסוק ונכרתה הנפש ההיא. שם פרשת שלח פסוק זה. ג"ב זה מדרושים שמצאתי כתוב בחד מחבריא ר' אליה די וידאש.

י) פרשת שלח. שער הגלגולים הקדמה ל"ד.

כ) משפטים קו.

ח) שער מאמרי רשב"י זיע"א דף רצ"ה ט"ב ד"ה עוד דע. תע"ס שיעור י"ד מן אות רכ"ג עד סוף הספר. בלוח התשובות שיעור י"ד תשובה ס"א. ספר הלקוטים ריש פרשת שלח.

ט) שער המצות דף ה' דרוש על ענין הכרת. לעיל פרשת בא בפסוק ונכרתה הנפש ההיא. ספר

א'. וקב חדש וקב ישן שנשכו זה בזה, הם
בנע"ח וע"ש דבר נחמד. א)
מצות ציצית:
נתבאר בספר פע"ח חלק א'. ב)

היה נוהג ליקח חלה מאסקריטין וסופגנין,
(הואיל ותחלת בלילתו קשה) ואע"פ שאין
עליהם צורת הפת שאח"כ נעשה רכה היה
מחייבו בחלה, וענין מב' קבין לחלה, או מקב

פרשת קרח

ויקח קרח:

בקרבנו, כי כל דור המדבר, הם ת"ר אלף,
וכולם נצוצין תלויים במשה בשרשו, והוא
שורש כולם. וא"ל עתה קרח, כי הלא כבר
מתו כל אותו הדור, ע"י כמה וכמה מיתות
שבא עליהן, אך עתה ובתוכם ה', ולא אתה,
כמ"ש תחלה העם אשר אנכי בקרבנו. והשיב
משה, כי הזיפך הוא, ר"ב לכם בני לוי, כי
אתם בני לוי הם סוד הרב הנ"ל, ולא אני.
והענין, כי שלפי שראה קרח עתה, שנתנוצץ
בו גלגול קין, אמר א"כ אין אני משועבד לך.
ווי"ש, אל אלקי "הרוחות" לכל "בשר, ר"ת
הב"ל, פי': כי הנה אמת הוא, כי כל
נשמות הדור התוא, הם ניצוצים של משה
שנתגלגל מהבל, נמצא שהקב"ה יודע, כי הוא
אל אלהי הרוחות לכל בשר, שהם היותם
באים מסוד הבל. ואחר שלא חטא בזה רק
קרח לבד, א"כ האיש אחד יחטא, והלא הם
יודעים זה ומאמינים בו, כי כולם נכללו
בנשמתו. וז"ש בזאת תדעון כי לא מלבי,
כי הוא אנוס בדבר, ובע"כ הוא זה, כי הלא
כולכם חלק מחלקי, ואם בא אליכם רעה,
אני מצטער בו, כי גם בי פוגע פגם זה, אלא
שאני מוכרח לעשות זה שלא ברצוני, מחמת
רשתכם.

דע, כי כשתסיר הבל ממשה, ישאר קרח.
והענין, כי בהבל היה בו ל"ו נצוצים טובים,
וכל ש"ח רעים, רק במשה נתקנו כולם.
אמנם הש"ח רעות שהיו מתאחזים בהבל מצד
הרע, הנה הם סוד גלגול קרח, כי הוא גימ'
ש"ח, נמצא כי גם קרח עקרו מהבל. אמנם
כאשר נאמר פ' זו, שהוא עון ויקח קרח,
או נתעבר בו רוח קין מצד הרע, וז"ס ויקח
קרח, שארז"ל א) שלקח מקח רע לעצמו,
ואז נאבד מן העולם.

ויקהלו על משה ואהרן:

הנה אמרו ישראל, כי נשמתן היה משם
קל"ה, שהוא שם ע"ב ס"ג, ששניהן סוד ב)
דעתן של נשים קל"ה, וזהו ומדוע תתנשא
על קהל ה'. אך משה עצמו, אינו רק מן הא'
לבר, שהוא ע"ב בריבוע ומלוי אלפין, שהוא
ע"ב ק"ל, שהוא גימ' ר"ב. וז"ס רב לכם,
ר"ל: אתם מסוד הרב, וישראל מסוד קהל
ה', וא"כ מדוע תתנשא. וכבר ידעת מ"ש
בפרשת בהעלותך, על פסוק העם אשר אנכי

הגהות ומראה מקומות

א) סנהדרין קט: שער הפסוקים ריש פרשת קרח.
ספר הלקוטים ריש פרשת קרח.
ב) שבת לג: קדושין פ: שער הפסוקים פרשה
זו פסוק זה.

א) ספר המצות פרשת שלח. ע"ח ח"א שער י"ט:
אנ"ך פ"ג תע"ס שיעור י"א מן אות כ"ג.
ב) פע"ח שער הציצית. שער הכונות ח"א ענין
הציצית.

העיני האנשים תנקר:

פי, אפילו אם תסמא עיניהם של הכנענים, ויהיו כולם סומין, אפ"ה לא נעלה.

ונתתם עליהם קטרת:

הנה רז"ל אמרו, שהקטרת סם מות (זכר ונקבה) ניתן בתוכו (ד) יובן עפ"מ"ש רז"ל,

כי אמרו ונתתם עליהם, בנ' שקדם לו מ', ואחר נ' בא ס', הם ס"ם. ואח"כ אמר מורי, ונתתם במ', המ' לזכר, נ' לנוקבא, ר"ל מדכר ונוקבא.

דע, כי המעשר בסוד י' של הויה, ומעשר מן המעשר, בסוד י' של אדניי, הכל רמז בסוד יאהדונה"י.

ט ע מ י ה מ צ ו ת

סוד מצות תרומה:

נתבאר בספר נע"ח באר היטב. א)

מצות תרומה, ומעשר ראשון, ומעשר שני:

הזיתים הנעשים בבית לאכילה, חייבים במעשר. אך השחורים שמביאים הכותים לאכילה פטורים, שכבר נגמרו מלאכתם. השומשים החי חייב במעשר, כי גמר מלאכתו ע"י כותים הוא, כשעושין שמן. אך עתה נגמר ע"י ישראל, וחייב במעשר. ב)

הענבים הנזרעים דוקא ליינ ולא לאכילה, ונמצא גמר מלאכתן אינו אלא ביד ישראל, האוכל מהן חייב במעשר. גם התורמסין, כי מיתוקם גמר מלאכתן ע"י ישראל, וחייב במעשר. ג)

וזה סדר הוצאת תרומות ומעשרות מן היין בקצרה:

ד) מי שהיה לפניו מאה לטרות יין, יקח מהן

ג' לטרות, שהוא חלק א' מל"ג ושליש, וישימהו בכלי א', ויסמכהו ויקרבהו לחבית יין, ויאמר ליטרא מק' לטרות שבחבית הניתן בכלי זה, הרי הוא חולין. וב' ליטרין אחרים שבכלי זה, יהיה תרומה על הכל, ר"ל על ליטרא שלישית שבכלי זה ועל צ"ז ליטרין שבחבית. ואח"כ יאמר, וזו ליטרא א' שהיא חולין שבכלי זה, עם ט' ליטרין אחרות שבפי החבית. יהיה מעשר על כל מה שבחבית. וזו הליטרא שבכלי זה, יהיה תרומת מעשר על הט' ליטרין שבפי החבית, שקראתי להם שם מעשר. ואח"כ יאמר, וט' ליטרות אחרות שבצפונה של החבית, או בשוליה כפי מה שירצה לומר, הרי הם מעשר עני, ואם הוא שנת מעשר שני, יאמר הרי הם מעשר שני, ויהיו הט' ליטרין של מעשר שני וחומשו שנוסף עליהם, מחוללים על פרוטה א'. ואח"כ, אותן הג' ליטרין תרומה ותרומת מעשר, ישליכם בקרן זוית א' שיבלעו בקרקע, ואתו הפרוטה צריך שתהיה על צורת מטבע, וישליכהו לים הגדול. ומה שנהגו להפקיר נכסיו ולחזור ולזכות בהם במעשר עני, זה אינו מועיל, כיון שאין שם מי שיכול לזכות מן ההפקר, אין זה הפקר, אבל אם יש שם אדם אחד, והוא יפקיר נכסיו ויזכה במעשר עני ההוא, ואח"כ

הנהות ומראה מקומות

- א) ספר הלכות פירש זה פסוק זה.
 ב) ספר הלכות פירש זה פסוק זה.
 ג) ספר הלכות פירש זה פסוק זה.
 ד) ספר הלכות פירש זה פסוק זה.
 א) ספר הלכות פירש זה פסוק זה.
 ב) ספר הלכות פירש זה פסוק זה.
 ג) ספר הלכות פירש זה פסוק זה.
 ד) ספר הלכות פירש זה פסוק זה.

- א) ספר הלכות פירש זה פסוק זה.
 ב) ספר הלכות פירש זה פסוק זה.
 ג) ספר הלכות פירש זה פסוק זה.
 ד) ספר הלכות פירש זה פסוק זה.
 א) ספר הלכות פירש זה פסוק זה.
 ב) ספר הלכות פירש זה פסוק זה.
 ג) ספר הלכות פירש זה פסוק זה.
 ד) ספר הלכות פירש זה פסוק זה.

משם. אך ענין המעשר ראשון, סוד חזרת אור רחל, שהיא בסוד ארץ ישראל, ושרשה לוי, הג' שבדעת ז"א, ששם שרשה. ולכן הוא א' מעשרה, כי הנוקבא נקודה א' מי' הנקודות שיצאו, אך ענין המעשר שני לאה, סוד חזרת אורה למקומה בבינה, מלכות דאמא, שלא יתאחוזו בה החיצונים, ולכן נאכל בירושלים מקום לאה, סוד ל"מ דצלם, שהמ' ההיא נקראת ירושלים של מעלה, כי ציון הוא רחל, אך ירושלים היא לאה, העומדת בל"מ דצלם, כנזכר אצלינו בשער קין והבל בסוף דע"ח. ה)

יחזיר ויתן אותו לבעליו במתנה, שפיר דמי. גם הפודה מעשר שני על מעט קמח וכיוצא בזה אסור. לפי שאין מחללין פירות על פירות. ואמנם הכוונה של תרומה, בסוד לאה ורחל, שהם תרי ממאה, כי הם ב' ההי"ן, כל א' כלולה מי' הרי ק' ואנו נותנים התרומה, להחזיר הק' לשרשם, כדי שלא יתאחוזו בהם החיצונים, אל החסד העליון שהוא כהן. ואמנם שורש הק', בסוד בינה המתפשט בהם, שהם ס"ג ול"ז, הס"ג בלאה, חל"ז ברחל, והם גי' ק'. ומחזירו לכהן החסד, שלא ינקו הקליפות

פ ר ש ת ח ק ת

ויקחו אליך פרה אדומה:

משם הרב

סוד הבאר בזכות מו"ם:

כי הבאר בחינת רחל, ומשה יסוד אבא, ואין לו זווג עם רחל, (ב) כי היא א' מן הי"ד נקודות, ואז היה זיווג עם בחינה אחרת, בסוד דור המדבר, ורחל עדיין לא נתקנה, פב"פ. ומרים היתה בחינת רחל, לכן הבאר בא בזכותה. והנה פרה אדומה, לתקן רחל, שהוא ה"ג, ב' דמנצפ"ך מן הכפולים כנודע. ואחר שנעשה דין בפרה, נעשה במרים, לכן סמוכה מיתת מרים לפרה אדומה. ואחר התיקון הזה נאמר, להוציא מים מן הסלע. ואם היה מוציא מים כדבר ה', היו עושין זווג פב"פ עם רחל. וכיון שהכה בסלע, לא נעשה זווג, אלא חזרת פב"פ לבד, וע"כ לא נכנס לא"י שהוא רחל, וע"כ לא נאמר או ישיר משה וכו', רק או ישיר ישראל, מפני שהוא פגם בה שלא נעשה זיווג, אלא ישראל דהיינו ז"א.

הנה על סודות הפרה, אמר שלמה המלך ע"ה, אמרתי אחכמה היא רחוקה ממני, כמארז"ל. ת) דע כי סוד פרה אדומה, הוא בהיות מלכות מקבלת אחורי שמות הקדושים, ולא הפנים. לכן היא אדומה, בסוד הדינים. ואחר ע"ב: טה"ג, ד"ט, הט"ה, ד"ט, גי' ס"ב אחורי ס"ג: טה"ג, ד"ט, הא"ה, ד"ט, גי' נ"ד. אחורי מ"ה: טה"ג, ד"א, הא"ה, ד"א, גי' ל"ח. ואחורי ב"ן: טה"ג, ד"ד, ה"ה, ד"ד, גי' מ"ג. ואחורי ד' הוי"ה פשוטה: ט"ד ה"ד, הכל גי' פרה, וו"ש, אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני, שבאה כולה סוד אחוריים. וכשם שצרופה מה' מדות אחוריים כנ"ל, כך נקבצו בה ה' מדות: פרה, אדומה, תמימה, אשר אין בה מום, אשר לא עלה. גם דע, שפרה אדומה מטהרת טמאים מצד הרחמים, ומצד השמות פנים ואחוריים הללו: ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, קפ"ד קס"ו קיל קד"ם, גי' פרה אדומה תמימה. א)

חגהות ומראת מקומות

הנ"ל גי' תרכ"ד תסיר אחוריים הפשוטים שהם ד' ע"ב ישאר גימטריא פרה אדומה עם הכולל. (ב) שער הפסוקים פרשת שמות מן דף קי"א ט"ב ד"ה ונבאר עתה דרוש גדול. ע"ח ח"ב שער ל"ב: הארת המוחין בפסוקים א'—ה'. ספר הלכות פרשה זו ד"ה הבאר בא בזכות מרים.

ה) שער המצות פרשת שופטים דף קט"ז ד"ה ים בחי' אלו. ת) מדרש רבה במדבר י"ט גי'. ספר הלכות ריש פרשת חקת ד"ה עוד דע. א) נכתב בתקוני השגיאות צ"ל ומצד השמות אחוריים הללו כו' גי' פרה אדומה (ור"ל דהאחוריים

ישר להעלותה ולהגדילה בפרצוף שלם, וזהו עלי באר ענו לה, שתעלה ותתגדל.

ב) ענין הסלע שהכה משה:

כבר בארנו במקומו, שהסלע הוא רחל, לכן לא ניתן הסלע לדור המדבר, אלא לדור העתידין ליכנופ לא"י, ע"ש בסוד דור המדבר, ושם ביארנו, כי כוונת משה להחזיר רחל פב"ט עם ז"א, אפילו בזמן שדור המדבר קיים, וגם שם ביארנו, ענין סוד מטה משה, בזה תבין כוונת משה שהכה את הסלע במטה, שהיה רוצה שאלו האורות דאבא, היוצאין בסוד המטה דרך פנים ז"א, יחזרו אל האחור לרחל, ויתקנו שם את רחל פרצוף גמור, על ידי אותן האורות של האחור על ידי המטה, וזהו הכאת המטה, כענין אדם המכה במטהו על דבר א', כי הלא דוחה אותה אל אחור, כן היה מכה עם מטה נגד ז"א, שיחזרו האורות אל רחל העומדת באחור, הנקרא סלע, כי סלע גימ' קס"א, הוא אהיה דיודין שהיא רחל, שכל עצמותיה הוא מן יסוד הבינה שהיא קס"א, וחטא בזה, כי לא היה אפשר לקבל אותן האורות ע"י אותן הכאות אל האחור, רק שתחלה תהא הסלע פב"ט, ואז בלתי הכאה תקבל אותן האורות, אך משה חשב שע"י הכאות היה אפשר להאיר בה, אף בהיותה אב"א, וטעה בזה, כי לא היה אפשר לעשות כך, עד שתחזור פב"ט.

ענין חטא מרע"ה שחטא בסלע, הוא ממש חטא אדה"ר, שנזדווג קודם שבת, וגרם להזדווג יסוד דקטנות עם השכינה, שמכונה בסוד נחש, ע"י בכונות הפסח, ג) זה ענין חטא שבא נחש על חוה, וכן הוא הענין בהכאת הסלע ממש שהוא רחל, במטה שהוא

יסוד דקטנות, וכתוב דרך נחש עלי צור, שהוא ביסודות דקטנות דיו"ן, ולא כתיב דרך נחש עלי סלע, שהוא בגדלות הנוקבא, לכן הכה ב"פ, בסוד אין האשה מתעברת מביאה ראשונה, והנה ארו"ל מג"ש דויוזבו המים, שטפטף דם בסוד דם בתולים, ובשניה יצא מים רבים בסוד זרע מאדם, ובא חטא הדם מצד מטהו, הנהפך לנחש, והוא סיבת יציאת הדם, כי שד"י ד"ם גימ' נחש, לכן נגרש אדה"ר מג"ע, בסוד אל אשה בנדת טומאתה לא תקרב, ודע, כי סל"ע גי' ע"ץ הדעת טוב ורע, וסלע גימטריא הו"ה, בהכאת: יפ"ה, הפ"ו, ופ"ה, הפ"י, גימטריא ק"ס.

את והב בסופה:

(גי' קנ"א) הנה הכתוב אומר ה' אלהיך אל קנא, פי' הדבר: כי ב' שמות אלו אדני אלהי"ם, גימ' קנ"א, וזהו ה' אלהיך אל קנא, וזהו רומז כאן במלת סופה, פ"ו ה"ס, הם סוד ש"ך דינים: ל"ב אלקים, וס"ה הם סוד פ"ר דינים, הרי כללות כל דינים.

עלי באר ענו לה:

כבר הודעתך, איך ע"י ג' שמות מ"ב, עולה מלכות, והם: מ"ב דע"ב וס"ג ומ"ה, וג' מ"ב גי' קכ"ו, כמנין אדני בריבוע, וז"ס עלי באר ענו לה, ר"ל כי ע"י ג' מ"ב אלה, שהם גימ' ענ"ו, שמהן תוכל הבאר לעלות, וזהו עלי באר ענו לה.

באר חפרוה שרים:

דע, כי הלא המלכות בהיותה אב"א עם ז"א, הנה הראש שלה מן חצי ת"ת דז"א.

הנהרות ומראה מקומות

הפרשה מאמר ארוך בסולם מאמר נחש עלי צור, ג) שער הכונות דרושי ספירת העומר דרוש י"ב, ד) יבמות לה, ה) ילקוט תהלים מזמור ע"ח.

ב) שער הפסוקים פרשת שמות דף קכ"ד ט"א ד"ה והנה בזה תבין, שם פרשת חקת, ע"ח ח"ב שער ל"ב: הארת אמוחין סרק ו' וז', ועיין בז"ח פרשת בשלח מדרש הנעלם מן אות י"א עד סוף

נמצא כי סיום הת"ת דו"א שהוא פי האמה, מכנו נעשה כנגדו סוד הפה שלה, בסיום האמה. והנה כאשר חזרה להיות פב"פ, נבנית ע"י או"א, בסוד ויבן ה' אלהים את הצלע. והנה או"א העליונה עד שיעור קומת הזכר פב"פ, נמצא שמה שבתחלה היה ראש שלה אב"א, עתה נתגדלה בחזרת פב"פ, ונעשה סיום הגוף שלה כשלו נמצא הרחם שלה עם היסוד שלו שזה בשה, והנה מה שהיה תחלה סוד הפה, הוא חוזר להיות עתה פי הרחם שלה, לכן תמצא כמה פעמים בתורה תשמשי בלשון אכילה, בסוד אכלו רעים, גם אכלה ומחתה פיה. וסוד הענין שקרא לתשמשי אכילה לסוד הנ"ל. (ו)

אמנם ענין הפסוק עצמו, נבאר, והוא סוד נחש שבא על חוה, וכמ"ש בסוד הנזכר באדרא, (ז) דעתיק יומין יתיב על כורסיא, והוא סוד שם אלהים, היורד עד הקליפות, ונכללין זה בזה, עד שנכנסו אל נקודת ציון שבה, בסוד הגבורות אשר שם, ואז כביכול, מחמת אותן חכללות כל אלקים ביחד, לזה רמזו בא נחש על חוה, באופן כי מה שהיה תחלה משמש בסוד הנתיב העליון, הנקרא פלא, הנה יונקת מן הנתיב החיצון של אלקים, הנקרא פלא ג"כ. וזהו ר"ת "לא פעלתי אוון, כי אומרת לא פעלתי און מסוד הקליפות, רק מן פלא נתיב העליון. (ח)

ונחזור לענין, כי ג"כ במשנה קרא אל

התשמשי דיבור, (ט) כמ"ש ראוה מדברת וכו'. אמנם נמצא, כי אותו החפירה שלה, שהיא נקודת הרחם שבה, נעשה לה מן הפה שלה בתחלה, וזה נעשה בה ע"י או"א, שהעליונה, ובוה חזר הפה בבחינת רחם. וז"ש בזוהר בפסוק באר חפרוה שרים, דא או"א. (י) אמנם כ"ז סוד חפירה לכו, אמנם עדיין צריך לסוד המ"נ אשר תוך חפירה ההיא, וזהו נקרא כריה. אמנם זה נעשה ע"י ב' הידים של הבינה, שהוא חו"ג שלה, שבהם י' אצבעות, והם סוד ה' אותיות מנצפ"ך כפולות, והם ירדו למטה ונעשו בסוד מ"ן, כמבואר בסוד פסוק ונתתם חמישית לפרעה, (כ) וז"ש כרה נדיבי העם, אינון חו"ג. והנה אחר כ"ז התיקון, אזי נכנסו נה"י דו"א במוחין אליה, וז"ש במחוקק שהוא יסוד, במשענותם שהם נו"ה. אמנם לז"א הפסוק תחלה, עלי באר ענו לה, פי': אתה הבאר, ראוי לך שתעלה מ"ן, וזהו עלי באר ענו לה ס"ת רי"ו, והטעם, כי הלא כבר נתקנת בסוד באר חפרוה שרים, וא"כ עלי באר ענו לה.

"באר חפרוה שרים" כרוה. ר"ת בחש"ך, כי הנה ענין חפירת הבאר, הוא מלכות בסוד נקודת ציון, רחם דאתתא. וכבר בארנו לך, כי שם הוא מקום ה"ג מנצפ"ך, והוא סוד החשך, ונלעד"ת, כי לכך נרמז בר"ת באר חפרוה שרים כרה נדיבי העם, כי ר"ת גי' שכינה.

הגהות ומראה מקומות

(י) זהר ח"ג פרשת וילך רפו.
 (כ) שער הפסוקים פרשת ויגש דף צ"ז ט"א ד"ה והיה כתבואת. ע"ה ח"ב שער הנסירה פרק ב'. שער הארת המוחין פרק ז'. שער הכונות ח"א דף קט"ז ט"א ד"ה ואומרו. שם ענין דרושי הלילה דרוש י'. לעיל פרשת ויגש. שער רוח הקודש דף קי"ד יחוד ד'.

(ו) ספר הלקוטים פרשה זו ד"ה עוד אז ישיר ישראל.
 (ז) אדרא רבא זהר ח"ג דף קכ"ח: שער מאמרי רשב"י זיע"א דף ק"צ ט"ב ד"ה שם בודף קכ"ח.
 (ח) שער מאמרי רשב"י זיע"א בפירוש האדר"ר דף קצ"ג סוף ט"ב ד"ה גם זהו סוד.
 (ט) כתובות יג. נ"ב אבל מסקנת הגמרא אינו כן.

ט ע מ י ה מ צ ו ת

מצות פרה אדומה:

הנה פרה אדומה, היא בנוקבא דנוגה, הנקראת פרה סוררה, ולכן היא מטהרת הטמאים ומטמא הטהורים, בסוד בחינת טוב ורע, והנה אותיות מנצפ"ך, הם ה' גבורות והם גי' פה, ועם ה' אותיות הם בגי' פרה, או, לפי שיוורדים במלכות הנקראת ה', והיא אדומה, כי נמשכה מהבינה שהיא אדומה, ולכן אדמה גי' נ', כי הם ג' שערי בינה, שהם דינין מתערין מינה, ואמנם בהיותם בפנים הם תמימה אשר אין בה מום, אך כשיוצאים אל הקליפה, אז נגלה שורש זהמת הדינים, והנה דינים אלו גרמו לה, מה שלא היו פב"פ, ולכן היה סוד אלו המלכים בארץ אדום, כחות הדין, וזה אשר לא עלה עליה עול, כנוכר בזוהר, שהוא היסוד המקבל ק' ברכאין, גי' ע"ל, ווי' הוא ת"ת, והכוונה, כי עדיין לא נתחברו זר"ג, ולכן יצאו דינים אלו.

ואמנם הוציאוה לחוץ, פירושו: כי שם התפשטות דינים אלו לחוץ להיכל, שהוא (מלכות) חוץ למחנה שכינה, או יש בה זוהמא, ואז ושחט אותה, ללבן ולצרף אותה הזוהמא, ע"י האש הקשה, ולכן ושרף את הפרה, ואמנם אחר ששורפה, אז נשאר ממנה סוד הקדושה, שהוא חלק א' מחמשה, והוא סוד המלכות הנקראת ה', שהיא חומש הדינים, לכן אז תקרא אפר, כי פ"ר גבורות הם כלולים בא' לבר, ומה שהייתה פרה בה', תהיה אפר בא', ע"כ עיינתי חיים. א)

ואסף איש טהור:

הוא סוד החוטם דועיר, שבו מתאספים ה"ג, והוא איש טהור, הנז' (בפרשת תזריע קס"ה) ולכן נאמר בו יטמא עד הערב, כי נגדו יש קליפה, אבל אחר שבחוטם נעשה אפר, אז מתעלה לחוטם הבינה בסוד רוח, וז"ס מי אסף רוח בחפניו.

פ ר ש ת ב ל ק

כלחוד השור את ירק השדה:

כי הנה שור מועד, זה מכח הקליפות עשו, והוא שור שחור הנזכר בדרז"ל, א) והוא לחוד את יר"ק (קר"י) השדה, הן הנשמות היוצאים מזיווג עליון, מהשדה אשר ברכו ה', לכן אמר השדה בה' הידוע, גם רמזו בהשדה גימ' שד"י, רומזו לצדיק יסוד, דאקרי נשמת כל חי, דמתמן פרחין כל נשמתין.

ענין בלק ובלעם: ב)

דע, כי הנה סוד בלק, הוא מסוד ק"ו, כי הוא מבני בניו של יתרו, ובלעם, הוא מסוד הבל, כמ"ש על פסוק ולא קם נביא, כי צד הרע של הבל, הוא בבלעם, וזהו הנאמר במשה ותרא אותו כי טוב הוא, ר"ל כי עתה במשה נתקן הבל ונצרף, ובא הטוב במשה, והרע בבלעם. (ו"ש וירא אליו בלכת אש, כי בת' שנה

הגהות ומראה מקומות

ב) שער הפסוקים פרשת ויצא דף ע"ט ט"ב ד"ה ובפרט מה. שם ריש פרשת בלק, שער מאמרי רשב"י זיע"א פרשת בלק דף רכ"ז טור ב'. ספר הלקוטים פרשת בלק בפסוק תמות נפשי מות ישרים. שער הגלגולים הקדמה כ"ב.

א) שער המצות פרשת חקת. ספר הלקוטים ריש פרשה זו.
ב) שער המצות סוף פרשת חקת. ספר הלקוטים פרשה זו פסוק זה.
א) ברכות לג.

בשניהם יוצא הבל, והוא סוד ויחר אף ה' במ וילך, וסוד ואש מפיו תאכל. ומן אלו הדינין סוד הבל, כי הוא הבל היוצא משם, לכן נאמר בשגם הוא בשר, והיו ימיו ק"ך שנה. כי סוד אותיות מ"פ, גי' ק"כ, לכן משה העולה גי' בשגם, חי ק"כ שנה.

אמנם סוד ההבל הזה היוצא מזה הפה העליון, הוא הבל מקיף, כי אחר שיצא מן הפה, אז מקיף את הגוף, ולכן מתלבשים בו נביאי מהימני. ולהיות בלעם מן הבל, לכן אין כחו אלא בפיו.

אמנם אותיות נצ"ך, הם בנרוע וידין ואצבעות, הן זרוע, כי הוא דוגמת נ'. ד' הוא הכף של יד ממש. וצ"י הוא באצבעות. ו' והנה כל אלו הגי', הם בקיף, כי גי' אותיות אלו גימי קיף. וכולן הם סתומים בלתי הבל כלל, וכולם נכללים בידיים. ולכן בלק, לא היה לו סוד הפה, רק סוד הידיים, לכן וקסמים בידם כתיב. ולכן כשראה שלא הועיל דבריו אלו עם בלעם, לכן ויספוק כפיו, והבן זה, כי דאג שאין לו רק כח מן הכפות הסתומים. אך בלעם אשר כחו בפיו, מן הבל הפה, לא רצה, לכן א"ל בלק ברח לך אל מקומך, פי': כי ז"ס ההבל שהוא אור המקיף, הנה הוא מצד התוא רישא דל"א שהוא מקיף הכל, ומשם הולך אל הפה, וחוזר לצאת משם להקיף לתתא, וכשראה שאינו רוצה לקלל בפה, אז א"ל ברח לך אל מקומך, ר"ל שיחזור ויתעלם אל מקומו בהאי רישא דל"א. וז"ש באיד"ז על האי רישא דל"א, וע"ד איקרי ברח לך אל מקומך.

והנה בלק היה רוצה, שבלעם יקללם בסודו, שהוא סוד ההבל המקיף, שהוא שם אהיה, לכן נרמו ב"פ שם אהיה בהיפך, בדברי בלק אל בלעם, א' ר"ת "השור" את "ירק

דגלות מצרים, נתקן ל"ב דהבל, וז"פ ישפוט תבל בצדק, כי בת' שנה נתקן ב"ל דהבל, וחזרו לצדק, ולא נשאר כ"א ה' דהבל שהוא משה, הנעלה אותם ממצרים, שכן היה הוא הגואל, עם היות אהרן הגדול. (ב) לכן היו שקולין, זה בישראל, וזה באומות. (ג) וז"ס הנרמו בפסוק, הנה ילדה מלכה גם היא וכו', כי ר"ת של "היא" בניים "לנחור הבל, כי הרע של הבל, נתגלגל בלבן בן נחור, וכבר הודעתיו, כי לבן גלגול בלעם, וכמ"ש לקמן פרשה זו.

אמנם גם בלק, יש בו קצת (אותיות) רע מן הבל, ולכן יש בו ב' אותיות מן הבל, שהם ב"ל, ובלעם יש בו ג"כ ב' אותיות אלו, גם בלעם, מעורב בו עם הרע של קיף, כי כבר ידעת, כי אותיות עמלק, רמוזים גי' אותיות ראשונות בבלעם, ואות קי' בבלק. וזהו עמלק הרע של קיף, וז"ש ויסר קני מתוך עמלק, כי הטוב שבעמלק הלך בקני, והבן זה, הרי שבלק ובלעם, שניהם כלולים מן הרע של קיף והבל, רק שעיקר בלק מן קיף, ועיקר בלעם מן הבל. והנה בישראל היו ב' מינים, פי': כי ישראל עצמו, הם סוד כללות משה, הבא מן הבל. אמנם הע"ר, הם מקיף, וכנגד ב' אלו, אמר ויגר מואב מפני העם, ויקץ מואב מפני בני ישראל. (וכבר ידעת צרופי אהי"ה והוי"ה שהם בבריאה, ומשם רצה לקללם, כי עד שם מגיעין שליטות החצונים). (ד) וכבר הודעתיו, כי לעולם יש סוד אור פנימי ומקיף, והמקיף גדול מן הפנימי, והוא בסוד שם אהי"ה, והפנימי הוא שם הוי"ה וגם ידעת, כי אותיות מנצפ"ך הם ה"ג, והם כלולים בקיף והבל. לז"א באדרא, (ה) בעי למיחמי אי אתבסמו דינין, ונפקו קיף והבל וכו'.

והנה סוד מ' ופ', הם חוטמא ופומא, כי

הגהות ומראה מקומות

(ו) עיין באד"ר זהר ח"ג דף קלז: (ע"ח שער פרקי הצלם פרק ה'). ע"ח ח"ב שער דרושי הצלם פרק ב' מ"ק. שער מאמרי רשב"י זיע"א דף רצ"ו ט"א ד"ה שם ע"ב שורה כ"ד : ספר הלכות בראשית בפסוק אלה תולדות השמים והארץ. מבוי"ש ש"ג ח"ב פרק י"ז.

(ב) גי' כל המוסגר לא מצאתי בכ"י (דפו"י).
 (ג) מד"ר נשא פרשה י"ד בפסוק ובבא משה. ספרי כרשת בהעלותך. ועיין במדרש תנחומא ריש פרשת בלק. זהר ח"א י. ח"ב כא: ח"ג קצנ: תנוד"א זוטא פי".
 (ד) גי' כל המוסגר לא מצאתי בכתי"י (דפו"י).
 (ה) זהר ח"ג דף קמב.

כמו שמשה מן הדעת העליון דיסוד אבא שבתוך הז"א, כן הוא בלעם ממש, לכן היה אומר ויודע דעת עליון, כי לגי ששורשו משם, לכן היה יודע דעת עליון. (מ) וסוד הדבר הוא, כי הלא כבר ביארנו, כי משה היא גלגול שת והבל, אמנם לא נתקן לגמרי, עד פעם הג' שנקרא משה. (נ) וז"ש ותר א אותו כי טוב, פי הענין, כי הוא טוב בלא רע עמו, אבל בתחלה לא נתקן לגמרי, רק אות ראשונה מש"ת, שהוא ש' דמשה, ואת ראשונה דהבל, והוא אות ה' דמשה. נשאר אות ת' מן ש"ת, וב"ל מן הבל שלא נתקנו, והם אותיות לב"ת. אמנם בסנה נתקן לגמרי, לכן כתיב וירא מלאך ה' אליו בלב"ת אש, וכבר ידעת, כי כל אותיות אלו, מורות על בחינת הניצוצות של הנשמות. וכפי הניצוצות של הנשמות המתוקנות, כך יש בו אותיות מתוקנים, ושאר אותיות חסרים ממנו. אמנם אז נתבררו לגמרי, ויצאה ממנו הקליפה שהוא סוד בלעם, הקליפה האחוזה באותן הנשמות.

ולחיות אותו הקליפה מן המקום ההוא ממש, כנודע כי גם את זה לעומת זה עשה אלהים, וכפי שרש הנשמה בטהרה, יש כנגדה בטומאה. וכשיש ח"י פגם בעוה"ר בעולם, ונמסרת אותה הנשמה ביד החיצונים, הוא באותו מקום הנגדי לו בקליפה, ולכן הקליפה שאחזה בהבל הוא נגדי לו בטומאה, והוא בלעם.

האמנם כבר ביארנו, כי כסף אחר שזקק ונצרף ע"י העופרת שהוא הקליפה, הנה בהכרח נשאר איזה ניצוצות של כסף תוך העופרת. אמנם בלעם, היה עמו כמה ניצוצין של קדושה

"השדה ב' ס"ת לכה" נא" קבה" ליי". אך בלעם היה רוצה לקללם בסוד קין, שהוא הפנימי, שהוא שם הויה, לכן נרמזו בהיפך בדברי בלעם ג"פ, בס"ת לינר" פה" הלילה" השיבותי". ב' לכה" קבה" ליי" אותו". ג' טובה" אר" רעה" מלבי".

והנה תבין בזה, מ"ש זה שלש רגלים, וארו"ל (ז) שביקש לעקור ג' רגלים מישראל. והענין, כי סוד הבל היוצא מפה דעתיקא, הנה ביה אתרחיצו אבהתנא להתלבשא ביה, (ח) ועתה כשרצה לקלל את ישראל ע"י שם זה נמצא שהיה עוקר ג' רגלים, שהם ג' אבות. (ט) גם תבין הענין, כי כבר ידעת, כי ה"ג אלו, הם רומזין ג"כ בה' אותיות אלהים, וכבר ידעת, מ"ש על פסוק אלה אוכרה ואשפכה עלי נפשי, כי סוד אלה שהיה מעלים למעלה בג' רגלים, (י) וסוד אלה, הם ג' דינים, של ג' אותיות קין, כמ"ש בענין העגל. ולהיות כי בלעם הוא לבן עצמו, ובלבן כתיב אם תעבור עלי הגל הזה, ולכן כיון שעבר את הגל, כמארו"ל (כ) על ותלחץ את רגלו וכר, לכן לא האריך ימים רק עד ג"ל שנה, כמשארו"ל על אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם, שנמצא כתוב בספרא דבלעם. ולהיות כי סוד זה ההבל עתידים אבהתנא להתלבשא ביה, לכן נזכר בר"ת שוב "אל" בלק" וכה"ת דבר, ר"ת אבות. ולהיות כי בלעם מן הבל, לז"א "הנה" ברך" לקחתי, ר"ת הבל.

ענין בלק ובלעם:

דע, כי כבר ביארנו מארו"ל, ולא קם עוד נביא כמשה וכר, אבל בא"ה קם. (ל) הענין הוא,

הגהות ומראה מקומות

(ל) לעיל ציון ג'.
(מ) שער הפסוקים ריש פרשת בלק, שער מאמרי רשב"י זיע"א פרשת בלק, ע"ה ח"א שער דרושי הנקודות פרק ד' ד"ה ודע.
(נ) שער הפסוקים פרשת בראשית סימן ד' ד"ה אמר הכותב וד"ה ויאמר ה', שם פרשת שמות דף ק"ד ט"א ד"ה והנה נתבאר לעיל.

(ז) מד"ר במדבר פרשה כ"ב.
(ח) זהר ח"ג דף קלד.
(ט) זהר ח"א רכו: ח"ג רנו: ת"ז תכ"א ג. נד.
תני"ח צב: תקס"ט קנ: ז"ח סוף פרשת תולדות דף כ"ז ט"ב. תרומה מ"ג ט"א.
(י) זהר ח"א ב.
(כ) מד"ר במדבר פרשה כ"א .

בוה. אמנם הוא שמשם הוא יניקת החיצונים. מאותן הרגלים דלאה, ובמקום המבליע אותן. וז"ס בלעם, שהוא לוקח אותן ההארות. ונלע"ד ששמעתי, כי בלעם גי' הויה אהיה הויה אדנ"י, שהוא עם הד' כוללים, גימ' בלעם. שהוא האורות של לאה ושל רחל מז"א שנטלם. אמנם ז"ס הפסוק, אשר מחזה שדי יחזה. (והנה בלעם מקומו בלע, בגרון לאה, לכן ר"ת "שדי יחזה" נופל, שי"ן. סמך לשי"ן של תפילין) כי הלא כפי הנ"ל נמצא, כי בלעם הוא במקום שמתגלה יסוד דבינה, הנקרא שדי. אמנם כשיצאו האורות לחוץ, אינו שם שדי עצמו, רק החילוף שלו, (קמ"ב) כי השם נשאר לז"א, וחילופו בא"ת ב"ש לנוקבא. הוא גימ' בלעם, וז"ס אשר מחזה שדי יחזה כי אין רואה שדי בעצמו, רק המחזה שלו שהוא סוד קמ"ב, לכן הכל גימ' בלעם. האמנם שורש בלעם, הוא האורות דיסוד אבא הנמשכין עד מקום זה כנ"ל.

הנה ברך לקחתי:

ר"ת הבל, כי כוונת בלעם ליקח ה' דהבל צד הטוב, להכניעו לרע כנ"ל. אמנם בלק, הוא מבני בניו של יתרו, וזהו בלק בן צפור, כי צפור נאמר על יתרו, בסוד גם צפור מצאה בית, כנזכר בזה"ר. (ע) והנה יתרו מקין, מיסוד הבינה. וא"כ בלק, הוא מסוד הרגלים עצמן דלאה, ונקרא בלק, ע"ש שבולקין ומבקעין אותן הרגלים תוך כתר רחל, וזהו בלק, הארה היוצא לחוץ אל החיצונים, נקרא בלק. אמנם בלק גימ' ד' מלויי הויה, עם ד' כולליו, שהם גי' בלק, שהם הארת דמחין דז"א דלאה, ואינו יוצא משם רק המילוי, כנודע כי השורש לז"א והמלוי לנוקבא, וכבר ידעת, כי בלק הוא קוסם, ובלעם הוא נחש, כי נחש כחו בפיו, והוא סוד בלעם, שורש הבל (דבור) משה. אך קין

משורש משה, ולכן זכה למעלה ההוא, ולהשגה ההוא.

וכבר ביארנו ענין שורש בלעם מהיכן נמשך, ולזה אנו אומרים, שכמו שקם משה בישראל, קם בלעם באומות. (ואמנם סוד בלעם הוא, כי הלא ידעת דז"א יש בו דעת עליון דיסוד אבא, דעת אמא) ואמנם אותן החסדים או הגבורות שבתוך דעת העליון דאבא, הוא סתום מבפנים, ורוצה לצאת לחוץ, לכן הוא בוקע ביסוד דאמא מן האחורי הראש דז"א, ויוצא דרך שם, וכשהוא יוצא ומתערב עם אורות אמא, בודאי מניחין שם אורות, ובכל מקום שיצא, נשאר שם רושם האורות. והנה נמצא, כי אותן אורות נמצאים בלאה, ואז הם יורדין ומתפשטין בה, עד שיורד שם למטה, וכבר ידעת מ"ש בסוד עקב ענה יראת ה' וע"ש היטב, (ס) והנה שם ביארנו, כי הרגלים ועקבים דלאה, הם תוך כתר וראש דרחל, ואז אותן האורות נמשכין למטה, וניתנין בכתר רחל, באותו מקום שהם נבלעים ומתלבשים העקבים העליונים, ואותו ראש של רחל, ומקום שנבלעים העקבים העליונים, הוא סוד בלעם, ע"ש שבלעו בתוכו אותן עקבים עליונים.

והענין, כי הלא רחל הוא במקום הגלוי, אבל בסתום הוא לאה, ולאה הוא בחינת דין קשה, והנה רחל יוצאת, במקום סיום יסוד דבינה בחזה דז"א, שיוצאת רחל בגלוי, והיא נמתקת. אמנם יש תוך ראש רחל, גי' מציאות מחיצות דופן לראשה הסמוכה אל ז"א: א', מחיצת ז"א. ואח"כ ב', הוא מחיצות הרגל של לאה, כי כל רגל יש לה ב' מחיצות, וב' דפנות. ואח"כ מחיצות הגי' של ראש רחל, הרי כמה מחיצות ודפנות יש שם. והנה האורות ההם המגיעין לכתר רחל, אינן יכולין לעבור דרך כמה מחיצות, ובפרט באותו מקום שבו נבלעים רגלים דלאה, אין האורות יכולין לעבור דרך מחיצות ההם, נמצא שמפסדת רחל הרבה

הגהות ומראה מקומות

(ע) זהר ח"ג קצו: שער הפסוקים פרשת בלק דף ק"פ ט"ב ד"ה וענין בלק, ספר הלקוטים פרשה זו בפסוק הנה ברך לקחתי.

(ס) ע"ה ח"ב שער לת: לאה ורחל סוף פרק גי'. שער הפסוקים פרשת ויצא דף ע"ה. שם פרשת בלק דף קפ"א ט"ב ד"ה והנה נתבאר.

בסוד מעשה. שהיא קוסם, והמעשה באמא כנודע.

ונבאר עתה מארז"ל, על מחזה שדי יחזה נופל, אלו עזא ועזאל, פ) כי עזא ועזאל, הם אותן הב' אורות, הנעשים מעקביים דלאה. עזא מימין, ועזאל משמאל. (והנה עז"ה הה' שלו בג' מילואים, גימ' א"ל, והם אל דעזאל. לפי ששניהם משורש א', עזא מרגל ימין, כי שם האור עז. ועזאל מרגל שמאל, וצריך שם אל להכניעו. משם הרב ז"ל) ומשם יניקת בלעם, לכן היה הולך תמיד אצלם ללמוד עמם.

ובזה תבין, למה עזא ועזאל, היו המקטרגים בבריאת האדם, ואמרו מה אנוש כי תזכרנו, יותר משאר המלאכים. צ) והענין, שכיון שבבריאת אדם נודע, שתחלה היה זר"ג אב"א, וכשרצה לברוא אדה"ר היו צריכין לחזור פב"פ, ואם היו חוזרין פב"פ, היתה חסרה אותה ההארה של עזא ועזאל. (אף שנכתב בכמה מקומות, שאדה"ר נברא מזווג אב"א, עכ"ז לא יגיע להן הארה, כי זווג אב"א הוא, שמעלה אר"א את זר"ג בסוד חופה, במקום שאין לחיצונים רשות, כמבואר בכ"מ) כי הרי אין עקביים דלאה נתונים בראש רחל, רק בהיותה אב"א, אך כשרחל חוזרת פב"פ, אין עקביים דלאה בתוכה, ואותן ההארות שהיו יוצאים אל האחור, להכניס בכתר רחל, והיו לוקחים אותן העקביים דלאה, ומשם היו ניתנים אל המלאכים אלו, עזא ועזאל. ועתה נתבטלו אותן ההארות, כי כל ההארות נמשכין בפנים, כי שם עומדת רחל. לכן היו מונעים עזא ועזאל בריאת אדה"ר, כדי שלא יחזרו פב"פ, והם יתבטלו. (עזה כתיב, ולא ידעתי הטעם. וא"ל הר"י גדליה גר"ו, שהוא חושב שהוא גימ' אדני וי"ב אותיותיו).

ונחזור לעיל, כי ביארנו, כי משה הוא גילגול שת הבל, והוא יסוד אבא הנקרא י"ה, וזהו שלהבת יה. כי שת הבל, הם אותיות שלהבת, היוצאת מן י"ה שהוא אר"א, וכבר ביארנו ענין שלהבת יה, בפרשת וירא, איך יה ע"י צירופין וצירוי נעשה שלהבת. ק)

פתורה אשר על הנהר ארץ בני עמו:

הנה ארז"ל, ר) קרח עינו הטעתו, שראה אש יצאה מאמתו, וידע ששמואל הנביא עתיד לצאת ממנו. כמו כן בלק הטעתו עינו, שראה שהיה עתיד לצאת ממנו, (רות מעגלון מלך מואב. ש) ולכן שלח לבלעם ואמר, כי הוא אינו ירא מישראל, כי מאחר שראוי לצאת ממנו) כתר וזר מלכות. שארז"ל שרומז לזר זה שעל השולחן, שהוא פתורה, ואמר אשר על הנהר, כי כבר הודעתך בסוד יתרת אשר על הכבר, כי בקדושה היסוד הקדוש גובר, והנוקבא טפלה לו, ובטומאה להיפך. וז"ש פתורה אשר על הנהר, כי המלכות שלו שלמעלה מהנהר, תהיה בעזרו של בלק, וז"ש ארץ בני עמו, שכן הוא בארץ בני עמו, אך בבני ישראל, אינו כן, רק הנהר על הפתורה.

ויקר אלהים אל בלעם:

דע, כי באר"א לא יש פרודא, דלא איתפרשין לעלמין, וכל הנשמות היוצאות מאבא, מקבלתם אמא, אבל בזו"ג, בעה"ר מבדילים, ואפילו בשעה שיש זווג, והעון מפריד אלוף, אותה הנשמה אינה נכנסת בנוקבא, ויוצאה לקליפת נוגה, והולכת לגרים, או לחסידי א"ה. וז"ש, והנה דמעת העשוקים,

הגהות ומראה מקומות

שמיא וארקא אות קניו דף קני"ה ט"א ד"ה כד אינון בחשוכא.

ק) שער הכונות ח"ב ענין רחיצת פי"ו דף כ"ט ט"ב ד"ה ונבאר איך. ר) מד"ר במדבר י"ה, ז'.

ש) נזיר כג:

פ) זהר ח"א ט: יט: כג, כה: לו, נה. נת. קכו. רנה. ח"ג קמד. רה. ריב. רלג. ת"ז תס"ט קח: תק"ע

קל: ז"ח רות פא ט"א שלי"ח ט"ב שיי"ט. תק"ח קטו ט"ד שלי"ט. קט"ז ט"א ש"ג. ב"א קני"ח ציון ב'.

צ) עיין בהקדמת ספר הוזהר בפירוש הסולם מאמר

וזהו ענין טקלא דעשיקיא. (ג) ובבלעם נאמר ויקר, כי היה מדבר עמו ע"י הקליפה. ונקרא דיבור בטל, כי גם פה המדבר דברים בטלים הוא בטל, וחמור מקרי, לכן אמר ויקר.

מה אקוב לא קבה אל:

כבר פי' בווהר בפסוק ויקרא לו אל אלהי ישראל, כי יעקב נקרא אל, ושם ביארנו טעם הדבר. וז"ס מה אקוב לא קבה אל, אפילו בשעת כעסו של יעקב לא קלל רק אפם, ארוך אפם.

ומספר את רובע ישראל:

עיין ביחודים יחוד ה' (ס) ושם תבין סוד, שבבחינת אור, נמשכין ד' יודין דע"ב עד היסוד. לכן נקרא היסוד מספר, כנוכר בסבא דמשפטים. הנה הוא מונה את רובע ישראל, היא אותה הטפה הנמשכת בו, בסוד כללות ד' יודין. וז"ש, ומספר את רובע ישראל.

תמות נפשי מות ישרים ותהי אחריתי כמוהו:

קשה מאחר שלא נתקיים דבר זה בבלעם, שהרי לא מת נפשו מות ישרים, כי אמרו בווהר, שלא רצה פנחס להרגו בשם הקדוש, רק בחרבו הטמא, שהיה חקוק עליו צורת נחש ע"ז, כדי שלא ימות מות ישרים. (ע') וא"כ למה כתבה התורה דברים בטלים ח"ו. אך דע, כי סוד הענין, כי בלעם נתגלגל בנבל, וזה

רומז אותיות נבל בלעם לבן. והנה אן כששלח דוד שיתן לו, ולא רצה ליתן לו, אז ויגוף ה' את נבל, וימת על מטתו מיתת ישרים. (פ) וז"ס או"ל, אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם, שלא חי רק ג"ל שנה, בסוד אם תעבור עלי את הגל הזה, הנאמר בלבן, גלגול לבן נבל. וז"ס קורא דגר ולא ילד עושה עושר ולא במשפט בחצי ימיו יעזבנו ואחריתו יהי נבל. ואח"כ בא נבל בגלגול ברזילי הגלעדי. (צ) לכן נתן לדוד ולאנשיו לחם לאכול, לחקן מה שבגלגול ראשון לא נתן. וגם ברזילי מת על מטתו. וזהו מות ישרים, מיתת ב' ישרים נבל וברזילי. אך תשלום גלגולו בכמהם בן ברזילי, וזהו ותהי אחריתי כמה"ו. (ק)

תמות נפשי:

הנה זה המאמר, צריך פירוש לפירושו, כפי מ"ש בווהר שהם דברי חנה, דאי דבר גדול היתה מדברת על לבה. והנכון, כי מה שראתה מיתת הו"ק בצאתם מאמא לצורך התיקון, ואמא אתבטלת ולא מתה, אמרה בלבה תמות נפשי מעולפת ספירים. מות ישרים גי' תק"ס, שהם ב"פ מנצפ"ד, תגבורות הדינים. ותהי אחריתי באותו מות, לעלות כמוהו, כתרי ז"ת לעתיק, כמ"ש, בסוד הבו לכם אנשים חכמים ונבונים וידועים, חב"ד. לשבטיכם, ו"ק, כולם שבטים שוין, ואשימם בראשיכם, לגוף עתיק, לעשות מהם כנוכר אצלינו.

קסם:

גימ' ר', ריבוע אלהים, ומשם יונקת הקליפה לפעמים.

הגהות ומראה מקומות

שהיה בימי דוד. או אפשר לומר שקפצה עליו זקנה אם שגיתי ה' יכפר בעדי. (דפו"י) ועיין שער הפסוקים סוף פרשת בלק.
(ק) שער הגלגולים הקדמה כ"ב הקדמה כ"ט. שער הפסוקים פרשת ויצא בפסוק ולבן הלך לגורו. וסוף פרשת בלק. ספר הלוקטים פרשה זו פסוק זה. שער מאמרי רשב"י זיע"א פרשת בלק דף רכ"ז ט"ב ד"ה שם בדף קצ"ד.

(ג) זהר ח"ב דף צה: ספר הלוקטים ריש פרשת בלק.
(ס) שער היהורים (הנדפס בלבוב) דף י' ד"ה יחוד ה'. שער רוח הקודש דף קל"א ד"ה יחוד ח"י. שער הפסוקים וספר הלוקטים פרשה זו פסוק זה.
(צ) זהר ח"ג קצד: (ט) סנהדרין קו:
(צ) ג"ב צריכים לומר בעיבור, כי הלא ברזילי היה זקן מאד בימי דוד, וא"כ איך היה גלגול נבל

בלעם בנו בעור:

בעבור כי בלעם הוליד בן, ונתגלגל בו נשמת אביו בעור. בסוד יינוס ויימברוס שהעלהו. וז"ש בלעם בנו בעור, מה שתחלה היה בן בעור, עתה נהפך שבנו בעור.

דרך כוכב מיעקב:

(ר) הוא שמכל ז' היכלות נחית, עד דמטי לחד כוכבא, ואותו (הטפה) היוצא מסוד היכל הרצון, נקרא כוכב, וזהו דרך כוכב מיעקב, דרך הוא היסוד, שהוא הקשת הדורך חציו להוליד בנים, בסוד כחיצים ביד גבור, ומזה יוצאים ס' רבוא כוכבים, שהם נשמות ישראל ככוכבי השמים. והנה ז"א, עיקר יניקתו מאמא, כי מוחין דאבא אינם שייכין לו, רק לצורך יעקב, ולז"א ביעקב דר"ך, שעולה ס"ג וקס"א, ובישראל אמר וק"ם, שהוא מלוי קס"א, ופ"י הדברים: כי יעקב עולה מיסוד דז"א, וכדי שיגיע יסוד ז"א להעשות דעת ליעקב, צריך הקמת ברית, ולז"א וקם שבט מישראל שהוא היסוד, ושבט גי' איש, כי יסוד ז"א נקרא איש, וביעקב אמר כוכב, כ"ו שם הויה, וכ"ב אותיות, וזו דרך כוכב יסוד יעקב, כי יסוד יעקב אינו כיסוד ישראל, רק כענין כוכב קטן.

ומחץ פאתי מואב:

הנה בעת קבלת יעקב מוחי אבא, שהיסוד שלו ארוך, ומגיע עד תשלום יסוד ז"א, וצריך בקיעה כדי שיקבל מוחין, וזהו ומחץ פאתי מואב, מאב קרי, אבל במוחי או"א שהם מגולין יותר, ויסוד שלהם יש בו ה"ח הנוגע לו"ק, שהם שית שת, והם נקראים בני שת,

הגהות זמראה מקומות

- (ר) ספר הלקוטים פרשה זו ד"ה עוד אראנו ולא עתה.
 (ש) ספר הלקוטים פרשה זו סוף ד"ה עוד אראנו ולא עתה.
 (ת) ע"ח ח"א שער דרושי הנקודות פרק ד' דף קי"ג ט"ב ד"ה ודע כי כל ספר הלקוטים פרשה זו פסוק וירא את עמלק
 (א) שער הגלגולים הקדמה ל"ג. שער הפסוקים פרשה זו פסוק זה. ספר הלקוטים פרשה זו פסוק וישא משלו ויאמר מי יחיה משמו אל.
 (ר) ספר הלקוטים פרשה זו ד"ה עוד אראנו ולא עתה.
 (ת) ע"ח ח"א שער דרושי הנקודות פרק ד' דף קי"ג ט"ב ד"ה ודע כי כל ספר הלקוטים פרשה זו פסוק וירא את עמלק
 (א) שער הגלגולים הקדמה ל"ג. שער הפסוקים פרשה זו פסוק זה. ספר הלקוטים פרשה זו פסוק וישא משלו ויאמר מי יחיה משמו אל.

ובכחם הורס כל בני עולם, הנקראים בני שת. (ש)

ראשית גוים עמלק:

הנה מלך הא' מח' מלכין דמיתו, הוא בלע, שרש בלעם בקליפה, ועמלק מבחינת זו, שיש בו אותיות בלע, וזהו ראשית גוים עמלק, פי': שבחינת זו היה בזה הכלי בלע שהוא ראש, וג"כ מה שנתברר משם תחלה לקליפה, ואחריתו עדי אובד, כמו הכלי שנשבר, כן הוא יאבד, וז"ס הייתי ככלי אובד, כי הכלי נשבר ונאבד. (ת)

וירא את הקני:

קיני הוא כח הגבורה, וכשראה אותו אמר איתן מושבך, כי גבורות דאמא הם תקיפין, ונקראו איתני, ושם סיום הגבורות, לז"א איתן מושבך, חוזק הגבורות, ושם בסלע קינך, הוא הי"וד הנזכר בריש הרמנותא, והפטיש המכה בה והממתחה הוא כח הגבורות, וז"ש ושם בסלע קינך, כי אהיה דההי"ן קנ"א עם ד' אותיות, למתחה, ומכח הגבורות אלו נמשך קני.

וירא את הקני:

כבר הודעתך, כי יתרו נשמת קין, ושמואל רוח קין, ולז"א איתן מושבך, שתקנת הנשמה, אבל עכ"ז יותר מתוקנת הרוח שהוא שמואל, ולכן אף על פי שאתה מסוד הנשמה שים בסלע קינך, כי סלע הוא במט"ט, והוא ביצירה, והוא סוד הרוח, כי אתה טפל אליו, וזהו אוי מי יחיה משמו אל, שמואל כתיב, כנזכר במ"א, אמנם סוד נדב ואביהו, הם נפש רוח, ושניהם נתלבשו בשמואל. (א)

פ ר ש ת פ י נ ח ס

בקנאו את קנאתי:

דע, כי שם אלהים ואדני, הוא קנ"א. ואהיה דההי"ן קנ"א. ושם אהי"ה בריבוע. אפ"א. הפ"ה. יפ"י. הפ"ה. קנ"א. הרי ג' קנאות הנזכר כאן בפנחס. בקנאו את קנאתי, ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי, ועי' בשער תקון עונות. (ב)

ענין בנות צלפחד:

הם סוד הגבורות, והם ה"ג, לכן היו ה'. צלפחד, פירוש: צל פחד, שהוא שורש הגבורות, וזהו צלפחד. ואלו הן אותן הה"ג

שנשארו ביסוד דו"א, ואינם יורדות אל הנוקבא. רק באים אחרים חדשים. וניתנין בנוקבא כנודע. (ד) לכן היה משה מסופק, אם יש להם חלק בנחלת א"י שהיא המלכות, והשיב הקב"ה, כיון שהם מאירים במלכות ראוי לתת להם חלק בארץ. ואלו ה"ג, ג' מהן ממותקין, ובי' אינם ממותקין. ג' ממותקים הם; חגלה. מלכה, ותרצה. חגלה פי': חג לה, שהיא מיתוקה וכן מלכה, השם מורה עליה. וכן תרצה, מלשון רצון ורחמים. אך הב' שאינן ממותקות, הם מחלה ונועה, מלשון נוע תנוע. מחלה מלשון וימת.

ט ע מ י ה מ צ ו ת

מצות ירושה ונחלה:

הנה צריכין אנו לבאר לך אגב ענין מתנה ג"כ, ומ"ש הירושה אין לה הפסק. והמתנה יש לה הפסק. (ת) ויובן מענין הוי' מלכים, שהם סוד זו"ג, ב' אותיות ו"ה כנ"ל. ואלו הם הבנים, כי ב' אותיות י"ה הם אר"א, ובו' מלכים אלו הוא סוד נחלה והירושה האמורה בתורה. והענין, כי הלא בנים אלו שהם סוד ז' מלכים שמתו בחיי אביהם. והנה כמו שבמות האדם, יורד גופו לקבר, והרוח תשוב אל אלהים אשר נתנה לו, והממון נשאר ביד אביו, כן הענין בו' מלכים אלו. והוא, כי הלא ידעת כי הם עצמות וכלים, והוא סוד גוף ונשמה. ובארנו כי גוף שלהם שהוא הכלים, ירדו לעולם

הבריאה, שהוא סוד עפר העליון שתחת האצילות, ושם היתה קבורה, ורוח ונשמה והעצמות שבהם נסתלק למעלה, אל האלהים אשר נתנה. והוא אמא, הנקראת אלהים במעשה בראשית, ונשארו באצילות, כמבואר אצלינו באורך, (א) איך חזרו להתעלם תוך אמא עלאה. ואמנם אלו אורות שחזרו לעלות שהם העצמות נקראים ירושה, כי ירשו אר"א אותם מן הבנים שלהם שמתו.

הנה בארנו, כי תוך אלו כלים שירדו בבריאה נשאר בהם קצת ניצוצים, שהם החיות שיש בהם, המחיה אותם. כנודע כי המתים יודעים ע"י אותו חיות מעט שיש בהם, ואותן ניצוצים אשר שם, נקרא נחלה הכתובה בתורה. ואמנם אר"א נותנים נחלה וירושה זו לבנים

הגהות ומראה מקומות

ליורשיו. שער המצות כרשת פנחס.

(א) ע"ח ח"א שער ט': שער שבירת הכלים פי"ד והי' שער י': שער התקון פרק א'. שער הכונות דרושי כסח דרוש א' סוף ד"ה וכבד נתבאר. תע"ס ריש שיעור ח'.

(ב) שער הפסוקים ריש פרשת פנחס. שער רוח הקודש דף ג' ט"א תקון י"ג ט"ב תקון ט"ו.

(ג) שער הפסוקים פרשה זו סימן כ"ז.

(ד) ע"ח ח"ב שער כ"ה: דרושי הצלם פ"ב כלל ד'.

(ה) חשן משפט סימן רמ"ח כשאמר לו ולא

אחרים אחי המתים. והענין, כי כבר בארנו באורך, כי אחד מיתת הז' מלכים חזר המאציל העליון, להוציא (שם מ"ה) אדם כלול זרין כנודע. ואלו הם האחים של הז' מלכים כי גם הם היו בבחינת זרין כנזכר וכבר בארנו, כי זה שהוציא המאציל העליון, הם סוד ב' בחינות: א' דס"ג, וא' דמ"ה, ונתקנו זה עם זה, ונעשה מהם אדם חדש, שהוא עתיק וא"א ואו"א וזרין, וכל העולמות. והנה אלו אחים החדשים, נקראו יורשים.

ועתה נבאר החילוק שבין ירושה ומתנה: הנה אלו היורשים, שהם אלו אחים חדשים, קבלו שני אודות: א', אודות הישינים שהם נשמות של המתים, וז"ס ירושה שירשו מאחיהם המתים, גם יש להם אודות אלו, שהוציאו עתה מחדש, ונותנים להם במתנה מאו"א, כי הראשונים לקחו בדרך ירושה כנזכר, ואלו אורות החדשים לא זכו בהם, אלא מצד מתנה לבד שנתן להם אביהם.

וא"ת, הרי אודות אלו החדשים, הם עצמם היורשים, א"כ מי הם היורשים, ומי הם המתנה. דע, כי כבר הודעתך, כי זה האדם החדש, גם הוא יוצא בסוד אודות וכלים, הנה כלים עצמן הם גופי היורשים עצמן, ואודות נשמות חדשות הניתן להם מחדש, הם סוד מתנה. והנה אח"כ כבר ידעת, איך אפילו אלו האחים המתים הראשונים הם נתקנים כנודע, ואמנם אותם הנצוצים שבתוכן שנפלו עם הכלים, הם עולים בתחלה, וניתנים לאלו היורשים, ומתחברים שם עמהם בסוד העיבור בתוך מעי דאמא כנזכר, אח"כ עולים גם הכלים עצמן של המתים ונתקנו. ואמנם נצוצים אלו, הם סוד הנקרא (בחלה,

כי הנחלה הוא סוד) נחלת אבות. פי': שאדם אינו רוצה למכרה, ונשאר תמיד בידו להיות נחלת אבות, כמ"ש ולא אשחית את נחלתי, וכמ"ש בנבות חלילה לי מתתי את נחלת אבותי, ואלו הם סוד הנצוצות הנשאר תוך הכלים בסוד נחלה לעולם, ונשארים שם, ועליהם נאמר ולא תסוב נחלה, ותמיד נקרא על שם אחיו המת. אמנם גופות הכלים שנתקנו ועלו, הם סוד תחיית המתים, אל הגופים השוכבים שוכני עפר, הרי בזה תבין איך כל מה שהיה הרה ויהיה, הכל הוא בסוד הז' מלכים, והוא, כי הלא הם שדש הכל, וכלם נמצאו מהם, וכל יסודי תורה בנויה על ז' מלכים אלו, המשכיל יראה ויבין.

ונבאר עתה משארז"ל ב) כי ירושה אין לה הפסק, ומתנה יש לה הפסק, והענין, כי הלא זרין בהיותם תחלה בסוד הז' מלכים לא היו רק ז'. פי': כי ז"א היה כלול מו"ק, והנוקבא מנקודה אחת לבד, וזה היה בתחילה, בהיותם בסוד ז' מלכים, וזה היה סבת ביטולם כמבואר אצלינו. ואמנם אח"כ בעת הירושה שהוא התיקון, הנה הז"א הגדיל בבחינת י"ס שלימות, והנוקבא ג"כ פרצוף א' שלם, וכבר בארנו, כי כל אלו הבאים בסוד תוספת, שהם אודות החדשים, הנקראים מתנה כנ"ל, יש להם הפסק, כי ח"ו כשיש פגם, חוזרים ומסתלקים מז"א, אותן מוחין שהם אורות החדשים, וחוזר להיות כבתחלה בסוד ר"ק לבד, כמבואר אצלינו. ג) וכן הענין במלכות, כשיש ח"ו איזה פגם, חוזרת בסוד נקודה אחת כמו שהיתה, וא"כ נמצא כי המתנה שהם אורות החדשים, יש להם הפסק לחזור ולהסתלק בעת הפגם. אך הירושה שהם אורות ראשונים שהיו בבחינת ר"ק, אין לה הפסק, ואין מסתלק בעת הפגם. ד)

הנהרות ומראה מקומות

ע"ה עם פמ"ס ענף י"ב.

ב) עיין ב"ב קלג.

ד) ע"ה ח"ב שער ט"ח פ"ו וסוף פרק ח'.

ג) ע"ה ח"א שער י"א שער המלכים פרק ו'.

פ ר ש ת מ ט ו ת

ממחציתם תקחו:

צריך לדעת, מהו ענין ממחציתם תקחו. אחר אמרו וחצית את המלקוח וכו'. גם למה אמר תחלה אחד נפש מה' מאות, ואח"כ אמר אחוז. ולמה אמר תחלה מת"ק, ואח"כ אמר מני. ולמה אח"כ ממחצית בני ישראל, אמר מכל הבהמה. ולמה בתחלה אמר ויהי המכס ומכסם, משא"כ במחצית ב"י. אמנם הענין כי במחצית הראשון, לא היו מדייקין החשבון, רק היו אומרים כמה אלפים יש בכאן. והמשל בקר ל"ו אלף, מנין מכסם ע"ב בקר, וכן בשאר דברים, וזהו ממחציתם תקחו. פי' מכללות המחצית תקחו המכס. אבל במחצית ב"י, צריך למנות אחד לאחד, עד שמגיע לני. והוא יהיה מעשר הלויים, ע"ד הוצאת המעשר, וזהו א' אחוז מן הני, כי אותו שהוא מספר הני, אחוז והוציא למעשר. וכן תעשה עד סוף, ולא בכללות כמו חצי הראשון.

אמנם סוד הענין ע"ד הסוד, הוא סוד משארז"ל (א) פסיעה גסה נוטלת א' מת"ק ממאור עיניו של אדם. והענין, סוד הנזכר בוהר בפרשת בלק, בענין ו', שאושיט פסיעה לבר. (ב) כי הוא סוד המלכות שהיא פסיעת הו"א. ויש בה ב' בחינות: א' בצאתה מן ה' עילאה. וא' בצאתה לחוץ בסיום ה' בה' שניה. אמנם ב' ההי"ן הם כא' כי שניהם נבראו מן החכמה ואלו הם סוד וחצית את המלקוח, ה' עילאה ה"ת. כי מקור ב' אותיות אלו, הם סוד כל הדינים. אמנם ה' עילאה, משם מתפשטים אלה המלכים, והם סוד אנשי המלחמה. כי הם עיקר הדינים והמלחמה, עד שמתו מחמת

מלחמתם. אמנם שאר הדינים היוצאים מה' תתאה, הם מבוסמות, והם ב"ד התחתון. הנקרא עדה. בסוד אלהים נצב בעדת אל, וזהו ובין אנשי העדה. אמנם הנה לעולם הם בסוד ה' שערים, מחסד עד הוד, וכללותם נטלם היסוד, ונקרא כל על שמם. אמנם בהיותן למעלה בבינה כ"א כלול מק', והם ת"ק. ובהיותן למטה, כ"א כלול מי' והם נ'

והנה סוד המלכות הנוטלת פסיעה גסה, נוטלת א' מת"ק מאור עיניו של אדם שהוא הזכר, וממנו מקבלת השפע ואור שלה. ואז בהיותה למעלה בבינה, אז נקראת נפש, וזהו א' נפש. בסוד מ"ש כי שם לא היו רק בסוד מלוי ההי"ן, הנקרא נפש. לכן ונתתם לאלעזר הכהן, איש החסד, המגדל אותה. ואז נעשה תרומת ה' ממש, בסוד אתי חסד ופריש לון. אמנם בהיותה למטה ה"ת, אז אינה נוטלת מסוד אנשי המלחמה, רק מן הו"א לבד, וזהו וממחצית בני ישראל, בסוד לפני מלך מלך לבני ישראל. לכן אז תקח א' אחוז מן החמשים, שהוא היסוד הנקרא כל, גי' נ'. כי משם מקבלת, וזהו מלת אחוז, כי בכאן היא אחיזה בעצם, בסוף אות ו'. משא"כ למעלה בתופשי המלחמה, ואז נותנת ללויים, שהם סוד חייליה, בסוד הלויים המשוררים כנח"ע. אמנם זה דוקא בנפש אדם. אבל בבהמה, לא היו מקפידין להיות א' אחוז מן הני' כנ"ל, רק בכללות, ולזה אמר מכל הבהמה. אמנם ביאור אותו מאמר פסיעה גסה נוטלת א' מת"ק מאור עיניו וכו', וחזרת בקידושי דבי שמשא, הענין, כי ע"ש היה מוציא שידין רוחין ולילין, אך בבי שמשא שאז נתקדש היום, אז פסק מלהוליד

הגהות ומראה מקומות

בלק דף רכ"ח ד"ה שם בדרך ר"ג. ע"ח ח"ב שער תקון הנוקבא פרק ד'. שער הירח פרק א'. תע"ט שיעור ט' מן אות ל"ו.

(ה) שער הפסוקים פרשת מטות

(א) שבת קיג:

(ב) זהר ח"ג רג: שער מאמרי רשב"י ויע"א פרשת

בחיצונים, ונזדווג במלכות, ואז חזר מאור עיינין. ג)

ענין חוץ לארץ, ולמה בני גד ובני ראובן וחצי שבט מנשה, נשאר בחו"ל:

דע, כי הלא קומת המלכות, הנקראת א"י, שיעורה י"ס, והיא שוה אל שיעור קומת ז"א. והנה נודע, כי מחצי ת"ת של בינה עילאה, משם מתחיל רישא דז"א. וכשהיא גדולה כמהו ממש, אז גם ראשה מגיע שם. נמצא, כי מחצי בינה ולמטה, מתחיל ת"ת, ונשאר למעלה ב"ס וחצי, שהם: כתר, חכמה, וחצי בינה. וכדוגמא זו ממש הוא למטה, כי שיעורה הוא י"ס, והנה מתחלת מקומה העיקרי, בחצי ת"ת דז"א. כנזכר באדרא. ג) נמצא, אם נחלק י' חלקים ממנו ולמטה, יתמשך י"ס מלכות, עד חצי נצח שבבריאה, כי הלא יש לה מקום דז"א, שיעור ג"ס וחצי שהם מחצי ת"ת עד יסוד, אח"כ לוקחת לתשלום הי"ס שלה, ו"ס אחרות בבריאה, והם כח"ב וחג"ת וחצי נצח, ואז נשלמת לחשבון י' שלה, כי שם מקומה האמיתי. ונשאר בבריאה ב"ס וחצי, וכבר ביארנו, כי המלכות דבריאה היא תמיד בהיכל ז' דיצירה, וכן הענין, בכל מלכות דאבי"ע כנזכר. א"כ נמצא, שנשאר ב"ס וחצי, שאין שם גבול א"י שהיא המלכות, לכן כנגדם נשאר ב' שבטים וחצי בח"ל.

אמנם הטעם, למה היו אלו, כי יעקב בהולידו לראובן, חשב שהוא יוסף. ד) ולפי שלבן הטעה אותו בלאה, לא ירד אז טפת הבכור, רק פחו כמים. כי הנה יש ביסוד ב' נקבים:

א' מוציא זרע, וא' מוציא מים. ואותו טפה של ראובן, יצא בסוד נקב המים ונמוח שם. ה) וזהו פחו כמים. ונמצא כי הוא בכור בסוד היסוד, אך הוא בסוד נקב המים. והנה כבר ידעת, כי צינור המים האלה, של דרך נקב הב', יוצא לחיצונים, לכן יצא ראובן לח"ל. וסוד זה נרמז בפרשת ויחי ד' רס"ב ע"ש.

אמנם ראובן, הוא סוד הדעת העליון שבין חו"ב, כי גם הוא יש בו ב' נקבים, ושם שרש ראובן, ומשם יצא. וזה ביאור, אחי בגדו כמו נחל, כי הנחל העליון שהוא הבינה, סוד הא' החסרה במלת בגד, היא בגדה, כי לא יצא מנקב הזרע, רק מנקב המים. כמו שאירע לראובן, כן אירע לגד, ביסוד שני שלמטה, בין ז"א לנוקבא. וזהו אחי בגדו כמו נח"ל, כי ב' בגידות היה, וזה תחתונה היתה כמו דוגמת העליונה, לכן ב' שבטים אלו יצאו לח"ל. אמנם גד הוא בעקב ימין, בסוד והוא יגד עקב, וסוד עקב הוא דינים לעולם, ולכן גרם שיצא מנקב המים היוצא לחיצונים. זז"ס שגרם, ותקע כף ירך יעקב, כי גד בירך ימין, וכבר ידעת כי ותקע כף ירך יעקב, הוא סוד נדב ואביהו, ו) וכשנתעברו היו באליהו, שהוא משבט גד כמארז"ל, כי הלא סוד גד גרם לזה. ז)

והנה מנשה, ג"כ בסוד ירך יעקב בגיד הנשה, ולכן נקרא מנשה, בסוד נשני אלהים, לכן יצאו כל אלו לחוץ. אמנם סוד מנשה הוא מנקב הזרע של היסוד, רק כי גם הוא חצי מים, לכן לא יצא רק חציו. והנה מנשה בנה של אסנת בת דינה משכם, ומצד זהמא זו נשאר בח"ל. וז"ס מגרעו"ת נתן לבית,

הגהות ומראה מקומות

פרק ג', ספר הלוקטים פרשת עקב בפסוק לא כארץ מצרים. הקדמת ספר הזהר ע"פ הסולם דף מ"ח בהסולם ד"ה וי"ש ותו דח'.
 ו) זהר ח"א בס"ת קמח: שער מאמרי רשב"י זיע"א פרשת ויצא. שער הגלגולים הקדמה ל"א. שער הפסוקים וארא בפסוק ויקח עמרם את יוכבד.
 ז) מד"ר ויצא פרשה ע"א, י"ב. שער הגלגולים הקדמה ל"ב דף פ"ט ט"א ד"ה וכיון.

ג) שער מאמרי רשב"י זיע"א דף ד' ט"א ד"ה דע כי הכלה. שער הכוננת ענין הקידוש דרוש א'. לעיל פרשת ויצא בפסוק ועיני לאה רכות.
 ג) זהר ח"ג קמא: שער הפסוקים פרשת מטות סימן ל"ב בפסוק ויאמרו אם מצאנו חן.
 ד) זהר ח"א קנה:
 ה) שער מאמרי רשב"י זיע"א דף מ"ו ט"ב ד"ה ותו דח' לקבלך. ע"ח ח"ב שער ל"ג: שער האונאה

נוטריקון: מנשה, גד, ראובן. אלו היה בהם וו"ט סביב חוצה לבלתי אחוז בקירות הבית, עות כדאמרן, לכן לא נכנסו לא"י אלא בח"ל, דהיינו א"י. (ת)

ט ע מ י ה מ צ ו ת

מצות הפרת נדרים:
 נתבאר אצלנו בשער תיקון עונות. (א)
 ואמנם סוד חכם מתיר נדר, הוא כי נדרים
 בבינה, ולכן הנודר בחיי המלך, בסוד
 חכמה חיי הבינה, ולכן בעלה שהוא חכם מתיר
 הנדר. ולז"א הכתוב, אישה יקימנו, כי חכמה
 עיקר הבינה, וגם זה סוד הפרת נדרים דבעל
 לאשה, שהוא חכמה בעל האשה בינה ב).
 הוא כנודר בחיי המלך, בסוד

פ ר ש ת מ ס ע י

הנה נזכר בכאן מ"ב מסעות, והוא, שישראל יצאו ממצרים בכח שם מ"ב, כנזכר
 בפרעה ביד חזקה (בשם מ"ב דגבורה) ישלחם.

הגהות ומראה מקומו.

(ת) ספר הלכותים ושער הפסוקים פרשת מטות
 (א) שער רוח הקודש דף מ"ב ט"ב ד"ה תקון ו'.
 זהר ח"ב צא: ובוהר ע"פ הסולם יתרו אות תקכ"ג.
 קטו: ובוהר ע"פ הסולם משפטים אות ת"ב. ועיי"ש
 בסולם מאמר נדר ושבועה. ע"ח ח"א שער הכללים
 פרק ז'. שער ההקדמות דף קע"ט ט"ב ד"ה סוד
 השבועות. שער הגלגולים הקדמה מ' ד"ה שם בס"ה
 פרשת משפטים.
 (ב) נ"ב ועיין בוהר על פסוק וילך למסעיו. והוא
 זהר ח"א דף פ"ג סוף ע"ב.

ספר דברים

פרשת דברים

אחד עשר יום מחורב:

נגד ז' מלכין דמיתו, וד' אחורים דאו"א, הם י"א יום. והם דרך הר שער הוא אדום, בסוד מלכי אדום, והם י"א יריעות עזים. (א)

יוסף ה' עליכם ככם וגו':

פי' רז"ל זו משלי, ב' צריך שתדע, שמשוה הוא סודו בבריאה, ובסוד אל שדי, שהם שמות הבריאה, ועולין כמנין משה. וזה כשתמלא אל שדי, עולה אלף, בסוד אלף אלפים מארי תריסין דעלמא קדמאה כנוכר. וז"ס האלף אלו שאני נותן הם משלי, כי גם אני עולה אל שדי שהוא אלף, וזהו משלי.

שמעתי ממורי ז"ל, במ"ש רז"ל. נבונים לא אשכח. (ג) היינו בינה, אבל דתבונה אשכח. וז"ש כל אשר נתן ה' חכמה ותבונה ולא בינה. וכן ואמלא אותו רוח אלהים בחכמה ובתבונה, ולא אמר בבונה. וז"ש בזה, כי דוד המדבר מסטרא דיובלא, (ד) היינו תבונה, ולא מבינה עצמה, אלא מסטרא דיובלא. היינו תבונה.

ושמעתי מאחרים, דמאי דקאמר מסטרא דיובלא, היינו מיסוד דבינה, להיות יסוד דאמא קצר, זה גרם ליסוד דאבא שהוא ארוך

להתגלות, ומשם יצאו דור דעה, שהם מסוד הדעת, היינו יסוד אבא, שהוא דעת המזווג לאו"א, וא"כ יובלא שהוא אמא גרמה להיות יסוד שלה קצר.

(ה) יש לדעת, למה בוי עממין צוה הש"י לא תחיה כל נשמה. ובשעיר ומואב ועמון, צוה שלא להלחם. והענין, כי ז' עממין הם ז' קליפות של כלים הנשברים, ואז כבר יצא מהם הקדושה. אבל של ג"ר, עדיין היה בהם קדושה, והם: קני, קניזי, וקדמוני והוא מה שלא נתברר מג"ר. (ו) ולעתיד, יגמור כל הקדושה לצאת, ואז גם מהם לא תחיה כל נשמה, והם: שעיר, ועמון, ומואב. שעיר רמז לראשונה, כד"א משעיר מלכם. מואב, אב חכמה. עמון, נועם בינה (ז) מלכות. ושעיר הוא אדום וז' מלכין שמלכו לשם, אינו ממנו. רק מלכו בארץ, לכן כתיב בכ"א מהן שם ארצו, שלא היו מאדום.

ההומומים, הן מבירור חכמה (ח) אל מחשבה כד"א אשר זמם. ומהם הע"ר, וכל מי שיש לו הרהור ומחשבות רעות, הוא מהם. וסיחון, לשון סיח ועגל. והוא קליפת חמור, הוא ערלה שעל הברית. ועוג הוא עור הפריעה המעכב הברית, וזה עג עוגה. והוא קליפה קשה, הגם כי היא דקה וקרובה יותר אל הקדושה. ואלו הם ב' מלכי אמורי, הוא היסוד, כד"א שנים שלשה גרגרים בראש אמיר. (ט)

הנהרות ומראה מקומות

(ד) זהר ח"א כא. ח"ב מו. שער הפסוקים פרשת שמות דף ק"כ ט"א ד"ה וצריך שנתרץ. ע"ח שער הארת המוחין פ"א, דף ק"כ ט"ב ד"ה והנה בספר.

(ה) ספר הלקוטים פרשת דברים ד"ה יש לדעת. (ו) בספר הלקוטים כתוב והוא מה שנתברר מג"ד. (ז) בספר הלקוטים לא כתוב מלכות.

(ח) בספר הלקוטים כתוב לשון מחשבה, ולא כתוב אל.

(ט) סנהדרין צה:

(א) ע"ח ח"א שער שבירת הכלים פרק ב'. שער המלכים פרק י'. שער הפסוקים ריש פרשת תבוא. שער הכונות דרושי תפלת השחר דרוש ג'. שער ההקדמות דף רכ"ד ד"ה גם דע. ספר הלקוטים ריש פרשת דברים.

(ב) מד"ר פרשת דברים פרשה א', י"א. שער הפסוקים ריש פרשת דברים.

(ג) עירובין ק: זהר ח"ב רא. ספר הלקוטים פרשה זו בפסוק הבו לכם אנשים.

אשר בעבר הירדן:

'האמורי, ר"ת משה. והש"י א"ל, ראה החילותי תת לפניך, שכפה השר לפניו. (וא"י הנוקבא, והירדן הוא יסוד, וז"ס מציון מכלל יופי, שבה נכלל היופי, יסוד זדכורא, הנקרא יופי, בסוד יפ"ת ויפה מראה, וז"ש בבא כל ישראל), ועיין בפרשת ראה. (י)

יסוד דנוקבא, לכן לא היה אפשר להלחם בהם ולנצחם, אלא משה ע"ה, שהוא עמודא דאמצעיתא. ונשתלם בו הברית קודש, והוא שברם, ולקח הקדושה מהם. ולכן 'שני מלכי

פ ר ש ת ו א ת ח נ נ

ואתחנן אל ה' בעת ההיא:

של ז"א, הוא תוך אמא עילאה בבטנה. וזהו "ויתעבר י"י בי" למענכם. כי חזר משה לכנס תוך שם הוי"ה, שהוא אמא עלאה, ונתעברה ממנו פעם אחרת, לכן הוא ר"ת יוב"ל, כי אמא עילאה נקרא יובל. היא שנת ה' שנה. כי כמו שהעונות גורמים להחזיר ז"א לסוד העיבור, כן ג"כ לפרנסי הדור. (ב)

דע, כי יש מלאך ממונה על התפלות, ומעלה אותן מן הארץ עד לרקיע, שהוא מהלך ת"ק שנה, (א) והוא מעלה אותן בכח שם י"ה, שעמו צייר הש"י עולמים. ועל אותן המלאכים המעלים התפלות, נאמר ורגליהם רגל ישר"ה, שעולה ת"ק י"ה, שעולה ת"ק שנה בבחינת י"ה. לזה אומר ואתחנן, שעולה תקי"ה, שחליתי פני המלאכים שיעלו תפלתי, העולה כמנין ואתחנן. ותפלה עולה תקי"ה. וזהו בעת ההיא היינו בעת שהתפלות עולין ע"י המלאכים, המעלין התפלה ע"י שם י"ה.

גם דע, כי כבר ביארנו, כי כמו שיש בישראל שהוא ז"א ויעקב, שהוא אחוריים דחכמה, הוא כלול מקין והבל, כי יש בז"א בחינת קין והבל. כן יש ביעקב ב' חלקים, א' מקין, וא' מהבל. אמנם בחינתו שהוא בז"א הנקרא ישראל, הוא קין עצמו, בנו של אדה"ר, ובחינתו ביעקב נקרא יובל. הוא סוד ותלד עדה את יובל, והוא לוטש כלי נחושת וברזל, כי הוא בחינת הגבורות, וגם הוא מבני קין כנוכר בפרשת בראשית, ועתיד לתקן ע"י משה, ובפרט בדור האחרון הזה, שהוא סוד בחינת יעקב כנודע.

ויתעבר ה' בי למענכם:

כבר ידעת, כי משה יש לו בחינת קטנות וגדלות, וכן כל הנשמות כולם, הם דוגמת ז"א, שיש לו עיבור, וקטנות, וגדלות. וסוד הענין, כי הלא הש"י נתן חכמה בפרנסי הדור, כפי זכות הדור, וכאשר חטאו ישראל בעגל, גרמו שיחזור משה בסוד העיבור, והפסיד שאר הארות שהיו לו, ולא היה לו רק בחינת הארת עיבור לבד, וחזר לקטנותו. והנה העיבור

ויתעבר ה' בי למענכם:

הנה הע"ר מקליפת משה, (ג) ויצאו בלא זמן, ולא נתקנו, ולכן חטאו. ומת משה, כדי

הגהות ומראה מקומות

שער הכוונת ענין הפסח דרוש א' סוף ד"ה וכבר נתבאר זה.
 (ג) שער הפסוקים פרשת שמות דף ק"ד ט"א ד"ה והנה נתבאר לעיל. ספר הלקוטים פרשה זו פסוק זה.

(י) ספר הלקוטים פרשת דברים ד"ה אשר בעבר הירדן.
 (א) חגיגה יג. פסחים צד. ספר הלקוטים ריש פרשת ואתחנן.
 (ב) זהר ח"ב נח. שער המצות ריש פרשת ואתחנן.

ונלע"ד, שלזה נאמר ויהונתן בן גרשון בן מנשה, נ' תלויה, שבחטאו נסתלק הנ' מן משה זקיננו. הנה כמה תפלות התפלל משה שלא יבא בעיבור כל דור.

למענכם:

כי אתם גורמים להיותו מדבר עם ע"ר, או ידבר עם ישראל ופי' למענכם: לתקן אתכם. ומלת ב"י: לרמוז ל"ב חודש, כענין רבה תוספאה. ז) ולא שמע אלי, ולא נתקבל תפלתי.

ויתעבר ה' בי למענכם:

פי', כשהקב"ה בכעס על ישראל. אז לוקט מביניהם הצדיקים. וז"ס דודי ירד לגנו לערוגת הבושם "לרעות" בגנים "וללקוט" שושנים, ר"ת לבוש, כי כשהקב"ה לוקט הצדיקים, הם נעשין לו סוד לבוש, והוא מתעבר ומתלבש בהן. וזהו ויתעבר ה' ב"י למענכם, כי בעבורכם נאספתי מן העולם קודם זמני. והנה השנה י"ב חודש, כמנין ו"ו. וכשהשנה מעוברת נקראת וא"ו מלא, וידוע כי משה בסוד ת"ת, ששם וא"ו, הנה לעולם חודש העיבור באדר, לכן מת משה באדר, להורות על העיבור הזה.

ויאמר ה' אלי רב לך:

כי בתחלה היה רבן של כל נביאים, אח"כ בכל דור ודור, יצטרך לרב שילמדו, שיבא אליהו וילמדנו, ומתנוצץ בו הדור ואלם יהיה בתחלה לא יפתח פיו. ומצינו, שאף באותו זמן נתקיים בו קצת מזה, כמארו"ל (ח) לא אוכל עוד לצאת ולבא בד"ת, שנסתמו ממנו מעינות החכמה, והיה צריך ליהושע ללמוד ממנו. וזהו ג"כ רב לך, שכבר יש לך רב, ומנו יהושע. וזה רמוז בפסוק נביא "אקים

לעלות למעלה לקבל שפע, ולכן אין דור שאין בו משה, ובעלותו מזווג אר"א, ומתעבר בכינה י"ב חודש, וזהו "ויתעבר" י"י ב"י למענכם י"ב, ור"ת יובל שהוא כינה, הנקראת יובל. וכשנולד בפ"א, לא הוצרך רק ב' חדשים, כי לא היה צריך כ"כ בירור, והבן, כי בכינה יש י"ב מזלות, רמוז באותיות בינ"ה י"ב, נ' שערי כינה, ה"ח ה"ג.

ויתעבר ה' בי למענכם:

הנה בכל דור ודור בא משה בסוד העיבור, לפי שהקב"ה לא היה רוצה לקבל הע"ר, (ד) ובוזה לא היה הגלות לעולם, שנאמר חרות על הלוחות. והוא קבלם, בחשבו כי טוב להכניסם בקדושה, ובפרט שהיו נוגעים לו קצת, כמ"ש העם אשר אנכי בקרב, וכתוב וכל העם אשר ברגליך, ולזה רצה לתקנם, ואדרבה הם קלקלו ישראל. וז"ש לך רד כי שחת עמך, נשחת לא נאמר, אלא שחת, שחת לישראל, ועתה רוב הדור מהם, ולזה הוצרך משה לבא בעיבור א' לנ' שנה, לפי שהוא שורשם, לתקנם, שלא יטעום ע"ר. וקודם שחטאו ישראל, היה משה בתכלית השלימות, והיה משיג שער הנ' של נש"ב הגדול מכולם. וכשחטאו ישראל, נעלם ממנו. וז"ש לך רד כי שחת עמך, רד לך, וז"ש רז"ל נ' שערי כינה נבראו, בעולם, ונתנו למשה חסר א' (ה). פי': מעיקרא שלא ו) היה, אלא שאח"כ חסרוהו, היותם מעט מאלקים, והוא אות א', או פי', שחסרו הרבה, ולא נשאר לו אלא מ"ט. כמשארו"ל, אל תקרי מעט, אלא מ"ט. והמ"ט הם מעט מזעיר, בערך שער הנ', הגדול מכולם. ולהיות שכוונת משה היה לטובה, לא מנע הש"י הטוב, ובעת אסיפת רוחו, ויעל משה מערכות מואב אל הר נבו, ונכנס הנ' בשמו, ונעשה נשמה, וידוע כי הנשמה היא כינה.

הגהות ומראה מקומות

- (ה) ר"ה כא: נורים לה. (ו) צ"ל שלם.
 (ז) יבמות עט: ספר הלקוטים ואתחנן פסוק זה.
 (ח) סוטה יג:

- (ד) ספר הלקוטים פרשת ואתחנן ושם כתוב ובוזה לא היה מיתה ולא גלות כמ"ש רז"ל (עירובין נב).
 חרות על הלוחות חירות.

ישראל, וכמשארז"ל (ג) משה זכה וזיכה את הרבים, זכות הרבים תלוי בו. ואת עצומים יחלק, כי קיבל חלקו מהקב"ה ממש, ושאר הצדיקים יקבלו ע"י תחת אשר הערה למות נפשו בכל דור. וז"ס (ס) משה משה בלי הפסק, רמו שבכל דור ודור הוא בא. ועם פושעים הוא נמנה, והוא חטא רבים נשא, כי ע"י נגמר למחול חטא הדורות, וחטא אדם וחוה, שהם רבים והם גדולים.

ויוציא אתכם מכור הברזל:

הם אחוריים דו"ן, שהם דינים קשים כברזל, לכן כור הם אחוריים דו"ן, כי אחוריים דו"א הוא כ"ו. פ"י: כי הו"א הוא שם הוי"ה דאלפין מ"ה. וכשתרבע מ"ה, יהיה בו כ"ו אותיות, ואמנם הנוקבא נקראת אלקים, ואין בה מילוי, והאחוריים שלה גי' ר', הרי כ"ו ור', הם כור, שהם אחוריים דו"ן. וסוד ברז"ל כבר ידעת ענינם, שהם שמות ד' נשי יעקב: "בלחה, "רחל, "ולפה, "לאה. (ע)

למקצה השמים:

פ"י: י"פ יה"ו במילוי אלפין שהוא גי' ט"ל, עולין גי' שמים, וזהו מט"ל השמיים. פ"י: כי מ' מטל השמים בא"ת ב"ש, הוא יר"ד, ר"ל י"פ טל, הוא שמים. וז"ס מקצה השמים ועד קצה השמים. והענין, כי קצה שמים למעלה, יש בו גי' בחינות: הא' הוא ה"פ יה"ו דמלוי אלפין, שהוא גי' ט"ל, וה"פ ט"ל גי' קצה, כי השמים יש לו ב' קצוות, שהם י"פ טל, הם ב"פ קצה, וקצה העליון הוא חצי המספר של

לך "מקרב אחיך, ר"ת אלם. ואח"כ ושמתו דברי בפיו, שיהיו נובעין דברי מקרבו, ואח"כ יעלה יותר, וידבר עמו בגלוי. וז"ש, נאלמתי דומיה: דום י"ה. פ"י: שהיה גזור עלי להיות אלם, החשיתי מטוב, ואין טוב אלא תורה. וכאבי נעכר, הם היסורים שבאו עליו, כמ"ש בגמ' (ט) כי בתחלה יהיה מש"ה שמ"ה שממה, ואח"כ ישכיל עברי, והוא משרע"ה, והוא משיח, כי שילה גי' משה, (י) ואמרו רו"ל (כ) כגואל הראשון כן גואל האחרון, וכן הדור שהולך הוא הדור שבא. (ל) וז"ש כימי צאתך ממצרים אראנו נפלאות, וקשה דהוה ליה למימר אראך נפלאות, או כימי צאתי. אלא רמו, שאתה יצאת ממצרים, ואמר אראנו, שאתה עצמך אותו הדור. ואמר הנה ישכיל עברי, כי המעלות יהיו בהדרגה, בתחלה ישכיל, ואח"כ ירום, ואח"כ ונשא, ואח"כ וגבה, ואח"כ מאד, אותיות אד"ם. כי יהיה כמו אדם קודם החטא, ואז יתקן הכל, וסוף מעשה תחלת מחשבה, וזהו המדרגה עליונה. והולך הפסוק ומגלה מה שיעבור עליו באלו הדורות, עד שבשכיל כך ראוי לעלות לכל אותן המעלות, ואמר כאשר שממו עליך רבים כן משחת מאיש מראהו מאיש: זה משה. מראהו תארו, זה קירזן פניו, שקרן או. אבל באלו הדורות בא כאחד העם, ועליו מדברת כל הפרשה, ואמר מי האמין וכי, וזרוע הי על מי נגלתה וכי, ואפשר שזהו שנגלה עליו זרוע ה', כמ"ש ולכל היד החזקה. ואמר ויתן את רשעים קברו, פ"י: שנכנסה בתוך הקבר נפשו בסוד העיבור, בגופו של דורות הללה, לכן קראן רשעים לגבי דידיה. לכן אחלק לו ברבים, שיטול שכר נגד כולם, כיון שזיכה לכל הדורות. (ובודאי מ) שקול משה נגד כל

הגהות ומראה מקומות

(ג) אבות פרק ה'.
(ס) זהר ח"ג קלח. בספר הלקוטים פרשה זו פסוק זה כתוב כל מאמר זה.
(ע) שער הפסוקים ואתחנן פסוק זה. ע"ח ח"ב שער מ"ט: קליפת נוגה פרק ט' דף שצ"ב ד"ה וכמו שיש לז"א. מבו"ש ש"ו ח"ב פ"ה דף רצ"ז ד"ה וצריך שתדע.

(ט) ברכות ה.
(י) זהר ח"א כה: ת"ו תכ"א מג. תק"ח קה ט"א שלי"א.
(כ) מר"ד במדבר פרשה י"א, ג.
(ל) סנהדרין צא: זהר ח"ג צא. רסז: רעג.
(מ) מדרש רבה שיר השירים סוף פ"א. זהר ח"ג רסז.

השמים, והם ה"פ טל, ואלו הם הט"ל הנמשך מן ראש הבינה לראש ז"א, וזהו ויתן לך האלהים מטל השמים, כי הט"ל הוא הקצה שמים, והם ניתנין מן האלהים דההי"ן, בינה, אל יעקב שהוא ז"א, ונמשך סוד הטל הזה לבחי' אחרונה שבבינה, שהוא המלוי של אהי"ה בההי"ן, שהוא גי' ק"ל בהסרת הפשוט. גם תעשה אהיה בציוור, שעולה ס"ו, כזה: א. יו"ד. ב' ההי"ן, כל א' ג' ווי"ן הרי נ"ו. ואות י' מאהי"ה, הרי ס"ו. וק"ל הם קצה השמים ע"ה. והענין, כי אלו הה' יה"ו, שהם ה' טל, יורדין מרישא דבינה, שיה"ו גי' אהיה, ואלו יורדין מרישא דבינה אל בחי' תחתונה שבה, ושם נקרא קצה השמים, כי משם יורד אל רישא

דז"א, ושם בבחי' תחתונה נקרא קצה ע"ד הנ"ל. והנה סוד ציוור של שם אהיה ע"ד הנ"ל, הוא סוד הנפש הבאה ליעקב ששים ושש. גם יש קצה א' למטה, וזהו ע"ד קצה השמים, והוא סוד אדנ"י גי' ס"ה, ועם אחריים של שם מ"ה שהם ק"ל, שלוקחת הנוקבא, שמשם נעשית, הרי ס"ה וק"ל גימ' קצ"ה. גם באופן אחר, מקצה השמים הם ה"פ יה"ו במילוי אלפי"ן, שהם ה"פ טל, ואלו הם עומדין ביסוד ז"א, והוא קצה השמים לתתא. והנה ט"ל מן אהי"ה דההי"ן, פשוט ומלוי ומלוי דמילוי, ט"ל אותיות, שהוא סוד אהי"ה כטל לישראל, הרי קצה שמים לעילא (ותתא). (ש)

טעמי המצות

מצות ת"ת:

בכניסתו לבה"מ, יכוין כי בינה מדרש לת"ת, שהיא התורה, ונקראת מדרש, גי' תקמ"ד, אחריים דאהיה דידוי"ן וריבועו, וצ"ל תפלת ר' נחוניא בן הקנה בעת הכניסה, (ת) וכן מנהג מורי ז"ל. אך תפלה אחרונה לא שמעתי, ואחריו היה אומר ב"פ, כי ה' יתן חכמה וכו', גל עיני וכו', כוונת כל העוסק בתורה לשמה, כנזכר בדרז"ל שזוכה לדברים הרבה, (א) הוא באופן זה, כי פירוש לשמה, לשם ה', פי' להמשיך הארה אל הה', ואמנם ה' זו היא בלאה, כי כבר ידעת כי תורה הוא מציאת היסוד דאבא כנודע (ב) והנה רחל אינה מקבלת רק מיסוד אמא ולא מאבא, לפי שלקח יעקב מאבא, אבל למעלה לא

יש יעקב נגד לאה, (ג) ולכן כל אותן הארות שהיה ראוי לצאת ליעקב ולא יצא, לסבת היות כאן למעלה מכוסה יסוד דאבא תוך יסוד דאמא, לכן כולם יוצאים ללאה. חז"ס עסק התורה לשמה, פי': להמשיך מיסוד אבא ללאה, ועי"כ מתמתקות דיניה הגדולים של לאה, כנודע שכלה דינים קשים, ולכן יש כח גדול בה, והנה כל כונה זו הוא, על אות ה', וזהו לשמה: לשם ה', באופן זה, כי הלא אנו צריכין להמשיך אור לכל פרצוף לאה כולו כנגד יסוד החכמה המכוסה, והנה הם בגי' בחי': א', בגי' שלה, וא' בגי'א, וא' בגי' שלה, ואין מציאתם שיה. והנה בגי' שלה צריך לכוין להמשיך סוד ה' בגי' מלויים שלה, כיצד: היי' ב' בחכמה. ה"א בא' בבינה. ה"ה בה' בדעת. (ד) אח"כ בגי' אמצעיות,

הגהות ומראה מקומות

(ב) ע"ח ח"א שער המוחין דף רפ"ו ד"ה ובה יובן. מבו"ש שיה ח"ב פ"ב. תע"ס שיעור י"ב אות קמ"ט.
(ג) ע"ח ח"ב שער יעקב ולאה פ"ג. תע"ס שיעור ט"ו לוח התשובות תשובה רפ"ט.
(ד) עיין תע"ס שיעור י"ב אות רע"ו באור פנימי

(ש) ספר הלקוטים פרשה זו פסוק זה.
(ת) ברכות כח: שער המצות ואתחנן דף ע"ח ט"א ד"ה ובענין התפלה.
(א) אבות פרק ו' משנה א'. שער המצות ואתחנן דף ע"ט ט"ב ד"ה ענין מ"ש רז"ל. שער מאמרי רז"ל דף ל"ב ט"ב ד"ה פרק ו'. כתוב כל מאמר זה.

יום יקרא ח"א עם תרגום שלו גם לכיון לת"ת דז"א לג' בחי' שבו, ולהויה בניקוד חולם בסוד פרטותיהם, (נשמה) נשמה לנשמה ונשמה ורח ונפש. אח"כ יקרא נביאים, וגם בנביאים שקורא יקרא גם כן התרגום שלהם, פסוק א' מקרא פסוק א' תרגום, ויכוין בהם לג' בחי' ג"ה דז"א, ועם ב' היות בנקודתם כנ"ל. אח"כ יקרא כתובים ויכוין ליסוד בג' בחינותיו, ובהיותיו ובנקודותיו ביסוד ז"א, גם לכיון למלכות שבנוקבא דז"א בחי' החיצונה מכולם, ואח"כ מעט משנה, ויכוין במה שנאמר, העניני כי עתה יש לנו ר' סדרי משנה, והם מצד ר"ק נוקבא דז"א, והם בו' כלים האמצעים דו"ק שלה, לכן כפי סדר שתקרא כך תכוין, וסדרם הם: זרעים בחסד, מועד בגבורה, נשים בת"ת, נזיקין בנצח, קדשים בהוד, טהרות ביסוד, ותלמוד בחיצונה מכולם כנ"ל. (ו)

כונת קריאת המשנה:

(ז) דע, כי משנה מט"ט ביצירה ותכוין להעלות היצירה לבריאה, והענין הוא, כי המשנה ביצירה, וע"י קריאתך, תכוין שמן אותיות משנה, יהיה נשמה, ונדע, כי נשמה בבריאה, וסוד נשמה זו, ר"ל: נ' משה, גימ' אל שדי, שהוא עולם הבריאה כנדע, כי לכן זכה משה לבינה, המקנא בכורסיא, ותכוין כי הם סוד קפ"ד קס"א, שהם או"א, בעולם הבריאה, גימט' משה, ותכוין להוריד הארה מב' שמות אלו של בריאה עד יצירה, ועי"כ תכלול יצירה בבריאה, והנה הארה שתוריד מב' שמות אלו שהם גי' משה, תוריד מהם נ' שערי בינה שבבריאה, והו אותיות נשמה: נ' משה, כי תוריד נ' שערי בינה, מב' שמות בריאה שהם גימ' משה כנזכר, ואמנם נ' שערים אלו, תכוין שהם סוד ג'

הוא בסוד ציור, כי ג' ציורים יש בה: ד"י, ד"ו, ו"ו, ד"י בחסד, ד"ו בגבורה, ו"ו בת"ת, ובג"ת הוא בסוד הכאה, כיצד: ה"י פעמים ה"י ביודין בנצח, ה"א פעמים ה"א, בא' בהוד, ה"ה פעמים ה"ה בה' ביסוד, וכל אלו מיסוד דאבא, ואמנם בכל בחי' צריך לשתף ה' בעצמה עמהם, כיצד: ג"ר שהוא ה' בגי' מלויים עולים ל"א, תצרף עמהם ה' עצמה, ויהיה הכל גי' לאה, ובג' אמצעיות שהם בציורים שלה, עולה מ"ב, ועם ה' עצמה מ"ז, גי' הויה ואהיה, וב' בחי' אלו שהם ל"ו מ"ז גי' פ"ג, והוא סוד ב' מלוי דעי"ב ס"ג שהוא מ"ו ול"ז, ובג"ת שהם ההכאות, עולים שס"א, ועם פ"ג הנזכר הם גי' מד"ת, והוא סוד לאה, הנעשית מרת כנדע, (ה) והנה כשתסיר מד"ת מתורה ישאר קס"ז, והוא שם קס"ז אחוריים דבינה, כנדע כי אחוריים דבינה הם הנכנסים בז"א, ואמנם כאשר יצא אור התורה שהיא מיסוד דאבא ללאה, אז יש הפסק יסוד הבינה בינתיים שהם קס"ז אחוריים דס"ג, כי מתמעט אור החכמה, ואמא לוקחת כמנין קס"ז והשאר ניתנה ללאה.

קביעות התורה בכל יום:

מעילא לתתא, תורה נביאיים כתוביים משנה תלמוד קבליה, וטוב לחלק התלמוד לג' אחרים: ברייתא, תוספתא, מימרא, ובקראו תורה, יכוין הויה בניקוד חולם, שהוא בת"ת, הנקרא תורה, ובנביאים, יכוין ב' היות, א' בחירק, וא' בקבוץ, והם ג"ה, ובכתובים, יכוין ב' היות, א' בשורק, וא' ניקוד צבאות, והם חיבור יסוד ומלכות, ובקבלה, לשם מ"ה באלפין ובמשנה בההי"ן ב"ן, ובתלמוד לשם אדנ"י.

סדר קביעות התורה בכל יום:

יחלוק פרשת השבוע, לה' חלקים, ובכל

הגהות ומראה מקומות

(ו) ספר המצות ואתחנן דף פ"ב ד"ה ועתה נבאר יש מאמר ארוך בזה.
(ז) ספר המצות ואתחנן דף פ' ט"ב ד"ה כונת קריאת המשנה, זהר ח"א רנב: ח"ג כט: ת"ז י"ד: תקונים חדשים קו: קמו:

ד"ה אלקים דחכמה, כתוב שם טעם למה לפעמים הוויין בבינה, וההי"ן בדעת, ולפעמים הוויין בדעת, וההי"ן בבינה.
(ה) ע"ח ח"ב שער ל"ז: יעקב ולאה סוף פרק ד', שער ל"ח: לאה ורחל פרק א'.

נמצא, כי הקבלה היא במלכות דאצילות, והתלמוד בבריאה, המשנה האגדות ומדרשים ביצירה, והמקרא היא בעשיה. הרי כי הכל היא בנוקבא. והנה הקבלה עצמה יש כמה חלקים, ונחלקים בייס דנוקבא דאצילות. והתלמוד יש בה כמה חלקים, והם בייס דבריאה. והמשנה ביצירה, רק שהוא בויק של הנוקבא דיצירה, ושם הוא ר' סדרי משנה. והמדרשים והאגדות ורמזים וכיוצא בהם, בשאר יצירה. והמקרא בעשיה, כיצד: תורה בת"ת שבה, נביאים בנ"ה שבה, כתובים ביסוד ומלכות שבה בשניהם יחד, ואין להאריך.

תועלת אל העיון:

לכוין להיות מגמת פניך בעת העיון, לשם מ"ה, והוא בסוד הדעת הפנימית שבמלכות, כמ"ש בפרשת שלח (לך ד) ובסוד העיון. ודע, העוסק בתורה בקוראו הלכה, יכוין שכל קושיא שמתרין, מסיר הקש והתבן שהם הקליפה מן הלכה, שהם אותיות הכלה העליונה, ומקשטה בכ"ד מיני קישוטי כלה, י"ב שלה והי"ב שלו, והם מז"ה ומז"ה הם כתובים. הקורא הלכה, ישים מגמת פניו שהוא מקשט הכלה, ויכוין תמיד בשם ארנ"י. והקורא במשנה, יכוין בשם שדי, שהוא גי' מטרוח, כי שם המשנה הקורא בספר הזהר, יכוין בשם מ"ה דאלפין.

סוד העיון:

קודם שיעיין בגמרא, יראה את המשנה אשר אותו תלמוד מיוסד עליו, ויסתכל במשנה, ותכוין כי המשנה, המ' שלה ד' יודין דע"ב, ולפי ששם אהיה שכנגדו אין בו ד' יודין כמותה, לכן אין כוונה רק בהויה לבר, שיש בה ד' יודין מ' דמשנה, והש' דמשנה, תכוון לשם ס"ג ג' יודיין, ומהראוי שיהיה אות ל' כמו ד'

אהיה שיש בכינה המקנת בבריאה, והם בג' מלויים יה"א, שהם סוד הג' קוים של בינה, ימין ושמאל ואמצע, והם סוד ג' קוים דה' עילאה, ויש בהם ה' יודין בגי' נ', ואלו הם סוד נ' שערי בינה, ושומר כלל זה בידך, ולפי שאלו הנ' באים מבחי' אותיות יודין, לכן נקראו שעריי, כי י' גי' עשר, והם אותיות שער, הרי בארנו אותיות נשמה שבבריאה, ותכוין להוריד הארה זו ביצירה, ואז תקרא משנה, גם תכוין כוונה פשוטה הנ"ל, והוא כי אותיות משנה: נשמה. ר"ל: להשפיע ממשנה, שהוא אל שדי שבבריאה, אל היצירה, וסוד ההשפעה אות נ' המתפשטת ביצירה. גם כוונה אחרת, יכוין כי יש בבריאה ג' שמות אהי"ה, דקס"א קמ"ג קנ"א, והנה המלוי שלהם בלבד הם גי' שצ"ב, ועם הג' שמות שצ"ה, כמנין משנה, ותוריד הארה זו ליצירה. גם תכוין לשם מטטרו"ן י"ז אדנ"י שהם גי' משנה, ונדע כי שמות הנזכרים הם ביצירה, ולכן סוד המשנה גי' ביצירה. גם תכוין כי משנה גי' ל"א אשכ"ח ל"ה, ויעיל שלא ישכח. ונלע"ד חיים, שכוונה זו אחרונה אינה ממורי זללה"ה בודאי. מהרר"י טעביל ז"ל, כי עשרה יה"ו מלאים באלפין הם ט"ל, ועשרה ט"ל עולים משנה, ואלו הם נכללים ה' בה' כמו חר"ג, והם ה' לבר, הרי משנה.

בענין מקרא משנה תלמוד:

כבר ביארנו, היות מקרא בעשיה, ומשנה ביצירה, ותלמוד בבריאה, וקבלה באצילות, ואמנם יש חילוק בזה, שנראה שכל אלו הד' בנוקבא, גם יש בזה שהנביאים הם נ"ה דדכורא, והכתובים יסוד דדכורא (ג) אך הענין בקיצור, דע, כי הכל הוא בנוקבא, ואמנם הנוקבא כוללת כמה בחי', כי כל מה שיש מן הזעיר דאצילות ולמטה, הכל נקרא נוקבא.

הגהות ומראה מקומות

(ג) מבו"ש ש"ב ח"ג פרק ו'. שער מאמרי רשבי' יע"א דף ג' ד"ה שם בתקון עשרין. שער המצות דף פ"ג ט"ב ד"ה והנה יש.

(ד) שער המצות ריש פרשת שלח. ע"ח ח"ב שער מ"ד: שער השמות פרק ג'. שער ההקדמות דף קצ"ט ד"ה החכמה.

יודיין של ע"ב שנרמוזו במ' דמשנה. רק לפי שכאן צריך לכלול ג"כ יודיין של אהייה דידיין אשר כנגדו, לכן נרמוזו כאן ש', כי כל יודי משם ס"ג עם ה' דאהייה כשתחברם יחד, י פעמים י, יהיה ק' הרי ג' יודיין של ס"ג, עם ג' יודיין של אהיה, הרי ש' דמשנה. אח"כ בני דמשנה, תכוין לחבר שם ס"ג שהוא בבינה, עם בן ובת שהוא מ"ה וב"ן, וג' שמות אלו הם ה' יודיין, והם נ' דמשנה. אח"כ תחבר ג"כ ער"ו, אהייה דידיין שבבינה עם ב' אהייה אחרים של בן ובת, שהוא אהייה דאלפין ודההיין, שבהם ה' יודיין, וזה ה' של משנה. ולפי שאלו ה' יודיין באהייה כולם לברם, לכן הם סוד ה' בלבו, ולא סוד נ', כמו ה' יודיין של ג' הויר"ת כנזכר, ואח"כ תעין ההלכה עליה. (ה)

כשהיה מורי זללה"ה קורא הלכה בישיבה בין החברים. היה מקשה בכח עד שנלאה מאוד, ומזיע זיעה גדולה, ושאלתיו למה עשה כן, והשיב לי כי עסק ההלכה כדי לשבר הקליפה שהם סוד הקושיא קש ותבן, זה צריך טורח מאוד, וע"ז נקרא התורה תושיה, שמתיש כחו של אדם, לכן ראוי להמית עצמו ולשבר כחו ולהתישו. ומורי זללה"ה מרוב גודל חריפותו היה מעיין ו' דרכים בהלכה, כנגד ו' ימי המעשה, וא' על דרך הסוד כנגד יום השבת, והיה אומר, שמי שהוא חריף ויודע לעיין טוב שיעיין ב' שעות או ג' שעות בהלכה לשבור הקליפה, ומי שאינו כ"כ חריף עד שילך לו הזמן בלבושי התורה, טוב שיעסוק בפנימיות ורחניות שהיא חכמת האמת. (בכאן היה כתוב סוד שם דעת פנימי של חול ושבת

בניקוד, וסדר קריאת שמות וכבר נדפס בספר שערי ציון בדקדוק היטב לכן השמטתיו.) ו' (מתלמידי הרב ז"ל) דע שג' קליפות הם סביב לקדושה, ורביעית שהוא נוגה, פעם קדשה, ופעם חול וחזור לקליפה ונעשה ד', דכתיב ונוגה לו סביב, שהוא סביב הקדושה, וממנה בחי' גרים, שלפעמים נוטה לקדושה, ופעמים מתהפכת לטומאה, ואונקלס היה מבחי' נוגה, ורצה לתקן אותה, ותיקן תרגום שהוא ממדתה, לכללה עם הקדושה. לכן ביום ו' שמתחיל הקדושה ליכנס, ראוי לקרוא הפרשה שמות, ולא ביום ה' ובשבת, וכיון שראים הקליפות שעלתה קליפת נוגה בקדושה, רוצים גם הם לעלות בקדושה אחריה, ונכנס שבת, ונופלים לנוקבא דתהומא רבא, וזהו יתפרדו כל פועלי און, פי': שמתפרדים, נוגה לקדושה, והם לטומאה, ועם זה תתישב קושיא עצומה, כי איך אפשר להשפיע בקליפות שיהיה בה זוג, (אלא) כיון שנוגה שהיא מהם עלתה לקדושה, עלות אחריה לפתות שתמשיך להם מימי החסד, וזה מים גנובים ימתקו, פי': מימי חסד הגנובים ע"י הקליפה, והם ממתיקים את הקליפות, ומברכים אותם. ז)

וכשאנו אומרים שכינה בגלות, ר"ל: בעלות נוגה בקדושה, והשכינה מהלבשת בתוכה, אזי ע"י נוגה, יש כביכול אחיזה לקליפות בשכינה, כי למעלה אין גלות, ולא דבר רע, והנה בבחי' אלו הג' קליפות, יש ג' ימי חול מקמי שבתא, מיום ד' עד שבת, וג' בתר שבתא, עד יום ד', שהם חוזרים אחר הקדושה, ח"ס לשון הסבא, שארי בחיבורא וסיים בפירודא ח) על הקליפות שהם מתחלה מתחברים בנוגה, ואח"כ מתפרדות, וכן בגמרא רבא רמי, כתיב על

הגהות ומראה מקומות

ה) שער המצות ואתחנן דף ט"ב ד"ה אח"כ תכוין. ע"ח ח"א שער י"ד: שער או"א סוף פרק ה'. ו) ע"ח ח"ב שער השמות סוף פרק ז'. עיין בשער המצות שם דף ט"א שממשיך לפרש הכונה שבשעת לימוד ההלכה. ז) זהר ח"ב רג: ובוהר ע"פ הסולם פרשת ויקהל מן אות קניט עד אות קע"ד ועיי"ש בסולם מאמר

מורא דאשא שבערב שבת. שער מאמרי רשבי זע"א פרשת ויקהל דף קנ"ז ד"ה שם בדף ר"ג. שער הכונות ח"ב ענין רחיצת פי"ו דף ל' ט"ב ד"ה וטרם שנבאר. ע"ח ח"ב שער מ"ט פ"א ובי. ספר בית שער לכונות מן אות נ"ג עד אות ע"ט. ח) זהר ח"ב צ"ה. ובוהר ע"פ הסולם פרשת משפטים אות ט"ו.

גפי מרומי קרת, וכתוב על כסא. ט) הכוונה על נוגה, תהלה חופפת מבחוץ סמוך לקדושה, ובסמוך מתקרבת לקדושה ממש, וזו ענין הלבנה, שבתחלה נתראה מעט עד שנשלמת. שמתחיל קליפת נוגה להתרחק מהקליפות ויכנס בקדושה, ואח"כ חוזרים ולוקחים החיצונים מעט מעט מאורה, עד שלוקחים כלם, ואז מחדש הקב"ה אותה, והנולד במלואה טוב לו. וז"ס המחלוקת במגרא אם הארון מכוסה כולה, וי"א חציו. והכוונה לדעת, אם נוגה מכסה על הכל פן יפגעו החיצונים בארון, או אם יספיק שיהיה מכוסה מלמטה ממקום הקליפה. ולמעלה א"צ שום דבר כי בודאי לא יכנסו.

אליף דל"ת נר"ן יו"ד וכיוצא, וזהו שמר"ת. ואבאר לך הטעם, למה האחוריים תרגום. והענין, כי תרגום גי' תרדמה, הנה נסירת אחורים היה, ע"י תרדמה, כמ"ש ויפל ה' אלהים תרדמה על האדם, הרי איך בנסירת אחורים היתה תרדמה, שהוא סוד התרגום. גם נבאר לך טעם נפלא, כי הלא בכל ספירה וספירה מי"ס, יש שם הוי"ה א', ובאחור שלהם רבוע של הוי"ה, שהוא גי' ע"ב. והנה אחור חב"ד, הם ג' ע"ב, שהם גי' רי"ו, וכן אחור חג"ת, רי"ו, וכן אחורי נה"י, רי"ו. כמנין תרגום, שהוא ג"פ רי"ו. כנגד כל האחורים שמן החכמה עד היסוד, וכלם ניתנו למלכות.

ענין שמר"ת

י) ענין פרק שירה שצריך אדם לומר בכל יום מה ענינו:

הנה שנים מקרא ב"פ, כנגד ת"ת יסוד. והענין, כי ר"ת 'שנים' מקרא ש"ם, והוא שדי הוי"ה שהוא גי' ש"ם, ולכן מקרא גי' ש"ם, להורות על ב' שמות הנ"ל, שהם בת"ת ויסוד. וז"ס לשון הרגיל בדרז"ל מקרא ולא תורה וכן נזכר בנביאים, והנה היא כתובה פנים ואחור, והנה פנים לשון רבים, ואחור לשון יחיד, ולא נאמר פנים ואחוריים, רק פנים ואחור, כי לשון הקודש הוא פנים, והם ב' מקרא. אך תרגום שהוא אחור אינו אלא א', וזהו וא' תרגום. גם תבין הענין, כי אחור תמיד סוד ריבוע, אשר תמיד אותיות דבוקות זו לזו, ואות ראשונה הולכת עם כל האותיות שלפניה: א', א"ב, אב"ג וכיוצא, וזהו ענין וא' תרגום, כי בתרגום שהוא אחוריים, לעולם א', כי הראשון הולך עם כולם, וכן השני עם כולם שלפניו, וכן בכל השאר, ונקשרים כא', אך הלשון קודש הנקרא פנים, הוא רבים, כי כל א' הוא בפ"ע, כזה: אליף דל"ת נר"ן יו"ד, כי התרגום הוא קשור ביחד, כזה: אליף, אליף דל"ת, אליף דל"ת נר"ן,

דע, כי כל הנבראים שבעולם יש עליהם שר בשמים, והוא סוד כ) אין לך עשב מלמטה שאין מזל מכה עליו מלמעלה, ואומר לו גדל, והנה ע"י אותו שר נמשך אליו שפע חיות, והנה אותו השר אינו יכול להשפיע בתחתונים, עד שאומר תחלה שירה, וע"י אותו שירה מקבל חיותו ומזונו להשפיע בתחתונים, נמצא כי כל אלו השירות הם של השרים ומזלות, כל א' לפי מינו. ואמנם מציאות שיר כלבים, שאומרים פסוק באו נשתחוה וכו', סוד הדבר, כי כל"ב גי' ש"ם ב"ן דההי"ן, והוא סוד נפש של המלכות, והוא סוד עשיה, וזהו נברכה לפני ה' עושנו, ולא אמר לפני בוראינו או יוצרנו, כי אינם אלא מסוד עשיה, ושם נאחזים הכלבים, ולכן שם הוי"ה זה של לפני ה' עושינו, צריך לכיין אותו בההי"ן.

ואמנם להיות סוד הכלבים חיצונים וטמאים אע"פ שראשית יניקתם הוא מזו הנפש של המלכות, עכ"ז יניקתם הוא בסוד מ"נ דקליפת עשיה, אשר גם היא כנגד מ"נ דקדושה

הנחות ומראח מקומות

ט) ע"ז יט. טנהרין לת. ובסנהרין כתוב רבה בר בר חנה.
 כ) מד"ר בראשית פ"י, ו', זהר ח"א רנא.
 ח"ב קעא.

ט) ע"ז יט. טנהרין לת. ובסנהרין כתוב רבה בר בר חנה.
 י) שער מאמרי רשב"י זיע"א דף רצ"ט טוב ב'.

שבעשיה, וגם הוא עולה נ"ב, וז"ס והכלבים (הם) עזי נפש, כי אע"פ שהם מסוד הנפש שהוא שם ב"ן, מכ"מ הם עזים מצד הקליפה, והם נמשכים מצד אותו הנפש העזה שבקליפת העשיה, וזהו והכלבים עזי נפש. ואמנם מ"ש בפרק שירה, כי כל האומר בכל יום, וזכה לכ"כ מעלות. הטעם, לפי שכבר ידעת, כי בצלם אלהים עשה את האדם, וכמו שכל העליונים הם תלויים בשיעור קומתו יתברך, גם כל הנבראים התחתונים הם גאחזים בשיעור קומת אדם התחתון, וע"י מתברכים כולם, ולכן האומר פרק שירה, יודע לכיון כל הנבראים היכן רמוזים בו, ואומר אותן השירים, הוא גורם שפע לכל הנבראים התלויים בו, ושכרז מרובה.

מצות מזוזה:

שמעתי בשם מהר"א ז"ל, כוונה כשיצא אדם מפתח ביתו, ונותן ידו במזוזה ונושק, יכוין בכוונתו להצילו מיצה"ר, שיצר במלואו יר"ד צד"י רי"ש, ס"ת שדי, שיכוין בשם שדי הכתוב על המזוזה להצילו מיצה"ר, ונכנס בתוכו להכניעו.

מקום המזוזה, הוא מתחלת שליש העליון, פ"י: כאשר תצייר שליש העליון, אח"כ תחיל ממטה למעלה באותו שליש העליון. והוא סוד המלכות שיצאה מן החוזה, מתחלת שליש העליון מתתא לעילא. (ל)

ענין המזוזה:

הנה מזוזה עולה ארנ"י, והוא בחינת רחל,

סוד המזוזה:

כדי להבריה נגעים שבאו ע"י אדה"ר, שהוליד כשפירש מאשתו, והם נמצאים בבתי כסאות.
סוד שם שד"י שכותבין נגד והיה אם שמוע, ונוכר ג"כ בזהר שדי מלבר והיה מלגאו, יובן במ"ש בספר איוב, בפסוק והיה שדי בצריך.

הגהות ומראה מקומות

(ל) מנחות לג. שער המצות פרשת ואתחנן דף ס"ח ט"א. שער ההקדמות דף ק"ע סוף ט"ב ובדף קע"ה סוף טור א.

פ ר ש ת ע ק ב

כל המצוה:

מלת כל המצוה, לא אתי שפיר, דה"ל לומר כל המצוות. ורז"ל דרשו א) צריך האדם לגמור את המצוה שהתחיל, שאינה נקראת אלא על מי שגמרה, לז"א כל המצוה תשמרון לעשות, ולא חצי. או אפשר לומר, שהוא מקושר עם פסוק דלעיל, שהוא מזהיר להרחיק עצמו מע"נ, כענין שנאמר פסילי אלהיהם תשרפון באש ולא תביא תועבה וכו'. ודרז"ל, ב) כל הכופר בע"ז, כאלו מודה בכל התורה כולה, לז"א אם תשקצנו ותתעבנו, כל המצוה תשמרון, מעלה אני עליך, כאלו קיימת כל התורה כולה. ואפשר דמיירי בלימוד התורה, וזהו כשנדקדק שהתחיל לדבר בלשון יחיד, ואמר וזכרת כל הדרך ויענך וכו', לכן נ"ל דאיירי בלימוד תורה, כי גם הוא נקרא מצוה. וזהו כל, לרבות גם תורה שבע"פ, שנקראת מצוה וראייה לזה, שאמר תשמרון לעשות, וארז"ל ג) ושמרתם ועשיתם אותם, ושמרתם זו משנה, ועשיתם זה מעשה כמשמעה. וכן כאן, תשמרון, שלא ישכח מכם מה שלמדתם, כדי שתקיימו, וז"ש לעשות.

ובזה יובן מה ששמעתי, על משנת משה קבל תורה מסיני, ד) שדקדוק, למה במשה נקט קבלה, וביהושע מסירה, דה"ל בשניהם לשון קבלה, או מסירה. (ועוד לקמן אמר ויהושע לוקנים, ווקנים לנביאים, ולא הזכיר לא לשון קבלה, ולא לשון מסירה.) ואח"כ ונביאים מסרוה לאנשי כה"ג, חזר להזכיר לשון מסירה, והיה די שיאמר ונביאים לאנשי כה"ג, כמ"ש ווקנים לנביאים, ומה זה דנקיט פעם לשון מסירה, ופעם לשון קבלה, ופעם לא זה ולא זה, וחזר להזכיר לשון מסירה. ותמצו,

כי לשון מסירה משמע בע"כ, וראייה לזה, וימסרו מאלפי ישראל, הנאמר במלחמת מדין, שנמסרו בע"כ, שלא רצו ללכת לאותה המלחמה, ששמעו שבמלחמת מדין תליא מיתת משה, כמ"ש נקום נקמת, ואח"כ תאספי, לכן נמסרו בע"כ. וע"כ להיות תורתנו הקדושה ארוכה מארץ מדה, הוצרך משה למסור ליהושע בע"כ, שהוא לא יכול לקבל, ומשה לבד כי רב כחו קבל על נקלה, אבל יהושע לא קיבל אלא בכחו של משה בע"כ, ויהושע לוקנים, להיות המסירה לרבים, לא הוצרך כחו, כי בין אנשים מרובים, זה זוכר מקצת למודו, וזה זוכר מקצת למודו, ואין בזה טורח כמו כשהוא יחיד, שצריך לזכור כל התורה כולו. וכן מוקנים לנביאים, שהם רבים לרבים. אבל בהמשך הדורות, נתמעטו הלבבות, אפילו מרובים למרובים הוצרך מסירה בכת, לכן אמר ונביאים מסרוה לאנשי כה"ג, באופן שלא נמצא בעולם, שיחיד ידע כל התורה כולה, אלא משה ויהושע, לכן אמר משה כל המצוה, דהיינו כל התורה אשר אנכי מצוך, לשון יחיד, שלכל יחיד ויחיד אני מלמד כולה, כמו ליהושע. אבל כבר אני יודע, שלא יעלה בידכם זכרון כל התורה כולה בכל יחיד ויחיד, לכן אני אומר לכל הפחות תשמרון אותה בין כולכם, שזה יזכור מקצת וזה יזכור מקצת, וחזר אח"כ לדבר בלשון יחיד, וזכרת את כל הדרך.

וכן מ"ש החסיד ר' יונה, ה) על קשר הכתובים, שאמר שהע"ה כבד את ה' מהונך וימלאו אסמך וגו', מוסר ה' בני אל תמאס, שכתב, שאם לא ימלאו אסמך, לא תאמר שוא עבוד את ה', כי את אשר יאהב ה' יוכיח, וכן אמד כאן, אע"פ שאמרתי לכם תשמרון לעשות למען תחיו, אם לא יהיה כן, לא תהיו בוועטין.

הגהות ומראות מקומות

ד) אבות פרק א'.
ה) שערי תשובה לרבינו יונה שער השלישי סימן ל'.

א) סוטה יג:
ב) קדושין מ.
ג) ספרי פרשת ראה פיססא נ"ח ונ"ט.

כי אפשר שהוא נסיון, כי מנסה ה' אתכם לדעת אם תשמדו מצותיו אם לא, אף בבא עליכם צדה וצוקה, כמו שנסה אתכם שהוליכך במדבר ארבעים שנה, לראות אם תבעטו לומר, הרי אנו שומדים מצותיו ותורותיו, הרי עינה בדרך כחנו זה ארבעים שנה, ולא הכניסנו לארץ ישראל, ואמר לשון רבים תחלה, ואח"כ לשון יחיד, כי לדוב העולם, מי ששומר המצוה יהיה לו טובה ויחיה, לכן אמר לשון רבים תשמרו למען תחיו, כי בכלל הוא כן. ואם פרט א' או ב' יוצא מן הכלל הזה, ויהיה צדיק ורע לו, אין זה כי אם נסיון, לז"א וזכרת את כל הדרך וכו', ויענך וירעיבך, לומר תזכור עוד מה שעינך והרעיבך, מזה תבין שאם אתה צדיק ורע לו, אפשר שזהו מוסד מאתו יתברך, למרק שום עון, כי את אשר יאהב ה' יוכיח, וזהו ויענך וירעיבך, אף שהמן היה מאכל רוחני וחשוב, אעפ"כ היה להם עינוי ורעבון, כמ"ש ונפשניו קצה בלחם הקלקל, אשר בלתי אל המן עינינו, והפסוק עצמו אמר טענה זו בעבורם, ומליץ טוב בעדם, כמ"ש אשר לא ידעת ולא ידעון אבותיך, כי דרך העולם להיות חביב יותר המאכל שהורגל בו, ואם יביאו לפניו יותר חשוב, אינו חביב עליו, לפי שלא הורגל בו, כן הענין כאן, ומה גם להיותו רוחני, והחומר אינו חפץ כ"א במאכל חומרי, וכל כונתו יתברך להודיע, כי לא מה שהוא טוב הוא טוב אמיתי, כי היסורין הם למרק עון, הם יותר טוב, לכן אמדו מברכין על הרעה מעין הטובה, (ו) וכן היה נחום איש גם זו) אומר, ג"ז לטובה, אף שהוא נדאה רע בעיני הכל, ור"ש, למען הודיעך כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם, שהוא טוב בעיניך, כי על כל מוצא פי ה', כל מה שגזר הש"ת הן רע והן טוב, יחיה האדם יותר ממנו, לכן מוסר ה' בני אל תמאס, ואפשר עוד לומר, להיות כי כל הדברים

בעולם, יש להם חיות, וכמו שהאדם נברא גוף ונפש, כן כל הדברים, והנה התורה עצמה יש לה גוף ונפש, גוף כענין הלבוש, הנזכר בדוד"ל גופי התורה, ויש לה פנימית התורה, שהוא הנשמה, ולז"א המלאכים, תנה הודך על השמים, כי למה להם לגוף התורה, כי אין ביניהם לא קנאה ולא שנאה, ולא שייך בהו לא תרצה וכדומה, ולא שאלו אלא על הפנימית, שלא נתלבשה היא בגוף זה, ובדינין אלו לעולם, כי בהיותה למעלה אי"צ להתלבש כלל, וכמו נשמת האדם, שהצרכה להתלבש בגוף החומרי לירד לעה"ז, כן ענין התורה, וכן המצוה, יש לה גוף, דהיינו בחי' המעשה, ויש לה נשמה, דהיינו הכוונה שאדם מכוין בה לעשותה כתקונה, ואם נעשה בלא כונה הצריכה, תהיה כגוף בלא נשמה, ולז"א, כל המצוה אשר אנכי מצוך היום תשמרו, דהיינו כל המצוה בשלימותה, עם הכונה והחיות שלה, למען תחיו, שתהיה מדה כנגד מדה, כמו שעשית מצוה עם חיותה, כן יש בה לאכול בעה"ז מן הגוף, ומן החיות בעה"ב, ויהיה להם חיות בשכרה בעה"ז ובעה"ב, ור"ש למען תחיו, חיים שלמים, בעה"ז ובעה"ב, וכן המזון והלחם שהאדם אוכל, יש לו חיות, והחיות הוא הדיבור שיצא מפיו יתברך בעת הבריאה, כשאמר תוציא הארץ כך וכך, אותו ההבל הוא דבר שיש בו ממש, וכמו שאדם כשהוא מדבר, מוציא הבל מפיו, ואותו הבל הוא חלק חיותו, וראיה לזה שאחר שתצא הנשמה מהגוף, לא נשאר בו לא הבל ולא דיבור, נמצא שאותו ההבל שיוצא מפיו בעת הדיבור, הוא מחלק נשמתו, לכן נצטוינו שלא לדבר דברים בטלים שמפסיד בהם חלק נשמתו, וכן שמעתי מהחכם ר"ש שורק זללה"ה, (ט) על פסוק לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה, שאין לאדם לעשות דבריו חולין, כי ככל היוצא מפיו יעשה אם טוב אם רע, כן עושה ובורא סניגורים או

הנהות ומראה מקומות

יש ט"ס בשם הרב הזה ששם כתוב כה"ש שורא"ט
זלה"ה, ובשם הגדולים מערכת ש' אות קס"ג כתוב
מה"ש טורנו ז"ל.

(ו) ברכות נה.
(ז) תענית כא. (ח) זהר ח"ג קנב.
(ט) עיין בה"ח ספר הלקוטים פרשה זו שכתב

קטגוריים. ואם כך הבל של אדם, מכ"ש הבל היוצא מפי הקב"ה, ועז"א וכל העם רואים את הקולות, רואים את הנשמע, שהיו רואים את הדיבור, שהיה בא ומנשק על פיהם, הוא אומר קבלני עליך, נמצא שהיו רואים את הדיבור, כמו מלאך א'. וכן היה דבורו יתברך שאמר בעת הבריאה, שכל דבור ודבור היה נכנס לאותו דבר, להיות חיות בתוכו ולגדלו. וא"כ במזון שאדם אוכל, יש חלק חומרי, שזן את הגוף. וגם יש חיות שהוא ג"כ חלק נשמה שבאדם.

וע"ז מתורץ קושיא אחת, שאיך אפשר, שלחם החומרי זן חלק הנפש שבאדם שהוא רוחני, ואם אין אדם אוכל לחם ולא שום מזון כמה ימים, ימות ברעב ותצא נשמתו ממנו. ואם יאכל לחם יחיה, והאיך אפשר שהלחם יעמיד נשמה הרוחנית. ומהכרח קושיא זו, אמרו הפלוסופים שאין השארה לנפש, וכמות זה כן מות זה, ובמות האדם ויופסד חלק גופו, ג"כ יופסד חלק נשמתו, מכיון שהיא נזונית מדבר חומרי, גם היא חומרית. ואין האמת כן ח"ו, כי לא ידעו מה שאמרנו, שיש חיות אל המזון, שהוא חלק רוחני שבו, להחיות חלק רוחני של חיות האדם. וז"ש ויאכילך את המן הרוחני, להודיעך כי לעולם אין מי שיוזן את האדם, אלא חלק רוחני שבו. וז"ש כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם, כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם, היינו מה שיצא מפיו יתברך בבריאה להוציא מן הארץ כל דבר ודבר, אותו הדיבור נכנס באותו המזון, והוא זן ומחיה את האדם, לכן צריך לברך על המזון, כי על ידי הברכה מעורר החיות. וכן ענין המצוה, כי ברכה שאנו מברכים עליה, גם היא מועילה אל החיות שבה. נמצא, שיש במצוה מחשבה דבור מעשה, היינו: הכונה שהוא מחשבה, והברכה הוא דבור, והמעשה. וע"כ אמר הכתוב כל המצוה בשלמותה עם הכונה כנ"ל, וכדי שלא יאמר האדם שמי שאינו יודע כונת המצוה,

שלא יהיה לו חלק לעה"ב, לז"א וזכרת וכו', תזכור אכילת המן, כי כונתו יתברך להודיעך תירוצו ע"ז, כמו שהמין היה רוחני, עכ"ז היה בו כח לזון ג"כ חלק הגוף שבאדם שהוא חומרי, כן תדע כי גם החומרי יזון חלק הנפש, שיריעת ההפכים א'. וז"ש למען הודיעך כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם חלק החומרי שבו, שע"כ נקרא אדם, שהוא קרוץ מחומר מאדמה, כי על כל מוצא פי ה', היינו המן שהוא הרוחני בהחלט, שיצא מפיו יתברך, עליו יחיה האדם חלק החומרי שבו כנ"ל, וכן ג"כ יהיה להיפך, כי כשאוכל בלי ברכה, שלא נתעורר החיות שבו, וכן אכילת הרשעים שהוא בלי ברכה, גם היא תזון חלק הנפש שלו, אלא שלא יהיה התועלת שיעשה אל הנפש בלא ברכה, כמו התועלת שהיה לו עם הברכה. וכן הענין במצוה עצמה, כי אף שתהיה בלא כוונה, תועיל לאדם לעה"ב ג"כ, אלא שאינו בהשואה גמורה אל מי שיעשה בכוונה. (י)

כי על כל מוציא פי ה' יחיה האדם:

הנה ענין החשמ"ל, דע כי ב' מקיפים הם על ראש ז"א, והם ל"ם דצלם, והם ז' במספר קטן, והם סוד ז' מקיפין, כאשר הז"א מקבל מו' מקיפים אלו, או נמשך לו חיות גדול. ועליו נאמר בו יחיה האדם הוא ז"א, שם מ"ה גי' אדם. והענין, כי ז' מקיפים הנ"ל, הם ב' אותיות מ"ל, ר"ל דיבור, כמארז"ל (כ) פעמים חשות פעמים ממללות, כי בקבלת ז"א הארת ז' מקיפין הנ"ל, שהם מ"ל מצלם, או הוא ממלל ומדבר, ויוצא הבל מקיף מפיו. וז"ס כי לא על הלחם יחיה האדם שהוא ז"א שם מ"ה כמנין אדם, כי על כל מוצא פי ה', ובאותן מקיפין יחיה האדם שהוא ז"א ובו תלוי חיותו. וז"ס הבל הבלים הנזכר בקהלת, כי כל חיות תלוי בהבל זה הנמשך מן המקיפין, ולהיותן ז' שהם ל"ם דצלם, נגדם ז' הבלים בקהלת.

הגהות ומראה מקומות

(י) זהר ח"א רמ"ג סוף ע"ב ח"ב צ"ג ריש ע"ב. כל המאמר כתוב בספר הלקוטים פרשה זו.

(כ) חגיגה יג.

כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם:

פי': כי חיות הנשמה, הוא לא ע"י מאכל, כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם, וזה הברכה המוציאה בפה, מוציא ניצוצי קדושה מן הטומאה, ונבררת ע"י פי ה', בלעיסת הליב שנים, שהם ל"ב אלהים, ל"ב נתיבות.

ארץ חטה ושערה וגפן:

אלו הן מינים שנשתבחה בהן א"י, שצריך הנוקבא הנקרא א"י, להשתבח ולהתברך מן ה' שלו, הם הן שנשארו למעלה, ומלכות שבה הרי ז' (ל) ונעשית בחינת זכר עליו כמבואר, והו מוכרח, מפני שכל הפירות יוצאות מן הארץ, ואינם מעלמא דכורא, אלא מזאת הבחי' היא, החטה ושעורה. חטה מימין, מצד החכמה, (מ) ונבולות החכמה של מעלה תורה, שהם כ"ב אתון, כמנין חט"ה, ובקליפה אתמר תחת חטה יצא חר"ת, ג"כ עולה כ"ב, כי גם זה לעומת זה עשה אלהים. שעורה מן שמאל, ותמצא שער ה' עולה ב"פ מנצפ"ך, עולה תק"ס, ועם י' אותיות וכללות ה"ג עצמן, הרי ט"ז ותק"ס, כמנין שער ה', ולהיות שהוא משמאל, הוא בחינת גבורה, דממנה דינין מתערין, ולזה סוטה מביאה מנחת שעורים, שהם כח כל הגבורות. גם גבריאל הוא מבחינת זו, ולזה קס"ת הסופר במתניו, (נ) כי קסת עולה ב"פ מנצפ"ך, ומשם הדין יוצא, אשר בו ממיתין כל העולם, כמ"ש התוית תיו על מצחות האנשים, וכאשר הקליפה גוברת, נאמר ותחת שעורה באשה, שהוא אלהים ביודין וח' אותיות המלוי לבד בלתי הפשוט, כמנין באשה.

גפן באמצע, בין ימין ושמאל, ומלת גפן כמנין ד' מילואים: מ"ו, ול"ז, י"ט, כ"ו, וד'

אותיות שורש הויה הכולל, והם נכנסין במוחין דז"א, חב"ד (דמוחין דאבא) ומהם נותן הז"א אל הנוקבא. אבל יש מדרגות בנתינתן אליה, וכשהיא למטה ממנו, אז נותן אליה באופן א', וכשהיא בנה"י באופן אחר חשוב מן הראשון, וכשעלתה בחג"ת ביותר דקות, וכשעלתה בסוד עטרה על ראשו, אז לוקחת בשוה, וארז"ל (ס) לע"ל צדיקים יושבין ועטרותיהם בראשיהם. ודע, כי בשבת כשעולה ז"א באר"א, אינו עולה כ"א הפנימית, ולבוש נשאר למטה, ואז היא עולה למעלה על ראשו של לבוש שלו הנשאר במקומו למטה, ואז היא לוקחת אלו המילויים שוה אליו.

תאנה לוקחת מנצה, והם ג' שמות אהיה: קס"א, קנ"א, קמ"ג, וע"ה גי' תאנה, והם מוחין של אמא הנכנסת בדיא, ובתוכן מוחין דאבא שהם הויות, ולז"א נוצר תאנה יאכל פרי"ה, נוצר תאנה הם מוחין של אמא, שהם בחינות אותן הג' אהיה העולה תאנה כנ"ל, יאכל פריה הן המוחין דאבא, שהם ג"פ ע"ב, גי' רי"ו, וג' הויות פשוטים שהם ע"ה, הכל כמנין פריה, וזהו בנצה, שניה הם ב' ביעין דדכורא, שבהם מתבשל הורע, של זכר בימין ושל הנוקבא בשמאל, וז"ש בזהר, איהו בנצה ואיהי בהוד, ארז"ל (ע) כינור היה תלוי למעלה בראשו של דוד, והנה סדר השבטים כך: ראובן, חסד, שמעון, גבורה, לוי, ת"ת, וממנו כהנים לוי, כהן בימין, לויים בשמאל, יהודה, במלכות, כי שם מקומה, באחוריים דז"א, ולזה היה רביעי, והוא יהודה: הויה ד', היינו המלכות, (פ) אח"כ חוזר יששכר בת"ת, זבולן בנצה, עמוד הימיני סומך, לכן הוא סומך אל יששכר, שהוא בחינת תורה.

ופי' בזהר, (צ) כי ים כנרת, היה בחלקו, והם ב' בחי': כנור, וכנרת, כנור בזכר, וכנרת

הגהות ומראה מקומות

- (ג) ברכות ג:
- (פ) זהר ח"ב קה, שער הכונות דרושי הלילה דרוש ו' עולת תמיד דף קכ"ח ט"א עיי"ש בהגהת צמת.
- ע"ה שער העיבורים סוף פרק ד'.
- (צ) ח"ג קג

- (ל) כל מאמר זה כתוב בספר הלקוטים פרשה זו סוּק זה.
- (מ) מדרש רבה בראשית י"ז, ז'.
- (נ) שער הפסוקים יחזקאל סימן ט'.
- (ס) ברכות י"ז.

בנוקבא. כנר"ר כמנין זרע, וכנר"ת גי' תרע"א, והם הגבורות הם בהוד, וכבר בארנו, כי בישול הזרע של הזכר, הוא בנצח שלו. ושל הנוקבא בהוד שלה. ופי': כי כל זווג הנעשה ביום, בין בשחר, בין במנחה, הכל באצילות, הכל נעשה ע"י התעוררות התחתונים, והזווג הנעשה בלילה, הוא בבריאה, לכן תפלת ערבית רשות. ולפי שהוא למטה, ואינו תלוי בהתעוררות מעשה התחתונים, וכל זווג הוא בכח הגבורה, ולכן צריך כינור בבחינת שיר, והשיר הוא לעלות ולהתקשר הגבורות בשרשם למעלה בנצח. ובחצות לילה, שאז הזיווג העליון היה ברוח צפונית, שהיא למעלה מראשו, שהיא בהוד, כי היא למטה אחורי היסוד, והכנור הוא למעלה בהוד, שהיא באמא. והיה מנשב בו, ומנגן מאליו בלתי התעוררות התחתונים, כי אז ישינים כולם, ואין תפלה ולא דבר. וכנרת הוא המלכות העולה מ"ן, ואינה בזבולן אלא בנפתלי שהיא נוקבא. ופי': נפתלי אילה שלוחה הנותן אמרי שפר הוא כך: כי 'אילה' שלוחה 'הנותן, ר"ת אשה. ועוד 'הנותן' אמרי 'שפר, ג"כ ר"ת אשה. גם 'שלוחה' 'הנותן' אמרי, ר"ת אשה. ואלו תג' נשים, א' לשה, וא' עורכת, וא' מקטפת. ונפתלי מזאת הבחי' של הנוקבא, כי ים כנרת הוא בחלקו. אלא שנתקשר עם זבולון לזווג. ולז"א שהיה בחלקו, ר"ל שנפלה ונתקשר עמו בחלקו.

רמון בהוד, גי' נוריאל, הוא מט"ט. כשתסיר ממטטרון ט"ט גי' ח"י, נשאר רמון. כי ט"ט באמצע מטטרון הוא חיות ותוכיות הרמון. כי מ' מימין, ורון משמאל. והם סוד הקליפה הנקראת רמון, ובתוכם ח"י ט"ט, ואכל וחי לעולם. וכן ר"מ, תוכו אכל וקליפתו זרק. ובחיות אין אחיזה לחיצונים, אבל בלבוש והוא הרמון, יש להם אחיזה.

ובזה ג"כ תבין סוד הפסוק, והחיות

רצוא ושוב. רצוא כמנין רמון, אותיות צואר, וזהו רצוא צואר, דאמא עילאה שהוא גרן, ועד הוד איתפשטת. הח"י הוא ושוב, כמנין שדי, דאיהי למטה מהחיות, ואיהי כללות כולם, ואל תתמה, אם אנו אומרים כל הבחי' דז"א במלכות מינה ובה, כי מן הבחי' המובחרת באצילות למעלה, מלכות שבהם יורדות למטה, ק) שאחרי שמתהפכת לזכר, כל מה שנאמר בז"א נאמר בה.

ארץ זית שמן ודבש:

זית הוא יסוד, והיה לו לומר ארץ שמן ודבש, כי זית שמן הוא זכר. אך דע, כי בחי' יסוד לעולם אינו נפרד, שהוא הקוץ של הד', שעליו נאמר טוב שכן קרוב מאח ויחוק. שכ"ן קרוב הוא היסוד, המקבל ש"ע נהורין, כמנין שכן, והוא קרוב אליה. ואינו נפרד ממנה. מאח רחוק הוא ת"ת, שלפעמים רחוק ממנה. והשכן הוא קרוב אצלה תמיד, ולזה יש לה הדרת פנים בסיבת הזקן. כי כל הדור פנים הוא תלוי באבר זה, לפי שהוא מקבל ש"ע נהורין שהם בפנים. ולכך סריס אין לו זקן. ולזה רמו בפסוק יפה יתואר ייפה ייפה מראה.

ואמר זית שמן. ולא אמר ארץ שמן ודבש, פי' בר"מ ר) כי השמות היוצאים משם יה"ו, הוא: אל, אלהים, מצפ"ץ, ושמות אלו חוץ מיה"ו, שהוא שורש כולם, גי' זית. ושמן בא"ת ב"ש ביי"ט, כמנין יה"ו, ושם ביי"ט ביסוד, ולזה נק' ח"י, לפי ששם זה בונה ר' בתים, שהם ח"י אותיות, שכולם מתקבצים ביסוד לזווג, ולזה יעקב חי בארץ מצרים י"ז שנה, (ולא חי י"ח שלמים, לפי שהיה בגלות, והטפה לא נתגלית, ויוסף ג"כ כשנמכר היה י"ז שנה) ולא המתין ליי"ח להיות ראוי לזווג, לפי שיוסף לא עלה למעלת הזווג, עד שנתנסה בבי' נסיונות: א' בגבירתו, וא' שלא נשא בת אל זכר, כ"א בת

הנהרות ומראה מקומות

הלקוטים) נ"א באצילות למעלה בז"א שהם יורדות למטה במלכות (כ"י).
 ר) זהר ח"ב צב. שער הפסוקים פרשת שמות דף קל"א ד"ה והנה סוד לבת. שער הכונות דרוש ק"ש.

ק) נ"א ואל תתמה אם אנו אומרים כל הבחי' האלו במלכות מינה ובה מהבחינה הנכבדת למעלה באצילות למלכות שבה היורדת למטה שאחר שהיא מתהפכת לזכר כל מה שנאמר בז"א נאמר בה (ספר

אחותו כמארז"ל. (ש) ולכן לקח אלו הג' שמות המתפשטים ממנו. כי שמן עולה בייט בעצמו. שהוא טוב, ולזה נקרא שמן שהוא מתוקן לזוג. דבש. הוא המלכות, שהוא ש"ו דשופר, והוא מלכות שבה. ומאלו הו' שמות תבורך המלכות הנ"ל שבה, היורדת בבריאה.

אליהם, ככתר נאמר, ובתבערה. בחכמה נאמר, ובמסה. כי שם רצו לנסות את השם. היש ה' בקרבנו אם אין, וחכמה נקרא יש. ונגד בינה, ובקברות התאווה, כי שם קברו העם המתאווים, בסוד שכר עולם הבא, ונקרא קברות התאווה. (ע"י בברית מנוחה בענין זה ותמצא נחת).

ארץ אשר אבניה ברזל:

סתם ארץ הוא בנוקבא, ואבניה סוד ד' אמהות, אשר ר"ת שלהם ברז"ל הוא כנ"ל.

לא כארץ מצרים וגו', והשקית ברגליך כגן הירק:

כבר ידעת מ"ש מורי ז"ל בדרוש בני חת (ת) כי היסוד יש בו ב' צנורות: צנור הזרע, הוא בסוד ז' שביעי קדש. וצינור המוציא המותרות, הוא בסוד בני חת, ומשם נזונים בני חת, מקצה הטפה היוצאת עם מי רגלים, והנה יניקת מצרים, ממותרות טפות הלל, כנזכר בזהר באורך, וז"ש, כי א"י אינו כמצרים שהשקית ברגליך, כגן הירק, ממים הנקרא מי רגלים, וזהו ירק אותיות קרי, כלומר טפה מותרת בחי קרי. אבל בא"י, שהיא אשת ישראל נוקבא דז"א, היונק מצינור הז' עצמה, וזהו למט"ר השמים, שהם רמ"ח עלמין דאתגלין בפום אמה, גי' מטר, משם תשתה מים, ולא מצינור הח', והבן זה.

נחש שרף ועקרב וצמאון:

דע כי הקליפות הם: סמאל ונעמה, סמאל ולילית. והם ד' הנזכר כאן: נחש, שרף, ועקרב, וצמאון. והם נגד ד' דגלים, כי במקום קדושה ד' דגלים, לא היה בהם כח להזיק, גם הם נגד צלם דנבוכדנצר: נחש, גלות מצרים התנין הגדול, שרף, גלות בבל, והוא המן. עקרב, יון, ורצה לעקר את ישראל, וכל תורה ומצות. וצמאון, מלך אדום, דאינו רעב ללחם, ואין צמא למים, כ"א לשמוע ד"ה.

ארץ הרים ובקעות:

ענין הרים ובקעות, (א) דע, כי אין דבר בעולם שאין כנגדו שר ממונה למעלה. ואילנות בעת שהעלין נופלין מהם, גם איזה כח עליון מאותו שר הוטר באותו שעה ממנו. והנה ההרים והגבעות, יש להם שרים גדולים למעלה, בערך דמיון ההרים עצמן בגבהותן. כי הלא השמים דוגמת הארץ, בכל דמיונה. אמנם המעינות שבקרקע, כנגדן יש למעלה, וענינם הוא סוד בחי מ"ג, שיש במלכות ארץ העליונה, וכן מעינות, הם סוד מ"ן העולה מן התהום, שהוא

המוציא לך מים מצור החלמיש:

הוא אבן המוציא אש, וזה החידוש שהוציא מים מן הצור, ולא מן אבן אחר כמו שאר סלעים שדרכם להוציא. וזה הגם היה מצור המוציא אש. וזה הפלא מרמו בפסוק, ההפכי הצור שהוא אש. לאגם מים, שלא כסדר הטבע.

ובתעברה ובמסה ובקברות התאווה:

כבר ידעת, כי על כח"ב נאמר, במתלא ממך אל תדרוש, ובז"ת נאמר, במה שהחשיית התבונן, ועל גי' רמו הפסוק, כל מי שיקרב

הגהות ומראה מקומות

צ"ח ט"א ד"ה ונחזור. הקסתי בסולם אות ליג ד"ה וז"ש ותו דח.
(א) שער הגלגלים הקדמה כ"ב. ספר הלקוטים פרשה זו.

(ש) פרקי דר' אליעזר פרק ל"ח. מסכת סופרים סוף פרק כ"א.
(ת) שער מאמרי דשב"י זיע"א דף מ"ו ט"ב ד"ה ודע כי בני חת, שער הגלגלים הקדמה ל"ד דף

שנקרא ארץ צבי, שנודעוה ונתמעטה. כן הענין בהרים עצמן, כי מתמעטים ומתקצרים. כפי מיעוט כח השר שכנגדו, או יגדלו כפי כח השר שעליהם. ולפעמים שהשר שכנגדו למעלה נתבטל לגמרי, ואז זה ההר שכנגדו אינו מתבטל לגמרי, אך הוא מתערב ומצטרף עם איזה הר אחר, ומתבטל בו, ואינו ניכר בו. ולפעמים שתראה בקיעות גדולים בסלעים והרים, ואינם בקיעות העפר, אך הסלע עצמו נחלק ונתבקע ממש. וענינו הוא, כי למעלה השר שלו נחלק לבו, ומושל למחצה, וניטלה חצי מעלתו, וניתנה לשר אחר בשותפות עמו, כלל הדברים תבינם מעצמך עד"ו.

למטה מ"ן, כי הגשמים הם מ"ד. והנה אין לך מקום מעין למטה, שאין כנגדו אור העליון המעלה או מ"ן, מן המלכות לז"א. ואם אנו רואין איזה באר, או מעין שייבש ונסתם, הוא, שאז כחו למעלה נפסק ואינו מעלה מ"ן. גם המעינות החדשים הוא, כי נתחדש למעלה איזה אור העליון, או נשמה המעלה מ"ן. וכמו שהארץ נחלקת לז' אקלימים, כך למעלה נחלקת המלכות, ונקראת בת שבע. וכפי המקום שבו נתחדש למעלה מעין, כן כנגדו מתחדש למטה. אמנם ההרים הם ג"כ גוברים וגדלים מיום ליום מעת בריאת העולם, רק שאין הגידול ניכר בהם, ויש הרים שמתגדלים, ויש הרים שמתמעטים. עד

ט ע מ י ה מ צ ו ת

נטילת ידים ענ"י, גי' ק"ל, הוא אחוריים דמ"ה. ולפי שהעשיה שהיא מלכות, אינה מקבלת רק מאחורי ז"א, לזאת תקרא ענ"י, ולכן דעתה קל"ה, כי ענ"י וקלה הכל א', ותכוין להאיר בעשיה, מהפנים ומאחורים דיצירה, שהם ג' ידות כנזכר, שהם פנים ואמצע ומאחור שהוא ר"ת ענ"י.

גם תכוין, כי הלא כבר הודעתוך, כי כל היצונים יונקים מצפוני הידים, ולכן אנו צריכים לרחוץ ולהעלותם אל היצירה, ועי"כ לא יינקו הקליפות שבעשיה מהם, וזו על נ"י, ולכן צריך להגביה הידים בעת הברכה. ואמנם סוד הנטילה, תבינהו מנטילת שחרית, שהוא טילוק אחיות הקליפות מפנימית ההיצונית ע"ש. וכ"ז בברכת נטילה, אך כוונת הנטילה עצמה בעת רחיצתך צריך לכוין תחלה ביד ימין לערות ב"פ על יד ימין, ואח"כ ב"פ על יד שמאל, ואח"כ תשפוף ב' הידים ביחד, והנה ביד ימין ברוחצך תחלה ב"פ, תמצא כי היא

מצות ברכת המזון ודברים הנוהגין בסעודה וענין נטילת ידים:

(א) דע, כי הלא כל האכילה, היא בעולם העשיה. ואמנם העשיה היא אכילה, שהוא גי' אדנ"י, שהיא עשיה, כשלוקחת שפע מיצירה, אז הוא אוכ"ל, שהיא גי' א"ל הוי"ה, אז עולה עשיה ע"י שם מ"ב אל היצירה, לקבל משם. וכל מ"ב הוא בחינת גי' ידים, כי גי"פ י"ד הוא מ"ב, כי כן דרך הידים האוחזות ומעלות למעלה מה שירצה לעלות, ומציאות הידים הם חג"ת כנודע, וגי' ידים אלו הם: ה' אלהינו ה' בימין, וחילוף שלהם כוז"ו במוכס"ז כוז"ו בשמאל, והויה ומילויה באמצע, הרי מ"ב אותיות. (ב) וז"ס על נטילת ידים, כי נטילה פירושה, הגבהה, כמו וינטלם וינשאם, שהוא הגבהתם מעשיה ליצירה, ולכן היד אמצעית שהיא שם מ"ה ביצירה, ולפי שהאחוריים דמ"ה הם יורדים להשפיע בעשיה, לכן צריך לכוין בר"ת על

הנהרות ומראה מקומות

(ב) זהר ח"א כג. ח"ג רמו: רעב: רפג. ת"ו הקדמה ט. תנ"ה פט. תס"ט קא: תק"ע קל. תק"ח ק"ז י"ט ש"א.

(א) שער המצות פרשת בהר דף ס' ט"ב מן ד"ה ודע כי כמו. שם פרשת עקב דף צ"ב מן ד"ה ונחזור לבאר. שער הכונות ענין אסרו חג דרוש ג'.

קשרי הזרועות לפנים מן הגוף, בסוד וכל אחוריהם ביתה, והם הנקרא קובדו"ש בלע"ז. גם ביום השבת בכל ג' סעודות, כי כוונתנו להעלותה לזווגה במלכא, צריך שיהיה מעומד, כי עלמא דדכורא בעמידה איהו, לכן כשאנו מעלין אותה אצלו, ג"כ צריך להיות מעומד.

ארז"ל (ה) כל המזלזל בניי נעקר מן העולם, כי הם עשר אצבעות, כנגד עשר מאמרות שבהם נברא העולם, נגד י' אותיות מילוי דהויה, ויש בהם כ"ח פרקי, נגד כ"ח דמלוי המלוי, שבהם נברא העולם, כמנין אותיות פסוק בראשית, ולכן נעקר מן העולם. קודם שאוכל המזון, כשאין יין באמצעית האכילה, ציוני מורי זללה"ה, לשתות מים פחות מרביעית, ואברך עליהם תחלה ולא בסוף, ואכוין לפטור המים שבתוך המזון, ופעם אחת שתיתי יותר מרביעית, אמר לי ראייתי איך שתית ולא אמרת ברכה אחרונה, הוא עץ פלילי, וצריך ליזהר מאוד בברכות הנהנין לומר בכונה גדולה.

בענין הנטילה:

יש מים פסולים, ויש מים כשרים, וצריך בזה כוונה גדולה. קודם שיטול ידיו במים, תכוין כי כל בחי' (מים) אלו הוא בחי' אלהים, ותכוין באלו יודין שיש באחוריים דע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, ובד' אחוריים דאהיה, ב' בידין, וא' באלפין, וא' בההיין, ובג' אחוריים דאלהים, שכולם הם נ"א יודין, והם סוד מ"י דאלהים. שמעתי ממורי הר"מ אלשיך זללה"ה, כוונה גדולה אחרת בענין האכילה, כי הלא נרדע כי ב"ס צריך ליטול לכל יד ויד, ואח"כ לשפשף שניהם יחד, והנה ב"ס על כל יד ויד אינם רצופין, רק תרחץ תחלה ירך הימנית, ואח"כ

הגהות ומראה מקומות

(ד) ז"ח ע"פ הסולם בראשית אות קכ"ה ובדפו"י דף ה' ט"ג.
(ה) סוטה ד: שער המצות פרשת עקב דף צ' ט"א ד"ה נטילת ידים. שער הגלגלים הקדמה כ"ב דף ט"ב ט"ב ד"ה המזלזל.

יד כפולה, והם ב' ידים, וב"ס יד הם כ"ח, והנה כ"ח הזה תכוין במילוי דמילוי השם דע"ב שהוא בחסד כ"ח אותיות. ברחיצת היד שמאלית ב"ס, הוא כ"ח שנית, הוא כ"ח דס"ג, ואח"כ בשפשוף הב' ידים, נכללים שניהם יחד, והם כ"ח ג' דשם מ"ה, כי ע"י ג' כ"חות אלו, יתבטלו הקליפות מהידים שבהם נאחזים, וכל זה ע"י המים, סוד החסד הדוחה את הקליפה. אח"כ תברך ברכת ענ"י עם הכוונה הנז"ל.

סוד הנטילה וענין הידים:

דע, כי ראוי להסתכל, כי אין בכל האיברים שנכללו בו עשר כ"כ בגילוי, כמו הידים והרגלים, שבהם עשר עשר אצבעות, אך דע, כי א"א הוא כללות ג' רישין, ורישא עילאה אין בו תפיסה כלל, עם היותו תחת הא"ס, ג) אך בב' ראשין אחרנין יש גילוי קצת, אמנם סוד זרועות וירכין לא אתפשטו ביה, רק איתגנוז, בסוד א, דתמן תרין ענפין שני יודין שבאות זה, שהם שני זרועות, ובהם כלולים שני ירכים, וכשהם בהעלם, אינם כ"א צורת ר' לבדה בלתי זרועות ושוקיים, ולא נגלה אלא אמצעית, שהוא דוגמת הגוף, (ד) והנה לך שני מקומות שלא נתגלו, והם הם ב' רישין דא"א, גם נעלמו באר"א, הרי ד' מקומות, ועתה בנ"א נתגלו, הרי הם חמשה מקומות שנכללו בהם, אך לא נתגלו אלא במקום החמישי, ולכן נתגלו בו כל זרוע וכל ירך בסוד ה' אצבעות ודי בזה, וסוד היד האמצעית, הוא סוד הדעת, שהוא אמצעי, וגם בו נעלמו הזרועות, ולכן היא יד אחרת האמצעית, ועדיין לא קבלתי פירוש בזה, והנה צריך להגביה שני הידים נגד פנים לפחות, כי שם נקרא ראש, ותכוין להנ"ל, כי תחלה היו רישא דזעיר, גם תכוין להכניס

ג) ע"ח ח"א שער א"א פרק ג', שער מאמרי רשב"י זע"א דף רל"ז ט"ב ד"ה והנה נגיה, ע"ח עם מ"ס ענף ס"א, תע"ס שיעור י"ג מן אות כ', שער המצות עקב דף צ' ד"ה אמנם בא"א, מבוא שערים ס"ג ח"ב ט"א.

וְיָמַד זֶה לְאוֹרֵךְ הַשְּׁלַחַן. כַּנֶּגֶד יָיֵב לַחֵם הַפָּנִים, וְכִבֵּר נִתְבָּאָר בַּמְקוֹמוֹ ע"ש. ו) דַּע, כִּי אֵין הָאָדָם מַכִּיר בְּמֵה שְׁעוֹשָׂה, כִּי לַפְעָמִים אוֹכֵל מֵאֵכֶל אִיסוֹר וְלֹא יִרְגִישׁ בּוֹ. רַק מִי שֶׁהוּא חֹסֵד, אֵין מְנַחֵין לוֹ מִן הַשָּׁמַיִם לְהַכְשִׁיל, כִּי לֹא יֵאוֹנֵה לְצַדִּיק כָּל אֹוֹן. הַנֵּה מִי שִׁיחָה חֹסֵד וְיִכּוֹן בְּכוֹנוֹת הַנִּזְכּוֹרוֹת, יִדַּע בְּבִירוֹר שֶׁלֹא יִנְיַחֵהוּ לְאֵכֶל דְּבַר רַע, וְיִסִּירוֹ מִלְּבוֹ.

כוונת האכילה:

לְתַלְמִידֵי הָרֵב זִלְלָה"ה, תַּחֲלָה יַצִּיר בְּרַעְתּוֹ ד' זְוִיּוֹת הַשְּׁלַחַן, חֲתוּמִים בַּע"ב דְּמַלְכוּת; דְּהֵיִינוּ הוֹיִיָּה בְּרִיבּוּעַ, וְשֵׁם בֵּין עֲמָהֵן שֶׁהוּא גִימ' בַּהֲמָה, וְהוּוֹ נִתְתִּי עֹשֵׁב בְּשֹׁדֵךְ לְבַהֲמַתְךָ, וְאַח"כּ וְאַכֵּלֶת וְשִׁבַּעֶת. הָרִי נִתְקַדְּשׁוּ הָר' זְוִיּוֹת הַשְּׁלַחַן כְּקַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ. וְזֹאת הַכוּוֹנָה לֹא יִשְׁתַּנֶּה, רַק בַּחֹל מוֹסִיף ע"ב דְּזַעֲרִי, שֶׁהוּא כ"ו מ"ה, וְעַם הַכוֹלֵל ע"ב, לְד' זְוִיּוֹת, וְלַחֲבָרֵן עִם הַע"ב דְּמַלְכוּת. וּבִיּוֹם הַשַּׁבָּת, יִכּוֹן לַע"ב דִּירוֹיִן בְּכָל זְוִיּוֹת, וְלֹא יִכּוֹן לז"א. וּבִי"ט, יִכּוֹן לַע"ב דְּס"ג, דְּהֵיִינוּ ס"ג וי' אוֹתִיוֹת, כִּי יִרְט גי' ע"ג. וְאוֹת אַחֲרוֹנָה מוּבְלַעַת בַּמְקוֹרָה שִׁיחָה ע"ב בְּדַקּוֹק. וְהֵנָּה ע"ב דְּמַלְכוּת אֵין לָהּ נִיקוּד, וְע"ב הַנְּלוּהָ אֵלֶיהָ, יִנְקַד בְּקֶרֶן דְּרוּמִית מִזְרַחִית. זְכָרִים פִּתְחִין, נִקְבוֹת חוֹלֵם. וְהֵיא נִמְנִית עִם הַזְכָּרִים. וְתִכּוֹן, שֶׁאֵמָּה מִכָּח אֲבָא, מִשְׁפִּיעַ בּוֹזַעֲרִי, וּבְקֶרֶן מִזְרַחִית צְפוֹנִית, זְכָרִים פִּתְחִין, נִוקְבִין צִירֵי, וְתִכּוֹן שְׁתַּבּוֹנָה מִכָּח יִש"ס, מִשְׁפִּיעַ בּוֹזַעֲרִי, וּבְקֶרֶן צְפוֹנִית מְעַרְבִית, זְכָרִים קִמְצִין, נִקְבוֹת פִּתְחִין, וְתִכּוֹן שֶׁאֵרִיךְ בְּכֻלּוֹת ג' רִישֵׁין דִּילִיָּה מְעוֹרֵב עֲמָהֵן, וּמִשְׁפִּיעַ בּוֹזַעֲרִי, צְפוֹן, טוֹב הַצְּפוֹן, וּבְקֶרֶן מְעַרְבִית דְּרוּמִית, זְכָרִים בְּשׁוֹרֵק וְנִקְבוֹת בְּסוּגֵל, הֵרְמָזוּ בְּסוּד זַעֲרִי הַמִּמְשִׁיךְ וּמְעַרְבֵי חֲסִדִים לְנוֹקְבָא בְּסוּד פִּתְחַת הָאֵהֶל כְּחוּם הַיּוֹם, וְהֵנָּה ד"פ הֵם רַפ"ח, לְבַרֵר רַפ"ח נִצְוֹתוֹת, שִׁיבְרָרוּ ע"י כוֹנוֹת הָאֵכִילָה. וְהֵנָּה אוֹתוֹן שֶׁאֵין לָהֶם נִיקוּד, הֵם הַרַפ"ח נִיצְוֹתוֹת

יִדְךָ הַשְּׁמַאֲלִית, וְאַח"כּ יִמְנִית, וְאַח"כּ שְׁמַאֲלִית, וְאַח"כּ תִּשְׁפָּשֵׁף יַחַד, וְהֵנָּה כְּשֶׁתִּרְחֹץ תַּחֲלָה בִּידְךָ הַיִּמְנִית, תִּכּוֹן בְּד' אוֹתִיוֹת הוּיָה פְּשׁוּטָה, וְאַח"כּ בְּמִילוּאָה בַּלְפִּי"ן, הָרִי הֵם י"ד אוֹתִיוֹת, כַּמִּנִּין יר, וז"ס יד ימין, וְאַח"כּ יד שְׁמַאֲלִית, תִּכּוֹן אֵל דְּרֹךְ הַנִּזְכָּר מִמֶּשׁ, וְאַח"כּ תַּחֲזוֹר וְתִרְחֹץ יד ימין פַּעַם שְׁנִית, וְתִכּוֹן בְּמִילוּי הַמִּילוּי דְּמ"ה, שְׁבוּ כִּי"ח אֲתוּיִן, וְתִכּוֹן לְהַמְשִׁיךְ הַכִּי"ח אוֹתִיוֹת עִם הַי"ד הַרַאשׁוֹנִים הָרִי מ"ב, כִּי ע"י הַמ"ב אַתָּה מַעֲלָה הַיָּדִים מִתּוֹךְ הַקְּלִיפָה כְּנֹדַע, וְאַח"כּ תַּחֲזוֹר לְרַחֹץ יד שְׁמַאֲל פַּעַם שְׁנִית, וְתִכּוֹן ע"ד הַנִּזְכָּר מִמֶּשׁ, וְאַח"כּ תִּשְׁפָּשֵׁף פַּעַם א' בַּיַּחַד, וְתִכּוֹן בְּמ"ב אַחַר שֶׁל מ"ה ע"ד הַזֶּה שֶׁהוּא פְּשׁוּט וּמִילוּי וּמִילוּי הַמִּילוּי, וְהָרִי הַכֵּל הֵם ג"ס מ"ב, מ"ב בִּימִין, וּמ"ב בְּשַׁמְאֵל, וּמ"ב בְּאַמְצַע, כִּי הֵם ג' יָדִים כְּנֹדַע, וְלִפִּי שְׁמ"ב הַאֲמְצַעִי הוּא מְכַרְעִי, לִכֵּן הוּא נַעֲשֵׂה ע"י שְׁפָשׁוּף ב' יָדִים בַּיַּחַד, וְאַמְנֵם כָּל הַג' הֵם מ"ה דַּלְפִּי"ן, כִּי אָדָם הַנוֹטֵל יָדוֹ הוּא בְּסוּד זַעֲרִי שֶׁהֵם מ"ה גִּימַט' אָדָם, וְלִכֵּן כָּל הַג' קוֹיִן שְׁלוֹ הֵם שֶׁל מ"ה.

אַח"כּ כְּשֶׁתִּבְרַךְ בְּרַכַּת הַנְּטִילָה, תִּכּוֹן בְּאַמְרֵךְ בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ, תִּכּוֹן בְּרַעְתְךָ, כִּי צִרִיךְ לְהַשְׁלִים ע"י כוֹנוֹתְךָ, גַּם הַשֵּׁם הַג' הַנּוֹי בְּשִׁמְעַת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם יְהו"ה אֱלֹהֵינוּ יְהו"ה, וְכֵן תִּכּוֹן כָּאֵן, כְּאֵלוֹ אַתָּה אוֹמֵר בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ יְהו"ה, הַנֵּה הֵם ג' שְׁמוֹת, וְתִכּוֹן כִּי הַשֵּׁם הַא' בִּיד ימין, זֶהוּ נִקְרָא יד הַגְּדוּלָּה, וְתִכּוֹן ג"כ בַּחֲלוּף הוּיָה זו, כְּחִזּוֹ בִּיד שְׁמַאֲל, וְזֶהוּ נִקְרָא יד הַחֻזְקָה, וְכֵן תִּכּוֹן אֱלֹהֵינוּ יד ימין, חֲלוּפוֹ בְּמוֹכְס"ז יד שְׁמַאֲל, וְכֵן הַשֵּׁם הַג' בִּימִין, וְכִזְזוֹ בְּשַׁמְאֵל, הָרִי הֵם בִּיד ימין י"ד אוֹתִיוֹת יד הַגְּדוּלָּה וְי"ד בַּחֲלוּף בִּיד שְׁמַאֲל, וְזֶהוּ נִקְרָא יד הַחֻזְקָה.

רֵאִיתִי לְמוֹרֵי זִלְלָה"ה, הֵיָה מְקַפֵּיד מֵאֵד מֵאֵד, לְאֵכֶל עַל שְׁלַחַן שֶׁל ד' רַגְלִים בְּשַׁבְּתוֹת וי"ט, דּוֹגְמַת שְׁלַחַן ב"ה, וְיַזְהַר בִּי"ב לַחֵם עַל הַשְּׁלַחַן, וְיָמַד זֶה לְאוֹרֵךְ הַשְּׁלַחַן אֲצִלְךָ,

הגחות ומראה מקומות

(ו) שַׁעַר הַכוּוֹנֹת ח"ב עִינֵן הַשְּׁלַחַן דף פ"ד ט"א. פִּרִי עֵץ חַיִּים שַׁעַר הַשַּׁבָּת פֶּרֶק י"ו.

שבכלים הנשברים, ורפ"ח דניקוד הם של התקון המברר אותן. והנה סך כל הויה שהם ח' דע"ב, ובכל א' מהראשונות דע"ב בין עמהם, הרי י"ב שמות הויה. וזו רומזת ליסוד אבא הממתיק ליסוד אמא בלחם ומלח.

צריך אדם לשמור מאד שלא לאכול לחם מפלטר כותי, ואפילו קנוי מפלטר ישראל, ואפילו בספק, ואפילו אם קונה מפלטר ישראל, צריך לחקור אם עשוי מישראל, כמו שנהגין בצפת תוב"ב שרוב הפלטרים ישראל.

כוונה אל הלחם, קודם שתברך המוציא, תכוין כי לחם גי' הויה, והם ג' גבורות הנמתקים בעלית חסדים תוך יסוד ז"א כמו שידעת.

כשתברך המוציא, תגביה ידיך למעלה במלת המוציא, והלחם יהא נתון בין ב' ידיך תרקוק בה' של המוציא.

ואמנם כוונת הברכה היא להעלות המלכות לבינה, ע"י חג"ת, כנודע כי היא באר חפרה שרים, וכל עליה זו היא ע"י שם מ"ב (ז' לכן תכוין תחלה במלת ברוך לג' מ"ב, שהם: מ"ב דע"ב נגד חסד, והוא בשם הפשוט ומלוי ומלוי המלוי, ומ"ב דס"ג להעלות הגבורה, ומ"ב דמ"ה להעלות הח"ת, והנה ג"פ מ"ב הם קכ"ו, וג' שמות שהם ע"ב ס"ג מ"ה, מלואם גי' ק"ב, הרי ק"ב וקכ"ו גי' ברוך, נמצא כי ע"י ג' מלויים ע"ב ס"ג מ"ה, וע"י ג' מ"ב שלהם, אנו מעלים לחג"ת, והם סוד מלות אתה ה' אלהינו, אתה הוא חסד, בסוד אתה כהן לעולם, ה' הוא ח"ת, אלהינו הוא גבורה, הוא דרך ימין אמצע ושמאל, ואנו מעלים את הג' אבות המתחילים מחסד, כמשי"ה אמרתי עולם חסד יבנה, וכשהאבות תוך הבינה, אז נקראת הבינה מלך העולם, גם תכוין, כי אחר עליית ג' אבות בבינה, אז גם המלכות הנקרא מלך העולם שתחתיה, כנודע כי המלכות הוא המלך על כל

העולמות שתחתיה. ותכוין, כי המלכות מלך על כל עולם התחתון, היא עולה ג"כ עם האבות עד הבינה, שנקראת עתה מלך העולם כנוכר, ואחר שעלו כלם שם, אז יונקים משם, ואוכלים כדרך התינוק יונק משדי אמו, ואח"כ יוצאים משם, ויוצא עמהם השפע ומזון אל העולמות, וכבר ידעת, כי הו"א באמצע היום אחר התפלה, הוא בסוד ו"ק, ולכן ג"ר שלו אז אינם אלא חג"ת, והם עולים לאמא לינק, כנודע כי התקון ח' בסוד ו"ק, גם המלכות היא רבוקה אחורי החזה כנגד הח"ת, ולכן אחר עלית ח"ת, עולה גם המלכות עמהם לינק, וכבר עלו חג"ת דו"א שהם הראש שלו ויונק, וגם המלכות עלתה, וא"צ שיעלו נה"י דו"א, כי אינו יונק רק דרך ג"ר שלו, ואחר שעלו כלם, אז יורדים ומביאים השפע ומזון עמהם, וזהו המוציא לחם, וצריך לכוין בה' של המוציא, ולעשות בה דיוק בקריאת עצמה, והענין, כי צריך לכוין בה כוונה אחת, והוא כי בינה שהיא ה' עליונה, ה' של המוציא, היא מוציא את הג' אבות ואת המלכות עמהם לחוץ, וזהו המוציא: ה' מוציא, ומה מוציא, לחם, כי לחם גי' הויה, והם ג' אבות, ומוציא מארץ עליונה שהיא בינה.

עוד כוונה אחרת עמה ג"כ, והוא לכוין בה' דהמוציא לה' תתאה, והוא המלכות, כי אחר קבלתה מזון מלעילא, גם היא מוציא לחם לתחתונים, וזהו ה' מוציא לחם מארץ התחתונה שהיא מלכות, וצריך להדגיש אות ה' של המוציא, כאלו היא ממולא בה' אחרת, נגד ב' כונות הנזכרות א' בבינה, וא' במלכות.

כשחותך הלחם ומטביל במלח, יכוין כי לחם (גי' הויות של ג' חסדים ומלח, גי' הויות של ג' גבורות, ולכן הם מלוחות שהם דינים, אבל מתמתקות ע"י הג' חסדים) ולכן טטבול הלחם במלח, למתק הגבורות) וכבר

הגהות ומראה מקומות

התקונים אות מ"ה, ספר הוהר פרשת עקב במראות הסולם שם ביאור ארוך.
(ח) נ"א כי היניקה (דטו"י).

(ז) ע"ה ח"ב שער השמות טרק ד', שער כסא הכבוד טרק ד', שער הכוונות ח"א דרושי תפלת השתר דרוש ג', ח"ב דרושי מזמור של קבלת שבת, הקדמת

שחטא, חזרו לעמקי הקליפות, ואנו צריכין לבררם, כדי להעלות ניצוצי הקדושה על מקומם, אמנם אין בנו כח לבררם כמו אדה"ר בירור גמור, זאע"פ שאנו רואין כי חוזר להיות חלק אדם עצמו באוכלו אותו, עכ"ז האמת הוא כך הענין, שחזרת אותה הבהמה להיות חלק האבר מן האדם עצמו, אך יותר היה מה שבירר אדה"ר בהיותם בהמות, ממה שאנו מבררים עתה, אעפ"י שנעשה חלק אדם, ח"ס חמורו של ר' פנחס בן יאיר, כי היה במדרגת בהמה של ששת ימי בראשית, ולכן אפילו אמוראים אומרים אנו כחמורים, ולא כחמורו של רפב"י.

ודע, כי הבהמות הטמאות, אין כח באדם לברר הקדושה מהם כלל, ולכן נאסרו באכילה. אך הטהורין אנו יכולין לבררם, ואדרבה האוכל בהמה טמאה או עוף טמא וכיוצא, תתאחו הטמאה היא באדם עצמו, ויתאבד הקדושה אשר בו. אך חמורו של רפב"י, לא נתברר ע"י האכילה, רק שנתקן מעצמו ע"י המשך זמן, גם נתקן ע"י רפב"י שלא ע"י האכילה, ועלה לאותה המדרגה, ואמנם אין כח לברר רק הת"ח, ולכן אמרו רז"ל (י' ע"ה אסור לאכול בשר כי אדרבה יסתלק ממנו אותו מיעוט הקדושה שיש לו, וימשך אחר הבהמה, כי אין בו כח לברר, ואמנם נשאר עדיין מו' ימי בראשית מציאות בהמות בהררי אלף, כי אלו לא יכלו להתברר לגמרי, רק נשאר בבחי' מה שאנו מבררים עתה ע"י כוונת האכילה, ולכן אלו מזומנים לאכילת הצדיקים לע"ל, ואז ע"י אכילת הצדיקים יתבררו לגמרי, וכל זה בירור הבהמות עצמן, אך יש בחי' אחרת והם נשמות אדם עצמן, שמתגלגלים בבהמות ודומם וצומח לפי רשעתם, ואלו הם בחי' שניה.

ואמנם מציאות הכוונה לבחי' ראשונה, כי בעת אכילתו, יכוין לברר אותה הקדושה אשר באכילה ההיא, הן דומם או צומח או ב"ח, ומ"ש דומם הוא, כי לפעמים יפול צרור אבן או אפר תוך האכילה ולא ידע האדם מציאותו,

ידעת ענין ג' גבורות הממותקות בג' חסדים, וכבר נתבאר אצלינו ענין י"ב ככרות של שבת וענינם ע"ש ט).

כוונת האכילה:

דע, כי מציאת האכילה היא בנוקבא, ולה אנו נותנין מזונות ואכילה, ומה שאנו ממשיכין לה היא נותנת אלינו, ולכן ברכת המזון צ"ל בשמחה גדולה, כי אנו נראין אז נדיבים וטובי לב, ולא צרי עין, ואז גם היא ממשכת אלינו עדין, אך באמצע המאכל צריך לזכור מעט עצבון ודאגה בלב על החורבן, כי אז היא אכילת השכינה באופן אחר.

והנה ידעת, שצריך לכלול יום בלילה ולילה ביום, פ"י: כי באכילת היום, תכוין, אכילה הוא גי' אדני"י, ובלילה תכוין בשם אוכל, גי' אל הויה שהוא ז"א, וביום ולילה תכוין לשם מאכל, שהוא גי' יאהדונה"י, צ"א. חיבור הו"יה ואדני"י.

אך פרטי הכוונה, כי כבר ידעת, כי בעת מיתת המלכים, ירדו למטה, והיה בהם כל הבחי' של אבי"ע, ובחי' חי מדבר, וחי בלתי מדבר, וצומח, ודומם, ומכל בחי' אלו יש בקליפות מן מיתת המלכים, וצריך האדם להעלותם, והנה אדה"ר היה מבורר בו בחי' הנשמה, עד שחטא וחזרו לרדת, גם כאשר קרא שמות לכל הבהמה, ולכל החיה, לא מצינו שקרא שמות לדומם וצומח, והענין, כי כבר בירר והעלה כל בחי' הבהמות ותיקנם, וזהו קריאת שמות, אך לדומם ולצומח לא תיקן הכל ולכן נאסר באכילת בשר, ולא הותר רק בירק ועשב לברם. ולפי שכונת האכילה הוא, בירור הקדושה שיש באותו ב"ח או דומם, כפי שהוא מתברר ומתקן ע"י האכילה, כמו שנבאר, ולפי שכבר ביררם אה"ר, לכן נאסר באכילתם, כי כבר נתקן מה שהיה מספיק להם, משא"כ בדומם וצומח. והנה מה שבירר או אדה"ר, היה שבירר כפי מה שראוי להם במדרגותם לגמרי, אך אחר

הגהות ומראש מקומות

(ט) לעיל בהגהות ומ"מ אות ו'. (י) פסחים מט:

באמצע דרך ארצה, ויהיה ב' וי"ן, ואז תחבר ו' אחת עם י' עליונה, י"ו שינים. שניה עם י' תחתונה, כזה: א, י"ו שינים תחתונים, וזו כונה כללית.

גם תכוין פרטית יותר, והוא, כי בכל אכילתך תכוין כונה זו, ולפחות תכוין אותה בעת המוציא, תכוין תחלה, כי הלא ב' לחיים עליון ותחתון, והם בסוד אר"א האוכלים, בסוד אכלו רעים כנ"ל, לחי עליון אבא ולחי תחתון אמא, ותכוין כי הם ב' אלפין, א' לעילא וא' לתתא, של לחי עליון צורת יר"י, והוא גי' הוי"ה, וא' תתאה רמו לבינה; שהוא צורת יר"ד, י' לעילא ד' לתתא ו' באמצע, והוא רמו לבינה, שהיא ד' נוקבא, ותכוין כי הב' אלפין בציור הנוכרי, הם גי' מ"ן, שהוא מלוי ע"ב, כי כלם במחשבה אתברירו, כי אע"פ שהוא רמו לב' אלפין אר"א, הכל הוא בחכמה, ובכללות הבינה אשר בחכמה, ולכן שניהם גי' מ"ן.

אח"כ יכוין, כי הלא צריך שיהיה שורש אכילה בלחיים אלו, כדי שיוכלו לחיים אלו לטחון אכילה, ולכן תחשוב עוד לחלק עוד הב' אלפין הזכר ע"ד מש"ל כזה: א, ויהיה ציור א' ראשונה יר"י, והב' יור"ד, וא' ראשונה גי' ל"ב נתיבות חכמה, והב' גי' הויה ושניהם גי' אוכל, והוא סוד אל הוי"ה. הרי ששורש אוכל הוא בלחיים אלו, ותכוין כי ע"י אלו הדי חלקים שאנו מחלקים הב' אלפין, לכלול חצי אלף תחתונה של חכמה, וחצי א' תחתונה

ולפעמים יש בו גלגול נפש כמו בנבל, והוא היה לאבן. ואמנם המלח הוא בין הדומם והצומח, ולכן החוצב מלח מן המחצב בשבת, חייב משום קוצר. (כ)

ונחזור לענין, כי הלא כבר ידעת כי כל ברורי מלכים הם ע"י החכמה, כמ"ש בירור פסולת מגו אוכל במחשבה, כנזכר בזהר פקודי רנ"ד ב'. ולכן כוונת הביורור תהיה ע"י החכמה, וכבר ידעת כי אכלו רעים למעלה באו"א, (ל) ולכן צריך לכוין באכילה, אל מציאת אות א' שהיא בינה, כמ"ש אלף בינה, וציורה תכוין אלף חכמה כמ"ש, וכונה זו שאנו מפרשים לך, היא היתה תמיד כוונת מנוח בעת אכילתו, וזו מ"ש המלאך אם תעצרני לא אוכל בלחמך, פ"י: אע"פ שאתה אוכל בקדושה ובכונה גדולה כזו, לא תחשוב כי ע"כ אני אוכל מאכילה שלך, ואמנם יש כוונת אחרות גדולות בענין בירור האכילה, אך מנוח היתה לו כונה זו, ואני הצעיר חיים, בענותי לא זכרתי כוונות אחרות, ולכן אל ירע בעיניך, אם ארו"ל (מ) מנוח ע"ה היה כי אע"פ שהיה אוכל בקדושה ובכוונה זו, עכ"ז יש כוונות אחרות גדולות, וזה מנוח: מ"ו נ"ה, אך מציאות כוונה זו כולה בסוד א' כנ"ל, וז"ס האמור במנוח והוא פלאי, כי הוא סוד אלף, מנוח מ"ו נ"ה, כי כבר ידעת כי שינים הם ל"ב נתיבות חכמה, המבררים את האכילה, כי כלם במחשבה אתברירו, וז"ס צורת אלף, שצורתה כך: יר"י, י' לעילא י' לתתא ו' באמצעית, והוא סוד א' שבחכמה כמ"ש, והנה זו ה"ר צריך לחלוק

הנהגות ומראה מקומות

בלקוטים מדבר במלח הנמצא בהרים, כמו בערי אשכנז, או בתוך העפר, ובספר הדרושים מדבר במלח הנעשה מן המים, יעוד יש מלח אחר שלישי ואולי שזה הוא בין הדומם והצומח, והוא שיש מין עפר מלוח ומבשלים אותה במים, ואחר כך אותם המים מבשלים עד שנשאר מלח נקי ולבן וחזק וזו נעשה בצפת תובכ"א ובמקומות אחרים עכ"ל.

(ל) זהר ע"פ הסולם ויקרא אות ל"ו ובדפו"י ד.

(מ) ברכות סא. עירובין יח:

(כ) שבת עג: האי מאן דכניף מילחא ממלחאת חייב משום מעמר. שער המצות פרשת עקב. שער הגלגולים הקדמה כ"ב דף ט"א ט"א ד"ה ודע כי המגולגל. ע"ה ח"ב שער נ' סרק ב' ספר ארבע מאות שקל כסף דף ע"ג דיש ע"א. זה לשון הגהת צמח שם: בספר הלוקוטים דף מ' כתוב שהוא דומם, ובספר הדרושים כתוב שהוא צומח, כי נעשה מהמים והמלח. ובספר הכוונות כתוב שהוא בין הדומם ובין הצומח. ונלע"ד חיים (כה) [כ"ה] יעקב צמח) כי

שהוא א"ל היה כי אותו אל במלוי בגי' הק"ף, וב' אל הם גי' ש"ע.

ואני הכותב מסופק בזה, אם הכונה הוא לחבר ב' אל ביחד, שהם א"ל אדני עם א"ל הויה, שהוא יצירה, עשיה, אשר כל סוד אוכל ואכילה מהם, וב' אל במלואם הם ש"ע. או אם נאמר שהכל ביצירה לבד, כי אל הוא קפ"ה, והויה במלוי יודי"ן באחוריים דפ"ק, הרי כי א"ל הויה גי' ש"ע, ולא זכיתי אל האמת.

עוד יש כוונות אחרות קטנות, ואכתוב קצתם, והוא, אם תחבר כונת מ"ו, וכונת נ"ח, וכונת ד"ק, יהיה גי' יצחק. ואם תחבר לחם וכונת דק, יהיה גי' יעקב, ועד"ו כונות אחרות ולא זכרתים.

צריך שיכוין כשאוכל, ששיניו הם ל"ב נתיבות חכמה, המבררים הברורים, וש"ן הוא סוד קפ"ד קס"ו, אחורים דע"ב ס"ג, כי השן טוחנת בחיבור אר"א.

סוד הקנה ורשט; עיין בשער ר"ה, בשער תקיעות שופר. (ל)

צריך האדם לשמור במאד מאד, שלא לאכול לב בהמה חיה ועוף, לפי שרוח בהמה בשרשה ואם יאכל אותו האדם, יתדבק בו אותו רוח הבהמה, וגורם לו שכחה, כי לפעמים יתגלגל איזה רוח באותו ב"ח וידבק בו.

צריך לזהר שלא לאכול התורמסין המתוקן מן הכותים, ולא האפונים שהם קודמ"א, שאף שאינם עולים על שלחן מלכים, השררות אוכלים אותם.

בענין עשבי דדברא וכו', כתבו הפוסקים, כשלא נזרע בידי אדם, שיברך עליהם שהכל, ומורי זללה"ה לא היה חושש, והיה מברך הברכה הראוי לעץ או לארומה והיה מצוה שיביאו לו ענביות הנקרא קוץ דרדרים לאכול, כדי לקיים וקוץ ורדרד תאכל.

הגהות ומראה מקומות

שם פרשת ראה דך ק"י ד"ה ותכוין כי יש בגרון. להלן פרשת ראה מצות שחיטה ד"ה וכשישחוט.

דאמא, וחצי א' עליונה דאבא, וחצי א' עליונה דאמא, והוא הבן בחכמה, וחכם בבינה.

ואח"כ תכוין באוכל הזה, שיהא לחם מתוקן ועשוי, ולכן צריך שתכוין אח"כ, שתצרף בצירוי אלפי"ן אלו שעולים נ"ח בגי', עם ציור א' השניה שצורתה יו"ד, ואז הכל יהיה לחם, גי' הויות כמ"ש בברכת המוציא.

אח"כ תכוין לטחון הלחם הזה, כדי לבררו ע"י טחינת שינים, ויעשה הלחם דק מאוד, כי כאשר הקדושה תוך הקליפה, ואנו טוחנים בפח דק מאוד, ואז יצא הקדושה, דוגמת שמן חיצא מזיתים ע"י הטחינה, ותכוין לעשות דק מאוד, ע"י ב' כונות הנזכרות והוא, כי א' תתאה וא' עלאה, הם בגי' מ"ו כנוכר, ואם תחלקם כ"א לב', יהיו יורי יור"ד, גי' נ"ח. ואם תחבר נ"ח ומ"ו יהיה גי' ד"ק.

אח"כ צריך לבלוע המאכל, כי עדיין לא נגמר בירור המאכל לגמרי ע"י טחינה לבד, וצריך לבלוע כדי שתתבשל בכלי הבישול, שהוא האיציטומכא, ואז שם יושלם להתברר וילך רוחניותיו, ויתפשט באיברי הגוף, והזוהמא תלך דרך הנקבים, ולכן תחבר ב' הציורים הנחלקים לב' שמספרם נ"ח, עם הא' העליונה בצירוף השלם שצירוף יו"ד, הכל גי' פ"ד, והוא סוד בליעת הגרן, כי אותיות גרון הם אחה"ע גי' פ"ד, כי הגרון הוא אמא, ואבא דוחה את האוכל לגרון בבית הבליעה ונותנו שם, לכן אין אנו לוקחים רק ציור אות עליונה ולא תחתונה וגם הוא גי' חנ"ך, כי הוא סוד מטטרין האוכל, שהוא בעולם היצירה שסודו א"ל הו"ה, שהוא גי' אוכל כנוכר.

אח"כ תכוין בכל הרמזים כולם הנזכרים יחד, כיצד: כוונה א' מ"ו, ואחריה ג"ח, ואחריה לח"ם, ואחריה ד"ק, ואחריה פ"ה, כל אלו הם גי' ש"ע, סוד ש"ע גהורין, וסודו במלת אוכל, כי כל כוונת אכילה כולה, חוזרת במלת אוכל,

(ל) שער הכונות ענין ר"ה דרוש ז', שער המצות פרשת עקב דף צ"ז ד"ה ונבאר ענין הקנה והושט.

ומשקה אותן, ומיוחד צדקה בצדק, ואז שפחה ערקא מתמן. ויש ימין ושמאל, ובמים אלו מבדילין הקליפה משם, ומגבירים החסדים. גם אזוב על השלחן מבריה כל מיני מוזיקין חאת הקליפה בכללם, שכן אזוב גימט' י"ו, כנגד י"ה שזכרם זה פעמים. גם הזמנה לזימן מבריהם.

כוונת מים אחרונים

בארנו לקמן, אמנם מ"כ בקונטרס כוונה אחרת משונה קצת, והוא, כי כתבתי שיכין באה"י דיודי"ן בימין, ודאלפין בשמאל, במלואם שהם מ"א אותיות, ותכוין הא' בגודל, והמ' בד' אצבעות אחרים. ומה שמ"כ הוא זה, שיכין שם הפשוט ד' אותיות לבדם בגודל, וד' אותיות אלו בהיותם ממולאים במלויים ובמלוי מלויים, תכוין בד' אצבעות אחרים. גם תכוין, כי אהיה פשוט ומלוי, הוא י"ד אותיות, כי יד יש בה י"ד פירקין, ותכוין כי הגודל הוא עיקר של כולם, ולכן בו כל השם בכללות שהוא פשוטו, ואחר כך תמלא הד' אותיות כנגד הד' אצבעות, והם בין כולם גימ' י"ד הנזכר.

והנה במים אחרונים, יותר צריך האדם לנהוג כשהוא לבדו, כדי שלא יקטרג עליו הס"א, וע"י מתנה זו שהם מים אחרונים יסתלק משם. אמנם עכ"ז עתה הוא אורח, ואח"כ אם לא יכוין בבה"מ, יחזור בעל הבית, ולכן צריך כוונה גדולה במים אחרונים ובבה"מ, ובפרט בהיותו יחידי בלא ג', וכמ"ש לקמן.

והנה כוונת מים אחרונים, צריך לכוין, כי ר"ת מים אחרונים מ"א, וכן ר"ת וס"ת של אחרונים מ"א, הוא סוד אהיה דיודי"ן פשוט ומלוי ומלוי המלוי, הוא מ"א אותיות, וכן אהיה דאלפין הם מ"א אותיות אחרות, ותכוין בב' מ"א אלו לדחות כח ס"א שלא ליקח יותר מן הראוי.

גם זה הכונה עצמה תכוין, בציוור ידך, כשתחבר ד' אצבעותיך הימנית צד א' יחד, ואצבע החמישי הנקרא גודל לבר, ותכוין כי הד' אצבעות הם סוד מ' אותיות, י' בכל

צריך אדם לזכור, בכל אכילה חורבן הבית, כנזכר בזהר תרומה קנ"ז ב', להיות עצב ודואג על אכילת השכינה, כי בזמן שהיה ביהמ"ק קיים, היה אכילת השכינה בדרך אחר מעולה מאד, והיה יורד השפע לעולמות מתוקן, משא"כ עתה אחר החורבן.

בענין הזיתים משכחים, היה אומר מורי זללה"ה, כי אין זה אלא בע"ה, אבל האוכל בכוונה כנודע, מוסיפים בו זכירה, אחר שהוא מעלה אותם ומתקנם כשיאכל.

בענין רבש הנעשה מתירוש המבושל בענביו, לא היה מורי זללה"ה נמנע מלאכול אותו, אף כשהעושים אותו היו חשודים, ונלע"ד שהיה מיקל בו, לפי שאין נסך באומות ישמעאלים, ודי להחמיר שלא לאוכלו בהיותו ודאי שלהם, אך בהיותו ספק היה מתיר.

מורי זללה"ה לא היה משאיר פאה מן התבשיל כשהיה אוכל, שכיון שנשאר בקדירה לאכילת אשתו וב"ב סגי, ולא טעון שיור פאה, ואין שייך טעם כדי שישאר לתת לשמש המשמש בסעודה אצלינו, גם הטעם מפני העניים, ובמה ששייר בקדירה סגי.

(מתלמידי הרב זללה"ה)

כוונת מים אחרונים:

מבטלים כח מלח סדומית, שהוא גימט' תקצ"ח, והיא מספר אסמון לילת סבתא, בהכפל ב' למדי"ן כא', ואין בה רק י' ראשונה לילת, שלא תגיע למספר תלמוד ותקטרג עליו, אסמון זה גימ' זק"ן אשמאי, והם שולטין על המלח סדומית, ומסתלקים מן השלחן ע"י מים אחרונים, וטוב לומר זה חלק אדם רשע, ר"ת אחר והם חובה, ואע"פ שהידים אינם מזוהמה ואפילו לא אכל אלא פת חריבה, לפי שהקליפה בסתמא נדבקת במלח, וכשאנו אומרים המוציא לחם, מתמתק מלח בלחם, והיא נבדלת משם, ונדבקת בידיים, כי שלחן רומז לרחל, ואם לא זכה אדם, נעשית לו סם המות, ונהפך השלחן לנחש, ומצטרך לחשו שיכפר, והוא גי' צדק צדק, ובשעה שמכניס עניים לביתו ומאכילם

באמרוך בה"מ, אם יש ג' אנשים, תברך ברכת הזימון על כוס של יין, ותאחזנו בה' אצבעות של יד ימין, באופן שיהיה הכוס עומד על הה' אצבעות על גביהן ממש, ויתן עיניו בכוס. ואם אין יין, יברך ברכת זימון בלתי יין, וכשמברך בה"מ, תשים ב' ידיך זו ע"ג זו כנגד החזה, יד ימין על יד שמאל, ויסגוד עיניו עד שיגמוד כל הברכה. וכן יעשה ג"כ אם הוא יחיד, ואין עמו ג' אנשים. וקודם בה"מ אחר נטילת ידים אחרונים, יאמר למנצח אלהים יחננו וגו', אח"כ יאמר אברכה את ה' בכל עת וגו', בסוד הנזכר בזהר (ע) סטרא אחרא קיימא על פתורא, ונקרא בכל עת, וצ"ל הב לן ונברך, וזה אברכה. אח"כ יאמר פסוק סוף רבד הכל נשמע וכו', ופסוק ואנחנו נברך יה, ופסוק תהלת ה' ידבר פי וכו'. ונוטל הכוס בימינו, אח"כ אומר הפסוק וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ה', ז' תיבות אלו לבר, ואח"כ ברכת זימון.

א"ל מורי זללה"ה, כי מלשון הינוקא של פרשת בלק משמע, שאחזו בבי' ידיו, עד שמתחיל בברכה שניה, ואז יתיישב כסא על תיקונא בימינא, אך הוא ז"ל לא היה נוהג כן, ובבה"מ של שבת יקרא ח' פרקים משניות, אחר שיאמר הפזמון, וכ"ז קודם מים אחרונים, ואח"כ נוטל ידיו, ואח"כ יאמר הפסוקים ומומרים כנ"ל.

וכבר ידעת, כי מורי זללה"ה תיקן פזמונים, א' לליל שבת, וא' לבקר, וא' למנחה. והיה אומר ח' פרקים ראשונים, ממסכת שבת בליל שבת, וח"פ שניים בשחרית וח"פ שלישים במנחה. וכ"ז תיקון ד' אותיות הויה, אהיה, ארני, ואיני וזכר איזה מהם. ופעמים לא היה קורא אלא פרק א' לבד, וכבר בארנו כי צריך האדם לכוין בכל יום בשם א"ל, ואמנם בבה"מ

אצבע. וגודל הוא אות א', הדי מ"א אותיות בצד ימין, בה' אצבעות. ובוה תכוין אל אהיה דיודיין. אח"כ ביד שמאל, תכוין בסוד הזה לשם אהי"ה ראלפין, וכל זה תכוין בהיות אצבעותיך כפופים למטה, כי במים אחרונים צריך אדם לכפוף ידיו למטה, ואז תכוין ע"ד הנזכר.

תיכף אחר נטילה ברכה:

צריך ליוהר שלא להפסיק בין מים אחרונים לבה"מ, לפי שפעם א' היינו לפני מורי זללה"ה, ובא חכם אחד וסיפר לו, כי זה כמה ימים היה לו כאב גדול בכתף שלו, והשיב לו מורי זללה"ה, כי כאב זה בא לו על שעבר על דרו"ל, (מ) כי מ"ש תכף אחר נטילה ברכה, הכוונה על נטילת מים אחרונים בין בה"מ, והוא עבר וקרא פרק א' של משניות בין מים אחרונים לבה"מ, ולכן בא לו כאב בכתף על שעבר על דרו"ל.

קודם שיברך, יאמר ה"ב ל"ן ו"נברך, ר"ת מ"ב, וס"ת ע"ב, דהיינו ח"ג, והשכינה כוס של ברכה ביניהם. תכוון להבריה ס"א, ותתן עיניך בו, שכן כוס גי' אלהים, רחל, עולימתא שפידתא דלית לה עיינין, ויגביהנו נגד החזה ומשגרו לאנשי ביתו במתנה, להניח ברכה אל ביתך. (ג)

צריך ליוהר שלא לומר בה"מ בלתי עטיפת ראש, דהיינו בכובע שהולך בו לבה"כ, כנוצר בר"מ דמ"ה וע"ש. והנה כוס בה"מ, נקרא כוס ישועות, דבעי למיהוי ממש על ה' אצבעין, ה' עלין תקיפין דשושנה, ולא תסייע שמאל. (ס) והנה כוס גימט' אלהים, והנה כ"ף ו"ו סמ"ך, גי' ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, הדי מלא ברכת ה', ולכן יכוין בדי' מלוים אלו. בעת שממלא כוסו לבה"מ.

הגהות ומראה מקומות

מא. תכ"א סא. תמ"ז סד: ז"ח פו.

(ס) הקדמת ספר הזהר א.

(ע) זהר ח"ב פרשת תרומה דף קנ"ד ע"ב.

(מ) ברכות מב. שעד המצות פרשת עקב דף ק"ו ט"ב ד"ה והנה אין להפסיק. נ"ב תכף אותיות כתף.

(ג) ברכות נא. זהר ח"ג רמ"ה: רעג: ת"ז תיי"ש

ע"ד הנזכר בחול, כי בכללות הברכה ראשונה, תכוין אל אות יו"ד במילואה, כזה: יו"ד וי"ו דל"ת, שהם ט' אורות. ובבא"י, אל שם ע"ב במילוי יודי"ן. וברכה ב' תכוין אל כללות הברכה אל אות ה' ובמילואה ה"י יו"ד, ה' אורות. ובבא"י, יכוין אל שם ס"ג. ובברכה ג' תכוין אל אות ו' כזה: וי"ו יו"ד וי"ו. ובבא"י, לשם מ"ה דאלפין. ובברכה ד' תכוין לאות ה"י כזה: ה"י יו"ד. ובבא"י, יכוין לשם ב"ן בההי"ן.

וביו"ט, כוונה זו עצמו, רק שתהיה בשם ס"ג, כי ס"ג וי' אותיות גימ' יו"ט. ואמנם תכוין, כי ס"ג וי' אותיות גימ' ע"ג, והוי"ה פשוטה כ"ו, הרי צ"ט עם הכולל סוד ק' ברכות.

כוונת ברכת המזון:

כבר נתבאר שם, בשם הוי"ה בשבת, ובשם אדני בחול. אך בקונטרס שלי כתוב, שאין לו לכוין רק במלוי האותיות, וכאן מצאתי, שצריך לכוין בפשוט ובמילוי המילוי, כיצד: בברכה ראשונה יכוין באות א' אלף למי"ד פ"א, וכן שאר ברכות דחול, וכן עד"ו בשבת, ואני לא קבלתי כך.

ענין ברכת המזון:

כבר נתבאר אצלינו (צ) ומצאתי כאן שינוי א' והוא זה, כי במלת הזון את הכל, יכוין ביום א' מן השבוע, אל שדי. וביום ב', אל הוי"ה. וביום ג', אל אדני. וביום ד', כמו ביום ג'. ויום ה', כמו ביום ב'. ויום ו', כמו ביום א'. ונלע"ד שהוא טעות גמור, ונתחלף, כי כוונת אלו בחתימת ברכה ג' הם כנוכר. גם מצאתי כן, כי בבהמ"ז דשבת, יכוין קדם שיאמר הברכה, לשם ע"ב דיודי"ן, ולמספר כ"ו שלו, והוא גימ' צ"ה, וזהו דודי צ"ה ואדום, ועם הב' כוללים, גי' ק', סוד ק' ברכות.

צריך לכוין בו, כי הלא בארנו כי בימי חול צריך לכוין בברכה ג' לשם א"ל, וביאורו הוא: כי אם הוא ביום ראשון, תכוין כי א"ל זה הוא א"ל שד"י. וביום ב', אל הוי"ה וביום ג', אל אדני. וכעד"ו בשאר הימים כפי שהוא מבורר אצלינו. (ס)

כוונת ברכת המזון בחול:

תחלת הכל תכוין לשם אדני, שהוא גימ' ס"ה, ותכוין באותיות מלוי המלוי שלה, שהם ל"ד אותיות, הרי הכל גימ' מאה. אח"כ תתחיל בבה"מ, ובברכה א' תכוין בכללות, ותכוין לאות א' דאדני"י, (במלואו אלף) במלוי המלוי שהוא אלף למי"ד פ"א, שהם ח' אותיות. וכשתאמר בא"י, תכוין לשם זה הוי"ה ניקוד אלהים. ובברכה ב' תכוין בכללות באות ד' של אדני, במילוי המילוי, דל"ת למי"ד ת"ו, והם ח' אותיות אחרות, כי אות ת"ו בלא יו"ד. ובר"ח יכוין שהיא מלאה ביו"ד, ואז המלוי ל"ה אותיות, כי בחול היא דלה וחסרה, והנה באמרך על הארץ ועל המזון, יכוין בשם אלהים. ובברכה ג', תכוין אל אות ג', במילוי המילוי נר"ן וא"ו נר"ן, והם ט' אורות. ובבא"י יכוין שם צבאות. בברכה ד' יכוין אל אות י' במילוי מילוי, יו"ד וא"ו דל"ת, והם ט' אורות. ובבא"י, יכוין אל שם צבאות.

ואמנם כל כוונת אלו הם, מפני שכבר ידעת, כי הס"א קאים על השלחן, וצריך אדם לזוהר בזה מאד, כי אז יכול לשלוט עליו יותר משאר זמנים. ואמנם כשיש ברכת הזימון בג', אז אין כ"כ חשש, כי ע"י ברכת הזימון מסתלק משם. אך בהיות האדם יחידי, אז צריך כוונה גדולה עד מאד, לסלק מעליו הס"א, וצריך לכוין מאד בבה"מ.

והנה כוונת ברכת המזון דשבת, הוא באופן אחר, והוא בשם הוי"ה, ותכוין ממש

הגהות ומראת מקומות

ט"ב ד"ה עוד מצאתי. שער דות הקודש דף קמ"ד
ט"ב ד"ה כבר הודעתין.
(ז) שער המצות סוף פרשת עקב.

(ס) שער הכוונות ח"ב ענין ויהי נועם דף כ"א
ט"ב ד"ה ואמנם בשם. טע"ח שער השבת פרק כ"ד
ד"ה ועתה נבאר. שער המצות פרשת עקב דף ק"ו

ענין הכוונה, שאנו אומרים שיכוין אדם בסעודתו בבה"מ של כל השבוע, ובפרט בשם אל שבברכה ג', הטעם הוא במה שבארנו, כי תוספת שבת ממנו ניזון כל השבוע, ויש תוספת שבת שקבלנו בשלש סעודות בשבת, ואנו צריכין להשאיר קצת קדושה מהם בכל שבוע בבה"מ, כדי להשאיר אותו התוספת, אם הוא בג' ימים הראשונים, ואם הוא בג' ימים אחרונים, צריך להמשיך לצורך שבת (כנודע. צ)

ברכות המזון ביארנוהו לעיל בקונטרס הזה, אמנם נבאר קצת בברכה ראשונה, בפסוק נותן לחם לכל בשר וכו', תכוין כי ברכה זו הוא סוד החסד, ונותן הוא גי' אב"ג ית"ן, שהוא שם מ"ב שבחסד, שהוא סוד נותן, ונתן הכהן. בפסוק פותח את ידיך, תכוין במה שכתבנו באשרי, דאחר עמידה דשחרית. בברכה א' של ברכת המזון, תאמר כי הוא אל זן ומפרנס לכל, ותכוין להשפיע מסוד אל, שהוא עולם הראשון הנקרא מג"ן, ויש בו ג' א"ל, כנגד עולם הראשון, ושם הוא אל שדי, ואח"כ אל בעולם הב', שהוא אל הוי"ה, והוא סוד אל זן. וזו מה שתכוין אותו לעולם הב' שהוא יצירה, ושם הוא סוד הוי"ה ותחבר שם אל ויהיה זן וזו אל זן ק) בברכה ב' בפסוק ואכלת ושבעת וברכת, במלת את, או תשליך המים בכוס היין, כדי להמשיך החסדים מא' עד ת'. גם יכוין כי מלת את, הוא המלכות, שהוא הכוס, ונודע כי טוב הוא שתסתכל ותביט במים בעת נתינתם בכוס הברכה, ותכוין שהם ט' יודי"ן, שיש בד' הויות. ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן, והם גי' מים.

קודם שימזוג היין, יכוין שהוא סוד ג' ווי"ן, שיש בשם ב"ן, ועם ב"ן, עצמו הרי יי"ן, והנה ג' ווי"ן לבדו, גי' ח"י, כי הוא יין חי.

וכשימזוג, יכוין בה' ידות דב"ן, שהם: י"ד מן יר"ד, וד' ההי"ן שבשם, כל אחת צורתה ד"י, הרי ה' ידיים, והם גי' ע' כמנין יין, אלא שהוא אחר מזיגה, ואלו אותן ה' ידות, שפירשתי בע' דשמע. וביאור ע' זו שהם ה' ידים פי': ה"פ הוי"ה יר"ד ה"א וא"ו ה"א, שהם י"ד אותיות, ה"פ, נגד ה"ח וה"ג, וביום שבת כשנותן עיניו בכוס, יכוין בשם י"ה דאהיה, וז"ס בת עין, ה"פ יר"ד ה"א גי' עי"ן, שעליו נאמר ונותן עיניו בו, וענין בת עין בארנו בסוד היחודים ר).

בפסוק וברכת את ה' אלהיך וגו', יכוין, כי ה' אלהיך: חסד ודין, ימין ושמאל, ואת ריבה קו אמצעי, על הארץ הטובה, הארה מתמן מתפשטת במלכות, אשר נתן, גי' אלהים דההי"ן מרובע, שממנו יסורים למי שזוכה לא"י, גם אשר; א', אלהים, ש', אלהים דיודין, ר', רבוע אלהים, ולכן א"י ניתן ע"י יסורין.

בברכת המזון דשבת, מוסיפים רצה והחליצנו, וצריך לכוין, כי הוא בברכה ג', והוא נגד יצירה, ושם הוא מט"ט, ואנו מתפללין, שבשבת לא ישלוט וינהג העולם כמו בחול, אך בשבת יהיה חלוץ הנעל, כנודע מסוד שלף איש נעלו ונתן לרעהו, ולא ישלוט אלא ז"א עצמו, או הבריאה כי סוד השבת הוא הבריאה. ש) בברכה ד' בג' הטבות, הוא היטיב, הוא מיטיב, הוא ייטיב לנו, צריך לכוין, כי בה"מ נגד ד' מוחין, שאנו מאירים אל המלכות, הם חו"ב חו"ג, וברכה ד' הוא סוד הגבורה, ואנו צריכים למתקה ולכן כל ברכה זו, היא מציאת הטבה, להמתיק ע"י החסדים את הגבורה, וזהו אך טוב וחסד, וכל כללות ברכה זו להמתיק הגבורות, אך לפי שעיקר המתקה ראשונה, הם הג' לבד הנמתקים ביסוד דז"א, ולכן באו כנגדם בברכה זו ג' הטבות.

הנהות ומראה מקומות

- ש) ספר עולת תמיד דף ב' ט"ב ד"ה והנה אלו.
- דף קלא ט"ב ד"ה ואמנם בימים, שער הכוונות ח"ב
- דף קכ"ג ט"ב, פעיח שער מקראי קודש פרק ג'.

- צ) שער הכוונות ענין ויהי נועם דסי' ד"ה והנה ענין.
- ק) ג"ב ואל אוניי בעולם העשיה כצ"ל.
- ר) שער רוח הקודש דף קנ"ח יחוד י"ג.

בורא נפשות רבות:

אנו אומרים על המים, כי הם בוראים נפשות, בסוד אברהם אבינו ע"ה, שהוא סוד המים, ונאמר בו את הנפש אשר עשו בחרן, והבן זה. ברכה אחרונה של מים, הוא בורא נפשות רבות, ומה שאנו מזכירים בריות הנפשות וחסרונם, שהוא כללות כל הנבראים, על המים, הטעם הוא, כי המים הם מגדילים כל הצמחים וזרעים, וכל חסרוני האדם, ולכן כיון שהמים הם סיבת הכל, אנו כוללים הכל בהם. וכבר ידעת, כי כפי הסוד, הכל נמשך מן המים, שהם החסדים, שמהם הנשמות יוצאים לכל הבריות. גם צריך שתאמר על כל מה שבראת להחיות, ולא על כל מה שברא שלא לנוכח.

ברכת הטוב ומטיב:

כשמביאים יין באמצע סעודה, תכוין כי הטוב לדידיה, שהם החסדים עצמן שיורדים ליסוד דז"א, גם הם מטיבים לאחרים, שהם ממתיקים את הגבורות, שהם סוד היין.

ברכת שהחיינו:

ביסוד, שהוא סוד חיים, וקימנו בנ"ה, שהם עומדים ומקיימים את האדם, והגיענו לזמן הזה, הוא המלכות שהוא סוד הזמנים. א)

בחול יאמר מגדל בחיר"ק, רוא דכתובים דרועין דילה, חסר י', בסוד אל מסתתר, ובשבת וחדש, יאמר מגדול, רוא דנביאים, רגלין דז"א, סודו חולם, אם למקרא, ושכינה עמו בסוד יו"ד דכתיב ולא קרי, ויש אם למסורת. בסוף יאמר עושה שלום במרומיו, ויכוין בראשי תיבות לשם ע"ב ורי"ו. דנוקבא שהם ע"ב ושי' ג' ענפים, שהם ג' פעמים ע"ב, גימ' רי"ו. ובשתיית יין יכוין שהוא גי' ז' יודי"ן, שיש בב' שמות ע"ב ס"ג. גם תכוין בד' היות ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן, ובג' אהי"ה, דידוי"ן ההי"ן אלפי"ן, שהם ז' שמות, ויש בהם ע' אותיות, גי' יי"ן. ותכוין כי יין הוא בגבורות ונמתקים ע"י שמות הנזכרים. וכן כשתמוג היין במים, תכוין למתק הגבורות יין, ע"י חסד מים.

ברכת שהכל נהיה בדברו:

שהכל הוא יסוד, ומתגלה השפעתו ע"י המלכות וזהו בדברו. ת) וכן בורא פרי העץ, בורא פרי יסוד, העץ במלכות. וכן בכל שאר ברכות, ויש בו תשעה תיבין, נגד תשעה יודי"ן, שיש בד' היות: ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן. והם גימטריא מים. גם יכוין בשתיית המים ט' יודי"ן גימטריא מים.

פ ר ש ת ר א ה

כל צפור טהורה תאכלו:

וקורקבו נקלף, והם רומזים באותיות שניות בצפור, באופן זה: אות ב' דאצבע, הוא צ'. אות ב' דזפק, הוא פ'. אות ב' דדורס, הוא ר'. אות ב' דקרקבן, הוא ר'. הרי צפור.

הנה ארז"ל ס) שיש ד' סימנים בצפור טהור, והם: אצבע יתירה, זפק, ואינו דורס.

הנהרות ומראה מקומות

א) שער המצות דף ק"ט ד"ה ברכת שהחיינו.
ס) חולין נט.

ת) שער מאמרי רז"ל דף י"א סוף ד"ה ועתה יש לשאול.

ט ע מ י ה מ צ ו ת

מצות שחיטה:

(א) מצות שחיטה, כוונת השחיטה, שאמר מורי זללה"ה להר"ר יצחק כהן ז"ל, הלא כבר ידעת בענין כוונת האכילה, האיך כל הנבראים שבעולם צריכין להתתקן ולהזדקק, להעלות עד החומר הראשון שהיה להם בעת יצירת העולם, וכמו שהיה לחמורו של רפב"י. גם הרבה פעמים יהיו נפשות מגולגלות בבהמות, ואם אותה השחיטה תהיה בכוונה, מועיל להעלות אותו המגולגל מעונש ההוא שיש לו, ויוכל לחזור ולבא נשמתו בגוף האדם, כמו שהיה תחלה. וסוד השחיטה, כדי למתק כל הדינים. וכשתבדוק הסכין ותשחיהו במשחזות, תכוין להסיר כל פג"ם, שהוא גי' ג' שמות, שהם: פשוט, ומילוי, ומילוי המילוי דאהי"ה דיהי"ן. ויש בהם א"ם אותיות. וכן א"ם באהי"ה דאלפי"ן. וכן א"ם באהי"ה דההי"ן. הרי ג' א"ם, כמנין פגם. כי אלו הם דינים, ותכוין למתקן, ולעשותם בסוד מ"ב במקום א"ם, הוא מ"ב דפשוט ומילוי ומילוי המילוי, דהויות ע"ב ס"ג מ"ה. וג' מ"ב כמנין פגם, וג' אותיות פגם, שהם מורים רחמים דהויר"ת, חילוף מה שהיו תחלה בסוד דינים בא"ם דאהי"ה כנזכר, ואמנם שם ב"ן דההי"ה אין בו מ"ב אותיות.

וכשישחוט, תכוין כי השחיטה גי' של"ז, שהם ג"פ יב"ק. שהם הויר"ה אלהי"ם, הם בגרון, ששם מקום השחיטה, (ב) ותכוין גרון גי' ג' אלהים, שהם ג' מוחין דקטנות, היורדין שם כנודע. ואז בהיותם שם הם דינים גמורין, לכן תכוין להוריד שם ג' הויות דמוחין דגדלות, ויעשו ג"פ הויר"ה אלהים כמנין השחיטה. ע"י הסרת אותה הדם והדין, ויאירו ג' הויות דמוחין

דגדלות, באותו המגולגל, ובזה יתוקן. ותכוין אח"כ, כי בגרון יש ב' סימנים, וסימן גי' אהי"ה דיודי"ן, וקנה גי' אהי"ה דההי"ן עם ד' אותיות למתקם. הושט גי' ז"פ אדם, שהם בסוד הש"ך דינים, שכולם בסוד הדם של הגרון שהוא דינים, ועתה ע"י השחיטה מתמתקים ומתבררים הסיגים שבהם. (גם אחה"ע אותיות היוצאים מן הגרון, עם הגרון, כמנין השחיטה. גם קס"א קנ"א וא' דאהי"ה מלאה, הכל גי' שחיטה).

(ג) פעם אחת ביום ה', היינו יושבין לפני מורינו זללה"ה, ובא עז אחד, ושם ב' ידיו על השלחן, והיה מורי זללה"ה מדבר עמו בלשנו. ואח"כ צוה לי, שאלך ואקנהו, ונשחוט אותו לשבת. וצוה להר"ר משה סופינו, שישחוט אותו (ד) בכונה זו: סכין גי' ק"מ, שהוא המלוי דאהי"ה דיודי"ן, ותסיר הפגם מן הסכין, ע"י ג' מ"ב. שיש בג' שמות ע"ב ס"ג מ"ה, גימ' פגם עם ג' אותיות. וכשתברך הברכה, תכוין להעלות נפש המגולגל אשר שם. ובאמריך מלת על השחיטה, תכוין כי שחיטה גי' ג"פ אל"ף שיש בשם מ"ה ע"ה. אח"כ תכוין ג"כ, כי השחיטה גימט' של"ז. ותכוין לשם י"ה דיודי"ן, גי' ל"ז ע"ה. אח"כ תכוין באותיות יו"ד פעמים ה"י, גימ' ש', וע"ה ש"א, ול"ז גימ' של"ז. גם תכוין על השחיטה, גימ' תל"ז, שהוא שני אל פשוט ומלוי, שהוא ב"פ רי"ז גימ' תבל, ותוסיף כללות הד' שמות, ב' פשוטים וב' מלואים, ואחר הכולל לכולם הרי תל"ז.

גם אני מסופק קצת, אם שמעתי שאל שעל השחיטה ע"ה גימ' תל"ה. שהם ב' אל פשוט ומלוי גימ' תבל, וששה אותיות של מלוי אל, הרי תל"ה, וראשון עיקר כפי מה שבידי, כתוב,

הנהות ומראה מקומות

(א) כמנין ארבעה, ואולי צ"ל השחיטה ויהיו ג"ס יב"ק ע"ה כנלע"ד.
(ג) ספר עז"ת דף קמ"ד ט"ב ד"ה כונת השחיטה. שער המצות דף ק"י ט"ב ד"ה כונה שנית.
(ד) שער הגלגולים הקדמה כ"ב. דני"ט ד"ה ופעם אחת.

(א) ספר עולת תמיד דף קמ"ג ט"ב ד"ה כונת השחיטה. שער המצות פרשת ראה. ועיין בזהר ע"פ הסולם פרשת תולדות אות קל"ט בסולם מאמר הברכות ד"ה וכבר ידעת.
(ב) שער המצות פרשת ראה הנהה א"ש חסרים

או תפלה, ליחרא שמא דקב"ה ושכינתיה ברחילו ורחימו בשם כל ישראל, לחבר י"ה עם ו"ה.

בענין הנדיבות והותרנות. ראיתי למורי זללה"ה, שלא היה מקפיד במלבושיו שיהיו מכובדים ביותר, ובאכילה היה אוכל מעט מועיר, ובענין הוצאה של צרכי אשתו, היה מוציא כרצונה. וצדקה היה נותן מורי זללה"ה בשמחה גדולה ובטוב לב, וידו פשוטה, ולפעמים לא היה מסתכל אם היה נשאר בידו או לאו. אמר מורי זללה"ה, כי כל מצוה ומצוה יש לה אות מכ"ב אותיות, וכשארם עושה מצוה, מאיר במצחו אותו של אותה מצוה, והאות של מצוה ראשונה מסתלק, וזו בזמן שעושה אותה לבר, כי אח"כ נבלעת בפנים. אבל אם עושה מצוה של צדקה, האות שלה אינו מסתלקת מהר כשאר אותיות של שאר מצות, אלא מאיר במצחו כל אותו שבוע, וזהו וצדקתו עומדת לעד.

בענין קניית הדברים של מצוה, כגון לולב ואתרוג וכדומה להם, ראיתי למורי זללה"ה, שהיה נותן למוכרים כל מה ששאלו ממנו בפעם הראשונה, ולא היה מסרב עמהם על השער. ולפעמים היה מניח לפניהם הכיס עם המעות, והיה אומר להם שיקחו מה שירצו. וא"ל שאין לסרב על ו) שאר שכירות המצות. וכן כוונת רשב"י ע"ה בפרשת בא. והנה עתה נבאר סוד הפסוק, יש מפזר וגו' עור, שדרשוהו רז"ל ז) על ענין הצדקה. ואמנם ביאורו ג"כ בכאן הוא בענין הזה, כי הלא היסוד נקרא צדיק, לפי שנותן צדקה אל הנוקבא, הנקראת צדק, ונעשית צדקה. והנה הצדיק הוא מפזר, פי': כי הוא מפזר ופורר את החסדים העליונים לפירורים דקים. ומתפזרים ע"י ההכאה. כרי ליתן אל הנוקבא. ומתפזרים בנוקבא, כענין הצדקה. ולא תחשוב שיתמעטו החסדים בועיד ויתחסרו ע"י נתינתם

ושאלתי למורי זללה"ה, על מה נענשה נפש זה שנתגלגלה בעו, וא"ל על עון תשמיש המטה לאור הנר, השם יצילנו אמן.

מצות צדקה:

הכוונה בסוד והיה מעשה הצדקה שלום, כמ"ש בספר נע"ח בישעיה ד) סוד הצדקה: הנה אות צ' י' שלה פניה הפוכה מנון כפופה, ומורה אב"א. גם הד' מורה עניות, גם הק' אע"פ שיש לו איזה זיוג, מכ"מ רגלה הארוך נוגע עד החיצונים, ולבסמם צריך ליתן צדקה, ותמלא אות ה', כי הוא זיוג אמיתי בסוד הה'. והנה סוד הק' בקינ', התפשטות הזוהמא, וה' הוא סוד ה' דהבל. ה)

שמעתי טעם נכון משם חכם, על מי שיש לו ר' זון, לא יטול מן הצדקה. כי צדקה גי' ר' חסר א', ולכן אם יש לו ר' חסר א', הרי זה יטול, כי גם הוא צריך לצדקה. אבל מי שיש לו יתר מר', או ר' שלימים, עבד מכלל הצדקה.

סוד הצדקה:

תתן הפרוטה, ותכוין כי פרוטה סוד פרט ו"ה, כי שרש הדינים הם רפ"ח נצוצים, והכולל, פר"ט, במלכות ה' תתאה, וכשמתחברים הר' עם הו', נמתקים הפרט של הדינים, וזה על ידי הצדקה. צדקה גי': אלהיים, ואדני, ומ"ה, וד' אותיות השם. והכוונה, כי שם אלהים ואדני, נמתקים ע"י הצדקה בשם מ"ה. פתוח תפתח את ידיך לענין: יסוד. בארצך: נוקבא תרווייהו כחדא, כי ע"י הצדקה מתחבד צדק בצדקה כנודע.

ענין צדקה ותפלה:

לפי שהופרד י"ה מו"ה, וצריך שיעשה צדקה

הגהות ומראה מקומות

- ה) שער המצות פרשת ראה דף קי"א ד"ה מצות הצדקה. פע"ח שער הזמירות סוף פ"ה
 ו) צ"ל שער. ז) זהר ח"ג קי: קנג:
 ד) שער הפסוקים ישעיה דף רל"ד ט"ב ד"ה עור פי' שני. ספר הלכותים פרשת ראה בפסוק פתוח תפתח.

לצדק, כי אדרבא אין זה חסרון, אלא ונוסף עוד, כי ע"י ההכאה נגדלים כל החסדים, ומתרבה אורם לאין קץ, ונגדל הו"א ע"י, כמבואר אצלנו (ז) וזהו אומרו ונוסף עוד. ואפשר לכן נקרא

היסוד יוסף. וכן יהיה מי שנותן צדקה, כי אדרבה יתעשרו, ויתוספו נכסיו ממה שהיו, ועיין בספר הכוונות בשער הזמירות, בצדקה של ויברך דוד, כי שם ביארנו סודות הצדקה (ח).

פ ר ש ת ש ו פ ט י ם

כי יפלא ממך דבר למשפט בין דם וגו' :

ארו"ל (בוזה"ח ובמדרשות, על פסוק כרו לי זרים שיחות אשר לא כתורתך) ששאלו מלה"ש להקב"ה, (בשעת החורבן) רבש"ע, כתבת בתורתך, ושפך את דמו וכסהו בעפר, וכאן כתיב שפכו דמם כמים, כי דמה בתוכה וגו'. כתבת בתורתך, אותו ואת בנו לא תשחטו ביום א', וכאן כתיב הבנים נשחטים וכו'. א) כתבת בתורתך, וצוה הכהן ופנו את הבית, וכאן וישרפו בית האלקים וכל כלי מחמדיה להשחית. א"ל הקב"ה, כלום יש שלום בעולם, הואיל ואין שלום אין כלום. וכ"ז רמזה לנו התורה בפסוק הזה, כי יפלא ממך דבר למשפט בין דם לדם, היינו ושפך את דמו וכו'. בין דין לדין, היינו אותו ואת בנו וכו' כנ"ל. ובין נגע לנגע, היינו וצוה הכהן וכו' כנ"ל. והתשובה לכל זה, דברי רבות בשערדיק, שע"י המריבות והעדר השלום שבהם, גזרם לכל זה. ומסיים וקמת ועלית אל המקום. שע"י ירושלים עיר שחוברה לה יחדיו, שבה נעשו כ"י חברים. וע"י התורה יתאחדו ויתוודך ביניהם השלום. (מכ"י בשם הרב זללה"ה).

מ"ו, מילוי ע"ב. לכן הוא מילוי, כי מלוי גי' אלהים דין, כי הלויים בסוד בחינת גבורה שבחסד. והנה הכהן כלול בגבורה, כי כהן ע"ה גי' אכרט"ם חלוף אלהים, והוא מיעוט הגבורה, והחסד גובר, לכן נקראו הכהנים הלויים, כי כלולים זה בזה.

וכי יבא הלוי :

יש כאן רמז נפלא על בן לוי ממש ורמז לנער הלוי שהיה כהן למיכה ופי' רז"ל ב) שהיה יונתן בן גרשום בן מנשה והנון תלוי והוא בן משה רק נעשה משה מנשה קרי ג"ר ש"ם ואמר שאם יתמכר לשרת בשם ה' אין ראוי לדחותו הואיל ולא היה כוונתו לע"ז רק שטעה במה שאמרו יעבוד ע"א ואל יצטרך לבריות כמארו"ל ואם יחזור בו חלק כחלק יאכלו, אח"כ פי' מי גרם שטעה ויצא לחוץ ואמר ממכריו על האבות כי ארו"ל על ויאל משה שנשבע לו שבן ראשון שיולד יהיה לע"ז והשני שלו לכן נתגלגל הדבר שבא הנער הלוי והיה משמש לע"ז. ג)

אל הכהנים הלויים :

דע, כי הכהן בלוי, ולוי בכהן, והוא, כי כבר ידעת כי תחלה נקרא הכל לוי, והוא גימ'

ואם ירחיב ה' אלהיך את גבולך ויספת לך וגו' :

הנה קשה, שאחר שיבא משיח, ראוי שלא

הגהות ומראה מקומות

- (א) מדר' איכה א, ל"ט.
- (ב) ב"ב קט:
- (ג) לעיל פרשת שמות דף קכ"ז בפסוק ויבאו הרועים וש"ג.

- (ז) ע"ה ח"ב שער זרושי הצלם פ"ב ג' ו'. שער ההקדמות דף שכ"ה טור. ב'.
- (ח) שער הכוונות ח"א ענין תפלת השחר דף קי"ד ט"ג ד"ה גם צריך ליתן.

ודי למבין. וכן כיוצא בשאר הנהרגים של הבל. והנה ארז"ל, ק) שבי קיצין הם: זכו, אחישנה. לא זכו, בעתה. הנה בערה, אם יבא הקץ בעתה. או ודאי שיתקנו כל זרעותיו של הבל. אך אם יזכו ותקדם הקץ, אז עדיין לא נשלם תיקון הבל. וז"ס אם ירחיב ה' את גבולך וגו', כי תשמור את כל המצוה וגו', כלומר: כשיהיה מחמת זכות שיקדים הקץ, אז ויספת לך עוד ג' ערים, כדי להשלים זרעותיו של הבל. אך לא ימותו במזיד, רק בשוגג. כי אז יעבור רוח הטומאה מן הארץ, אך יהרגו ע"י אונס בשוגג, ויתחייבו ההורגים גלות. לכן צריך להוסיף עוד ג' ערים, כדי להשלים זרעותיו במהירות גדול, וזהו אחישנה.

ואתה תבער הדם הנקי מקרבך:

הנה עגלה ערופה, נעשה במקום שפיכות דמים. וארז"ל, שהיה יוצא ממנו תולע אחד, והיה ממת לאותו ששופך דם, וזהו רמז בפסוק ואתה תבער הדם, ס"ת רמ"ה.

יהיו רוצחים, כמשה לא ישא גוי אל גוי חרב וגו', ואיך אמר ויספת עוד ג' ערים מלבד הראשונים. אך דע, כי כל זרעו של הבל, כולם נתחייבו מיתה, ולכן הרגו קין להבל. ואמנם משה הרג המצרי (שהוא גלגול קין) קודם זמנו, להעלותו ע"י שם מ"ב, וחטא בזה. ונתחייב גלות, כמשה ושמתי ל"ך מקום אשר ינוס שמה, אותיות משה. פ) והנה הבל לפי שחטא במחשבה דאמא, בא"י מן אדני, שהוא סוד אהיה, בסוד א"י הבל אחיך, ולכן נתחייב הוא וכל זרעותיו מיתה, וז"ס קול דמי אחיך, דמו, ודם זרעותיו. הנה תיקון הבל הוא, ע"י שיהרג, הוא מתעלה בבינה, ג' שערים. לכן סוד הקליפה של הבל שהוא בלעם, יצא ונפרד ממשה כמבואר. צ) והנה כשנהרג בלעם (נתקן, ונתגלגל בנבל הכרמלי, לרמז כי) זכתה אותו ניצוץ קדושה שבו, ועלתה בסוד הבינה. וכן הבל אותיות נבל, רק שה' דהבל מתחלפת בני' דנבל, לרמז: כי התחיל להתקן בסוד הבינה, אשר חטא בה. וז"ס, הכמות נבל ימות אבנר, כי גם אבנר משורש הבל, ונהרג לעלות בבינה, דוגמת נבל.

ט ע מ י ה מ צ ו ת

מצות מינוי סנהדרין:

סוד סנהדרי גדולה, הם מצד הבינה. דע, כי הבינה הוא סוד משפט העליון, בסוד המלך המשפט שאנו אומרים בעשי"ת, שאז ימי שליטת הבינה, הנקראת תשובה. והנה נודע, כי הבינה נקרא אל דאלהינו, כנוכר בכונת עמידת ר"ה. א) והנה אל דאלהינו, סוד ס"ג שבבינה, והינו מאלהינו הוא שתסיר משם ס"ג, ל"ז שבבינה, שהוא סוד הבל אור המקיף, נשאר כ"ז, כ"ו ומ"ה

היורד בז"א, הרי ע"א סנהדרין שבבינה, ואמר, אלהיים נצב בעדת אל, ולכן הם ע"א סנהדרין. ע) בכונות ר"ה), וסנהדרי קטנה, הם מסוד רחל, הנקראת מלך המשפט, לכן היו כ"ג סנהדרי קטנה, והוא בסוד מלוי המילוי דאהיה דההין, כ"ז אותיות, תסיר הפשוט ישאר כ"ג, והם סוד סנהדרי קטנה.

מצות זכירת יציאת מצרים, ואזהרת חזרת מצרים, נתבאר בדרוש אהבת עולם בספר הכונות ב) בסוד ק"ש וברכותיה.

הגהות ומראה מקומות

- א) שער הכונות ענין ר"ה דרוש ו' דף רמ"ד
- ב) ס"ב ד"ה והנה כיון שהחזג.
- ב) שער הכונות ח"א דף ק"ט ס"ב ד"ה והנה:

- פ) זהר ח"ב קיד: שער המצות פרשה זו.
- צ) שער הפסוקים בלק בפסוק מי מנה.
- ק) סנהדרין צת. ספר הלקוטים פרשה זו פסוק זה.

מצות לא ירבה לו נשים, ענין י"ח נשים שהמלך רשאי ליקח ולא יותר, כמשארז"ל על דה"מ ע"ה, ואם מעט ואוסיפה לך וכו' ג) ראוי לידע, למה לא הותר לו אלא זה המספר ולא יותר, ולמה נשתנה המלך משאר בני אדם. ואמנם בענין זה, תבין כמה בחינות נשים שנזכר בתורה, ד) כגון: צפורה, ותמנע, ואסנת וכו', ואין להאריך בענין זה. והנה בתחלת ביאור ענין זה, יבואר כמ"ש למעלה בענין ד' בחינות לאה, שיוצאת ממלכות (דעת) שיש בנה"י דאבא, וממלכות שיש בנה"י דאמא. והענין, כי הלא כבר בארנו, כי כמה בחינות יש במוחין דז"א, כי הלא יש לו מוחין דקטנות והם סוד מוחין דאלהי"ם, שיש לו בזמן יניקה. אח"כ יש לו בחינה ב', והוא כשנכנסו בו מוחין דהויות גדלות, ואמנם אלו נחלקים לב' בחינות: א' כשנכנסים המוחין דר"ק לבד, וא' כשנכנסין בו כל המוחין כלם. ואמנם הטעם שאנו מחלקין המוחין דגדלות לב' בחינות הנזכרות הוא, כי בארנו שמוחין דקטנות דיניקה, כשבאים מוחין דגדלות, דוחין אותן למטה, ואמנם כשעדיין לא באו כל המוחין, רק בחינת הר"ק דגדלות, ואז אין המוחין נידחין, ומתערבין ביחד, מוחין דקטנות ומוחין דר"ק דגדלות, א"כ כשנגמרין כל המוחין דגדלות לכנוס, אז דוחין אלהי"ם דקטנות למטה.

נמצא כי ג' בחינות הם: בחינת מוחין דקטנות לבד, שהוא זמן היניקה. ב' בזמן שנכנסו ר"ק דגדלות, שאז הם מעורבין דקטנות וגדלות יחד. ג', כשנכנסים כל המוחין דגדלות, שאז עומדים לבדם, כי ז"ס ק"ש ועמידה, כי בק"ש עומדים יחד קטנות וגדלות, כי עדיין לא נכנסו רק ר"ק לבד, ובעמידה נכנסו כולם כמ"ש במקומו ה) ואמנם סוד הענין הוא,

הגהות ומראה מקומות

בזמן שיתחברו יחד קטנות וגדלות בהיותם ביחד, יצאו בחינות חדשים, שאינם לא בערך אלהי"ם דקטנות לבד, ולא בערך הויות דגדלות לבד, והנה י"ח בחינות של לאה, יצאו בג' זמנים אלו, וכלם בסוד מלכות דאו"א, ונמצא שהם י"ח בחינות של מלכות, וכיון שלא יש למעלה אלא י"ח מלכות, רשאי ליקח י"ח נשים כנגדם ולא יותר, אך פחות יכול ליקח, כי הם בחינות נפרדות כנ"ל, ולכן אינו מחויב ליקח כלם, אבל יותר מהם אינו רשאי ליקח.

ועתה נמנה אותן, שבזמן היניקה שהוא הקטנות, יוצאים ד' בחינות נשים, ובגדלות דר"ק, יוצאים י' נשים, ובגדלות גמור ד' נשים, הרי הכל ח"י נשים.

ועתה נבאר אותן הד' דקטנות, והם: מלכות דאבא במקומו, מלכות דאמא במקומה, מלכות דאבא במקום אמא, מלכות דאמא מחוץ לז"א. הרי ד' מלכיות דקטנות. ואלו ד' מלכות דגדלות גמור, הם ממש ע"ד הנזכר, כי אין שם רק מוחין דגדלות לבד, ואז הם ד' מלכות: מלכות דאבא במקומו, מלכות דאמא במקומה, מלכות דאבא במקום אמא, מלכות דאמא מחוץ לז"א.

ואלו הם מלכות דגדלות דר"ק, וד' של הקטנות ממש. ע"ד הנזכר בזמן היניקה, אך עתה הוסיפה אחרת, והוא כי המלכות דאבא הוציאה הארה ג', היורד מאחורין לז"א, נמצא כי מלכות דאבא הוציאה ג', ומלכות דאמא ב' לבד. וכן בענין זה ה' נשים אחרות, הוציאו המוחין דגדלות דר"ק עדיין דקטנות, הרי הם י' נשים.

ואמנם הטעם, למה כשהוא קטנות לבד, או גדלות לבד, אינם מוציאים רק ד', ועתה מוציאים ה', והוא כמ"ש, כי עתה יש הארות

בהעלותך בספוק על אודות האשה הכושית. שער ההקדמות דף קפס.
ה) שער הכונות ח"א ענין ק"ש ד"ו דף קניה ט"א ד"ה גפ. שם דרוש ח' דף קע"ב ט"ב ד"ה ולהבין.

ג) סנהדרין כא.
ד) שער המצות פרשת שופטים. שער הכונות דרוש תקון חצות פ"ט. שער הגלגולים הקדמה כ"ו. ע"ח ח"א שער הכללים פ"ג. ספר הלקוטים פרשת

שירדה. ולהיותה מסוד הקטנות, לכן היתה בת פוטיפרע כהן און. אך מלכות דקטנות דמצד אמא, היא אשת אדניו של יוסף.

ונ"ל ששמעתי, כי ברדת אלו של הקטנות למטה ביסוד, אין שם רק ב' נשים הנזכרות לבד, כי הלא שם לא יש בחינת הכאות מלכות דאבא במלכות דאמא, כי כבר אין שם ב' מחיצות של ב' יסודות, כדי שיהיה שם הכאת אורות, ואין שם רק יסוד דאבא לבד, כי יסוד דאמא כבר נפסק ונגמר, ולכן לא יש כאן רק ב' נשים הנזכרות כנלע"ד ששמעתי ואיני זוכר.

גם נלע"ד ששמעתי מהר"ר יונה ששמע, כי אסנת היא אחוריים של לאה, ואשת פוטיפר אחוריים של תמנע, ונלע"ד שא"א להיות כן, דא"כ אין להם קשר עם י"ח נשים, והם יתירים עליהם ואינם מכללם.

ונבאר ענין הנשים הנזכר, והוא, כי הלא נודע משארז"ל (ו) כי יעקב נענש, כשבאתה תמנע להתגייר להנשא לו, ולא רצה, ולכך היתה פילגש לאליפז, ויצא ממנה עמלק, שהיצר לבניו תמיד, וקשה טובא, שהרי שבח הוא לו, כי כן מצינו ביצחק ורבקה, שלא היו רוצים בדבר, כמ"ש קצתי בחיי מפני בנות חת זכר, וכן אברהם צוה לאליעזר, שלא ליקח אשה לבנו כי אם אל ארצי וגו', והענין הוא, כי תמנע היא אחת מבחינת קדושה כנזכר, ולכן היתה רוצה להתגייר, והיה ראוי שיגיירה יעקב לישאנה, כי כמו שלא הגדלות החיצונה לקחה יעקב, כן היה ראוי שיקח תמנע, שהיא קטנות החיצונה, דוגמת לאה כנ"ל, ויכניסה בקדושה, ולכן נענש, וסברת יעקב שלא רצה בה, היה, להיות שהיא מצד הקטנות דינים גמורים, ובפרט היותה חיצונה מכל הדי' דקטנות, ועד"ז נענש, כי אדרבה להיותה חיצונה היתה ראויה אליו דוקא, דוגמת לאה. (ז)

רבות, מוחין דגדלות ודקטנות, ולכן יש עתה יותר כח למלכות דאבא, להוציא אחרת גם באחורי ז"א, בין בבחינת קטנות בין בבחינת גדלות.

וא"ת, למה ניתנה כח זה במלכות דאבא שתוציא ג', ולא במלכות דאמא, שלא הוציאה רק ב'. זו אינה שאלה, אם היה מקום למלכות דבינה להוציא אחרת היתה מוציאה, אבל אין לה מקום, כי אחורי הו"א לא יש יותר, היכן יכה אורה להוציא אחרת.

גם טעם, איך אנו חוזרים למנות הדי' דקטנות ב"פ, וגם הדי' דגדלות ב"פ, א' בהיותם לבד, ב' בהיותם מחוברים, וזו כבר תרצנוהו לעיל, כי הדי' דקטנות כשהם בסוד הו"ק דגדלות הוא מעולה הרבה, וניתוסף בהם הארה גדולה, ואינם דוגמת בתחלה. גם הדי' דגדלות דו"ק, הם מעורבים עם הקטנות, ואינם דוגמת די' נשים שהיו בזמן הגדלות לבד, וגם זה פשוט ה). ועתה נבאר ונחלוק פרטי כל אחד, איך נקרא, ומ"ט הוא. דע, כי לאה היוצאת מאמא דגדלות גמור, הוא סוד לאה אשת יעקב או ז"א כנודע, וכנגדה מלכות דאמא דקטנות גמור מחוץ לז"א, והיא תמנע. והמלכות תאומה יתירה הפנימי דיסוד עצמו, במקומה של הבינה, (ומ"ל דאבא) בבחינת דקטנות גמור, היא אשה הכושית, ואח"כ נבאר פי' אלו הדי' נשים בע"ה, והנה כשבאו אלו המחזין דגדלות גמור, בארנו שהם דוחין את מוחין דקטנות למטה, והנה מקום ירידתם הוא ביסוד דז"א, וכאשר יורדים המחזין דקטנות ג"כ עמהם, יורדים המלכות שנזכר שם ביסוד, ואמנם המלכות של הקטנות למטה ביסוד אין שם רק ב' נשים הנז' לבד, כי הלא שם לא יש הכאת מלכות דאבא, במלכות דאמא, כי כבר פסק יסוד אמא, ואינו רק מלכות דאבא היורדת ביסוד, היא אסנת בת פוטיפרע אשת יוסף, כי יוסף הוא היסוד דז"א, ולוקח אותה הנוקבא

הנהות ומראה מקומות

ק"ש דרוש ו'. תע"ס שיעור י"ב מן אות ק"צ.

(ו) סנהדרין צט:

(ז) שער ההקדמות דף קפ"ט ד"ה סוד כמה.

(ה) שער המצות שופטים דף קי"ו ט"א ד"ה וטעם התחלקות. ע"ה ח"א שער מוחין דקטנות פרק ג'. שער מוחין דצלם פרק ו'. שער הכונות דרושי

ואמנם תמנע, גי' קס"ת הסופר, והם ה"ג מנצפ"ך כפולות של הבינה, שהיא מצד אמא, לוקחת כל הגבורות שלה, כי היא דינים גמורים. אבל לאה שהיתה מצד הגדלות, עכ"ז להיותה חיצונה, לא היה חפץ בה כמו ברחל, דכתיב ויאהב יעקב את רחל, ואינה בכלל ח"י נשים, כי היא העשירית דאצילות עקרת הבית כנודע, ואינה הארה לבד כנשים הנוכר.

והנה במשה מצינו שנשא לצפורה, אמנם ידעת מה שכתבתי לך בפסוק ותדבר מרים, כי דיברו על אותה כושית, שמצינו בספר הישר, שמשה ישב מ' שנה מלך במדינת כוש, ולקח הכושית אשת המלך שמה, ובקידושין, אך נעץ חרב בינו לבינה ולא נגע בה, וראוי לידע למה קידש אותה, ואם קידשה למה לא נגע בה, ולמה צפורה לקח ונשאה לו לאשה, אך סוד הדבר כמש"ל, כי הכושית ההיא היא מסוד תאומה יתירה של משה מבחינת קטנות, וא"כ היתה ראויה אליו ולכן קידשה, אמנם לא בא עלה, לפי שהיא דינים גמורים מצד הקטנות, ולכן נקרא כושית, כי כו"ש גימ' שכ"ה דינים הנודעים, והנה הם דינים גמורים.

ובזה תבין במ"ש במ"א ז) כי דינים של שכ"ה הם דכורים, ומנצפ"ך נוקבא, שהרי תמנע שהיא מנצפ"ך, באה מהארת מלכות דאמא, אך כושית היא ממלכות דאבא, והם השכ"ה דינים, ולכן נאמר בפרשת פקודי, כי הש"ך דינים אתברירו במחשבה שהוא אבא כי הם דינים דכורים, אבל לקח את צפורה שהיא תאומה יתירה מבחינת הגדלות וכבר נאמר לעיל, שעליה נאמר תפלה "למשה איש האלהים, ר"ת לאה, (והענין, כי הנוקבא הנקראת תפלה כנודע, תתחבר למשה, והיא לאה הנזכרת, שהיא צפורה אשת משה) גם (תפלה מלשון) תפלה,

שהיא תפלה ומחוברת למשה, כי משה הוא יסוד אבא, וצפורה תפלה ומחוברת אליו, שהיא תאומה יתירה.

אמנם יוסף, הוא בחינת יסוד דו"א, ולקח לאסנת, שהיא קטנות היורד ביסוד מצד אבא, והיא ממותקת יותר מאותה דאמא, ולכן דחה יוסף לאשת אדונו, כי היא היתה אותה דאמא שירדה ביסוד, וזה הטעם שהיתה רוצה אשת אדונו להזדווג אליו, כי לה היה אחיזה בו.

ודע, כי אחיזת החיצונים, הוא בסוד מוחין דקטנות, הנקרא אלה"ם. וז"ס הנזכר בסבא ח) כי שם אלה"ם מתפשט אפילו בקליפות, הנקרא אלהים אחרים, כי מכאן נמשכים ונאחזים, ואמנם כי כל מה שבשם זה מתפשט הוא יותר נמשך לקליפות, לכן אלו הנשים דקטנות, כל מה שהם יוצאים לחוץ, הם יותר דינים קרובים לקליפות, ולכן בחינת אמא היוצאת חוץ לז"א מבחינה דקטנות, הם דינים גמורים, והוא סוד תמנע, ולכן לא לקחה יעקב, כי היא קרובה לחיצונים, ואמנם כנגד אסנת שלקחה יוסף, לקח דה"ב

ע"ה את אבישג, כי כבר לקח י"ח נשים שהם למעלה במקום המוחין כנ"ל, ומצינו שלקח יתרים עליהן, אך לא נזדווג עמה, ומה ראה לעשות כן, אלא הכונה, כי אסנת היא למטה ביסוד, והיא יתירה על י"ח נשים, ולכן מצא דהע"ה היתר לקיחתה, כי היא כבר היתה באצילות. אמנם לא נזדווג עמה, לפי שבשלמא ליוסף הותרה, לפי שהיתה בגבולו למטה ביסוד ז"א, אבל דהע"ה שרשו למעלה בלאה, כי שם סוד משיח בן דוד, כמבואר אצלינו, ולכן הנשים שבבחינת לאה למעלה במקום המוחין הותרו, אך זאת שהיא למטה לא הותרה לו.

ט) ונבאר עתה, סוד יתרו, ואיך היה חותן משה. והענין הוא, כי יתרו משרש קין,

הנהות ומראה מקומות

- המצות פרשת שופטים דף ק"כ ט"א ד"ה ויבן זה.
- ח) זהר ח"ב דף צו, ובוהר ע"פ הטולם אות ל"ג.
- ט) שער הסוקים בראשית דף כ"ד ד"ה כי שבעתים, שם פרשת בלק בפסוק וירא את הקיני, שער הגלגולים הקדמה ל"ג, הקדמה ל"ו.

- ז) ע"ה ח"א שער רפ"ח נצוצין פרק ה', ע"ה עם פמ"ס ענף ל"ו, מבר"ש ש"ה ח"א פ"ג, שער הסוקים ש"ש פסוק באתי לגני, שער הכונות ח"א ענין העמידה דרוש ח', סע"ח שער העמידה פרק ב', שער מאמרי רשב"י וזע"א פרשת בא דף פ"ג ד"ה שם בדף ל"ח, תע"ס שיעור י' מן אות כ"א, שער

שהרי בק"ש ביארנו, כי המקיפין דר"ק דגדלות. הם בחינה אחרת חוץ ממוחין דר"ק דגדלות. ונלע"ד להשיב בזה, שאין הכונה לומר שהם עצמן הם מקיפין דקטנות. רק סוד ד' לבושין של אותן המוחין דר"ק דגדלות. שהם ד' שמות דאהי"ה כנ"ל, וכמ"ש בכותב בשכמל"ו (כ') ועי"ש. והנה אותם לבד הם מקיפין דקטנות. ולא המוחין עצמן.

גם נפרש יותר ענין קין והבל, כי הלא כבר נתבאר, שקין והבל הם ב' צלמים: א' של אבא, וא' של אמא, כי שניהם (כ"א) גימ' צלם כנ"ל. ואמנם צלם הוא אהי"ה דיודי"ן, בגי' קין. אך הבל האיך הוא רמוז בצלם, והענין, כי הלא בשם אהי"ה דיודי"ן, כלולים כל ה"ב אלהים שבמעשה בראשית, כי הלא ל"ב פעמים ה' אותיות אלהים, גימ' קס"א עם הכולל, והוא גי' קין. גם שם של הבל מורה ע"ז, כי הבל ר"ל ב"ל ה', הם החשבון הנ"ל של קס"א. נמצא כי קין והבל שניהם גי' צלם. אך ההפרש הוא, שבשמו של קין הם נפרדים כל א' וא', והם גי' קס"א כל אות בהם בפני עצמו, אך בהבל נכללות בה' אותיות של כל שם יחד, ואז אינם רק ב"ל, בה' אותיות מיוחדות יחד. אך בקין אפילו ה' אותיות של השם נפרדים. הרי ביארנו סוד ל"ב אלהים, איך נכללים בשם אהי"ה דיודי"ן. וביארנו לעיל, שיתרו הוא בגי' מקומות: א' בסוד מקיף דאלהים דקטנות, והוא כולל הבל, (כי) וגם הוא למטה ביסוד הבל, היוצא מן היסוד, חוץ לזעיר. ואפשר שזה יובן בסוד יתר ויתרו. (ל)

מצות ונהן לכהן הזרוע והלחיים והקיבה:

הנה הכהן הוא בחסד, שהוא זרוע ימין, לכן מתנת הזרוע היא בזרוע ימין ולא דשמאל.

הגהות ומראה מקומות

(כ) שער הכוונות ענין כונת ק"ש דף קנ"ה ט"א ד"ה תקון בשכמל"ו. פ"ח שער הק"ש פרק י"ד.
(ל) כל מאמר זה מבואר באריכות בשער המצות פרשת שופטים. שער הפסוקים בראשית בפסוק כי שבעתים כל ההמשך.

הוא מיסוד הבינה, והנה כל אלו תאומות יתירות הם בסוד יתרו, והוא כולל כולם, כי הלא בחינת תאומה היא נוקבא, והוא בסוד אהיה, והנה ד' תאומות, הן עיקר התאומות, בין דקטנות בין דגדלות כנ"ל, והנה כנגדן הם ד' אהי"ה: ב' במלוי יודי"ן, וא' דאלפ"ן, וא' דההי"ן. והם גימ' יתרו, כי יתרו הוא יסוד בינה, הכולל כל אלו ד' אהיה כנ"ל, והוא שרש לכלם. והטעם הוא, כי אי אפשר לעשות בחינת כל אלו, רק ע"י יסוד דבינה, הנקרא יתרו, כנודע כי הלא כל אלו תאומות מתלבשות ביסוד אמא, והיא כוללת את כולם. גם טעם אחר, כי לולי הכאות האורות דיסוד אבא ביסוד אמא, לא היו התאומות יוצאות. נמצא כי יסוד דבינה היא אם לכלם, והם תולדותיה היוצאת ע"י, ולכן צפורה היתה בת יתרו ממש. בפרט טעם אחר היה בצפורה, כי הלא סוד התאומה יתירה שהיא בחלקו של יסוד הבינה בחלקו של קין ממש כנ"ל, כי זה היתה סיבת קין ליטלה, ואי"כ יתרו הוא אביה ממש, כי במקומו היא יוצאת. (ט)

גם צריך שתדע ענין יתרו יותר בביאור, והוא, כי הלא בכונת ק"ש ביארנו (י) שיש מוחין דקטנות הנקרא אלהים, ויש להם מקיפין, אמנם המוחין דגדלות נחלקין לבי' מדרגות, כי תחלה נכנסים בחינת ר"ק בק"ש, ואח"כ נכנסים גי' עליונות בעמידה, ואמנם כל הגדול מחברו, מקיף את שלמטה ממנו, כיצד: המוחין דר"ק דגדלות, הם אור מקיף של המוחין דאלהים דקטנות, והנה בחינת זה המקיף דאלהים, אשר הם סוד ר"ק דגדלות, הם ד' שמות אהי"ה הנזכר, שהם גימ' יתרו. ואח"כ בהכנסם בפנים תוך רישא דז"א בסוד ר"ק, אז מכחם נעשו אלו התאומות יתירות, שהם בחינת אהי"ה, והרי הוא אביהם של כלם, זה שמעתי. וקשה לי טובא

(ט) שער הפסוקים שמות בפסוק ולכהן מדין.

(י) שער הכוונות ח"א דרושי ק"ש דרוש ה' ו'.

ע"ח ח"א שער אר"א פרק ב', ח"ב שער הארת המוחין

פרק ח', שער המצות פרשת שופטים דף קכ"ג ד"ה

ויתרו.

נכללים בו, וז"ס הגז הניתן לכהן, כי מן הג' שהוא בינה, יוצא אור מקיף א' אל כל הז', וזהו אותיות ג"ו, וכ"ז ניתן לכהן שהוא חסד, כדי שכל המקיף של ז' היוצאים מן הג', אשר זו ביאור אותיות ג"ו, יהיו כלם נכללים בחסד שהוא כהן. (ע)

מצות ערי מקלט:

דע, כי לפעמים תרד העשיה לג"ר דקליפה, ובו תיכף נתקנת, כי לפעמים ג"ר דקליפה, הם עצמם חוזרות לקדושה, בסוד פ) ירון שנוטל מזה ונותן לזה, וכנודע בסוד האבנים שצוה הש"י לכתוב עליהן התורה באר היטב, וז"ס ג' ערי מקלט, כי לעולם הם ג' ערים, שגם לע"ל יהיו ג' ערים, ודע, כי ג' ערים שמעבר לירדן הם ח"ל, והם בג' של הקליפה, והג' שבא"י, היא הורדת מלכות דיצירה לעשיה, ולע"ל שהכל בא"י הם הג' דעשיה, ונלעד"ח שחסר כאן, וצ"ל בג"ר דקליפה, ומלכות דבריאה בג"ר דיצירה ומלכות דאצילות בג"ר דבריאה, וז"ס גלות השכינה, לכן גולה גם הוא שם, ולכן רוצח גולה לערי מקלט. (צ)

מצות עגלה ערופה:

הנה ק"ל שנה הזריע אדה"ר קרי, וכל אותן הנצוצים היו של קדושה, רק שניתנו בקליפה, ונתגלגלו בדור המבול, וחזרו השחיתו דרכם על הארץ. (ק) ולכן י' דורות מנח ועד אדם, כנגד י' דמים, ואז נולד נח, וכנגדם תיקן

הגהות ומראה מקומות

פמ"ס ענף מ"ט ונ". מבוא שעדים ש"ו ח"א פ"ו. (ע) שער המצות פרשת שופטים דף קכ"ד סוף ט"ב ד"ה מצות ראשית הגז. (פ) ב"מ כ"ב. שער כאמרי רשב"י זיע"א פרשת ויקהל דף קנ"ז ט"א ד"ה שם בדף ר"ג. שער מאמרי רד"ל דף כ"ז ט"א ד"ה מסכת בבא מציעא. (צ) שער המצות דף קכ"ה ט"ב ד"ה מצות ערי מקלט. (ק) שער הכונות ח"ב ענין הפסח דרוש א'.

ואמנם כל זה הוא בסוד מ"ב, כי השם הראשון שבו בחסד כנודע, והוא סוד הכהן, והנה שם ההוא אב"ג ית"ץ, והוא בגי' שור, ולכן השור חייב במתנות אלו, (מ) וז"ס ונתן לכהן, כי ונת"ן בגימ' אב"ג ית"ץ, וכשנותן מתנות לכהן, צריך לומר פסוק זה, ותכוין במלת ונתן אל הנזכר, ואמנם הזרוע והלחיים והקיבה, גי' אב"ג ית"ץ, עם הר' אותיות והכולל, והנה ידוע, כי בנין פרצוף הנוקבא ע"י החסד, בסוד והוכן בחסד כסאו, זרוע לחיים וקיבה, גימ' תצ"ח, כמנין ג' מלאי אהיה בהסרת הפשוטות, והנה הלחיים נגד ג"ר, דשם מקומם, וזרוע נגד ג' אמצעיות, סוד החסד שבז"א, וקיבה נגד ג' אחרונות דשם מקומם, נגד התחתונים מהם ג"ה. (נ)

מצות ראשית הגז:

כבר נתבאר אצלינו בשער המקיפים פ"ב (ס) בסוד א"ב דא"ט ב"ח ג"ז ד"ו, כי א"ט בכתר והוא, כי אות א' דא"ט מורה, כי הוא לבדו יש לו מקיף א' בפ"ע, והט' אשר תחתיו נפרדות ממנו, ואינם בכלל המקיף הנזכר אשר לו, וכן ב"ח בחכמה, כי חכמה שהוא ב', יש לו מקיף א' לבד, ושאר הח' אשר תחתיו נפרדות ממנו, וזהו ב"ח וכן ג"ז בבינה, כי הבינה שהיא ג', נפרדת מהז' אשר תחתיה, וזו ג"ז. אמנם הז"ת, כולם קשורים יחד זה בזה, ואין החסד נפרד מן הג"ת במקיף בפ"ע, אמנם המקיף של החסד, הוא המקיף כל הז' יחד בלי פירוד, ומקושרים יחד, נמצא כי המקיף דחסד שהוא ראשון מז"ת, הוא מקיף לכלם ביחד, וכלם

(מ) שער הכונות דרוש תפילת השחר דרוש ג' דף פ"ו ד"ה גם בפסוק, שער מאמרי רשב"י זיע"א פרשת תרומה, שער הגלגולים הקדמה כ"ג. שער ההקדמות דף רכ"ג סוף ט"ב ד"ה אות התיי, שער רוח הקודש דף ל"א ט"א ד"ה גם תכוין. (נ) שער המצות פרשת שופטים דף קכ"ד ט"א ד"ה מצות זרוע. (ס) ע"ה ח"ב שער מ"ה: שער המקיפין ט"א ובי. שער ההקדמות דף רפ"ז ד"ה וצריך ליתן, ע"ה עם

היתה פעולת קו המדה לצורך הפרצופים. לכן ויצאו זקניך: ג"ר דא"א, רעין עילאין. ושושטיך: אר"א, דתליין בדיקנא דיליה, שהוא שרש דין ומשפט, ומדדו: בקו המדה המתלבשת בהם. אל העריים: גי' שכ"ה דינים, שהם מעורבים עם הכלים המתים, וזהו אשר סביבות החלל, עכ"מ.

כפר לעמך ישראל, יחוד זה היו מכוונים, כפר: גי' מצפ"ץ. לעמך: גי' יס"ה נ"ו, וכן ה' שניה נ"ו הרי ק'. ופ"ה, ל'. הפ"ו ג"כ ל'. גי' ק"ס, כמנין לעמך. ישראל: גי' י"ה הוי"ה צבאו"ת. כפר לעמך, גי' ת"ס, י"פ מ"ו מילוי ע"ב, דהיינו מלוי י' חסדים. לעמך ישראל, גימטריא שמות אחוריים, לכפר שישבו פנים. כפר לעמך ישראל, גימטריא אחוריים דאלקים דההי"ן. סופי תיבות ר"נ, גימטריא ב' פעמים יב"ק, והוא יחוד הוי"ה אהי"ה אדני" הוי"ה אלהי"ם (נ"ל הכותב, רא"ו כפ"ר לעמ"ך, ס"ת רכ"ו, והוא ב"פ יב"ק עם הב' כוללים) "אשר פדית י"י, שם קדוש מע"ב, פא"י, גי' יאהדונה"י. אשר פדית עם ד' אותיות השם, גי' אל שדי במלואו. ואל ל"ז דס"ג. תתן ז' שמות המרגלא גי' תכלת. דם, רבוע אהיה. נקי, גי' קס"א. בקרב, אהי"ה ברבוע, ושם קס"א. א) עמ"ך, גי' ק"ל, הוי"ה דמ"ה בריבוע. תכפר להם הדם, ס"ת גי' פ"ר דינים שנמתקו, ושאר האותיות אלהי"ם בריבוע.

מצות לוי'ת אורחים:

הנה כבר ידעת מ"ש בוישלה, כי היוצא לדרך, שכינה הולכת עמו, שנאמר צדק לפניו יהלך. (ש) והנה תחום שבת מיל אלפים אמה, ושכינה נקראת מיל. גם שיעורה מיל. לכן המלה אורה. כדי שתלך שכינה עמו, מלה עד מיל, שהוא כינוי מלכות (עי' שעה"מ).

עמרם, ופירש ק"ל שנה מן האשה, ואחר שנולדו כל הנצוצים, נולד משה כולו טוב, וזהו ותרא אותו כי טוב הוא, ואז נתקנו בחומר ובלבנים. וכשחטאו בעגל, חזרו לקלקולם, ועשו צורת שור, כמ"ש רז"ל עלי שור, שרצו לעלות ליוסף, דכתיב בכור שורו הדר לו. והיה משקל העגל קכ"ה ככרים (ר) נגד ק"כ צרופי אלהים, וה' אותיות הם ה' דמים, שהם הטפות שניתנו להחצונים. והתיקון להמית אותם הקליפות, ולהוציא מהן אותם הניצוצים, וזהו שם אב"ג ית"ץ, שהוא גי' שור. וזהו הדר לו, שגם הוא הוציא אותן טפות מן הידים. וז"ס שאמר יעקב כי עודך חי, ר"ל: שהגם שהוצאת הטפות, אחר שלא נכנסו בגוף הטמא עצמו, היה חי, ולכן שלח יוסף העגלות, כנגד עגלה ערופה. שהיא באה על דם שלא נודע מי שפכו. גם אלו הטפות נשפכו לארץ, ועל כיוצא באלו נאמר, יתומי"ם היינו ואין אב, גימ' שו"ר, שהם מאלו הטפות שלא נודע להם אב ולא אם, ואז בראותם יעקב, נאמר ותהי רוח יעקב אביהם.

והנה כל מצות סובבות על מציאות הו' מלכים, דמיתו ותיקונם, כי ימצא חלל, היינו ז"א דנקודים, שנתרוקן חלל חיותו, ונשברו כליו. באדמה, היינו סוד התבונה, שגברו הדינים שהם ק"כ צרופים, גי' חל"ל באדמ"ה. וכן אדמה מלשון ארץ אדום, דהיינו בינה, שמלכו ומתו. אשר ה' אלהיך נותן לך, פ"י: שענין חלל ושבירה זו, היא בכוחה מכותת לצורך בירור הטוב מהרע, כי לא היתה מיתת מלכים ושבירתם על צד המקרה. והנה נפילתם ושבירתם ירדו עד תשלום עשיה, כי כלים שלהם נפלו בבריאה ומהם ביצירה, ומהם בעשיה, וזהו חלל בבריאה, נופל ביצירה, בשדה עשיה. לא נודע מי הכהו, שהרי אין בקליפה בינה, ומחיכו בא להם ענין השבירה, והפסוק מתרץ שזאת

הגהות ומראה מקומות

דף נ"א טור ב' ד"ה גם אמר עשו להם עגל. (ש) זהו ע"פ הסולם וישלה אות ו'. ובדפוס דף קס"ו ריש ע"א. (א) נ"ב צ"ע דחסר צ"ט.

(ר) מדרש רבה שמות פרשה מ"ב ח'. זהו ח"ב קצ"ב סוף ע"ב. ע"ח ח"ב שער לאה ורחל פ"ו דף רי"ד ט"ב ד"ה ואמנם מסכה. שער רוח הקודש

פ ר ש ת ת צ א

כי תצא למלחמה על אויביך:

י"ל בענין שארז"ל על יפ"ת. צ) שהותרת ביאה ראשונה במלחמה, ולא דיברה תורה אלא כנגד יצה"ר. וכי מפני שלא יוכל לכבוש את יצרו, יתירנו, וא"כ יעשה כן בכל המצות. ועוד יש לדעת, מ"ש לקמן והשיבך ה' מצרים באניות ואין קונה, כי מה עונש זה להושיבם במצרים, בדרך אשר אמר ה' לא תוסיפון לראותה, וכי עונש הוא לעבור על ד"ת. ועוד, למה צוה הקב"ה כן במצרים, ולא עשה כן בשאר גליות, וכי מה לו אם ישובו למצרים, כמו שיכולין ללכת למדי ולבבל. ועוד, כשהזכיר הגליות, למה לא הזכיר רק ד': בבל, מדי, יון, ואדום, כמארז"ל על פסוק והנה אימה חשיכה וכו', ק) וגלות מצרים שהיא גדולה מכולם, לא הזכיר שם. ועוד, למה הזכיר בתורה כמה פעמים יציאת מצרים. אלא, הדי' גליות היו, נגד ד' אותיות הוי"ה. וגלות מצרים, הוא נגד קוצו של יו"ד, שהוא שקול ככולם, ויותר מהם, ולכן הזכיר כמה פעמים, ולכן לא הזכיר בכללם, כי הוא בחינה גדולה מכולם.

והנה הגליות הוצרך, לברר ניצוצי קדושה, שנתערבו בחטא אדה"ר, בתוך הקליפות, שעירב טוב ברע כנודע. וז"ס אשר שלט האדם באדם לרע לו, לרעתו של אדם הבליעל, כי במה שמיצר להם לישראל, נעשה ראש להם, ומוציאין ישראל ממנו כל ניצוצי קדושה אשר בקרבן. והנה במצרים, באותו גלות, ביררו כל הקדושה שהיה בקרבם, ולא נשאר דבר. ובכל מקום שגלו, השכינה עמהם, לברר כל חלקיה. ולכן צוה שלא לראותם עוד, ולא עשה כן בשאר גליות, שעדיין לא בררו כל מה שהיה בקרבם לגמרי. וזהו והשיבך ה' מצרים באניות, כי להיות

מצרים נגד הטוב קוצו של יו"ד, ועדיין נשאר בו בירור כל שאר גליות, שהם נגד כל הגוף בערך אל הראש הכוללם, ישובו למצרים. אבל בערך מצרים עצמו, אמר ואין קונה, כי כשניצוצי הקדושה מעורב עדיין בקרבם, היו מתאווים להשתעבד בישראל. אבל מצרים כיון שנתברר לגמרי, לא נשאר להם שום תאוה להשתעבד בם, לכן לא ירצו לקנותם.

והנה גלות בבל הוא נגד הראש, לכן נאמר אנת הוא רישא דדהבא. ומדי ופרס, הוא נגד הזרעות, שהם ב'. ויון, נגד הגוף, שהוא א'. ואדום וישמעאל, נגד היריכים שהם ב' וארוכים. (ונלענ"ד לפ"ז, לא יש גלות נגד יסוד, כי אל אחר אין לו יסוד, כי אסתרס) וז"ס בעקבות משיחא, כשיגיע זמן לברר מה שנשאר ונתערב בעקביים, בסוף הרגלים. וע"ז הגוף נאמר ר) אין בן דוד בא, עד שיכלו כל הנשמות שבגוף, שהוא על התערובות הקדושה, שנתערב בגוף ההוא דאדם הבליעל. והנה מצרים היה נגד קוצו של יו"ד, שהוא עליון על כל הגוף, ובימות המשיח שיגמור להתברר כל הבירור מכל וכל, ובלע המות לנצח, ויהיה הבירור גמור כמו במצרים, אז נאמר כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות.

והנה בזה תבין ענין יפ"ת, כי ידוע כי כל אותן ההולכין למלחמת הרשות, היו צדיקים גמורים שלא שחו בין תפלה לתפלה, וא"כ לצדיק גמור כזה, א"א להתגבר עליו היצה"ר לטמא עצמו עם הכותית, ולכן הודיעה התורה, שאם יחשוק בה, ואינו כ"א ניצוץ קדושה, המעורב באומה זו, ונמצא ממנו בכותית ההיא ניצוץ, הנוגע לנשמת זה האיש, לכן חושק בה. לכן התירה התורה שיבא עליה, ובההוא רוחא דשדי בגוה בעת זווג כנודע, אפשר שיתגבר

הגהות ומראה מקומות

צ) קדושין כא: שער המצות ריש פרשה זו. פורים דרוש א'. ר) יבמות סב. ועיין כל מאמר ק) מדיר לך פרשה מ"ד כי שער הכונות עיין זה בספר הלקוטים פרשה זו.

עם היצה"ר מיום הלידה. כשהאדם בא לשוב בתשובה, היינו שיצא למלחמה על האויבים, שהוא היצה"ר והאיברים. ונתנו ה' אלהיך בידך שהוא היצה"ר, אז ושבת שביו שהם אברי הגוף. וראית בשביה אשת יפ"ת, שהיא הנשמה, וגלחה את ראשה, שתסיר אמונות הרעות. ועשתה את צפרניה, שהוא חתיכת ומניעת המותרות, והסירה שמלת שביה, שהוא הלבוש שנעשה ממעשה העבירות, כענין הסירו הבגדים הצואים. ואח"כ ובכתה אביה, זה הקב"ה ואמה, זו כ"י. כענין אחרי שובי נחמתי, ותבכה על עונותיה ירח ימים, שהוא חודש אלול, שהם ימים ולא שנים, שהם זמן התשובה.

כי תצא למלחמה:

הנה כבר ידעת, ה"ג דגדלות, הם כמעט רחמים, ומכניעים החיצונים, היונקים מהקטנות. ובפרט ה"ג דאבא שבימין ז"א, ימינך ה' נאדרי בכה, יכניעו מאד החיצונים, לכן רצועת ימין דתפילין שחורות כעורב ארוכה, כי השמאל צריך שלא יתגדל אף בגדלות. וז"ס כי תצא למלחמה, ר"ת ת"ל, גי' ה' אלהיים. וצ"א דתצא, רמו לה' אלהיים ה"ג דגדלות, הנראים עם צ"א הויה אדניי, ואז פשיטא ונתנם ה' אלהיך בידך, כי הגדלות מכניעם.

בשדה מצאה צעקה הנערה:

דע, כי ז"ס תאומה יתירה, שעליה נהרג הבל. וז"ש בשדה מצאת, כדכתיב והי בהיותם בשדה, בשדה תפוחים, שהוא ג"ע. וצעקה הנערה הזאת, ואין מושיע לה. וחזר הכתוב לרמוז יותר, כי כאשר יקום איש על רעהו, זה קין שהרג הבל ורצחו.

הטוב שבה, וידחה הרע, ותכנס האשה אל הקדושה ותגיייר, ואפ"ה יצא בן סורר ומורה ממנה, דא"א שלא יתערב סיגים המעורבים עדיין.

והיה אם לא חפצת בה:

זה מורה שיש סיגים מעורבים עדיין, שהיה הטוב מועט, ונתבטל במעוטו, כי גבר עליו הרע ודחה לחוץ, ונדבק עם ההוא רוחא דשדי בגוה, וחזר אליו ונתברר, ונשארה היא כולה רע.

ואמר כי תצא למלחמה על אויביך בלשון רבים, ונתנו בלשון יחיד, יען כי ניצוץ אחד דקדושה, שהוא נשמה א' לבד כאשר נתערבה, באה בגופים רבים, וז"ס על אויביך, כי בין כולם מעורב הניצוץ. ונתנו ה' אלהיך בידך הניצוץ, ותברר אותו משם. או ע"ד הפשוט, אמר כי תצא כאיש אחד בלב אחד, גם הוא יתברך ימרוד לך מדה נגד מדה, ויעשה מן אויבים מרובים א', וז"ש ונתנו ה' אלהיך בלשון יחיד. א"נ, ע"ד יפקוד ה' על צבא מרום במרום ואח"כ וכ', והו ונתנו לשון יחיד, שהוא נתינת השר, כענין וירא ישראל את מצרים שהוא השר, ואח"כ ושבת שביו, שהם המושפעים ממנו. א"נ, ידוע כי אויבי איש אנשי ביתו, שהם טפות הקרי שיצאו ממנו, ונברא להם גוף מקליפות, כמו שנאמר ואנכי בראתי משחית לחבל. נמצא שיש ב' מיני אויבים: א', הקרי הנקרא נגעי בני אדם. ואחד, הקליפות. ולז"א על אויביך לשון רבים, ונתנו ה' אלהיך בידך, אלו הקליפות שהוא המין הא', ושבת שביו הם טפות הקרי. א"נ, יען כי לפתח חטאת רובץ, ויצ"ט אינו בא עד שהאדם בן י"ג שנה, לכן האיברים של אדם רגילים

טעמי המצות

מצות יפת תואר

הנה ידעת פסוק אשר הלך חשכים וגר' א) כי ס"א שארי בחיבורא וסיים בפירודא. והנה היוצא למלחמת היצה"ר, מתחיל מתתא לעילא, ותחלה נלחם עמהם כד אינון בפרודא. ת"ס על אויבך, לשון רבים. ואח"כ נתחברו, וזהו ונתנו, לשון יחיד. ואמנם להבין שאר הענין, צריך שנבין ענין ארז"ל, ב) לא דברה תורה אלא כנגד יצה"ר, וכי מפני שיצה"ר מתגבר עליו, נתיר לו שיעבור עבירה גדולה כזו, אך סוד הענין, כי הלא כמה נפשות גדולות אתעשקו בטיקלא. והם רשעים. ואמנם ישראל היוצאים למלחמה, היו כולם צדיקים, כענין מי האיש הירא מעבירות שבידו. והנה אם כאשר וראית בשביה אשת יפת תואר או חשקת בה, זה יורה כי אותה האשה היא משורש ישראל, ולקחיה ושבו אותה הקליפות, ולכן ולקחת לך לאשה, וזהו ושבית שביו, כי זה שביה באדם מההוא טיקלא, לכן ראוי לך לקחתה מהם. והנה אפשר לפרש, כי הלא ב' אויבים באדם, או הקליפות בעצמן, או בני אדם בעצמן בסוד נגעי בני אדם, שהם טפות ונשמות שנתלבשו בקליפה, וכלם הם שונאים ואויבים, וזהו על אויבך לשון רבים. אח"כ ונתנו ה' אלהיך בידך, נגד אויב הא', שהוא הקליפה ממש. ושבית שביו, הוא האויב השני, שהוא סוד נגעי בני אדם, שהם שבוים ביד אויב הזה הראשון. וכאשר הא' ינתן בידך, או ושבית שביו, שתקח האויב השני, אשר היא הנשמה קדושה אשר שבויה בידו.

מצות בן סורר ומורה

הוא בקליפת נוגה, בסוד פרה סוררה וכו',

הנהות ומראה מקומות

ג) לעיל לקוטי תורה ריש פרשת חקת. ספר הלקוטים חקת.
ד) זהר ח"ב צד:

א) זהר ע"פ הסולם פרשת בלק אות רי"א. ובדפו"י דף קצ"ו ריש ע"ב.
ב) קדושין כא: שער המצות וספר הלקוטים

כמ"ש בענין פרה אדומה, ששם ג"כ קליפת נוגה, ומשם שורש בן סורר ומורה. ג)

מצות השבת אבידה, שנאמר וכן תעשה לכל אבדת אחיך, דע, כי האדם לפעמים בא הנשמה ע"י עיבור, ולפעמים יצטרך לחזור ממש בגלגול, כי הוא יותר צער. והנה עונש מוצא אבידה ואינו מחזירה, שאין לו תיקון בעיבור אחר מיתתו, אך יצטרך לחזור ממש בגלגול, וזהו לא תוכל להתעלם, כי אם לא תשיב לו האבידה, או ענשך הוא, שאם תחטא ותצטרך לבא לעולם להתקן, לא יספיק לך במה שתתעלם שהוא סוד עיבור לבד, שאינו רק העלם כנודע שהוא מתעלם בסוד נשמת חבירו, אך תתגלגל ממש.

עוד פ"י אחר, כי לפעמים כשנשמת אדם יורדת מלמעלה, לשרות על אותו טפה שגורו עליה, הנה או באמצע הדרך, פוגעת באיזה נשמה הראוי להתגלגל, אז גוזרים עליה שתתגלגל עם זו בגוף זה. והנה זה ממש ענין אבידת אחיך אשר תאבד ממנו ומצאתה, והנה נשמה זו צריכה תקון, להשלים איזה מעשה שחסר ממנה, אשר לסיבתה נתגלגל לעה"ז. והנה האדם הזה שמצא אבידה היא, והשלים את עצמו, עד שכבר הוא ראוי לקנות רוח ממש, כמ"ש בסבא ד) וזה יתיר יתבין ליה רוחא, ואם זו האבידה שמצא עדיין לא עשה האדם תיקון עליה, אע"פ שהוא עצמו מתוקן, אין בו יכולת לזכות ברוח שלו, עד שיתקן את האבידה, והיא שנתגלגלה עמו, וזהו לא תוכל להתעלם, כי לא יוכל להתלבש ברוח שלו, עד שיתקן גם אותה נשמה שמצא אבידה. אך דע, כי ב' נשמות אלו, אם לא היה קורבה ביניהם, לא היו מתגלגלים יחד. או לפעמים כאשר שניהם חסרים אופן מצוה א', או יתגלגלו יחד. ועיין במ"ש בפ"י כל שחבתי בשמירתו וכו', ששם

בהם מה שא"א להתברר, ונשאר דבוק ברע ובקליפות, ואלו אסורים לבא בקהל ה'. וכבר ידעת, כי הו' מלכין הם מבחינת הרפ"ח נצוצין, וכן ממזר גי' רפ"ח ע"ה, ח) לרמוז על מציאותו, ואין לו תיקון רק שישא שפחה, וסוד שפחה הם גי' מלואי אהי"ה דיה"א, והם גימ' שפחה, כי ע"י אלו הם מתבררים, שהוא ע"י בינה המבררת, ולזה רמזו רז"ל ט) כסף מטהר ממזרים, כי כסף גי' קס"א ע"ה, שהוא שם הבינה, והיא המבררת ומטהרת ממזרים, שהם בחינת רפ"ח נצוצין, וז"ס משארז"ל י) כל ישראל בני מלכים הם, פ"י: כי הם בירורים הנמשכים מבירור אותן הו' מלכים, ולזה לא נאמר כל ישראל מלכים, רק בני מלכים, כי אינם המלכים עצמן במדרגתם הראשונה, רק ממדרגתם אחר התיקון שלהם, כי אז נבררים מהם סוד הנשמות, ולכן נקראו בני, ונלע"ד, כי זה יובן במה שידעת, כי מבירור המלכים נעשה שם ב"ן אחר התיקון, שהוא הנוקבא לשם מ"ה, כמבואר אצלינו. כ) ודע, כי בהיכל ז' שבס"א, שם באותו היכל יש נשמות מעורבות משוב ורע, ואלו הם נשמות ממזרים, ושם נאמר ומהכא נפקין כל אילין זיקין דמיתדעכו לאלתר, משום דהכא נשארו מן הרפ"ח נצוצין שנפלו מה שלא הוברר, והם היו אור חזק דהיינו מן המלכים הראשונים.

אזהרת אתנן זונה

ידוע כי כשבא נחש על חוה, לא היה הנחש, דהיינו הנוקבא לבדה, שרגליה יורדות מות, כי גם הזכר דהיינו סמאל רכב על נחש, ונתלבשו זו בזו, שלהיות כונתם להטעות זכר

הגהות ומראה מקומות

ספר בית שער לכונות מן אות ד'.
 ח) ע"ה ח"ב שער מ"ט סוף פרק ג'. דיה ו"ס.
 ט) קדושין ע"א. י) שבת סו. ב"מ ק"ג:
 כ) ע"ה ח"א שער התקון פ"ב ג' וד'. ח"ב שער הנסירה פ"ב. ספר הלקוטים תצא סימן כ"ג. מבריש ש"ו ח"ב פרק ב'. שער המצות דף קמ"ב ט"א ד"ה מצות לא יבא ממזר.

הרחבתי הענין יותר. ה) מצות שלוח הקן נתבאר אצלינו בספר דע"ח בשער הזיווגים ו) בביאור גדול.

מצות מעקה

נתבאר אצלינו בספר דע"ח באורך. ז) ואמנם ועשית מעקה לגגך, מעקה גימ' רי"ו ע"ה. לגגך גימ' כ"ו, שהוא שם הויה עצמו. והרי"ו הנעשה משם זה כנודע, הוא סוד מעקה לגגך.

מצות לא תחרוש בשור וחמור יחדיו:

דע כי שור הוא נגד סמא"ל, והוא מועד, ושם אב"ג ית"ץ גימ' שור, והוא נכנע ע"י יצחק דקדושה הכלול באברהם. אבל לילית, היא חמור, קליפת ישמעאל, ונכנע ע"י אברהם, בסוד ויחבוש את חמורו, וב' אלו, הם סוד בעל ואשירה, בעל סמא"ל, ואשירה לילית, ולכן אסור לחרוש בשור וחמור יחדיו.

מצות בל תאחר:

כי הנודר ואינו מקיים נדרו, גורם שאותו מלאך העומד על אותו מצוה שנדר, להיות גרוע, שכיון שאמר אעשה דבר פלוני, הרי עומד עליו מלאך אחד, והמלאך מצטה מתי ישלים נדרו, כדי שתגמור רחמינותו, התקון לכך צריך לבל יאחר נדרו.

אזהרת לא יבא ממזר:

כבר ידעת, כי כל נשמות הם מצד מה שהוברר מבירור הו' מלכין, ואמנם יש פסולת

ה) עיין בשער הגלגולים הקדמה ב'.

ו) ע"ה ח"א שער הוונגים פרק ג'. ע"ה עם סמ"ס ענף פ"ג שער המצות פרשת תצא דף קכ"ט ט"א ד"ה מצות שלוח הקן.

ז) ע"ה ח"ב שער מ"ב: ורושי אבי"ע פרק ב' ו"ד. שער ההקדמות ורושי אבי"ע. שער המצות פרשת תצא דף קל"ט ט"א. ספר הלקוטים פרשת תצא.

א"י מאדני, ונשאר בה דן, ולכן אמרה רחל דני אלהים, ותקרא את שמו דן. ולכן נאמר לקין א"י הבל אחיך, שפגם בא"י דלאה, ולכן היה בשם שמאי ב' אותיות אלו, שהיה מבחינת לאה. וזהו שמאי: ש"ם א"י, כי לעולם שם הוא בחינת (נוקבא) ומה תעשה לשמך הגדול, וא"י (דאדני) שבלאה כנוכר. והלל היה מבחינת רחל, שכן עולה הל"ל ס"ה כמנין אדני שברחל. והנה ב"ש ובי"ה נחלקו בזה הפסוק, דב"ש דרש גם שניהם, לרבות שינויהם. ובי"ה דרשו, הם תועבה, ולא שינויהם, כי כל א' דיבר כפי בחינה שהוא נאחו בו. כי שמאי שהיה מבחינת לאה, ששם הדין יותר קשה, והקליפה יותר קשה, שהוא במקום חסדים המכוסים, ולכן אמר כי גם שינויהם של הקליפה תועבה, כי לכן דרש גם לרבות, כי ידוע שריבוי בנוקבא, יען שעיקרה רבוי, כי בתחלה נברא אדם, ואח"כ לקח צלעו וריבבה, ומשם נברא הנוקבא, ולכן את"ן וגמ"ן שהם הריבויים בנוקבא, אלא שגם הוא בלאה, ואת הוא ברחל, כי א"ת הוא כ"ב אתוין, מא' עד ת', וזהו א"ת. כי א"ת וג"ם, עולה ס"ה, כמו שם אדני דנוקבא, כי א"ת הם כ"ב אתוין כנוכר, ועם הג"ם הרי ס"ה. והא"ת שהוא כ"ב נשאר ברחל, וגם נשאר בלאה. (י) לכן הלל' שהיה מבחי' רחל, שלא היה בה דין הקשה כמו בלאה, כי היא במקום חסדים המגולים, אמר הם תועבה, ואין שינויהם תועבה, כי אין הקליפה כ"כ קשה לתעב גם השינוי. נמצא כי לפי מקומו שהוא נאחו, כן ראוי להיות, לכן אמרו גם לבי"ה קשיא, שאינו מבחי' שהוא נאחו בו, כי גם הוא בלאה. ור"ש כי אלו ואלו דברי אלהיים חיים, כי כל אחד ואחד דיבר אמת לפי מקומו, אלא שההלכה הוא לפי הזמן (וזה נזכר בתרגום יונתן) (ל)

ונוקבא, הוצרכו גם הם להתלבש זר"ג, כדי שיהיה להם כח להטעות שניהם. והנוקבא אתנו זונה, והזכר מחיר כלב, ועליהם צוה כאן שלא נתפתה אחריהם, כי כל מצות התורה מצווי אדה"ר, שאמר לו ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו, ור"ס לא תביא בית ה' אלהיך, וידוע כי בית הוא אשה, דהיינו חוה, שלא נתפתה אחריהם. כי תועבת ה' אלהיך גם שניהם, ואמרו גם לרבות שניהם, וכמ"ש שם בגמרא פרק מרובה ח) והכונה גם לרבות חוה ראשונה, כי לא הונח לו רק בחוה שניה. והנה יעקב אבינו היה אדה"ר עצמו, וכמ"ש דו"ל ט) שופדיה דיעקב מעין שופריה דאדם, ולקח הב' נשים: לאה נגד חוה הא', ורחל נגד חוה הב'. ולכן אהב את רחל, ולאה היתה שנואה, אלא שלאה נתקנה, ולכן אמרה הפעם ילוה אישי אלי, הפעם יזבלני, הפעם אודח, יען כי בפעם ראשונה דחה אדם אותה, ועכשיו ילוה אלי, ולכן היה מלת זאת הפעם נכללות בפומה, והנה אלו הב' נשים, לפעמים נכללות זו בזו, ואלו הם הסימנים שמסרה רחל ללאה, דהיינו חלק נשמתה, שנתנה לה, והרי היא רחל בעצמה, כמ"ש בע"ה. גם יעקב היה בו בחינת יעקב וישראל, כנגד הב' נשים, אלא שהיו נכללים באחד.

והנה כנגד הב' נשים, יש בקליפה ג"כ, ולכן לאה ורחל היו בנות לבן, כי היה להם אחיזה בס"א. והשנים שבקליפה, הם ב' נשים זונות, שבאו לפני שלמה המלך ע"ה. ולהיות העליונה נגד חוה ראשונה קליפה יותר קשה מאד, אמרה גזרו הילד, (י) להבדיל חלק טוב מתרע. ואלו הב' נכללות כאחד, וזהו ויבאו בית אשה זונה, ושני אנשים היו מרגלים, ולפיכך היו ב', ולפעמים היו נכללים בא' כנודע. והנה מה שמסרה רחל לאחותה, הוא אותיות

הנחות ומראה מקומות

(י) עי' בס"ד אות נ"א בפירוש הסולם.
 (כ) ע"פ שער לאה ורחל פ"ד דף ר"א ד"ה מ"ב.
 (ל) ג"ב נ"ל שהמוסגר שייך בסוף אזהרת לא יחבול כו' שאח"כ, של' (דפו"י) שער המצות וספר הלקוטים תצא בפסוק זה, ועיין תרגום ירושלמי.

(ח) ב"ק ס"ה: ספר הלקוטים מרשת תצא סימן כ"ג.
 (ט) ב"מ סד. זהר ח"א לח: קמח: קסה. רכב.
 ח"ב קיא. קמא: קסט: רעה: ת"ז תס"ט קי. קיב.
 ז"ח ל"ז ט"ג.

אזהרת לא יחבול רחים ורכב:

נלע"ד ששמעתי ממורי זללה"ה, על לא יחבול, שסמוך לפסוק כי יקח איש אשה, שהוא אזהרה לאלו הרשעים, שאוסרים וקושרים (בכשפים) לחתן וכלה מתשמיש, וגורמים להפסיד ולאבד שו"ל, ומאבדים את הנפש שראוי להיות נוצרת ולכנוס בטפה ההיא, וזהו כי נפש הוא חובל, הוא מפסיד, מלשון ואנכי בראתי משחית לחבל.

מצות מלקוח:

כבר בארנו במקומה בתיקוני עונות, בשער התשובה (ל) ואמנם סוד הדבר, כי בעון האדם נסתלקו החסדים, ונשארו הגבורות בלי מיתוק, וע"כ נכה בזרועות, שהוא מקום המכוסה, ובחזה, שהם מקום המתחילים החסדים להתגלות, כי בהכאה מתגלים החסדים ויוצאים לחוץ למתק הגבורות, ושם בנה"י דאמא, יש ג' שמות אהיה, קס"א קנ"א קמ"ג, וביסוד אהיה (דהה"ן) (דידי"ן) שפשוטו ומילואו ומלוי המלוי שבו ט"ל אותיות, לכן צריך ט"ל הכאות, שהוא כמספר האותיות, וע"ש כי שם נתבאר יותר באורך מ) (ע"י שעה"מ).

מצות קידושין:

בארנו בספר הגלגולים, ומשם הרב ז"ל, הנה כבר ידעת, כי לאה נעשית ממלכות דבינה, ורחל, ממלכות דתבונה, וכיון שכולם הארתם ממקום א', מתחברים יחד בשעת הזווג, ולזה לאה נגד ד"ס, שהיתה רחל דבוקה, והנה לאה בסוד ד' קשר של תפילין, ורחל ג"כ ד', ומתחברים יחד, ונעשית מ' של לסרבה המשרה, שהם של ב' צירים ובי' דלתות, ב'

צירים הם ב' יודין עוקצין שבאחורי הד', שבהן מופרשין הדלתין מן הרישין, והם ב' יוד"ת, כ"ח עתים של קהלת, והדלת תסוב על צירה, שאינה מתפשטת לכאן ולכאן, אלא בכח ה', כי ה"י נשמה, והדלת גוף, ועל אלו הב' יודין נאמר, מחלליה מות יומת, חלל דיליה, וחלל ג"י חיים שלה, וז"ס שבתותי תשמרו, שהתפשטות זרועות להוסיף מחול על הקודש, וה"י רמז לשבת עצמה ויתבאר בעזרת ה' בענין הב' שבתות במקומו. ג)

הנה התפשטות הד', סוד בחי' מ' דמלכות שמתפשטת, וה"י רמז לנקודת ציון דמלכות סוד קודש הקדשים, וממה שאמרנו שנעשית בסוד יוד, תבין סוד הקידושין שצריך ממון הבעל, והוא שהמחזין שנותן לה, הם בסוד יוד, שיש בה ג' קוצין, והוא י' כלול ח"ג, וכשמקבלת הארה ממנו, היא בסוד ה"ו בתוך ר"ק, והיא באחורי, ולזה ד' מכוונות לזווג, וחד' גדולה רמז לעומת לאה ברחל, ומוסר לה ד' שלה לזווג, בסוד ד"פ אמת, דאמת ויציה, כמ"ש במ"א, וגם סוד ה"י הוא, כי י' דאהיה שמקבלת בו הולד, ולהם רומזים ג"כ, שבהם נסתמים י' היות בסוד מ"ג, ואמנם מד' זה כשהוא באחורי, וכשבאה בפנים ומקבלת ממנו טפת הזווג, נעשה מ"ה, הנקרא מ' סתומה, כמו בינה הסותמת ה"י התכמה בגוה, חנה כשהיא באחוריים אין בה רק ציר ודלת א', כנזכר אצלנו בשער הנקבא ס) בסוד ה"ג, ואך כשבאה בפנים, מקבלת ציר אחד דח"ת, ואז יוצא דלת מתוכה, וסותמות האור, ונעשה ציר לכל דלת, וכנגד כ"ז צריך הבעל לעשות לאצבע שלה, שהיסוד אינה כי אם לצרכה, והוא ראה שיש קידושין בביאה, והטבעת סוד היסוד דידה, הסותמים האור בגוה, וכשניתוסף בה ע"י יסוד ה"י של הציר, והיסוד שלה,

הגהות ומראה מקומות

ע"ד ובסולם שם מאמר וטעין חמרי, שער מאמרי רשב"י זיע"א דף ר"ב מן ד"ה עוד שם בדף קל"ה, תע"ס שיעור י' בלוח התשובות תשובה צ"ב, ס) ע"ח ח"ב שער הירח סרק ג', מבוי"ש ש"ו ח"א פ"ח, תע"ס שיעור ט' מן אות ס"ט ואילך.

ל) שער רוח הקודש דף מ"ח ט"ב תקון ח', טע"ח שער יום כסורים סרק א', שער היהודים דטוס למברג דף ל"ד ט"ג פ"ג ד"ה סוד המלקות, מ) שער המצות פרשת תצא דף קמ"ג ט"א, ג) עיין בהקדמת ספר הזהר ע"ם הסולם מן אות

נקרא ם סתומה, הרי כאן ים, ואז נקראת ים ע) (משם הרב זללה"ה) יש בנוסח הרי את מקודשת לי, ל"ב אותיות, כנגד ל"ב נתיבות חכמה.

(וזה מן החברים)
כונה לברכת חתנים:

כפי הנזכר בזהר תרומה, ס) ברכה ראשונה בורא פרי הגפן, במלכות דתבונה, ויכוין באזכרה ניקוד אליהם.

שהכל ברא לכבודו:

ביסוד שלה, בסוד בנימין, ואזכרה בשורק.

יוצר האדם:

בו"א, ואזכרה בחולם.

אשר יצר את האדם:

שנית, במטבע ארוך, בשני אזכרות פתיחה וחתימה, ניקוד חירק, נצח נצחים חסדים דו"א.

שוש תשיש:

הוד הודות, דאינון גבורה דו"א, ואזכרה קוברין, וכאן סוד הפסוק תכו לרגליך, ויוצא יוסף מעם ברכיו, שמזלות עליונים מקיף לתחתונים.

שמח תשמח רעים אהובים:

הזו"ן, ואזכרה בשורק.

אשר ברא:

בנין פרצוף שלם, בבואה לפני המלך, ופתיחה וחתימה בניקוד צבאות. (ע"כ מן החברים).

מצות חליצה:

סוד הנעל, הוא שם אהיה דהה"ן, גימטריא קנ"א, הוא סוד מט"ט, כשאין זוג למעלה

הגהות ומראה מקומות

צ) סוף ספר עולת תמיד דף קמ"ה. שער הפסוקים
סוף פרשת תצא דף ר' ט"א.
ק) אבות פרק ה'. ע"ה ח"א שער המלכים פרק ו'.
שער ההקדמות דף רכ"ח. שער מארו"ל משנה זו.

ע) ג"ב הגה"ה בכ"י כמה נוסחאות מחולפות בכל
המאמר (דפו"י).

ס) בזהר ע"פ הסולם אות תשצ"ב. ובדפו"י זהר
ח"ב קס"ט ריש ע"ב.

בו"א דאצילות, יורד ביצירה ומתלבש במט"ט, ושם מזדווג בנוקבא, כמו אדם שמת שמתעלם באחיו שהוא היבם, ולכן משימין הנעל ברגליו שיחזור לעלות לשרשו. וז"ס החליצה, וז"ס הנעל שאנו נועלין בימי החול. אבל ביר"כ שהם למעלה באמא עצמה, א"צ שום נעל, ואדרבה פוגם בו. סוד הסנדל, הוא סנדלפון, ולא קבלתי יותר.

ראה זה מצאתי בבית מורי זללה"ה בכ"י, זולתי לא אדע אם משם מורי ז"ל אם לאו, ועכ"ז לא מנעתי ידי מלכותבו. צ)

סוד יבום וחליצה:

ארו"ל אין היבם צריך לקדש היבמה מד"ת, ומד"ס צריך שיקדשה, וזה נקרא מאמר, ואינו נקרא קידושין, וצריך לתת טעם, למה אין נקרא קידושין אלא מאמר, והענין הוא, ארו"ל ק) ב"י מאמרות נברא העולם וכו', והענין כי הקידושין מצד חכמה, שכן כל קדושה מצדה, וכל כללות הספירה מ', הם מצד חכמה, וז"ס בעשרה מאמרות, שהם מצד החכמה, שהיא כללות ה', נברא העולם שהוא בינה, ומה ת"ל, והלא במאמר א' יכול להבראות, ר"ל מה צורך לבריאת העולם בכל העשר שהם הל"ב נתיבות חכמה עצמם, והלא בסוד הדעת הנקרא במאמר א' יכול להבראות עולם, הוא שושבין המיוחד חו"ב, שהוא נעשה ם, וז"ס למרבה המשרה, אלא ליתן שכר טוב לצדיקים וכו', ר"ל: צריך העולם להיות נברא מדין ורחמים, והרחמים צריכים שיהיו גמורים מצד החכמה, שמצדה כללות כל ה' להשפיע לצדיקים, ומצד א' צריך עונש ודין להפרע מן הרשעים, וזה הטעם שנברא העולם ב"י מאמרות מצד החכמה, ובוה בנין מאמר היבמה שאינו נקרא קידושין רק מאמר, מפני שבסוד היבום נהפך המציאות, ואין הענין

ממש, וזה טעם למשארז"ל (ש) שאין ראוי לישא אלמנה כלל, וכמשארז"ל אל תבשל בקדירה שבישל בה חבירך, כי אותו הרוח מקשקש במעיה, ומתקוטט עם אותו אדם הנושאה, וכשאדם רוקק, בהכרח משליך עם אותו רוק קצת רוח חיוני ממנו, והוה ענין וירקה בפניו שאותו רוח של בעלה, שהיה בה, פורש ממנה ע"י אותו החליצה ורקקה זו, ואין זו האשה כאלמנה, שנשאר בה אותו הרוח כל י"ב חודש, אלא מיד שנחלצה משלכת אותו חוצה. וענין הרוק, הוא להראות שהיא מתפללת ואומרת, מאן יבמי וכי, ר"ל מאחר שזה העני המת היה ראוי לבא לכאן, ולהיות נקשר בג' מדרגות הנ"ל, ועתה הם מתפורים כל א' למקומו, לכן היא רוקקת. והענין, כי רוק הוא לבן, רמו שמתפללת שיצא ברחמים, ולכן אם רקקה דם לא יצאה, שהוא דין גמור. אבל אם היה בו צחצוחי רוק, שהוא למזג דין ורחמים לבן ואדום, יצאה. וענין ארז"ל חלוצה מד"ת אינה כמגורשת, ומד"ס היא כמגורשת ואסורה לכהן, ענין מד"ס שהוא למטה ממדרגה התחתונה. וזו שמן התורה, ר"ל עולם הזכר, אינה יורדת היא, אלא שבעלה שמת יורד למטה, כמ"ש בסבא. אבל מד"ס, הואיל והוא היה נקשר עמה, יורד ממדרגתו, גם היא תרד עמו, כמו שמגורשת יורדת, כמ"ש בסבא (ת) על פסוק והלכה והיתה לאיש אחר, וזו מצד עולם הנוקבא, שהוא דברי סופרים.

פ ר ש ת ת ב א

הוא קשת היורה חצים, בסוד זרע היורה כחץ, למטרה: הוא רחל. לכן כשחטאו והפרידו חץ הקדוש, כן ח"ץ פתאום היה מכותם צ"ח קללות.

ט ע מ י ה מ צ ו ת

שהוא כהן, כדי שלא יינקו החיצונים. וז"ס ולקח הכהן הטנא מידך, הטנא גימ' ארנ"י.

הגהות ומראה מקומות

(ר) יבמות קה. (ש) פסחים קיב.

(ת) זהר ח"ב דף ק"ג ריש ע"א.

כסדר, וירד פלאים, כמ"ש בסבא (ק) אחוה אבה, אמא אנתתיה, ולזה מה שעושה היבם ומקדש, אין נקרא קדושין, מפני שהקדושין הם בסוד חכמה עולם הזכר, סדר הויות כמסודר על מתכונתו, והוא בהיות אדם מקדש האשה כסדר הנשואין, אבל זה אינו נקרא אלא מאמר א', מפני ירידתו כדפירשנו, ואין הדברים כסדר, וז"ס היבום. (ר)

ענין החליצה, הוא בסוד הגלגולים, סתם גלגול שאינו יבם, כשמתגלגל איזה אדם בעולם, והיה לו מקודם נר"ג, כשחוזר לזה העולם, אינם נקשרים יחד הג' מדריגות, אלא מפוזרים בעולם בין הגופים, עד שיזכו כל א' וא' במקומו, ויחזור ויתקשרו יחד. אבל ענין היבום שמייבם ליבמתו, יש לו תועלת רבשאינן מתפורים הג' מדרגות, אלא מביאים שלשתם יחד, ויש לו ג"כ חדא לריעותא, שאין לו מציאות לבא אלא בזו האשה, אבל אין בו כל כך טורח, כיון שבאים הג' מדרגות ביחד, וכשהוא חולץ אותה, מתיר קשר המנעל חליצה, לרמוז על אותו קשר הנמרץ, שהיה ראוי לקשור יחד הג' מדרגות בסוד היבום, ועתה ע"י התרת הקשרים, גורם להתירם, לפזרם איש לדרכו יפנה, וחולץ המנעל ממעל לרגלו, לרמוז על הפירוד הגדול שעושה. וירקה בפניו, וארז"ל (ר) צריך שיהא רוק ולא דם, ואם היו צחצוחי רוק מעורבים בדם יצא, ובוה נאמר טוב טעם ודעת, והענין הוא, כי כשאדם נושא אשה, נותן בה חלק ממנו

צ"ח קללות:

הנה כל העונש הוא, בשביל מה שפגמו ביסוד, בסוד חרב נוקמת נקם ברית. והנה יסוד

מצות הבכורים:

הוא ג"כ סוד חזרת אורות הנוקבא לחסד

(ק) זהר ח"ב בסבא ומשפטים דף ק' ע"ב.

(ר) שער הגלגולים סוף הקדמה ב' והקדמה ג'.

פ ר ש ת נ צ ב י ם

ולבנינו, הם תורה ומצות הנגלים לכל. היג שבבינה הם הנסתרות, וזהו הנסתרות: ה' נסתרות. אמנם שבמלכות הם נגלות, וזהו ה' נגלות. (א)

טעם שמנה הכתוב ה', כנגד ה' ראשיכם וכו' עד שוטריכם. וכן טפכם וגו' עד שואב מימך נתבאר (בסה"ז) בסודו.
הנסתרות לה' אלהינו:
 יראה ואהבה. שהם בלב. והנגלות לנו

פ ר ש ו ת ו י ל ך

אשר עשה, במה שקיבל הערב רב, שנאמר כי שחת עמך. ואמר הלא על כי אין אלהי בקרבי, כי אינו מצד עיבורי, אלא מצד גלגול. גלגול הוא משרשו, עיבור הוא מזולתו, מהצדיקים בהיות שהרבה קדושה מוכנת בו, ויודע גלגולו, וידבק במחשבתו נפש בנפש רוח ברוח נשמה בנשמה. ועיין בפרשת שמות (מר"א הלוי ז"ל).

הנך שוכב עם אבותיך וקם:

אין לו הכרע, ואפשר דקאי לשניהם. למשה ולעם, שיקומו בסוד הגלגול. (ב) אשר הוא בא שמה בקרבו של ערב רב. וחרה אפי בו ביום ההוא והכתרתי פני מהם, חזר לעם, לשון רבים. והיה לאכול ומצאוהו צרות רבות, כענין חליינו הוא נשא וה' הפגיע בו עון כולנו. על כל הרעה

פ ר ש ת ה א ז י נ ו

ומטר לשון הזלה ועריפה. ולמה לקחי ואמרתי, כיון שהכל על התורה. ועוד למה אמר הבו גדל, ולא אמר אמרו, כי מה יתנו, ואיך יצדק לשון נתינה. ועוד מאי לשון צור דנקט. ומלת פעלו. הוליל האל תמים דרכו, כמו שאמר דוד. ועוד הוליל ואין עול תחלה, ואח"כ להוסיף אל אמונה. כי אין עול הוא שלילות הרע לבד, ואל אמונה הוא שלימות.

האזינו השמים וגו' (ג)

י"ל על השינוי לשון שיש בין לשון האזנה, ללשון שמיעה. ושבין דיבור לאמירה. ולמה בדיבור דיבר לנוכה, ובאמירה שלא לנוכה. ולמה בדיבור כינה הדיבור לעצמו, שאמר ואדברה. ובאמירה לא אמר ואומר. ועוד, למה אמר אמרי פי, ולא אמרי. ולמה שינה בטל

הגהות ומראה מקומות

(א) זהר ח"ג קכג: ת"ז ת"י כה: תכ"א ג ד"ח שוכבוקם. שער הגלגולים הקדמה כי דף ג"ד ט"ב ד"ה ובוה תבין.
 (ג) כל חדוש זה כתוב בספר הלקוטים פרשת האזינו.

קט. שער הפסוקים נצבים.
 (ב) יומא נו. ספר הלקוטים פרשת שמות פסוק וירא ה' כי סד לראות. שם פרשת וילך בפסוק הנך

וכן החלק הסוד. כי מי שאין ראוי לו, הורגו. וזהו כמטר להולכי דרכים, לאותן שיצאו מדרכי התורה. הסוד הוא מזיק להם, כענין (ש) זכה נעשה לו סם חיים, לא זכה נעשה לו סם המות. ולצדיקים יערוף להם התורה, הסוד שבה, כמטר שמחיה העולם, כן יערוף בריבוי, ויעשה כמעין המתגבר. ועו"א לקחי, לשון לקיחה. כי מרעיה אמר על עצמו, זה החלק הוא, אשר אני לוקח לעצמי. ועל החלק הפשוט, אמר תול כטל אמרתי, שזהו כטל אשר טוב לעולם כולו, כן הפשוט אינו מזיק לשום אדם.

ואמר כשעירים עלי דשא, כי אחר שהסוד הוא עיקר והחביב, למה הוצרך הפשוט. לזה אמר, כשעירים עלי דשא, דהיינו המטר הדק מאד, שהטפות הם דקות כשערות עלי דשא, והוא, כשמתחיל העשב לצמוח, ולהראות ע"ג קרקע, אז הוא נקרא דשא. ואם היו יורדין עליו טפות גסות, היו נפסדות. ואחר שכבר נעשה עשב, שכבר גדל, אז יורדים הרביבים עליו, שהם טפות הגסות, כי אז יש כח לסבלו. וכן הענין בפשט, כי בקטנות האדם לומד הפשט, כי הסוד אין הדעת נותן לסובלה עדיין, ואחר שלמד הפשט שהוא כשעירים עלי דשא, ומילא כריסו בבשר ויין הטוב, היינו פשטי התורה, אז יבא הסוד, כרביבים עלי עשב.

א"נ כמו שפירש רש"י ז"ל, במלת כשעירים, שהוא לשון רוח סערה. והנה רוח סערה המועיל אל הדשא, היינו בהיות הצמח בתכלית הקטנות, והוא דבוק אל הטיט שבקרקע, הרוח מיבש הטיט, ומפריד אותו, שלא יהא דבוק בקרקע. ואח"כ בא המטר, ומגדלו יותר, וכן הפשט, הוא להפריד האדם, שהוא עדיין דבוק בחומר שלו, ואחר שהוטרד מעט מן החומר, ומדברי העזה"ו, יכול ללמוד הסוד, ויתגדל כרביבים עלי עשב, כי העשב הוא נפרד מן הטיט, ויכול לסבול הרביבים להתגדל.

ואמר כי שם ה' אקרא, שהוקשה לו למה הוצרך נגלה ונסתר, לזה השיב: כי התורה הוא כמו שם הוי"ה, שיש בו נגלה ונסתר, שהוא

אלא, להיות כי יש בתורה נגלה ונסתר, היינו פשט וסוד, והסוד אין ראוי לכל אדם, רק לאנשים אשר הם כמלאכים. ופשט, ראוי להמון עם, ועל חלק הסוד אמרו המלאכים, כשרצה הקב"ה לתת תורה לישראל, מה אדירות יש לשמך, שהיא התורה, שכולה שמותיו של הקב"ה. וזה חלק הסוד שבה בארץ, וזהו ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ, אשר תנה הודך על השמים, היינו הסוד. והם לא ידעו, שכיון שהפשט לא היה ראוי להם, כי אין בהם מיתה, ולכן ניתנה לאדם. וז"ש, האיניו השמים, שהם אנשים צדיקים הקדושים אשר בארץ המה, דומים למלאכים היושבים בשמים, האיניו חלק הסוד, שאין דבר זה נאמר בקול רם, אלא מן הפה לאזן, וזהו לשון האיניו דקאמר, ואליהם דיבר חלק הסוד שקשה הבנתו. וז"ש, ואדברה, לשון קושי, כמ"ש דיבר האיש וכו'. ולשון אמירה, אמר לנשים, ר"ל לאנשים הדומים לנשים, שהוא המון עם. וז"ש, כה תאמר, לשון אמירה, היינו הפשט שהוא נקל להבינו לבית יעקב, שהם המון העם, ותגיד לבני ישראל, דברים הקשים כגידים להבינם, דלאו כל מחא סביל דא, ולא כל הרצה ליטול את השם יטול, שהוא חלק הסוד, לבני ישראל שהם קדושים, וארוז"ל, (ו) ולשון הגדה, הוא לשון גידים, יען כי יש במלת ותגיד י' יתירה, שהוא לשון גיד, ואינו חסר, כמו והגד לעמי פשעם. ולזה דיבר משה לנוכח, האיניו ואדברה, שאתם ראויים לדבר עמכם, ואמר ואדברה, יחס הדיבור אליו, כי להיותו חלק הסוד, יחסו אליו, שהוא המדבר מקירות לבו. אבל חלק הפשט שהוא להמון עם, דבר שלא לנוכח, ותשמע הארץ אמרי פי, כלומר העם שהוא עם הארץ, אמרי, שהוא קל להבין, ואמר פי, שלא ייחסו אליו כי מן השפה ולחוץ, הוא מפיו לבד יוצאין הדברים, ולא מלבו.

ועל חלק הסוד אמר יערוף כמטר לקחי, כלומר ערישה משמע, לשון הריגה, מלשון וערפו שם את העגלה, מלשון רבוי השפע, וכן המטר אינו טוב לכל, כי הולכי דרכים מצירים בו.

הגהות ומראה מקומות

(ו) מכלתא פרשת יתרו. (ש) יומא עב:

הויה נסתה, ואדני נגלה. כענין זה שמי לעלם, להעלימו. וזה זכרי שהוא אדני, להזכיר לדור דור. כן התורה, שהוא ושמו והתורה אחה, כי כל התורה כולה שמותיו של הקב"ה. וזה שאמר, כי שם ה' אקרא, אני אומר שם אדני לבד אני קורא, כשאומר ברוך אתה. אתם אומרים, ברוך הוא, לאלהינו עצמו, שהוא שם הויה. וכשאני אומר השם, אתם אומרים ברוך שמו, לשם אדני. נמצא, שבשמו יתברך יש נגלה ונסתה. וא"ת, ערבך ערבא. צריך, ובשם עצמו למה הוצרך נגלה ונסתה, היה די בנסתה, שהוא השם העיקרי ועצמי. לז"א, הצוד תמים פעלו, הצוד היינו שם אדני, דינא תקיפא מדה"ד, כי ידוע ששם הויה רחמים, ואדני למפרע דינא, הוצרך להיות בשמו נגלה ונסתה, כדי לשלם שכר טוב לצדיקים, ולפרוע מן הרשעים. מפני שהוא יתברך רצה לברוא את האדם בב' יצרים, ביצ"ט וביצה"ר, ולכן נקרא תמים, כי זה וזה גודמים לעבודת הש"י. גם ביצה"ר, כענין שנאמר ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך, בשני יצריך, ביצ"ט וביצה"ר. (ת)

וזהו מה שהשיב אותו החכם, לאותו מין, שהתורמסין צריכין תיקון, (א) הוא יתברך רצה, שהאדם יתקן הרע ע"י, ואז נקרא תמים. וזהו הצוד תמים פעלו, כי פעלו נקרא אדה"ר, שהוא יציר כפיו של הקב"ה. וכמ"ש חבקוק שהוא גלגול של אדה"ר, ה' פעלך וכ"ר. (ב) כשקרא לו בג"ע, וא"ל איכה, שמעתי שמעך יראתי, ה' פעלך הוא אדה"ר, בקרב שנים חייהו. אף שלא יחיה אלף שנים, לפחות בקרב שנים, שיחיה רובם. הרי מלת פעלך, אמר על אדה"ר. וכן דוד שהוא גילגול אדה"ר, אמר מזמור שיד ליום השבת, כנודע כי מזמור זה אמר אדה"ר, ואמר דוד על אדה"ר, כי שמחתני ה' בפעלך, שהוא אדה"ר, שנתן לו ע' שנה, דאלי"כ לא

ויכניע היצה"ר. (ד) כי כל דרכיו משפט, ואינו רוצה שיתענג ויתהנה האדם בג"ע בחנם, כאשר הנשמה היתה אוכלת תחלה קודם בואה לעה"ז משולחן אביה, דרך צדקה ומתנה. אלא רצה הקב"ה שתבא בעה"ז, ותסגל מצות ומעש"ט, ואז תתענג על ה' בשכר מעשיה ולא בחנם. נמצא להיות כי כל דרכיו משפט, הוצרך להיות באדם שני יצרים יצה"ר ויצ"ט, ואם יחטא ביצה"ר, הוצרך להיות בשמו דין ורחמים, שהוא הנגלה והנסתה, כדי להפרע ממנו ברשעתו. גם התורה עצמה, הוצרך להיות בה נגלה ונסתה.

וא"ת, איך אתה אומר כי כל דרכיו משפט, ואנו רואין רשע וטוב לו וכו'. לזה השיב בתחלה על הצדיק, כי הוא אל אמונה ואין עול, ונאמן לשלם שכרו, והוא בעה"ב, כענין שומר הברית והחסד לאלף דוד, שהוא העה"ב, שהוא עולם שכולו אמת, וארוך אלף דוד, ואין רוצה לשלם בעה"ז, שהוא עולם קצר. וכנגד הרשע, אמר ואין עול, מה שמשפיע לו טובה, יען כי צדיק הוא, ועושה חסד וצדקה עם רשע. וגם ישר הוא, ובהכרח ישלם שכר הצדיק לעה"ב, שיש בו זמן להפרע לו כל הכבוד הראוי לו.

וא"ת, כיון שכל החרדה לא נעשה, אלא להפרע מן הרשעים, נראה מזה ח"ו, שהפוגם פוגם למעלה. לז"א אינו כן, כ"א שחת האדם, לו לא שחת, כלומר: לא שחת למעלה כלל, רק בניו מומם, המום אליהם לבנים לבדם ונקרא מום, יען כי יש דמ"ח אברים ושס"ה גידים

הגהות ומראה מקומות

- (ג) מדר' גשא פרשה י"ד י"ב, זהר ח"א נה. צא: קסת. רלג: ח"ב רלה. ז"ח שיר השירים ס"ז ט"ד שורה א'. עיין שער מאמרי רז"ל דף ג"ה ט"א מן ד"ה אמר שמואל.
(ד) תע"ס ח"א בהסתכלות פנימית אות כ"א.

- (ה) משנה ברכות נד.
(א) מדרש רבה בראשית פרשה י"א.
(ב) עיין בזהר ח"ב דף מה. ובהגהות מוהר"ח שם דף מ"ד אות א'. ועיין בספר הלוקטים מלכים ב' בסוף המאמר על הפסוק ויהי היום ועבור אלישע.

באדם. והמבטל מ"ע, גורם שיחסר לו האבר שנגד אותה מצוה מעיקרו. אבל כשעובר ל"ת, הוא כמו נותן אצבע בעין, שעשה מום במה שהיה לו כבר, וז"ש בנים מומם. הוא יתברך, חשב לבלתי ידח ממנו נדח, ומגלגל את האדם פעמים ושלוש, וז"ש דור עקש ופתלתול, מביא תחלה את האדם וחוטא, וצריך להתגלגל פעם ב' לתקן, ואדרכא מקלקל יותר, וזה עיקש, שחוזר ומעקש יותר, כסיל שונה באולתו, ומגלגל אותו פעם ג', וחוזר לאולתו, וזה ופתלתול. וע"כ אמר הלה' תגמלו זאת, הוא עושה לטובתכם, ואתם מכעיסים אותו.

א"נ אמר כי שם ה' אקרא, כי מרע"ה היה מתפלל על הגלות, (וזה כי שם ה' אקרא) במזמור תפלה למשה, שנאמר שבענו בבקר חסדך, בקר של גאולה. ואמר מרע"ה, כי אני מתפלל על הגלות, וזהו כי שם ה' אקרא וכו'. אתם הבו גודל לאלהינו, כענין כשהיו ישראל מסתכלין כלפי מעלה, ומשעבדים לבם לאביהם שבשמים, היו מתגברים. (ד) לכן אמר הבו, כענין תנו עוז לאלהים, שהוא יתברך אינו מתגאה, אלא בזמן שישראל עושין רצונו, וז"ש, על ישראל גאותו, ואף שעוזו בשחקים, מ"מ אינו מתגאה, אלא בזמן שישראל עושין רצונו, (של מקום).

וזהבין איך אפשר, שהאדם יתן עוז למלכו. נאמר במה שהקשו המינים, (ה) במ"ש נעשה אדם בלשון רבים, ולא אמר אעשה אדם, כי הוא לבדו יתברך הבורא, כענין ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלקים עמדי, אלא הוא יתברך, ברא כל הדי' העולמות אבי"ע, ולקשר את כולם, ברא את האדם, כי יש בו מכל העולמות, ואל כל העולמות אמר נעשה אדם, כי עולם הבריאה, יתן בו חלק נשמה, ויצירה רוח, שהוא חלק המלאכים, ואין לך אדם מישראל, שאין בו חלק מלאך מלמעלה, לכן במצרים נאמר, ואלה שמות בני ישראל, (ז) שהם המלאכים, הבאים

ומבאר, איך נותן עוז לו, והשיב ואמר, לפי שהוא יתברך הצור תמים פעלו, כלומר שהאדם שהוא פעלו, ברא אותו תמים, ונתן בו חלק מכל העולמות, לקשר את כל העולמות, ולמה עשה כן, מפני שכל דרכיו משפט, וזהו כשהאדם עושה מצוה, גם אל המלאך יחשב כאלו עשה מצוה, ואוכל משלו, וכיון שבאדם יש חלק מלאך, הוא יתברך רוצה, שכולם יאכלו בשכר פעלים ובמשפט, לא בדרך צדקה, והמלאך שאינו בעל בחירה, לעולם לא היה אוכל משלו, אם לא ע"י האדם, כי שם חלקו, ומעשה הטוב של האדם, יחשב לו למלאך, כאילו הוא עשה, וז"ש כי כל דרכיו משפט, ואל חלק נשמת חיים שנפח באפיו, הוא

הנהגות ומראה מקומות

(ז) ור"ה כט.

(ח) מדרש רבה בראשית פרשה ח' שאלו המינים.

(ו) וזה ח"ב דף ד' ע"א וע"ב.

וזה חדש דף פ"ה ע"ד. תקוני וזה תק"ע קלו.

יעוד עשה עמך. כי בהנחל עליון גויים, שהם ע' שרים העליונים, הנחיל להם ע' אומות התחתונים, והאיך כ"א מכיר את חלקו ואומתו. בהפרידו בני אדם, שבלבל לשונם, וכל א' ניתן לו לשון אחד, ואותו השר של אותו הלשון, לקח לו לחלקו האומה, שנתן לו האל הלשון שלו, ולא נתן לכולם, אלא בשביל ישראל, שהיו ע' כמספר ע' נפש שירדו למצרים מבני ישראל, שאותן ע' היו שרשי כל הנשמות שבכל ישראל, ולא נתן כלום לשרים, אלא כדי ליקח חלק עמו. וז"ש, כי חלק ה' עמו. ואף שהתחיל מאברהם, ויצא ישמעאל, ומיצחק יצא עשו, יעקב הוא העיקר, שהוא הג', משולש כחבל המשולש שלא במהרה ינתק. וז"ש, חבל נחלתו, שלא יש פסול בזרעו.

ואמר צור ילדך תשי, שבהיותך צריך להיות מגולגל פעם אחר פעם, אתה מורה ח"ו תשות כח למעלה, שלא היה ח"ו כח בידו לעשות אותך טוב בפעם א'. כמו היוצר כלי חרס, שאינו בקי באומנתו, שאינו יודע להוציא את הכלי טוב ויפה בפעם א', וחוזר לעשות פעם אחר פעם. ואמר ותשכח אל מחוללך, ולא אמר לא ידעת, אלא לשון שכחה, שאף בפעם ב' וג', אם היה זוכר מה שעשה בפעם א' מן החטא, שעליו נדחה מג"ע, לא היה חוזר בהן באלו הפעמים, אלא שהוא שוכח, וחוזר עליו, ככלב שב על קיאו. וז"ש, ובכן ראיתי רשעים קבורים. ואחר שנקברו מן הפעם הא', חוזרין ובאין לזה העולם. וז"ש ובאו, מפני שדחו אותם מג"ע. וז"ש וממקום קדוש יהלכו, שהוא ג"ע. ואם היו זוכרים עונותיהם הראשונים, שעליהם באה להם הצרה הזאת, לא היו חוזרין עליהם. אבל הם שוכחים כל מה שעשו בפעם הא', וז"ש וישתכחו בעיר, בעה"ז, שהוא העיר שכחו, אשר כן עשו בפעם הא', חוזרין על קיאם. נמצא שגם זה הפעם הב' או הג' שבאו היה הבל, שלא תקנו כלל, אלא אדרבא קלקלו יותר, וז"ש גם זה הבל.

כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלהינו:

הנה משה אמר להם לישראל, תראו, כשאני מכיין בתפילתי להזכיר שם כ"ו, תכוונו בשם

יתברך זן ומפרנס אותה. וכשהאדם בעה"ז, ואינו עוסק בתורה שהוא מזון הנשמה, כשהאדם ישן, היא עולה למעלה ונהנית מזיו כבודו יתברך, והוא יתברך אל אמונה, ומחזיר אותה בגוף בע"כ. והיה ראוי שתשאר שמה, כיון שהיא בת מלך, הוא לא רצה לזון אותה. ואעפ"כ נאמן הוא בפקדון, וז"ש להגיד בבקר חסדך ואמונתך בלילות, ר"ל: שראוי להגיד בבוקר חסדך, על אמונתך שאתה עושה בלילות שאתה מחזיר גשמות לפגרים מתים. וז"ש חדשים לבקרים, כי לא לבד שעושה חסד עם האדם, שמחזיר לו, אלא שמחדש אותה ומחזק אותה, קודם שיחזירנו לו. וז"ש ממה שאתה מחדש אותה לבקרים בכל בקר, יוכר כי רבה אמונתך, שאתה מחזיר לו יותר ממה שהפקיד אצלך בידך. וזהו בידך אפקיד רוחי, כי הנפש נשארת בגוף בעודו ישן, כי זה ההפרש בין שינה למיתה, כי במיתה יוצאת אף הנפש, ובשינה אין הנפש יוצאת, אלא הרוח עולה למעלה, וז"ש בידך אפקיד רוחי, ואף שאני חייב לך, והיה ראוי שלא להחזירה, אעפ"כ פדית אותי, ואתה מחזירה לי להיותך אל אמת, ואין עושה שום עול לנשמה, אף שמחזיר לו לעה"ז בע"כ, כי אדרבה הוא לטובתה, כמ"ש למעלה כי צדיק וישר הוא, ורוצה שתאכל משלה. ואם האדם חוטא ושחת, לו לא פגם ח"ו, כי בחלק נשמת חיים אינו פוגם לעולם, שהיא מסתלקת קודם שחוטא, אלא לבניו מומם, לחלק שיש בו משאר עולמות, שהם המלאכים, שהם בניו, שם הוא הפגם והמום, והוא מגלגל לטובה, כנזכר דור עקש ופתלתול.

ואמר הלה' תגמלו, האם ראוי להיות כפויי טובה לה', שהוא עושה עמכם כל החסד שאמרנו. תגמלו זאת. ואמר עם נבל ולא חכם, שאינו מקביל, והול"ל עם נבל ולא נדיב, או עם טפש ולא חכם. אלא עם נבל כפוי טובה, ואם הייתם חכמים או נבונים ובעלי שכל, אף שתהיו כפויי טובה, ולא הייתם הולכים בדרכי ה', הייתם ראוי לטובה על חכמתכם. אבל אף החכמה אין בכם אפילו בלא מע"ט. הלא הוא אביך קנך, שנתן בך חלק ממנו, נשמת חיים באסך.

כבועים בז"א תמיד, וכן בנוקבא. לא כמו שהוא עתה, לפעמים מסתלקים ע"י החטא. ג"ר דז"א וט"ס דנוקבא.

כי גוי אבד עצות המה ואין בהם תבונה:

הנה קודם העגל, היו מוחי ז"א מאו"א עילאין, ואחר החטא נסתלקו דאמא עילאה. לפי שפגמו בפני שור דאיהו מסטראה, ונשאר פרצוף תבונה למוחי ז"א. ומשה הוכיחן, שכבר אבדו העצות האמיתיות דאז"א. וגם עתה חבו חובת גלות, ונאבדו גם העצות התחתונים שהם נ"ה, ואין בהם תבונה. ולא זכר לשון אבידה, כי נגנזו. כי להיות הראשונות נ"ה של אמא נשברו, והשניות נ"ה דתבונה נגנזו.

אשר חלב זבחמו:

שמעתי ממורי ז"ל, ר"ת אח"ז, והוא גלגול אחז אבי חזקיהו, ולא ידעתי כוונתו.

ס"ג, שהוא סוד אמא, הנקרא אלהים. וזהו הבו גדול לאלהינו, גדל עולה ל"ז, ר"ל: שתראו שתגדלו הויה העולה כ"ז, שתעשו ס"ג, כ"ז וגדל גי' ס"ג, היינו המילוי של ס"ג גימ' ל"ז. ז)

כי חלק ה' עמו:

הם סוד ד' שמות, הכוללים כל האצילות: הוי"ה אהי"ה, הוי"ה אדנ"י, או"א זר"נ, שהם ד' אותיות השם, גי' קל"ח. וזהו כי חל"ק ה' עמו. וז"ס חק"ל תפוחין קדישין. ח) כי שורש המוחין, הם הוי"ה אהי"ה בראש הז"א, שהם ג' פרקין קדמאין דנה"י דבינה. ומשם נמשך לג"פ בתראין, שהם נה"י דז"א בראש המלכות, שהם הוי"ה אדנ"י.

ה' בדד ינחנו:

בד"ד גימ' י', והם סוד י"ס, שיהיה לעתיד

טעמי המצות

(א) מצות כתיבת ס"ת

שופטים שמואל, חג"ת. מ"א וב', נר"ה, הרי ה"ח. ישעיה ירמיה יחזקאל, חג"ת. תרי עשר, נר"ה, בסוד שוקיו עמודי שש, הרי ה"ג. המלכות כוללת חמש מגילות, וב' דרועין דילה. ה"ח ה"ג, ה"ח ה' ספרי תהלים וה"ג. משלי איוב דניאל חג"ת. עזרא נצח, דה"י הוד.

מענין צורת האותיות, וכמה יש הפרש בין כתיבת הספרדים לאשכנזים, היה אומר מורי זללה"ה, שלכולם יש רמז למעלה, כי לכמה ציורים משתנים צורת האותיות, ובפרט בענין צורת הא' בפרטות, שעושין יר"ד ראשונה של הא' בצורת זי"ן, היה אומר שלכל זה

דע, כי צריך לכיין, כי חמשה חומשי תורה, הם כנגד ה' פרצופים: ספר בראשית, כנגד קוצו של י', אריך. ספר שמות, כנגד י', אבא. ספר ויקרא, נגד ה' ראשונה, אמא. ולכן הקרבנות הם לתקן ולמתק דינין דמתערין מינה. ספר במדבר, כנגד ר', מספר בני ישראל דלעילא. ספר דברים, הוא משנה תורה, וחזור וכולל כל מה שבחומשים ראשונים, והוא נגד ה' אחרונה נוקבא. (מכ"י) הת"ת כולל ה' ספרים של תורה, וב' דרועין דיליה, ה"ח ה"ג, כיצד: יהושע

הגהות ומראה מקומות

א. שער הפסוקים דף רג פרשת האזינו פסוק זה. (א) שער המצות ריש פרשת וילך.

ז) שער הפסוקים האזינו פסוק זה. (ח) ע"ה ח"א שער חולדת או"א וז"ן סוף טרק

שהוא ז"ל היה רוצה לכתוב אותם בידו, בתענית ובטבילה ובכונות שנתבאר בשער התפלין, ובענין ציור התגין: שעטניו ג"ץ, בד"ק חי"ה, היה מחמיר מאוד. וסוד התגין על האותיות אלו דוקא, נתבאר אצלנו בשער סנת"א ובשער הנקודים. (ג)

יש רמז בתיקונים. מורי זללה"ה צוה להר"מ רומי, שיעשה לו ס"ת אחת, כשאר ס"ת שבמדינה, ע"פ פתוחות וסתומות של הרמב"ם ז"ל, ולא היה חושש על הפתוחות וסתומות של אותן המחמירין המשנים אותם. גם צוה שיניח לו מקום כל שמות הויות חלק, לפי

פרשת וזאת הברכה

ישימו קטורה באפך:

אתא מרבבות קודש:

(ד) ר"ת יב"ק, שהוא יחוד הויה אלהים. גם "על מזבחך ברוך, ר"ת גי' יב"ק. והנה קטורה גי' אהי"ה ברחמי"ם, והענין, כי שם אהיה בבינה, דינין מתערין מינה, לכן כיון משה בזה, למתק שם אהיה ע"י הרחמים. והנה שם הויה הוא רחמים הוא בא"ת ב"ש מצפ"ץ, גימ' ברחמים, ובשם הויה זו, נמתק שם אהי"ה כי שם אהיה מצפ"ץ גי' קטורה. גם שם אלהים הוא דין, ומיתוק שלו הוא שם הוי"ה, לכן נרמז כאן ב"פ גי' יב"ק, שהם יחוד דין ומיתוקו, דהיינו הויה אלהים, וזהו עצמו סוד הקטורת, כדי למתק כל הדינין, וזהו קטורה.

הענין, כמ"ש בזהר, (ב) על היה דבר ה' במחזה, כי מחזה לשון תרגום, להורות: לפי שהיה אברהם ערל, שלא יקנאו בו המלאכים, נגלה בלשון תרגום. וזהו גי'כ ואתא, לשון תרגום. ונתן הכתוב הטעם בעצמו, למה היתה הבאה זו בלשון תרגום, ואמר מרבבות קודש, כלומר: מסיבת המלאכים, שהם רבבות קודש, שלא יתקנאו ויקטרגו, וכעד"ו, אם תבעיון בעיו שובו אתיו, לשון תרגום, לפי שהשב בתשובה חותרין לו מחתרת תחת כסא הכבוד, שלא יקטרגו המלאכים, לכן אמר אתיו לשון תרגום.

גרש ירחים:

תורה צוה לנו משה:

ההפרש שיש בין ירח ללבנה הוא, כי ירח ר"ל פגומה, ולבנה, מליאה. ולז"א ירחים ולא לבנה, וזהו יפרח בימיו צדיק עד בלי ירח, שלא יקרא ירח אלא לבנה. (ה)

מעונה אלהי קדם:

פי': מעון ומדוד של הקב"ה, הוא בהיות

ארז"ל, (ג) נובלות חכמה של מעלה תורה. פי': כי התורה הוא יסוד אבא שבתוך ז"א, ומבחי' מה שנבל ממנו ויצא לחוץ ז"א, משם יצא יעקב, הנקרא תורה. וז"ש תורה צוה לנו משה, שהוא יסוד אבא הנקרא משה, והוא הוציא התורה שהיא קהלת יעקב, שהם האורות הנקהלים ונקבצים ביעקב, ויוצאים ממשה.

הגהות ומראה מקומות

(ג) מדרש רבה בראשית י"ו ד. ע"ח ח"א שער הכללים סוף פרק א'.
(ד) שער הפסוקים פרשת וזאת הברכה.
(ה) ספר הלוקטים פרשה זו.

(ג) ע"ח ח"א שער סנת"א פרק ד'. שער דרושי הנקודות פרק ו'.
(ב) זהר ח"א פח: שער הפסוקים פרשה זו. שער הפסוקים ישעיה בספוק אמר שומר אתא בוקר.

אלקי קדם, שהוא שם דעת הפנימי דמלכות, בדוחק, כי הרי ראה שנסתלק הצלם שלו, והוי
 שעולה גי' קדם. (ו)
 ומת שם משה עבד ה':
 אליבא דמ"ד, משה כותב בדמע, (ז) אינו כ"כ
 בפסוק ותקרא את שמו משה. (ט)

תם ונשלם ספר לקוטי תורה, וספר טעמי מצות, בעזרת עילת על כל
 העילות ית"ש לעד.

הנהגות ומראה מקומות

(ו) ע"ה ח"ב שער השמות סרק ז'. שער הקדמות
 דף ר"ח ד"ה ובעת שבה. בדפ"י כתוב כאן
 בסוגריים עוד בפסוק הזה א"ל מורי זללה"ה יחוד
 אחד לליל שבת קודם חצות ונדפס בשלימות בשער
 השביעי משמונה שערים והוא שער רוח הקודש (דף
 קי"ט ט"א) יחוד י"ג קחנו משם (כי באיזה דפוסים
 שהדפיסוהו כאן הוא בשבוישים וחסרונות רבים).
 (ז) ב"ב טו. מנחות ל.
 (ח) זהר ח"א ריו: רכ. רכו. רנו: ח"ג יג: רמב"ן
 עה"ת בלק בפסוק סר צלם. ספר אור החיים ריש
 סרשת ויחי.
 (ט) לעיל דף קכ"ז ט"ב.

עזרנו בשם ה' עושה שמים וארץ

נביאים ראשונים

יהושע

הנהגה רחב נמשכה מסוד קין, וכן (בעלה) חבר הקני, ולזה שאלה ונתתם לי אות אמת, שהוא סוד וישם ד' לקין אות, והוא אות ד'. הזכונה: כי הגרים הם במלכות, והיא שאלה להם שיעלוה עד הת"ת, ככל בני ישראל, והם השיבו, הנה אנחנו באים בארץ, שהוא סוד המלכות, וגם משה ממדת הת"ת מת, ואין לנו כח להעלותך. אמנם את תקות חוט השני הזה, שהוא סוד היכל הרצון של הנוקבא, דכתיב בה כחוט השני שפתותיך, שם תקשרי.

אמנם היא היתה רוצה, רצון העליון דזכר, ששם משה גנוה, וחוט זה הוא חוט של אברהם, אשר על ידו מתעוררים נפשות הגרים כנודע, (בסוד אתערותא מסטרא דחסד, ונקרא שני להיותה היא נוקבא ה"ג, ואז היא אע"פ שלא יכלה לעלות לת"ת אות אמת, מה עשתה, לא קשרה תקות חוט השני שהוא המלכות, רק ותקשור את תקות השני, שהוא בלא חוט, שהוא היסוד לבדו) בסוד האי חוט דאברהם, דאתער לגרים, וכך סוד השני, הם סוד ב' הירכיים ג"ה, ולכן נתגלגלה בחנה, וילדה שמואל, שנתנבא מנ"ה והנה נמצא, כי בת חבר הקיני, היא צפורה אשר לקחה משה, ורחב שהיא חבר עצמו, לקחה יהושע.

(1) ויריחו סוגרת ומסוגרת:

הנה הירק נקרא יריחו, ואז המלכות הקליפה סובב לה בסוד נוגה, הסוגר ומסגר אותה, וע"י השופר המכניע התיצון, נשברה הקליפה משם. פסוק וארבה את זרעו (שבטימן כ"ד) נתבאר בספר פע"ה, ג) שער טעמי מצות.

(א) ג"פ נאמר חזק, בראש ספר יהושע. ההענין הוא, כי ג"פ חזק ג"י משה, והכוונה: כי ג' בחינות יש למשה, והם: עיבור, ויניקה, ומחין דגדלות, ומכל אלו הוצרך השי"ת עתה להאיר ביהושע, בסוד ויסמוך את ידיו עליו, אמנם להיות כי ג' בחינת אלו כולם הם א', כי משה א' הוא, לכן ג"פ חזק אינם רק כמנין משה א', אבל מתחלק לג' פעמים, להורות לג' זמנים של משה, אך כולם א', ת)

(ב) שנים אנשים מרגלים חרש:

(א) הם משורש הגבורות, עזא ועזאל, שנמתקו בכיבוש הארץ, לכן הלכו בבית אשה זונה, שהיא לילית, הקליפה קשה למתקה, ותיכף נמתקה, כי נפלה אימתם עליה, כי הגבורות נמתקות בשרשם, והסוד, כי דיגין דרכורא אינם קשים, ותיכף נמתקין, לכן לא קמה עוד רוח באיש לשכב עמה, כי כבר נתבטל תוקף הדיגנים, אבל דנוקבא קשים, לכן לא באו עד זמן שלמה, אז תבאנה ב' וגו', ולא מקדמת דנא, ולפי שעדיין לא באה עת מתוקם, לכן נשיו הטו את לבבה.

הנה רח"ב, נתגלגלה בחב"ר הקני, (ב) ואח"כ נתגלגלה בחנה, וז"ס שירת חנה, רח"ב פי על אויבי, וז"ש חנה, כי אשה קשת רוח אנכי, שהיא היתה תחלה זונה, מצד רוח הקשה והטמא, ועל"י, הוא גלגול יע"ל אשת חבר הקני, והו מה שנתברכה, תבורך מנשים יעל אשת, ר"ל שתעלה במדרגת איש, ובזה תתברך משאר נשים, שלא זכו לזה, וזהו מנשים באוהל תבורך, שתשמש באוהל שילה במקום כהן, בגלגול עלי כהן.

הגהות ומראה מקומות

ספר שופטים סימן ה' בפסוק ותשר דבורה.
ג) עיין ספר פע"ח שער השופר סר"ד, שער הכונות ענין ר"ה דרוש ח'. זהר אמור צ"ח ע"ב וצ"ט ע"א. בסולם אמור מאמר תקיעת שופר.

ת) שער הפסוקים יהושע סימן א'.
א) ספר הלכות יהושע סימן ב'.
ב) שער הגלגולים הקדמה ל"ו דף קי"ח ט"א.
ספר הלכות יהושע סימן ב' ד"ה סוד רחב. שם

שופטים

(ד) ודבורה אשה נביאה:

דע, כי דבורה בחינת המלכות. אשת לפידות. שהוא היסוד, שעליו נאמר ויצא כברק חצו. שהוא טיפת הזרע שיזרה כחץ. היא שפטה את ישראל בעת ההיא. כי המשפט אינו שלה, אלא להזכר. לכן אמר בעת ההיא היתה מנהגת.

והיא יושבת תחת תומר: שהיתה מלאה מיסוד. הנקרא תמר, בסוד צדיק כתמר יפרח. שהיא מלכות באחורי יסוד. (א) בין הרמה: שהיא לאה דאצילות, שהיא למעלה. ובין בית אל, שהיא לאה דבריאה. וז"ס ויקרא למקום בית אל, לאה שבבריאה. ואולם שם העיר לוח לראשונה. ר"ל: אותה לאה הראשונה שהיא דאצילות, היא הנקראת לוח. וארז"ל, (ב) עצם יש באדם במקום קשר תפילין, שאינו מתרקב, וממנו יתגדל הגוף לעתיד. ונקרא לוח, כי באותו מקום היא דבוקה לאה במקום קשר של תפילין. וזה שארז"ל, (ג) אמר הקב"ה, אתה אלו"ה בעליונים, ואני בתחתונים. הענין הוא, כי יעקב משמש במרום עם לאה למעלה, בבחינת חכמה. וז"א למטה ברחל. וזשארז"ל בהיפך, (ד) אני אלה בעליונים ואתה בתחתונים, שפירוש, אני מזדווג עם לאה דאצילות, ואתה עם לאה דבריאה, בתחתונים.

וחבר הקיני נפרד מקין: כבר הודעתך, כי יתרו משורש קין, ויתרו הוא מחבר הקיני, שהם אותיות קין, שהיה מעורב מטורי, ונברר האוכל מתוך הפסולת ביתרו, ושם נתקן, ואז נפרד הטוב מן הרע, והלך הרע אל הקליפה.

הטוב נשאר ביתרו. וזהו וחבר הקיני נפרד מקין, כי בו נפרד ונבדל הטוב מן הרע דקין שהיה מעורב בו.

(ה) בימי שמגר בן ענת, הוא נשמת גרש"ם בן משה, אותיות שמגר. פי' מגן אם יראה בפע"ח.

הכוכבים ממסלותם נלחמו עם סיסרא:

טעם למה הוצרכו הכוכבים להלחם ממסלותם עם סיסרא, ומה כחו גדול. דע, כי סיסרא סוד הדעת של ז"א דקליפה, ומשם הוא יונק, נגד הדעת. והוא יונק מכל בחינת הדעת, שהם י' הוירית, ה"ח וה"ג. וז"ס ס"ר מן סיסרא, שהם גי' י' הוירית. והנה כולם הם סוד מלוי אלפיך, וכבר ידעת כי מ"ה וכ"ו, הוא בחינת ז"א, ושניהן גי' ע"א, וזהו ס"א מן סיסרא. הרי מבואר שם סיסרא כלו, לכן היה כחו גדול עד מאד. ובהו אני מסופק, אם אלו ה"ח וה"ג הם מאמא או מאבא, ואיני זוכר אם שמעתי שכולם מצד אמא. לכן נקרא המלך שלו יבין מלך כנען, מלשון בינה. או נאמר, שהוא מצד אבא, כי יבין גי' ע"ב שהוא חכמה. ונקרא יבין לשון בינה, שאינו מתגלה רק ע"י בינה כנודע. לכן כל שרש קין, שהוא מצד הגבורות של אמא, להיותם גבורות ודינים, נתאחו בהם זה הרשע. וכל שרש קין, ירד לעומק הקליפות של סוד הדעת, שהוא סיסרא.

ולכך תראה, שר"ע בן יוסף, שהיה משורש קין, היה מבני בניו של סיסרא. אמנם רב שמואל בר שילת, היה מבני בניו של המן, והוא

הגהות ומראה מקומות

ענף אדם. תוספות ב"ק טז: ד"ה והוא דלא כרע במודים. תוספות בכורות ת. ד"ה תרנגולת. (ג) זהר ח"א ריג: (ד) מד"ר בראשית פרשה ע"ט.

(א) ספר הלקוטים שופטים.

(ב) מד"ר בראשית פרשה כח. מד"ר ויקרא פרשה י"ח. זהר ח"א טט. קלן. ח"ב כח: מדרש תלפיות

זאת תורת העולה, ונתח אותה לנתחיה. והוא לא רצה להתיר נדרו, להקריב עולה במקום בתו, לכן נידון בנשירת איברים.

פי' ומורה לא יעלה: (שבטי י"ג) בע"ח שער פרקי צלם, ובפע"ח בעמידה. ח) פי' אם תעצרני: נתבאר בטעמי מצות ט) (פדשת עקב).

(יד) כי תאנה הוא מבקש מפלשתים:

הנה כבר הודעתך, כי שמשון הוא סוד גלגול נדב ואביוהו. שבו אמר הכתוב וישלח את בדן זה שמשון, בהיפוך אותיות נדב. י) והנה מה שפגמו נדב ואביוהו, תיקן הוא, כי לא רצו לישא אשה מבנות ישראל, לכן הוצרך בעוה"ד ליקח בת אל נכר. והם היו שתויי יין, והוא היה נזיר, בלתי שתוי יין. והנה כבר ידעת, כי נדב ואביוהו לקחו נפש אדה"ר, והנה ארז"ל (כ) כי חטא אדם היה שאכל תאנה, אליבא דמ"ד תאנה היה. וז"ש כאן, כי שמשון גלגול נפשו, אותו תאנה הוא מבקש, כי גם הוא חטא, ולכן תאנה חסר כתיב.

כי היא ישרה בעיני: הנה שמשון, הוא גלגול נפש אדה"ר. וכשם שהוא חטא והלך אחר עיניו, בסוד נחמד למראה וטוב לעינים. כן שמשון חטא, והלך אחר עיניו, כי היא ישרה בעיני. ל)

הגהות ומראה מקומות

פעיח שער העמידה סוף שער י'.
ט) לעיל דף רנה ט"א ד"ה ונחזור לענין. שער המצות פרשת עקב דף ק"ג ט"א ד"ה ונחזור לכונת.
י) ד"ה כה. שער הגלגולים הקדמה ל"ו דף ק"י ט"א ד"ה גם בענין שמשון. ספר הלקוטים שופטים פסוק זה.
כ) סנהדרין לת.
ל) ספר הלקוטים שופטים בפסוק ויהי איש אחר מצרעה.

משרש קין. ד) והענין, כי המן וסיסרא מסוד הדעת, ולכן „הככבים ממסלותם נלחמו, ר"ת המ", עם סיסרא, כי שניהם מקום א'. ולפי שמסוד הדעת הזה יוצא לאה, בסוד הד' של קשר של תפילין, נגד יסוד הבינה. לכן כתוב, והלמה סיסרא ומחקה ראשו, שהוא סוד הדעת. שנחלק ונמחק, ויוצא ללאה. והחסדים יוצאים מצד רקת א' של ראש, והגבורות מצד רקת הב', וזהו ומחצה וחלפה דקתו, כי הכניעה אותו המקום שהיה יונק סיסרא. ולכן כל גוף נקמה זו, לא בא אליו אלא ע"י אשת חבר הקיני, שהוא משורש קין, הנטהר מקליפות סיסרא, לכן נמסר בידה. וכבר הודעתך גלגול יעל ומציאתה, היא משורש קין עצמו, בסוד אביי ה) דבא מבית עלי וד"ל. כי יעל ועלי הם דבר אחד. וא"ל מורי זללה"ה, כי גם נפשי היתה שם, ודי בזה.

מדוע בושש רכבו לבא: ר"ת רל"ב, שהם סוד ע"ב ס"ג מ"ה, ב"ן, גי' רל"ב. ור"ת של 'מדוע אחרו פעמי מרכבותיו, הוא קס"א, אהיה במילוי יודי"ן, פי' רחם רחמתים: בספע"ת. נחל קדומים: בשער היחודים.

(ו) לך בכחך:

ארז"ל, ו) שקול ירובעל בדורו, כמשה בדורו. כי היה בו ניצוץ משה, וזהו לך בכחך.

(יב) ויקבר בערי גלעד:

ארז"ל, ז) שנידון בנשירת איברים, כי

ד) שער הגלגולים הקדמה ל"ו דף ק"ו ט"א ד"ה גם א"ל מורי ז"ל. שם דף ק"ב ד"ה גם ר' שמואל. ספר הלקוטים שופטים פסוק זה.
ה) שער הגלגולים הקדמה ל"ד דף צ"ט ט"א ד"ה והנה גם אביי.
ו) ד"ה כה:
ז) מדר' בראשית פרשה ס', ג'. ספר הלקוטים סוף שופטים.
ח) ע"ח ח"א שער כד: פרקי הצלם סוף פרק ו'.

שמואל א

(א) כי את חנה אהב:

ואל א' כולל לאלקנה, ואל א' כולל לחנה, הרי י"פ אל. ועם אותיות א"ך הקודמים לא"ל, הם י' בני"ם. וז"ס, הלא אנכי טוב לך מי' בני"ם, כי אני ואתה, כוללים הי' בני"ם, ואני נותנם לך כולם.

פסוק ונתת לאמתך: נתבאר בגלגולים. פסוק ואשפוך את נפשי: בפע"ח בעמידה.

ופניה לא היו לה עוד: דע, כי כל מי שבא מסטרא דנוקבא, אין לו חיים. לכן יצחק שבא מהבל נקבה, שנאמר ולשרה בן, היה מת בעקידה. אלא בשביל שג"כ אמר הכתוב לאברהם, ונתתי לך בן, אתקשר בעלמא דדכורא. וגם שמואל, דכתיב ונתת לאמתך זרע אנשים, מת בקצרות שנים. וחבוקק דכתיב את חובקת בן, ג"כ מת כנזכר בזוהר. (ב) והנה שרה וחנה ושונמית וצרפתי, כולם גלגול חוה. ושרה אמנו תקנה כל שלשה מצות: חלה, כמארז"ל (ג) ברכה מצויה בעיסה. נר, שדולק מע"ש לע"ש. נדה, דכתיב חדל להיות לשרה וכו'. ומפני שהיא תחלת התיקון, לא נתקן כראוי. לכן באו ג' נשים אחרות: חנה, ושונמית, וצרפתי, ותקנו הכל. חנה תקנה נדה, ופניה לא היו לה עוד. שונמית נר, דכתיב ונשים לו שם כסא ומנורה. וצרפתי חלה, דכתיב עשה לי עוגה קטנה, ואליהו כהן היה.

וידע אלקנה: טעם שכתוב על ביאה לשון ידיעה, נתבאר בפע"ח בכמה מקומות.

(ב) מוריד שאול ויעל:

הנה יש צדיקים גמורים, נכשלים בהרהורי

דע, כי חנה (גי' ס"ג) מסוד אמא. ושמואל, סוד ז"א. וה' סגר רחמה, בסוד מפתחא דכליל שית וסתים פתחאה, ע"י בהלכות חנוכה. (ת) הלא אנכי טוב לך מעשרה בני"ם: פי' הענין, הוא סוד י"ס של הנוקבא, ששם ב"ן הוא בה, והם י' בני"ם י"ס. (א) אמנם יובן זאת, בביאור שמו של יששכר, כי הלא הם אותיות יש שכר. וכבר ידעת, כי י"ש עולמות אלו, הם תחות עלמא דאתי, וסודם בלאה, שהיא המלכות דבינה, ולכן נקראת עלמא דאתי. וכבר ידעת, כי יששכר הוא בנה של לאה. וביאור הדברים הוא: כי סוד י"ש, הם י"פ א"ל, גימ' י"ש. והנה סוד שם אל זה, הוא סוד שם אהי"ה, שהוא גי' כ"א, ועם י' אותיות המילוי גי' א"ל. לכן תמצא, כי אותיות הקודמות לשם אל, הם אך, והוא גימ' כ"א, גימ' אהי"ה. וכבר ידעת, כי שם אהיה בבינה. נמצא כי ב' אותיות י"ש של יששכר, הם י"פ אל. וג' אותיות שכר כשנוסיף על שם א"ל אותיות הקודמות אליו, שהם א"ך יהיה ב"ן. והנה י"פ ב"ן גימ' שכר. הרי ביארנו שמו של יששכר. בסוד י"ש שכ"ך לפעולתך, כי יששכר י"פ ב"ן, וי' בני"ם כלם בלאה אמו. ונלע"ד, כי י' ב"ן, הם סוד ה"ח וה"ג, וכלם בבחינת ב"ן. וז"ס הלא אנכי טוב לך מעשרה בני"ם. והענין, כי הלא אלקנה וחנה, הם חיבור או"א. כי אלקנה גי' קפ"ו, שהוא אחוריים דע"ב ע"ה. גם שם הוי"ה גימ' מקר"ם: יפ"י, הפ"ה, ופ"ו, הפ"ה. וחנה הוא גימ' ס"ג. והנה חנה, הוא ב"פ אל. ואלקנה, הוא ששה פעמים אל.

הגהות ומראה מקומות

עולמות תחות עלמא דאתי עיין בזהר ח"ב קסו:
(ב) הקדמת ספר זוהר ז: שער הפסוקים פרשת וירא דף נ"ה טור ב' ד"ה ונחזור לענין ראשון. סטר עולת תמיד דף קי"ט ט"א ד"ה בענין חבוקק. ספר הלקוטים מלכים ב' בפסוק ויהי היום סוף המאמר.
(ג) שבת לב:

(ת) שער הכוונות ענין חנוכה דרוש א' דף שכ"ז
ט"א ד"ה אח"כ במלת חנוכה. פע"ח חנוכה פרק ד'
ד"ה פ"י חנוכה הוא חנה כ"ו. עולת תמיד דף קי"ט
ט"ב ד"ה והנה מאלו.
(א) בשער הכוונות ענין עלינו לשבח דף שכ"ז מן
ד"ה ועל כן נקוה כתוב כל דרוש זה. ענין יש

עבירה, לא יכיר בהן זולת הש"י. ויש רשעים מהרהרים בתשובה עד דכדוכה של נפש, ולא נגלו תעלומות לבם רק לה'. והנה מלאך אכזרי ישולח בהם, להורידם לבאר שחת. ואלו הרהורים אין מלאך יודע בהם, אכן הצור תמים פעלו, מוריד אלו הצדיקים שהיה להם מחשבות און. וכדי שלא לביישם, גזר עליהן להעלות משם, אותן שהרהרו בתשובה בלבם, וז"ס הפסוק, ה' ממית לצדיק, ומחיה נצוצי טהרה על ידו, כנ"ל מוריד הצדיק לשאול ויעל רשעים (שמורידו) להעלות הרשע שצפצף בתשובה. ת)

הנביא ישעיה, יצ"ר סמוך תצור שלום, כי זה הצי"ר שהוא יצר שבאשה, צריך אתה לנוצרו לשמרו מן החיצונים, שלא יעשהו שקר, רק שיהיה שלום, בסוד היסוד הנקרא שלום כנודע. ב)

(י) נמצאו האתונות:

דע, כי האתונות הם י' כתרין דמסאבותא, כמ"ש בפסוק הנה ה' רוכב על ע"ב ק"ל. והנה מצד ששלח יעקב אתונות לעשו, מצד זה נתאבק עמו שרו של עשו. והנה הפסקת הנבואה היה, ע"י צליעת ירך יעקב, כנזכר בפרשת בראשית. ג) וז"ש נמצאו האתונות, פ"י הקליפות, שהיו מפורות בעולם, נמצאו קיטרוגם, ואפשר שיתוקן.

סוד ירך יעקב: שפ"י ימיני, שהוא מדת נצח, שפגמו סמא"ל, ונצח זה נצח דדכורא. והנה הנבואה מנ"ה כנודע, ד) וכשהיה מגעת הנבואה בנצח, היה שם מסך גדול. וז"ס בימים ההם היה דבר ה' יקר אין חזון נפרץ. ולפי שיעקב השתחוה לעשו ועשאו אדון לעצמו בהשתחואתו פגם הנצח מאד, עד בא בנימין שלא היה בעולם בהשתחואה לעשו, לכן היה מרדכי מורעו של בנימין, שלא רצה להשתחות להמן הוא עשו. וזשארז"ל, ה) שמרדכי היה פושט לו הירך להמן, והראה לו שטר כנזכר בדרז"ל. וז"ש ועברתו שמרה נצח, ועברתו של עשו, שמורה נגד נצח שלקחו ממנו. נמצא, ששאל בא לתקן נצח יעקב, וז"ס

(ד) אלה הם האלהים המכים את מצרים:

הנה פלשתים עולה י"פ אלהים, הוא, שהם היו יונקים מצד שערות ז"א דקטנות שבאחוריו שעל העורף, והם תלתל"ם, גי' י"פ אלהים. לכן היו מפחידים מאד מאלהים דקדושה הימנית ה"ג דאבא, שיורדין בהתלבשות לימין ז"א ויכה בהם מכה רבה, וכשבאו ה' גבורות דגדלות, הם נכנעים ומתבטלים ע"כ.

כי נהפכו עליה ציריה: הם סוד צירי דלתות שברחם אשה, עיין ביחודים יחוד ה'. א) והנה החיצונים, כאשר בא נחש על חזה הטיל בה זחמא, לא היו נכנסים בפנים, רק עד צירים אלו לבד, שהם סוד הדלתות, ואז הוא סוד כי נהפכו עליה ציריה. והענין: כי צי"ר גימ' ש' וב' צירים הם ב' שי"ן, וכאשר שולטין החיצונים שם, אז נעשית אותיות שקר, ש' ראשונה כמה שהיא, וש' שניה באותיות ק"ר. וזהו תפלת

הגהות ומראה מקומות

ד) זהר ח"א כא: קעא. ח"ב קד: רנז: ח"ג יא: סח: צ: ת"ז ב: יא: תי"ח לא: תכ"א מט: ת"ע קכג: תקונים חרשים צ"ד ט"ב. קי"ט ט"ג. שער מאמדי רשבי' זיע"א דף ד' סוף ט"ב ד"ה וזו השאלה, שער רוח הקודש דרוש א' דף י"א מן ד"ה ועתה נבאר הפרש. בספר הלקוטים שופטים סימן ט' ד"ה סוד ירך יעקב כתוב כל המאמר הזה עם איוה שינוים.

ה) מגילה ט"ו סוף ע"א.

ת) ספר הלקוטים שמואל פסוק זה.
א) שער רוח הקודש דף קל"ה ט"ב ד"ה יחוד ח"י.
ע"ח ח"ב שער הירח פ"ג. שער מ"ן ומ"ד פ"ה ו'. מבו"ש ש"ו ח"א פ"ח. תע"ס שיעור ט' מן אות פ' כל ההמשך.
ב) שבת קנה. משים שלום בבית בטל. שער הכונות דרושי העמידה דרוש ו' בברכת שים שלום.
ג) זהר בראשית א' ע"פ הסולם מן אות קמ"ג עד קמט. ובדפו"י דף כ"א: ועי"ש בסולם מאמר ג' נהורין.

נדב בן אהרן, נדב ובדן אותיות שוין. ולפי שלא רצה נדב לישא אשה, לכן נענש להיות טחון בבית האסורים עם נשי פלשתים.

(טו) אותי שלח ה' למשחך:

הנה אני שליח וראוי לכך, וזהו אותי. וגם המשלח הוא השי"ת, וזהו שלח ה'. והשליחות בעצמו הוא הגון, כי הוא למשחך למלך, וגם הוא על ישראל זרע קודש, נמצא שמכל פנים הוא הגון.

וגם נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם:

כבר ידעת, כי ז"א נקרא ישראל, אמנם שמואל נתנבא מנצח של ז"א. וכבר ידעת, כי בהוד שם הוא אחיות החיצונים, וכל הדינין וכל הקליפות, בסוד כל היום דו"ה, אותיות הוד. אמנם הנצח, אע"פ שהם תאומים יחד עם ההוד, ב' פלגי גופא, עכ"ז אין אחיות החיצונים בנצח. והנה נ"ה הם ב' רגלים, והנה אם הקליפות היו אחוזים בשתייהם, היו מתקיימים מאד ומחריבים העולם, לכן לא נתן להם הקב"ה כח, רק בהוד לבדו. וז"ס שקר אין לו רגלים, כי הקליפות הנקראים שקר, אין להם שני רגלים, רק רגל אחד שהוא ההוד, ואין להם אחיזה בנצח. ולזה הטעם עצמו, נקראים הקליפות שקר, כמבואר שג' אותיות אלו אין להם רגלים, רק רגל אחד. וז"ס וגם נצח ישראל לא ישקר, כי השקר אינו אוחז בנצח.

שמואל היה מבחינת נצח הוד דאמא, וע"כ כשבא אליו אגג, א"ל, כאשר שכלה נשים חרבך כן תשכל מנשים אמך. וז"ש מנשים, הל"ל כן תשכל אמך לבד, אלא כמ"ש, ששמואל היה לוי מבחינת גבורות, והם נקראים נשים, וע"י שמואל תשכל אם אגג.

(טז) ענין שאל דוד: תמצא כמה גדולי עולם, שעם היותם בתכלית השלמות והחסידות, לא נזכר מחסידותם ופרישותם. ויש אחרים שנזכר מעשיהם ופרישותם וחסידותם,

מאמר שמואל אנכי הרואה, ולא אמר נביא, כי אתה תתקן הנבואה שהיא הנצח, כי עדיין לא נתקן. וז"ס אותי שלח ה' למשחך למלך, פי': אני משבט לוי, מסיטרא דגבורה, שלחני ה' וגו', כי אתה מזרע בנימין, ותוכל לתקן שוק יעקב, ובכן שמע דבר ה'. וז"ס זה יעצור בעמי, ולא אמר ימלך אלא יעצור הפגם, ועיצור הקליפה שלא ישלוט עוד בנצח.

וז"ס אכן סר מר המות, כי עתה שחטא שאול, תחזור הקליפה להתגבר, לכן אמר הקב"ה, עד מתי אתה מתאבל וגו', לך אל ישי, כי ממנו יצא דוד, שיתקן מדת הנצח. לכן היה רוח רעה מבעת את שאול, הואיל ולא תיקן הנבואה ורוח הקדש, נגלה עליו רוח הטומאה, לכן לא נענה באורים ותומים ונביאים, כי הוא פגם בחינת הנבואה ורוח הקדש.

ונחזור לענין, כי ז"ס משתה שמואל שעשה לשאול, וא"ל קח לך את המנה אשר שמוד לך, פי': קח המנה, שזה בא לתקן שוק יעקב, לפתוח צינור הנבואה, וזהו למועד, כי אתה תתקן אותה. וירם את השוק שהוא נצח והעלהו, ובכוונת אכילת שאול ושמואל כחדא, נפתח צינור הגבורה, ותיכף ראה חבל הנביאים מתנבאים, לכן נתנו לו אותן הנביאים מתנות, להחזיק טובה, כי בעבורו נפתח הצינור. לכן צוה שמואל שיקח מידם, וז"ש הלא בן ימיני אנכי, זאת ממש כוונתו לתקן, כי אני מזרע בנימין שלא השתחזה לעשו, וכשחטא שאול, היה שמואל בוכה, פן יחזור נצח לקלקולו, אמר, שיבוא להשתחות לה', לתקן השתחואה דיעקב. וכן עשה שמואל, וז"ש וגם נצח ישראל לא ישקר, כי עכ"ז שחטאת, לא תהיה נסתמת הנבואה כמו קודם, אך עכ"ז נפגם קצת ויתנה לרעך שהוא דוד, שהוא יתקן בסוד נעימות בימינך נצח.

(יב) וישלח ה' את ירובעל ואת בדן:

הנה בדן, ארז"ל) זהו שמשון, והוא גלגול

הגחות ומראה מקומות

(ו) ר"ה כה, שער הגלגולים הקדמה ל"ו דף ק"י ט"א ד"ה גם בענין שמשון. ספר הלקוטים שופטים בפסוק כי תאנה הוא מבקש. לעיל שופטים סימן י"ד.

כי יש בו ג' אותיות יה"ו. ודוד הוא הקטן, ה' תתאה, הנשפעת מג' אותיות יה"ו, ונעשה השם שלם יהו"ה, בהתיחדם יחד. ולכן שמו יהונתן. לכן כרת עמו ברית, וזהו ויאמר יהונתן אל דוד, מה תאמר נפשך נפש דוד ואעשה לך. ויאמר לו דוד, כי הנה חודש אחד ונסתרתני בשדה, ולא אקבל הארה, כי חולת אהבה אני, ובהסתרי בשדה, עד הערב הג' הידוע לידועי דעת, ותעשה חסד עמדי, כי בברית ה' הבאת עבדך, ואני בתוך הגולה גולה וסורה, והיה אם פקוד יפקדני אביך: לצד החכמה, הלמד עלי זכות, כי אני עניה סוערה לא נוחמה.

נשאל נשאל ממני דוד לרוך בית לחם, כי זבח הימים שם לכל המשפחה, לתת חק לנערותיה. כי בזמן הסתרת פנים, אני יבשה וצמאה בלי מים. ואם ח"ו יתרה לו, דע כי כלתה הרעה לשונאיהן של ישראל. ויצא עמו יהונתן בשדה של תפוחין, ואמר, כי כשיפקד בחדש מח"ר, במקום הרמ"ח, ויפקד מקום מושבך, ושלת תרד מאוד, ר"ל: כי בהיותה נקודה זעירא שלישיית מג' נקודות, תהיה קטנה בתכלית, וזהו מאד. ובאת אל המקום הידוע, שתהיה נכללת במקום, כמו שהיית ביום המעשה, ביום הבראך, כי ז"ס בתר דינקי להו וכו', ויתחדש כנשר נעוריה כנוכד. וז"ס עמוק. וז"ס אשר נסתרת שם ביום המעשה, וישבת אצל אבן (בוהן שהוא) האזל, ההולכת לבקש טרף לביתה.

ואני שלשת החצים. ג' טיפין דנפקין מן מוחא, צדה: בצד ה', שהוא האבן האזל, היוצאים מהקשת; ותשב באיתן קשתו ויפוזו וזרועי ידיו, ויהי לשלח ל"י: ליו"ד, למטרה: בת עין. ובוה תקבל הארה ושפע גדול, וזה הסימן שהוא עת רצון, שאם אמר אומר לנעד מט"ט, אמירה בלי הפסק, אני אשלחו לקבל הג' חצים מהקשת, לקבל השפע לכל צבאיו, ממה שתותיר, ואומר לו הנה החצי ממך והנה, פ"י: המלכות לא יקבל גרים, כי אין מקבלים גרים וכו'. קחנו ובא"ה,

כמו דהע"ה שנוכר בפסוק, גם בדרז"ל. ולא כן שאול, עם היותו בן שנה במלכו כמו שארז"ל, ז' עכ"ז לא נזכר מעלתו בפירוש בפסוק, והסיבה לזה הוא כי דוד מעלמא דאתגליא, מיסוד דנוקבא, נקודת ירושלים, לכן נתגלה מעשיו. אבל שאול היה מנקודת ציון המכוסה ומוצנע בפנים, והוא יסוד אמא, הנקרא עלמא דדכורא. לכן קרא לרוד בני, והיה חמיו. ולכן היה צנוע, כמארז"ל בפסוק והוא נחבא אל הכלים. ודע, כי כלים נאמר על נ"ה, ונקודת ציון יסוד מוצנעת בתוכם. וכן ארז"ל, אלו הכלים אורים ותומים, שהם נ"ה, ושאול היה בו רוח הקדש ולא נבואה, רק כשמשהו למלך, נאמר הגם שאול בנביאים, כי אחר שהוא מנקודת ציון מיסוד, אין לו אלא רוח הקודש, לכן תמהו, כי הנבואה מנ"ה. ודוד לקח מצודת ציון, שתקרא גם היא עיר דוד. וע"ז נקרא מצודת ציון היא עיר דוד, ויקרא לה עיר דוד.

(יח) ענין שאול ויהונתן ודוד:

דע, כי שאול היה שורשו מיסוד ח) ז' מלכים דמיתו. והנה נתבאר אצלינו כי נשאר ביסוד אור א' מלבד המלכים, והוא להאיד אל המלכות. ומצד זה מלך שאול. ולהיותו מעולם התהו, לא נתארכה, ונשברה ונתבטלה. והנה יהונתן היה מת"ת ז' מלכים דמיתו, ולכן נקרא יהונתן, יה"ו הוא בכל מקום ז"א, כי ה' אחרונה היא נוקבא, והנה (ת"ת) הוא (מקבל) מנ' ש"ב, והם י"פ נ', ג"י נתן. וזהו יהונת"ן. לכן לא זכה למלוכה, כי אביו שאול, לפחות היה שייך במלוכה מצד פקדון, אך לא יהונתן, לכך (לא) היה רוצה לירד ליצירה להיות תמן בחי' ז"א, ולהיות משנה לדוד, בסוד מט"ט משנה למלך.

(כ) דרוש יהונתן ודוד: דע, כי אהבתם היה נפלאה מאהבת נשים, כמ"ש נפלאתה אהבתך לי וכו'. דע, כי מיהונתן בא השפע לדוד,

הנהרות ומראה מקומות

(ח) עץ חיים חלק א' דף קי"ד ד"ה ושלמה ממשרקה.

(ז) יומא כב: ספר הלוקטים שמואל סימן י"ח ד"ה ענין שאול.

בא עמי, כי שלום אליך אל תראי, כי לא יוסף לבא בך ערל וסמא. ורמוז חי ה' כד"א חי ה' שכבי עד הבקר ואין דבר רע כי אנאלך אנכי הבן. אבל אם יש עדיין הסתרת פנים, ויהיה עונות ישראל, ואז כה אומר לעלם, העלם בהסתרת פנים, שאז נקרא סגרון, וסוגר ואין פותח, כמו ביום השבת והחודש. לכן אומר לעלם, ולכן נקרא עלם, בהיפך מעל ואומר הנה החיצים ממך הלאה לשתשפיע לחיצונים ולגרים היושבים בשעריך. דע כי בעונות תאריך הגלות. לך בגלות עם בניך, כי שלחך ה', שנאמר שלח תשלח את האם. אבל אני יודע, כי אף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא אעזוב. וזה הדבר אשר דברנו אני ואתה, ה' ביני וביניך עד עולם והבן. באחרית כל הדברים, קם מאצל הנגב, מקום הנגוב. ובא בבכי ובתחנונים, וישקו ויחבקו איש את רעהו מרוב רחימות, עד דוד הגדיל, שהיה נקודה ועירא, שנאמר דוד הוא הקטן, עתה הגדיל בקבלת שפע פבי"ם, ח"י בזה ח) שלשת החצים צדה אורה: הנה כבר ידעת, כי הקשת נקרא יסוד. וגי' גזונים, הם ג' חסדים הממותקים. ולכן זרק יהונתן יסוד לדוד בקשת, ש"ז שיוורה כחץ, צדה אורה, שתשמרם לי למטרה. ופירושו ע"י הנער, שדוד

היה בסוד נער, כי לא עלה באצילות, עד שעמד בחברון שבע שנים, כי יהונתן ביסוד, דוד במלכות, בסוד נפלאה אהבתך לי מאהבת נשים, לכן זרק חצים, אהבת ח"ץ.

(כה) אל ישים אדוני את לבו אל איש הבליעל:

כבר ידעת, כי נבל נתגלגל בו בלעם, לכן קראהו בליעל, כי בלעם גי' בליעל. וימת לבו בקרבו הוא היה לאבן: קשה דהל"ל ויהי לאבן. אך הכוונה, כי כל החוטא בפיו, בסוף נתגלגל בדומם. ובלעם בפיו חטא, ונתגלגל תחלה באבן דומם, ונבל הוא בלעם, והנה הכתוב ביאר טעם שמת לבו בקרבו ולא דיבר סרה נגד דוד הוא, לפי שזכרה נפשו מה שתחלה נתגלגל והיה לאבן בעון זה. ט)

(כז) אלהים ראיתי עולים מן הארץ:

כבר הודעתך, י) כי הקליפות כולם נמשכין משם אלקים. וכשהעונות כולם מתרבים, אז עולין ומתגברים עד למעלה, ע"י שם זה של אלקים. והנה האשה הזאת העוסקת בבעלת אוב, ראתה אותן אלקים המתגברים ועולים מן הארץ. כ)

ש מ ו א ל ב

(יג) מדוע אתה ככה דל:

הרי ל"ו אותיות, גימטריא לאה, כי שם ב"ן בלאה. וכאשר לא נמלא הווי"ן דשם זה באלפין, יהי גימטרי ד"ל אותיות, כי הוא ד"ל, ואינו מלא באלפין. וז"ס מדוע אתה ככה ד"ל ב"ן המלך, כי המלך הוא שם ב"ן, ואותיותיו ד"ל.

הנה מילוי ב"ן דההי"ן, הוא ב' מינין: יר"ד וא"ו דל"ת, ה"ה ה"ה, וא"ו וא"ו, ה"ה ה"ה. הם כ"ג אותיות, ועם ד' אותיות הפשוט, וט' המלוי,

הנחות ומראה מקומות

י) שער מארשב"י דף ק"צ ט"ב ד"ה שם בדה. כ) שער הפסוקים סוף פרש תבלק דף קפ"ח ט"ב ד"ה והנה נתבאר. שער הגלגלים הקדמה כ"ב וכ"ט והקדמה ל"ו דף ק"כ ט"ב. ספר הלקוטים בלק בפסוק תמות נפשי.

ח) עיין בסולם זהר בראשית א' אות רל"ה, מאמר משה ובי' משיחין, ד"ה ובוה תבין סוד. ט) שער הפסוקים שמאל א' בפסוק ומעיל קטן העשה לו אמו. ע"ה ח"א שער כ"ג: מוחין דצלם פרק א' ובי' שער הגלגלים הקדמה א' ובי'.

(טו) ודוד עולה במעלה הזיתים
הנה דוד הוא מלכות, עולה במעלה הזיתים,
הם נ"ה. וראש לו חפוי, מחמת קטרוגם של
הקליפות.

(כג) ענין בניהו בן יהוידע, שטבל והכה
את הארי ביום השלג. הנה שם ב"ן האחרון
שבקדושה, ממנו יונקין החיצונים, וכנגדו הוא
הכלב, שהוא גי' ב"ן. (שהוא מ"ן) ואמנם
בניהו, הוא סוד ב"ן יה"ו. כי יה"ו הם ע"ב

ס"ג מ"ה, וזה השם של ב"ן נקרא בניהו. אמנם
שם זה, היה מעלה מ"ן בסוד ב"ן. וכבר ידעת,
כי הכלב נקרא שגל, כמארז"ל. ואמנם הגורם
מ"ן אל החיצונים, אל הכלב הנ"ל, כמו הבא על
הכותית, ועכשיו הוא שגל. ולכן בניהו בן יהוידע
הכה את הארי ביום השלג וטבל בו, כי השלג
הוא תיקון למי שהשגל שהוא הכלב החיצון נקשר
בו. וז"ס מופלא וראוי להעלימו. (י) עיין בפרשת
חיי שרה.

מ ל כ י ם א

(ג) אז תבואנה שתיים נשים זונות:

הנה כשם שיש בקדושה לאה ורחל, כן
בקליפה ערפה ורות. ואח"כ כשנתגיירה רות,
לקחה צד הטוב של ערפה, ותפסה גם הארת
לאה. וז"ס האשה הבאה אל ביתך כרחל וכלאה.
והנה גם כן יש בקליפה ב' נשים זונות, והם
ממש נהגות כמו בקדושה, כקוף בפני אדם.
והנה רצו להתחבר יחד, ולגנוב אור מן הקדושה,
ולכן כשהתחוננה מת בנה, רצתה לגנוב בן חברתה
כי ע"י חברתה יגבור הדין, ומרימה ראש. ולפי
שבימי שלמה קיימא סיהרא על מליא בשלימותא,
לכן אמר שיחלק אותה, עד שעשה שהחזירונה
ונתנו לעליונה, שלשם לא ירים ראש ליכוף, ולא
יצא ממנו כ"כ פרי מר, ואז נמתקו כל הדינים
שבמלכות. וז"ס שנקרא שלמה: של"ם ה'.
שהיתה אז המלכות שלמה בהארתה, ונמתקו כל
הדינים. (כ)

(ה) וידבר שלשת אלפים משל:

כבר ידעת, כי בשם מ"ה שהוא סוד
החסדים, בו ג' אלפין, וכל אלפ"ף בחינת אור.

ולזה בשם ס"ג שבאמא, א' בין ב' ווי"ן, לרמו
החסדים שבבינה. ומשם מתפשטין לג' אלפין
שבז"א, בדת"י. וגם הם ג' אלפין: א', כשהם
החסדים בדעת, ביסוד אמא. וא', כשמתפשטין
בז"א. וא', כשחזרין ומתקבצין ביסוד ז"א.
וז"ס ג' ספרים, שעשה שלמה המלך ע"ה:
שה"ש, קהלת, משלי, שהם חגית. ולפי שב"ח
שבח"ג מכוסים, ות"ת נ"ה לבד מגולים, לכן
אמר וידבר ג' אלפים משל, נגד ג' אלפים, ג'
חסדים בשלש מגולים, שהוא ת"ת נ"ה, ששם
מתגלין. והנה כשהם בחסד, הם א'. וכשמתפשטין,
הם חמשה. וכשהם מתקבצין, נעשים כולם אחד,
ונכללין בא'. וזהו יהי שירה: שיר ה', כשהם
בחסד חמשה כשמתפשטין. ואלף, כשהם
מתקבצין ביסוד, נעשו כולם בחינת א'. וז"ס
שיר השירים, שיש בו ה' תיבות, (דשירים ב')
נגד ה"ח. ושלמה המלך ע"ה, מלך שהשלום
שלו, והוא יסוד, ה"ח המתקבצין בו. ולהיות שב'
מכוסים, אלא ג' לבד מגולין, לכן אמר ג' אלפים
מש"ל. מ' בחסד, ש' בגבורה, ל' בת"ת. והראש
דלמד באמא, מגדל הפורח באויר. (א) וקשיש

הנהות ומראה מקומות

(א) זהר ע"פ הסולם יתרו אות תקי"ג ובדפו"י
צא. ע"ה ח"ב שער דרושי הצלם דרוש א' דף ו'
ט"ב ד"ה גם נקרא. שער הקדמות דף שלי"ג ט"ב ד"ה
והנה נודע. תע"ס שיעור י"א תשובה קנ"ו.

(י) לעיל דף ע"ט. שער הגלגולים הקדמה ל"ו דף
קכ"ב ט"א ד"ה ועתה נבאר. ספר הגלגולים סוף
פרק מ"ה.
(כ) לעיל פרשת תצא דף דע"ו ד"ה והנה כנגד.

בבגדו. וגם אותו תפש הקביה בבגדו לזכותו, ואמר מי בראש בן ישי, בסוד עטרת היסוד, דוד כתר מלכות.

(יב) עגלי ירבעם:

ארזיל שדרש ירבעם תורה, בקיג פנים. וכשחטא, הפך מקיג למנין עגיל, ועיין פרשת תשא.

(יג) הנביא שהשיב לעדו הנביא, ואכלו אריה, הוא ינתנו בן גרשום, בן מנשה. (ג) ובזכות שהיתה כוונתו לשמים, כנזכר בדודיל בפסוק נוכח ה' דרכיכם, שהיה אומר לכל שאין ממש בעיניו, לכן זכה לנבואה. ונקרא שבואל: ששב לאל בכל לבו.

(יח) ויקראו וגו' הבעל עננו:

הנה נביאי הבעל, החביאו נביא אל תחת קרקע המזבח, כדי להעלות אש מבפנים. הוא חיאל אשר בנה יריחו, לכן היו קוראים בקול גדול שישמע. וי"ש אליהו להם, אולי ישן הוא ויקץ, כי אליהו התפלל, ובא נחש ונשכו ומת. וי"ש, אם יחבאו בראש הכרמל וגו', כי מעשה אליהו בראש הכרמל היה, משם אצה הנחש ונשכם.

(כב) ואיש משך בקשת לתומו:

דע, כי אחאב גלגול קין. ונעמן, גלגול למך. וכמו שלמך יצא לצוד ציד, הוא לא צדה האלהים אנה לידו, כן היה כאן.

זווג, לוקח כל היה דאבא בגלוי. והו שיר ה'שירים, ה"ת. והי שירו חמשה ואלף: הנה היה, הם ה'. הם מצוירין בציור אלף, ב' יודין חו"ג, הוא"ו עקומה ג' יודין, כדי שיהיו היודין זו כנגד זו, וי"ש חמשה ואלף, שהחריג הם מתעלים ומצוירים באלף.

(י) ויעש המלך כסא שן גדול:

הנה הכסא ג"ר דבריאה, והוא"ו מעלות לכסא, הם ו"ק דו"א דבריאה. וי' רגלי הכסא, מלכות דבריאה, שהיא בחי' ד'. והרי ש"ן מנין ז' יובלות, כי יובל בבינה, אמא עילאה מקנא בכורסיא.

כוונת שלמה, שלקח אלף נשים, היתה לתיקון קליפת נוגה, ולהשפיע בה כ"כ, עד שתחזור לקדושה. והם סוד אלף יומין דחול, ולכן לקח ג' מאות נשים, וי' מאות פלגשים. ג' מאות נגד ג"ר, וי' מאות בסוד ז' תחתונות. וטעה, כי עד שיבא משיח, א"א שיתקן. וי"ש אמרתי אחכמה היא רחוקה.

ותצא מרכבה ממצרים: מרכבת ס"מ, היא המרכבה שגברה אז, כשוקף גבריאל קנה בים. והם ד' משחיתים: עון, משחית, אף, חימה. ד' מראות נגעים: שאת אשת, ובהרת ב' גבירות. וספחת ב' שפחות, כנזכר בשער הקליפות, והבן.

(יא) וירבעם יצא וכי:

הוא מתכסה בשלמה חדשה:

הנה ירבעם, היה נשמת יוסף. וכשחטא, פרחא אותו נשמה ממנו, בסוד ויאשם בבעל וימות. והנה יוסף היה מכוסה בשמלה, ותתפשהו

מ ל כ י ב

גלגול נדב ואביהוא. וא"ל אלישע לאלהיו ז"ל, שיתנם לו. גם בארנו כמה גלגולים בסוד נדב ואביהוא.

(כ) ויהי נא פי שנים ברוחך אלי:

כבר ביארנו, (ד) כי אליהו פי שנים, שהוא

הנהות ומראה מקומות

(ד) שער הגלגולים הקדמה י"ד כ"ו ל"א ט"ב ל"ג. ספר הלקוטים מלכי א' סימן י"ט. מלכים ב' ב'.

(ג) ירושלמי ברכות פרק ט' ה"ב. ספר הלקוטים מלכים א' סימן י"ג.

(ד) ואשה אחת מנשי בני הנביאים:

הנה אופן כל פרשה הזאת, הם דברי רחל עם אלישע, אמא עילאה לספר צערה ותיקונה. וז"ס ואשה אחת המיוחדת בין הרבה נשים שבהיכלות. ששים מלכות ושמונים פילגשים, אחת היא יונתי תמתי. והנה מ' של מנשי בני הנביאים היא יתירה, ר"ל אחת המיוחדת לטוב, יותר משאר בני הנביאים. כי ג"ה שבאצילות, נקרא נביאים. ובני הנביאים, הם שאר עולמות, בנים לנביאים הללו. גם בזה מדבר בעת קטנות, ונסתלקו החסדים המגולים מתוכה. נמצא, כי הנביאים הם ג"ה, ובני הנביאים, הם החסדים שבתוך ג"ה. והאשה הזאת צעקה אל ישועת בינה, אל הארת ת"ת בעלה, שנסתלק בעון ישראל. והיה מתרעמת אל המלך, היא אמא, כנוכר בזהר שבינה נקרא המלך. ואמרה עבדך: ז"א, מלוכש במטטרוך, בסוד קטנותו, נקרא עבד. אישי מת. כנ"ל שסלק ממני השפעתו לגמרי, וקשה עלי כמת.

ואתה ידעת: בזמן התגלות הדע"ת ע"י יסוד אבא, הנקרא אתה. וי"ו דואתה, היינו לרבות יסוד אמא ג"כ. כי עבדך ירא את ה', ר"ל: היה מאיר בי כ"כ, עד ששם אדני שבי, היה מאיר כשם הו"יה עצמו. וזהו ירא, לשון הארה. כנוכר בזהר ויקהל בפסוק יאמר נא וכו'. והגושה, הם הקליפות, שר השכחה נשייה. בא לקחת שני ילדי, הם: מט"ט וסנדל. לעבדים: שיהיו בדרגא דעבד הסריס, נפרדים בלא זוג. ונקראו ילדים, מצד חנוך ואליהו. ומציאות העבדות, שרוצין שיהיה עבד כי ימלוך ושפחה כי תירש גבירתה, ויהיה הקדושה עבדים.

ויאמר אליה אלישע מה אעשה לך:

הנה אליה גי' מ"ו דע"ב, שהשפיע אמא החסדים בה, וכל ויאמר לשון הארה. עוד אמר, מה אעשה לך, פ"י: שם מ"ה שהוא הו"א, אעשה שיאיר לך עכ"פ, שהוא בעלך, ועיקר היחוד עמו, כדי שתקבל ממנו, צריך בהכרח שתתעורר מ"ן זר"ג לאר"א, ואח"כ ידווג עמך כנדע. לכן הגידי לי מ"ה י"ש לכי בבית, אז תגידי

דע, כי אע"פ שאנו אומרים שנתגלגלו כל אותן פעמים, עכ"ז ראוי שתדע, שאינו הבחי הראשונה שלהם, רק דע, כי נדב ואביהוא הם שרש א' של נשמה, וכמה פרטי נשמות תולים בה. ואמנם בכל גלגול, נתקנו ניצוצים רבים וחלקים רבים מהם, ואותן ניצוצים שלא נתקנו, הם שרצה אלישע ליטול, כי אותן שכבר נתקנו, אינם הולכים מדחי אל דחי, אלא עולים במדרגה הראוי להם.

אמנם דע, כי אלישע גם הוא מעורב עם נשמתו משורש נדב ואביהוא, שהם בחי' קין. ואע"פ שעיקר נשמתו שרשה היה משורש נשמת יוסף, עכ"ז היה מעורב. לכן נקרא אלישע, כי כתיב ואל קין לא שעה, וכאן באלישע נתקן, ונעשה אל"י שעה. והנה באותו הקורבה שהיה להם משרש קין, לכן רצה שיתבררו בו נדב ואביהוא וזכה לזה, מחמת הנשמה הקדושה שבו מתחלה, משרש קין. ומזה תבין בכל הגלגולים, כי אינם ראשונים ממש, רק בחינת ניצוצים מהן.

ויהי נא פי שנים ברוחך אלי:

כבר ביארנו, ששאל נפשות נדב ואביהוא, לכן ג"א, ר"ת: נדב אביהו. נא פי שנים 'ברוחך אלי, ר"ת נפש בא. פ"י: נפש שבא אליך כשהרגת לזמרי, תן אותה אלי: טעם למה נזכר באליהו רוח, ויהי נא פי שנים ברוחך אלי, ורוח ה' ישאך, נתבאר בספר הזה (בפרשת ויצא). ויעל אליהו בסערה השמים: אליהו סוד ב"ן, הוא מ"ן. לכן עולה מתתא לעילא, וכן חנוך.

עלה קרח עלה קרח: כבר נתבאר, כי אלישע היה גלגול קין, ומה שהיה תחלה ואל קין לא שעה, נעשה אלישע. וכבר נתבאר במ"א, כי קרח סוד גלגול קין, לכן פצתה הארץ את פיה ובלעה כל אשר לקרח, בסוד ארורה האדמה אשר פצתה את פיה הנוכר בהבל. ושם ג"כ אמר משה, אל תפן אל מנחתם. לכן נאכדו, כי זלילו בסוד הבל ומשה. והנה הנערים הממזרים הללו, כדי לזלזלו, קראוהו עלה קרח, ולכן קללם.

יתמשיך מ"ה שבחכמה, כח מ"ה, וי"ש שבבינה, ש"י עולמות. ותאמר אין לשפחתך כל בבית, פי': טוב דברת, אם היה אפילו יסוד מתיחד עמי, אבל כ"ל שהוא יסוד, משים שלום בבית בטל. ולשפחתך אין מגיע הלואי כדי חיות, כ"א אסוך שמן בלבד. ויאמר אלישע, הנה התגברות עונות ישראל הוא, מכח מיעוט העלאת ניצוצין שהיה תוך מאנץ תבירין, לכי הביאי אותן כלים, שלא תתגבר הקליפה. מכל שכניכי, כי הם ההיכלות כולם. ובאת וסגרת הדלית, כי עתה אתה נקרא ענייה ודלה, ותעשה ה', ותעשה מלאה טוב, וכשימתקו ויעלו המאנץ תבירין, תסגור הדלת ותעשה ה', ולא תקרא דלת, כי

יאירי בך ז"א הנקרא וא"ו. והמלא תסיעי, להעלות מ"ן, ואז תושעי את ובנייכי, הם מט"ט וסנדלפון. ושורש הדברים בענין והמלא תסיעי, כי תחלה לא נזדווג ז"א בנוקבא, הארות שהיו משפיעין בו אר"א, היה נשאר מלא מאורות אר"א, ועתה תסיעי אותן האורות מאותן ט"ל אורות דאר"א. ותאמר אין עוד כלי, כי כבר נשלמו השברים ונעשים שלימים, ונמתקו הדינים. וזהו ויעמד השמן, יהיה קיום לשמן לטהרה, שהיתה מכנעת כל הקליפות. וזהו ויעמד השמן, גי' ה' צבאות. ושלם נשייכי, פי': הנשיכות שהיה נושכת הקליפה עד עתה, נשלמו ונתרפאו ונמתקו.

נביאים אחרונים

ישעיה

(א) ידע שור קונהו:

זה הפסוק נאמר על העגל, לכן ר"ת "ידע שור קונהו" "חמור ישק"ו. זהו סוד הפסוק, זובחי אדם עגלים ישקו, שהיו נושקין אותה, והיו שפתיו מזהיבות כמארז"ל, (א) אמנם השם שהיה כתוב בטס שהשליכו ערב רב היה כתוב שם יל"י, והוא שם הב' דע"ב, והוא ר"ת ישראל לא ידע, כי בשם זה העלה משה ארונו של יוסף. וזהו עמי לא התבונן, ר"ת עליה, כי בו נאמר עלה שור, כי שם זה סוד הבינה, שהוא נ' שערים, כמנין שם זה העולה נ', והוא כמנין י"ה יו"ד ה"י. וכמו שהודעתין בשער שבת, על פסוק ה' למבול ישב, כי שם זה מעלה הנשמות. (ועיין מ"ש בפרשת תשא).

אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו: הנה מ"ע בחסדים, ומל"ת בגבורות. ואמר אם יהיו חטאיכם כשנים, שלא היה הפגם שעשיתם אלא בחסדים, שעברתם על מ"ע. וע"כ קראם חטאים, כי אינם כ"כ קשה, משום דאינו זו משם, עד שמוחלין לו, יתלבנו מכל וכל כשלג. אבל אם יאדימו כתולע, היינו שעברתם על מל"ת, שהפגם הוא בגבורות, לא יתלבנו כשלג, אלא כצמר בלבד. ואפשר לומר, כי בין כשנים ובין כתולע, אמר על מ"ע, כי מ"ע הם בחסדים, כי חסד אל ואלף למד ב"פ, עם האותיות עולין עש"ה. והנה השנים הם הקליפות שעל התולע, ותולע עצמו הוא התולעת שבפנים. והנה תולעת שני, הם החסדים, כנזכר בפרשת תרומה תולעת

שני, זה מיכאל שרכם, שהוא ירקב ויבלה השרים של אר"ה. וידוע, כי מיכאל הוא בחסדים. ואע"ג דתולעת שני הוא ארום, על גבורות של חסדים דאמא קאמר, שהיו הגבורות דאבא, שבאו ביסוד אמא, ונעשו כאן חסדים דאמא, בסוד חכם בבינה. (ב) ותולע גי' אב"ג ית"ץ, שהוא החסד הראשון.

הנה החסדים, יש בהם ב' בחי': אם בחי' המתפשטים, שהם דמיון אל הקליפה שהוא מבחוץ, שהוא השני. והנה אלו החסדים בהתפשטותם, יש בהם קצת דין. ולא כן בבחי' החסדים, שהם נכללין ביסוד אמא. שהוא שורש של המתפשטים, והוא יזמא דכלהו, כי כללות זה אינו משתנה אף בהתפשטות. והנה השורש שהוא המאיר, וממתיק לעולם אל המתפשטים, זהו דמיון אל התולע שהוא בפנים.

הנה יש במ"ע ב' בחינות: יש מ"ע, שהעובר עליהם הוא בכרת, כענין יה"כ וכיוצא. וכל אלו בסוד אמא, יה"כ, שפגם בשורש החסדים דיסוד אמא. ויש שאר מ"ע, שאין הפגם שלהם, אלא בשמתפשטים. לכן אמר אם יהיו חטאיכם כשנים, וארוז"ל, כשנים הללו שהם סדורות ובאות, דהיינו החסדים המתפשטים, שמתפשטים ובאים תוך ז"א כסדר. וע"כ הם כשנים, שהיא הקליפה שאין בהם כ"כ פגם, לפי שכבר יש בהם דין קצת בהתפשטות. אז כשלג ילבינו, שלג הם ג' אלפין מלאים, שהנה תקון הפגם, שיאירו ג' אלפין, דמילויי הג' אהי"ה דנה"י דאמא, שעולים גי' שלג, (שיאירו)

הגהות ומראה מקומות

הלקוטים ריש ספר ישעיה. וענין תולע עיין בשער ההקדמת דף רכ"ג ט"ב ד"ה אות התיו. שער הכונות ח"א דרושי תפילת השחר ורוש ג' ד"ה גם כפ'. שער מאמרי רשב"י זיע"א פרשת תרומה. שער הגלגולים הקדמה כ"ג.

(א) פרדר"א פרק מ"ה. שער הפסוקים ישעיה סימן א'. ספר הלקוטים פרשת תשא פסוק ויקח מידם ויצר. לעיל פרשת תשא.

(ב) שער הכונות ענין ציצית ורוש ג' עיי"ש ענין התחלפות המוחין. ע"ח שער כ"ו פ"ב. ספר

צדקה לעניים, שהוא לפני משוחת הדין, וזהו ושביה בצדקה, להשיבה למקומה, צריך צדקה, ובזכות הצדקה תשוב למקומה הראשון.

הנה משפט ע"ה, עולה ת"ל, היינו ח"פ אלהים, שהם ח"ג. והנה אלו ח"ג כשהם ביסוד אמא, נקראים צדקה: צדק ה' עילאה, וכשהם בנ"א, הוא משפט. ואחר שירדין ברחל, הם צדק. ולכן אמר, ציון דהיינו רחל, במשפט שהם גבורות דו"א, תפדה, כי לעולם צריך הפדיון להיות בגבורות להנקם מן האויבים. אבל לא תוכל להיות נפדית ע"י הגבורות שלה, כיון שהיא בגלות בעריה, אין חבוש מתיר עצמו כ"ו, לכן צריך ח"ג שלו לפדותה. אבל להשיבה למקומה הא', היינו ושביה בצדקה. צ"ל צדקה, היינו גבורות דאמא עילאה.

א"נ, יש הפרש בין גאולה לפדיון, (ה) שהנה גאולה הם רחמים פשוטים, לכן מתחיל באות ג', שהוא כנגד יסוד, שהוא גומל לדי מלכות. אבל הפדיון לא נעשה אלא בכופר תחת דבר הפדוי, כענין פדעוהו מרדת שחת מצאתי כופר, פדיון מתחיל ב"פ, וי"ש בזהר בראשית, כשאמרה פ' למברי עלמא בה, משום פדות, א"ל, דהוית פשע בטמירו, כגונא דחויא דמחי לאחר, ואעיל רישא בגופא. היינו כי פדות, הוא שנוטל ד"א כופר תחת זה, כענין ואתן אדם תחתיו. (ומחו לאחר, ואעיל רישא דלא מחי. וי"ש ציון במשפט תפדה, בה"ג דו"א תפדה, אין חבוש וכ"ו, וצריך ח"ג שלו אל הפדיון) והוא הכופר, שיש להם אחיזה שם. אבל אמא עילאה אינה בגלות ח"ו, אלא מתרכת מאבא מויוג הנוגע, אל הבנים, כי רוצה להיות מצטערת על הבנים שהם בגלות, כענין בקרבך קדוש ולא אבא בעיר כמשארז"ל. וזהו ושביה: ושב י"ה, לשוב ה' עילאה אל ה', בצדקה: שהוא גבורה דאמא סגי שאינה בגלות ח"ו.

בג' אלפין דמ"ה דו"א, להמתקם, היפך ממה שפגמו וגרמו בהם דין. אבל אם האדימו כתולע, היינו שגרמו בשורש העליון, שהוא בתכלית הלובן, כי שם ניכר האדם מאד, לכן אמר אם יאדימו כתולע עצמו, שאדממותו רב, משום שהפגם בכאן הוא גדול, זה לא יכול להיות לכן כשלג, אלא כצמ"ר, שעולה ש"ל, היינו הג' אלפין דאהיה פחות הג' שרשים עליונים שבכולן, היינו שימשיכו המילואים דאלפין לבד כמנין צמר, אבל הג' אלפין עצמן שהם השרשים היותר ממותקים, לא יוכלו להמשיך, שא"א לתקן הכל.

ואם תמאנו ומריתם חרב תאכלו: ארו"ל, חרובין תאכלו. ג) אפשר לסיים הפסוק, כי פי ה' דיבר, אל תאמר בלבבך, כי כל זה דרך גוזמא, להפחידך שתשוב בתשובה, כי דאי שהקדוש ברוך הוא לא יעשה כך, כי הלא פי ה' דיבר. פי': מפי ה' עצמו ממש זו היא המדברת, בברכת יצחק לעשו, שא"ל כי הלא מה שבירכתי ליעקב ונתתי לו כל טוב העולם, זה אם תהיו טובים, וי"ש כאן, אם תאבו ושמעתם טוב הארץ תאכלו, ואל תאמר כי אלו דברי יצחק לעשו, כי הלא ברוח הקדוש נאמרו, ופי ה' מדברת אותה. ואם כן ראויים דאי שכך יהיה ח"ו, שאם תמאנו, וי"ש כי פי ה' דיבר, ולא פי יצחק.

ציון במשפט תפדה: ציון היא נקודת ציון, יסוד שבנוקבא, ולפי שהוא חלול, ד) האורות מתגלים שם, שם הוא אחיזה החיצונים, ולכן אמר, שבמשפט דין שעושין בני אדם בעוה"ו, גורמין שתפדה ודחין משם החיצונים. אבל עדיין אין כ"ו רק, כדי שלא יתאחוזה בה לבד, ותהיה ניכרת שם במקומה, ולא תעלה עדיין למקומה הראשון, ותצא מביניהם מכל וכל. אבל כדי להוציאה מביניהם, ולהעלותה ולהושיבה למקומה הראשון, צריך שיעשו בני אדם בעוה"ו

הנהרות ומראה מקומות

(ה) הקדמת ספר הזהר ב: ובוהר ע"פ הסולם אות כ"ו ועי"ש בסולם אות כ"ו, שער הפסוקים ירמיה סימן ל"א בפסוק כי פדה ה' את יעקב, ספר הלקוטים ישעיה פסוק זה.

ג) מדר ויקרא פרשה י"ג, שער הפסוקים ישעיה פסוק זה.
ד) נ"א חלל ספר הלקוטים ישעיה פסוק זה וכל מאמר זה כתוב שם.

(א) אוי לרשע כי גמול ידיו יעשה לו:

הנה ידוע, כי עון משויל הוא גדול מאד, ולא מצינו שנזכר בתורה. והענין, כי לפי שהוא יותר חמור, הוא יותר נעלם. כי כשהאדם מוציא זרעו בנוקבא, הנה יש שם בחי' כלי הקולטת אותו, שהוא בחי' הידים שביסוד הנוקבא ואינו נקרא רע, אע"פ שלא תתעבר. אבל כשיוצא לבטלה, אין לו מקום שינוח בו, והוא יותר רע. וז"ש כי גמול ידיו, שאותו רע שהוא בחינת הנוקבא דקליפת, רוצה לעשות רע, הנה גמול ידיו ממש, שהיה ראוי לעשותו בבחי' כלי, שהם הידים העליונים. הוציאה לחוץ ונאבד הכלי, וזהו כי גמול ידיו יעשה לו. ולכן לא נזכר עון זה בתורה, שהוא נעלם מאד. (ו)

ענין ה' צבאות, ואלהים צבאות הוא, כי נ"ה נקראים צבאות, אך בהיותם נ"ה דו"א, נקרא ה' צבאות. ובמלכות נקראים אלהים צבאות. גם תבין, כי אלהים צבאות הכל א', כי אלהים בדבועו ובמלאו בההי"ן, גי' אלף. וכן ב"פ צבאות, שהם נ"ה, כי כל א' נקרא צבאות, כמבואר בסוד אלף יאורין חסר חו', הרי כי אלהים וצבאות הכל א'. וז"ס לשון למודים, כי לשון הוא אלקים הפשוט, שהוא פ"ן, ואלקים במילוי יודין שהוא ש', הרי לשון. נמצא כי לשון הוא אלהים. ולימודים, הם נ"ה, הרי כי ז"ס אלהים צבאות. וגם עם מה שבארנו, כי אלהים צבאות הם נ"ה דמלכות, ולכן לשון גימ' שכינה עם המלה.

היה תחת בושם: שהוא צלם דאר"א, שהם המוחין דו"א, שהם ב' קס"א וי' אותיותיהם, הרי כ', הרי בש"פ. וזו בשמים ראש, שהוא הבשם הנכנס בראש. מ"ק יהיה, שלא יהי ח"ו אלא מלוי צלם דאמא לבדו, שהוא ק"ם, וכל השאר יסתלק, ולא יהיה אלא מ"ק, שיאיר להחיצונים.

ותחת תגודה: היינו רחל, שיוצאת במקום תגודה שלו. תגודה עולה בגימט' ב' אלפין דשם

מ"ה, שהם בב"ש דת"ת שבו, שאלף הראשון הוא מכוסה בשליש העליון. ובי' אלפין הם מגולים, בבי' שלישים והיא נוטלתן לכתרה. נקפה: לשון כריתה, שתכרת ה' ממקומה, ותרד למטה בכריאה, כמו שהוא עתה בעונותינו, ולא נשאר במקומה אלא הרשימו לבד, וזה נקפה: נקף ה'.

ותחת מעשה מקשה: היינו לאה, הנוטלת ד' אלפין מד' אהיה, ונעשה מד"ת ותמ"ה, גי' מקשה. והוא נגד עורף, מקום קשה, וההו מקשה דקאמר. וע"כ נקרא דור המדבר, עם קשה עורף, מפני שהיו מבחי' לאה, שכנגד עורף קדחה: יקרח משם גם זאת הה'. ועל רחל שהיא במקום בשרא, אמר נקיפה וכריתה. וכאן במקום לאה, במקום שער הראש נגד העורף, אמר קרחה, וע"ז אמר לשון מעשה, משום שהאורות היוצאים דרך העורף, בחזרת האור, אינם אלא בחינת עשיה. ואמר לשון קדחה, משום שהגורם חזרת האור, הם שעדות דא"א, דעכשיו שהן יורדים למטה, כיון שאין להם מוחין, אין יכולים להיות למעלה, שאינם יכולים לקבל האור דאמא, והם מתרחקין למטה, ואז אין בו הכאת השערות, אלא קרחה מהם.

ותחת פתיגל: הוא הת"ק דקדמ"ת, שהוא נוטל מאמא, שהם הה"ח הכלולים מק', הרי ת"ק. והנוקבא אינה נוטלת אלא אהיה לבד, בחילוף בוכ"ו, שעולה ד"ל. וכן עולה פתיגל, ת"ק וד"ל. והוא נוטל זה בתגורות דאמא. כי ראשו בשליש העליון דת"ת שבה, לכן למעלה אמר תגורה, לשון זכר, וכאן שהוא באמא אמר מתגורת. ואמר ש"ק, שהם ד' יודין דשם ע"ב, דבשערות א"א. דעכשיו נעשו ש"ק, שנהנים החיצונים. כי תחת יוסי, כי כשהשערות מוכן בו, אז המוחין נעשים ד', והם מ', שהם ד' בתי תפילין דראש ז"א. וכשאר שערות, אז הם נשארים רק בסוד גי' מוחין לבד, וזהו כ"י שעולה ל', שהם גי' מוחין כלולים מ', וזה הכי שהוא תחת יוסי שהן התפילין, כענין פארך חבוש עליך. (ז)

תגודות ומראה מקומות

(ו) ספר הלקוטים ישעיה פסוק זה. (ז) בספר הלקוטים ישעיה סימן ג' כתוב כל המאמר הזה.

(ו) ואראה את אדני יושב על כסא:

הנה ישעיה השיג במלכות דבריאה, וז"ש את אדני שהוא מלכות, ואח"כ בשמעו שהיו אומרים קדוש קדוש קדוש, אמר אוי לי כי נדמייתי, שאני הייתי חושב שהוא המלכות, אך עתה אני רואה כי את המלך ה' צבאות ת"ת ראו עיני. ומה שראיתי בתחלה שלא כהוגן, זה גרם לי כי בתוך עם טמא שפתים אנכי יושב, וז"ש נדמתי, לשון דמיון ומוטעה. ואז יענף אלי א' מן השרפים וא"ל, כי כך הוא האמת, שלא ראה רק מלכות, ומה שחשב שאינו אמת, הוא האמת, כי גם למטה אומרים קדוש קדוש קדוש, והאמת אצלך בלתי אמת. וישם את הרצפה על פי, על עון עם טמא שפתים.

שרפים עומדים ממעל לו: הנה ידעת, כי הקליפות נגד הבריאה, אך הם מובדלים. וז"ס הנחשים השרפים, כי כנגדם שם בבריאה, שרפים עומדים בקדושה. בשתים יכסה פניו ובשתים יכסה רגליו: אצילות מלשון ואצלתי מן הרוח, שהוא כמדליק נר מנר, וגם הוא מלשון לא אצלתי מעיני. כי יש ב' בחינות באצילות: א', שהוא רוצה לעלות למעלה אל שורשו, אלא שיש לו יראה, ויראה עולה רי"ו, מנין גבורה, וזהו יראה פנימית. ויראה החיצונית, שלא ירד כל בחינה ובחינה למטה ממדרגתה, וכל זה על ידי שם מ"ב, כי הוא מעכב כדי שלא יעלה אל שורשו. כי מעיקרא קודם התיקון, היה כל בחינה ובחינה בסוד גולגולת ופנים לבד, ואחר כך בא התיקון, ונתפשט הגוף, והוא רוצה לעלות אל שורשו, אלא ששם מ"ב מעכב שלא יעלה.

והשם מ"ב מתחלק: ר' אותיות הפשוט דהיי"ה, שהם העיקר, הם בכתר. וי' אותיות דמילוי, בחכמה. וכ"ח דמילוי המילוי, בבינה. ויש מ"ב אחר, שמחלק בז' תחתונות, ולא בכל י"ס, אלא בז"ת שבכל בחינה, מר' ו' אותיות בכל אחד מהם. וז"ס בשתים יכסה פניו, ובשתים יכסה רגליו, ובשתים יעוסף. כי מאלו הו' אותיות שבכל בחינה ובחינה, בבי' יכסה פניו, כדי שלא יעלה למעלה, אל מקום הגולגולת

כבתחלה, בהיותה סוד נקודה א'. וצריך ב' אותיות: א' לעכב אור פנימי, וא' לאור המקיף. ופניו גימ' קמ"ו, ב' שמות דס"ג עם י' אותיות, הרי ב"פ ע"ג, קמ"ו, בב' פנים ימין ושמאל, כמנין פניו. ואלו ב' שמות, הם בפנים העליונים, כמ"ש בסוד ואמת שבי"ג מדות, שהם ב' תפוחין, והם ז' שמות ס"ג. כי הפנים מסוד ס"ג, ועולה עם כל ע"ג מאלו, אל הפנים מילוי מ"ה, שהוא י"ט גימ' חדה, והנה י"ט וע"ג הם צ"ב, והוא ר"ת "בשתים יכסה פניו, וב' אותיות אלו מכסות הפנים.

"ובשתים יכסה רגליו, ר"ת רי"ו, א', לעכב אור פנימי, וא' לעכב אור מקיף, שלא ירדו למטה. ורי"ו הם ב"פ ח"ק, וז"ס אשר שמתי חול גבול לים חק עולם, ולא יעברנהו. וז"ס "קול ידחי דופק, ר"ת גי' חק, שדופק למטה. והם ב' חק: א' נגד מקיף, וא' נגד פנימי, שלא יעברו חק המוגבל.

ובב' אותיות יעוסף, עד מקום הפנים שבנקודה לבד, כלהבת הזאת שמלהבת, ועולה למעלה אל השורש. וכן אין יכולת לעלות למקום שהיה תחלה בחינת הפנים, בהיותה בסוד נקודה. והם ב' אותיות: א' של אלהים של אור פנימי, הב' שם אהי"ה יודי"ן, נגד אור מקיף. וזהו יעוסף: ע"ו, גי' אלהים. פ"ף: גי' אהי"ה יודי"ן קס"א. ואלהים לעולם בסוד ראש, כי מילוי יודי"ן הוא ש', ואחוריים שלו ר', הרי ראש עם כללות השם. או גי"כ בריבועו במילוי ההי"ן, גימ' אליף כנודע, והוא סוד א' דדאש. והנה הטעם שמעכב שם מ"ב מלעלות, כדי שלא תתבטל מתקונה, שלא תוכל לקבל האור.

כי את המלך ה' צבאות ראו עיני:

כבר ידעת, כי השגת ישעיהו היה בכתר, כתר דבריאה. ושמו אכתריאל, וזהו ואראה את אדני, היינו כתר דבריאה הסמוך למלכות דאצילות, בסוד עתיק שבבריאה. לכן המלך ה' צבאות, גימ' כתר, היינו כתר דבריאה. ועל המלכות דאצילות המתלבש תוך כתר דבריאה בסוד עתיק כנודע, אמר יושב בסתר עלייך, גי' אכתריאל.

ואשמע את קול ה' אומר
את מי אשלח ומי ילך לנו:

פי הפסוק הזה תמצא בפרשת שמות. על
פסוק ועתה לכה ואשלחך אל פרעה. (ז)

(ז) ביום ההוא יגלה ה' בתער:

הנה כבר ידעת, כי המלכות נקרא אדני,
וכשהיא מתמלאת בסוד אליה דלית גרין ירד
גימי תרע"א. ועולה תער ע"ה, וזהו יגלה ה'
בתער.

(י) עוד יהיום יבנוב ילעמוד:

ר"ת הבל, כי ביאת משיח, תלוי בתיקון
הריגת הבל, כי עד תיקון הריגתו, לא יבא
משיח. ומרע"ה, ה' מתבל, ש' מש"ת, מ' של
אדם, שהוא משיח.

(יא) ושעשע יונק על חור פתן:

(ח) הנה בפנים העליונים, יש ב' מיני ש"ע.
הנה שרש ש"ע נהוריק אלו, הם סוד ס"ג, כי
ר"פ ס"ג גימי חשמ"ל, והש"ע נהורין עם ב'
היה שיש בהם ח' אותיות, הרי שעת. והנה ס"ג
בריבוע הם יונ"ק, וזהו ושעשע יונק על חור
פתן. והנה יונק הוא מט"ט, על חור פתן שהוא
דכורא דקליפה, כי כבר נמתקו. ועל מאורת
צפעוני לילית, גמול ידו הדה, כי כבר נמתקו
הקליפות.

והוכן בחסד כסא:

דע, כי הכסא הוכן בע"ב גשרים. ובאצילות,

הם ע"ב הויה. ובבריאה, ע"ב מלאכים, שהן
קדושים. וביצירה, ע"ב סנהדרין הנזכרים בזהר.
ובעשיה, ע"ב דינין. נמצא שבמספר חסד שהוא
ע"ב, הוכן הכסא.

(יט) הנה ה' רוכב על ע"ב ק"ל:

(ט) כבר ידעת, כי ע"ב ק"ל כ"ו הם רוכב.
אמנם ע"ב ק"ל גי' ר"ב, ושם הויה עצמו, גי'
כ"ו, הרי רוכב. וכל אלו יוצא משרש החכמה,
ולכן תצרף עמהם ל"ב נתיבות, יהיה ר"ט, והוא
דעת. כי שם העולה ע"ב ק"ל, הוא דעת החיצון
של המלכות דחול. ושם העולה רי"ו, שהוא ע"ב
קד"ם, הוא דעת הפנימי, של מלכות דחול.
הנה הם תי"ה, וז"ס תח"י נפשי ותהללך. כי
הוא סוד הנפש. וז"ס לכל חיי"ת הארץ. ועם שם
ב"ן עצמו, הרי ע"ת, וז"ס ואל יבא בכ"ל ע"ת
אל הקדש. ובכ"ל הוא שם ב"ן, והוא סוד ברך
את אברהם בכ"ל, וז"ס ומלכותו בכ"ל משלה,
ועם ד' אותיות שיש בתויה העשירית של
המלכות שהוא מלי גיקוד, כנזכר בתיקונים,
והוא סוד נשמת ספירת של המלכות, הרי הוא
דע"ת. הרי אתה ידעת סוד הדעת, של ימי
החול ושבת.

(כא) אם תבעיון בעיו שובר אתיו:

הענין כמ"ש בזהר, (י) על פסוק היה דבר
ה' אל אברם במחזה, כי מחזה הוא לשון תרגום,
להורות כי אברהם היה ערל, וכדי שלא יקנאו
בו המלאכים, נגלה לו בלשון תרגום. וכן גי"כ
מלת אתיו, כי השב בתשובת, חותרים לו חתירה
מתחת כסא כבוד, כדי שלא יקטרגו המלאכים.
(ועי' פרשת חזאת הברכה).

הנהרות ומראה מקומות

- (ז) לעיל דף ק"ל ט"ב. שער הפסוקים ישעיה ססוק זה.
- (ח) ע"ה ח"א שער א"א פרק י"ג ספר הלוקטים ישעיה פסוק זה.
- (ט) ע"ה ח"ב שער מ"ן ומ"ו פרק י"ג שער הפסוקים ישעיה סימן כ"א.
- הפסוקים פרשת שמות בפסוק וירא מלאך, שם ישעיה סימן י"ט פסוק זה.
- (י) זהר נח עה: לך פט. בסתרי תורה. שער הכנות ח"א סדר הקדוש ד"ה ונבאר כונת הקדוש. שער הפסוקים ישעיה סימן כ"א.

(כב) הנה ה' מטלטלך טלטלה גבר:

ארז"ל, טילטולא דגברא קשה מדאתתא, (כ) פי' הדברים: כי כבר נתבאר, איך המוחין דז"א יוצאים מזוג אר"א, הם עומדין בסוד עיבור בתוך מעי אמא, ומשם יוצאים ומתלבשים בנה"י דאמא, ואח"כ נכנסין תוך ז"א דכורא. נמצא כי כשיוצאין המוחין מתוך הבינה, והם נכנסים תחלה תוך נה"י דאמא, הרי זה טלטול א', ואח"כ כשנכנסים תוך ז"א, הרי זה טלטול ב', אך אתתא דז"א שהוא רחל, אין לה טלטול דמוחין שלה רק פעם א', כשיוצאין מן הז"א, הם נכנסים תיכף בראשה, והענין, כי המוחין של הנוקבא, אינן באים אלא מהארת מוחין דז"א לבד, נמצא כי כל זמן שאלו המוחין הם עדיין תוך ז"א, הם נקראים עדיין מוחין דז"א, אך אחר צאתם משם, ויוצאין לילך אל הנוקבא, אז נקראים מוחין דנוקבא. והנה כשיוצאין מן הז"א, אינם נחים בשום מקום, רק בנוקבא עצמה. וז"ס טלטולא דגברא קשה מדאתתא, כי אל ז"א יש ב' טלטולים, ואל הנוקבא טלטול א' לבד.

גם יש פי' שני, והוא יותר נכון, והוא בסוד מוחין דייעקב, כי ליעקב הם באין ב' טלטולים, כי הלא מוחין של אבא אינם לז"א רק ליעקב כנודע, ונמצא כי בכניסתם בז"א אינם נקראים בשם ז"א, כי אינם מועלין אליו, ואין תכליתן לצרכו, כי אע"פ שלמעלה גם במוחין דרחל, אמרנו שכל זמן שלא יצאו מז"א אל רחל, נקראים מוחין דז"א, הוא מפני כי אותן המוחין דאמא, הם אל ז"א עצמו, רק שהארתם יוצאות אל רחל אך המוחין דאבא, כל עצמן אינם רק לצורך יעקב כנודע, נמצא שיש בהם ב' טלטולים, א' הוא כניסתם בז"א, ב' כניסתן ביעקב, אך ברחל אינם אלא טלטול א' כגיל, וזהו טלטולא דגברא קשה מדאתתא, כי הם כפולים. וז"ס הנה ה' מטלטלך וכו', כי במלת טילטילה, יש ב"פ טל, והם ב' טלטולים

שזכרנו, ועוד יש ט"ל א' בנוקבא, הם ג"פ טל, ב' בדכורא וא' בנוקבא.

(תזה ביאודם): אמנם נבאר ענין טילטילים אלו שברז"ג, א' יהיו דאלפין גי' ט"ל, ב' הוא ט"ל אותיות דע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, ג' ט"ל אותיות שיש בשם אהי"ה דההין, פשוט ומילוי ומילוי דמילוי, אך אינו זוכר, איזה מהם של הנוקבא, ואיזה מהם של הדכורא, ואפשר כי טל של יה"ו, הוא בדכורא, כי הם ג' אותיות דכורין, וכן ט"ל דד' שמות, אך אחי"ה דההין הוא בנוקבא, (אך היותר נכון נלע"ד, כי ט"ל דד' שמות הוא בנוקבא, כי הם ד' שמות אלו, שנכללין בשם האחרון מהם שהוא ב"ן, כנודע בש"מ של שמע, אך ב' האחרים דכורים הם, והענין, כי אחי"ה ויהיו שניהם בבינה, והם סוד המוחין דאמא בז"א.) וכן נראה ששמעתי סוד לזה, בפסוק טלטלה גבר, פי': טילטיל ה' כי ב' ט"ל הם: א' הוא ט"ל ממש כנודע, שהוא ט"ל של ג' אותיות יה"ו, הב' ט"ל ה' אחרונה של אחי"ה דההין, כי כבר ידעת שד' אותיות אחי"ה, כולן מתמלאין, ב' דיחידין, וא' באלפין, וא' בהתייך, קס"א קס"א קמ"ג קנ"א, ואותו של ההין הוא בה' אחרונה, דוגמת שם ב"ן שהוא בה' אחרונה, וזהו ט"ל ה' תתאה, גם פי' ט"ל ה' ר"ל של מילוי ההי"ן.

(כד) מכנף הארץ זמירות שמענו:

דע, כי הארץ היא הנוקבא, והנה הגבורות כולם, מחקבצין ביסוד דנוקבא, שהוא נקרא כנף הארץ, כד"א, ולא יגלה כנף אביו, גם כנף ע"ה, גי' קנ"א, שהוא ביסוד שלה, ומשם זמירות שמענו, כי השיר הזמירות בסוד גבורות כנודע משיר לזים.

(כה) בלע המות לנצח:

כבר ידעת, כי בחטא קין הבל, נתערבו כל הנצוצין של הגשמות בקליפות, וז"ס עירוב

הנהרות זמירות מקומות

(כ) בתוכה כה, סנהדרין, כו, שער מאמרי רז"ל, דף כ"ז ט"ב ד"ה מאמר פ"ג, ספר הלקוטים סימן כ"ב.

טוב ורע. ומאותו הזמן עד עתה, הולכים ומתפרשים כסיגים מן הזהב, וכשיושלם זה הצירוף וזה ההבדל עד דרגלין ברגלין, ויונקו כל הנשמות כולם, אז יבא משיח ב"ד ב"ב, ואז אין צריך להסיר הקליפות, כי מעצמם כלים, בסוד הסרת הסיגים מהזהב, וכעשן תכלה. וזהו "בלע" המות "לנצה" ר"ת הבל. כי עד שיושלם תיקון הבל, שמשוה הוא גלגולו בכל דור ודור, להסיר נצוצי הנשמות כולם מן הסיגים, ואז יבא משיח ב"ב א"ס. (ל)

(כו) בטחו בה' עדי עד כי ביה ה' צור עולמים:

צריך לכוון בטחו בה' עדי עד, כמ"ש בזהר פרשת וארא. ונקרא ז"א, עד, תאות גבעות עולם, (מ) שהבינה מתאוה להשפיע בו תמיד, בסוד ושמים לא זכו בעיניה, כפי הזוהר. וגם הנוקבא מלכות, מתאוה להתחבר עמו, להתקבל ממנו, בסוד הזיווג. וזהו עד, שהוא הז"א, תאות גבעות עולם ועיקר הכוונה לכוון באר"א וא"א, י"ה שמתלבש בהן א"א, שבו א"ס ב"ה, שהוא מחבר הכל, ונשמה לכל. ועיקר הכוונה בו, לזה אמר כי ביה ה': יוד אבא, ה' בינה, על ידם ובאמצעם צור העולמים, צייר כל העולמות כולם. ואפילו יש"ס ותבונה, נחקקים ונצטיירים באמצעם, לצורך התלבשות מוחין דז"א. וזהו ה' שהוא א"א, רוא דשמא קדישא, באמצעות י"ה שהם אר"א, שנתלבשו המוחין בב' עולמים, דאינון יש"ס ותבונה, ואח"כ נתלבשו בור"ג. נמצא כשיכוון האדם בז"א לבד מספיק, כי שם נמצא א"א ואר"א, מתלבשין זה תוך זה תוך ז"א.

ולזה ס"ת אין בו טעמים ונקודות, כי הם רמוזים לשורש ז"א, שבו א"א ואר"א, כי הטעמים בא"א, הנקודות באבא, ואינו מתגלה רק האותיות שהם בז"א, ותגין שהוא הארת בינה תגא דדישא. אמנם א"א ואבא, דהוא

טמיר וגניז תדיר לא אתגליא כלל, וצריך שיכוון הקורא לטעמים ונקודות, להורות דא"א ואבא מתלבשים שם, אלא שהם נעלמים, ובקריאתו מתעורר אור א"א תוך אבא, ואבא תוך אמא, ואמא תוך ז"א, עד שמאירים לכל העולמות. ולזה ארז"ל (נ) כל הקורא בלא נעימה, עליו הכתוב אומר וכו'.

כי ביה ה' צור עולמים:

דע, כי שם הו"ה עיקרו ב' אותיות ראשונים שבשם, הם בחי' אצילות בריאה, הם העיקר. כי השאר, הם תולדות ובנים שלהם, וזה רמז כי באותיות י"ה, כלול כל השם, כי יר"ד ה"א גי' כ"ה, כמנין הו"ה, וזה כי ביה יהו"ה.

ה' רמה ירך בל יחזיון:

תחשוב כי יפ"ה, הפ"י, ופ"ה, הפ"ה, יעלה ק"ס. ה"פ ר"ה, יעלה נ"ה. ר"פ ה', יעלה ל'. ס"ה גי' רמ"ה, וזהו ה' רמה, ה' עולה רמ"ה (בחשבון. ס)

(כו) ביבש קצירה תשברנה נשים באות מאירות אותה:

דע, כי ב' נשים זונות, הם נעמה ואיגרת, הם המתחממים בקרי בער"ה, ז"ס והלפתי עמכם בחמת קרי, ונשים באות מאירות, ד"ל מחממות.

(כח) את מי יורה דעה:

פסוק זה מדבר בעניני מוחין דז"א מצד הבינה, אמר את מי שהוא בינה הנקראת מי, יורה ומשפעת לז"א מוח דעת. וג"כ מי זו נותנת בו מוח הבינה, והיינו יבין. ואימתי זה, שמועת. ר"ל: כשז"א עולה בשמע בסוד מ"ן, אז מעטרת לו, בעטרה שעטרה לו אמו, דהיינו חיבור. ואמר שהוא על סדר הדרגה, כי קודם

הגהות ומראה מקומות

(ס) בהגהות נ"א יפ"ה יפ"ו יפ"ה יעלה כו' כצ"ל (והכוונה כשיכה י' על שאר אותיות שאחריו וכן הה' ראשונה על ו"ה שאחריה וכן הו' עם ה' אחרונה).

(ל) ספר הלקוטים ישעיה פסוק זה. (מ) זהר ח"א רמז: ח"ב כב. ספר הלקוטים פסוק זה. (ג) מגילה לב.

עשיה ביצירה, ויצירה בבריאה, ובריאה באצילות, כמו בשבת.

(לב) והיה מעשה הצדקה שלום:

כבר ידעת, כי בגלות בער"ה, נפרדו איש מעל אחיו, ר"ה מן י"ה. והעושה צדקה, מקשר ו"ה ומעלם לי"ה, וז"ש הו"ה, קישור הו"ה, זה גורם מעשה הצדקה. גם גורם זווג יסוד ומלכות, שנקרא שלום, וזה ג"כ ומעשה הצדקה שלום. ומורי ז"ל אמר כוונה א' בצדקה עפ"ו: כי זרוע אדם הנותן, הוא בסוד ר'. וה' אצבעות הנותנות, ה'. וה' אצבעות המקבלות, ה'. והפרוטה י'. הרי והיה, וזהו מעשה הצדקה שלום.

(לג) חזה ציון קרית מועדינו:

הנה נוקבא דז"א, יוצאת נגד נה"י דז"א, ומתחלת ממקום החזה. וזהו חזה ציון קרית מועדינו, כי שם הנוקבא. "חזה ציון קרית מועדינו, ר"ת יצחק, נ) כי המ' בא"ת ב"ש י, להורות כי בנינה ע"י הגבורות.

אהל בל יצען בל יסע יתדותיו:

"אהל בל יצען בל יסע יתדותיו, ר"ת אביי. "בל יצען בל יסע ר"ת ביבי. ושאלתי למורי זללה"ה, למה אותיות דרב ביבי, באמצע אותיות אביי, ולא רצה לגלות סוד זה, ואמר, כי אביי היה גילגול ר' ייבא סבא, ואותיות ייבא נהפכו לאביי. וזה "אך בי ישוב יהפוך, ר"ת אביי, וזהו ישוב יהפוך, מייבא לאביי.

(לח) מכתב לחזקיהו:

הנה חזקיהו הוא בחי הגבורות מלשון חזק וגבורה. ואע"ג דכל מאן דאתי מסטרא דנוקבא,

כניסת המוחין, יש יניקה, וזהו גמולי מחלב עתיקי משדים. אחר אשר הוגמל, בסוד אל עליון גומל חסדים, ואח"כ נכנסין בו המוחין כנדוע.

צו לצו קו לקו:

הנה צו הוא לשון מצוה, רק שחסרים ממנה ב' אותיות מ"ה מן המצוה, נמצא שהוא לשון קודש חסר ואינו צה. אמנם זעיר שם, הוא תרגום של מעט. והרגיש הנביא ואמר, (הלשון) שאתה רואה שמדבר הקב"ה בלי צה, ושמדבר שלא בלה"ק, הוא קו לקו, מדה במדה, כי בלעגי שפה ובלשון אחרת ידבר אל העם הזה, כי אינם ראויים שידבר בלשון הקודש עמהם. וכנגד אמרו בלשון צו, שהוא לשון לעג, אמר בלעגי שפה, כי הוא לה"ק עצמו, רק שהוא לשון עלגים. וכנגד זעיר שם שהוא לשון תרגום, אמר בלשון אחרת.

(כט) יען כי נגש העם הזה בפיו ובשפתיו כבדוני ולבו רחק ממני:

הנה נדוע, כי ענין זה זייפות, להורות כי הוא אוהב האל, ולבו אינו כן. וכן ג"כ האל יתברך אינו מאבד החכמים, רק חכמת החכמים, כי חכמים יהיו בעיניהם, אך באמת אינו כן. וזהו ואבדה חכמת חכמיו, כי החכמה תאבד מהם, ולא הם.

(ל) והיה אור הלבנה כאור החמה:

דע, כי עולם עשיה, תמן מקנא סוד הנוקבא, בסוד שכינה מקנא באופן, שהוא נקרא אור הלבנה. יהיה כאור החמה, היינו ז"א המקנן ביצירה. ואור החמה דהיינו אור ז"א, יהיה כאור שבעת הימים, שהוא ז"ס דמלכות, המקננת בבריאה. כי אז יתעלו כל העולמות, ותעלה

הגהות ומראה מקומות

נ) שער הגלגולים הקדמה ל"ו דף ק"י ט"ב ד"ה גם בענין אביי. שם דף קל"ט ט"ב ד"ה יום שבת אחד. ספר הלקוטים ישעיה פסוק זה.

דת'ת, הרי ע'. וזהו נ'ס'ע'. ואח"כ ונגלה מני, מן י', היינו היסוד דו"א, כי שם היו מגולין, כמו שהיו מגולין (כמו) קודם שנכנסו ב"א, שהיו בסוד מקיף, וז"ש כאהל, שאהל הוא מקיף, וכמו שהיו אז מגולין, כשחוזרים ומתגלים מן היסוד דו"א, הן כמו שהיו מגולין, וז"ש רעי, שעולה פ"ר, מנין מנצפ"ד, שהם ה"ג, ולמטה אחר שחוזרים ומתגלים עוד, וזהו כאהל, אותיות לאה, כי לאה נוטלת ה"ג, ואמר קפדתי כאורג חיי, כמו אורג זה שאורג בגד לשנים, כן חיי ב' חלוקות לאה ורחל. משא"כ בחסדים, כי כולם ב"א, ואינם לב' חלקים, כ"א בגוף א'.

מדלה יבצעני:

מדל ה', כלומר מה' עילאה שהיא לאה, שם סיום המלכות, וזהו יבצעני, כי שם הוא חלוקה א', וזהו יבצעני לב' חלקים, ומשם נמשכין ה' חצאים גבורות, אותן שהם לרחל, נמשכין לתוך ז"א עד היסוד, ומשם לרחל, וז"ש מיום עד לילה, מיום דהיינו ז"א שנמשך בקרבו, עד שיגיע ויוצאת לרחל שהיא לילה, כי היא מקבלת, אז תשלימני, ואז נשלמו כל הגבורות, שהם בנינו של חזקיהו.

אני אמרתי בדמי ימי אלכה:

הנה דע, פ) כי חזקיהו נתגלגל ברב דימי הנזכר בש"ס, וז"ש, אני אמרתי בדמ"י, שהוא רב דימי, שם פקדתי יתר שנותי, שחזקיהו לא יחיה, ויחיה אותם רב דימי, שהמגולגלים משלימים שנות ראשונים ומעשיהם החסרים. ז)

דורי נסע ונגלה:

הנה באלפא בית, ג' אותיות אלו נס'ע.

הגהות ומראה מקומות

והנה חזקיה המלך, שם דף קל"ט ט"א ד"ה וא"ל מורי ז"ל.
פ) שער הגלגולים הקדמה ל"ו דף ק"ט ט"ב ד"ה ואמנם מ"ש חזקיהו.
ז) יבמות ג.

מותא אתקשרת ביה. ס) אמר ויחי מחליו, דרך נס. ולפי שהגבורות מתחלקות ברחל ובלאה כנודע, ומתחלקות באורך, שלאה נוטלת ה' חצאי הגבורות, ורחל ה' חצאין, ובהם ה' גבורות שלימות, אותן החצאים הרי ה"ג ברחל, וה"ג בלאה, ולכן אמר חזקיה בדמי ימי אלכה, כי כמו שהגבורות נחלקים, כך היו ימיו נחלקים. וזה היה גורם מיתתו, במקום סיום לאה, וז"ש בדמי ימי, שהוא סיום לאה, נחסרו ממני יתר שנותי, שהם בחי' רחל, וז"ש, אמרתי לא אראה י"ה, שהם גבורות דרחל, ה"ג דראשה, וה"ג המתפשטים בגופה, וה"ג הנכללים ביסוד שלה, הרי ט"ו, וז"ש י"ה בארץ החיים, כי כל גבורות י"ה, הם בארץ החיים, ואמר לא אביט אדם עוד, כי הנה חזקיה ויחזקאל, שניהם באו לתקן עון אדה"ר, חזקיהו בא לתקן יה"ו, וזהו חזק יה"ו, שהוא רישא וגופא, ויחזקאל בא לתקן ה' דרגלים, נ"ה, לכן נאמר לו בן אדם עמד על רגליך, כי הוא בן אדם שבא לתקן עון הרגלים של אדה"ר. ע) ולכן אמר חזקיה, שאם היה מת, לא היה נושא פניו לפני אדה"ר, שהיה מתבייש ממנו, וז"ש לא אביט אדם, שבא לתקן ולא תיקן בשלימות, שהרי כל בחי' רחל לא תקן, וז"ש עם יושבי חדל, שחדל עולה מ"ב, שהוא ב"ק דו"א, כנודע שהו' שמות דמ"ב ב"ק דו"א, והיא נקודת רחל, ועדיין בחי' זו לא תקנת. וע"כ ניתוסף לו ט"ו שנה, שהם ט"ו גבורות דרחל, שלא תיקן עדיין.

ואמר דורי נסע: שהם ה"ג נסע, שהם מתפשטין ומתגלין מיסוד דו"א לילך לרחל, וז"ש מני: מן י', שהוא יסוד משם מתגלה. והנה הם ג' בחי' בראש דו"א, שבו ה"ח כלולות מי', הרי נ'. וכשמתפשטין, יש בחי' ס', שהם ב"ח דח"ג ושליש ת"ת, שהן ב' היות ושליש, הרי ס'. והמגולות הם ע', שהם ב"ח בנ"ה וב"ש

ס) זהר ח"ב מד: שער הפסוקים פרשת וירא דף מד ט"א בפסוק ותהר ותלד שרה. ספר הלקוטיב ישעיה סימן ל"ח ד"ה עוד פירוש אחר כתוב כל מאמר זה.
ע) שער הגלגולים הקדמה ל"ו דף ק"ט ט"א ד"ה

שבא אדם והתפלל עליהם, והעלהו. כשהעלה העשב ומתברר והולך, עד שנתייבש, וכשנתייבש החטה כבר נגמר בירורו, ועלה כל י' האור כראוי לאכלו. וכשאדם אוכלו, מעלהו למעלה אם יבחין בזה כנודע. וז"ש יבש חציר. כשנתייבש העשב, נבל החיץ שהוא החטה שבתוכה. נובל, ואינו דבוק בתוכו. רק דבר אלקינו יקום לעולם, כי דבר אלהינו שאמר יהי אור, מקים אותם שלא יחזור ליפול למטה, לאור הנברר. (יקום) וכ"ז בגלות, אף כשיבא משיח, יושלם הבירור הזה, ואז יהיה הבירור האמיתי. וז"ש על הר גבוה עלי לך מברשת ירושלים, רק אז בלע המות לנצח, ויושלם בירור המלכים דמיתו.

מי מדד בשעלו מים:

דע הקדמה א' צ) ורצוני לבארה ולכונה על פסוק מי מדד, והוא, כי הלא ג' מיני מדה יש בכתוב, והם לא תעשו עול במדה במשקל ובמשורה. והנה מדה הנוכר כאן, הוא סוד אמה המודדת באורך וברוחב, דוגמת המודד בורת שלו, ומשקל, נודע. ומשורה, הוא ענין הסאה, שנותנין לתוכה יין וכיוצא, לתת שיעור אל המשקה, והוא שיוכלל לתוך המשורה. ולא ילך לחוץ. והנה המשקל מעולה מכולם, כי סוד אהי"ה דעת העליון מולא קדישא, ובתוכו מתלבש סוד השם במילוי יודיין, וזהו משקל, רמו. כי מ' רמו לר' יודין שבשם, זה עולה מ'. ושקל ביארנו בסוד ד' מאות שקל, כי אלו הד' יודין במנין ת' במספר גדול, שכל י' כלול מ' הם ת', כמנין ש"ק. ול' הוא השם עולה כ"ו, ועם ד' אותיות הרי ל', הרי בארנו משקל. אמנם סוד הדעת נקרא משקל לטעם אחר, כי הלא הדבר הנשקל, אם הוא שוה או פחות,

על הסדר הם. ס) והם סוד ה"ח המתפשטים בנ"א, הם אותיות נסע, כי שרשם ה' הויות, וכ"א מ' אותיות, הרי נ'. ואח"כ כשמתפשטין בנ"א, הם אותיות ס"ע, גי' ק"ל. והם סוד ה"ח, שהם ה' הויות פשוטים, שהם ה"פ כ"ו גי' ק"ל. אך מה שנחלק לב' ס"ע הוא, כי הלא ב"ח ראשונים של חו"ג, ושליש א' מחסד ת"ת, הוא מכוסה תמיד. וב"ש חסד דת"ת, וב"ח דנ"ה מגולים, וב' בחי' אלו, הם אותיות ס"ע. כי הב"ח ראשונים, הם ב' הויות גי' ב"ן, ושליש שבת"ת ח', הרי ס'. כי כאשר תשלש הויה גי' כ"ו לג' חלקים, ישארו ח' למעלה, וי"ח למטה, כי לעולם הגלוי לוקח יותר, לכן אינן ט' וי"ז, רק ח' וי"ח. וב"ש ת"ת שהם י"ח, עם ב"ח דנ"ה שהם ב"ן, הרי הכל ע', הרי נ' ס"ע. ואח"כ נגלה למטה, (לנוקבא) וזהו דורי נסע ונגלה.

הנה לשלום מר לי:

דע, כי חזקיהו לא רצה לישא אשה, כדאיתא בברכות פ"ק, ע) דידע דנפקין מיניה בנין דלא מעלי, וז"ס לשלום מר לי, מ"ר ר"ת: מנשה רבשקה.

(מ) יבש חציר נבל ציץ ודבר אלקינו יקום לעולם:

פ) הנה כבר ידעת, כי הרפ"ח נצוצין עולין ומתגלגלים: בדומם, וצומח, ובחי, ואדם. והוא האור שירד למטה, עולה ומתברר. (וזש"ה יהי אור וכו', שיעלה אור שירד למטה ובאותו מאמר) (ובאותו האור דיהי אור) עלה מה שבא בצומח ע"ג קרקע, ועמד על פתחו, עד

הגהות ומראה מקומות

צ) שער מאמרי רשב"י זיע"א פרשת תרומה דף ק"א ט"ב ד"ה שם דף קס"ז. מבו"ש ש"ה היא פ"ט וי"א. ע"ח ח"ב שער האונאה פ"א. שם שער מ"ן ומ"ד פ"ה. ספר הלכותים ישעיה סימן זה ופסוק זה. שער המצות פרשת לך. לעיל פרשת לך. שער ר"ח הקודש דף קל"א ט"ב יחוד י"ח.

ס) שער ההקומות דף קצ"ג ע"א. שער הפסוקים ישעיה פסוק זה. ספר הלכותים ישעיה סימן זה וכסוק זה. ע) ברכות י'. שער הפסוקים ישעיה פסוק זה. פ) ע"ח שער מ"ן ומ"ד פרק ג'. ספר הלכותים ישעיה סימן זה ופסוק זה. י) ג"ב צ"ל מאמר.

מים יסודם בחסד, והנה אלו המים היו תחלה מעורבים זה בזה, ובה ע"ב מיני מים, שבשם זה דיודי"ן היו מעורבים יחד, באותו טפה. לכן עשתה הבינה סוד משורה, לכ"א מע"ב כחות המים אלו, כדי שיהיה כ"א מהן נבדל מחברו. וז"ס ע"ב גשרים, שבמימי החסדים. כי הגשרים הם סוד צינורות, כדי שילכו וימשכו בהם המים, כל כח מע"ב כחות המים, דרך צינור א', ועשייתן ע"י משורת הבינה. וידעת כי סוד טפת המים, הם סוד זו"נ, שמדתן נ', שהם כ"ה אתוין דשמע ישראל, וכ"ד דבשכמל"ו, והרי מ"ט אתוין, וכד אתתקן משכנא, אשתלימו לנ'. כנזכר פרשת ואתחנן דס"ד. ואלו עצמן הם סוד נש"ב, שהם משורה, אל אלו ה' שבז"א. ולפי שהם לפעמים מ"ט, ולפעמים נ', לכן מדה גימט' מ"ט, וע"ה הרי נ', והבן זה. הרי כי מדה בבינה, ונקראת זו המדה משורה, וזהו מי מדד בשעלו מים. כי מ"י זה בינה, ובה הם נש"ב, כמנין מי. ועל ידה מרד בשעלו, שהוא המשורה, שיש לה בית קבול דוגמת שעלו של אדם וחפנו, ובהם מדד המים, שהיא טפה ההיא הכלולה משם מלוי יודין העולה ע"ב, הוא בחסד הנקרא מים, לכן סוד מים אלו, תמיד הם בסוד החסד, כי הלא ג"פ ע"ב של ויסע ויבא ויט, א' בחסד, א' בגבורה, וא' בת"ת. אך כל הג', עם היות בג' הנ"ל שהם חג"ת, הם לעולם בסוד החסד, שבכ"א מהג' הנ"ל, וז"ש בזה תרומה על מי מדד בשעלו מים, דא חסד וכי. כי יש ע"ב גשרים בכל חסד שבאלו הג', שהם חג"ת הנ"ל. ובזה תבין סוד המדה מה ענינה, כי הוא תיקון אל מה שנכנס בתוכו להגבילו, כדי שלא יתפרד. והוא בסוד הבינה, וז"ס מים.

אמנם סוד רקיע, הוא אח"כ בסוד שמים, והוא סוד ושמים בזרת תכן. והענין, אחר צאת זו"נ לחוץ, אז נתעבה ונקרש ונעשה רקיע, ואז יש לו מציאות מדה אחרת, וז"ס אמה, כי הוא קו המדה, ההולך ומתפשט ויורד, ואומר ע"כ אור א'. ומדה זו נעשית, בסוד ב' ראשונים, שהם דעת ובינה, שהם סוד הויה אה"ה. וכן מדה זו, ע"י מציאת ב' שמות אלו, כי הם גי' מ"ז, וכן אמה ע"ה גימט' מ"ז. והנה מציאת מדה

לא יוכר אלא בלשון המשקל שבאמצע, ובו יוכר, וידעת, כי סוד לשון, הוא הרעת העלין. אמנם במשקל, הוא ע"י אבנא חדא למשקל ביה, כנזכר פרשת כי תשא. והענין, כי לעולם סוד אבן הוא י', והוא סוד מוחא וחכמה. אמנם האבן היא סתומה, שאין האור שבו יוצא לחוץ. אך יש אבנים נקובים, כי אז יורד אור האבן שבתוכה דרך הנקב, ועושה אור א' מלמטה דרך הנקב, כמ"ש בע"ה. וסוד האור, בא מטיפת מוחא הנמשכת מחכמה אל הדעת, ומשם נמשך אל הבינה, וע"י הרעת נשקלה אותו אבן אם כבדה או קלה. פירוש: כי הלא כמו כשהאבן היא קלה, עולה הכף מאזנים למעלה, ואם כבדה, יורד כף מאזנים למטה. כך הענין הוא, כי סוד אור זה שבחכמה, אם הוא אור גדול, אז רומז לאבן גדולה כבדה היורדת למטה, ואז אותו האור נמשך למטה, כפי ערך גדולתו וכבדותו, כך ימשוך למטה, ואם הוא קטן, אז קל משקלו, ואינו יורד הרבה, אלא כפי קטנותו וקלותו. הלא ידעת סוד המשקל, ומה ערכה. וזה אופן מדידה א', וזהו בסוד אור החכמה הנמשך ע"י הדעת. וזהו הנזכר בפרשת תרומה, אור מים רקיע. כי סוד אור זה, שהוא הטפה הנמשכת מהחכמה ע"י משקל ע"י הדעת, אם ירד הרבה וימשוך למטה או לא.

אמנם אח"ז המשקל, נמשך אור זה בבינה עילאה, ושם בגוה מתעבת אותו הטפה, ואז נעשה מים, ובתוהו מים, אין עוד מקום למידוד המשקל, כי עתה צריך אל בחי' אחרת למוד בה, והוא סוד הה' שנעשה מדה, לעשות ציור מקום קובץ ובית קבול, לקבל בתוכו אותו הטפה, שלא יתפשטו אותן המים ויתפזרו, לכן אותן המים צריכין אל משורה א', שיעשה בית קיבול כשיעור אותן המים ממש, וכפי מדתן. נמצא, כי משורה זו תועלת היא לאותן המים, שעשה להם בית קיבול, וזה נעשה להם ע"י הבינה, שיעשה גוף אל אותו הטפה של מים, לקבל תוך זה הגוף. אמנם אז הבינה נקראת מדה, כי הלא מדה גי' מ"ט, וע"ה גי' נ', וזהו נש"ב. כי בהם עושה משורה למים.

וכבר ביארנו, כי אלו יורדין ונמשכין משם מלוי יודי"ן שהוא ע"ב, כמנין חסד. ולעולם

המדה הגנוז במעי אמא. מדד בשעלו מים, שהוא החסד. ושמים: אש ומים, היינו גבורות, לכן קדם אות ש'. בזרת תכן, דזרת גבורה הוא. וכל בשליש עפר הארץ, דהיינו מלכות הנקרא עפר, יצאה בשליש ת"ת. ושקל בפלס הרים: הם נ"ה, והם סוד ה' אלפין, ה"פ אור דמעשה בראשית.

מי מדד בשעלו מים:

הנה טפת זר"ג. הובררו ע"י אבא, שהוא מלביש זרוע ימינו דא"א. והנה בימין יש ה' אצבעות, והם ה"ת, והנה שם אהו"ה במילוי יודי"ן, גימט' אצבע. ובתוך כל אצבע חסד א', שהוא הויה א'. והנה ה"ת מנוקדים בקמץ, בסוד וקמץ הכהן, יש בהם ט"פ קמץ, כמנין קמ"ד דאמא, ושורש הויה"ה כ"ו, הרי ק"ע. והגבורות ג"כ הם יד שמאל, נכללות בימין, ה' היות מנוקדים בשוא, גי' ק"פ. ושורש הויה"ה כ"ו, גימטריא שע"ו וז"א בן הויה"ה כ"ו וד' אותיות הכל גימטריא שעל"ו. (ז)

וכל בשליש עפר הארץ:

הנה נדע, כי המלכות מציאתה היא נגד החוזה, והנה מן החוזה ולמעלה, הוא שלישי הגוף, ומן החוזה ולמטה, ב"ש, הרי כי אתורי שלישי עליון של הגוף לבדו, שם מציאות המלכות הנקרא עפר הארץ. (ק)

וקוי ה' יחליפו כח:

דע, כי הויה בריבוע ע"ב, ושם אהיה בריבוע גי' דם, וזהו (גי' קו"י) וקוי ה', שהם ב' שמות הנ"ל, העולין קו"י. וכאשר יתמלאו במילואם, אז יחליפו כח, כי המילוי של השם, הם כ"ח אותיות, וזהו יחליפו כח. והכ"ח נגד אלו ב'

זו אינה כראשונה, אלא באופן אחר, כאדם שמודד בקנה המדה, ואומר מכאן ועד כאן יהיה בית, ומכאן ועד כאן יהיה חצר, וכיוצא. וז"ס ושמים בזרת תכן, דזרת הם סוד הנש"ב, שהם כללות זו"ג, שהם ג' אתון דשמע ישראל ובשכמל"ו, ועתה נתפשטו בסוד רקיע לכאן ולכאן, אחר שנתייבשו. וזהו זרת, לשון זריתי אתכם, שהוא לשון פיזור כנזכר בפרשת תרומה. דע, כי בכל מיני מדידה אלו, כולם נעשים ע"י שם הויה במילוי יודי"ן, המתלבש בשם אהי"ה יודי"ן ג"כ, לכן אותיות ראשונות של מדה משקל משורה, ג' ממי"ן, לרמוז אל שם מילוי יודי"ן. אמנם יש חלוק א' בין מדה זו של אמא, לשאר מדות. כי אותן ב' מדידות הראשונים, הם קיימות לעד, ובפרט המשורה. אך זו אינו כן, והוא ממש דוגמת האדם, המניח קו האמה על מקום שירצה למדוד, ומחדד שיעורו, כי בעוד שאותו אמה עליה, יש בו היכר מדידה, ובהסתלק משם האמה, אינו ניכר שם המדידה, אך מסתמא אנו יודעין אחר המדידה, שיש כך אמות ואינם נכרין בה. וסוד זה, אם תמיד היה נרשם שם מדידה זו, לא היה שום צורך אל תפלתינו ומעשינו כלל, אך עתה הכל תלוי במעשינו, כי כאשר נעשה מצות או נתפלל, אז אותה המדה האמה תמיד שם, ותהי שם נרשמת. ואם לא תסתלק ה"ו משם, והבן סוד זה.

מי מדד בשעלו מים:

דע, כי ב' ידיים, סוד חו"ג. ובסיום כ"א, יש ה' אצבעות, נמצא שהם ה"ת וה"ג. והנה שעלו הוא יד ימין, ובו ה"ת, וזהו מים שהם חסדים, וזהו וימיני טפחה שמים, אבל הה"ג, הם יד השמאלית ה"ג, ועליה נאמר אף ידי יסדה ארץ, שהוא יד השמאלית.

מי מדד בשעלו מים:

היינו בוצינא דקרדוניתא, (פ) שהוא קו

הנהות ומראה מקומות

(ק) ר"ל לאה, ע"ח ח"א שער הכללים. ט"ד. שער ההקדמות דף ק"ע ט"א ד"ה ונבאר פסוק מי. שער הפסוקים ישעיה סימן זה ופסוק זה.

(פ) עיין בזהר ע"ס הסולם בראשית א' דף א' ד"ה ופירושו המלא של בוצינא דקרדוניתא. (ז) בספר הלקוטים פסוק זה הלשון משובש.

והיושר דא"ק, ומחיה אותם. וז"ס אני ראשון, בראש העיגולים. ומבלעדי אין אלהים בעיגולי עצמם, (ואני אחרון) ביושר אני מחיה כולם. ת)

(מט) שאי סביב עיניך וגוי
'נקבצו באו לך':

ר"ת נבל, א) וכבר הודעתך כי גלגול בלעם הוא נבל, ומעולם לא עלה על לב אדם שיצא מטומאה גדולה ורצוצה, כ"כ קדושה, אמנם אחר שנתקן בנבל, משם התחיל לתקן, וכל שאר נשמות היוצאות מהם, כשיבואו לע"ל, יתמהו כל העולם עליהן איך אפשר זה ליתן טהור מטמא, ואז שאי סביב עיניך וראי, כאדם המתמיה ונושא עיניו לראות בדבר תימא המבהילו.

מי ילד לי את אלה:

כבר ידעת, כי ז"א היה בבטן אמא עילאה בעיבור א' ג' כלולין בג', ולכן בצאתו מבטן אמא, יצאו ו"ק כל א' כלול מו', עולה ל"ו. וז"ש מ"י שהוא בינה, ילד את אל"ה שהם ו"ק, כ"א כלול מו', גי' אלה. ב)

(נב) חנם נמכרתם ולא בכסף תגאלו:

פסוק זה מדבר בגאולתינו כ"ב, והוא שאמר בזהר, דס"א נקרא מגן, כי כל עובדא אינו אלא למגנא. ואנו עתה בעונותינו נתונים בצער. והנה כסף בחי' חסדים, וזהו ולא בכסף תגאלו, כי אין הגאולה מסטרא דחסד, ג) כ"א מסטרא דגבורה היינו זהב, וז"ש רו"ל ד) שעתידין ישראל לומר כי אתה אבינו על יצחק, שהוא בחי'

הגהות ומראה מקומות

הפסוקים ישעיה פסוק זה.
ב) הקסה"ז א: ובוהר ע"פ הסולם אות ד' עיין בסולם שם מאמר מי ברא אלה. שער הפסוקים ישעיה פסוק זה.
ג) ספר עולת תמיד דף קל"א סוף ט"ב ד"ה הא אתינן. שער הפסוקים ישעיה סימן נ"ב.
ד) שבת פט:

אחוריים, שהם גי' קי"ו כנ"ל, לפעמים נאחזים בהם הקליפות שהם דוגמתן ממש, והם נקראו זע"ם, גי' קי"ז, שהם ב' שמות אלו עם הב' כוללים בהיותן מרובעים בסוד אחורים.

(מא) אשר החזקתך מקצות הארץ:

ק) דע, כי ד' שמות אהו"ה: של גי' יודי"ן, ושל ב' יודי"ן, ושל אלפי"ן, ושל ההי"ן, גי' קצו"ת הארץ. ואלו הרי' שמות, הם ד' כנפות הארץ: אל"ף ה"י וא"ו ה"י, (קנ"ד) אל"ף ה"י וי"ו ה"י (קס"ג) אל"ף ה"א וא"ו ה"א, (קל"ו) אל"ף ה"ה וי"ו ה"ה, (קמ"ג).

הנותן בים דרך:

כבר נודע, כי הקליפות כל דבקותם רק בנוקבא, אך למעלה ממנו לא. וז"ש, הנותן בים דרך, היינו בנוקבא, לפעמים נותן דרך ויד לקליפות, בסוד דרך נחש עלי צור, כי דרך נשים לי, והבן זה. ר)

(מד) אני ראשון ואני אחרון:

פי', כי האותיות ראשונות הקודמות לשם הויה, שהוא טדה"ר, והוא שם קדוש. ואותיות אחרונים, שהם כח"ו. נגד ב' שמות אלו, אני ראשון ואני אחרון, כי אותיות ראשונים ואחרונים גי' אנ"י, לרמוז כי לא קדמו ולא אחרו שום דבר, שהוא ראשון והוא אחרון, ותמיד הוא עצמו, שהם גי' ואנ"י, שהוא היה הוה יהיה. (מהרב ז"ל. ש)

אני ראשון ואני אחרון:

כבר ידעת, כי חוט א"ס נכנס בעיגולים

ק) שער הפסוקים ישעיה פסוק זה. ועיי"ש בר"ה א"ש.
ר) שער הפסוקים ישעיה סימן זה ופסוק זה.
ש) שער הפסוקים ישעיה סימן זה ופסוק זה.
ת) ספר הלכות ישעיה סימן זה ד"ה עוד אני ראשון.
א) שער הגלגולים הקדמה כ"ב זכ"ט. שער

והנה הפסוק בעצמו מתרץ ואומר, על הרי
בשמים. ר"ל: שלעולם גופו הוא על הרי בשמים.
א"י, והחזיר פניו ממנו. נמצא שהוא ממש כמ"ש,
כי אע"פ שמחזיר פניו, אינו אלא לטובה כנ"ל.

כי ההרים ימושו והגבעות תמוטינה:

הנה בסבא משפטים ח) קי"ד ביארו, דאית
הרים לעילא מן הרים, ואית גבעות לעילא מן
גבעות. והענין, כי הנה הרים הם בחינות חג"ת,
וגבעות הם נה"י. והנה נודע, כי נה"י אמא
נכנסין תוך כל פרצוף ז"א. וכן מנה"י דז"א,
נעשה כל פרצוף נוקבא. ונודע, כי נה"י דאמא
הם יותר גבוהים מחג"ת, או נה"י דז"א, כי כל
פרצוף דז"א, אינו רק נה"י דבינה, כי הלא
תחלתם וראשיתם, שהם ג"פ קדמאין, הם בג"ר
דז"א. לכן נה"י דאמא נקראו הרים אבהן, כי
הם גדולים מז"א, כי הם בג"ר דז"א. נמצא כי
נה"י דאמא, גבוהים מחג"ת ז"א. וכבר ביארנו,
כי חג"ת ז"א נקראו הרים. אמנם הנה"י דאמא,
נקראו הרים ע"ג הרים, כי הם גבוהים יותר
מחג"ת, הנקראים הרים ג"כ. וכן נה"י דז"א
נקרא גבעות, כי הם תחת חג"ת ז"א, הנקרא
הרים. לכן נה"י דז"א נקרא גבעות. ואלו הם
גבעות למעלה מגבעות, שהם נה"י דנוקבא,
הנקרא גבעות, ואלו יותר גבוהין מהם.
והנה בהיות ז"א אב"א, כדי שתחזיר הנקבה
פב"פ, צריך להקדים אליה הנסירה. וכבר ביארנו
ענינה, שהוא הפלת דורמיטא על ז"א, שנעקרים
נה"י דאמא מתוך ז"א, ונמשכין בנוקבא, ואז
נגדלת בכל ז"א, ואז היא יכולה לחזור פב"פ. י)
והנה פסוק זה, מדבר בדרוש הזה, ואומר כי
ההרים ימושו. פ"י: כי ההרים שהם נה"י דאמא,
ימושו, פ"י שמסתלקים מז"א לגמרי, כדי לכנוס

גבורה, כי אברהם בח"י כסף חסד, לא ידענו.
ח"ס כימי צאתך מארץ מצרים, כי גאולת
מצרים היה מסיטרא דיובלא, אמא עילאה דין,
כנזכר בזהר, ד) שאז נגלית אמא עילאה באמא
תתאה. ולע"ל ב"ב, תתגלה אמא עלאה בגבורה
יצחק דין קשה, ח"ס אראנו נפלאות. ח"ס יושב
בשמים ישחק, שיותן ש' במקום צ', כי ש'
היא בינה, והיא על השמים ת"ת, ומתגלה ביצחק
היינו גבורה קשה. ואמר יושב בשמים שהיא
בינה, נגלה ביצחק, ואז לא יוכלו הקליפות
לקטרג עם גבורה, כי אין יניקתם מאמא הנגלית
שם, וז"ס ה' כגבור יצא.

חשף ה' את זרוע קדשו:

דע, כי חשף ג"י ב"פ צדק, והם סוד מ"ש
בוהר דרע"ו. ה) כי הם אמא עילאה ואמא תתאה,
לאה ורחל. ח"ש, צדק צדק תרדוף, שהם לאה
ורחל.

בשצף קצף הסתרתי פני רגע ממך:

ו) זה יובן במ"ש פני ה' חלקם, כי האומות
היו אומרים, מאחר שה' הסתיר פניו, לא יוסיפו
להתקבל. כי הסתר גופו אינו כ"כ חשוך כמו
הפנים, שהוא חושך גדול, והש"י כונתו לטובה,
כי להחזיר הגוף לצד א' צריך תנועה, וצריך
זמן. משא"כ כשהגוף נשאר במקומו, ומחזיר
פניו לצד אחר, שבקל בפתע פתאום יחזור פניו
למקומו, לכן הסתיר פניו לבר. וז"ש, בשצף קצף
הסתרתי פני רגע ממך, ר"ל: כשלא יהיה העונש
אלא רגע, תיכף אוכל להחזיר את פני, משא"כ
בהיפך. וזשארז"ל, ז) בפסוק ברח דודי ודמה לך
לצבי הצבי, כשהוא בורח מחזיר פניו לרודפו.

הגהות ומראה מקומות

ז) זהר ח"ב יד. קלח:

ח) דף קט: שער הפסוקים ישעיה סימן נ"ד.

ט) ע"ח ח"א שער אנ"ך סדק ו'. ח"ב שער דרושי
הצלם פ"ג. שער פרצופי ז"א פ"ב. שער הזרח
פרק ב'.

י) ע"ח ח"ב שער תקון הנוקבא פ"ב כלל ח'.

ד) זהר ח"ב מו. ובוהר ע"פ הסולם בשלח אות מ'.

ה) זהר ח"ג רעז: ובוהר ע"פ הסולם שופטים
אות ג' וכתוב שם צדק צדק תרדוף תכין תרין דינין,
דינא מפי ב"ד ולעילא, ודינא מפי ב"ד ולתתא. עיי"ש
בפירוש הסולם. שער הפסוקים סימן זה ופסוק זה.

ו) ספר הלקוטים ישעיה סימן זה ופסוק זה.

ע"י חר"ג, בסוד ויסגור בשד תחתונה. אך
הגבעות עם ז' אותיות, ג"י צבא"ת, שהם נ"ה
דו"א כנודע. (ת)

או יהיה פי' ב', והוא אצלי יותר אמיתי,
הוא, כי נה"י דו"א נקראים הרים, בערך של
הנוקבא, שהם הגבעות. והענין, כי הלא הנוקבא
מאחורי ז"א, וכל אחוריים הם דינים קשים, לכן
הנוקבא כולה דינים קשים. (א) והנה אחורים של
ז"א, הם כולם בחי' אלקים בריבועם, שהוא
אחורים של אלהים. לפי שכל הגבורה שבז"א,
הולכים אל אחוריים, כדי שמשם תצא הנוקבא.
הנה אחורים של אלהים, גימ' ר', ועם ה'
אותיות, הדי ה"ר. נמצא, כי אחוריים דו"א נקרא
הר. והנה בעת נסירת הנוקבא, יוצאין כל הדינים
שבז"א לצד אחוריים, וננסרין כולם, ולוקחם
כולם הנוקבא. וז"ס כי ההדים ימוש, פי':
כי אחוריים של ז"א, שהם דינים גמורים, ימוש.
פירוש: שהם מסתלקים לגמרי ממקומם, וניתנין
אל הנוקבא, ואז נשאר חסד במקומו, כמ"ש
באדרא, ויתבי באתראה חסד ורחמים. אך הגבעות
שהיא הנוקבא, נשארים עמה, ואינם ננסרים כמו
הדינים דו"א, כי אדרבא היא לוקחת גם את
שלו, אמנם אין בהם דק התמוטטות, פי': שהם
מתמוטטין ויורדים עד התהום, שיורדין תחת
היסוד דו"א, בסוד נקודה כנ"ל, כי כל מה
שהיא ננסרת, היא יורדת מספירה לספירה עד
סוף המדרגות, כמ"ש בתפלות ר"ה. (ב)
והנה כשהיא יורדת ומתמוטטת בסוד נקודה,
א"כ איך יש לה מציאות לחזור פב"פ. ולזה
תירץ ואמר, וחסדי מאתך לא ימוש, כי בעת
שהיא יורדת למטה, תמיד אור החסדים
המתפשטים בגופא דז"א, תמיד הם מאירין בה
מאחורים דו"א, וע"י הארה זו, יש לה מציאות
וכה, שתחזור פב"פ, אע"פ שנסתלקו ממנה נה"י
דאמא כנ"ל.

בנוקבא. והטעם, כי אחדי שהם תוך ז"א עצמו
מבפנים, לכן א"א שינתנו לנוקבא, עד שיוסרו
לגמרי מתוך ז"א. אמנם הגבעות תמוטינה, פי':
כי אחר שהיא ננסדת, ע"י שנכנסו בה מוחין
דנה"י דאמא, ונגדלה עד נגד כל אחורי ז"א,
ועדיין בה כח ההוא, ואז חוזרים ומסתלקים נה"י
דאמא מתוכה, ואז היא מתמוטטת. כי כפי מה
שיוצא ממנה מנה"י דאמא, כן היא מתמעטת
ומתמוטטת, עד שהיא נשארה בסוד נקודה
מתחת יסוד ז"א מאחוריה, אך עכ"ז נשאר בה
כח ורשימו, וע"י חזרת להיות עמו פב"פ בסוד
נקודה, ואחר כך אנו חוזרים ומגדלים אותה,
כנזכר בברכת אבות. (ד) נמצא, כי אין דמיון
נה"י דאמא המסתלקים מתוך ז"א, דוגמת נה"י
דז"א כשמסתלקין מנוקבא. לפי שהם בפנימות.
הם מסתלקין לגמרי, ונאמר בהם כי ההרים ימוש.
אבל נה"י דז"א שהם נקראים גבעות,
כשמסתלקים מן הנוקבא, אינם מסתלקין ממש,
רק תמוטינה, שהם מתמעטין מעט מעט, ויורדת
הנוקבא למטה בסוד נקודה א' תחת היסוד, אך
אינם זזים ממקומם.

והנה ג"כ נאמר טעם, למה נקרא נה"י
דאמא הרים, בלשון זכר. ונה"י דז"א בלשון
נקבה, גבעות, אע"פ שנראה להיפך, הענין הוא,
כי הלא בינה איתקריאת עלמא דדכורא, משום
דמסתיימת בדכורא, (ש) לפי שנה"י שלה נכנסין,
ונעשין מוחין אל הזכר, לכן נקראים הרים
זכרים. אך נה"י דז"א, נעשה מהם מאחוריהם
סוד הנוקבא, לכן נקראים גבעות, לשון נקבה.
והנה ההר"ם גימט' ר"ס, והם סוד י"פ הוי"ה,
שהם סוד ה"ח וה"ג, שהם י' הויות, שהם גימט'
ד"ס, ונכנסין מנה"י דאמא אל ז"א כנודע. אמנם
בשעת הנסירה, מסתלקין אלו ההרים, שהם אלו
החר"ג, וניתנין אל הנוקבא, ונקרא כי ההרים
ימוש, שהם מסתלקין, כי עיקר הנסירה נעשה

חגהות ומראה מקומות

- (ת) ע"ה ח"ב שער מ"ן ומ"ד פרק ג'.
(א) ע"ה ח"ב שער תקון הנוקבא פ"ב כלל ח'.
שער הירח פ"ד וה'.
(ב) שער הכונות דרושי ר"ה דרוש א'. ע"ה ח"ב
שער החשמל פ"א.

- (ד) שער הכונות ח"א דרושי העמידה סוף דרוש
ב' במלות מלך עווה.
(ש) זהר ח"א דף רמ"ו בפסוק נפתלי אילה שלוחה.
ע"ה ח"ב שער דרושי הצלם דרוש ג'. שער העיבורים
פ"ד כלל ה'.

ד) דע, כי הצדיק עושה זווג בעוה"ו בחייו, וגם במותו כ"א כפי כחו. והבן מ"ש סוג א', ה) כל ישראל יש להם חלק לעה"ב. וסוג ב', מזומן לחיי עה"ב. וסוג ג', מובטח לו שהוא בן עה"ב. וכן יש לך לדעת, ו) למה רחל באחורי ז"א. וג"כ למה ז"א היה ראוי שיתחיל ראשו בת"ת דתבונה. ויש לזה ג' טעמים: טעם א', אם היתה ח"ו למטה יותר, שהיא תחת ז"א, היו החיצונים שולטים, אפילו בכתר שבה. טעם ב', נוגע לז"א, כי ארז"ל, ז) כל אמתא בריבוע אמתא ובי' חומשי באלכסונא. והענין, כי הכתוב אומר, דורי נסע ונגלה מני, הכונה: כי ארז"ל, ח) אין התורה מתקיימת, אלא במי שממית עצמו עליה. כי ב"ש ת"ת ונה"י דתבונה הנקראים מ"י, חיותם נשאר למעלה, והכלים שלהם לברם מתים בלי חיות, ויורדים למטה ומלבישים המוחין דז"א, הנקרא תורה, וממיתין עצמן על התורה. לכן לתקן אלו הבחי' שמתו ממנה, ולהגדיל אלו הכלים שחסרו ממנה, כי עתה הוצרך שישאר ממנה ת"ת וגבורה וחסד מבינה שלה, כדי להגדיל ב"ש ת"ת ונה"י החסרים ממנה, כי כ"א נכפל לב', ודע כי חומש הבינה של תבונה עצמה, היא נשארת למעלה בלתי פירוד מחכמה שבתבונה עצמה, לפי שנקראת ה', לכן נשאר חומש שלה דבוק שם עם החכמה. אבל השאר, נכפלו ונגדלו, מכה אור החיות של הכלים הנשארים למעלה. אמנם מן הכלים נעשה אור מקיף לז"א, כי למעלה הם כלים, ולצורך ז"א נעשים מקיפים, לכן לא עלה ז"א יותר למעלה. טעם ג', כי אור נ"ה דתבונה, נעשה כמו אהל המתפשט לכאן ולכאן. וכבר ביארנו, כי כל אמתא באלכסונא, מוסיף בי' חומשין על הריבוע. כי יש הפרש בין ירידת האור דרך יושר, או דרך שיפוע באלכסון, וההפרש הם בי'

וגם יש לה מציאות אחר, והוא, וברית שלומי לא תמוט. פירושו: שבכל גוף דז"א, יש אחוריים, חוץ מן היסוד, שהוא ברית שלומי, שאין בו בחי' אחור ופנים, שכולו פנים, ג) שהוא דרך פנים של אדם, ואינו יוצא מהאחור, ולכן אין בו אחורים. ולכן אין שום מציאות התמוטטות אל הנקבא, כמו שיש למעלה, ויש לה מציאות להדבק שם, ואינה נעקרת משם. כמו בשאר האחור, רק שיורדת דרך היסוד עד כנגד העטרה, ונדבקת בה, ומשם בעצמה חוזרת לעלות דרך פנים, בהיותה דבוקה שם ביסוד, ואינה נפרדת ונעתקת משם כלל, רק תמיד דבוקה בו, בין בהיותה באחור בין בהיותה בפנים, כי היא יורדת מאחוריו עד סופו, ואינה נעתקת משם, רק תמיד דבוקה בו, וחוזרת לעלות דרך הפנים שלו, ונגדלת עד שתהיה פב"פ. וזהו וברית שלומי לא תמוט.

ואחר שחזרה ועלתה בהיותה בשפולי היסוד, וחזרה פב"פ, אז נכנסין נה"י דאמא בתוכה, ונגדלת ונעשית פב"פ. וזהו אמר מרחמך י"י ר"ת אמי. כי ע"י נה"י דאמא, נגדלת פב"פ. ונלע"ד ששמעתי, כי ההרים הם חג"ת דז"א, והגבעות נה"י דז"א. ואמר, כי הנקבא גם בהיותה אחור באחור, שאין מקומה אלא כנגד נה"י דז"א לבר, עכ"ז יש לה הארה מלמעלה ג"כ מהרים שהן חג"ת, אע"פ שעומדים על ראש המלכות. והנה כשנסרת, אז הארת חג"ת שהם ההרים ימושו, כי אין לה הארה כלל מהם, בהתרחקה מהם. אך הגבעות תמוטנה, אע"פ שהיא יורדת למטה ומתמוטטת, לעולם אינה יורדת למטה ממדרגתם, כי תמיד היא אחורי נה"י דז"א, ואין הפרש, רק שיורדת ומתמוטטת עד סופם, אך אינה יורדת למטה מהן לגמרי, ואף כשיורדת, חוזרת להדבק בהם פב"פ.

הנהות ומראה מקומות

ה) סנהדרין צ. שער מאמרי רז"ל דף כ"ח ט"ב
 ד"ה מאמר שם ס"א.
 ו) ע"ה ח"א שער כ"א: שער לידת המוחין פרק א' ופ"ג. ז) סוכה ת.
 ח) ברכות סג: שבת פג:

ג) ע"ה ח"א שער שבירת הכלים פרק א'. ועיין בע"ה עם פמ"ס דף קנ"ג בפנים מאירות ד"ה והנה היסוד.
 ד) מאמר זה שייך לעיל סימן נ"ה בסטוק דורי נסע ונגלה מני כאהל רעי. ספר הלקוטים ישעיה סימן ל"ח. שער ההקדמות דף קצ"א ט"ב ד"ה עוד דרוש

ונחזור לענין הצדיקים, כי יש צדיק שעשה
זווג בעוה"ז, כמו בניהו בן יהוידע, למעלה
באר"א, ואותו הזווג אין עושה, רק ע"י מסירת
נפשו ע"י קידוש השם, בסוד י' הרוגי מלכות.
ובסוד יחוד ק"ש נתבאר. ט) וז"ס בניהו בן
יהוידע, כי בניהו אותיות בינה ובן יהוידע,
יה"ו ידע, וזהו בן איש חי, בהיותו בחיים, עשה
זווג עליון זה, והכה האר"י בסוד רי"ן, ביום
השלג, וכבר נתבאר מלת שלג. י)

ומ"ש כל ישראל, כולל כל הגשמות, ומזמן
ר"ל לעתיד, שנאמר והיה אור הלבנה כאור
החמה, כי עד עתה בעוה"ר, הם כ"ד אותיות
בשכמל"ה, והם ד"ך, אל ישוב דך נכלם, ובזמן
הבית היו כ"ד, תיפך דך, ולעתיד, יהיה כד כד,
וזהו כ"ד כ"ד שמשותף, כי תעלה יותר. כ) וסוד
חרבן הבית, כי בית גי' תי"ב, תוסיף ב' יותר,
כי ב"ת פ"י שנים, הרי תי"ד, והם גי' ב"פ אוד,
חסר שרשם שהם ב' אלפ"ן, ישאר ב"ת, כי
אלו ב' אורות נחשכו, וזהו שמשותף.

ונחזור לענין, כי ארז"ל ל) בימי שלמה
היתה הלבנה במלואה, הכותנה, הכ"ד הוא שלישי
אור א' מן ב"ש המגולים, ולעתיד, יהיה ב"ש
המגולים, וגם שלישי הסתום, שהם ב' כ"ד
אחרים, זולת כ"ד הראשון הנ"ל תחלה, וזהו
ושמתי כ"ד כ"ד שמשותף, שהם ב' אחרים, ואז
יתחברו כל הג' כ"ד כ"ד כ"ד גימ' ע"ב, ואז כתיב
היה ה' למלך על כל הארץ כנודע, וזווג ההוא
אז, יהיה גדול, ומי יכול לעשות שם זווג, וזה
היה יראת שמואל, שאמר למה הרגזתני לעלות,
שחשב שיהיה יום הדין שלעתיד, אשר מי ומי
הם זוכים לזווג הנ"ל, והיה ירא ח"ו פן לא יהיה
מהם, ומי שיזכה לזה באלף הז', נאמר עליו
מוזמן לחיי עה"ב, וזהו אשריך ר"ע, שאתה
מוזמן לחיי עה"ב, ומובטח לו שחזר בן עה"ב,

חומשין כנ"ל. והם סוד ה"ה, והם סוד ג' דנסע
כנ"ל, דורי נסע ונגלה מני כאהל רעי, כי להיות
החסדים משפיעין לכאן ולכאן כאהל, לא ביושר
דרך קו האמצע, זה גורם הפרש ב' חומשין,
שהם ה"ה, וה"ס ג' דנסע, ואלו ה"ה נחלקים לב'
בחי, ס"ע של נסע, והוא, כי הסתומים הם ס'
כי אות ס' מורה על סתום, שהוא ב' חסדים
ושליש א', והם ב' היות, ושליש הוא ח', הרי
ס', ואות ע' מורה על המגולים, מלשון עינא
פקיחא וגלויה, והם ב"ח וב"ש, עולה ע'.

וזהו דורי נסע ונגלה, והענין: כי כשנכנסו
נה"י דתבונה בראש ז"א, הנה המוחין עושין ג'
חניות, בג' מקומות: תחלה בג' דו"א, ושם
עושין רושם, אח"כ ירדו בג' אמצעות, וגם שם
הניחו רושם שלהם, אח"כ ירדו לנה"י במקומם
בג"ת, נמצא שנשאר שרשם בכל המקומות אשר
הלכו שם, לכן חשקו האורות לירד למטה, כי
הרושם שהניחו למעלה, רוצין לירד למטה אל
נה"י דו"א, לכן המאציל העליון הניח שם
פרסא חדא, שלא ירדו האורות למטה, וזה אה"ל
רעי הנ"ל, ולכן העליונים אין יכולים לירד, אבל
התחתונים שהם מגולין, ומתגלה אורם ומתגדל,
יכולין לבקוע דרך עלייתם לאותו המסך, ועולין
למעלה, ומגדילין אורות עליונים, וז"ס דורי
נסע, שהם ג' בחינות החסדים, שהם ג' אותיות
נס"ע, והם מתגלין, וזהו ונגלה, ובוקעין אותו
אהל רעי שעליהם, אשר נעשה כדי שלא ירדו
החסדים עליונים להתחבר בתחתונים, מחמת
חשקם עמהם, וגם לחשקם אל הה"ג שירדו למטה
ביסוד כנודע, ורוצין להתחבר עמהן, כמו שהיה
למעלה בדעת, אמנם זה סוד הסוכה, ולכך סוד
הסכך הוא, כדי שיראו הכוכבים המזלות והחמה
הנראים דרך שם, כי אע"פ שהוא סתום, עכ"ז
קצת אור יש שם שמאיר למעלה קצת בודאי. ח)

הגהות ומראה מקומות

רוח הקודש דף ג"ד תקנן כ'. כ) ע"ה ח"א שער לידת
המוחין פ"ב, עיין בהקדמת ת"ז מן אות שט"ו עד
אות שכ"א.

ל) ענה ח"ב סה. קמה. ח"ג מא, ז"ח יתרו ל"ז
ט"ד. מד"ר שמות ט"ו, כ"ו.

ח) שער הכונות ענין סוכות סוף דרוש ה'.

ט) שער הכונות ח"א דרושי ק"ש דרוש ו'. דרושי
נפילת אפים דרוש ח'.

י) ע"ה ח"ב שער לח: לאה ורחל פרק ח'. שער
הפסוקים דף רס"ג ט"ב תהלים סימן קמ"ז. שער

שהם גי' אליף למ"ד. גם בצדקה יש בו אותיות קץ, ואות צ הוא ציור י"נ מחוברים, שהם זר"נ. וכשנפרדה י' מן נ', נעשה מקץ קין, וזהו ויהי מקץ ימים ויבא קין. (ס) והנה את ק' הוא בהיותה אב"א, בסוד רגל הק', רגליה יורדות מות. ועיי' הצדקה נעשה ה', ונחתך רגל הק' וחזור פב"פ, בסוד ה'. (ע) כי כשתחתוך רגל הק' שהוא סוד נחש כרוך על עקביו, ישאר צורת ה', וזהו בהיותה פב"פ, שאז נחתך רגל הק' ונעשה ה', הבל, והוא גי' מלוי ס"ג, שנותן אליה, ונעשה מן ה' הבל, שהוא אחיו של קין.

חסדי דוד הנאמנים:

הנה כבר ידעת, כי נ"ה דדכורא, ב"ח שהם מגולים, נעשים מוחין לנוקבא, ועיי' שגומלים חסדים עמה, ועושין בה מוחין, נקראו חסדי דוד.

(נו) כי רוח מלפני יעטוף:

הנה אמרו בזהר פרשת נח, (א) דלית צדיק, דלית ביה ב' רוחין, וזהו נח נח, משה משה, והענין, הנה ידענו, כי רוח אין לו רק בחינה א', כי הוא מסוד הת"ת שהוא ז"א, ואמנם הנשמה הבאה מבינה, יש לה שתי בחינות: א' בהיותה למעלה במקום הראש, מקום הסתום, וא' ברדתה למטה בגוף ז"א, אחר החזה דו"א, הוא מקום המגולה כנודע, ושם משתנים הנשמות ברדתם למטה, ולזה אמר, כי רוח מלפני יעטוף, כי אינו רק רוח א', והוא עוטף ומלביש הנשמה, כנודע כי בינה מלובשת תוך ז"א, ולזה אמר יעטוף

זה מעלה גדולה מכלם, שיכול לעשות זווג, ולהיות בן עז"ב אר"א, כגון בניהו בן יהוידע וחביריו, וכמו אותן שמתו בעטיו של נחש, כי השלימו עצמן בזה העולם. (מ)

בצדקה תכונני: (נ)

ר"ת וס"ת בתיה, הוא סוד בתיה בת פרעה, שעיי' שעשתה צדקה עם משה, נתכוננה ונכנסה בקדושה, אמנם פ"י בתיה, שנקראת כך, לפי שגדלה את משה, שהוא קפ"ד וקס"א, שהם ב' שמות אר"א, הנקרא י"ה מן בתיה, היא נעשית בת ע"י ב' שמות הנ"ל, הנמשכים מן י"ה כנ"ל, והוא, אם תוסיף שם אדני הנקרא בת כנודע, עם שם משה, יהיה בתיה עם ז' אותיות של משה ואדני, והיתה כוזנתה להמשיך למשה מאצילות לבריאה, וזהו ותרד בת פרעה לרחוץ על היאור, כי יאור גימט' בריאה, גם יש בו קצת אותיות של בריאה, ועיי' הארה ההיא הנמשכת לבריאה, ששם הוא סוד אל שדי, שהוא גי' בחינת משה בבריאה, ועיי' נתקן ונטהר ב' עולמים, יצירה ועשיה, שהם אל הויה ואל אדני, וזהו לרחוץ על היאור, לטהר עשיה ויצירה מן החיצונים.

ולח"מ מ"כ, כי משה עם נוגה, שהוא סוד הקליפה ששם היתה נשמת בת פרעה, בצדקה שעשתה עם משה, נטהרת קליפת נוגה, לכן משה ונוגה עם ז' אותיות, גי' בתיה, ונחזור לענין, כי במלת בצדקה, עם י' של תכונני, גי' יא"ר, שהוא סוד אליף למ"ד הויה, ונלע"ד, שנמשך מקפ"ד של משה,

הנהרות ומראה מקומות

(ע) שער המצות פרשת ראה ד"ה עוד, ספר הלקוטים פרשה דאה.
(א) זהר ח"א תוספתא נט: שער הגלגלים סוף הקדמה י"ג דף מ"ה, הקדמה ל"ב דף פ"ז ט"א ד"ה וחלק הנשמה, הקדמה ל"ו דף כ"צ ד"ה ענין אינון תרין, שער מאמרי רשב"י זיע"א פרשת נח דף ס"ו ט"ב ד"ה אמר שמואל, ספר הלקוטים בראשית סימן ד בפסוק ויהי חנוך ד"ה סוד ויהרא עלאה, שם ישעיה סימן ג"ו.

(מ) שבת נה: זהר ח"א נו: ענין בניהו בן יהוידע עיין בהקדמת ספר הזהר ע"פ הסולם מן אות צ"א בסולם מאמר דטעין חמרי.
(ג) ספר הלקוטים ישעיה סימן זה ופסוק זה, שער הפסוקים ישעיה סימן זה ופסוק זה.
(ס) שער הפסוקים בראשית דף כ"ד בפסוק ויהי מקץ ימים, הקדמת ספר הזהר דף ב: שער מאמרי רשב"י זיע"א דף מ"ב ט"ב, זהר ע"פ הסולם בהקדמה אות כ"ו עיי"ש בפירוש הסולם.

לאחרים, ולא יתעטף. הטעם הוא כי הנשמות אני עשיתי. פי': כי ב' מיני נשמות אני עשיתי, א' שנמשכת נגד הסתום, ואחד מה שנמשכת למטה נגד הגלוי. ושם במקום הגלוי, צריך שהרוח הבאה מבחינת הת"ת, יעטף ויכסה אותה, כדי שלא תגלה אורה. וזהו ונשמות אני עשיתי, וז"ש בזהר ב' רוחין לא דק, ופירושם נשמות.

הנה מזה תבין סוד, הרשעים בחייהם קרויין מתים. ומה ענין ונכרתה הנפש ההיא, וענין משארז"ל, כי נשמות רשעים יורדות למטה לרגלין, וכמו שכתוב ותשכב מרגלותיו. והענין, כי צריך שתדע, כשהאדם חוטא, הוא מוריד נשמתו לגיהנם בעודו בחיים, כי בעת יצירתו ניתנה בגופו, וכשחוטא, יורד דרך מרגלותיו לגיהנם, ונשקעת שם. וכפי גדר חטאיו במדרגת נשמתו, יורד לגיהנם, לכן הרשע בחייו קרוי מת. וכאשר הרשע מאוד, גרם להשליך כל נשמתו לגיהנם. אמנם אנו רואין שהוא חי, אך הענין הוא, כי הלא ב' נשמות יש לו כנ"ל, והתחתונה בגופו, והעליונה צלם בראשו בסוד מקיף, וכפי הגדר שיורדת תחת מרגלותיו, כפי הדרך ההוא, יורדת ונכנסת בו הנשמה העליונה, סוד צלם שעל ראשו. וכאשר נגמרת נשמתו לרדת לגיהנם, אז נגמר הצלם לכנוס בו. ואם עוד יחטא, גם הצלם יורד תחת מרגלותיו, ויוצא תחת מרגלותיו לגיהנם. וכאשר נגמרה לצאת, עליה כתיב ונכרתה הנפש ההיא, כי כל בחי' נשמתו נכרתת ויורדת למטה, ולא נשאר לו למעלה שורש אחיזה.

אך הצדיקים, אינם מניחים נשמתם שתרד למטה לגיהנם, ועי"ז נשארה העליונה של מקיף, שהוא סוד הצלם, עומד עליו, ושואבת לו חיים מלמעלה. אך הרשע, עליו כתיב עונותיכם היו מבדילים, כי נכרת אותו הקשר שלו. אך הצדיק נשאר הצלם שלו תמיד על

(גח) ונחך ה' תמיד:

הנה בענין הקרבנות נתבאר, ב' שנתקנו על ידיהם כל העולמות, וז"ש ונחך ה' תמיד, כי אחר שע"י הקרבן התמיד נתקנים כל העולמות כנ"ל, אח"כ יורד השפע מלמעלה למטה, כן ינהגך כמו התמיד. ופי' כיצד: והשביע בצחצחות נפשך. כי צח אור א', נגד רוח. וצחות הב', נגד אורות הנשמה וחיה. או שישביע נפשך, זו היא הנשארה על הקבר, ותקבל אור מהרוח, והרוח מהנשמה וחיה. ואח"כ ועצמותיך יחליץ. כי גם הבל דגרמי יקבל הארה ממנה. ואח"כ והיית כגן רוה, כי אין נקרא גן עד שיהא בה אילן, כמו כן אח"כ עצמות, יהיה להם בשר וגידים ועור, וזה ענ"ג: עון, נהר, גן. וכמוצא מים, כי לא יהיה (בבניו מום אחריו שיהיה) אחריו מיתה, אבל יהיה קיים ונצחי, כמוצא מים אשר לא יכזבו בו מימיו.

(נט) ובא לציון גואל:

הנה ארז"ל, ג) אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף. וזהו ובא לציון גואל, שהוא משיח, ור"ת של "גואל" ולשבי "פשע, גוף. ודע, כי האדם המוציא זרע לבטלה, הוא מוסר את בניו ביד החצונים. וכאשר שב בתשובה, יחזרו אותן הבנים למקומם, בתוך

הגהות ומראה מקומות

(ב) שער הכונות ענין תפילת השחר דרוש ג'. ספר עולת תמיד דף י"ט ט"א ד"ה וז"ש בזהר. סימן נ"ט.

(ג) יבמות סב. ע"ז ה. שער הפסוקים ישעיה עולת תמיד דף י"ט ט"א ד"ה וז"ש בזהר. סימן נ"ט.

כל הנשמות שבגוף, ופי' נשמות התלויות בגוף, כמארז"ל (ה) על פסוק איפה היית ביסדי ארץ, מלמד שכל הנשמות היה תולק בנשמת אדה"ר. והנה אם יזכו ישראל, יהיה אפשר, שהקב"ה יעשה שילדו ששה בכרס א', ואז אפשר להחישנה, ויהיה נקרא בעתה, שהרי נשלמו כל הנשמות שבגוף. וז"ש הקטן יהיה לאלף, ואח"כ בעתה אחישנה, כי כבר נשלמו כל הנשמות שבגוף, ואחישנה שהקטן יהיה לאלף.

אותו אוצר הנקרא גוף וזהו ולשבי פשע ביעקב, שהוא שב בתשובה מן פשע. ור"ת "ביעקב נאם יי' ראני בניו, כי זהו המעכב הגאולה, וכשישוב בתשובה, אז יחזרו אל מקומם, ועם זה ובא לציון גואל.

(ס) מי אלה כעב תעופנה:

בפסוק זה נרמזו אמן יש"ר, ר"ל: ששם י"ה נעשה מ"י יפ"ה נעשה נ"ו. ובחינת הר של השם, נעשה אלה, כי ופי' גי' אלה. וז"ש אלה אלהיך ישראל, כי כל בחינת (אלה שהוא גי' ופי' דו"ק) הוא בישראל, שהוא הז"א. והערב רב רצו לפגום, להפריד מ"י מאלה שהיא הבחי' הנ"ל, וכשיוצא ממנו י"ה, נשאר אלם. ולזה נקרא שם י"ה שמו הגדול, כי הוא בחינת גי' שערי בינה.

וזה שנאמר סולו לרוכב בערבות ביה שמו, כי ערבות ג"ה, בינה עד הוד אתפשטת, הם נש"ב הנ"ל, וז"ש סולו לרוכב בערבות, מי הוא, י"ה שמו. (ד)

הקטן יהיה לאלף והצעיר לגוי עצום:

הנה ארז"ל, אין בן דוד בא עד שיכלו

(סד) עין לא ראתה:

סרסו ודרשהו, אלהים יעשה למחכה לו עין לא ראתה. פי': כשאדם יחכה לו, ומדייק בכל מלה ומלה, כנזכר בזה"ר. (ו) והוא מדייק עד"ו על דברי תורה להבינה, הנה איש כזה מה שכר יעשה לו עין וכו', שהוא שתראה עינו מה שלא ראתה שום עין אחר כמוהו, בענין שכר הנפלא. אך אלהים זולתך, שראה אותו, ועין אחר לא ראה אותו, מה שראה עין זה, אשר הוא מחכה להש"י כנ"ל. וזהו עין שלך תראה, מה שלא ראתה שום עין אחר מה שאתה תשיג, רק אלהים זולתך הוא שראה השכר. ועתה פי' הכתוב, למי יעשה אלהים דבר זה, למחכה לו.

י ר מ י ה

(נ) לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה:

בפנים. ונגד מה שהיה קודם אב"א, הפיכת פנים באחור, היה נקרא גאולה ועלוי. ואמנם כשהם פנים באחור, אין הולדה לנוקבא דז"א, וז"ש לכתך אחרי במדבר, פניך שהיו אחורי, גרם שארץ שהיא הנוקבא, לא זרועה, כי אין זווג להזרעה ולהולדה, אלא פ"ב"פ.

הנה דע, קודם שיצאו ממצרים, היו (א) בחי' זרין אב"א, אך אח"כ בצאתם מארץ מצרים, חזרו פנים באחור, אך בזמן בה"מ, היו פנים

הגהות ומראת מקומות

(ו) ח"א דף קל: שער הפסוקים ישעיה סימן זה ופסוק זה. (א) ג"א בחול ספר הלקוטים ירמיה ס"ב ע"ח ח"ב שער ל"ו פ"א ב', תע"ס שיעור ט"ו תשובה קפ"ט.

(ד) ספר הלקוטים ישעיה סימן ס'. (ה) מדרש שמות פרשה מ', שער הפסוקים ישעיה סימן זה פסוק זה.

ואנכי נטעתוך שורק כולה זרע אמת:

הנה השורק קוב"ץ נקרא, והם ג' נקודות ועג"ז. והם: אברהם גר צדק, קדמאה לגרים. יצחק על גביו יסוד, קץ חי עלמין דנטיל משמאלא. יעקב ע"ג בת"ת. כולו זרע אמת. שבכ"א מהן יפה כח הבן מכה האב. והנה הפסוק שואל עצמה ואיך נהפכת לי שיהיה בסוד סגול, ר"ל אברהם בחסד, יצחק תחתיו בגבורה, למעלה ממדרגת יעקב, ת"ת. (עיין בס' כ"י חלק ד' ס"ה) ויהיה יפה כח הבן מכה האב. והשיב, סורי הגפן נכריה, כיון שנולד מאברהם זרע צדיק, ומיצחק יצא זרע בחיר שבאבות שמטתו שלמה, סרו אברהם ויצחק מלהתיחס אחר התחלת גפן נכריה, תרח ונחור. ומסיים, כי נתייחסו האבות בשביל הבנים, וז"ס והשיב לב אבות על בנים, אע"פ שלב בנים על אבותם. וז"ס אלה תולדות יצחק, קודם לאברהם. ולבתר אברהם הוליד את יצחק, אברהם קודם. (ב)

(ד) חי ה':

הנה הבינה חיי המלך, לכן חי ה' / גי רבוע אהיה, בסוד ד"ם האדם שבתוכו, כי זה חיותו. וכן שם זה גי חר"ל גבול לים.

ראיתי את הארץ והנה תהו:

הנה כבר ידעת מה שנתבאר אצלינו בשער מיעוט הירח, ובתיקוני עונות, ביאור מארז"ל, (ג) שירמיהו לא אמר הנורא שעובדי כוכבים מרקדים בהיכלו, איה נוראותיו. ושם בארנו ענין במסתרים תבכה נפשי מפני גה, וארז"ל (ד) מפני גאותו של מלכות שמים, שהוא סוד הארת הכתר, ממקום נורא שלו, שהיתה היא

מקבלת מחצי ת"ת דז"א הנקרא נורא, וניתן אל החיצונים. ואז נשארה נוקבא נקודה, בעת התורבן. וזהו ראיתי את הארץ והנה תהו, כי תהו הוא סוד נקודה חדא לבד, כעת הראשונה קודם תיקון, שהיתה תהו נקודה חדא. ואמר נוראותיו בלשון רבים, הוא, כי אין לה נור רק מחצי ת"ת של ז"א. נמצא כי הוא חצי ת"ת, הרי חד נור"א, וכנגדו גי' נזר שלה, הרי ב' נוראותיו, ודניאל היה אחר התורבן, שהיתה היא כמו במדבר אבי"א, י' דילה ב"ד דיליה, בלי הארת ה' עליונה, ולא אמר הגבור, משום דעובדי כוכבים משתעבדיו בבגיו, איה גבורותיו דאבי"א דאם אפילו באותן דפב"פ, משתעבדיו, שנתנו אל החיצונים.

אמנם אנשי כה"ג, החזירו עטרה ליושנו, כמו שהיתה בשבת בימי האבות, ובימי דוד המדבר, שהיתה פב"פ נגד חוזה, ועוד ליושנה, כסדר שאר האצילות, שאין שם אבי"א, אלא ת"ת ב"ד דאמא נגד החוזה שלה פב"פ, ומלכות היה לה שינוי זה דאחור, ועתה החזירה ליושנה, כי כן ראוי להיות בסדר האצילות, ובהיותה בסדר נגד החוזה, החיבוק ונישוק אינו כדרכה, אלא צריך לפשוט דגליו למטה מרגליה, כדי שתתעלה היא פב"פ ממש, ואז נהנים החיצונים מנה"י שלו המתפשטים למטה, וכשנפטר יעקב, נאמר ויאסוף רגליו אל המטה, היא המלכות הנקראת מטה, כי נשמת הצדיק בעודו בעה"ז, הוא בעלה דמטרוניתא, והזוג נעשה על ידו. הנה עתה בעת פטירתו, הוא עולה עד למעלה, לעשות הזוג בין ת"ת ומלכות, ביותר הארה ממה שהיה בחייו, והוא צריך להרכין ראשו למטה, אל החיבוק והזוג. וז"ס הכריעה באבות, שהוא פושט יד ימינית, בסוד ברכת אבות אליה בכריעה, ואח"כ זוקף, ומעלה אותה עמו, וכן בהודאה, כורע לצורך חזק בברוך, חוקף בשם ומעלה אותה עמו.

הנהרות ומראת מקומות

רו"ל דף י"ט מסכת יומא על המאמר במסכת יומא ס"ט:

(ז) הניגה ה':

(ב) ספר הלקוטים ירמיה פסוק זה ד"ה עוד פירוש אחר.

(ג) ע"ח ח"ר שער מיעוט הירח מ"ג. שער מאמרי

(י) הוא אלהים חיים:

הענין, כי ב' אחוריים דורג, נקראים אלהים חיים. ואמנם הבינה היא שורש לב' אלהים, היא לבדה נקראת אלהים חיים בלשון רבים. וזהו הוא אלהים חיים, כי מלת הוא, לעולם בבינה. (ד)

(כ) ארור היום אשר ילדתי בו:

הנה המשמש מסתו ביום, מליד נשמות מגולגלים סובלים יסורים. והנה חלקיהו כשברח מפני אחז שהרג נביאים, שימש מסתו קודם הבריחה ביום, ולכן קלל היום שגרם אותו השימוש, להיות נשמה מגולגלת לסבול כ"כ צער. (ה)

(לא) רנו לייעקב שמחה:

הנה כבר ידעת, כי יעקב יוצא מיסוד אבא. והנה יסוד אבא, הוא תוך יסוד אמא, ויוצא לחוץ. והנה יעקב נקרא אל, כנוצר בוהר על פסוק ויקרא לו אל אלהי ישראל. והטעם, כי הוא לקח קפ"ד אחוריים דע"ב דאבא, שעולה כמנין אל במלואו, אליף למ"ד גי' קפ"ד. אח"כ עולה, ולקח גם יסוד אמא, שהוא סוד אהיה דיודי"ן קס"א. (ו) ושם ביסוד אבא, יש ג"כ שם הויה. והנה פנים דע"ב עם כ"ו וקס"א, (וא"ל העולה קפ"ד) הכל רנו (עם ג"א) ובלקחו אורות אלו, הוא שמה, וזהו רנו לייעקב שמחה.

רנו לייעקב שמחה:

הם ב' בחינות. א' ע"ב ביודי"ן, ורבו

דמלוי שלו קפ"ד, הרי רנ"ו. גם באופן אחר, הויה אלהים, הויה אהיה, הויה אדני, גי' ר"ן, ועם ר' כוללים דו' שמות, הרי רנ"ו.

כי פדה ה' את יעקב:

דע, כי הלא ד"א שרשו אינו אלא ר"ק לבד, (ז) אמנם ע"י תפלות התחתונים ומעשיהם הטובים, נגמר הי"ס שלו. אך הנוקבא, אין שרשה רק נקודה א', וע"י תפלות התחתונים, נגמרת בסוד י"ס. והנה כשח"ו החטא גורם, או מסתלק אותו התוספות של קדושה, בין של זכר בין דנוקבא, אלא שיש חילוק, כי אותן דנוקבא, חוזר הזכר ליטול הימנה, כי הוא נתנם לה. נמצא כי לא הגיע בעיטרין החם פגם, רק שחסרו ממנה לבד. וזהו כי פדה ה' את יעקב, הוא הנוקבא, ובפדיון מעט יחזרו לה העיטרין שלה. אך עיטרין דז"א ניתנים לחיצונים, והם מתלבשין בקליפות, (ח) כי טלטולא דגברא קשה מדאתתא. והוא באופן אחר, שלא די שחסרו ממנו, אלא שגם נמסרו בידי חיצונים. וע"ז נאמר, וגאלו מיד חזק ממנו, בסוד כי חזק הוא ממנו שאמרו המרגלים, כי הוא כביכול נמסר עיטרין דדידה בידם. נמצא כי גאולה גדולה מפדיה, ושמוד כלל זה. (ט)

כה אמר ה' קול ברמה נשמע:

(י) הנה בחינת אלקים, ואחוריים דאלקים עולה ר', והיא יוצאת באחורי ד"א, שהוא שם מ"ה, הרי רמ"ה. (כ) ח"ס קול ברמה נשמע, כי אז חזרה אב"א, רחל מבכה על' בניה, ר"ת מערב, כי שכינה שהיא רחל היא במערב.

הנחות ומראת מקומות

(ט) הקומת ספר הזהר ע"ם הסולם אות כ"ז ע"י שם בסולם, לעיל ישעיה בספוק ציון במשפט תפדה. שער הפסוקים ירמיה סימן זה פסוק זה.
(י) בספר הלוקטים ירמיה פסוק זה הגירסא: הנה רחל היא בחי' אלקים ואחוריים דאלקים עולה ר'.
(כ) בפע"ח שער תקון חצות פ"א כתוב ולפעמים בעוק"ר נעשה מרה.

(ד) ע"ח שער מולי"מ דף צ"ה ט"ב ד"ה אח"כ.
(ה) ספר הלוקטים ירמיה סימן כ' פסוק זה.
(ו) ג"א מוסיף גימטריא משה ועם ח' אותיות הו"יה אה"יה גימטריא שמחה (כ"ה בכ"י).
(ז) ע"ח ח"א שער המלכים פרק ד' וה'.
(ח) ע"ח ח"ב שער תקון הנוקבא פ"ב כלל א'. שער מיעוט הירח פרק ב'.

נותן שמש לאור יומם:

היא (בינה) מ' סתומה, היא כוללת ד' יודין דע"ב, שנעשו ויין בוי"א, וכללותם יחד (עם הכולל) מ' היינו מלכות המקבלתם.

היינו שהת"ת נוטה לחסד הנקרא יומם, כי

יחזקאל

(א) והחיות רצוא ושוב:

תרפינה כנפיהם, כי בעמוד קול המחנה, תרפינה גם הם כנפי החיות, וקול ישראל אשר ממעל לרקיע, אשר על ראשיהם, הנקרא פרגוד, ושם לפנים מן הפרגוד ו' משרתים, והפרגוד עצמו סנדלפון עליון, המכניס התפלות ועושה אותן עטרה. ג)

(ב) ענין יחזקאל, למה נקרא שמו בן אדם, (ד) ומ"ט מתה אשתו במגפה, ולמה בפי יחזקאל, כתיב והכהנים הלויים בני צדוק, מה שלא מצינו בשום מקום, שיקרא לכהנים לויים. ואיך יעמדו כולם לשרת, כי אין עבודה אלא בכהנים. ואיך אמר אח"כ בבראם אל חצר הפנימי בגדי פשתן יהיה על בשרם, וכ"ו צוה אל הכהנים ולא ללויים. וגם כי הכהנים הם בני צדוק, ואין שום לוי מבני צדוק. גם לבאר מה שארז"ל, (ה) כי תולדות קין היו תלויים ברסיון, עד שבא המבול ושטפו, שנאמר וימח את כל היקום.

וסוד הדבר, כבר הארכנו הרבה בבחינת מה שרשו, אמנם דע, שאדה"ר אחר שאכל עץ הדעת, הוסיף לחטא, והוליד שידין ורוחין ולילין כנודע. ובתחלה הוציא זרע לבטלה, ואח"כ בעודו עושה המעשה הרע הזה, בא על אשתו, ונתעברה מבחינת קין, מהטפה ראשונה. ואחר כך מהטפה השניה יצא הבל. ו) ואח"כ חזר להוציא ז"ל, כל אותן הק"ל שנת. באופן כי ב' בחינות שז"ל היה, א' קודם קין, וא' אחריו, וקין באמצעיתם. אמנם כשיצא ממנו טפת קין,

הנה אלהים במילוי ההי"ן, גי' רצ"ו. הוא רמז דמטטרון, בחי' נוריא"ל. ועם ה' אותיות פשוט דאלהים, וי"ג דמילוי, גימ' ח"י, ט"ט דמטטרון. א) וז"פ והחיות רצוא ושוב, כי כשחי זה דמטטרון רצים ממט"ט, נשאר נוריא"ל, גימ' רצוא. וכשישובו אליו, נעשה בחינת מטטרון, גימ' ושוב, כמנין שדי. הנה בנוריא"ל יש לפעמים אחיזה אל החיצונים, אבל הפנימיות שהוא ט"ט, לא יש שם אחיזה. וז"ס ר"מ רמון מצא, תוכו אכל, קליפתו זרק. ב) כי שר נוריא"ל שהוא גימ' רמון, כמנין עץ הדעת ט"ר, כי טוב ורע גי' רצה, עם ב' המלות גימ' נוריא"ל.

והחיות רצוא ושוב:

דע, כי האדם מורכב מחומר וצורה, וכן כל העולמות, וכן כל המלאכים. דכתיב וגיותו כתרשיש, ואע"פ שאינו גוף, תהיה גוף לגבי נשמתו, כחומר לגבי צורה. וכן החיות יש להם גוף, והם נושאות את הכסא, ומתנועעים כפי תנועתם לד' רוחות, כלומר בהכרעה, או לחסד, או דין, או רחמים, כדכתיב רצוא ושוב. וכאשר יהיה קול מחנה ישראל, גם הם משוררים, ובלא דיבור, כי ע"כ נקראות חיות. ובעמדם

הגהות ומראה מקומות

(א) שער הפסוקים תחילת ספר יחזקאל.
(ב) מד"ר בראשית פרשה כ"ב. שמות פרשה ל"א.
(ג) שער הפסוקים תחילת פרשת שמות בפסוק ויקם מלך חדש.

(א) ספר הלקוטים יחזקאל סימן א' ד"ה עוד דע לך.
(ב) חגיגה טו.
(ג) ספר הלקוטים יחזקאל סימן א' פסוק זה.

היתה מעורבת עדיין, עם טפה של קרי שקדמה לה, כי היה הענין רצוף תיכף מזה לזה, לכן כל התערובות קרי לבטלה, כולם בשל קין, לכן יצא רובו רע ומעוטו טוב, כי היה קליפות רבות. וכבר בארתי לך, כי הטיפות היוצאת מקרי לבטלה, היו נשמות אורים גדולים מאד, יותר מהנשמות הבאים ע"י זכר ונקבה. כי אלו מתאות הזכר, ואלו מתאות הנקבה. לכן החצונים שולטים בהם הרבה, כי הם גדולות ומעולות. (ד)

והנה קין הוא הבכור במעלה, כמ"ש הלא אם תטיב שאת, ואלו טפות של קרי נתערבו עמו, כי היו סמוכים זה לזה. אמנם כל אלו הנשמות משרש קין, כי אותן שיצאו קודם לו, שהוא הקרי הא', והקרי הב' אליו, כולם כלולים בקין, והכל סוד גבורה, כי שם יכולין החיצונים לאחוז בסוד קרי, לכן היו סמוכין לו, לכן ג"כ נכללו בו. אמנם אע"פ שנכללו בקין, עכ"ז יש איזה חילוק ביניהן, והנה הם ג' בחינות: א' הקרי שקודם קין, וקין עצמו, וקרי שלאחריו. והנה יחזקאל היה משרש קין, (ה) וכבר הודעתין כי קין הוא הבכור, שאז נוטל עטרת הכהונה כידוע. אלא שאח"כ נטלה הכהונה מבכורים, וניתן לכהנים. וכן בקין, לפי שחטא, נטלה ממנו, וניתן לזרע הבל. וקין והבל הם גבורות וחסדים, ומן הראוי, שמגבורות שהם הבכורות, בסוד קין הבכור, כמבואר אצלינו, כי מעלתם גבוה מן החסדים, בסוד אשת חיל עטרת בעלה, וגם הלויים באו משרש קין מהגבורות, נמצא כי הלויים היו ראויים להיות כהנים, והכהנים במדרגת לויים. אלא שאח"כ נהפך הדבר, כמ"ש הלא אהרן אחיך הלוי, כי לוי נעשה כהן, ומשה שהיה כהן, נעשה אח"כ לוי, וכן הענין כאן.

אמנם בעה"ז, ששרש הבל הם החסדים, שהם שרש כהונה, הם יותר נקיים, ורובם טוב, לכן הם כהנים. אבל לע"ל, שינקה קין ויטהר.

ויחזור לבטרתו, ומה שהיו תחלה כהנים עובדים, יטלו הלויים עבודתם ומעלתם, באופן שהכהנים יהיו לויים, והלויים כהנים. ולפי ששם א' לא דבר בענין העבודה של לע"ל, זולתי יחזקאל, לכן היה מתנבא הדבר הזה, ואמר והכהנים הלויים, שהלויים יחזרו להיות כהנים, ואז יקיום הלא אם תטיב שאת, פ"י: אם תטיב דרכיך, יהיה לך שאת ומעלה על אחיך הבל, ושאת זו כהונה, כמ"ש וישא אהרן את ידיו, כי הלא הוא הבכור, ויחזור לתיקונו.

והנה יחזקאל היה משרש קין כנ"ל, ותקן פגמו של קין, וזכה להיות כהן, כי לו משפט הבכורה והכהונה, לכן היה מתנבא על נבואה זו, והכהנים הלויים בני צדוק וכו', כי הוא מתנבא על שרשו, אמנם בחינת יחזקאל, אע"פ שהיה מבחינת שרש קין, עכ"ז בחינתו היה מטיפת קרי שקודם לקין, והם טפות מעולות מאד, ביותר מטפת הקרי שלאחר קין, לכן יחזקאל נקרא תמיד בן אדם, כי הלא שאר הנשמות הם בני אדם וזוהו מזכר ונקבה, אך יחזקאל היה בן אדם לבד, שהוא טפת קרי מדכורא לבד בלי נוקבא. גם לטעם הב' נקרא בן אדם, כי הוא שרש בחינת הב"ן, וקין הוא בן אדם הראשון.

ועתה משארז"ל שקין היה תלוי ברפיון, ובא מבול ושטפו, פ"י הענין, כמ"ש, כי קין הוא מבחי' כל טפות קרי ראשונים האחרונים, כי כולם משרשו, ולפי שלא היו מזכר ונקבה, יצאו את קין מזכר ונקבה וגם שהיו משרשו, ונכללו בו יחד כמ"ש. והנה קין היה מחויב לתקן כל בחינות אלו, והוא אדרבה הוסיף לחטוא, בסוד שכל דור המבול כולם בני קין, והיו משחיתים דרכם על הארץ, וקלקלו כל מה שעבר, והביא עליהם המבול, מדה כנגד מדה. ואז קין מיום שחטא, עד בא המבול, היה תלוי ברפיון, שהלא הולד הנוצר, הוא טפה חזקה, כי יוצא הטפה מהזכר וניתן בנוקבא. ומה שהיה טפת מים

הגהות ומראה מקומות

(ה) שער הגלגולים הקדמה ל"ו דף ק"ח ט"ב ד"ה ויחזקאל הנביא. שם דף קל"ט ט"א ד"ה וא"ל מורי ז"ל.

(ד) שער הגלגולים הקדמה כ"ו דף ע"ג ט"א סוף ד"ה והוא האחרון. עיין בספר בית שער לכונות מן אות רי"א. שער הכונות ענין פסח דרוש א'.

שהרג את הבל, בעבור התאומה יתירה. ועתה כשנתקן יחזקאל, נפרע ממנו אותו עון, ונתקן, כי אשת יחזקאל זו, היתה אותה התאומה יתירה. וכבר ידעת, כי יש שייכות גדול לאותה תאומה עם קין, כי בחלקו עומדת, וכמ"ש בעז"ה, לכן נטלה יחזקאל בחלקו, אך עכ"ז אינה אשתו כמש, ולכן מתה במגפה, ואז נתקן מאותו עון.

בן אדם עמוד על רגליך:

כבר הדעתך, כי יחזקאל משורש קין, והוא מסוד הרגלים, ע"כ נאמר לו עמוד על רגליך, כי מה שהיה קין תלוי ברפיון כמארז"ל, נתקן ע"י יחזקאל, ולכן יחזקאל לשון חזק, והוא בן אדם עמוד על רגליך, כי הוא סוד הרגלים דקין. לכן תמצא, כי זימח את כל היקו"ם, גי' קין עם המלה, והוא מסוד הרגלים המקיימן את האדם על רגליו, לכן נאמר תמיד ליחזקאל בן אדם, כי היה סוד קין בן אדם הראשון ממש. (ט) הנה אגרי"ת ע"ה, עולה שכ"ה ופ"ר מנצפ"ך, קיבוץ כל הדיגים, ופ"ר"ס חסר י' לשון דבים, ב"פ פ"ו עולה קס"ח, דמנצפ"ך העליון גבורות גדולות, והם מעלין לגבורות אחרות. וגבריאל אשר קסת הסופר במתניו, הם סוד כל הי' גבורות שלקח, מנצפ"ך מן הבינה ומנצפ"ך מן המלכות, הם גי' קס"ח.

(לו) והיו לאתדים:

דע כי משיח בן דוד, מצד עץ החיים, וד"ס חיים שאל ממך נתת לו, אך משיח בן יוסף, מצד עץ הדעת, אילנא דמותא, דרגא דנוקבא, לכן עתיד ליהרג בשערי ירושלים, דמותא אתקשרית ביה, ואלו הם הב' עצים, ולע"ל יהיה ה' אחד ושמו א', ויהיה עץ החיים בעץ הדעת שקלים כחדא, ואז יהיו לאתדים בידך.

דוספת, היא מצטיירת ומתחזקת בפדצוף, גוף זאברים החזקים, אך טפה היוצאת מזכר לבדו, יש לה בחינות רעות וחסירות, א' הוא שנשאר תלויה באויר פ"י, שיוצאת מזכר, ולא נכנסה בנקבה, אם כן היא תלויה באויר, ואין לה מנוחה, עד שתכנס בנוקבא, בגין שהיא רפויה ברפיון, כי בהיותה תוך הנוקבא, היא מתחזקת, ומצטיירת בגוף חזק, ועתה נשאר רפויה, וד"ס מ"ש על קין, שהיה תלוי ברפיון, כי הם ב' חסרונות: א' שהיה ברפיון, והב' שהיה תלוי, ופ"י הדברים האלה, הם יחד כלולים זה בזה.

אמנם בימי המבול נמחה, כי מצאהו תלוי באויר ונמחה, שאם היו אותן הנשמות מתקנות, לא היו נמחות, אך כיון שהיו הנשמות תלוים באויר השמים, בסוד אותן השדים העומדים תלויים באויר הרקיע, כנזכר בזהר ויקרא, ולא היו יכולות להצטייר בנוקבא לא לעלות למעלה, ולא לרדת למטה בעה"ז וליכנס בגופים, ולכן בשבא המבול מצאום שם ונימוחו, ואחר שנימחו והוסרו מהן הקליפות, היו צריכין להתקן וליכנס בנוקבא עילאה ולהצטייר, ולירד בעה"ז, ואז נתקנו מעט מעט מן אז ועד עתה.

אמנם נשמת יחזקאל שהיה משם, ותקנה תיקון גמור, לכן נקרא יחזקאל, להורות כי היה מבחינת התלוי באויר ברפיון, ונתקן ונתחזק, והוא יחזקאל, וכן חזקיהו המלך, היה מבחינת זה, ונתחזק ג"כ, ואין כאן מקום באורו.

ופ"י רז"ל, שהיה תלוי בין השמים לארץ, כי השמים זכר, והארץ נוקבא, והם יצאו מהזכר שמים, ולא נכנסו לארץ שהיא נקבה, ונשאר תלומת בין שמים לארץ, וד"ס השידוך ורוחין שגבראו בין השמשות, כי הלא הם היו בחינת טיפין הללו, שהיו רוחין בלי גופים, ולא נצטיירו בנקבה, וידוע, שתולדות קין היה בע"ש, סמוך למנוח בין השמשות, וד"ס מיתת אשת יחזקאל במגפה, כי ידעת ו' כי אותו עון של קין, היה

הגהות ומראה מקומות

(ו) שער הפסוקים בראשית בסוף ותוסף ללות אח אחיו את הבל, שער המצות פרשת שופטים.

ת ר י ע ש ר

ה ו ש ע

כענבים במדבר מצאתי ישראל:

(ו) והמה כאדם עברו ברית:

כי הנה במדבר, גי' רמ"ח כמנין אברהם. ואברהם תיקן ענבים אלו, ועיי' זכו ישראל להלוך במדבר, ולכל הכבוד. וזהו כענבים במדבר מצאתי ישראל, וזהו יעקב, שהוא גי' ב"פ אלהים עם י' אותיותיהם, גימ' ענבים.

(יב) סבבוני בכחש אפרים:

הנה דע, כי ד' דאחד, ור' דלא תשתחוה לאל אחר, הם אתון רברבין. והנה שבט אפרים, היו מוחקים העוקץ של אחורי ד' דאחד, ונעשה אחר ח"ו. וכן הר' דאחר הוסיפו לו עוקץ, ונעשה אחד, לא תשתחוה לאל אחד. וזהו סבבוני בכחש אפרים, שהוא שקר גמור, להקיף ולעגול ד' לעשותו ר'. אך בית ישראל לא רצו לשנות האותיות ממש, אלא ששמו הר' דאל אחר בד' דאחד, וד' דאחד בר' דאל אחר, וזהו במרמה, שהוא מדמה ורמאות, להחליף האותיות. ויהודה עוד רי"ד עם אל, שהניח הר' והד' במקומם, זה באל אחר, וזה באחד. ועם קדושים, שהוא ד' דאחד, נאמן, שהניח האחדות במקומו. ג)

ויעבד ישראל באשה ובאשה שמר:

כבר בארתי לך, כי אביגיל היא מסוד יעקב. כי אמרתי לך, כי האדם מניח רוח אדא במעי

זה יובן, במה שהודעתך בענין חרבן בית שני, בשער הקליפות, אשר ירדו ט"ס שלה לחיצונים, בסוד קולה כנחש ילך. א) והנה הקליפה יצאה בו' אדם והראשונים נעשה להם פרצוף שלם, וזו"נ לא היה להם הארה אלא מן הז', היא נקודה דילה, הוא ר' דיליה, ועתה לקחה כל הט' שלמעלה עם נקודתה, הרי י'. ובעת החורבן חסר מן האצילות, נוקבא תתאה, באצילות, ניתקנו זו"נ לבד, ע"ד מחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה, כי אין מחשבה ברעה, אבל מחשבה מצטרפת, ובבריאה אמא ג"כ, וביצירה אבא, ובעשיה א"א ג"כ.

(ט) באו ימי הפקודה באו ימי השלום:

פה נרמז גלותינו ביד הישמעאלים, כי הראשון שלהם נקרא שלום, וזה נרמז באמר באו ימי השלום, גם כל הגלות הרע לישראל מהמשוגע הזה שלהם, היה על אודות שרצה לישא אשה יהודית, בת איש יהודי א', ושמו ר' שלום, ולא רצה לתת לו. וז"ס באו ימי השלום, כי בא דבר זה ע"י שלום הנ"ל. ואין דבר בעולם שלא נרמז בתורה ובנביאים, גם המשוגע הנ"ל נרמז, באומרו דע ישראל אויל הנביא משוגע איש הרח. ויש בסוסק זה סודות רבים.

תגהות זמראה מקומות

זו' כצ"ל. ובסי' הלקוטים הושע ט"ו כי וז"ל והנה בעת החורבן הזה חסר מן האצילות נוקבא תתאה, ובבריאה חסר נעיר גי'כ, וביצירה חסר אימא גי'כ, ונעשיה חסר אבא גי'כ והקליפות: באצילות נתקנו זו"נ לבד, ועי"כ מחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה, כי אין מחשבה ברעה, אבל מחשבה טובה מצרפה ואיכא. ובבריאה אימא גם כן, וביצירה אבא, ובעשיה אריך גם כן.

(ב) ספר הלקוטים הושע סימן י"ב.

א) ע"פ ח"ב שער תקון הנוקבא פ"ב כלל א' שער מיעוט הירח פ"ב, שער הקליפות סרק גי'. ספר עלת תמיד דף ח' ט"א ד"ה ז"א היה תחילה. שער המסוקים הושע סימן ו'. שער ההקדמות דף ש"א סוף פ"ב. ספר הלקוטים הושע סימן ו'.

ב) גי'ב חסרון ושיבושים כאן ויעוין בתקונים בסוף הספר (דפו"י) ובהגהות כתוב וז"ל מן האצילות נוקבא בבריאה חסר חז"א, וביצירה חסר האמא, ובעשיה אבא, והקליפות דבאצילות נתקנו כו', מחשבה טובה מצטרפת

נרשקים את העגל, היו שפתותיהן מזהיבות,
והיה משה יודע ומכיר בהם שנשקו העגל,
(הרגם. ד)

(יד) שובה ישראל: (עד ה' אלהיך)

רִית וסִית גימ' משה, הוא כמנין ישראל
באופן זה: כי משה הוא מאחוריים דשם ע"ב
דיחידין דאבא שהם קפ"ד, וקפ"ד הוא אל במלואו,
הוא אל דישראל. גם משה מפנים יסוד אמא,
שהוא קס"א, אהיה דיחידין. כי קס"א וקפ"ד,
גימ' משה. ואחוריים וקס"א, כשתסיר אחוריים
הפשוטים, ישאר ש"ר, ועם י' אותיות המלוי
ש"ר, ועם אל ישראל, וזהו שובה ישראל, כנ"ל,
כי משה גימ' ישראל. ה)

אהיה כטל לישראל:

כבר ידעת, כי סוד הטל נחית ממוחא, והנה
יסוד אמא שהוא דעת ז"א, יש בו טל זה, כי
יש שם אהיה דהחידין, שבו ט"ל אותיות, במילוי
ומילוי דמילוי, כזה: אהייה, אליף היה יר"ד
היה, אליף למ"ד פ"א, היה היה, יר"ד וא"ו
דל"ת, היה היה, וזה אהיה כטל, שאהייה בעצמו
ט"ל.

אשתו בביאה ראשונה, והנה הרוח שהניח ברחל,
יצא ממנה בנימין. אמנם הרוח שהניח בה בלאה,
יצאה ממנה בת, וממנה נעשה אביגיל. ומן
הראוי היה להיות זכר, אכן לפי שעבד באשה,
ולכן באשה שמר. עוד יש פי' אחר, הוא
עצמו הנ"ל, והענין, כי כבר ידעת, כי ג) יעקב
שופריה דאדם, ושמר כי שנים בצאנו של לבן,
וכל זה להוציא ממנו כל אותן הטיפים, והם
לאה ורחל, שהם טיפי אדם בנחש הקדמוני. גם
דוד שהוא גלגול אדם, הוצרך ג"כ לשמור צאן
נבל, שהוא גלגול לבן, להוציא ממנו כל אותן
הטיפים, היינו טפה אחרת שעדיין היה חסרה
ממנו, והוא סוד אביגיל, והיה כח בנחש הקדמוני
שהוא נבל גלגול לבן, לחזור ולקחת אותו רוח
דגניו בלאה, ועתה חזר דוד ולקחה ממנו, לכן
הוצרך לשמור צאן נבל כמו יעקב. וז"ס חומה
היו עלינו, והבן איך כל הדברים הולכים בקו
ישר.

(יג) זבחי אדם עגלים ישקון:

פסוק זה מדבר בענין עגל, שהרגו את
חור, וזהו זבחי אדם, כמארז"ל על ויבן מזבח
לפניו, מזבח לפניו, עגלים ישקון, כי כשהיו

י ו א ל

(ד) והיה ביום ההוא יטפו ההרים עסיס:
דע, כי אלהים ברבוע ר', ה' אותיות גימ'
ה"ר. ולע"ל יתמתקו ההרים כולם, ויטפו מתיקות,
הוא עסיס פי' מתיקות.

ע מ ו ס

(ז) מי יקום יעקב כי קטן הוא:
ר"ל מ"י, שהוא אמא עילאה, יקום יעקב
ויעשהו גדול, כי קטן הוא. ר"ל כשיעקב קטן
(אמו) (בהולדו מאמו) נקרא קטן, וכשנפתחו
הנש"ב, אז נקרא מ"י, אזי יקום מקטנותו. א)

הנהגות זמראה מקומות

ג) ב"מ סד. ב"ב נח. ד) פדר"א סימן מ"ה. לעיל
פרשת תשא. שער הפסוקים תשא, ותחלת ספר ישעיה.
ספר הלוקטים פרשת תשא. ה) שער הפסוקים הושע
סימן י"ד. א) ספר הלוקטים עמוס ס"ז ססוק זה.

עו ב ד י ה

והאבדתי חכמים מאדום:

הנה עשו, היה ניצוצי קדושה דג"ר שלו, גנוזות בפיו, בסוד כי ציד בפיו. ולכן כשחתך חושם ראשו, דלג הראש למערה, ונקבר עם יצחק. כי הקדושה היתה בראשו לבד, לכן נקבר שם.

ובהיותו ממקום זה, היה מתגאה, לכן אמר אם תגביה כנשר וכר. ומהקדושה שהוא יצאו גרים ראשי ישראל, שמעיה ואבטליון, ר"מ ור"ע. וע"ז נאמר והאבדתי חכמים מאדום, לכן אין מקבלין גרים וכר. (ה)

יונה

דע, כי יונה סוד המלכות, ונינה סוד בינה עילאה, לכן נקרא עיר הגדולה. לכן היה חטאם תלוי בתשובה נש"ב, והוא נינה, כי תשובה בבינה.

דע, כי יונה רמז לנשמה, ויונה גימ' כ"ו מ"ה, שהוא סוד הטפה של הנשמה הנכנסת בז"א, ויורדת דרך חוט השדרה, עד שנכנסה בגוף שלו, שהוא הספינה. ומשם יורד לירכתי הספינה, נ"ה ב' ירכין. ומשם מזדמן דג גדול הוא היסוד, הבולע אותו. ומשם יורדת ליס, היא

הנוקבא. לכן היה במעי הדגה ג' ימים וג' לילות, בסוד ג' ימי הקליטה של הזרע ביסוד. והקב"ה שלח קיקיון, כדי לשמור הנשמה סוד הצלם, שהוא ק"ך אלהים דקדושה, וק"ך דנוקבא. (ו) והם ג"י סוד צ"ל, והם רמזו, כי המלכות סתומה היא בב' דלתות דיסוד נוקבא, והם שומרים הנשמה מהחיצונים. וז"ס ונסו הצללים, שהם ב': א' דז"א, וא' דנוקבא. ונאמר ביונה להיות צ"ל על ראשו, כי יונה היא הנשמה כנ"ל.

ח ב ק ו ק

(ג) ה' שמעתי שמעך יראתי:

דע, כי בכתר יש תר"ך עמודי אור, (א) כמנין כתר. ואלו נחלקים לאר"א, י"ש מהם באבא, וי"ש מהם באמא, כי הלא אר"א שניהן שוין בא"א. אמנם מבינה, נחלקים אותן הש"י עולמות. וניתנים לחג"ת, כמ"ש ריש פרי' וישלח. (ב) אמנם

כשהחיצונים לוקחים מכאן, נקרא קר"י, שהוא גי' י"ש. לכן בר"ת הפסוק, גרמו תר"ך, אלא שהראשונים נקרא ביושר, יי' שמעתי. והאחרונים בהיפך, 'שמעך יראתי, כי הם מקום אחיזת החיצונים בנוקבא. ולפי שחבוקק היה משם, לכך ירא מאד, והו' שמעך יראתי.

הגהות ומראה מקומות

(ב) בזהר פרשת תרומה דף קס"ו ע"ב ועיי"ש בהגהות מיהרח"ו זללה"ה. שער הפסוקים משלי סימן ד' בפסוק קנה חכמה.

(ה) יבמות כד. (ו) ספר הלקוטים יונה סוף סימן א'. (א) שער הפסוקים חבוקק סימן ג'. שער הכונות דרושי ר"ה דרוש ו' ד"ה ונתחזור.

זכריה

(ט) משא דבר ה' בארץ חדרך:

(א) דע, כי ירושלים וציון, הם רומזים ליסוד ומלכות. ויסוד אמא פנימית, יוצאת בסוד ד' פרשיות תפילין שבז"א, הם: ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן. והם גימ' חדרך. ומלכות דאמא היוצאת ללאה, נגד סוריא, בסוד דמשק. וכן דמשק, גי' מד"ת, בסוד ד' אלפין דלאה, (ב) היא קשר של תפילין, והם בסוד דמשק, שתהיה רחובה של ירושלים, כי כן היא משוכה ברצועות מד' של תפילין, לקשר שבאחור.

(יד) ביום ההוא יהיה ה' אחד וכו':

הנה בגליותינו, הז"א אינו בגוף אחד, אלא ג"ד שלו הם באמא. וכן ט"ס דנוקבא, אינם

קבועים, עולים ויורדים כפי מעשה תחתונים. ולעתיד, ישארו בשלימות, ויהיו הי"ס דז"א מקושרים תמיד באחדות א', וכן דנוקבא. והו' ה' אחד, ז"א. ושמו אחד, נוקבא. (ג)

ביום ההוא יהיה ה' אחד:

הנה עתה בגלות, נקרא ז"א ונוקבא דודים, ואו"א רעים, דאו"א לא מתפרשין, (ד) וזו"נ לזמנין מתחברים. אבל לע"ל, יהיה ה' ז"א, ושמו שהיא נוקבא, יהיה ג"כ אחד, פב"פ עמו, כמו או"א. נמצא שהשם לא יהיה יהו"ה, שהוא מורה על בחינת ר"ק. אלא השם יקרא יהי"ה, כי כשם שחו"ב נקראים י"ה, כך יקראו זו"נ, כי ז"א יהיה תמיד בן י"ס שלם, והנוקבא תהיה במדרגתה הראשונה. (ה)

מלאכי

(ג) אני ה' לא שניתי:

האלהים, ואין בו השתנות כ"א מצד התחתונים, בסוד כי שמש ומגן וגו', כי השמש ב' הפכים: מייבש ומנגב, ונמס השעוה. ומלבן הבגד, ומשחיר הפנים. (א)

הנה שם הויה חלופו מצפ"ץ, גימ' שם אלהים דידידין. הרי כי לא שניתי, כי ה' הוא

הנחות ומראה מקומות

(ה) שער מאמרי רז"ל דף ט' ט"ב ד"ה ולהבין סוד הוא ושמן אחד וברך ל"ה ונחזור לענינו. סוף ספר עולת תמיד בהגהות ומ"מ אות ד'. תע"ס ח"א סוף פ"ב אות ה'. ספר הלקוטים זכריה פסוק זה. (א) ספר הלקוטים מלאכי סימן ג' פסוק זה.

(א) ספר הלקוטים סוף ספר זכריה.
(ב) ע"ת ח"ב שער לאה ורחל פרק א'. שער המצות פרשת ואתחנן.
(ג) ספר הלקוטים זכריה פסוק זה.
(ד) זחר ח"ג ד'. וכוהר ע"ס הסולם אות ל"ח ל"ט.

כתובים

תהלים

(ב) יושב בשמים ישחק ה' ילעג למו:

טעם למה כתיב ישחק בש', ולא יצחק בצ'.
כי זה מדבר על ענין הגאולה העתידה ב"ב, שאז תהיה הישועה ע"י בינה עילאה, באמצעות הגבורה. ובינה נקראת שין שורקת, והיא תתלבש ביצחק הגבורה, לעשות נקמה בגוים. א)

נשקו בר פן יאנף:

ענין ג' בארות: עשק, שטנה, ורחובות. הנה דע, כי יש באר, ויש בור מלא, ובר חסר. באר: הוא נקרא רחובות, כשנעשה הזווג לצורך הנשמות, כי אז גם נשמות הצדיקים עולין למ"ן, ואז יסוד הנקרא באר מים נובעים. בור: הוא עשק, וסוד יצחק, שהם הגבורות לבדם, כי יצחק בגימ' בר"ר, כי שם הגבורות לבדם. בר: הוא יותר דין מכולם, והוא שטנה, והוא ע"ב ק"ל שעולה בר"ר, כי כולו הוא אחוריים וצריך שינשקו בר, פן יאנף ויתחזקו בו הדינים. וסוד נשק"ו, להמשיך שם החותם העליון, לבל ישלוט שם איש זר, להזדווג עם הבאר, המלכות הנקראת בר, וזהו נשקו בר, כי נשקו גימ' תנ"ו, שהם ג' מלואי אהי"ה, והם גימ' חותם. ב)

(ה) 'אמרי' האזינה 'יהוה' בינה 'הגיגי':

ר"ת הוה, בלתי תיבת בינה, הם אהיה. ותיבת בינה, כי אהיה הוא בבינה.

(ט) למנצח על מות לבן:

דע, כי ע"י שאמר לבן לאליעזר, בא ברוך

ה', למה תעמוד בחוץ, זכה שע"י יצא מכלל ארור, ונכנס בברוך, וזכה בזה בשביל לבן, וז"ס מארז"ל למנצח על מות לבן, שהוא לבן, וזכה לבן שייסדו לו מזמור, באותו זכות שעשה עם אליעזר. ג)

(יב) אשר אמרו ללשוננו נגביר שפתינו אתנו:

רז"ל אמרו, כי ב' חומות יש ללשון: שינים, ושפתים. ועכ"ז אינו מועיל להם, כי החומות נמסרו בבחירתינו, כי הלא אע"פ שאין אנו יכולים להסיר השינים ממקומם, או לנענעם, עכ"ז ללשונינו, נגביר את הלשון על חומות השינים, ונוכל לדבר מה שנרצה. ולזה אמר, נגביר שפתינו אתנו בבחירתנו הם, ואנו יכולים לנענעם כפי בחירתנו, אל טוב ואל רע, וא"כ מי אדון לנו, כי אפילו החומות בידינו נתנו.

(יח) בני נכר יכולו:

הנה ב' מיני בחינות יש בחיצונים. א' מהם נקרא מזיקין, כי הם מזיקין את האדם ממש, וכל כוונתם להרע, וחרבם בידם להזיק ולהרוג. בחינה ב' הם השדים, שכוונתם לדבק עם האדם, אך אינם מזיקין. והנה אלו ב' בחינות, הם נמשכות מן הב' קליפות, שהם דכורא ונוקבא. וכזה תבין חלוקי מאמרי זוהר, כי מאמר א' אומר, שלהט החרב וחרבו של מלאך המות, היא לילית. כנזכר בזהר פרשת ויצא, ד) והיא הנוקבא. ומן ההיכלות דפרשת פקודי ה) נראה

הגהות ומראה מקומות

א) שער הגלגלים הקדמה ל"ו דף ק"כ ט"ב ד"ה ענין כלב בן יפונה. ספר הגלגלים פרק מ"ט ונ"ד.
ד) דף קמ"ח ע"ב. שער הפסוקים תהלים סימן י"ח.
ה) דף רס"ז ע"א.

א) ספר הלכות תהלים פסוק זה. לעיל דף ש"ב ספר ישעיה בפסוק חנם נמכרתם.
ב) ספר הלכות תהלים פסוק זה.
ג) שער הפסוקים פרשת חיי שרה סימן כ"ד.

להיפך, כי הזכרים הם הרוצחים, והנוקבות הם המפתים. והכל אמת, והענין יובן מעצמו. דע, כי הזכרים הם בעלי חרב והריגה, כי כן הוא טבע העולם, שזכרים הם בעלי מלחמה. אך הנקבות הם המפתים האדם לחטוא. וז"ס, כי נופת תטופנה שפתי זרה וחלק משמן חכה. וכבר ידעת מ"ש בזהר, (ו) על ב' עגלי ירבעם, כי הנקבה שמו בדן, ולכן הכל רצו אחריה, כי כל פיתוי תלוי בנקבה בפיה.

אמנם ישוב מאמרי הזוהר הוא, כי תחלה יורדין הכחות הנמשכין מן הנוקבא שהיא לילית, והם מתחילין לפתות את האדם, והם באים נקבות לבדן כדי לפתות, כי אין כח בוכר לפתות נקבה. ואחרי שהן רואות שהאדם מתפתה אחריהן, אז מתחברין כחות הזכרים עמהן, ונמטר בידן, וממיתין אותו. כי עיקר התחלת הפיתוי מתחלת מנוקבא, ואח"כ באין הזכרים ונטפלין ומתחברין עמהם, ונעשו טפל לנקבות, ונמצא גם הם באותו הפיתוי, אך הנקבות הם עיקרים. ואח"כ כששולטין על האדם להורגו ולהזיקו, העיקר הוא ע"י הזכרים, רק שנקבות טפלות עמהן. ובוה צדקו דברי מאמרים המחולקים.

אמנם ד"ה ע"ה יהיה מתפלל עליהם שיכלו מן העולם, אמנם פסוק זה נזכר בתהלים י"ח, ובשמואל כ"ב בשירת דוד, ויש בהם שנויים הרבה, כי בשמואל כתיב ויחגרו ממסגרותם. ובתהלים כתיב, ויחרגו ממסגרותיהם. אך הענין דע, כי הנה 'בני נכר' יכולו, התיבה ראשונה בני, גם ר"ת הוא בני, נמצא כתיב ב"פ בני. והנה המפורשין של תיבת בני, הם כנגד דכורין. והסתומים שבאו בר"ת בני, הם הנוקבות. ורצה לרמוז, כי בין דכורין ונוקבות, כולם נקראו בני נכר, וכולם יכולו.

ופי' הענין: כי כמו שיש מ"נ ומ"ד בקדושה, כן יש בקליפה, אשר משם נוצרים כל כחות החיצונים, מן זכר ונקבה. שהם סמאל ולילית, לכן קרוים בני. כי כמו שיש ב"ן בקדושה, שהוא

סוד מ"ג, כן יש בקליפה סוד כל"ב שהוא ב"ן, אשר עליו נאמר הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי. (ז) וכנגד אלו אמר בני נכר יכולו, פי' הב"נ שהם המ"נ של החיצונים, הנקרא בני נכר, המה החיצונים הנקראים אל נכר. וזהו בני נכר יכולו, כי מ"נ של הנכר שהם החיצונים יכולו. פי': שהיה מתפלל להש"י, שיבולו ויפסדו. וגם על המ"ד היה מתפלל, כי ב"פ בני נרמזו כאן. ובספר שמואל, שהוא סוד נביאים ונביאים הם נ"ה, שהם דכורין, לכן בפסוק בני נכר האמור שם, היה העיקר כוונת תפלת דהע"ה על הדכורין, שהם המפורשין בתיבת הפסוק, אך כלל הפסוק גם את הנוקבא בר"ת. ואמר יכולו, פי': כי כבר ידעת, שיש בנוקבא בחי' כלי המקבל בתוכה טיפת מ"ד, וגם שניתנו בו המ"ן. וכלי זה הוא בחי' גבורה, כנודע כי היסוד של הנוקבא הוא סוד הגבורה. וכבר ביארנו, כי שם ב"ן הוא מ"נ, אך הרי"ו הנעשה מזה השם, הוא כלי המעלה זאת המ"נ, ובו מקבלת את המ"ד, והוא סוד ע"ב קד"ם, הנעשה משם ב"ן. וסוד רי"ו גי' גבורה, לכן ס"ת של בני"ו נכר"י יכולו, רי"ו. פי': שאלו המ"ד ומ"ן הניתנין תוך הכלי של הנוקבא, שסודו רי"ו, יכולו משם ויפסדו. ולכן סוד רי"ו בס"ת, לרמוז כי בני שהם המ"נ ניתנין בתוכו, ורי"ו כוללם בתוכו, ולכן הוא בס"ת, כי היא הלבוש האחרון הכוללם בתוכו.

ופי' יכולו, מלשון יפלו, כי ב' ופ' מתחלפין בסוד בומ"ף. ופי': שיפלו משם לארץ, ותפילם האשה בסוד נפלים, ולא יהיה ולד של קיימא, ולא יכנס תוך רחמה, רק תהיה בסוד פולטת ש"ז. ואם יש בחי' מהן, שהקליפה כבר קבלתם במעיה, גם עליהם היה מתפלל ואמר, ויחגרו ממסגרותם. פי' ויחגרו: מלשון נתיצה, פי' שינתצו ויחגרו מתוך מעי האשה, ויצאו לחוץ. וכבר ידעת, כי יש לרחם דלתים וברית וצירים ומסגרות, וזהו ממסגרותם, פירוש: הרחם של הנוקבא. וכבר ביארנו, כי הצירים ם סתומה, (ח)

הגהות ומראה מקומות

(ו) זהר פרשת תשא דף קצ"ג ע"ב. (ז) ע"ח ח"ב שער קליפת נוגה פרק ב'.

(ח) ע"ח ח"ב שער הירח פרק ג'.

ויש להם מסגרת, וזהו ויחגרו ממסגרת"ם, פי': אותן המסגרות שיש לאותו הם' סתומה, שהיא הרחם שלה. משם ינתצו ויהרסו ויצאו לחוץ, אף על פי שכבר קבלתם הנוקבא מן הזכר, ונכנסו ברחמה. באופן, שעיקר התפלה הוא על הדכורא, רק שאגב אורחיה, התפלל על הנוקבא, בר"ת של בני נכר יכולו כנ"ל. לכן גם ר"ת של ויחגרו ממסגרותם, הוא מ"ו. וס"ת מ"ו. שהוא סוד מילוי ע"ב, שהוא מ"ד כנודע. ט)

אמנם בספר תהלים, הוא רוח הקודש, י) הוא בנוקבא. לכן עיקר תפלת דוד היה, על המ"ג המפורשים בתיבת בני, וכלל גם את הדכורין בר"ת. אך שינה כאן ויחרגו, ובספר שמואל כתיב, ויחגרו. והענין, כי בדכורא כתיב ויחגרו, פי' ינתצו ויהרסו, אם נפלו טפת דכורא תוך המ"ג, ינתצו ויצאו משם. וכן בני נכר יכולו האמור שם, פי' יפילו כנ"ל, אך כאן שמדבר בנוקבא, יהיה פי' יכולו, מלשון בלה בשרי ועורי, ומלשון בלויי הסחבות. ופי': שאותן מ"ג שבתוכה, יופסדו שם, שלא יהיה ראוי להזריע, לכן ג"כ אמר ויחרגו ממסגרותיהם, מלשון האי חרגא דיומא, כנזכר בדרז"ל כ) על וכל דיירי ארעא כלא חשיבין, שהוא חרגא דיומא. ופי': הם אותן הנסירות הנופלות מן הרקיע, כשהשמש נוסרת בהן, א"כ נמצא כי ויחרגו, פי' שינסרו, וידקדקו לדקות גדול, ויהיה כלא חשיבין, כי המ"ג שבתוכם יופסדו שם במקומן ויתקלקלו, כהאי חירגא דיומא, שאין בו ממש מרוב דקותו. גם אפשר לפרש יכולו, מלשון יפלו, שבעת עלייתן לקבל הדכורין, יפלו משם. אמנם בתהלים כתיב ממסגרותיהם, ויש בו ב' אותיות יתירים מבשמואל, הם ב' אותיות י"ה, פי': שיופסדו ולא יתחברו אלו המ"ג תוך הרחם נוקבא, הנקרא מסגרות, עם הדכורין הנקרא י"ה, כי אותיות י"ה הן הדכורין, וכשלא יתחברו עמהן יופסדו בודאי, ולא יולד מהם ולד.

גם פי' ממסגרותיהם: ממסגרות מ"ה. כי הם' ומ"ה הכל א', ופי' ע"ד הנ"ל, כי לא יתחברו אלו הנוקבות הנקרא בני, ע"ש שנמשכו משם ב"ן, עם הדכורין הנמשכים משם מ"ה, וזהו ממסגרותיהם: ממסגרות מ"ה.

(יט) תורת ה' תמימה:

דע, כי אלו ו' פסוקים, שהם: תורת, עדות, פקודי, מצות, יראת, משפטי. הם סוד ו"ק דז"א הנקרא הוי"ה, לכן סמוכין אליהם ו' הוי"ות, תורת ה', עדות ה' וכו'. ודע, כי כל תיבה מאלו, גי' הוי"ה כמ"ש. ודע, כי תורת ה' שהוא בחסד, ושם הויה זו גימ' תור"ת, שהם תתר"ו. וז"ס שיר הנזכר בשיר השירים, שהם סוד חמשה ואלף, ל) (עם כללות ו' ואלף) והוא שם ע"ב דיודי"ן, כאשר תכה יו"ד פעמים ה"י, ש' ה"י פעמים וי"ו, ש"ל. וי"ו פעמים ה"י, ש"ל. הרי תקק"ס, מ"ו דע"ב, הרי תתר"ו.

(כב) למנצח על אילת השחר:

דע, כי בני ד' חיות, נקרא בני אליים, כמ"ש, הבו לה' בני אליים. אבל החיות, נקראות אליים, ומיכאל שהוא המלכות שבהם, נקרא אילת השחר, כי מיכאל אומר שירה, מהשחר עד חצות היום, וגבריאל מחצות היום, עד הלילה. רפאל מהתחלת הלילה, עד חצות נוריאל, עד השחר. לכן נקרא מיכאל תפילת השחר, והוא שר של ישראל, ואמר אלי אלי למה עזבתני. וז"ס קול ה' יחולל אילות, בשעה שאומרים ברוך כבוד ה' ממקומו, יחילו מאימה, ויחשוף יערות, הם בני היער עצים, וזהו ובהיכלו כולו אומר כבוד, ברוך כבוד ה' ממקומו. מ)

הנהגות ומראה מקומות

ח"ב קלוז: ז"ח שיר השירים ע"פ הסולם אות פ"ט ובדפו"י דף ס"ב ט"ב עי"ש בסולם מאמר שיר תתרו סימן.

מ) ספר הלקוטים תהלים פסוק זה.

ט) צ"ל מ"ו כנודע.

י) תחילת ספר שער רוח הקודש.

כ) נדרים ח:

ל) שער הפסוקים תהלים סימן י"ט. עיין זהר

הצילה מחרב נפשי:

(כה) פנה אלי וחנני כי יחיד ועני אני:

עיון בפע"ח, בשער ק"ש שעל המטה, ב) פ"י כי יסוד הוא רי"ו הוא חר"ב עליון, וכנגדו יש חרב אחר בקליפה, אשר הם לוקחים טפות נשמות מזרע העליון, שנמשך בלתי נוקבא כנזכר שם, ובוהו החרב קוצצים אותן. גם נגד הרי"ו תחתון שבמלכות, הנעשה משם מלוי ההי"ן, שהוא סוד נקודת ציון דמלכות, כנגדה יש בקליפה, והוא סוד הכלב, כי כלב גימ' ב"ן, כי השם במילוי ההי"ן גי' ב"ן.

הנה ב' בחי' אלו של המלכות, א' בהיותה בסוד נקודה א' כי אז נקדאת יחיד. ב' בהיותה בלי מוחין, אך היא בנויה מו"ס ואז נקראת עני. אמנם בהיותה אב"א, אז היא סוד נקודה חדא, והתיקון לזה, שיסתכל ז"א בה, ויעביר ההסתכלות דרך החוזה אל האחור, ושם תאיר ממנו, ואז תבנה המלכות ותהיה בת י"ס. פ) וזהו פנה אלי, והטעם, כי אני יחיד. וכנגד כי עני אני, אמר וחנני, פ"י: תן לי מתנת חנם, סוד אותן המוחין, כי כל המוחין לעולם בסוד תוספות ומתנת חנם כנודע. צ) וזהו וחנני: מתנת חנם, כי עני אני. ואם תסתכל תמצא, כי פנה גי' קל"ה, נגד ע"ב ס"ג, שנותן בה הת"ת, שעולים קל"ה, ועל ידיהן גבנית המלכות. כי אלו נמשכים מלמעלה מחור"ב אר"א, שהם ע"ב ס"ג כנודע, אך המוחים שלה שע"י ת"ת עצמו, שנה"י שלו נעשה לה מוחין, אלו באים משלו. והנה שם מ"ה שהוא במלוי אלפין, יש בו סוד מ"ב אותיות, מ"ב ומ"ה הם פ"ז, כי באלו נבנה המוחין למלכות. לכן ר"ת שנה אלי וחנני, גי' פ"ז. והנה אלי ג"כ רמז לס"ג ע"ב, כי ג' יודי"ן דס"ג הם ל', וא' שבו, הרי אל. והי' היא י' המיותרת בשם ע"ב מבשם ס"ג, וזהו אלי.

(כג) מזמור לדוד ה' רועי לא אחסר:

ס) הנה ידוע, דבני חיי ומזוני לאו בזכותא, אלא במזלא דא"א. ועל הארה זו היה מתפלל דוד, שיאירו בו ש"ע נהורין דבמזלא כלילין. וכן רע"י גימט' ש"ע, כי הי' הוא ק', ושפע זה של ש"ע נהורין, נקרא מי מנוחות, דמחסד עילאה נפקי, הנקרא מיס. והנה ש"ע נהורין, ב"פ אל כנודע, וז"ס האל הרועה אותי מעודי עד היום הזה, וכן (האלהים) הרעה גי' ש"ע, לכן נאמר ל"א אחסר, דהיינו אל בהיפך, וז"ס הא"ל הון שבברכת מזון, והיה מבקש ששפע זה יבא ע"י נתיב ז"א, למרתו נוקבא. ח"ש ינחני במעגלי צדק, ואז יתוסף רכ"א נהורין בנוקבא, כי תחלה אין לה דק ק"ב נהורין, וזהו כוסי רי"ה גי' רכ"א. והנה ד"כ וק"ב גי' ש"ע, והוא נקרא שמן, וזהו דשנת בשמן ראשי. ואמר ושבת בבית ה' לאורך ימים, שתהיה ישיבתי בהיכל ז"א תמיד פב"פ, ולא אצטרך לירד למטה. ומי גודם ישיבה זו, א"א הנקרא אורך ימים, דתמן אורכא דיומין. ע)

(כו) אם תחנה עלי מחנה:

אמר, כל כך אני בטוח בה', אע"פ שאראה מחנה א' מן אר"ה חונה עלי, לא יירא לבי כלל, כי אני בטוח בה' שיצילני. גם עוד אחרת, כי גם אם תקום עלי אח"כ מלחמה שניה להלחם, לא אפחד, כי הלא זאת אשיב אל לבי, ואומר

הגהות ומראה מקומות.

- 1) יתרו לוי ט"ג שי"ד. מועד קטן כה. ספר הלקוטים תהלים סימן כ"ג.
- 2) ספר התקונים סוף תקון ע'.
- 3) שער הכוונות ח"א דרושי ק"ש דרוש ו'. שער הפסוקים תהלים סימן כ"ה.
- 4) ע"ה ח"ב שער מ': סו"ח סוף פרק ח'.

- 1) פרק ו'. שער הכוונות דרושי הלילה דרוש ח'.
- 2) שער המצות פרשת נח. ספר הלקוטים תהלים פסוק זה ד"ה עור פירוש אחר.
- 3) זתר ח"א כד. מג: קטו. קנו: קפא. רו. רנג.
- 4) רנו: ח"ב ו'. רנב: ח"ג כה: רטז: ת"ז בהקדמה טו: תכ"ב טז: תק"ג טז: תס"ט צט: קא: תק"ע קכו. ז"ח

שאינן לו זמן לקיים שום מצוה, אלא בהרהור תשובתו, הוא נשוי פשע לבד, כענין ר"א בן דורדיא שמת מתשובה וכו'. א) וקשה, אחר שלא סיגל מעש"ט, האיך בא לעה"ב, ומהיכן בא לו שם רבי. וגם במה יתכסה, שאין אדם יכול ליכנס שמה, אם לא יהיה לו לבוש, הנעשה ממע"ט, כנזכר בזהר. ב) אלא זהו גלגול יוחנן כה"ג, ששימש פ' שנה בכה"ג, ולבסוף נעשה צדוקי. ג) וכמו שבפעם הא' פגם לטוף ימיו, כן תיקן בפ"ב, שכל ימיו היה רשע, ולבסוף שב בתשובה. והנה הלבוש שעשה יוחנן כ"ג, בכל המע"ט אשר סיגל בפ' שנים, לקחו ר"א, ושם רב היה ראוי אליו מפ"א, וז"ש כסוי חטאה, שלקח לו לבוש החוטא, שהוא יוחנן כ"ג. וגם הלבוש הרע שעשה ר"א, נתנה ליוחנן כ"ג. גם אל זה כיון מ"ש כסוי חטאה, כי כסוי שלו של העבירות, לקחו החוטא הא'. אבל יותר טוב, שבפעם א' בגלגול א' היה טוב, וז"ש אשרי אדם, שזה נקרא אדם, כמ"ש אדם אתם ד) כי יש בישראל שהם כצאן שעליהם כתיב ואתנה צאני, ויש חשובים יותר שנקראים אדם, והנה כשברא הקב"ה את אדם הראשון, כל הנשמות שנכללו בו, לא היו אלא נשמות ישראל, ואם לא היה חוטא, לא היו האומות יוצאין לעולם. ואחר שחטא, נתערבו בו ניצוצות או"ה, וזהו אדם אתם, ישראל לבד היו כלולין נשמותיהם באדה"ר. וז"ש אשרי אדם לא יחשוב ה' לו עון, אפילו בגלגול ראשון, שמעולם לא חטא, ומתכסה בלבוש המצות אשר עשה לעצמו. וזהו ואין ברוחו רמיה, כי הראשון יש ברוחו רמיה בחליפין דהלבושים הנ"ל, אבל זה שעשה בעצמו הלבושים, אין בו רמיה כלל. ועל החוטא בגלגול הא' והב', אמר כי לקתה מדת הדין בכפלים ככל חטאתם, שאין זה דרכו יתברך, כי לא כחטאינו עשה לנו, כ"ש להפרע כפלים, אלא פ' בערך הגוף שסובל חטאת גוף הא' ג"כ. אבל בערך הנשמה, אין

אני כי חדאי אותו המחנה הראשון, לא שלחת אלי רק לסייעני מפני זה המחנה הב', וזהו בזאת אני בוטח, פ' בזאת המחנה, שעליו נאמר אם תחנה עלי וכו', הנה בזאת המחנה אני בוטח לומר, כי אתה שלחת כדי לסייעני מזה הב'. לכן בראשונה אמר תחנה סתם, כי לא עשו מלחמה, רק שחנו עלי סמוך לארצי. אך על הב' אמר, אם תקום עלי מלחמה, כי ממש באה להלחם עלי, וזה יורה על הא' שלא ללחום בא, אלא בא לסייעני. ק)

אחת שאלתי מאת ה':

שמעתי מאדם א' בשם מורי זללה"ה כי דהע"ה שאל מהשי"ת ג' מתנות טובות, והם בר"ת אחת: א"י חיי עולם הבא, תורה, הרי אחת. וזהו אחת שאלתי, כי כולם בחינה אחת. ר)

ל) ארוממך ה' כי דילתני:

הנה דוד מצד הנוקבא, והיא נקרא שער ודלת. וכן שם אדני במלואו, גי' תרע"א. לכן אמר דוד, ארוממך, שעם היות שאני דלת, אשר שם מבקשים האויבים לאחוזו, עכ"ז לא שמחת אויבי לי. ש)

כי רגע באפו חיים ברצוני:

ת) דע כי ג"פ אלהים, גי' נח"ר, ואם תוסיף ה' אותיות, שהם ט"ו שבג' אלהים, הרי גי' רגע. נמצא כי ג"פ אלהים גי' רגע. וז"ש, כי רגע באפו, ר"ל ג"פ פ"ו: כי ב"א הוא גי' ג', ופ"ו הוא אלהים, וג"פ אלהים, הוא רג"ע, הם ב"אפ"ו.

לב) לדוד משכיל אשרי נשוי פשע:

איירי כמי ששב בתשובה בשעת מיתה,

הנהרות ומראה מקומות

א) ע"ז יו. ספר הלקוטים תהלים סימן ל"ב.

ב) ח"א דף רכז. ח"ג קא.

ג) ברכות כט.

ד) יבמות סא. ב"מ קיד: זהר ח"א כ:

ק) שער הפסוקים תהלים סימן כ"ז.

ר) שער הפסוקים תהלים סימן זה פסוק זה.

ש) ספר הלקוטים תהלים סימן ל'.

ת) שער הפסוקים תהלים פסוק זה.

לה' נפשינו: שהיא הנוקבא דז"א, חכתה לה':
שהוא ז"א, הנקרא הויה. גם ממלת חכתה, ר"ל:
בהסרת ח' שהוא לר"ת הנ"ל, נשאר כה"ת, שם
קדוש משמות ע"ב. והנה שם נח"ל הנ"ל, יוצא
ג"כ משם מ"ה, עם מ"ב שלו ע"ה, כמנין נח"ל.
וגם יוצא משם ס"ג עם הויה"ה שלו, ס"ג והויה"ה,
כמנין נח"ל עם הכולל.

(לד) פני ה' בעושי רע:

פנים של זעם, בעושי ומתקני (אותו) הרע
בס"א. להכרית מארץ זכרם, דהיינו עצם הקטן
הנשאר לעולם. וארז"ל שנשבר הסדן, העצם לא
נשבר. ט) ובאלו שתקנו הרע, יתצנו ויכרת,
ולא יזכה לתחיית המתים. אבל הצדיק, גאמר
בו שומר כל עצמותיו אחת מהנה לא נשברה,
שהיא אותה המיוחדת, העצם שקורין לוו, לא
נשברה, אלא היא בקיומה. לכן ג"כ כל עצמותיו
שמורים לקום בתחית המתים.

קרוב ה' לנשברי לב:

כבר ידעת, כי ז' מלכים דמיתו, הם סוד
ל"ב נתיבות החכמה, ש"ך ניצוצין דאזדריקו,
והם נקראו נשברי ל"ב, והם בחינת ר"ק דז"א
הנקרא רוח, וז"ש ואת דכאי רוח יושיע, כי
נדכאו למטה לעולם הבריאה, יושיע בעת התקון
לעלות.

רבות רעות צדיק:

כי עם היות שיסוד המלכים דמית, י) היה בו
חיות יותר קצת, בסוד שאול הנחבא אל הכלים.

הנהות ומראה מקומות

עפר ומים, ורוח מה שנראה בחורף הבל הפה, ואש
מה שהוא חם, ונמצא שהיה בו מציאות כל הדי
עולמות, וזהו בדבר ה'.
ח) שער הכונות ח"ב ענין חנוכה דרוש א' ד"ה
ואח"כ. שער הפסוקים תהלים סימן ל"ג פסוק זה.
ט) מד"ר בראשית פרשה כ"ח. ספר הלקוטים
תהלים פסוק זה.
י) ע"ח ח"א דף קי"ד ט"א ד"ה ושלמה ממשרקה.

כפלים, רק בכל חטאתיה לבד שהב"פ הם שלו.
ואפשר עוד לפרש האי מימרא דרשב"ל
במסכת יומא, ה) כי השב נעשו לו זדונות שגגות,
או זכיות, כשהוא שב מאהבה או מיראה. וז"ש,
אשרי נשוי פשע שהם זדונות, ונעשו כסוי חטאה
שגגות, כששב מיראה, עדיין יש עליו חשבון.
אבל השב מאהבה, אין עליו חשבון, שכבר
נעשה זכיות. ואין ברוחו רמיה, שהשב מיראה
אין לו רמיה גדול מזה, שאם לא מפני היראה
לא שב, נמצא שבערמה גדולה שם, משא"כ
מאהבה. ו)

(לג) בדבר ה' שמים נעשו:

הנה עולם נברא בג' קוין: מדה"ר, ז)
ומדה"ד, והכרעתם. והנה בדבור א' נבראו כולם,
מבשרי אחזה אלוה, כי בגוף יש ד' יסודות:
מים, כשתהוג בסכין, יש בו זיע. וכשתהוג
הרבה, יש באותו זיע עפרורית, הרי עפר ומים.
ורוח נראה בהבל פיו, בחורף. ואש שהוא חם.
נמצא שהיו בו מציאות כל העולמות, וזהו בדבר
ה' שמים נעשו.

נפשינו חכתה לה':

מ"ת זה, יצא שם קדוש נח"ל, ח) והוא
רומז ג"כ, בר"ת "נוצר" חסד "לאלפים. הוא,
כי שם ב"ן בפשוט ומלוי ומלוי דמלוי, יש בו
ל"ו אותיות, ועם שם ב"ן עצמו, הרי כמנין
נח"ל. והנה שם ב"ן נודע, שהוא בחינת נפש
דמלכות, כי הנוקבא היא בבחי' נפש כנודע, לכן
נרמז בר"ת בחי' שם ב"ן, וז"ש נפשינו חכתה

ה) פו:

ו) ספר הלקוטים תהלים סימן ל"ב.

ז) בספר הלקוטים תהלים סימן ל"ג כתוב וז"ל
בדבר ה' שמים נעשו וכו', הנה העולם נברא בג' קוין
במדת הדין ובמדת הרחמים והכרעתם, והנה בדבור
אחד נבראו כולם, ומבשרי אחזה אלוה, כי בקול יש
ד' יסודות: מים כשתהוג בסכין ברזל, יש בו זיעה,
וכשתהוג הרבה יהיה באותה הזיעה עפרורית, הרי

והנוקבא כמנין בהמה, שם ב"ן, אז תושי"ע ה' / מאירים בהם הש"ע נהורין, בסוד פב"פ. ואמר מה יקר חסדך אלהים, כי כשהחסדים מתגלים מיסוד שלו, בסוד טפה, ונכנסים תוך הנוקבא שהוא אלהים, אז הם יקרים, שיוצאים משם נשמות בני אדם, וכל ה"ח נעשים א', וז"ש חסדך, לשון יחיד, ואז עלולות נשמותיהן של צדיקים בסוד מ"נ תחת כנפיו, וז"ש ובני אדם בצל כנפך יחסיון. ט)

(לט) הודיעני ה' קצי:

דוד היה (מלאה, מלכות ב"ד מיהודה, וגם) מסטרא דנוקבא. י) ואמר הודיעני ה' קצי: רחל, ומד"ת ימי: לאה, מה היא, שהיא נוטלת ד' אלפין דד' אהיה, גימ' מד"ת. ולאה נקראת מה למעלה, ורחל נקראת מה למטה. ולפי שלא היא בחינת בינה, לכן אמר מה היא, דמלת היא באתכסיא, כענין ועבד הלוי הוא, כי לאה נעלמת, עלמא דאתכסיא. אדעה מ"ה חדל אני, רחל נקראת מה למטה, וז"ש אדעה מה, חדל, עולה מ"ב, שהיא נוקבא דז"א. אני שרחל נקראת אני עלמא דאתגליא. ולאה בעולם היא, ורחל בגילוי אני. הנה טפחות נתת ימי, ב' טפחות ב' ידים, ה' אצבעות בכל י"ד, ה"ג בלאה, ה"ג ברחל. וחלדי שהיא רחל המ"ב, כאין נגדך, דלית לה מגרמה כלום. אך כל הבל שהוא היסוד, שנקרא כ"ל הבל, כי יוסף נתן לו ל"ז שנים כמנין הבל. ובזה נצ"ב, שהוא אדה"ר, וז"ש אדם נצב סלה, שאם לא היה נותן לו, לא היה לו חיים כלל, כי אדם נתן לבניינו ע' שנה בתחלה, והאבות חזרו ונתנו לו לצורך הזווג.

(מא) ה' יסעדנו על ערש דוי:

פ"י פסוק זה, תמצא בטעמי מצות פרשת וירא, במצות בקור חולים ע"ש. כ)

מכל מקום אירע לו רבות רעות, כי נשבר גם הוא, וגם הוא מכולם יצילנו בעת התיקון, ושומר כל עצמותיו דז"א בעת החורבן, שעצמות של אורות פנימים לא ירדו ח"ו, ולא היה בהם מיתה. ופ"י עצמות: לשון עצמות וכלים, הנזכר אצלינו דהיינו אורות פנימים של ו' נקודות, אבל אחת מהנה, היינו נוקבא דז"א, לא נשברה, שלא מתה ממש, רק כמו שמתעלף, בסוד מעולפת ספירים, בסוד וארעא אתבטלית כנדוע, כי לא היה בה מיתה ממש כמו בז"א.

(לו) נאם פשע לרשע:

זה המזמור מדבר, במה שפיתה נחש לחוה, והטיל בה וזהמא. ועליו נאמר, אין פחד אלהים נגד עיניו, והוא פיתה אותה ברמאות. וז"ש, דברי פיו און ומרמה. וז"ש, און יחשוב על משכבו, שמתוך שראה אותן עוסקים בענין משכב, קפץ עליהם וכו', ואמר ה' בהשמים, ולא אמר בשמים, לרמוז כי שם הויה בז"א, ועליו נאמר ה' בהשמים, וכל ו"ק שבו הם בחי' ווין, היינו שמים, ו"ק, ו' פעמים ו' ל"ו, וז"ש, אשרי כל חוכי ל"ו, וכנגדם, אין העולם חסר מל"ו צדיקים, המסתכלים באספקלריא המאירה. והנה חסדים אינם רק ה', המתפשטים בהשמים, בחג"ת נ"ה שבו, וזהו בהשמים מתפשטים חסדך, והטעם שאמונתך שהוא התבונה, עד שחקים, בינה עד הוד אתפשטת, וא"כ אף שאין ביסוד אלא חסד א', מ"מ כולל כל הה', וכולם מתקבצים בו. וז"ש, צדקתך: שהוא הצדיק, כהררי אל, לוקח נגד ה' הרים עליונים, חג"ת נ"ה, שכל ה"ח מתקבצים בו, ולהיותם חסדים, קראם אל, כי חסד אל כל היום, ולכן נקרא ציון, ג"י יוסף, מנין ה"פ אל, ומשפטך שהם הגבורות, הולכים אל תהום רבה, שהוא יסוד נוקבא, ובזה הם נמשכים אל הדכורא, שהם החסדים, אדם.

הגהות ומראה מקומות

כ) לעיל דף ע"ה, ת"ז עם פירוש מעלות הסולם אות ק"ו ודפדפוי דף ל"ה: שער מאמרי רשב"י ויע"א דף ז' ד"ה שם בתקון ס"ט. שער המצות פרשת ויחי. שער הפסוקים תהלים סימן מ"א.

ט) ספר הלקוטים תהלים סימן ל"ו.

י) ע"ה ח"ב שער לאה ורחל פ"ה ופ"ח וט', שער הפסוקים תהלים פסוק זה. ספר הלקוטים תהלים סוף סימן מ"ג ד"ה עוד פ"י.

(מד) עורה למה תישן:

הוא סוד הדורמיטא, כמ"ש בדרוש פורים, אלהיכם ישן הוא. וז"ס ויקץ כישן ה', והגלות והשינה הכל א' ט)

(מה) חגור חרבך על ירך גבור:

דע, כי שם ס"ג בריבוע קס"ו, ושם אהי"ה בריבוע דם, ויחד גי' חרב, ואינו מתגלה רק ס"ג לבדו, והוא נקרא חרב, ומציל בכוונתו, ובנקודתו הראויה, מכלי זיין. והקדים הוד להדר שהוא הנצח, ועשה נצח טפל לו, וזהו ירך גבור שהוא ההוד, הנשתלשל מן הגבורה, כי שם אהי"ה הוא בהוד, דאמא עד הוד אתפשטית. י) ויש בה ה' שמות בריבוע, כ"א מהם גימ' ד"ם, ה"פ דם גימ' חרב. והנה י"פ דם והמקור, גימ' אמ"ת, והמקור ממתקם. והנה ה' דמים טהורים הם, וה' דמים טמאים הם, וכשמתפשטים בעשיה, יונקים הקליפות מהם. והנה הה' דמים טהורים, הם לבושי ה"ה. וה' דמים טמאים, הם לבושי ה"ג. והדעת כולל שניהן, וע"ש כך יקרא הז"א גבור מלחמה, מכח אלו האורות של החרב ששולחת אמא לז"א, להאיר לנוקבא, שלא ידבקו בה הקליפות, השולטים בלילה, בסוד, הנה מטתו שלשלמה, ז"א, מלך שהשלום שלו, ס' גבורים סביב לה, שנותנת אמא לזר"ג, מכח הארת האלו, והוא נותן כח בנוקבא להתחזק בגבורה, אחר שהן מקיפין לה בסוד אור מקיף, להגן לה. וז"ש מגבורי ישראל, ר"ל גבורות דז"א, הנקרא ישראל. כולם אחוזי חרב, לא אמר אחוזי, אלא אחוזי, להורות ב' דברים: א' שנאחזין מחרב ז"א, קס"ו ד"ם, שהוא עיקר בשמירה זו, והוא מנהיגם ולא הם. והנה מלת מלומד"י, צרופי מלוי' ד"ם, כי ס"ג עיקר, וד"ם טפל אליו, ומלחמה ודם גימ' קס"ו ע"ה, וזהו על יריכו, מתחזק בירך שמאל, ועם זה נשמרים מפחד

בלילות, הכוללת כל הקליפות, ונקראו על שמה, והוא דינה של גיהנם. כ)

(מח) אלהים בארמנותיה:

אמרו בזה"ר, ל) שהם נ"ה, הכוונה על נ"ה דז"א, שנעשו בה מוחין. נודע למשגב, כי בהם נשגב מגדל עזו.

(מט) כצאן לשאול שתו מות ירעם:

ז"ס מ) מ"ש מלאך המות לרב ביבי בר אבבי, כד לא מטו עדיין זמניה למות, מסרינא ליה לדומה, עד דמשלם זמניהון. וז"ש כצאן לשאול שתו מות ירעם, פ"י: אותן ההולכים כצאן בלי רועה, שאינם הולכים בדרך ישר כנ"ל, לשאול שתו, ר"ל נלקחים וניתנים בגיהנם ובשאול קודם זמנם, דוגמת הצאן שאין להם זמן החיים קצובים, אע"ג דלא מטי זמניה וכו', מסר לון בידיה דדומה הנקרא מות, ממונה על גיהנם, ורעי לון, וזהו מות ירעם. גם א"ל רב ביבי, כי שנים הנקצרים מה עושה מהן, וא"ל שהוא משלים אותן לאיזה צדיק שהגיע זמנו ליפטר, ומוסיפין אותן לו, וזהו וירדו במ ישרים לבוקר, כי הישרים והצדיקים שולטין ורודים באותן הימים ושנים של הנ"ל, אשר מות ירעם כנ"ל, וזהו וירדו כו'.

(נ) אל אלהים ה' דבר ויקרא ארץ:

פ"י, כי כל אלו הג' שמות, היה בהן בריאת עולם, כי תחלה עלה ברצונו הפשוט להיטיב, והיה הכל חסד, ואח"כ אלקים שהוא דין, כי עולם נברא במדה"ה, ושתף הקב"ה עמו רחמים.

מציון מכלל יופי:

דע, כי אע"פ שאנו אומרים, כי מן החסדים

הגהות ומראה מקומות

כ) ספר הלקוטים תהלים סימן מ"ה.

ל) ה"ג ה. ספר הלקוטים תהלים סימן מ"ח.

מ) חגיגה ד: שער הפסוקים תהלים סימן מ"ט.

ט) עיין מד"ר אסתר פרשה ז', י"ד. שער הכוונות

ח"ב ענין פורים דרוש א' דף ש"כ"ח ט"ב ד"ה וענין

התחלה זו. י) זהר ח"ג רכג:

חג"ת. ושפתיים, נודע שהם נ"ה. הלשון והפה, הם ב' כוללים, שהם יסוד ומלכות כנ"ל. הח סוד הכל ס"ג. פי': הו"ת, כל מציאותן מתקיימים ע"י הבינה, שם ס"ג. ואמר הכל, לרבות ב' כוללים של הפה כנ"ל, שהם יסוד ומלכות, שהם כ"ל וכל"ה, וגם הם משם ס"ג. נמצא כל הו"ת מתקיימים בהב"ל מילוי שם ס"ג. ז"ש יחדיו נאלחו, פי': שכשהב' כוללים שהם יסוד ומלכות הנרמזים במלת הכל, כאשר הם שניהן ביחד, אז הכל ס"ג, וז"ס הכל ס"ג יחדיו. אך כשאין עושה טוב, פי': שעונות גורמים הסתלקות טוב העליון שהוא היסוד, שאין בו כללות ה"ת, או אין גם א', כי גם המלכות מתבטלת, כי אין לה קיום רק ע"י היסוד, לכן כשמתבטל היסוד הנקרא טוב, אז אפילו א' לבד שהוא המלכות לא יש, כי מתבטל. גם זהו הכל ס"ר יחדיו, כי עשרה חו"ג הנכללים ביסוד ומלכות כנ"ל, וכולם באין מיסוד בינה, והם גי' ס"ר, כי י' הו"ת גי' ס"ר.

גם אני חיים שמעתי דבר א', והוא כי ז' הבלים היוצאים משם ס"ג, הם גי' ס"ר, כי ז"פ הב"ל, גי' ס"ר. הרי כי הכל ס"ר, והכל ס"ג ב' פסוקים אלו הם ענין א'. היוצא מזה, כי פה א"א אע"פ שנקרא פום ממלל רברבין, עכ"ז אין יוצא ממנו אור המקיף אל הו"ת. אבל הבינה אם הבנים, מרחפת כאם על הבנים, ונותנת להם אור המקיף, להקיפם ולשמרם, בסוד כנשר יעיר קנו. ובסוד ושמים לא זכו בעיניו, כי שמים שהוא ז"א לא זכו בעיני הבינה שהיא אמו, ותמיד נראה לה שעדיין צריך תיקון, ולכן משפעת עליו תמיד באור המקיף הנ"ל, לקשטו ולעטרנו.

(סג) דבקה נפשי אחריך בי תמכה ימינך :

הנה כבר ידעת מ"ש באדרא, (ס) כי בוצינא דקרדוניתא, הוציא זו"נ דבוקים אב"א, עד בא עת זמן הנסירה להפרידם, כדי שיהיו מוכנים

היורדים לנ"ה דז"א, משם נעשו חו"ב דרחל, דע, כי אין זה נעשה, רק עד שנכללו כל החסדים ביסוד ז"א, ואז מציון מכלל יופי, אלהים שהיא הנוקבא, הופיע, האיר. כי אז האירו כולם ביחד שם, ואז יכול להתפשט אותן החסדים שבנ"ה דז"א, להעשות מוחין של הנוקבא. נמצא, כי זה לא נעשה, עד שמציון מכלל יופי, מכלל כל החסדים, ואז הופיע והאיר אל הנוקבא, שהוא אלהים. (מ)

ענין כי מציון הושחת העולם, שנאמר מציון וכר, והוא טבור העולם, איך הוא יסוד (אחר השבירה), אך כבר הודעתך בסוד ואלה המלכים, כי מלכין קדמאין הם ז"ס תחתונים, שהיו בלי תיקון, ואח"כ יצא היסוד, שהוא הדר המלך הח', ואז ביה אתבסמו כלהו, וחזרו לצאת אח"כ זו"ן, נמצא כי מן היסוד הושחת העולם.

(נג) כלו סג יחדיו נאלחו :

הנה שם אל במילוי קפ"ה, שהוא אותיות הקף, כי הוא בחינת הבל המקיף. וכל מקיף שרשו מבינה, שהוא קו ירוק, המקיף את כל העולם, (נ) והנה שם אל במילוי קפ"ה, הוא באה"ה, שהוא בינה. כיצד: א של אל, צורתה יר"ה גימ' כ'. ועם א' עצמה, הוא כ"א כמנין אהי"ה. גם ס"ג של בינה, יש בה אל, ייא"י, והנה מילוי שם ס"ג, שהוא גימ' ל"ז, גי' הבל, וזה לרמז אל הבל אור המקיף של בינה היוצא משם, ומקיף לז"ת זו"נ. ואלו הם סוד ז' הבלים שאמר קהלת, והם היוצאים מפה הבינה, לכן הם ז' הבלים, נגד ה' מוצאות הפה של הבינה, חם: גרון, וחיך, ולשון, ושיניים, ושפתים. ה' מוצאות הם, כנגד חג"ת נ"ה, עוד יש ב' כוללים בפה העליון, אשר הם כוללים כל ה' מוצאות, והם יסוד ומלכות, כי יסוד כולל כל ה"ג בתוכו, וכן המלכות כולל ג"כ ה"ג פעם ב', כי זה כל וזה כלה כנודע, הרי הם ז', והם ז' הבלים. וכפי זה נלע"ד, כי גרון ושיניים וחיך, הם

הגהות ומראה מקומות

רו"ל מסכת חגיגה דף ט"ו ט"ב ד"ה שם בגמרא פ"ב. (ס) זהו ח"ג קמא. שער הפסוקים תהלים פסוק זה.

(מ) שער הפסוקים תהלים סימן נ'.

(נ) שער הפסוקים תהלים סימן נ"ג. שער מאמרי

פלג אלהים מלא מים:

נלע"ד ששמעתי, כי פלג הוא הוי"ה אלהים, שהוא גי' יב"ק, גי' פל"ג. גם חצי מלוי אלהים דידוי"ן, גי' פלג ע"ה, וה' יתירים. וזהו פלג ר"ל חצי, וזה נראה יותר אמיתי. (צ)

(סח) יקום אלהים יפוצו אויביו:

ר"ת שם יאי"א, והוא שם קדוש, ראש לכל השמות, יבו ברא הקב"ה עילמו. לכן המרכבה אינה פחותה מכ"ב רבוא, כמ"ש רכב אלקים ריבותים, כי שם הנ"ל גימ' כ"ב. (ק)

מוציא אסירים בכושרות:

רז"ל אמרו, כאן בזווג ראשון, כאן בזווג שני (ר) ואמרו שם, כי מ"ש קשה לזווגם כקריעת ים סוף, הוא בזווג ב'. דע, כי האדם כשבא בפ"א בזה העולם, בא בת זוגו עמו, הנה כשבא זמנו להנשא, ברגע א' מזומנת לו בת זוגו, בלי שום טורח כלל ועיקר. ואמנם אם חטא אדם הזה, והוצרך להתגלגל, והוא מאותן הנאמר בהם ויצאה אשתו עמו, כנזכר בכבא משפטים, שמגלגלין גם לבת זוגו פעם אחרת עבורו, הנה אדם כזה כשבא לישא אשה, לא תזדמן בת זוגו אליו, אלא ע"י צרה גדולה וקטטות גדולות, כי אחר שנתגלגל על עון, יש מקטרגים למעלה, ורוצים למנוע זוג הזה, ומשימין ביניהם קטטות גדולות. וזו נקרא זוג ב', כי היא בת זוגו ממש, רק שהוא זוג ב' שבא פ"ב ע"י גלגול, ועליו אמרו קשה לזווגם כקיי"ס. לכן תראה כמה פעמים נעשה זוג א' בלתי קטטה ויצא לאור, וזה יורה היותה בת זוגו בפ"א. ויש זווגים בקטטה ומניעות גדולות קודם

לזווג. ואז היו הגבורות הולכים ונקלטים בנוקבא וחסד ורחמי שקיעי באתריהו במקום הזכר, כדאייתא בתפלת ר"ה, בסוד הנסירה. (ס) והנה המלכות נקרא נפש, וו"ש דבקה נפשי, היינו נוקבא דו"א, שהוא בחי' נפש, היא דבקה אחריו, אחורי הזכר. בי תמכה ימינך, שהם סוד החסדים מצד ימין, ונגדלות פכ"פ. והנה נוקבא נקראת אדני, ורמוזה, בר"ת דבקה נפשי אחריו, אד"ן. ב"י הוא ה"י, הרי אדני, כי אבא נקרא י'. והנוקבא היא בת אביה, שהוא בימין, וזהו ב"י תמכה ימינך, ר"ת בת י'. (ע)

(סו) לך דומיה תהלה:

אמר, כי ודאי הש"י יודע כל מה שבלב האדם, וא"כ ראוי להיות שלך דומיה תהלה, והיה ראוי שבני אדם יודו לשמך, ולא יתפללו, רק שיהיו דוממים. והיה ראוי מטעם זה, שלא ידור אדם נדרים ליתן צדקה וכיוצא, כי לך היה ראוי שישולם הנדר, ולא ידור לעולם, רק שיתן צדקה ולא ידור. וזהו ולך, כלומר: להיות אתה היודע, היה ראוי שישולם הנדר לבד, ולא ידור. וא"כ למה ציותנו להתפלל לך, ואתה קדוש יושב תהלות ישראל, וחפץ לשמוע תפלה, וזהו אמרו שומע תפלה, כי כבר אמרנו שלך דומיה תהלה, ואמנם אנו רואים שאתה חפץ תפלותינו, וזהו אמרו שומע תפלה. הטעם, כי עדיך כל בשר יבאו, שעי' התפלה שאדם מתפלל, רואה חבירו ובא גם הוא להתפלל. משא"כ אם היה הדבר מסוד ללב, וזהו עדיך כל בשר יבאו, פי': כולם, אפילו אותם שאינם רואים, יבאו אליך. וא"כ דברי עונות גברו מני פשעינו וכו', פי': דברי האדם וסיפורי עונותיו שעשה, הם דברי מותר וגברו מני, שא"צ לבארם, כי אע"פ שלא אספרם, פשעינו אתה תכפרם. (פ)

הגהות ומראה מקומות

(צ) שער הפסוקים תהלים פסוק זה ועיי"ש בד"ה אמר שמואל.
(ק) ספר הלקוטים תהלים פסוק זה.
(ר) סנהדרין כב. שער הפסוקים תהלים פסוק זה.
שער הגלגולים דף ג"ג הקדמה כ"ז.

(ס) שער הכונות ח"ב דרושי ר"ה דרוש א'.
(ע) שער הכונות ח"א דרושי העמידה דרוש ב' במלות גומל חסדים טובים והוא בסוד אבא יסד ברתא.
(פ) שער הפסוקים תהלים פסוק זה.

החזה ולמעלה, ומחזה ולמטה מתחיל בחי' יעקב, הנעשה ע"י יסוד אבא, שהוא תוך יסוד אמא, ע"י אריכות יסוד אבא, בסוד נובלת חכמה שלמעלה תורה. והנה יסוד אבא המוציא פרוצוף יעקב, אינו ממשות היסוד, אלא עדות לבר. אך תורה, שהיא עצמות יסוד אבא הנקרא תורה, הוא בפנימית ז"א, בחלק עליון הנקרא ישראל. וז"ש, ויקם עדות ביעקב, כי יעקב שהוא חלק התחתון, שהוא עדות של התורה שלמעלה ממנו, צריך יעקב קימה, להעלותו למעלה. אבל תורה, שם בישראל. היינו תורה שהוא יסוד אבא, שם תמיד, בחלק הנקרא ישראל, שם ממש תמיד, נקרא תורה. אבל ביעקב, אמר קימה, שהוא למטה. (ב)

ויקם עדות ביעקב:

עדות הוא דעת, היינו יסוד או"א בדעת ז"א. ויקם גי' קנ"ו, יוס"ף, היינו יסוד דלעילא. ותורה שם בישראל, נלע"ד כי הוא יסוד דאבא.

הן הכה צור ויזובו מים:

הנה ביסוד אמא, יש אלהים דההי"ן העולה צור"ר. והנה מהראוי היה, שלא יצאו מים מהם, כי אין ביסוד אמא מים. מ"מ ויזובו מים, מצד יסוד אבא הגנוז בתוכה. והבן כי ויזובו מים, ר"ת מ"ו, שהוא סוד מלוי ע"ב, העולה מ"ו. וכבר ידעת, כי מצד שם ע"ב הוא סוד מים, העולה חסד, סוד יסוד אבא. (ג)

(עט) נתנו את נבלת עבדיך מאכל לעוף השמים:

י"ל, למה מתחלה קונן על נבלת עבדיך, ואח"כ על שפכו דמם, כי להיפך, היה לו תחלה

שיגמרו לעשות, ואז נמשך בשלום גדול ואין קטטה, מורה היותו זוג ב'.

רכב אלהים רבותים אלפי שנאן:

אמר, כי במלת רכ"ב, נרמזו אלקים ורבות ואלפי, פי': אלפי, ר"ל ב' אלפים, הוא כי ר' דרכב, סוד אלהים ברבוע. וכ', סוד כ' אלפים, הרי ריביותים. וב', ר"ל ב' אלפים כנ"ל, הרי ברכ"ב עצמו, רמז אלהים ריביותים אלפי. והנה ארז"ל, (ש) אל תקרי שנאן, אלא שאינן, דהיינו י"ח אלף. וקשה, למה לא אמר הכתוב י"ח אלף, אמנם דע, כי הספירות הם עשר ולא תשע, והנה ח"ו לא יופחת חשבונם, וכל ספירה היא אלף, והם י' ממעלה למטה, וי' ממטה למעלה, והם רבותים. ואמר אלפים שאינן כי כתר וחכמה לרוב מעלתם נעלמים, לזה אמר שאינן, ר"ל שאינם נגלים לנו, אבל מ"מ הם רבותים.

שם בנימין צעיר רודם:

ג' שמות ע"ב ס"ג מ"ה עם אדני, גי' רדם. פי': בנימין שהוא המלכות הנקרא אדני יעלו, השמות שלמעלה דדכורא, ע"ב ס"ג מ"ה, יעלו עמו, שהם גי' רדם. (ת)

(עג) ואהי נגוע כל היום ותוכחתי לבקרים:

הנה בצפרא אתער חסד בעלמא, והחולים מתרפאים. (א) ואני להיפך, כי תוכחתי לבקרים, מלבד שאהי נגוע כל היום.

(עח) ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל:

הנה כבר ידוע, כי ז"א נקרא ישראל מן

הגהות ומראה מקומות

(ב) שער הפסוקים תהלים פסוק זה. שער הכונות ח"א דרושי ספר תורה.
(ג) שער הפסוקים פרשת בשלח דף קמ"ד. שם תהלים פסוק זה. ע"ח שער ז"א פרק ד'. ז"ח פרשת בשלח בסולם מאמר נחש עלי צור.

(ש) ע"ז ג: ספר הלקוטים תהלים פסוק זה. ז"ח סוף פרשת אחרי בסולם מאמר י"ח אלף עולמות.
(ת) שער הפסוקים תהלים פסוק זה.
(א) ב"ב סז: זהר ח"א קע. ח"ג רו. שער הפסוקים תהלים פסוק זה.

לקונן על שפכו דמם, כי היה קודם, ואח"כ נתנו וכו', כסדר המאורע. אך הענין הוא, כמו שארז"ל (ד) כי איך קראם חסידים, אם היו רשעים, אך הענין הוא, כי כיון שקבלו עונשם, נקראו חסידים. והנה בעת קבלת עונשם, שהיו תחלה בעת שפכו דמם, אין ראוי לקונן עדיין. אך אחר שכבר קבלו עונשם, ונשפך דמם, אז ראוי לקונן עליהם, כי כבר הם קרואים חסידים, שהוא בעונשם הב' הבא עליהן, אחר היותם חסידים, וזהו את נבלת עבדיך. ואח"כ אנו קוננין למפרע על שפכו דמם עתה שכבר קבלו עונש הב' הם חסידים, עתה ראוי לקונן עליהם על שפיכת דמים.

(פא) עדות ביהוסף "שמו" בצאתו "על ארץ מצרים" שפת "לא ידעתי אשמע:

ר"ת שב"ע א"ם של"י, שיוסף הוא היסוד, אשר בו כלולים כל הז' ראמא, וזהו שבע אם, ר"ל הז' של אם שלי הם, והוא משפיע בהם באמא תתאה, שהיא למטה ממנו. וזהו בצאתו על ארץ מצרים, והיא רמוזה בתוך ה' הנוספת ביהוסף, שהוא הה' אחרונה שבשם. (ה)

(פד) גם צפור מצא בית ודרור קן לה:

פ"י, מלכות הנקרא צפור, היא מוצאת בית בעלותה לאמא. ודרור היינו בינה, חירו דכלא, דרור בארץ, קן לה, ר"ל: שם קנ"א, אה"י"ה דהה"י"ן שבה, אשר שתי אפרוחיה: שהם ז"ן. גם אדני אלהים, שהם רחל ואמא, גימ' ק"ן, וזהו קן לה, את מזבחותיך ה' צבאות, שהם מתיחדים על ידי היסוד, מלכי ואלהי: ת"ת ומלכות, המתיחדים יחד עכ"מ. הנה יש ש"ע נהורין, כמנין צפור, (ו) והם

מצאו בית, להאיר בז"ן. אבל ודרור, היינו הנוקבא שמטה, דרור תתאה אפילו שז"א לפעמים משיג ש"ע שלימים. הנוקבא עיקר הארתה, רק קן לה, שנתן לה בעלה שהיה שלו. אבל האחרים, אע"פ שבזווג מאירים בה, אינה רק הארה ולא עצמות, כאלו הק"ן הנוגעים לה.

גם צפור מצא בית:

(מהרח"ו ז"ל)

דע, כי התאומה יתירה של הבל, שהרגו קין בשבילה, הוא סוד צפורה אשת משה, וזהו צפור מצאה בית. ויתרו שהוא גילגול קין, וזהו ודרור, כי בני יתרו (ז) כמו צפור דרור שוכן באהלים, מצאו קן לה. ועיין בספר גלגולים פרק נ', ביאור פסוק הנ"ל.

עוברי בעמק הבכא:

סוד המיתה, בסוד המלכים שמתו, וצריכין בירור לעולם, כי אף שנבררו מעיקרא, לא היו רק בחי' אחר באחור כל מה שנתברר. ואם לא חטא אה"ר, היה הכל נתקן, ואפילו הפנים, ולא היו צריכים לעה"ז התחתון כלל, שכל כוונת העה"ז, הוא לצורך הבירור כמ"ש. וזה היה חטא אה"ר שאכל מעץ הדעת ט"ר, שהיה מעורב. ואם הוא לא חטא בזווג הראשון, שהיה נעשה בליל שבת, היה מתפרד הטוב מהרע לגמרי, וזה הטוב היה מתברר למעלה, והרע יורד למטה. וכיון שחטא אדה"ר נשאר מעורבים, ונפלו מנצוצי קדושה בקליפה. (ח)

והנה כל מעשה המצות אשר נעשו כל ימי חייו, וגם המיתה, הכל הוא לצורך הבירורים הללו. ואחר שיושלם כל הבירור, יבא משיח, וזהו ענין המטר היורד מלמעלה, וגורם להוציא הצמחים, מי נתן הצמחים שיוצאין מן העפר

הגהות ומראה מקומות

(ז) שער הפסוקים פרשת בראשית דף כ"ה ט"ב ד"ה אמר שמואל. ספר הלקוטים תהלים סימן פ"ד ד"ה עוד פירוש אחר.
(ח) ספר הלקוטים תהלים פסוק זה כתוב כל המאמר הזה.

(ד) סנהדרין מנ. שער הפסוקים תהלים פסוק זה.
(ה) ספר הלקוטים תהלים פסוק זה. שער הפסוקים תהלים פסוק זה.
(ו) ספר הלקוטים תהלים סימן פ"ד. ע"ח ח"א שער א"א פרק י"ג ע"ח עם פמ"ס ענף ע"ב.

אז מתבררת הקדושה בפ"ע. וזהו לעבדה זו מ"ע.
ולשמרה מצות ל"ת. ל)

הנה כמו שיש בחי' בנשמות, שאנו רואין
שיש מי שגדול, שכל מעשיו ומדותיו טובים,
ויש להיפך הכל רע. ויש רע במדותיו, ובמעשיו
טוב. ויש טוב במדותיו, ורע במעשיו. (מ) וזהו
כשיש לאדם נשמה פנימית טהורה, ובא לו
מחמת זכות נשמת צדיק לסייע אותו, וזהו
מקיף עליו, הרי זה טוב בכל. ולרשע בהיפך.
וכשיש לאדם נשמה טהורה וטובה, ומחמת איזה
עון בא לו איזה נשמה מהקליפה, שהיא חופפת,
עליו הרי זה מעשיו טובים, מחמת שורש נשמתו
הטהורה. והקליפה החופפת עליו, גורם להיות
לו מדות רעות. וכן מי שיש לו עיקר נשמתו
מהקליפה, אלא שמשום איזה זכות שעשה, בא
לו נשמת צדיק לתקן אותו, הנה מעשיו רעים
מצד נשמתו, ונשמת הצדיק גורם לו מדות
טובות.

וכן בקליפה עצמה, יש בחי' שהוא קליפה
מלגאו ומלבר, והוא אותו בחי' שכבר נתבררו
הנצוצות אלו. דקדושה שהיה בתוכו, ואותן
שכבר נתבררו הם הכל טוב מלגאו ומלבר.
ועל שכנגד אלו הב', אמר הכתוב, והיה כעץ
שתול על פלגי מים אשר פריו יתן בעתו, זו
היא הנשמה אשר בתוכו, שהוא פריו ממש.
ועליהו לא יבול, זהו נשמת צדיק החופף עליו,
וזהו ועליהו שהוא המקיף עליו לא יבול. ועל
הב' שהכל רע, אמר לא כן הרשעים כי אם
כמוץ אשר וכר', כי המוץ הוא הכל קליפה, ואין
בה שום מוח.

וכנגד אלו יש באילנות, כי התאנה הוא
נגד מה שנתברר הכל, כי הכל טוב הוא. ואילן
סרק, הכל רע, שהכל קליפה. ויש אילנות, שפרי
שהוא המוח מלגאו, והקליפה חופף עליו מבחוץ,
כמו אגוזים ורימונים. וכנגדם בקליפה, שלקחה
ניצוץ הקדושה בתוכה לחיות אליה, היא חופף

הזה, אלא הם ניצוצי קדושה המעורבת תוך
הקליפה ויוצאין לחוץ. והנה ענין הבירור הוא,
כי יורד אור עליון מהקדושה שלמעלה במטר,
ואז הנצוצות של קדושה אשר בעמקי הקליפות,
עולים לקראת אור היורד, ומתדבקין ועולין
ומתבררין. והנה המטר הוא אור העליון היורד
מלמעלה, שהם מ"ד. וכנגדם עולים אלו המ"ג,
שהם הניצוצות הנ"ל. וזה אין לך טפה היורדת
מלמעלה, שאין כמה טפים עולים מלמטה. (ט) משום
שניצוצין אלו שהם מן הקדושה, והם אסורים
בכבלי ברזל בעמקי הקליפות, והם מתאווים
וחושקים לעלות אל מקורם, ואין לאל ידם, עד
שיהא להם סיוע מהעליונים, ואז עולים בחשק
גדול, טפיים נגד טפה א'. ולהיות כל טובותינו
תלוי בזה הבירור, כי כשיושלם, יבא משיח
צדקינו. והבירור תלוי במטר, לכן לא נזכר
עונש גדול בתורה, כמו מניעת מטר. ובשכר
היותר גדול, כתיב ונתתי מטר ארצכם, משום
שבמטר תלוי ביאת משיח.

ח"ס גדול יום גשמים, כקיבוץ גליות. י)
וקשה מה שייך זה לזה, אלא קיבוץ גליות עצמה,
הוא קיבוץ כל הניצוצין הללו שהם בגלות, ולכן
גדול יום הגשמים, כי הוא קיבוץ גליות עצמו.
וח"ס שובה ה' שבותינו, כאפיקים בנגב, שהוא
המטר. (כ) והנה תראה, שתלה קיבוץ הגדול בקטן,
כי קיבוץ גליות הוא הגדול שהוא מ"ש שובה ה'
שבותינו, ואפיקים בנגב שהוא המטר הוא הקטן,
וא"כ מי נתלה במי, אלא בבחי' רבוי קיבוץ
גליות גדול, כי אז יתברר הכל בפעם א'. אבל
בבחי' שהכל תלוי במה שנעשה ע"י מעשינו,
שאנו גורמים שיבא המטר ויברר, המטר הוא
גדול.

והנה עיקר הבירור, תלוי במצות הנוהגות
בארץ, אם אדם חורש בשור וחמור, או זורע
כלאים, גורם שתוציא הארץ ג"כ מעורב טומאה
וקדושה, ואין זה הכוונה. וכשהן שומרין המצות.

הגהות ומראה מקומות

(מ) ת"ז תקון ס'. להלן משלי סימן כ"ה בפסוק
אם רעב שונאך. ספר הלקוטים משלי בפסוק אם
רעב שונאך סוף שער מאמרי רז"ל דף פ"ה ד"ה
אמר הכותב.

(ט) ירושלמי תענית פ"א, ה"ג. ספר הלקוטים
וישלח סימן ל"ו סוף הפרשה.

(י) תענית ח: (כ) תענית ח:

(ל) זהר ח"א כו.

עליה כקליפה אל המות. והוא בבחינת צדיק, שבאה לו נשמת רשע ומקפת עליו, לכן יש לו מדות רעות כדאמרן. ויש מיני אילנות, כגון זיתים ותמרים, שהמות מלבר, והקליפה מלגאו, שהוא הגרעינין שבתוך הענבים וכיוצא, והוא נגד זה בקליפה, כשניצוץ הקדושה שנפלה שם היתה גדולה, ולא יכלה הקליפה לסבול כל אותו האור בקרבה, ונכנסת הקליפה בתוך והקדושה מקיף עליה מלבר. והוא הרשע שבא אליו נשמת צדיק לתקן אותו.

הנה הע"ז דוחה מעליו כל הקדושה, ונשאר הקליפה מלבר ומלגאו, לכן ע"ז נקרא צואה, כמ"ש צא תאמר לו, כי הצואה היא פסולת גמור. והוא כי עיקר אכילת האדם לצורך בירור, כי כשאוכל מתדבק בנשמתו ניצוץ הקדושה, והפסולת דוחה אותה לחוץ. וע"כ היה המן נבלע באיברים, שהיה כולו בירור גמור בלי שום פסולת. וע"כ ע"ה אסור לאכול בשר, מפני שאין יודע לברר. והצדיק בברכתו שמברך על המאכל, הוא מברר.

הנה כשנפלו המלכים, נפלו ג"כ בכמה בחינות, יש מהם שנפלו בבחי' הדומם, ולפי שהם היו ז', יש מהם ז' מיני מתכת: כסף זהב, ח"ג, נחשת, ת"ת, בדיל, נצה. עופרת, הוד. כסף חי, נגד יסוד. לכך נקרא חי. ברזל, נגד מלכות. וזה שגם הדומם הוא גדול, מפני ניצוצי הקדושה שבקרבנו. וכן נפלו בצומח, ולכן יש בחי' באלנות כדאמרן.

וכן נפלו בבחינות הנזכר באומות. ולהיות כי עיקר אחיזתן, כשהיה נחש מטיל בחוה וזהמא, ע"י היסוד שלו, לכן במצרים שהוא ערות הארץ, שם נתערבו הרבה מהנצוצין, וע"כ גלו ישראל לשם, וגם השכינה גלתה עמהם, להעלות אותן הניצוצין אשר שם. לכן היה צריך יתברך בכבודו ובעצמו, ליכנס תוך גילולי מצרים, להוציא הקדושה. כי יש קליפה קשה, כי אפילו אם מלאך יהיה שם, אפשר שיתאחזו בו, ולכך

הוצרך אני ולא מלאך. וע"כ נצטוו ישראל, לא תוסיפו לראותם עד עולם, משום שכבר נתברר כל הקדושה שבו, כשיצאו ישראל ממצרים, וא"כ מה הוצרך לישראל לירד עוד שם, אחר שיצאו בפרהסיא, יצאו כל הניצוצין שהיה שם. אבל בכל שיצאו במטמוניות, עדיין נשאר ניצוצין שם, לכך כל העולה מבבל לא"י עובר בעשה, כמ"ש בבליה יובאו ושמה יהיו. נ) וע"כ נגזר על ישראל שישתעבדו בע' אומות כולם, להוציא הניצוצין שנפלו בכל אומה ואומה. וארז"ל, (ס) שאם יהודי א' נשבה בידי אומה א', כיון שגולה שם אותו היהודי די, והרי הוא מעלה עליו, כמו שנשתעבדו שם כל ישראל בידיהן, כי באותו היהודי די, להעלות מה שנפל באותה אומה. וע"כ נתפזרו כל ישראל בכל רוחות העולם, להעלות הכל.

הנה כל הבירור שאדם עושה בחייו, הוא במצות ובמעשיו ובפעולותיו. אבל במותו, כשיוצא נשמת הצדיק מן הגוף, שאז הנשמה בלי לבוש הגשמי, ואז אין אחיזה לחיצונים בנשמה, והיא נכנסת בתוכם, ומשברת הקליפה ומלקטת הנצוצים, הכל כפי כח הצדיק שמת, ומעלה אז בשעת מיתתו, יותר מכל מה שהעלה בחייו. וז"ס גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהם. (ע) נמצא, שהצדיק מתנקם ממלאך המות. וז"ס אשר שלט האדם באדם לרע לו, ר"ל: האדם הבליעל שולט באדם הצדיק, לרע לו של בליעל, כי לוקח הקדושה מקרבנו, ונשאר מת. וזהו 'האדם ב'אדם' לרע לו, ר"ת 'בלע' 'המות' 'לנצה'. וע"כ הצדיקים המתים בלא חטא, כענין: ישי, וכלאב, ובנימין, ולוי, שמתו בעטיו של נחש, (פ) ונראה שיש ח"ו עול בחקו יתברך, אלא שלהיות האדם גורם לכל אלו הנצוצים שנפלו, לכן הוצרך המיתה להעלות, ואין מי שיעלה יותר מאלו הצדיקים שלא חטאו, וזהו בעטיו של נחש, כי הנחש גרם העון וכל הנפילה זאת, וע"כ הוצרכו למות, להוציא את

הנהרות ומראה מקומות

(ע) חולין ז:

(ס) ב"ב יו.

(ג) ברכות כז:

(ס) מדרש רבה שיר השירים פרשה ב' סימן י"ט.

היא מתברכת ממ"ד, הנשפעת על רחל ע"י, וזהו
יברכך ה' מציון, שהוא היסוד העליון.

גם ברכות יעטה מורה:

(צ) הנה ידעת, כי בכל עולם מאבי"ע, יש כמה
חילוקים. והנה אותם שאין להם כ"א מדרגה
קטנה, נעשים מלוש לגדולים, וזהו יעטה מורה.
ודע, כי כשהנשמות יוצאות מהע"ז, צריכות טבילה
בנהר דינור, (ק) והרי אפילו המלאכים בעה"ז,
באיזה שליחות כשחוזרים, צריכין לטבול שם
כנדע. והנה יארע בטבילה זאת שם, לנשמת כל
א' וא' כפי מדרגותיה, וכפי מצוותיה. והנה
הצדיק הגמור ממדרגה העליונה, בעברו שם
באותו האש, לא מיבעיא שאין מגיע לו שם
שום נזק, ולא חמימות מהאור השורף, אדרבה
מהפך הנהר של אש, למעין מים חיים, שבזה
יהנה. וז"ש, מעין ישיתוהו. ולא זו בלבד, אלא
גם ברכות יעטה מורה, ברכות ומתנות שמתלבש
בהם העובר שם, אם הוא מורה הוראות. ז"ס
אז"ל, (ר) שצדיק העובר בגיהנם, לוקח שם נפשות,
שנאמר ולקח נפשות חכם, שהוא ע"ד הנזכר.
ואז ילכו מחיל אל חיל, מישיבה לישיבה.
באופן שזוכות אלו הנפשות בעבור הצדיק, ליכנס
לפנים ממחיצתם, בהיותם לבוש לנשמות
הצדיקים. ולכן אמר ילכו, בלשון רבים. אבל
יראה וגו' בלשון יחיד, כי אז יסיר מעליו
הלבושים, ולכן אמר יראה בלשון יחיד.

(פה) אמת מארץ תצמח:

ז"ס אשה מזרעת תחילה, יולדת זכר. (ש) וזהו
אמת, שהוא הזכר, מארץ תצמח, הוא הצומח
מן הארץ. ר"ל כשהארץ מקדמת. אך כשהוא
להיפך, אז הנוקבא שנקרא צדק, משמים נשקף,
כשהזרע נשקפה תחלה משמים שהוא זכר, תהיה
הולד נקבה צדק.

בלעו. וע"כ הצדיקים במיתתו, עוברים בגיהנם,
להוציא הניצוצים אשר שם. כי הנה בגיהנם
עיקר דירת הקליפות. וכשמת הרשע, הקליפות
אוחזין בו. אבל כשהוא צדיק, אינם יכולים
לאחוז בו, ואדרבה הוא מוציא מה שבידם. וז"ש
עוברי בעמק הבכא, שהוא הגיהנם, הצדיקים
עוברים שם, ומשם מעלים מ"נ למעלה, דהא כל
עיקר המ"נ היה מאלו הניצוצין שנפלו.

וזהו מעין ישיתוהו, כי כמו שהמעין מעלה
מים ממטה למעלה, כך הצדיקים מדי עברם
בגיהנם, מעלים מ"נ למעלה, והצדיק הזה מורה
להם הדרך, ומעלה אותן עד יסוד רחל. ואז יסוד
העליון דכורא, משפיע מ"ד. נמצא שהמורה
הזה, מתעטף בב' ברכות, מן ברוך עליון ותחתון.
וזהו גם ברכות יעטה מורה. וילכו מחיל אל
חיל, כי מכל עולם ועולם הם הולכין ומבררין,
מעשייה ע"י הנפש. ומיצירה ע"י הרוח. ומבריאה
ע"י הנשמה.

אח"כ בכל הניצוצים שמעלה עמו מכל
העולמות, יראה אל אלהים, דהיינו נוקבא
העליונה, הנקראת אלהים, שהוא ה' אותיות,
ה"ג שלה. ובאיזה מקום שלה מתראה, בציון.
שהוא יסוד שלה, ששם עולה להיות מ"נ. ואז
מתפללת הנשמה שם, וכל בקשת הצדיקים שם
הוא על ביאת המשיח, וז"ש ה' אלהים צבאות
שמעה תפילתי וגו', מגיננו ראה אלהים, הבט
פני משיחך.

וגם זהו מה שאנו עושין במצות ובמעשים,
שאנו מעלין בכל מצוה ומצוה, ובכל תפלה
ותפלה, ובכל ברכה וברכה מ"נ, וזהו מה שצריך
לברכותינו, כי א"א להעלות אלו הניצוצים שהם
מ"ן לרחל, אלא ע"י, כי הצדיק הזה כשאומר
ברוך הוא, מעלה מ"נ אליה, וגורם שישפיע
עליה הצדיק העליון. וע"כ היה לרחל, ב' צדיקים:
יוסף צדיק עליון, ובנימין צדיק תחתון. וז"ש
הנה ברכו את ה' כל עבדי ה'. ואז בהיות
הנשמה של הצדיק שמעלה מ"נ שם ביסוד שלה,

הגהות ומראה מקומות

(ק) זהו ח"א רא.

(ר) עיין זהו ח"ג רכ:

(ש) גדה לא. שער הפסוקים תהלים פסוק זה.

(צ) ספר הלוקטים תהלים פסוק זה. שער מאמרי

רז"ל אבות טרק ו' דף פ"א ט"ב ד"ה ודע שבכל

עולם. שער הכונות דרושי נפילת אפים דרוש ב'.

(פט) אתה מושל בגאות הים:

ענין השיר, למה הוא בסוד הגבורות, בסוד הלויים. דע, כי הנה סוד השיר, הוא סוד בשוא גליו אתה תשבחם. כי הלא כשמתעוררים הגלים התחתונים, לעלות למעלה לטרופ טרף, תיכף אתה תשבחם. בסוד בוצינא דקרדינותא, שהוא סוד שורש הדינין והגבורות. וכבר הודעתין, שכל מדה עליונה, בסוד בוצינא דקרדינותא. כי החסד טבעו להתפשט, אך הגבורות נותנים קצבה ומדה, ואומרות אל הגל עד פה תבוא ולא תוסיף ופה ישית בגאון גליך. ואמנם כפי בחינת הגלים, הוא מניחם לעלות. ויש שעולין מדריגה א', ויש שנים וכיוצא בזה. (שיר השירים ב') וז"ס פרקי קול השירים, עולין ויורדין, והבן סוד גדול הזה. נמצא כי כל בחינת השיר, להעלות הקול או להורידו, הכל ע"י בוצינא דקרדינותא, סוד הגבורה, לכן סוד השיר הוא גבורה. ואמנם דע, כי כאשר יתעלו ר"ק, יתעלו גלים אלו למעלה, עד שערות העליונים, בראש או בזקן, ואז יהיו נימי השערות ההם, סוד נימין שבכנור, ויהיה שיר זה ע"י כנור, ודרוש זה ארוך ואין להאריך. (ת)

אתה מושל בגאות הים
בשוא גליו אתה תשבחם:

הנה בפסוק זה, יש ב"פ גאות, רק שגאות א' הוא מלא בו', והשני הוא חסר. והנה גאות א' בפירוש, והב' בר"ת 'גליו אתה תשבחם. והענין: דע, כי כל מציאת גלים וגאות אלו, הם כולם בסוד השערות, כי שערות דא"א הם כמנין קדו"ש, כנוכר באדרא. (א) והנה גאות ג' קדו"ש, וכן כל השערות האלו, הם סוד מבויעים ונהרות. המושכין מים מן הים, מן החכמה, סתימאה עילאה דא"א. וז"ס גאות

הים, כי נמשכין מים מימי החכמה סתימאה, ואלו השערות נעשים גלים, כי כולם בסוד הגבורות. ואלו השערות, הם סוד נימי הכינור המשורר, כי כל שיר מסטרא דנביאים של גבורה, ואלו הם המתגאים ונושאים קול השיר. אמנם אתה, הוא סוד החכמה, הנקראת אתה, (ב) וזהו אתה מושל וכו', כי ממנה נמשכים. אמנם ידעת, כי יש קדוש, ויש קדש. וקדש הוא למעלה מן הקדוש, ושניהם בזו החכמה סתימאה. לכן הם ב' פעמים גאות גאת בזה הפסוק, והם גימ' קדוש וקדש. וזה יהיה פי' הפסוק, ה' מלך גאות לבש.

ענין השיר שהוא דינים, כבר בארנחנו. אמנם דע, כי השפתים הם נ"ה של הראש ו"א, ומשתעבר למלכות בימי הגלות, לישק ידיה ולקבל הארה מדרועין דילה, לצורך נ"ה עליונים שבראש שלו. וז"ס שהקב"ה מתאוה לתפילתן של צדיקים, (ג) שהם סוד מ"ג העולים מתתא לעילא בסוד אור חוזר. וכן מצינו במשה, שא"ל הקב"ה ונתת מהודך עליו, ומשה עשה בעין טובה, וסמך ב' ידיו עליו, להאיר לו ממקום העליון יותר. אך כאשר המלכות למעלה בכינה, אז היא ד' על ו', בסוד עטרה, והוא יש לו ו"ק לבד שהוא ו', והיא ד' לבד שאין לה דרועין ואז היא מנשקת ידיו דז"א, לקבל הארה מדרועין שלו, שיהיה לה דרועין ג"כ.

(צ) תפלה למשה איש האלהים:

(ד) ר"ת לאה, וס"ת משה למפרע. רמו, שמשה הוא בעלה דמטרוניתא, שה"ס צפורה. ואמר בכל דור דור, רמו כי משה מגולגל בכל דור דור, להורות בני דורו. וזהו מעון אתה "היית לנו "בכל, ר"ת הבל, רמו משה נצוץ הבל, כנוזע.

הנהרות ומראה מקומות

קדוש: עיין זהר אמור אות פ"ח בסולם מאמר ונקדשתי עילא ותתא בג' דרגין.
(ג) יבמות סד. ספר הלקוטים תהלים סימן פ"ז סוף ד"ה או יאמר אתה. (ד) שער הפסוקים תהלים.

(ת) ספר הלקוטים תהלים פסוק זה.
(א) דף קכ"ח ע"ב. שער ההקדמות דף רפ"ח.
שער הפסוקים תהלים פסוק זה.
(ב) עיין באדרא זוטא זהר ח"ג רצ. וענין קדש

תפלה למשה איש האלהים:

כי מלאכיו יצוה לך:

הנה ארז"ל, ה) כי משה מחציו ולמטה נקרא איש, ומחציו ולמעלה נקרא אלהים. והסוד הוא, כי משה הוא בחינת ז"א, ולו ב' נשים, מחציו ולמעלה היא לאה, מלכות דבינה, הנקראת אלהים. ומחציו ולמטה היא בחי' רחל, והוא בחלק הנקרא איש. בסוד כי מאיש לוקחה זאת, והאשה אשר נתת עמדי, הנאמר על חוה שניה, שהיא רחל כנודע.

למשה איש האלהים:

ר"ת לאה, ס"ת משה, כי תמיד שם עיקר בחינתו וגם לרמוז, כי משה הנרמז בס"ת, הוא גלגול הבל, וזה היית לנו בכל דור, ר"ת הבל. וכאן רמז למשארז"ל, אין דור שאין בו משה, כי הוא בר"ת משה הבל, בדור דור, לשון דירה, שמשה דר בתוכו, כנזכר בתקונים. (ו)

ה' מעון:

פ"י, התפלל על מדת המלכות, הנקרא מעון. ואמר הכתוב, מעיקרא מעון היית מאז, ועתה אני מתפלל דמעון יהיה בהיפוך נוע"ם, שהיא בינה. (ז)

(צא) ויהי נועם וכו':

טעם הפסוק זה הוא, כי כבר ידעת סוד מפתח בלילות, שהם ב' לילות: לילית, ונעמה. (ח) ובשבת אין להם כח, ובמ"ש חוזרים לשלוט בעולם, ואנו אומרים ויהי נועם, היפך נעמה, שיהיה נועם ה' עלינו, להצילנו מנגעי ב"א, בהיות שמעשה ידינו שהם הבנים כוננה, ויצילנו מאלו הב' לילות והבן.

הגהות ומראה מקומות

(ח) זהר ח"ב קסג: ספר הלקוטים תהלים פסוק זה.
(ט) ספר הלקוטים תהלים בפסוק זה.
(י) שער הפסוקים תהלים פסוק זה.
(כ) שבת לד. ספר הלקוטים ושער הפסוקים בפסוק זה. שער רוח הקודש דף קנ"ח יחוד י.

(ה) מדרש רבה וזאת הברכה פרשה י"א. שער מאמרי רז"ל דף נ"ה ס"א ד"ה מאמר במדרש רבה. שער הפסוקים תולדות בפסוק ואנכי איש חלק.
(ו) תקון ס"ט דף קיב.
(ז) ספר הלקוטים תהלים פסוק זה ד"ה או יאמר.

ס"ת יהו"ך, שם קדוש גימ' מ"ב, ור"ל י"ו ה"ך, שכל י"ו פנים שיש בכל חיה, ה"ך, יכה באויבים. וכבר ידעת, כי כל שם מ"ב בגבורה, אדנ"י ב"ם, ר"ל: שם אדני שהוא בגבורה, הוא בם גימטריא מ"ב, וזהו פני ה' חלקם. (ט)

לשמרך בכל דרכיך:

ס"ת גימ' ע', הם ע' סנהדרין, ומשה ואהרן, הם גי' ע"ב, כמנין חסד, וזהו (ע"י) יהו"ך.

כי הוא יצילך מפקח יקוש
מדבר הות:

ר"ת ימימה, רמז, כי ליל פסח, שעליו אמר הכתוב ושמרת את החוקה הזאת מימים ימימה, הוא ליל שמורים מן המזיקים, ואין שטן ואין פגע רע. (י)

רק בעיניך תביט ושלומת
רשעים תראה:

הנה בספר הזוהר, ובגמרא בכ"מ, מצינו מקום שנתנו חכמים עיניהם, או מיתה או עוני, יהיב עיניה ואתעביד תלא דגרמי. (כ) הענין: כי העינים הם סוד נ"ה, שהם הגבורות, הם בחינת עינים העליונים. וכן ראה גימ' גבורה. ובזה היו מביטים, היו הרשעים מתים. וזהו רק בעיניך תביט, תיכף ושלומת רשעים תראה, שנעשים ע"י פעולות הגבורות. כי כאשר תביט בעיניך, שהם כח הגבורות, בראה לבד הם מתים, כשנשלם בהם פעולות הגבורות העליונות, כוונת הנזכרת, ובהבטה תראה נקמות. והקדמונים היו

(צג) ה' מלך גאות לבש:

פי' הפסוק, כי הלא ז"ס האדרת והאמונה לחי העולמים, כי הוא אדרת שער העליונה, שהיא כמנין קדו"ש, ס) וזהו גארת לבש. וז"ש אח"כ מקולות מים רבים אדירים, פי': כי אחר אומר גאות לבש, אמר אח"כ נשאו נהרות קולם, שהם סוד השערות הנקראים מבויעים, ונהרות מים, הנמשכים מים החכמה לבינה, והם המניעים הקולות, שהם סוד הנימין של הכינור, וזהו מקולות מים רבים אדירים. והנה מים רבים הוא בבינה, ואלו השערות מושכין מים אל הבינה, הנקרא מים רבים, מן ים החכמה העליונה, וזהו מקולות מים רבים. לכן נרמזו כאן חו"ב אר"א, בר"ת "אדירים" משברי "ים", "אדיר" "במרום", יי, ר"ת אבי אמי. וזהו אדירים, שהם אדרת שער הנ"ל. ואמנם סוד מים אלו, הם סוד ה' גבורות של מנצפ"ך, שהם סוד המ"ן. וכן 'מקולות' מים רבים, ר"ת גי' פ"ר, כמנין מנצפ"ך.

אף תכון תבל בל תמוט:

פי' גבורה שהוא אף, תכון לתבל שהיא נוקבא, י"ג בוסמין הנזכר בשה"ש. והם תבל לשון תבלין וגבורה, יורדת בגבורות שלה לשמרה. ואלמלא מוראה, היו ח"ו פוגמים בה החצונים. גם אף תכון, בסוד שמאלו תחת לראשי, שפירושו ששמאל ז"א, תחת ג"ר שלה, כי הדינים שם נייחין ברישא, ששם המוחין, שהם מצד ב' החסדים המגולים, ושמאלו למתקם. ולמטה מהדרועין ששם הגבורות מתפשטות שם, וימינו תחבקני. ולכן השמאל תחת לראשה כפופה לאכפאי דינין. וימינו תחבקני, בהתפשטות כל הזרוע, למתק הה"ג. (ע)

ממיתים בהבטת עיניהן לבד, בלי חרב וכלי זיין. וענין זה אין הקב"ה מניח לכל אדם שיעשה זה, אלא לחכמים של אותו הדור, שהיתה תורתן אומנתן, והוא רמוז בכאן 'תביט' 'שלומת' 'רשעים' 'תראה', ר"ת תורת. ר"ל כי מי שתורתו אומנתו, יעשו השלמת פעולתם ברשעים.

כי בי חשק ואפלטוהו
אשגבהו כי ידע שמי:

ל) הנה דהע"ה, כשברח מפני אכיש מלך גת, ע"י שם ב"י"ט. וזה רמוז בי חשק ואפלטוהו עולים ב"י"ט, (היינו אותיות ב"י עם ר"ת ח"שק ואפלטוהו, וכן ט' דאפלטוהו עם ב"י ב"י"ט ג"כ, והוא כמנין שם אה"ה כך מצאתי) וכן "אשגבהו" כי "ידע" שמי, ר"ת אכיש רמוז אל הנ"ל.

אשגבהו כי ידע שמי:

דע, כי יסוד אבא טמיר וגניז תמיד ביסוד אמא, ואבא הוא בחינה של שם ע"ב דיודי"ן. והנה אחוריים דיסוד אבא, דבוקים בפנים יסוד אמא. ואחוריים דיסוד אבא עולה קפ"ד, ואמא הוא שם ס"ג ואחוריים דיסוד אמא עולה קס"ו ובין שניהם עולה שמ"י וזהו כי ידע שמי. (מ)

(צב) צדיק כתמר יפרח:

ס"ת קרח, רמוז שעתיד לפרוח בימי שמואל הנביא, הבא מבני בניו של קרח. ויתרו הוא ג"כ מקין, וזהו וירא את הקיני שהוא יתרו, סוד קין. וזהו כי שבעתים יוקם קין. יק"ם ר"ת יתרו קרח מצרי, לכן אמר בלעם או מי יחיה משמו אל, פי' קרח הבא מקין, עתיד להחיות ולפרוח, ע"י שמואל הנביא. (נ)

הגהות ומראה מקומות

דף צ"ד ט"א ד"ה ודע כי קרח.
ס) לעיל תהלים סימן פ"ט בפסוק אתה מושל בגאות הים ועי"ש בהגהות ומ"מ ציון א.
ע) ספר הלוקוטים תהלים פסוק זה.

ל) שער הפסוקים תהלים פסוק זה.
מ) ספר הלוקוטים תהלים פסוק זה.
ג) שער הפסוקים בראשית פסוק כי שבעתים יקם. שם תהלים פסוק זה. שער הגלגולים הקדמה ל"ג

(צד) 'ברוב שרעפי בקרבי תנחומיך:

ה', כי המלכות שהיא עניה, היא לפני הועיר, קודם אליו והיינו לפני ה' שהוא ז"א. וסימן ואני תפלה, ותפלה נקרא בלשון שיחה, וזהו ישפוך שיחו לשאול מז"א כנ"ל, וזהו בין במלכות דעשיה בין במלכות דיצירה.

ר"ת בשבת. פי', מכאן שהרהור דברי חול מותר בשבת. גם י"ל, שארז"ל (פ) כי כשאמר דוד הדיעני ה' קצי, א"ל הקב"ה שימות בשבת. והיה דוד מצטער, שלא יחלל שבת ע"י, או שלא יספידהו כראוי, והיה רוצה למות בע"ש, או בא' בשבת כנודע. והשיבו הקב"ה כי טוב יום בחצריך מאלף, כי היה רוצה וחספץ יותר באותו יום, שהיה דוד עוסק בתורה, מכל אלף עלות. ולכן לא היה רוצה להמיתו יום א' קודם, רק בשבת עצמו. וזהו כי ברוב שרעפי בקרבי, פי': כי בהיות אלי שרעפי, ומחשבות גדולות שלא למות בשבת, הנה תנחומיך ישעשעו נפשי, שאמרת לי הנה טוב יום בחצריך, הם המשעשעים נפשי לשמוח אותי, וקבלתי תנחומין אלו.

(קד) המקרה במים עליותיו:

הם החסדים. (ש)

השם עבים: גבורות.

המהלך על כנפי רוח:

ת"ת, הרי חג"ת.

(קי) מנחל בדרך ישתה וכו':

דע, כי ר"ה שבשם, רומזים ליעקב ורחל. והה' במילואה, היא ב' ההי"ן, א' לאה, וא' רחל. גם י"ן לישראל וליעקב, כי הו' כשאינן לה ראש, היא רגל הה', ו' קטנה בבטן אמא. וכשהיא גדולה, נקרא ישראל, לי ראש. וזהו מנחל בדרך ישתה, ע"כ ירים ראש. (ת) כי נחל היא אמא עילאה, נחל עליון, כשהוא בה היא קטנה, וכשהוא בדרך שכבר יצא, אז ישתה דהיינו היניקה, וע"כ ירים ראש, שירים ראשו, ולא יהיה ראשו תוך ברכיו מקופל ג' גו ג', ולכן אמר ירים ראש, ולא אמר יגדל ראש. ר"ל הראש הראשון שבין ברכיו בבטן אמא בשעת היניקה, ירימיהו.

(צו) לפני ה' כי בא לשפוט את הארץ:

ר"ת לאה בסוד ב"ד העליון שבבינה, שממנה המשפט.

(צז) אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה:

ס"ת עקיבה, הרמו שצריך לכתוב עקיבה (בה. צ)

(קיב) פזר נתן לאביונים:

ארז"ל, (א) שאלו לשלמה, עד היכן כחה של צדקה, אמר להם צאו וראו מה שאמר אבא, פזר נתן לאביונים וגו'. הנה בפסוק זה קשה דה"ל לומר פזר הו' בצירי, ולא בפתח שהוא שם דבר. לזה נראה שכוננת הפסוק בא לפרש גודל כח הצדקה, כי לא די מי שנותנה לשם צדקה, אלא אפילו מי שלא נתן לשם צדקה, כמעשה אותו שר העיר, (ב) שנתחלף לו מטתו במטת חסיד א'.

(ק) הריעו לה' כל הארץ

ר"ת הלכ"ה, כי ארז"ל (ק) כל הקרבנות בטלים לע"ל, חוץ מן קרבן תודה. וגם אמרו, מיום שחרב בהמ"ק, אין לו להקב"ה בעולמו, אלא ד' אמות של הלכה בלבד. (ר) לכן נרמזה הלכה, עם קרבן תודה, כי אלו קיימים לעד.

(קב) תפלה לעני כי יעטוף ולפני ה' ישפוך שיחו:

דע, כי כל תפלה היא במלכות דעשיה, שהיא עניה ושואלת צרכיה מז"א, וזהו ולפני

הגזרות ומראה מקומות

(ר) ברכות ח. (ש) ספר הלקוטים תהלים פסוק זה.

(ת) שער הפסוקים תהלים פסוק זה.

(א) בב"ב י: שער הפסוקים תהלים פסוק זה.

(ב) ירושלמי תגיגה פרק ב'. והובא ברש"י סנהדרין

דף מד:

(ס) שבת ל. שער הפסוקים תהלים פסוק זה.

(צ) שער הגלגולים הקדמה ל"ו דף ק"ט ד"ה

ואמנם מ"ש. שם דף קל"ח סוף ד"ה ערב שבת

במנחה. ספר הלקוטים תהלים סימן צ"ז פסוק זה.

(ק) מד"ר ויקרא פ"ט. שער הפסוקים תהלים פסוק זה.

בעמידה, וכשיורדת לעולמות, שם בישיבה. היא עיקר הבית העליון דאצילות, ונעשה ממנה אם הבנים, ב"ע. (בכ"י ל"מ כ"ז).

(קטו) פה "להם" ולא "ידברו":

ר"ת לוי. וכן עינים "להם" ולא "יראו, ר"ת לוי. וכן בשאר ר"ת לוי. ורמו לזה על שבטו, שפה להם, ולא ידברו אלה אלהיך ישראל, ולא האמינו בעגל, שאמרו עליו שהכל שקר, ולא האמינו, כמארו"ל כי שבט לוי לא היה להם חלק בעגל, וחרשו אזנים, וסגרו עינים, וסתמו פיהם במעשה עגל. ה)

(ק"ח) אכן מאסו הבונים:

ר"ת אמ"ה, ובהסרת א' מאבן, הרי בן אמה, שחשדהו אחיו. ו)

אנ"א ה' הושיעה נא:

הם סוד אליהו נרב אביהוא, שהם ר"ת אנ"א, שהם סוד המ"ן למלכות. כמבואר אצלינו. ז) וזהו ג"כ אנא ה' הצליחה נא. וזהו אנא ה' מלטה נפשי, כי הם סוד הנפש. ואז חנון ה' יצדיק שהוא היסוד, המזדווג עמה אח"כ.

(ק"ט) טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף:

דוד שהיה בחינת המלכות, שלעולם היא מקבלת מיסוד אמא שבתוך ז"א, בסוד. הדעת שביסוד אמא, שבו חו"ג, והנה המלכות מעיקרא

כי פעם עשה סעודה גדולה לגדולי העיר ולא באו, ונתנו לעניים. וזהו אמרו פזר נתן לאביונים, אע"פ שכבר פזר לצורכה, רק שאח"כ נתן לאביונים, עכ"ז שכרו הרבה מאד, כי צדקתו עומדת לעד, הרי כמה גדול כח הצדקה.

פזר נתן לאביונים:

פזר ע"ה גימ' רפ"ה, להורות שלא יש כח להעלות מן הרפ"ח ניצוצין שנפלו, אלא מי שעושה עצמו עני לפניו יתברך, וזהו שאמר נתן לאביונים, למי שהוא עני, נותן כח להעלותו. וזו בתנאי שיהא בו מדת הצדקה. שאם אין בו מדה זו, גם הוא לא יעשה עמו צדקה, אף שיהיה בו כל מצות אחרות, כיון שעבירה מכבה מצוה, אבל אין עבירה מכבה צדקה, כמו שאינה מכבה תורה. כי אם נותן צדקה, תרד נשמתו להעלות מן הרפ"ח. אבל אם לא יהיה בו צדקה, אף שיהיה בו כל מצות אחרות, אפשר שלא די, שלא יעלה מן הרפ"ח, אלא יתאחזו בו, וישאר אף הוא שם. אבל למי שיש בו מדה זו, צדקתו עומדת לעד, ולכן קרנו תרום בכבוד, כי לא לבד תעלה ותרום למעלה, אלא אף תעלה עמה מן הרפ"ח, והיינו בכבוד. ג)

(ק"יג) מושיבי עקרת הבית אם הבנים שמחה:

ד) הנה מה שירד מכלי נוקבא דאצילות לבי"ע הוא כעין נקודת י' מה', ונשארה אחרונה, ויורדת, ונשאר מסך הבריאה כחלון בקוע, שמשם יאיר לבריאה. ועל זאת היה נאמר, אל תראוני שאני שתרחרת, שהיא נקודה שחורה. זש"ה, מושיבי עקרת הבית וגו', שכשהיא באצילות היא

הגהות ומראה מקומות

ה) מד"ד במדבר פרשה ג' סימן ד'. שער הפסוקים תהלים פסוק זה.
ו) ספר הלקוטים תהלים פסוק זה. שער הגלגולים דף קס"ב ט"א ד"ה וכן דוד המלך עיין ילקוט המכירי תהלים פרשה ק"ח כ"ח.
ז) עיין שער הגלגולים סוף הקדמה ל"א והקדמה ל"ב. שער הפסוקים תהלים פסוק זה.

ג) ספר הלקוטים תהלים פסוק זה.
ד) בספר הלקוטים תהלים פסוק זה הגירסא הוא: הנה מה שירד מכלי נוקבא דאצילות לבי"ע הוא כעין נקודה י' מה' אחרונה ויורד ונמשך וכו'. בשער הכונות עיין דרושי הלילה דרוש ד' דף ש"ג סוף ט"א כתוב ג' שמועות בענין ירדת המלכות לבריאה. ובתע"ס שיעור י"ד תשובה קצ"א מתבארות כל ג' השמועות במקורם.

שרים רדפוני חנם:

השרים הם ע' שרים דא"ה, שהם בעולם העשיה, וסמאל ראש לכולם, כולם רודפים לישראל. וזהו חנם: כי לעולם הקליפה חנם בלתי תועלת כלל, חנם מן המצוה, לפי שהם בעולם העשיה, ששם אל אדני, עם הב' שמות צ"ח, כמנין חנ"ם. וזהו ויורם אלהים ח"ץ פתאום, משום שהם בעשיה, ששם מושב הקליפות. וכנגדם הם צ"ח קללות שבמשנה תורה.

והני פרים שהיו ישראל מקריבים, היו כנגדם, כענין אם רעב שונאיך וגו'. וניסוך היה ג"כ להכניעם. והנה מים רמוזים בג' פסוקים ונסכיהם ונסכיה כמשפטם, שהם כתובים בב' ו' ז', סימן בוז יבוזו לו. ובניסוך הכניעום, והיו חשובים כחרש הנשבר שאין בו ממש. והחרש היה נגד שאר הימים, ט' 'חמישי רביעי שלישי, כנזכר בזוהר פינחס. ולכן נרמז בפסוק זה ס"ת מים, ור"ת חר"ש, לומר שע"י ניסוך המים, היו חשובין כחר"ש.

שרים רדפוני חנם:

פי' אע"פ שרדפו אחרי בפועל, הוא חנם בעיני, ואיני חושש. ומדברך אע"פ שהוא דבור לבה, להיות שלך, פחד לבי. ועד"ז יגורו עלי עזים, ואיני חושש, אע"פ שיהיו רבים. לא פשעי וגו', אע"פ שהוא אחד.

(קכ) הצילה נפשי משפת שקר:

ירצה, כאשר תכתוב שקר במילוי כזה, שי"ן קו"ף רי"ש, ס"ת נפש. ואמצעיות יו"י, גימ' הוי"ה. ואמר, הוי"ה שבאמצע השקר, הצילה נפשי משפת השקר, שהוא הס"ת, וע"י אותו הוי"ה האמצעי, יציל אותה.

נוטלת גבורות לבנינה, אח"כ בעת הזווג, נותן לה גם החסדים. והנה בחו"ג הללו, יש שם הוי"ה דאלפין, שם מ"ה, אלא שאלף שבחסדים, צורתה יו"י, ואלף שבגבורה, צורתה יו"ד, הרי ב' מיני אלפין. ולפעמים היא נוטלת גם מאור יסוד אבא שבתוך ז"א, ואז טוב לה. וז"ש, טוב לי תורת פיך, דהיינו אור יסוד אבא, שנקרא תורה, טוב לי יותר ממה שנוטלת מיסוד אמא, שהם ב' אלפין הנ"ל דשם מ"ה, וזהו מאלפי, והם אלפי זהב שהם גבורה, וכסף שהם החסדים. וע"כ לא אמר מרבבות זהב וכסף, אלא מאלפי, לרמז על ב' אלפים הנ"ל, לכן הקדים זהב לכסף, משום שתחלה נותן הגבורה לבנינה היינו זהב, ואח"כ החסדים דהיינו כסף בסוד הזווג.

ואמר טוב לי, כלומר: טוב ליו"ד, דהא בשם הויה יש י', ובשם אדני יש י', אלא שבדכורא, בחי' דכורין שבו גובר, לכן י' דהיא דכורא ברישא, דשלטא דכורא. ובנוקבא, בחינת הנוקבא שבה גוברת על בחינת דכורא שבו, לכן י' בסוף דשלטא בחי' הנוקבא, על הי' שהוא דכורא. ובחי' י' דשם אדני, הוא הנקרא חכמת שלמה. ולהיות בחינה זו י', שבו בחי' דכורא שבה, לכן בחי' זו היה טוב, מה שמקבלת מאבא שהיא דכורא, וזו התורה.

ואמר תורת פיך, לפי שאינה מקבלת אורה, מאור זה דאבא, אלא דרך הפה, בסוד נשיקין. וזה, כי להיות הגרון מקום צר, והאורות שם מרובים יוצאים האורות דרך הפה כולם, ויסוד אמא נבקע מרובי האור, וזה גורם בקיעת הפה מרובי האורות במקום צר, לכן יצא הפה במקום הזה, שגרמו פתיחת הפה האורות. וכיון שנבקע שב יסוד אמא, יסוד דאבא נתגלה והיא בסוד נשיקין, נוטלת מיסוד אבא התורה, דרך הפה. וז"ש תורת פיך, וזה בסוד האהבה שהם חו"ג, שהן מתגלות בפה, א"ה חר"ג שבפה שלו, וב"ה חר"ג שבפה שלה, ומאירין אלו באלו, ונעשו אהב"ה. ח)

הגהות ומראה מקומות

תהלים פסוק זה. לעיל פרשת שמות דף קכ"ה ט"א מן ד"ה ענין יוג ומגוג.

ח) ספר הלקוטים תהלים פסוק זה.
ט) זהר ח"ג רנט. ספר הלקוטים ושער הפסוקים

שנ (קכג) הנה כעיני עבדים:

מלת עבד, שם ע"ב דיודין, עם ד' אותיות, הרי עבד. י) אך שרשו האמיתי של מלת עבד, המורה על עבדות, כי שם בן ד' בחכמה, והוא גבוה ואינו ניכר, אך מלת עבד הוא בסוד אתוריים: י, י"ה, יה"ה, יהו"ה, גי' ע"ב, ועם ד' אותיות, הרי עבד. וכשנאמר עבדי, הוא אתוריים דע"ב וי' אותיותיו הרי עבדי. גם הוא בסוד ע"ב דיודין, וי' אותיותיו, ואלו הם הזכרים, כי הם בהיותו, לכן הם עבדים. אך ענין שפחה, היא נוקבא, והוא באה"ה במלואו ביודי"ן אלפי"ן ההי"ן, גי' תנ"ה, והנה כשתסיר ג' אהי"ה, ישארו ג' מלויים, כמנין שפחה. (כ)

שנ (קכו) שוא לכם משכימי קום:

אמר, כי הרשעים שהם משכימי קום למלאכתם, והם אוכלים לחם העצבים, כנוכר בזוהר. הנה שוא לכם, פי' בחנם אתם מטריחים בזה, וטובלים צרות ועינוים ועצבות על חנם, לצורך עה"ו. ואמנם הצדיקים ידידי הש"י, הוא להיפך, כי מה שיש לאלו בהקיץ, יש לצדיקים בחלום ובשינה. ופי', שאינם רואים חלום טוב, כי אם חלום רע, כדי לייסרם לזכותם, ולהקנותם העה"ב. באופן כי מה שיש לאלו בהקיץ, יש לצדיקים בחלומותם כשהם ישנים. ואמנם מ"ש כן יתן לידידו שינה, פי': כי כן נתן הש"י דברים אלו לידידו בהיותו ישן בתוך השינה, מה שיש לאלו הרשעים ממש. וידידו זה דוד ע"ה, והוא משארז"ל, (ל) כי לעולם לא ראה דוד חלום טוב ופי' בגמרא, שהיו מראים לו הדמים שהוא עתיד לשפוך לאויבים, גם המלחמות שהיה עתיד להלחם. באופן שהיה דוד ירד ה', דואה בחלומו כל אותן הצרות והרעות הבאות על אויביו. וזהו כן יתן לידידו שינה, כאלו אמר כן יתן לידידו בשינה.

שנ (קלב) (משם הרב ז"ל)

אם אתן שנת לעיני לעפעפי תנומה:

כבר ידעת, כי דהמע"ה היה נשמתו ראויה להיות נפל, כי היה מבחינת שורש הנפילים אשר היו בארץ, ושפיר כי המלכות הפילתם בסוד נפלים, ולא היתה עוצרת הנוקבא עליונה וקולטת הזרע בתוכה, והיתה מפילתו. ולולי החיות שניתן לו מהאבות, ע"י היסוד דז"א, הנקרא חי עולמים, זוכה להאחז ביסוד דז"א. ולכן היה צריך (לישראל) להשמר מהשינה, ס' נשמין, נובלת המיתה, אלא יהיה חי ממש, להשפיע לו זיוגו מיסוד הנקרא אביר, תוקפו של יעקב. וז"ש משכנות וגו', שהם ב' משכנות: בית ראשון, ושני. שהם לאה ורחל. (מ)

שנ (קלה) "הארץ ברקים למטר":

(ר"ת הב"ל) וס"ת צמר, לרמוז שקרבן הבל היה צמר. (נ)

עשה מוצא רוח מאוצרותיו:

ר"ת עמרם, כי בא עמרם לתקן סוד הבל. והנה משה היה הבל מעמרם, שהיה ג"כ הבל. והנה ר"ת הארץ ברקים למטר, הוא הבל. וס"ת מקצה הארץ ברקים למטר עשה, עולה משה, רמוז שהוא גלגול משה. והנה כמו שמושה בקדושה כן בלעם בטומאה, לקח אותיות בל דהבל, בסוד בל ידעום. ברקים למטר עשה מוצא, ר"ת בלעם רמוז כנ"ל.

שנ (קמה) קרוב ה' לכל קוראיו:

הפסוק הזה נראה כפל, כי לכל קוראיו, ולכל אשר יקראהו באמת, נראה הכל אחד. ולמה אמר תחלה קוראיו, בלשון הוה, ואח"כ

הנהרות ומראה מקומות

- (י) שער הפסוקים תהלים פסוק זה. שער המצות פרשת משפטים.
- (כ) שער המצות פרשת תצא במצות לא יבא ממזר.
- (ל) ברכות נה: שער הפסוקים וספר הלוקוטים תהלים פסוק זה.
- (מ) ספר הלוקוטים תהלים פסוק זה.
- (נ) שער הפסוקים שמות דף ק"ה ט"ב ד"ה וז"ס פסוק מעלה. שם תהלים פסוק זה.

(פ) הענין הוא, כמ"ש לתבונתו אין מספר, פ"י: כי הלא התבונה היא מתלבשת בז"א, וביסוד דילה שם הוא סוד הדעת דז"א, אשר הוא מספר כמ"ש. והנה דעת זה אינו נגלה, עד סיום יסוד דתבונה, וזהו ולתבונתו אין מספר. ולא אמר ולבינתו, כי תבונה מתפשטת בז"א, ולא הבינה. והנה אחר סיום יסוד דתבונה, שהוא חזה דז"א, אז יוצאת המלכות כנגדו, ושם נגלה הדעת הנקרא מספר, לכן כל המספרים במלכות, וז"ס מונה מספר לכוכבים. וז"ש בזה, חד ברא אית ליה לע"ק, והוא נקרא מספר. וז"ס המוציא במספר צבאם, הנזכר בסבא. (צ) הענין, כי הדעת הם י' היות ה"ח וה"ג, וי' היות בפשוטן, הם מ' אותיות, וזהו מ' דמספר. וכשתמלאם במילוי י' אותיות, כל הוי"ה מהם. אז יהיו ק' אותיות, והם מ"ס דמספר, שהם גימטריא ק'. וכשתמלאם במלוי המלוי, שהם כ"ח אותיות, אז י"פ כ"ח, גי' פ"ר. הרי כ"ז נקרא מספר. אמנם דע, כי גם בלבוש דז"נ, הנקרא מספר, הנה הם מטטרון, וסנדלפון, שהוא גי' פ"ר. לכן אות מ' של מספר, הוא ר"ת מט"ט, וג' אותיות ספ"ר, ראשי תיבות סנדלפון פ"ר.

הנותן שלג כצמר:

ג' אלפין ראשונים, מג' מילואי אהיה דיודיין דאלפין ודההיין, גי' שלג, ג' פעמים אל"ף. וכאשר תסיר מהם השורש עצמן, שהם אא"א, הוא גי' צמ"ר. וז"ס אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו וכצמר יהיו. (ק)

(קג) כל הנשמה תהלל יה:

ר"ת כה"ת. והנה כה"ת, שם א' מע"ב שמות. אמנם שרשו י"ה, כי יר"ד פעם ה"י, גי' ש'. וי"ה מלא בד' מילואים הירועים, גי' קכ"ו, ועם הש' הרי תכ"ה ע"ה. (ר)

גהחות ומראה מקומות

(צ) זהו ח"ב קה. שער הפסוקים תהלים פסוק מונה מספר.
(ק) שער הפסוקים תהלים פסוק זה. ע"ח ח"ב שער לאה ורחל פ"ח.
(ר) ספר הלוקטים תהלים פסוק זה.

יקראוהו בלשון עתיד, ואם הם חלוקים כן, הול"ל ולכל אשר יקראוהו באמת. והענין: כי לא כל האנשים שוין, כי יש אנשים חסידים, אשר טרם יקראו ויתפללו, יודע הש"י שכונתן לקראו, ויענה אותן תחלה. ויש אנשים אחרים שאינם במדרגה הזאת, אבל כאשר צועקים, והם בעת תפלתם, עונה אותם. וז"ש, עוד הם מדברים ואני אשמע. וז"ש, קרוב ה' לכל קוראיו, (לכל אשר יקראוהו באמת) פ"י: כי לאותם שכבר קראו אותו, הוא קרוב להם, ועונה אותם, ואינו מקפיד אם ראויים אם לאו, כי קרוב ה' לכולם, בין שיהיו ראויים בין שאינם ראויים. אבל יש גם בחי' שניה, והוא, כי גם קרוב הוא להם טרם שיקראוהו, רק שהם רוצים לקרוא אותו, ועדיין לא קראוהו, הוא קרוב להם. וז"ש לכל אשר יקראוהו, פ"י: גם קרוב לכל אשר יקראוהו בעתיד, אך צריך בזה תנאי, והוא שצריך שיקראוהו באמת. אבל כת ראשונה שהם לכל קוראיו, אע"פ שאינם באמת, ואינם ראויים, עכ"ז הוא קרוב להם, אחר שכבר קוראים אותו. לכן לא נאמר ולכל וגו', כי הם כתות חלוקות במציאותם ובתנאים זה מזה. (ס)

(קמו) אל תבטחו בנדיבים:

אמר, כי אין טוב שיחטא האדם בגילגול זה, וימתין לתקן אח"כ, כמו אדה"ר, שהנדיבים אברהם יצחק ויעקב, הנקראו נדיבים, תקנאו בסוד גלגול. כנזכר בר"מ פרשת בהר. (ע) גם לא יהיה כהבל בן אדה"ר, שלא נתקן עד שבא משרע"ה, ותקנו. וזהו בנן אדם, שהוא הבל, שאין לו תשועה ע"י עצמו, רק בגלגולים ובתקונים אחרים, אלא שהאדם עצמו יתקן את אשר עיית.

(קמז) ולתבונתו אין מספר:

דע, כי כל החשבונות וכל המספרים במלכות.

(ס) שער הפסוקים תהלים פסוק זה.

(ע) זהו ח"ג קיא: שער הפסוקים תהלים סימן קמ"ו בפסוק אהללה ה' בחיי.

(פ) זהו ח"ג רכ: ע"ח ח"א שער או"א פרק ה'

וי. שער הפסוקים תהלים פסוק זה.

ס פ ר מ ש ל י

(ג) בכל דרכיך דעהו:

ה' בחכמה יסד ארץ:

היינו הדרך הסלולה, שהוא המצוה, דעהו: שיהיה לשמה.

והוא יישר אורחותיך:

שהם הארחות שאינן נהוגין, כענין ארחות עקלקלות, מלשון אורה, ואף (שנראה) (שקשה) להיות האכילה ותשמיש לש"ש, כי ע"כ האדם נהנה וחפץ בהנאתה, הוא יתברך יישר אותן, ויתן בלבך האיך תעשה אותן לשמה.

ה' בחכמה יסד ארץ:

ה' הוא ת"ת, שם מ"ה, אשר מילואו הוא י"ט, ובחכמה שם ע"ב דיודי"ן, מלואו מ"ו. ונתחברו ב' מלואין מ"ו וי"ט, מהם נעשית המלכות. וז"ש, ה' בחכמה יסד ארץ, כי מ"ו וי"ט, נעשה גי' אדנ"י, שיסוד שם זה נעשה מן יהו"ה וחכמה, ר"ל ממלואיהן והבן.

ה' בחכמה יסד ארץ:

מלכות מגבורות הבינה המתקבצים ביסוד, ומשם בדעת שלה. ויסד בחכמה הארץ, שמקבצם ביסוד, ואז מתקבצים בדעת. שאל"כ, היו מתקבצים בקצוות, מן הדעת עד הנצח שלה, כי אין יסוד דאמא מלבישם, כי נפסק וכמש"ל.

ה' בחכמה יסד ארץ:

ר"ת וס"ת גי' קכ"ו, והוא שם אדני בריבועו: א, א"ד, אדנ"י, אדנ"י, שעולה קכ"ו. לרמוז: כי ע"י נתיסדה הארץ, שהוא אדני.

ר"ת גי' כ"ג, מילוי של שם ב"ן, בזה האופן: יו"ד וי"ו דל"ת, ה"ה ה"ה, וי"ו וי"ו. ה"ה ה"ה. והנה יש בו כ"ג אותיות, של מילוי דמילוי שם זה, יורש מלכות מן החכמה שהוא אבא, להיות לה למ"נ לשם ב"ן. והנה ס"ת ה' בחכמה יסד ארץ, עם הר"ת שלהם שהן כ"ג, עולה גי' קכ"ו, חוץ מן הא' שהיא הכללות, שאיננו מן החשבון, שהכל יצא ממנה. ובכך נשאר קכ"ו, והוא גי' שם אדני בריבועו, שהוא מ"ן שלה. והנה כ"ז נמשך לה מאבא, וזהו בחכמה יסד ארץ. אבל השמים שהוא הזכר, נתקן גם ע"י אמא, וזהו כונן שמים בתבונה. והוא סוד גי' שמות מ"ב, שירש הזכר מאמא, והם: מ"ב דע"ב, מ"ב דס"ג, מ"ב דמ"ה, גי' קכ"ו ג"כ. כמו השם שירשת מלכות מאבא כנ"ל. והוא גי' כונ"ן, וזהו כונן שמים בתבונה. ואמנם צריכין אנו ג"כ למלכות, ג"כ שמות אלו מן הבינה, כשמזדווגת עם הת"ת פב"פ, כי בעת האצילות לא ניתנו לה רק מאבא, וזהו כוונת רז"ל, (ש) אבא יסד ברתא, ואמא יסד ברא. (ת)

(ד) עיניך לנוכח יביטו:

הוא סוד מ"ש בגמרא, על רב שלא הסתכל חוץ לר' אמות. (א) והנה אין הושטת העין, רק לגי' צדדים, שהם: פנים, וב' צדדים. כי שם צריך שלא יסתכל חוץ לר' אמות, והנה ג"פ ד', הן י"ב אמות, נגד ג' שמות הוי"ה, שהן י"ב אותיות. והנה גי' הויות, ג"פ כ"ו, עולה כמנין מזלא. וזהו עיניך לנוכח יביטו, כי נכתו גי' ג' הויות כנ"ל, שלא יושיט עיניו רק ג"פ ד' אמות, שהן ג' הויות, שעולין נכתו. (ב) וזהו ויעתר יצחק לה'

הגהות ומראה מקומות

(א) עיין רש"י מנחות קו. א"ל שימי את. שער המצות פרשת שלה. שער הפסוקים משלי פסוק זה. (ב) לעיל פרשת תולדות דף פ"ב ט"א.

(ש) זהר ח"ג רנו: (ת) ברס"י כתוב כאן בכ"ו נ"א בזה. שער הפסוקים משלי פסוק זה.

נ"ר, כנזכר בזהר. ה) ואמנם ב' נרות אלו, שהם בינה ומלכות, כי בשניהן שייך סוד זה הנ"ר. והנה בנר, יש ד' מיני שלהבות, נגד ד' אותיות השם, כנזכר פרשת בראשית. ו) והנה ב' שלהבות האחרונות, הסמוכים אל הפתילות, הם המושגות. אך ב' העליונים, אינם מושגין ענינם ומהותם. ואמנם לכן ד' שלהבות הנקרא מצוה, כי הם סוד יהו"ה, כנזכר בתקונים, מ"צ בא"ת ב"ש י"ה. והרי כי אותיות ו"ה הם גלויות, אך אותיות י"ה, הם נעלמות באותיות מ"צ, וזהו כי נר מצוה. והנה ב"פ נ"ר, שהן בינה ומלכות, עולין גימ' ת"ק, שהן אותיות מילוי שדי. אמנם אותיות שדי עצמם, הם בסוד ב' שמות אהי"ה, אחד במילוי ההי"ן, וא' במילוי יודי"ן, גימ' ש"ב, ועם הב' שמות, הרי שדי. וסוד זה רמוז בפסוק בין שדי ילין. אמנם הרמז בזה הוא, כי כל חיבורם וזווגם הם ע"י יסוד, שנקרא שדי, בין למעלה ובין למטה, בבינה ומלכות. ואמנם שדי שבבינה הוא רפ"ה. ושדי שלמטה במלכות, הוא דגש. לכן בין שדי ילין (רפה) רמו אל הבינה. ז)

(ח) בשומו לים חקו ומים לא יעברו פיו:

הנה דע, כי כל המדות העליונות, יוצאים תחלה מדת חסד, ואח"כ גבורה, ואח"כ ת"ת. ולכן אינם יכולים להתפשט יותר מגבולם, אפילו שירצו, כי אחרות שיצאו בצדדיהם, עברו עליהם. וא"כ לטענה זו המלכות אין אחריה ספירה אחרת, לכן הקב"ה שם חק לים הזה, דהיינו נוקבא, שלא תתפשט יותר. לכן אמר, חק שם לים, ולא יעברנהו. ואמר עוד שהוא הדין, כשהנוקבא הנקרא ים עולה למעלה בסוד הזווג, נמצא שהיה מקום התפשטות ליסוד, ח) ולזה אמר ומים לא

לנכח אשתו, כי בני חיי ומזוני במזלא תליא. כי ג' היות, עולין מזל"א ונכ"ח. וזהו לנכח אשתו, כי התפלל על בנים שהן במזלא עילאה, גי' נמה, כי משם הבנים באים.

פּלס מעגל רגליך:

ע"י בפרשת פקודי, בענין ניצוצין דאזדריקו לש"ך עיבר. ב) אמנם שם ביארנו, איך הם בסוד רגלי האצילות, וכנגדם אמר פלס מעגל רגליך. וכן ר"ת שלו גי' ש"ך. אמנם הם נמשכין מארץ אדום היא הבינה, כמבאר שם, לכן מעגל גי' קמ"ג, שהוא שם אהיה במילוי אלפין. אמנם תיקון אלו הניצוצין, הוא ע"י זווג או"א, אשר מוציאים סוד זו"נ, ואז מתבסמין אלו הניצוצין. והנה הם סוד יחד במילואו, אשר הוא סוד זו"ן, מאותיות ו"ד הגנוזים באבא, שהוא י'. ומשם יוצאין לאמא, הנעשים מחיבור ו"ד, שהוא צורת ה' כנודע. ואח"כ צורות זו"ן למטה, שהם אותיות ו"ד, מן אותיות יו"ד במילואו. וכדין אתבסמו. ג) לכן אמר, כי ע"י יו"ד זה, אז וכל דרכיך יכוננו, ר"ת יו"ד. ואם תחבר יו"ד במילואו שהוא ר', עם הש"ך ניצוצין, יהיה גי' ש"ם, וזהו בחי' מלכות הנקראת שם. ה' ומעגל, הוא שם אהיה עולה קמ"ד ע"ה, והוא כופה את בני קדם, אשר יצאו מאלו הניצוצין, והם קליפות הנקראות חכמת בני קדם.

(ו) כי נר מצוה ותורה אור:

דע, כי נר, הוא ג' יחודים העליונים: הויה אהיה, הויה אלהים, הויה אדני, כולם גי' נר. ד) גם דע, כי סוד נר, ה"ס רמ"ח אברי המלכות, כשנכללת בתריין דרועין דמלכא, או נקראת

הגהות ומראה מקומות

ד"ה ואמנם יחוד. שער רוח הקודש דף קי"ג ט"ב
ד"ה ועתה תכוין. ספר הלקוטים תהלים פסוק זה.
ה) ח"ב קסו: (ו) ח"א נא.
ז) מבו"ש ש"ה ח"ב פ"ג. ע"ח ח"ב שער העבורים
פרק ב'. תע"ס שיעור י"ב תשובה קמ"ג.
ח) ספר הלקוטים משלי פסוק זה.

ב) זהר ח"ב רנד. שער מאמרי רשב"י זיע"א
פרשת פקודי. שער הפסוקים משלי פסוק זה.
ג) עולת תמיד דף צ"ח ד"ה דרך ג'.
ד) ע"ח שער הזווגים סוף פרק א'. שער הכונות
ח"א ענין כונת העמידה דרוש ו' סוף דף רמ"א
ד"ה ודע כי יש. שם ח"ב ענין חנוכה דף שכ"ו

יעברו פיו. פי': מקום הנקרא פה. והנה המים שהם ה"ח הקבועים בז"א, לא יעברו פיו של המלכות, לדחותה ממקומה.

(יוד) ברכת ה' היא תעשיר

הוא סוד שבת, ותוספות קדושה, ט) כי הלא אפילו ביר"ט יש קצת אחיזה להחיצונים, הנקרא עצב, בסוד בעצב תלדי בנים. אך בתוספות שבת, לא יש שום חלק לחיצונים כלל. וזהו ברכת ה' היא תעשיר, ולא יוסף עצב עמה. והענין: כי ביר"ט אין עולין רק עד הזרועות, שהם חג"ת, ויש שם אחיזה אל החיצונים. אבל בשבת, עולה עד כתר, לכן אין שם הגעת החיצון, כי היא לבד העולה, וזהו תעשיר, כי היא לבדה עולה.

(יא) באבוד רשעים רנה:

דהיינו גה"ר, שהוא יסוד, כי הרשעים מבטלים מ"ע ול"ת, העולה גי' רנ"ה במילוי, ר"ש גו"ן ה"א, גי' תרי"ג. והר"ש בלא יו"ד, גי' ת"ק שנה מהלך עץ החיים. ובאבדם, רנה שהם תרי"ג מצות כנוכר, ועם ז' מצות דרבנן, כגון: גר חנכה, מקרא מגילה, עירובין וכיצא, הרי תר"ך, כמנין כתר. והנה הרשעים שעוברים על כלם, הוה להו כרת, וכן עולה רשעים כמנין כר"ת, וזהו באבוד רשעים, דהיינו הכר"ת. כענין בלע המות לנצח, או יהיה רנה, דהיינו הארת התרי"ג מצות, וידוע, כי מ"ע הם החסדים, ומל"ת הם הגבורות שיוצאים מיסוד דאמא, הנקראת גה"ר, אותיות רנ"ה, וכן ביסוד דז"א, הם שם נהר כשהוא ביסוד דנוקבא הם שם רנה. והיסוד דז"א, דהיינו נהר, גו"ן ה"א ר"ש, כמנין ברית, וכן עולה ברי"ת עם הכולל כמנין תרי"ג, משום שבו מתקבצים חו"ג יחד, דהיינו מ"ע ומל"ת כנ"ל.

(יח) מגדל עז שם ה':

כבר ידעת, כי המגדל נקרא ש"ם, כמבואר אצלינו, בסוד מה תעשה לשמך הגדול. י) והנה יש בה שם אדני, וי"ב אותיות, עולה ע"ז, וזה נקרא מגדל ע"ז, כי המגדל עולה כמנין ע"ז, הוא שם ס"ג, וי"ד אותיות פשוט ומילוי.

ארז"ל, כ) שהלמ"ד נקרא מגדל הפורח באויר, והנה ציור הלמד שהוא כ"ו, עולה הויה, וזהו שם ה' הוא המגדל עז. בו ירוץ צדיק ונשגב: כי המלכות דבוק ביסוד הנקרא צדיק, ובו ירוץ, ר"ל בו ירוץ, ע"י הצדיק יסוד עולם, להביא זרע קודש מלמעלה, בפקדון לארץ.

(כה) אם רעב שונאך האכילהו לחם:

דע, כי הנשמות מעורבין טו"ר, ולפעמים החלק הטוב שלך, ניתן אל רשע א'. לכן תראה בעצמך, כי כמה רשעים שעושין כמה מצות כתקונן, ובשאר דברים המה רשעים גמורים. וכן להיפך, יש צדיקים גמורים, אך יש בהם קצת עבירות, שאין יכולין להפריש מהן. והענין הוא, כפי התערובות הנשמות, וקצת טוב של הצדיק, נתערב ברשע. וקצת הרע של הרשע, נתערב בצדיק. לזה צריך האדם להיות מזכי לחייביא, כמ"ש הלא משנאך ה' אשנא, וזהו אם רעב שונאך האכילהו לחם, כי הרשע שונא הצדיק, דאל"כ האיך התיר לאדם לשנוא את חברו. ואמנם שע"י שיזכה לחייביא, יתער אותו הטוב שבאותו רשע עם הצדיק שעסוק ומחבר עמו, ואז הטוב שברשע ניתן לצדיק, והרע שבצדיק ניתן לרשע, ואז נבררין. וזהו אם רעב שונאך האכילהו, מפני קצת טוב שבו, האכילהו לחמה של תורה ומימיה של תורה, כי עי"ז גחלים אתה חותה על ראשו, פי': אותו הרע שנדבק

הגהות ומראה מקומות

סוף דף קס"ד ע"א ועי"ש בסולם מאמר קריאת התורה. ספר הלקוטים משלי פסוק זה.

כ) זהר ע"פ הסולם יתרו את תקי"ג. רש"י סנהדרין קו:

ט) שער הכונות ח"ב ענין השינוים שבין יו"ט לשבת דף קכ"ה סוף ד"ה פרק ב'. שער הפסוקים משלי פסוק זה.

י) זהר ע"פ הסולם שלח מן אות קל"ז ובדפו"י

בך נדבק בו, וזהו על ראשו, בסוד ונשא השעיר עליו את כל עונותי. (ל')

וה' ישלם לך:

פ'י ישלם לך הטובה שהיה חסר ממך ונותן בך, ועי"ז נשלם אתה. וראה והבן, כי אין הש"י מכנה שמו על הרע, כי בענין רע לא אמר כי ה' חותה גחלים, רק אתה חותה. אך בענין הטוב, אמר וה' ישלם לך, כי ענין הטוב נעשה ע"י הקב"ה. ובזה תבין, ענין צדיק גמור, ורשע גמור, ובינוני השקול במעשיו. כי הכל כפי חלק ניצוצי הטוב שבאדם, וכפי ניצוצי הרע שבו. ובזה תבין כמה וכמה פעמים, אדם צדיק גמור, נכשל במה שלא נכשל ע"ה גמור, אך יהיה זה כפי חלק הרע שבו, שע"י חומד ומתאוה לאותו הבחינה של אותו עבירה וכיוצא בזה.

(כו) טובה תוכחת מגולה מאהבה מסותרת:

החסידים, נקראים אהבה, וגבורות, תוכחת. והנה הגבורות המגולות בגופא דנוקבא, הם חוזרות ועולות למעלה, ומגדלין לכל גופא. והחסידים המכוסין של ז"א, צריכין אל החסידים המגולים שיגדילום, כי טובה תוכחת מגולה, מאהבה מסותרת. (מ)

(ל) שלשה המה נפלאו ממני דרך נשר בשמים:

הנה נפלא בעיני שלמה ומתמה, דרך נשר בשמים, איך הנשר שהוא עוף שאינו טהור, איך נרשמת במרכבה עליונה, ת"ת דהיינו שמים. וזהו דרך נשר בשמים, איך יש דרך להיותה נרשמת למעלה שם. דרך נחש עלי צור, ג"כ

נפלאה בעיניו, איך הקליפה שהיא נחש, איזה דרך יש לה להניק מן המלכות דהיינו צוד. דרך אניה בלב ים, איך סטרא אחרא הנקרא תאניה ואניה, יונקת מן הקדושה, בסוד שפחה כי תירש גבירתה כנודע, וזהו בלב ים, כי כנ"י נקרא ים. דרך גבר בעלמה, נפלא בעיניו, כי הלא כל הדברים שנחלקו למטה, נפגמו ח"ו, ואחר שהכלה הכלולה, בתולה ואיש לא ידעה מן הקליפות ח"ו, ולא עוד אלא שאין הזוג נעשה, רק בהתראות פנים להגבורה, ומהיכן מגיע שם אדמימות דם המורה דין, אע"פ שהוא טהור, וזהו קושיא עצומה. (נ)

ועוד יש דרך אחרת, וידעת (כי) החכמה, היא רמוזה בקצה של י' העליון, ומה שנתגלה ממנה, הוא גוף י' לבר, ולא השיגה הבינה ממנה, רק קוץ התחתון. וז"ש, אלהים שהוא הבינה, הבין דרכה, ולא אמר לשון חכמה, אלא הבין, לשון בינה, ומה שהבין, הוא הדרך לבר, ולא גוף החכמה, וזהו קוץ התחתון הנ"ל. וזה שאמר, דרך גבר בעלמה, כי זה א' מן הדברים שנפלאו מן שלמה, כי לא השיג אותו דרך שמשפיע החכמה לבינה. וז"ש בעלמה, שהכוונה שהיא נעלמת, זהו בעלמה, לשון העלמה. ומה שנתגלה עוד מהבינה אל הז"א, דהיינו מה' לו', לא היה רק טפל, כי העיקר נשאר נעלם למעלה בבינה. וזהו מאמרם (ס) נובלות חכמה שלמעלה תורה והנה נובלות לשון גרוע, כמו פרי גרוע, שנופל ע"י הרוח. וידוע כי הרוח הוא ת"ת, וחלק זה שנתגלה בו הוא הנקרא תורה שבכתב שהכוונה שנשאר שמה לעולם בכתב, היינו ת"ת, דהיינו ו', כי שמה כ"ב אתון, שהם כתב עצמו, ולא נתגלה ממנו למלכות, כי אם ה' בעלמא. לכן לא ניתן לומר ע"פ דברים שבכתב, כי יען שהוא גלוי, מה שהוא נעלם ולא נתגלה. ומה שנתגלה למלכות, היינו ה' אחרונה, הוא החלק התורה שבע"פ, לכן לא ניתנה לכתוב מה שמורה העלם, בגלוי.

הגהות ומראה מקומות

(ג) שער הפסוקים משלי פסוק זה. ספר ארבע מאות שקל כסף דף ע"ז ט"א ד"ה ומה ששאלת דרך. (ס) מדרש רבה בראשית י"ז ז'.

(ל) ספר הלוקטים משלי פסוק זה. שער מאמרי רז"ל דף פ"ה ד"ה אמר הכותב לעיל. (מ) שער הפסוקים משלי פסוק זה.

שממית בידיים תתפש וכו':

האצילות, ולבררו, בסוד כלי חרס (ס) שבירתן היא טהרתן. וז"ש שממית בידיים תתפש, שיניקתה מסיומי הידים, ח"ג, עשו וישמעאל כנודע. (ע) והיא בהיכלי מלך, שקדמה לפני כנ"ל, ודי בזה.

כבר ביארנו, כי הקליפה קדמה לפני בענין האצילות, ולכך הוצרכה השבירה, לטהר

א י ב

(א) איש היה בארץ עוץ:

רוצים לחיות, והנה החיים הם סוד הקדושה. והנה בעוד הקדושה ביניהן, יש להם חיות ומנוח ושפע. וכשאין ביניהם הקדושה, הם מתים. ולכן בראותם כי הם חסרים המזון, טורחים להחטיא את האדם, כדרך הטורח אחר מזונותיו, כי כשאדם חוטא, אז יגרמו אל אותן הנשמות שיכנסו ברשותם, ואז הם חיים על ידיהם. והענין הוא, כי הקדושה א"א להכרית מן הקדושה, כי חשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח, אפילו ניצוץ קטן מן הקדושה, לא יניח אותו הש"י. רק ממקום קדושתו, הוא ממשיך מזון לאותן הנשמות, העומדות תוך הקליפות, ומשם הם נזונים הקליפות. וכשגברו העונות ונחרב בהמ"ק, הוא גלות השכינה בין חיצונים. וכבר ביארנו סוד הדבר, כי הנשמות שביניהן לא יכולין לצאת משם, לכן השכינה שהיא אש אכלה נכנסת שם, והיא מלקטת אותן הניצוצין הקדושות מן הקליפות. ומעת שנחרב בה"מ בעונינו, תמיד היא עושה מעשה זה, עד שתכלה ללקוט כולם, עד סיום הרגלים, כמבואר שהם אותן שנפלו בין הקליפות עד הרגלים, גם אותן יקח.

דע, כי איוב בן יבמה היה, כי עוץ מת בלא בנים, ויבמה בוז אחיו, והוליד איוב. וזהו בארץ עוץ, ר"ל באשת עוץ. כי האשה נקראת ארץ, ולכן אליהו בן ברכאל הבזוי ממשפחת רם, אברהם. ואיוב נולד מהול, וז"ש איש תם וישר וסר מרע מכל חטא שהיה בו מקודם, (בגלגול תרח).

ענין איוב: דע, כי גלגול איוב ואשתו, הם תרח ואשתו, שהם אביו ואמו של אברהם אבינו ע"ה, אמתלאי בת כרנבו כנוצר בדחול"ל, (ת) ונתגלגלה בדינה בת לאה, ונשאת אל איוב. (א) והנה דע, כי כבר ביארנו, שכל הנשמות נפלו בעמקי הקליפה ע"י חטא אדה"ר. והנה כשיש נשמה א' יקרת הערך תוך הקליפה, אינן מניחין אותה הנשמה לצאת מתחת ידם, כי נזונים ע"י. וסוד הדבר הוא זה, ובוה תבין למה החיצונים מתאזים כ"כ להחטיא לאדם, ולגרום חורבן בהמ"ק, ולהכעיס הש"י, ולהגלות שכינתו. הענין הוא, כי הלא החיצונים הם שיורי הוזהמא, ממה שנברר מקדושה, והוא נקרא מותא. והנה הם

הגהות ומראה מקומות

(ח) ב"ב צא. (א) שער הגלגולים הקדמה ל"ו דף קי"ד ט"ב ד"ה שורש תרח. שם דף קכ"ד ט"ב ד"ה והטוב שבהבל. שער מאמרי רז"ל במאמר פסיעותיו של א"א דף מ' ט"א ד"ה גם זה הוא. שער הפסוקים וספר הלוקטים איוב סימן א'. שער הפסוקים איוב סימן ב' בפסוק ויצא השטן.

(ס) הגה"ה נ"ל מאיר, היינו כלי ז"א הנקרא חרס שכן הוא שם השמש, והיינו ו' כלים דמלכים דמיתו. ספר הלוקטים וישלח סימן ל"ו בהגה"ה ד"ה כתב הרב. שם משלי פסוק זה. (ע) לעיל פרשת ויקרא דף קע"ט ט"ב בפסוק כל חלב וכל דם לא תאכלו. ספר הלוקטים פרשת אחרי בפסוק כל חלב. ע"ח ח"ב שער פרצופי זו"ן פ"ב בהגה"ה ד"ה ונל"ח.

שהיתה נדה, שאז ארכיביה הקב"ה לאברהם, ומצא מקום להוציא נשמת אברהם מן החיצונים, כי לא יחשוו החיצונים בדבר זה, כי כיון שהיתה נכנסת במקום המטונף כזה.

וגם שהוא מדה כנגד מדה, כי אברהם סוד אדה"ר שעבד ע"ז, לכן נתגלגל בטפת תרח עע"ז לכפר עליו, וז"ש בספר הזוהר, ג) מי יתן טהור מטמא, כי א"א להוציא הטהור מהקליפה, לולי שמכניסו למקום טומאה ממש, הוי טהור מטמא. ובזה תבין ענין כמה אנשים גדולים לאין קץ, שהם בני רשעים וכיוצא בזה. והנה תרח, אחר שהיה מפסולת שורש נשמת אברהם, לכן נתגלגל הדבר להתקן ע"ז.

ובזה תראה מחשבות הש"י כמה הם גדולים, ולכן תרח אברהם להחזיר תרח אביו בתשובה, וכמ"ש ואתה תבא אל אבותיך וכו', שחזר בתשובה קודם שמת כמארז"ל. ד) והנה התשובה אינה מועילה שלא יצטרך להתגלגל ולתקן כל מה שחטא, כי הפגם צריך עכ"פ לתקנו ולקנחו, לכן הוצרך תרח ואשתו להתגלגל. והנה לפי ששכב עם אשתו נדה, וכבר ידעת מה שארז"ל בסה"ז, ה) ללית מצורע אלא ההוא דבעל נדה, לכן איוב לקה בשחין, כי השחין א' ממיני הצרעת הוא. גם אשתו נתגלגלה בדינה בת לאה, כי אירע לה אותה מעשה הרע שנבעלה לכנעני, כי אינו שומר נדה, וגם היה סוד אותו וזהמא שהיה בה, נטלה ממנה ונתנה אל שכב בן חמור, כנודע מפסוק ותהי נדתה עליו, כי הבעל נדה, כל אותו הטומאה והזוהמא לוקח אותה, ואז נתקנה דינה, אך איוב לקה בשחין. נלע"ד ששמעתי, כי תרח בעל אשתו נדה בע"כ, לכן הוא לקה בשחין. אך היא לא לקתה, רק נבעלה לכנעני, לנקות אותה הזוהמא.

(ב) בנ"י יש כמה בחי': הויה דההיץ גי' ב"ן, אדנ"י פשוט ומילוי ומילוי המילוי ב"ן אותיות ע"ה, כמבואר בפסוק ועתה יגדל נא כח אדני. ושם אלהים ירדני, או דאלפיני, יש בו ב"ן אותיות, ע"ד שם אדני. וז"ס ויבאו בני

ואמנם השכינה צריכה אלינו, בסוד תנו עוז לאלקים, ע"י מעשים. וכפי מעשינו, כך יש בה יכולת להוציא, ואלמלא היינו שבים בתשובה גמורה, היה בה כח להוציא כל הנשמות ברגע א', אך חטאינו מתישין כח של יוצר כביכול, וכשיכלו כל הנשמות לצאת, אז תצא משם השכינה, וימותו הקליפות, כי אין עוד שם חיות, וזה בלע המות לנצח, שתתבלע מאליה. והנה בהיות השכינה בתוכם, הוא מוכרח שהן מקבלין שפע, לכן מגמתם להמשיך השכינה ואת הנשמה בגלות, כדי שיחיו.

ונחזור לענין, כי החיצונים כשיש נשמה יקרת הערך ביניהם, שם הם ניוונים על ידה, ואינם מניחים אותה לצאת משם כלל. האומנם כוונתם לטמאה, בכל הבא בידם, כדי שתשאר תמיד בידם. כי הם יראים, אולי יהיה שם זכות באיזה אדם, להוציאה משם בעת זיווגו. לכן כשרואים איזה מקום פגום עד מאד, הם נותנין שם אותו הנשמה, ומניחין לצאת, כדי שתתקלקל ממה שהיתה, ותחזור להם יותר פגומה מבראשונה, כדי שתעמוד בידיהם ימים רבים. והנה שמור סוד זה, כי כבוד אלהים הסתר דבר. ורע, כי תרח בעל אמתלאי, בהיותה נדה טמאה, ואז בראות הקליפה מקום הטינוף זה, שהוא תרח עובד ע"ז, ואשתו גי'כ עע"ז כמוהו, ולא די בזה אלא שהיתה בעלת נדה, אז אמרה הקליפה, ודאי שלא אמצא מקום מטונף יותר מזה, ואז הניחה לצאת את נשמת אברהם מהם, ונכנסה שם. כי נשמת אברהם ביניהן היתה, כי לכן נקרא גר צדק, כי שרשו היה תוך הקליפה והטומאה. והנה ז"ס מ"ש בזוהר לך לך, שנקרא תרח, בגין דארתח ליה להקב"ה, ב) וארכיב ליה הקב"ה לאברהם אבינו, בהאי טפה דתרת. והענין, כי ארתיה והכעיס עבירות להקב"ה, כי בעל אשתו נדה. כי אם כוונת הזוהר שהכעיס להקב"ה בע"ז ושאר עבירות, עכ"ז אין המעשה נוגע להרכיב אברהם בטיפה זו, אך הכוונה היא, כי באותו בעילה עצמה, ארתיה להקב"ה להכעיסו,

הגהות ומראה מקומות

(ב) זהר ח"ג דף קי"א ריש ע"ב. ג) שם. הפסוקים פרשת לך בפסוק ואתה תבוא אל אבתיך בשלום. ה) ח"ג לג: ברע"מ. ד) מד"ד בראשית פרשה ל"ח. זהר ח"א עח: שער

אלהים, ב' בני"ם שבשם אלהים, א' דיודין וא' דאלפין, משא"כ בשל דההי"ן.

את איוב בשחין רע מכף:

ר"ת אברם, כי הנה רו"ל אמרו. (ו) כי זה היה בעת העקידה של יצחק, שטרד הקב"ה לשטן שלא יקטרג על אברהם, וימות יצחק, ונתן לו איוב למרק עונו אז, לכן ר"ת אברם, כי היה תמורת אברהם.

עור בעד עור וכל אשר לאיש יתן בעד נפשו:

כבר בארנו (ז) בענין תפלין של ראש, כי אין ללאה מוחין, כי אינה מקבלת הארה, כ"א מן הלבושים של מוחין, ולא מן המוחין עצמן. משא"כ רחל תפילין דידה, כי היא מקבלת הארה מן הד' מוחין עצמן, לכן יש להם בתים ופרשיות, המורין על מוחין עצמם. ולאה הוא מלכות דתבונה. וכבר נודע, כי נה"י דתבונה, נעשין מוחין ברישא דיעקב, לכן גם ברישא דיעקב, יש בתים ופרשיות. ולא נשאר ללאה, כ"א בחי' המלבישין המוחין, שהם העור. לכן לאה היא בחי' ד' דקשר של תפילין, דאחורי הראש. וזהו עור בעד עור, כי לאה שהיא בחי' עור, יש לה הארה דלבושי המוחין, דהיינו ד', שהוא העור לבד. אבל רחל שהיא בת זוגתו אמיתי של יעקב, עליה נאמר וכל אשר לאיש יתן, שהוא יעקב איש תם, יתן בעד נפשו שהיא רחל, בחי' נפש. כי המוחין של רחל, סוד נפש הנעשה מנה"י דישראל.

(ו) היאכל תפל מבלי מלח אם יש טעם בריר:

בריר, נוטריקון ברית ראש ידים רגלים. ר"ל, שיש אברים באדם, שבהן רמוזין ד' יודין:

י' א' בראש, שהיא עגולה כמו י'. ויוד בעטרה. וי' ביו"ד אצבעות הידים. וי' ב' אצבעות הרגלים. נמצא שיש לו ד' יודין שבשם ע"ב, ואם האדם מתקן אותם, עם טעמי המצות, לעשותן בלב שלם, ואז מאירין עליו אלו הד' יודין, ונשאר משם ע"ב ל"ב, (כי כשתסיר מע"ב ד' יודין ישאר ל"ב) בסוד ל"ב טהור ברא לי אלקים, ואם עושה כן, שורה עליו שם ע"ב, דהיינו ד' יודין ול"ב טהור, ואז נאמר עליו גומל נפשו איש חסד, דהיינו ד' יודין ול"ב העולים חס"ד. ואם ח"ו אינו מתקן, ועוכר שארו הוא אכזרי, היינו שמסתלק חסד היינו ע"ב מנפש, וישאר נח"ש. וע"ב דיודין הוא בחכמה, וז"ש בחכמה יבנה בית, דהיינו ר"ל בע"ב.

(יב) (משם הרב ז"ל)

מגלה עמוקות מני חשך:

דע, כי חשך במילוי כזה ח"ת שי"ן כ"ף. והנה מילוי החשך במילואו שלו, דהיינו תי"ו יוד נר"ן פ"א, גי' עמוקות. והנה כי האורות היורדים מיסודות או"א, הנקראים עמקים כנוכר בזוהר, ח) כשמגיעים האורות ההם ליסוד דנוקבא, מתפשטים לכל העולמות. וכשגוברים העונות, עולה הפגם עד היסוד דנוקבא, ששם ה"ג מנצפ"ך, ונקרא חשך, ונסתמו האורות. וכשחוזרים בתשובה, גורמים שיתעוררו חב"ד דו"א הנקרא שרים, ע"י חג"ת הנקרא נדיבים, וזהו חפרה שרים כרה נדיבי העם. במחוקק: שהוא יסוד דידה, החקוק באור יסוד דידה, למתק גבורות הניתנים שם, ומתגלים אורות הנקרא עמוקות. וזהו מגלה עמוקות מני חשך. ט)

(יט) ואחר עורי נקפו זאת:

דע, כי אין לך גוף ונפש ורוח, שלא נבראו ע"י כ"ב אותיות התורה. וכל א' מאלו הנ"ל,

הגהות ומראה מקומות

- (ו) וזה ח"ב לג. שער הפסוקים איוב בפסוק ויצא השטן.
(ז) עולת תמיד ענין תפילין דף ס"ב ט"א. ע"ה
(ח) ח"ג קמו.
(ט) ספר הלכות איוב סימן י"ב פסוק זה.

שהוא אחר הכאתם בגוף האדם, או אני יכול לראות, ולחזות בגוף אלוה, פי': כי נשמה נקרא אלוה, כנזכר בסבא על פסוק מנשמת אלוה יאבדו, מ' כי הנשמות נמשכים משם אלוה.

וכונת איוב: כי לפי שהנפש מכה ובוקע ויוצא לחוץ, היא מגלה כל העבירות והעונות במצח האדם, ואז היה המקטרג רואה אותה, ומסטיץ עליו, ואז היה מכה אותה, ולכן באו עליו כל הרעות ההם.

וזה עור בעד עור וכל אשר לאיש יתן בעד נפשו, פי': דע, כי לאה ורחל הם ב' נוקבין, היושבים אחורי ז"א, והם ב' נשים אשר לו, ואמנם כתיב, ויאבה יעקב לרחל, כי יותר יש אהבה לז"א עם רחל, יותר מלאה, והטעם, לפי שרחל היא בת זוגו אמיתי, שהיא מכלל ז' נקודות ראשונים, ה' אחרונה שבשם. אך לאה, היא אחורים שנפלו מאמא עילאה, והיא בדרך השאלה אשה לז"א. וז"ש עור בעד עור, פי' אהבה יש לז"א עם לאה, ויתן עורו בעד עור לאה. אך עכ"ז, בעד נפשו שהיא רחל, אין מספיק בעור לבד, כי כל אשר לו יתן בעד נפשו. ופי' הענין: כי כבר ידעת, כי לאה אין לה הארת מוחין מז"א, רק הארה בעלמא, העובר דרך עור ז"א, ולכן רומזת בקשר דתפילין, שאין שם כתיבת פרשיות כמו בתפילין, רק עור לבד, להורות שאינה יכולה ליקח ממוחין עצמן, רק מלבוש שלהם, שהם נה"י דבינה, ומשם לוקחת הארה מועטת מד' מוחין, ולכן צורת הקשר כעין דל"ת, להורות שהיא דלה ועניה. ולהורות ג"כ על לקיחתה הארה מועטת מן ד' מוחין, ולכן צורתה ד', ולכך נקראה לאה עור בכל התורה, כמבואר אצלינו, וכבר פירשתי טעם קריאת עור, בסוד ההכאות.

וביאור זה הענין יותר, כי הלא נה"י דאבא, בתוך נה"י דאמא הן עומדין, ואלו הם י"ה של השם, ואלו מכים אבא באמא, יר"ד בה"א. אח"כ מכה אמא בז"א, והוא ה"א פעם וא"ו, ואח"כ

יש להם כ"ב אותיות בעצמן. והנה כל אלו עומדים בפנים, ועור האדם סוכך עליהם, דוגמת רקיע ומסך, ואמנם האדם הצדיק, אשר נפשו מזוככת, יש בנפשו יכולת להאיר, ולעבור דרך המסך, ולצאת לחוץ, ומגלה תנועותיה וכח אותיותיה. אך הרשע, אין האותיות ניכרות לחוץ, בסוד נר רשעים ידעך, ר"ת נ"ר, נפש רוח, כי נשמה ודאי אין להם כלל, וקליפות סוככים על נפשו, ואינו יכול להאיר. ואמנם אלו האותיות הם מתגלין מחוץ עור האדם, או במצחו, או בשאר גופו, כמ"ש במקומו בע"ה. י)

וזהו הטעם שנקרא עור, כי ע"י הכאה שמכה הנפש שם, יוצא הארה לחוץ, וכבר ידעת, כי אדם סוד שם מ"ה, כי הוא גי' מ"ה. וכשמכין האורות זה בזה, מכה תחלה הנשמה לנשמה בנשמה. וזהו הכאת יר"ד בה"א, כיצד: יר"ד פעם ה"א, גי' ק"כ. אח"כ מכה הנשמה ברוח שהוא יותר חיצון, והוא הכאת ה"א בוא"ו, ה"א פעם וא"ו, גי' ע"ח. אח"כ מכה הרוח בנפש, והוא הכאת וא"ו בה"א, גי' ע"ח. הרי ג' הכאות אלו, גי' רע"ו כמנין עור. כי כל אלו האורות שמספרם רע"ו, חוזרים ומכים בעור האדם, כדי לצאת לחוץ, ונעשים עור. כ)

וזהו ואחר עורי נקפו זאת, כי נקפו לשון הכאה. כמו אין אדם נוקף אצבעו מלמטה. ל) הענין, כי מה שהוא נגלה אל האדם, הוא העור, והנה אותו העור, הוא מסך על מה שבפנים. ונמצא כי אורות פנימים, הם עומדים אחורי העור, כי העור הוא נגלה, והם מכוסים בו, ועומדים אחורי העור, המנקפים ומכים בו, ומוציאים אורותיהם לחוץ, ואז אני רואה אותם. וזהו ומבשרי אחזה אלוה, כמו האיש העומד אחורי הכותל והמחיצה. וז"ש ואחר עורי נקפו, פי' אחר אותן האורות העומדים אחר עוריהם, המנקפים ומכים בו, ומוציאים האורות לחוץ, ואז ומבשרי אחזה, פי': כי אע"פ שהם עצמם בפנימיותם אין נראים, אבל בהיותם בבשרי,

הגהות ומראה מקומות

כ) ע"ח ח"ב שער לאה ורחל פ"ב. שער הפסוקים איוב סימן ב'. ל) חולין ז. מ) זהר משפטים צו:

י) שער רוח הקודש דף כ' דרוש ב'. ספר הלקוטים איוב סימן י"ט.

ג"כ שמדבר בו"א, כי גם ז"א כשהוא בסוד קטן, הוא דוגמת יעקב, ובגדלותו בקרא ישראל.

וזה הפסוק לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל וכו', כי שרית עם אלקים, כי הלא נודע, כי בקטנותו של ז"א, יש לו מוחין מצד קטנותו, שהוא מוחין דאלקים. ובארנו, כי אז אין לו רק ב' מוחין, והן ב' אלהים, שהם גימ' יעקב, כי הקטן אין לו דעת. וכאשר באין לו המוחין דגדלות, אז נקרא ישראל, לפי שכבר קבל מוחין דגדלות, והם דוחין את מוחין דקטנות למטה בכניסתן לז"א, וזה כי שרית עם אלהים ותוכל, כי הוא דוחה אותו למטה.

וימנע מרשעים אורם:

ע' תלויה ונשאר מרשים, וזהו שאין לרשעים אחיזה בקדושה, אלא בחסדים הנגלים, שהוא בחי' ע' כנודע, שהם ב"ח ב' היות, ושני שלישים דת"ת. הרי כשמסתלקין אלו החסדים למעלה, אז נשארו הם רשים. וזהו כשמתאספים החסדים דנ"ה, שהם שורש דאילנא, ומתהפכים על החסדים המכוסים דחג"ת, וז"ש הפך משרש שהם נה"י הרים, על ההרים היינו חג"ת, ואז זורוע רמה תשבר, דהיינו ח"ג, שהם הזרועות, דהיינו זרוע רמה תשבר, שנה"י מתהפכין עליהם. וזהו וימנע מרשעים אורם, כי אור אין להם אלא מן המגולה, כי מן המכוסה אין להם אחיזה בו, וכשהוא מסתלק נמנע מהם אורם.

(כב) עבים סתר לו:

הנה עננים הם החסדים, לכן ענני כבוד היו בשביל אהרן כהן איש החסד. אבל עבים, הם הגבורות. זהו עבים סתר לו ולא יראה, ר"ת לוי שהוא גבורה. וזהו עבים: ע"ב י"ם, שהוא הנוקבא הנקראת ים, שהיא לוקחת הגבורות לבנינה. (ס)

הגהות ומראה מקומות

(ס) ספר הלקוטים איוב סימן כ"ב.

יוצאין האורות אל לאה, שהוא ה"א עלאה, וזהו וא"ו פעם ה"א. הרי איך לאה בחי' עורו, יוצאת לחוץ דרך עור של ז"א, וזהו עור בעד עור, כי לאה הנקראת עור, עובר הארתה דרך עור ז"א. והטעם נתבאר במ"א, לפי שאורות הבינה עדיין סתומים, לכן עדיין אין הארה אלא בחי' עור. אבל רחל שהיא כנגד אורות מגולין, זו וודאי הארה עצמה, המגיעין אל חלקה, בסוד אותו עטרה של גבורה. וכן שאר המוחין ניתנו לרחל, בבחי' מוחין ממש. נמצא שכל מה שיש לז"א יש לרחל, וזה כל אשר לאיש יתן בעד נפשו. וכבר ידעת כי רחל נקראת נפש, וז"א רוח כנודע.

גם נוכל לפרש, כי ב"פ עור הכתוב בפסוק, הם לאה ורחל, כי גם רחל אין הארתה יוצא, אלא דרך עור ז"א בהכרת. וכוונת הכתוב, ששניהן הם בחי' עור, והם שוים בבחינה זו, כי שניהן יוצאין הארתם דרך עור ז"א. אך עכ"ז יש יתרון אל רחל הנקראת נפש, אעפ"י שאין הארתה עוברת אלא דרך עור ז"א כמו בלאה, עכ"ז היא לוקחת מוחין ממש, וזה היתרון יש לה על לאה.

ואעפ"י שהכתוב אומר ויאהב יעקב את רהל, ולא אמר ויאהב ישראל, כי הז"א דוגמת ישראל ולא יעקב, (נ) עכ"ז דע, שהלא נתבאר מציאת יעקב, היותו בחיר שבאבות, לפי כי מציאות יעקב, הוא היה בתחילה בחינת יעקב העליון ממש, שהם אחוריים דאבא, ולכך הוא עליון. גם אח"כ ע"י מעשיו עלה יותר, ומשמש, ונמשכה לו נשמה מז"א ממש הנקרא ישראל. ולפעמים משמש בסוד יעקב, ולפעמים בסוד ישראל. ולכך הקורא לישראל יעקב, אינו עובר בעשה. אך באברהם ויצחק, הם סוד החר"ג, ואינם פרצוף גמור, רק חלק א' מישראל, ולכך הוא בחיר שבאבות. ולכך הקורא לאברהם אברם, עובר בעשה, כי הה' ה"ה, ולעולם אינם חסירים. אך בחי' הפרצוף ישראל או יעקב, ישתנה כפי הזמנים, לכן אע"פ שהכתוב קוראהו יעקב, אפשר

(ג) שער הפסוקים פרשת וישלח דף פ"ב.

אשר קמטו ולא עת נהר יוצק וגו':
(משם הרב ז"ל)

דע כי הפסוק הזה, דרו"ל על התקע"ד דורות שלא נבראו וכר, ע) וטעם: כי נשמות הללו, היו מסוד פליטת אמא פ) הנשמות הללו, ולא נתעבדה ממנו, ולכן לא זכו לתורה. וז"ש, קמטו ולא עת נהר יוצק יסודם, כי יסוד הציק והריק השפע תיכף, בלי זווג ועיבור ומיתוק, ויוצק מלשון הוציקם והוריקם מכלי אל כלי.

והיה שד"י בצריך:

דע, כי הלא הבינה מתפשט היסוד שלה עד שליש העליון דת"ת דז"א. כי הג' פרקין של נצח שלה, מתפשטות בחכמה חסד נצח ז"א. וג' פרקין הוד של בינה, מתפשט בבינה גבורה הוד של ז"א. אך היסוד שלה, לא נתפשט רק עד החזה של ז"א. כי מציאות היסוד שלה אין לה עיקר, כי הוא סוד אורא, ואינו כיסוד הזכר. והנה נודע, כי שם שדי לעולם ביסוד. והנה בזה היסוד של הבינה, יש בה ב' צירים, וב' דלתות, כנודע ברחם שלה. צ) והנה ציר גי' ש', ועם הדל"ת גי' ש"ד, נמצא ב' צירים וב' דלתות, הם גי' ש"ד ש"ד, והם סוד ב' שדיים של ז"א שבחזה שלו, ובבחינה זו נקרא שליש העליון של ת"ת דז"א שד"י. וזה והיה שד"י בצריך, אל תקרי בצריך, אלא בצריך. והנה בזה תבין מ"ש בזוהר פרשת ואתחנן, ק) והיה מלגאו, שדי מלבר. והענין: כי מה שהוא כאן בז"א שד"י, שם כנגדה בנקבה והי"ה, הוא סוד והיה אם שמוע. והענין: כי הוא"ו הוא ז"א כנודע, והה"א הוא כתר דנוקבא, הנקראת ה'. ואח"כ תרי מוחין דילה הם י"ה, הרי והי"ה. נמצא כי מצד ז"א הוא שדי, ומצד מלכות והי"ה.

(כג) והוא באחד ומי ישיבנו ונפשו אותה ויעש:

הנה כבר בארנו בכונת אחד, ר) שא"ח הוא ז"א, וד' היא נוקבא והיא לאה עולה בסוד מ"ן למעלה, ועי"ן מקבלת מוחין, וזהו והוא באחד, שעולה בסוד מ"ג באחד, ומ"י שהוא בינה, ישיבנו, ומשיב לו מוחין, תמורת מ"ג שעולה. ואח"כ רחל הנקראת נפש, ומתאה חלקה כמבואר, אז ויעש, גם הוא מוחין לנוקבא.

(כה) המשל ופחד עמו:

המשל הם החסדים, שעולה שע"ה, שהם הש"ע נהורין. ש) כי לעולם אור הם החסדים, והם מאירים בפנים, כי חסד א"ל במלוי ב"פ, גי' ש"ע נהורין, הם בפנים. ופחד, הם הגבורות. והיסוד, עושה שלום בין החור"ג, בכח הש"ע נהורין, הנמשכין מן סוד הפנים אל היסוד, ומאירין בו. וכן עולה עש"ה, הש"ע נהורין. והוא נקרא שלום, בגי' הש"ע נהורין, עם אותיות של אל"ף למ"ד, והוא עושה שלום בין מידותיו שהם חר"ג, בסוד הזווג, שהוא המתקות הגבורות שלה בחסדים, שהם המ"ד שלו.

(לח) (מהרח"ו ז"ל)

ויען ה' את איוב מן הסערה:

מ"ג כתיב בני כפופה, ת) שהראהו הקב"ה לאיוב, שהוא יתברך שליט על הנפש, ורוח סערה עושה דברו. ולא כמ"ש אשר בשערה ישופני, אלא שהנפש כפוף תחתיו יתברך, בסוד וענן אבק רגליו.

על מה אדניה הטבעו:

ר"ת מאה, הסוד בזה, הוא סוד ק' אדנים שבמשכן, שהם אדני המלכות, הנקראת משכן. גם ע"ל הוא גי' ק', מאה אדנים.

הנהות ומראה מקומות

- ע) חגיגה י"ג סוף ע"ב. ספר הלקוטים איוב פסוק זה.
- פ) ב' המלים הנשמות הללו ל"ג בספר הלקוטים.
- צ) מבוש"ח ח"א ש"ו פ"ח. ספר הלקוטים איוב פסוק זה. ע"ח שער תקון הנוקבא פ"ג. תע"ס סוף שיעור י"ב.
- ק) ח"ג רס"ו.
- ר) שער הכונת ח"א דרושי ק"ש דרוש ו'. דרושי נפילת אפים דרוש ב' וה'. ספר הלקוטים איוב פסוק זה ד"ה או יאמר.
- ש) שער הפסוקים וספר הלקוטים איוב פסוק זה.
- ת) ספר הלקוטים איוב פסוק זה.

דניאל

(ג) רומיה אמין שתין:

(א) כנגד ר' קצוות דו"א, כ"א כלול מ"י. פתיה אמין שת, כנגד ר"ק דנוקבא, שש מעלות לכסא. וידוע, כי כל אמה בת ר"ט, כי כ"א מו"ק, כולל כלם. וכן בז"א ג"פ דאמא מגדילים ג' קוים שלו. הרי ששה. והנה החסדים בסוד ע"ב, ומילואו מ"ו, כמנין אמה. וביקש להפכם למדה"ד, והנה יש בז"א ט' תקונים, ט"פ ע"ב דחסד, דאתפשטו בדיקנא כנודע, עולה תרח"ם. תוסיף עליהם ה' היות ק"ל, ה' כוללים שהן גבורות נוקבין, כולם יחד גימ' בקע"ת דור"א, שמשם נברא עגבות אדה"ר, (ב) למוצא הפרש והזוהמא, ולכן מצא הכנה לפעולה זאת שם.

(ד) בגזירת עירין:

הנה כל סוד אחוריים, סוד דינים. והנה אחוריים דאהי"ה דידו"ן, תקמ"ד. ודהוי"ה דאלפ"ן, ק"ל. ודאלהים דידו"ן, ש' הרי גי' תתקע"ד, גי' בגזירת עירין עם האותיות וע"ה. והנה צריך הסכמת חסד ג"כ, והוא ד' הוי"ת דחבת"מ, גימ' ק"ד. וד' אותיות דפשוט. וי"ד דמילוי, הרי קי"ח, ה' מילויים רל"ב, הרי ש"ן. וקפ"ד וקס"ו ק"ל קד"ם, גימ' כנ"ל. והוא מימר קדישין. (מקורות הרחמים). (ג)

בגזירת עירין:

הנה שרשי הדינין: פ"ה, ושכ"ה, אלהים, אדני. והנה אדני במילוי תרע"א, ואלהים במילוי ש, ס"ה גימ' בגזירת עירין כנ"ל.

(ז) לבושה כתלג חור:

הוא סוד זקן עתיקא, כי הוא ממש כמין

לבוש אל או"א, כנודע אצלינו. (ד) הוא חופף על כל מציאות או"א, וגם על בינה ותג"ת דא"א עצמו, ולזה נקרא לבושה. והנה כבר הודעתך, כי עתיק יומין מתלבש בא"א, והנה א"א דיקנא דיליה כתלג חיזור, וזהו לבושה שהוא א"א, לבושה של העתיק יומין, הוא כתלג חיזור. ושער ראשה של לבושה הנזכר שהוא הא"א, הנה שער רישיה כעמר נקא.

(ט) כי בחטאנו ובעונות אבותינו:

דע, כי ארז"ל (ה) אין מיתה בלא חטא. והענין: כי אדם כי ימות, נמחל החטאים והשגגות שעשה בימיו, אך העונות הם נשארים אח"כ לבניו, כדי שיקבלו יסוריך על עונות אביהם. וזהו ענין אבותינו חטאו ואינם, ואנחנו עונותיהם סבלנו. לפי שאבותינו חטאו בשגגות, לכן ואינם, לפי שמתו בחטאם, אבל אנחנו סובלים עונותיהם, כי מה שהם מתו ואינם, הוא בסבת חטאם בשוגג. ובזה יתורץ פי' לא יומתו אבות על בנים וכו', וסיפא דקרא איש בחטאו יומתו, פי': כי ענין החטא שהוא בשוגג, אין הבנים נענשים על חטאי אבות, כי איש בחטאו יומתו. אך הענין העונות המזידיים, או גם הבנים יומתו, וז"ס כי בחטאינו וכו', כי הלא אנחנו סובלים חטאים ושגגות שלנו, כמ"ש איש בחטאו יומתו. וג"כ אנו סובלים עונות אבותינו, ולא חטאם. וכן בנינו יסבלו עונותינו, וחטאים שלהם. וכן תמיד על הסדר הזה.

הטה אלהי אונך ושמע פקח עיניך
וראה שוממותינו:

הנה תיקון האון העליון דו"א, הוא סוד

הגהות ומראה מקומות

(ד) שער מאמרי רשב"י זיע"א דף רמ"ט ט"ב ד"ה ואמנם נחלק. שער הפסוקים דניאל סימן ז'. תע"ס שיעור י"ג תשובה קמ"ט.
(ה) שבת נה. שער הפסוקים דניאל פסוק זה.

(א) ספר הלקוטים דניאל סימן ג'.

(ב) סנהדרין לח: שער מאמרי רשב"י זיע"א

פרשת קדושים.

(ג) ספר הלקוטים דניאל פסוק זה.

הפנימית שם ס"ג, חסר ה' גימ' און. גם צורת ה' כמו שפי', הוא ס"ג. והחיצוניות מ"ה מרובע, גי' קל. תסיר הע"ב, נשאר גימ' חן. ולמתוק החן, צריך היושר דמלוי מ"ה. וזה אמרו, הטה גימ' י"ט, וזהו הטה אונך, שתתן הי"ט, ובוה ושמע.

והנה תיקון העי"ן, גימ' ק"ל, מ"ה מרובע. תסיר הע"ב המחשיך, בסוד עבים סתר לו, ישאר ח"ן, בסוד ונח מצא חן, זה שהוא הפנימי, וזה בעיני ה'. ויש ג"כ עפעפים המסתירים האור, והם שם קנ"א, גימ' ע"ה, והוא סוד דין, וימשיך לו קמ"ג גימ' אהי"ה דאלפין, וזה פקד גי' קמ"ג ומ"ה. ואז יתגלה האור העין גימ' ק"ס.

שהוא אהי"ה דיודי"ן, כמנין עיניך. וז' ועתה שנתתן העין, וראה שוממותינו, שכבר נתעלה האור. ואלו העינים מאירים בנוקבא, כמ"ש עיניך הלא לאמונה, והמלכות נקראת אמונה.

(יב) ענין דניאל, שנאמר לו ותעמוד לגורלך לקץ הימין. כבר ידעת מ"ש על הזהר בפרשת פקודי דמטי רגלין ברגלין, ז' שהם הנשמות שירדו עד שם. והעשיה הוא סוד הרגלים, ושם הוא סוד הקרושה, הנקרא קץ הימין. ודניאל נפלה נשמתו עד הרגלים, הנקרא קץ הימין, והוא בעשיה, ששם הוא אל אדני, אותיות דניאל ממש. ולכן לו לבדו נגלה סוד הקץ, וביאת המשיח.

ש י ר ה ש י ר י מ

(א) ישקני מנשיקות פיהו:

כאן יש ז' תיבות, כנגד ז' נשיקות, שהם ז' ספירין תתאין של מלכות, המתברכת מפיו דנ"א. והיה ראוי לומר פיו, אך אמר פיהו, ר"ל: פי ה' ו', פה של ה' ו', כי ה' ו' במילואם, ה"י וי"ו, גי' ל"ז, כמנין הבל. והוא סוד ההבל היוצא מן הפה, דאתפלג לל"ז אלפין עיבר, כנזכר באדרת נשא. (א)

ור"ת כי טובים דודיך מ"מין, הוא כדט"ם, וחסר מזה השם אות א', להיות חילוף אלהים כנודע. וזה השם נמשך אליה מן הבינה, הנקרא יין, משם ס"ג שבה, ועם י' אותיותיו ע"ג, כמנין כדט"ם. ועם תוספות א' כנגד השם, נעשה אכדט"ם. והא' הזו לוקחת משם אהי"ה, ושם זה עולה ע"ד, שהם סוד ע' וד' גדולה דשמע.

(ב) סמכוני באשישות רפדוני בתפוחים:

הנה יש ב' אשות, א' שלא ישלטו החיצונים יותר מדאי, ואש שני, לחמימות הזוג. וזהו באשישות, ב' אשות. והם ב"פ י"ש, לכל סטר ש"י עלמין, המתחלקין בחסד וגבורה, ר"ז מחסד, וק"ג מגבורה, סוד ש"י עלמין לכל צדיק, וזהו סמכוני באשישות, כי שחה לעפר נפשי. רפדוני בתפוחים, והם לובן נוטה לאדום נצה, ואודם נוטה ללובן הוד. כי חולת אהבה אני, ל"ג בוסמין, גי' אהב"ה.

שמאלו תחת לראשי:

ופעם נאמר תחת ראשי ב' והענין: כי הנה ראש רחל בחול, בת"ת ז"א, ג) ואז א"א לומר

הגהות ומראה מקומות

ד"ה עוד שם בוך קל"ד. שער הפסוקים תחלת ספר שיר השירים. ספר הלקוטים שיר השירים בפסוק ישקני. (ב) שער הפסוקים שה"ש פסוק זה. (ג) שער הכונות ח"א דרושי העמידה דרוש ב' במלות מלך עזר.

(ו) ע"ח ח"א שער דרושי הנקודות פרק א'. (ז) דף רנח. ובוהר ע"פ הסולם אות תשל"ט תש"מ. שער מאמרי רשב"י זיע"א פרשת פקודי. ע"ח ח"ב שער מ"ן ומ"ד פרק א'. שער הפסוקים דניאל פסוק זה. (א) דף קלו. שער מאמרי רשב"י זיע"א דף ר"ב

(ג) בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו:

אמר לשון יחיד, ולא אמר בעטרות, מאחר שהם שנים, הוא, כי אחר שח"ג נכללים שניהם יחד תוך יסוד אמא, נמצא כי נכללו בעטרה א', לכן נקט לשון יחיד, ולא אמר בעטרות. (ה)

(ד) אתי מלבנון כלה:

בפסוק זה נרמז שם החתן, ואם הכלה, ושם הכלה, וזווגם. והוא באופן זה: אתי מלבנון כלה, ר"ת אמך, סוד אמא, ושם החתן: אתי מלבנון יתבואי, ר"ת אמת, שהוא ז"א, הנקרא אמת, תתן אמת ליעקב, ושם הכלה: הוא הרמז בס"ת את"י מלבנון כלה, גי' אדנ"י, וזווגם: ממעונות אריות מ'הררי נמרים, ר"ת אמך, שהוא זווג יאהדונה"י, גי' אמך. (ו)

(ה) אכלו רעים:

כבר ידעת, כי מציאות ש"ך דינים שבמלכות, נמשכין לה מסוד ל"ב נתיבות חכמה, כ"א כלול מ"י עולה ש"ך, והנה כשאר"א מזדווגים ומשפיעים לה, אז מתמתקים ש"ך דינים אלו, לכן נקראו אר"א רעים, כי רעים גימ' ג"כ ש"ך, וז"ס באתי לגני, ר"ת ל"ב. פי': שמצאתי ל"ב דינים תקיפין, אך אכלו רעים, שיזדווגו אר"א, כי זווג נקרא בלשון אכילה, כ"א הלחם אשר הוא אוכל, קראן לו ויאכל לחם, ואז הש"ך דינים מתמתקין, ונקראו רעיים.

אכלו רעים:

דע, כי רעים הם סוד זווג אר"א, והנה כבר ידעת, כי הז' מלכים ששלטו בארץ אדום שהוא בינה, דנפקי מינה המלכים, ומינה דינין מתערין, והם בסיומא תחת המלכות שבה, ואמנם מלכים אלו הם סוד הש"ך ניצוצין, שהם סוד נע"ר, כמבואר אצלינו. (ז) והנה ע"י התעוררות הדינין

ששמאלו הוא תחת ראשה ממש, רק תחת לראשה, ר"ל במקום שהיה תחלה ראשה, שהוא בחסד וגבורה, אך כשעלתה למעלה, נאמר תחת ראשי ממש הוא להיפך. (ג)

השבעתי אתכם בנות ירושלים:

דע, כמו שיש זווג לזר"ן ע"י יסוד, כך יש יסוד כרי לחבר הספירה וההיכלות זה בזה, והשם המחברם הדרניאל, וזהו פי' הפסוק, השבעתי לשון שבועה, בצבאות, פי': צבא ואות, הם חיילות בהיכלות חיות ואופנים, זכרים ונקבות, גם תוכל לומר השבעתי, לשון שבועה, ופי' ז' ספירות מתלבשות בז' היכלות. בנות ירושלים, שאינם עושים זווג כ"א מליל שבת לליל שבת, ואז הוא בצבאות, פי' לשון צביון ורצון, ואז חוצבות הנפשות מאצילות ואילות השדה, זהו זווג חול, לשון תוקף, תוקפ"א דיצחק, והם למטה מנה"י, לכן נקראים כן, ואמר אילות השדה, שהם אז נפשות תמורה, ואל תמירני בו, אם תעירו מלכות, ואם תעוררו בינה, ב' התעוררות, שהוא בזווג שבת, שמתעוררים כל הז', את האהבה, פי' מלכות מתקשטת ב"ג בוסמין עלאין, שהם שיר ושבחה וכו', י"ג כמנין אהב"ה. (ד) עד שתחפץ, שאז הוא רצון עליון.

הנה זה עומד אחר כתלינו:

(משם הרב ז"ל)

הנה דע, כי יש ה"ח וה"ג, וה' חסדים נקראים ה' חלונות פתוחות, להשפיע טוב, זהו משגיח מן החלונות, והחרכים, נקראים הה"ג, כמו קטינא חריך שקנ, פי' שריפה, וזהו ה' חרכים, גם חרך קטן מחלון, ואינם פתוחים כ"א נקב קטן, כי הה"ח הם יוצאים לזעיר מיסוד בינה, פתח פתוח לרוחה, והגבורות לנקה, יוצאים דרך נקב קטן, בסוד נקבה נקב ה'.

הנהות ומראה מקומות

(ה) ספר הלקוטים שה"ש פסוק זה ד"ה עוד פירוש אחר. (ו) שער הפסוקים שה"ש פסוק זה. (ז) שער הפסוקים שיר השירים פסוק זה.

(ג) בשער הפסוקים שה"ש פסוק זה הלשון מתוקן יותר. (ד) זהו ח"ב קלב, ספר הלקוטים שיר השירים פסוק זה.

(ח) אחות לנו קטנה:

אמרו ישראל לפני הקב"ה, רבש"ע, הנה גי' הם: יצר, תינוק, ואשה. ט) אשר כ"א צריך שמאל דוחה, וימין מקרבת. והנה מכ"ש אם יתחברו שניהן ביחד. והלא אחות לנו קטנה, כי היא אשה, והיא קטנה. ועכ"ז ושדי"ם אין לה, ר"ת 'שמאל' דוחה 'ימין' מקרבת אין לה, הלא ראוי שתקרבונו. וסוד הענין הוא: כי הלא כשכנסת ישראל היא גדולה, וראוי אל הזייג, אז יש חיבוק ונישוק. וסוד חיבוק, הוא לשום שמאלו תחת ראשו וכי. וענין שמאל דוחה, הוא בסוד חיבוק השמאל, והוא כי בעת נסירת המלכות, אז כל הדינין נשארו בה, לכן כשבא אל הזווג, צריך להרחיקם ממנה, וכמעט שע"ז נאמר, הסבי עיניך מנגדי שהם הרהבוני, כמ"ש בזהר דאינון מוקדין לי, מתוקף הדינין שלהם. והנה ידעת, כי כל קודם זווג, מתחיל מימין אל השמאל, ואח"כ השמאל מחבק, ואח"כ בשלם בימין. נמצא כי תחלה וסוף הוא ע"י ימין. והנה השמאל שלו נתבסס, ומועיל עתה לבסם הגבורות, ולאכפאי לון. ואז כשמחבק אותה, הנה משים השמאל באחורי המלכות כנודע. וידעת כי שם מקום הנסירה, ושם כל כחות הדינין הנקרא אלהים. והנה ע"י השמאל המחבק אותה שם, הנה הדינין נידחין משם, וזהו שמאל דוחה. ואחר שנדחו, אז ימין מקרבת לזווגה. אמנם זו להיותה קטנה, אין לה שמאל דוחה, כי עדיין אינה ראויה לזווג, לכן הדינין מתרבין בה.

אלו, מתחממת הבינה, לכן רעים גי' ש"ך. אך זוג ת"ת ומלכות, הם בסוד אותיות דין שבאדני, וכבר הודעתך, כי הוא עצמו סוד הש"ך ניצוצין, שהם דינים, כי ה"פ דין הוא ש"ך. אך במלכות יש בה החמישית שהוא דין, זהו א' דין, א' לבה, שנרמז באותיות אדנ"י. כי אלף שבה, רמז אל שם אהיה המבסס דינין שבה. והנה שתו ושכרו דודים, הם ת"ת ומלכות, בסוד דודים, שהוא גי' דין כנ"ל. גם דודים ע"ה, גי' אדני, לרמזו שהוא זוג ת"ת ומלכות.

(מכ"י) פתחי לי אחותי:

ר"ת פלא, שהוא סוד נתיב לא ידעו עיט, והוא סוד מפתח העליון הפותח רחמה של אשה.

(ז) זאת קומתך דמתה לתמר:

פי', כי תמר בלה"ק, ובתרגומו הוא דקל. וזהו ר"ת של 'קומתך דמתה לתמר, דקל. וז"ס דמתה לתמר, כי אינה תמר עצמה, רק דמתה אל תמר, שהוא נקרא דקל, (כמו התרגום של תמר דקל) וענין הדקל: הוא ע"ה קל"ה, סוד ה' הויות של גבורות שבמלכות, שהם גימ' ק"ל, והה' עצמה הם קל"ה. בסוד דעתן של נשים קל"ה. גם לתמר ע"ה, הם תרע"א, כמנין אדני במלואו. ואמנם כאשר נחסר ממנה שם א"ל, שהוא גי' יודין ואלף שבשם ס"ג, ושבשם אהיה דיודין, כי הם נשפעים אליה מבינה. וז"ס הל' של לתמר, וכאשר יחסר ממנה, אז תשאר תמ"ר מר"ת נפש. ח)

רו ת

ויהי בימי שפוט השופטים:

ודע, כי אלימלך ונעמי ומחלון ורות, הם ד' פרצופין דקדושה. א) ואליםלך: אל י' מלך, היינו קוצה של יוד, דתמן אל רחום. וי' היינו אבא, והוא מלך על כל שאר פרצופים. נעמי: ה' עילאה אמא, כי נועם גי' קס"ו, סוד ריבוע ס"ג שבבינה. מחלון: ו' שבשם, ונקרא מחלון,

טעם שפסוקי רות מתחילין בווי"ן, דזכר הולך אחרי נקבתו הוא, מפני שאז לא היו מע"ט לישראל. אבל שיר השירים, הנקבה הולכת אחרי זכר, שאז היו מעשים טובים לישראל, והיה בידם מ"נ להעלות אתערוותא דלתתא.

הגחות ומראה מקומות

ח) שער הפסוקים שיר השירים פסוק זה. ט) סנהרין קז: שער הפסוקים שיר השירים פסוק זה. א) ספר הלקוטים רות בתחלתו.

שנתעבר בעיבור ב', ומקטן נעשה גדול. רות: היא מלכות, והטעם שנקראת המלכות רות, כי הלא אדני במלואו הוא תרע"א, ואם תסיר מן המלוי ס"ה כמנין אותיות אדנ"י, ישאר המילוי רות, ולכן ממנה נבנית מלכות בית דוד.

ודע, כי מחלון וכליון, הם גלגול ער ואונן, ולכן נקרא אונן, שהיה אונן ואבל על חטאיו.

א י כ ה

בגוים. והוא, כי כאן מדבר בה' עלאה שהוא אמא, והיא רבתי בת"ת, בסוד כי מי גוי גדול, שהם תפילין דמרי עלמא, שת"ת מניח אותם, וחסר ממנה ג"כ י' דמילוייה, שהוא רבתי, רבת י'.

שרתי:

שרת י'. כי כל הממשלה דילה, הוא ע"י אותה הי', והנה אותיות שרתי, הם אותיות תשרי. במדינות: במדה נ' שבה, וכן מדינה מדין ה', כי מינה דינין מתערין, והי' שבה הוא סוד עשירי בתשרי, דהיינו ביה"כ, שהוא באמא, ובתשרי דנין העולם, והנה נשאר לה שם מ"ה דאלפין, ואחוריים שלו, הם כמנין ק"ל, והוא כמנין למ"ס.

עוד פי' אחר, כי הבינה נקרא אפרסמון, ומלכות שהיא הי' אחרונה, היא סוד אפריון, ואחרי אפ"ר מאפריון, בא י' שהוא במקום ס"מ, הבאים אחרי אפ"ר דאפרסמון, כנזכר בזוהר, ומה שבאפרסמון היה ס' קודם למ', כאן היתה למ"ס שהקדים מ' לס'. (צמח ונ"ל כי הל' דלמס, הוא אותם הג' יודי"ן העולים ל', כנזכר לעיל, ועם מ"ס דאפרסמון נעשה למס).

בכה תבכה בלילה:

הנה אחר שכבר ידעת, שלאה נקרא ליל, ורחל נקרא לילה. (ב) אמר בכה תבכה, פי' ב' כ"ה

(א) איכה ישבה בדד העיר וגו':

הנה בשם של ס"ג, יש ג' יודי"ן וא', העולים ל"א, ובהה' אחרונה הנקראת עיר, והיא אם ישראל, חסר י' ממילואה, ונשארה ה' לבדה. וזהו איכ"ה ישבה בד"ה, בלתי הי', ומה שהיה מילוי י', נעשית בדד, העולה ג"כ י', אלא שבדד הם י' דקליפה נפרדים.

איכה ישבה בדד העיר:

הנה התחיל המקונן לקונן על המלכות, ואמר איכה ישבה בדד אותה העיר, ונתמעטה. ומה שהיתה תחילה רבתי ביו"ד גדולה, נתמעטה עתה. אח"כ בכה תבכה, גם על בחי' בינה, ואמר רבתי בגוים, בסוד ומי גוי גדול אשר לו אלהים קרובים אליו, הנאמר בענין תפילין. שרתי: אותיות תשרי, פי' אותה שהיא בתשרי, והיא סוד בינה, שהיא יו"כ, י' ימים בתשרי, איך היתה למס. (א)

רבתי עם:

היא ה' אחרונה, בסוד עם הארץ, שהיתה רבתי ע"י אות ה' במילוייה, ר"ל רבת י'. ועתה היתה כאלמנה, בלתי אותה המילוי.

רבתי בגוים:

למעלה בנוקבא אמר רבתי עם, וכאן רבתי

הגהות ומראה מקומות

שנוי התפלות דרוש א' דף י"ג ט"ב ד"ה והנה בתצות לילה.

(א) שער הפסוקים איכה סימן א'.

(ב) זהר ח"ב דף לח: שער הכונות ח"ב ענין

שקוינהו לעשות ע"י עצמינו, הנה מצאנו את הדבר כבר, וראינו מה שנעשה מעצמו, וזהו מצאנו, פי' מעצמו. וזה אך שמורה מעט וע"ז הדרך גם פסוק שיניו יחרוק ונמס, פי': כי הרשע לראותו שכבר נעשה הרע ולא ע"י עצמו, ואז חורק את שיניו וכועס, וזהו רשע יראה וכעס. פי': יראה מה שקוה הוא לעשות, שנעשה שלא ע"י עצמו, לכן וכעס, שיניו יחרוק ונמס, כי כל תאות רשעים שהיו מתאווים לעשות ע"י עצמם, נאבד.

(ג) חדשים לבקרים רבה:

ר"ת רחל, שה"ס המלכות, המתעברת בכל לילה מנשמות הצדיקים.

יתן למכהו לחי:

פי', כי כאשר יתן יהודי למכהו לחי, ויזמין לו הלחי שיכהו עליו, או ינצל היהודי ממכהו, שכשרואה המכה חרפת היהודי, שהזמין לו הלחי לקבל ההכאה, אז ירוה צמאוונו, וישבע בחרפה שקבל, ואז לא יכהו.

ב' מדות של כ"ה, הראוי שיבכו בלילה, פי' על הלילה, כי תמיד היו בלילה בליל שבת בזיווג, ועתה נפרשו ונתרחקו. גם בלילה שרחל בבריאה, רואה ללאה, ותופסת מקומה, היא הזווג ג"כ (בכ"י נ"א).

אין לה מנחם מכל:

כי היסוד נקרא כל, שהיה אצלה תמיד, אין לה מנחם מאותו כל, שהיה תחלה אהבה. ג)

(ב) שרקו ויחרקו שן:

חריקת שינים, הוא סימן שלא עלה בידם מה שרצו לעשות, כנודע מפסוק שיניו יחרוק ונמס וכו'. אך הענין, כי הלא ממרום שלח אש וכו', וירדנה, ד' כי קמחא טחינא טחנו. אמנם הרשעים האלו, היו רוצים לעשות הדבר ע"י עצמן ממש, להנקם מישראל, אמנם לזה שרקו ויחרקו שן. והטעם, כי אמרו אלו הרשעים בלענו, פי' אמת שכבר השחתנו את המקדש ובלענוהו, אך זה שאנו חורקים שן, הוא על זה היום

ק ה ל ת

(א) הבל הבלים:

הנה כבר ידעת, כי אותיות ל"מ דצלם, הם מקיפין על ראש ז"א. ואות צ' בפנימית דז"א. וכשנכנסים בו אותיות אלו, אז נקרא חשמ"ל, שהוא ממלל. ואז על כל מוצא פי ה' יחיה האדם, ופומיה ממלל רברבן, ויוצאין ממנו ז' מקיפים, נגד הז' הבלים הנזכר בקהלת.

זרח השמש:

מאמא עילאה, כי משם זריחתו, ובא השמש אל מדת המלכות, כי שם ביתו. וזה אינו אלא ביאה, ושם לבד א' איברים באיברים בסוד הנשיקין, ואינו מאיר בה כל כך, ואל מקומו שואף, ר"ל: שהש"י רצה, שיתנהג העולם בחסד ודין.

(ה) מתוקה שנת העובד:

ר"ת משה. והכונה, כי הלא ידעת, כי ע"י ההפלת דורמיטא ושינה לז"א בסוד משה שהוא פנימית ז"א, הנה בזה נודווגה אליו אשתו. והנה הז"א עולה בעת שינה הזו בסוד מ"ן למעלה באו"א, ואותו זווג העליון כבר בארנו, שהוא סוד אכילה, אכלו רעים. וזהו אם מעט ואם הרבה יאכל, ועיין לקמן. ב)

(ח) וטוב לא יהיה לרשע כצל אשר איננו ירא:

כבר בארנו ענין צל הזה שאינו ירא מה ענינו, בפרשת נשא, בענין יראה ואהבה, כמה ענינים בכ"י מורי ז"ל.

הגהות ומראה מקומות

א) בספר הלכות קהלת פסוק זה הגירסא לבד לשם אברים. ב) שער הפסוקים קהלת פסוק זה.

ג) ספר הלכות איכה פסוק זה. ד) שער הפסוקים איכה פסוק זה.

אמרתי שגם זה:

פי' תיקון י"ב, שעולה זה, הבל. ח"ס
הבל היוצא מפומא חז"א.

(ט) דברי חכמים בנחת נשמעים:

הנה נודע, כי כל ז"ת הם מסוד אמא קדישא,
דילדה לת"ת הנקרא תורה. והוא דברי חכמים
בנחת נשמעים, שהם סוד ד' מילואי אהיה עולה
תנ"ה, וג' כוללים עולה נח"ת, וזהו יכוין ברבור
התורה ויועיל.

(י) אי לך ארץ שמלכך נער:

הנה כבר בארנו, שיש ב' ארצות, ארץ
תחתונה, וארץ החיים העליונה, בינה ומלכות.

הכסף יענה את הכל:

כל הוא יסוד, כסף הם חסדים, שאין ליסוד
אור, אלא כסף שהם החסדים, וכנודע.

ד ב ר י ה י מ י א

(יב) ומבני יששכר יודעי בינה לעתים:
ר"ת יב"ל. כבר הודעתך, כי יששכר משורש
קין. וכבר הודעתך, כי שרש קין מן ה"ג של

בינה, לכן היו יודעי בינה. גם ידעת, כי יבל
ויובל שבפרשת בראשית, כולם תולדות קין,
והם משרשו, ויששכר מבחינת יבל.

ד ב ר י ה י מ י ב

(כו) ענין עזיהו המלך שנצטרע. ורצה
להקטיר קטורת, דע, כי עזיהו הוא גלגול עוזא
עצמו, הכתוב בספר שמואל, ועוזא ואחיו כהנים
נרשאים וגו'. ולכן אותיותיהם שוות. ואמנם בא
לתקן עוון הראשון, אשר שלח ידו בארון אלקים
ומת עליה. ועכ"ז לא ניתקן, אדרבא חזר לקלקולו
הראשון. ששלח יד במה שאינו ראוי לו, כי

המלך אינו יכול להיות כהן, כי הוא איש זר
משבט יהודה.
וכן ממש חטא בגלגול הראשון,
לשלוח יד במה שאינו ראוי לו. האמנם נשמתו
היודעת כי מתחלה היה כהן, נגררה אחרי כהונה,
ורצתה להתנהג בכהונה, ופגם בזה, כי עתה לא
היה כהן.

נשלם בעזה"י ספר לקוטי תורה נביאים וכתובים, ברוך ה' אלקי ישראל
יושב הכרובים.